
יהוה
INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER. FVNDATA MDCCCVII.
PS. CXIX. 169.
כדברך הבינני
JOH. XVII. 17.
ὁ λογος ὁ σος αληθεια εστι
ΑΚΡΟΓΩΝΙ
ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

יהוה
INSTITVTIO THEOLOGICA
ANDOVER. FVNDATA MDCCCVII.
Ps. CXIX 169.
JOH. XVII. 17.
ὁ λογος ὁ σος αληθεια εστι
ΑΚΡΟΓΩΝΙ
ΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

CONSTANTINUS PORPHYROGENITUS.

VOLUMEN III.

BONNAE

IMPENSIS ED. WEBERI

MDCCCXL.

CONSTANTINUS
PORPHYROGENITUS
DE THEMATIBUS
ET
DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

ACCEDIT

HIEROCLIS SYNECDEMUS CUM BANDURII
ET WESSELINGII COMMENTARIIS.

RECOGNOVIT

IMMANUEL BEKKERUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXL.

CONSTANTINUS
PORPHYROGENITUS
DE THEMATIBUS
ET DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

VULCANII DEDICATIO LIBRI PRIMI DE THEMATIBUS.

NOBILISSIMIS AMPLISSIMISQUE VIRIS,
IANO DOUSAE A NOORTWYCK, PAULO BUSIO, ABRAHAMO AB ALMONDA,
CURATORIBUS ACADEMIAE LEYDENSIS
S. D.

Immanis profecto tempestas bellica Belgicam nostram totos iam annos viginti concussit iactavit laceravit, Nobilissimi amplissimique viri; neque adhuc faustum aliquod sidus affulsit, quod nobis terram videndi tandem spem faciat: finem enim laborum tantorum optamus potius miseri quam speramus. ex omnibus vero malis quae catervatim secum traxit bellum hoc vere atrox, ad quorum recordationem merito exhorrescit animus, gravissimum propemodum censere soleo dissipationem bibliothecarum, quarum splendore ac multitudine Belgium nulli provinciarum totius orbis ante hos tumultus cedebat. quid enim aliud ex bibliothecarum interitu quam barbaries et ignorantia, ex ignorantia confusio omnium rerum, ex confusione πανωλεθρία est exspectanda? prudenter igitur munerique Vestro convenienter facitis, curatores, qui flagrante adhuc bello saevientibusque tumultibus publicis, quicquid Vobis rei publicae clavus, ad quem constanter fortiterque excubatis, otii relinquit, id omne academiae promovendae et bibliothecae publicae in ea instaurandae impenditis, et laceras ex superiorum annorum naufragiis tabulas, inque extremos prope orbis angulos eiectas, maximis Vestris sumptibus conquiritis, collectas publicatis. de libro antiquarum per universam Europam inscriptionum loquor, quem Vos aere Vestro in usum publicum edendum curastis. eximium certe opus, si quod unquam e typographicis praelis prodiit; cuius fama dudum ante editionem totum orbem pervagata incredibili cum sui exspectatione erectum tenuit, quippe qui nunc tandem, exuto senio, pristinum

Vestro beneficio inventutis decus sit recuperaturus. quo quidem nomine immortales Vobis, quamdiu stabit, gratias debebit. atque ut in praesentiarum de utilitate nihil dicam quae ex hoc opere ad omnes antiquae reconditaeque doctrinae studiosos est perventura, quae est profecto maxima, excitabitis, immo inflammabitis illustri hac quam praeluxistis face etiam alios, ut quicquid lacerarum ex hoc communi bibliothecarum Belgicarum naufragio tabularum ad ipsos pervenerit, pari alacritate in usum publicum conferant. quorum in numero nomen meum libens profiteor. simulatque enim consilii Vestri rationem de operis huius editione cognovi, continere me non potui quin testandi privati mei gaudii studiique erga rem literariam causa Constantinum Porphyrogennetam περὶ θεμάτων, auctorem nunquam antehac editum, primum e multis arriperem publicique iuris facerem. tres vero causae fuerunt quibus adductus dignissimum eum iudicavi qui uno eodemque tempore quo renatae sunt orbis deliciae, hoc est inscriptiones Vestrae, in clarissimam doctissimi huius seculi lucem amplissimi nominis Vestri auspiciis prodiret. prima quod imperator, Leonis illius filius; deinde quod optime de studiis literarum meritus, quippe qui exstinctas propemodum ac semisepultas sua aetate bonas artes ac scientias suscitarit et ab interitu vindicarit; tertia quod pari fere cum inscriptionibus Vestris fortuna bis captus, militarem furorem expertus, redemptus. nam primum Mechliniae apud medicum quendam Anglum, Thomam Clementem, parum clementer habitus multos annos in bibliothecae vel βιβλιοπέδης potius squalore et pulvere latuit; postea in altera miserae illius urbis direptione αἰχμάλωτος, militari violentiae obnoxius, perierat nisi periisset: nescio enim quo bono suo fato mihi tandem, una cum Procopio de aedificiis Iustiniani et Agathia, oblatus persolutis λύτροις servatus est. cuius quidem imperatoris simul et scriptoris optimi prolixam apud Vos laudationem instituere nihil attinet, cum et ad calcem huius libri illustria aliquot historicorum illius aevi de eo testimonia congesserim, et Vos ipsi pro singulari Vestra eruditione summaque iudicii acrimonia facillime eas, veluti ex ungue, quod aiunt, leonem, sitis agnituri scriptumque hoc rei literariae summopere utile iudicaturi, cum totius fere Asiae accuratam descriptionem agminaque militaria per eam distributa contineat, et praeterquam quod multa contineat aliis geographis vel ignota vel ab eis silentio praeterita, non pauca habeat praeterea ad antiquitatis et historiae cogni-

tionem, adde etiam artis militaris peritiam conducibilia. quarum quidem rerum gravitatem iucundis passim narrationibus et variis veterum poetarum auctoritatibus veluti condimentis quibusdam miscet, ut eius lectio vel ter repetita nequaquam fatiget. utitur vero interdum nominibus aliquot officiorum militarium remotis a consuetudine loquendi veterum Graecorum; quam ob causam notae necessario mihi adiiciendae fuerunt, per quas lucem aliquam iis ipsis vocabulis afferrem. in quibus si forsan a scopo aberravi, veniam et peto et mereor, cum ea doctissimis etiam nostri aevi viris non exiguum negotium facessant *). accipite vero Vos, Nobilissimi amplissimique viri, Constantinum per me Orco ereptum lucique pariter et Latio donatum, accipite, inquam, ut testem ingentis gaudii, quod ego ex summa animi Vestri ad iuvanda studia alacritate, quam Vos sumptuosissima harum inscriptionum editione luculentissime declarastis, intimo pectore concepi. simulque Vobis persuadete me deinceps, Vestro inprimis exemplo incitatum, daturum operam ut mihi nec voluntas neque (absit verbo invidia) facultas promovendae rei literariae ornandaeque Vestrae academiae defuisse videatur.

Valete, viri Nobilissimi amplissimique, et rem publicam eiusque seminarium academiam feliciter curantes fremente furenteque invidia perseverate. D. V.

Lugduni Batavorum a. d. 1588 cal. Martiis.

addictissimus Bonaventura Vulcanius.

---

*) quibus certe lucem non exiguam afferre potuisset codex ms de officiis palatii sive aulae Cpolitanae, cuius cum ego ante annos circiter viginti cl. v. Ioachimo Hoppero Belgico in Hispaniis praesidi copiam fecissem, periit mihi una cum optimo illo doctissimoque viro. cum tamen *ἀντίγραφον* eius libelli in bibliotheca Christianissimi Gallorum regis asservari intelligam et aliud in bibliotheca Augustana exstare sciam, bona spes me habet fore aliquando ut aut mea aut, quod non inviderim, alterius alicuius opera auctori simul et sibi hac in parte subveniatur. *Vulcanius, ubi notis suis praefatur.*

MORELLI DEDICATIO LIBRI SECUNDI DE THEMATIBUS.

ILLUSTRISSIMO AC REVERENDISSIMO CARDINALI
PERRONIO,
ARCHIEPISCOPO SENONENSI, GERMANIAE PRIMATI,
CHRISTIANISSIMI REGIS FRANCIAE ET NAVARRAE ELEEMOSYNARCHAE,
FEDERICUS MORELLUS PROFESSOR REGIUS S. P.

En Constantini Porphyrogennetae, Cardinalis illustrissime, ὁλοπορφύρων ἀντάξιε πολλῶν, commentarius de Thematibus praefecturisve occidentalis partis imperii orientis, hactenus desideratus et ab ἱστοριαρχαιολογοφίλοις notitiae Romanae studiosis omnibus votis expetitus: nunc, si minus integer, ὁλοσχερής, at certe quantus quantus in unico veteri codice ms Regiae bibliothecae recens a me, dextro Mercurio, compertus est, descriptus, recognitus, utraque lingua imperatorum editus notisque illustratus prodire et sub eximio caelestis ingenii Tui candore et ostri Tui splendore apparere gestit. quidni vero imperator φιλομουσότατος καὶ θεοσεβέστατος, in Porphyro Palatio natus et extemplo purpura indutus, cardinaliciae purpurae Tuae decus et praesidium non ambiret? immo quidni imperator Porphyrogenitus, cuius maiestas φιλολογίᾳ et scientia ἀρχιτεκτονικῇ, quam tot βασιλικῶν voluminibus exaggeravit, magis quam pallio purpureo decorata est, hunc quoque Musarum regiarum fetum Minervae Tuae aethereae peplo, hoc est ἐγκυκλοπαιδείας, scientiarum ac virtutum orbe, includi percuperet? cum praesertim idem huic principi votum fuerit atque Alexandro magno, ταῖς περὶ τὰ ἄριστα ἐμπειρίαις μᾶλλον ἢ ταῖς δυνάμεσι διαφέρειν. hinc optimis curis pro salute patriae animum semper exercuit et stilum, optimum dicendi magistrum, siquidem ad Romanum filium, qui regno paterno successit et Hugonis Italiae regis filiam Bertam, Eudoxiam postea dictam, uxorem duxit, librum gemmeum scripsit, in quo descripta fuerat summa totius Graeci imperii, pacta omnia sociorum, et hostium vires; quem Veneti φιλόκαλοι velut thesaurum, Egnatio perhibente, in bibliotheca sua sedulo conservant. idem Romano

more noverat parcere subiectis et debellare superbos. et ut in primis iustitiam coluit legumque silentia rupit, ita Hesychia seu quiete eius nata, quippe quae φιλόφρων Δίκας θυγάτηρ a Pindaro celebratur, felicissime usus ac potitus est, expertus etiam quam vere Pausanias dixerit τὸ ἐκ θεοῦ εὐμενὲς ἐπὶ παντὶ ἐργάζεσθαι ῥαστώνην. non est igitur quod dubitem ne tanti imperatoris πολιτικὸν σύγγραμμα Tibi sit καταθύμιον, gratum et acceptum; cuius divino ingenio consilioque, felicissimis Henrici IV, regis Christianissimi invictissimi clementissimi, auspiciis, nunc si ullo unquam aevo, apud Gallos sermonum stat honos et gratia vivax. duret in longum generosa vis illa φιλολόγος καὶ εὐεργετική. Tibi, Cardinalis illustrissime, de re publica Christiana patria literis optime merito θεὸς ὄλβια δοίη καὶ οὗ σὺ ἐρᾷς τὸ τυχεῖν. bene diuque vale, ἀρχιερεῦ ὁσιώτατε.

Lutetiae Parisiorum idibus Iuniis a. s. 1609.

MEURSII PRAEFATIO LIBRI DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

BENIGNE LECTOR.

Compellabo te hic in limine, sed paucis. accipe Constantinum, et pro beneficio, si non gratiam, certe favorem redde. nihil praeter istum peto; neque magis in proclivi quicquam tibi dare. scias autem unde habeam. descripsi ante quattuor annos ex codice qui est in bibliotheca Palatina et Ioannis Baptistae Egnatii olim fuisse perhibetur. sed neque dissimulandum hic censeo quam multum hoc ipso nomine debeam viro amplissimo, Georgio Lingelshemio, Serenissimi electoris consiliario, qui ut in literas et literatos omnes et in me privatim egregie affectus est, omnem illam instructissimam bibliothecam pro arbitrio tractandi veniam mihi a principe suo impetravit. quin accessit huc quoque comitas v. c. Iani Gruteri, eius praefecti, per quem liber mihi quotidie ad eam accessus patuit. quo beneficio adeo me quidem uterque sibi devinxit ut publice id hic profitendum existimaverim. ago igitur gratias quas possum maximas; quas tu quoque agas licet, siquidem operis huius editione gratiam a te ullam ego inivi. hoc volebam nescius ne esses. vale et, quisquis es, aeternitatem cogita.

EX BANDURII DE IMPERIO SUO ORIENTALI PRAEFATIONE.

Prima parte, in qua de divisione provinciarum imperii Romani in themata, necnon de provinciis ac urbibus imperatori Cpolitano olim subiectis, continetur Constantini Porphyrogeniti liber unus de thematibus Orientis et alter de thematibus Occidentis, necnon Hieroclis grammatici Synecdemus. his autem duobus libris Porphyrogenitus ita themata describit (olim quippe θέμα idem quod legio dicebatur; deinde θέματα appellatae provinciae, in quibus legiones in praesidiis locatae erant) ut terras in quibus locata fuerunt, adeoque populos quibus partim cognomina sua debuerunt, insertis antiquitatibus narrationibusque variis commemoret. liber prior in Oriente i. e. in Asia cum minori tum etiam maiori, posterior in Occidente i. e. in Europae provinciis, Thracia Macedonia Hellade Peloponneso et nonnullis aliis imperio Cpolitano subiectis locis, themata complectitur. horum priorem Vulcanius primus publici iuris fecit ex sua bibliotheca, Latina versione et notis brevioribus illustratum, Lugduni Batavorum, per Franciscum Raphelengium, a. 1588, in 8. iterum prodiit idem liber cum variis lectionibus emendationibus ac supplementis ex ms codice Regio, studio ac opera Federici Morelli, in operibus Constantini editis ibidem, ex officina Elzeviriana, a. 1617, in 8. alterum vero Porphyrogeniti librum, nimirum de thematibus Occidentis, idem Morellus primus edidit ex codice ms bibliothecae Regiae cum Latina interpretatione ac notis, in operibus Constantini, laudato loco *). hunc autem utrumque Porphyrogeniti librum, ad illustrandam rem Byzantinam pernecessarium, collatum cum codice ms Regio bombycino n. 2431, ante quingentos annos circiter scripto, hic cum nostra Latina interpretatione et animadversionibus emendatum ac illustratum iterum proponimus, sperantes inde aliquid lucis et historicis et geographis accessurum.

---

*) Themata utraque nunc ad cod. Paris. Reg. 854 (fol. 105—120) contulit Eduardus Simson. I. B.

Parte autem secunda habetur inprimis liber Constantini Porphyrogeniti ad Romanum filium; qui quidem a Meursio titulo *de administrando imperio* donatur. in hoc autem opere, dum imperii prudenter administrandi rationem praescribit Porphyrogenitus, plurimarum gentium quae Cpolitano imperio formidabiles erant, Patzinacitarum Russorum Bulgarorum Turcarum Saracenorum Dalmatarum Chrobatorum Slavorum Francorum Italorum et aliorum, terras origines mores et gesta describit, ita ut in eo summam totius imperii, sociorum omnium foedera, hostium vires rationes consilia explicaverit; atque adeo operis huius argumentum tam historicum quam politicum est, ut ipse in prooemio docet Constantinus. prodiit primum hoc opus Graece et Latine interprete Io. Meursio et cum eius notis brevioribus, Lugduni Batavorum, Io. Balduini typis, Lud. Elzevirii impensis, a. 1617, in 8. quam autem ipse operam Constantino navaverim in hac nova editione, licet planum sit ei qui utramque invicem contulerit, breviter tamen exponam. inprimis textum Graecum contuli cum codice ms membranaceo bibliothecae Regiae, optimae notae, n. 2661, quem annis abhinc circiter quingentis scriptum fuisse aiunt. innumerabiles mendas, quibus Meursiana editio undique scatebat, sustulimus; loca corrupta ac mutila, quae plurima erant in textu Graeco edito, ex eodem ms Regio sarcivimus. praeterea caput 23 de Iberia et 24 de Hispania, quae Meursius utpote nimis corrupta, ut ipse in notis ait, sine interpretatione Latina reliquerat, Latina fecimus. denique versionem totius libri multis in locis emendavimus auximus, totumque opus animadversionibus illustravimus. quanti autem faciendum sit hoc Porphyrogeniti opus, in quo plurima habentur historicis ac geographis vel ignota vel ab eis silentio praetermissa, nemo vel mediocriter doctus ignorat.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

περὶ τῶν θεμάτων τῶν ἀνηκόντων τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων, P 1
πόθεν ἔσχον τὰς ὀνομασίας, καὶ τί σημαίνουσιν αἱ τούτων προσ-
ηγορίαι, καὶ ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν ἀρχαΐζουσι, τὰ δὲ νέαν ἐκτήσαντο
τὴν προσηγορίαν. P 2

Οὐ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ὑπόληψιν, ὡς ἐμοὶ καταφαίνεται, ἡ τῶν θεμάτων ἐγένετο προσηγορία. οὐδὲ γάρ παλαιά τίς ἐστιν, οὐδέ τις τῶν ἱστορίας γραψάντων ἐμνήσθη τοιαύτης ὀνομασίας ὡς λέγεται νῦν· ἀλλὰ πρώην καὶ κατ' ἀρχὰς τάγματά τινα καὶ λεγεῶνες ὑπῆρχον ἀναγεγραμμέναι κατ' ἔθνος, ὡς ἡ λεγεὼν ἡ τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων ἐλέγετο κεραυνοβόλυς, καὶ ἄλλη Μαρ-

inscr. *τοῦ — Πορφ.*] *φιλοπόνημα Κωνσταντίνου υἱοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ* A i. e. codex Regius a Morello, deinde a Bandurio ad editionem Vulcanianam (V) collatus. quem addunt titulum *ΠΕΡΙ ΘΕΜΑΤΩΝ*, omisi, tituli esse ratus ea quae inferuntur, *περὶ τῶν θεμάτων — προσηγορίαν.* 1 *τῶν* ante *Ῥ.* om C i. e. codex Paris. Reg. 854 2 *πόθεν*] *καὶ πόθεν* A 5 *τῶν* om C 7 *τῆς τοιαύτης* C 9 *ἡ τῶν* om A 10 *ἐλέγετο κεραυνοβόλος* add A

SAPIENTISSIMI IMPERATORIS

CONSTANTINI PORPHYROGENITI

DE THEMATIBUS LIBER PRIMUS.

de thematibus, quae ad Romanum imperium spectant, acturi, et unde appellationem duxerint, et hae ipsae appellationes quid significent, et quod nonnulla themata antiquum retineant nomen, alia vero novicium ac recens nacta sint.

Thematum appellatio, ut mihi quidem videtur, nequaquam eam quam multi opinantur originem habet, siquidem neque antiqua est, neque quisquam eorum qui historias condidere eiuscemodi appellationis, quae nunc in usu est, mentionem facit. olim vero et ab initio turmae quaedam ac legiones per singulas provincias distributae erant, quemadmodum legio quadraginta martyrum dicebatur fulminatrix et alia Mar-

μαριτῶν καὶ ἄλλη Πισιδικὴ καὶ ἑτέρα Θετταλικὴ καὶ ἄλλη ἄλλως ὠνομασμένη, ὑπὸ δοῦκα καὶ ἡγεμόνα τυγχάνουσαι, πολλάκις δὲ καὶ πραιπόσιτον. καὶ ταῦτα πότε; ὅτε οἱ βασιλεῖς μετὰ τοῦ λαοῦ ἐπεστράτευον καὶ τοῖς ἀνταίρουσι τὸν τῆς Ῥωμαϊκῆς δουλείας ζυγὸν ἐπετίθεσαν καὶ μικροῦ δεῖν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπολιόρκουν ἀτακτοῦσαν καὶ ἀντιλέγουσαν, ὡς ὁ Καῖσαρ Ἰούλιος, ὡς ὁ σεβαστὸς Αὔγουστος, ὡς ὁ Τραϊανὸς ἐκεῖνος ὁ περιβόητος, ὡς ὁ μέγας ἐν βασιλεῦσι Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδόσιος καὶ οἱ μετ' ἐκείνους τὸν χριστιανισμὸν καὶ τὴν θεοσέβειαν ἀσπασάμενοι. οὐκ ἦν γὰρ εἰκὸς βασιλέως ἐπὶ στρατοπέδου παρόντος στρατηγὸν διατάττεσθαι· ὑφ' ἡγεμόνας γὰρ καὶ ταξιάρχας ἐτέλουν, καὶ ὅλα τὰ τῶν πολεμίων πράγματα ἐπὶ τῇ τοῦ βασιλέως βουλῇ ἀπεκρέμαντο, καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἕνα καὶ μόνον τὸν βασιλέα ἑώρα. ὅτε δὲ τοῦ στρατεύειν οἱ βασιλεῖς ἀπεπαύσαντο, τότε καὶ στρατηγοὺς καὶ θέματα διωρίσαντο. καὶ εἰς τοῦτο κατέληξεν ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ μέχρι τῆς σήμερον. νυνὶ δὲ στενωθείσης κατά τε τὰς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας καὶ ἀκρωτηριασθείσης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Ἡρακλείου τοῦ Λίβυος, οἱ ἀπ' ἐκείνου κρατήσαντες, οὐκ ἔχοντες ὅποι καὶ ὅπως καταχρήσονται τῇ αὐτῶν ἐξουσίᾳ, εἰς μι-

2 *τυγχάνουσα* V cum Bandurio, A invito 3 *καὶ* ante *πρ.* add A *πότε;*] *ποτέ*, vulgo 6 *θαυμαστὸς* V 12 *πολέμων?* 13 *εἰς* add A 15 *ταῦτα* V *μέχρις* C 16 *τῆς*] *καὶ* V *στενωθείσης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς ἤγουν τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας καὶ ἀκρωτηριασθείσης κατά τε ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ἀπὸ* AC

maritarum, alia Pisidica, alia Thessalica, aliaeque aliter nuncupatae; quae ducibus et praefectis, saepe etiam praepositis subditae fuerunt. atque haec quidem olim, cum imperatores una cum populo expeditiones facerent, et in eos qui Romanae servitutis iugum detrectabant copias ducerent, ac totum fere orbem terrarum renitentem reluctantemque subigerent, quemadmodum Iulius Caesar, ut venerabilis ille Augustus, ut celeberrimus ille Traianus, ut magnus ille imperator Constantinus, et Theodosius, et qui post illos Christianam religionem ac divini numinis cultum sunt amplexi. neque enim par erat ipso imperatore in exercitu versante praetorem designari, si quidem sub ducibus et centurionibus degebant, omniaque bellica negotia ab imperatoris voluntate pendebant, et populi totius oculi in unum ac solum imperatorem erant coniecti. cum vero imperatores expeditionibus interesse desierunt, tum demum praetores et themata constituta. atque hanc quidem rationem Romanum imperium in hodiernum usque diem tenuit. verum nunc, cum Romanorum principatus seu Romanum imperium angustius sit factum, et extremis aliquot provinciis tam orientem quam occasum versus sit mutilatum ab imperio Heraclii Libyci, qui post eum regnarunt, cum non haberent ubi aut quomodo potentiam dominatumque suum exercerent, in

κρὰ τινα μέρη κατέτεμον τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν καὶ τὰ τῶν στρατιωτῶν τάγματα μάλιστα, καὶ ἑλληνίζοντες καὶ τὴν πάτριον καὶ Ῥωμαϊκὴν γλῶτταν ἀποβαλόντες. λογγίνους γὰρ ἔλεγον τοὺς χιλιάρχους, καὶ κεντουρίωνας τοὺς ἑκατοντάρχους, καὶ κόμητας τοὺς νῦν στρατηγούς. αὐτὸ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ θέματος Ἑλληνικόν ἐστι καὶ οὐ Ῥωμαϊκόν, ἀπὸ τῆς θέσεως ὀνομαζόμενον.

Πρῶτον μὲν οὖν τοῦ καλουμένου Ἀνατολικοῦ, εἰ δοκεῖ, μνημονεύσωμεν.

Πρῶτον θέμα τὸ καλούμενον Ἀνατολικόν.

Ἀνατολικὸν τοίνυν τὸ θέμα καλεῖται οὐχ ὅτι τῆς ἄνω καὶ πρώτης ἀνατολῆς ἐστίν, ὅθεν ἀνίσχει ὁ ἥλιος, ἀλλ' ὅτι πρὸς ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας τὸ Βυζάντιον καὶ τὸν τῆς Εὐρώπης τόπον P 3 *λέγεται ἀνατολικόν. πρὸς δὲ τοὺς κατοικοῦντας τὴν Μεσοποταμίαν Συρίαν καὶ τὴν μεγάλην Ἀσίαν, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν Ἰνδοὶ καὶ Αἰθίοπες καὶ Αἰγύπτιοι, λέγεται δυτικὸν μέσον καὶ Ἀσία μικρά· ἡ γὰρ ἀνατολή, καθώσπερ ἔφημεν, Ἰνδῶν ἐστὶ καὶ Αἰθιόπων καὶ Αἰγυπτίων καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τὴν ἀνατολὴν κατοικούντων. ὅμως ἵνα μὴ μακρολογῶμεν καὶ δοκῶμέν τισι τερατεύεσθαι περὶ τῆς τῶν*

1 *τινα* om C 5 *νυνὶ* C *γὰρ* om C 6 *τῆς* om C 7 *Πρῶτον* — 9 *Ἀνατολικόν*] haec vulgo supra ponunt, post *τὴν προσηγορίαν*, p. 11 4, AC quidem ita concepta, *τὴν προσηγορίαν, εἰ δοκεῖ, τοῦ καλουμένου θέματος ἀνατολικοῦ μνημονεύσωμεν. Πρῶτον κ. τ. λ.* pro titulo V: *ἐνταῦθα τῆς ἀνατολῆς θέματα ἤγουν τῆς μικρᾶς ἀσίας.* 10 *τὸ* om C 12 *τὴν τῆς Εὐρώπης γῆν* V 15 *δυσικὸν* C 16 *ἔφην* V 17 *οἰκούντων* C

parvas aliquot partes imperium suum ac militum turmas secuerunt; et tunc maxime Graecum sermonem affectabant, patrium vero ac Romanum repudiabant; longinos quippe vocabant qui mille militibus, et centuriones qui centum praeerant, et comites quos nunc strategos. ipsum enim thematis nomen Graecum est, non Romanum, *ἀπὸ τῆς θέσεως*, hoc est a positione sive locatione ita nuncupatum.

Primum quidem, si videtur, thematis Anatolici cognominati mentionem faciemus.

Primum thema Anatolicum appellatum.

Anatolicum igitur thema appellatur non quod superioris illius ac primi Orientis sit, unde sol oritur, sed quod nostrum, qui Byzantii habitamus, et totius Europae respectu, Anatolicum, id est Orientale dicatur: respectu vero eorum qui Mesopotamiam Syriam et magnam Asiam habitant, in qua degunt Indi et Aethiopes et Aegyptii, dicitur Occidentale quod interiacet et Asia minor. Oriens quippe, ut diximus, Indorum est et Aethiopum et Aegyptiorum et reliquorum qui Orientem incolunt. at vero ne prolixiores simus et videamur nonnullis monstrosa

θεμάτων ὀνομασίας, ἐν συντόμῳ ἐροῦμεν ὡς ἔχει αὐτὴ ἡ ἀλήθεια.

Τὸ τοίνυν Ἀνατολικὸν θέμα, ὡς νῦν ὀνομάζεται, ἐκ πέντε ἐθνῶν τὴν ὅλην κατοικίαν ἔσχηκεν. ἀρχὴν γὰρ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως τῆς ὀνομαζομένης Μηροῦ πεποίηται, καὶ λέγεται Φρυγία Σαλουταρία, ἕως τοῦ Ἰκονίου. τὰ δὲ πρόσοικα τῶν Ἰσαύρων τὰ πρὸς τὸν Ταῦρον καλεῖται Λυκαονία. τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν καὶ τὸν νότον, καὶ τὰ τοῦ καλουμένου Ψυχροῦ ὄρη, καὶ ἕως αὐτῆς Ἀτταλείας, καλεῖται Παμφυλία. τὰ δὲ ἄνω καὶ μεσόγαια καλεῖται Πισιδία. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀκροϊνοῦ καὶ μέχρι τοῦ Ἀμωρίου καλεῖται Φρυγία Πακατιανή. τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν νεύοντα καὶ διορίζοντα τὴν Καρίαν καλεῖται Λυκία. ὅσα μὲν οὖν εἰσὶ μεσόγαια καὶ πρόσοικα τῷ Ταύρῳ καὶ διήκοντα μέχρι τῶν ὁρίων Καππαδοκίας, καλεῖται Ἀνατολικά· μέρη γάρ εἰσι τοῦ Ἀνατολικοῦ θέματος. ἐνταῦθα τοίνυν τὸ τοῦ Ἀνατολικοῦ θέματός ἐστι πέρας, ἀρχὴν μὲν ἔχον ἀπὸ τῆς Μηροῦ, ἥ ἐστι τέλος τοῦ Ὀψικίου, τερματίζον δὲ μέχρι τῶν ὁρίων Ἰσαυρίας πρὸς μῆκος· πρὸς δὲ πλάτος ἔχει μὲν ἐξ ἀριστερῶν μέρη τινὰ τοῦ Βουκελλαρίου καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς Καππαδοκίας, πρὸς δὲ δεξιὰν τήν τε Ἰσαυρίαν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν μερῶν τοῦ Κιβυρραιώτου.

1 συντομώτερον V 6 Φρύγη A, Φρυγίας V Σαλουταρίας AV 9 αὐτῆς] τῆς C 10 Κροϊνοῦ V 11 καὶ πατιανή AC, καπατιανῆς Vulcanius et Bandurius. sed Bandurius in animadvers. ut editum est. 14 ἀνατολικόν AC 16 μικροῦ A

dicere de thematum appellatione, breviter rei ipsius, ita ut sese habet, veritatem exponemus.

Anatolicum itaque thema, ut nunc appellatur, a quinque gentibus totum incolitur. initium enim a Comopoli, quae dicitur Merus, sumit, et vocatur Phrygia Salutaris, Iconium usque. finitima vero Isauris Taurum versus appellantur Lycaonia; quae vero ad mare, ad austrum et ad montes Frigidi cognominatos vergunt, Attaliam usque, Pamphylia nuncupatur. ulteriora autem et mediterranea Pisidia dicuntur; quae vero ab Acroino Amorium usque, Phrygia Pacatiana vocatur. at quae ad mare vergunt et Cariam disterminant, Lycia dicitur. quaecunque igitur sunt mediterranea et finitima Tauro et ad montes Cappadociae usque pertingunt, Anatolica nuncupantur, partes siquidem sunt Anatolici thematis. his igitur limitibus Anatolicum thema terminatur, initium quidem habens a Mero, quae est finis Obsequii, pertingens vero in longitudinem ad montes Isauriae usque. quod autem ad latitudinem attinet, habet quidem a sinistra partes quasdam Buccellarii et initium Cappadociae, ad dextram vero Isauriam et initium partium Cibyrraeotici thematis.

Ἰδοὺ τοίνυν τὸ θέμα τὸ Ἀνατολικόν. καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ ἦν οὕτως, ἀλλ' εἰς χιλιαρχίας καὶ πεντακοσιαρχίας καὶ ἑκατονταρχίας καὶ πεντηκονταρχίας διῄρητο τὸ τάγμα τὸ στρατιωτικόν, εἷς δέ τις ἀνθύπατος ἐκράτει τῶν ὅλων ταγμάτων, ὥσπερ ἐπὶ τῶν κάτω χρόνων, καὶ ἕως Ἰουστινιανοῦ, μάγιστρος ἐπέμπετο τοῖς τάγμασιν ἔξαρχος. καὶ μάρτυς ὁ ἐν Σμύρνῃ κείμενος τάφος Ποπλίου τινὸς ἀνθυπάτου, γράφων οὕτως "Πόπλιος ἀνθύπατος ἄρχων Ἰωνίας Φρυγίας Αἰολίδος Μῃονίας Λυδίας Ἑλλησπόντου Μυσίας Βιθυνίας Ταρσίας Γαλατίας Μαρυανδυνῶν Πόντου Παφλαγονίας Καππαδοκίας μικρᾶς καὶ μεγάλης Ἰσαυ- P 4
ρίας τε καὶ Λυκαονίας, καὶ μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Ταύρου καὶ τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας." ἰδοὺ ἀρχὴ ἑνὸς ἀνθυπάτου. ἐγένετο δὲ ἐν τοῖς κάτω χρόνοις ἄλλος τις στρατηλάτης τὴν ἀξίαν πατρίκιος, τοὔνομα Ἰορδάνης, οὗ τινός εἰσι τὰ ἀργυρᾶ μινσούρια τὰ ἀνάγλυφα, ἅπερ κεῖται ἐν τῷ βασιλικῷ βεστιαρίῳ, ἐπιγραφὴν ἔχοντα τοιάνδε "Ἰορδάνου στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐθνῶν τῶν ὑπὸ τὴν μικρὰν Ἀσίαν." καὶ οὗτος γὰρ μόναρχος ἦν τῆς αὐτῆς ἀνατολῆς, ἤνθει δὲ καὶ εὐδοκίμει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως. ὡς οὖν προείπομεν, τὸ νῦν Ἀνατολικὸν καλούμενον θέμα ὑπὸ πέντε ἐθνῶν κατοικεῖται, Φρυγῶν Λυκαόνων Ἰσαύρων Παμφύλων Πισιδῶν. κατ' ἔθνος οὖν

2 καὶ ἑκατονταρχίας καὶ πεντηκονταρχίας add A   7 πουπλίου AV et mox πούπλιος   9 μαριανδινῶν C   14 ἀργὰ A   15 ἀνώγλυφα C   κεῖνται C   β. καὶ ἐπιγραφὴν C   16 ἔχον V   18 τῆς ἀνατολῆς ἤγουν μικρᾶς Ἀσίας V

Habes itaque thema Anatolicum. atque initio quidem res ita se non habuit, sed agmen militare dividebatur in praefecturas, quarum aliae mille, aliae quingentis, aliae centum, aliae vero quinquaginta capitibus constabant. unus vero quidam proconsul praeerat omnibus agminibus, quemadmodum posterioribus temporibus, etiam ad Iustinianum usque mittebatur magister agminum praefectus. cuius rei fidem facit monumentum quod Smyrnae positum est Publio cuidam proconsuli, cum hac inscriptione "Publius procos. praefectus Ioniae Phrygiae Aeolidis Meoniae Lydiae Hellesponti Mysiae Bithyniae Tarsiae Galatiae Mariandynorum Ponti Paphlagoniae Cappadociae minoris et maioris Isauriae et Lycaoniae, et usque ad montes Tauri et minoris Armeniae." habes praefecturam unius proconsulis. fuit autem posterioribus temporibus alius quidam dux agminum, dignitate patricius, nomine Iordanes, cuius sunt albae lances sculptiles, quae in regio vestiario asservantur, cum hac inscriptione "Iordani praefecti agminum Orientis et reliquarum gentium Asiae minoris." erat enim hic monarcha ipsius Orientis. floruit autem et claruit temporibus Arcadii imperatoris. Anatolicum igitur thema a quinque, uti diximus, gentibus incolitur, Phrygibus videlicet Lycaonibus Isauris Pamphyliis et Pisidis. singulae autem gentes suum

αὐτῶν ἦν ἀρχηγός, ὅτε ἦσαν ἐλεύθεροι καὶ πρὸ τοῦ τὸν ζυγὸν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐμπεσεῖν ἐπ' αὐτοὺς τὴν Ῥωμαϊκήν. ἐμπεσόντος δὲ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ζυγοῦ καὶ αὐξηθείσης τῆς βασιλείας αὐτῶν ἐδουλώθησαν ἅπαντες καὶ ἐγένοντο συμμιγεῖς ὑπὸ μίαν ἀρχήν. διῃρέθησαν δὲ καὶ ἐγένοντο θέματα, ὅτε ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ παρὰ τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἤρξατο κολοβοῦσθαι καὶ ἀκρωτηριάζεσθαι καὶ συστέλλεσθαι κατὰ μικρόν. καὶ ἕως μὲν Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπὸ μίαν ἀρχὴν ἦσαν ἅπαντες, καὶ τῆς Μαυρικίου βασιλείας· καὶ μάρτυς αὐτὸς Βελισάριος, ὃς ἦν μονοστράτηγος ὅλης ἀνατολῆς. ἐπὰν δὲ ἤρξαντο οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκστρατεύειν κατὰ Ῥωμαίων καὶ διαφθείρειν τὰς κώμας καὶ πόλεις αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν οἱ κατὰ καιρὸν βασιλεῖς τέμνειν εἰς μικρὰ τὴν μίαν ἀρχήν, καὶ τὸ μὲν ἀπένειμαν στρατηγῷ τινὶ καὶ ἐκάλεσαν Ἀνατολικόν, διότι, ὡς προείπομεν, πρὸς ἡμᾶς τοὺς κατοικοῦντας τὸ Βυζάντιον πρὸς ἀνατολὴν κεῖται. τὸ δὲ παλαιὸν κατὰ ἔθνος ἦν ἀρχηγός, ἐπολιτεύοντο δὲ ὡς ἦν ἔθος αὐτοῖς, ἄλλοι μὲν δημοκρατίαις ἄλλοι δὲ τυράννοις ὑποταττόμενοι. ὑπὸ δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν γενόμενοι εἰς ἐπαρχίας διῃρέθησαν καὶ ἡγεμονίας καὶ δουκάτα καὶ τοὺς καλουμένους κονσιλαρίους, τουτέστι βουλευτάς. ἦσαν δὲ καί τινες αὐτῶν πρίγκιπες, ὡς ἐν τοῖς τῶν ἁγίων μαρτυρίοις διεγράφη. ἀλλὰ μὴν καὶ σκρινιάριοι. ὕπαρχοι δὲ ἦσαν διττοί, ἕτεροι μὲν πραιτωρίων ἕτεροι δὲ πόλεων· καὶ οἱ τῶν πραι-

2 αὐτοῖς C 3 τῶν om C 11 χώρας V 13 ἀπένειμον V et Bandurius 17 ὑπατευόμενοι V

habebant principem, dum adhuc liberae essent et priusquam iugo Romani imperii subderentur; at immisso iis Romanorum iugo auctoque eorum imperio, omnes in servitutem redacti et permisti sub uno imperio fuere. divisae vero sunt factaque ex eis themata, cum imperium Romanum ab impiis Agarenis convelli mutilari et in angustum redigi coepit. et quidem ad Iustiniani et Mauricii imperium usque omnes gentes sub uno imperio erant; cuius rei testis est Belisarius ipse, qui solus universi Orientis imperator fuit. cum vero Agareni Romanos bello infestare eorumque vicos ac urbes devastare coeperunt, coacti fuere subsecuti imperatores unum imperium in exiguas portiones partiri. atque hanc quidem tribuerunt praefecto cuidam, et vocarunt Anatolicam, quod, ut antea dixi, respectu nostrum, qui Byzantium incolimus, orientem versus sita sit. olim vero singulae gentes suum habebant principem, et patriis legibus ac moribus regebantur, alii quidem populi democratiae, alii regiae administrationi subiecti. verum a Romanis subacti in provincias divisi fuerunt et in praefecturas et ducatus, et in eos qui vocantur consiliarii, hoc est *βουλευταί* consultores. erant porro etiam quidam eorum principes, uti in actis sanctorum martyrum scriptum legitur; quin et scriniarii. praefecti autem erant duorum generum, alii quidem praetoriorum, alii vero urbium. ac praefecti quidem praetorio-

τωρίων διηκόνουν τοῖς βασιλεῦσι στρατεύουσι, καὶ τὰς τῶν στρατιωτῶν τροφὰς ἐξ ἑτοίμου παρέχοντες, τά τε τῶν βασιλέων ἄπληκτα διευθετοῦντες καὶ τὰς ὁδοὺς ἐκκαθαίροντες. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῶν Ῥωμαίων· ὅτε δὲ Πέρσαι ἐκράτουν καὶ μετ' αὐτοὺς Μακεδόνες, εἰς σατραπείας ἦν διῃρημένη ἡ πᾶσα Ἀσία, καὶ σατράπης μὲν ἦν Λυδῶν, ἕτερος δὲ Φρυγῶν, ἄλλος δὲ Ἰώνων, ἕτε- P 5
ρος δὲ Παμφύλων, ἄλλος δὲ Καρῶν, ἄλλος δὲ Παφλαγόνων, ἄλλος δὲ Βιθυνῶν, καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἡ Ἀσία μικρὰ καλουμένη, ὡς ἐδόκει τῷ Πέρσῃ κἄπειτα τοῖς Μακεδόσι, διεμεμέριστό τε καὶ διετάττετο, καὶ ἄλλος μὲν τῶν δημοσίων πραγμάτων ἦρχεν, ἄλλος δὲ τῶν στρατιωτικῶν. καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον.

Ἐνταῦθα τοίνυν ἔστω τὸ πέρας τοῦ τῆς ἀνατολῆς θέματος. οἱ δὲ λεγόμενοι τουρμάρχαι εἰς ὑπουργίαν τῶν στρατηγῶν ἐτάχθησαν. σημαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον ἀξίωμα τὸν ἔχοντα ὑφ' ἑαυτὸν στρατιώτας τοξοφόρους πεντακοσίους καὶ πελταστὰς τριακοσίους καὶ δεξιολάβους ἑκατόν. οὕτως γὰρ κεῖται ἐν τῇ βίβλῳ Ἰωάννου Φιλαδελφέως τοῦ καλουμένου Λυδοῦ.

Θέμα δεύτερον τὸ καλούμενον Ἀρμενιακόν.

Τὸ θέμα τὸ καλούμενον Ἀρμενιακὸν οὐ κύριον ἔχει τὸ ὄνομα, οὐδὲ ἀρχαία τίς ἐστιν ἡ τούτου προσηγορία, ἀλλὰ ἀπὸ

1 στρατιῶν V 4 τὰ τῶν om V 5 Ἀσία] βασιλεία AC 7 παμφυλίων A δὲ ante Παφλαγόνων add C 20 ἀρχή C

rum inserviebant imperatoribus expeditionem facientibus, commeatum exercitui prompte procurantes, et imperatoria tentoria componentes, et vias purgantes. et haec quidem Romanorum. quando vero Persae imperium obtinebant et post hos Macedones, universa Asia in satrapias divisa erat. atque alius quidem erat satrapa Lydorum, alius Phrygum, alius Ionum, alius Pamphyliorum, alius Carum, alius Paphlagonum, alius Bithynorum, et ut verbo dicam, universa Asia, minor dicta, prout Persis visum erat et postea Macedonibus, divisa administrataque fuit. atque alius quidem rebus civilibus praeerat, alius vero militaribus. atque haec quidem hactenus.

Et hic finis esto de themate Anatolico. ceterum qui dicti sunt *τουρμάρχαι*, ad ministerium praefectorum instituti sunt. significat vero eiuscemodi dignitas eum qui praeest sagittariis quingentis, scutatis trecentis, stipatoribus centum. ita enim habetur in libro Ioannis Philadelphensis, qui dictus est Lydus.

Thema secundum, dictum Armeniacum.

Armeniacum quod dicitur thema, propriam appellationem non habet. neque enim vetusta est haec appellatio, sed eam a vicinis atque finiti-

τῶν ὁμορούντων καὶ συνοικούντων Ἀρμενίων τὴν προσηγορίαν ἐκτήσατο. δοκῶ δὲ εἰπεῖν ὅτι ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως καὶ τῶν κάτω χρόνων τὴν τοιαύτην προσηγορίαν ἐκληρονόμησεν· οὔτε γὰρ Στράβων ὁ γεωγράφος τῆς τοιαύτης ὀνομασίας ἐμνήσθη, καίτοι Καππαδόκης ὢν τὸ γένος, ἐξ Ἀμασείας τῆς πόλεως, οὔτε Μένιππος ὁ τοὺς σταδιασμοὺς τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀπογραψάμενος, οὔτε μὴν Σκύλαξ ὁ Καρυανδηνός, οὔτε Παυσανίας ὁ Δαμασκηνός, οὔτε ἄλλος τις τῶν ἱστορίας γεγραφότων. καὶ φαίνεται νεωτέρα ἡ τοιαύτη ὀνομασία· οὔτε γὰρ Προκόπιος οὔτε μὴν Ἀγαθίας οὔτε Μένανδρος οὔτε Ἡσύχιος ὁ ἰλλούστριος ἐμνημόνευσαν τοῦ τοιούτου ὀνόματος, οἱ τὰ χρονικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας. τὴν γὰρ Καππαδοκίαν οἱ παλαιοὶ εἰς τρία τέμνουσι μέρη, εἴς τε Καταονίαν τὴν ἀπὸ Μελιτηνῆς ἀρχομένην, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Ταύρου Ταυρικὴν ὠνομασμένην, καὶ αὐτὴν τὴν μεσόγαιον, ἐν ᾗ Καισάρεια ἡ πόλις τῶν Καππαδοκῶν μητρόπολις ἵδρυται. καλοῦσι δὲ οἱ παλαιοὶ μεγάλην τε καὶ μικρὰν Καππαδοκίαν, μεγάλην μὲν τὴν ἀπὸ Καισαρείας τε καὶ τοῦ Ταύρου καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάσσης, ἣν διορίζει Ἅλυς μὲν ποταμὸς ἐκ δυσμῶν, Μελιτηνὴ δὲ ἐξ ἀνατολῶν. καὶ αὕτη μὲν ἡ μεγάλη Καππαδοκία. καὶ τούτων μάρτυς Πολύβιος ὁ τὴν Ῥωμαϊκὴν ἱστορίαν γεγραφώς, ὃς διορίζει τὴν Καππαδοκίαν ἀπό τε Ταύρου καὶ Λυκαονίας καὶ ἕως τῆς Ποντικῆς θαλάττης· καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ Νεοκαι-

2 δὲ om C   3 προσηγορίαν om C   7 οὔτ' αὐτὸς Παυσανίας ὁ Δαμασκηνός V, idque post γεγραφότων   8 συγγεγραφότων C   9 οὔτε γὰρ] οὐδὲ γὰρ C   10 ἐμνημόνευσεν V   14 ταυρωνικὴν A   21 τε] τοῦ C

mis Armeniis accepit. imo vero dixerim sub Heraclio imperatore huiuscemodi appellationem sumpsisse. nam neque Strabo geographus eius vocis mentionem fecit, Cappadox alioqui genere, ex Amasea urbe; neque Menippus, qui totius orbis terrarum per stadia dimensionem conscripsit, neque Scylax Caryandenus, neque Pausanias Damascenus. sed neque alius quisquam eorum qui historiam scripserunt. atqui recentiorem esse hanc appellationem ex eo colligi potest, quod neque Procopius neque Agathias neque Menander neque Hesychius illustrius ullam huius nominis mentionem faciant, licet ipsi historiam Iustiniano imperante conscripserint. Cappadociam enim veteres in tres partes secuerunt, videlicet in Cataoniam, quae a Melitena initium accipit, et in eam quae a Tauro monte Taurica nuncupatur, nec non in regionem ipsam mediterraneam, in qua et Caesarea urbs est, Cappadociae metropolis. veteres autem maiorem et minorem Cappadociam appellant; ac maiorem quidem a Caesarea et Tauro ad Ponticum mare usque, quam terminat Halys quidem fluvius ab occasu, Melitene vero ab oriente. atque haec quidem est maior Cappadocia, ut testatur Polybius, qui Romanam historiam scripsit; qui quidem terminat Cappadociam a Tauro et Lycaonia ad Ponticum mare usque, ipsa siquidem Neocaesarea et Colonea et

σάρεια ἥ τε Κολώνεια καὶ ἡ Μελιτηνὴ σύμπασα Καππαδοκία λέγεται. ἔστι δὲ τὸ ὄνομα Περσικόν· Πέρσης γάρ τις ἀνὴρ — ἐν P 6
κυνηγίῳ Ἀρταξέρξῃ τῷ βασιλεῖ, ἢ οὐκ οἶδα ἄλλῳ τινί, λέων προσαπαντήσας τοῦ ἵππου τοῦ βασιλέως ἐδράξατο· καὶ κατὰ τύχην εὑρεθεὶς ὁ Πέρσης ἐν τῷ τοῦ θηρὸς συναντήματι, τὸν ἀκινάκην σπασάμενος ἐρρύσατο τὸν βασιλέα παρὰ μικρὸν κινδυνεύοντα καὶ τὸν λέοντα ἐθανάτωσεν. οὗτος οὖν ὁ Πέρσης ἐπί τινος ὄρους ὑψηλοτάτου ἀναβάς, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν περισκοπήσας ὅσην ὀφθαλμὸς ἀνθρώπινος περιβλέπει κατά τε ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν, δωρεὰν παρὰ τοῦ βασιλέως πᾶσαν εἴληφε. ταῦτα δὲ ἱστορεῖ Πολύβιος. καὶ κατοικεῖται πρὸς μὲν Κολώνειαν παρὰ Ἀρμενίων, πρὸς δὲ τὴν μεσόγαιον, ὅπουπερ ἔστιν ἡ Ἀμάσεια καὶ ὁ λεγόμενος Δαζυμών, παρὰ τῶν καλουμένων Λευκοσύρων· ὅμως πάντας τοὺς Καππαδόκας, καὶ τοὺς μέχρι θαλάττης τῆς Ποντικῆς κατοικοῦντας, Ἡρόδοτος Λευκοσύρους καλεῖ, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν Σύρων τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ταύρου καὶ Κιλικίας οἰκούντων, Μελανοσύρων προσαγορευομένων. μικρὰ δὲ Καππαδοκία ἡ νῦν χρηματίζουσα εἰς θέμα, ἥτις ὅμορός ἐστι Λυκαονίας καὶ διαβαίνει μέχρις αὐτῆς Καισαρείας, πλατύνεται δὲ ἕως ἀρχῆς τῶν Βουκελλαρίων, καταλήγει δὲ πρὸς ἀνατολὰς μέχρις αὐτῆς Ῥοδεντοῦ καὶ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Λούλου καὶ αὐτῆς Ποδενδοῦ. τὰ δὲ ἐπέκεινα τῆς Κιλικίας εἰσὶ μέρη, ὧν ἀπάρχεται ἡ Ταρσὸς καὶ ἡ Μόψου ἑστία καὶ Ἄδανα. καὶ ἥδε

4 προσυπαντήσας C   τὸν ἵππον C   9 τε add A   21 μέχρι C
22 σποδενδοῦ V   23 ὧδε V

Melitene universa Cappadocia appellatur. est vero nomen Persicum: nam cum Artaxerxi regi, aut nescio an alteri cuidam, leo inter venandum occurrisset eiusque equum invasisset, oblatus casu Persa quidam in hoc leonis occursu, stricto acinace, regem de vita periclitantem liberavit et leonem interfecit. hic itaque Persa cum altissimum quendam montem conscendisset, universam regionem, quoad longissime humani oculi acies pertingere posset, circumspiciens, tam orientem et occidentem quam meridiem et septentrionem versus, omnem eam dono a rege accepit. haec porro narrat Polybius. atque habitatur quidem Coloneam versus ab Armeniis, ad mediterranea vero, ubi est Amasea et Dasymon qui dicitur, a Leucosyris. omnes tamen Cappadoces, etiam usque ad mare Ponticum habitantes, Herodotus Leucosyros nuncupat, ad discrimen Syrorum qui ultra Taurum et Ciliciam incolunt, qui Melanosyri appellantur. minor autem Cappadocia, quae nunc inter themata censetur, finitima est Lycaoniae et Caesaream usque pertingit, ac extenditur ad initium thematis Buccellariorum usque; desinit vero ad orientem Rodentum usque, et ad propugnaculum quod vocatur Luli, atque ad ipsam Podendum usque. ulteriora autem sunt partes Ciliciae, quarum praecipuae urbes sunt Tarsus Mopsuestia et Adana. et haec quidem est minor

μὲν ἡ μικρὰ Καππαδοκία, ἡ ἀρτίως εἰς θέματος ὄνομα χρηματίζουσα. ἐπὶ δὲ τῶν ἄνω χρόνων εἴτε Ἰουστινιανοῦ εἴτε ἄλλου τινὸς τῶν βασιλέων τμηθείσης τῆς Καππαδοκίας εἰς τρία μέρη τὸ μὲν μεσόγαιον ἐκλήθη Χαρσιανὸν ἀπὸ Χαρσίου τινὸς ἄρχοντος τῷ τότε καιρῷ εὐδοκιμήσαντος ἐν τῷ πρὸς Πέρσας πολέμῳ, καὶ διὰ τοῦτο εἰς θέματος τάξιν καὶ στρατηγίδα μέχρι τοῦ νῦν ἐχρημάτισε· τὸ δὲ κάτω καὶ πρὸς θάλασσαν ἐκλήθη Ἀρμενιακὸν διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ πλησιόχωρον τῶν Ἀρμενίων, τὸ δὲ ἄνωθεν καὶ ὁμοροῦν τοῖς Λυκάοσι καὶ τῷ Ταύρῳ Καππαδοκία μικρά, ἡ νῦν, ὡς ἔφαμεν, εἰς θέματος ὄνομα χρηματίζουσα. ἐβασιλεύετο δὲ μέχρις Αὐγούστου Καίσαρος. ἦν δὲ ὑπὸ τὴν Περσικὴν ἐξουσίαν, πρὶν ἢ τὸ Ῥώμης αὐξηθῆναι βασίλειον. ἐγένετο δὲ καὶ αὐτόνομος, ὅτε Ἀριαράθης ἦρχεν αὐτῆς ὁ βασιλεύς, ἐξ οὗ καὶ ἡ λίμνη ἡ τὸ ἅλας τίκτουσα, ἣν ἀρτίως βαρβαρίζοντες Καρατίαν καλοῦσιν, Ἀριαράθεια ἐπωνόμαστο. μετὰ δὲ Ἀριαράθην βασιλεύει αὐτῆς Ἀρχέλαος ὁ κηδεστὴς Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας. μετὰ δὲ τοῦτον παυσαμένης τῆς βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὸ σχῆμα μετέβαλε, καὶ ἀνθύπατος ταύτην ἐδασμολόγει τε καὶ διετάττετο. εἰσὶ δὲ πόλεις ἐπίσημοι κατὰ τὴν πρώτην ἐπαρχίαν
P 7 *τέσσαρες, Καισάρεια μητρόπολις, ἡ ἀπὸ τοῦ μεγάλου Καίσαρος Ἰουλίου ὀνομασθεῖσα, ἥτις πρότερον ἐκαλεῖτο Μάζακα ἀπὸ Μο-*

1 ὄνομα θέματος AV 2 ἄλλων τινῶν V 5 παρευδοκιμήσαντος V 8 αὐτὸ] τὸ V 9 ἡ add A 10 ὄνομα θέματος AV 12 ἢ τῶν Ῥωμαίων A 13 τὸ om V 16 κηδεστὴς ἤτοι ὁ συμπενθερὸς Ἡρώδου A 17 ταῦτα A ἐπαρχίας AV 18 ἐθεσμολόγει V

Cappadocia. quae non ita pridem thematis nomen nacta est. superioribus vero temporibus, sive Iustiniani sive alterius cuiusdam ex imperatoribus, Cappadocia in tres partes secta, mediterranea pars Charsianum vocabatur, a Charsio quodam duce, qui tum bello adversus Persas prospere gesto celebris erat; atque iccirco in thematis et praefecturae ordinem in hunc usque diem relata est. inferior vero pars, ad mare vergens, Armeniacum appellata est, quod sit regio Armeniis vicina. superior autem pars, finitima Lycaonibus et Tauro, Cappadocia minor; quae nunc, ut diximus, thematis appellationem nacta sub regum dominatu fuit usque ad Augustum Caesarem; ante vero Romani imperii incrementum sub Persica potestate erat. sed et sui iuris fuit, cum Ariaratha rex ibi regnaret; ex quo etiam lacus sales gignens, quem modo barbari Caratia appellant, Ariarathea nuncupabatur. post autem Ariaratham regnavit in eadem Archelaus affinis Herodis regis Iudaeorum. at postmodum cum desiisset gubernatio regia, in praefecturam a Romanis forma administrationis est immutata, et proconsul tributa ab ea colligebat et ipsi praeerat. sunt autem in prima praefectura urbes celebriores quattuor, Caesarea metropolis, a magno illo Caesare Iulio ita nuncupata; quae antea vocabatur Mazaca, a Mosoch primo Cappadocum auctore. altera urbs

σὼχ τοῦ τῶν Καππαδοκῶν ἀρχεγόνου, δευτέρα δὲ πόλις Νύσσα, τρίτη Θερμά, τετάρτη Ῥεγεποδανδός. τῆς δὲ δευτέρας Καππαδοκίας εἰσὶ πόλεις ὑπὸ ἡγεμόνα ὀκτώ, Τύανα Φαυστινούπολις Κύβιστρα Ναζιανζὸς Ἐρύσιμα Παρνασὸς Ῥεγέδωρα Μωκισσός, καὶ φρούριον τὸ καλούμενον Κόρον. τῆς δὲ τρίτης Καππαδοκίας, ἣ νῦν ὀνομάζεται Ἀρμενιακόν, εἰσὶ πόλεις ἑπτά, Ἀμάσεια Ἴβωρα Ζάλιχος Ἄνδραπα Ἀμινσὸς Νεοκαισάρεια Σινώπη.

Διαβεβόηται δὲ παρὰ πᾶσιν ἐπὶ κακοτροπίᾳ τὸ τῶν Καππαδοκῶν γένος, ὡς καὶ παροιμίαν περὶ αὐτῶν ἐξενεχθῆναι τοιαύτην, "τρία κάππα κάκιστα, Καππαδοκία Κρήτη καὶ Κιλικία." καὶ ἐν ἐπιγράμμασι

Καππαδόκαι φαῦλοι μὲν ἀεί, ζώνης δὲ τυχόντες
  φαυλότεροι, κέρδους δ' εἵνεκα φαυλότατοι·
ἢν δ' ἄρα δὶς καὶ τρὶς μεγάλης δράξωνται ἀπήνης,
  δὴ τότε γίγνονται φαυλεπιφαυλότατοι.

καὶ ἄλλως

Καππαδόκην ποτ' ἔχιδνα κακὴ δάκεν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ
  κάτθανε γευσαμένη αἵματος ἰοβόλου.

ἐκ δὲ ταύτης τῆς τὰ τοιαῦτα βλασφημουμένης ἐβλάστησαν ἄνδρες, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν ἐξανέτειλαν ὥσπερ ἀστέρες πολύφωτοι, ἐπὶ σοφίᾳ διαβόητοι, ζηλωταὶ τῆς Χριστιανῶν πίστεως, Γρηγόριος ὁ θαυματουργὸς ὁ Νεοκαισαρείας ἐπίσκοπος, Φαίδιμός τε ὁ Ἀμασείας,

1 τῶν om C   ἀρχιγόνου C   2 Ῥεγεποδαυτός V   5 φρύγιον A   τρίτης add A   7 Ἄντραπα V   12 καππαδόκες A   δὲ τυχόντες] δ' εἵνεκα A, δὲ εἵνεκα C   14 μεγάλης om C   17 ποτὲ ἔχιδν' ἔδακεν. ἀλλ' αὐτὴ C   18 αἵματος γευσαμένη C   19 τῆς om A

Nyssa, tertia Therma, quarta Rhegepodandus. secunda vero Cappadociae praefectura urbes habet octo, Tyana Faustianopolin Cybistram Nazianzum Erysima Parnasum Rhegedora Mocissum, et propugnaculum quod Corum dicitur. tertiae autem Cappadociae quae nunc appellatur Armeniacum, urbes sunt septem, Amasea Ibora Zalichus Andrapa Aminsus Neocaesarea Sinope.

Ceterum famosa apud omnes est ob nequitiam Cappadocum gens, adeo ut proverbium eiuscemodi de illis feratur "tria cappa pessima, Cappadocia Creta et Cilicia." et in epigrammatibus "Cappadoces semper mali, cingulum vero nacti peiores, lucri vero gratia pessimi. cum vero bis aut ter magnum prehenderint currum, tunc sane evadunt mali ter et amplius." et aliud, "Cappadocem quondam echidna mala momordit. sed et ipsa mortua est gustans sanguinem venena iaculantem." ex hac autem adeo infami gente pullularunt, imo vero veluti fulgidae quaedam stellae emicuerunt, vera sapientiae laude celeberrimi et Christianae fidei propugnatores acerrimi, Gregorius ille thaumaturgus, Neocaesariensis episcopus, et Phaedimus Amaseus, et rex celeberrimus, qui sub Lici-

καὶ βασιλεὺς ὁ ἀοίδιμος ὁ ἐπὶ Λικινίου μαρτυρήσας ὑπὲρ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, καὶ Βασιλίσκος ὁ Κομάνων ἀρχιεπίσκοπος, ὃς καὶ αὐτὸς μαρτυρίῳ ἐτελειώθη, μεθ' οὗ κατετέθη τὸ λείψανον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασίλειός τε ὁ μέγας ὁ Καισαρείας ἐπίσκοπος, καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ τὴν ἐπισκοπὴν κληρωσάμενος, νυνὶ δὲ ἐν τῷ τῶν ἀποστόλων ναῷ κατατεθεὶς μετὰ τῶν πατριαρχῶν ταύτης τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου, οἵ τε ἀδελφοὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, Πέτρος τε καὶ Γρηγόριος καὶ Ναυκράτιος, Καισάριός τε ὁ ἀδελφὸς Γρηγορίου τοῦ θεολόγου.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῆς Καππαδοκίας ὡς ἐν ἐπιτομῇ.

Θέμα τρίτον τὸ τῶν Θρᾳκησίων.

Τὸ δὲ νῦν καλούμενον Θρᾳκησίων θέμα πάλαι μὲν καὶ κατ' ἀρχὰς Ἀσία μικρὰ ὠνομάζετο, καὶ ὁ ταύτης κρατῶν ἀνθύπατος Ἀσιάρχης ἐλέγετο. καὶ ἵνα μὴ λέγω τοὺς ἔξωθεν, αὐτὸς ὁ μάρ-
P 8 τυς τῆς ἀληθείας Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ἀπόστολος ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων τὸ αὐτὸ λέγει, μεμνημένος Ἀλεξάνδρου τοῦ τότε πρωτεύοντος τῶν Ἐφεσίων, Ἀσιάρχην αὐτὸν ἀποκαλῶν. Θρᾳκήσιοι δὲ ἐπεκλήθησαν ἀπὸ τῆς τοιαύτης αἰτίας. ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἀλυάττου τοῦ τῶν Λυδῶν βασιλέως ἀνήρ τις μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν αὐτοῦ τέκνων ἐκ Μυσίας τῆς τῶν Θρᾳκῶν χώρας ὁρμώμενος, ἧς καὶ Ὅμηρος μνημονεύει λέγων οὕτως,

1 τῶν om C 2 καὶ ὁ βασιλίσκος AV 5 ἀρχιεπίσκοπος V 6 ἐν add A 8 Κωνσταντίνου om C 9 παγκράτιος V καὶ καισάριός τε V, καὶ καισάριος δὲ A 11 ὡς om C 20 ἀλυώτου C τῆς om V 21 ἑαυτοῦ V

nio martyrium pro fide Christiana subiit, et Basiliscus Comanensium archiepiscopus, qui etiam ipse martyrio obiit et cum quo conditae fuerunt reliquiae Ioannis Chrysostomi; praeterea Basilius magnus Caesariensis episcopus, et Gregorius theologus, qui fuit episcopus Nazianzenus et nunc in aede apostolorum una cum patriarchis huius urbis a pio et Christianae fidei studiosissimo imperatore Constantino positus iacet. insuper fratres Basilii magni, videlicet Petrus Gregorius et Naucratius, nec non Caesarius Gregorii theologi frater.

Atque haec quidem de Cappadocia veluti compendio dicta sint.

Thema tertium dictum Thracesiorum.

Quod vero nunc Thracesiorum thema appellatur, olim quidem et ab initio Asia minor dicebatur, et qui huic praeerat proconsul praefectus Asiae nuncupabatur. et ne externos afferam, ipse testis est veritatis Lucas evangelista et apostolus, qui in Actis apostolorum idem asserit, ubi mentionem faciens Alexandri, qui tum temporis apud Ephesios primatum obtinebat, eum appellat praefectum Asiae. Thracesiorum vero appellatio hanc originem habet. temporibus Alyatti Lydorum regis, vir quidam cum uxore et liberis profectus ex Mysia Thraciae regione, cuius

Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων καὶ ἀγαυῶν Ἱππημόλγων,

διεπέρασεν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀσίας εἰς χώραν τὴν λεγομένην Λυδίαν, καὶ κατῴκησε πλησίον τῆς πόλεως Σάρδεων. τοῦ οὖν βασιλέως πρὸς τῷ τῆς πόλεως τείχει καθεζομένου διήρχετο ἡ γυνὴ τοῦ Θρᾳκὸς ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς βαστάζουσα στάμνον, ἐπὶ δὲ τῶν χειρῶν ἠλακάτην καὶ ἄτρακτον, ὄπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην ἵππος τις προσεδέδετο· καὶ ἐπὶ μὲν τῆς κορυφῆς ὁ στάμνος ἦν μεστὸς τοῦ ὕδατος, ἐν δὲ ταῖς χερσὶν εἰργάζετο νήθουσα ἐκ τῆς ἠλακάτης τὸν ἄτρακτον, ὄπισθεν δὲ πρὸς τὴν ζώνην ἠκολούθει ὁ ἵππος ἀπὸ τῆς πηγῆς πεποτισμένος. ταύτην ἰδὼν ὁ βασιλεὺς μεγάλως ἐθαύμασε, καὶ ἠρώτησε πόθεν καὶ τίς καὶ ποίας ἐστὶ πόλεως. ἡ δὲ ἀπεκρίνατο Μυσὴ μὲν εἶναι τὸ γένος, Θρᾴκης δ' ἐστὶν αὕτη τὸ πολίχνιον. λαβὼν οὖν βασιλεὺς ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἀφορμήν, πρεσβείαν πρὸς τὸν τῆς Θρᾴκης βασιλέα ποιησάμενος, Κότυν ὀνομαζόμενον, ἐκεῖθεν ἔλαβεν ἄνδρας μετοίκους μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, ὄχλον ἱκανόν. ἐκ τούτου τοῦ γένους ὠνομάσθησαν οἱ τὴν μικρὰν Ἀσίαν οἰκοῦντες Θρᾳκήσιοι διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐργοπόνους ἐργώδεις τε καὶ χειρώνακτας. ὅλον δὲ τὸ τῶν Θρᾳκησίων θέμα ἐκ γενῶν συνίσταται τοιῶνδε, Λυδῶν Μαιόνων Καρῶν Ἰώνων· καὶ Ἴωνες μὲν καλοῦνται οἱ κατοικοῦντες Μίλητόν τε καὶ Ἔφεσον, οἱ δὲ τὸ μεσόγαιον Σαρδιανοὶ Λυδοί τε καὶ Μαίονες καὶ Κᾶρες καὶ οἱ τῆς μικρᾶς Φρυγίας οἰκήτορες. καὶ οὕτως

4 τὸ πόλεως τεῖχος V 5 τῆς κεφαλῆς μὲν C 7 ἡ στάμνος ἦν μεστὰ A 10 τῆς om A 13 πολύχνιον C 19 τόσων V 20 ἰώνων καρῶν C

etiam meminit Homerus, inquiens sic "Mysorumque comminus pugnantium et illustrium Hippemolgorum," in eam Asiae regionem venit, quae Lydia dicitur, et prope Sardorum urbem habitavit. rege itaque ad murum urbis considente, praeteriit Thracis uxor urnam capite gestans, manibus vero colum et fusum, a tergo autem equus zonae alligatus; atque urna quidem, quam vertice gerebat, referta erat aqua, manibus vero nens colum et fusum exercebat; pone autem equus, quem adaquarat, cingulo annexus sequebatur. hac conspecta rex vehementer admiratus est, et unde, quaenam, ex qua urbe esset, interrogavit; quae respondit Mysiam se natione esse: est vero id Thraciae oppidulum. rex itaque arrepta ex hac muliere occasione, missa ad regem Thracum Cotyn nuncupatum legatione, colonos inde cum uxoribus et liberis accepit, turbam satis numerosam. ex hac natione appellati sunt Asiae minoris incolae Thracesii, quod sint operosi ac laboriosi et opere manuario victum sibi quaeritantes. universum vero Thracesiorum thema hisce gentibus constat, Lydis Maeonibus Caribus Ionibus. atque Iones quidem nuncupantur qui Miletum et Ephesum incolunt; qui vero mediterranea habitant, Sardiani Lydi Maeones et Cares et minoris Phrygiae incolae. atque

μὲν οἱ Θρᾳκήσιοι· ταύτην δὲ τὴν ἱστορίαν Νικόλαος ὁ Δαμασκη-
νὸς γράφει ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ αὐτοῦ βιβλίῳ, ὁ γεγονὼς ὑπο-
γραφεὺς Ἡρώδου τοῦ βασιλέως. ὠνομάσθησαν δὲ Θρᾳκήσιοι
διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἐκ τῆς τῶν Θρᾳκῶν γῆς, ὥσπερ εἴπομεν.
εἰσὶ δὲ πόλεις περὶ τὴν Ἀσίαν κα', πρώτη μὲν Ἔφεσος, δευτέρα
δὲ Σμύρνα, τρίτη Σάρδεις, τετάρτη Μίλητος, πέμπτη Πριήνη,
ἕκτη Κολοφών, ἑβδόμη Θυάτειρα, ὀγδόη τὸ Πέργαμον, ἐνάτη
Μαγνησία, δεκάτη Τράλλεις, ἑνδεκάτη Ἱεράπολις, δωδεκάτη
Κολόσσαι αἱ νῦν λεγόμεναι Χῶναι, οὗ ἔστι ναὸς διαβόητος τοῦ
ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, ιγ' Λαοδίκεια, ιδ' Νύσσα, ιε' Στρατονί-
κεια, ιϛ' Ἀλάβανδα, ιζ' Ἀλίνδα, ιη' Μύρινα, ιθ' Τέως, κ'
P 9 Λέβεδος, κα' Φιλαδέλφεια, καὶ ἄλλαι τινές. καὶ ταῦτα μὲν
περὶ τούτων.

Τέταρτον θέμα τὸ καλούμενον Ὀψίκιον.

Τὸ δὲ θέμα τὸ καλούμενον Ὀψίκιον πᾶσιν ἔχει γνώριμον τὴν προσηγορίαν· ὀψίκιον γὰρ Ῥωμαϊστὶ λέγεται, ὅπερ σημαίνει τῇ τῶν Ἑλλήνων φωνῇ τοὺς προπορευομένους ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἐπὶ εὐταξίᾳ καὶ τιμῇ. ὅθεν οὐδὲ στρατηγὸς χρηματίζει ὁ τοῦ ὀψικίου ἡγούμενος, ἀλλὰ κόμης καὶ τὴν ὀνομασίαν καὶ τὴν προσωνυμίαν προσαγορεύεται. ἡ δὲ περιοχὴ τοῦ Ὀψικίου ὑπὸ τοσούτων φυλῶν τε καὶ ἐθνῶν κατοικεῖται, ἀπὸ μὲν θαλάσσης

5 παρὰ A κ' V 8 τράλη C 11 ἀλάβανδος C 12 κα' Φιλαδέλφεια om V 15 δὲ om C 16 ὀψίκιον δὲ λέγεται ῥωμαϊστὶ C 17 τὴν τῶν ἑλλήνων φωνὴν C τῶν om V et Bandurius: in codice id esse testatur Morellus πορευομένους C 21 τε om C

ita quidem se habent Thracesii. hanc vero historiam scribit Nicolaus Damascenus decimo octavo historiae suae libro; qui quidem fuit scriba Herodis regis. Thracesii autem appellati sunt, quod ex Thracum regione orti essent. ceterum in Asia habentur urbes viginti et una, prima quidem Ephesus, altera Smyrna, tertia Sardes, quarta Miletus, quinta Priene, sexta Colophon, septima Thyatira, octava Pergamum, nona Magnesia, decima Trallis, undecima Hierapolis, duodecima Colossae, quae nunc Chonae dicuntur, ubi visitur celeberrimum templum Michaëlis archangeli, decima tertia Laodicea, decima quarta Nyssa, decima quinta Stratonicia, decima sexta Alabanda, decima septima Alinda, decima octava Myrina, decima nona Teos, vigesima Lebedos, vigesima prima Philadelphia, et aliae nonnullae. atque haec quidem de his.

Thema quartum dictum Obsequium.

Thema vero quod Obsequium vocatur, omnibus appellatione ipsa notum est: obsequium enim Latine dicitur id quod Graecorum lingua appellantur ii qui imperatori, ordinis tuendi et honoris causa, praeeunt. unde fit ut qui obsequio praeest, praetor non vocetur, sed comes et nomine et cognomine dicatur. Obsequii vero ambitus his populis atque gentibus circumscribitur. a mari quidem initium sumens, hoc est a sinu

ἀρχομένου, τουτέστιν τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου καὶ τοῦ Δασκυλίου ἀκρωτηρίου, καὶ μέχρι τοῦ Τρίτωνος καὶ τῶν ὀρέων Σιγριανῆς καὶ Προικονήσου, καὶ ἕως αὐτῆς τῆς Ἀβύδου Κυζίκου τε καὶ Παρίου. καὶ τὰ μὲν κάτω καὶ παρὰ θάλασσαν ἀπὸ τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου ἀρχόμενα καὶ τῶν καλουμένων Πυλῶν, καὶ ἕως τῆς μεσογαίου τοῦ Μυσίου Ὀλύμπου προσαγορευομένου καὶ τῆς χώρας τῶν καλουμένων Δαγοτθηνῶν καὶ αὐτῆς Προυσιάδος, κατοικοῦσι Βιθυνοί· τὰ δὲ πρὸς νότον τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἕως τοῦ ποταμοῦ Ῥυνδακοῦ κατοικοῦσι Μυσοί, τὰ δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν Κύζικον κατοικοῦσι Φρύγες τε καὶ Γραικοί, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Γρανίκου τὴν ὀνομασίαν πλουτήσαντες, ἐν ᾧ ποταμῷ γέγονεν ἡ πρώτη μάχη πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν Περσῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος. ἄνω δὲ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Δορυλαίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Κοτυαίου, ἐξ οὗπερ ἔστιν ὁ ὀνομαστότατος καὶ παλαιὸς ἐκεῖνος Αἴσωπος, ὁ τὴν μυθοποιίαν πρῶτος εἰς τὸν βίον εἰσαγαγών, καὶ ἕως τῆς κωμοπόλεως Μηροῦ κατὰ ἀνατολάς. πρὸς δὲ τὰς δυσμὰς καταλήγει εἰς Ἄβυδον, πρὸς δὲ πλάτος ἀπὸ τοῦ Ῥυνδακοῦ ποταμοῦ καὶ μέχρι τῆς κωμοπόλεως τῆς καλουμένης Δοματηροῦ. καὶ οὕτω μὲν τὸ Ὀψίκιον. καὶ τὴν ὀνομασίαν αὐτοῦ εἴπομεν, διὰ τὸ προπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως καὶ καταρτίζειν καὶ διευθύνειν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ μονάς. εἰσὶ δὲ

1 ἀρχόμενον AV τουτέστιν om C 3 καὶ αὐτῆς προικονήσου AV κύζικόν τε καὶ πάριον AV 4 τὰ μὲν καὶ παραθαλάσσια V 7 Γοτθηνῶν V 9 ῥυνδιακοῦ C τὴν om V 11 ποταμῷ add A 14 τοῦ om V et Bandurius 15 κόσμον εἰσενεγκών A 16 μικροῦ C 17 δὲ τὰς om C 18 τοῦ λεγομένου A 20 ἔμπροσθεν add A

Astaceno et a promontorio Dascylio, ad Tritonem usque et montes Sigrianae atque ipsam Proeconesum, ad ipsam quoque Abydum Cyzicum et Parium, se porrigit. et quidem inferiorem ac maritimam oram ab Astaceno sinu incipientem et a Pylis quae vocantur, usque ad mediterranea Olympi qui Mysius dicitur, et ad regionem Dagotthenorum dictam, et ad ipsam Prusiadem usque Bithyni habitant. australem vero Olympi partem ad fluvium Rhyndacum usque incolunt Mysii. maritima autem et Cyzicum inhabitant Phryges et Graeci, a Granico fluvio ita nuncupati, ubi Alexander Macedo primum praelium cum Persarum ducibus commisit. ulterius vero ad Dorylaeum et ipsum Cotyaeum usque extenditur; ex qua quidem urbe prodiit celeberrimus ac vetustus ille Aesopus, qui fabularum usum primus in mundum invexit; et usque ad Comopolim Meri orientem versus. ad occasum vero desinit in Abydum. in latitudine autem a Rhyndaco fluvio usque ad Comopolim Domateri cognomine. atque haec quidem est ratio Obsequii, quam profecto appellationem ei inditam esse diximus, quod praeirent imperatori, ut vias et domicilia ei praepararent atque concinnarent. gentes vero ac populi

ἔθνη τὰ συμπληροῦντα τὸ Ὀψίκιον τοσαῦτα, Βιθυνοί, Μυσοί, Φρύγες, Δάρδανοι οἱ καὶ Τρῶες λεγόμενοι. ἔχει δὲ πόλεις ἐπισήμους τὸ θέμα τὸ καλούμενον Ὀψίκιον τοσαύτας, πρώτην μὲν Νίκαιαν τὴν μητρόπολιν χρηματίζουσαν, δευτέραν δὲ Κοτύαιον, τρίτην Δορύλαιον, τετάρτην Μίδαιον, πέμπτην Ἀπάμειαν, ἕκτην Μύρλειαν, ἑβδόμην Λάμψακον, ὀγδόην Πάριον, ἐνάτην Κύζικον, δεκάτην Ἄβυδον.

Πέμπτον θέμα τὸ καλούμενον Ὀπτίματον.

Τὸ καλούμενον οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν θέμα Ὀπτίματος οὐδεμίαν ἔχει κοινωνίαν πρὸς θέματα· εἰς γὰρ δουλείαν μόνην προσ- P 10 είληπται διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ οἰκτρότατον καὶ μήτε τούρμαις μήτε δρούγγοις τετιμημένον, ἀλλ' ἢ τὸν τούτου κρατοῦντα δομέστικον μόνον ἀγορευόμενον. εἰς γὰρ ὑπηρεσίαν ἐτέτακτο τῶν στρατιωτῶν, ὅτε οἱ βασιλεῖς τοῖς ἔθνεσι μετὰ τοῦ λαοῦ ἐπεστράτευον, στρατιωτῶν δὲ ἐκείνων τῶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τάγμασι τεταγμένων· ὅσοι γὰρ ἐν ταῖς σχολαῖς καὶ τοῖς ἱκανάτοις καὶ τοῖς λοιποῖς τάγμασιν ἐστρατεύοντο, εἰς ὑπηρεσίαν εἷς ἕκαστος αὐτῶν Ὀπτιμάτων ἐκέκτητο. ἔστι δὲ ὀνομασία τῶν ἀτίμων, ἴσην ὕβριν φέρουσα τῶν παρὰ Ῥωμαίοις λεγομένων Κορτελίνων. διὸ οὐδὲ εἰς θέματος τάξιν λελόγισται, οὐδὲ στρατηγὸς ὁ τούτου ἄρχων κατονομάζεται, ἀλλὰ

1 ταῦτα Bandur. 5 Μηδάειον V 8 ὀπτήματον C plerumque. an Ὀπτιμάτων? 9 εἰπεῖν add A Ὀπτιμάτων? sed confer in sexto themate: ὧδε καταλήγει ὁ βουκελλάριος. 12 δρόγγοις C τὴν V τούτου τοῦ κρατοῦντος A: corr Bandurius 14 οἱ] τοὺς C μετὰ τοῦ λαοῦ add A 15 ταττομένων V 17 ὀπτιμάτου V. an ὀπτιμάτον? vel ἀνὰ . . ὀπτιμάτων, ut exciderit numerus 18 ἀντιμων ὕβριν ἴσην C 19 λεγομένων om C 20 post οὐδὲ omisi ὁ cum C

qui Obsequium constituunt sunt hi, Bithyni, Mysii, Phryges, Dardani, qui et Troiani dicuntur. ceterum thema Obsequii urbes celebres hasce habet, primam quidem Nicaeam, quae est metropolis, alteram Cotyaeum, tertiam Dorylaeum, quartam Midaeum, quintam Apameam, sextam Myrleam, septimam Lampsacum, octavam Parium, nonam Cyzicum, decimam Abydum.

Thema quintum dictum Optimatum.

Id quod nescio quo pacto vocatum est thema Optimatum, nihil habet commune cum thematibus, servitii siquidem tantum causa assumptum est, utpote miserrimum, neque turmis neque drungis cohonestatum, et qui huic praeest, domesticus tantum nuncupatur: quippe ad ministeria militibus, cum imperatores una cum populis expeditionem aliquam facerent, praestandum, instituti fuerunt, iis inquam qui in imperatoriis agminibus versabantur. quotquot enim in scholis et icanatis reliquisque agminibus militabant, eorum singulis unus optimatum, cuius ministerio uteretur, erat designatus. porro appellatio ipsa tantum fere in se contumeliae habet atque vilium hominum, qui apud Romanos cortelini vocantur; ideoque nec inter themata censetur, nec qui huic praeest, praetor sive

δομέστικος, ὁ ὑπὸ χεῖρα ὢν στρατηγοῦ καὶ τὴν ἀξίαν καταδεέστερος. εἰσὶ δὲ ἔθνη τὰ συμπληροῦντα, μᾶλλον δὲ ὑπουργοῦντα εἰς τὴν τοιαύτην δουλείαν τῶν στρατιωτῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τοσαῦτα, Βιθυνοὶ Ταρσιᾶται Θυνοί. προσάπτεται δὲ καὶ Φρυγῶν. ἔχει δὲ πόλεις ἐπισήμους τοσαύτας, πρώτην μὲν Νικομήδειαν τὴν μητρόπολιν, δευτέραν δὲ Ἑλενούπολιν, τρίτην Πραίνετον, τετάρτην Ἀστακόν, πέμπτην Παρθενούπολιν. ῥέει δὲ ἐν τῷ θέματι τῶν Ὀπτιμάτων ποταμὸς ὁ καλούμενος Σαγγάριος, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀξιοθέατος γέφυρα ἣν ἐποίησεν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὁ πολυύμνητος, ἐπιγραφὴν ἔχουσα τοιαύτην, ἥτις γέγραπται ἐν μιᾷ τῶν πλακῶν οὑτωσὶ λέγουσα·

καὶ σὺ μεθ' Ἑσπερίην ὑψαυχένα καὶ μετὰ Μήδων
ἔθνεα καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
Σαγγάριε, κρατεραῖσι ῥοὰς ἁψῖσι πεδηθεὶς
αὐτὸς ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ·
ὁ πρὶν γὰρ σκαφέεσσιν ἀνέμβατος, ὁ πρὶν ἀτειρὴς
κεῖσαι λαϊνέῃ σφιγκτὸς ἀλυκτοπέδῃ.

καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ καλουμένου θέματος τῶν Ὀπτιμάτων.

Ἕκτον θέμα τὸ καλούμενον Βουκελλαρίων.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ θέμα τῶν Βουκελλαρίων οὐκ ἀπὸ τόπου τινὸς τὴν προσηγορίαν ἐκτήσατο, οὔτε μὴν ἀπὸ ἔθνους οὕτω

9 ἐστὶν om C ἡ add AC 13 πᾶσα βαρικὴν C 15 οὕτως ἐδουλώθης τυραννικῇ C 16 γὰρ] δὲ C ἀναίματος C ἀτηρής C 19 βουκελλάριος C

strategus appellatur, sed domesticus, praetori subditus et dignitate longe inferior. gentes vero quae adimplent vel potius ministrando servilia haec officia militibus atque ipsi imperatori praestant, sunt hae, Bithyni Tarsiatae Thyni; sed et Phryges attingunt. habent autem urbes celebres hasce, primam quidem Nicomediam metropolim, alteram Helenopolim, tertiam Praenetum, quartam Astacum, quintam Parthenopolim. ceterum fluit per Optimatum thema Sangarius fluvius, iunctus ponte visu dignissimo, quem struxit imperator Iustinianus ille nunquam satis celebratus. in eo talis inscriptio est, in lapidum uno insculpta, istis verbis:

tu quoque post tumidam Hesperiam Medosque feroces
barbaricumque gregem, quantus erat, domitum,
Sangari praevalida fluctus modo fornice vincte,
induperatoris servitio premeris.
invie namque olim ratibus, nullique subacte,
iam rigida saxi compede vincte iaces.

atque haec quidem de themate Optimatum.

Thema sextum dictum Buccellariorum.

Similiter et thema Buccellariorum non a loco aliquo appellationem accepit, neque a gente aliqua quae ita vocaretur, sed quod militum as-

καλουμένου, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐπακολουθεῖν τοῖς στρατιώταις καὶ τὰς τροφὰς αὐτῶν ἐπιφέρεσθαι (βουκελλάριος γὰρ κατὰ Ῥωμαίων διάλεκτον ὁ φύλαξ τοῦ ἄρτου καλεῖται), ὥστε εἶναι τοὺς στρατιώτας ἐλαφροὺς καὶ ἀβαρεῖς πρὸς τὸν πόλεμον· βούκελλος γὰρ τὸ κρικελοειδὲς ψωμίον καλεῖται, κελλάριος δὲ ὁ φύλαξ τοῦ ἄρτου. τὸ γὰρ οἰκεῖον ὄνομα τοῦ ἔθνους καὶ Ἑλληνικὸν Μαριανδυνοὶ ὀνομάζονται, ἐπεκλήθησαν δὲ Γαλάται. ἔστι δὲ ἀρχὴ τοῦ θέματος P 11 *ἀπὸ μὲν τῆς κωμοπόλεως Μοδρηνῆς ἀρχόμενον, ἤγουν τῆς συμπληρώσεως τοῦ Ὀπτιμάτου, ἀναβαῖνον δὲ πρὸς τὴν μητρόπολιν Ἀγκύραν, καὶ παρεκτεῖνον μέχρι τῶν ὁρίων Καππαδοκίας καὶ αὐτοῦ τοῦ φρουρίου τοῦ καλουμένου Σανίανα, ἐν οἷς παρεκτείνεται τὸ τῶν Γαλατῶν ἔθνος. οἱ δὲ Γαλάται ἄποικοί εἰσι τῶν Φράγγων, ἐγένετο δὲ ἡ τούτων ἀποικία ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν αἷς ἦν Ἄτταλος ὁ Περγαμηνὸς καὶ Νικομήδης ὁ τοῦ Ζειποίτου υἱός. τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν καὶ τὸν βορρᾶν πλατύνεται πρὸς αὐτὸν τὸν Πόντον καὶ τὴν καλουμένην πόλιν Ἡράκλειαν, καὶ μέχρι τοῦ Παρθενίου ποταμοῦ, καὶ αὐτὴν τὴν Τίον. συμπεριλαμβάνει δὲ καὶ αὐτὴν Κλαυδιούπολιν Κρατιάν τε καὶ αὐτὸ τὸ Βασίλαιον, καὶ ἕως τῶν ὁρίων Παφλαγονίας καὶ μέχρι Ἅλυος ποταμοῦ. καὶ ὧδε μὲν καταλήγει ὁ Βουκελλάριος, εἰσὶ δὲ πόλεις αἱ συμπληροῦσαι τὸ θέμα τῶν Βουκελλαρίων τοσαῦται, πρώτη μὲν Ἀγκύρα, μητρόπολις ἡ τῶν Γαλατῶν, δευτέρα δὲ Κλαυδιούπολις, καὶ αὕτη*

2 *γὰρ* om C 5 *καλεῖται ψωμίον* C 7 *δὲ*] *δὲ καὶ* C *δὲ ἡ ἀρχὴ* C 8 *μοδρίνης* C 14 *Ζηπότου* C et teste Morello A 15 *βορὰν* C 17 *τὴν* om V 20 *αἱ* om C

seclae essent et commeatum eis veherent (buccellarius enim Latina lingua vocatur is qui rei panariae custodiam gerit), ut milites expediti et ab omni onere liberi ad bellum essent. buccellus quippe vocatur panis, circularem figuram prae se ferens; cellarius vero custos panis. proprio autem et Graecanico nomine populi illi Mariandyni nuncupantur, cognominati etiam Galatae. est autem initium huius thematis a Comopoli Modrenae sive a complemento Optimatum, atque ita ascendens ad metropolim Ancyram, et protendens se usque ad confinia Cappadociae, et usque ad propugnaculum Saniana dictum, in quae extenditur Galatarum natio. sunt vero Galatae coloni Francorum. deducta porro fuit haec colonia temporibus Attali Pergameni et Nicomedis Zipoeti filii. quae vero ad mare et aquilonem, ad Pontum ipsum usque extenduntur, et ad urbem quae Heraclea dicitur, et usque ad Parthenium fluvium atque ipsam Tium. comprehendit vero etiam ipsam Claudiopolim et Cratiam atque ipsum Basilaeum, ad confinia Paphlagoniae usque et usque ad Halyn fluvium. atque hic quidem est terminus Buccellariorum. sunt vero urbes quae thema Buccellariorum constituunt hae, prima Ancyra metropolis Galatarum, altera Claudiopolis, et ipsa metropolis Mariandy-

μητρόπολις τῶν Μαριανδυνῶν, τρίτη Ἡράκλεια, τετάρτη Προυσιάς, πέμπτη τὸ Τήϊον. ἔθνη δὲ κατὰ μέρος ὀνομαζόμενα τοσαῦτα, Γαλάται Μαριανδυνοὶ Βιθυνοί.

Ἕβδομον θέμα τὸ καλούμενον Παφλαγόνων.

Τὸ δὲ θέμα τὸ καλούμενον Παφλαγόνων ἀρχαιότατον ἔθνος ἐστὶ καὶ ἐπίψογον, ἐπὶ ἀναισχυντίᾳ τε καὶ κακοτροπίᾳ διαβαλλόμενον. καὶ Ὅμηρος αὐτοῦ μνημονεύει ἐν τῷ τῶν νεῶν καταλόγῳ, ἐπικούρους ἐλθόντας Πριάμου πρὸς τὴν πόλιν Ἴλιον, λέγων οὕτως,

Παφλαγόνων δ' ἡγεῖτο Πυλαιμένεος λάσιον κῆρ
ἐξ Ἐνετῶν, ὅθεν ἡμιόνων γένος ἀγροτεράων·
οἵ ῥα Κύτωρον ἔχον καὶ Σήσαμον ἀμφενέμοντο,
ἀμφί τε Παρθένιον ποταμὸν κλυτὰ δώματ' ἔναιον,
Κρῶμνάν τ' Αἰγιαλόν τε καὶ ὑψηλοὺς Ἐρυθίνους.

διὸ καὶ τὸ τῶν ἡμιόνων γένος ἐκεῖθεν πρῶτον ἐκφῦναι λέγει, τεκμήριον τοῦτο τῆς αὐτῶν πονηρίας καὶ μοχθηρίας δεικνύς. καὶ ταῦτα μὲν Ὅμηρος περὶ Παφλαγόνων· αἱ δὲ παραθαλάσσιοι πόλεις, ἥ τε Σινώπη καὶ Ἀμάστρα καὶ τὸ Τήϊον καὶ ἡ λεγομένη Ἀμινσός, Ἑλληνίδες εἰσὶ πόλεις καὶ Ἑλλήνων ἄποικοι. διορίζει δὲ τὴν Παφλαγονίαν Ἅλυς μὲν ποταμὸς ἐξ ἀνατολῶν, πρὸς δὲ δυσμὰς ὁ καλούμενος Βίλλαιος. καὶ αὕτη μὲν ἡ Παφλαγονία,

2 δὲ τὰ κατὰ C 3 βαρυανδηνοί A, βαρυανδυνοὶ C 4 προσαγορευόμενον C 5 ἔθνος om C 6 κακοπραγία AC διαστελλόμενον V 8 λέγεται V 12 κυτώριον εἶχον καὶ σίσαμον C 14 τ' om C 15 ἐκφαίνεσθαι C 16 μοχθηρίας καὶ πονηρίας πρῶτον δεικνὺς C 19 Ἀμισός? καὶ ἑλληνίδες οἰκίαι C

norum, tertia Heraclea, quarta Prusias, quinta Teium. gentes autem quae sigillatim nominantur, hae, Galatae Mariandyni Bithyni.

Thema septimum dictum Paphlagonum.

Quod vero Paphlagonum thema dicitur, stolidissima et contemptissima gens est, impudentia et nequitia famosa; cuius etiam Homerus in catalogo navium meminit, quod auxiliares copias ad Ilium Priami urbem duxerint, ita scribens: "Paphlagones duxit pectus Pylaemenis hirtum ex Enetis, unde mularum generatio agrestium qui Cytorum tenebant, et Sesamum incolebant, circaque Parthenium fluvium inclytas domos habitabant, Cromnamque Aegialumque et sublimes Erythinos." quapropter et mulorum genus inde primum ortum dicit, manifestum pravitatis eorum atque nequitiae argumentum. atque haec quidem Homerus de Paphlagonibus. maritimae vero urbes, Sinope et Amastra et Teium, et quae dicitur Aminsus, Graecanicae sunt urbes et Graecorum coloniae. disterminat autem Paphlagoniam Halys quidem fluvius ab oriente, ad occasum vero Billaeus fluvius. atque haec quidem est Paphlagonia.

εἰσὶ δὲ οἱ Παφλαγόνες γένος Αἰγύπτιον, ἀπὸ Φινέως τοῦ πρώτου τὴν Παφλαγονίαν οἰκήσαντος, ὃς ἔσχεν υἱὸν Παφλαγόνα, ἐξ οὗ καὶ ἡ χώρα τὴν προσηγορίαν ἐκληρονόμησεν. ἔχει δὲ πόλεις ἐπι-
P 12 σήμους ἡ Παφλαγονία τοσαύτας, πρώτην μὲν μητρόπολιν Γάγγραν, δευτέραν δὲ Ἄμαστραν, τρίτην Σώραν, τετάρτην Δάδιβραν, πέμπτην Ἰωνόπολιν, ἕκτην Πομπηϊούπολιν· πομπὴ γάρ εἰσι καὶ ὄνειδος καὶ ἐξουθένημα τοῦ ἀνθρωπείου γένους.

Ὄγδοον θέμα τὸ καλούμενον Χαλδία.

Τὸ δὲ καλούμενον θέμα Χαλδία καὶ ἡ μητρόπολις λεγομένη Τραπεζοῦς Ἑλλήνων εἰσὶν ἀποικίαι, καθὼς καὶ Ξενοφῶν ἐν τῇ ἀναβάσει Κύρου λέγει. τὰ δὲ ἄνω καὶ μεσόγαια τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας εἰσὶ προοίμια. τοῦτο δὲ πιστοῦται ἐξ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων· ἥ τε γὰρ Κελτζηνὴ καλουμένη καὶ ὁ Συιρίτης καὶ τὸ Γοιζάνον. μαρτυρεῖ δὲ καὶ περὶ τούτων ἡ θεία γραφὴ ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν βασιλειῶν· τοὺς γὰρ κατοικοῦντας τὴν Σαμάρειαν αἰχμαλώτους λαβόντες Ἀσσύριοι κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν τῷ ποταμῷ Γοιζάνῳ. ἔλαβε δὲ τὴν προσωνυμίαν τοῦ καλεῖσθαι Χαλδία ἐκ τῆς τῶν Περσῶν προσηγορίας καὶ τῆς αὐτῶν ἀρχαιογόνου πατρίδος Χαλδίας, ὅθεν καὶ Χαλδαῖοι προσονομάζονται.

Ἔνατον θέμα Μεσοποταμία.

Τὸ δὲ θέμα τῆς Μεσοποταμίας οὐ πολυχρόνιόν ἐστιν, οὐδὲ μέγα τι ἦν καὶ περιβόητον, ἀλλὰ κλεισοῦρα τις ἀνώνυμος καὶ

1 φήνεος C 4 γάγραν μητρόπολιν C 5 Δάδυβραν V 8 ὀνομαζόμενον C 13 καλτζὴν A καλουμένη add A Συσπειρίτης Bandurius cum V 16 Γοζιανῷ V, γοιζάνων C 19 ὀνομάζονται C

sunt autem Paphlagones Aegyptii genere, a Phineo, qui primus Paphlagoniam habitavit; qui quidem filium habuit Paphlagonem; a quo etiam regio appellationem accepit. habet vero urbes illustres Paphlagonia has, primam quidem metropolim Gangram, alteram Amastram, tertiam Soram, quartam Dadibram, quintam Ionopolim, sextam Pompeiopolim. sunt enim *πομπή*, id est ludibrium, probrum et vituperium generis humani.

Thema octavum dictum Chaldia.

Thema vero Chaldia nuncupatum, et metropolis quae dicitur Trapezus, Graecorum sunt coloniae, quemadmodum et Xenophon in expeditione Cyri tradit. ulteriora vero ac mediterranea sunt minoris Armeniae primordia; cuius quidem rei fidem faciunt ipsa nomina, Celtzene scilicet et Sysperites et Goezanum; de quibus etiam sacra scriptura testatur, quarto regum libro: Assyrii enim cum Samariae incolas captivos abduxissent, ad fluvium Goezanum eos transtulerunt. quod vero Chaldia dicta sit, a Persarum appellatione fluxit et a patria Chaldia, unde primam originem ducunt; unde et Chaldaei cognominati sunt.

Thema nonum, Mesopotamia.

Thema vero Mesopotamiae vetustum non est, neque vel magnum vel celebre quidpiam erat, sed obscurum quoddam, nominis atque appel-

ἀκατονόμαστος. ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου ἐν βασιλεῦσι προσέφυγε Παγκρατούκας ἐκεῖνος ὁ Ἀρμένιος καὶ Πουκρίκας καὶ Ταυτούκας οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ παρέδωκαν τὰ ἐκεῖσε καστέλλια, καὶ ἐπλατύνθη ὁ τόπος καὶ ἐγένετο εἰς ὄνομα στρατηγίδος.

Δέκατον θέμα Κολωνείας.

Ἡ δὲ Κολώνεια κάστρον μέν ἐστιν ὀχυρώτατον καὶ κρημνῶδες· καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ πολίσματος ἔλαβεν ἡ χώρα τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ καλεῖσθαι Κολώνεια· κολωνοὺς δὲ τοὺς ὑψηλοὺς καὶ ἐπηρμένους τόπους ἐκάλουν Ἕλληνες. ἀπαρχὴ δέ ἐστι τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ Νεοκαισαρείας τῆς τοῦ θαυματουργοῦ Γρηγορίου πατρίδος καὶ τοῦ καλουμένου Φαλακροῦ ὄρους, πλατυνομένη δὲ πρός τε τὴν Ἀραβρακηνῶν πόλιν, τὴν τοῦ περιφανεστάτου καὶ μεγαλομάρτυρος Εὐστρατίου πατρίδα, καὶ διήκουσα μέχρι Νικοπόλεως καὶ τῆς καλουμένης Τεφρικῆς, ἧς ἦρχε Χρυσόχειρ ἐκεῖνος ὁ τῶν Μανιχαίων περιβόητος ἀρχηγὸς καὶ Καρβέας ὁ τούτου ἀνοσιώτερος, οὓς ἐξωλόθρευσε καὶ πρὸς τοὺς ᾅδου κευθμῶνας ἀπέπεμψε Βασίλειος ὁ φιλόχριστος βασιλεύς, ὁ τῶν καθ' ἡμᾶς βασιλέων εὐτυχής τε καὶ εὐσεβέστατος. καὶ ὧδε μὲν ἡ Κολώνεια· ὡς δὲ προείπομεν, ἡ ἀρχαιογονία τοῦ θέματος ἐκ τῆς P 18 πρώτης τῶν Ἀρμενίων ἀρχῆς κατάγεται.

1 ἡμερῶν τοῦ μακαρίου καὶ ἁγίου πατρός μου Λέοντος V   3 ὁ αὐταδελφὸς C   ταὐτοῦ A   10 λόφους V   οἱ Ἕλληνες C   14 διῆκον C   16 στρατηγὸς V   18 ἀπέπεμψεν ὁ ἐμὸς πάππος κύριος Βασίλειος ὁ τῶν V

lationis expers claustrum. temporibus autem Leonis illius praeclari ac sapientissimi imperatoris profugit Pancratucas ille Armenius, et Pucricas et Tautucas eius fratres, et castella quae iis in locis erant tradiderunt; et dilatata regio praeturae nomen accepit.

Thema decimum, Colonea.

Colonea vero est castrum munitissimum ac praeceps; atque ex hac parva urbe regio appellationem accepit, ut vocetur Colonea: κολωνοὺς enim ardua ac editissima loca Graeci appellavere. initium autem est minoris Armeniae, incipiens quidem a Neocaesarea, Gregorii thaumaturgi patria, et a monte Phalacro dicto. extenditur vero ad Arabracenorum urbem, clarissimi illius celeberrimique martyris Eustratii patriam, pertingens Nicopolim usque et oppidum quod Tephrice vocatur, cui dominatus est Chrysocher ille famosus Manichaeorum princeps, et Carbeas, qui hunc ipsum impietate superabat; quos quidem disperdidit et ad infernales lacus detrusit Basilius Christi studiosus imperator, nostrorum imperatorum felicissimus pariter et piissimus. atque ita quidem se habet Colonea. prima vero, ut iam diximus, thematis origo a primo Armeniorum initio deducitur.

ια' θέμα Σεβαστείας.

Ὁμοίως δὲ καὶ τὸ θέμα τῆς Σεβαστείας καὶ αὐτὸ ἐκ τῆς δευτέρας Ἀρμενίας ἀπάρχεται. τὸ δὲ τῆς πόλεως ὄνομα ἐκ τοῦ σεβαστοῦ Καίσαρος Ἰουλίου προσείληφε, τοῦ τὴν Καίσαρος ἀρχὴν πρώτου κρατυναμένου καὶ μοναρχίαν τὴν πολυαρχίαν κατασκευάσαντος. Καῖσαρ δὲ ἐπεκλήθη οὐκ ἐκ τῆς ἀξίας ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀνατομῆς τῆς γαστρὸς τῆς μητέρος αὐτοῦ. τελευτησάσης γὰρ αὐτῆς ἔσπαιρε τὸ βρέφος καὶ ἀπελάκτιζε, καὶ διατμηθείσης τῆς γαστρὸς αὐτῆς ἐξῆλθε βρυχώμενος ὥσπερ τις σκύμνος λέοντος· τὴν δὲ ἀνατομὴν τζαῖσαι καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι. ὅθεν καὶ Καῖσαρ ἐπωνομάσθη διὰ τὴν ἀνατομήν, ὥσπερ εἴπομεν. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σεβαστείας. πᾶσαι οὖν αἱ πόλεις αἱ καλούμεναι Καισάρειαι ἐκ τοῦδε τοῦ φιλτάτου Καίσαρος τὴν προσωνυμίαν ἐσχήκασιν.

ιβ' θέμα τὸ καλούμενον Λυκανδοῦ.

Ὁ δὲ Λυκανδὸς χθὲς καὶ πρὸ μικροῦ εἰς τάξιν θέματος καὶ πόλεως ἐχρημάτισεν, ἐπὶ τῶν χρόνων Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως. ἔρημος γὰρ ἦν τὸ πρότερον καὶ ἀοίκητος κἀκείνη καὶ ἡ καλουμένη Τζαμανδὸς καὶ τὰ συμπαρακείμενα μέρη τῶν Ἀρμενίων· καὶ οὐκ ἦν ὄνομα αὐτῶν, οὔτε ἐν λόγῳ οὔτε ἐν ἀριθμῷ. ὅτε δὲ ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ γιγαντοειδὴς Ἀρμένιος, ὁ τῆς Ἀγγουρίνης τῆς λαικαστρίας γαμβρός, ὁ μακρόχειρ ἐκεῖνος καὶ περι-

2 τῆς post θέμα om C 7 τῆς γαστρὸς add AC τελευτώσης V 10 τζέσε AC οἱ om C τζέσαρ AC ἐκλήθη C 14 τὸ καλούμενον] τοῦ C 15 θέματος ἐχρημάτιζεν ἀλλὰ καὶ πόλεως V 16 χρόνων τοῦ μακαρίτου καὶ ἁγίου μου πατρός. ἔρημος γὰρ ἦν τὸ πρῶτον V 18 καλουμένη om V παρακείμενα C

Thema undecimum Sebasteae.

Similiter et Sebasteae thema ex minore Armenia initium habet. urbs vero nomen suum *ἐκ τοῦ σεβαστοῦ*, id est ab Augusto Caesare Iulio accepit; qui Caesar imperium primus occupavit et monachiam ex *πολυαρχίᾳ*, id est multorum dominatione, constituit. Caesar autem cognominatus fuit non a dignitate, sed ab incisione uteri matris suae, mortua siquidem ipsa palpitabat infans ac resiliebat; quapropter caeso matris utero erupit fremens instar catuli leonis. incisionem vero Romani *τζαῖσαι* vocant. unde et Caesar nuncupatus est ob illam sectionem, uti diximus. atque haec quidem de Sebastea. omnes itaque urbes quae Caesareae dicuntur, ab hoc carissimo Caesare appellationem sumpserunt.

Thema duodecimum dictum Lycandi.

Lycandus non ita pridem inter themata ac urbes censeri coepit, temporibus nimirum Leonis illius praeclari imperatoris: antea enim vacua ab incolis et inhabitata erat, tam ipsa quam Tzamandus et universa Armeniae finitima regio, neque eorum nomen ullo in pretio aut numero erat. magnus vero ille et giganti similis Armenius, Angurines Laeca-

δέξιος, ὃν κατὰ τὴν τῶν Ἀρμενίων διάλεκτον Ἄζωτον ἐκάλουν, — ἐκεῖνος γὰρ ἐλθὼν πρὸς Λέοντα τὸν ἀοίδιμον βασιλέα, εἴτε ὡς πρόσφυξ εἴτε ὡς φίλος, οὐκ οἶδα, ἐκεῖνος εἶχε θεράποντα τὸν χθὲς καὶ πρὸ μικροῦ τελευτήσαντα, Μελίαν λέγω τὸν περιβόητον, ὃς καὶ συνεστράτευσεν αὐτῷ πρὸς τὸν δυστυχέστατον πόλεμον, τὸν τοῦ Βουλγάρου λέγω. τοῦ γοῦν Ἀρμενίου πεσόντος ἐν τῷ προλεχθέντι πολέμῳ πρὸς Συμεῶνα τὸν ἀθεώτατον Βούλγαρον (ἦν γὰρ ἐξάρχων τοῦ βασιλικοῦ τάγματος τῶν καλουμένων ἐξκουβίτων), ὅτε καὶ Θεοδόσιος ὁ πρωτοβεστιάριος τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως ἐν αὐτῷ τῷ πολέμῳ ἠφαντώθη καὶ γέγονεν ἄδηλος, ὁ γοῦν προλεχθεὶς Μελίας ἐκ τούτου τοῦ πολέμου διασωθεὶς καὶ πρὸς τὴν τῶν Ἀρμενίων χώραν ἀπάρας, εὐφυὴς ὢν καὶ πρὸς ληστουργίαν βαρβαρικὴν ἐπιτήδειος, συμμορίαν τινὰ τῶν Ἀρμενίων ἀναλεξάμενος, καὶ ταυτησὶ τῆς πόλεως τὴν ἄκραν κατοχυρώσας ὡς ἠδύνατο, καὶ κατὰ μικρὸν προϊὼν ὅλην ὡς εἰπεῖν τὴν πόλιν τοῦ πτώματος ἤγειρε, καὶ προβαίνουσα ἐπὶ τὸ πρόσθεν πᾶσα ἡ χώρα μεστὴ γέγονε τῶν Ἀρμενίων, κουροτρόφος οὖσα ἀγαθή τε καὶ ἱπ- P 14
πόβοτος καὶ παντοίων βοσκημάτων εἰς τροφὴν ἐπιτήδειος. διὸ καὶ θέμα κατωνομάσθη καὶ εἰς στρατηγίδα περίδοξον ἀνήχθη σπουδῇ τουτουῒ τοῦ Μελίου τοῦ κραταιόφρονος. ἡ δὲ ὀνομασία τῆς πόλεως ἀρχαία τις καὶ παλαιὰ ἀπὸ τῆς τῶν Ἀρμενίων γενεᾶς

1 τῶν om C 2 πρὸς τὸν μακαρίτην καὶ ἅγιόν μου πατέρα, εἶτε V 6 γὰρ C 7 Συμεὼν τοῦ ἀθεωτάτου Βουλγάρου V 9 τοῦ μακαρίου μου πατρὸς V 12 τῶν om C 13 συλλεξάμενος C 16 καὶ om C προβαίνων AC πᾶσα οὖν ἡ C 19 εἰς om C περίδοξος C ἀνήχθη om C

striae gener, longimanus ille et ambidexter, quem Armeniorum lingua Azotum vocarunt, ille, inquam, cum ad Leonem illum celebrem imperatorem venisset, sive ut profugus sive ut amicus, non satis scio, famulum habuit celebrem illum Meliam, qui non ita pridem e vivis decessit; qui etiam cum eodem imperatore expeditionem fecit infelici illo praelio, nimirum Bulgarico. cum itaque in praedicto praelio, quod cum impiissimo illo Symeone Bulgaro commissum fuerat, profligatus esset Armenius (erat enim praefectus imperatorii agminis quod excubitorum dicitur), in quo etiam Theodosius protovestiarius praeclari illius imperatoris desideratus neque ultra visus est, Melias itaque, de quo modo diximus, ex hoc praelio salvus cum ad Armenios se contulisset, industrius alioqui et ad barbaricam praedationem peridoneus, manu Armeniorum collecta, cum arcem etiam huius urbis quam poterat optime munivisset, paulatim procedens totius propemodum urbis ruinas instauravit; atque ita regio universa in veterem statum restituta Armeniis fuit referta, quippe quae fertilis admodum et pascendis equis ac pecori peraccommodata esset. quocirca et thematis appellationem accepit, atque inter celebriores praeturas est relata cura ac studio praefati Meliae fortis ac prudentis. urbis vero appellatio vetusta admodum est, ab ipsa Armeniorum gente et lin-

τε καὶ γλώττης ὠνόμαστο. ἔστι δὲ λόγος τις περὶ αὐτοῦ χαρίεις τε καὶ πρὸς μυθοποιΐαν οὐκ ἄμουσος. γραφὴ γὰρ ἐν τῷ περιστύλῳ τῆς πόλεως ἐντετύπωται οὑτωσὶ διαγορεύουσα, "τί Κωνσταντινούπολις; τί Λυκανδός; τί Θωμᾶς ὁ πρόοικος; τί βασιλεύς;" ἔστι δὲ ἡ αἰτία τῆς ἐπιγραφῆς αὕτη. ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ περιβόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανός, ὅτε τῶν σκήπτρων ἐκράτει τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας ὁ τούτου θεῖος Ἰουστῖνος, μονοστράτηγος τῶν Ῥωμαϊκῶν ταγμάτων Καῖσαρ ὢν ἐχρημάτισε, καὶ διερχόμενος τὰ μέρη τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας κατήντησε ἐν τῇ Λυκανδῷ. ὁ γοῦν Θωμᾶς ἐκεῖνος, ὁ πρόοικος τῆς αὐτῆς πόλεως, τηλικοῦτος ἦν ἐπὶ βοσκήμασι πλούσιος οἷον τὸν μακάριον Ἰὼβ ἡ θεόγραφος ἱστορία παρίστησι, προσήνεγκε δὲ τῷ Ἰουστινιανῷ δῶρον ἐν τάξει κανισκίου θαυμασιώτατον καὶ γραφῆς ἄξιον, μυριάδα προβάτων ταῖς χροιαῖς διαλλάττουσαν, χίλια πρόβατα μέλανα, καὶ ἕτερα λευκότριχα χίλια, καὶ ἕτερα σποδοειδῆ χίλια, καὶ ἕτερα ῥαντὰ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν διασώζοντα, καὶ ἕτερα πυρρὰς ἔχοντα τὰς ὄψεις χίλια, καὶ ἕτερα φαιὰ ὡσαύτως, καὶ ἕτερα ξανθὰς ἔχοντα τὰς τρίχας, τὴν αὐτὴν ποσότητα φέροντα, καὶ ἕτερα περκνὰ τῆς αὐτῆς ὄντα ἰσότητος, καὶ ἕτερα φοινικότριχα χίλια, καὶ ἕτερα χρυσίζοντα, ἔχοντα τοὺς μαλλοὺς οἱονεὶ πιννινότριχα, χίλια, ὁποῖον φημίζουσι τὸ χρυσοῦν δέρας ἐκεῖνο τὸ περιβόητον Ἕλληνες. καὶ ἁπλῶς αἱ δέκα χιλιάδες ἑτερόχροοι καὶ παρηλλαγμέναι τοῖς χρώ-

1 τις λόγος C 2 περιβόλῳ V 10 τηλίκος AC 11 ἡ θεία παρίστησιν ἱστορία V 13 καὶ] δὲ καὶ C 15 καὶ ἕτερα ῥαντὰ — 17 χίλια add A 20 πινινότριχα C 22 ἑτερόχροιαι AV

gua ita dicta. porro elegans quidam sermo de hac circumfertur, fabulae propemodum affinis. inscriptio vero in peristylio urbis expressa est ita habens: "quid Cpolis? quid Lycandus? quid Thomas prooecus? quid imperator?" causa vero huius inscriptionis haec est. magnus ille et celebratissimus imperator Iustinianus, cum Romano imperio potiretur avunculus ipsius Iustinus, unicus praetor Romanorum agminum Caesar existens appellatus fuit. cum itaque omnes Asiae minoris partes obiret, tandem Lycandum pervenit. Thomas igitur ille, prooecus eius urbis, adeo dives pecoris atque a deo conscripta historia beatum Iobum fuisse testatur, obtulit hic Iustiniano donum instar sportulae summopere admirandum et memorabile, decem videlicet milia ovium, coloribus inter se discrepantia, mille nigras, alias albo villo mille, aliasque mille cinerei coloris, nec non sparsi coloris totidem, alias item mille rufum colorem referentes, alias mustellini coloris totidem, totidem flavas, totidem nigris maculis distinctas, totidem phoenicei coloris, totidem auri speciem referentes et rutilanti vellere, cuiusmodi fuisse aiunt Graeci celeberrimum illud aureum vellus; et ut verbo dicam, decem chiliades diverso omnes

μασι. τοῦτο θαυμάσας ὁ Καῖσαρ, καὶ τὸ δῶρον τοῦ Θωμᾶ προσδεξάμενος, παίζων ἐκέλευσε γραφῆναι ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως τουτοῒ τὸ ἐπίγραμμα ὅπερ ἐν τοῖς ἄνωθεν ἔφημεν. αὕτη ἡ πόλις ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ προλεχθέντος Μελίου, μᾶλλον δὲ τοῦ σοφοῦ βασιλέως τοῦ προμηθῶς τὰ πράγματα διευθύνοντος καὶ σκοποῦντος ἀνδρὸς ἀρετήν, εἰς ὄνομα θέματος ἐχρημάτισε. καὶ τοσαῦτα μὲν τὰ περὶ Λυκανδοῦ καὶ τῆς ὁμόρου αὐτῆς Τζαμανδοῦ.

ιγ' θέμα Σελευκείας.

Ἡ δὲ Σελεύκεια μέρος ἐστὶν Ἰσαυρίας, πρὸς μὲν δυσμὰς ὁριζομένη ὑπὸ τοῦ Ταύρου, ἐν ᾧ κατοικοῦσιν Ἴσαυροι· πρὸς δὲ τὰς ἀνατολὰς ἀποκέκλεισται παρὰ τῶν Κιλικίας ὀρέων, ἐν οἷς εἰσὶ πόλεις παραθαλάσσιοι πρώτη μὲν αὐτὴ Σελεύκεια, ἔπειτα Κώρυκος P 15 καὶ τὸ Κωρύκιον ἄντρον καὶ λειμὼν ὁ καλούμενος Κροκοφόρος, Σόλοι τε καὶ Αἰγαῖαι καὶ Πομπηϊούπολις καὶ Ἀφροδισιάς, ἥ τε Ἰσσὸς καὶ κόλπος ὁμώνυμος, ἐν ᾧ ὁ Μακεδὼν ἐκεῖνος ὁ γεννάδας τε καὶ περίκλυτος (Ἀλέξανδρον λέγω τὸν τοῦ Φιλίππου) τὸν πρὸς Δαρεῖον τὸν Πέρσην διηγωνίσατο πόλεμον. σύνεγγυς δὲ τούτων καὶ Ταρσὸς ἡ Παύλου πατρὶς καθίδρυται. ἡ τοίνυν Σελεύκεια οὐ θέμα τὸ πρὶν ἐχρημάτιζεν, οὐδὲ στρατηγίδος ἐκεκλήρωτο ὄνομα, ἀλλὰ κλεισοῦρα τις ἦν καὶ φυλακὴ διὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἐκ

1 Θωμᾶ] θαύματος C 4 ἐπὶ τοῦ μακαρίου μου πατρὸς V 5 τοῦ ἐμοῦ πατρὸς V 6 διακρίνοντος V, non διευθύνοντος 7 τὰ add C 10 ἐστὶ τῆς-ἰσαυρίας C 12 τὰς om C 16 ὁ post ᾧ add C 17 ἀλέξανδρος C 18 ἠγωνίσατο V

inter se colore erant distinctae. quod quidem miratus Caesar, accepto Thomae dono, iocans iussit inscribi portae urbis inscriptionem, cuius supra mentionem fecimus. haec urbs a Leone praeclaro illo imperatore ob fortitudinem Meliae, cuius supra meminimus, ac potius ab illo sapiente imperatore, rem prudenter ordinante et virtutem eius viri considerante, thematis appellatione donata fuit. atque haec quidem de Lycando et finitima ei Tzamando.

Thema decimum tertium Seleuciae.

Seleucia vero pars est Isauriae, quae ad occasum terminatur Tauro monte, quem incolunt Isauri, ad orientem vero circumscribitur montibus Ciliciae, in quibus sunt urbes maritimae. prima quidem ipsa Seleucia, deinde Corycus et Corycium antrum et pratum crociferum dictum. praeterea Soli et Aegaeae et Pompeiopolis et Aphrodisias et Issus sinusque eiusdem appellationis, ubi strenuus ille ac celeberrimus Macedo, Alexander inquam Philippi filius, praelium cum Dario Persarum rege commisit. his vicina est Tarsus Pauli patria. Seleucia igitur primum neque thematis appellationem neque praefecturae nomen habuit, sed claustrum

Ταρσοῦ προϊόντων Σαρακηνῶν, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον δυσπρόσοδον· ὁ δὲ κῦρις Ῥωμανός, ὁ καλός τε καὶ ἀγαθὸς βασιλεύς, ὥσπερ πλάτος μῆκός τε καὶ μέγεθος ἐπιτιθεὶς τῇ τῶν Ῥωμαίων ἀρχῇ, στρατηγίδα αὐτὴν ἀπετέλεσε. τὸ δὲ τῆς πόλεως ὄνομα καὶ τὸ καλεῖσθαι Σελεύκεια ἀπὸ τοῦ κτίστου Σελεύκου τοῦ καλουμένου Νικάνορος τὴν προσωνυμίαν ἐπλούτησε. τὰ δὲ ἄνω Σελευκείας καὶ μεσόγαια καλεῖται Δεκάπολις, καὶ ἔστι πρώτη μὲν Γερμανικούπολις, δευτέρα δὲ Τιτιούπολις, τρίτη Δομετιούπολις, τετάρτη Ζηνούπολις, πέμπτη Νεάπολις, ἕκτη Κλαυδιούπολις, ἑβδόμη Εἰρηνούπολις, ὀγδόη Καισάρεια, ἐνάτη Λαύζαδος, δεκάτη Δαλισανδός, ἐν ᾗ τὸ σκουτάριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἐν τῷ τρούλλῳ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἀποκρέμαται. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σελευκείας.

ιδ΄ θέμα τὸ καλούμενον Κιβυρραιωτῶν.

Τὸ δὲ θέμα τῶν Κιβυρραιωτῶν ἀπάρχεται μὲν ἀπ' αὐτῆς τῆς Σελευκείας τὰ πρὸς θάλασσαν τῆς ἀνατολῆς κειμένης, καταλήγει δὲ πρὸς μῆκος ἐπὶ δυσμὰς ἕως αὐτῆς Μιλήτου τῆς πόλεως καὶ τῆς Ἰασοῦ καὶ τοῦ Βαργυλιακοῦ κόλπου ἤγουν τῶν καλουμένων Ἀνδανίων, ἐν ᾧ κεῖται ἥ τε Μύλασσα, πόλις διάφημος, καὶ αὐτὰ τὰ Βαργύλια ἥ τε Μύνδος καὶ ἡ καλουμένη Στρόβηλος ἥ τε

3 *ὥστε* C 7 *μεσογαίας* V *μὲν* om C 10 *Διοκαισάρεια* V 11 *ᾗ ἡ ἀσπὶς ἤγουν τὸ* AC 12 *ἀπηώρηται* AC 14 *ὀνομαζόμενον* C 15 *ἀπέρχεται* C 16 *πρὸς θάλασσαν πρὸς ἀνατολὴν κειμένην* AC 17 *ἐπὶ*] *ὡς* V, *ὡς ἐπὶ* AMorelli 18 *Ἰασσοῦ* V, *Ἰσσοῦ* AMorelli 19 *Ἀνταvίων* V et AC *ἥ τε*] *τὰ* C 20 *Μαργύλια* V *Μένδος* V, *Μίνδος* A *ὁ καλούμενος* C *Στρόβιλος* AC

quoddam erat et specula ob Saracenorum e Tarso excursiones, quod nimirum arduo et difficilem aditum habente loco sita esset. optimus vero imperator dominus Romanus, qui latitudinem quodammodo et longitudinem magnitudinemque imperio Romano adiecit, praeturam ex ea fecit. nomen vero urbis, et quod vocata sit Seleucia, a conditore Seleuco, qui nuncupatus Nicanor, fluxit. ulteriora autem Seleuciae et mediterranea vocantur Decapolis, id est decem urbes; quarum quidem prima est Germanicopolis, altera Titiopolis, tertia Dometiopolis, quarta Zenopolis, quinta Neapolis, sexta Claudiopolis, septima Irenopolis, octava Caesarea, nona Lauzadus, decima Dalisandus, in qua clipeus seu scutum magni illius martyris sancti Theodori in trullo templi ipsius pendet. atque haec quidem de Seleucia.

Thema decimum quartum, dictum Cibyrraeotarum.

Thema vero Cibyrraeotarum ab ipsa Seleucia initium sumit, quae ad mare orientis sita est. desinit autem in longitudine occasum versus ad ipsam usque urbem Miletum et Iasum, et ad sinum Bargyliacum sive eos qui Andanii nuncupantur, ubi sita est Mylassa urbs celebris, et ipsa Bargylia et Myndus et quae dicitur Strobelus et Halicarnassus, Hero-

Ἁλικαρνασός, ἡ Ἡροδότου πατρίς, ἡ τῆς Ἀρτεμισίας πόλις ἡ πολυθρύλητος, ἐν ᾗ ὁ Μαυσώλου τάφος ὁ περιβόητος ἵδρυται. ἀνερχόμενος τοίνυν πρὸς ἀνατολὴν εὑρήσεις τὸν Κεραμεικὸν κόλπον καλούμενον καὶ πόλιν τῷ κόλπῳ ὁμώνυμον. ἐπ' ἄκρων δὲ τοῦ κόλπου ἥ τε πόλις Κνιδίων κατῴκισται καὶ τὸ τῆς Ἀφροδίτης τέμενος περιβόητον, ἐν ᾧπερ ἦν τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, μνημεῖον τῆς Πραξιτέλους τέχνης ἀπαραμίλλητον. ἀπαναβαίνοντι δὲ αὖθις πρὸς ἀνατολὰς κόλπος ἐστὶν Οἴδημος ὄνομα καὶ λιμὴν καλούμενος Λάρυμα, ὧν κατέναντι νῆσος ἡ Σύμη, καὶ πρὸς τὸ πέλαγος, καταντικρὺ τῆς Ῥοδίων περαίας καὶ ὁπλοθήκης, νῆσος ἡ Ῥόδος· αὕτη πελαγία ἐξήπλωται, πρὸς βορρᾶν τε καὶ νότον ἐναποβλέπουσα. διαβαίνων τε τὴν ἐφεξῆς θάλασσαν εὑρήσεις P 16 πόλιν Τελμισσὸν ἐκείνην τὴν περιώνυμον, ἔπειτα Πάταρα, εἶτα Ξάνθον τὴν Πρωτογένους ἐκείνου τοῦ ζωγράφου πατρίδα, ὃς τὸ Διονύσιον τὸ ἐν Ῥόδῳ τοῖς ζωγραφικοῖς κατελάμπρυνε πίναξιν, εἶτα τὴν Λυκίων πόλιν τὴν μυρίπνουν τε καὶ τρισόλβιον, ἐν ᾗπερ ὁ μέγας Νικόλαος, ὁ τοῦ θεοῦ θεράπων, ἀναβλύζει τὰ μύρα κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα. εἶτα Φοῖνιξ ὁ ποταμός, καὶ πόλις ὁμώνυμος. εἶτα Φασηλὶς ἡ περίκλυτος. εἶτα ἡ Ἀττάλου τοῦ Περγαμηνοῦ πόλις ἐπώνυμος. εἶτα τὸ Σύλαιον. ἔπειτα Πέργη ἡ περιώνυμος. εἶτα Σίδη τὸ τῶν πειρατῶν ἐργαστήριον. εἶτα Σέλγη ἡ τῶν

2 ὁ περιβόητος add A 3 τὸν καλούμενον κεραμεικὸν κόλπον C 6 ὥπερι C 8 αὖθις om A Οἴδιμος V 9 οὗ V 11 πλαγία V 12 καθεξῆς C 13 Τελμισὸν V 14 τὸν διονύσιον τὸν C 19 φασιλίς A, βασιλίς V ἡ om A 21 Σέλγην τὴν — ἄποικον VC

doti patria, et Artemisiae urbs celeberrima, in qua nominatissimum Mausoli sepulchrum exstat. si vero orientem versus tendas, reperies sinum qui Ceramicus dicitur, et urbem eiusdem ac sinus appellationis. in extima autem sinus ora Cnidiorum urbs habitatur, et celebre Veneris templum, in quo erat et eius simulacrum, Praxitelis monimentum, omnium citra controversiam praestantissimum. eunti vero orientem versus sinus est Oedemus nomine, et portus qui Laryma dicitur; quorum ex adverso sita est insula Syme. et versus mare, e regione translitoralis Rhodiorum orae et armamentarii, insula ipsa Rhodus, quae etiam Pelagia dicitur, extenditur, boream et austrum versus respiciens. ulterius vero mare traiiciens celebrem illam urbem Telmissum reperies, deinde Patara, hinc Xanthum, Protogenis illius pictoris patriam, qui Bacchi aedem apud Rhodios pictoriis tabulis illustravit; deinde Lyciorum urbem, unguenta spirantem et valde beatam, in qua magnus ille Nicolaus, dei servus, myra, id est unguenta, scaturit iuxta urbis nomen. hinc Phoenix fluvius et urbs eiusdem nominis cernitur; mox Phaselis celeberrimum oppidum, deinde Attali Pergameni urbs, ab eo nomen habens. inde Sylaeum, deinde Perge, celebris urbs, mox Side, piratarum officina; exinde Selga

Λακεδαιμονίων ἄποικος. εἶτα τὸ Καστέλλιον ὄρος καλούμενον. εἶτα τὸ καλούμενον Ἀνεμούριον. εἶτα Ἀντιόχεια ἡ μικρά. ἔπειτα Κιβύρρα πόλις ἐκείνη, ἐξ ἧς καὶ τὸ θέμα τὴν ἐφύβριστον καὶ πονηρὰν ὀνομασίαν ἐκληρονόμησεν. εἶτα Σελινοῦς, μικρὸν πολισμάτιον καὶ ποταμὸν ὁμώνυμον ἔχουσα. εἶτα Μέλας ὁ ψυχρὸς ποταμός. ἔπειτα τῆς Συκῆς πολισμάτιον. εἶτα λιμὴν ὁ καλούμενος παλαιός. εἶτα αὐτὴ ἡ Σελεύκεια. καὶ αὗται μὲν αἱ παραθαλάσσιοι πόλεις, ἃς ὁ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγὸς διανέμεται· ἄνω δὲ πρὸς τὴν ἤπειρον καὶ αὐτὴν τὴν μεσόγαιον, ἐν ᾗ καταλήγει τὸ τῶν Θρᾳκησίων καλούμενον θέμα, ἀπάρχεται μὲν ἀπὸ αὐτῆς τῆς Μιλήτου, εἶτα διαβαίνει τὴν Στρατονίκειαν καὶ τὰ καλούμενα Μογωλᾶ καὶ τὴν πόλιν Πισύης, διεκτρέχει δὲ τὴν καλουμένην Ἁγίαν καὶ παρέρχεται τὴν Ταυρόπολιν, συνάπτει δὲ πρὸς τὴν Τλῶ καὶ Οἰνιάδα, εἶτα παρέρχεται Φίλητα καὶ αὐτὴν τὴν Ποδάλειαν, διεκτρέχει δὲ τὸ καλούμενον Ἀνεμότειχος καὶ συνάπτει πρὸς τὴν πόλιν Σαγαλασσόν, εἶτα καταλήγει πρὸς τὰ μέρη τοῦ Ταύρου, ἐν ᾧ τὸ τῶν Ἰσαύρων γένος κατῴκισται. καὶ τοσαύτη μὲν ἡ τοῦ Κιβυρραιώτου περιοχή, ἔλαβε δὲ τὴν προσωνυμίαν, ὥσπερ ἔφαμεν, τοῦ καλεῖσθαι Κιβυρραιώτης ἀπὸ Κιβύρρας, εὐτελοῦς καὶ ἀκατονομάστου πολίσματος, πρὸς ὕβριν, οὐ πρὸς ἔπαινον, διὰ τὸ πολλάκις αὐθάδεις τε καὶ ὑβριστὰς γενέσθαι πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἐπιταγάς. ἡ δὲ Ῥόδος ἡ νῆσος μέση μὲν κεῖται τοῦ

1 *Κάλλιστον* V 2 *ἀνεμόριον* C *ἡ μικρὰ ἀντιόχεια* C 3 *ἐκείνη* om A 5 *καὶ ποταμὸν* — 6 *πολισμάτιον* add A 6 *τῆς*] *τὸ?* an *τὸ τῆς?* 7 *αὐταὶ* vulgo 12 *Μόγολα* V 15 *πανδάλειαν* C 16 *ἀγαλασσόν* C 19 *ὡς* C

urbs, Lacedaemoniorum colonia. inde mons Castellium cognominatus, hinc Anemurium, exinde Antiochia minor, ulterius Cibyrra urbs, a qua et thema ignominiosam ac vilem appellationem accepit. inde Selinus, parvum oppidulum, et flumen eiusdem nominis; postea Melas gelidus fluvius; deinde Syces oppidulum. hinc portus dictus antiquus; inde Seleucia ipsa. atque hae quidem sunt maritimae urbes, quas Cibyrraeotarum praetor administrat. superius autem continentem et mediterranea versus, ubi desinit thema Thracesiorum dictum, incipit quidem ab ipsa Mileto, transit deinde Stratoniciam et quae vocantur Mogola, et urbem Pisyam; percurrit etiam eam quae Hagia dicitur, et Tauropolim; pertingit vero etiam Tlon et Oeniadem usque. transit deinde Phileta et ipsam Podaliam; pertransiensque id quod Anemotichos dicitur, pertingit ad urbem Sagalassum. hinc desinit in partes Tauri, quas Isauri incoluerunt. atque hic quidem est thematis Cibyrraeotici ambitus. Cibyrraeotae autem appellatio a Cibyrra vili et obscuri nominis oppidulo, uti diximus, fluxit; eaque appellatio ad ignominiam, non ad laudem indita est, quod frequenter res novas moliti, et refractarios sese adversus imperatorum mandata praebuerint. Rhodus autem insula in meditullio qui-

θέματος, ἀποβλέπει δὲ πρὸς βορρᾶν τε καὶ νότον, δελτωτὴ τὸ σχῆμα, τὴν δὲ γραμμὴν τρίγωνος. Δωριέων δέ ἐστιν ἄποικος τῶν ἐκ Πελοποννήσου, Ἀργείων τε καὶ Λακεδαιμονίων τῶν ἀπὸ τῆς Ἡρακλέους γενεᾶς καταγομένων, καθὼς καὶ αὐτὸς Ὅμηρος ἐν τῷ τῶν νεῶν καταλόγῳ περὶ αὐτῆς τάδε φησί,

Τληπόλεμος δ' Ἡρακλείδης ἠΰς τε μέγας τε
ἐκ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγεν Ῥοδίων ἀγερώχων,
οἳ Ῥόδον ἀμφενέμοντο διάτριχα κοσμηθέντες,
Λίνδον Ἰήλυσσόν τε καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον.

καὶ ὧδε μὲν τὰ περὶ Ῥόδου.

ιε' θέμα τὸ καλούμενον ἐπαρχία Κύπρου. P 17

Ἐπαρχία Κύπρου τῆς νήσου ὑπὸ κονσιλιάριον, τουτέστι βουλευτήν, πόλεις δεκαπέντε, Κωνστάντεια μητρόπολις, Κίτιον, Ἀμαθοῦς, Κυρήνεια, Πάφος, Ἀρσινόη, Σόλοι, Λάπιθος, Κέρμια ἤτοι Λευκουσία, Κυθέρεια, Τάμασος, Κούριον, Νέμενος, Τρίμυθος, ὅθεν ὁ ἅγιος Σπυρίδων, Καρπάσιον. ἡ μὲν οὖν Κύπρος ἡ νῆσός ἐστι μεγάλη καὶ ἐπιφανεστάτη, κειμένη ἐν τῷ Παμφυλίῳ κόλπῳ, καθώς φησιν ὁ περιηγητὴς Διονύσιος

Κύπρος δ' εἰς αὐγὰς Παμφυλίου ἔνδοθι πόντου.

1 *τε* om C *δελτῶ* C 6 *ἠΰς τε μέγας τε ἐκ Ῥόδου* om C 8 *Ῥόδον — κοσμηθέντες* om C 9 *λίνδον ᾤκουν ἰήλυσόν* C 11 *ιε' — Κυπρου*] *ἐπαρχία τῆς νήσου κύπρου. ιε'* C 13 *δεκατρεῖς* V 15 *Κέρμια ἤτοι Λευκ.*] *Κέρβεια* V *Ταμασία* V *Κούριον, Νέμενος* add A. sed apud Morellum *Νέμεβος* 16 *Κάρπασος* V *ἡ μὲν Κύπρος νῆσος* V 19 *ἐνδόθη* C

dem huius thematis sita est, ad boream pariter et austrum respiciens: literae enim Δ speciem prae se fert, triangulari videlicet figura. ceterum Doriensium colonia est, qui ex Peloponneso, Argivis et Lacedaemoniis, ab Hercule genus ducunt; quemadmodum et ipse Homerus in catalogo navium de ea scribit:

quin et Tlepolemus satus Hercule, fortis et ingens,
ipse Rhodo naves ter trinas duxit, onustas
magnanimis Rhodiis: Rhodum enim triquetro ordine cingunt
Lindus Ialyssusque atque argillosa Camirus.

atque haec quidem de Rhodo.

Thema decimum quintum praefectura Cypri dictum.

Praefectura Cypri insulae a consiliario administrata fuit: urbes in ea sunt quindecim, Constantia metropolis, Citium, Amathus, Cyrenea, Paphus, Arsinoë, Soli, Lapithus, Cermia seu Leucusia, Cythaerea, Tamasus, Curium, Nemevus, Trimythus, ex qua S. Spyridion, Carpasium. Cyprus itaque est magna et illustris insula, in sinu Pamphylio sita, quemadmodum scribit Dionysius Periegetes:

Pamphylio in ponto Cyprus se tendit ad ortum.

ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Κύπρου τῆς θυγατρὸς Κινύρου, ἢ τῆς Βίβλου καὶ Ἀφροδίτης, ὡς Φιλοστέφανος ἐν τῷ περὶ νήσων καὶ Ἴστρος ἐν ἀποικίαις Αἰγυπτίων ἱστόρησαν. ἐβασιλεύετο δὲ πρότερον ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων βασιλέων, κατελύθη δὲ ἡ τοιαύτη βασιλεία ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, τουτέστι τῶν Πτολεμαίων. ἕως γὰρ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἐβασιλεύετο ἤγουν ἐτυραννεῖτο, ὑφ᾽ ὧν τυράννων Ἀνάξαρχος ὁ φιλόσοφος ἀναιρεῖται μετὰ τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου. καὶ Ἰσοκράτης ὁ ῥήτωρ πρὸς Δημόνικον τὸν αὐτῆς βασιλεύοντα λόγους διαφόρους πεποίηκε. κρατησάντων δὲ τῶν Ῥωμαίων ἐπαρχία γέγονε, καὶ διῃρέθη, ὡς προλέλεκται, εἰς πόλεις ιέ. τοῦ χρόνου δὲ παραδραμόντος, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν ὅπλων κατιωθέντων ἐξ ἀμελείας, ἐκράτησαν αὐτῆς οἱ Σαρακηνοὶ ἐπὶ τῆς Ἡρακλείου βασιλείας, καὶ πρῶτος ἐν αὐτῇ διαπεράσας Ἀβουβάχαρος, οὗ καὶ τῆς θυγατρὸς ἐν αὐτῇ τάφος φαίνεται, ταύτης ἐκράτησεν. ὁ δὲ μακάριος καὶ περιώνυμος καὶ ἀοίδιμος ἐν βασιλεῦσι Βασίλειος εἰς θέματος τάξιν ταύτην κατέστησε, καὶ διεπέρασεν ἐν αὐτῇ στρατηγὸν Ἀλέξιον ἐκεῖνον τὸν περιβόητον, τὸ γένος Ἀρμένιον, ὃς καὶ ἐπεκράτησεν αὐτῆς χρόνους ἑπτά. πάλιν δὲ ἀφῃρέθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ταύτην φορολογοῦσιν ὡς καὶ πρότερον.

1 δὲ om C 3 ἱστόρησαν om C 4 τοιαύτη AMorelli et C, αὐτῆς V et Bandurius 6 τοῦ βασιλέως Μακεδόνων A ἐκρατεῖτο ἐφ᾽ AC 8 καὶ] διὸ καὶ V 9 ἐπεποίηκε C 11 ιγ΄ V 12 κατιωθέντων C: ceteri κακωθέντων 13 βασιλείας ἡρακλείου AV περάσας V 14 ὁ βουβάχαρος A, ὁ βούβαρχος C τάφος ἐν αὐτῇ C 15 περιώνυμος ἐν βασιλεῦσιν, ὁ ἐμὸς πάππος Βασ. V 16 αὐτὴν C 17 Ἀλέξανδρον στρατηγὸν V

appellationem vero suam accepit a Cypro filia Cinyrae vel Bibli et Veneris, ut Philostephanus libro de insulis et Istrus de coloniis Aegyptiorum memoriae prodiderunt. multi autem ac diversi reges antea in ea regnarunt. dissipata vero est regia eius administratio sub Macedonibus, hoc est Ptolemaeis: nam ad Alexandrum regem Macedonum usque regibus sive tyrannis paruit, a quibus tyrannis Anaxarchus philosophus sublatus est post Alexandri obitum. et Isocrates rhetor varias orationes ad Demonicum in ea regnantem conscripsit. postquam vero Romani eam occuparunt, in praefecturam redacta et in quindecim, ut diximus, urbes fuit divisa. at successu temporis enervatis per negligentiam armis Romanorum, in Saracenorum potestatem venit, regnante Heraclio. ac primus quidem in eam cum traiecisset Abubacharus, cuius pariter et filiae sepulchrum ibi cernitur, in suam potestatem eam redegit. beatus vero ac nobilis praeclarusque imperator Basilius eam in numerum thematum redegit, traiecitque in eam Alexium praefectum, magni nominis virum, natione Armenium, qui et annis septem ei imperavit. rursus autem a Saracenis erepta est, quibus et tributum pendit, ut et antea.

ις' θέμα τὸ καλούμενον Σάμος νῆσος.

Ἡ νῆσος αὕτη ὀνομασίαν ἔσχε τοῦ καλεῖσθαι Σάμος ἀπὸ Αἰγαίου καὶ Σαμίας τῆς Μαιάνδρου τοῦ ποταμοῦ θυγατρός, ἢ διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς νήσου καὶ ἀπόκρημνον· οἱ γὰρ παλαιοὶ Ἕλληνες σάμον τὸν ὑψηλὸν ἐκάλουν τόπον. ταύτης ἐκράτησε τῆς νήσου Πολυκράτης ἐκεῖνος ὁ εὐτυχέστατος, οὗ καὶ Ἡρόδοτος μνείαν οὐ μικρὰν ἐποιήσατο. σοφοὶ δὲ γεγόνασιν ἐξ αὐτῆς ἐξοχώτατοι, ὅ τε Πυθαγόρας ἐκεῖνος ὁ Σάμιος, ὁ Μνησάρχου υἱός, Ἐπίκουρός τε ὁ Νεοκλέους καὶ Μέλισσος καὶ ἄλλοι πλείονες. ὅτε οὖν ἐγένετο P 18 *ὁ μερισμὸς τῶν θεμάτων, διὰ τὸ εἶναι ἐπιφανεστάτην τὴν νῆσον, μητρόπολιν αὐτὴν καὶ ἀρχὴν τοῦ θέματος τῶν πλωϊζομένων τεθείκασιν· ἡ γὰρ μεσόγειος καὶ ἡ καταντικρὺ ἄκρα τῆς Σάμου, αὐτή τε ἡ Ἔφεσος καὶ Μαγνησία καὶ Τράλλεις ἥ τε Μύρινα καὶ Τέως καὶ Λέβεδος, καὶ ἕως τοῦ Ἀτραμυττίου, τὰ ἄνω καὶ πρόσγεια τῷ τῶν Θρακησίων στρατηγῷ ἤγουν τῷ ἡγουμένῳ τοῦ ἱππικοῦ τάγματος ἐκείνῳ ἐκληροδοτήθησαν. διῄρηται δὲ τὸ θέμα τῆς Σάμου εἰς τούρμας δύο, μίαν μὲν τὴν Ἐφέσιον, δευτέραν δὲ τὴν Ἀτραμυττηνήν. ὁ δὲ στρατηγὸς τοῦ θέματος αὐτὴν ἔλαχε Σμύρναν τὴν πόλιν πραιτώριον. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θέματος Σάμου.*

1 *θέμα ἑξκαιδέκατον τῆς σάμου* C 3 *Ἀγκαίου* AMorelli et C 8 *ἐκεῖνος* add A 9 *νεόκλους* AV *γοῦν* V 12 *μεσόγαιος* C *τῆς σάμου ἄκρα* C 14 *πρόσγαια* C 16 *δὲ* add C 17 *τὴν* om V *ἐφεσίων* ABandurii, non Morelli 18 *Σμύρνην* (vel *σμύρναν*) *τὸ θέμα* AC

Thema decimum sextum Samus insula.

Samus insula appellationem suam accepit ab Aegaeo et Samia, Maeandri fluminis filia; vel quod ipsa insula sublimis ac praerupta sit: veteres enim Graeci *σάμον* sublimem locum nuncuparunt. huic insulae imperavit Polycrates ille felicissimus, cuius et Herodotus non exiguam mentionem fecit. ex hac porro prodierunt viri sapientiae laude insignes, Pythagoras nimirum ille Samius, Mnesarchi filius, et Epicurus Neoclis et Melissus aliique non pauci. cum igitur thematum partitio facta est, hanc, quod illustrissima insula esset, metropolin et caput thematis navalis constituerunt. mediterranea enim regio, et promontorium quod e regione Sami est, ipsaque Ephesus et Magnesia et Tralles et Myrina et Teus et Lebedus et Atramyttium usque, ulteriora ac contigua Thracesiorum praefecto sive equestris agminis duci, ipsi themati attributa sunt. divisum autem est thema Sami in turmas duas, unam quidem Ephesiam, alteram Atramyttinensem. praefectus vero thematis ipsam urbem Smyrnam praetorium habuit. atque haec quidem de themate Sami.

ιζʹ θέμα τὸ καλούμενον Αἰγαῖον πέλαγος.

Τὸ δὲ καλούμενον Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ αὐτὸ χρηματίζον εἰς θέμα, ἀπὸ Αἰγέως τοῦ Ποσειδῶνος υἱοῦ τὴν προσωνυμίαν ἔλαχε, καθώς φασιν οἱ τὸν Ὅμηρον σχολιάσαντες. οὐκ ἔστι δὲ νῦν χρεία τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ψεύδους μεμεστωμένην. Στράβων δὲ ὁ γεωγράφος ἄλλως αὐτοῦ τὴν ὀνομασίαν τέθεικεν· ἀπὸ γὰρ τῆς ἄκρας Αἰολίδος, ἣν Αἶγα οἱ ἐπιχώριοι ὀνομάζουσιν, ὅθεν ὁ Αἰγεατικὸς ἀπάρχεται κόλπος, τὴν ὀνομασίαν εἴληφεν, ὁμωνύμως τῷ ζώῳ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἀρτεμίδωρος τὰ αὐτά φησι τῷ Στράβωνι. ἄκρα τις ἔστιν Αἰολίδος, ἣν Αἶγα οἱ ἐπιχώριοι ὀνομάζουσιν, ἀφ᾽ ἧς καὶ τὸ πέλαγος τὴν τοιαύτην ὀνομασίαν προσείληφεν. Αἰολίδος δὲ λέγω οὐκ ἔθνους ὀνομασίαν, ἀλλὰ γλώττης ἰδίωμα. ἡ γὰρ τῶν Ἑλλήνων γλῶττα εἰς πέντε διαλέκτους διῄρηται, πρώτην μὲν τὴν τῆς Ἀτθίδος, δευτέραν τὴν Ἰώνων, τρίτην δὲ τὴν Αἰολέων, τετάρτην δὲ τὴν Δωριέων, πέμπτην δὲ τὴν κοινήν, ᾗ πάντες χρώμεθα. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Μιλήτου μέχρι τῆς Ἐφεσίων πόλεως καὶ αὐτῆς Σμύρνης καὶ Κολοφῶνος Ἰώνων ἐστὶ κατοικία, οἵτινες τῇ τῶν Ἰώνων διαλέκτῳ χρῶνται· ἀπὸ δὲ Κολοφῶνος μέχρι Κλαζομενῶν καὶ τῆς ἀντιπέραν τῆς Χίου γῆς καὶ αὐτῆς τῆς Μιτυλήνης καὶ τοῦ καλουμένου Περγάμου Αἰολέων ἐστὶν ἀποικία, οἵτινες διαλέκτῳ χρῶν-

1 θέμα αἰγαίου πελάγους ἑπτακαιδέκατον C 4 σχολιογραφήσαντες A 5 νῦν om C 6 τὴν ὀνομασίαν ἄλλως αὐτοῦ C 7 ἀντέθεικεν AV 10 τὸ αὐτὸ C 11 οἱ ἐπιχώριοι] τινὲς C 15 τὴν τῶν ἰώνων AV 18 ῥωμαίων C 20 καλουμένου om V 21 κατοικία AMorelli et C

Thema decimum septimum Aegaeum pelagus.

Aegaeum vero pelagus etiam ipsum inter themata relatum, ab Aegeo Neptuni filio appellationem suam accepit, ut aiunt ii qui scholia in Homerum scripserunt. nullus autem nunc usus est historiae Graecae, quod mendaciis sit referta. at Strabo geographus eius appellationem aliunde derivat, siquidem a promontorio Aeolidis, quod incola Aega appellant, unde Aegeaticus sinus initium sumit, ita dictum est, communi cum animali appellatione. eiusdem est ac Strabo sententiae etiam Artemidorus. promontorium quoddam est Aeolidis, quod Aega incolae appellant, a quo et pelagus eiusmodi appellationem accepit. Aeolidis autem dico non gentis appellationem, sed linguae proprietatem: Graecorum enim lingua in quinque dialectos divisa est, primam quidem Atticam, alteram Ionicam, tertiam Aeolicam, quartam Doricam, quintam communem, qua omnes utimur. atqui a Mileto quidem Ephesum usque et Smyrnam ipsam et Colophonem, Ionum est sedes et colonia, qui quidem Ionum dialecto utuntur. a Colophone autem usque ad Clazomenas, et trans Chium atque ipsam Mitylenen et Pergamum, Aeolum est colonia, qui quidem

ται τῶν Αἰολέων. τὰ δὲ ἐπέκεινα τούτων, ἀπὸ τοῦ λεγομένου Λεκτοῦ καὶ ἕως Ἀβύδου καὶ αὐτῆς Προποντίδος καὶ μέχρι Κυζίκου καὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ λεγομένου Γρανίκου, πάντες Γραικοὶ ὀνομάζονται καὶ κοινῇ διαλέκτῳ χρῶνται, πλὴν Βυζαντίων, ὅτι Δωριέων ἐστὶν ἀποικία. προσῳκείωνται δὲ τῷ στρατηγῷ τοῦ Αἰγαίου πελάγους αἵ τε Κυκλάδες νῆσοι καλούμεναι, καὶ τῶν Σποράδων, ὧν προέχουσιν, ἥ τε Μιτυλήνη καὶ Χίος καὶ αὐτὴ ἡ Λῆμνος. οὐκ εἰσὶ δὲ τῶν Κυκλάδων ἀλλὰ τῶν Σποράδων καλουμένων· αἱ γὰρ Κυκλάδες Δῆλον τὴν νῆσον ἐκύκλωσαν, ὡς φησὶν ὁ περιηγητὴς Διονύσιος,

Δῆλον ἐκυκλώσαντο, καὶ οὔνομα Κυκλάδες εἰσίν. P 19

καλοῦνται δὲ διαφόροις ὀνόμασι, Λῆμνος Σκῦρος Μῆλος Ἀμολγὸς Θήρα Θηρασία καὶ Ῥήνεια. οὐκ οἶδα δὲ εἰ τῶν Κυκλάδων εἰσὶ πᾶσαι διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς προσγείους καὶ τῇ Ἑλλάδι συνομορούσας. τὸ δὲ Αἰγαῖον πέλαγος βαρύπλουν ἐστὶ καὶ δυσπέρατον, καὶ κύματα μακρὰ καὶ ὄρεσιν ἐοικότα προσανεγεῖρον τοῖς πλέουσιν, εἴτε διὰ τὸ πυκνὸν τῶν νήσων, εἴτε καὶ διὰ τὸ ῥεῦμα τοῦ πόντου τὸ καταβαῖνον εἰς Ἄβυδον καὶ προσαρασσόμενον ταῖς νήσοις μετὰ μεγάλου ῥοιζήματος. ἀπὸ δὲ τοῦ Λεκτοῦ καὶ ἕως τῆς Προποντίδος τῆς τε Κυζίκου καὶ τοῦ Παρίου, καὶ αὐτὸς ὁ καλούμενος Ἑλλήσποντος ἥ τε Προικόννησος, καὶ μέχρι τοῦ Ῥυνδακοῦ ποτα-

2 Σηστοῦ V 8 δὲ om C 9 νῆσον τὴν Δῆλον V 10 Διονύσιος om V 13 θησία C 16 ἀνεγεῖρον V 17 καὶ om C 21 τοῦ om C

Aeolum dialecto utuntur. ulteriora his a Lecto et usque Abydum et ipsam Propontidem et Cyzicum et flumen Granicum appellatum, omnes Graeci vocantur et communi utuntur dialecto, exceptis Byzantiis, quia Dorum est colonia. pertinent autem ad Aegaei maris praefecturam et insulae Cyclades nuncupatae, et ex Sporadibus quae reliquas excellunt, Mitylene et Chius et ipsa Lemnus. neque enim sunt hae ex Cycladibus, sed ex iis quae Sporades appellantur: Cyclades enim Delum insulam in orbem cingunt, ut ait Dionysius Periegetes:

Delum cinxerunt et Cyclades appellantur.

variis autem hae ac diversis appellantur nominibus, Lemnus Scyrus Melus Amolgus Thera Therasia et Rhenea: neque tamen scio an omnes Cycladum sint, quod ipsae sint terrae proximae atque Helladi contiguae. est autem Aegaeum mare navigatu et traiectu perquam difficile: ingentes enim ac decumanos fluctus volvit, qui navigantibus montium instar assurgunt, vel ob densitatem ac frequentiam insularum, vel propter Ponti in Abydum defluxum, qui magno impetu in has insulas fertur eisque illiditur. a Lecto vero ad Propontidem usque et Cyzicum et Parium, atque adeo ipse Hellespontus et Proeconesus, ad Rhyndacum flu-

μοῦ, καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ Δασκυλίου καὶ τοῦ Κιανοῦ κόλπου, τῷ τοῦ Αἰγαίου πελάγους κρατοῦντι προσεκεκύρωντο. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ θέματος τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

P 20 ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ

ΠΕΡΙ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ ΗΓΟΥΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ, ΤΟ Β΄.

Πρῶτον θέμα τὸ ἐπὶ τῆς δύσεως Εὐρώπης κείμενον γῆς, τὸ ὀνομαζόμενον Θρᾳκῷον, ἐν ᾧ τὸ Βυζάντιον ἵδρυται καὶ τὸ τῶν Ῥωμαίων βασίλειον. δίκαιόν ἐστι προκατάρχειν τῆς Εὐρώπης γῆς τὸ Βυζάντιον, τὴν νῦν οὖσαν Κωνσταντινούπολιν, ἐπεὶ καὶ πόλις ἐστὶ βασιλεύουσα τοῦ τε κόσμου παντὸς ὑπερέχουσα ὡς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ βασιλέως τὴν ἐπωνυμίαν κληρονομήσασα· ἀρχὴν δὲ τῆς Εὐρώπης ἐγὼ τίθημι, ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ Βυζάντιον τῆς Θρᾴκης ἐστὶ μέρος τὸ κάλλιστόν τε καὶ τιμιώτατον. τὸ τοίνυν θέμα τῆς Θρᾴκης ἄρτι τὴν θέσιν καὶ τὴν ὀνομασίαν ἔλαχε θέματος, ἀφ᾽ οὗ τὸ τῶν Βουλγάρων γένος τὸν Ἴστρον ποταμὸν διεπέρασεν, ἐπεὶ πρότερον εἰς βασιλείας διττὰς διῄρητο·

1 τοῦ om C κυανοῦ C 2 τὸ αἰγαῖον πέλαγος C καὶ om V μὲν] δὲ V 6 περὶ — β΄] ἐνταῦθα τὰ τῆς δύσεως A et, qui ἤγουν τῆς εὐρώπης addit, C

men usque et ipsum Dascylium et Cianum sinum, Aegaei maris praefecto adscribuntur. atque haec quidem de themate Aegaei maris.

CONSTANTINI PORPHYROGENITI

IMPERATORIS LIBER II. DE THEMATIBUS OCCIDENTIS, SIVE EUROPAE.

Thema primum.

Primum thema, quod ad occasum terrae Europae situm, nominatur Thracium, in quo Byzantium conditum est et Romanorum regia. aequum est Byzantium, quae nunc urbs Cpolis est, initium facere Europaei soli, quia et urbs imperatoria est, et universi orbis praerogativam tenet, quippe quae Constantini magni imperatoris heres est nominis. principium autem Europae iccirco eam statuo, quia ipsum Byzantium pars est Thraciae pulcherrima atque honoratissima. igitur Thraciae thema nuper in numerum ac ordinem thematum positum fuit, ex quo tempore Bulgarorum gens Istrum fluvium traiecit, quandoquidem prius in duo regna divisa fuerat Thracia. testantur id ipsa urbium nomina,

καὶ μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, ἥ τε Μεσημβρία καὶ ἡ Σηλυμβρία, βασιλέων προσηγορίας ἔχουσαι πόλεις πρὶν ἢ τὴν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν αὐξηθῆναί τε καὶ διαδραμεῖν πάντα τὰ τοῦ κόσμου πληρώματα. ἀφ' οὗ γὰρ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ τὴν ἑαυτῆς σαγήνην ἐξήπλωσεν εἰς πάντα τὰ τοῦ κόσμου τέρματα, πάντας ὡς εἰπεῖν διεσκέδασε καὶ μετεσκεύασεν εἰς μίαν ἀρχήν, καὶ ζυγὸν ἠνάγκασε τελεῖν ἕνα πάντας. ἀρξαμένης δὲ τῆς σαγήνης διασήπεσθαι καὶ διαρρήγνυσθαι, ἄλλως καὶ τὰ πράγματα καὶ τὰ ὀνόματα μετεποιήθησαν. ἐπαρχία δὲ Θρᾴκης ὑφ' ἡγεμόνα ἐτέτακτο καὶ ὑπὸ τὸν λεγόμενον κονσιλιάριον, τουτέστι βουλευτήν· Ταῦρος γὰρ ἀνθύπατος ἐκράτει τῆς Θρᾴκης ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πόλεις ὑφ' ἡγεμόνα καὶ κονσιλιάριον νγ'. διασαπείσης δὲ τῆς σαγήνης, ὡς εἴπομεν, καὶ τῶν βαρβάρων ἐκπορθησάντων τὰς πόλεις, εἰς μικρὰ τμήματα διῃρέθη ἡ τῆς Θρᾴκης ἀρχή· ἥ τε γὰρ Βουλγαρία καὶ αὐτὸς ὁ Ἴστρος καὶ τὸ περιώνυμον ὄρος τὸ διῆκον ἄχρι τοῦ Πόντου, τὸ καλούμενον Αἷμος, τῆς Θρᾴκης εἰσὶ μέρη, νυνὶ δὲ ἀλλότρια χρηματίζουσι. τὸ δὲ τῆς Θρᾴκης θέμα ὑπὸ τὸν βασιλέα Κωνσταντινουπόλεως ἐτέτακτο καὶ εἰς ὑπουργίαν αὐτοῦ ἐχρημάτιζε, καὶ οὐδέπω τις P 21 *στρατηγὸς ἦν ἐν αὐτῷ. ἀφ' οὗ δὲ τὸ θεομίσητον τῶν Βουλγάρων ἔθνος ἐπεραιώθη εἰς τὸν Ἴστρον ποταμόν, τότε καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ἠναγκάσθη διὰ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σκυθῶν καὶ αὐτῶν τῶν Βουλγάρων εἰς θέματος τάξιν ἀγαγεῖν αὐτὸ καὶ στρατηγὸν ἐν αὐ-*

6 *διεσκεύασε?* 8 *τὰ ὀνόματα καὶ τὰ πράγματα* C 21 *αὐτὸς ὁ β.* C

tum Mesembria tum Selymbria, quae civitates a regibus appellationem habebant, priusquam Romanorum imperium auctum fuisset et omnes terrarum fines percurrisset. etenim ex quo Romanorum principatus sagenam suam ad omnes mundi limites expandit, cunctos, ut ita dicam, dispersit et ad unum imperium reduxit ac iugum unum subire omnes coëgit. verum cum sagena rimis fatiscere ac perfringi coepit, iam varie et res et nomina commutata sunt. praefectura autem Thraciae sub ducis ac consiliarii potestate constituta est. Taurus quippe proconsul obtinebat Thraciam temporibus Constantini magni, tenens sub dicione sua urbes tres et quinquaginta, a duce et consiliario administratas. sed cum sagena, ut dixi, rimas fecisset, urbibus a barbaris expugnatis ac dirutis, Thraciae imperium in exigua segmenta divisum est. etenim Bulgaria et Ister fluvius et mons percelebris, Haemus nuncupatus, qui usque ad Pontum pertinet, Thraciae partes fuerunt; nunc autem alienae ac seiunctae sunt. ceterum Thraciae thema sub imperatore Cpolitano constitutum atque ad eius iura et ministeria redactum erat, nec ullus unquam praetor in ea fuerat: at ex quo infensa deo Bulgarorum natio ad Istrum fluvium traiecit, tunc etiam imperator ipse coactus fuit, ob incursus et impressiones Scytharum et ipsorum Bulgarorum, ad the-

τῷ χειροτονῆσαι. ἐγένετο δὲ ἡ τῶν βαρβάρων περαίωσις ἐπὶ τὸν Ἴστρον ποταμὸν εἰς τὰ τέλη τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, ὅτε καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν φανερὸν ἐγένετο· πρότερον γὰρ Ὀνογουνδούρους αὐτοὺς ἐκάλουν. ἡ δὲ Θρᾴκη ὀνομασίαν μὲν εἶχεν ἀπὸ Θρᾳκὸς βασιλέως τοῦ πάλαι ἐν αὐτοῖς τελευτήσαντος, ἢ ἀπὸ νύμφης Τιτανίδος, ἀφ' ἧς καὶ Κρόνου Δόλογκος, ὅθεν τὸ πρῶτον ἔθνος τῶν Θρᾳκῶν Δόλογκοι ὀνομάζονται. μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ γραμματικὸς ὁ γράψας τὸν Συνέκδημον, τὸ τῶν Δολόγκων ἔθνος τῇ Θρᾴκῃ συναριθμῶν, λέγων οὕτως "εἰσὶν αἱ πᾶσαι ἐπαρχίαι καὶ πόλεις, αἱ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων διοικούμεναι τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπαρχίαι μὲν ξδ', πόλεις δὲ ϡλε'." ἀρχὴν οὖν τῆς Εὐρώπης τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ τοῦ κόσμου παντός, τὴν νέαν Ῥώμην Κωνσταντινούπολιν ἐγὼ τίθημι· διὰ τοῦτο καὶ τὸ περὶ αὐτὴν θέμα, τὸ καλούμενον Θρᾴκη, τῶν ἐν τοῖς Εὐρώπης μέρεσι θεμάτων πρῶτον τεθείκαμεν, ὡς καὶ αὐτῆς τῆς πόλεως τῆς πάλαι Βυζαντίδος καλουμένης ἐν τῇ τῶν Θρᾳκῶν ἱδρυνθείσης χώρᾳ. αὐτὸ δὲ τὸ Βυζάντιον Μεγαρέων καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Βοιωτῶν ἐστὶν ἀποικία, τῶν ἀρχαιοτάτων Ἑλλήνων· διὸ καὶ τῆς τῶν Δωριέων γλώττης ἐν ἐπιστήμῃ τυγχάνουσιν. εἴπωμεν τοίνυν, ὡς ἀρχαία τάξις ἐκράτει, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπαρχιῶν τὰ ὀνόματα.

7 τῶν Θρᾳκῶν add C   15 τῶν] τὸ libri   20 εἴπομεν AC et F i. e. Federici Morelli editio: correxit Bandurius

matis ordinem Thraciam reducere et praetorem in eo themate creare. barbarorum autem transitus ad Istrum fluvium circa finem imperii Constantini Pogonati exstitit; unde eorum nomen inclaruit ac pervagatum est: antea quippe Onogunduros eos appellabant. Thracia vero appellationem accepit a rege Thrace, qui olim illic e vivis excesserat; aut a nympha Titanide, ex qua et Saturno Dolonchus natus est, unde Dolonchorum natio primum nomen nacta est. testis autem huius rei est Hierocles grammaticus, qui conscripsit *Συνέκδημον*, id est commentarium peregrinationis comitem, Dolonchorum gentem Thraciae connumerans, cum ita loquitur "sunt omnes praefecturae et urbes, quae ab imperatore Romanorum Cpoli degente administrantur, praefecturae quidem 64, urbes autem 935." quocirca principium Europae imperatricem urbium et mundi totius, novam Romam ego constituo; ac propterea thema circa ipsam, quod appellatur Thracia, in Europaeis partibus situm, thematum primum statuimus, quippe cum urbs ipsa olim Byzantis nuncupata in Thracum regione stabilita sit. attamen Byzantium ipsum Megarensium et Lacedaemoniorum ac Boeotorum est colonia, Graecorum antiquissimorum: iccirco etiam Doriensium lingua utuntur scite et eleganter. dicamus itaque, ut antiquus ordo obtinebat, et ipsarum praefecturarum nomina.

Ἐπαρχία Θρᾴκης ἤγουν Εὐρώπης, ὑπὸ κονσιλιαρίων, τουτέστι βουλευτῶν, πόλεις ιδ', Εὐδοξιούπολις, Ἡράκλεια, Ἀρκαδιούπολις, Βιζύη, Πάνιον, Ὄρνοι, Γάνος, Καλλίπολις, Μήριζος, Σαλτική, Σαυάδα, Ἀφροδισία, Ἄπρως, Κοιλία.

ἐπαρχία Ῥοδόπης, ὑπὸ τὴν αὐτήν, πόλεις ζ', Παρθικόπολις, Ἡράκλεια Στρύμνου, Αἶνος, Μαξιμιανούπολις, Σέρραι, Φίλιπποι, Τραϊανούπολις.

ἐπαρχία Αἱμιμόντου, ὑφ' ἡγεμόνα, πόλεις ἕξ, Ἀδριανούπολις, Ἀγχίαλος, Δεβελτός, Πλουτινόπολις, Τζόϊδος.

ἐπαρχία Θρᾴκης, ὑπὸ κονσιλιαρίου, πόλεις ε', κλίμα Μεστικὸν καὶ Ἀκόντισμα, Φιλιππούπολις, Βερόη, νῆσος Θάσος, νῆσος Σαμοθρᾴκη.

ἐπαρχία Μυσίας, ὑφ' ἡγεμόνα, πόλεις ιε', Τόμις, Διονυσόπολις, Ἄκραι, Καλλάτις, Ἴστρος, Κωνσταντιάνα, Ζέλπα, Τρόπαιος, Ἀξιούπολις, Καπιδάβα, Κάρπος, Τρῶσμις, Νοβιόδουνος, Αἴγισσος, Ἁλμυρίς.

Ἕως ὧδε τὸ τῆς Θρᾴκης θέμα κατὰ τὸν Ἱεροκλέους Συν- P 22
έκδημον, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ τῆς Μακεδονίας θέμα, ὃ ὑπὸ τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν ἐκεῖσε τοποθεσίαν τέτακται. ἄρχεται οὖν οὕτως.

1 ἤγουν om Hierocles ἀπὸ C 5 τῶν αὐτῶν F. malim τὸν αὐτόν, coll. th. 9 praef. Pann. 8 ς'] immo ε' 13 ιδ' F 14 Κωνσταντιάνα om C 18 κατὰ F

Praefectura Thraciae sive Europae. a consiliariis reguntur urbes quattuordecim, Eudoxiopolis, Heraclea, Arcadiopolis, Bizya, Panion, Orni, Ganos, Callipolis, Merizus, Saltice, Savada, Aphrodisia, Apros, Coelia.

praefectura Rhodopes: sub eadem urbes septem, Parthicopolis, Heraclea Strymni, Aenus, Maximianopolis, Serrae, Philippi, Traianopolis.

praefectura Haemimonti, sub duce, sex urbes, Adrianopolis, Anchialus, Develtus, Plutinopolis, Tzoidus.

praefectura Thraciae sub consiliario, urbes quinque, Clima Meslicon, Acontisma, Philippopolis, Beroë, insula Thasus, insula Samothrace.

praefectura Mysiae, sub duce, urbes 14, Tomis, Dionysopolis, Acrae, Callatis, Ister, Constantiana, Zelpa, Tropaeus, Axiopolis, Capidava, Carpus, Trosmis, Noviodunum, Aegissus, Halmyris.

Hucusque Thraciae thema, ut habetur in Hieroclis comite peregrinationis: postea vero Macedoniae thema, quod sub Illyrico et eius descriptione locatur: sic ergo incipit.

Δεύτερον θέμα Μακεδονίας.

Μακεδονία ἡ χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, ὥς φησιν Ἡσίοδος ὁ ποιητής·

ἡ δ' ὑποκυσσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεραύνῳ
υἷε δύω, Μάγνητα Μακηδόνα θ' ἱππιοχάρμην,
οἳ περὶ Πιερίην καὶ Ὄλυμπον δώματ' ἔναιον.

ἄλλοι δ' ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Αἰόλου, ὡς Ἑλλάνικος ἱερειῶν πρώτη τῶν ἐν Ἄργει "καὶ Μακεδόνος Αἰόλου, οὗ νῦν Μακεδόνες καλοῦνται, μόνοι μετὰ Μυσῶν τότε οἰκοῦντες." λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας μοῖρα Μάκετα, ὡς Μαρσύας ἐν πρώτῳ Μακεδονικῶν· "καὶ τὴν Ἠρεστείαν δὲ Μάκεταν λέγουσιν ἀπὸ τοῦ Μακεδόνος." ἀλλὰ καὶ τὴν ὅλην Μακεδονίαν Μακετίαν οἶδεν ὀνομαζομένην Κλείδημος ἐν πρώτοις Ἀτθίδος· "καὶ ἐξῳκίσθησαν ὑπὲρ τὸν Αἰγιαλὸν ἄνω τῆς καλουμένης Μακετίας." οἱ δὲ τῆς Μακεδονίας βασιλεύσαντες ἀπογόνους ἑαυτοὺς Ἡρακλέους ὀνομάζουσιν, Ἡρακλέους ἐκείνου τοῦ βουφάγου καὶ λεοντοφόνου τυγχάνοντος, οὗ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ μέγεθος καὶ ὅλον αὐτοῦ τὸν χαρακτῆρα ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ ὁ χαλκοῦς ἀνδριὰς ἀπεμάξατο· ὃς ἦν Ἀλκμήνης καὶ Ἀμφιτρύωνος υἱός, ὡς Ἕλληνες ψευδολογοῦσι τοῖς γράμμασι. διὸ καὶ ἀντὶ ταινίας καὶ στέμματος καὶ πορφύρας βασιλικῆς τῷ δέρματι τῆς κεφαλῆς τοῦ λέοντος ἑαυτοὺς ταινιοῦσι, καὶ στέμμα τοῦτο καὶ κόσμον ἡγοῦνται, καὶ ὑπὲρ πάντα λίθον καὶ

5 *δ'* C 7 *ἱερίων* vulgo 8 *οὗ*] *οὕτω* F 11 *Ἠριστείαν* F 13 *πρώτῳ?* an *πρώτη Ἀτθίδι?* 15 *ἡρακλέως ὀνομάζουσιν ἡρακλέως* C 17 *καὶ ὅλον*] *περὶ ὅλον* F

Secundum thema Macedoniae.

Macedonia regio appellationem hanc accepit a Macedone Iovis filio ex Thyia Deucalionis, ut ait poëta Hesiodus:

illa satu Saturnigenae genuisse tonantis
natos Magnetem atque Macedona fertur, equestri
arte insignes, Pierias aedesque colentes.

alii vero a Macedone Aeoli filio, ut auctor est Hellanicus libro primo de sacris quae in Argo: "et ex Macedone Aeoli filio, a quo nunc Macedones vocantur, soli cum Mysis tunc habitantes." Macedoniae autem portio Maceta dicitur, ut scribit Marsyas libro primo rerum Macedonicarum: et Eresteam quoque appellant Macetam a Macedone." verum totam quoque Macedoniam nuncupavit Macetiam Clidemus in primis rerum Atticarum commentariis: "et emigrarunt trans Aegialum supra Macetiam nuncupatam." qui vero Macedoniae reges exstiterunt, nepotes Herculis se vocarunt, Herculis inquam illius, qui buphagus et leonicida dictus est; cuius quidem effigiem staturam et omnem characterem in Hippodromo aenea statua expressit. hic Alcmenae et Amphitryonis filius fuit, ut Graeci fabulosis literis consignarunt. ideoque pro redimiculo et corona et purpura regia leonini capitis exuvio se rediniunt, atque hoc gestamen coronam et ornatum esse censent; eoque magis

μάργαρον τούτῳ ἐγκαλλωπίζονται. καὶ μάρτυς ἀξιόπιστος αὐτὸ τὸ νόμισμα τοῦ Μακεδόνος Ἀλεξάνδρου, τοιαύτῃ εἰκόνι καλλωπιζόμενον. [εἰ] ἐκράτησε δὲ ἡ βασιλεία τῶν Μακεδόνων ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ τρίτου υἱοῦ Ἡρακλέους Καρανοῦ προσαγορευομένου, αὐξηθεῖσα δὲ ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου, μεγαλυνθεῖσα δὲ καὶ ὑπερφυὴς γενομένη καὶ τῶν ἄκρων τῆς γῆς αὐτῶν ἐπιψαύσασα ἐπ' αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων, καταλήξασα δὲ εἰς Περσέα τὸν Φιλίππου, ὥστε καὶ αὐτὸ ἀποβαλεῖν τὸ τῆς βασιλείας ἀξίωμα· αἰχμάλωτος γὰρ αὐτὸς ὁ Περσεὺς μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων, ἡττηθεὶς ὑπὸ Αἰμιλίου ἀνθυπάτου καὶ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων, εἰς τὴν Ῥώμην ἀπήχθη δέσμιος, καὶ πάντα τὰ τῆς βασιλείας τῶν Μακεδόνων ἐπίσημα, ὥστε ἀπὸ βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν τὸ σχῆμα μεταβαλεῖν, καὶ νῦν εἰς θέματος τάξιν καὶ στρατηγίδος αὐτὴν καταλῆξαι.

Ἐπαρχία Μακεδονίας, ὑπὸ κονσιλιάριον, πόλεις λα', Θεσ- P 23 *σαλονίκη, Πέλλη, Εὔρωπος, Δῖος, Βέρροια, Ἐορδαῖοι, Ἔδεσσα, Κέλλη, Ἀλμωπία, Ἡράκλεια Λάκκου, Ἀντανία, Γέμινδος, Νικεδής, Διόβουρος, Ἡδομένη, Βράγυλος, Πρίβανα, Μαρώνεια, Ἀμφίπολις, Νεάπολις, Ἀπολλωνία, Τόπειρος τὸ νῦν Ῥούσιον, Νικόπολις, Ἰθάπολις, Ἄκανθος, Κεραιόπυργος, Βέρπη, Ἄραλος, Διοκλητιανούπολις, Σεβαστόπολις.*

3 *ἐκράτει* F. *fortean scribendum ἐπεκράτει* (pro *εἰ ἐκράτει*) Morellus 5 *ὑπό?* 8 *φίλιππον* C 15 *λβ'* C 18 *πρίβανα* A

quam pretiosis lapillis et unionibus se decorari putant; ac testis huius rei fide dignus est nummus Alexandri Macedonis, eiusmodi figura insignitus. siquidem regnum Macedonum florere ac vigere coepit a tertio Herculis filio, qui Caranus vocabatur; auctum vero propagatumque a Philippo, patre Alexandri; denique magnitudinem ac splendorem admirabilem assecutum est atque extremas terrarum oras attigit sub ipso Alexandro eiusque successoribus; ac tandem decidit ac desiit sub Perseo Philippi filio, qui regiam quoque dignitatem amisit: etenim captus est ipse cum coniuge et liberis ab Aemilio proconsule et duce Romani exercitus, a quo victus fuerat, et mox Romam in vinculis adductus, et una cum eo omnia regni Macedonum insignia, ita ut a regio statu ad praefecturae formam Macedonia mutata fuerit, ac nunc in thematis et provinciae ordinem redacta.

Praefectura Macedoniae, sub consiliario, urbes 31, Thessalonice, Pelle, Europus, Dius, Berroea, Eordaei, Edessa, Celle, Almopia, Heraclea Lacci, Antania, Gemindus, Nicedes, Dioburus, Hedomene, Bragylus, Pribana, Maronea, Amphipolis, Neapolis, Apollonia, Topirus Rhusium nunc dicta, Nicopolis, Ithapolis, Acanthus, Ceraeopyrgus, Berpe, Aralus, Diocletianopolis, Sebastopolis.

ἐπαρχία Μακεδονίας, ὑφ' ἡγεμόνα, πόλεις η', Στόλοι, Ἄργος, Εὔστραιον, Πελαγονία, Βάργαλα, Κελαινίδιον, Ἁρμονία, Ζάπαρα.

ἐπαρχία Θεσσαλίας, ὑπὸ τὸν αὐτόν, πόλεις ιζ', Λάρισσα, Δημητριάς, Θῆβαι, Ἐχιναιός, Λάμια, Τρίκη, Γόμφοι, Ἀπάτη, μητρόπολις αἱ νῦν λεγόμεναι Νέαι Πάτραι, Καισάρεια, Φάρσαλος, Βουραμίνσιος, Σάλτος, Ἰωαννούβιος. νῆσος Σκίαθος, νῆσος Σκεπίλα, νῆσος Πεπάρηθος.

Ἕως ὧδε τὸ θέμα Μακεδονίας.

Τρίτον θέμα Στρυμόνος.

Τὸ δὲ θέμα τοῦ Στρυμόνος τῇ Μακεδονίᾳ συντέτακται, καὶ οὐδαμοῦ τούτου λόγος ἐστὶ περὶ θέματος, ἀλλ' εἰς κλεισούρας τάξιν λελόγισται· καὶ Σκύθαι αὐτὸ ἀντὶ Μακεδόνων διανέμονται, Ἰουστινιανοῦ τοῦ Ῥινοτμήτου ἐν τοῖς ὄρεσι τοῦ Στρυμόνος καὶ ταῖς διαβάθραις τῶν κλεισουρῶν τούτους ἐγκατοικίσαντος.

Τέταρτον θέμα Θεσσαλονίκη.

Τὸ δὲ νῦν εἰς θέματος τάξιν χρηματίζον Θεσσαλονίκη καὶ αὐτὸ Μακεδονίας μέρος τυγχάνει. καὶ ἵνα μὴ λέγω τοὺς ἔξωθεν καὶ παλαιοὺς τοῦ τοιούτου μάρτυρας πράγματος, ἀξιόχρεως μάρτυς ὁ ἅγιος τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολος Παῦλος, Μακεδονίαν ταύτην ἀποκαλῶν. γράφει δ' οὕτως "παρόντος ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως·" ἡ γὰρ Θεσσαλονίκη μητρόπολίς ἐστι

4 ιϛ' F 7 *Βουρθαμίνσιος* F

praefectura Macedoniae, sub duce, urbes octo: Stoli, Argos, Eustraeum, Pelagonia, Bargala, Celaenidium, Harmonia, Zapara.

praefectura Thessaliae, sub eodem duce urbes 17: Larissa, Demetrias, Thebe, Echinaeus, Lamia, Trice, Gomphi, Apate, metropolis quae nunc Novae Patrae nuncupantur, Caesarea, Pharsalus, Buraminsius, Saltus, Ioannubius, insula Sciathus, insula Scepila, insula Peparethus.

Hucusque Macedoniae thema porrigitur.

Tertium thema Strymonis.

Thema Strymonis Macedoniae coniunctum est, neque usquam eius mentio fit nomine thematis, sed in clausurae ordinem reputatum est: et Scythae ipsum loco Macedonum depascuntur, postquam Iustinianus Rhinotmetus eorum sedes in montibus Strymonis seu in traiectu clausurarum collocavit.

Quartum thema Thessalonice.

Thessalonice, quae hoc tempore in thematis ordine existit, et ipsa Macedoniae pars est; et ne externos et antiquos huius rei testes proferam, locuples testis est S. Christi apostolus Paulus, qui Macedoniam hanc appellat, dum ita scribit "perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi." etenim Thessalonice metropolis est Macedoniae.

τῆς Μακεδονίας. ἀλλὰ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ γραμματικὸς ἐν ταῖς Μακεδονικαῖς αὐτὴν τέθεικε πόλεσιν. ἔχει δὲ τὴν ὀνομασίαν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας· Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Θεσσαλοὺς ἐκεῖ νικήσας τῇ θυγατρὶ καὶ τῇ πόλει ὁμωνύμως τὸ ὄνομα ἔθετο.

Πέμπτον θέμα τῆς Εὐρώπης Ἑλλάς.

Ἑλλὰς ἡ χώρα ἐκλήθη ἀπὸ Ἕλληνος τοῦ Δευκαλίωνος, ὃς δυναστεύσας τῆς Φθιώτιδος τοὺς ὑπηκόους ἑαυτῷ γενομένους ἀντὶ Γραικῶν Ἕλληνας ἐκάλεσε· καὶ τότε πρῶτον Ἑλλὰς ὠνομάσθη. οὐκ ἦν δὲ τοῦτο παλαιὸν ὄνομα ἔθνους ἀλλὰ φωνῆς τῆς Ἑλληνικῆς ἰδίωμα, ὡς ὁ συγγραφεὺς Ἀλέξανδρός φησι, τὴν ὀνομασίαν νεωτερικὴν εἰδώς. δοκεῖ δέ μοι, οὐδὲ τὸ ὄνομα τοῦτο σύμπασά P 24
πως εἶχεν ἡ χώρα. οὐδ' ὁ ποιητὴς ἐμνήσθη Ἑλλήνων, Ἀργείους αὐτοὺς ἀποκαλῶν, ἀλλὰ Θεσσαλοὺς μόνον ἀποκαλῶν, καὶ Ἑλλάδα τὴν ὑπ' Ἀχιλλεῖ πόλιν, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν ὁ πολυΐστωρ, οὐδαμοῦ τοὺς σύμπαντας ὠνόμασεν Ἕλληνας, οὐδ' ἄλλους ἢ τοὺς μετὰ Ἀχιλλέως ἐκ τῆς Φθιώτιδος πρὸς τὴν Ἴλιον ἐκπλεύσαντας. ἔχει δὲ τὸ θέμα τῆς Ἑλλάδος πόλεις οθ', πρώτην μὲν Σκάρφειαν, β' Ἐλευσῖνα, γ' Δαύλιον, δ' Χαιρώνειαν, ε' Ναύπακτον, ς' Δελφούς, ζ' Ἄμφισσαν, καὶ τὰς λοιπάς. συναρίθμει δὲ ταύταις καὶ νῆσον τὴν Εὔβοιαν, ἥν τινες Χάλιν ἢ Χαλκίδα ἐπονομάζουσιν. ἔχει δὲ μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὰς καλουμένας νήσους Κυκλάδας καὶ νῆσον τὴν Αἴγιναν, καταντᾷ δὲ καὶ μέχρι Θερμοπυλῶν, ἐν ᾧ τόπῳ

2 αὐτὸ C ὑπὸ vulgo: corr C 3 θεσσαλεῖς C 11 δοκεῖν?

quin etiam Hierocles grammaticus inter Macedoniae urbes eam collocavit. appellationem autem ab eiusmodi causa obtinet: Philippus Amyntae filius, ibi victoria a Thessalis reportata, filiae et civitati idem nomen imposuit.

Quintum thema Europae Hellas.

Hellas regio appellationem accepit ab Hellene Deucalionis filio; qui cum dominatus esset Phthiotidi, subditos sibi incolas pro Graecis Hellenas nuncupavit; ac tunc primum Hellas nominata fuit. hoc vero nomen haud antiquum fuit gentis, sed Graecanicae vocis proprietas, ut Alexander historicus ait se compertum habuisse Helladis vocem recentiorem esse. quin etiam opinor universam regionem id nominis non obtinere; neque vero poëta Hellenum meminit, cum Argivos ipsos appellat: verum Thessalos solos, et Helladem vocat urbem quae Achilli parebat, ut Alexander polyhistor scribit. nusquam universos Graecos Hellenas nuncupavit, neque alios praeter eos qui cum Achille ex Phthiotide Ilium navigarunt. ceterum thema Helladis urbes continet 79, quarum prima est Scarphia, secunda Eleusin, tertia Daulium, quarta Chaeronea, quinta Naupactum, sexta Delphi, septima Amphissa, et ceterae. his adnumera etiam insulam Euboeam, quam nonnulli Chalin vel Chalcida nuncupant. haec porro secum habet etiam insulas Cyclades cognominatas, et Aeginam insulam, atque inferiora usque ad Thermopylas, ubi Leonides ille

Λεωνίδης ἐκεῖνος ὁ Λακεδαιμόνιος μετὰ τριακοσίων στρατιωτῶν ἀντέστη Ξέρξῃ τῷ τῶν Περσῶν βασιλεῖ. καὶ τοσαῦτα μὲν ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὸν Ἱεροκλέα.

Ἕκτον θέμα Πελοπόννησος.

Κόρινθος ἡ ποτε Ἐφύρα, μητρόπολις πάσης Ἑλλάδος καὶ αὐτῆς Πελοποννήσου, τουτέστιν Ἀχαΐας· οἱ γὰρ Ῥωμαῖοι τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας Ἀχαιοὺς ὀνομάζουσιν. ἔστι δὲ πᾶσα ἡ νῆσος ὑπὸ ἑνὶ στρατηγῷ τεταγμένη, πόλεις ἔχουσα μ΄, ἐξ ὧν εἰσὶν ἐπίσημοι Κόρινθος μητρόπολις, Σικυών, Ἄργος, Λακεδαιμονία τῆς Λακωνικῆς, ἡ πρὶν Σπάρτη, ἑτέρα μητρόπολις αἱ λεγόμεναι Πάτραι. ἡ δὲ Πελοπόννησος τρεῖς ἔχει ἐπωνυμίας, ὥς Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς γράφει ἐν τετάρτῃ ἱστορίᾳ. μέγιστον οὖν τῶν τότε ἴσχυον οἱ Πελοπίδαι, καὶ ἡ Πελοπόννησος εἰς αὐτοὺς ἀφεώρα, καὶ αὐτὸ τοὔνομα ἔχουσα ἀπ' ἐκείνων, τρεῖς ἤδη πρότερον ἀλλάξασα τὰς ἐπωνυμίας· ἐπὶ μὲν γὰρ Ἀπίου τοῦ Φορωνέως ἐκαλεῖτο Ἀπίη, ἐπὶ δὲ Πελασγοῦ τοῦ αὐτόχθονος Πελασγία, ἐπὶ δὲ Ἄργου καὶ αὐτὴ ὁμωνύμως ἐκαλεῖτο Ἄργος. ἐπὶ δὲ Πέλοπος τοῦ τὸν Οἰνόμαον νικήσαντος Πελοπόννησος ἔσχε τοῦτο τὸ κύριον ὄνομα. ἔστι δὲ χερρόνησος ἀμπέλου φύλλῳ τῷ σχήματι παρεμφερής. Διονύσιος δὲ πλατάνου φύλλῳ ἀπεικάζει, λέγων οὕτως "εἰδομένη πλατάνοιο μυουρίζοντι πετήλῳ." περὶ δὲ τὸν

11 ὥς C: vulgo ὡς ὁ

Lacedaemonius cum trecentis militibus obstitit Xerxi Persarum regi. atque haec sunt quae continentur in Hellade, ut scribit Hierocles.

Sextum thema Peloponnesus.

Corinthus, olim Ephyra nuncupata, metropolis est totius Hellados atque ipsius Peloponnesi, hoc est Achaiae: nam Romani Peloponnesi incolas Achaeos appellant. est autem universa insula sub uno praetore constituta, et urbes 40 continet; ex quibus insignes Corinthus metropolis, Sicyon, Argus, Lacedaemonia Laconicae, quae antea Sparta dicebatur, alia metropolis Patrae nuncupata. Peloponnesus autem tres appellationes obtinet, ut Nicolaus Damascenus scribit in 4 histor. itaque maxime inter illius temporis principes Pelopidae pollebant; ac Peloponnesus ipsos spectabat et ab ipsis nomen suum retinebat, cum tribus iam antea nominibus appellata fuisset, siquidem sub Apio Phoronei filio dicebatur Apia, sub Pelasgo indigena Pelasgia, sub Argo etiam ipsa Argos dicebatur: denique sub Pelope, qui Oenomaum vicerat, Peloponnesus proprium hoc nomen vindicavit. est autem Cherronesus vitis pampino figura persimilis: Dionysius tamen platani folio Peloponnesum comparat, hoc versu "persimilis platani folio, cui cuspis acuta est." circa

τόπον αὐτὸν εἰσὶ νῆσοι ζ', Πελοποννήσιοι λεγόμεναι. καὶ οὕτως μὲν ἡ Πελοπόννησος.

Ἐβασιλεύετο τὸ πρὶν ἡ Πελοπόννησος ἐκ τοῦ τῶν Ἡρακλειδῶν γένους, μέχρις ἂν Φίλιππος ὁ Μακεδὼν τούτων ἐκράτησε. διενεχθέντων γὰρ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους περὶ πρωτείων, ἀφ' οὗπερ ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Πέρσης ἡττήθη, Ξέρξης ἐκεῖνος ὁ περιβόητος, πεζῇ μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ὅτε Μαρδόνιος ἐκεῖνος σὺν παντὶ τῷ λαῷ ἐπεπτώκει, νηΐτῃ δὲ στόλῳ ὑπ' P 25 Ἀθηναίων, ὅτε Θεμιστοκλῆς ἐναυάρχει τοῦ στόλου, — μάχῃ οὖν ἐκροτήθη πρὸς ἀμφοτέρων περὶ πρωτείων, καὶ διεκράτησεν ἐπ' ἀμφοτέροις ὁ πόλεμος ἔτη κζ', καθὼς Θουκυδίδης ὁ περιώνυμος γράφει. ὑπ' ἀλλήλων οὖν διαφθαρέντων καὶ τῆς νεολαίας ἀπολλυμένης εἰσῆλθε Φίλιππος ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου πατήρ, καὶ ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐδουλώσατο, ὥστε ῥηθῆναι ἐπ' αὐτοῦ τουτοῒ τὸ λόγιον "ἐν δὲ διχοστασίῃ καὶ ὁ πάγκακος ἔλλαχε τιμῆς." ὕστερον δὲ πάλιν τῶν Μακεδόνων ὑπὸ Ῥωμαίων ἡττηθέντων, πᾶσα ἡ Ἑλλάς τε καὶ ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ τὴν τῶν Ῥωμαίων σαγήνην ἐγένετο, ὥστε δούλους ἀντ' ἐλευθέρων γενέσθαι. ἐσθλαβώθη δὲ πᾶσα ἡ χώρα καὶ γέγονε βάρβαρος, ὅτε ὁ λοιμικὸς θάνατος πᾶσαν ἐβόσκετο τὴν οἰκουμένην, ὁπηνίκα Κωνσταντῖνος ὁ τῆς κοπρίας ἐπώνυμος τὰ σκῆπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων διεῖπεν ἀρχῆς, ὥστε τινὰ τῶν ἐκ Πελοποννήσου μέγα φρονοῦντα ἐπὶ τῇ αὐτοῦ εὐγενείᾳ, ἵνα

1 αὐτῆς C 3 τὸ om C τῶν om C 18 δούλοις vulgo

haec ipsa loca septem sunt insulae, quae Peloponnesiae nuncupantur. ac sic quidem Peloponnesus se habet.

Olim quidem regio illa gubernabatur imperio ab Heraclidarum genere, donec Philippus Macedo eos devicit. etenim cum Athenienses adversus Lacedaemonios de principatu contendissent, ex quo ab utrisque Persa victus est, Xerxes ille famosissimus, pedestri praelio a Lacedaemoniis superatus tum cum Mardonius cum universis copiis concidit, navali vero expeditione ab Atheniensibus tum cum Themistocles classi praefuit; certamine itaque inter utrosque commisso de praerogativa, bellum utrinque per 27 annos productum est, ut percelebris Thucydides memoriae prodit. ergo profligatos a se invicem, iuventute prostrata, invasit Philippus, Alexandri pater, et utrosque servituti addixit, ita ut hoc carmen de ipso prolatum sit "in dissidiis autem vel nequissimus principatum obtinet." postea autem, vice versa Macedonibus a Romanis superatis, omnis Graecia et Peloponnesus Romanorum sagenae iugum subierunt, ita ut Graeci servi pro liberis evaserint. ceterum in servitutem redacta fuit universa regio ac barbara effecta, quando pestilens morbus in omnem terrarum orbem grassatus est, quo tempore Constantinus Copronymus Romanorum imperii sceptra rexit. itaque quempiam e Peloponneso oriundum de nobilitate sua, ne dicam ignobilitate glorian-

μὴ λέγω δυσγενείᾳ, Εὐφήμιον ἐκεῖνον τὸν περιβόητον γραμματικὸν ἀποσκῶψαι εἰς αὐτὸν τουτοῒ τὸ θρυλούμενον ἰαμβεῖον "γαρασδοειδὴς ὄψις ἐσθλαβωμένη." ἦν δὲ οὗτος Νικήτας ὁ κηδεύσας ἐπὶ θυγατρὶ Σοφίᾳ Χριστοφόρον τὸν υἱὸν τοῦ καλοῦ Ῥωμανοῦ καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως.

[Ἕβδομον θέμα Κεφαλληνία.]

Ἡ δὲ Κεφαλληνία συμπεριείληπται τῇ Πελοποννήσῳ· οὐδέποτε γὰρ εἰς τάξιν ἐχρημάτιζε θέματος, οὐδὲ ὀνομαστός τις ἐκ ταύτης ἐγένετο εἰ μὴ ὁ παρ' Ὁμήρῳ πολυθρύλητος Ὀδυσσεύς. ὁμοίως δὲ καὶ νῆσος ἡ Ζάκυνθος ἥ τε Λευκὰς καὶ ἡ Ἰθάκη ἡ τοῦ Ὀδυσσέως πατρίς, καὶ ἄλλα τινὰ νησίδια, καὶ αὐτὴ Κέρκυρα ἡ τῶν Φαιάκων πόλις, τὸ τοῦ Ἀλκινόου βασίλειον, ὅνπερ Ὅμηρος ἐκθειάζει ὑπὲρ πάντας τοὺς τότε τινῶν ἀνδρῶν βασιλεύοντας. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Ὄγδοον θέμα Νικόπολις.

Ἐπαρχία τῆς παλαιᾶς Ἠπείρου τῆς Φωκικῆς, ὑφ' ἡγεμόνα, πόλεις δώδεκα, Νικόπολις μητρόπολις. ἐκλήθη δὲ Νικόπολις δι' αἰτίαν τοιαύτην. Καῖσαρ ἐκεῖνος ὁ σεβαστὸς καὶ περιώνυμος Αὔγουστος πόλεμον ἔσχε μετὰ Κλεοπάτρας τῆς Αἰγυπτίας καὶ

6 κεφαληνία C   12 ὅπερ C

tem Euphemius, illustris ille grammaticus, cavillatus salse fuit hoc trito et pervagato senario "victa facies in servitutem redacta." hic autem fuit Nicetas, qui filiam suam Sophiam collocavit Christophoro filio Romani, egregii ac probi imperatoris.

Septimum thema Cephallenia.

Cephallenia Peloponneso comprehensa est: nunquam enim ex numero thematum fuit, neque celebris quisquam ex ea oriundus erat, nisi clarissimus apud Homerum Ulysses; ac pariter etiam Zacynthus insula et Leucas et Ithaca, Ulyssis patria, et aliae quaedam parvae insulae, atque ipsa Corcyra, Phaeacum civitas, Alcinoi regia, quem quidem Homerus divinis laudibus in caelum extollit supra cunctos principes qui tunc in paucos dominabantur. atque haec quidem de his.

Octavum thema Nicopolis.

Praefectura veteris Epiri Phocensis, sub duce, urbes duodecim: Nicopolis est metropolis. vocata autem est Nicopolis ob eiusmodi causam. Caesar ille Augustus et fama super aethera notus bellum gessit

Ἀντωνίου τοῦ ταύτης ἀνδρός, ὃς ἦν πρότερον ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Καίσαρος γαμβρός, ἀπέστη δὲ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς δι' ἔρωτα τῆς Κλεοπάτρας αὐτῆς, καὶ τῆς Αἰγυπτίων γῆς πάσης ἐκράτησεν. P 26
ναυτικῷ οὖν στόλῳ ἐπὶ ναυσὶ χιλίαις καὶ διακοσίαις συνέβαλον μετὰ Καίσαρος ἐν πολέμῳ, ἐν αὐτῷ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Ἀκτίῳ· καὶ νικήσας ὁ Καῖσαρ τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Κλεοπάτραν ἔκτισε πόλιν, καλέσας αὐτὴν Νικόπολιν διὰ τὸ ἐκεῖσε ἡττηθῆναι τὸν Ἀντώνιον. ἀπὸ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ καλουμένου Ἀκτίου καὶ τὰς καλουμένας ἰνδικτίωνας ἐκάλεσεν. οὕτω γὰρ γράφει Ἡσύχιος ὁ ἰλλούστριος. "ἰνδικτίων τοῦτ' ἔστιν ἰνακτίων, ἡ περὶ τὸ Ἄκτιον νίκη· διὰ τοῦτο ἄρχεται μὲν ἰνδικτίων ἀπὸ πρώτης καὶ καταλήγει μέχρι τῆς ιε', καὶ πάλιν ὑποστρέφει καὶ ἄρχεται ἀπὸ πρώτης, διὰ τὸ τὸν Ἀντώνιον συνάρχοντα γενέσθαι Αὐγούστῳ τῷ Καίσαρι μέχρι τοῦ ιε' χρόνου. μετὰ δὲ ταῦτα μόνος ἐκράτησεν Αὔγουστος." μητρόπολις δὲ τοῦ θέματος πόλις Δωδώνη, ἐφ' ἧς ἡ δρῦς ἡ φθεγγομένη τὰ τῶν δαιμόνων μυστήρια· ἧς μνημονεύει καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, λέγων οὕτως "ἢ Δωδωναίας δρυὸς ληρήματα ἢ Κασταλίας μαντικώτατον πόμα." ἐκεῖσε γὰρ ἦν ἡ πηγὴ Κασταλίας ὄνομα ἔχουσα ἀπὸ νύμφης τινὸς οὕτω καλουμένης, καὶ ποταμοῦ ὃν Ὅμηρος Ἀχελῷον ὀνομάζει, οὗ τὸ ὕδωρ ὑπερβαίνει ἐπὶ γλυκύτητος πάντα τὰ τῶν ποταμῶν νάματα. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Νικοπόλεως.

12 *τῆς* add C 18 *μαντικὸν* Morellus in notis 21 *ἐπὶ* om Banduriana

adversus Cleopatram Aegyptiam et Antonium eius virum, qui prius Caesaris affinis ob sororem fuerat. ceterum a Romanorum dominatu descivit ob amorem Cleopatrae, et universam Aegyptiorum terram obtinuit: itaque navali praelio, cum navibus mille ducentis, cum Caesare in acie congressus in ipso promontorio quod Actium nuncupatur; et cum Caesar Antonium et Cleopatram vicisset, urbem condidit, quam Nicopolin nominavit, quod eo loci superatus esset Antonius. iam vero a dicto promontorio Actio etiam vocari indictiones instituit: sic enim Hesychius Illustrius scribit "indictio, hoc est inactio, victoria scilicet circa Actium. iccirco certe incipit indictio a prima et desinit in decima quinta, et retro commeat atque incipit a prima, quia Antonius collega fuerat Augusti Caesaris usque ad decimum quintum annum, postea vero solus imperavit Augustus." ceterum thematis huius metropolis urbs est Dodone, in qua quercus erat, quae daemonum arcana et oracula edebat; cuius quidem meminit et Gregorius theologus, sic inquiens "aut roboris Dodonaei aniles fabulae, aut Castaliae divina valde pocula." nam eo loci fons erat Castaliae nomen obtinens, a nympha quadam sic nuncupata, et a fluvio, quem Homerus Acheloum appellat; cuius aqua dulcedine omnes fluminum liquores superat. atque haec quidem de Nicopoli.

Ἔνατον θέμα Δυρράχιον.

Δυρράχιον ἡ ποτε Ἐπίδαμνος, ὑπὸ κονσιλιαρίον, πόλεις θ΄, Σκάμπτα, Ἀπολλωνία, Βουλλίς, Ἀμαντία, Πουλχεριόπολις, Αὔλων, Λῆστρων, Σκεύπτων, Ἀλήνιδος μητρόπολις.

Ἐπαρχία Δακίας μεσογαίου, ὑπὸ κονσιλιαρίον, πόλεις πέντε, Πανταλία, Γερμανός, Ναΐσος ἡ πατρὶς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, Ῥεμεσιάνα.

ἐπαρχία τῇ παλαιᾷ, ὑπὸ κονσιλιαρίον, πόλεις ε΄.

ἐπαρχία Δαρδανίας, ὑφ' ἡγεμόνα, πόλεις γ΄.

ἐπαρχία Παννονίας, ὑπὸ τὸν αὐτόν, πόλεις β΄.

Καὶ ὧδε μὲν ἐπαρχίας τῆς νέας Ἠπείρου, τοῦτ' ἔστι τοῦ Δυρραχίου τοῦ πάλαι καλουμένου Ἐπιδάμνου. ῥητέον δὲ περὶ τῆς ὀνομασίας αὐτοῦ, πόθεν καλεῖται Δυρράχιον. Δυρράχιον πόλις Ἑλληνική, καὶ Ἐπίδαμνος κληθεῖσα ὑπὸ Ἐπιδάμνου τοῦ ἀρχαίου ἥρωος. τούτου θυγάτηρ Μέλισσα, ἧς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ὁ Δυρράχιος· ἀφ' ἧς ἔστι τόπος ἐν Ἐπιδάμνῳ Μελισσώνιος, ἔνθα Ποσειδῶν αὐτῇ συνῆλθε. μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνικον Λισσός ἐστι πόλις καὶ Ἀκρόλισσος καὶ Ἐπίδαμνος, Κερκυραίων κτίσμα, ἡ νῦν Δυρράχιον ὁμωνύμως τῇ χερρονήσῳ λεγομένη ἐφ' ἧς ἵδρυται, ὡς Φίλων γράφει. Δέξιππος ἐν χρονικῶν δεκάτῳ Μακεδονικὴν

3 Σκάμπα ed ante Bandurium, Σκάππα et Σκάπτα Hierocles πουλχεριήπολις C 4 Σκεπῶν Hierocles 7 Νεμεσιάνα ACF 11 μὲν αἱ ἐπαρχίαι? 13 καλεῖται δυρράχιον C: vulgo καλεῖται τὸ δυρράχιον 14 ἐπὶ C 15 ἧς ἠράσθη Ποσειδῶν AFC 20 χερρονικῶ AF: corr Valesius

Nonum thema Dyrrachium.

Dyrrachium, olim Epidamnus, sub consiliario, urbes novem, Scampta, Apollonia, Bullis, Amantia, Pulcheriopolis, Aulon, Lestron, Sceupton, Alenidus metropolis.

Praefectura Daciae mediterraneae, sub consiliario, urbes quinque, Pantalia, Germanus, Naisus, patria magni Constantini, Remesiana.

praefectura antiqua, sub consiliario, urbes quinque.

praefectura Dardaniae, sub duce, urbes tres.

praefectura Pannoniae, sub eodem, urbes duae.

Atque ita se habent praefecturae novae Epiri, hoc est Dyrrachii, quod oppidum olim Epidamnus dicebatur; de cuius nominis ratione aliquid memorandum est. Dyrrachium urbs Graecanica et Epidamnus appellata ab Epidamno heroë prisco: huic erat filia Melissa nomine, ex qua et Neptuno Dyrrachius natus est; a qua est locus Epidamni Melissonius dictus, ubi Neptunus cum Melissa rem habuerat. post Rizonicum autem sinum Lissus est urbs et Acrolissus et Epidamnus a Corcyraeis condita, quae nunc a peninsula, cui insidet, nomen Dyrrachii tenet, ut scribit Philo. Dexippus in 10 Chronicorum urbem ipsam

πόλιν αὐτὴν καλεῖ, γράφων οὕτως "καὶ Μακεδόνων Ἐπίδαμνον, ὕστερον Δυρράχιον μετονομασθεῖσαν, πόλιν τῆς Μακεδονίας μεγάλην καὶ εὐδαίμονα οὖσαν, κατὰ κράτος αἱροῦσιν." P 27

Ἕως ὧδε ὁ μερισμὸς τῆς βασιλείας ἐγένετο τοῦ κρατοῦντος βασιλέως τὸ Βυζάντιον. τὰ δὲ ἀντίπερα, ἅπερ Ἰόνιος κόλπος, τῷ βασιλεύοντι τῆς Ῥώμης ὑπήκοα. οὕτω γὰρ ἐμέρισεν ὁ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τοῖς τρισὶν υἱέσιν αὐτοῦ, Κωνσταντίνῳ καὶ Κωνσταντίῳ καὶ Κώνσταντι, τῷ μὲν πρώτῳ υἱῷ τὰς ἄνω Γαλλίας καὶ τὰ ἐπέκεινα Ἄλπεων ἕως τοῦ ἑσπερίου ὠκεανοῦ καὶ ἐς αὐτὴν πόλιν τὴν Κάνταβριν, τῷ δὲ Κώνσταντι τῷ ὑστάτῳ υἱῷ τὴν Ῥώμην καὶ τὰς κάτω Γαλλίας τήν τε νῆσον Σαρδὼ καὶ αὐτὴν Σικελίαν καὶ τὴν ἀντίπερα Λιβύην Καρχηδόνα τε [καὶ] τὴν τῶν Ἄφρων μητρόπολιν, καὶ ἕως Κυρήνης αὐτῆς, τῷ δὲ Κωνσταντίῳ τὰ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου καὶ αὐτὸ τὸ Ἰλλυρικὸν τὴν Ἑλλάδα τε καὶ τὰς ἐπέκεινα νήσους, τάς τε Κυκλάδας καὶ τὰς καλουμένας Σποράδας καὶ ἕως Ἑλλησπόντου, τήν τε καλουμένην μικρὰν Ἀσίαν, ἀμφοτέρας τε καὶ Συρίας καὶ Παλαιστίνην καὶ τὴν Κιλικίαν καὶ αὐτὴν Αἴγυπτον· ἡ γὰρ Λιβύη τῷ τῆς Ῥώμης ὑπέκειτο βασιλεύοντι. καὶ οὕτως μὲν ὁ παλαιός τε καὶ ὁ πρῶτος μερισμὸς τῆς βασιλείας Ῥωμαίων· ἡ δὲ Δαλματία τῆς Ἰταλίας ἐστὶ χώρα, ἐξ οὗπερ ἐβλάστησεν ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος καὶ ἀσεβέ-

3 αἵρουσιν vulgo 6 ὑπήκοον C 7 κωνσταντῖνον καὶ κώνσταντα καὶ κωνστάντιον C 9 τοῦ add C 12 τῶν om Banduriana 17 τε καὶ] τε τὰς?

Macedonicam vocat, sic inquiens "et Macedonum Epidamnum, quae postea Dyrrachium nominata est, urbem Macedoniae magnam ac beatam vi capiunt."

Hucusque imperii divisio facta est, ut illa essent imperatoris qui Byzantium tenet; quae vero ulterius sunt et Ionico sinu continentur, imperatori Romae obtemperabant. sic enim magnus Constantinus imperator partitus est imperium tribus suis liberis, Constantino Constantio et Constanti; ac primo quidem superiora Galliae loca, et quae trans Alpes sunt, usque ad occiduum Oceanum atque urbem Cantabrim, Constanti vero, minimo natu, Romam et inferiorem Galliam atque insulam Sardiniam ipsamque Siciliam et Africam ulteriorem Carthaginemque Afrorum metropolim ad ipsam Cyrenem usque, Constantio denique, quae citra Dyrrachium, et Illyricum, Helladem et insulas ulteriores, et quae Cyclades ac Sporades nuncupantur, usque ad Hellespontum, ac parvam Asiam dictam, utramque Syriam ac Palaestinam itemque Ciliciam ipsamque Aegyptum: nam Libya Romano imperatori subdita fuit. atque eiusmodi quidem fuit antiqua et prima Romani imperii divisio. ceterum Dalmatia Italiae regio est, ex qua ortum habuit omnium qui unquam fuerunt hominum profligatissimus maximeque impius impe-

στατος βασιλεὺς Διοκλητιανός, ἀπό τινος χωρίου καλουμένου Σαλῶναι, ἐν ᾧ ἔστιν ὕδωρ πότιμον καὶ γλυκύτατον ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα, ὥς φασιν οἱ γευσάμενοι.

Δέκατον θέμα Σικελία.

Νῆσός ἐστι μεγίστη καὶ ἐπιφανεστάτη ἡ Σικελία. οὐκ ἦν δὲ τὸ πρότερον ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε ἡ Ῥώμη ἐβασιλεύετο· νῦν δὲ ἐγένετο ἡ καινοτομία αὕτη διὰ τὸ τὴν Ῥώμην ἀποθέσθαι τὸ βασίλειον κράτος καὶ ἰδιοκρατορίαν ἔχειν καὶ δεσπόζεσθαι κυρίως παρά τινος κατὰ καιρὸν πάπα. κρατεῖται δὲ νῦν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντινουπόλεως θαλασσοκρατεῖν μέχρι τῶν Ἡρακλέους στηλῶν καὶ πάσης ὁμοῦ τῆς ὧδε θαλάσσης. ἔσχε δὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ καλεῖσθαι Σικελία ἀπὸ ἱστορίας τοιαύτης, καθὼς ὁ γραμματικὸς Στέφανος γράφει. "Σικελία ἡ νῆσος Σικανία πρότερον ὠνομάζετο, εἶτα Σικελία ἐκλήθη, ὥς φησιν Ἑλλάνικος ἱερειῶν τῆς Ἥρας β΄. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χρόνῳ καὶ Αὔσονες ὑπὸ τῶν Ἰαπύγων ἐξ Ἰταλίας ἀνέστησαν, ὧν ἦρχε Σικελός· καὶ διαβάντες εἰς τὴν νῆσον τὴν τότε Σικανίαν καλουμένην περὶ τὴν Αἴτναν καθιζόμενοι ᾤκουν αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Σικελός, βασιλείην ἐγκαταστησάμενος καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώμενος [ὁ Σικελὸς οὗτος], πάσης ἤδη τῆς νήσου τότε ταύτης Σικελίας καλουμένης ἀπὸ τοῦ

7 νυνὶ C   11 ἡρακλείων C   13 τὴν αἰτίαν?   18 τότε] τε vulgo

rator Diocletianus, ab opp'do oriundus cui nomen erat Salonae; unde manat aqua ad potum suavissima supra omnes aquas, ut asserunt, qui gustarunt.

Decimum thema Sicilia.

Sicilia insula maxima et celeberrima est. haec utique non fuit antea sub potestate imperatoris Cpolitani, quando Roma imperatori subiecta erat: nunc autem haec innovatio facta est, quia Roma regium deposuit principatum, et propriam administrationem ac iurisdictionem obtinuit, eique proprie ac legitime dominatur qui suo tempore papa est. nunc vero sub dicione est Cpolis, quia Cpolitanus imperator maris princeps est usque ad Herculis columnas et nostri totius mediterranei. fama autem est Siciliam appellationem accepisse ab eiusmodi historia, ut scribit Stephanus grammaticus. "Sicilia insula Sicania prius nominabatur, deinde Sicilia appellata est, ut ait Hellanicus lib. 2 De sacris Iunonis. eodem tempore etiam Ausones ab Iapygibus ex Italia detrusi sunt, quibus praeerat Sicelus; et traiecta insula, Sicania dicta, circa Aetnam sedes stabilientes et ipsi et rex eorum Sicelus habitarunt, ibi regno constituto; atque inde profectus Sicelus totam sibi mox subegit insulam,

Σικελοῦ τούτου, ὃς καὶ ἐν αὐτῇ ἐβασίλευσε." καὶ Μένιππος δὲ ταῦτά φησιν "ἐλθόντες εἰς Σικελίαν στρατὸς πολὺς ἐξ Ἰταλίας P 28 *τούς τε Σικανοὺς κρατήσαντες μάχῃ ἀπέστειλαν εἰς τὰ μεσημβρινὰ καὶ τὰ ἑσπέρια μέρη αὐτῆς, καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι, καὶ τὰ κράτιστα τῆς γῆς ᾤκησαν ἔχοντες." μεγίστη δὲ αὐτὴ μαρτυρεῖται τῶν ἑπτά, καθά φησιν Ἀλέξιος ὁ κωμικός.*

τῶν ἑπτὰ νήσων, ἃς δέδειχεν ἡ φύσις
θνητοῖς μεγίστας, Σικελία μέν, ὡς λόγος,
ἐστὶ μεγάλη, καὶ δευτέρα Σαρδώ, τρίτη
Κύρνος, τετάρτη δ' ἡ Διὸς Κρήτη τροφός,
Εὔβοια πέμπτη στεινοφυής, ἕκτη Κύπρος.
Λέσβος δὲ τάξιν ἑβδόμην λαχοῦσ' ἔχει.

τῶν δὲ νησιωτῶν οἱ μὲν ἰθαγενεῖς πάλαι Λίγυες ἐξ Ἰταλίας Σικελοὶ λέγονται, οἱ δὲ ἐπήλυδες Ἕλληνές εἰσι Σικελιῶται, ὡς Ἰταλιῶται. ἔχει δὲ πόλεις ἐπισήμους τήν τε Συράκουσαν καὶ τὸ καλούμενον Ταυρομένειον καὶ αὐτὴν τὴν Ἀκράγαντα, καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τὰς μὲν ἠρημωμένας τὰς δὲ κρατουμένας παρὰ τῶν Σαρακηνῶν. τὴν μὲν οὖν Συράκουσαν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως παρέλαβον οἱ Σαρακηνοί, τὸ δὲ Ταυρομένειον ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου βασιλέως. ὅσα τοίνυν κατελείφθησαν κάστρα, παρὰ τῶν ἀθέων Σαρακηνῶν κρατοῦνται· μόνη δὲ ἀντιπέραν ἡ Καλα-

6 *Ἄλεξις?* 12 *πέμπτη εὔβοια* C 17 *ταυρομένιον* C

quae tum ab hoc Siculo Sicilia nuncupata est, qui in ipsa regnavit." haec vero Menippus his verbis narrat. "profecti in Siciliam cum ingenti exercitu ex Italia, Sicanis praelio superatis, ad meridionales et occiduas regionis partes eos delegarunt; et ut pro Sicania Sicilia insula vocaretur effecerunt, uberrimamque soli regionem habitantes incoluerunt." maxima autem insula e septem esse probatur etiam Alexii comici testimonio, cuius hi sunt versus:

ex insulis septem, indicavit quas parens
natura terrigenis, Sicilia est maxima,
ut fama fert; secunda Sardo, tertia
Cyrnus; Iovis quae Creta nutrix quarta stat.
Euboea quinta angusta, sexta Cyprus est:
at Lesbus ordinem est adepta septimum.

porro ex insularibus indigenae quondam Ligures ex Italia Siculi dicuntur, advenae autem Graeci sunt Siceliotae, ut Italiotae. ceterum insignes urbes habet, Syracusas et Tauromenium dictum, ipsumque Agrigentum, et ceteras civitates, partim desertas partim a Saracenis occupatas. Syracusas certe sub Basilio illo praeclaro imperatore ceperunt Saraceni, Tauromenium vero sub Leone sapientissimo imperatore. quotquot igitur deserta fuere oppida, haec ab impiis Saracenis detinen-

βρία κρατεῖται παρὰ τῶν Χριστιανῶν, ἐν ᾗ καὶ τὸ Ῥήγιόν ἐστι καὶ τὸ πολισμάτιον τῆς ἁγίας Κυριακῆς τῆς τε ἁγίας Σεβηρίνης καὶ ὁ Κρότων καὶ ἄλλα τινά, ὧνπερ ὁ στρατηγὸς Καλαβρίας κυριεύει. εἰσὶ δὲ αἱ ὑπὸ Σικελίαν καὶ τὸν ταύτης στρατηγὸν πόλεις κβ΄. τὸ δὲ ἀρχαῖον αὕτη ἡ νῆσος ἐτυραννεῖτο, ἵνα μὴ λέγω ἐβασιλεύετο, ὑπό τε Ἱέρωνος καὶ Διονυσίου τοῦ τυράννου· παρέλαβον δὲ αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι μετὰ στόλου μεγάλου, ὅτε Μάρκελλος ἐκεῖνος ἐστρατήγει καὶ ναύαρχος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στόλου ἐνεδείκνυτο, ὅτε καὶ Ἀρχιμήδης ὁ γεωμέτρης ἐν αὐταῖς ταῖς Συρακούσαις ὢν νυκτὸς ἁλούσης τῆς πόλεως ὑπὸ στρατιώτου τινὸς ἀνῃρέθη· ὃν ὁ Μάρκελλος ἐκεῖνος τοσοῦτον ἐθρήνησεν ὡς μηδένα κοπετὸν ἀπολειφθῆναι τῆς ἐκείνου ταφῆς. καὶ ταῦτα μὲν περὶ Σικελίας.

Ἑνδέκατον θέμα Λογγιβαρδίας.

Ἡ δὲ Λογγιβαρδία διссοῖς ὀνόμασι κέκληται, παρὰ μέν τισι Λογγιβαρβία, τοῦτ' ἔστι πολυγένεια, παρὰ δέ τισι Λαγοβαρδία ὡς πολυγένεια. ἡ δὲ γῆ ἣν κατοικοῦσιν, ἥ τε Βοθρενοτὸς καὶ Νεάπολις ἡ μητρόπολις καὶ τὸ Βέσβιον ὄρος καὶ ὁ ἐν αὐτῷ Πυρχάνος, Ἑλλήνων εἰσὶν ἀποικίαι. καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Ἰουστινιανοῦ, μᾶλλον δὲ Ζήνωνος, παρέλαβον οἱ Γότθοι τήν τε Νεάπολιν καὶ τὰς λοιπὰς παρακειμένας πόλεις· ὧν ἦρχε Βουτελῖνος ὁ τῶν Φράγ-

8 στόλου C: ceteri στρατοῦ ἀνεδείκνυτο? 18 Οὐεσούβιον Morellus, Λέσβιον Bandurius cum mss

tur. sola vero trans mare Calabria a Christianis tenetur, in qua etiam Rhegium est et oppidulum S. Cyriacae et S. Severinae, et Croto, et alia quaedam oppida, quibus dux Calabriae dominatur. sunt autem sub Sicilia et eius duce urbes viginti duae. ceterum haec insula antiquitus dominatu tyrannico regebatur, ne dicam regio, ab Hierone et Dionysio tyranno; Romani vero eam ceperunt cum magna classe, quando Marcellus ille exercitui imperabat et navarchus classis Romanae constitutus erat, tum cum Archimedes geometra, Syracusis manens, noctu expugnata urbe, a milite quodam interfectus est; quem Marcellus usque adeo luxit ut nullus abfuerit planctus ab eius sepultura. atque haec quidem de Sicilia.

Undecimum thema Longobardiae.

Longobardia duobus nominibus est appellata, siquidem a nonnullis Longibarbia a promissa barba incolarum dicta est, a quibusdam vero Lagobardia eadem origine. terra autem quam incolunt, et Bothrenotus et Neapolis metropolis et Vesuvius mons, et qui in ipso est Pyrchanus, Graecorum sunt coloniae. Iustiniani autem seu potius Zenonis temporibus Gotthi ceperunt et Neapolim et reliquas urbes adiacentes. his

γων στρατηγός, ὃν κατεπολέμησεν ὁ Νάρσης παρὰ τὸν ποταμὸν Κασουλῖνον καὶ τελείως ἠφάνισε, καθὼς τὸ ἐπίγραμμα λέγει· P 29

ῥεῖθρα Κασουλίνου ποταμοῦ βεβαρημένα νεκροῖς
  δέξατο Τυρσηνῆς ἠϊόνος κροκάλη,
ἡνίκα Φραγκικὰ φῦλα κατέκτανεν Αὐσονὶς αἰχμή,
  ὁππόσα δειλαίῳ πείθετο Βουτιλίνῳ.
ὄλβιον ἂν τόδε χεῦμα, καὶ ἔσσεται ἀντὶ τροπαίου
  αἵματι βαρβαρικῷ δηρὸν ἐρευθόμενον.

ὑπετάγησαν οὖν οἱ Φράγγοι τῷ τότε χρόνῳ, ἔχοντες καὶ Λαγοβάρδους συμμίκτους· καὶ ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον χρηματίζει εἰς τάξιν θέματος ἡ καλουμένη Λογγιβαρδία. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου ἀνῆλθεν ἀπὸ Ἀφρικῆς στόλος λς´ κομπαρίων, ἔχων κεφαλὴν τόν τε Σολδανὸν καὶ τὸν Σάμαν καὶ τὸν Καλφοῦς, καὶ ἐχειρώσαντο διαφόρους πόλεις τῆς Δαλματίας καὶ τήν τε Βούτοβαν καὶ τὴν Ῥῶσαν καὶ τὰ κάτω Δεκάτερα. ἦλθον δὲ καὶ πρὸς τὴν τούτων μητρόπολιν, ἣ Ῥαούσιον λέγεται, καὶ ταύτην ἐπὶ χρόνον ἐπολιόρκουν ἱκανόν. οἱ δὲ τοῦ κάστρου Ῥαουσίου ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενοι διὰ στόλου βοήθειαν. τῶν δὲ εἰς τοῦτο ἀποσταλέντων ἀνελθόντων, εὗρον ὑπὸ θεοῦ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν Βασίλειον τὸν ἀοίδιμον βασιλέα ἤδη λαβόντα, ὃς καὶ τὰ τῆς αὐτῶν πρεσβείας καὶ δεήσεως

2 Κασουδῖνον vulgo 3 Κασουδίνου vulgo 4 τυρσηνὶς αἰχὴ A, omissis ἠϊόνος — αἰχμή. eadem om C 7 ἂν] ναὶ AC: ὄλβιστον τόδε Iacobs. ῥεῦμα AC 8 δεινὸν AC

imperabat Butelinus Francorum dux, quem Narses debellavit prope flumen Casulinum et internecione delevit, ut epigramma narrat:

plena cadaveribus taboque infecta fluenta
  Tusca Casulini cepit arena rubens,
cum Francos acies populos Romana cecidit,
  et quot parebant agmina Butilino.
nae felix amnis, qui praefert signa tropaei,
  dum rubet aeternum sanguine barbarico.

igitur Franci subditi sunt tunc temporis, etiam Longobardis admixti; et exinde ad hodiernum usque diem Longobardia in ordinem thematis redacta fuit. sub imperio autem Michaëlis, filii Theophili, classis ab Africa ascendit triginta sex navigiorum, quae Soldanum et Samanum et Calphum duces habebant. hi subegerunt sibi varias Dalmatiae urbes, et Butoban et Rosan et inferiora Decatera. venerunt etiam ad eorum metropolim, quae Ragusium dicebatur, eamque satis longo tempore obsederunt. urbis autem Ragusinae cives ad imperatorem legatos miserunt, qui auxiliarem classem exposcerent. cum legati ad regiam venissent, invenerunt Basilium praeclarum illum imperatorem dei numine iam imperatoris dignitate ornatum; qui cum eorum legationis ac supplica-

ἐπακούσας καὶ στόλον ἱκανὸν καὶ δραστήριον ἄρχοντα πρὸς τὴν τούτων βοήθειαν εὐθὺς ἐξαπέστειλε. τοῦτο δὲ ἀπὸ αὐτομόλου μαθόντες οἱ Ἄφροι, καὶ περὶ τὴν πολιορκίαν ἀπρακτήσαντες, μᾶλλον δὲ πτήξαντες τὴν τοῦ βασιλικοῦ στόλου κατ' αὐτῶν παρουσίαν, ἀνεπέρασαν ἐν Λογγιβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρης ᾤκησαν ἐν αὐτῷ, παραλαβόντες πάντα τὰ κάστρα καὶ τὴν πᾶσαν Λογγιβαρδίαν καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα Καλαβρίας μέχρι Ῥώμης, ὡς εἶναι πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν πορθηθέντα κάστρα ρν'. Βασίλειος οὖν ὁ ἀοίδιμος βασιλεύς, τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀρχὴν παρὰ θεοῦ εἰληφὼς καθὰ προείρηται, καὶ ταῦτα ἀναμαθών, προαπέστειλε μὲν στρατὸν καβαλλαρικὸν καὶ πλοῖα ρ', ἔγραψε δὲ πρὸς Λοδοῦχον τὸν ῥῆγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπα Ῥώμης τοῦ συνεπαμῦναι τῷ ἑαυτοῦ στρατῷ. οἱ δὲ ὑπείξαντες τῇ βασιλικῇ ἐντεύξει, καὶ ἀμφότεροι ἑνωθέντες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ καβαλλαρικῷ καὶ πλωΐμῳ, κατεπολέμησαν τοὺς ἀπὸ Ἀφρικῆς Σαρακηνοὺς καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον Βάρης, δέσμιον λαβόντες καὶ τὸν ἀμηρᾶν Σολδανόν· ὃν καὶ ἀναλαβόμενος μετὰ τῶν Σαρακηνῶν Λοδοῦχος ὁ ῥὴξ Φραγγίας οἴκαδε ἀπῄει. ὁ δὲ βασιλεὺς κατέσχε τὴν πᾶσαν Λογγιβαρδίαν, καθὼς καὶ σήμερον παρὰ τῶν Ῥωμαίων βασιλέων δεσπόζεται.

P 30 *Δωδέκατον θέμα Χερσῶνος.*

Ἡ δὲ Χερσὼν τὸ παλαιὸν οὐκ ἦν εἰς ὄνομα θέματος οὐδὲ ἐν μητροπόλεως σχήματι· ἀλλ' οἱ τοῦ Βοσπόρου κρατοῦντες ἐκρά-

2 διὰ C   12 Λοδοῆχον?   23 τὴν βόσπορον C

tionis capita audisset, et classem idoneam et ductorem strenuum ad suppetias ipsis ferendas extemplo misit. hoc autem cum per transfugam rescivissent Afri, et nihil in obsidione promoverent, immo etiam imperatoriae classis adversus se impetum exhorrescerent, traiecerunt in Longobardiam; ubi castro Baris obsesso immorati sunt, omnibus castellis expugnatis cum universa Longobardia ac reliquis Calabriae oppidis Romam usque, ita ut omnium castrorum ab iis expugnatorum numerus esset centum quinquaginta. Basilius itaque ille praeclarus imperator iam imperatoria dignitate a deo accepta, ut paulo ante dictum est, simulatque id rescivit, exercitum praemisit equitum et naves centum. scripsit etiam ad Ludovicum regem Franciae et papam Romae, ut exercitui auxiliares manus praeberent: hi imperatoriae legationi faventes, et ambo iuncti exercitui equestri et navali ab imperatore misso, Saracenos Afros debellarunt et castrum Baris expugnarunt, captivum etiam ameran Soldanum tenuerunt, quem cum Ludovicus rex Franciae una cum Saracenis accepisset, ad suos rediit. imperator vero totam Longobardiam subditam habuit, ut etiam nunc imperator Romanus ei dominatur.

Duodecimum thema Chersonis.

Cherson antiquitus nomen thematis haud usurpavit neque in metropolis forma exstitit, sed qui Bosporum occupabant, etiam Chersonem

τουν καὶ Χερσῶνος αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν κλιμάτων, ὥστε καὶ βασιλεύειν τοὺς ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατοικοῦντας λέγεται. ἔχει δὲ ἡ ἱστορία οὕτως. Βόσπορος πόλις Πόντου κατὰ τὸν Κιμμέριον κόλπον, καὶ πορθμὸς ὁμώνυμος, ἀπὸ Ἰοῦς τῆς Ἰνάχου καλούμενος, καθὼς Αἰσχύλος ἐν τῷ Προμηθεῖ γράφει·

> *ἔσται δὲ θνητοῖς εἰσαεὶ λόγος μέγας*
> *τῆς σῆς πορείας, Βόσπορος δ' ἐπώνυμος*
> *κεκλήσεται.*

Στράβων δὲ ἐν ἑνδεκάτῳ τῶν γεωγραφικῶν τάδε γράφει "τοῖς δὲ τοῦ Βοσπόρου δυνάσταις ὑπήκοοι Βοσποριανοὶ πάντες καλοῦνται, καὶ ἔστι τῶν μὲν Εὐρωπαίων μητρόπολις τὸ Παντικάπαιον, τῶν δὲ Ἀσιανῶν τὸ Φαναγόρειον." μαρτυρεῖ δὲ καὶ Φλέγων ἐν Ὀλυμπιάδι πεντεκαιδεκάτῃ ὅτι ἐβασιλεύετο ὁ Βόσπορος Κότυϊ τῷ Βοσποριανῷ βασιλεῖ, ᾧ καὶ διάδημα ἐκέλευσε φορεῖν ὁ Καῖσαρ, καὶ τὰς πόλεις αὐτῷ καθυπέταξεν, ἐν αἷς συναριθμεῖ καὶ αὐτὴν Χερσῶνα. δύο δέ εἰσι τόποι Βόσποροι καλούμενοι, εἷς μὲν ὁ Κιμμέριος καλούμενος πλησίον Χερσῶνος, ἐν ᾧ καὶ τὸ βασίλειον τῶν Βοσποριανῶν ἦν, ἕτερος δὲ ἐν Βυζαντίῳ, καθὰ Φαβωρῖνος γράφει "Βυζαντίων λιμὴν Βόσπορος καλεῖται." μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ ἐπίγραμμα τοῦ κίονος τῆς ἀντιπέραν γῆς Χρυσοπόλεως, ἐν ᾧ μαρμαρίνη δάμαλις ἵδρυται, φάσκον οὕτως·

7 *σῆς* om C 9 *δεκάτῳ* vulgo 10 *ἐπήκοοι* vulgo 11 *μαντικάπαιον* A, *μαντικάπεον* C 12 *καὶ*] *καὶ ὁ* F *ἐν*] *ὁ ἐν* C 13 *ὅτε* C *ὁ* om C 16 *βοσπόριοι* C 17 *καλούμενος* add A 19 *βοσπόριον* C

ipsam regebant, nec non reliquas regiones, adeo ut Bospori incolae regnare dicerentur. sic autem historia se habet. Bosporus Ponti civitas, iuxta Cimmerium sinum, et traiectus cognominis ab Ione Inachi filia nominantur, velut Aeschylus in Prometheo scribit:

> mortalibus dein sempiterna fama erit
> traiectionis, Bosporusque inde audies.

Strabo autem lib. 11 Geographiae haec scribit: "Bospori proceribus subditi omnes Bosporitae nuncupantur. atque Europaeorum quidem metropolis est Panticapaeum, Asianorum vero Phanagorium." testificatur etiam Phlegon in Olympiade 15 Bosporum sub dominatu fuisse Cotyis Bosporiani regis, cui Caesar iussit diadema gestare, et urbes eius dicioni subegit, in quibus connumerat hanc etiam Chersonem. duo autem sunt etiam loci Bospori appellati, unus quidem Cimmerius dictus, iuxta Chersonem, in quo et regia Bosporianorum fuit, alter Byzantii, ut Favorinus scribit "Byzantinorum portus Bosporus dicitur." testatur id etiam epigramma inscriptum columnae erectae ex adverso terrae Chrysopolis, cui marmorea iuvenca insidet, quae sic loquens inducitur:

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο
κλῄζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος·
κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρης
ἐς Φάρον· ἥδε δ' ἐγὼ Κεκροπίς εἰμι νέκυς·
εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος· ἔπλων δ' ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος
τῇδε Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοίδιον οὔνομα δ' ἦεν ἐμοὶ τότε, νῦν δὲ Χάρητος
εὐνέτις, ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις.

ὁ δὲ Χάρης ἐκεῖνος ἦν στρατηγὸς Ἀθηναίων. οἱ δὲ ἐγχώριοι Φωσφόριον αὐτὸ καλοῦσι παραγραμματίζοντες, ὅθεν οἱ τὰ πάτρια συγγεγραφότες τοῦ Βυζαντίου ἄλλην ἐπιτιθέασι μυθικὴν ἱστορίαν, ὅτι Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος τὸ Βυζάντιον πολιορκοῦντος

1 *Ἰναχίης βοὸς οὐκ εἰμὶ τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμοῖο Βοσπόριον ἀντωπὸν κέκληται πέλαγος* AC. cf. Symeon mag. p. 479 4 *πάφον ἅδε* A 5 *ἔπλουν δὲ ὅτ'* A *ἔπλοεν* A, *πλόεν* C 7 *βοΐδιον δὲ καλεύμαν ἐγὼ νῦν* AC

Inachiae non sum bovis figura, nec a me
vocatur adversum mare Bosporium:
quippe hanc pridem ira gravis abegit Iunonis
in Pharum, ast ego mortua sum Cecropis.
uxor eram Charetis, comes illi facta navigationis,
cum ille contra Philippi classem proficisceretur.
buculae mihi nomen fuit, nunc vero Charetis
coniux utraque terra delector.

Chares autem ille fuit dux exercitus Atheniensium. ceterum indigenae nomen depravantes Phosphorium illud appellant, unde factum est ut qui Origines Byzantinas scripsere, aliam adiunxerint fabulosam historiam, Philippo Macedone Byzantium obsidente

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΤΟΥ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ ΑΙΩΝΙΩ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΡΩΜΑΙΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΟΝ

ΤΟΝ ΘΕΟΣΤΕΦΗ ΚΑΙ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ.

Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα, καὶ πατὴρ φιλόστοργος ἐπὶ υἱῷ P 53
τέρπεται φρονίμῳ. κύριος γὰρ δίδωσι νοῦν ἡνίκα δεῖ εἰπεῖν, καὶ προστίθησιν οὖς τοῦ ἀκούειν. παρ' αὐτῷ θησαυρὸς σοφίας, καὶ ἐξ αὐτοῦ δίδοται πᾶν δώρημα τέλειον. καθιστᾷ βασιλεῖς ἐπὶ θρό- P 54
νου, καὶ κυρίαν τοῦ παντὸς δίδωσιν αὐτοῖς. νῦν οὖν ἄκουσόν μου, υἱέ, καὶ τήνδε μεμαθηκὼς τὴν διδαχὴν ἔσῃ σοφὸς παρὰ φρονίμοις καὶ φρόνιμος παρὰ σοφοῖς λογισθήσῃ· εὐλογήσουσί σε οἱ λαοί, καὶ μακαριοῦσί σε πλήθη ἐθνῶν. διδάχθητι ἃ χρή σε πρὸ πάντων εἰδέναι, καὶ νουνεχῶς τῶν τῆς βασιλείας οἰάκων ἀντιλαβοῦ. περὶ τῶν ἐνεστώτων μελέτησον καὶ περὶ τῶν μελλόντων διδάχθητι, ἵνα πεῖραν μετ' εὐβουλίας ἀθροίσῃς, καὶ μεγαλεπήβολος ἔσῃ περὶ

11 μεγαλεπίβουλος P i. e. codex Palatinus

CONSTANTINI,

CHRISTI AETERNI REGIS GRATIA IMPERATORIS ROMANORUM,

AD ROMANUM FILIUM

A DEO CORONATUM ET PORPHYROGENITUM IMPERATOREM.

Filius sapiens laetificat patrem, et pater prolis amans in filio prudente delectatur. dominus quippe est qui mentem indit quando loquendum est, et aurem ad audiendum impertit. penes ipsum sapientiae thesaurus reconditur, et ab illo omne donum perfectum emanat. reges in throno collocat, universique dominatum ipsis elargitur. nunc ergo aurem praebe, fili, et hac imbutus doctrina sapiens apud prudentes eris et apud sapientes prudens censeberis. benedicent tibi populi, et beatum praedicabunt multae gentes. disce quae prae omnibus scitu opus sunt, et prudenter imperii gubernacula accipe. de praesentibus tecum cogita, futura edisce, ut una cum recto consilio experientiam colligas, et prae-

τὰ πράγματα. ἰδοὺ ἐκτίθημί σοι διδασκαλίαν ὥστε τῇ ἐκ ταύτης πείρᾳ καὶ γνώσει συνετισθέντα περὶ τὰς βελτίστας βουλὰς καὶ [τῷ] τὸ κοινῇ συμφέρον μὴ διαμαρτάνειν. πρῶτα μὲν ποῖον ἔθνος κατὰ τί μὲν ὠφελῆσαι δύναται Ῥωμαίους κατὰ τί δὲ βλάψαι, [καὶ ποῖον] καὶ πῶς ἕκαστον τούτων, καὶ παρὰ ποίου δύναται ἔθνους καὶ πολεμεῖσθαι καὶ ὑποτάσσεσθαι, ἔπειτα περὶ τῆς ἀπλήστου καὶ ἀκορέστου αὐτῶν γνώμης, καὶ ὧν παραλόγως ἐξαιτοῦνται λαμβάνειν, εἶθ' οὕτως καὶ περὶ διαφορᾶς ἑτέρων ἐθνῶν, γενεαλογίας τε ἐθνῶν καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς κατοικουμένης παρ' αὐτῶν γῆς καὶ περιηγήσεως αὐτῆς, καὶ σταδιασμοῦ πρὸς τούτοις, καὶ περὶ τῶν ἔν τινι καιρῷ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων, καὶ μετὰ ταῦτα ὅσα ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ κατά τινας χρόνους ἐκαινοτομήθη. ταῦτα ἐσοφισάμην κατ' ἐμαυτὸν καὶ εἶπα γνωστά σοι ποιῆσαι τῷ ἠγαπημένῳ μου υἱῷ, ἵν' ἔχῃς εἰδέναι τὴν ἑκάστου τούτων διαφοράν, καὶ πῶς ἢ μεταχειρίζεσθαι ταῦτα καὶ οἰκειοῦσθαι ἢ πολεμεῖν καὶ ἀντιτάσσεσθαι. πτοηθήσονται γάρ σε ὡς μεγαλοφυῆ, καὶ ὡς ἀπὸ πυρὸς φεύξονται ἀπὸ σοῦ· φιμωθήσονται τὰ χείλη αὐτῶν, καὶ ὡς ὑπὸ βελῶν τοῖς σοῖς κατατρωθήσονται ῥήμασιν. ὀφθήσῃ αὐτοῖς φοβερός, καὶ ἀπὸ προσώπου σου τρόμος λήψεται αὐτούς. καί σου ὁ παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ, καὶ συνετιεῖ σε ὁ πλάσας σε· κατευθυνεῖ σου τὰ διαβήματα, καὶ ἑδράσει σε ἐπὶ βάσιν ἀσάλευτον. ὁ θρόνος σου ὡς ὁ ἥλιος ἐναντίον

2 *συνετισθέντι* B (i. e. codex Regius) cum P: corr Meursius
8 *δὲ* P

clare res magnas aggredi valebis. ecce doctrinam tibi propono, ut ex eius usu et notitia ad optima consilia peritus in publicae utilitatis rebus ne aberres. primum quidem tradam quae gens in qua re prodesse Romanis possit, in qua obesse; item qualiter et quomodo singulae se habeant, et a qua gente possint et bello impeti et subiugari. deinde vero de inexplebili insatiabilique earum animo ac de iniquis earundem postulatis. sub haec de aliarum quoque gentium discrimine, origine, vivendi instituto, de situ, de condicione terrae quam incolunt; insuper de circuitu et mensura terrae, ac de iis quae vario tempore inter Romanos diversasque gentes acciderint; deinde de iis quae penes nos, imo etiam in universo Romano imperio certis temporibus innovata sunt. haec mecum ex sapientiae legibus considerata tibi dilecto filio meo nota facere decrevi, ut singulorum discrimen apprime teneas, sciasque qua ratione istae vel tractandae sive conciliandae vel debellandae ac repellendae sint. te quippe ut magnanimum reformidabunt, et abs te velut ab igne fugient. labia eorum frenabuntur, verbisque tuis veluti telis confodientur. ipsis aspectu terribilis eris, et a conspectu tuo tremor invadet illos, deusque omnipotens te proteget, ac creator tuus te prudentia instruet, gressus tuos diriget atque in basi immobili constituet. thronus

αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔσονται βλέποντες ἐπί σε, καὶ οὐδὲν οὐ μὴ ἅψηταί σου τῶν χαλεπῶν, καθότι αὐτός σε ἐξελέξατο καὶ ἀπὸ μήτρας ἀφώρισεν, καὶ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν ὡς ἀγαθῷ ὑπὲρ πάντας σοι ἔδωκε, καὶ τέθεικεν ὡς σκοπὴν ἐπὶ βουνοῦ καὶ ὡς χρυσοῦν ἀνδριάντα ἐφ' ὑψηλοῦ, καὶ ὡς πόλιν ἐπ' ὄρους ἀνύψωσεν, ὥστε δωροφορεῖσθαι ὑπ' ἐθνῶν καὶ προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν κατοικούντων τὴν γῆν. ἀλλὰ σὺ κύριε ὁ θεός μου, οὗ ἡ βασιλεία ἀνώλεθρος καὶ αἰώνιος, εἴης κατευοδῶν τὸν διὰ σοῦ ἐξ ἐμοῦ γεννηθέντα, καὶ ἔστω ἡ ἐπισκοπὴ τοῦ προσώπου σου ἐπ' αὐτόν, καὶ τὸ οὖς σου ἐπικλινέσθω ταῖς τούτου δεήσεσι. σκεπασάτω αὐτὸν ἡ χείρ σου, καὶ βασιλευέτω ἕνεκεν ἀληθείας, καὶ ὁδηγήσῃ αὐτὸν ἡ δεξιά σου. κατευθυνθείησαν αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἐνώπιόν σου P 55 τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά σου. πρὸ προσώπου αὐτοῦ πεσοῦνται πολέμιοι, καὶ λείξουσι χοῦν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ. κατασκιασθείη τὸ στέλεχος τοῦ γένους αὐτοῦ πολυγονίας φύλλοις, καὶ ἡ σκιὰ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἐπικαλύψαι ὄρη βασίλεια, ὅτι διὰ σοῦ βασιλεύουσι βασιλεῖς δοξάζοντές σε εἰς τὸν αἰῶνα.

Κεφάλαιον α'.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ πρὸς πόσα συμβάλλονται μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων εἰρηνεύοντες.

Ἄκουσον τοίνυν, υἱέ, ἅ μοι δοκεῖ σε μὴ ἀγνοεῖν, καὶ νοήμων γενοῦ, ἵνα κτήσῃ κυβέρνησιν. φημὶ γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις

4 *σκέπων* P   15 *πολυγενείας φύλοις* M i. e. editio Meursiana

tuus quasi sol erit coram ipso; oculi eius te respicient, neque te res adversae contingent, quoniam ipse te elegit et ab utero matris segregavit, imperiumque suum tibi tanquam ceteris praecellenti tradidit, posuitque te quasi speculam in colle ac veluti auream statuam in excelso, et veluti urbem in monte te exaltavit, ut munera tibi ferant gentes et adorent te habitatores terrae. sed tu, domine deus meus, cuius regnum incorruptibile et aeternum est, eum in via dirige qui per te ex me natus est. ipsi vultus tui praesentia colluceat, et auris tua ad preces eius inclinetur. protegat eum manus tua; regnet propter veritatem; deducat eum dextera tua, et dirigantur viae eius in conspectu tuo, ut custodiat iustificationes tuas. coram eo procident hostes, et inimici eius terram lingent. adumbretur stirps eius fecundae sobolis foliis, et umbra fructus eius montes regios operiat, quia per te reges regnant, te celebrantes in saecula.

Caput 1. *de Patzinacitis, et quantum prosint imperatori Romano si pacem cum ipsis habeat.*

Audi ergo, fili, quae tibi non ignoranda existimo, et intelligens esto ut rectam gubernandi rationem assequaris, siquidem vel subditis

ἅπασιν εἶναι καλὸν τῶν ὑποτεταγμένων τὴν μάθησιν, διαφερόντως δὲ σοὶ τῷ ὑπὲρ τῆς πάντων σωτηρίας ὀφείλοντι διαμεριμνᾶν καὶ τὴν κοσμικὴν ὁλκάδα πηδαλιουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. εἰ δὲ σαφεῖ καὶ κατημαξευμένῳ λόγῳ καὶ οἷον εἰκῇ ῥέοντι πεζῷ καὶ ἁπλοϊκῷ πρὸς τὴν τῶν προκειμένων ἐχρησάμην δήλωσιν, μηδὲν θαυμάσῃς υἱέ· οὐ γὰρ ἐπίδειξιν καλλιγραφίας ἢ φράσεως ἠττικισμένης καὶ τὸ διῃρμένον διογκούσης καὶ ὑψηλοῦ ποιῆσαι ἐσπούδασα, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ κοινῆς καὶ καθωμιλημένης ἀπαγγελίας διδάξαι σε ἔσπευσα ἅπερ οἴομαι δεῖν σε μὴ ἀγνοεῖν, καὶ ἃ τὴν ἐκ μακρᾶς ἐμπειρίας σύνεσίν τε καὶ φρόνησιν εὐμαρῶς σοι δύναται προξενεῖν. ὑπολαμβάνω γὰρ κατὰ πολὺ συμφέρειν ἀεὶ τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων εἰρήνην ἐθέλειν ἔχειν μετὰ τοῦ ἔθνους τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ φιλικὰς πρὸς αὐτοὺς ποιεῖσθαι συνθήκας τε καὶ σπονδάς, καὶ ἀποστέλλειν καθ' ἕκαστον χρόνον ἐντεῦθεν πρὸς αὐτοὺς ἀποκρισιάριον μετὰ ξενίων ἁρμοζόντων καὶ πρὸς τὸ ἔθνος ἐπιτηδείων, καὶ ἀναλαμβάνεσθαι ἐκεῖθεν ὁμήρους ἤτοι ὄψιδας καὶ ἀποκρισιάριον, οἵτινες ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ ταύτῃ πόλει μετὰ τοῦ καθυπουργοῦντος εἰς ταῦτα συνελεύσονται, καὶ βασιλικῶν εὐεργεσιῶν καὶ φιλοτιμιῶν τῶν ἐπαξίων πάντων τοῦ βασιλεύοντος ἀπολαύσουσιν, ὅτι γειτνιάζει τὸ τοιοῦτον ἔθνος τῶν Πατζινακιτῶν τῷ μέρει τῆς Χερσῶνος, καὶ εἰ μὴ φιλίως ἔχουσι πρὸς ἡμᾶς, δύνανται κατὰ τῆς Χερσῶνος ἐξέρχεσθαι καὶ κουρσεύειν καὶ ληΐζεσθαι αὐτήν τε τὴν Χερσῶνα καὶ τὰ λεγόμενα κλίματα.

7 διῃρημένον M ὑψηλὸν BP: corr Meursius 17 θεοφυλάκτῃ vulgo 23 κλήματα vulgo

omnibus opportunam esse scientiam dico, praecipue vero tibi, qui omnium saluti prospicere ac mundi navem regere et gubernare debeas. quodsi perspicuo trito atque ut par est fluido, pedestri ac simplici loquendi genere utar ad ea quae proposui declaranda, ne mirere, fili. non enim recte scribendi neque Atticae dictionis turgidae ac sublimis specimen edere in animo habui, sed potius communi ac familiari sermone ea enuntiare destinavi, quae non ignota tibi esse debere putavi, quaeque diuturno usu et experimento intelligentiam tibi ac prudentiam facile conciliare possint. arbitror autem e re imperatoris Romanorum esse, ut cum Patzinacitis pacem semper agat, amice cum illis paciscatur et foedera ineat, singulis annis apocrisiarium cum donis genti competentibus ad illos mittat, inde vero obsides recipiat et apocrisiarium qui in urbem hanc a deo servatam cum administro convenient, ac condignis omnibus beneficiis honoribusque ab imperatore afficientur. haec quippe Patzinacitarum gens parti Chersonis finitima est, et nisi amice nobiscum sentiat, in Chersonem impressionem et excursiones facere valet, ipsamque Chersonem et regiones infestare ac depopulari.

Κεφάλαιον β'.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ τῶν Ῥῶς.

Ὅτι καὶ τοῖς Ῥῶς οἱ Πατζινακῖται γείτονες καὶ ὅμοροι καθεστήκασι, καὶ πολλάκις, ὅταν μὴ πρὸς ἀλλήλους εἰρηνεύουσι, πραιδεύουσι τὴν Ῥωσίαν καὶ ἱκανῶς αὐτὴν παραβλάπτουσι καὶ λυμαίνονται.

ὅτι καὶ οἱ Ῥῶς διὰ σπουδῆς ἔχουσιν εἰρήνην ἔχειν μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν· ἀγοράζουσι γὰρ ἐξ αὐτῶν βόας καὶ ἵππους καὶ πρόβατα, καὶ ἐκ τούτων εὐμαρέστερον διαζῶσι καὶ τρυφερώτερον, P 56 ἐπεὶ μηδὲν τῶν προειρημένων ζώων ἐν τῇ Ῥωσίᾳ καθέστηκεν. ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑπερορίους πολέμους ἀπέρχεσθαι δύνανται ὅλως οἱ Ῥῶς εἰ μὴ μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντες, διότι δύνανται ἐν τῷ ἐκείνους τῶν οἰκείων ὑποχωρεῖν αὐτοὶ ἐπερχόμενοι τὰ ἐκείνων ἀφανίζειν τε καὶ λυμαίνεσθαι. διὸ μᾶλλον ἀεὶ σπουδὴν οἱ Ῥῶς τίθενται, διά τε τὸ μὴ παραβλάπτεσθαι παρ' αὐτῶν καὶ διὰ τὸ ἰσχυρὸν εἶναι τὸ τοιοῦτον ἔθνος, συμμαχίαν παρ' αὐτῶν λαμβάνειν καὶ ἔχειν αὐτοὺς εἰς βοήθειαν, ὡς ἂν καὶ τῆς ἔχθρας αὐτῶν ἀπαλλάττωνται καὶ τῆς βοηθείας καταπολαύοιεν.

ὅτι οὐδὲ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην τῶν Ῥωμαίων πόλιν οἱ Ῥῶς παραγίνεσθαι δύνανται εἰ μὴ μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντες, οὔτε πολέμου χάριν οὔτε πραγματείας, ἐπειδὴ ἐν τῷ μετὰ τῶν πλοίων εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ ποταμοῦ γίνεσθαι τοὺς Ῥῶς καὶ μὴ δύνασθαι διελθεῖν, εἰ μὴ ἐξαγάγωσι τοῦ ποταμοῦ τὰ πλοῖα αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων βαστάζοντες διαβήσωσιν, ἐπιτί-

4 πρὸς ἀλλήλους add B

2. de Patzinacitis et Russis.

Russis Patzinacitae vicini sunt et contermini; quare nisi pacem invicem colant, Russiam saepe depraedantur ingentique damno afficiunt.

ideo Russi operam dant ut pacem cum Patzinacitis habeant. ab ipsis enim boves equos et oves comparant, atque horum ope facilius suaviusque vitam agunt: nullum quippe horum animalium in Russia nascitur. sed neque ad bella quae extra fines geruntur ire omnino Russi possunt, nisi cum Patzinacitis pacem servent, quoniam dum illi extra fines abscedunt, ipsi irrumpentes possunt terram eorum pessumdare et devastare. ideoque Russi summopere satagunt ne damnum ab ista gente sibi importetur; et quia strenua illa et admodum bellicosa est, eam sibi ad belli consortium et auxilium pellicere curant, uti simul et eius inimicitiam devitent et auxilio fruantur.

neque possunt item Russi imperatricem hanc Romanorum urbem sive belli sive commercii causa petere, nisi pacem cum Patzinacitis colant: nam ubi cum navibus Russi ad loca fluminis praerupta devenerint, cum non ultra procedere queant, nisi naviculas suas flumine eductas

θενται τότε αὐτοῖς οἱ τοῦ τοιούτου ἔθνους τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ ῥᾳδίως, ἅτε πρὸς δύο πόνους ἀντέχειν μὴ δύνανται, τροποῦνται καὶ κατασφάζονται.

Κεφάλαιον γ'.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ Τούρκων.

Ὅτι καὶ τὸ τῶν Τούρκων γένος μεγάλως πτοεῖται καὶ δέδιε τοὺς εἰρημένους Πατζινακίτας διὰ τὸ πολλάκις ἡττηθῆναι παρ' αὐτῶν καὶ τελείως σχεδὸν παραδοθῆναι ἀφανισμῷ. καὶ διὰ τοῦτο ἀεὶ φοβεροὶ τοῖς Τούρκοις οἱ Πατζινακῖται νομίζονται, καὶ συστέλλονται ὑπ' αὐτῶν.

Κεφάλαιον δ'.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ Ῥῶς καὶ Τούρκων.

Ὅτι τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύοντος οὔτε Ῥῶς πολέμου νόμῳ κατὰ τῆς Ῥωμαίων ἐπικρατείας οὔτε οἱ Τοῦρκοι δύνανται ἐπελθεῖν· ἀλλ' οὔτε ὑπὲρ τῆς εἰρήνης μεγάλα καὶ ὑπέρογκα χρήματά τε καὶ πράγματα παρὰ τῶν Ῥωμαίων δύνανται ἀπαιτεῖν, δεδιότες τὴν διὰ τοῦ τοιούτου ἔθνους παρὰ τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν ἰσχὺν ἐν τῷ ἐκείνους κατὰ Ῥωμαίων ἐκστρατεύειν. οἱ δὲ Πατζινακῖται καὶ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα φιλίᾳ συνδούμενοι καὶ παρ' ἐκείνου διὰ γραμμάτων καὶ δώρων ἀναπειθόμενοι δύνανται ῥᾳδίως κατὰ τῆς χώρας τῶν τε Ῥῶς καὶ τῶν Τούρκων ἐπέρχεσθαι, καὶ ἐξανδραποδίζεσθαι τὰ τούτων γύναια καὶ παιδάρια, καὶ ληΐζεσθαι τὴν χώραν αὐτῶν.

humeris impositas transferant, tum illos Patzinacitae invadunt et facile, quia duplici labori ferendo pares non sunt, in fugam vertunt et interficiunt.

3. *de Patzinacitis et Turcis.*

Turcarum gens memoratos Patzinacitas magnopere reformidat, quia frequenter in praeliis ab iis devicti et ad internecionem fere caesi sunt. ideoque Turcis Patzinacitae semper formidolosi sunt, ab iisque coërcentur.

4. *de Patzinacitis Russis et Turcis.*

Si pacem cum Patzinacitis habeat Romanorum imperator, imperium Romanum neque Russi neque Turcae infestare possunt; neque item possunt a Romanis pro redimenda pace magnam pecuniarum vim exigere, imperatorem huiusce gentis subsidiis ac potentia nixum pertimescentes. dum enim illi in bellum contra Romanos proficiscuntur, Patzinacitae, sive amicitia cum imperatore devincti sive literis eius atque muneribus pellecti, facile Turcarum Russorumque terram invadere ac uxores liberosque illorum in servitutem agere regionemque devastare possunt.

Κεφάλαιον έ. P 57

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ Βουλγάρων.

Ὅτι καὶ τοῖς Βουλγάροις φοβερώτερος ἂν εἶναι δόξειεν ὁ τῶν Ῥωμαίων βασιλεύς, καὶ ἀνάγκην ἡσυχίας ἐπιτιθέναι τούτοις δύναται, ἐκ τοῦ μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν εἰρηνεύειν, ἐπειδὴ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Βουλγάρους οἱ εἰρημένοι Πατζινακῖται πλησιάζουσι, καὶ ἡνίκα βουληθῶσιν ἢ δι' οἰκεῖον κέρδος ἢ τῇ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων χάριτι, εὐχερῶς δύνανται κατὰ Βουλγαρίας ἐκστρατεύειν, καὶ ἀπὸ τοῦ περιόντος πλήθους καὶ τῆς ἰσχύος αὐτῶν ὑπερνικᾶν αὐτοὺς καὶ ἡττᾶν. διὰ τοῦτο καὶ οἱ Βούλγαροι ἀγῶνα καὶ σπουδὴν διηνεκῶς ἔχουσι τοῦ εἰρηνεύειν καὶ ὁμονοεῖν μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν· ἐκ τοῦ γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτῶν καταπολεμηθῆναι καὶ πραιδευθῆναι τῇ πείρᾳ ἐγνώκασι καλὸν καὶ συμφέρον εἶναι τὸ εἰρηνεύειν ἀεὶ πρὸς αὐτούς.

Κεφάλαιον ς΄.

περὶ τῶν Πατζινακιτῶν καὶ Χερσωνιτῶν.

Ὅτι καὶ ἕτερος λαὸς τῶν τοιούτων Πατζινακιτῶν τῷ μέρει τῆς Χερσῶνος παράκεινται, οἵτινες καὶ πραγματεύονται μετὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ ποιοῦσι τὰς δουλείας αὐτῶν τε καὶ τοῦ βασιλέως εἴς τε τὴν Ῥωσίαν καὶ Χαζαρίαν καὶ τὴν Ζιχίαν καὶ εἰς πάντα τὰ ἐκεῖθεν μέρη, δηλονότι λαμβάνοντες παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν τὸν προσυμπεφωνημένον μισθὸν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης διακονίας κατὰ τὸ

22 συμπεφωνημένον M

5. *de Patzinacitis et Bulgaris.*

Bulgaris quoque formidabilior Romanorum imperator videbitur, ipsosque ad pacem et quietem adigere valet, si sit foedere cum Patzinacitis iunctus, siquidem memorati Patzinacitae Bulgaris etiam finitimi sunt, et arbitratu suo, sive proprii quaestus causa sive ad ineundam cum Romano imperatore gratiam, Bulgariam nullo negotio invadere possunt, ac multitudine roboreque suo ipsos devincere et profligare. quapropter Bulgari magnam pacis ac concordiae cum Patzinacitis servandae curam sollicitudinemque gerunt. nam frequenter ab iis debellati atque vastati experimento didicerunt quantum sibi conferat pacate cum illis semper agere.

6. *de Patzinacitis et Chersonitis.*

Patzinacitarum gens altera Chersonis parti contermina est, quae etiam cum Chersonitis negotiationem exercet, et tam ipsis quam imperatori ministerium praebent in Russia Chazaria Zichia atque in omnibus istic positis regionibus, pactam videlicet mercedem a Chersonitis accipientes, de qua pro tali ministerio mutuo convenerant, pro ratione

ἀνῆκον τῆς δουλείας καὶ τοῦ κόπου αὐτῶν, οἷον βλαττία, πράνδια, χαρέρια, σήμεντα, πέπερι, δερμάτια ἀληθινὰ πάρδικα, καὶ ἕτερα εἴδη τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐπιζητούμενα, καθὼς ἂν ἕκαστος Χερσωνίτης ἕκαστον Πατζινακίτην πείσῃ συμφωνῶν ἢ πεισθῇ· ἐλεύθεροι γὰρ ὄντες καὶ οἷον αὐτόνομοι οἱ τοιοῦτοι Πατζινακῖται οὐδεμίαν δουλείαν ἄνευ μισθοῦ ποιοῦσί ποτε.

Κεφάλαιον ζ.

περὶ τῶν ἀποστελλομένων βασιλικῶν ἀπὸ Χερσῶνος ἐν Πατζινακίᾳ.

Ὅτι ἡνίκα περάσῃ βασιλικὸς εἰς Χερσῶνα ἕνεκα τῆς τοιαύτης διακονίας, ὀφείλει εὐθὺς ἀποστέλλειν εἰς Πατζινακίαν καὶ ἐπιζητεῖν ὄψιδας παρ' αὐτῶν καὶ διασώστας, καὶ ἐρχομένων αὐτῶν τοὺς μὲν ὄψιδας εἰς τὸ κάστρον Χερσῶνος κρατουμένους καταλιμπάνειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν διασωστῶν πρὸς Πατζινακίαν ἀπέρχεσθαι καὶ τὰ ἐντεταλμένα ἐπιτελεῖν. οἱ δὲ τοιοῦτοι Πατζινακῖται ἄπληστοι ὄντες καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς σπανίων ὀξεῖς ἐπιθυμηταὶ
P 58 ἀναίδην ἐπιζητοῦσι ξενάλια ἱκανά, οἱ μὲν ὄψιδες ἄλλα μὲν λόγῳ αὐτῶν καὶ ἄλλα λόγῳ τῶν αὐτῶν γυναικῶν, οἱ δὲ ἀποσῶσται τὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ κόπου αὐτῶν τὰ δὲ ὑπὲρ τοῦ κόπου τῶν ἀλόγων αὐτῶν. εἶτα εἰσερχομένου τοῦ βασιλικοῦ εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ζητοῦσι πρότερον τὰ τοῦ βασιλέως δῶρα· καὶ πάλιν ὅτε χωρήσουσι τοὺς ἀνθρώπους αὐτῶν, ζητοῦσι τὰ τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ τῶν γονέων αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐν τῷ ἀποσώζειν αὐτὸν ὑποστρέ-

2 πέπεριν M   Παρθικά? cf. ad Coripp. Iustin. 2 106
8 ἀπὸ Χερσῶνος post τῶν B

susceptae operae et laboris. eiusmodi porro merces exportant, blattas, prandea, pannos rariores, segmenta, piper, pelles pardorum purpureas, ceterasque rerum species quas exquirunt, prout inter Chersonitas singulos et Patzinacitas pactum fuit. liberi enim et quasi sui iuris cum sint Patzinacitae, operam sine mercede nullam praebent.

7. *de Caesarianis missis a Chersone in Patzinaciam.*

Cum itaque talis ministerii causa Caesarianus quispiam in Chersonem venerit, statim in Patzinaciam mittat ac obsides itinerisque duces petat oportet; qui cum venerint, obsides in castro Chersonis sub custodia relinquere, ipse vero cum itineris ducibus in Patzinaciam se conferre debet, ut iussa exsequatur. Patzinacitae autem, utpote insatiabiles eorumque quae rara apud ipsos percupidi, munera ab illis bene multa exposcere non erubescunt, obsides quidem tum suo tum uxorum nomine, itineris vero duces pro suscepto sui equorumque labore. postea cum Caesarianus in ipsorum regionem ingressus est, imperatoris munera expetunt. deinde cum homines ipsorum accipiunt, pro uxoribus et pa-

φοντα πρὸς Χερσῶνα κατέλθωσι μετ' αὐτοῦ, ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ ῥογευθῆναι διὰ τὸν κόπον αὐτῶν τε καὶ τῶν ἀλόγων αὐτῶν.

Κεφάλαιον η'.

περὶ τῶν ἀπὸ τῆς θεοφυλάκτου πόλεως ἀποστελλομένων βασιλικῶν μετὰ χελανδίων διά τε τοῦ Δανουβίου καὶ Δάναπρι καὶ Δάναστρι ποταμοῦ ἐν Πατζινακίᾳ.

Ὅτι καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς Βουλγαρίας καθέζεται λαὸς τῶν Πατζινακιτῶν ἐπὶ τὸ μέρος τοῦ Δάναπρι καὶ τοῦ Δάναστρι καὶ τῶν ἑτέρων τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν, καὶ βασιλικοῦ ἀποστελλομένου ἐντεῦθεν μετὰ χελανδίων δύναται καὶ χωρὶς τοῦ εἰς Χερσῶνα ἀπελθεῖν ἐνταῦθα συντόμως καὶ ταχέως εὑρίσκειν τοὺς αὐτοὺς Πατζινακίτας· οὓς καὶ εὑρὼν μηνύει διὰ ἀνθρώπου αὐτοῦ ὁ βασιλικὸς ἐντὸς τῶν χελανδίων μένων καὶ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ βασιλικὰ ἐπιφερόμενος καὶ φυλάττων ἐν τοῖς χελανδίοις πράγματα. καὶ κατέρχονται πρὸς αὐτόν, καὶ ὅτε κατέλθωσι, δίδωσι πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλικὸς ἀνθρώπους αὐτοῦ ὄψιδας, καὶ λαμβάνει καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν τοιούτων Πατζινακιτῶν ἑτέρους ὄψιδας, καὶ κρατεῖ αὐτοὺς εἰς τὰ χελάνδια, καὶ τότε συμφωνεῖ μετ' αὐτῶν· καὶ ὅτε ποιήσουσιν οἱ Πατζινακῖται πρὸς τὸν βασιλικὸν τοὺς ὅρκους κατὰ τὰ ζάκανα αὐτῶν, ἐπιδίδωσιν αὐτοῖς τὰς βασιλικὰς δωρεάς, καὶ ἀναλαμβάνεται φίλους ἐξ αὐτῶν ὅσους βούλεται, καὶ ὑποστρέφει. οὕτω δὲ χρὴ συμφωνεῖν μετ' αὐτῶν ὥστε, ὅπου ἂν χρεωποιηθῇ αὐτοὺς ὁ βασιλεύς, ποιήσωσι δουλείαν, εἴτε εἰς τοὺς Ῥῶς εἴτε εἰς τοὺς Βουλγάρους εἴτε καὶ εἰς τοὺς Τούρκους· εἰσὶ γὰρ δυνατοὶ

rentibus exigunt. denique qui redeuntem in Chersonem comitantur, pro labore tum a se tum ab equis suscepto mercedem sibi postulant.

8. *de Caesarianis ab urbe a deo custodita missis in Patzinaciam cum chelandiis per Danubium, Danaprim et Danastrim flumina.*

Bulgariam versus in partibus Danapri et Danastri reliquorumque illic fluviorum Patzinacitae quoque sedes habent; ac Caesarianus hinc cum chelandiis missus non necesse habet Chersonem adire, sed potest illic nullo negotio celeriterque Patzinacitas invenire; quos conveniens Caesarianus dum ipse in chelandiis manet servans et custodiens res imperatoris, ipsis per famulum adventum renuntiat. tum illi ipsum adeunt, qui advenientibus obsides e suis offert, ab iisque vicissim accipit, quos in chelandiis retinet, atque inde cum iis paciscitur. cum autem Patzinacitae Caesariano pro lege et consuetudine ipsorum sese iuramento obstrinxerint, tum ille ipsis imperatoria munera elargitur, et amicos ex illis quotquot voluerit accipit, atque ita revertitur. sic vero cum illis ineunda foedera, ut ex pacto teneantur operam praebere ubicunque usus postulaverit, sive adversus Russos sive contra Bulgaros vel Turcas,

τοῦ πάντας τούτους πολεμεῖν, καὶ πολλάκις κατ' αὐτῶν ἐλθόντες φοβεροὶ νῦν καθεστήκασιν. καὶ τοῦτο δῆλον καὶ ἐντεῦθέν ἐστιν. τοῦ γὰρ κληρικοῦ Γαβριὴλ ποτε πρὸς τοὺς Τούρκους ἀποσταλέντος ἀπὸ κελεύσεως βασιλικῆς, καὶ πρὸς αὐτοὺς εἰπόντος ὅτι ὁ βασιλεὺς δηλοποιεῖ ὑμᾶς ἀπελθεῖν καὶ ἀποδιῶξαι τοὺς Πατζινακίτας ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτῶν καὶ καθεσθῆναι ὑμᾶς (ὑμεῖς γὰρ καὶ πρότερον ἐκεῖσε ἐκαθέζεσθε) πρὸς τὸ εἶναι πλησίον τῆς βασιλείας μου, καὶ ὅτε θέλω ἀποστέλλω, καὶ ἐν τάχει εὑρίσκω ὑμᾶς, πάντες οἱ ἄρχοντες τῶν Τούρκων μιᾷ φωνῇ ἐξεβόησαν ὅτι ἡμεῖς μετὰ τοὺς
P 59 *Πατζινακίτας ἑαυτοὺς οὐ βάλλομεν· οὐ γὰρ δυνάμεθα πολεμεῖν πρὸς αὐτούς, ὅτι καὶ χώρα μεγάλη καὶ λαὸς πολὺς καὶ κακὰ παιδία εἰσί. καὶ τοῦ λοιποῦ τὸν λόγον τοῦτον πρὸς ἡμᾶς μὴ εἴπῃς· οὐ γὰρ ἀγαπῶμεν αὐτόν.*

ὅτι καὶ οἱ Πατζινακῖται ἐκεῖθεν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ μετὰ τὸ ἔαρ διέρχονται, καὶ ἀεὶ ἐκεῖσε καλλοκαιρίζουσι.

Κεφάλαιον θ'.

περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ῥωσίας ἐρχομένων Ῥῶς μετὰ τῶν μονοξύλων ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ὅτι τὰ ἀπὸ τῆς ἔξω Ῥωσίας μονόξυλα κατερχόμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰσὶ μὲν ἀπὸ τοῦ Νεμογαρδάς, ἐν ᾧ Σφενδοσθλάβος ὁ υἱὸς Ἴγγωρ τοῦ ἄρχοντος Ῥωσίας ἐκαθέζετο, εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ τὸ κάστρον τὴν Μιλινίσκαν καὶ ἀπὸ Τελιούτζαν καὶ Τζερνιγώγαν καὶ ἀπὸ τοῦ Βουσεγραδέ. ταῦτα οὖν ἅπαντα διὰ τοῦ ποταμοῦ κατέρχονται Δανάπρεως, καὶ ἐπισυνάγονται ἐπὶ τὸ κάστρον

siquidem hos omnes bello adoriri possunt, ac saepe contra illos profecti iam ipsis sunt perquam formidabiles. quod vel hoc uno exemplo palam erit. cum aliquando Gabriel clericus iussu imperatoris ad Turcas legatus esset, sicque ipsos compellaret "vobis imperator denuntiat ut admoto exercitu Patzinacitas sedibus pellatis eorumque regionem obtineatis (nam istic olim habitastis), ut imperio meo finitimi sitis, et mittere cum velim quam celeriter vos inveniam", omnes Turcarum principes uno ore clamarunt "nos Patzinacitis bellum non inferimus: neque enim illis oppugnandis pares sumus, siquidem illorum regio perampla, infinita populi multitudo, et admodum pugnaces sunt. ne igitur nobis in posterum tam ingrata verba facias."

adde quod Patzinacitae elapso vere ab ulterioribus Danapris partibus venientes, traiectoque flumine, istic semper aestatem transigant.

9. *de Russis e Russia Cpolim in lintribus venientibus.*

Lintres ab ulteriore Russia Cpolim appellentes a Nemogarda proficiscuntur, ubi Sphendosthlabus Ingor Russiae principis filius habitabat. sunt etiam a castro Milinisca, Teliutza, Tzernigoga et Busegrade. haec itaque omnia secundo Danapri flumine descendunt, coeuntque ad

τὸ Κιοάβα τὸ ἐπονομαζόμενον Σαμβατάς. οἱ δὲ Σκλάβοι οἱ πακτιῶται αὐτῶν, οἱ Κριβηταιηνοὶ λεγόμενοι καὶ οἱ Λενζανῆνοι καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβίνιοι, εἰς τὰ ὄρη αὐτῶν κόπτουσι τὰ μονόξυλα ἐν τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, καὶ καταρτήσαντες αὐτῶν τοῦ καιροῦ ἀνοιγομένου, ἡνίκα διαλυθῇ ὁ παγετός, εἰς τὰς πλησίον οὔσας λίμνας εἰσάγουσιν αὐτά. καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνα εἰσβάλλουσιν εἰς ποταμὸν τὸν Δάναπριν, ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε οὗτοι εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν εἰσέρχονται καὶ ἀπέρχονται εἰς τὸ Κιόβα, καὶ σύρουσιν εἰς τὴν ἐξάρτησιν, καὶ ἀπεμπολοῦσιν αὐτὰ εἰς τοὺς Ῥῶς. οἱ δὲ Ῥῶς σκαφίδια καὶ μόνα ταῦτα ἀγοράζοντες, τὰ παλαιὰ αὐτῶν μονόξυλα καταλύοντες ἐξ αὐτῶν βάλλουσι καὶ πέλλας καὶ σκαρμοὺς εἰς αὐτὰ καὶ λοιπὰς χρείας, ἐξοπλίζουσιν αὐτά. καὶ Ἰουνίου μηνὸς διὰ τοῦ ποταμοῦ Δανάπρεως ἀποκινοῦντες κατέρχονται εἰς τὸ Βιτετζέβη, ὅπερ ἐστὶ πακτιωτικὸν κάστρον τῶν Ῥῶς. καὶ συναθροιζόμενοι ἐκεῖσε μέχρι δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, ἡνίκα ἂν ἅπαντα ἀποσυναχθῶσι τὰ μονόξυλα, τότε ἀποκινοῦσι καὶ κατέρχονται διὰ τοῦ εἰρημένου Δανάπρεως ποταμοῦ. καὶ πρῶτον μὲν ἔρχονται εἰς τὸν πρῶτον φραγμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον Ἐσσουπῆ, ὃ ἑρμηνεύεται Ῥωσιστὶ καὶ Σκλαβινιστὶ μὴ κοιμᾶσθαι. ὁ δὲ τούτου φραγμὸς τοσοῦτόν ἐστι στενὸς ὅσον τὸ πλάτος τοῦ τζυκανιστηρίου· μέσον δὲ αὐτοῦ πέτραι εἰσὶ ῥιζικαῖαι ὑψηλαὶ νησίων δίκην ἀποφαινόμεναι. πρὸς αὐτὰς οὖν ἐρχόμενον τὸ ὕδωρ καὶ

5 λυθῇ M 8 καὶ ἀπέρχονται om M 12 καὶ οὕτως ἐξοπλίζουσιν? 13 Δανάπρεως add B 19 ἑρμηνεύονται M κοιμάσαι vulgo 21 ῥιζικαῖαι Ducangius Gl. Gr. s. v.: libri ῥιζημαῖαι

castrum Cioaba, cui cognomen Sambatas. Sclavi autem ipsorum tributarii, Cribetaeeni dicti et Lenzaneni, necnon ceteri Sclavinii, in montibus suis monoxyla sive lintres hiemis tempore caedunt, ipsosque in aptam formam concinnatos, postquam sudo et sereno aëre soluta glacies est, in proximas paludes deducunt. postquam autem illos in Danaprim fluvium immiserunt, inde eodem flumine Cioba se conferunt, deinde monoxyla extrahunt atque suspendunt Russisque venundant. Russi vero has tantum scaphulas emunt, ex veteribusque solutis remos scalmos et reliquum apparatum conficiunt, easque omnibus ad usum instruunt. tum mense Iunio per flumen Danaprim navigantes ad Bitetzebe castrum sibi tributarium descendunt. illic per duos tresve dies congregati, postquam omnia monoxyla convenerunt, postea movent ac per memoratum fluvium Danaprim descendunt. ac primo quidem ad primum locum fluminis praeruptum veniunt, qui Essupe cognominatur, quod Russorum Sclavorumque lingua valet "non dormire." ita vero locus praedictus angustus est, ut tzycanisterii latitudinem non superet; in medio autem praerupta ac praealta saxa sunt, quae eminus insularum speciem praeferant. ad haec

πλημμυροῦν, κἀκεῖθεν ἀποκρημνιζόμενον πρὸς τὸ κάτω μέρος, ἦχον μέγαν καὶ φόβον ἀποτελεῖ. καὶ διὰ τοῦτο μέσον αὐτῶν οὐ τολμῶσιν οἱ Ῥῶς διελθεῖν, ἀλλὰ πλησίον σκαλώσαντες, καὶ τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐκβαλόντες εἰς τὴν ξηράν, τὰ δὲ λοιπὰ πράγματα ἐάσαντες εἰς τὰ μονόξυλα, εἶθ᾽ οὕτως γυμνοί, τοῖς ποσὶν αὐτῶν ψηλαφοῦντες, ἵνα μή τινι λίθῳ προσκρούσωσιν. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν οἱ μὲν πλώραν, οἱ δὲ μέσον, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν πρύμναν μετὰ
P 60 κονταρίων κοντοβευόμενοι. καὶ μετὰ τοιαύτης ἁπάσης ἀκριβείας διέρχονται τὸν τοιοῦτον πρῶτον φραγμὸν διὰ τῆς γωνίας καὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ. ἡνίκα δὲ διέλθωσι τὸν τοιοῦτον φραγμόν, πάλιν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς ἀναλαμβανόμενοι τοὺς λοιποὺς ἀποπλέουσι, καὶ κατέρχονται εἰς τὸν ἕτερον φραγμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥωσιστὶ μὲν Οὐλβορσὶ Σκλαβινιστὶ δὲ Ὀστροβουνίπραχ, ὅπερ ἑρμηνεύεται τὸ νησίον τοῦ φραγμοῦ. ἔστι κἀκεῖνος ὅμοιος τῷ πρώτῳ, χαλεπός τε καὶ δυσδιέξοδος. καὶ πάλιν ἐκβαλόντες τὸν λαὸν διαβιβάζουσι τὰ μονόξυλα καθὼς καὶ πρότερον. ὁμοίως δὲ διέρχονται καὶ τὸν τρίτον φραγμὸν τὸν λεγόμενον Γελανδρί, ὃ ἑρμηνεύεται Σκλαβινιστὶ ἦχος φραγμοῦ. εἶθ᾽ οὕτως τὸν τέταρτον φραγμόν, τὸν μέγαν, τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥωσιστὶ μὲν Ἀειφάρ, Σκλαβινιστὶ δὲ Νεασήτ, διότι φωλεύουσιν οἱ πελεκᾶνοι εἰς τὰ λιθάρια τοῦ φραγμοῦ. ἐν τούτῳ οὖν τῷ φραγμῷ σκαλώνουσιν ἅπαντα εἰς τὴν γῆν ὀρθόπλωρα, καὶ ἐξέρχονται οἱ ὡρισμένοι ἄνδρες φυλάττειν τὴν βίγλαν μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀπέρχονται, καὶ τὰς βίγλας οὗτοι διὰ τοὺς Πατζινακίτας ἀγρύπνως φυλάττουσιν. οἱ δὲ λοιποὶ τὰ

igitur allidens et intumescens aqua, deindeque cum magno strepitu praeceps acta metum incutit. quapropter illac transire Russi non audent, sed haud procul exscensu facto, eductis hominibus rebusque ceteris in lintre relictis, pedibus nudis vadum tentant, ne ad saxum aliquod offendant. dum autem id faciunt, alii proram, alii medium naviculae, ceteri puppim contis impellunt; atque cum hac summa cautela et sollicitudine hanc primam munitionem per angulum et ripam fluminis transgrediuntur. superato hoc loco fluminis praerupto, reductis iis quos exposuerant cursum navigationis repetunt, et ad alium locum praeruptum descendunt, qui Russis Ulborsi, Sclavis Ostrobuniprach dicitur, significatque insulam loci praerupti. hic porro priori similis est et haud facile transitum permittit. rursus itaque eductis hominibus monoxyla, ut ante dictum est, traducunt. parique modo tertium locum praeruptum transmittunt, nuncupatum Gelandri, quem Sclavice sonum loci praerupti interpretantur. similique ratione quartam munitionem maiorem, quam Russi Aiphar, Sclavi Neaset nuncupant, quoniam in saxis munitionis pelicani nidificant. ad has itaque fauces rectis proris appellunt; virique ad hoc destinati ad excubias servandas cum ipsis exscendunt abeuntque. excubias autem pervigiles hi agunt propter Patzinacitas. ceteri vero, eductis ex

πράγματα ἅπερ ἔχουσιν εἰς τὰ μονόξυλα ἀναλαβόμενοι, τὰ ψυχάρια μετὰ τῶν ἁλύσεων διὰ τοῦ ξηροῦ αὐτὰ διαβιβάζουσι μίλια ἕξ, ἕως ἂν διέλθωσι τὸν φραγμόν. εἶθ' οὕτως οἱ μὲν σύροντες οἱ δὲ καὶ εἰς τοὺς ὤμους βαστάζοντες τὰ αὐτῶν μονόξυλα εἰς τὸ τοῦ φραγμοῦ ἐκεῖθεν μέρος διαβιβάζουσι, καὶ οὕτως ῥίπτοντες αὐτὰ εἰς τὸν ποταμὸν καὶ τὰ πετζιμέντα αὐτῶν ἐμβλησκόμενοι εἰσέρχονται καὶ αὖθις ἐναποπλέουσιν. ἀπερχόμενοι δὲ εἰς τὸν πέμπτον φραγμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον Ῥωσιστὶ μὲν Βαρουφόρος Σκλαβινιστὶ δὲ Βουλνηπράχ, διότι μεγάλην λίμνην ἀποτελεῖ, πάλιν εἰς τὰς τοῦ ποταμοῦ γωνίας τὰ αὐτῶν μονόξυλα διαβιβάσαντες καθὼς καὶ εἰς τὸν πρῶτον φραγμὸν καὶ εἰς τὸν δεύτερον, καταλαμβάνουσι τὸν ἕκτον φραγμόν, λεγόμενον μὲν Ῥωσιστὶ Λεάντι Σκλαβινιστὶ δὲ Βερούτζη, ὅ ἐστι βράσμα νεροῦ, καὶ διαβαίνουσι καὶ αὐτὸν ὁμοίως. καὶ ἀπὸ τούτου ἀποπλέουσι καὶ πρὸς τὸν ἕβδομον φραγμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ῥωσιστὶ μὲν Στρούβουν Σκλαβινιστὶ δὲ Ναπρεζή, ὃ ἑρμηνεύεται μικρὸς φραγμός, καὶ διαβαίνοντες εἰς τὸ λεγόμενον πέραμα τοῦ Κραρίου, ἐν ᾧ διαπερῶσιν ἀπὸ Ῥωσίας οἱ Χερσωνῖται, καὶ οἱ Πατζινακῖται ἐπὶ Χερσῶνα, ἔχον τὸ αὐτὸ πέραμα τὸ μὲν πλάτος ὅσον τοῦ Ἱπποδρομίου, τὸ δὲ ὕψος ἀπὸ κάτω ἕως ὅτου παρακύπτουσιν οἱ φίλοι, ὅσον καὶ φθάνειν σαγίτταν τοῦ τοξεύοντος ἔνθεν ἐκεῖσε· ὅθεν καὶ εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κατέρχονται οἱ Πατζινακῖται, καὶ πολεμοῦσι τοὺς Ῥῶς. μετὰ δὲ τὸ διελθεῖν τὸν τοιοῦτον τόπον τὴν νῆσον τὴν ἐπιλεγομένην

13 βερόντζη M 16 διαβαίνονται Meursius Meursiumque secutus Bandurius 20 φίλοι] ὀφθαλμοὶ Bandurius

lintre rebus suis, mancipia catenis constricta per terram ducunt, ad sex milia passuum, donec locum praeruptum pertransierint: deinde lintres hi quidem trahentes, alii gestantes humeris, ultra locum praeruptum deportant, coniectisque in flumen monoxylis impedimenta et sarcinas reponunt, ipsique demum ingrediuntur et navigare pergunt. at ubi ad quintum locum fluminis praeruptum devenerunt, quem Russi Baruphorum, Sclavi Bulneprach, quod paludem magnam efficiat, denominant, rursum pro more ad fluminis angulos navigia traducunt, ut in primo et secundo loco praerupto fecerant, et ad sextum perveniunt, a Russis Leanti, a Sclavis Berutze nominatum, quasi dicas aquae scaturigo. quo loco praerupto pari ratione superato ad septimum navigant, qui Russorum lingua Strubun, Sclavorum autem Napresi vocatur, id est exiguus locus praeruptus. transeuntque ad traiectum Crarii, ubi e Russia Chersonitae et in Chersonem Patzinacitae traiiciunt; qui traiectus Hippodromi latitudinem habet, altitudinem vero ab inferiori parte quantum oculi perspicere possunt, quantumque iactus sagittae pertingere potest. quamobrem eum in locum descendunt Patzinacitae ac cum Russis manus conserunt. hoc autem transmisso loco, ad S. Gregorii insulam appellunt, ubi propter

ὁ ἅγιος Γρηγόριος καταλαμβάνουσιν, ἐν ᾗ νήσῳ καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν ἐπιτελοῦσιν διὰ τὸ ἐκεῖσε ἵστασθαι παμμεγέθη δρῦν. καὶ
P 61 θύουσι πετεινοὺς ζῶντας. πηγνύουσι δὲ καὶ σαγίττας γυρόθεν, ἄλλοι δὲ καὶ ψωμία καὶ κρέατα, καὶ ἐξ ὧν ἔχει ἕκαστος, ὡς τὸ ἔθος αὐτῶν ἐπικρατεῖ. ῥίπτουσι δὲ καὶ σκαρφία περὶ τῶν πετεινῶν, εἴτε σφάξαι αὐτοὺς εἴτε καὶ φαγεῖν εἴτε καὶ ζῶντας ἐάσειν. ἀπὸ δὲ τοῦ νησίου τούτου Πατζινακίτην οἱ Ῥῶς οὐ φοβοῦνται, ἕως ἂν φθάσωσιν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν Σελινάν. εἶθ' οὕτως ἀποκινοῦντες ἐξ αὐτοῦ μέχρι τεσσάρων ἡμερῶν ἀποπλέουσιν, ἕως οὗ καταλάβωσιν εἰς τὴν λίμνην τοῦ ποταμοῦ στόμιον οὖσαν· ἐν ᾗ ἔστι καὶ ἡ νῆσος τοῦ ἁγίου Αἰθερίου. καταλαβόντες οὖν οὗτοι τὴν τοιαύτην νῆσον προσαναπαύουσιν ἑαυτοὺς ἐκεῖσε ἕως δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, καὶ πάλιν τὰ ἑαυτῶν μονόξυλα εἰς ὅσας ἂν λείπωνται χρείας περιποιοῦνται, τά τε ἄρμενα καὶ τὰ κατάρτια καὶ τὰ αὐχένια ἅπερ ἐπιφέρονται. ἐπεὶ δὲ τὸ στόμιον τοῦ τοιούτου ποταμοῦ ἐστὶν ἡ τοιαύτη λίμνη, καθὼς εἴρηται, καὶ κρατεῖ μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν κεῖται ἡ νῆσος τοῦ ἁγίου Αἰθερίου, ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπέρχονται πρὸς τὸν Δάναπριν ποταμόν, καὶ διασωθέντες ἐκεῖσε πάλιν ἀναπαύονται. ἡνίκα δὲ γένηται καιρὸς ἐπιτήδειος, ἀποσκαλώσαντες ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπιλεγόμενον Ἄσπρον, καὶ ὁμοίως κἀκεῖσε ἀναπαυσάμενοι πάλιν ἀποκινοῦντες ἔρχονται εἰς τὸν Σελινάν, εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ λεγόμενον παρακλάδιον. καὶ ἕως οὗ διέλθωσι τὸν Σελινὰν

6 εἴτε καὶ φαγεῖν εἴτε καὶ σφάξαι αὐτοὺς Bandurius cum M ἐάσειν αὐτούς B 7 οὐ add B 11 ἐθαιρίου BP 20 ταρὸς BP: corr Meursius

ingentem quercum sacrificia obeunt viventesque aves immolant. circum autem sagittas defigunt, alii vero panes et carnes aut alia, prout cuique suppetit: id enim in more habent. sortes item mittunt de avibus, edere, an occidere, an vivas illas dimittere debeant. ab hac vero insula Patzinacitam Russi nullo modo metuunt, donec ad fluvium Selinam devenerint. istinc porro moventes quattuor diebus navigant, donec ad paludem fluminis ostium perveniant, ubi S. Aetherii insula cernitur; quam in insulam postquam appulerint, ibi duos tresve dies in quiete transigunt, ac rursus monoxyla necessariis, si qua desunt, instruunt, velis malis clavis, quae secum deferunt. at quandoquidem fluminis huius ostium haec palus est, ut diximus, et porrigit se usque ad mare, ad quod etiam insula S. Aetherii sita est, inde ad Danaprim fluvium concedunt, quo cum salvi pervenerint, quiescere solent. inde exscensu facto profecti, si tempus faveat, Album fluvium petunt; et illic similiter refecti rursum moventes Selinam se conferunt, ad Danubii fluminis, ut vocant, Paracladium. donec vero Selinam fluvium traiecerint, a latere

ποταμόν, παρατρέχουσιν αὐτοῖς οἱ Πατζινακῖται· καὶ ἐὰν πολλάκις ἡ θάλασσα μονόξυλα εἰς τὴν γῆν ἀπορρίψῃ, σκαλώνουσιν ὅλα, ἵνα τοῖς Πατζινακίταις ἀντιπαραταχθῶσιν ὁμοῦ. ἀπὸ δὲ τὸν Σελινὰν οὐ φοβοῦνταί τινα, ἀλλὰ τὴν τῆς Βουλγαρίας γῆν ἐνδυσάμενοι εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου στόμιον ἔρχονται. ἀπὸ δὲ τοῦ Δανουβίου καταλαμβάνουσιν εἰς τὸν Κωνοπάν, καὶ ἀπὸ τοῦ Κωνοπᾶ εἰς Κωνσταντίαν εἰς τὸν ποταμὸν Βάρνας, καὶ ἀπὸ Βάρνας ἔρχονται εἰς τὸν ποταμὸν τὴν Διτζίναν, ἅπερ πάντα εἰσὶ γῆς τῆς Βουλγαρίας. ἀπὸ δὲ τῆς Διτζίνας εἰς τὰ τῆς Μεσημβρίας μέρη καταλαμβάνουσι, καὶ οὕτω μέχρι τούτων ὁ πολυώδυνος αὐτῶν καὶ περίφοβος δυσδιέξοδός τε καὶ χαλεπὸς ἀποπεραίνεται πλοῦς.

Ἡ δὲ χειμέριος τῶν αὐτῶν Ῥῶς καὶ σκληρὰ διαγωγή ἐστιν αὕτη. ἡνίκα ὁ Νοέμβριος μὴν εἰσέλθῃ, εὐθέως οἱ αὐτῶν ἄρχοντες ἐξέρχονται μετὰ πάντων τῶν Ῥῶς ἀπὸ τὸν Κίαβον, καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ πολύδια ἃ λέγεται Γύρα, ἤγουν εἰς τὰς Σκλαβινίας τῶν τε Βερβιάνων καὶ τῶν Δρουγουβιτῶν καὶ Κριβιτζῶν καὶ τῶν Σερβίων καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινές εἰσι πακτιῶται τῶν Ῥῶς. δι' ὅλου δὲ τοῦ χειμῶνος ἐκεῖσε διατρεφόμενοι, πάλιν ἀπὸ μηνὸς Ἀπριλλίου διαλυομένου τοῦ πάγους τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ κατέρχονται πρὸς τὸν Κίαβον. καὶ εἶθ' οὕτως ἀπολαμβάνονται τὰ αὐτῶν μονόξυλα καθὼς προείρηται, καὶ ἐξοπλίζονται, καὶ πρὸς Ῥωμανίαν κατέρχονται.

Ὅτι οἱ Οὖζοι δύνανται τοῖς Πατζινακίταις πολεμεῖν.

15 πολύδρια Meursius

currunt Patzinacitae; et si, ut saepe evenit, mare monoxyla ad terram proiecerit, omnes exscendunt, ut coniunctim Patzinacitis obsistere valeant. Selinam fluvium praetergressi neminem formidant: sed ubi Bulgariam attigerunt, in Danubii ostium ingrediuntur. a Danubio Conopam traiiciunt, inde Constantiam ad flumen Varnas, a Varnis ad flumen Ditzinam proficiscuntur, quae omnia ad Bulgariam regionem pertinent. a Ditzina fluvio Mesembriae terram petunt. atque hunc in modum huc usque difficilis illa, aerumnarum ac metus plena navigatio absolvitur.

Hiberna vero et aspera Russorum vivendi ratio haec est. ineunte Novembri mense quam primum eorum principes cum universa Russorum gente egrediuntur Ciabo et in oppida proficiscuntur, quae Gyra appellantur, aut in Sclavica loca Berbianorum Drungubitarum Cribitzarum Serviorum, reliquorumque Sclavorum qui Russis tributarii sunt. illic vero peracta tota hieme, rursum Aprili mense soluta glacie Danapris fluvii Ciabum descendunt. deinde receptis, uti supra dictum est, monoxylis iisdemque probe instructis Romaniam descendunt.

Quoniam Uzi Patzinacitas bello infestare possunt.

P 62 *Κεφάλαιον ι'.*

περὶ τῆς Χαζαρίας, πῶς δεῖ πολεμεῖσθαι καὶ παρά τινων.

Ὅτι οἱ Οὖζοι δύνανται πολεμεῖν τοὺς Χαζάρους ὡς αὐτοῖς πλησιάζοντες. ὁμοίως καὶ ὁ ἐξουσιοκράτωρ Ἀλανίας, ὅτι τὰ ἐννέα κλίματα τῆς Χαζαρίας τῇ Ἀλανίᾳ παράκειται, καὶ δύναται ὁ Ἀλανός, εἰ ἄρα καὶ βούλεται, ταῦτα πραιδεύειν καὶ μεγάλην βλάβην καὶ ἔνδειαν ἐντεῦθεν τοῖς Χαζάροις ποιεῖν· ἐκ γὰρ τῶν ἐννέα κλιμάτων τούτων ἡ πᾶσα ζωὴ καὶ ἀφθονία τῆς Χαζαρίας καθέστηκεν.

Κεφάλαιον ια'.

περὶ τοῦ κάστρου Χερσῶνος, καὶ τοῦ κάστρου Βοσπόρου.

Ὅτι τοῦ ἐξουσιοκράτορος Ἀλανίας μετὰ τῶν Χαζάρων μὴ εἰρηνεύοντος, ἀλλὰ μᾶλλον προτιμοτέραν τιθεμένου τὴν φιλίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, ἐὰν οἱ Χάζαροι οὐ βούλωνται τὴν πρὸς τὸν βασιλέα φιλίαν καὶ εἰρήνην τηρεῖν, δύναται μεγάλως αὐτοὺς κακοῦν, τάς τε ὁδοὺς ἐνεδρεύων καὶ ἀφυλάκτως αὐτοῖς ἐπιτιθέμενος ἐν τῷ διέρχεσθαι πρός τε τὸ Σάρκελ καὶ τὰ κλίματα καὶ τὴν Χερσῶνα. καὶ εἰ ποιήσεται σπουδὴν ὁ τοιοῦτος ἐξουσιοκράτωρ τοῦ κωλύειν αὐτούς, μεγάλης καὶ βαθείας εἰρήνης μετέχουσιν ἥ τε Χερσὼν καὶ τὰ κλίματα· φοβούμενοι γὰρ οἱ Χάζαροι τὴν τῶν Ἀλανῶν ἐπίθεσιν, καὶ μὴ εὑρίσκοντες ἄδειαν μετὰ φοσσάτου ἐπιτίθεσθαι τῇ Χερσῶνι καὶ τοῖς κλίμασιν ὡς μὴ πρὸς ἀμφοτέρους ἐν ταὐτῷ πολεμεῖν ἐξισχύοντες, εἰρηνεύειν ἀναγκασθήσονται.

10. *de Chazaria, quomodo et quorum opera eam bello impetere oporteat.*

Chazaris bellum inferre Uzi possunt utpote contermini. sic etiam princeps Alaniae, quia novem Chazariae regiones Alaniae adiacent; possuntque Alani, si velint, illos depraedari magnumque inde Chazaris damnum importare, atque eos rerum penuria premere. ex illis quippe novem regionibus Chazaris omnia ad victum necessaria suppeditantur.

11. *de castro Chersone, et de castro Bosporo.*

Alaniae principe cum Chazaris pacem non habente, sed imperatoris Romani amicitiam potiorem ducente, si illi in amicitia et pace perseverare nolint, potest ille ingenti Chazaros damno afficere, in viis excubando et ex improviso illos aggrediendo dum ad Sarcel et ad regiones Chersonemque proficiscuntur. quodsi princeps ille operam ponat ut illis aditum prohibeat, alta sane pax erit in Chersone et in regionibus. Chazari quippe Alanorum irruptionem reformidantes, neque facultate data Chersonem et regiones cum exercitu invadendi, quia simul utrisque bellum inferre nequeunt, in pace degere cogentur.

Κεφάλαιον ιβ΄.

περὶ τῆς μαύρης Βουλγαρίας καὶ Χαζαρίας.

Ὅτι καὶ ἡ μαύρη λεγομένη Βουλγαρία δύναται τοῖς Χαζάροις πολεμεῖν.

Κεφάλαιον ιγ΄.

περὶ τῶν πλησιαζόντων ἐθνῶν τοῖς Τούρκοις.

Ὅτι τοῖς Τούρκοις τὰ τοιαῦτα ἔθνη παράκειται, πρὸς μὲν τὸ δυτικώτερον μέρος αὐτῶν ἡ Φραγγία, πρὸς δὲ τὸ βορειότερον οἱ Πατζινακῖται, καὶ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος ἡ μεγάλη Μοραβία ἤτοι ἡ χώρα τοῦ Σφενδοπλόκου, ἥτις καὶ παντελῶς ἠφανίσθη παρὰ τῶν τοιούτων Τούρκων καὶ παρ᾽ αὐτῶν κατεσχέθη. οἱ δὲ Χρωβάτοι πρὸς τὰ ὄρη τοῖς Τούρκοις παράκειται. P 63

Ὅτι δύνανται καὶ οἱ Πατζινακῖται τοῖς Τούρκοις ἐπιτίθεσθαι καὶ μεγάλως πραιδεύειν καὶ παραβλάπτειν αὐτούς, καθὼς καὶ ἐν τῷ περὶ Πατζινακιτῶν κεφαλαίῳ προείρηται.

Ἐπίστησον, υἱέ, διανοίας ὄμμα τῆς σῆς λόγοις ἐμοῖς, καὶ γνῶθι ἃ σοι ἐντέλλομαι, καὶ ἕξεις ἐν καιρῷ ὡς ἐκ πατρικῶν θησαυρῶν προφέρειν πλοῦτον φρονήσεως καὶ ἐπιδείκνυσθαι χύμα συνέσεως. ἴσθι οὖν ὅτι τοῖς βορείοις ἅπασι γένεσι φύσις ὥσπερ καθέστηκεν τὸ ἐν χρήμασι λίχνον καὶ ἄπληστον καὶ μηδέποτε κορεννύμενον, ὅθεν πάντα ἐπιζητεῖ καὶ πάντων ἐφίεται καὶ οὐκ ἔχει τὰς ἐπιθυμίας ὅρῳ περιγραφομένας, ἀλλ᾽ ἀεὶ τοῦ πλείονος ἐπιθυμεῖ, καὶ ἀντὶ μικρᾶς ὠφελείας μεγάλα κέρδη προσπορίζεσθαι

3 ἡ vulgo om

12. ***de nigra Bulgaria et Chazaria.***

Bulgaria, quam nigram vocant, potest Chazaros bello infestare.

13. ***de gentibus quae Turcis finitimae sunt.***

Turcis hae gentes conterminae sunt. ad occidentem Francia, ad septentrionem Patzinacitae, ad meridiem magna Moravia sive Sphendoploci regio, quae omnino a Turcis vastata est et ab ipsis iam obtinetur. Chrobati vero ad montes Turcis adiacent.

Possunt autem Patzinacitae Turcas bello impetere, depopulari magnamque praedam agere ipsosque ingenti damno afficere, quemadmodum in eo quod de Patzinacitis instituimus capite declaratum est.

Intende, o fili, sermonibus meis oculos mentis tuae, ac praecepta mea considera, atque opportune poteris divitias prudentiae quasi ex paternis thesauris proferre magnamque prudentiam exhibere. scito itaque borealibus omnibus populis quasi a natura insitam esse divitiarum cupidinem insatiabilem, quamobrem omnia quaerunt, omnia expetunt, neque concupiscentiam termino ullo circumscriptam habent, sed plura semper cupiunt, ac pro exigua opera maximam mercedem referri postu-

βούλεται. διὸ δεῖ τὰς τούτων ἀκαίρους αἰτήσεις καὶ παρρησιαστικὰς ἀξιώσεις διὰ λόγων πιθανῶν καὶ φρονίμων καὶ συνετῶν ἀπολογιῶν ἀνατρέπειν καὶ ἀνακρούεσθαι, αἵτινες, ὅσον ἀπὸ τῆς πείρας ἡμεῖς καταλαβεῖν ἠδυνήθημεν, ὡς ἐν τύπῳ περιλαβεῖν, τοιαῦταί τινες ἔσονται.

Εἰ ἀξιώσουσί ποτε καὶ αἰτήσονται εἴτε Χάζαροι εἴτε Τοῦρκοι εἴτε καὶ Ῥῶς ἢ ἕτερόν τι ἔθνος τῶν βορείων καὶ Σκυθικῶν, οἷα πολλὰ συμβαίνει, ἐκ τῶν βασιλείων ἐσθήτων ἢ στεμμάτων ἢ στολῶν ἕνεκά τινος δουλείας καὶ ὑπουργίας αὐτῶν ἀποσταλῆναι αὐτοῖς, οὕτω χρή σε ἀπολογίσασθαι, ὅτι αἱ τοιαῦται στολαὶ καὶ τὰ στέμματα ἃ παρ' ἡμῶν καμελαύκια ὀνομάζεται οὔτε παρὰ ἀνθρώπων κατεσκευάσθησαν οὔτε ἐξ ἀνθρωπίνων τεχνῶν ἐπενοήθησαν ἢ ἐξειργάσθησαν· ἀλλ' ὡς ἀπὸ παλαιᾶς ἱστορίας ἐν ἀπορρήτοις λόγοις γεγραμμένον εὑρίσκομεν, ἡνίκα ὁ θεὸς βασιλέα ἐποίησε Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον τὸν μέγαν τὸν πρῶτον Χριστιανὸν βασιλεύσαντα, δι' ἀγγέλου αὐτῷ τὰς τοιαύτας στολὰς ἐξαπέστειλεν καὶ τὰ στέμματα ἃ παρ' ἡμῶν καμελαύκια λέγεται, καὶ διωρίσατο αὐτῷ θεῖναι ταῦτα ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ θεοῦ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ ἥτις ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ἐνυποστάτου σοφίας θεοῦ ἁγία σοφία κατονομάζεται, καὶ μὴ καθ' ἑκάστην αὐτὰ ἀμφιέννυσθαι, ἀλλ' ὅτε δημοτελὴς καὶ μεγάλη τυγχάνῃ δεσποτικὴ ἑορτή. διὸ δὴ θεοῦ προστάγματι ταῦτα ἀπέθετο, ἅτινα καὶ ἄνωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἀποκρέμαται καὶ εἰς κόσμον τῆς ἐκκλησίας καθέστηκεν. τὰ δὲ λοιπὰ ἱμάτια καὶ σαγία βασιλικὰ τῆς ἱερᾶς

17 ἅπερ ὑμεῖς καμελ. λέγετε BM

lant. ideoque importunas illorum petitiones ac impudentes postulationes suasione ac prudenti excusatione subvertere atque inhibere oportet; quae quidem, quantum usu et experimento percepi, ut compendio dicam, huiusmodi futurae sunt.

Si quando sive Chazari sive Turcae sive Russi sive aliae quaepiam boreales et Scythicae gentes, ut plerumque accidit, imperiales vestes coronas aut stolas, cuiusdam praebiti ministerii causa, sibi transmitti postulent, ita te excusatum oportet. huiusmodi stolae et coronae, quae nos camelaucia vocamus, neque hominum opera confecta neque humana industria excogitata sunt. sed ut ab historia veteri in libris arcanis scriptum reperimus, quando deus Constantinum illum magnum imperatorem effecit, qui primus Christianorum imperium tenuit, illi per angelum tales stolas et coronas, quas nos camelaucia vocamus, misit, iussitque ea deponere in magna sancta dei ecclesia, quae de nomine sapientiae dei enhypostatae S. Sophia appellatur; nec quotidie illis uti praecepit, sed tantum in publico et magno dominico festo: quare ex iussu dei haec deposita et supra sacram mensam in altari ipsius templi suspensa manent, et in ornatum ecclesiae deputata sunt. reliqua autem indumenta

ταύτης τραπέζης ἄνωθεν ἐπίκειται ἐφαπλούμενα. ἡνίκα δὲ καταλάβῃ τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτή, ἀναλαμβάνεταί τε ἐκ τοιούτων στολῶν καὶ στεμμάτων τὰ πρὸς τὸν καιρὸν ἐπιτήδεια καὶ ἁρμόζοντα ὁ πατριάρχης καὶ ἀποστέλλει πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀμφιέννυται αὐτὰ ἐκεῖνος ὡς ὑπηρέτης θεοῦ καὶ διάκονος ἐν τῇ προελεύσει καὶ μόνον, καὶ πάλιν μετὰ τὴν χρείαν ἀντιστρέφει αὐτὰ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπόκειται ἐν αὐτῇ. ἀλλὰ καὶ κατάρα τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔστιν ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ τραπέζῃ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἐγγεγραμμένη, P 64 καθὼς αὐτῷ ὁ θεὸς διὰ τοῦ ἀγγέλου διωρίσατο, ἵνα ἐὰν βουληθῇ βασιλεὺς διά τινα χρείαν ἢ περίστασιν ἢ ἐπιθυμίαν ἄκαιρον ἐξ αὐτῶν ἐπᾶραι καὶ ἢ αὐτὸς καταχρήσασθαι ἢ ἑτέροις χαρίσασθαι, ὡς πολέμιος καὶ τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων ἐχθρὸς ἀναθεματίζηται καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρύττηται. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἕτερα ὅμοια καμεῖν βουληθῇ, ἵνα καὶ αὐτὰ ἡ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία ἀναλαμβάνηται, τῶν ἀρχιερέων πάντων εἰς ταῦτα παρρησιαζομένων καὶ τῆς συγκλήτου· καὶ μὴ ἔχειν ἐξουσίαν μήτε τὸν βασιλέα μήτε τὸν πατριάρχην μήτε ἕτερόν τινα τὰς τοιαύτας ἀναλαμβάνεσθαι στολὰς ἢ τὰ στέμματα ἀπὸ τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας. καὶ φόβος μέγας ἐπήρτηται τοῖς βουλομένοις ἀνατρέπειν τι τῶν τοιούτων θεϊκῶν διατάξεων· εἷς γάρ τις τῶν βασιλέων, Λέων ὀνόματι, ὃς καὶ ἀπὸ Χαζαρίας γυναῖκα ἠγάγετο, ἀβούλῳ τόλμῃ χρησάμενος ἓν τῶν τοιούτων ἀνελάβετο στεμμάτων δεσποτικῆς μὴ παρούσης

3 τε] τὰ vulgo

et saga imperialia supra hanc sacram mensam extensa iacent. cum porro domini et dei nostri Iesu Christi festum inciderit, ex huiusmodi stolis et coronis ea accipiuntur a patriarcha quae tum opportuna et convenientia sunt, qui ea ad imperatorem mittit, isque illis tanquam minister dei in processu tantum induitur; atque rursum postquam illis est usus, ea remittit in ecclesiam, ubi reponuntur de more. quin etiam sancti et magni Constantini in dei ecclesiae sacra mensa maledictio scripta est, ut ipsi per angelum deus mandavit, ut si quis imperator pro quacunque necessitate aut rerum condicione, sive ex intempestiva cupidine, ex iis quaedam auferat ac ipse iis utatur aut aliis praebere audeat, quasi hostis et dei iussorum inimicus anathemate feriatur et ab ecclesia expellatur. si vero ipse quoque alia illis similia efficere velit, ea quoque ecclesia recipiat, libera voce petentibus episcopis omnibus et senatu; neque vel imperatori vel patriarchae vel cuiquam hominum facultas sit rerum huiusmodi quampiam ex sancta dei ecclesia exportare, sive stolae eae sint sive coronae. sane iis qui ex huiusmodi dei mandatis quodquam evertere velint, magna impendet formido. nam quidam imperator, Leo is vocabatur, qui etiam ex Chazaria uxorem duxerat, cum inconsulto ausu quodpiam ex hisce stemmatibus abstulisset, dominico non

ἑορτῆς, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατριάρχου τοῦτο περιεβάλετο, καὶ εὐθέως ἄνθρακα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκβαλὼν καὶ ταῖς ἐκ τούτου ὀδύναις κατατρυχόμενος κακινκάκως ἀπέρρηξε τὸ ζῆν καὶ πρὸ καιροῦ τὸν θάνατον ἐπεσπάσατο. καὶ τοῦ τοιούτου συντόμως ἐκδικηθέντος τολμήματος ἔκτοτε τύπος ἐγένετο ὥστε ἐν τῷ μέλλειν στέφεσθαι τὸν βασιλέα πρότερον ὀμνύειν καὶ ἀσφαλίζεσθαι ὅτι οὐδὲν ἐναντίον τῶν προστεταγμένων καὶ ἐκ παλαιοῦ φυλαττομένων τολμήσῃ ποιήσειν ἢ ἐννοήσασθαι, καὶ οὕτως ὑπὸ τοῦ πατριάρχου στέφεσθαι καὶ τὰ ἁρμόζοντα τῇ καθεστώσῃ ἑορτῇ ἐπιτελεῖν τε καὶ διαπράττεσθαι.

Ὡσαύτως χρή σε καὶ περὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς τοῦ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερομένου μεριμνᾶν τε καὶ μελετᾶν, ὡς εἴπερ ποτὲ τολμήσωσί τινες καὶ αὐτὸ ἐπιζητῆσαι, καθὼς καὶ παρ' ἡμῶν πολλάκις ἐζήτησαν, τοιούτοις αὐτοὺς ἔχοις ἀποκρούεσθαι καὶ ἀποπέμπεσθαι ῥήμασιν, ὅτι καὶ αὐτὸ δι' ἀγγέλου τῷ μεγάλῳ καὶ πρώτῳ βασιλεῖ Χριστιανῷ ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ ἐφανερώθη καὶ ἐδιδάχθη, παραγγελίας δὲ μεγάλας καὶ περὶ τούτου παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀγγέλου ἐδέξατο, ὡς παρὰ πατέρων καὶ πάππων πιστωθέντες πληροφορούμεθα, ἵνα ἐν μόνοις τοῖς Χριστιανοῖς καὶ τῇ ὑπ' αὐτῶν βασιλευομένῃ πόλει κατασκευάζηται, ἀλλαχοῦ δὲ μηδαμῶς, μήτε εἰς ἕτερον ἔθνος τὸ οἷον δήποτε παραπέμπηται μήτε διδάσκηται. ὅθεν καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὁ μέγας οὗτος βασιλεὺς ἐξασφαλιζόμενος περὶ τούτου ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ τῆς τοῦ θεοῦ

3 κακὴν κάκος B, κακὴν κακῶς M

occurrente festo, atque praeter patriarchae voluntatem, hunc sibi ornatum imposuit; ac subito carbone in faciem erumpente, magnis inde cruciatus doloribus misere periit ac sibi ante tempus mortem maturavit. atque ex subitanea illa huiusmodi audaciae ultione is exinde mos inductus est, ut imperator coronam accepturus iuret et profiteatur se nihil mandatis et consuetudinibus antiquis huiusmodi adversum aggressurum aut cogitaturum esse, atque ita a patriarcha coronetur, et statutae solemnitati congruentia peragat et absolvat.

Ita quoque de Graeco igne, qui per siphones emittitur, curam habeas et sollicitudinem oportet, ut si quando hunc petere audeant, ut a nobis plerumque petierunt, huiusmodi eos verbis repellere et amandare possis. istud quoque per angelum magno et primo Christiano imperatori S. Constantino ostensum est, qui monita et praecepta gravia ea de re ab eodem angelo accepit (id quod a maioribus certo testimonio edidicimus), ut apud solos Christianos et in imperatoria tantum urbe paretur, et non alibi; neque ad aliam quamcunque gentem transmittatur vel tradatur. quamobrem magnus idem imperator, ut hac de re successorum fidem obstringeret, in sacra dei ecclesiae mensa diras inscribi

ἐκκλησίας ἀρὰς ἐγγραφῆναι πεποίηκεν, ἵνα ὁ ἐκ τοῦ τοιούτου πυρὸς εἰς ἕτερον ἔθνος δοῦναι τολμήσας μήτε Χριστιανὸς ὀνομάζηται μήτε ἀξίας τινὸς ἢ ἀρχῆς ἀξιοῦται, ἀλλ' εἴ τινα καὶ ἔχων τύχῃ, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐκβάλληται καὶ εἰς αἰῶνα αἰώνων ἀναθεματίζηται καὶ παραδειγματίζηται, εἴτε βασιλεὺς εἴτε πατριάρχης εἴτε τις ἄλλος οἷος οὖν ἄνθρωπος εἴτε ἄρχων εἴτε ἀρχόμενος τυγχάνοι P 65 *ὁ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν παραβαίνειν πειρώμενος. καὶ προυτρέψατο πάντας τοὺς ζῆλον καὶ φόβον θεοῦ ἔχοντας ὡς κοινὸν ἐχθρὸν καὶ παραβάτην τῆς μεγάλης ταύτης ἐντολῆς τὸν τοιοῦτο ἐπιχειροῦντα ποιεῖν ἀναιρεῖν σπουδάζειν καὶ ἐκτίστῳ τῷ χαλεπῷ παραπέμπεσθαι θανάτῳ. συνέβη δέ ποτε τῆς κακίας ἀεὶ χώραν εὑρισκούσης τινὰ τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν, δῶρα παρά τινων ἐθνικῶν πάμπολλα εἰληφότα, μεταδοῦναι αὐτοῖς ἐκ τοῦ τοιούτου πυρός, καὶ μὴ ἀνεχομένου τοῦ θεοῦ ἀνεκδίκητον καταλιπεῖν τὴν παράβασιν, ἐν τῷ μέλλειν αὐτὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ τοῦ θεοῦ εἰσιέναι ἐκκλησίᾳ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατελθὸν τοῦτον κατέφαγε καὶ ἀνήλωσεν. καὶ ἀπὸ τότε φόβος μέγας καὶ τρόμος ἐν ταῖς ἁπάντων ἐνετέθη ψυχαῖς, καὶ οὐκέτι οὐδεὶς τοῦ λοιποῦ, οὔτε βασιλεὺς οὔτε ἄρχων, οὔτε ἰδιώτης οὔτε στρατηγός, οὔτε οἷος οὖν ὅλως ἄνθρωπος κατετόλμησέ τι τοιοῦτον ἐνθυμηθῆναι, μήτι γε καὶ ἔργῳ ἐπιχειρῆσαι ποιῆσαι ἢ διαπράξασθαι.*

Ἀλλ' ἄγε δὴ μετάβηθι, καὶ πρὸς ἕτερον εἶδος αἰτήσεως παραλόγου καὶ ἀπρεποῦς εὐπρεπεῖς καὶ ἁρμόζοντας λόγους ἀνα-

9 *τοῦτο* Meursius 10 *ἔκτος* P, *εὐθὺς* Meursius. an *ἐχθίστῳ* vel *οἰκτίστῳ*, omissis *τῷ χαλεπῷ?* 22 *ἀλλά γε* vulgo

curavit, ut qui ex huiusmodi igne aliis gentibus dare praesumpserit, ne Christianus quidem vocetur neque dignitate aliqua vel magistratu dignus habeatur, sed et si quem teneat ab illo deiiciatur, et in secula seculorum anathemate feriatur et traducatur, sive imperator sive patriarcha sive alius quispiam, sive princeps sive subditus fuerit, qui tale praeceptum violare aggressus fuerit; omnesque zelo et timore dei instructos hortatus est ut talem hominem tanquam hostem publicum magnique huius praecepti transgressorem de medio tolli satagant statimque dira morte afficiant. accidit autem aliquando, malitia semper locum inveniente, aliquem e ducibus nostris, acceptis gentilium quorundam muneribus quamplurimis, hunc ipsis ignem tradidisse: at deo hoc scelus inultum non relinquente, cum sanctam dei ecclesiam ingressurus esset, ignis caelitus delapsus ipsum devoravit et absumpsit. hinc metus tremorque magnus animos omnium invasit; et iam inde nemo, vel imperator vel princeps vel privatus vel militiae praefectus vel alius quispiam mortalium, quid simile in animum inducere, multoque minus rem aggredi aut perficere ausus est.

Verum ad aliam petitionis speciem transeas, sane irrationabilem et indecoram; ac congruentem honestamque responsionem excogites et edi-

ζήτει καὶ ἀναμάνθανε. εἰ γάρ ποτε ἔθνος τι ἀπὸ τῶν ἀπίστων τούτων καὶ ἀτίμων βορείων γενῶν αἰτήσεται συμπενθεριάσαι μετὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων καὶ ἢ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς νύμφην λαβεῖν ἢ ἐπιδοῦναι οἰκείαν θυγατέρα ἢ γυναῖκα χρηματίσαι βασιλέως ἢ βασιλέως υἱοῦ, χρή σε τοιούτοις ῥήμασι καὶ τὴν τοιαύτην αὐτῶν παράλογον ἀποκρούσασθαι αἴτησιν, λέγοντα ὅτι καὶ περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως παραγγελία καὶ διάταξις φοβερὰ καὶ ἀπαραποίητος τοῦ μεγάλου καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐναπογέγραπται ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ τῆς καθολικῆς τῶν Χριστιανῶν ἐκκλησίας τῆς ἁγίας σοφίας, τοῦ μηδέποτε βασιλέα Ῥωμαίων συμπενθεριάσαι μετὰ ἔθνους παρηλλαγμένοις καὶ ξένοις ἔθεσι χρωμένου τῆς Ῥωμαϊκῆς καταστάσεως, μάλιστα δὲ ἀλλοπίστου καὶ ἀβαπτίστου, εἰ μὴ μετὰ μόνων τῶν Φράγγων· τούτους γὰρ μόνους ὑπεξείλετο ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀνὴρ Κωνσταντῖνος ὁ ἅγιος, ὅτι καὶ αὐτὸς τὴν γένεσιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔσχε μερῶν ὡς συγγενείας καὶ ἐπιμιξίας πολλῆς τυγχανούσης Φράγγοις τε καὶ Ῥωμαίοις· καὶ διὰ τοῦτο μετὰ τούτων μόνων προυτρέψατο συνιστᾶν γαμικὰ συναλλάγια τοὺς βασιλεῖς Ῥωμαίων διὰ τὴν ἄνωθεν τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ γενῶν περιφάνειαν καὶ εὐγένειαν, μετ᾽ ἄλλου δὲ τοῦ οἵου δήποτε ἔθνους μὴ δυναμένους τοῦτο ποιεῖν, ἀλλ᾽ ὁ τοῦτο ποιῆσαι τολμήσας ἵνα ὡς παραβάτης πατρικῶν εἰσηγήσεων καὶ βασιλείων θεσμῶν ἀλλότριος κρίνοιτο τῶν Χριστιανῶν καταλόγων καὶ τῷ ἀναθέματι παραδίδοιτο. ὁ δὲ προμνημονευθεὶς Λέων ἐκεῖνος ὁ βασιλεύς, ὁ καὶ

11 ἤθεσι vulgo

scas. si enim unquam natio quaedam ex infidelibus et inhonoratis borealibus affinitatem cum Romano imperatore contrahere voluerit, et vel filiam eius sponsam accipere vel suam illi elocare, ita ut vel imperatoris vel filii eius uxor sit, huiusmodi te verbis absurdam hanc petitionem propulsare oportet. hac item de re interdictum, ac terribilis immutabilisque constitutio a magno et sancto Constantino in sacra mensa catholicae Christianorum ecclesiae S. Sophiae descripta est, ne unquam imperator Romanus affinitatem contrahat cum gente quae peregrinis et a Romano statu alienis moribus utatur, maximeque si alienae fidei et baptizata non sit, Francis tantum exceptis: hos quippe solos excepit magnus ille et sanctus Constantinus, quia illis ex partibus originem duxerat: cognatio enim et commercia magna erant inter Francos et Romanos. ideoque cum iis solis matrimonia inire Romanis imperatoribus permisit, propter antiquam gentium nationumque illarum claritatem nobilitatemque. cum alia vero quacunque natione id agere vetuit, ita ut etiam si quis id facere ausus fuerit, tanquam paternarum traditionum imperialiumque legum transgressor Christianorum catalogo alienus censeatur dirisque devoveatur. certe supra memoratus Leo imperator, qui

τὸ στέμμα, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, παρανόμως καὶ τολμηρῶς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας δίχα γνώμης τοῦ τότε πατριαρχεύοντος λαβὼν καὶ περιθέμενος καὶ τὴν δίκην συντόμως δοὺς ἀξίαν τῆς P 66 αὐτοῦ πονηρᾶς ἐγχειρήσεως, ἐτόλμησε καὶ τὴν τοιαύτην ἐντολὴν τοῦ ἁγίου βασιλέως ἐκείνου, ἥτις, ὡς ἤδη δεδήλωται, ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ ἀναγεγραμμένη καθέστηκεν, παρὰ φαῦλον θέσθαι καὶ ὡς μηδὲν λογίσασθαι, καὶ ὡς ἅπαξ ἔξω τοῦ θείου φόβου καὶ τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ πεποίηκεν ἑαυτόν, συνεστήσατο καὶ μετὰ τοῦ χαγάνου Χαζαρίας γαμικὸν συναλλάγιον, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα ἐδέξατο, καὶ μέγα ἐκ τούτου ὄνειδος καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ καὶ ἑαυτῷ προσετρίψατο ὡς τὰ προγονικὰ παραγγέλματα ἀκυρώσας καὶ παρ' οὐδὲν λογισάμενος. πλὴν οὐδὲ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς ἦν ἐκεῖνος, ἀλλ' αἱρετικὸς καὶ εἰκονομάχος. διὸ χάριν τῶν τοιούτων αὐτοῦ παρανόμων ἀσεβημάτων ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ διηνεκῶς ἀποκηρύττεται καὶ ἀναθεματίζεται ὡς καὶ τῆς τοῦ θεοῦ καὶ τῆς τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου διατάξεως παραβάτης καὶ ἀνατροπεύς. πῶς γάρ ἐστι τῶν ἐνδεχομένων Χριστιανοὺς μετὰ ἀπίστων γαμικὰς κοινωνίας ποιεῖν καὶ συμπενθεριάζειν, τοῦ κανόνος τοῦτο κωλύοντος καὶ τῆς ἐκκλησίας ἁπάσης ἀλλότριον αὐτὸ λογιζομένης καὶ ἔξω τῆς Χριστιανικῆς καταστάσεως; ἢ τίς τῶν ἐγκρίτων καὶ εὐγενῶν καὶ σοφῶν βασιλέων Ῥωμαίων κατεδέξατο; εἰ δὲ ἀντείπωσιν, πῶς ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς μετὰ Βουλγάρων συνεπενθερίασεν καὶ τὴν ἰδίαν

11 προσετρέψατο M **20** αὐτῷ BP

coronam, ut iam diximus, improbe ac temere absque patriarchae consensu ex ecclesia accepit sibique imposuit ac condignas subito sceleris poenas dedit, ausus item hoc sancti illius imperatoris praeceptum, quod, ut iam declaratum est, in sacra mensa descriptum erat, vilipendere et pro nihilo habere, ubi semel dei legumque divinarum metum omnem excusserat, cum Chazariae chagano matrimonialem contractum instituit filiamque ipsius uxorem accepit, cum magno tam suo quam imperii Romani opprobrio, quod avita praecepta violasset ac pro nihilo habuisset, praeterquam quod ne Christianus quidem orthodoxus esset, sed haereticus et imaginum hostis. ideo, harum scilicet impietatum causa, in sancta dei ecclesia assidue excommunicatur et anathemate damnatur, utpote qui dei et sancti magni imperatoris Constantini constitutionem violaverit et everterit. quomodo enim fas esse possit Christianos cum infidelibus matrimonia inire affinitatesque contrahere, id canone prohibente et universa ecclesia indignum illud et a Christiano statu alienum esse arbitrante? aut quis ex conspicuis generosis et sapientibus imperatoribus Romanis rem huiusmodi admisit? quodsi reponant "cur dominus Romanus imperator cum Bulgaris affinitate iunctus est, neptem-

ἐκγόνην δέδωκεν τῷ κυρίῳ Πέτρῳ τῷ Βουλγάρῳ, δεῖ ἀπολογήσασθαι ὅτι ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἰδιώτης καὶ ἀγράμματος ἄνθρωπος ἦν, καὶ οὔτε τῶν ἄνωθεν ἐν βασιλείοις τεθραμμένων οὔτε τῶν παρηκολουθηκότων ἐξ ἀρχῆς τοῖς Ῥωμαϊκοῖς ἐθισμοῖς οὔτε ἀπὸ γένους βασιλείου καὶ εὐγενοῦς, καὶ διὰ τοῦτο αὐθαδέστερον καὶ ἐξουσιαστικώτερον τὰ πολλὰ κατεπράττετο, καὶ ἐν τούτῳ οὔτε τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαγορευούσῃ ὑπήκουσεν οὔτε τῇ ἐντολῇ καὶ διαταγῇ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατηκολούθησεν, ἀλλ' ἐκ γνώμης αὐθάδους καὶ αὐτοβούλου καὶ τῶν καλῶν ἀμαθοῦς καὶ μὴ βουλομένης ἕπεσθαι τῷ πρέποντι καὶ καλῷ μηδὲ ταῖς πατροπαραδότοις στοιχεῖν διατάξεσι τοῦτο ποιῆσαι τετόλμηκεν, ταύτην μόνην εὔλογον δηλονότι προβαλλόμενος πρόφασιν, τοσοῦτον πλῆθος αἰχμαλώτων Χριστιανῶν διὰ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀναρρύεσθαι, καὶ τὸ Χριστιανοὺς εἶναι καὶ τοὺς Βουλγάρους ὁμοπίστους ἡμῶν, ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐδὲ αὐτοκράτορος καὶ ἐνθέσμου βασιλέως θυγάτηρ ἡ ἐκδιδομένη ἐτύγχανεν, ἀλλὰ τρίτου καὶ ἐσχάτου καὶ ἔτι ὑποχειρίου καὶ μηδεμίαν ἐξουσίαν ἐν τοῖς τῆς ἀρχῆς μετέχοντος πράγμασι· καὶ οὐδὲν διέφερεν τὸ τοιοῦτον τοῦ καὶ ἄλλην τινὰ τῶν βασιλικῶν συγγενίδων τῶν πορρωτέρω τε καὶ ἐγγὺς τῆς βασιλείας εὐγενείας τυγχανουσῶν, καὶ διά τινα κοινωφελῆ δουλείαν, καὶ τοῦ ἐσχάτου καὶ μηδὲν σχεδὸν ἐξουσιάζοντος. ἐπεὶ ἔξω τοῦ κανόνος
P 67 καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ τῆς τοῦ μεγάλου ἁγίου βασιλέως Κωνσταντίνου διαταγῆς τε καὶ ἐντολῆς τοῦτο πεποίηκεν, πολλὰ καὶ ζῶν ὠνειδίσθη ὁ προρρηθεὶς κῦρις Ῥωμανὸς καὶ διε-

11 στοιχεῖν Bandurius pro τυχεῖν   21 ἐπεὶ δ' ?

que propriam domino Petro Bulgaro elocavit?" ita respondendum est: quia dominus Romanus imperator vir indoctus et illiteratus erat, neque in regia educatus, neque a principio Romanis legibus et moribus obsecutus, neque ex imperatorio et nobili genere ortus, ideo audacius et liberius multa peragebat; atque in hac re neque prohibenti ecclesiae morigerus fuit neque magni Constantini decreto obtemperavit, sed pro lubito et arbitratu suo, honesti ignarus, honestum et bonum respuens paternasque traditiones vilipendens, id aggredi ausus est; hoc tantum usus rationabili obtentu, isto modo ingentem captivorum Christianorum multitudinem liberari; Christianos item esse Bulgaros et eiusdem fidei; praeterea neque vere principis et legitimi imperatoris filiam esse, sed tertii postremi atque subiecti, qui nullam in rebus imperii potestatem haberet. sed nihil referebat sive remotiore sive propinquiore cognatione ad imperatoriam stirpem illa accederet; nec referebat item summam hinc publicis rebus utilitatem obvenire, aut ultimum esse patrem nec quidquam fere potestatis habere, quandoquidem contra ecclesiasticae traditionis canonem ac magni sanctique Constantini decretum id agebat: nam multis, dum superstes esset, idem dominus Romanus contumeliis

βλήθη καὶ ἐμισήθη παρά τε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ δήμου παντὸς καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς, ὡς καὶ τὸ μῖσος ἐπὶ τοῦ τέλους γενέσθαι καταφανές, καὶ μετὰ θάνατον ὁμοίως ἐξουθενεῖται καὶ διαβάλλεται καὶ ὑπὸ καταγνώμην τίθεται καὶ οὗτος, ἀνάξιον πρᾶγμα καὶ ἀπρεπὲς εἰς τὴν εὐγενῆ πολιτείαν Ῥωμαίων καινοτομήσας. ἕκαστον γὰρ ἔθνος διάφορα ἔχον ἔθη καὶ διαλλάττοντας νόμους τε καὶ θεσμοὺς ὀφείλει τὰ οἰκεῖα κρατεῖν καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους τὰς πρὸς ἀνάκρισιν βίου κοινωνίας ποιεῖσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ὥσπερ γὰρ ἕκαστον ζῷον μετὰ τῶν ὁμογενῶν τὰς μίξεις ἐργάζεται, οὕτω καὶ ἕκαστον ἔθνος οὐκ ἐξ ἀλλοφύλων καὶ ἀλλογλώσσων ἀλλ' ἐκ τῶν ὁμογενῶν τε καὶ ὁμοφώνων τὰ συνοικέσια τῶν γάμων ποιεῖσθαι καθέστηκε δίκαιον. ἐντεῦθεν γὰρ καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ὁμοφροσύνη καὶ συνομιλία καὶ προσφιλὴς συνδιατριβὴ καὶ συμβίωσις περιγίνεσθαι πέφυκε· τὰ δὲ ἀλλότρια ἔθη καὶ διαλλάττοντα νόμιμα ἀπεχθείας μᾶλλον καὶ προσκρούσεις καὶ μίση καὶ στάσεις εἴωθεν ἀπογεννᾶν, ἅπερ οὐ φιλίας καὶ κοινωνίας ἀλλ' ἔχθρας καὶ διαστάσεις φιλεῖ ἀπεργάζεσθαι. καὶ ὅτι μὴ δεῖ τὰ κακῶς παρά τινων ἐξ ἀμαθείας ἢ αὐθαδείας καταπραχθέντα τοὺς ἐννόμως ἄρχειν βουλομένους μιμεῖσθαί τε καὶ ζηλοῦν, ἀλλὰ τῶν ἐννόμως καὶ δικαίως βεβασιλευκότων τὰς ἀοιδίμους πράξεις ἔχειν ὡς εἰκόνας ἀγαθὰς εἰς παράδειγμα προκειμένας μιμήσεως, καὶ κατ' ἐκείνας πειρᾶσθαι καὶ αὐτὸν ἀπευθύνειν πάντα τὰ παρ' αὐτοῦ ἐνεργούμενα, ἐπεὶ καὶ τὸ διὰ τὰς τοιαύτας αὐτοβούλους πρά-

17 φιλεῖν ἀπεργάζεται M, φίλων ἀπεργάζεται Meursius

oneratus est, et calumniae atque odio obnoxius fuit, cum apud senatum tum apud plebis multitudinem et ipsam ecclesiam, quod tandem odium in apertum prorupit, ita ut etiam mortuus vilipendatur traducatur et condemnetur, quod rem indecoram ac illustri Romanorum imperio indignam inceptaverit. singulae namque gentes, cum diversos mores, diversas item leges et constitutiones habeant, ea retinere debent quae sibi propria sunt, et ab ipsa gente pro condicione proprii status consortia inire. quemadmodum enim singula animalia cum iis quae eiusdem sunt generis commiscentur, sic et singulas gentes non ex alienigenis neque ex diversae linguae nationibus, sed ex contribulibus et eiusdem linguae connubia iungere consentaneum est. inde quippe mutua concordia et amabilis consuetudo atque convictus oriri solet: mores autem diversi et diversae leges inimicitias potius, discordiam, odia et seditiones gignere solent, quae non amicitias aut communionem sed inimicitias ac divortia efficere consueverunt. neque illos qui legitime imperare volunt, ea quae perperam a quibusdam sive ex inscitia sive ex arrogantia peracta sunt imitari oportet, sed illorum qui secundum leges et ius imperaverunt laudabilia gesta veluti bonas imagines ad sequendum propositas habere, curareque ut ad eas omnia facta sua dirigant, siquidem vel is qui ipsum

ξεις αὐτοῦ ἐπελθὸν αὐτῷ τέλος, φημὶ δὲ τῷ κυρῷ Ῥωμανῷ, ἱκανόν ἐστι πρὸς σωφρονισμὸν παράδειγμα τῷ βουλομένῳ τὰ κακῶς παρ᾽ ἐκείνου πραχθέντα ζηλοῦν.

Χρεὼν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ταῦτά σε γινώσκειν, υἱὲ πολυέραστε, ἅτε τῆς τούτων γνώσεως μεγάλως σοι συμβαλέσθαι δυναμένης καὶ θαυμαστότερον ἀποδεῖξαι. τὰ δέ ἐστι περὶ διαφορᾶς πάλιν ἑτέρων ἐθνῶν, γενεαλογίας τε αὐτῶν καὶ ἐθῶν καὶ βίου διαγωγῆς, καὶ θέσεως καὶ κράσεως τῆς παρ᾽ αὐτῶν κατοικουμένης γῆς, καὶ περιηγήσεως αὐτῆς καὶ σταδιασμοῦ, καθὼς ἑξῆς πλατύτερον διερμηνεύσεται.

Κεφάλαιον ιδʹ.

περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ Μουχούμετ.

Γενεαλογῆται ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀκάθαρτος Μουχούμετ, ὃν λέγουσιν οἱ Σαρακηνοὶ προφήτην αὐτῶν εἶναι, ἐκ φυλῆς γενικωτάτης Ἰσμαὴλ υἱοῦ Ἀβραὰμ καταγόμενον. Ζηναρὸς γὰρ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀπόγονος πατὴρ αὐτῶν ἀναγορεύεται πάντων. οὗτος οὖν
P 68 γεννᾷ υἱοὺς δύο, Μούνδαρον καὶ Ῥαβείαν. ὁ δὲ Μούνδαρος τίκτει Κούσαρον καὶ Κάϊσον καὶ Θυμίμην καὶ Ἄσανδον καὶ ἄλλους τινὰς ἀνωνύμους, οἳ καὶ τὴν Μαδιανῖτιν ἔρημον κληρωσάμενοι ἐκτηνοτρόφουν, ἐν σκηναῖς κατοικοῦντες. εἰσὶ δὲ καὶ ἐνδότεροι τούτων, οὐκ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτῶν ἀλλὰ τοῦ Ἰεκτᾶν, οἱ λεγόμενοι

7 καὶ ἐθῶν add B . 10 διερμηνεύσεται Meursius, διερμήνευται M, διηρμηνεύται B . 19 ἀνωνύμους Meursius pro ὁμωνύμους

dominum Romanum propter illa ex libito perpetrata oppressit exitus, ad exemplum iis qui improbas eius actiones imitari velint satis superque est.

Haec porro te, carissime fili, una cum aliis scire opus est, quorum notitia magno tibi usui esse et admirabilem te praebere possit. haec vero quae sequuntur, de discrimine aliarum gentium pertractant, de genealogia earum, de moribus et vivendi instituto, de situ et temperie regionum quas inhabitant, item de finibus et dimensionibus earum, ut in sequentibus latius explicabitur.

14. *de genealogia Mahometis.*

Iam ad genealogiam improbi et impuri Mahometis veniatur, quem prophetam esse suum dicunt Saraceni, ex amplissima tribu Ismaëlis Abrahami filii deductum. Zenarus enim Ismaëlis pronepos ipsorum omnium pater dicitur. hic igitur filios duos suscepit, Mundarum et Rhabiam. Mundarus autem Cusarum genuit, Caisum item, Thymimen, Asandum et alios eiusdem nominis; qui sane Madianiticam solitudinem sortiti pastores agebant in tentoriis habitantes. interiores vero partes occupant, non ex eadem tribu, sed ex Iectanis, qui Homeritae dicun-

Ὁμηρεῖται, τουτέστιν Ἀμανῖται. ἀναδείκνυται δὲ οὕτως. ἀπόρου ὄντος αὐτοῦ τοῦ Μουχούμετ καὶ ὀρφανοῦ, ἔδοξεν αὐτῷ μισθοδοτήσεσθαι γυναικί τινι πλουσίᾳ καὶ συγγενεῖ αὐτοῦ, καλουμένῃ Χαδίγα, πρὸς τὸ καμηλεύειν καὶ πραγματεύεσθαι ἐν Αἰγύπτῳ μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐν Παλαιστίνῃ. εἶτα κατὰ μικρὸν παρρησιασάμενος καὶ ὑπελθὼν τῇ γυναικὶ χήρᾳ οὔσῃ λαμβάνει αὐτὴν εἰς γυναῖκα. καὶ δὴ ἐπιχωριάζων ἐν Παλαιστίνῃ, καὶ συναναστρεφόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Χριστιανοῖς, ἐθηρᾶτο λόγους καὶ γραφικὰς λύσεις τινάς. ἔχων δὲ τὸ πάθος τῆς ἐπιληψίας, ἐλυπεῖτο σφόδρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὡς περιφανὴς καὶ πλουσία καὶ τῷ τοιούτῳ ἀνδρὶ συναφθεῖσα, οὐ μόνον ἀπόρῳ ἀλλὰ καὶ ἐπιληπτικῷ· ἣν καὶ τροπωσάμενος φάσκων ὅτι φοβερὰν ὀπτασίαν ἀγγέλου θεωρῶ Γαβριὴλ ὀνόματι, καὶ μὴ ὑποφέρων αὐτοῦ τὴν θέαν ὀλιγωρῶ καὶ πίπτω, ἐπιστεύθη, συμψευδομαρτυροῦντος αὐτῷ Ἀρειανοῦ τινὸς μοναχοῦ ψευδωνύμου δι' αἰσχροκέρδειαν. καὶ οὕτως ἡ γυνὴ πλανηθεῖσα καὶ ἄλλαις γυναιξὶν ὁμοφύλοις κηρύξασα προφήτην αὐτὸν εἶναι, προῆλθε τὸ ψεῦδος τῆς ἀπάτης καὶ εἰς ἄνδρα φύλαρχον τοὔνομα Βουβάχαρ. ἡ οὖν γυνὴ θανοῦσα καὶ τοῦτον διάδοχον καὶ κληρονόμον καταλείψασα τῶν ἑαυτῆς, ἐγένετο περιφανὴς καὶ ἄγαν ὑπερούσιος, καὶ κατέσχεν ἡ πονηρὰ πλάνη τε καὶ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου, καὶ ἐδίδαξεν οὗτος ὁ παράφρων καὶ πεφενακισμένος τοὺς αὐτῷ πειθομένους ὅτι ὁ φονεύων ἐχθρὸν

7 συναναστρεφόμενος vulgo   16 ὁμοφύλαις vulgo   17 φύλαρχον Meursius pro φίλαρχον

tur, id est Amanitae. isto autem modo narratur. cum pauper et orphanus esset Mahomet, mulieri cuidam diviti et consanguineae, cui nomen Chadiga, operam suam locavit ad camelos agendos negotiandumque cum alienigenis in Aegypto et Palaestina. deinde paulatim confidentior evadens, mulieris, quae vidua erat, gratiam captans, eam duxit uxorem. Palaestinam autem cum frequentaret ac cum Iudaeis et Christianis viveret, sermones aliquot et solutiones scripturae investigavit. cum autem comitiali morbo laboraret, hinc dolor ingens uxori, quod illustris et opulenta cum esset tali nupsisset viro, non solum egeno sed etiam epileptico; quam ut placaret, dicebat se angeli nomine Gabriëlis terribilem visionem videre, cuius spectaculum cum ferre non posset, deficere se ac humi decidere. huic vero fides habita est, falsum testimonium addente Ariano quodam monachi nomen ementiente, turpis lucri gratia. sic decepta muliere, contribulibusque suis prophetam ipsum esse depraedicante, hoc callidum mendacium ad phylarchum quendam nomine Bubacharum emanavit. cum porro mulier obiens heredem ipsum instituisset, conspicuus admodum et carus fuit, nefariusque error eius atque haeresis in partes Aethribi propagata est; docebatque amens hic impostor credulos quosque, si quis aut inimicum occideret aut ab eo

ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ φονευόμενος εἰς τὸν παράδεισον εἰσέρχεται, καὶ ἄλλα ὅσα φλυαρεῖ. προσεύχονται δὲ καὶ εἰς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄστρον, ὃ καλοῦσι Κουβάρ, καὶ ἀναφωνοῦσιν ἐν τῇ προσευχῇ αὐτῶν οὕτως "ἀλλᾶ οὐὰ κουβάρ," ὅ ἐστιν ὁ θεὸς καὶ Ἀφροδίτη. τὸν γὰρ θεὸν ἀλλᾶ προσονομάζουσι, τὸ δὲ οὐά ἀντὶ τοῦ καί συνδέσμου τιθέασι, καὶ τὸ κουβάρ καλοῦσι τὸ ἄστρον, καὶ λέγουσιν οὕτως "ἀλλᾶ οὐὰ κουβάρ."

Κεφάλαιον ιε'.

περὶ τοῦ γένους τῶν Φατεμιτῶν.

Ἰστέον ὅτι ἡ Φατὲμ θυγάτηρ ἦν τοῦ Μουχούμετ καὶ ἀπ' ἐκείνης γεννῶνται οἱ Φατεμῖται. οὐκ εἰσὶ δὲ οὗτοι ἐκ τοῦ Φατέμη ἀπὸ τῆς Λιβύης χώρας, ἀλλὰ κατοικοῦσι πρὸς τὰ βορειότερα μέρη τοῦ Μέκε βαθύτερα τάφου τοῦ Μουχούμετ. εἰσὶ δὲ ἔθνος
P 69 Ἀραβικὸν πρὸς πολέμους καὶ μάχας ἀκριβῶς ἐξησκημένον· μετὰ γὰρ τοῦ τοιούτου γένους ἐπολέμησεν ὁ Μουχούμετ, καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας ἐπόρθησεν καὶ καθυπέταξεν. εἰσὶ γὰρ ἠνδρειωμένοι καὶ πολεμισταί, ὅτι εἰ εὑρεθῶσι μέχρι μιᾶς χιλιάδος εἰς φοσάτον, τὸ τοιοῦτον φοσάτον ἀήττητον καὶ ἀκαταμάχητον γίνεται. οὐ καβαλλικεύουσι δὲ ἵππους ἀλλὰ καμήλους. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ πολέμου οὐκ ἐνδύονται θώρακας οὔτε κλιβάνια ἀλλὰ περιβόλαια ῥοδωτά, καὶ ἔχουσι δόρατα μακρὰ καὶ ἀσπίδας ἀνδρομήκεις καὶ τόξα ξύλινα παμμεγέθη, σχεδὸν μὴ δυνάμενα τείνεσθαι παρ' ὀλίγων ἀνδρῶν.

2 φλυαρῇ vulgo   4 καὶ] ἡ BP: corr Meursius   16 χώρας add B   21 ῥυτιδωτά Meursius

occideretur, in paradisum ingressurum, et alias multas huiusmodi nugas. Veneris quoque sidus invocant, quod Cubar appellant, et inter orandum ita clamant "alla ova Cubar," id est deus et Venus. deum enim alla vocant, ova vero pro coniunctione et ponunt; Cubar sidus denotat. et ita dicunt alla ova Cubar.

15. *de genere Phatemitarum.*

Sciendum est Phatem filiam fuisse Mahometis, et ab illa Phatemitas originem ducere, non autem a Phateme quae Libyae regio est, siquidem boreales partes Mecae ultra sepulcrum Mahometis ipsi incolunt. est autem gens Arabica conserendo praelio et bello admodum exercitata. nam horum ope bellum gessit Mahomet multasque urbes regionesque vastavit atque subegit: sunt enim robusti et bellatores, ita ut si vel mille in castris agant, huiusmodi castra inexpugnabilia et insuperabilia sint. non equis vehuntur, sed camelis; et belli tempore non loricas vel clibania induunt, sed amicula corrugata; habentque hastas oblongas, et scuta quae totum hominem obtegant, arcusque ligneos praegrandes, quos qui minoris staturae sunt vix tendere valeant.

Κεφάλαιον ιϛʹ.

ἐκ τοῦ κανόνος ὃν ἐθεμάτισεν Στέφανος ὁ μαθηματικὸς περὶ τῆς τῶν Σαρακηνῶν ἐξόδου, ἐν ποίῳ χρόνῳ τῆς τοῦ κόσμου συστάσεως ἐγένετο, καὶ τίς ἦν τότε ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων.

Ἐξῆλθον οἱ Σαρακηνοὶ μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τρίτῃ, ἰνδικτιῶνος δεκάτης, εἰς τὸ δωδέκατον ἔτος Ἡρακλείου. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,ϛρλʹ. τὸ δὲ θεμάτιν τῶν αὐτῶν Σαρακηνῶν ἐγένετο εἰς μῆνα Σεπτέμβριον τρίτην, ἡμέρᾳ πέμπτῃ. εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους πρῶτος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Μουάμεθ, ὃν οἱ Ἄραβες καλοῦσι Μουχούμετ, ὁ καὶ προφήτης αὐτῶν χρηματίσας, ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων ἔτη ἐννέα.

Κεφάλαιον ιζʹ.

ἐκ τοῦ χρονικοῦ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους.

Τούτῳ τῷ ἔτει, ἤγουν ,ϛρλθʹ, ἀπεβίω Μουάμεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς καὶ ψευδοπροφήτης, προχειρισάμενος ἀντ' αὐτοῦ Ἀβουβάχαρον τὸν καὶ Βουτάκτωρα, συγγενῆ αὐτοῦ. οἱ δὲ πεπλανημένοι Ἑβραῖοι ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας αὐτοῦ ἐνόμισαν εἶναι τοῦτον τὸν παρ' αὐτοῖς προσδοκώμενον Χριστόν, ὡς καί τινας τῶν προυχόντων αὐτῶν προσελθεῖν αὐτῷ καὶ δέξασθαι τὴν αὐτοῦ θρησκείαν καὶ καταλιπεῖν τὴν τοῦ θεόπτου Μωσέως. θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἀπὸ καμήλου ἐσθίοντα ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν ὃν ἐνόμισαν. ἐδίδασκον δὲ αὐτὸν ἀθέμιτα κατὰ τῶν Χριστιανῶν,

9 *ὃν οἱ Ἄραβες καλοῦσι Μουχούμετ* add B

16. *ex canone, quem vaticinando ex astris posuit Stephanus Mathematicus de Saracenorum expeditione, et quo anno ab orbe condito fuerit, et quo Romanorum imperatore.*

Egressi sunt Saraceni die tertia mensis Septembris indictionis decimae, anno Heraclii duodecimo, mundi 6130. vaticinatio autem ex astris haec de ipsis Saracenis facta fuit die tertia mensis Septembris, feria quinta. hoc ipso tempore primus Arabum princeps fuit Muameth, quem ipsi Muchumet appellant, qui et propheta eorum exstitit. imperium Arabum tenuit annis novem.

17. *ex chronico beati Theophanis.*

Hoc ipso anno, id est 6139, vita functus est Mahomet Saracenorum princeps et pseudopropheta, postquam in sui locum Abubacharum, qui etiam Butactor nuncupatur, cognatum suum constituisset. Hebraei autem errore ducti initio adventus eius, eum quem ipsi exspectabant, Christum esse arbitrabantur, ita ut etiam quidam ex optimatibus eorum ad eius partes accederent cultumque eius amplecterentur, relicta Moysis qui deum viderat, religione. cum autem vidissent eum e camelo comedentem, cognoverunt non esse eum quem putaverant. docebant autem ipsum nefaria contra Christianos, et cum eo conversabantur. hi sunt

καὶ διῆγον σὺν αὐτῷ. οὗτοί εἰσιν οἱ διδάσκοντες αὐτὸν παραδέχεσθαι μέρη τινὰ τοῦ νόμου, τήν τε περιτομὴν καὶ ἄλλα τινά, ἅπερ παραφυλάττονται οἱ Σαρακηνοί. πρῶτος οὖν Ἀβουβάχαρ ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ προφήτην ἐκήρυξεν, διὸ καὶ διάδοχον αὐ-
P 70 *τὸν κατέλιπεν. ἐκράτησεν δὲ ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου, πρώην μὲν ἐν κρυπτῷ ἔτη δέκα, τὸ δὲ ἔσχατον διὰ πολέμου ὁμοίως ἔτη δέκα, καὶ φανερῶς ἔτη ἐννέα. ἐδίδαξε δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους ὅτι ὁ ἀποκτείνας ἐχθρὸν ἢ ὑπὸ ἐχθροῦ ἀποκτεινόμενος ἀκωλύτως εἰς τὸν παράδεισον εἰσέρχεται. τὸν δὲ παράδεισον σαρκικῆς βρώσεως καὶ πόσεως καὶ μίξεως γυναικῶν ἔλεγεν, ποταμὸν δὲ οἴνου καὶ μέλιτος καὶ γάλακτος καταρρεῖν, καὶ γυναικῶν τὴν ὅρασιν ἀσύγκριτον, οὐ τῶν παρόντων ἀλλ' ἄλλων. καὶ τὴν μῖξιν πολυχρόνιον ἔφασκεν καὶ διαρκῆ τὴν ἡδονήν, καὶ ἄλλα τινὰ ἀσωτίας καὶ μωρίας ἔμπλεα. συμπαθεῖν τε ἀλλήλοις καὶ βοηθεῖν ἀδικουμένοις.*

Κεφάλαιον ιη'.

δεύτερος ἀρχηγὸς τῶν Ἀράβων Ἀβουβάχαρ ἔτη γ'.

Οὗτος ὁ Ἀβουβάχαρ πρῶτος λαμβάνει τὴν πόλιν Γάζαν καὶ πᾶσαν αὐτῆς τὴν περίχωρον. τελευτᾷ δὲ ὁ αὐτὸς Ἀβουβάχαρ ἀμηρεύσας ἔτη τρία, καὶ παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν Οὔμαρ, καὶ κρατεῖ τῶν Ἀράβων ἔτη δώδεκα.

13 *διαρκῆ τὴν* Theophanes, *διακριτικὴν* BPM cum Banduriana
17 *ἔτη γ'* om M

qui illi auctores fuerunt, ut partes quasdam legis acciperet, circumcisionem et alia quaedam, quae observant Saraceni. primus igitur Abubachar secutus ipsum est et prophetam praedicavit, quamobrem ipsum sibi successorem reliquit. secta porro eius partes Aethribi occupavit, primo quidem occulte serpens annis decem, postremo cum belli tumultu annis pariter decem, ac demum publice annis novem. subditos vero suos edocuit, eum, qui vel hostem occidisset vel ab hoste occisus esset, nullo obice in paradisum introire. paradisum autem dicebat locum esse carnalis cibi et potus atque mulierum coitus; fluvium autem vini mellis et lactis ibi manare, mulierumque speciem incomparabilem, non quales nunc sunt, sed aliarum; diuturnum coitum dicebat et voluptatem singularem, itemque alia nonnulla luxuriae et amentiae plenissima. condolere item mutuo iussit, et iniuria affectis opem ferre.

18. *secundus Arabum princeps Abubachar annis tribus.*

Hic Abubachar primus cepit urbem Gazam, universamque adiacentem regionem. diem autem obiit idem Abubachar, cum imperasset annis tribus; et hunc excepit Umar, qui Arabum principatum obtinuit annis duodecim.

Κεφάλαιον ιθ'.

τρίτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὔμαρ.

Ὁ αὐτὸς οὖν Οὔμαρ ἀπεστράτευσε κατὰ τῆς Παλαιστίνης, καὶ παρακαθίσας ἐν αὐτῇ ἐπολιόρκησε τὴν Ἱερουσαλὴμ διετῆ χρόνον, καὶ παρέλαβεν αὐτὴν δόλῳ. Σωφρόνιος γὰρ ὁ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος θείῳ κινούμενος ζήλῳ καὶ ἀγχινοίᾳ διαπρέπων λόγον ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πάσης Παλαιστίνης ἀσφαλέστατον, ὥστε ἀκαθαιρέτους μεῖναι τὰς ἐκκλησίας καὶ ἀπορθήτους. τοῦτον ἰδὼν ὁ Σωφρόνιος ἔφη "ἐπ' ἀληθείας τοῦτό ἐστι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ." οὗτος τὸν ναὸν ἐζήτησε τῶν Ἰουδαίων, ὃν ᾠκοδόμησε Σολομών, πρὸς τὸ ποιῆσαι αὐτὸν προσκυνητήριον τῆς αὐτοῦ βλασφημίας. καὶ ἔστιν ἕως τῆς σήμερον.

Κεφάλαιον κ'.

τέταρτος ἀρχηγὸς Ἀράβων Οὐθμάν.

Οὗτος λαμβάνει τὴν Ἀφρικὴν πολέμῳ, καὶ στοιχήσας φόρους μετὰ τῶν Ἄφρων ὑπέστρεψεν. τούτου στρατηγὸς χρηματίζει Μαβίας ὁ παραλύσας τὸν κολοσσὸν Ῥόδου καὶ πορθήσας Κύπρον τὴν νῆσον καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῆς. οὗτος παραλαμβάνει καὶ P 71 νῆσον τὴν Ἄραδον, καὶ τὴν πόλιν αὐτῆς ἐνέπρησεν, καὶ τὴν νῆσον ἀοίκητον κατέστησεν ἕως τοῦ νῦν. οὗτος τὴν νῆσον Ῥόδον καταλαβὼν καθεῖλε τὸν αὐτῆς κολοσσὸν μετὰ χίλια τξ' ἔτη τῆς αὐτοῦ

23 ἑαυτῆς vulgo

19. *tertius Arabum princeps Umar.*

Ipse igitur Umar expeditionem fecit in Palaestinam, ibique considens Hierosolymam biennio obsedit doloque cepit. Sophronius vero Hierosolymorum episcopus divino permotus zelo et perspicacitate praestans fidem ab illo accepit eamque certissimam de conservandis totius Palaestinae ecclesiis, ita ut nec diruerentur nec vastarentur. hunc cum videret Sophronius dixit "haec profecto est abominatio desolationis, stans in loco sancto, praedicta a Daniele propheta." hic templum Iudaeorum quaesivit a Salomone exstructum, ut blasphemiae suae adorandae locum efficeret, qui hodieque superest.

20. *quartus Arabum princeps Uthman.*

Hic bello Africam expugnavit, et pactione tributi cum Afris inita reversus est. eius militiae praefectus Mavias dictus colossum Rhodium destruxit, Cypro insula cum universis eius urbibus devastata. hic insuper Aradum insulam cepit, eiusque urbem incendit, et insulam in hodiernum usque diem habitatoribus desertam reddidit. hic insula Rhodo capta colossum eius sustulit, post mille trecentos sexaginta annos quam

ἱδρύσεως, ὃν Ἰουδαῖός τις ἔμπορος ὠνησάμενος Ἐδεσηνὸς ἐννακοσίας καμήλους ἐφόρτωσεν αὐτοῦ τὸν χαλκόν. οὗτος ὁ Μαβίας ἐπεστράτευσε καὶ κατὰ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐλυμήνατο τήν τε Ἔφεσον καὶ Ἁλικαρνασσὸν καὶ Σμύρναν καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις Ἰωνίας· ὃς καὶ γέγονεν τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς πέμπτος μετὰ τὴν Οὐθμὰν τελευτὴν ἔτη εἴκοσι τέσσαρα.

Κεφάλαιον κα'.

ἐκ τοῦ χρονικοῦ Θεοφάνους· ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ςροα'.

Ἰστέον ὅτι πρὸς τῇ τελευτῇ Μαβίου τῶν Ἀράβων πέμπτου ἀρχηγοῦ εἰσῆλθον οἱ Μαρδαΐται εἰς τὸν Λίβανον, καὶ ἐκράτησαν ἀπὸ τοῦ Μαύρου ὄρους ἕως τῆς ἁγίας πόλεως, καὶ ἐχειρώσαντο τὰς τοῦ Λιβάνου περιωπάς· καὶ πολλοὶ δοῦλοι καὶ αὐτόχθονες πρὸς αὐτοὺς κατέφυγον, ὥστε δι' ὀλίγου χρόνου εἰς πολλὰς χιλιάδας γενέσθαι. καὶ τοῦτο μαθὼν Μαβίας καὶ οἱ σύμβουλοι αὐτοῦ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ ἀποστέλλει πρέσβεις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνον ζητῶν εἰρήνην. ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πέμπεται παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου [υἱοῦ], τοῦ Πωγωνάτου, Ἰωάννης ὁ ἐπίκλην Πιτζηκαύδης. τούτου δὲ καταλαβόντος ἐν Συρίᾳ, Μαβίας ἐδέξατο αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς, καὶ συνεφωνήθη πρὸς ἀμφοτέρους ἔγγραφον γενέσθαι εἰρήνης μεθ' ὅρκου λόγον ἐπὶ συμφώνου ἐτησίου πάκτου, παρέχεσθαι τῷ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν χρυσίου

6 δύο M 18 τοῦ om M, ex υἱοῦ facit Meursius πιτζηκάδης M

erectus fuerat; quem Iudaeus quidam mercator Edessenus cum emisset, nongentos camelos aere ipsius oneravit. hic quoque Mavias contra Cpolim castra posuit, ac Ephesum Halicarnassum Smyrnam et reliquas Ioniae urbes devastavit. Arabum item quintus princeps fuit post Uthmanis obitum, imperavitque annis viginti quattuor.

21. *ex chronico Theophanis: anno ab orbe condito* 6171.

Sciendum est paulo ante obitum Maviae, quinti Arabum principis, Mardaïtas in Libanum ingressos et a Nigro monte usque ad sanctam urbem occupasse, omnesque Libani speculas cepisse, multosque servos et indigenas ad illos confugisse, ita ut exiguo tempore ad multa milia aucti sint. re comperta Mavias eiusque consiliarii timore magno perculsi sunt, misitque ipse legatos ad imperatorem Constantinum pacis expetendae gratia. qua de causa ab imperatore Constantino Pogonato, orthodoxo filio, mittitur Ioannes cognomento Pitzecaudes. is cum in Syriam advenisset, perhonorifice a Mavia exceptus est, et de pace inter utrosque convenit, per scriptam pactionem iureiurando confirmatam, Agarenos ex pacto imperatori quotannis daturos esse auri libras ter

χιλιάδας τρεῖς καὶ ἄνδρας αἰχμαλώτους ω' καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν'. ἐπὶ τούτου διῃρέθη ἡ τῶν Ἀράβων ἀρχὴ εἰς μέρη δύο, καὶ εἰς μὲν τὴν Αἴθριβον ἐκράτησε τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀλή, τὴν δὲ Αἴγυπτον καὶ Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν ἐκράτει ὁ Μαβίας. καὶ οἱ μὲν τὴν Αἴθριβον οἰκοῦντες μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ Ἀλὴ ἐστράτευσαν κατὰ τοῦ Μαβίου, ὁ δὲ Μαβίας ἀνθωπλίσατο κατ' αὐτῶν καὶ συνῆψεν πόλεμον παρὰ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην, καὶ ἡττήθη τὸ μέρος Ἀλή, καὶ παρέλαβεν ὁ Μαβίας τὴν Αἴθριβον καὶ πᾶσαν τὴν γῆν Συρίας. ἐκράτησε δὲ ἡ αὐτοῦ γενεὰ ἔτη ο'.

Καὶ μετ' αὐτὸν ἐξῆλθον οἱ λεγόμενοι Μαυροφόροι ἀπὸ Περσίδος, οἱ κρατοῦντες ἕως τῆς σήμερον, καὶ ἐπολέμησαν τὴν γενεὰν τοῦ Μαβίου καὶ ἠφάνισαν αὐτήν, ἔσφαξαν δὲ καὶ Μαρουὰμ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν. ὑπελείφθησαν δὲ ὀλίγοι τοῦ Μαβίου, καὶ ἐδιώχθησαν παρὰ τῶν Μαυροφόρων ἕως τῆς Ἀφρικῆς μετὰ καὶ ἑνὸς ἐκγόνου τοῦ Μαβίου. ὁ δὲ αὐ- P 72
τὸς ἔκγονος τοῦ Μαβίου μετ' ὀλίγων τινῶν διεπέρασεν εἰς τὴν Ἱσπανίαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου, οὐχὶ δὲ τοῦ Πωγωνάτου. τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς ἡμετέροις ἱστορικοῖς οὐ γέγραπται· ἀφ' οὗ γὰρ παρελήφθη ἡ μεγάλη Ῥώμη παρὰ τῶν Γότθων, ἤρξατο ἀκρωτηριάζεσθαι τὰ Ῥωμαϊκὰ πράγματα, καὶ οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν τῶν τῆς Ἱσπανίας μερῶν ἐποιήσατο μνείαν οὔτε τῆς γενεᾶς τοῦ Μαβίου. ἔχει

2 τούτῳ vulgo

mille, captivos octingentos et equos generosos quinquaginta. tum divisus fuit Arabum principatus duas in partes sic: Aethribum quidem Ale, Aegyptum vero Palaestinam et Damascum Mavias sub dicione habuit. Aethribi autem incolae cum filiis Ale contra Maviam bellum moverunt. Mavias instructo adversum exercitu praelium conseruit ad fluvium Euphratem, victaque pars Ale fuit, Aethribumque Mavias cum tota Syria cepit. eius porro posteritas annos septuaginta imperavit.

Postmodum vero ex Perside egressi sunt Maurophori, ut vocant, qui etiam hodie imperant, bellumque Maviae posteritati intulerunt, ipsamque deleverunt, caeso Maruam ipsorum capite. pauci autem ex gente Maviae residui fuerunt, quos una cum unico Maviae nepote in Africam usque insecuti sunt Maurophori. ille porro nepos Maviae cum paucis asseclis in Hispaniam traiecit temporibus Iustiniani Rhinotmeti, non vero Pogonati. id vero ab historicis nostris scripto consignatum non est. ex quo enim a Gotthis capta magna Roma fuit, Romanorum res labefactari et minui coeperunt; nec quispiam historicorum Hispaniae mentionem fecit, neque

δὲ τοῦ μακαρίου Θεοφάνους ἡ ἱστορία οὕτως. ἀπεβίω οὖν ὁ Μαβίας ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγός, γεγονὼς στρατηγὸς ἔτη κς', ἀμηρεύσας δὲ ἔτη κδ'. καὶ ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων Ἰζὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ς'. τούτου τελευτήσαντος ἐταράχθησαν οἱ Ἄραβες τῆς Αἰθρίβου, καὶ διεγερθέντες κατέστησαν ἑαυτοῖς ἀρχηγὸν Ἀβδελὰν τὸν υἱὸν Ζουβέρ. τοῦτο ἀκούσαντες οἱ τὴν Φοινίκην καὶ Παλαιστίνην καὶ Δαμασκὸν κατοικοῦντες Ἀγαρηνοὶ ἔρχονται πρὸς Οὐσὰν ἀμηρᾶν Παλαιστίνης, καὶ προβάλλονται Μαρουάμ, καὶ ἱστῶσιν αὐτὸν ἀρχηγόν, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς μῆνας θ'. τούτου δὲ τελευτήσαντος Ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς αὐτοῦ διαδέχεται τὴν ἀρχήν, καὶ κρατεῖ ἔτη κβ' καὶ μῆνας ς', καὶ χειροῦται τοὺς τυράννους, καὶ ἀποκτείνει τὸν Ἀβδελὰν υἱὸν Ζουβὲρ καὶ διάδοχον. ἐν τούτοις τελευτᾷ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου, κρατήσας τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔτη ιζ', καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ Ἰουστινιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἰστέον ὅτι ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς Μαβίας, πέμπτος ἀπὸ τοῦ Μουάμεθ ἐκράτησε τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀράβων, οὐκ ἐκ τοῦ γένους ἦν τοῦ Μουάμεθ, ἀλλ' ἐξ ἑτέρας φυλῆς. καὶ πρῶτον μὲν ἐχειροτονήθη στρατηγὸς καὶ ναύαρχος παρὰ Οὐθμὰν ἀρχηγοῦ τῶν Ἀράβων, καὶ ἀπεστάλη κατὰ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας μετὰ χειρὸς ἰσχυρᾶς καὶ καταφράκτων νηῶν ͵ασ', καὶ

3 ἀρχῆς τῶν add B   17 Μαβίας ὃς πέμπτος?   18. ἐκράτησε — Μουάμεθ add B   22 νηῶν add B

Maviae posteros memoravit. beati autem Theophanis historia sic habet. extinctus itaque est Mavias Saracenorum princeps, postquam exercitum duxerat annis viginti sex et ameras fuerat annis viginti quattuor. Arabumque imperium tenuit filius eius Izid annos 6. quo mortuo tumultuati sunt Arabes Aethribi, atque insurgentes ducem sibi constituerunt Abdelam filium Zuber. quibus auditis ii qui Phoenicem Palaestinam et Damascum incolunt Agareni, veniunt ad Usam Palaestinae ameram ac Maruam promovent in exercitusque ducem cooptant, qui imperium tenuit mensibus novem. illo autem defuncto Abimelech filius eius imperium excipit, et obtinet annis viginti duobus, mensibus sex. hic tyrannos capit, et occidit Abdelam Zuberis filium et successorem. inter haec moritur Constantinus imperator,* filius Pogonati, postquam Romanorum imperium tenuerat annis decem et septem; cui Iustinianus filius successit.

Sciendum autem Maviam Arabum principem, qui a Mahomete quintus imperium tenuit, non ex genere Mahometis fuisse sed ex alia tribu. et primo quidem dux exercitus et classis praefectus constitutus ab Uthmano Arabum principe missus fuerat contra Romanos

εἰσῆλθεν ἕως τῆς Ῥόδου, κἀκεῖθεν ἐξοπλισάμενος ἀνῆλθεν ἕως
Κωνσταντινούπολιν, καὶ διατρίψας χρόνον ἱκανόν, ἤτοι ἔτη ζ΄,
λεηλατήσας τε τὰ ἔξω τοῦ Βυζαντίου ὑπέστρεψεν ἄπρακτος.
ἐλθὼν δὲ ἐν τῇ Ῥόδῳ καθεῖλε τὸν κολοσσὸν τὸν ἐν αὐτῇ
ἱστάμενον. ἄγαλμα δὲ ἦν τοῦ ἡλίου χαλκοῦν κεχρυσωμένον
ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, ἔχον ὕψος πήχεις π΄ καὶ πλάτος ἀνα-
λόγως τοῦ ὕψους, καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐπίγραμμα τὸ πρὸς
τὴν βάσιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ γεγραμμένον, ἔχον οὕτως·

τὸν ἐν Ῥόδῳ κολοσσὸν ὀκτάκις δέκα
Λάχης ἐποίει πηχέων ὁ Λίνδιος.

ἔλαβε δὲ τὸν χαλκὸν αὐτοῦ καὶ διεπέρασεν ἐν τῇ Συρίᾳ, καὶ
ἔστησεν αὐτὸν εἰς ἀγορὰν παντὶ τῷ βουλομένῳ· ὠνήσατο δὲ
αὐτὸν Ἑβραῖος ὁ * Ἐμεσηνός, ἐπιφορτώσας αὐτὸν ἀπὸ θαλάσσης
καμήλους ἐννακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα. τελευτήσαντος οὖν τοῦ
Οὐθμὰν διεδέξατο τὴν τῶν Ἀράβων ἀρχὴν ὁ Μαβίας, ἐκρά-
τησε δὲ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τῶν τῆς Παλαιστίνης μερῶν,
τήν τε Δαμασκὸν καὶ Ἀντιόχειαν καὶ πάσας τὰς τῆς Αἰγύ- P 73
πτου πόλεις. ὁ δὲ Ἀλήμ, ὃς ἦν γαμβρὸς τοῦ Μουάμεθ ἐπὶ
θυγατρὶ τῇ καλουμένῃ Φατιμέ, ἐκράτησε τῆς Αἰθρίβου καὶ
πάσης τῆς τραχείας Ἀραβίας. ἐν ταύταις οὖν ταῖς ἡμέραις
διηγέρθησαν πρὸς πόλεμον κατ' ἀλλήλων ὅ τε Ἀλὴμ καὶ ὁ
Μαβίας, ἐρίζοντες περὶ τῆς ἀρχῆς, τίς αὐτῶν κυριεύσει πά-

8 ἔχον οὕτως add B

cum praevalida manu et cataphractis navibus mille ducentis; et penetravit usque Rhodum, indeque cum copiarum apparatu Cpolim usque progressus est, ubi multo tempore, septem videlicet annis, moratus, omni circa Cpolim agro devastato, re infecta reversus est. Rhodum autem cum venisset, colossum illic stantem sustulit. erat vero statua solis aenea, deaurata a capite usque ad pedes, altitudine cubitorum 80 et latitudine congruenti, ut testificatur epigramma ad basim pedum eius descriptum, quod sic habet:

Rhodo colossum bis quater cubitis decem
superbientem Lindius fecit Laches.

aes autem, ex quo confectus erat, abstulit transportavitque in Syriam et cuilibet venale proposuit. emit vero illud Hebraeus quidam Emesenus, qui a mari advehendum imposuit camelis nongentis et octoginta. mortuo igitur Uthmane Arabum principatum suscepit Mavias, ac sub imperio suo habuit sanctam urbem, Palaestinae partes, Damascum, Antiochiam et omnes Aegypti urbes. Alim vero qui Mahometis filiam Phatimen uxorem duxerat, tenuit Aethribum et Arabiam Petraeam universam. his itaque diebus de Syriae imperio mutuo disceptantes Alim et Mavias in apertum bellum proruperunt,

σης Συρίας. συνήχθησαν δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, καὶ συνάπτουσι πόλεμον ἰσχυρὸν μετ' ἀλλήλων. τοῦ δὲ πολέμου κρατοῦντος καὶ πολλῶν ἐξ ἀμφοτέρων πιπτόντων, ἔκραξαν τὰ πλήθη τῶν Ἀγαρηνῶν [ἀμφοτέρων] τῶν δύο μερῶν "τίνι τρόπῳ σφάζομεν καὶ σφαζόμεθα καὶ ἀφανίζεται τὸ γένος ἡμῶν ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων βιοτῆς, ἀλλὰ χωρισθήτωσαν δύο γέροντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ ὃν ἂν προκρίνωσιν ἐχέτω τὴν ἀρχήν." ὁ δὲ Ἀλὴμ καὶ ὁ Μαβίας ἠρέσκησαν ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτῶν, καὶ ἐκβάλλοντες ἐκ τῶν χειρῶν τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους δεδώκασι τοῖς δυσὶ γέρουσιν, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον τῆς ἀρχῆς τῶν Ἀγαρηνῶν, καὶ παρέσχον τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν εἰς τὴν θέλησιν τῶν δύο γερόντων, τὸ πρᾶγμα ἔνορκον ποιησάμενοι, καὶ τοῦτο στοιχήσαντες ἵνα ὃν ἂν προκρίνωσιν οἱ γέροντες, ἐκεῖνος ἔσται κύριος καὶ ἀρχηγὸς πάντων τῶν Σαρακηνῶν. καὶ εἰσελθόντων τῶν δύο γερόντων ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τοῦ πολέμου τῶν δύο μερῶν, καὶ σταθέντων ἐν τῷ μεταιχμίῳ τοῦ στρατοπέδου ἀντιπροσώπου, τοῦ μὲν Ἀλὴμ ὁ γέρων ὑπῆρχε κατὰ τὸ τῶν Σαρακηνῶν ἔθνος εὐλαβής, οἵους ἐκεῖνοι λέγουσι καδῆς, τουτέστι πιστοὺς καὶ ἡγιασμένους, ὁ δὲ τοῦ Μαβίου γέρων ἐν σχήματι μόνῳ ἦν εὐλαβής, τὰ δ' ἄλλα δολερὸς καὶ αὐθάδης καὶ πονηρίᾳ πάντας ὑπερβάλλων ἀνθρώπους. εἶπε δὲ ὁ τοῦ Μαβίου γέρων πρὸς τὸν γέροντα τοῦ Ἀλὴμ ὅτι σὺ πρῶτος εἰπὲ ὅπερ βούλῃ

4 ἀμφοτέρων om M 8 ἠρέσθησαν? 22 Μαβίου γέρων πρὸς τὸν γέροντα τοῦ om ed

atroxque praelium ad Euphratem conseruerunt. durante conflictu, ac multis hinc inde cadentibus, ex utraque Agarenorum parte conclamatum est "quare mutuam in caedem ruimus, genusque nostrum ex hominibus tollitur? verum duo senes deligantur ex utraque parte, et is principatum obtineat quem ipsi alteri praetulerint." placuit consilium Alim et Maviae, detractosque de manibus annulos duobus senibus dederunt (quod quidem apud Agarenos principatus signum est), potestatemque suam senum duorum voluntati commiserunt, sacramento prius edito se, quemcunque senes deligerent, pro domino ac principe omnium Saracenorum habituros. senibusque ambobus in medium castrorum progressis et in spatio inter duas acies interposito consistentibus, qui a partibus Alim stabat senex, vir pius a Saracenis habebatur ex illorum numero, quos ipsi cades appellant, hoc est fideles et sanctos. Maviae autem senex habitu tantum pietatem praeferebat, cetera dolosus contumaxque malitiaque mortalibus omnibus superior. qui Alemi senem ita compellavit: "tu" inquit "prior

ὥστε φρόνιμος καὶ εὐλαβὴς καὶ μακρὰ τοῖς ἐμοῖς χρόνοις ὑπερβαλλόμενος. καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων τοῦ Ἀλὴμ τοῦτο, ὅτι ἐξέβαλον τὸν Ἀλὴμ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὡς ἐξήγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ εἰσήγαγον εἰς τὸν ἐμὸν δάκτυλον. ἐκβάλλω καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Ἀλὴμ ἐκ τοῦ δακτύλου μου, συνεκβαλὼν αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. καὶ ἀνταπεκρίθη ὁ τοῦ Μαβίου γέρων ὡς ὅτι εἰσήγαγον τὸν Μαβίαν εἰς τὴν ἀρχήν, ὥσπερ εἰσήγαγον τὸν δακτύλιον αὐτοῦ εἰς τὸν δάκτυλόν μου. εἰσαγάγω καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ Μαβίου εἰς τὸν δάκτυλον αὐτοῦ. καὶ τότε διεχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. παραλαμβάνει οὖν ὁ Μαβίας τὴν ἐξουσίαν Συρίας, ἐπειδὴ ὁμωμόκεσαν ἀλλήλοις οἱ ἀμηραῖοι πάντες ὡς ὅ τι ἂν εἴπωσιν οἱ γέροντες, ἵνα ἑπώμεθα εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν. ὁ γοῦν Ἀλὴμ παραλαβὼν τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπῆλθεν εἰς τὰ μέρη Αἰθρίβου μετὰ πάσης τῆς συγγενείας αὐτοῦ, κἀκεῖσε τελευτᾷ τὸν βίον. μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλήμ, λῆρον ἡγησάμενοι οἱ τούτου υἱοὶ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν βουλήν, ἐπανέστησαν κατὰ τοῦ Μαβίου καὶ συνῆψαν πόλεμον ἰσχυρὸν μετὰ τοῦ Μαβίου, καὶ ἡττηθέντες ἔφυγον ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ P 74 ἀποστείλας Μαβίας ἀπέκτεινεν ἅπαντας. καὶ ἔκτοτε ἦλθε πᾶσα ἡ ἀρχὴ τῶν Ἀράβων εἰς τὸν Μαβίαν. ἰστέον δὲ ὅτι οὗτος ὁ Μαβίας ἔκγονος ἦν τοῦ Σοφιάμ ἔκγονος δὲ τοῦ Μαβίου ὑπῆρχεν ὁ Μάσαλμας ὁ κατὰ Κωνσταντινούπολιν ἐκστρατεύσας, οὗ τινὸς καὶ δι' αἰτήσεως ἐκτίσθη τὸ τῶν Σαρακηνῶν

1 ὡς ἔστε M, ὥσεί τε Meursius   21 πάση vulgo

sententiam dicito, utpote prudens, pius ac me multis annis provectior." respondit senex Alemi "ut Alim principatu deieci, cum annulum manu eius extractum digito meo circumdedi, ita eiicio Alemi annulum e digito meo, atque una ipsum e principatu." cui reponit senex Maviae "ut Maviam in principatum introduxi, cum annulum eius digito meo inserui, ita annulum Maviae in digitum eius induco." et tunc ab invicem discesserunt. assumit igitur Mavias Syriae principatum, quod amiraei omnes iurassent senum se dictis obsecuturos esse. Alim igitur cum suis et tota cognatione in Aethribi partes abscessit, ibique diem obiit supremum. post mortem Alim filii eius consilium patris pro nugis et deliramentis habentes, bellum moverunt contra Maviam, atrocique conserto praelio superati in fugam se dederunt; misitque Mavias qui eos internecione delerent. exinde vero totum Arabum imperium Maviae cessit. sciendum autem est hunc Maviam nepotem fuisse Sophiami, Maviae nepotem fuisse Masalman, qui adversus Cpolim exercitum duxit, cuiusque rogatu Saracenorum sacellum in praetorio imperatoris

τευσαν οἱ Ἄραβες τῇ Ἀφρικῇ, καὶ ταύτην παρέλαβον, καὶ ἐκ τοῦ οἰκείου στρατοῦ ταξατίωνα ἐν αὐτῇ κατέστησαν. Λεόντιος δὲ ἦν τῷ τότε χρόνῳ ἐκβαλὼν τὸν Ἰουστινιανὸν τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ ἐξορίσας αὐτὸν ἐν Χερσῶνι τῆς βασιλείας ἐκράτησεν. Ἀψιμάρου δὲ τοῦ Τιβερίου τὸν Λεόντιον διαδεξαμένου τῆς βασιλείας καὶ τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα κρατήσαντος τέθνηκεν Ἀβιμέλεχ ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγός, καὶ ἐκράτησεν Οὐαλὶδ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἐννέα.

Τῷ δ' αὐτῷ ἔτει πάλιν ὑπέστρεψεν Ἰουστινιανὸς εἰς τὴν βασιλείαν, καὶ ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ταύτην διακυβερνῶν, τῆς Ἀφρικῆς ἐπεκράτησαν ὁλοσχερῶς οἱ Ἀγαρηνοί. τότε ὁ τοῦ Μαβίου ἔγγονος μετὰ ὀλιγοστοῦ τινὸς λαοῦ διεπέρασεν ἐν Ἱσπανίᾳ, καὶ ἐπισυνάξας πάντας τοὺς ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐκράτησε τῆς Ἱσπανίας μέχρι τῆς σήμερον. ὅθεν οἱ τὴν Ἱσπανίαν κατοικοῦντες Ἀγαρηνοὶ Μαβιᾶται κατονομάζονται. τούτων ἀπόγονοι τυγχάνουσιν οἱ τὴν Κρήτην οἰκοῦντες Ἀγαρηνοί· ὅτε γὰρ Μιχαὴλ ὁ τραυλὸς τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς ἐπεκράτησεν καὶ ἡ τοῦ Θωμᾶ ἀνταρσία ἐγένετο μέχρι τριετοῦς χρόνου ἐπικρατήσασα, τότε τοῦ βασιλέως ἀσχολουμένου ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι πράγμασιν εὑρόντες ἰδιορίαν οἱ τὴν Ἱσπανίαν οἰκοῦντες Ἀγαρηνοὶ στόλον ἱκανὸν ἐξαρτύσαντες καὶ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν τῆς Σικελίας μερῶν πᾶσας τὰς Κυκλάδας νήσους ἠρήμωσαν, καὶ ἐλθόντες ἐν Κρήτῃ, καὶ ταύτην εὔκαι-

12 τινὸς λαοῦ] στρατου M

rat. imperante ipso adhuc Abimelech, Arabes admotis in Africam copiis eam subegerunt, et ex suo exercitu praesidium in ea posuerunt. eodem vero tempore Iustinianum Romano imperio deiecit Leontius, eoque in Chersonem relegato imperium tenuit. Tiberio Apsimaro Leontii successore imperium obtinente mortuus est Abimelech Arabum princeps, post quem filius Valid imperavit annos novem.

Eodem ipso anno in imperium restitutus est Iustinianus; quod cum negligenter ac supine administraret, Agareni universam Africam subiugarunt. tunc Maviae nepos cum exiguis copiis in Hispaniam traiecit, collectisque consanguineis omnibus Hispaniam ad hanc usque diem occupavit. quamobrem Agareni Hispaniam incolentes Maviatae vocantur; ab his vero prognati sunt Agareni qui Cretam incolunt. cum enim Michaël Balbus Romanorum imperium teneret ac Thomae rebellio ad usque triennium perseveraret, tum imperatore instantibus negotiis vacante Agareni Hispaniae incolae occasionem nacti, valida instructa classe, a Siciliae partibus initium facientes Cycladas omnes insulas vastarunt, et in Cretam appellentes, opportunam et praesidiis

ρον καὶ ἀνειμένην εὑρόντες, μηδενὸς ἀνταιρομένου ἢ μαχομένου ταύτην παρέλαβον, καὶ διακρατοῦσιν ἕως τῆς σήμερον.

Τὸν δὲ Οὐαλὶδ διαδέχεται ὁ Σολεημάν, καὶ κρατεῖ ἔτη τρία. ἐπὶ τούτῳ ἐπεστράτευσε Μάσαλμας ὁ στρατηγὸς Σουλεημὰν μετὰ στρατοῦ διὰ ξηρᾶς, Οὔμαρος δὲ διὰ θαλάττης, καὶ τῇ τοῦ θεοῦ συνεργείᾳ ἄπρακτοι μετ' αἰσχύνης ὑπέστρεψαν. τὸν δὲ Σουλεημὰν διαδέχεται Οὔμαρ, καὶ κρατεῖ τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς ἔτη δύο. τὸν δὲ Οὔμαρ διαδέχεται Ἀζήδ, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ ἐνιαυτοὺς τέσσαρας. τοῦτον δὲ διαδέχεται Ἰσάμ, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη ιθʹ. τούτου τελευτήσαντος κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Μαρουὰμ ἔτη ἕξ. Μαρουὰμ δὲ τελευτήσαντος Ἀβδελὰς τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ κρατεῖ ἔτη καʹ. τούτου τελευτήσαντος Μαδὶς ἀρχηγὸς Ἀράβων γίνεται, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη ἐννέα. τούτου παρελθόντος, Ἀαρὼν τῆς τῶν Ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται, καὶ κρατεῖ τῆς ἀρχῆς ἔτη κγʹ. ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἤγουν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς * Εἰρήνης καὶ Κών- P 76
σταντος, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ςσπηʹ. τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Ἀαρὼν ὁ τῶν Ἀράβων ἀρχηγὸς τέθνηκεν εἰς τὴν ἐνδοτέραν Περσίδα τὴν καλουμένην Χωρασάν, καὶ διεδέξατο τὴν ἀρχὴν Μοάμεθ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἀφυὴς κατὰ πάντα καὶ ἀσυνάρτητος ὑπάρχων· πρὸς ὃν Ἀβδελὰς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ στασιάσας ἐκ

12 Ἀβδελάς τις τῶν vulgo 14 Μάδης M 15 Ἀαρων τις vulgo 17 ἤγουν ͵ςσπηʹ τῆς M 20 Περσίδα διὰ τὴν M 21 ἀσυνάρτιστος vulgo

vacuam invenientes, nemine obsistente illam dicionis suae fecerunt, et ad hoc usque tempus occupant.

Valid autem excipit Suleeman, et triennio imperat. hoc principe Masalmas dux Suleemani terrestres copias, Umarus vero classem contra urbem duxerunt, deoque opitulante re infecta cum dedecore reversi sunt. Suleemanum excipit Umar, qui Arabum principatum annis duobus tenuit. Umaro succedit Azed, et quadriennio regnat; huic Isam, qui annis novemdecim imperium tenet. hoc defuncto Maruam annis sex principatum gessit. mortuo Maruam imperium Arabum excipit Abdelas quidam, qui annis viginti uno regnavit. post cuius obitum Arabum principatum capessit Madis, et regnat annos novem. hunc excepit Aaron, qui Arabicae dicionis imperium annos viginti tres occupavit. hoc tempore, videlicet imperantibus Irene et Constantino, anno ab orbe condito 6288. eodem ipso anno Aaron Arabum princeps in interiore Persia, Chorasan nuncupata, mortuus est; imperiumque suscepit Mahomet filius eius, iners et ineptus omnino, contra quem Abdelas eius frater seditione mota, ex eadem

τῆς αὐτῆς χώρας τοῦ Χωρασὰν ἅμα ταῖς πατρικαῖς δυνάμεσιν ἐμφυλίου πολέμου γέγονεν αἴτιος. κἀντεῦθεν οἱ κατὰ τὴν Συρίαν καὶ Αἴγυπτον καὶ Λιβύην εἰς διαφόρους κατατμηθέντες ἀρχὰς τά τε δημόσια πράγματα καὶ ἀλλήλους κατέστρεψαν, σφαγαῖς καὶ ἁρπαγαῖς καὶ παντοίαις ἀτοπίαις πρός τε ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοὺς Χριστιανοὺς συγκεχυμένοι. ἔνθεν δὴ καὶ αἱ τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως ἐκκλησίαι ἠρήμωνται, τά τε μοναστήρια τῶν δύο μεγάλων λαυρῶν τοῦ ἐν ἁγίοις Χαρίτωνος καὶ Κυριακοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Σάβα, καὶ τὰ λοιπὰ κοινόβια τῶν ἁγίων Εὐθυμίου καὶ Θεοδοσίου. ἐπεκράτησε δὲ τῆς τοιαύτης ἀναρχίας ἡ κατ' ἀλλήλων καὶ ἡμῶν μιαιφονία ἔτη πέντε.

Ἕως ὧδε ἐκανόνισε τοὺς χρόνους τῶν Ἀράβων ὁ ἐν ἁγίοις Θεοφάνης, ὁ τὴν μονὴν συστήσας τοῦ καλουμένου μεγάλου Ἀγροῦ, μητρόθειος τυγχάνων τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς καὶ χριστιανικωτάτου βασιλέως Κωνσταντίνου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοφωτάτου καὶ ἀγαθοῦ βασιλέως, ἐγγόνου δὲ Βασιλείου τοῦ ἐκ Μακεδονίας, τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ τὰ σκῆπτρα τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας κρατήσαντος.

Κεφάλαιον κγ'.

περὶ Ἰβηρίας καὶ Ἱσπανίας.

Ἰβηρίαι δύο, ἡ μὲν πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις, ἀπὸ

6 ἔνθα B 7 αἱ] αἱ κατὰ B 14 Ἐπιφάνιος M

regione Chorasan cum paternis viribus erumpens civilis belli auctor fuit. atque inde Syriae Aegypti et Libyae populi in varios principatus divisi, rem publicam et sese mutuo caedibus rapinis omnisque generis flagitiis pessumdederunt, cum in se invicem tum in subditos Christianos confuse desaevientes. hinc sane etiam templa circa urbem sanctam Christi dei nostri vastata et desolata sunt, monasteria item utriusque magnae Laurae SS. Charitonis et Cyriaci ac S. Sabae, ceteraque coenobia SS. Euthymii et Theodosii. huiusmodi porro tumultus ac mutuae caedes inter se et nobis illatae annis quinque perdurarunt.

Hucusque Arabum tempora in ordinem digessit S. Theophanes, qui monasterium Magni Agri dictum constituit, avunculus magni pii et Christianissimi imperatoris Constantini, Leonis sapientissimi optimique imperatoris filii, Basilii autem Macedonis nepotis, cuius memoria ob praeclare administratum Romanorum imperium celebratur.

23. *de Iberia et Hispania.*

Iberiae duae sunt. altera circa columnas Herculeas, ab Ibero

Ἴβηρος ποταμοῦ, οὗ μέμνηται Ἀπολλόδωρος ἐν τῇ περὶ γῆς β'· "ἐντὸς δὲ Πυρήνης Ἴβηρ τ' ἐστὶ μέγας ποταμὸς φερόμενος ἐνδοτέρω." ταύτης δὲ πολλὰ φασιν ἔθνη διαιρεῖσθαι, καθάπερ Ἡρόδωρος ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν καθ' Ἡρακλέα γέγραφεν ἱστορίᾳ, οὕτως. "τὸ δὲ Ἰβηρικὸν γένος τοῦτο, ὅπερ φημὶ οἰκεῖν τὰ παράλια τοῦ διάπλου, διώρισται ὀνόμασιν ἓν γένος ἐὸν κατὰ φῦλα. πρῶτον μὲν οἱ ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις οἰκοῦντες τὰ πρὸς δυσμέων Κύνητες ὀνομάζονται, ἀπ' ἐκείνων δὲ ἤδη πρὸς βορέαν ἰόντι Γλῆτες, μετὰ δὲ Ταρτήσιοι, μετὰ δὲ Ἐλβυσίνιοι, μετὰ δὲ Μαστιηνοί, μετὰ δὲ Καλπιανοί, ἔπειτα δὲ ἤδη ὁ Ῥοδανός." Ἀρτεμίδωρος δὲ ἐν τῇ β' τῶν γεωγραφουμένων οὕτω διαιρεῖσθαι φησίν. "ἀπὸ δὲ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν ἕως τῶν κατὰ Γάδειρα τόπων ἐνδοτέρω καὶ συνωνύμως Ἰβηρία τε καὶ Σπανία καλεῖται. διῄρηται δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς δύο ἐπαρχίας ... διατείνουσα ἀπὸ τῶν Πυρηναίων ὀρῶν P 77 ἅπασα μέχρι τῆς καινῆς Καρχηδόνος καὶ τῶν τοῦ Βαίτιος πηγῶν· τῆς δὲ δευτέρας ἐπαρχίας τὰ μέχρι Γαδείρων καὶ Λουσιτανίας." λέγεται δὲ καὶ Ἰβηρίτης. Παρθένιος ἐν Λευκαδίαις "Ἰβηρίτῃ πλεύσειεν αἰγιαλῷ." ἡ δὲ ἑτέρα Ἰβηρία

3 *ταύτην δὲ εἰς πολλὰ* Bandurius post Berkelium 4 *Ἡρόδωρος* Bandurius pro *Ἡρόδοτος* 6 *διαροῦ* M an *ὠκεανοῦ*? certe *τὰ παράλια τῆς θαλάσσης* p 113, 2 8 *πρὸς* add B 9 *ἐλευσίνιοι — μαστινοὶ — κελκιανοί, ἔπειτα δὲ ἡ διορόδανος* libri: correxit Berkelius q. v. 15 post *ἐπαρχίας* Berkelius *πρώτη μὲν ἐπαρχία* 18 ante *λέγεται* Berkelius: *τὸ ἐθνικὸν Ἴβηρ* immo *Λευκαδίᾳ*, monet Meinekius 19 *πλεύσῃ ἐν*?

flumine sic dicta, cuius Apollodorus libro secundo descriptionis terrae meminit: "intra Pyrenaeos est Iberus magnus fluvius, qui in interiores fertur regiones." hanc in multas gentes divisam perhibet Herodorus libro suae historiae decimo, quam de Hercule consignavit, his verbis. "gens haec Iberica, quam dico maritima traiecti habitare, quamvis una gens sit, diversis tamen nominibus secundum tribus distincta est. primum quidem, qui ultimi versus occasum habitant, Cynetes appellantur. ab his versus aquilonem tendenti occurrunt Gletes, tunc Tartessii, deinde Elbysinii, post hos Mastieni, tum Calpiani, denique etiam Rhodanus." Artemidorus vero libro secundo geographicorum ita divisam refert: "a Pyrenaeis montibus usque ad mediterranea, quae sunt apud Gades, communi nomine Iberia et Spania nuncupatur. a Romanis in duas provincias divisa est: prima se extendit universa a Pyrenaeis montibus usque ad novam Carthaginem et fontes fluminis Baetis; secunda autem provincia occupat, quod superest ad Gades et Lusitaniam usque." dicitur et Iberites. Parthenius in Leucadiis "navigabit in littore Iberita" id est Iberico.

πρὸς Πέρσας ἐστί. τὸ ἔθνος Ἴβηρες, ὡς Πίερες Βύζηρες. Διονύσιος "ἀγχοῦ στηλάων μεγαθύμων ἔθνος Ἰβήρων," καὶ Ἀριστοφάνης Τριφάλητι "μανθάνοντες τοὺς Ἴβηρας τοὺς Ἀριστάρχου πάλαι" καὶ "τοὺς Ἴβηρας οὓς χορηγεῖς μοι βοηθῆσαι δρόμῳ." καὶ Ἀρτεμίδωρος ἐν δευτέρῳ τῶν γεωγραφουμένων "γραμματικῇ δὲ χρῶνται τῇ τῶν Ἰταλῶν οἱ παρὰ θάλατταν οἰκοῦντες τῶν Ἰβήρων." καὶ ἀπὸ τῆς Ἴβηρος γενικῆς Ἰβηρὶς τὸ θηλυκόν· "Ἑλληνίς, οὐκ Ἰβηρίς" Μένανδρος Ἀσπίδι. λέγεται καὶ Ἰβηρικός· Διονύσιος "πόντος μὲν πρώτιστος Ἰβηρικὸς ἀρχομένοισι." διῃρεῖτο δὲ Ἰβηρία εἰς δύο, νῦν δὲ εἰς τρία, ὡς Μαρκιανὸς ἐν περίπλῳ αὐτῆς· "πρότερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία εἰς δύο διῃρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρία, Βαιτικὴν Λουσιτανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν." ἀπὸ τῆς γενικῆς Ἴβηρος εὐθεῖαν Ἀπολλώνιος, ὡς τοῦ φύλακος ὁ φύλακος. ἐν τοῖς παρωνύμοις, φησίν, ἀπὸ γενικῶν εὐθεῖαι παράγονται. τὸ μὲν ὕδωρ δύο συλλαβάς, ὁμοίως τῇ εὐθείᾳ, κατὰ τὸν τόνον παροξυνόμενον, καὶ ἢ ἐν ἁπλῷ σχήματι ἢ ἐν συνθέτῳ. ἁπλὸν μὲν οὖν μάρτυρ μάρτυρος — ὁ μάρτυρος, χάροψ χάροπος — ὁ Χάροπος "Χαρόποιό τ' ἄνακτος," Τροίζην Τροιζη-

7 τοῦ vulgo 8 *Μένανδρος*] Meinek. p 31 et 563 9. *Διονύσιος* add Berkelius *πρῶτος μὲν πρός τινος* libri: corr Berkelius 13 *Βαιτικὴν Σπανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν* ed, *Βαιτικὴν Σπανίαν καὶ Σπανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν* B: correxit Salmasius 14 post *εὐθεῖαν* Berkelius *παράγει* 16 *ὕδωρ*] *Ἴβηρ* Berkelius

altera vero Iberia apud Persas sita est. gens ipsa Iberes vocatur, uti Pieres, Byzeres. Dionysius "prope columnas magnanimorum gens Iberorum," et Aristophanes in Triphalete "ut cognoverunt Iberas illos, qui Aristarchi antiquitus." et rursum "Iberas quos publico ludo exhibes, curriculo mihi auxilio fuisse." et Artemidorus libro secundo operis geographici "grammatica Italorum utuntur, qui ad mare habitant Iberi." a genitivo *Ἴβηρος* deducitur femininum *Ἰβηρίς*. Menander in Aspide ait "*Ἑλληνίς, οὐκ Ἰβηρίς*": Graeca est, non Iberica. dicitur quoque Ibericus. Dionysius "pontus quidem primus Ibericus incipientibus." divisa autem fuit Iberia in duas provincias, nunc autem in tres, ut Marcianus in eius Periplo perhibet: "primum quidem Iberia in duas provincias divisa erat, at nunc in tres, in Hispaniam Baeticam, Hispaniam Lusitaniam, et Tarrhaconesiam." a genitivo *Ἴβηρος* casum rectum deducit Apollonius Iberus, uti a phylacis phylacus. in denominativis, inquit, casus recti a genitivis formantur. Iber quidem duas syllabas similes nominativo, quod ad accentum in penultima, et in simplici forma et in composito habet. simplex quidem est martyr martyris, hic martyrus; Charops Charopis,

νος – ὁ Τροίζηνος "υἱὸς Τροιζήνοιο," Ἴβηρ Ἴβηρος – ὁ Ἴβηρος, ἀφ' οὗ παρὰ Κουαδράτῳ ἐν Ῥωμαϊκῆς χιλιάδος ε' ἔστιν Ἰβήροισιν, οὕτως "καίτοι Λίγυσί θ' ἅμα καὶ Ἰβήροισι πολεμέοντες." τὸ αὐτὸ καὶ Ἅβρων ἐν παρωνύμοις φησί. καὶ αὐτὸς Ἴβηρος τραγοπώγων ἐν Μαλθακοῖς εἴρηται Κρατίνου. λέγονται οἱ Ἴβηρες ὑδροποτεῖν, ὡς Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσοφιστῶν β' οὕτω. "Φίλαρχος μὲν ἐν τῇ ζ' καὶ τοὺς Ἴβηράς φησιν ὑδροποτεῖν πάντας, καίτοι πλουσιωτάτους πάντων ἀνθρώπων τυγχάνοντας· κέκτηνται γὰρ ἄργυρον καὶ χρυσὸν πλεῖστον. μονοσιτεῖν τε αὐτοὺς ἀεὶ λέγει διὰ μικρολογίαν, ἐσθῆτάς τε φορεῖν πολυτελεστάτας."

Κεφάλαιον κδ'. P 78

περὶ Ἱσπανίας.

Πόθεν εἴρηται Ἱσπανία; ἀπὸ Ἱσπάνου γίγαντος οὕτω καλουμένου. Ἱσπανίαι δύο τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίαι, ἡ μὲν μεγάλη ἡ δὲ μικρά. ταύτης ἐμνήσθη Χάραξ ἐν ι' χρονικῶν. "ἐν Ἱσπανίᾳ τῇ μικρᾷ τῇ ἔξω Λουσιτανῶν πάλιν ἀποστάντων ἐπέμφθη ὑπὸ Ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπ' αὐτοὺς Κύϊντος." ὁ αὐτὸς ὁμοῦ περὶ τῶν δύο "Κύϊντος ὁ τῶν Ῥωμαίων πολέμαρχος ἐν ἀμφοτέραις ταῖς Ἱσπανίαις ἡσσώμενος δὲ ὑπὸ Οὐριάθου σπονδὰς πρὸς αὐτὸν ἐποιήσατο." ταύτην κεκλῆσθαί φησιν Ἰβηρίαν ἐν Ἑλληνικῶν γ'. "τὴν δὲ Ἱσπανίαν Ἕλληνες τὰ

22 ἐν] ἐν δ' M

hic Charopus, veluti "Charopique regis;" Troezen Troezenis, hic Troezenus, ut "Troezeni filius." similiter quoque Iber Iberis, hic Iberus: unde apud Quadratum libro quinto Romanae Chiliadis dativus Iberis hisce verbis: "cum Liguribus simul et Iberis belligerantes." idem Abro in denominativis tradit. et apud Cratinum in Malthacis Iberus hircina barba appellatur. dicuntur Iberes aquam potare apud Athenaeum libro secundo Deipnosophistarum hisce verbis: "Philarchus libro septimo ait Iberos omnes aquam potare, etiamsi ditissimi hominum sint: argenti quippe et auri plurimum possident; semel vero in die tantum cibum eos sumere parsimoniae causa ait, ac vestitu uti splendidissimo."

24. *de Hispania.*

Unde dicitur Hispania? ab Hispano huius nominis gigante. Hispaniae duae Italiae provinciae; una quidem magna, alia vero parva. huius meminit Charax lib. x Chronicorum: "in Hispaniam minorem exteriorem, Lusitanis rursum deficientibus, a Romanis exercitus dux missus est Quintus, qui simul in duabus Hispaniis belli praefecturam gereret. is autem a Viriatho superatus foedus cum illo iniit." hanc vocari ait Iberiam [idem Charax] libro tertio rerum

πρῶτα Ἰβηρίαν ἐκάλουν, οὔπω ξύμπαντος τοῦ ἔθνους τὴν προσηγορίαν μεμαθηκότες, ἀλλ' ἀπὸ μέρους τῆς γῆς ὅ ἐστι πρὸς ποταμὸν Ἰβηρίαν καὶ ἀπ' ἐκείνου ὀνομάζονται, τὴν πᾶσαν οὕτω καλοῦντες. ὕστερον δέ φασιν αὐτὴν μετακεκλῆσθαι Πανίαν."

Κεφάλαιον κε'.

ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τῆς Σιγγριανῆς.

Τούτῳ τῷ ἔτει Οὐαλεντινιανὸς οὐ μόνον Βρετανίαν καὶ Γαλλίαν καὶ Ἱσπανίαν ἀνασώσασθαι οὐκ ἴσχυεν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑσπέριον Λιβύην τὴν τῶν Ἄφρων καλουμένην χώραν προσαπώλεσε τρόπῳ τοιῷδε. δύο στρατηγοὶ ἦσαν, Ἀέτιος καὶ Βονιφάτιος, οὓς Θεοδόσιος κατὰ αἴτησιν Οὐαλεντινιανοῦ εἰς Ῥώμην ἀπέστειλεν. Βονιφατίου δὲ τὴν ἀρχὴν τῆς ἑσπερίου Λιβύης λαβόντος, φθονήσας ὁ Ἀέτιος διαβολὴν ποιεῖται κατ' αὐτοῦ ὡς ἀνταρσίαν μελετῶντος καὶ τῆς Λιβύης κρατῆσαι σπεύδοντος. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς Πλακιδίαν ἔλεγε τὴν τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ μητέρα, γράφει δὲ καὶ Βονιφατίῳ ὅτι ἐὰν μεταπεμφθῇς παραγενέσθαι μὴ θελήσῃς· διεβλήθης γάρ, καὶ δόλῳ σε οἱ βασιλεῖς βούλονται χειρώσασθαι. ταῦτα δεξάμενος Βονιφάτιος, καὶ ὡς γνησίῳ φίλῳ Ἀετίῳ πιστεύσας, μεταπεμφθεὶς οὐ παρεγένετο. τότε οἱ βασιλεῖς ὡς εὐνούστατον τὸν

2 μεμαθηκότος M 4 οὕτω add B 5 Πανίαν Bandurius pro Πανωνίαν 8 καὶ Γαλλίαν] ἀλλὰ καὶ Γαλλίαν M 9 καὶ post ἀλλὰ om M 10 τὴν τῶν — χώραν om M 12 Βονιφάτιος — λαβών ed: correxit Bandurius ex Theophane 18 μεταπεμφθῇς Theophanes: libri παραπεμφθῇς

Graecarum: "Hispaniam vero Graeci primum Iberiam nuncupabant, cum nondum totius gentis nomen edidicissent; sed a tractu regionis Ibero flumini adiacente totam terram Iberiam nuncuparunt. postremo autem aiunt illam Paniam appellatam esse."

25. *ex historia S. Theophanis Sigrianae monachi.*

Hoc anno Valentinianus non modo Britanniam Galliam et Hispaniam servare non valuit; quinetiam Libyam occidentalem, quae Afrorum dicitur regio, amisit hoc pacto. duces erant duo Aëtius et Bonifacius; quos petente Valentiniano Romam miserat Theodosius. Bonifacio autem, qui occidentalis Libyae praefecturam acceperat, invidens Aëtius calumniatur eum, quod rebellare et Libyam occupare meditaretur. et haec quidem Placidiae dixit matri Valentiniani. Bonifacio autem literis significavit ne evocatus veniret: "criminis enim calumniam passus es, et te imperatores dolis comprehendere moliuntur." his acceptis Bonifacius Aëtio tanquam sincero amico fidem ha-

Ἀέτιον ἀπεδέξαντο. ἦσαν δὲ τῷ τότε Γότθοι καὶ ἔθνη πολλά τε καὶ μέγιστα μέχρι τοῦ Δανουβίου ἐν τοῖς ὑπερβορείοις τόποις κατῳκισμένα. τούτων δὲ ἀξιολογώτερά εἰσι Γότθοι Γήπεδες καὶ Οὐανδῆλοι, ἐν ὀνόμασι μόνον καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ διαλλάττοντες, μιᾷ διαλέκτῳ κεχρημένοι· πάντες δὲ τῆς Ἀρείου ὑπάρχουσι κακοπιστίας. οὗτοι ἐπ' Ἀρκαδίου καὶ Ὁνωρίου τὸν Δανούβιον διαβάντες ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων γῇ κατῳκίσθησαν. καὶ οἱ μὲν Γήπεδες, ἐξ ὧν ὕστερον διῃρέθησαν Λογγίβαρδοι καὶ Ἀβάρεις, τὰ περὶ Σιγγιδῶνα καὶ Σερμεῖον χωρία ᾤκησαν, οἱ δὲ Ἰσίγοτθοι μετὰ Ἀλαρίχου τὴν P 79
Ῥώμην πορθήσαντες εἰς Γαλλίας ἐχώρησαν καὶ τῶν ἐκεῖ ἐκράτησαν. Γότθοι δὲ Πανωνίαν ἔχοντες πρῶτον, ἔπειτα ιθ' ἔτει τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ νέου ἐπιτρέψαντος τὰ τῆς Θρᾴκης χωρία ᾤκησαν. καὶ ἐπὶ νη' χρόνους ἐν τῇ Θρᾴκῃ διατρίψαντες, Θευδερίχου ἡγεμονεύοντος αὐτῶν πατρικίου καὶ ὑπάτου, Ζήνωνος αὐτοῖς ἐπιτρέψαντος, τῆς ἑσπερίου Λιβύης βασιλείας ἐκράτησαν. οἱ δὲ Οὐανδῆλοι Ἀλανοὺς ἑταιρισάμενοι καὶ Γερμανοὺς τοὺς νῦν καλουμένους Φράγγους, διαβάντες τὸν Ῥῆνον ποταμὸν ἡγούμενον ἔχοντες Γογίδισκλον, κατῴκησαν ἐν Ἱσπανίᾳ πρώτῃ οὔσῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης ἀπο

2 *μέχρι*] *πέραν* Theophanes 3 *εἰσι τέσσαρα, Γότθοι, Ὑπόγοτθοι* (vel *Ἰσίγοτθοι*), *Γήπεδες* Theophanes 10 *Ἀλάριχον* M cum Theophane: corr Meursius. frustra, si conferas c. 29 *μετὰ τὰς φαμιλίας* 19 *Ῥῆνον* Theophanes: libri *νῖνον* *ἔχοντες* add Theophanes, qui *Μοδίγισκλον*

bens, accitus non venit. tum vero ceu fidum et benevolum imperatores habuerunt Aëtium. eodem autem tempore Gotthi et aliae multae ac copiosae gentes in Hyperboreis locis usque ad Danubium habitabant; quarum praecipuae erant Gotthi Gepedes et Vandali, nullo alio quam nominum appellatione a se invicem discretae, et ubique una communi lingua utentes: omnes alioqui pravas Arii sectantur opiniones. hi sub Arcadio et Honorio transmisso Danubio in Romanorum terra sedes posuerunt. et Gepedes quidem, ex quibus postea Longobardi et Avares segregati sunt, regionem Singidoni et Sirmio proximam coluerunt. Wisigotthi autem cum Alaricho postquam Romam devastarunt, in Gallias profecti eas sibi subegerunt. Gotthi vero, qui primo in Pannonia consederant, deinde anno Theodosii iunioris decimo nono Thraciae agros incoluere, eodem Augusto ita permittente; inque Thracia quinquaginta et octo annis commorati, Theuderícho duce, patricio et consule, Zenone ipsis permittente occidentalis Libyae regnum occuparunt. Vandali autem adiunctis sibi Alanis et Germanis, qui nunc Franci appellantur, traiecto Rheno flumine, duce Gogidisclo in Hispania, quae ab Oceano occidentali prima Eu-

τοῦ ἑσπερίου Ὠκεανοῦ. Βονιφάτιος δὲ φοβηθεὶς τοὺς τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖς περάσας ἀπὸ Λιβύης εἰς Ἱσπανίαν πρὸς τοὺς Οὐανδήλους ἦλθεν· καὶ εὑρὼν τὸν μὲν Γογίδισκλον τελευτήσαντα, τοὺς δὲ ἐκείνου παῖδας Γότθαρόν τε καὶ Γηζέριχον τὴν ἀρχὴν διέποντας, τούτους προτρεψάμενος τὴν ἑσπέριον Λιβύην εἰς τρία μέρη διελεῖν ὑπέσχετο, ἐφ' ᾧ ἕκαστον τοῦ τρίτου μέρους ἄρχειν σὺν αὐτῷ, κοινῇ δὲ ἀμύνεσθαι τὸν οἷον δήποτε πολέμιον. ἐπὶ ταύταις ταῖς ὁμολογίαις Οὐανδῆλοι τὸν πορθμὸν διαβάντες τὴν Λιβύην κατῴκησαν ἀπὸ τοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι Τριπόλεως τῆς κατὰ Κυρήνην. οἱ δὲ Ἰσίγοτθοι ἀναστάντες ἀπὸ Γαλλίας ἐκράτησαν καὶ τὴν Ἱσπανίαν. τινὲς δὲ τῆς συγκλήτου Ῥωμαίων φίλοι Βονιφατίου τὴν τοῦ Ἀετίου ψευδοκατηγορίαν ἀνήγγειλαν τῇ Πλακιδίᾳ, ἐμφανῆ ποιήσαντες καὶ τὴν πρὸς Βονιφάτιον Ἀετίου ἐπιστολήν, τοῦ Βονιφατίου ταύτην αὐτοῖς ἀποστείλαντος. ἡ δὲ Πλακιδία ἐκπλαγεῖσα τὸν μὲν Ἀέτιον οὐδὲν ἠδίκησεν, Βονιφατίῳ δὲ λόγον προτρεπτικὸν μεθ' ὅρκων ἀπέστειλεν. τοῦ δὲ Γοτθαρίου τελευτήσαντος Γηζέριχος τῶν Οὐανδήλων γέγονεν αὐτοκράτωρ. Βονιφάτιος δὲ τὸν λόγον δεξάμενος τῶν Οὐανδήλων κατεστράτευσεν, στρατοῦ μεγάλου ἐλθόντος αὐτῷ ἀπό τε Ῥώμης καὶ τοῦ Βυζαντίου, στρατηγοῦντος Ἄσπαρος. πολέμου δὲ κροτηθέντος πρὸς Γηζέριχον ἡττήθη ὁ τῶν Ῥωμαίων στρατός. καὶ οὕτω

4 *Γόνθαρίν τε καὶ Γιζέριχον* Theophanes 10 *Κυρίνης* libri: correctum ex Theophane

ropae regio est, sedem posuerunt. Bonifacius autem Romanorum imperatorum metu e Libya in Hispaniam traiiciens ad Vandalos se recepit. cumque iam obiisset Gogidisclus, ipsius filios Gottharum et Gezerichum principatum tenentes offendit. hos pluribus hortatus Libyam occidentalem in tres partes se divisurum promisit, ut unusquisque secum tertiam partem obtineret, cunctique simul adversarium omnem, quisquis ille foret, ulciscerentur. hoc pacto foedere, Vandali freto transmisso Libyam occuparunt ab Oceano Tripolim usque, quae est iuxta Cyrenem. Wisigotthi autem e Gallia moventes Hispaniam occuparunt. senatores porro quidam Romani, amici Bonifacii, falsam Aëtii criminationem Placidiae patefecerunt producta Aëtii ad Bonifacium epistola, quam ipsis Bonifacius miserat. hac re perculsa Placidia Aëtium quidem nullatenus laesit: ad Bonifacium vero literas cum iureiurando misit, quae officium suaderent. defuncto autem Gotthario, Gezerichus factus est Vandalorum imperator. Bonifacius accepta fide contra Vandalos exercitum movit, numerosissimis copiis Roma et Byzantio duce Aspare missis. inita cum Gezeri-

Βονιφάτιος μετὰ Ἄσπαρος εἰς Ῥώμην ἐλθὼν τὴν ὑποψίαν διέλυσεν, ἀποδείξας τὴν ἀλήθειαν. ἡ δὲ Ἀφρικὴ ὑπ' Οὐανδήλοις γέγονε. τότε καὶ Μαρκιανὸς στρατιώτης ὢν καὶ δουλεύων τῷ Ἄσπαρι ζῶν συνελήφθη ὑπὸ Γηζερίχου, ὁ μετὰ ταῦτα βασιλεύσας.

Ἰστέον ὅτι τρεῖς ἀμερουμνεῖς εἰσὶν ἐν ὅλῃ τῇ Συρίᾳ ἤγουν ἐν τῇ τῶν Ἀράβων ἀρχῇ, ὧν ὁ μὲν πρῶτος καθέζεται ἐν τῷ Βαγδάδ, ἔστι δὲ ἐκ τῆς τοῦ Μουάμεθ γενεᾶς ἤτοι τοῦ Μουχούμετ, ὁ δὲ β' καθέζεται ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἔστιν ἐκ τῆς τοῦ Ἀλὴμ γενεᾶς καὶ Φατιμὲ τῆς θυγατρὸς Μουάμεθ ἤτοι τοῦ Μουχούμετ, ἐξ οὗ καὶ Φατιμῖται ὀνομάζονται. ὁ δὲ P 80
τρίτος καθέζεται ἐν Ἱσπανίᾳ, ἔστι δὲ ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Μαβίου.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ κατ' ἀρχάς, ἐν τῷ κυριεῦσαι τοὺς Σαρακηνοὺς πάσης τῆς Συρίας, ἐκαθέσθη ἀμερουμνῆς ἐν τῷ Βαγδάδ, ἐδέσποζε δὲ πάσης τῆς Περσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας, καὶ εἶχεν ἀμηραδίας μεγάλας ἤτοι στρατηγίδας ταύτας, πρώτην ἀμηραδίαν τὴν Περσίαν ἤγουν τὸ Χωροσάν, δευτέραν ἀμηραδίαν τὴν Ἀφρικήν, τρίτην ἀμηραδίαν τὴν Αἴγυπτον, τετάρτην ἀμηραδίαν τὴν Φιλιστιὴμ ἤτοι τὸ Ῥάμβλε, πέμπτην ἀμηραδίαν τὴν Δάμασκον, ἕκτην ἀμηραδίαν τὸ Χέμψ ἤτοι τὸ Ἔμεσσα, ἑβδόμην ἀμηραδίαν τὸ Χάλεπ, ὀγδόην ἀμηραδίαν τὴν Ἀν-

4 τῷ Ἄσπαρι Theophanes: libri Ἄσπαρον 7 τῷ — ἐν om M
19 δευτέραν τὴν Αἴγυπτον, τρίτην ἀμηραδίαν τὴν ἀφρικὴν M

cho pugna Romanorum exercitus superatus est. atque ita cum Aspare Romam veniens Bonifacius, rei veritate probata, conceptam de se suspicionem diluit. Africa vero Vandalis subdita mansit. tunc etiam Marcianus, qui sub Aspare militem agebat domesticum, et postea imperium nactus, vivus a Gezericho captus est.

Sciendum est tres amermumnes in universa Syria esse, id est in Arabum principatu; quorum quidem primus residet in Bagdad estque ex Muamethi sive Muchumeti progenie, secundus sedet in Africa et est ex prosapia Alim et Phatemae filiae Muameth sive Muchomet, unde etiam Phatemitae vocantur; tertius vero in Hispania sedes habet et a Mavia originem ducit.

Nec ignorandum est a principio, cum Saraceni totum Syriae imperium obtinerent, amermumnem in Bagdad resedisse. imperabat vero Persiae universae, Africae, Aegypto et Arabiae felici, et Ameradias magnas sive praeturas habuit hasce: prima Ameradia erat Persia sive Chorossan; secunda erat Africa, tertia Aegyptus, quarta Philistiim sive Rhamble, quinta Damascus, sexta Chemps sive Emessa,

τιόχειαν, ἐνάτην ἀμηραδίαν τὸ Χαράν, δεκάτην ἀμηραδίαν τὸ Ἔμετ, ἑνδεκάτην ἀμηραδίαν τὴν Ἐσιβή, δωδεκάτην ἀμηραδίαν τὸ Μουσελ, τρισδεκάτην ἀμηραδίαν τὸ Τικρίτ. τῆς δὲ Ἀφρικῆς ἀποσπασθείσης ἀπὸ τῆς τοῦ ἀμερμουμνῆ ἐν τῷ Βαγδὰδ ἐξουσίας καὶ ἰδιοκρατησάσης καὶ ἀμηρᾶν ἴδιον ἀναγορευσάσης γέγονε, καθὼς καὶ προϋπῆρχεν, πρώτη ἀμηραδία ἡ Περσία, δευτέρα ἡ Αἴγυπτος, καὶ καθεξῆς αἱ λοιπαὶ καθὼς προείρηται. ἀρτίως δὲ πάλιν τοῦ ἀμερμουμνῆ τοῦ ἐν τῷ Βαγδὰδ ἀδυνατήσαντος γέγονεν ἰδιόρυθμος ὁ τῆς Περσίας ἀμηρᾶς ἤγουν τοῦ Χορασάν, καὶ ἀπεκάλεσεν ἑαυτὸν ἀμερμουμνῆν, φορῶν καὶ τὸ κουρὰν διὰ πινακιδίων εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ δίκην μανιακίου. λέγει δὲ αὐτὸν εἶναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀλήμ. ὁ δὲ ἀμηρᾶς τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας ὑπῆρχεν ἀεὶ καὶ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀμηρᾶ Αἰγύπτου, γέγονε δὲ καὶ αὐτὸς ἰδιόρυθμος, καὶ ἀπεκάλεσεν καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀμερμουμνῆν. λέγει δὲ καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν εἶναι ἐκ τῆς τοῦ Ἀλὴμ γενεᾶς.

Κεφάλαιον κϛ'.

ἡ γενεαλογία τοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς Οὔγωνος.

Ἰστέον ὅτι ὁ ῥὴξ Ἰταλίας ὁ μέγας Λωθάριος, ὁ πάππος τοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς Οὔγωνος, ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ μεγάλου Καρούλου κατήγετο, περὶ οὗ πολὺς ἔπαινος ἐγκώμιά τε καὶ διηγήματα καὶ περὶ πολέμους ἀνδραγαθήματα. οὗτος οὖν Κάρουλος

4 *ἐν*] *τοῦ ἐν*? 5 *ἀναγορεύσασα* libri: corr Meursius 9 *τοῦ*] *τὸ* vulgo 15 *καὶ αὐτὸς* add B 18 *ῥηγὸς* add B 19 *τοῦ* vulgo om

septima Chalep, octava Antiochia, nona Charan, decima Emet, undecima Esibe, duodecima Musel, decimatertia Ameradia Ticrit. Africa vero ab amermumnis Bagdadensis potestate avulsa, sui iuris facta et proprium sibi ameram constituente, prima Ameradia, quemadmodum solebat, fuit Persia, secunda Aegyptus, et reliquae deinceps, ut supra dictum est. nuper vero cum amermumnes Bagdadensis viribus impar esset, ameras Persiae sive Chorasan sui iuris et potestatis factus est, seseque amermumnem appellavit, gestans Alcoranum e collo per tabellas instar torquis pendentem; deque genere Alim oriundum se dicit. ameras autem Arabiae felicis sub potestate amerae Aegypti semper fuit. verum hic quoque suae dicionis effectus amermumnem sese nuncupat, atque ad Alim originem refert.

26. *Genealogia conspicui Regis Hugonis.*

Sciendum est Italiae regem, magnum Lotharium, conspicui regis Hugonis avum, a Carolo magno originem ducere, qui a bellica fortitudine atque gestis admodum celebratur. hic itaque Carolus unus

ἦν μονοκράτωρ πάντων τῶν ῥηγάτων, ἐβασίλευσε δὲ εἰς τὴν μεγάλην Φραγγίαν. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ οὐδεὶς τῶν ὑπολοίπων ῥηγῶν ἐτόλμησε ῥῆγα ἑαυτὸν καλέσαι, ἀλλὰ πάντες ὑπῆρχον ὑπόσπονδοι αὐτοῦ· ὅστις χρήματα ἱκανὰ καὶ πλοῦτον ἄφθονον ἐν Παλαιστίνῃ ἀποστείλας ἐδείματο μοναστήρια πάμπολλα. ὁ τοίνυν Λωθάριος οὗτος ἀναλαβόμενος τὰ ἑαυτοῦ στρατεύματα, κατὰ Ῥώμης ἐκστρατεύσας ἀπὸ πολέμου ταύτην ἐκράτησε, καὶ ἐστέφθη παρὰ τοῦ τότε πάπα· καὶ ἡνίκα ὑπέστρεφεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν ἤγουν εἰς Παπίαν, κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον Πλαζέντα τὸ ὂν ἀπὸ τριάκοντα μιλίων τῆς Παπίας. κἀκεῖσε μὲν οὗτος τελευτᾷ, ἔτεκεν δὲ υἱὸν P 81 ὀνόματι Ἀδέλβερτον, ὃς ἔγημε γυναῖκα τὴν μεγάλην Βέρταν, καὶ ἐξ αὐτῆς τὴν προρρηθέντα ῥῆγα τὸν Οὔγωνα ἔτεκεν. μετὰ δὲ τὸ τελευτῆσαι τὸν μέγαν Λωθάριον, Λοδόϊκος ὁ ἴδιος τοῦ Λοδοΐκου ἀπὸ τοῦ μεγάλης Φραγγίας ἐλθὼν ἐκράτησε τὴν Παπίαν. καὶ ἦν μὲν ἄστεπτος, ὕστερον δὲ ἦλθεν εἰς Βερῶναν, εἰς τὸ κάστρον τὸ ὂν ἀπὸ ρκ΄ μιλίων τῆς Παπίας, καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐπανέστησαν αὐτῷ οἱ τοῦ αὐτοῦ κάστρου, καὶ κρατήσαντες ἐτύφλωσαν. καὶ τότε ἐκράτησε Βεριγγέριος ὁ πάππος τοῦ νυνὶ Βεριγγέρι, καὶ εἰσελθὼν ἐν Ῥώμῃ ἐστέφθη. καὶ μετὰ τοῦτο ἐδηλοποίησε λαὸς πολὺς τῷ Ῥοδούλφῳ εἰς Βεργώνιαν ὄντι, λέγοντες ὅτι ἐλθὲ ἐνταῦθα, καὶ παραδίδομέν σοι τὸ ῥηγάτον, καὶ ἀποκτενοῦμεν τὸν Βεριγγέ-

8 *καὶ ἐστέφθη παρὰ τοῦ τότε πάπα* add B

omnibus regnis imperabat. regnavit autem in magna Francia, ipsoque regnante nemo alius sese regem appellare ausus est, sed foedus cum eo omnes pepigerant. ille autem multis opibus ingentique pecuniarum vi in Palaestinam transmissis, monasteria quamplurima excitavit. Lotharius igitur iste, admotis exercitibus, adversus Romam expeditionem suscepit, quam bello subiecit; atque ab eo qui tum sedebat pontifice coronatus est. cum autem in dicionem suam, Papiam scilicet, reverteretur, in urbem Placentiam triginta a Papia miliaribus dissitam pervenit, ibique diem obiit. filium vero habuit Adelbertum nomine, qui uxorem duxit magnam Bertam et ex ea Hugonem regem, cuius supra mentionem fecimus, suscepit. Lothario autem magno fatis functo, Ludovicus consanguineus Ludovici e magna Francia profectus Papiam occupavit non coronatus. postea Veronam se contulit; quae urbs centum viginti miliaribus Papia distat; quo cum venisset, insurgentes contra illum cives captum oculis orbarunt. tunc regnum adiit Berengarius, Berengarii qui nunc in vivis est avus, Romamque ingressus coronatus est. hinc populi multi Rodulphum in Burgundia versantem hisce verbis evocant "huc accede, et occiso Berengario

ριον. ὁ δὲ ἦλθε ἀπὸ Βεργώνιαν πρὸς τὰ μέρη τῆς Παπίας, καὶ ὁ μὲν ἥμισυς λαὸς ἦν μετὰ τοῦ Βεριγγέρι, ὁ δὲ λοιπὸς μετὰ τοῦ Ῥοδούλφου. καὶ πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ Βεριγγέρις τὸν πρῶτον πόλεμον, καὶ πάλιν πολεμήσαντες, ἐνίκησεν ὁ Ῥοδοῦλφος, καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς τοῦ Βεριγγέρι. καὶ μόνος καταλειφθεὶς ὁ Βεριγγέρις ἐποίησεν ἑαυτὸν ὡς τεθνεῶτα, καὶ ἔπεσεν μέσον τῶν τεθνεώτων, σκεπάσας αὐτὸν μετὰ τῆς δορκᾶς αὐτοῦ, τὸν δὲ πόδα αὐτοῦ εἶχεν ἔξω. ἐλθὼν δὲ εἷς ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ῥοδούλφου δέδωκεν αὐτῷ μετὰ μεναύλου εἰς τὸν πόδα, αὐτὸς δὲ τὸ σύνολον οὐκ ἐσαλεύθη· τοῦ δὲ μὴ σαλευθέντος, ἀφίησιν αὐτὸν ὡς δῆθεν νεκρὸν ὄντα. ἠγνόει δὲ ὁ τοῦ Ῥοδούλφου λαὸς ὅτι ὁ Βεριγγέρις ἐστί. καὶ παύσαντος τοῦ πολέμου ἠγέρθη ὁ Βεριγγέρις, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ παλάτιον αὐτοῦ μόνος, καὶ πάλιν ἐκράτησε τῆς βασιλείας, καὶ ἐπολέμησε τὸν Ῥοδοῦλφον, καὶ ἐνίκησεν αὐτόν. μετὰ δὲ τοῦτο συνεβιβάσθησαν εἰς ἀλλήλους καὶ ἐμερίσθησαν τὴν χώραν εἰς δύο, καὶ ὁ μὲν εἷς ἀνελάβετο τὸ ἓν μέρος τῆς χώρας, ὁ δὲ ἕτερος τὸ ἕτερον. ἦν δὲ ὁ Ῥοδοῦλφος ὑπὸ τὴν βουλὴν καὶ ἐξουσίαν τοῦ Βεριγγέρι. καὶ μετὰ τοῦτο ἦλθον ἀπὸ Βεργώνια τρεῖς μαρκήσιοι πρὸς Παπίαν τοῦ ἐκδιῶξαι τοὺς κρατοῦντας καὶ κρατῆσαι αὐτοί· ἦσαν δὲ οὗτοι Οὔγων ὁ Ταλιαφέρνου καὶ Βόζων καὶ Οὔγων ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βόζου, ὁ προρρηθεὶς εὐγενέστατος ῥήξ. ἦλθε δὲ μετὰ λαοῦ ἱκανοῦ. καὶ

20 κρατοῦντας καὶ add B 22 Βούζου M

regnum tibi trademus." hic ex Burgundia movit, versusque Papiam concessit; divisoque populo, pars Berengarium sequebatur, residua vero pars Rodulpho haerebat. collatisque signis primo Berengarius vicit; praelioque rursus inito victor fuit Rodulphus, Berengariique exercitus in fugam actus est. ipse autem Berengarius, a suis desertus, se mortuum simulavit, mediusque inter cadavera collapsus, pelle cervina, quam ferebat, se contegens et operiens, pedem extra protensum habuit. accedens autem quidam ex Rodulphi militibus pedem eius venabulo feriit: at immotus ille mansit; cumque ipsum absque ullo motu miles cerneret, pro mortuo habuit ac reliquit. Rodulphi vero exercitus hunc Berengarium esse ignorabat. praelium autem cum cessasset, surrexit Berengarius solusque palatium suum adiit; iterumque regno potitus, armis contra Rodulphum sumptis, eum superavit. posthaec autem pacto foedere regnum inter se diviserunt, ita ut pars una uni, altera alteri cederet. Rodulphus tamen sub consilio et potestate Berengarii manebat. venere postea ex Burgundia Papiam tres marchiones, ut principes exturbarent, Hugo Taliapherni, Boso et Hugo Bosonis frater, rex ille nobilissimus, cuius antea mentionem fe-

μαθὼν ὁ Βεριγγέρις ἡτοιμάσθη, καὶ ἀπῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ πρὸς πόλεμον, καὶ παρακαθίσας ἐστενοχώρησεν αὐτοὺς ἀπὸ λιμοῦ, καὶ ὥρισε τὸν λαὸν αὐτοῦ μὴ φονεύειν τινά, ἀλλ' ὅπου ἂν κρατήσωσί τινα ἐξ αὐτῶν κόπτωσι τὴν ῥῖνα αὐτοῦ καὶ τὰ δύο ὠτία καὶ ἀπολύωσιν· ὃ δὴ καὶ ἐποίουν. θεασάμενοι οὖν τοῦτο αἱ προρρηθεῖσαι τρεῖς κεφαλαί, ἄραντες ἀνυπόδετοι τὰ θεῖα εὐαγγέλια εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἦλθον πρὸς τὸν Βεριγγέριν, αἰτούμενοι συγχώρησιν καὶ ὀμνύοντες τοῦ μηκέτι ἐλθεῖν ἐνθάδε μέχρι τέλους ζωῆς αὐτοῦ· καὶ τότε P 82
εἴασεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. ὕστερον δὲ τοῦ Βεριγγέρι ἀπελθόντος εἰς Βερῶναν, ἀπέκτεινεν αὐτὸν Φαλάμβερτος ὁ σύντεκνος αὐτοῦ, καὶ τότε ἐκράτησεν ὅλον τὸ ῥηγάτον Ῥοδοῦλφος. καὶ μετὰ τοῦτο ἐμήνυσεν ὁ λαὸς τῆς χώρας ὅλης εἰς Βεργωνίαν τῷ Οὔγωνι τῷ προρρηθέντι ῥηγί, λέγοντες ὅτι ἔλθε καὶ παραδίδομέν σοι τὴν χώραν. καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ, ἐπῆρον αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ ἀπήγαγον εἰς τὸ παλάτιον καὶ ἀπεκατέστησαν αὐτὸν ῥῆγα. τὸν δὲ Ῥοδοῦλφον εἶπον ὅτι ἄπελθε μετὰ τοῦ πλούτου σου, θέλῃς εἰς τὴν χώραν σου, θέλῃς ἀλλαχοῦ. ὁ δὲ ἀπῆλθεν εἰς Βεργωνίαν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ κατεῖχεν ἐκεῖσε λαὸν ἱκανόν. καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ἀπῆλθεν Οὔγων ὁ προρρηθεὶς ῥὴξ εἰς Βεργωνίαν, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Ῥοδούλφου, ἥτις καὶ Βέρτα ὠνομάζετο, ἔλαβεν εἰς γυναῖκα, τὴν δὲ θυγατέρα αὐτῆς ὀνόματι Ἀδέλεσαν δέ-

5 δύο add B

cimus. is porro magna stipatus multitudine accessit; quo comperto Berengarius bellum instruxit atque in occursum eius venit, interceptoque commeatu famem exercitui eius intulit, interdixitque suis ne quempiam occiderent, sed quemcunque caperent, naso et duabus auriculis mutilarent, sicque dimitterent. id vero factum est. qua re conspecta tres memorati duces, nudis pedibus, divina evangelia prae manibus tenentes Berengarium adierunt, veniam petentes, iurantesque se nunquam illo superstite isthuc venturos esse. tunc sivit eos liberos in regionem redire. deinde vero cum Veronam abiisset Berengarius, a Phalamberto compatre suo occisus est; et tunc toto regno potitus est Rodulphus. sub haec universae regionis populus praefatum regem Hugonem ex Burgundia accersivit, oblato regionis suae principatu, si accederet; cumque venisset, sustulit eum populus et in palatium adduxit regemque constituit. Rodulpho vero edixerunt ut in regionem suam, sive quocunque vellet, sublatis opibus suis abiret. is in Burgundiam regionem suam se contulit, ibique satis amplae multitudini imperavit. mortuo Rodulpho, memoratus rex Hugo Burgundiam adiit ac Rodulphi uxorem Bertam nomine matrimonio sibi

*δωκεν Λωθαρίῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, τῷ νυνὶ ὄντι Ἰταλίας ῥηγί. ἡ δὲ ἀνελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ συναφθεῖσα Ῥωμανῷ τῷ πορφυρογεννήτῳ υἱῷ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, ἤτοι ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐτοῦ περιβλέπτου ῥηγὸς Οὔγωνος, ἣ ὠνομάζετο Βέρτα κατὰ τὸ ὄνομα τῆς μάμμης αὐτῆς τῆς μεγάλης Βέρτας, ἥτις μετὰ θάνατον τοῦ Ἀδελβέρτου ἀνδρὸς αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἔτη *. μετωνομάσθη δὲ Εὐδοκία κατὰ τὸ ὄνομα τῆς τε μάμμης καὶ ἀδελφῆς Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου.*

Κεφάλαιον κζ.

περὶ τοῦ θέματος Λογουβαρδίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πριγκιπάτων καὶ ἀρχοντιῶν.

Ἰστέον ὅτι ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις κατεκρατεῖτο ἡ πᾶσα ἐξουσία τῆς Ἰταλίας, ἥ τε Νεάπολις καὶ Καπύη καὶ ἡ Βενεβενδὸς τό τε Σαλερινὸν καὶ ἡ Ἀμάλφη καὶ Γαϊτὴ καὶ πᾶσα ἡ Λογουβαρδία, παρὰ τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι βασιλευομένης τῆς Ῥώμης. μετὰ δὲ τὸ ἀνελθεῖν τὸ βασίλειον ἐν Κωνσταντινουπόλει διεμερίσθησαν ταῦτα πάντα εἰς ἀρχὰς δύο, ἐξ οὗ καὶ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεστέλλοντο πατρίκιοι δύο, καὶ ὁ μὲν εἷς πατρίκιος ἐκράτει τὴν Σικελίαν καὶ τὴν Καλαβρίαν καὶ τὴν Νεάπολιν καὶ Ἀμάλφην, ὁ δὲ ἕτερος πατρίκιος ἐκαθέζετο εἰς Βενεβενδὸν καὶ ἐκράτει τὴν Παπίαν καὶ τὴν Κάπυαν καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, καὶ ἐτέλουν κατ' ἔτος τῷ βασιλεῖ τὰ νενομισμένα τῷ δημοσίῳ. αὗται δὲ πᾶσαι αἱ προρρηθεῖσαι χῶραι κατῳ-

4 *ἦτον?* 15 *Γαιήτη* Meursius 16 *βασιλευομένων* M

copulavit, eius vero filiam Adelesam nuptui dedit Lothario filio suo, qui nunc Italiae rex est. filia vero conspicui regis Hugonis Cpolim profecta Romano Porphyrogenito, Constantini Christi amantis imperatoris filio, locata est. haec autem filia conspicui regis Hugonis Berta vocabatur de aviae suae magnae Bertae cognomine, quae post Adelberti mariti sui obitum regno praefuit annis **. illius vero nomen in Eudociam mutatum est, de nomine aviae et sororis Constantini Christi amantis imperatoris.

27. *de Longobardiae Themate, eiusque principatibus ac ducatibus.*

Sciendum est antiquis temporibus omnem Italiae dicionem, Neapolim Capuam Beneventum Salernum Amalphim Gaietam et universam Longobardiam, Romanis Romae imperantibus subditam fuisse. post translatam vero Cpolim imperii sedem haec omnia in duos principatus divisa sunt. ex eo tempore ab imperatore Cpolitano missi sunt patricii duo, quorum alter Siciliam Calabriam Neapolim et Amalphim administrabat, alter vero Beneventi residebat imperabatque Papiae Capuae et reliquis omnibus; qui ambo quotannis impe-

κοῦντο παρὰ τῶν Ῥωμαίων. ἐν δὲ τοῖς καιροῖς Εἰρήνης τῆς βασιλίδος ἀποσταλεὶς ὁ πατρίκιος Ναρσῆς ἐκράτει τὴν Βενεβενδὸν καὶ τὴν Παπίαν, καὶ Ζαχαρίας ὁ πάπας Ἀθηναῖος ἐκράτει τὴν Ῥώμην. συνέβη δὲ πολέμους γενέσθαι εἰς τὰ τῆς Παπίας μέρη, καὶ ἐξωδίασεν ὁ πατρίκιος Ναρσῆς εἰς τὸν στρατὸν τὰ εἰσκομι- P 83
ζόμενα πάκτα τῷ δημοσίῳ, καὶ οὐκ ἀπεστάλη ἡ κατὰ τύπον εἰσκομιδὴ παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Ναρσῆς ἀντεμήνυσεν ὅτι ἀπὸ τῶν αὐτόθι μᾶλλον ἐλπίζω μοι ἀποσταλῆναι χρήματα, ἐπειδὴ πᾶσαν τὴν ἀπὸ τῶν ὧδε εἰσκομιζομένην εἰσκομιδὴν εἰς τοὺς ἀνακύψαντας πολέμους κατηνάλωσα, καὶ μᾶλλον ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ὧδε ζητεῖτε εἰσκομιδάς. ταῦτα ἀκούσασα ἡ βασίλισσα Εἰρήνη καὶ ὀργισθεῖσα ἀπέστειλεν αὐτῷ ἄτρακτον καὶ ἠλακάτην, γράψασα πρὸς αὐτὸν ὅτι λάβε ταῦτα, ἃ καὶ ἁρμόζει σοι· νήθειν σε γὰρ μᾶλλον ἐκρίναμεν δίκαιον ἢ μετὰ ὅπλων ὡς ἄνδρα διεκδικεῖν καὶ διευθύνειν καὶ ὑπερπολεμεῖν Ῥωμαίων. ταῦτα ἀκούσας ὁ πατρίκιος Ναρσῆς ἀντέγραψε πρὸς τὴν βασιλίδα ὅτι ἐπεὶ οὕτω παρ' ὑμῖν ἐνομίσθην νήθειν καὶ κλώθειν καθάπερ γυνή, κλῶσαι ἔχω νήματα μετὰ τῆς ἀτράκτου καὶ ἠλακάτης, ἵνα μέχρις ἂν ζῶσιν οἱ Ῥωμαῖοι μὴ δυνηθῶσιν ἐξυφᾶναι ταῦτα. οἱ δὲ Λογουβάρδοι τῷ τότε καιρῷ κατῴκουν εἰς Πανωνίαν, ἔνθα ἀρτίως οἰκοῦσιν οἱ Τοῦρκοι. καὶ ἀποστείλας ὁ πατρίκιος Ναρσῆς πρὸς αὐτοὺς ὀπώρας παντοίας ἐδηλοποίησεν αὐτοῖς ὅτι δεῦτε ἐνταῦθα, καὶ θεάσασθε

ratoris fisco assignatam pecuniam pendebant. hae porro omnes, quas supra recensui, regiones a Romanis habitabantur. temporibus autem imperatricis Irenes missus patricius Narses et Beneventum et Papiam administrabat; Romam vero papa Zacharias Atheniensis. accidit autem ut in Papiae partibus bella gererentur, Narsesque patricius fisco assignatas ex pacto pecunias in exercitus usum impenderet; et ordinarius ab illo reditus non tantum non mittebatur, sed potius illinc pecunias sibi missum iri, sperare se significabat, quippe cum omnes reditus bellis ingruentibus impendisset, ac proinde non hinc aliquid esse quaerendum. his auditis imperatrix Irene, ira accensa, fusum illi et colum misit, hisce verbis ad ipsum scribens "accipe haec quae tibi conveniunt: nere enim te aequius iudicavimus quam armis tanquam virum uti ac pro Romanis pugnare." quibus intellectis Narses patricius rescripsit imperatrici hoc modo: "postquam nere me rectius et filum torquere videtur tibi veluti feminam, telam me ordiri nosse scias, quam nunquam Romani detexant." tunc autem temporis Longobardi Pannoniam incolebant, quae nunc Turcarum sedes est, et missis ad eos fructibus omnis generis patricius isthaec ipsis significavit "venite huc et videbitis, pro vetere verbo, terram mel et lac fluentem, et qua, ut puto, neque deus meliorem habet; et si vobis

γῆν ῥέουσαν κατὰ τὸ εἰρημένον μέλι καὶ γάλα, ἧς, ὡς οἶμαι, ὁ θεὸς κρείττονα οὐκ ἔχει· καὶ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀρεστόν, κατοικήσατε ἐν αὐτῇ, ὅπως εἰς αἰῶνα αἰῶνος μακαρίζετέ με. ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Λογούβαρδοι καὶ πεισθέντες, ἀναλαβόμενοι τὰς φαμιλίας αὐτῶν, ἦλθον εἰς Βενεβενδόν. οἱ δὲ τοῦ κάστρου Βενεβενδοῦ οὐκ εἴασαν αὐτοὺς ἔνδον τοῦ κάστρου εἰσελθεῖν, ᾤκησαν δὲ ἔξωθεν τοῦ κάστρου πλησίον τοῦ τείχους εἰς τὸν ποταμόν, οἰκοδομήσαντες ἐκεῖσε κάστρον μικρόν, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζεται Τζιβιτανόβα, τουτέστι νεόκαστρον· ὃ καὶ μέχρι τῆς σήμερον συνίσταται. εἰσήρχοντο δὲ καὶ ἔνδοθεν τοῦ κάστρου καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ μηχανῆς κυριεύσαντες τοὺς οἰκήτορας τοῦ κάστρου Βενεβενδοῦ ἀνεῖλον πάντας καὶ κατέσχον τὸ κάστρον· ἔσωθεν γὰρ διὰ τῶν ῥάβδων αὐτῶν σπαθία βαστάζοντες, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑποτρόπον ποιήσαντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μάχην, πάντας, ὡς εἴρηται, ἀπέκτειναν. καὶ ἔκτοτε ἐκστρατεύσαντες πᾶσαν τὴν γῆν ἐκείνην ὑπέταξαν τοῦ τε θέματος Λογουβαρδίας καὶ Καλαβρίας καὶ ἕως Παπίας, ἄνευ τῆς Ὑδρεντοῦ καὶ Καλλιπόλεως καὶ τοῦ Ῥουσιάνου καὶ τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Γαΐτης καὶ Συρεντοῦ καὶ Ἀμάλφης. πρῶτον δὲ κάστρον ὑπῆρχεν ἀρχαῖον καὶ μέγα ἡ Κάπυα, δευτέρα ἡ Νεάπολις, τρίτη ἡ Βενεβενδός, τετάρτη ἡ Γαΐτη, πέμπτη ἡ Ἀμάλφη. τὸ δὲ Σαλερινὸν ᾠκίσθη ἐπὶ τοῦ Σικάρδου, ὅτε διεμέρισαν οἱ Λογούβαρδοι τὰ πριγκιπάτα. εἰσὶ δὲ μέχρις τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ἑβδόμη, ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ϛυνζ΄, ἀφ'

3 *μακαρίζητέ?* 9 *τζινὰ νόβα* M 13 *κατέχουν* M

placuerit, hanc inhabitabitis, ut in perpetuum faustis me precationibus ac benedictionibus prosequamini." his vero auditis, persuasi Longobardi cum familiis Beneventum venerunt. cives autem Beneventani cum intra urbem illos admittere nollent, extra eam prope murum ad flumen habitarunt, aedificata urbe parva, quae Civita nova, id est nova civitas, appellatur, extatque etiam hodie. intrabant vero etiam urbem et ecclesiam, doloque superiores facti habitatoribus omnibus eos universos occiderunt urbemque occuparunt: gladiis enim intra fustes occultatis, ecclesiam ingressi, pugna excitata universos, ut supra dictum est, interemerunt. et inde excursione in omnem dicionem thematis Longobardiae et Calabriae facta, subiecerunt eam usque ad Papiam, excepta Hydrunte Callipoli Rusiano Neapoli Gaieta Surrento et Amalphe. prima vero urbs antiqua et magna erat Capua, secunda Neapolis, tertia Beneventum, quarta Gaieta, quinta Amalphe. Salernum autem habitatum fuit a Sicardo, cum principatus dividerent Longobardi. et sunt in hodiernum usque diem, quae septima indictio est, anni a condito mundo 6457 (Christi 949), a divisa

οὗ ἐμερίσθη ἡ Λογουβαρδία ἔτη σ΄. ὑπῆρχον δὲ ἀδελφοὶ δύο, ὁ Σίκων καὶ ὁ Σίκαρδος· καὶ ὁ μὲν Σίκων ἐκράτησε τὴν Βενεβενδὸν καὶ τὰ μέρη τῆς Βάρεως καὶ τῆς * Σιπενδοῦ, ὁ δὲ Σίκαρδος τὸ Σαλερινὸν καὶ τὴν Κάπυαν καὶ τὰ μέρη τῆς P 84
Καλαβρίας. ἡ δὲ Νεάπολις ἦν ἀρχαῖον πραιτώριον τῶν κατερχομένων πατρικίων, καὶ ὁ κρατῶν τὴν Νεάπολιν κατεῖχε καὶ τὴν Σικελίαν, καὶ ἡνίκα κατέλαβεν ὁ πατρίκιος ἐν Νεαπόλει, ἀπήρχετο ὁ δοὺξ Νεαπόλεως ἐν Σικελίᾳ. ἡ δὲ Κάπυα ἦν πόλις ὑπερμεγέθης, καὶ ἑάλω ὑπὸ τῶν Οὐανδήλων ἤτοι τῶν Ἀφρικῶν, καὶ κατέλυσαν αὐτήν. ἐρημοκάστρου δὲ οὔσης ᾤκουν ἐν αὐτῇ Λογούβαρδοι. καὶ πάλιν τῶν Ἀφρικῶν ἐπερχομένων κατ' αὐτῶν ᾠκοδόμησεν ὁ ἐπίσκοπος Λανδοῦλφος κάστρον εἰς τὴν γέφυραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐπωνόμασεν αὐτὸ * Κάπυαν νέαν, τὴν καὶ νῦν οὖσαν. ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθη ἡ αὐτὴ Κάπυα εἰσὶν ἔτη ογ΄. ἡ δὲ Νεάπολις καὶ ἡ Ἀμάλφη καὶ ἡ Συρεντὸς ὑπῆρχον ἀεὶ ὑπὸ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων.

Ἰστέον ὅτι μαστρομήλης ἑρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ κατεπάνω τοῦ στρατοῦ.

Ἰστέον ὅτι πρὸ τοῦ περᾶσαι τοὺς Βενετίκους καὶ οἰκῆσαι εἰς τὰ νησία εἰς ἃ νῦν οἰκοῦσιν, ἐκαλοῦντο * Ἑνετικοί, καὶ κατῴκουν εἰς τὴν ξηρὰν εἰς αὐτὰ τὰ κάστρα, κάστρον Κόγκορδα, κάστρον * Ἰουστινιάνα, κάστρον τοῦ Νούνου, καὶ ἕτερα πλεῖστα κάστρα.

11 τὴν ἀφρικὴν ἐπερχομένην libri: corr Meursius 13 Καπαντην καὶ libri: corr Bandurius 21 κατῴκουν αἰτίκιοι libri, et mox αἰτικίων: corr Meursius αὐτὰ] ταῦτα?

Longobardia anni 200. erant autem fratres duo, Sico atque Sicardus. et Sico quidem Benevento imperabat ac Bareos, et Sipendi partibus, Sicardus vero Salernum Capuam et partes Calabriae possidebat. at Neapolis antiquum praetorium erat patriciorum qui mittebantur; et qui Neapoli imperabat, imperabat et Siciliae; cumque patricius Neapolim appelleret, dux Neapoleos in Siciliam abibat. Capua vero erat urbs ingens, captaque est a Vandalis sive Afris, et vastata; atque ita desolata cum iaceret, inhabitarunt eam Longobardi. et mox Afris rursum ingruentibus, Landulphus episcopus ad pontem fluminis urbem aedificavit, quam Capantem nuncupavit; quae quidem etiamnum superest. ex quo autem haec Capua constructa fuit, anni sunt 73. ceterum Neapolis Amalphe et Surentum Romano imperatori semper paruerunt.

Sciendum quod magister militum Romanorum lingua significat praefectum exercitus.

Sciendum quod Veneti antequam traiicerent, inhabitarentque insulas quas nunc inhabitant, Henetici nuncupabantur, et incolebant in continenti has urbes, Concordiam Iustiniana Nunum et reliquas plerasque.

Ἰστέον ὅτι περασάντων τῶν νῦν καλουμένων Βενετίκων, πρῶτον δὲ * Ἑνετικῶν, ἔκτισαν ἐν πρώτοις κάστρον ὀχυρόν, ἐν ᾧ καὶ σήμερον καθέζεται ὁ δοὺξ Βενετίας, ἔχον κύκλωθεν θάλασσαν ὡσεὶ μιλίων ἕξ, εἰς ἣν καὶ εἰσέρχονται ποταμοὶ κζ. ὑπάρχουσι δὲ καὶ νῆσοι κατ' ἀνατολὰς τοῦ αὐτοῦ. ἔκτισαν δὲ καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς νήσοις οἱ νῦν Βενέτικοι καλούμενοι κάστρα, κάστρον Κογράδον, ἐν ᾧ καὶ μητρόπολις ἐστι μεγάλη, καὶ πολλὰ λείψανα ἁγίων ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται, κάστρον Ῥιβαλενσῆς, κάστρον Λουλιανόν, κάστρον Ἄψανον, κάστρον Ῥωματινά, κάστρον Λικεντζία, κάστρον Πίνεται, ὅπερ λέγεται Στρόβιλος, κάστρον Βινίολα, κάστρον Βόες, ἐν ᾧ ὑπάρχει ναὸς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου, κάστρον Ἠλιτουάλβα, κάστρον Λιτουμανκέρσες, κάστρον Βρόνιον, κάστρον Μαδαῦκον, κάστρον Ἡβόλα, κάστρον Πριστῆνα, κάστρον Κλουγία, κάστρον Βροῦνδον, κάστρον Φοσαῶν, κάστρον Λαυριτῶν.

Ἰστέον ὅτι καὶ εἰσὶν ἕτεραι νῆσοι ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ Βενετίας.

Ἰστέον ὅτι καὶ ἐν τῇ στερεᾷ εἰς τὸ μέρος τῆς Ἰταλίας ὑπάρχουσι κάστρα τῶν Βενετίκων, ἅτινά εἰσι ταῦτα, κάστρον Κάπρε, κάστρον Νεόκαστρον, κάστρον Φινές, κάστρον Αἴκυλον, κάστρον Ἀειμάνας, ἐμπόριον μέγα Τορτζελῶν, κάστρον Μουράν, κάστρον Ῥίβαντον, ὃ ἑρμηνεύεται τόπος ὑψηλότατος, ἐν ᾧ καθέζεται ὁ δοὺξ Βενετίας, κάστρον Καβερτζέντζης.

Ἰστέον ὅτι καὶ ἐμπόρια εἰσὶ καὶ καστέλλια.

5 ἔκτισαν Meursius pro ἔκτισεν

Sciendum Venetos nunc appellatos, qui olim Henetici dicebantur, cum traiecissent, munitam imprimis urbem condidisse, in qua hodie habitat dux Venetiarum, mari undique cinctam spatio circiter sex miliarium, quod influunt flumina 27. sunt etiam insulae versus orientem urbis, in quibus Veneti nunc appellati oppida aedificarunt, Cogradum, ubi metropolis magna est, in qua multae sanctorum reliquiae depositae iacent; Rhibalenses, Lulianum, Apsanum, Rhomatina, Licentia, Pinetae, sive Strobilus, Biniola, Boës, ubi templum S. Petri apostoli, Elitualba, Litumancerses, Bronium, Madaucum, Hebola, Pristena, Clugia, Brundum, Phosaon, Lauriton.

Sciendum etiam alias esse insulas in Venetorum regione.

Sciendum etiam in terra firma Italiae regione etiam urbes Venetorum has existere, Capre, Neocastrum, Phines, Aeculum, Aimanas, magnum emporium Tortzelorum, Muran, Rhibantum, quod significat locum valde excelsum, in quo residet dux Venetiarum, et Cabertzentza.

Sciendum etiam emporia esse et castella.

Κεφάλαιον κη'.

διήγησις πῶς κατῳκίσθη ἡ νῦν καλουμένη Βενετία.

Ἰστέον ὅτι ἡ Βενετία τὸ μὲν παλαιὸν ἦν τόπος ἔρημός τις ἀοίκητος καὶ βαλτώδης, οἱ δὲ νῦν καλούμενοι Βενέτικοι ὑπῆρχον Φράγγοι ἀπὸ Ἀκουηλεγίας καὶ ἀπὸ τῶν ἑτέρων τόπων τῆς Φραγγίας, καὶ κατῴκουν εἰς τὴν ξηρὰν ἀντικρὺ τῆς Βενετίας. τοῦ δὲ P 85 Ἀτίλα τοῦ βασιλέως τῶν Ἀβάρων ἐλθόντος καὶ πάσας τὰς Φραγγίας καταληϊσαμένου καὶ ἀφανίσαντος, ἤρξαντο φεύγειν μὲν πάντες οἱ Φράγγοι ἀπὸ Ἀκουηλεγίας καὶ ἀπὸ τῶν ἑτέρων τῆς Φραγγίας κάστρων, ἔρχεσθαι δὲ πρὸς τὰς ἀοικήτους νήσους τῆς Βενετίας καὶ ποιεῖν ἐκεῖσε καλύβια διὰ τὸν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα φόβον. αὐτοῦ οὖν τοῦ βασιλέως Ἀτίλα ληϊσαμένου πᾶσαν τὴν χώραν τῆς ξηρᾶς καὶ μέχρι Ῥώμης καὶ Καλαβρίας ἐλθόντος καὶ τὴν Βενετίαν μακρόθεν καταλιπόντος, ἄδειαν εὑρόντες οἱ προσπεφευγότες ἐν ταῖς νήσοις τῆς Βενετίας, καὶ οἷον τὴν δειλίαν ἀποσεισάμενοι, ἅπαντες ἐβουλεύσαντο τοῦ κατοικῆσαι ἐκεῖσε· ὅπερ καὶ ἐποίησαν, κατοικήσαντες ἐκεῖσε μέχρι τῆς σήμερον. μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν Ἀτίλαν μετὰ χρόνους πολλοὺς πάλιν παρεγένετο Πιπῖνος ὁ ῥήξ, ὃς ἦρχε τότε τῆς τε Παπίας καὶ ἑτέρων ῥηγάτων· εἶχεν γὰρ οὗτος ὁ Πιπῖνος ἀδελφοὺς τρεῖς, οἵτινες ἦρχον πασῶν τῶν Φραγγιῶν καὶ Σκλαβινιῶν. τοῦ δὲ ῥηγὸς

8 ἤρξαντο add B

28. *narratio, quomodo conditae fuerint, quae nunc Venetiae nuncupantur.*

Venetiae olim quidem erant locus quispiam desertus, non habitatus, et palustris: qui autem nunc Veneti appellantur, Franci erant ab Aquileia et ceteris Franciae locis, et inhabitabant terram quae e regione Venetiarum est. cum autem venisset Attila Abarum rex ac universam Franciam depopulatus esset ac perdidisset, Franci omnes Aquileiam cum reliquis Franciae urbibus deserere coeperunt, et ad Venetiarum insulas habitatoribus vacuas venerunt, et tuguria illic fecerunt ob Attilae regis metum. hic autem Attila rex cum terram omnem devastasset et Romam usque atque in Calabriam venisset, Venetiasque longe reliquisset, inventa securitate qui in insulas Venetiarum confugerant, et tanquam timore deposito, omnes commorari ibi statuerunt, et commorati sunt in hodiernum usque diem. postquam vero Attila recessisset, multis post annis venit rursum rex Pipinus, qui Papiam tunc et cetera regna tenebat: habebat enim tres fratres Pipinus, qui Franciae omni et Sclavoniae imperabant. cum

Πιπίνου ἐλθόντος κατὰ τῶν Βενετίκων μετὰ δυνάμεως καὶ λαοῦ πολλοῦ, παρεκάθισεν διὰ τῆς ξηρᾶς ἐκεῖθεν τοῦ περάματος τῶν νήσων τῆς Βενετίας, εἰς τόπον λεγόμενον Ἀειβόλας. οἱ οὖν Βενέτικοι ἰδόντες τὸν ῥῆγα Πιπῖνον μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυνάμεως κατ' αὐτῶν ἐπερχόμενον καὶ μέλλοντα μετὰ τῶν ἵππων ἀποπλεῦσαι πρὸς τὴν νῆσον τοῦ Μαδαμαύκου (ἔστι γὰρ αὕτη ἡ νῆσος πλησίον τῆς ξηρᾶς), βαλόντες κερατάρια ἅπαν τὸ πέραμα ἐναπέφραξαν. εἰς ἀμηχανίαν οὖν ἐλθὼν ὁ τοῦ ῥηγὸς Πιπίνου λαὸς (οὐδὲ γὰρ ἦν δυνατὸν αὐτοὺς ἀλλαχοῦ περᾶσαι) παρεκάθισαν αὐτοῖς διὰ τῆς ξηρᾶς μῆνας ἕξ, πολεμοῦντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν μετ' αὐτῶν. καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι εἰσήρχοντο εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν καὶ ἵσταντο ὄπισθεν τῶν παρ' αὐτῶν ῥιφέντων κεραταρίων, ὁ δὲ ῥὴξ Πιπῖνος ἵστατο μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ αἰγιαλῷ. καὶ οἱ μὲν Βενέτικοι μετὰ τοξείας καὶ ῥιπταρίων ἐπολέμουν, μὴ ἐῶντες αὐτοὺς πρὸς τὴν νῆσον διαπεράσαι. ἀπορήσας οὖν ὁ ῥὴξ Πιπῖνος εἶπε πρὸς τοὺς Βενετίκους ὅτι ὑπὸ τὴν ἐμὴν χεῖρα καὶ πρόνοιαν γίνεσθε, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἐμῆς χώρας καὶ ἐξουσίας ἐστέ. οἱ δὲ Βενέτικοι ἀντέλεγον αὐτῷ ὅτι ἡμεῖς δοῦλοι θέλομεν εἶναι τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων καὶ οὐχὶ σοῦ. ἐπὶ πολὺ δὲ βιασθέντες οἱ Βενέτικοι ἀπὸ τῆς γεγονυίας ὀχλήσεως πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσαντο εἰρηνικὰς σπονδὰς πρὸς τὸν ῥῆγα Πιπῖνον τοῦ παρέχειν αὐτῷ πλεῖστα πάκτα. ἔκτοτε δὲ καθ' ἕκαστον χρόνον ἠλάττωτο τὸ πάκτον, ὅπερ καὶ μέχρι τῆς σήμερον δια-

6 *δαμαύκου* M

autem contra Venetos proficisceretur rex Pipinus, ingentem militum multitudinem secum ducens, castra metatus est in continenti ex altera parte traiectus insularum Venetarum, in loco cui nomen Aibolas. videntes autem Veneti regem Pipinum contra se cum exercitu adventantem, et cum equis appulsurum esse ad insulam Madamauci, quae continenti propinqua est, antennis iactis omnem traiectum muniverunt. cum igitur videret Pipini exercitus nihil se efficere posse, quandoquidem traiectus alibi nullus esset, obsederunt eos in continenti per semestre, quotidie manum conserentes. et Veneti quidem naves suas ingressi post antennas quas iecerant se tuebantur, rex vero Pipinus cum suo exercitu stabat in littore; quem Veneti cum sagittis et missilibus oppugnabant, ne in insulam traiiceret. desperans igitur rex Pipinus ita Venetos compellavit: "subditi mei estis, siquidem a mea terra et dicione huc venistis." at illi responderunt "Romanorum imperatori subesse volumus, non tibi." tandem vero crebris molestiis fatigati Veneti pacem cum Pipino rege vel inviti fecerunt et tributa plurima promiserunt. ex illo vero tempore singulis annis minutum

σώζεται· τελοῦσι γὰρ οἱ Βενέτικοι τῷ κατέχοντι τὸ ῥηγάτον Ἰταλίας ἤτοι Παπίας διβάρια ἀσίμιν λίτρας λς΄ καθ᾽ ἕκαστον χρόνον. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ ἔπαυσεν ὁ μεταξὺ Φράγγων καὶ Βενετίκων πόλεμος. ὅτε δὲ ἤρξατο ἀποφεύγειν ὁ λαὸς πρὸς Βενετίαν καὶ ἀποσυνάγεσθαι ὥστε πολλοὺς γίνεσθαι, ἀνηγόρευσαν ἑαυτοῖς δοῦκα τὸν εὐγενείᾳ τῶν ἄλλων διαφέροντα. ἐγεγόνει δὲ ὁ πρῶτος δοὺξ ἐν αὐτοῖς πρὶν ἢ P 86 ἐλθεῖν κατ᾽ αὐτῶν ὁ ῥὴξ Πιπῖνος. ἦν δὲ τῷ τότε καιρῷ τὸ δουκάτον εἰς τόπον λεγόμενον Τζιβιτὰ νόβα, ὅπερ ἑρμηνεύεται νεόκαστρον. διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸ προειρημένον νησίον πλησίον τῆς ξηρᾶς, κοινῇ βουλῇ μετέθηκαν τὸ δουκάτον εἰς ἕτερον νησίον, ἐν ᾧ καὶ νῦν ἔστι σήμερον, διὰ τὸ εἶναι μηκόθεν τῆς ξηρᾶς, ὅσον βλέπει τις ἄνδρα ἵππῳ ἐφεζόμενον.

Κεφάλαιον κθ΄.

περὶ τῆς Δελματίας καὶ τῶν ἐν αὐτῇ παρακειμένων ἐθνῶν.

Ὅτι Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς πάνυ τῆς χώρας Δελματίας ἠράσθη, διὸ καὶ ἀπὸ τῆς Ῥώμης λαὸν ἀγαγὼν μετὰ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ τῆς Δελματίας χώρᾳ τούτους κατεσκήνωσεν· οἳ καὶ Ῥωμᾶνοι προσηγορεύθησαν διὰ τὸ ἀπὸ Ῥώμης μετοικισθῆναι, καὶ ταύτην μέχρι τῆς σήμερον τὴν ἐπωνυμίαν ἐναποφέρονται. οὗτος οὖν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς καὶ τὸ τοῦ Ἀσπαλάθου κάστρον ᾠκοδόμησε, καὶ

10 νησίον] σημεῖον P

fuit tributum, quod etiam hodie obtinet: solvunt enim Veneti quotannis Italiae sive Papiae regnum tenenti divaria argenti non signati libras triginta sex. atque hoc modo bellum inter Francos et Venetos cessavit. cum vero fugere Venetias populus coepisset, ibique congregari, adeo ut ingens esset multitudo, ducem sibi crearunt qui nobilitate ceteros antecelleret; factusque iam fuit primus dux inter ipsos antequam contra eos arma sumeret rex Pipinus. Erat tunc temporis Ducatus in loco qui dicebatur Civita nova, quod interpretantur, Civitas nova. cum autem praedicta insula proxima continenti esset, de communi consilio Ducatum in aliam insulam transtulerunt, ubi etiamnum est; propterea quod tam longe a continente distet, quam quis hominem equo insidentem videre possit.

29. *de Dalmatia, et populis ei adiacentibus.*

Diocletianus imperator summopere Dalmatiam amavit; quare etiam populi Romani colonias eo deduxit; populique illi Romani nuncupati sunt, quippe qui Roma illuc commigrassent; manetque iis cognomen istud ad hodiernum usque diem. laudatus itaque imperator Diocletianus urbem illic Aspalathum condidit, et in ea palatia

ἐν αὐτῷ παλάτια ἐδείματο λόγου καὶ γραφῆς ἁπάσης ἐπέκεινα, ὧν καὶ μέχρι τῆς σήμερον τῆς παλαιᾶς εὐδαιμονίας λείψανα φέρονται, κἂν ὁ πολὺς χρόνος αὐτὰ κατηνάλωσεν. ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον Διόκλεια τὸ νῦν παρὰ τῶν Διοκλητιανῶν κατεχόμενον ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ᾠκοδόμησεν, ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Διοκλητιανοὶ καλεῖσθαι οἱ τῆς ἐκείνης χώρης ἐναπειλήφασιν. ἡ δὲ καὶ τῶν αὐτῶν Ῥωμάνων διακράτησις ἦν μέχρι τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ· οἳ καί ποτε θελήσαντες τὸν ποταμὸν διαπερᾶσαι καὶ καταμαθεῖν τίνες κατοικοῦσιν ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ, διαπεράσαντες εὗρον ἔθνη Σκλαβινικὰ ἄοπλα ὄντα, ἅτινα καὶ Ἄβαροι ἐκαλοῦντο. καὶ οὔτε οὗτοι ἤλπιζον ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ κατοικεῖν τινὰς οὔτε ἐκεῖνοι ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ. διὰ οὖν τὸ ἀόπλους εὑρεῖν αὐτοὺς τοὺς Ἀβάρους οἱ Ῥωμᾶνοι καὶ πρὸς πόλεμον ἀπαρασκευάστους καὶ καταπολεμήσαντες ἀνελάβοντο πραῖδαν καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ ἀνεχώρησαν. καὶ ἔκτοτε ποιήσαντες ἀλλάγια δύο οἱ Ῥωμᾶνοι ἀπὸ πάσχα ἕως πάσχα τὸν λαὸν αὐτῶν ἐνήλλασσον, ὥστε τῷ μεγάλῳ καὶ ἁγίῳ σαββάτῳ ἀλλήλοις συναντᾶν, τοὺς μὲν ἀποστρεφομένους ἀπὸ τοῦ παραμονίμου, τοὺς δὲ εἰς τὴν τοιαύτην δουλείαν ἀπερχομένους. καὶ γὰρ πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπὸ τὸ αὐτὸ κάστρον ἔστι τὸ ἐπιλεγόμενον Σαλῶνα, μέγεθος ἔχον τὸ ἥμισυ Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ πάντες οἱ Ῥωμᾶνοι συνήγοντο καὶ καθωπλίζοντο, καὶ

9 *καὶ καταμαθεῖν — διαπεράσαντες* add B

omni descriptione maiora extruxit, quorum etiamnum reliquiae supersunt veteris magnitudinis testes, quamvis diuturnitate temporum ea consumpta sint. enimvero urbem quoque Diocleam, quam nunc Diocletiani incolunt, aedificavit idem imperator; unde etiam Diocletianorum cognomen nacti sunt eius regionis incolae. istorum autem Romanorum protendebantur termini ad flumen Danubium usque; quod cum aliquando transmisissent discendi gratia quinam trans Danubium habitent, invenerunt Sclavinos, qui et Abari nuncupati, gentem inermem. neque vero hi trans flumen habitare aliquos neque cis flumen isti arbitrabantur. quia autem inermes atque ad bellum imparatos Abaros comperiebant Romani, debellantes eos praedam inde et captivos abducentes recesserunt. et ex eo tempore permutationes duas instituentes Romani a pascha ad pascha suos permutabant, ita ut magno sanctoque sabbato obviam sibi fierent et qui a mansionis suae loco discederent et qui in hanc servitutem succederent. etenim prope mare sub hac ipsa urbe urbs est Salona nuncupata, dimidium habens eius magnitudinis quam Cpolis; in ea congregati omnes Romani arma sumebant, indeque discedentes ad clausuram pergebant quattuor

προσαπεκίνουν ἐκ τῶν ἐκεῖσε καὶ πρὸς τὴν κλεισοῦραν ἀπήρχοντο τὴν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κάστρου ὑπάρχουσαν μίλια τέσσαρα· ἥτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν καλεῖται Κλεῖσα διὰ τὸ συγκλείειν τοὺς διερχομένους ἐκεῖθεν. καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀπήρ- P 87 χοντο πρὸς τὸν ποταμόν. τὸ οὖν τοιοῦτον ἀλλάγιον ἐπὶ πολλοῖς γινόμενον χρόνοις, οἱ ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ Σκλάβοι, οἱ καὶ Ἄβαροι καλούμενοι, καθ' ἑαυτοὺς ἐσκόπησαν λέγοντες ὅτι οὗτοι οἱ Ῥωμᾶνοι, ἐπεὶ ἐπέρασαν καὶ εὗρον πραῖδαν, ἀπὸ τοῦ νῦν καθ' ἡμῶν οὐ παύσονται διαπερῶντες· καὶ διὰ τοῦτο μηχανησόμεθα κατ' αὐτῶν. οὕτως οὖν οἱ Σκλάβοι οἱ Ἄβαροι βουλευσάμενοι, καὶ διαπερασάντων ποτὲ τῶν Ῥωμάνων ποιήσαντες οὗτοι ἐγκρύμματα καὶ πολεμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. καὶ ἀναλαβόμενοι τά τε ὅπλα αὐτῶν καὶ τὰ φλάμουλα καὶ τὰ λοιπὰ πολεμικὰ σημεῖα, διαπεράσαντες οἱ προειρημένοι Σκλάβοι τὸν ποταμὸν ἦλθον εἰς τὴν κλεισοῦραν. οὓς καὶ ἰδόντες οἱ ἐκεῖσε ὄντες Ῥωμᾶνοι, θεασάμενοι δὲ τὰ φλάμουλα καὶ τὴν ἐξόπλισιν τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν, τοὺς αὐτῶν ὁμοφύλους εἶναι νομίσαντες, ἡνίκα κατέλαβον οἱ Σκλάβοι οἱ προρρηθέντες εἰς τὴν κλεισοῦραν, παρεχώρησαν αὐτοῖς διελθεῖν. διελθόντες δὲ εὐθὺς τοὺς Ῥωμάνους οὗτοι ἐξήλασαν καὶ τὴν Σαλῶνα τὸ προειρημένον κάστρον ἐκράτησαν. καὶ κατοικήσαντες ἐκεῖσε ἔκτοτε κατὰ μικρὸν ἀρξάμενοι πραιδεύειν τοὺς Ῥωμάνους τοὺς εἰς τοὺς κάμπους καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη

11 διαπεράσαντές ποτε οἱ Ῥωμάνοι ἐποίησαν οὗτοι ἔγκρυμμα M

milia passuum ab ipsa urbe Salona distantem, quae in hodiernum usque diem Clisa nuncupatur, quod illac praetereuntes quasi concludat, atque inde ad flumen proficiscebantur. hac igitur permutatione multis annis facta, Sclavi qui trans flumen habitabant, qui et Abari dicti, re considerata dixerunt inter sese "Romani hi ex quo primum traiecerunt praedamque nacti sunt, nunquam traiicere desinent; itaque aliquid contra machinemur." hoc igitur consilio Sclavi sive Abari, cum Romani aliquando flumen transmisissent, positis insidiis illos adorti oppugnarunt viceruntque; ac sumptis eorum armis vexillis et reliquis signis bellicis, traiecto praedicti Sclavi flumine ad clausuram venere. quos ubi viderunt Romani qui illic excubias agebant, conspectis vexillis et armatura gentilium suorum, gentiles eos esse suos arbitrati, cum ad clausuram praefati Sclavi accessissent, transitum illis permiserunt. sed intromissi Romanos oppido expulerunt, necnon etiam laudatam urbem Salonam occuparunt; ibique sedibus positis paulatim ex eo tempore incipientes praedari Romanos in campis et in locis editioribus habitantes deleverunt, eorumque loca invaserunt.

κατοικοῦντας ἠφάνισαν, καὶ τοὺς τόπους αὐτῶν κατεκράτησαν. οἱ δὲ λοιποὶ Ῥωμᾶνοι εἰς τὰ τῆς παραλίας κάστρα διεσώθησαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν κρατοῦσιν αὐτά· ἅτινά εἰσι τάδε κάστρα, τὸ Ῥαοῦσιν, τὸ Ἀσπάλαθον, τὸ Τετραγγούριν, τὰ Διάδωρα, ἡ Ἄρβη, ἡ Βέκλα καὶ τὰ Ὄψαρα· ὧν τινῶν καὶ οἰκήτορες μέχρι τοῦ νῦν οἱ Ῥωμᾶνοι καλοῦνται.

Ὅτι ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καθ' ὃν μέλλει τρόπον ῥηθήσεσθαι ἐν τῇ τῶν Χρωβάτων καὶ Σέρβλων συγγραφῇ, πᾶσα ἡ Δελματία καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἔθνη, οἷόν Χρωβάτοι Σέρβλοι Ζαχλοῦμοι Τερβουνιῶται Καναλεῖται Διοκλητιανοὶ καὶ Ἀρεντανοὶ καὶ οἱ Παγανοὶ προσαγορευόμενοι, τῆς δὲ τῶν Ῥωμαίων βασιλείας διὰ τὴν τῶν τότε κρατούντων νωθρότητα καὶ ἀφέλειαν εἰς τὸ μηδὲν παράπαν μικροῦ δεῖν ἐναπονευσάσης, καὶ μάλιστα δὲ ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ ἐξ Ἀμορίου τοῦ τραυλοῦ, οἱ τὰ τῆς Δελματίας κάστρα οἰκοῦντες γεγόνασιν αὐτοκέφαλοι, μήτε τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων μήτε ἑτέρῳ τινὶ ὑποκείμενοι· ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκεῖσε ἔθνη, οἵ τε Χρωβάτοι καὶ Σέρβλοι καὶ Ζαχλοῦμοι καὶ Τερβουνιῶται καὶ Καναλεῖται καὶ Διοκλητιανοὶ καὶ οἱ Παγανοί, τῆς τῶν Ῥωμαίων βασιλείας ἀφηνιάσαντες γεγόνασιν ἰδιόρυθμοι καὶ αὐτοκέφαλοι, τινὶ μὴ ὑποκείμενοι. ἄρχοντας δέ, ὥς φασι, ταῦτα τὰ ἔθνη μὴ ἔχει, πλὴν ζουπάνους γέροντας, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ Σκλαβίνιαι ἔχουσι τύπον. ἀλλὰ οἱ

11 ὑπαγάνοι libri, οἱ Παγάνοι Meursius 15 τοῦ ξαμορίου libri, τοῦ ἀμορίου Meursius et Bandurius 18 Ζαχλοῦμοι καὶ] Ζαχλουμεῖται vulgo

ceteri vero Romani in orae maritimae oppidis servati sunt, eaque etiamnum tenent; et sunt ista Rausium Aspalathum Tetrangurium Diadora Arbe Becla et Opsara; eorumque habitatores in hodiernum usque diem Romani nuncupantur.

Ab imperio autem Heraclii Romanorum imperatoris, uti cum de Croatis et Serviis agemus dicturi sumus, universa Dalmatia, necnon finitimae illi gentes, Croati Servii Zachlumitae Terbuniotae Canalitae Diocletiani, ac Arentani qui et Pagani nuncupati sunt, dicioni Romanae se subtraxerunt; quippe cum Romanum imperium per imperantium tum ignaviam atque socordiam, maxime Michaëlis Amoriensis Balbi, tantum non expirasset, qui Dalmatiae oppida incolebant, sui iuris facti, neque Romano imperatori neque cuiquam alteri subiecti. itidem conterminae illis gentes, Croati Servii Zachlumitae Terbuniotae Canalitae Diocletiani et Pagani, excussis Romani imperii habenis, liberi suisque, non alienis legibus usi sunt. principes vero, ut aiunt, hae gentes non habent, praeter zupanos senes, quemadmodum etiam

πλείονες τῶν τοιούτων Σκλάβων οὐδὲ ἐβαπτίζοντο, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ ἔμενον ἀβάπτιστοι. ἐπὶ δὲ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως ἀπέστειλαν ἀποκρισιαρίους ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες αὐτὸν τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀβαπτίστους βαπτισθῆναι καὶ εἶναι ὥστε ἐξ ἀρχῆς ὑποτεταγμένους τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων· ὧν τινῶν εἰσακούσας ὁ μακάριος ἐκεῖνος καὶ P 88
ἀοίδιμος βασιλεὺς ἐξαπέστειλε βασιλικὸν μετὰ καὶ ἱερέων, καὶ ἐβάπτισεν αὐτοὺς πάντας τοὺς τῶν προρρηθέντων ἐθνῶν ἀβαπτίστους τυγχάνοντας· καὶ μετὰ τὸ βαπτισθῆναι αὐτούς, τότε προεβάλετο εἰς αὐτοὺς ἄρχοντας οὓς ἐκεῖνοι ἤθελον καὶ προέκρινον, ἀπὸ γενεᾶς ἧς ἐκεῖνοι ἠγάπων καὶ ἔστεργον. καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῶν αὐτῶν γενεῶν γίνονται ἄρχοντες εἰς αὐτούς, καὶ οὐκ ἐξ ἑτέρας. οἱ δὲ Παγανοί, οἱ καὶ τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ Ἀρεντανοὶ καλούμενοι, εἰς δυσβάτους τόπους καὶ κρημνώδεις κατελείφθησαν ἀβάπτιστοι· καὶ γὰρ Παγανοὶ κατὰ τὴν τῶν Σκλάβων γλῶσσαν ἀβάπτιστοι ἑρμηνεύονται. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ἀποστείλαντες εἰς τὸν αὐτὸν ἀοίδιμον βασιλέα ἐξῃτήσαντο βαπτισθῆναι καὶ αὐτοί· καὶ ἀποστείλας ἐβάπτισε καὶ αὐτούς. ἐπεὶ δέ, ὡς προέφημεν, διὰ τὴν τῶν κρατούντων νωθρότητα καὶ ἀφέλειαν εἰς κατόπιν τὰ τῶν Ῥωμαίων ἦλθον πράγματα, καὶ οἱ τὰ τῆς Δελματίας κάστρα οἰκοῦντες γεγόνασιν αὐτοκέφαλοι, μήτε τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων μήτε ἄλλῳ τινὶ ὑποκείμενοι. μετὰ δὲ χρό-

16 ἑρμηνεύεται libri: corr Bandurius ex c. 36.

reliqui Sclavorum populi. plurimi etiam ex his Sclavis non baptizabantur, imo diu baptismi expertes manserunt. imperante autem piissimo imperatore Basilio legatos miserunt petitum ut qui ex ipsis baptizati nondum essent baptizarentur, essentque veluti ab origine imperio Romano subiecti. horum precibus auditis beatus ille praeclarusque imperator Caesarianum una cum sacerdotibus misit, omnesque illos qui in praedictis gentibus nondum baptizati erant baptizavit; baptizati autem principes designavit, quos vellent eligerentque e stirpe quam maxime diligerent ac amarent. atque ex eo tempore in hodiernum usque diem principes ipsis ex eadem stirpe et non aliunde eliguntur. Pagani autem, qui et Arentani Romanorum lingua nuncupati sunt, in locis inaccessis atque praeruptis baptismi expertes relinquebantur: Pagani quippe Sclavorum lingua non baptizati dicuntur. deinceps vero etiam hi, missis ad eundem praeclarum imperatorem legatis, petierunt baptizari; misit itaque et baptizavit. deinde vero, ut antea dixi, per imperantium ignaviam atque socordiam retro lapsae sunt res Romanorum, ac incolae oppidorum Dalmatiae sui iuris facti neque Romano imperatori neque cuiquam alteri paruerunt.

νον τινὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἐλθόντων Σαρακηνῶν ἀπὸ Ἀφρικῆς, τοῦ τε Σολδανοῦ καὶ τοῦ Σάβα καὶ τοῦ Κλαφοῦς, μετὰ καραβίων λϛʹ, κατέλαβον ἐν Δελματίᾳ καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον τὰ Βούτοβα, καὶ τὸ κάστρον τὴν Ῥῶσσαν καὶ τὸ κάστρον τὰ Δεκάτερα τὸ κάτω. καὶ ἦλθον καὶ εἰς τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ παρεκάθισαν αὐτῷ μῆνας δεκαπέντε. τότε βιασθέντες οἱ Ῥαουσαῖοι ἐδηλοποίησαν Βασιλείῳ τῷ ἀειμνήστῳ βασιλεῖ Ῥωμαίων, λέγοντες αὐτῷ οὕτως "ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐάσῃς ἀπολέσθαι παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ." ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Νικήτα δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, οὗ τὸ ἐπίκλην Ὠορύφας, μετὰ χελανδίων ἑκατόν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μαθόντες τὴν μετὰ τοῦ στόλου ἄφιξιν τοῦ πατρικίου δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἔφυγον καταλιπόντες τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ ἀντεπέρασαν ἐν Λογουβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως τοῦτο ἐπόρθησαν. τότε ὁ Σολδανὸς κτίσας ἐκεῖσε παλάτια κατεκράτησε πᾶσαν Λογουβαρδίαν μέχρι Ῥώμης ἔτη τεσσαράκοντα. ὁ οὖν βασιλεὺς διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀπέστειλε πρός τε τὸν Λοδόϊχον τὸν ῥῆγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπα Ῥώμης, ἵνα συνεπαμύνηται τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ. οἱ δὲ ὑπείξαντες τῇ τοῦ βασιλέως αἰτήσει, ὅ τε ῥὴξ καὶ ὁ πάπας, ἦλθον ἀμφότεροι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἑνωθέν-

5 *Βούτοβα* pro *Βούγοβα* Bandurius   12 *Ὠορύφας*] *ὁ Ὀρύφας* vulgo   20 *ῥῆγα* Meursius pro *δοῦκα*

post aliquod vero temporis, praeclaro illo ac semper memorando Basilio frena imperii moderante, venientes ab Africa Saraceni cum soldano Saba et Calphone navibusque 36 applicuerunt in Dalmatia, atque urbes Butoba, Rosa, et inferius Decatera expugnarunt. inde adversus Ragusium profecti eam urbem obsidione cinctam quindecim tenuere menses. tum Ragusini cives in angustias adducti Basilio semper memorando Romanorum imperatori id significarunt, hisce verbis "miserere nostri, neve nos permittas ab infidelibus pessundari." eaque re imperator motus Nicetam patricium mittit, drungarium rei navalis, Orypham cognominatum, cum chelandiis centum. at Saraceni ubi affuturum mox cum classe patricium rei navalis drungarium resciverunt, ab obsidione Ragusinae urbis discesserunt, et in Longobardiam traiicientes urbem Barium obsidione cinxerunt expugnaruntque. tunc soldanus extructis ibi palatiis Longobardiam omnem Romam usque annos quadraginta tenuit. hac itaque de causa imperator ad Ludovicum Franciae regem et ad papam Romanum legatos misit petitum ut exercitui a se misso auxilium ferant; qui uterque petitioni

τες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ, ἅμα τῷ Χρωβάτῳ, τῷ Σέρβλῳ καὶ Ζαχλούμῳ καὶ Τερβουνιώταις καὶ Καναλείταις καὶ Ῥαουσίοις, μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Δελματίας κάστρων (οὗτοι γὰρ πάντες βασιλικῇ κελεύσει παρῆσαν), καὶ περασάντων ἐν Λογουβαρδίᾳ ἐκάθησαν τὸ κάστρον Βάρεως καὶ ἐπόρθησαν αὐτό.

Ἰστέον ὅτι τοὺς Χρωβάτους καὶ τοὺς λοιποὺς Σκλαβάρχοντας οἱ τοῦ κάστρου Ῥαουσίου οἰκήτορες μετὰ τῶν ἰδίων P 89 αὐτῶν καραβίων διεπέρασαν ἐν Λογουβαρδίᾳ. καὶ τὸ μὲν κάστρον Βάρεως καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν ἀνελάβετο ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων· τὸν δὲ Σολδανὸν καὶ τοὺς λοιποὺς Σαρακηνοὺς ἀνελάβετο Λοδόϊχος ὁ ῥὴξ Φραγγίας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἐν τῷ κάστρῳ Καπύης καὶ ἐν τῷ κάστρῳ Βενεβενδοῦ. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν εἶδεν γελῶντα. εἶπεν δὲ ὁ ῥὴξ ὅτι εἴ τίς μοι τὸν Σολδανὸν μετὰ ἀληθείας ἀναγγείλῃ ἢ ὑποδείξῃ γελῶντα, δώσω αὐτῷ χρήματα πολλά. καὶ μετὰ τοῦτο εἶδέ τις αὐτὸν γελῶντα, καὶ τῷ ῥηγὶ Λοδοΐχῳ ἀπήγγειλεν. ὁ δὲ προσκαλεσάμενος τὸν Σολδανὸν ἠρώτησεν αὐτὸν ποίῳ τρόπῳ ἐγέλασεν. ὁ δὲ εἶπεν "ἅμαξαν εἶδον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τροχοὺς κυλιομένους, καὶ τούτου χάριν ἐγέλασα, ὅτι καὶ ἐγώ ποτε κεφαλὴ ἤμην καὶ ἀρτίως εἰμὶ ὑποκάτω πάντων, καὶ πάλιν δύναται ὁ θεὸς ὑψῶσαί με." καὶ ἀπὸ τότε προσεκαλεῖτο αὐτὸν ὁ Λοδόϊχος εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ καὶ συν-

5 παρεκάθισαν?   13 ἐν τῷ κάστρῳ Καπύης καὶ add B

eius obsequentes cum magna manu iungunt se copiis ipsius una cum Chrobatis Serviis Zachlumis Terbuniotis Canalitis et Ragusinis cunctisque Dalmatiae oppidorum incolis (nam hi omnes ex imperatoris mandato aderant); qui in Longobardiam traiicientes urbem Barin obsederunt expugnaruntque.

Sciendum autem est quod Chrobatos reliquosque Sclavorum principes Ragusini cives suis navibus in Longobardiam transmiserint. et urbem quidem Barim totamque regionem ac praedam universam sibi habuit imperator Romanorum, soldanum vero cum ceteris Saracenis rex Franciae Ludovicus, et Capuam ac Beneventum ipsos abduxit. et soldanum quidem nemo unquam ridentem videbat; itaque multas ei pecunias rex pollicetur, qui vere ridentem ipsum aut ostendisset aut nuntiasset. evenit autem postea ut quidam ridentem soldanum videret, qui regi Ludovico significavit. ille accersitum soldanum interrogavit quamobrem risisset. isque respondit "currum cernebam et vertentes in eo rotas, et huius rei gratia risum edidi: nam ego quoque aliquando caput fui, nunc autem infra omnes sum, et potest me deus rursum exaltare." atque ex illo tempore ad mensam illum

ἤσθιεν αὐτῷ. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ ἤρχοντο πρὸς τὸν Σολδανὸν ἐρωτῶντες αὐτὸν περὶ ἰατρειῶν καὶ θεραπείας ἀλόγων καὶ λοιπῶν ὑποθέσεων ὡς γέροντα καὶ πεπειραμένον. ὁ δὲ Σολδανὸς πανοῦργος ὢν καὶ σκολιὸς εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι πρᾶγμα θέλω εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ δέδοικα τοῦ μὴ παρ' ὑμῶν κατάδηλον γενέσθαι πρὸς τὸν ῥῆγα, καὶ ἀπολέσω τὴν ἐμαυτοῦ ζωήν. οἱ δὲ ὤμοσαν αὐτῷ, καὶ θαρρήσας εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίσαι θέλει πάντας ὑμᾶς ἐν τῇ μεγάλῃ Φραγγίᾳ, καὶ ἐὰν ἀπιστῆτε, ἐκδέξασθε μικρόν, κἀγὼ πληροφορῶ ὑμᾶς. καὶ ἀπελθὼν εἶπε πρὸς τὸν Λοδόϊχον ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου κακοί εἰσι, καὶ σὺ οὐ δύνασαι κυριεῦσαι τὴν χώραν ταύτην, ἐὰν μὴ ἀφανίσῃς τοὺς δυνατοὺς τοὺς ἀντιπίπτοντάς σοι· ἀλλὰ δέσμευσον τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου, καὶ ἀπόστειλον αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν σου, καὶ τότε ὡς θέλεις οἱ λοιποὶ ὑποταγήσονταί σοι. καὶ ὅτε παρέπεισεν αὐτὸν ἵνα πληρώσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ὥρισε γενέσθαι ἁλύσεις σιδηρᾶς εἰς τὸ ἐξορίσαι αὐτούς, ἀπῆλθεν ὁ Σολδανὸς καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὅτι ἀκμὴν οὐ πιστεύετε ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίστους ὑμᾶς ποιεῖ καὶ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων γίνεται τὸ μνημόσυνον ὑμῶν· ὅμως εἰ θέλετε τελείως πληροφορηθῆναι, ἀπελθόντες θεάσασθε τί ἄρα ἐργάζονται πάντες οἱ χαλκεῖς τῇ προστάξει τοῦ ῥηγός·

7 ῥῆγα Meursius pro δοῦκα   11 τόπου om ed ante Bandurium

suam Ludovicus adhibuit. principes vero Capuae et Beneventi ventitabant ad soldanum interrogantes eum de medicina ac cura equorum aliisque rebus, uti senem et multo usu peritum. ille autem vafer admodum et versutus cum esset, dixit ipsis "est quod communicatum vobis velim, sed vereor ne per vos regi innotescat, et ego in periculum vitae incidam." qui cum iureiurando se obstrinxissent, fidentior factus dixit iis "rex vos omnes in magnam Franciam transportare statuit. et si non creditis, expectate paulisper, donec plenam vobis fidem faciam." discedensque dixit Ludovico "principes huius loci improbi sunt, neque tu dominari huic regioni valebis, nisi potentioribus, qui tibi obsistunt, e medio sublatis. sed primores urbis in vincula coniectos in tuam regionem mitte, et tunc pro arbitrio ceteri sese submittent." cum autem persuasisset ipsi consilio suo obsequi, isque iam catenas ferreas faciendas decrevisset iis ablegandis, adiit soldanus principes, inquiens "nondum vos creditis regem vos exterminaturum et omnino ex hominibus eruendam memoriam vestri. at si omnino certiores rei fieri vultis, abite et videte quid ubique fabri mandato regis conficiant; et nisi circa catenas ac vincula occupatos inveneritis, omnia me falsa dixisse vobis iudicate:

καὶ εἰ οὐχ εὕρητε αὐτοὺς ἐργαζομένους τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, γινώσκετε ὅτι πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ λαλούμενα ὑμῖν ἐστὶ ψευδῆ· εἰ δὲ ἀληθεύω, φροντίσατε τὴν σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἐμὲ εὐεργετήσατε τὸν τὰ χρηστὰ καὶ σωτήρια ὑμῖν βουλευσάμενον. οἱ δὲ ἄρχοντες πεισθέντες τῷ τοῦ Σολδανοῦ λόγῳ, θεασάμενοι δὲ καὶ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, τελείαν πληροφορίαν ἔλαβον, καὶ ἔκτοτε ἐμελέτων τὴν ἀπώλειαν τοῦ ῥηγὸς Λοδοΐχου. ὁ δὲ ῥὴξ ταῦτα πάντα ἀγνοῶν ἐξῆλθε πρὸς P 90 τὸ κυνηγῆσαι· ὑποστρέψαντος δὲ οἱ τούτου ἄρχοντες ἐκράτησαν τὸ κάστρον, μὴ ἐάσαντες αὐτὸν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ ῥὴξ Λοδοΐχος τὴν τῶν ἀρχόντων ἔνστασιν θεασάμενος εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψεν. οἱ δὲ ἄρχοντες εἶπον πρὸς τὸν Σολδανὸν "τί ἄρα θέλεις ἡμᾶς ποιῆσαί σοι περὶ τῆς γενομένης εἰς ἡμᾶς παρὰ σοῦ σωτηρίας"; ὁ δὲ ᾐτήσατο ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἀπολῦσαι αὐτόν, καὶ τούτου γενομένου ἀπῆλθεν ἐν Ἀφρικῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν. μὴ ἐπιλαθόμενος δὲ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ κακίας ἐστρατοπέδευσε, καὶ ἦλθε μετὰ δυνάμεως ἐν Καπύῃ καὶ ἐν Βενεβενδῷ πρὸς τὸ πολιορκῆσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτούς. οἱ δὲ τὰ τοιαῦτα κάστρα κρατοῦντες ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν ῥῆγα Λοδοΐχον ἐν Φραγγίᾳ, ἵνα ἐλθὼν συνεπαμύνηται αὐτοῖς κατὰ τοῦ Σολδανοῦ καὶ τῶν Ἀφρικῶν. ὁ δὲ ῥὴξ Λοδοΐχος ταῦτα μαθών, καὶ ὅνπερ ἐποίησε τρόπον ὁ Σολδανὸς πείσας καὶ τοὺς ἄρχοντας ὅτι δεσμίους μέλλει ὑμᾶς ὁ ῥὴξ ἐν Φραγγίᾳ ἐξορίσαι, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι

sin vera dixero, curae vobis sit propria salus, mihique, qui utilia vobis et salutaria consilia dederim, beneficium reddite." persuasi vero principes soldani verbis, compedibus et vinculis conspectis, omnino id quod erat crediderunt, atque ex eo tempore de tollendo rege Ludovico consilium ceperunt. rex autem horum omnium ignarus venatum egreditur; cumque reverteretur, principes ipsius loci urbe occupata intrare eum minime permiserunt. rex itaque Ludovicus insurgentes contra se principes videns ad sua regreditur. principes vero soldano dixere "quid tibi vis faciamus pro eo quod nos servaveris?" ille vero dimitti ad suos voluit, eoque facto in Africam profectus in propriam regionem se recepit. pristinae autem malitiae minime oblitus, exercitu collecto cum magna manu ad obsidendas capiendasque urbes Capuam ac Beneventum venit. Capuani vero ac Beneventani legatos in Franciam ad regem Ludovicum mittunt, uti suppetias ipsis adversus soldanum et Afros ferret. at rex Ludovicus his cognitis, et quomodo egisset soldanus, principibus persuadens regem compeditos in Franciam mittere voluisse, sic ipsis respondit "poenitet quidem

καὶ ἅπερ ἐποίησα πρότερον εἰς ὑμᾶς μεταμεμέλημαι, ὅτι ἔσωσα ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ ἀνταπεδώκατέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν· καὶ καθὼς ἐδιώχθην παρ' ὑμῶν, ἀρτίως χαίρω ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ὑμῶν. τότε ἀπορήσαντες ἀπὸ τοῦ ῥηγὸς Λοδοΐχου ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων τοῦ δοῦναι αὐτοῖς βοήθειαν καὶ λυτρώσασθαι τοῦ τοιούτου κινδύνου· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο βοηθῆσαι αὐτοῖς. τοῦ δὲ ἀποκρισιαρίου ἀπὸ τῆς πόλεως ὑποστρέψαντος καὶ ἀγαθὰς ἀγγελίας τοῖς πέμψασιν αὐτὸν ἀποκομίζοντος περὶ τῆς τοῦ βασιλέως συμμαχίας, μήπω τούτου ἀποσωθέντος ἐν τῷ κάστρῳ, ἐκρατήθη παρὰ τῶν βιγλῶν τοῦ Σολδανοῦ· προεγνώκει γὰρ ὁ Σολδανὸς τὴν γεγονυῖαν ἀποστολὴν πρὸς ἱκεσίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ ἐπύκτευσε τοῦ τὸν ἀποκρισιάριον αὐτῶν κρατῆσαι, ὅπερ καὶ γέγονε. κρατηθέντος δὲ αὐτοῦ ἔμαθε τὴν ἀποτελεσθεῖσαν παρ' αὐτοῦ δουλείαν, καὶ ὅτι δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει ἡ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων βοήθεια. ὁ δὲ Σολδανὸς εἶπε τῷ αὐτῷ ἀποκρισιαρίῳ ὅτι εἰ ποιήσεις ὅπερ σοι εἴπω, ἐλευθερίας καὶ δωρεῶν μεγίστων ἀξιωθήσῃ· εἰ δὲ μή, πονηρῷ θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀπολέσεις. τοῦ δὲ ὑποσχομένου ἐκπληρῶσαι τὰ κελευόμενα αὐτῷ, εἶπεν ὁ Σολδανὸς πρὸς αὐτὸν ὅτι κελεύω στῆναί σε πλησίον τοῦ τείχους, καὶ προσκαλέσασθαι τοὺς ἀποστείλαντάς σε, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς "ἐγὼ μὲν τὴν δουλείαν ἣν ὤφειλον ποιῆ-

13 τοῦ τὸν] τοῦτον vulgo

me etiam eorum quae antea vobis praestiti, cum vos ab hostibus servarim, pro quo beneficio mala mihi reposuistis; et quemadmodum eiectus ipse a vobis fui, ita nunc de vestro exitio gaudeo." tunc ad summam angustiam redacti, a rege Ludovico ad Romanorum imperatorem legatos mittunt petitum ut ipsis opitularetur atque ab eiusmodi periculo eos liberaret. pollicetur opem imperator; sed legatus ab urbe Cpolitana rediens atque laeta suis nuntia afferens de auxilio ab imperatore mittendo, priusquam in urbem se recipere posset, a soldani excubiis captus fuit. praesciverat quippe ille legationem factam ad imperatorem Romanum, et omni studio incubuit ut legatum caperet; quod et factum fuit. comprehenso autem legato, intellexit quo defunctus fuerat officio, et post paucos dies auxilia Romani imperatoris affutura. dicit itaque ei soldanus "si quae dixero feceris, libertate et maximis muneribus cohonestaberis: sin minus, mala morte peribis." cumque legatus facturum se mandata pollicitus esset, dixit ei soldanus „iubeo te proxime muros accedere ac eos qui te miserunt advocare, ipsisque dicere: ego quidem quod vobis officium debui

σαι πεποίηκα, καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων περὶ ὑμῶν ἐδυσώπησα· πλὴν οὖν γινώσκετε ὅτι εἰς κενὸν ἐγένετο ἡ ὁδός μου, καὶ ὁ βασιλεὺς παμφαῦλον ἔθηκε τὴν παρ' ὑμῶν γεγονυῖαν ἱκεσίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ βασιλέως μὴ ἐλπίζετε βοήθειαν." τοῦ δὲ ὑποσχομένου ταῦτα μετὰ χαρᾶς ἐκπληρῶσαι, ἤγαγον αὐτὸν πλησίον τοῦ κάστρου, καὶ ἐν οὐδενὶ θέμενος τὰ παρὰ τοῦ Σολδανοῦ ῥηθέντα πάντα, μήτε τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ φοβηθεὶς μήτε ταῖς ὑποσχέσεσιν αὐτοῦ πεισθείς, ἀλλὰ τὸν P 91 τοῦ θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ θέμενος διελογίσατο ἐν ἑαυτῷ ὅτι συμφέρον ἐστὶν ἐμὲ μόνον ἀποθανεῖν καὶ μὴ τοσαύτας ψυχὰς διὰ λόγου παγιδεῦσαι καὶ προδοῦναι εἰς θάνατον. καὶ δὴ πλησίον τοῦ τείχους αὐτοῦ γενομένου καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας προσκαλεσαμένου, εἶπε πρὸς τοὺς ἐξουσιάσαντας τοῦ τοιούτου κάστρου "ἐγὼ μέν, κύριοί μου, τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων δηλωθέντα ὑμῖν ἀπαγγελῶ· πλὴν ὁρκίζω ὑμᾶς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς τοῦ κάστρου καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἵνα ἀντὶ ἐμοῦ εὐεργετήσητε τὰ τέκνα μου καὶ τὴν ἐλπίζουσαν ἀπολαβεῖν με σύμβιόν μου· ὡς γὰρ ποιήσητε μετὰ αὐτῶν, παρὰ τοῦ δικαίου καὶ μισθαποδότου ἀγαθοῦ θεοῦ, μέλλοντος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθε." καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεθάρρυνεν αὐτοὺς λέγων "ἐγὼ μὲν ἀπὸ τοῦ

3 παρὰ φαῦλον? 5 ταῦτα add B 11 τοιαύτας vulgo

praestiti, imperatoremque Romanum pro vobis oravi, verum notum vobis volo frustra mihi susceptam hanc profectionem fuisse; et supplicationem vestram imperator reiecit, neque est quod opem ab illo ullam expectetis." legatum autem haec se executurum cum laetitia promittentem ad urbem duxerunt. at spretis omnibus quae soldanus dixerat, neque minis eius territus neque pollicitationibus persuasus, sed dei timorem in pectore gestans, haec in animo cogitavit: "satius est unum me mori quam tot animas verbo compediri et ad mortem prodi." et sane cum proxime muros esset omnesque principes advocasset, ita urbis primates allocutus est: "ego quidem, domini mei, officio meo defunctus sum, et quae significari vobis Romanorum imperator iussit nuntiabo: at obtestor vos per filium dei urbisque vestrae universae et animarum vestrarum salutem, uti pro me benefaciatis liberis meis et quae me amplecti sperat coniugi: quemadmodum enim illis feceritis, ita a iusto et bonorum remuneratore deo, qui iudicaturus est vivos et mortuos, mercedem recipietis." et haec locutus animo illos bono esse iussit, inquiens "ego profecto de vita

Σολδανοῦ ἀπολοῦμαι καὶ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύω· ὑμεῖς δὲ στῆτε ἑδραῖοι καὶ μὴ δειλανδρήσητε, ἀλλ' ὑπομείνατε μικρόν, καὶ εἰς ὀλίγον ἡμερῶν φθάσει ἡ ἀποσταλεῖσα ὑμῖν σωτηρία παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων." ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, οἱ κατέχοντες αὐτὸν οἰκεῖοι τοῦ Σολδανοῦ παρὰ προσδοκίαν τὰ παρ' αὐτοῦ λαληθέντα ἀκούσαντες ἔβρυξαν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας, καὶ εἷς τοῦ ἑτέρου προέτρεχον, τίς ἄρα τῆς αὐτοῦ σφαγῆς γένειεν αὐτουργός. τοῦ δὲ παρ' αὐτῶν ἀναιρεθέντος, πτοηθεὶς ὁ Σολδανὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐρχομένην δυναστείαν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ οἱ τῆς Καπύης καὶ οἱ τῆς Βενεβενδοῦ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων εἰς τελείαν δούλωσιν καὶ ὑποταγὴν διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μεγάλην ταύτην εὐεργεσίαν.

Ὅτι τὸ κάστρον τοῦ Ῥαουσίου οὐ καλεῖται Ῥαούση τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ, ἀλλ' ἐπεὶ ἐπάνω τῶν κρημνῶν ἵσταται, λέγεται δὲ Ῥωμαϊστὶ ὁ κρημνὸς λαῦ, ἐκλήθησαν ἐκ τούτου Λαυσαῖοι ἤγουν οἱ καθεζόμενοι εἰς τὸν κρημνόν. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια, ἡ πολλάκις μεταφθείρουσα τὰ ὀνόματα τῇ ἐναλλαγῇ τῶν γραμμάτων, μεταβαλοῦσα τὴν κλῆσιν Ῥαουσαίους τούτους ἐκάλεσεν. οἱ δὲ αὐτοὶ Ῥαουσαῖοι τὸ παλαιὸν ἐκράτουν τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον Πίταυρα· καὶ ἐπειδή, ἡνίκα τὰ λοιπὰ ἐκρατήθησαν κάστρα παρὰ τῶν Σκλάβων τῶν ὄντων

8 *γέγονε* B   17 *δὲ* vulgo post *λέγεται*

periclitor et a soldano interficiar: vos autem resistite fortiter, neque timete, sed expectate paulisper: post paucos quippe dies aderunt auxilia ab imperatore Romanorum vobis missa." legatus cum haec verba pronuntiasset, soldani milites qui eum deduxerant, auditis quae praeter expectationem locutus erat, dentibus super eum stridebant, ac procurrentes certatim ipsum interficiunt. eo autem occiso, soldanus validissimum imperatoris exercitum qui adventabat metuens ad sua regreditur. et ex illo tempore in hodiernum usque diem Capuani ac Beneventiani sub potestate Romani imperatoris degunt, ipsique propter ingens hoc in illos collatum beneficium plene subiecti serviunt.

Urbs Rausium non appellatur Rausium Graeca lingua, sed quia in locis praeruptis posita est; praecipitium Graece vocatur λαῦ, unde inhabitantes nuncupati sunt Lausaei, id est praecipitium insidentes. communis vero usus, qui saepe literarum commutatione nomina corrumpit, commutato nomine Rausaeos appellavit. atque hi ipsi Rausaei olim tenuerunt urbem Epidaurum nuncupatam: at postea cum reliquae urbes expugnatae essent a Sclavis, qui in hoc themate sunt,

ἐν τῷ θέματι, ἐκρατήθη καὶ τὸ τοιοῦτον κάστρον, καὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν οἱ δὲ ᾐχμαλωτίσθησαν, οἱ δὲ δυνηθέντες ἐκφυγεῖν καὶ διασωθῆναι εἰς τοὺς ὑποκρήμνους τόπους κατῴκησαν, ἐν ᾧ ἔστιν ἀρτίως τὸ κάστρον, οἰκοδομήσαντες αὐτὸ πρότερον μικρὸν καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα μεῖζον, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν τὸ τεῖχος αὐτοῦ αὐξήσαντες μέχρι δ' ἔχειν τὸ κάστρον διὰ τὸ πλατύνεσθαι αὐτοὺς κατ' ὀλίγον καὶ πληθύνεσθαι. ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων εἰς τὸ Ῥαούσιον εἰσὶν οὗτοι, Γρηγόριος, Ἀρσάφιος, Βικτωρῖνος, Βιτάλιος, Βαλεντῖνος ὁ ἀρχιδιάκων,* Βαλεντῖνος ὁ πατὴρ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου. ἀφ' οὗ δὲ ἀπὸ Σαλῶνα μετῴκησαν εἰς Ῥαούσιον, εἰσὶν ἔτη φ' μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης ἔτους ͵ϛυνζ'. ἐν P 92 δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Παγκράτιος ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ ὄντι μέσον τοῦ αὐτοῦ κάστρου.

Ὅτι τὸ Ἀσπαλάθου κάστρον, ὅπερ παλάτιον μικρὸν ἑρμηνεύεται, ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς τοῦτο ἔκτισεν· εἶχε δὲ αὐτὸ ὡς ἴδιον οἶκον, καὶ αὐλὴν οἰκοδομήσας ἔνδοθεν καὶ παλάτια, ἐξ ὧν τὰ πλείονα κατελύθησαν. σώζεται δὲ μέχρι τοῦ νῦν ὀλίγα, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἐπισκοπεῖον τοῦ κάστρου καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δόμνου, ἐν ᾧ κατάκειται ὁ αὐτὸς ἅγιος Δόμνος, ὅπερ ἦν κοιτὼν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν εἰλημματικαὶ καμάραι, αἵτινες ὑπῆρχον

6 δ' ἔχει M an μέχρι τοῦ ὧδ' ἔχειν? 8 κατοικησάντων M 9 Βανεντῖνος B, Βαυεντῖνος M: corr Bandurius 11 μετωκεσεν M 15 τὸ] τοῦ vulgo

haec etiam urbs ab ipsis capta fuit; et civium alii quidem interfecti fuere, alii vero in vinculis abducti. qui autem fuga salutem invenire potuerunt, loca praerupta inhabitarunt. ubi nunc urbs est, primo exiguam illam aedificantes et postea maiorem, mox rursum et quartum paulatim aucta multitudine pomeria protulerunt. ex iis autem qui aliunde demigrarunt Ragusium, hi sunt, Gregorius, Arsaphius, Victorinus, Vitalius, Valentinus archidiaconus, Banentinus pater protospatharii Stephani. ex quo autem cives Salonitani Rausium demigrarunt, anni sunt 500 in hunc usque diem, indictione 7 anni 6457 (Christi 949). ceterum in eadem urbe depositus fuit S. Pancratius in aede S. Stephani, quae est in media urbe.

Aspalathi urbem, quae parvum palatium significat, imperator Diocletianus condidit: habuit illam ut domum propriam, aulamque ibi extruxit et palatia, quorum pleraque perierunt; quae autem etiamnum supersunt valde pauca sunt, ex quibus episcopium urbis, et templum S. Domini, ubi ille ipse sanctus depositus fuit; quod cubiculum erat eiusdem imperatoris Diocletiani. subter illo sunt rotundi fornices,

φυλακαὶ ἐν αἷς τοὺς παρ' αὐτοῦ βασανιζομένους ἁγίους ἐναπέκλειεν ἀπηνῶς. ἀπόκειται δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κάστρῳ καὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος.

Ὅτι τὸ τεῖχος τοῦ τοιούτου κάστρου οὔτε ἀπὸ βησάλων ἐστὶν ἐκτισμένον οὔτε ἀπὸ ἐγχορήγου, ἀλλ' ἀπὸ λίθων τετραπεδίκων ἐχόντων εἰς μῆκος ἀνὰ ὀργυιᾶς α', πολλάκις καὶ ἀνὰ δύο, καὶ τὸ πλάτος ἀνὰ ὀργυιᾶς μιᾶς, οἵτινές εἰσι συνηρμοσμένοι καὶ συνδεδεμένοι εἰς ἀλλήλους μετὰ σιδήρων ἐν μολίβδῳ ἐγχυλιασμένων. ἵστανται δὲ καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον κάστρον καὶ κίονες πυκνοί, ἔχοντες ἐπάνω κοσμίτας, ἐν οἷς ἔμελλεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς εἰλημματικὰς ἐγεῖραι καμάρας, καὶ σκεπάσαι τὸ κάστρον ὅλον, καὶ ποιῆσαι τὰ παλάτια αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ οἰκήματα τοῦ κάστρου ἐπάνω τῶν εἰλημμάτων ἐκείνων διόροφα καὶ τριόροφα, ὥστε μὴ ὀλίγον ἐκ τοῦ αὐτοῦ κάστρου ἐσκέπασε. τοῦ δὲ τοιούτου κάστρου τὸ τεῖχος οὔτε περίπατον ἔχει οὔτε προμαχῶνας, ἀλλὰ τοίχους μόνους ὑψηλοὺς καὶ τοξικὰς φωταγωγούς.

Ὅτι τὸ κάστρον τὸ Τετραγγούριν μικρόν ἐστι νησίον ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἔχον καὶ τράχηλον ἕως τῆς γῆς στενώτατον δίκην γεφυρίου, ἐν ᾧ διέρχονται οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ αὐτὸ κάστρον. Τετραγγούριν δὲ καλεῖται διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ μικρὸν δίκην ἀγγουρίου. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ ἀπόκειται ὁ ἅγιος μάρτυρ Λαυρέντιος ὁ ἀρχιδιάκων.

4 *τὸ αὐτὸ κάστρον* M 12 *ὅλον — κάστρου* add B

olim custodiae, in quas sanctos immaniter a se cruciatos compingebat. in eadem vero urbe depositus etiam fuit S. Anastasius.

Murus autem huius urbis neque ex latere est neque ex enchorego, sed ex lapidibus quadratis unius et saepe duarum ulnarum longitudine et unius latitudine, qui coagmentati inter se sunt vinctique ferro in plumbum liquefactum impacto. in eadem autem urbe erectae etiam visuntur columnae complures, super quas cosmitae, ubi idem imperator Diocletianus aedificaturus erat rotundos fornices, totamque urbem tecturus, et palatia sibi extructurus, omnesque urbis aedes supra istos rotundos fornices, gemina aut triplici concameratione, ita ut non exiguam urbis partem cooperiret. moenia autem huius urbis ambulacrum non habent, neque propugnacula, sed sublimes tantum muri sunt, in quibus fenestrae ad emittenda iacula.

Urbs Tetrangurium parva quaedam in mari insula est, angustissima cervice, ponticuli instar, ad terram usque porrecta, qua ad oppidum transeunt incolae. Tetrangurium autem urbs illa vocatur, quod parva sit veluti cucumer. in eadem vero urbe depositus fuit S. martyr Laurentius archidiaconus.

Ὅτι τὸ κάστρον τῶν Δεκατέρων ἑρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἐστενωμένον καὶ πεπληγμένον, διότι εἰσέρχεται ἡ θάλασσα ὥσπερ γλῶσσα ἐστενωμένη μέχρι τῶν δεκαπέντε καὶ εἴκοσι μιλίων, καὶ εἰς τὸ τῆς θαλάσσης συμπλήρωμά ἐστι τὸ κάστρον. ἔχει δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὄρη ὑψηλά, ὥστε μόνῳ τῷ καλοκαιρίῳ βλέπειν τὸν ἥλιον διὰ τὸ μεσουρανεῖν, τῷ δὲ χειμῶνι οὐδαμῶς. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Τρύφων ἀκεραίως πᾶσαν νόσον ἰώμενος, μάλιστα τοὺς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων τυραννουμένους· ὁ δὲ ναὸς αὐτοῦ ἐστὶν εἰλῆματικός.

Ὅτι τὸ κάστρον τῶν Διαδώρων καλεῖται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἰὰμ ἔρατ, ὅπερ ἑρμηνεύεται ἀπάρτι ἦτον· δηλονότι ὅτε ἡ Ῥώμη ἐκτίσθη, προεκτισμένον ἦν τὸ τοιοῦτον κάστρον· ἔστι δὲ τὸ κάστρον μέγα. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια καλεῖ αὐτὸ Διάδωρα. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ἐν σαρκὶ P 93
ἡ ἁγία Ἀναστασία ἡ παρθένος, θυγάτηρ γεγονυῖα Εὐσταθίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον βασιλεύσαντος, καὶ ὁ ἅγιος Χρυσόγονος μοναχὸς καὶ μάρτυς, καὶ ἡ ἁγία ἅλυσις αὐτοῦ. ὁ δὲ ναὸς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐστὶ δρομικός, ὅμοιος τῷ Χαλκοπρατίων ναῷ, μετὰ κιόνων πρασίνων καὶ λευκῶν, ὅλος εἰκονισμένος ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας· ὁ δὲ πάτος αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ συγκοπῆς θαυμαστῆς. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος ναὸς πλησίον αὐτοῦ εἰλῆματικός, ἡ ἁγία Τριάς· καὶ ἐπάνω τοῦ ναοῦ αὐ-

16 ἡ παρθένος add B 19 τῷ τῶν Χ.? 21 ἠλιγραφίας M αὐτῆς M

Urbs Decatera lingua Romanorum significat angustatum et percussum, quoniam mare ingreditur tanquam lingua coangustata ad quindecim, imo ad viginti usque milia passuum, estque urbs illa sita ad maris complementum. habet vero circum se urbs illa montes altos, ita ut aestate tantum solem videat, quod tunc in medio caeli sit, hieme vero nunquam. in hac autem urbe depositus fuit S. Tryphon, qui omnes omnino aegrotos sanat, maxime eos qui ab impuris spiritibus vexantur: templum vero ipsius rotundum est.

Diadora urbs Romanorum lingua est "iam erat," videlicet quod ante Romam haec condita fuerit; est autem urbs haec magna, et vulgariter Diadora nuncupatur. in eadem vero urbe sepultum est corpus S. Anastasiae virginis, filiae Eustathii, qui illo tempore regnabat; item S. Chrysogonus monachus et martyr, cuius et sacra catena illic asservatur. templum autem S. Anastasiae oblongum est, simile illi quod in Chalcopratiis est, et columnas habet prasinas atque albas, totumque ornatum est figuris pictura vetusta elaboratis, pavimentum vero ipsius mirifice ex opere tessellato confectum iuxta autem illud

νον τινὰ ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ ἀοιδίμου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἐλθόντων Σαρακηνῶν ἀπὸ Ἀφρικῆς, τοῦ τε Σολδανοῦ καὶ τοῦ Σάβα καὶ τοῦ Κλαφοῦς, μετὰ καραβίων λϛ', κατέλαβον ἐν Δελματίᾳ καὶ ἐπόρθησαν τὸ κάστρον τὰ Βούτοβα, καὶ τὸ κάστρον τὴν Ῥῶσσαν καὶ τὸ κάστρον τὰ Δεκάτερα τὸ κάτω. καὶ ἦλθον καὶ εἰς τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ παρεκάθισαν αὐτῷ μῆνας δεκαπέντε. τότε βιασθέντες οἱ Ῥαουσαῖοι ἐδηλοποίησαν Βασιλείῳ τῷ ἀειμνήστῳ βασιλεῖ Ῥωμαίων, λέγοντες αὐτῷ οὕτως "ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ μὴ ἐάσῃς ἀπολέσθαι παρὰ τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ." ὁ δὲ βασιλεὺς σπλαγχνισθεὶς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Νικήτα δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, οὗ τὸ ἐπίκλην Ὠορύφας, μετὰ χελανδίων ἑκατόν. οἱ δὲ Σαρακηνοὶ μαθόντες τὴν μετὰ τοῦ στόλου ἄφιξιν τοῦ πατρικίου δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἔφυγον καταλιπόντες τὸ κάστρον Ῥαουσίου, καὶ ἀντεπέρασαν ἐν Λογουβαρδίᾳ, καὶ πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως τοῦτο ἐπόρθησαν. τότε ὁ Σολδανὸς κτίσας ἐκεῖσε παλάτια κατεκράτησε πᾶσαν Λογουβαρδίαν μέχρι Ῥώμης ἔτη τεσσαράκοντα. ὁ οὖν βασιλεὺς διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἀπέστειλε πρός τε τὸν Λοδόϊχον τὸν ῥῆγα Φραγγίας καὶ τὸν πάπα Ῥώμης, ἵνα συνεπαμύνηται τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ. οἱ δὲ ὑπείξαντες τῇ τοῦ βασιλέως αἰτήσει, ὅ τε ῥὴξ καὶ ὁ πάπας, ἦλθον ἀμφότεροι μετὰ δυνάμεως πολλῆς, καὶ ἑνωθέν-

5 *Βούτοβα* pro *Βούγοβα* Bandurius 12 *Ὠορύφας*] *ὁ Ὀρύφας* vulgo 20 *ῥῆγα* Meursius pro *δοῦκα*

post aliquod vero temporis, praeclaro illo ac semper memorando Basilio frena imperii moderante, venientes ab Africa Saraceni cum soldano Saba et Calphone navibusque 36 applicuerunt in Dalmatia, atque urbes Butoba, Rosa, et inferius Decatera expugnarunt. inde adversus Ragusium profecti eam urbem obsidione cinctam quindecim tenuere menses. tum Ragusini cives in angustias adducti Basilio semper memorando Romanorum imperatori id significarunt, hisce verbis "miserere nostri, neve nos permittas ab infidelibus pessundari." eaque re imperator motus Nicetam patricium mittit, drungarium rei navalis, Orypham cognominatum, cum chelandiis centum. at Saraceni ubi affuturum mox cum classe patricium rei navalis drungarium resciverunt, ab obsidione Ragusinae urbis discesserunt, et in Longobardiam traiicientes urbem Barium obsidione cinxerunt expugnaruntque. tunc soldanus extructis ibi palatiis Longobardiam omnem Romam usque annos quadraginta tenuit. hac itaque de causa imperator ad Ludovicum Franciae regem et ad papam Romanum legatos misit petitum ut exercitui a se misso auxilium ferant; qui uterque petitioni

τες τῷ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντι στρατῷ, ἅμα τῷ Χρωβάτῳ, τῷ Σέρβλῳ καὶ Ζαχλούμῳ καὶ Τερβουνιώταις καὶ Καναλείταις καὶ Ῥαουσίοις, μετὰ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Δελματίας κάστρων (οὗτοι γὰρ πάντες βασιλικῇ κελεύσει παρῆσαν), καὶ περασάντων ἐν Λογουβαρδίᾳ ἐκάθησαν τὸ κάστρον Βάρεως καὶ ἐπόρθησαν αὐτό.

Ἰστέον ὅτι τοὺς Χρωβάτους καὶ τοὺς λοιποὺς Σκλαβάρχοντας οἱ τοῦ κάστρου Ῥαουσίου οἰκήτορες μετὰ τῶν ἰδίων P 89 αὐτῶν καραβίων διεπέρασαν ἐν Λογουβαρδίᾳ. καὶ τὸ μὲν κάστρον Βάρεως καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν πᾶσαν ἀνελάβετο ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων· τὸν δὲ Σολδανὸν καὶ τοὺς λοιποὺς Σαρακηνοὺς ἀνελάβετο Λοδόϊχος ὁ ῥὴξ Φραγγίας, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς ἐν τῷ κάστρῳ Καπύης καὶ ἐν τῷ κάστρῳ Βενεβενδοῦ. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν εἶδεν γελῶντα. εἶπεν δὲ ὁ ῥὴξ ὅτι εἴ τίς μοι τὸν Σολδανὸν μετὰ ἀληθείας ἀναγγείλῃ ἢ ὑποδείξῃ γελῶντα, δώσω αὐτῷ χρήματα πολλά. καὶ μετὰ τοῦτο εἶδέ τις αὐτὸν γελῶντα, καὶ τῷ ῥηγὶ Λοδοΐχῳ ἀπήγγειλεν. ὁ δὲ προσκαλεσάμενος τὸν Σολδανὸν ἠρώτησεν αὐτὸν ποίῳ τρόπῳ ἐγέλασεν. ὁ δὲ εἶπεν "ἅμαξαν εἶδον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τροχοὺς κυλιομένους, καὶ τούτου χάριν ἐγέλασα, ὅτι καὶ ἐγώ ποτε κεφαλὴ ἤμην καὶ ἀρτίως εἰμὶ ὑποκάτω πάντων, καὶ πάλιν δύναται ὁ θεὸς ὑψῶσαί με." καὶ ἀπὸ τότε προσεκαλεῖτο αὐτὸν ὁ Λοδόϊχος εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ καὶ συν-

5 παρεκάθισαν? 13 ἐν τῷ κάστρῳ Καπύης καὶ add B

eius obsequentes cum magna manu iungunt se copiis ipsius una cum Chrobatis Serviis Zachlumis Terbuniotis Canalitis et Ragusinis cunctisque Dalmatiae oppidorum incolis (nam hi omnes ex imperatoris mandato aderant); qui in Longobardiam traiicientes urbem Barin obsederunt expugnaruntque.

Sciendum autem est quod Chrobatos reliquosque Sclavorum principes Ragusini cives suis navibus in Longobardiam transmiserint. et urbem quidem Barim totamque regionem ac praedam universam sibi habuit imperator Romanorum, soldanum vero cum ceteris Saracenis rex Franciae Ludovicus, et Capuam ac Beneventum ipsos abduxit. et soldanum quidem nemo unquam ridentem videbat; itaque multas ei pecunias rex pollicetur, qui vere ridentem ipsum aut ostendisset aut nuntiasset. evenit autem postea ut quidam ridentem soldanum videret, qui regi Ludovico significavit. ille accersitum soldanum interrogavit quamobrem risisset. isque respondit "currum cernebam et vertentes in eo rotas, et huius rei gratia risum edidi: nam ego quoque aliquando caput fui, nunc autem infra omnes sum, et potest me deus rursum exaltare." atque ex illo tempore ad mensam illum

ἤσθιεν αὐτῷ. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς Καπύης καὶ Βενεβενδοῦ ἤρχοντο πρὸς τὸν Σολδανὸν ἐρωτῶντες αὐτὸν περὶ ἰατρειῶν καὶ θεραπείας ἀλόγων καὶ λοιπῶν ὑποθέσεων ὡς γέροντα καὶ πεπειραμένον. ὁ δὲ Σολδανὸς πανοῦργος ὢν καὶ σκολιὸς εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι πρᾶγμα θέλω εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ δέδοικα τοῦ μὴ παρ' ὑμῶν κατάδηλον γενέσθαι πρὸς τὸν ῥῆγα, καὶ ἀπολέσω τὴν ἐμαυτοῦ ζωήν. οἱ δὲ ὤμοσαν αὐτῷ, καὶ θαρρήσας εἶπε πρὸς αὐτοὺς ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίσαι θέλει πάντας ὑμᾶς ἐν τῇ μεγάλῃ Φραγγίᾳ, καὶ ἐὰν ἀπιστῆτε, ἐκδέξασθε μικρόν, κἀγὼ πληροφορῶ ὑμᾶς. καὶ ἀπελθὼν εἶπε πρὸς τὸν Λοδοΐχον ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ τόπου κακοί εἰσι, καὶ σὺ οὐ δύνασαι κυριεῦσαι τὴν χώραν ταύτην, ἐὰν μὴ ἀφανίσῃς τοὺς δυνατοὺς τοὺς ἀντιπίπτοντάς σοι· ἀλλὰ δέσμευσον τοὺς πρώτους τοῦ κάστρου, καὶ ἀπόστειλον αὐτοὺς εἰς τὴν χώραν σου, καὶ τότε ὡς θέλεις οἱ λοιποὶ ὑποταγήσονταί σοι. καὶ ὅτε παρέπεισεν αὐτὸν ἵνα πληρώσῃ τὴν βουλὴν αὐτοῦ, καὶ ὥρισε γενέσθαι ἁλύσεις σιδηρᾶς εἰς τὸ ἐξορίσαι αὐτούς, ἀπῆλθεν ὁ Σολδανὸς καὶ εἶπε πρὸς τοὺς ἄρχοντας ὅτι ἀκμὴν οὐ πιστεύετε ὅτι ὁ ῥὴξ ἐξορίστους ὑμᾶς ποιεῖ καὶ παντελῶς ἐξ ἀνθρώπων γίνεται τὸ μνημόσυνον ὑμῶν· ὅμως εἰ θέλετε τελείως πληροφορηθῆναι, ἀπελθόντες θεάσασθε τί ἄρα ἐργάζονται πάντες οἱ χαλκεῖς τῇ προστάξει τοῦ ῥηγός·

7 *ῥῆγα* Meursius pro *δοῦκα* 11 *τόπου* om ed ante Bandurium

suam Ludovicus adhibuit. principes vero Capuae et Beneventi ventitabant ad soldanum interrogantes eum de medicina ac cura equorum aliisque rebus, uti senem et multo usu peritum. ille autem vafer admodum et versutus cum esset, dixit ipsis "est quod communicatum vobis velim, sed vereor ne per vos regi innotescat, et ego in periculum vitae incidam." qui cum iureiurando se obstrinxissent, fidentior factus dixit iis "rex vos omnes in magnam Franciam transportare statuit. et si non creditis, expectate paulisper, donec plenam vobis fidem faciam." discedensque dixit Ludovico "principes huius loci improbi sunt, neque tu dominari huic regioni valebis, nisi potentioribus, qui tibi obsistunt, e medio sublatis. sed primores urbis in vincula coniectos in tuam regionem mitte, et tunc pro arbitrio ceteri sese submittent." cum autem persuasisset ipsi consilio suo obsequi, isque iam catenas ferreas faciendas decrevisset iis ablegandis, adiit soldanus principes, inquiens "nondum vos creditis regem vos exterminaturum et omnino ex hominibus eruendam memoriam vestri. at si omnino certiores rei fieri vultis, abite et videte quid ubique fabri mandato regis conficiant; et nisi circa catenas ac vincula occupatos inveneritis, omnia me falsa dixisse vobis iudicate:

καὶ εἰ οὐχ εὕρητε αὐτοὺς ἐργαζομένους τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, γινώσκετε ὅτι πάντα τὰ παρ' ἐμοῦ λαλούμενα ὑμῖν ἐστὶ ψευδῆ· εἰ δὲ ἀληθεύω, φροντίσατε τὴν σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἐμὲ εὐεργετήσατε τὸν τὰ χρηστὰ καὶ σωτήρια ὑμῖν βουλευσάμενον. οἱ δὲ ἄρχοντες πεισθέντες τῷ τοῦ Σολδανοῦ λόγῳ, θεασάμενοι δὲ καὶ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰ δεσμά, τελείαν πληροφορίαν ἔλαβον, καὶ ἔκτοτε ἐμελέτων τὴν ἀπώλειαν τοῦ ῥηγὸς Λοδοΐχου. ὁ δὲ ῥὴξ ταῦτα πάντα ἀγνοῶν ἐξῆλθε πρὸς P 90 τὸ κυνηγῆσαι· ὑποστρέψαντος δὲ οἱ τούτου ἄρχοντες ἐκράτησαν τὸ κάστρον, μὴ ἐάσαντες αὐτὸν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ ῥὴξ Λοδοΐχος τὴν τῶν ἀρχόντων ἔνστασιν θεασάμενος εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψεν. οἱ δὲ ἄρχοντες εἶπον πρὸς τὸν Σολδανὸν "τί ἄρα θέλεις ἡμᾶς ποιῆσαί σοι περὶ τῆς γενομένης εἰς ἡμᾶς παρὰ σοῦ σωτηρίας"; ὁ δὲ ᾐτήσατο ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἀπολῦσαι αὐτόν, καὶ τούτου γενομένου ἀπῆλθεν ἐν Ἀφρικῇ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ χώραν. μὴ ἐπιλαθόμενος δὲ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ κακίας ἐστρατοπέδευσε, καὶ ἦλθε μετὰ δυνάμεως ἐν Καπύῃ καὶ ἐν Βενεβενδῷ πρὸς τὸ πολιορκῆσαι καὶ ὑποτάξαι αὐτούς. οἱ δὲ τὰ τοιαῦτα κάστρα κρατοῦντες ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν ῥῆγα Λοδοΐχον ἐν Φραγγίᾳ, ἵνα ἐλθὼν συνεπαμύνηται αὐτοῖς κατὰ τοῦ Σολδανοῦ καὶ τῶν Ἀφρικῶν. ὁ δὲ ῥὴξ Λοδοΐχος ταῦτα μαθών, καὶ ὅνπερ ἐποίησε τρόπον ὁ Σολδανὸς πείσας καὶ τοὺς ἄρχοντας ὅτι δεσμίους μέλλει ὑμᾶς ὁ ῥὴξ ἐν Φραγγίᾳ ἐξορίσαι, ἀντεδήλωσεν αὐτοῖς ὅτι

sin vera dixero, curae vobis sit propria salus, mihique, qui utilia vobis et salutaria consilia dederim, beneficium reddite." persuasi vero principes soldani verbis, compedibus et vinculis conspectis, omnino id quod erat crediderunt, atque ex eo tempore de tollendo rege Ludovico consilium ceperunt. rex autem horum omnium ignarus venatum egreditur; cumque reverteretur, principes ipsius loci urbe occupata intrare eum minime permiserunt. rex itaque Ludovicus insurgentes contra se principes videns ad sua regreditur. principes vero soldano dixere "quid tibi vis faciamus pro eo quod nos servaveris?" ille vero dimitti ad suos voluit, eoque facto in Africam profectus in propriam regionem se recepit. pristinae autem malitiae minime oblitus, exercitu collecto cum magna manu ad obsidendas capiendasque urbes Capuam ac Beneventum venit. Capuani vero ac Beneventani legatos in Franciam ad regem Ludovicum mittunt, uti suppetias ipsis adversus soldanum et Afros ferret. at rex Ludovicus his cognitis, et quomodo egisset soldanus, principibus persuadens regem compeditos in Franciam mittere voluisse, sic ipsis respondit "poenitet quidem

καὶ ἅπερ ἐποίησα πρότερον εἰς ὑμᾶς μεταμεμέλημαι, ὅτι ἔσωσα ὑμᾶς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ ἀνταπεδώκατέ μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν· καὶ καθὼς ἐδιώχθην παρ' ὑμῶν, ἀρτίως χαίρω ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ ὑμῶν. τότε ἀπορήσαντες ἀπὸ τοῦ ῥηγὸς Λοδοΐχου ἀπέστειλαν πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων τοῦ δοῦναι αὐτοῖς βοήθειαν καὶ λυτρώσασθαι τοῦ τοιούτου κινδύνου· ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο βοηθῆσαι αὐτοῖς. τοῦ δὲ ἀποκρισιαρίου ἀπὸ τῆς πόλεως ὑποστρέψαντος καὶ ἀγαθὰς ἀγγελίας τοῖς πέμψασιν αὐτὸν ἀποκομίζοντος περὶ τῆς τοῦ βασιλέως συμμαχίας, μήπω τούτου ἀποσωθέντος ἐν τῷ κάστρῳ, ἐκρατήθη παρὰ τῶν βιγλῶν τοῦ Σολδανοῦ· προεγνώκει γὰρ ὁ Σολδανὸς τὴν γεγονυῖαν ἀποστολὴν πρὸς ἱκεσίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων, καὶ ἐπύκτευσε τοῦ τὸν ἀποκρισιάριον αὐτῶν κρατῆσαι, ὅπερ καὶ γέγονε. κρατηθέντος δὲ αὐτοῦ ἔμαθε τὴν ἀποτελεσθεῖσαν παρ' αὐτοῦ δουλείαν, καὶ ὅτι δι' ὀλίγων ἡμερῶν καταλαμβάνει ἡ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων βοήθεια. ὁ δὲ Σολδανὸς εἶπε τῷ αὐτῷ ἀποκρισιαρίῳ ὅτι εἰ ποιήσεις ὅπερ σοι εἴπω, ἐλευθερίας καὶ δωρεῶν μεγίστων ἀξιωθήσῃ· εἰ δὲ μή, πονηρῷ θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀπολέσεις. τοῦ δὲ ὑποσχομένου ἐκπληρῶσαι τὰ κελευόμενα αὐτῷ, εἶπεν ὁ Σολδανὸς πρὸς αὐτὸν ὅτι κελεύω στῆναί σε πλησίον τοῦ τείχους, καὶ προσκαλέσασθαι τοὺς ἀποστείλαντάς σε, καὶ εἰπεῖν πρὸς αὐτοὺς "ἐγὼ μὲν τὴν δουλείαν ἣν ὤφειλον ποιῆ-

13 *τοῦ τὸν*] *τοῦτον* vulgo

me etiam eorum quae antea vobis praestiti, cum vos ab hostibus servarim, pro quo beneficio mala mihi reposuistis; et quemadmodum eiectus ipse a vobis fui, ita nunc de vestro exitio gaudeo." tunc ad summam angustiam redacti, a rege Ludovico ad Romanorum imperatorem legatos mittunt petitum ut ipsis opitularetur atque ab eiusmodi periculo eos liberaret. pollicetur opem imperator; sed legatus ab urbe Cpolitana rediens atque laeta suis nuntia afferens de auxilio ab imperatore mittendo, priusquam in urbem se recipere posset, a soldani excubiis captus fuit. praesciverat quippe ille legationem factam ad imperatorem Romanum, et omni studio incubuit ut legatum caperet; quod et factum fuit. comprehenso autem legato, intellexit quo defunctus fuerat officio, et post paucos dies auxilia Romani imperatoris affutura. dicit itaque ei soldanus "si quae dixero feceris, libertate et maximis muneribus cohonestaberis: sin minus, mala morte peribis." cumque legatus facturum se mandata pollicitus esset, dixit ei soldanus „iubeo te proxime muros accedere ac eos qui te miserunt advocare, ipsisque dicere: ego quidem quod vobis officium debui

σαι πεποίηκα, καὶ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων περὶ ὑμῶν ἐδυσώπησα· πλὴν οὖν γινώσκετε ὅτι εἰς κενὸν ἐγένετο ἡ ὁδός μου, καὶ ὁ βασιλεὺς παμφαῦλον ἔθηκε τὴν παρ' ὑμῶν γεγονυῖαν ἱκεσίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ βασιλέως μὴ ἐλπίζετε βοήθειαν." τοῦ δὲ ὑποσχομένου ταῦτα μετὰ χαρᾶς ἐκπληρῶσαι, ἤγαγον αὐτὸν πλησίον τοῦ κάστρου, καὶ ἐν οὐδενὶ θέμενος τὰ παρὰ τοῦ Σολδάνου ῥηθέντα πάντα, μήτε τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ φοβηθεὶς μήτε ταῖς ὑποσχέσεσιν αὐτοῦ πεισθείς, ἀλλὰ τὸν P 91 τοῦ θεοῦ φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ θέμενος διελογίσατο ἐν ἑαυτῷ ὅτι συμφέρον ἐστὶν ἐμὲ μόνον ἀποθανεῖν καὶ μὴ τοσαύτας ψυχὰς διὰ λόγου παγιδεῦσαι καὶ προδοῦναι εἰς θάνατον. καὶ δὴ πλησίον τοῦ τείχους αὐτοῦ γενομένου καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας προσκαλεσαμένου, εἶπε πρὸς τοὺς ἐξουσιάσαντας τοῦ τοιούτου κάστρου "ἐγὼ μέν, κύριοί μου, τὴν διακονίαν μου ἐξεπλήρωσα, καὶ τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων δηλωθέντα ὑμῖν ἀπαγγελῶ· πλὴν ὁρκίζω ὑμᾶς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν παντὸς τοῦ κάστρου καὶ αὐτῶν τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ἵνα ἀντὶ ἐμοῦ εὐεργετήσητε τὰ τέκνα μου καὶ τὴν ἐλπίζουσαν ἀπολαβεῖν με σύμβιόν μου· ὡς γὰρ ποιήσητε μετὰ αὐτῶν, παρὰ τοῦ δικαίου καὶ μισθαποδότου ἀγαθοῦ θεοῦ, μέλλοντος κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, τὸν μισθὸν ἀπολήψεσθε." καὶ ταῦτα εἰπὼν παρεθάρρυνεν αὐτοὺς λέγων "ἐγὼ μὲν ἀπὸ τοῦ

3 παρὰ φαῦλον? 5 ταῦτα add B 11 τοιαύτας vulgo

praestiti, imperatoremque Romanum pro vobis oravi, verum notum vobis volo frustra mihi susceptam hanc profectionem fuisse; et supplicationem vestram imperator reiecit, neque est quod opem ab illo ullam expectetis." legatum autem haec se executurum cum laetitia promittentem ad urbem duxerunt. at spretis omnibus quae soldanus dixerat, neque minis eius territus neque pollicitationibus persuasus, sed dei timorem in pectore gestans, haec in animo cogitavit: "satius est unum me mori quam tot animas verbo compediri et ad mortem prodi." et sane cum proxime muros esset omnesque principes advocasset, ita urbis primates allocutus est: "ego quidem, domini mei, officio meo defunctus sum, et quae significari vobis Romanorum imperator iussit nuntiabo: at obtestor vos per filium dei urbisque vestrae universae et animarum vestrarum salutem, uti pro me benefaciatis liberis meis et quae me amplecti sperat coniugi: quemadmodum enim illis feceritis, ita a iusto et bonorum remuneratore deo, qui iudicaturus est vivos et mortuos, mercedem recipietis." et haec locutus animo illos bono esse iussit, inquiens "ego profecto de vita

Σολδανοῦ ἀπολοῦμαι καὶ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύω· ὑμεῖς δὲ στῆτε ἑδραῖοι καὶ μὴ δειλανδρήσητε, ἀλλ' ὑπομείνατε μικρόν, καὶ εἰς ὀλίγον ἡμερῶν φθάσει ἡ ἀποσταλεῖσα ὑμῖν σωτηρία παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων." ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, οἱ κατέχοντες αὐτὸν οἰκεῖοι τοῦ Σολδανοῦ παρὰ προσδοκίαν τὰ παρ' αὐτοῦ λαληθέντα ἀκούσαντες ἔβρυξαν ἐπ' αὐτὸν τοὺς ὀδόντας, καὶ εἷς τοῦ ἑτέρου προέτρεχον, τίς ἄρα τῆς αὐτοῦ σφαγῆς γένειεν αὐτουργός. τοῦ δὲ παρ' αὐτῶν ἀναιρεθέντος, πτοηθεὶς ὁ Σολδανὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἐρχομένην δυναστείαν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν. καὶ ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ οἱ τῆς Καπύης καὶ οἱ τῆς Βενεβενδοῦ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων εἰς τελείαν δούλωσιν καὶ ὑποταγὴν διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς γενομένην μεγάλην ταύτην εὐεργεσίαν.

Ὅτι τὸ κάστρον τοῦ Ῥαουσίου οὐ καλεῖται Ῥαούση τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ, ἀλλ' ἐπεὶ ἐπάνω τῶν κρημνῶν ἵσταται, λέγεται δὲ Ῥωμαϊστὶ ὁ κρημνὸς λαῦ, ἐκλήθησαν ἐκ τούτου Λαυσαῖοι ἤγουν οἱ καθεζόμενοι εἰς τὸν κρημνόν. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια, ἡ πολλάκις μεταφθείρουσα τὰ ὀνόματα τῇ ἐναλλαγῇ τῶν γραμμάτων, μεταβαλοῦσα τὴν κλῆσιν Ῥαουσαίους τούτους ἐκάλεσεν. οἱ δὲ αὐτοὶ Ῥαουσαῖοι τὸ παλαιὸν ἐκράτουν τὸ κάστρον τὸ ἐπιλεγόμενον Πίταυρα· καὶ ἐπειδή, ἡνίκα τὰ λοιπὰ ἐκρατήθησαν κάστρα παρὰ τῶν Σκλάβων τῶν ὄντων

8 γέγονε B   17 δὲ vulgo post λέγεται

periclitor et a soldano interficiar: vos autem resistite fortiter, neque timete, sed expectate paulisper: post paucos quippe dies aderunt auxilia ab imperatore Romanorum vobis missa." legatus cum haec verba pronuntiasset, soldani milites qui eum deduxerant, auditis quae praeter expectationem locutus erat, dentibus super eum stridebant, ac procurrentes certatim ipsum interficiunt. eo autem occiso, soldanus validissimum imperatoris exercitum qui adventabat metuens ad sua regreditur. et ex illo tempore in hodiernum usque diem Capuani ac Beneventiani sub potestate Romani imperatoris degunt, ipsique propter ingens hoc in illos collatum beneficium plene subiecti serviunt.

Urbs Rausium non appellatur Rausium Graeca lingua, sed quia in locis praeruptis posita est; praecipitium Graece vocatur λαῦ, unde inhabitantes nuncupati sunt Lausaei, id est praecipitium insidentes. communis vero usus, qui saepe literarum commutatione nomina corrumpit, commutato nomine Rausaeos appellavit. atque hi ipsi Rausaei olim tenuerunt urbem Epidaurum nuncupatam: at postea cum reliquae urbes expugnatae essent a Sclavis, qui in hoc themate sunt,

ἐν τῷ θέματι, ἐκρατήθη καὶ τὸ τοιοῦτον κάστρον, καὶ οἱ μὲν ἐσφάγησαν οἱ δὲ ἠχμαλωτίσθησαν, οἱ δὲ δυνηθέντες ἐκφυγεῖν καὶ διασωθῆναι εἰς τοὺς ὑποκρήμνους τόπους κατῴκησαν, ἐν ᾧ ἔστιν ἀρτίως τὸ κάστρον, οἰκοδομήσαντες αὐτὸ πρότερον μικρὸν καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα μεῖζον, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν τὸ τεῖχος αὐτοῦ αὐξήσαντες μέχρι δ' ἔχειν τὸ κάστρον διὰ τὸ πλατύνεσθαι αὐτοὺς κατ' ὀλίγον καὶ πληθύνεσθαι. ἐκ δὲ τῶν μετοικησάντων εἰς τὸ Ῥαούσιον εἰσὶν οὗτοι, Γρηγόριος, Ἀρσάφιος, Βικτωρῖνος, Βιτάλιος, Βαλεντῖνος ὁ ἀρχιδιάκων,* Βαλεντῖνος ὁ πατὴρ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου. ἀφ' οὗ δὲ ἀπὸ Σαλῶνα μετῴκησαν εἰς Ῥαούσιον, εἰσὶν ἔτη φ' μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἰνδικτιῶνος ἑβδόμης ἔτους ͵ϛυνζ'. ἐν P 92
δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Παγκράτιος ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῷ ὄντι μέσον τοῦ αὐτοῦ κάστρου.

Ὅτι τὸ Ἀσπαλάθου κάστρον, ὅπερ παλάτιον μικρὸν ἑρμηνεύεται, ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς τοῦτο ἔκτισεν· εἶχε δὲ αὐτὸ ὡς ἴδιον οἶκον, καὶ αὐλὴν οἰκοδομήσας ἔνδοθεν καὶ παλάτια, ἐξ ὧν τὰ πλείονα κατελύθησαν. σώζεται δὲ μέχρι τοῦ νῦν ὀλίγα, ἐξ ὧν ἐστὶ τὸ ἐπισκοπεῖον τοῦ κάστρου καὶ ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Δόμνου, ἐν ᾧ κατάκειται ὁ αὐτὸς ἅγιος Δόμνος, ὅπερ ἦν κοιτὼν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ. ὑποκάτω δὲ αὐτοῦ ὑπάρχουσιν εἰλημματικαὶ καμάραι, αἵτινες ὑπῆρχον

6 δ' ἔχει M an μέχρι τοῦ ὧδ' ἔχειν? 8 κατοικησάντων M 9 Βανεντῖνος B, Βαυεντῖνος M: corr Bandurius 11 μετωκεσεν M 15 τὸ] τοῦ vulgo

haec etiam urbs ab ipsis capta fuit; et civium alii quidem interfecti fuere, alii vero in vinculis abducti. qui autem fuga salutem invenire potuerunt, loca praerupta inhabitarunt. ubi nunc urbs est, primo exiguam illam aedificantes et postea maiorem, mox rursum et quartum paulatim aucta multitudine pomeria protulerunt. ex iis autem qui aliunde demigrarunt Ragusium, hi sunt, Gregorius, Arsaphius, Victorinus, Vitalius, Valentinus archidiaconus, Banentinus pater protospatharii Stephani. ex quo autem cives Salonitani Rausium demigrarunt, anni sunt 500 in hunc usque diem, indictione 7 anni 6457 (Christi 949). ceterum in eadem urbe depositus fuit S. Pancratius in aede S. Stephani, quae est in media urbe.

Aspalathi urbem, quae parvum palatium significat, imperator Diocletianus condidit: habuit illam ut domum propriam, aulamque ibi extruxit et palatia, quorum pleraque perierunt; quae autem etiamnum supersunt valde pauca sunt, ex quibus episcopium urbis, et templum S. Domini, ubi ille ipse sanctus depositus fuit; quod cubiculum erat eiusdem imperatoris Diocletiani. subter illo sunt rotundi fornices,

φυλακαὶ ἐν αἷς τοὺς παρ' αὐτοῦ βασανιζομένους ἁγίους ἐναπέκλειεν ἀπηνῶς. ἀπόκειται δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κάστρῳ καὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος.

Ὅτι τὸ τεῖχος τοῦ τοιούτου κάστρου οὔτε ἀπὸ βησάλων ἐστὶν ἐκτισμένον οὔτε ἀπὸ ἐγχορήγου, ἀλλ' ἀπὸ λίθων τετραπεδίκων ἐχόντων εἰς μῆκος ἀνὰ ὀργυιᾶς α', πολλάκις καὶ ἀνὰ δύο, καὶ τὸ πλάτος ἀνὰ ὀργυιᾶς μιᾶς, οἵτινές εἰσι συνηρμοσμένοι καὶ συνδεδεμένοι εἰς ἀλλήλους μετὰ σιδήρων ἐν μολίβδῳ ἐγχυλιασμένων. ἵστανται δὲ καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον κάστρον καὶ κίονες πυκνοί, ἔχοντες ἐπάνω κοσμίτας, ἐν οἷς ἔμελλεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς Διοκλητιανὸς εἰλημματικὰς ἐγεῖραι καμάρας, καὶ σκεπάσαι τὸ κάστρον ὅλον, καὶ ποιῆσαι τὰ παλάτια αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ οἰκήματα τοῦ κάστρου ἐπάνω τῶν εἰλημμάτων ἐκείνων διόροφα καὶ τριόροφα, ὥστε μὴ ὀλίγον ἐκ τοῦ αὐτοῦ κάστρου ἐσκέπασε. τοῦ δὲ τοιούτου κάστρου τὸ τεῖχος οὔτε περίπατον ἔχει οὔτε προμαχῶνας, ἀλλὰ τοίχους μόνους ὑψηλοὺς καὶ τοξικὰς φωταγωγούς.

Ὅτι τὸ κάστρον τὸ Τετραγγούριν μικρὸν ἐστι νησίον ἐν τῇ θαλάσσῃ, ἔχον καὶ τράχηλον ἕως τῆς γῆς στενώτατον δίκην γεφυρίου, ἐν ᾧ διέρχονται οἱ κατοικοῦντες εἰς τὸ αὐτὸ κάστρον. Τετραγγούριν δὲ καλεῖται διὰ τὸ εἶναι αὐτὸ μικρὸν δίκην ἀγγουρίου. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ ἀπόκειται ὁ ἅγιος μάρτυρ Λαυρέντιος ὁ ἀρχιδιάκων.

4 τὸ αὐτὸ κάστρον M 12 ὅλον — κάστρου add B

olim custodiae, in quas sanctos immaniter a se cruciatos compingebat. in eadem vero urbe depositus etiam fuit S. Anastasius.

Murus autem huius urbis neque ex latere est neque ex enchorego, sed ex lapidibus quadratis unius et saepe duarum ulnarum longitudine et unius latitudine, qui coagmentati inter se sunt vinctique ferro in plumbum liquefactum impacto. in eadem autem urbe erectae etiam visuntur columnae complures, super quas cosmitae, ubi idem imperator Diocletianus aedificaturus erat rotundos fornices, totamque urbem tecturus, et palatia sibi extructurus, omnesque urbis aedes supra istos rotundos fornices, gemina aut triplici concameratione, ita ut non exiguam urbis partem cooperiret. moenia autem huius urbis ambulacrum non habent, neque propugnacula, sed sublimes tantum muri sunt, in quibus fenestrae ad emittenda iacula.

Urbs Tetrangurium parva quaedam in mari insula est, angustissima cervice, ponticuli instar, ad terram usque porrecta, qua ad oppidum transeunt incolae. Tetrangurium autem urbs illa vocatur, quod parva sit veluti cucumer. in eadem vero urbe depositus fuit S. martyr Laurentius archidiaconus.

Ὅτι τὸ κάστρον τῶν Δεκατέρων ἑρμηνεύεται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἐστενωμένον καὶ πεπληγμένον, διότι εἰσέρχεται ἡ θάλασσα ὥσπερ γλῶσσα ἐστενωμένη μέχρι τῶν δεκαπέντε καὶ εἴκοσι μιλίων, καὶ εἰς τὸ τῆς θαλάσσης συμπλήρωμά ἐστι τὸ κάστρον. ἔχει δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κύκλον αὐτοῦ ὄρη ὑψηλά, ὥστε μόνῳ τῷ καλοκαιρίῳ βλέπειν τὸν ἥλιον διὰ τὸ μεσουρανεῖν, τῷ δὲ χειμῶνι οὐδαμῶς. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ὁ ἅγιος Τρύφων ἀκεραίως πᾶσαν νόσον ἰώμενος, μάλιστα τοὺς ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων τυραννουμένους· ὁ δὲ ναὸς αὐτοῦ ἐστὶν εἰλληματικός.

Ὅτι τὸ κάστρον τῶν Διαδώρων καλεῖται τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ ἰὰμ ἔρατ, ὅπερ ἑρμηνεύεται ἀπάρτι ἦτον· δηλονότι ὅτε ἡ Ῥώμη ἐκτίσθη, προεκτισμένον ἦν τὸ τοιοῦτον κάστρον· ἔστι δὲ τὸ κάστρον μέγα. ἡ δὲ κοινὴ συνήθεια καλεῖ αὐτὸ Διάδωρα. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ κάστρῳ κεῖται ἐν σαρκὶ P 93
ἡ ἁγία Ἀναστασία ἡ παρθένος, θυγάτηρ γεγονυῖα Εὐσταθίου τοῦ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον βασιλεύσαντος, καὶ ὁ ἅγιος Χρυσόγονος μοναχὸς καὶ μάρτυς, καὶ ἡ ἁγία ἅλυσις αὐτοῦ. ὁ δὲ ναὸς τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ἐστὶ δρομικός, ὅμοιος τῷ Χαλκοπρατίων ναῷ, μετὰ κιόνων πρασίνων καὶ λευκῶν, ὅλος εἰκονισμένος ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας· ὁ δὲ πάτος αὐτοῦ ἐστὶν ἀπὸ συγκοπῆς θαυμαστῆς. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος ναὸς πλησίον αὐτοῦ εἰλληματικός, ἡ ἁγία Τριάς· καὶ ἐπάνω τοῦ ναοῦ αὐ-

16 ἡ παρθένος add B 19 τῷ τῶν Χ.? 21 ἡλιγραφίας M αὐτῆς M

Urbs Decatera lingua Romanorum significat angustatum et percussum, quoniam mare ingreditur tanquam lingua coangustata ad quindecim, imo ad viginti usque milia passuum, estque urbs illa sita ad maris complementum. habet vero circum se urbs illa montes altos, ita ut aestate tantum solem videat, quod tunc in medio caeli sit, hieme vero nunquam. in hac autem urbe depositus fuit S. Tryphon, qui omnes omnino aegrotos sanat, maxime eos qui ab impuris spiritibus vexantur: templum vero ipsius rotundum est.

Diadora urbs Romanorum lingua est "iam erat," videlicet quod ante Romam haec condita fuerit; est autem urbs haec magna, et vulgariter Diadora nuncupatur. in eadem vero urbe sepultum est corpus S. Anastasiae virginis, filiae Eustathii, qui illo tempore regnabat; item S. Chrysogonus monachus et martyr, cuius et sacra catena illic asservatur. templum autem S. Anastasiae oblongum est, simile illi quod in Chalcopratiis est, et columnas habet prasinas atque albas, totumque ornatum est figuris pictura vetusta elaboratis, pavimentum vero ipsius mirifice ex opere tessellato confectum iuxta autem illud

τοῦ πάλιν ἕτερος ναὸς δίκην κατηχουμένων, καὶ αὐτὸς εἰλη-ματικός, εἰς ὃν καὶ ἀνέρχονται διὰ κοχλείας.

Ὅτι εἰσὶ νησία ὑπὸ τὴν ἐπικράτειαν τῆς Δελματίας μέχρι Βενεβενδοῦ πυκνὰ καὶ πάμπολλα, ὥστε μηδέποτε φοβεῖσθαι κλύδωνα ἐκεῖσε τὰ πλοῖα. ἐξ αὐτῶν τῶν νησίων ἐστὶ τὸ κάστρον ἡ Βέκλα, καὶ εἰς ἕτερον νησίον ἡ Ἄρβη, καὶ εἰς ἕτερον νησίον ἡ Ὄψαρα, καὶ εἰς ἕτερον νησίον τὸ Λουμβρικάτον, ἅτινα κατοικοῦνται μέχρι τοῦ νῦν· τὰ δὲ λοιπά εἰσιν ἀοίκητα, ἔχοντα ἐρημόκαστρα, ὧν τὰ ὀνόματά εἰσιν οὕτω, Καταυτρεβενὼ Πιζὺχ Σελβὼ Σκερδὰ Ἀλωὴπ Σκιρδάκισσα Πυρότιμα Μελετὰ Ἑστιουνήζ, καὶ ἕτερα πάμπολλα ὧν τὰ ὀνόματα οὐ νοοῦνται. τὰ δὲ λοιπὰ κάστρα τὰ ὄντα εἰς τὴν ξηρὰν τοῦ θέματος καὶ κρατηθέντα παρὰ τῶν εἰρημένων Σκλάβων ἀοίκητα καὶ ἔρημα ἵστανται, μηδενὸς κατοικοῦντος ἐν αὐτοῖς.

Κεφάλαιον λ'.

διήγησις περὶ τοῦ θέματος Δελματίας.

Εἰ πᾶσιν ἡ γνῶσις καλόν, καὶ ἡμεῖς ἄρα τῶν πραγμάτων τὴν γνῶσιν καταλαμβάνοντες οὐ πόρρω τούτου γινώμεθα. ὅθεν καὶ πᾶσι φανερὰν ποιοῦμεν τῶν μεθ' ἡμᾶς πῇ μὲν τούτων τὴν δήλωσιν πῇ δὲ ἑτέρων τινῶν ἀξιολόγων, ἵνα διπλοῦν ἐπακολουθῇ τὸ καλόν. τοῖς οὖν καὶ τῆς Δελματίας

10 *Συερδὰ* M 13 *εἰρημένων* add B 19 *γινόμεθα*?

est aliud quoque templum rotundum S. Trinitatis, et supra illud rursum aliud instar catechumenorum, itidem rotundum, in quod cochlea ascenditur.

Insulae parvae sunt Dalmatiae subiacentes Beneventum usque frequentes plurimaeque, ita ut tempestatem illic naves nunquam timeant. ex illarum una est urbs Becla, ex alia Arbe, ex alia Opsara, ex alia rursum Lumbricatum; quae omnes in hodiernum usque diem habitantur; reliquae vero habitatoribus vacuae desertas urbes habent, quarum haec sunt nomina, Catautrebeno, Pizuch, Selbo, Scerda, Aloëp, Scirdacissa, Pyrotima, Meleta, Estiunez, et aliae complures, quarum nomina ignorantur. reliquae vero urbes, quae in continente thematis sunt et a Sclavis praedictis captae fuerant, desertae sunt et incolas nullos habent.

30. *de Themate Dalmatiae narratio.*

Si pulcrum quid omnibus est cognitio, igitur nos quoque rerum notitiam comprehendentes non longe ab eo aberimus. unde partim haec partim alia relatu digna ad posteros transmittemus, ut duplex

τὴν παράληψιν ζητοῦσιν, ὅπως ἐλήφθη παρὰ τῶν Σκλαβικῶν ἐθνῶν, ἐντεῦθεν ἔστι μαθεῖν. ἀλλὰ πρότερον τὴν θέσιν αὐτῆς διηγητέον. ἐκ παλαιοῦ μὲν τοίνυν ἡ Δελματία τὴν ἀρχὴν μὲν εἶχεν ἀπὸ τῶν συνόρων Δυρραχίου ἤγουν ἀπὸ Ἀντιβάρεως, καὶ παρετείνετο μὲν μέχρι τῶν τῆς Ἰστρίας ὀρῶν, ἐπλατύνετο δὲ μέχρι τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ. ἦν δὲ ἅπασα ἡ τοιαύτη περίχωρος ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχήν, καὶ ἐνδοξότερον τῶν ἄλλων ἑσπερίων θεμάτων τὸ τοιοῦτον θέμα ἐτύγχανεν· πλὴν παρελήφθη παρὰ τὴν Σκλαβινικῶν ἐθνῶν τρόπῳ τοιῷδε. κάστρον ἐστὶ πλησίον Ἀσπαλάθου ὃ Σαλῶνα λέγεται, ἔργον Διοκλητιανοῦ βασιλέως. ἀλλ' ἡ μὲν Ἀσπάλαθος καὶ αὐτὴ παρὰ Διοκλητιανοῦ ἐκτίσθη, καὶ τὰ αὐτοῦ βασιλικὰ ἐκεῖσε ἐτύγχανον· εἰς δὲ Σαλῶναν κατῴκουν οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ καὶ τῶν ὄχλων ἱκανοί. ὑπῆρχε δὲ τὸ τοιοῦτον κάστρον κεφαλὴ πάσης τῆς Δελματίας. ἠθροίζοντο οὖν ἀνὰ P 94 πᾶν ἔτος ἐκ τῶν λοιπῶν κάστρων τῆς Δελματίας στρατιῶται ἔφιπποι, καὶ ἀπεστέλλοντο ἀπὸ τῆς Σαλῶνος μέχρι τῶν χιλίων, καὶ ἐφύλαττον εἰς τὸν Δανουβίου ποταμὸν ἕνεκα τῶν Ἀβάρων· οἱ γὰρ Ἀβάρεις ἐκεῖθεν τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ τὰς διατριβὰς ἐποιοῦντο, ἔνθα ἀρτίως εἰσὶν οἱ Τοῦρκοι, νομάδα βίον ζῶντες. ἀπερχόμενοι δὲ οἱ Δελματίας κατ' ἔτος ἔβλεπον πολλάκις ἐκεῖθεν τοῦ ποταμοῦ τά τε κτήνη καὶ τοὺς ἀνθρώπους. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς κατά τινα χρόνον διαπερᾶσαι

7 τοιαύτη ἡ vulgo 17 τὴν Σαλῶνα M

inde bonum sequatur. quamobrem de Dalmatia scire cupientibus, quomodo a Sclavicis nationibus capta fuerit, hinc discere licet. sed primo situs eius narrandus est. antiquitus igitur Dalmatia incipiebat a confiniis Dyrrachii sive ab Antibari, et ad Istriae montes usque pertingebat, in latitudine vero ad Danubium flumen se extendebat; eratque omnis ille finitimus tractus sub Romanorum potestate, et praestantissimum thema omnium occidentalium habebatur. ceterum a Sclavis occupata fuit hoc modo. prope Aspalathum urbs Salona est a Diocletiano imperatore condita, quemadmodum et Aspalathus, ubi palatium item eius erat: Salonam vero magnates incolebant et magna populi multitudo. atque haec urbs Dalmatiae totius caput erat. congregabantur itaque quotannis ex reliquis Dalmatiae urbibus equites, et mittebantur Salona usque ad mille ad flumen Danubium, ut ibi excubias contra Abares agerent. Ad illam enim Danubii partem Abares tunc commorabantur, ubi hodie Turcae degunt, nomadum instar viventes. venientes autem quotannis Dalmatae cum saepe illic iumenta hominesque viderent, traiicere illis aliquando visum fuit, et

καὶ ἐρευνῆσαι τίνες εἰσὶν οἱ ἐκεῖσε τὴν δίαιταν ἔχοντες. περάσαντες οὖν εὗρον τὰς γυναῖκας τῶν Ἀβάρων καὶ τὰ παιδία μόνα, τοὺς ἄνδρας δὲ καὶ τὴν ἀκμάζουσαν ἡλικίαν ἐν ταξειδίῳ. ἄφνω οὖν ἐπιπεσόντες ᾐχμαλώτευσαν αὐτούς, καὶ ὑπέστρεψαν ἀταλαιπώρως, ἀποκομίσαντες τὴν τοιαύτην πραῖδαν εἰς Σαλῶνα. ὡς οὖν ὑπέστρεψαν οἱ Ἄβαρες ἐκ τοῦ ταξειδίου καὶ τὸ γενόμενον ἀφ' ὧν ἔπαθον ἔμαθον, ἐταράχθησαν μέν, ἠγνόουν δὲ ὁπόθεν αὐτοῖς ἡ τοιαύτη πληγὴ προσεγένετο. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς παραφυλάξαι τὸν καιρὸν καὶ μαθεῖν τὸ πᾶν ἐξ αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὸ σύνηθες αὖθις οἱ ταξεῶται ἀπεστάλησαν ἀπὸ Σαλῶνος, ἦσαν δὲ οὐκ ἐκεῖνοι ἀλλ' ἕτεροι, ταὐτὰ ἐκείνοις καὶ οὗτοι κατὰ βουλὰς ἔθεντο. διεπέρασαν οὖν κατ' αὐτῶν, ἐντυχόντες δὲ αὐτοῖς συνηγμένοις ὁμοῦ, οὐχ ὡς τὸ πρότερον ἐσκορπισμένοις, οὐ μόνον οὐδὲν [οὐκ] ἐποίησαν ἀλλὰ καὶ τὰ πάντων δεινότατα ἔπαθον· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐσφάγησαν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐχειρώθησαν ζῶντες, καὶ οὐδεὶς ἐκείνων τῶν χειρῶν ἐξέφυγεν. ἐξετάσαντες δὲ αὐτοὺς τίνες καὶ ὅθεν εἰσί, καὶ ἀναμαθόντες ὅτι ἐξ αὐτῶν ἔπαθον τὴν εἰρημένην πληγήν, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς ποιότητος τοῦ τόπου αὐτῶν ἐρευνήσαντες, καὶ ὅσον ἐξ ἀκοῆς ἐρασθέντες, ἐκράτησαν τοὺς ζῶντας δεσμίους, καὶ ἐνεδύσαντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν καθὰ ἐκεῖνοι, καὶ δὴ τοὺς ἵππους ἀναβάντες, ἐπὶ χεῖρας τά τε φλάμουλα καὶ τὰ λοιπὰ σημεῖα ἃ ἐπεφέροντο μετ' αὐτῶν,

14 ἐκοπίασαν M   22 ἐπὶ] λαβόντες ἐπί?

investigare quinam ibi degerent. cum itaque traiecissent, Abarum feminas et pueros solos invenerunt, viris et iuvenibus ad expeditionem bellicam profectis; unde subito ingruentes omnes ceperunt, nulloque accepto damno reversi sunt, praeda hac Salonam abducta. Abares autem ex bellica expeditione reversi re cognita consternati quidem erant, at unde vulnus hoc ipsis inflictum esset, ignorabant; quamobrem observandum sibi tempus statuunt et ab eo omnia discenda. postquam igitur pro more rursum missi sunt Salona praesidiarii, alii a primis, idem consilium et ipsi ceperunt traieceruntque contra Abares. incidentes vero in illos non sparsos, ut antea, sed collectos, non solum nihil effecerunt, sed omnium gravissima passi sunt, partim caesi partim capti; neque quisquam fuit qui e manibus illorum evaderet. percontati vero quinam et unde essent, intellectoque ab ipsis se mala supra commemorata perpessos esse, insuper de loci qualitate inquirentes, quasi ex auditu amore accensi in vinculis eos tenuerunt, et vestibus eorum sumptis equisque conscensis, flammula et reliqua signa, quae secum attulerant, tollentes more exer-

ἀπῆραν πάντες φοσσατικῶς καὶ κατὰ τῆς Σαλῶνος ὥρμησαν. ὡς οὖν καὶ τὸν καιρὸν ἔμαθον ζητήσαντες καθ' ὃν οἱ ταξεῶται ἐκ τοῦ Δανουβίου ὑπέστρεφον (ἦν δὲ τὸ μέγα καὶ ἅγιον σάββατον), ἦλθον καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος, ὅτε δήπου πλησίον ἐγένοντο, τοῦ φοσσάτου ἀπεκρύβη· μέχρι δὲ τῶν χιλίων, οἵτινες τούς τε ἵππους καὶ τὰς στολὰς εἰς ἀπάτην ἐκέκτηντο τῶν Δελματινῶν, ἐξήλασαν. ἀναγνωρίσαντες δὲ οἱ τοῦ κάστρου τά τε σημεῖα καὶ τὴν ἀμφίασιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν ὡς ἔθους ὄντος αὐτοῖς τοῦ ὑποστρέφειν ἐν αὐτῇ, ἤνοιξαν τὰς πόρτας καὶ ὑπεδέξαντο αὐτοὺς μετὰ περιχαρείας. ἐκεῖνοι δὲ ἅμα τοῦ εἰσελθεῖν τάς τε πόρτας ἐκράτησαν, καὶ δήλην διὰ σημείου τὴν πρᾶξιν τῷ φοσσάτῳ πεποιηκότες συνεισδραμεῖν καὶ συνεισελθεῖν παρεσκεύασαν. κατέσφαξαν οὖν πάντας τοὺς τῆς πόλεως, καὶ ἔκτοτε κατεκράτησαν πᾶσαν τὴν χώραν Δελματίας καὶ κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. μόνα δὲ τὰ πρὸς θάλασσαν πολίχνια οὐ συνέδωκαν αὐτοῖς, ἀλλὰ κατείχοντο παρὰ τῶν Ῥωμαίων διὰ τὸ εἶναι P 95
τὸν πόρον τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐκ τῆς θαλάσσης. ἰδόντες οὖν οἱ Ἀβάρεις καλλίστην οὖσαν τὴν τοιαύτην γῆν κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ. οἱ δὲ Χρωβάτοι κατῴκουν τηνικαῦτα ἐκεῖθεν Βαγιβαρείας, ἔνθα εἰσὶν ἀρτίως οἱ Βελοχρωβάτοι. μία δὲ γενεὰ διαχωρισθεῖσα ἐξ αὐτῶν, ἤγουν ἀδελφοὶ πέντε, ὅ τε Κλουκὰς καὶ ὁ Λόβελος καὶ ὁ Κοσέντζης καὶ ὁ Μουχλὼ καὶ ὁ Χρώβατος, καὶ ἀδελφαὶ δύο, ἡ Τοῦγα καὶ ἡ Βοῦγα, μετὰ

citus, Salonam petierunt. cognito igitur tempore quo a Danubio redire soliti erant praesidiarii, quod erat magnum sabbatum, eodem die venerunt. multitudo autem omnis, cum urbi appropinquaret, sese occultavit: mille vero, qui equos et vestes Dalmatarum sumpserant, ut fallerent, ulterius perrexerunt. oppidani cognitis signis suis et vestitu, praeterea die quo redire ipsis solenne, portis apertis gratulabundi eos exceperunt. illi vero statim ac intrassent portas occupant, et signo reliquis, qui in insidiis erant, dato, accurrere ac ingredi iubent. interfecerunt itaque omnes cives, et ex eo tempore Dalmatiam universam occuparunt, sedemque illic suam collocarunt, exceptis oppidulis mari adiacentibus, quae se ipsis non tradiderunt, sed in Romanorum potestate permanebant eo quod ex mari victitarent. videntes itaque Abares pulcherrimam esse hanc terram, sedes illic posuerunt. Chrobati vero tunc habitabant ultra Bagibaream, ubi nunc sunt Belochrobati. una autem generatio, quinque fratres, Clucas Lobelus Cosentzes Muchlo Chrobatus, duaeque sorores, Tuga et Buga, una cum suis populis discedens ab ipsis in Dalmatiam venit, ubi Abares incolas invenerunt; belloque per annos aliquot inter

τοῦ λαοῦ αὐτῶν ἦλθον εἰς Δελματίαν, καὶ εὗρον τοὺς Ἀβάρεις κατέχοντας τὴν τοιαύτην γῆν. ἐπί τινας οὖν χρόνους πολεμοῦντες ἀλλήλοις ὑπερίσχυσαν οἱ Χρωβάτοι, καὶ τοὺς μὲν τῶν Ἀβάρων κατέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποταγῆναι κατηνάγκασαν. ἔκτοτε οὖν κατεκρατήθη ἡ τοιαύτη χώρα παρὰ τῶν Χρωβάτων· καὶ εἰσὶν ἀκμὴν ἐν Χρωβατίᾳ ἐκ τοὺς τῶν Ἀβάρων, καὶ γινώσκονται Ἀβάρεις ὄντες. οἱ δὲ λοιποὶ Χρωβάτοι ἔμειναν πρὸς Φραγγίαν, καὶ λέγονται ἀρτίως Βελοχρωβάτοι ἤγουν ἄσπροι Χρωβάτοι, ἔχοντες τὸν ἴδιον ἄρχοντα· ὑπόκεινται δὲ Ὤτῳ τῷ μεγάλῳ ῥηγὶ Φραγγίας τῆς καὶ Σαξίας, καὶ ἀβάπτιστοι τυγχάνουσι, συμπενθερίας μετὰ τοὺς Τούρκους καὶ ἀγάπας ἔχοντες. ἀπὸ δὲ Χρωβάτων τῶν ἐλθόντων ἐν Δελματίᾳ διεχωρίσθη μέρος τι, καὶ ἐκράτησε τὸ Ἰλλυρικὸν καὶ τὴν Παννονίαν· εἶχον δὲ καὶ αὐτοὶ ἄρχοντα αὐτεξούσιον, διαπεμπόμενον πρὸς τὸν ἄρχοντα Χρωβατίας κατὰ φιλίαν. μέχρι δὲ χρόνων τινῶν ὑπετάσσοντο καὶ οἱ ἐν Δελματίᾳ ὄντες Χρωβάτοι τοῖς Φράγγοις, καθὼς καὶ πρότερον ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν· τοσοῦτον δὲ ἐσκληρύνοντο οἱ Φράγγοι πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ὑπομάσθια τῶν Χρωβάτων φονεύοντες προσέρριπτον αὐτὰ σκύλαξι. μὴ δυνάμενοι δὲ οἱ Χρωβάτοι ταῦτα παρὰ τῶν Φράγγων ὑφίστασθαι διέστησαν ἀπ' αὐτῶν, φονεύσαντες καὶ οὓς εἶχον ἄρχοντας ἐξ αὐτῶν· ὅθεν ἐστράτευσαν κατ' αὐτῶν ἀπὸ Φραγγίας φοσσάτον μέγα, καὶ ἐπὶ ἑπτὰ χρόνους πολεμήσαντες ἀλλήλοις ὀψὲ καὶ μόγις ὑπερί-

6 ἐκ τοὺς] ἔθνος Bandurius

eos gesto vicerunt Chrobati, Abarumque alios interfecerunt, alios parere sibi coëgerunt: atque ex illo tempore a Chrobatis possessa haec regio fuit, suntque etiamnum in Chrobatia Abarum reliquiae, et Abares esse cognoscuntur. ceteri vero Chrobati versus Franciam commorabantur, et appellantur hodie Belochrobati sive Chrobati albi, qui proprio principi subiecti sunt. parent autem Othoni magno regi Franciae, quae et Saxonia; baptismique expertes affinitatem cum Turcis et amicitiam contrahunt. at a Chrobatis, qui in Dalmatiam venerunt, pars quaedam secessit, et Illyricum atque Pannoniam occupavit: habebantque et ipsi principem supremum, qui ad Chrobatiae tantum principem amicitiae ergo legationem mittebat. per aliquot vero annos etiam Dalmatiam incolentes Chrobati Francis subiiciebantur, quemadmodum et antea cum in ipsorum terra degerent. tanta autem in eos crudelitate utebantur Franci, ut lactentes adhuc eorum pueros occidentes canibus obiicerent. quae res cum intolerabilis Chrobatis esset, facto dissidio principes quos ex ipsis habebant interemerunt; unde magnus contra eos exercitus movit e Francia, et post septem

σχυσαν οἱ Χρωβάτοι, καὶ ἀνεῖλον τοὺς Φράγγους πάντας καὶ τὸν ἄρχοντα αὐτῶν Κοτζίλιν καλούμενον. ἔκτοτε δὲ μείναντες αὐτοδέσποτοι αὐτόνομοι ἐξητήσαντο τὸ ἅγιον βάπτισμα παρὰ τοῦ Ῥώμης· καὶ ἀπεστάλησαν ἐπίσκοποι καὶ ἐβάπτισαν αὐτοὺς ἐπὶ Πορίνου τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν. διεμερίσθη οὖν ἡ χώρα αὐτῶν εἰς ζουπανίας ια΄, ἤγουν ἡ Χλεβίανα, ἡ Τζέντζηνα, τὰ Ἤμοτα, ἡ Πλέβα, ἡ Πεσέντα, ἡ παραθαλασσία, ἡ Βρεβέρα, ἡ Νόνα, ἡ Τνήνα, ἡ Σίδραγα, ἡ Νίνα· καὶ ὁ βοάνος αὐτῶν κρατεῖ τὴν Κρίβασαν, τὴν Λίτζαν καὶ τὴν Γουτζηκᾶ. καὶ ἡ μὲν εἰρημένη Χρωβατία, ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ Σκλαβίνιοι διάκεινται οὕτως· ἡ δὲ Διόκληα πλησιάζει πρὸς τὰ καστέλλια τοῦ Δυρραχίου ἤγουν πρὸς τὸν Ἐλισσὸν καὶ πρὸς τὸν Ἑλκύνιον καὶ τὴν Ἀντίβαριν, καὶ ἔρχεται μέχρι τῶν Δεκατέρων, πρὸς τὰ ὀρεινὰ δὲ πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. ἀπὸ δὲ τοῦ κάστρου τῶν Δεκατέρων ἄρχεται ἡ ἀρχοντία Τερβουνίας, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Ῥαουσίου, πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ αὐτῆς πλησιάζει τῇ Σερβλίᾳ. ἀπὸ δὲ τοῦ Ῥαου- P 96 σίου ἄρχεται ἡ ἀρχοντία τῶν Ζαχλούμων καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ Ὀροντίου ποταμοῦ, καὶ πρὸς μὲν τὴν παραθαλασσίαν πλησιάζει τοῖς Παγανοῖς, πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ εἰς ἄρκτον ἀπὸ δὲ τοῦ Ὀροντίου ποταμοῦ ἄρχεται ἡ Παγανία, καὶ παρεκτείνεται μέχρι τοῦ ποταμοῦ τῆς Ζεντίνας, τρεῖς ἔχουσα μὲν πλησιάζει τοῖς Χρωβάτοις, εἰς κεφαλὴν δὲ τῇ Σερβλίᾳ. ζουπανίας, τὴν Ῥάστωτζαν καὶ τὸ Μοκρὸν καὶ τὸ Δαλέν.

10 Γουτζησκά B

annorum bellum aegre tandem superiores facti Chrobati omnes Francos eorumque principem Cotzilin e medio sustulerunt. et exinde liberi ac sui iuris facti sacrum baptisma a Romano pontifice petierunt, missique episcopi ipsos baptizarunt, principatum tenente Porino. diviso autem est eorum regio in zupanias 11, quarum nomina Chlebiana Tzentzena Emota Pleba Pesenta Parathalassia Brebera Nona Tzena Sidraga Nina; ipsorumque Banus tenet Cribasam Litzam et Gutzecam. et quidem praedicta Chrobatia cum reliquis Sclabiniis ita sita est. Dioclea porro propinqua est Dyrrachii oppidis Elisso Helcynio et Antibari, extenditurque Decatera usque; montana autem Serviae finitima sunt. a Decateris vero incipit Terbuniae principatus, porrigitque se Rausium usque, at versus montana Serviae adiacet. a Rausio Zachlumorum principatus initium habet, et protenditur ad Orontium flumen usque; oraque maritima Paganis, montana quae ad septentrionem Chrobatis, quae in fronte, Serviae contermina est. ab Orontio flumine Pagania incipit, et porrigitur usque ad Zentinam flumen et zupanias tres habet, Rastotzam Mocrum ac Dalen; et quidem duae zupaniae, Rastotza ac Mocrum, ad mare sitae sunt et sa-

καὶ αἱ μὲν δύο ζουπανίαι, ἤγουν ἡ Ῥάστωτζα, καὶ ἡ τοῦ Μοκροῦ, πρόσκεινται τῇ θαλάσσῃ· αἵτινες καὶ σαγήνας ἔχουσιν· ἡ δὲ τοῦ Δαλενοῦ μηκόθεν ἐστὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας ζῶσι τῆς γῆς. πλησιάζουσι δὲ αὐτοῖς νῆσοι τέσσαρες, τὰ Μέλετα, τὰ Κούρκουρα, ἡ Βάρτζω καὶ ὁ Φάρος, κάλλισται καὶ εὐφορώταται, ἐρημόκαστρα ἔχουσαι καὶ ἐλῶνας πολλούς· οἰκοῦσι δὲ ἐν αὐταῖς καὶ ἔχουσι τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ ἐξ αὐτῶν ζῶσιν. ἀπὸ δὲ τῆς Ζεντίνας τοῦ ποταμοῦ ἄρχεται ἡ χώρα τῆς Χρωβατίας, καὶ παρεκτείνεται πρὸς μὲν τὴν παραθαλασσίαν μέχρι τῶν συνόρων Ἰστρίας ἤγουν τοῦ κάστρου Ἀλβούνου· πρὸς δὲ τὰ ὀρεινὰ καὶ ὑπέρκειται μέχρι τινὸς τῷ θέματι Ἰστρίας, πλησιάζει δὲ πρὸς τὴν Τζέντινα καὶ τὴν Χλέβενα τῇ χώρᾳ Σερβλίας· ἡ γὰρ χώρα Σερβλίας εἰς κεφαλὴν μέν ἐστι πασῶν τῶν λοιπῶν χωρῶν, πρὸς ἄρκτον δὲ πλησιάζει τῇ Χρωβατίᾳ, πρὸς μεσημβρίαν δὲ τῇ Βουλγαρίᾳ. ἀφ' οὗ δὲ κατεσκήνωσαν οἱ εἰρημένοι Σκλάβοι, κατεκράτησαν πᾶσαν τὴν περίχωρον Δελματίας. ἐργάζοντο δὲ τὰ κάστρα τῶν Ῥωμαίων τὰς νήσους, καὶ ἔζουν ἐξ αὐτῶν· ὑπὸ δὲ τῶν Παγανῶν καθ' ἑκάστην ἐπαιχμαλωτιζόμενοι καὶ ἀφανιζόμενοι κατέλιπον τὰς τοιαύτας νήσους, βουλόμενοι εἰς τὴν ἤπειρον ἐργάζεσθαι. ἐκωλύοντο δὲ παρὰ τῶν Χρωβάτων· οὔπω γὰρ ἐτέλουν αὐτοῖς φόρους, ἀλλὰ πάντα ἅπερ ἀρτίως παρέχουσι τοῖς Σκλάβοις, τῷ στρατηγῷ ταῦτα παρεῖχον. ἀδυνάτως δὲ ἔχοντες τοῦ ζῆν προσῆλθον Βασιλείῳ τῷ

genas habent, Daleni vero zupania procul mari sita est, et eius incolae ex agricultura vivunt. habent quoque Pagani in propinquo insulas quattuor, Meletam Curcuram Bartzum et Pharum, omnes pulcherrimas fertilissimasque; oppida item deserta et paludes multas, in quibus habitant et iumenta alunt, unde victum parant. a Zentina autem fluvio Chrobatia incipit, extenditurque versus mare ad Istriae usque confinia sive Albunum urbem; versus montana aliquatenus etiam supra Istriae Thema excurrit, ac versus Tzentina et Chlebena Serviae regionem attingit. Servia autem in fronte habet ceteras omnes regiones: ad septentrionem quidem Chrobatiae propinqua est, ad meridiem vero Bulgariae. ex quo dicti iam Sclavi inhabitarunt, finitima Dalmatiae omnia occuparunt, urbesque Romanorum insulas colebant, ex iisque vivebant: at cum quotidie a Paganis captivi abducerentur et exterminarentur, insulas deseruerunt, continentem colere volentes. verum a Chrobatis prohibebantur, cum nondum illis tributa penderent: nam ea quae hodie Sclavis pendunt, tunc praetori exhibebant. sed cum vitam tolerare non possent, ad Basilium illum praeclarum

ἀοιδίμῳ βασιλεῖ, ἀναδιδάξαντες τὰ εἰρημένα πάντα, ὁ οὖν ἀοίδιμος ἐκεῖνος βασιλεὺς Βασίλειος προετρέψατο πάντα τὰ διδόμενα τῷ στρατηγῷ δίδοσθαι παρ' αὐτῶν τοῖς Σκλάβοις καὶ εἰρηνικῶς ζῆν μετ' αὐτῶν, καὶ βραχύ τι δίδοσθαι τῷ στρατηγῷ, ἵνα μόνον δείκνυται ἡ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν ὑποταγὴ καὶ δούλωσις. καὶ ἔκτοτε ἐγένοντο πάντα τὰ τοιαῦτα κάστρα ὑπόφορα τῶν Σκλάβων, καὶ τελοῦσιν αὐτοῖς πάκτα, τὸ μὲν κάστρον ἡ Ἀσπάλαθος νομίσματα σ', τὸ κάστρον τὸ Τετραγγούριν νομίσματα ρ', τὸ κάστρον τὰ Διάδωρα ρι', τὸ κάστρον τὰ Ὄψαρα ρ', τὸ κάστρον ἡ Ἄρβη ρ', τὸ κάστρον ἡ Βέκλα ρ', ὡς ὁμοῦ νομίσματα ψι', ἐκτὸς οἴνου καὶ ἑτέρων διαφόρων εἰδῶν· ταῦτα γὰρ πλείονά εἰσιν ὑπὲρ τὰ νομίσματα. τὸ δὲ κάστρον τὸ Ῥαούσιον μέσον τῶν δύο χωρῶν πρόσκειται, τῶν τε Ζαχλούμων καὶ τῆς Τερβουνίας· ἔχουσι δὲ καὶ P 97
τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας, καὶ τελοῦσι πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα τῶν Ζαχλούμων νομίσματα λϛ', πρὸς δὲ τὸν ἄρχοντα Τερκουνίας νομίσματα λϛ'.

Κεφάλαιον λα'.

περὶ τῶν Χρωβάτων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι οἱ Χρωβάτοι οἱ εἰς τὰ Δελματίας νῦν κατοικοῦντες

9 ἡ] ὁ vulgo 10 ρ' M 12 νομίσμ.] λίτρας M

imperatorem accesserunt, eumque res a nobis commemoratas edocuerunt. is itaque imperator auctor fuit ut ea omnia quae praetori solvebant, Sclavis darent pacis causa, et praetori exiguum aliquid penderent, ad ostendendam duntaxat Romanis imperatoribus et ipsorum praetori debitam subiectionem ac servitutem. atque ex illo tempore omnes istae urbes Sclavorum tributariae pacta ipsis solvunt, Aspalathus quidem urbs nomismata ducenta, Tetrangurium nomismata centum, Diadora centum et decem, Opsara centum, Arbe centum, Becla centum, ita ut universim essent nomismata septingenta et decem, excepto vino et ceteris speciebus diversis, quas praeter praedictam nomismatum summam exhibebant. ceterum Ragusium urbs medium iacet inter has duas regiones, inter Zachlumorum regionem Terbuniamque; et habent Ragusini cives in utraque hac regione etiam vineas suas, penduntque Zachlumorum quidem principi nomismata triginta sex, Terbuniae vero principi totidem.

31. *de Chrobatis et terra quam nunc incolunt.*

Chrobati, qui Dalmatiae partes nunc inhabitant, a Chrobatis

μέρη ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων Χρωβάτων καὶ τῶν ἄσπρων ἐπονομαζομένων κατάγονται, οἵτινες Τουρκίας μὲν ἐκεῖθεν Φραγγίας δὲ πλησίον κατοικοῦσι, καὶ συνοροῦσι Σκλάβοις τοῖς ἀβαπτίστοις Σέρβλοις. τὸ δὲ Χρωβάτοι τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται, τουτέστιν οἱ τὴν πολλὴν χώραν κατέχοντες. οἱ δὲ αὐτοὶ Χρωβάτοι εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων Ἡράκλειον πρόσφυγες παρεγένοντο πρὸ τοῦ τοὺς Σέρβλους προσφυγεῖν εἰς τὸν αὐτὸν βασιλέα Ἡράκλειον, κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ Ἀβάρεις πολεμήσαντες ἀπ᾽ ἐκεῖσε τοὺς Ῥωμάνους ἐναπεδίωξαν, οὓς ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ἀπὸ Ῥώμης ἀγαγὼν ἐκεῖσε κατεσκήνωσε· διὸ καὶ Ῥωμᾶνοι ἐκλήθησαν διὰ τὸ ἀπὸ Ῥώμης μετοίκους αὐτοὺς γενέσθαι ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις, ἤγουν τῆς νῦν καλουμένης Χρωβατίας καὶ Σερβλίας. παρὰ δὲ τῶν Ἀβάρων ἐκδιωχθέντες οἱ αὐτοὶ Ῥωμᾶνοι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Ῥωμαίων Ἡρακλείου, αἱ τούτων ἔρημοι καθεστήκασι χῶραι. προστάξει οὖν τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου οἱ αὐτοὶ Χρωβάτοι καταπολεμήσαντες καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε τοὺς Ἀβάρους ἐκδιώξαντες, Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κελεύσει ἐν τῇ αὐτῇ τῶν Ἀβάρων χώρᾳ, εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσι, κατεσκήνωσαν· εἶχον δὲ οἱ αὐτοὶ Χρωβάτοι τῷ τότε καιρῷ ἄρχοντα τὸν πατέρα τοῦ Πoργά. ὁ δὲ βασιλεὺς Ἡράκλειος ἀποστείλας καὶ ἀπὸ Ῥώμης ἀγαγὼν ἱερεῖς, καὶ ἐξ αὐτῶν ποιήσας ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐπίσκοπον καὶ πρεσβυτέρους

23 *καὶ ἐπίσκοπον* add B

baptismi expertibus, qui et albi appellantur, originem ducunt; qui sane ultra Turciam prope Franciam incolunt, et Sclavis contermini sunt non baptizatis Serviis. Chrobati autem dicuntur lingua Sclavorum, id est terram multum possidentes. atque hi ipsi Chrobati ad Romanorum imperatorem Heraclium confugerant, antequam Servii confugissent ad eundem imperatorem Heraclium, quo tempore Abares armis inde Romanos eiecerant; quos Roma adductos Diocletianus imperator illic habitare fecerat, unde et Romani nuncupati sunt, quod Roma venientes sedes posuissent in illis regionibus, nempe Chrobatia et Servia, uti nunc vocantur. pulsis vero Romanis illis ab Abaribus tempore eiusdem Romanorum imperatoris Heraclii, desolata eorum regio iacuit; quapropter iussu huius imperatoris iidem Chrobati armis arreptis Abares ex illis locis expulerunt, et in ipsorum terra, quam etiam hodie tenent, sedes collocarunt. erat autem Chrobatis illis tunc temporis princeps Porgae pater, Heracliusque imperator Roma per legatum sacerdotibus accersitis, constitutoque ex ipsis ar-

καὶ διακόνους, τοὺς Χρωβάτους ἐβάπτισεν· εἶχον δὲ τῷ τότε καιρῷ οἱ τοιοῦτοι Χρωβάτοι ἄρχοντα τὸν Ποργά.

Ὅτι ἡ τοιαύτη χώρα εἰς ἣν οἱ Χρωβάτοι κατεσκηνώθησαν ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἦν τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, ἐξ οὗ καὶ παλάτια καὶ ἱπποδρόμια τοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ ἐν τῇ τῶν αὐτῶν Χρωβάτων χώρᾳ μέχρι τῆς νῦν περισώζονται εἰς τὸ κάστρον Σαλώνας, πλησίον τοῦ κάστρου Ἀσπαλάθου.

Ὅτι οὗτοι οἱ βαπτισμένοι Χρωβάτοι ἔξωθεν τῆς ἰδίας αὐτῶν χώρας πολεμεῖν ἀλλοτρίοις οὐ βούλονται· χρησμὸν γάρ τινα καὶ ὁρισμὸν ἔλαβον παρὰ τοῦ πάπα Ῥώμης τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἀποστείλαντος ἱερεῖς καὶ τούτους βαπτίσαντος. καὶ γὰρ οὗτοι οἱ Χρωβάτοι, μετὰ τὸ αὐτοὺς βαπτισθῆναι, συνθήκας καὶ ἰδιόχειρα ἐποιήσαντο καὶ πρὸς τὸν ἅγιον Πέτρον τὸν ἀπόστολον ὅρκους βεβαίους καὶ ἀσφαλεῖς, ἵνα μηδέποτε εἰς ἀλλοτρίαν χώραν ἀπέλθωσι P 98 καὶ πολεμήσωσιν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰρηνεύειν μετὰ πάντων τῶν βουλομένων, λαβόντες καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ πάπα Ῥώμης εὐχὴν τοιάνδε ὡς εἴ τινες ἄλλοι ἐθνικοὶ κατὰ τῆς τῶν αὐτῶν Χρωβάτων χώρας ἐπέλθωσιν καὶ πόλεμον ἐπενέγκωσιν, ἵνα ὁ τῶν Χρωβάτων θεὸς προσπολεμεῖ καὶ προΐσταται, καὶ νίκας αὐτοῖς Πέτρος ὁ τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς προξενεῖ· μετὰ δὲ χρόνους πολλοὺς ἐν ταῖς ἡμέραις Τερπημέρη τοῦ ἄρχον-

2 τοιοῦτοι add B 19 αὐτῶν add B 22 αὐτῷ M

chiepiscopo episcopo presbyteris et diaconis, Chrobatos baptizavit. et tunc quidem Chrobatorum princeps erat Porga.

Regio autem haec quam incoluerunt Chrobati, ab initio sub potestate erat Romanorum imperatoris; unde etiam in hodiernum usque diem palatia ac hippodromus Diocletiani imperatoris supersunt in regione Chrobatorum, in urbe Salona, quae est proxima urbi Aspalatho.

Hi autem Chrobati baptizati extra limites propriae terrae non libenter aliis bellum inferunt, idque quia oraculum quoddam sive statutum acceperunt a Romano pontifice, qui sub Heraclio Romanorum imperatore sacerdotes misit eosque baptizavit. Chrobati siquidem post acceptum baptismum pepigerunt et chirographis propriis datis S. Petro apostolo iuraverunt, nunquam se alienam terram armis invasuros, sed pacem habituros cum omnibus volentibus; et imprecationem vicissim a Romano pontifice acceperunt, ut si quando aliae gentes ipsorum Chrobatorum terram invaderent belloque infestarent, pro iis pugnaret vindexque esset eorum deus, victoriam conciliante Petro Christi discipulo. multis vero annis elapsis in diebus principis Terpemere, qui pater fuit principis Crasemere, e Francia, quae inter

τος, τοῦ πατρὸς τοῦ ἄρχοντος Κρασημέρη, ἐλθὼν ἀπὸ Φραγγίας τῆς μεταξὺ Χρωβατίας καὶ Βενετίας ἀνήρ τις τῶν πάνυ μὲν εὐλαβῶν, Μαρτῖνος ὀνόματι, σχῆμα δὲ κοσμικὸν περιβεβλημένος, ὃν καὶ λέγουσιν οἱ αὐτοὶ Χρωβάτοι θαύματα ἱκανὰ ποιῆσαι· ἀσθενὴς δὲ ὢν ὁ τοιοῦτος εὐλαβὴς ἀνὴρ καὶ τοὺς πόδας ἠκρωτηριασμένος, ὥστε ὑπὸ τεσσάρων καὶ βαστάζεσθαι καὶ περιφέρεσθαι ὅπου δ' ἂν καὶ βούληται, τὴν τοιαύτην τοῦ ἁγιωτάτου πάπα ἐντολὴν τοῖς αὐτοῖς Χρωβάτοις διατηρεῖν μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῶν ἐπεθέσπισεν, ἐπευξάμενος δὲ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς τὴν ὁμοίαν τοῦ πάπα εὐχήν. διὰ τοῦτο οὔτε αἱ σαγῆναι τῶν τοιούτων Χρωβάτων οὔτε αἱ κοντοῦραι οὐδέποτε κατά τινος πρὸς πόλεμον ἀπέρχονται, εἰ μὴ ἄρα τις κατ' αὐτῶν ἐπέλθοι. πλὴν διὰ τῶν τοιούτων πλοίων ἀπέρχονται οἱ βουλόμενοι τῶν Χρωβάτων διοικεῖν ἐμπόρια, ἀπὸ κάστρου εἰς κάστρον περιερχόμενοι τήν τε Παγανίαν καὶ τὸν κόλπον τῆς Δελματίας καὶ μέχρι Βενετίας.

Ὅτι ὁ ἄρχων Χρωβατίας ἐξ ἀρχῆς, ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, δουλικῶς ἐστὶν ὑποτεταγμένος τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχοντι Βουλγαρίας καθυπετάγη. ἀλλ' οὐδὲ Βούλγαρος ἀπῆλθε πρὸς πόλεμον κατὰ τῶν Χρωβάτων, εἰ μὴ Μιχαὴλ ὁ ἄρχων Βουλγαρίας, ὁ Βορώσης, ἀπελθὼν καὶ πολεμήσας αὐτοῖς καὶ μηδὲν ἀνύσαι δυνηθεὶς εἰρήνευσε μετ' αὐτῶν, ξενιάσας τοὺς Χρωβάτους καὶ ξενιασθεὶς παρὰ τῶν Χρωβάτων. ἀλλ' οὐδὲ πώποτε οἱ Χρω-

9 τε M 12 κατ' add B

Chrobatiam et Venetiam media est, veniens vir quidam Martinus nomine, maxime quidem pius sed habitu seculari, quem iidem quoque Chrobati miracula fecisse plurima dicunt; hic porro vir pius imbecillus admodum et pedibus mutilatus, ita ut a quattuor baiulis quocunque vellet deferretur, illud sanctissimi pontificis mandatum Chrobatis ad ultimum vitae finem servandum esse itidem sanxit, eadem illis quae antea pontifex imprecatus. quapropter neque sagenae ipsorum Chrobatorum neque condurae unquam ad aliquem bello infestandum abeunt, nisi si quis eos adoriatur. sed huiusmodi navigiis Chrobati, qui mercatus frequentant, ad emporia proficiscuntur, oppidatim circumeuntes Paganiam et sinum Dalmatiae Venetias usque.

Chrobatiae autem princeps ab initio, id est ab Heraclii imperatoris temporibus, Romano imperatori, non Bulgariae principi subditus erat. neque Bulgarus cum Chrobatis bellum gessit, praeter Michaëlem Borosen Bulgariae principem, qui sumptis armis bellum ipsis intulit, sed cum nihil efficeret, muneribus datis et acceptis pacem fecit. ne-

βάτοι οὗτοι τοῖς Βουλγάροις πάκτον δεδώκασιν, εἰ μὴ πολλάκις ἀμφότεροι ξένιά τινα πρὸς ἀλλήλους παρέσχον φιλοφρονήσεως ἕνεκα.

Ὅτι ἡ βαπτισμένη Χρωβατία εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα ἡ Νόνα, τὸ Βελόγραδον, τὸ Βελίτζειν, τὸ Σκόρδονα, τὸ Χλεβένα, τὸ Στόλπον, τὸ Τενήν, τὸ Κόρι, τὸ Κλαβώκα.

Ὅτι ἡ βαπτισμένη Χρωβατία ἐκβάλλει καβαλλαρικὸν ἕως τῶν ξ ͵α͵α, πεζικὸν δὲ ἕως χιλιάδας ρʹ καὶ σαγήνας μέχρι τῶν πʹ καὶ κοντούρας μέχρι τῶν ρʹ. καὶ αἱ μὲν σαγῆναι ἔχουσιν ἀνὰ ἀνδρῶν μʹ, αἱ δὲ κονδοῦραι ἀνὰ ἀνδρῶν κʹ, αἱ δὲ μικρότεραι κονδοῦραι ἀνὰ ἀνδρῶν ιʹ.

Ὅτι τὴν πολλὴν ταύτην δύναμιν καὶ τὸ τοῦ λαοῦ πλῆθος εἶχεν ἡ Χρωβατία μέχρι τοῦ ἄρχοντος Κρασημέρη, κἀκείνου μὲν τελευτήσαντος, τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ Μιροσθλάβου ἄρξαντος ἔτη τέσσαρα καὶ ὑπὸ τοῦ Πριβουνία βοεάνου ἀναιρεθέντος, καὶ διχονοιῶν καὶ πολλῶν διχοστασιῶν εἰς τὴν χώραν γενομένων, ἠλάττωται καὶ τὸ καβαλλαρικὸν καὶ τὸ πεζικὸν καὶ αἱ σαγῆναι καὶ αἱ κονδοῦραι τῆς ἐξουσίας τῶν Χρω- P 99 *βάτων. ἀρτίως δὲ ἔχει σαγήνας λʹ, κονδούρας μεγάλας καὶ μικράς, καὶ καβαλλαρικὸν καὶ πεζικόν.*

Ὅτι ἡ μεγάλη Χρωβατία καὶ ἡ ἄσπρη ἐπονομαζομένη ἀβάπτιστος τυγχάνει μέχρι τῆς σήμερον, καθὼς καὶ οἱ πλησιάζοντες αὐτὴν Σέρβλοι. ὀλιγώτερον καβαλλαρικὸν ἐκβάλ-

15 *Πριβουνίου* M

que Chrobati unquam Bulgaris tributum dederunt, sed alteri alteros saepe amicitiae ergo donis cohonestarunt.

Baptizatae vero Chrobatiae urbes habitatae istae sunt, Nona, Belogradum, Belitzin, Scordona, Chlebena, Stolpum, Tenen, Cori, Claboca.

Exhibetque equitum sexaginta milia, peditum centum milia, et sagenas octoginta, conduras centum; et sagenae quidem quadraginta viros habent, condurae vero viginti, nempe quae maiores: nam minores decem viros tantum habent.

Atque haec quidem Chrobatiae potentia et copiae fuerunt usque ad principatum Crasemere; quo mortuo cum Mirosthlabus filius, postquam quadriennium genti praefuisset, a Pribunia bano interfectus esset, plurimis obortis dissidiis ac factionibus equitum peditumque numerus valde imminutus est, item sagenarum ac condurarum. et sagenas quidem nunc triginta habet, conduras magnas parvasque, et equitatum peditatumque.

Magna autem Chrobatia, quae etiam alba cognominatur, in hodiernum usque diem sine baptismo est, quemadmodum et finitimi Servii: equitem peditemque non habet tam numerosum quam bapti-

λουσιν, ὁμοίως καὶ πεζικὸν παρὰ τὴν βαπτισμένην Χρωβατίαν ὡς συνεχέστερον πραιδευόμενοι παρά τε τῶν Φράγγων καὶ Τούρκων καὶ Πατζινακιτῶν. ἀλλ' οὐδὲ σαγήνας κέκτηνται οὔτε κονδούρας οὔτε ἐμπορευτικὰ πλοῖα, ὡς μήκοθεν οὔσης τῆς θαλάσσης· ἀπὸ γὰρ τῶν ἐκεῖσε μέχρι τῆς θαλάσσης ὁδός ἐστιν ἡμερῶν λ'. ἡ δὲ θάλασσα εἰς ἣν διὰ τῶν ἡμερῶν λ' κατέρχονται, ἐστὶν ἡ λεγομένη Σκοτεινή.

Κεφάλαιον λβ'.

περὶ τῶν Σέρβλων καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ἰστέον ὅτι οἱ Σέρβλοι ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων Σέρβλων τῶν καὶ ἄσπρων ἐπονομαζομένων κατάγονται, τῶν τῆς Τουρκίας ἐκεῖθεν κατοικούντων εἰς τὸν παρ' αὐτοῖς Βόϊκι τόπον ἐπονομαζόμενον, ἐν οἷς πλησιάζει καὶ ἡ Φραγγία, ὁμοίως καὶ ἡ μεγάλη Χρωβατία ἡ ἀβάπτιστος ἡ καὶ ἄσπρη προσαγορευομένη· ἐκεῖσε οὖν καὶ οὗτοι οἱ Σέρβλοι τὸ ἀπ' ἀρχῆς κατῴκουν. δύο δὲ ἀδελφῶν τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβλίας ἐκ τοῦ πατρὸς διαδεξαμένων, ὁ εἷς αὐτῶν τὸ τοῦ λαοῦ ἀναλαβόμενος ἥμισυ εἰς Ἡράκλειον τὸν βασιλέα Ῥωμαίων προσέφυγεν, ὃν καὶ προσδεξάμενος ὁ αὐτὸς Ἡράκλειος βασιλεὺς παρέσχε τόπον εἰς κατασκήνωσιν ἐν τῷ θέματι Θεσσαλονίκης τὰ Σέρβλια, ἃ ἔκτοτε τὴν τοιαύτην προσηγορίαν παρείληφε. Σέρβλοι δὲ τῇ τῶν Ῥωμαίων διαλέκτῳ δοῦλοι προσαγορεύονται·

zata Chrobatia, quippe frequentibus incursionibus infestata Francorum Turcarum Patzinacitarum; neque sagenas, neque conduras item, aut navigia ad mercaturam habet, utpote a mari remota, a quo quidem triginta dierum itinere distat. mare autem, a quo totidem dierum itinere distat, illud est quod nigrum appellatur.

32. de Serviis, et de regione quam nunc ipsi incolunt.

Sciendum est Servios oriundos esse a Serviis non baptizatis, qui etiam albi cognominantur et ulteriora Turciae incolunt in loco ab illis Boici nuncupato, cui finitima Francia est, uti et magna Chrobatia baptismi expers, quae etiam alba cognominatur. illic igitur initio Servii hi habitabant. principatu autem Serviae a patre ad duos fratres devoluto, alter sumpta populi parte dimidia ad Romanorum imperatorem Heraclium confugit, qui et excepto locum ad inhabitandum dedit in Thessalonicae themate, qui ex eo tempore Servia nuncupatur. Serbli autem Romanorum lingua servi dicuntur; unde Serbula vulgo servorum calceamenta appellantur, et Serbulianos illos

ὅθεν καὶ σέρβουλα ἡ κοινὴ συνήθεια τὰ δουλικῶς φησὶν ὑποδήματα, καὶ τζερβουλιανοὺς τοὺς τὰ εὐτελῆ καὶ πενιχρὰ ὑποδήματα φοροῦντας. ταύτην δὲ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχον οἱ Σέρβλοι διὰ τὸ δοῦλοι γενέσθαι τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων. μετὰ δὲ χρόνον τινὰ ἔδοξε τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους εἰς τὰ ἴδια ἀπελθεῖν, καὶ τούτους ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς· ὅτε δὲ διεπέρασαν τὸν Δάνουβιν ποταμόν, μετάμελοι γενόμενοι ἐμήνυσαν Ἡρακλείῳ τῷ βασιλεῖ διὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ τότε τὸ Βελόγραδον κρατοῦντος δοῦναι αὐτοῖς ἑτέραν γῆν εἰς κατασκήνωσιν. καὶ ἐπειδὴ ἡ νῦν Σερβλία καὶ Παγανία καὶ ἡ ὀνομαζομένη Ζαχλούμων χώρα καὶ Τερβουνία καὶ ἡ τῶν Καναλιτῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ὑπῆρχον, ἐγένοντο δὲ αἱ τοιαῦται χῶραι ἔρημαι παρὰ τῶν Ἀβάρων (ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε γὰρ Ῥωμάνους τοὺς νῦν Δελματίαν καὶ τὸ Δυρράχιον οἰκοῦντας ἀπήλασαν), καὶ κατεσκήνωσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς αὐτοὺς Σέρβλους ἐν ταῖς τοιαύταις χώραις. καὶ ἦσαν τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων ὑποτασσόμενοι· οὓς ὁ βασιλεὺς πρεσβύτας ἀπὸ Ῥώμης P 100 ἀγαγὼν ἐβάπτισε, καὶ διδάξας αὐτοὺς τὰ τῆς εὐσεβείας τελεῖν καλῶς αὐτοῖς τῶν χρόνων πίστιν ἐξέθετο. ἐπεὶ δὲ ἡ Βουλγαρία ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἦν τῶν Ῥωμαίων, αὐτοῦ οὖν ἄρχοντος τοῦ Σέρβλου τοῦ εἰς τὸν βασιλέα προσφυγόντος τελευτήσαντος, κατὰ διαδοχὴν ἦρξεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ πάλιν ὁ ἔγγων, καὶ οὕτως ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ οἱ καθεξῆς ἄρχοντες.

1 δουλικά? 10 Χλούμων M 19 τὴν τῶν χριστιανῶν? 21 οὖν τοῦ ἄρχοντος τῆς Σερβλίας?

vocamus qui ita viliter ac pauperum in modum sunt calceati. Servii autem inde sic cognominati sunt quod Romanorum imperatori servirent. aliquanto vero post visum est Serviis in terram suam redire, et dimisit illos imperator. sed cum traiecissent Danubium flumen, poenitentia ducti per praetorem, qui tum Belogradum administrabat, ab Heraclio imperatore petierunt, aliam sibi terram ad inhabitandum assignare vellet. cumque ea quae nunc Servia dicitur et Pagania, quaeque Zachlumorum terra vocatur, item Terbunia et Canalitarum regio, quae imperatoris Romanorum dicionis erant, propter Abarum excursiones desertae essent, expulsis inde Romanis, qui nunc Dalmatiam atque Dyrrachium incolunt, regiones illas Serviis habitandas imperator dedit, cui subiecti erant, a quo etiam baptizati fuere per presbyteros Roma accersitos, et pietatis opera edocti antiqua fide accepta. cum autem sub Romanorum potestate esset Bulgaria, Serviorum principe, qui ad imperatorem confugerat, vita functo filius ipsius successit, mox nepos, et sic omnes qui ab eo descenderunt; ex

μετὰ δὲ χρόνους τινὰς ἐγεννήθη ἐξ αὐτῶν ὁ Βοισέσθλαβος καὶ ἐξ αὐτοῦ ὁ Ῥοδόσθλαβος καὶ ἀπ' ἐκείνου ὁ Προσηγόης καὶ ἐξ ἐκείνου ὁ Βλαστήμερος, καὶ μέχρις αὐτοῦ τοῦ Βλαστημέρου μετὰ τῶν Σέρβλων εἰρηνικῶς διετέλουν οἱ Βούλγαροι ὡς γείτονες καὶ συνορῖται ἀγαπῶντες ἀλλήλους, ἔχοντες δὲ δούλωσιν καὶ ὑποταγὴν εἰς τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων καὶ εὐεργετούμενοι παρ' αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχῆς τοῦ αὐτοῦ Βλαστημέρου ἦλθεν μετὰ πολέμου Πρεσιὰμ ὁ ἄρχων Βουλγαρίας κατὰ τῶν Σέρβλων, θέλων αὐτοὺς ὑποτάξαι· ἀλλ' ἐπὶ τριετίαν πολεμήσας οὐ μόνον οὐδὲν ἤνυσεν, ἀλλὰ καὶ λαὸν αὐτοῦ πλεῖστον ἀπώλεσε. μετὰ δὲ θάνατον Βλαστημέρου τοῦ ἄρχοντος διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν τῆς Σερβλίας οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ὁ Μουντιμῆρος καὶ ὁ Στροήμερος καὶ ὁ Γοΐνικος, μερισάμενοι τὴν χώραν. ἐπὶ τούτων παρεγένετο ὁ τῆς Βουλγαρίας ἄρχων Μιχαὴλ ὁ Βορίσης θέλων ἐκδικῆσαι τὴν ἧτταν Πρεσιὰμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ πολεμήσας, εἰς τοσοῦτον αὐτὸν ἐπτόησαν οἱ Σέρβλοι ὥστε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βλαστήμερον ἐκράτησαν δέσμιον μετὰ καὶ βολιάδων δώδεκα μεγάλων. τότε δὲ τῇ τοῦ υἱοῦ θλίψει καὶ μὴ θέλων ὁ Βορίσης εἰρήνευσε μετὰ τῶν Σέρβλων. μέλλων δὲ ὑποστρέφειν ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ φοβηθεὶς μήποτε ἐνεδρεύσωσιν αὐτὸν οἱ Σέρβλοι καθ' ὁδοῦ, ἐπεζήτησεν εἰς διάσωσιν αὐτοῦ τὰ τοῦ ἄρχοντος Μουντιμήρου παιδία, τὸν Βόρενα καὶ τὸν Στέφανον· οἳ καὶ διέσωσαν αὐτὸν ἀβλαβῆ μέχρι τῶν συνόρων

15 ὁ τῆς Βουλγαρίας ἄρχων add B   22 ὁδὸν?

quibus post annos aliquot fuit Boisesthlabus, a quo Rodosthlabus, a quo Prosegoes, a quo Blastemerus, ad cuius usque tempora pacem cum Bulgaris habuerunt Servii utpote vicini ac confines inter sese amantes, servientes Romanis imperatoribus et ab ipsis beneficiis ornati. sed principatum tenente laudato Blastemero arma contra Servios movit Bulgariae princeps Presiam, subiicere sibi ipsos cupiens: verum post trium annorum bellum non solum nihil effecit, sed plurimos e suis amisit. post mortem autem Blastemeri regionem inter se partiti principatum Serviae exceperunt tres eius filii, Muntimerus Stroëmerus et Goinicus. hos aggressus et Michaël Borises Bulgariae princeps, stragem, quam pater Presiam passus erat, vindicare cupiens: sed eum bellantem adeo afflixerunt Servii, ut filium eius Blastemerum in vinculis abducerent una cum machinis grandibus duodecim. tunc filii casu permotus Borises, quamlibet invitus, pacem cum Serviis fecit. in Bulgariam vero rediturus, et Serviorum in itinere insidias timens, Muntimeri principis filios, Borena et Stephanum, viae

ἕως τῆς Ῥάσης. καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης χάριτος δέδωκεν αὐτοῖς Μιχαὴλ ὁ Βορίσης δωρεὰς μεγάλας· καὶ ἐκεῖνοι ἀντέδωκαν αὐτῷ χάριν ξενίων ψυχάρια δύο, φαλκώνια δύο, σκυλία δύο καὶ γοῦνας ἐννενήκοντα· ὅπερ λέγουσιν οἱ Βούλγαροι εἶναι πάκτον. μετὰ μικρὸν δὲ ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ οἱ ἄρχοντες Σερβλίας· καὶ γενόμενος ἐπικρατέστερος ὁ εἷς αὐτῶν ὁ Μουντίμηρος, καὶ θέλων μόνος τὴν ἀρχὴν ἐπέχειν, κρατήσας παρέδωκε τοὺς δύο ἐν Βουλγαρίᾳ, μόνον τὸ παιδίον τοῦ ἑνὸς ἀδελφοῦ Γοϊνίκου Πέτρον ὀνόματι παρ' ἑαυτῷ κρατήσας καὶ ἐπιμελούμενος, ὅστις καὶ φυγὼν ἦλθεν εἰς Χρωβατίαν· περὶ οὗ μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται. ὁ δὲ προρρηθεὶς ἀδελφὸς ἐν Βουλγαρίᾳ Στροήμερος εἶχεν υἱὸν τὸν Κλονίμηρον, ᾧ καὶ γυναῖκα παρέσχεν ὁ Βορίσης Βουλγάραν. ἐξ αὐτοῦ γεννᾶται ἐν Βουλγαρίᾳ Τζεεσθλάβος. ὁ δὲ Μουντίμηρος τοὺς δύο ἀδελφοὺς διώξας καὶ τὴν ἀρχὴν δεξάμενος γεννᾷ υἱοὺς τρεῖς, τὸν Πριβέσθλαβον καὶ τὸν Βράνον καὶ τὸν Στέφανον, καὶ μετὰ τὸν αὐτοῦ θάνατον διαδέχεται αὐτὸν ὁ πρῶτος υἱὸς ὁ Πριβέσθλαβος. μετὰ οὖν χρόνον ἕνα ἐξελθὼν ἀπὸ Χρωβατίας ὁ προειρημένος Πέ- P 101
τρος ὁ υἱὸς τοῦ Γοϊνίκου διώκει ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ Πριβέσθλαβον μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν, κἀκεῖνος τὴν ἀρχὴν διαδέχεται· ἐκεῖνοι δὲ φυγόντες εἰσέρχονται ἐν Χρωβατίᾳ. μετὰ δὲ χρόνους τρεῖς ἐλθὼν ὁ Βράνος πρὸς τὸ

duces petiit, qui et indemnem usque ad Rase deduxerunt, et ingentia ab eo munera beneficii huius nomine acceperunt, vicissim donantes xeniorum vice duo mancipia, duos falcones, duos canes et pelles nonaginta; quod Bulgari pactum esse dicunt. paulo autem post tres fratres Serviae principes contra se mutuo arma sumpserunt, superiorque factus unus ipsorum Muntimerus; qui cum vellet solus principatum tenere, captos duos in Bulgariam transmisit, solum Petrum, fratris Goinici filium, apud se retinens et sedulam eius curam gerens; qui fugiens in Chrobatiam venit. sed de eo paulo post dicetur. Stroëmerus vero frater, cuius supra mentionem fecimus, in Bulgaria filium habebat Clonimerum, cui uxorem Bulgaram dedit Borises, ex qua Tzeesthlabum in Bulgaria suscepit. at Muntimerus utroque fratre expulso, principatu potitus, filios tres genuit, Pribesthlabum Branum et Stephanum; eique mortuo successit maximus natu Pribesthlabus. anno igitur sequente Chrobatia egressus Goinici filius Petrus, cuius supra mentionem fecimus, patruelem Pribesthlabum cum duobus eius fratribus principatu deiicit, atque ipse eum capessit: illi vero fuga sibi consulentes in Chrobatiam abeunt. triennio autem

πολεμῆσαι τὸν Πέτρον καὶ ἡττηθεὶς καὶ κρατηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἐτυφλώθη. μετὰ δὲ χρόνους δύο φυγὼν καὶ Κλονίμηρος ἀπὸ Βουλγαρίας ὁ πατὴρ τοῦ Τζεεσθλάβου καταλαμβάνει καὶ αὐτός, καὶ εἰσέρχεται εἰς ἓν κάστρον τῆς Σερβλίας τὴν Δοστινίκαν μετὰ λαοῦ πρὸς τὸ παραλαβεῖν τὴν ἀρχήν. τοῦτον οὖν πολεμήσας ὁ Πέτρος ἀπέκτεινεν, καὶ ἐκράτησεν ἕτερα ἔτη κ'. ἄρξας ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἁγίου βασιλέως, ἔχων ὑποταγὴν καὶ δούλωσιν πρὸς αὐτόν. εἰρήνευσε δὲ καὶ μετὰ Συμεὼν τοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας, ὥστε καὶ σύντεκνον αὐτὸν ἐποίησε. μετὰ δὲ τὸν καιρὸν ὃν αὐτὸς ὁ κῦρις Λέων ἐβασίλευσε, παρεγένετο ὁ τότε εἰς τὸ Δυρράχιον στρατηγῶν, ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων ὁ Ῥαβδοῦχος, ὁ μετὰ τοῦτο μάγιστρος τιμηθεὶς καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου, εἰς Παγανίαν τὴν τότε παρὰ τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας διακρατουμένην, πρὸς τὸ βουλευθῆναι καὶ συντυχεῖν τῷ αὐτῷ ἄρχοντι Πέτρῳ περί τινος δουλώσεως καὶ ὑποθέσεως. ζηλοτυπήσας δὲ πρὸς τοῦτο Μιχαὴλ ὁ ἄρχων τῶν Ζαχλούμων ἐμήνυσε Συμεὼν τῷ Βουλγάρων ἄρχοντι ὅτι ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων δεξιοῦται διὰ δώρων τὸν ἄρχοντα Πέτρον πρὸς τὸ συνεπαρεῖν τοὺς Τούρκους καὶ ἐπελθεῖν κατὰ Βουλγαρίας· ἐγένετο δὲ καὶ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον καὶ πόλεμος εἰς Ἀχελῶν μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Βουλγάρων. ἐμμανὴς οὖν γενόμενος ἐν τούτῳ ὁ Συμεὼν κατὰ τοῦ ἄρχοντος Σερ-

10 ὅς γε? an ὥστε? 15 τῷ vulgo 21. εἰς add B

post Branus motis contra Petrum armis victus captusque oculis ab eo privatus est. biennio vero post e Bulgaria fugiens Clonimerus Tzeesthlabi pater movet et ipse, urbemque Serviae Dostinica cum exercitu ingreditur principatus occupandi causa; quem armis superatum Petrus occidit, et principatum rexit alios viginti annos, imperante beatissimo sanctoque imperatore Leone, cui subiectus erat. pacem habuit etiam cum Symeone Bulgariae principe, cuius etiam filium in baptismo suscepit. post imperium autem domini Leonis Dyrrachii tunc praefectus, protospatharius Leo Rhabduchus, postea magister et logotheta cursus publici factus, in Paganiam, quae tum a Serviae principe occupata erat, venit, sermonem consiliumque instituturus cum laudato Petro principe de aliquo negotio. invidia autem ob hanc rem motus Michaël Zachlumorum princeps Symeoni Bulgarorum principi significat Romanum imperatorem Petrum principem muneribus colere, quo Turcarum copiis adiutus Bulgariam invadat: erat quippe id temporis bellum inter Romanos et Bulgaros ad Acheloum. furens itaque quodammodo hoc nomine Symeon contra Serviae principem Petrum, mit-

βλίας Πέτρου ἀπέστειλε τὸν Σιγρίτζη Θεόδωρον καὶ τὸν Μαρμαὴν ἐκεῖνον μετὰ φοσσάτου, ἔχοντας καὶ ἀρχοντόπουλον Παῦλον τὸν υἱὸν Βράνου, ὃν ὁ Πέτρος ὁ ἄρχων Σερβλίας ἐτύφλωσε. δόλῳ οὖν ἐπελθόντες οἱ Βούλγαροι πρὸς τὸν ἄρχοντα Σερβλίας, καὶ συντεκνίαν μετ' αὐτοῦ ποιησάμενοι, καὶ ὅρκῳ βεβαιώσαντες μὴ παθεῖν τι παρ' αὐτῶν ἐναντίον, ἠπάτησαν αὐτὸν ἐξελθεῖν πρὸς αὐτούς, ὃν καὶ παραυτὰ δεσμήσαντες εἰσήγαγον ἐν Βουλγαρίᾳ, καὶ ἀποθνήσκει ἐν φυλακῇ. εἰσῆλθε δὲ ἀντ' αὐτοῦ Παῦλος ὁ υἱὸς Βράνου, καὶ ἐκράτησεν ἔτη τρία. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ κῦρις Ῥωμανὸς ἔχων ἀρχοντόπουλον ἐν τῇ πόλει Ζαχαρίαν τὸν υἱὸν Πριβεσθλάβου τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας ἀπέστειλε πρὸς τὸ γενέσθαι ἄρχοντα ἐν Σερβλίᾳ· ἀλλὰ ἀπελθὼν καὶ πολεμήσας ἡττήθη παρὰ τοῦ Παύλου· κρατήσας γὰρ αὐτὸν παρέδωκε τοῖς Βουλγάροις, καὶ ἐκρατεῖτο δέσμιος. εἶτα μετὰ χρόνους τρεῖς, τοῦ Παύλου ἐναντιωθέντος τοῖς Βουλγάροις, ἀπέστειλε τὸν Ζαχαρίαν τὸν πρότερον παρὰ τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως ἀποσταλέντα, καὶ διώξας τὸν Παῦλον ἐκράτησεν αὐτὸς τὴν ἀρχὴν τῶν Σέρβλων· ὅστις παραυτὰ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ἐπιμνησθεὶς ἐγένετο κατὰ τῶν Βουλγάρων, (P 102) μηδ' ὅλως θελήσας ὑποταγῆναι αὐτοῖς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ βασιλέως μᾶλλον Ῥωμαίων δεσπόζεσθαι. ὥστε καὶ τοῦ Συμεὼν φοσσάτον κατ' αὐτοῦ ἀποστείλαντος διὰ τοῦ Μαρμαὴμ καὶ τοῦ

tit cum exercitu Theodorum Sigritzen et Marmaën una cum Paulo Brani principis filio, quem Petrus Serviae princeps excaecaverat. dolo igitur Bulgari principem Serviae aggressi, et prole in sacro lavacro suscepta, et dato iuramento nihil eum mali ab ipsis passurum, per fraudem exire persuasum et in vincula e vestigio coniectum in Bulgariam abduxerunt, ubi in carcere vitam cum morte commutavit. in eius autem locum successit Paulus Brani filius, qui principatum triennio tenuit. dominus vero Romanus imperator, secum habens Pribesthlabi Serbliae principis filium Zachariam, misit eum ut principatum Serviae occuparet: sed illum venientem praelio superavit Paulus, captumque Bulgaris tradidit in vinculis asservandum. deinde elapso trium annorum spatio, Paulus Bulgaris hostis factus Zachariam misit, quem dominus Romanus imperator antea miserat; isque Paulo deiecto Serviorum principatum occupat, et illico memor beneficiorum quae a Romano imperatore acceperat, Bulgaris se opposuit, malens potius Romano imperio subesse quam Bulgaris. quare cum exercitum contra ipsum misisset Symeon sub praefectis Marmaëm et Theodoro Sigritze, capita eorum atque arma imperatori Romano misit victoriae partae

Σιγρίτζη Θεοδώρου, ὧν καὶ τὰς κεφαλὰς καὶ ἅρματα ἐκ τοῦ πολέμου ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ἐπινίκια (ἔτι γὰρ μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων μάχη ἦν), οὐδέποτε δὲ ἐπαύσατο, καθὼς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄρχοντες ἀπέστελλον πρὸς τοὺς βασιλεῖς Ῥωμαίων, καὶ ὑποτασσόμενος καὶ δουλεύων αὐτοῖς. πάλιν δὲ ἀπέστειλεν ἕτερον φοσσάτον ὁ Συμεὼν διὰ τοῦ Κνήνου καὶ τοῦ Ἡμνήκου καὶ τοῦ Ἠτζβόκλια κατὰ τοῦ ἄρχοντος Ζαχαρίου, συναποστείλας μετ' αὐτῶν καὶ Τζεέσθλαβον. τότε ὁ μὲν Ζαχαρίας φοβηθεὶς φεύγει ἐν Χρωβατίᾳ· οἱ δὲ Βούλγαροι μηνύσαντες τοῖς ζουπάνοις ἐλθεῖν πρὸς αὐτοὺς καὶ παραλαβεῖν ἄρχοντα τὸν Τζεέσθλαβον, καὶ δι' ὅρκου τούτους ἀπατήσαντες καὶ ἐξαγαγόντες μέχρι τοῦ πρώτου χωρίου, καὶ παραυτὰ δεσμήσαντες αὐτούς, εἰσῆλθον ἐν Σερβλίᾳ καὶ συνεπῆραν τὸν ἅπαντα λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, καὶ εἰσήγαγον ἕως Βουλγαρίας· τινὲς δὲ ἀποδράσαντες εἰσῆλθον καὶ ἐν Χρωβατίᾳ, καὶ ἔμεινεν ἡ χώρα ἔρημος. κατὰ τὸν καιρὸν οὖν ἐκεῖνον εἰσῆλθον οἱ αὐτοὶ Βούλγαροι εἰς Χρωβατίαν μετὰ τοῦ Ἀλογοβότουρ τοῦ πολεμῆσαι, καὶ ἐσφάγησαν πάντες ἐκεῖσε παρὰ τῶν Χρωβάτων. μετὰ δὲ χρόνους ἑπτὰ ἀπὸ τῶν Βουλγάρων φυγὼν ὁ Τζεέσθλαβος μετὰ καὶ ἑτέρων τεσσάρων ἀπὸ Πρεσθλάβου εἰσῆλθεν ἐν Σερβλίᾳ, οὐχ εὗρε δὲ εἰς τὴν χώραν εἰ μὴ πεντήκοντα μόνους ἄνδρας μήτε γυναῖκας ἔχοντας μήτε παιδία, ἀλλὰ κυνηγοῦντας καὶ διατρεφομένους. μετὰ τούτων κρατήσας τὴν χώραν ἐμήνυσε πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων, τὴν ἐξ

1 *Σιγρίτζη καὶ Διοδώρου* M   7 *καὶ τοῦ Ἡμνήκου* add B

signa: adhuc enim bellum inter Bulgaros et Romanos erat; nec unquam subiici Romano imperatori et parere desinebat, quemadmodum et priores principes mittere ad ipsos soliti erant. Symeone vero iterum novas copias mittente contra Zachariam principem sub praefectis Cneno Hemneco ac Etzboclia, et misso simul Tzeesthlabo, metuens tunc sibi Zacharias in Chrobatiam profugit. Bulgari autem zupanis significarunt ut se convenirent et principem Tzeesthlabum exciperent; iuramentoque deceptos atque ad primum pagum adductos protinus in vincula coniicientes Serviam invaserunt, populumque omnem a minimo ad maximum in Bulgariam abduxerunt: quidam vero profugi in Chrobatiam se receperunt, mansitque regio desolata. porro circa illud etiam tempus Chrobatiam cum Alogobotur armata manu ingressi Bulgari omnes a Chrobatis interfecti sunt. et post septem annos fuga deserens Bulgaros Tzeesthlabus cum aliis quattuor Presthlabo in Serviam venit. non invenit autem in ea regione praeter viros quinquaginta, sine uxoribus liberisque venatione victitantes: cum his regionem obtinens, per nuntios tutelam et auxilium ab im-

αὐτοῦ ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν ἐπιζητῶν, ὑπισχνούμενος δουλεύειν καὶ ὑπείκειν τῇ προστάξει αὐτοῦ καθὼς καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἄρχοντες. καὶ ἔκτοτε οὐ διέλιπεν ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων εὐεργετῶν αὐτόν, ὥστε καὶ εἰς Χρωβατίαν καὶ Βουλγαρίαν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς χώραις διάγοντες Σέρβλοι, οὓς ὁ Συμεὼν διεσκόρπισε, τοῦτο ἀκούσαντες συνήχθησαν εἰς αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πόλει πολλοὶ ἀπὸ Βουλγαρίας φυγόντες εἰσῆλθον· οὓς καὶ ἐνδύσας καὶ εὐεργετήσας ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥωμαίων ἀπέστειλε πρὸς τὸν Τζεέσθλαβον. καὶ ἀπὸ τῶν πλουσίων δωρεῶν τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων συστησάμενος καὶ ἐνοικήσας τὴν χώραν ὡς τὸ πρότερόν ἐστιν ὑποτεταγμένος δουλοπρεπῶς τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, καὶ διὰ τῆς τοῦ βασιλέως συνδρομῆς καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τὴν τοιαύτην χώραν συστήσας καὶ ἄρχων ἐν αὐτῇ βεβαιωθείς.

Ὅτι ὁ ἄρχων Σερβλίας ἐξ ἀρχῆς, ἤγουν ἀπὸ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως, δουλικῶς ἐστὶν ὑποτεταγμένος τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ οὐδέποτε τῷ ἄρχοντι Βουλγαρίας καθυπετάγη.

Ὅτι ἐν τῇ βαπτισμένῃ Σερβλίᾳ εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα τὸ Δεστινίκον, τὸ Τζερναβουσκέη, τὸ Μεγυρέτους, τὸ Δρεσνεήκ,
τὸ Λεσνήκ, τὸ Σαληνές, καὶ εἰς τὸ χωρίον Βόσωνα τὸ Κά- P 103
τερα καὶ τὸ Δεσνήκ.

5 καὶ οἱ εἰς? 14 συστήσας add B 20 Τζενναβουσκὲν M Δρεσνεήμ M

peratore Romanorum petiit, promittens obedientiam eius iussibus se praestiturum, qualem et ante ipsum principes Romano imperatori exhibebant. atque ex eo tempore multis illum beneficiis affecit imperator Romanorum, ita ut Servii, qui a Symeone dissipati in Chrobatia Bulgaria aliisque regionibus commorabantur, re audita ad ipsum undique gregatim convenirent. quin et in urbem Cpolitanam plurimi e Bulgaria fugientes venerunt, quos vestibus ceterisque beneficiis ornatos imperator Romanorum ad Tzeesthlabum misit; qui magnificis Romani imperatoris largitionibus regione constituta et ad pristinam incolarum frequentiam reducta, totum se Romano imperio subiecit; quippe ipsius imperatoris auxilio frequentibusque eius beneficiis regione illa constituta, princeps quoque illic confirmatus est.

Ceterum Serviae princeps ab initio, id est ab imperio Heraclii, Romanorum imperatori suberat, non Bulgarorum principi; suntque in baptizata Servia oppida quae habitantur, Destinicum, Tzernabuscee, Megyretus, Dresneec, Lesnec, Salenes, in agro vero Bosonae Catera at Desnec.

Κεφάλαιον λγ΄.

περὶ τῶν Ζαχλούμων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ τῶν Ζαχλούμων χώρα παρὰ τῶν Ῥωμάνων πρότερον ἐκρατεῖτο, Ῥωμάνων δέ φημι οὓς ἀπὸ Ῥώμης Διοκλητιανὸς ὁ βασιλεὺς μετῴκισε, καθὼς καὶ εἰς τὴν τῶν Χρωβάτων ἱστορίαν εἴρηται περὶ αὐτῶν. ὑπὸ βασιλεῖ δὲ Ῥωμαίων ἡ τῶν Ζαχλούμων αὕτη χώρα ὑπῆρχεν, ἀλλὰ παρὰ τῶν Ἀβάρων αἰχμαλωτισθεῖσα ἥ τε χώρα καὶ ὁ ταύτης λαὸς τὸ παράπαν ἠρήμωται. οἱ δὲ νῦν ἐκεῖσε οἰκοῦντες Ζαχλοῦμοι Σέρβλοι τυγχάνουσιν, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ εἰς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων Ἡράκλειον προσφυγόντος. Ζαχλοῦμοι δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ ὄρους οὕτω καλουμένου Χλούμου. καὶ ἄλλως δὲ παρὰ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται τὸ Ζαχλοῦμοι ἤγουν ὀπίσω τοῦ βουνοῦ, ἐπειδὴ ἐν τῷ τοιούτῳ χωρίῳ βουνός ἐστι μέγας, ἔχων ἄνωθεν αὐτοῦ δύο κάστρα, τὸ Βόνα καὶ τὸ Χλούμ. ὄπισθεν δὲ τοῦ τοιούτου βουνοῦ διέρχεται ποταμὸς καλούμενος Βόνα, ὃ ἑρμηνεύεται καλόν.

Ὅτι ἡ γενεὰ τοῦ ἀνθυπάτου καὶ πατρικίου Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βουσεβούτζη τοῦ ἄρχοντος τῶν Ζαχλούμων ἦλθεν ἀπὸ τῶν κατοικούντων ἀβαπτίστων εἰς τὸν ποταμὸν Βίσλας, τὸν ἐπονομαζόμενον Διτζίκη, καὶ ᾤκησεν εἰς τὸν ποταμὸν τὸν ἐπονομαζόμενον Ζαχλοῦμα.

Ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ τῶν Ζαχλούμων εἰσὶ κάστρα οἰκού-

21 τὸν ἐπονομαζόμενον Meursius pro τοὺς ἐπονομαζομένους

33. *de Zachlumis, et ea, quam nunc incolunt, regione.*

Zachlumorum terrae Romani primum dominabantur, illi nimirum Romani quos Diocletianus imperator Roma eo veluti in coloniam deduxit, quemadmodum et in Chrobatorum historia de iis dictum est. Romanorum igitur imperatori prius parebat Zachlumorum regio, sed ab Abaribus postea subiugata, et in vinculis abductis ipsius incolis tota haec regio deserta fuit. qui vero nunc illic habitant Zachlumi, Servii sunt, ab illo principe qui ad Heraclium Romanorum imperatorem confugit; et Zachlumi dicti sunt a monte Chlumo nuncupato; et alias Sclavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii qui post collem habitant, quandoquidem magnus inibi collis est, in cuius vertice urbes duae sunt, Bona et Chlum; retro autem hunc collem flumen Bona nuncupatum devehitur, quod Graecis καλὸν significat.

Venit autem posteritas proconsulis et patricii Michaëlis Busebutze Zachlumorum principis filii, a non baptizatis accolis fluminis Bislas, quod et Ditzice cognominatur, habitavitque ad flumen Zachluma nuncupatum.

μενα τὸ Σταγνόν, τὸ Μοκρισκίκ, τὸ Ἰοσλή, τὸ Γαλουμαήνικ, τὸ Δοβρισκίκ.

Κεφάλαιον λδʹ.

περὶ τῶν Τερβουνιατῶν καὶ τῶν Καναλιτῶν καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ τῶν Τερβουνιατῶν καὶ τῶν Καναλιτῶν χώρα μία ὑπάρχει. ἀπὸ δὲ τῶν ἀβαπτίστων Σέρβλων οἱ ἐκεῖσε κατάγονται, οἱ ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος οἰκοῦντες τοῦ εἰς τὸν βασιλέα Ἡράκλειον προσφυγόντος ἀπὸ τῆς ἀβαπτίστου Σερβλίας μέχρι τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας τοῦ Βλαστημέρου. οὗτος οὖν ὁ ἄρχων Βλαστήμερος τῇ ἰδίᾳ θυγατρὶ δέδωκεν ἄνδρα Κραΐναν τὸν υἱὸν Βελάη τοῦ ζουπάνου Τερβουνίας. θέλων οὗτος τὸν ἴδιον γαμβρὸν δοξάσαι ὠνόμασεν αὐτὸν ἄρχοντα, ποιήσας αὐτὸν αὐτεξούσιον. ἐξ ἐκείνου δὲ ὁ Φαλιμέρης ἐγεννήθη, καὶ ἀπ' ἐκείνου ὁ Τζουτζημέρης. ἦσαν δὲ οἱ τῆς Τερβουνίας ἄρχοντες ἀεὶ ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ ἄρχοντος Σερβλίας. Τερβουνία δὲ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἑρμηνεύεται ἰσχυρὸς τόπος· ἡ γὰρ τοιαύτη χώρα ὀχυρώματα ἔχει πολλά. P 104

Ὅτι ἐστὶ καὶ ἑτέρα χώρα ὑπὸ ταύτην τὴν χώραν Τερβουνίας, Καναλὴ προσαγορευομένη. τὸ δὲ Καναλὴ ἑρμηνεύεται τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἁμαξιά, ἐπειδή, διὰ τὸ εἶναι

19 ἑτέρα χώρα Meursius pro ἕτερα χωρία

Suntque in Zachlumorum territorio urbes habitatae, Stagnum, Mocriscis, Iosle, Galumaënic et Dobriscic.

34. *de Terbuniatis et Canalitis, eorumque regione quam nunc incolunt.*

Terbuniatarum Canalitarumque eadem regio est; incolae vero a non baptizatis Serviis descendunt, qui illic habitarunt ab eo usque principe qui a Servia non baptizata ad Heraclium imperatorem confugit, usque ad Blastemerum Serviorum principem, qui filiae suae maritum dedit Crainan Belaë Terbuniae zupani filium, eumque honoris ergo principem appellavit, et ut sui iuris esset effecit. atque ex illo Phalimeres natus est, ex quo Tzutzemeres. Terbuniae vero principes semper Serviae principi parebant; et regio ipsa lingua Sclavorum locum munitum significat, quandoquidem multae in ea munitiones sunt.

Estque sub ea alia adhuc regio, quae Canale nuncupatur; canale vero viam plaustri Sclavorum idiomate significat: nam propter loci planitiem servitutes omnes plaustris praestant.

τὸν τόπον ἐπίπεδον, πάσας αὐτῶν τὰς δουλείας διὰ ἁμαξῶν ἐκτελοῦσιν.

Ὅτι ἐν τῷ χωρίῳ Τερβουνίας καὶ τοῦ Καναλὴ εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα ἡ Τερβουνία, τὸ Ὅρμος, τὰ Ῥίσενα, τὸ Λουκάβετε, τὸ Ζετλήβη.

Κεφάλαιον λέ.

περὶ τῶν Διοκλητιανῶν, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ Διοκλήας χώρα καὶ αὐτὴ πρότερον παρὰ τῶν Ῥωμάνων ἐκρατεῖτο, οὓς ἀπὸ Ῥώμης μετῴκισεν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανός, καθὼς καὶ εἰς τὴν περὶ τῶν Χρωβάτων ἱστορίαν εἴρηται· ὑπὸ δὲ τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ὑπῆρχε. παρὰ δὲ τῶν Ἀβάρων καὶ αὕτη ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἠρήμωται, καὶ πάλιν ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνῳκίσθη, καθὼς καὶ ἡ Χρωβατία καὶ ἡ Σερβλία καὶ ἡ τῶν Ζαχλούμων καὶ ἡ Τερβουνία καὶ τοῦ Καναλή. Διόκληα δὲ ὀνομάζεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ τοιαύτῃ χώρᾳ κάστρου, ὅπερ ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανός· νυνὶ δέ ἐστιν ἐρημόκαστρον, μέχρι τοῦ νῦν ὀνομαζόμενον Διόκληα.

Ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ Διοκλείας εἰσὶ μεγάλα κάστρα οἰκούμενα, τὸ Γράδεται, τὸ Νουγράδε, τὸ Λοντοδόκλα.

20 τὸ νῦν Γράδε M

Habet autem tam Terbunia quam Canale oppida quae habitantur, haec, Terbuniam, Hormum, Rhisena, Lucabete et Zetlebe.

35. *de Diocletianis, et ea, quam nunc incolunt, regione.*

Etiam Dioclea regio primitus occupata erat a Romanis, quos illuc Roma transtulerat Diocletianus imperator; quemadmodum et in Chrobatorum historia dictum est; et Romanorum imperatori erat subiecta. sed ab Abaribus haec quoque regio subiugata ac vastata fuit; et sub Heraclii imperatoris temporibus habitari iterum coepit, quemadmodum Chrobatia, Servia, Zachlumorum terra, Terbunia et Canale. Dioclea autem nuncupata est illa regio ab urbe ibi condita a Diocletiano imperatore, quae nunc habitatoribus vacua in hodiernum usque diem Dioclea appellatur.

Suntque in ea regione urbes habitatae magnae, Gradetae Nugrade et Lontodocla.

Κεφάλαιον λς΄.

περὶ τῶν Παγανῶν τῶν καὶ Ἀρεντανῶν καλουμένων, καὶ ἧς νῦν οἰκοῦσι χώρας.

Ὅτι ἡ χώρα εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν οἱ Παγανοὶ καὶ αὕτη πρότερον παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἐκρατεῖτο, οὓς ἀπὸ Ῥώμης ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς μετοικίσας ἐν Δελματίᾳ ἐνῴκισεν. οἱ δὲ αὐτοὶ Παγανοὶ ἀπὸ τῶν ἀβαπτίστων Σέρβλων κατάγονται, ἐξ ἐκείνου τοῦ ἄρχοντος τοῦ πρὸς τὸν βασιλέα Ἡράκλειον προσφυγόντος. παρὰ δὲ τῶν Ἀβάρων καὶ αὕτη ἡ χώρα αἰχμαλωτισθεῖσα ἠρήμωται, καὶ πάλιν ἐπὶ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως ἐνῳκίσθη. Παγανοὶ δὲ καλοῦνται διὰ τὸ μὴ καταδέξασθαι αὐτοὺς τῷ τότε καιρῷ βαπτισθῆναι ὅτε καὶ πάντες οἱ Σέρβλοι ἐβαπτίσθησαν· καὶ γὰρ Παγανοὶ τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ ἀβάπτιστοι ἑρμηνεύονται. τῇ τῶν Ῥωμαίων δὲ διαλέκτῳ ἡ χώρα αὐτῶν Ἀρέντα καλεῖται, ἐξ οὗ κἀκεῖνοι παρὰ τῶν αὐτῶν Ῥωμαίων Ἀρεντάνοι καλοῦνται.

Ὅτι ἐν Παγανίᾳ εἰσὶ κάστρα οἰκούμενα τὸ Μόκρον, τὸ Βερούλλια, τὸ Ὄστρωκ καὶ ἡ Λαβίνετζα. κρατοῦσι δὲ καὶ ταύτας τὰς νήσους. νῆσος μεγάλη ἡ Κούρκρα ἤτοι τὸ Κίκερ, ἐν ᾗ ἔστι καὶ κάστρον. νῆσος ἑτέρα μεγάλη τὰ Μέλετα ἤτοι P 105 τὸ Μαλοζεάται, ἣν ἐν ταῖς πράξεσι τῶν ἀποστόλων ὁ ἅγιος Λούκας μέμνηται, Μελίτην ταύτην προσαγορεύων· ἐν ᾗ καὶ

14 ἀβάπτιστοι — διαλέκτῳ add B   15 αὐτῶν add B

36. *de Paganis qui et Arentani appellantur, et de ea, quam nunc habitant, regione.*

Regio etiam illa, quam nunc Pagani incolunt, primitus a Romanis tenebatur, quibus Roma deductis imperator Diocletianus in Dalmatia sedes assignavit. Et oriundi sunt et ipsi Pagani a Serviis non baptizatis, ab eo scilicet principe qui ad Heraclium imperatorem confugit. capta vero itidem ab Abaribus et vastata haec regio, sub Heraclio imperatore rursum incolis frequentari coepit. Pagani autem dicuntur, quod baptismum non accepissent eo tempore quo Servii omnes baptizati erant: etenim Pagani Sclavorum lingua baptismi expertes dicuntur. Romanorum vero dialecto regio eorum Arenta nuncupatur; unde ipsi a Romanis Arentani appellantur.

Habet Pagania urbes habitatas, Mocrum, Berullia, Ostroc et Labinetza. possident item Arentani insulas magnas, unam quae Curcra sive Cicer dicitur, in qua habetur et urbs; alteram, quae Meleta sive Malozeatae; cuius in Actis apostolorum S. Lucas meminit, Melitem eam appellans; ubi et vipera divi Pauli digitum mordens ab eo ex-

ἔχις τὸν ἅγιον Παῦλον ἀπὸ τοῦ δακτύλου προσήψατο, ἣν καὶ τῷ πυρὶ ὁ ἅγιος Παῦλος κατέφλεξε. νῆσος ἑτέρα μεγάλη τὸ Φάρα. νῆσος ἑτέρα μεγάλη ὁ Βράτζης. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι νῆσοι αἱ μὴ κρατούμεναι παρὰ τῶν αὐτῶν Παγανῶν, νῆσος τὰ Χόαρα, νῆσος Ἴης, νῆσος τὸ Λάστοβον.

Κεφάλαιον λζ'.

περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Πατζινακιτῶν.

Ἰστέον ὅτι Πατζινακῖται τὸ ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὸν ποταμὸν Ἀτὴλ τὴν αὐτῶν εἶχον κατοίκησιν, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὸν ποταμὸν Γεήχ, ἔχοντες τούς τε Μαζάρους συνοροῦντας καὶ τοὺς ἐπονομαζομένους Οὔζ. πρὸ ἐτῶν δὲ πεντήκοντα οἱ λεγόμενοι Οὔζ μετὰ τῶν Χαζάρων ὁμονοήσαντες καὶ πόλεμον συμβαλόντες πρὸς τοὺς Πατζινακίτας ὑπερίσχυσαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας αὐτοὺς ἐξεδίωξαν, καὶ κατέσχον αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον οἱ λεγόμενοι Οὖζοι. οἱ δὲ Πατζινακῖται φυγόντες περιήρχοντο ἀναψηλαφῶντες τόπον εἰς τὴν αὐτῶν κατασκήνωσιν· καταλαβόντες δὲ τὴν σήμερον παρ' αὐτῶν κρατουμένην γῆν καὶ εὑρόντες τοὺς Τούρκους οἰκοῦντας ἐν αὐτῇ, πολέμου τρόπῳ τούτους νικήσαντες καὶ ἐκβαλόντες ἐξεδίωξαν αὐτοὺς καὶ κατεσκήνωσαν ἐν αὐτῇ, καὶ δεσπόζουσι τῆς τοιαύτης χώρας, ὡς εἴρηται, μέχρι τῆς σήμερον ἔτη πεντήκοντα πέντε.

Ἰστέον ὅτι πᾶσα ἡ Πατζινακία εἰς θέματα ὀκτὼ διαιρεῖται, ἔχουσα καὶ μεγάλους ἄρχοντας τοσούτους. τὰ δὲ

cussa igne conflagravit; tertiam insulam magnam, quae Phara dicitur, quartam, quae Bratzes. sed et aliae praeterea insulae sunt, quae ad Paganos non pertinent, Choara Ies, et Lastobon.

37. *de Patzinacitarum gente.*

Sciendum est Patzinacitas a principio ad Atel et Geech flumina habitasse, iisque conterminos fuisse populos illos qui Mazari atque Uzi cognominantur. ante annos vero quinquaginta ii qui Uzi nuncupantur cum Chazaris conspirantes, et coniunctis armis Patcinatzitas aggressi, superiores facti sedibus eos suis expulerunt, illasque tenuere in hodiernum usque diem Uzi. at Patzinacitae qui fuga evaserant, circumeuntes quaerebant ubinam sedes suas collocarent; venientesque in terram quam nunc incolunt, inventis illic Turcis incolis, debellatos eiecerunt, sedesque ipsi suas ibi posuerunt, tenentque iam hodie annum quinquagesimum quintum, uti dictum est.

Et Patzinacia quidem universa in themata octo dividitur, quae

θέματά εἰσι ταῦτα. ὄνομα τοῦ πρώτου θέματος Ἠρτήμ, τοῦ δευτέρου Τζοὺρ, τοῦ τρίτου Γύλα, τοῦ τετάρτου Κουλπέη, τοῦ πέμπτου Χαροβόη, τοῦ ἕκτου Ταλμάτ, τοῦ ἑβδόμου Χοπόν, τοῦ ὀγδόου Τζοπόν. κατὰ δὲ τὸν καιρὸν ὃν ἀπὸ τῶν ἰδίων τόπων οἱ Πατζινακῖται ἐξεδιώχθησαν, εἶχον ἄρχοντας εἰς μὲν τὸ θέμα Ἠρτὴμ τὸν Μαΐτζαν, εἰς δὲ τὸ Τζοὺρ τὸν Κούελ, εἰς δὲ τὸ Γύλα τὸν Κουρκοῦταν, εἰς δὲ τὸ Κουλπέη τὸν Ἰπαόν, εἰς δὲ τὸ Χαροβόη τὸν Καΐδούμ, εἰς δὲ τὸ θέμα Ταλμὰτ τὸν Κώσταν, εἰς τὸ Χοπὸν τὸν Γιαζῆ, εἰς δὲ τὸ θέμα Τζοπὸν τὸν Βατάν. μετὰ δὲ θάνατον αὐτῶν διεδέξαντο τὰς ἀρχὰς οἱ τούτων ἐξάδελφοι· νόμος γὰρ ἐν αὐτοῖς καὶ τύπος ἐκράτησε παλαιὸς μὴ ἔχειν ἐξουσίαν πρὸς παῖδας ἢ ἀδελφοὺς αὐτῶν μεταπέμπειν τὰ ἀξιώματα, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μόνον τοῖς κεκτημένοις τὸ καὶ μέχρι ζωῆς ἄρχειν αὐτούς, μετὰ δὲ θάνατον προχειρίζεσθαι ἢ ἐξάδελφον αὐτῶν ἢ ἐξαδέλφων παῖδας, πρὸς τὸ μὴ καθ' ὅλου εἰς ἓν μέρος γενεᾶς διατρέχειν τὸ ἀξίωμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκπλαγίους καὶ κληρονομεῖν καὶ ἀπεκδέχεσθαι τὴν τιμήν· ἀπὸ ξένης δὲ γενεᾶς οὐχ ὑπεισέρχεταί τις καὶ γίνεται ἄρχων. τὰ δὲ ὀκτὼ θέματα διαιροῦνται εἰς τεσσαράκοντα μέρη, καὶ ἔχουσι καὶ ἐλάττονας ἄρχοντας. P 106

Ἰστέον ὅτι αἱ τέσσαρες τῶν Πατζινακιτῶν γενεαί, ἤγουν τὸ θέμα Κουαρτζιτζοὺρ καὶ τὸ θέμα Συρουκαλπέη καὶ τὸ

4 τῆς ἰδίας χώρας B   9 Γιασῆ M   13 ἀρκεῖν?

magnos quoque principes totidem habet. themata autem isthaec sunt. primum est Ertem, secundum Tzur, tertium Gyla, quartum Culpee, quintum Charoboë, sextum Talmat, septimum Chopon, octavum Tzopon. quo autem tempore suis eiecti sedibus Patzinacitae fuerunt, principes erant in themate quidem Ertem Maitzan, in Tzur Cuel, in Gyla Curcutan, in Culpee Ipaon, in Charoboë Caidum, in Talmat Costan, in Chopon Giaze, in Tzopon Batan. his autem mortuis in principatus successerunt eorum patrueles, siquidem lex illis et antiqua consuetudo est, dignitates ad filios aut fratres non transmittere: sed contenti principes esse debent, quoad vivunt, principatum tenere; post mortem vero vel patrueles vel eorum filii promoventur, ne semper in eadem prosapiae parte dignitas consistat, sed ut ad collaterales quoque ea hereditate deferatur: alterius vero prosapiae qui sit, nullus in principatum succedit. haec porro octo themata in partes distribuuntur quadraginta, quae singulae habent principes minores.

Et quattuor quidem Patzinacitarum nationes sive themata, Cuar-

θέμα Βοροτάλματ καὶ τὸ θέμα Βουλατζοσπόν, κεῖνται πέρα τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ, πρὸς τὰ ἀνατολικώτερα καὶ βορειότερα μέρη ἐναποβλέποντα, πρός τε Οὐζίαν καὶ Χαζαρίαν καὶ Ἀλανίαν καὶ τὴν Χερσῶνα καὶ τὰ λοιπὰ κλίματα. αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες γενεαὶ κεῖνται ἔνθεν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ, πρὸς τὰ δυτικώτερα καὶ ἀρκτικώτερα μέρη· τουτέστι τὸ θέμα Γιαζιχοπὸν πλησιάζει τῇ Βουλγαρίᾳ, τὸ δὲ θέμα τοῦ κάτω Γύλα πλησιάζει τῇ Τουρκίᾳ, τὸ δὲ θέμα Χαροβόη πλησιάζει τῇ Ῥωσίᾳ, τὸ δὲ θέμα Ἰαβδιερτὶμ πλησιάζει τοῖς ὑποφόροις χωρίοις χώρας τῆς Ῥωσίας, τοῖς τε Οὐλτίνοις καὶ Δερβλενίνοις καὶ Λενζενίνοις καὶ τοῖς λοιποῖς Σκλάβοις. ἀπῴκισται δὲ ἡ Πατζινακία ἐκ μὲν Οὐζίας καὶ Χαζαρίας ὁδὸν ἡμερῶν πέντε, ἐκ δὲ Ἀλανίας ἡμερῶν ἕξ, ἀπὸ δὲ Μορδίας ὁδὸν ἡμερῶν δέκα, ἀπὸ δὲ Ῥωσίας ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς, ἀπὸ δὲ Τουρκίας ὁδὸν ἡμερῶν τεσσάρων, ἀπὸ δὲ Βουλγαρίας ὁδὸν ἡμέρας ἥμισυ· καὶ εἰς Χερσῶνα μέν ἐστιν ἔγγιστα, εἰς δὲ τὴν Βόσπορον πλησιέστερον.

Ἰστέον ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν ὃν οἱ Πατζινακῖται ἀπὸ τῆς ἰδίας χώρας ἐξεδιώχθησαν, θελήσει τινὲς ἐξ αὐτῶν καὶ οἰκείᾳ γνώμῃ ἐναπέμειναν ἐκεῖσε καὶ τοῖς λεγομένοις Οὔζοις συνῴκησαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν εἰσὶν ἐν αὐτοῖς, ἔχοντες τοιαῦτα γνωρίσματα ὥστε διαχωρίζεσθαι αὐτοῖς καὶ νοεῖσθαι τίνες τε ἦσαν καὶ πῶς αὐτοὺς ἀποσπασθῆναι τῶν ἰδίων συν-

1 παρὰ τοῦ M 5 ὅθεν M 10 χωρίοις χώρας] χώραις M
13 Μοδίας M, Μηδίας Meursius, consentiente Bandurio.

tzitzur Syrucalpee Borotalmar et Bulatzospon, ultra Danaprim flumen sitae sunt, orientem septentrionemque spectantes versus Uziam Chazariam Alaniam Chersonem et ceteras regiones: reliquae vero quattuor nationes positae sunt cis Danaprim flumen, ad partes occidentis septentrionisque: nam thema Giazichopon Bulgariae finitimum est, inferius thema Gylae Turciae proximum est, Charoboë thema Russiae adiacet, Iabdiertim vero thema conterminum est tributariis pagis Russiae regionis, Ultinis Derbleninis Lenzeninis reliquisque Sclavis. distat autem Patzinacia ab Uzia et Chazaria itinere dierum quinque, ab Alania dierum sex, a Mordia dierum decem, a Russia unius diei, a Turcia dierum quattuor, a Bulgaria dimidii unius diei. propinqua est Chersoni, sed magis etiam Bosporo.

Sciendum est, quo tempore expulsi sua regione Patzinacitae fuere, nonnullos eorum sponte sua illic mansisse et Uzis cohabitasse; suntque inter eos etiam nunc, ea habentes indicia ut facile discerni possint cognoscique quales sint et quomodo avelli a suis contigerit, si-

ἔβη· τὰ γὰρ ἱμάτια αὐτῶν εἰσὶ κόντευρα μέχρι γονάτων, καὶ τὰ μανίκια ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἀποκεκομμένα, ὡς δῆθεν ἐκ τούτου δεικνύντες ὅτι ἀπὸ τῶν ἰδίων καὶ ὁμοφύλων ἀπεκόπησαν.

Ἰστέον ὅτι ἔνθεν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ πρὸς τὸ ἀποβλέπον μέρος τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὰ περάματα τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ εἰσὶν ἐρημόκαστρα. κάστρον πρῶτον τὸ ὀνομασθὲν παρὰ τῶν Πατζινακιτῶν Ἄσπρον διὰ τὸ τοὺς λίθους αὐτοῦ φαίνεσθαι καταλεύκους, κάστρον δεύτερον τὸ Τουγγᾶται, κάστρον τρίτον τὸ Κρακνακάται, κάστρον τέταρτον τὸ Σαλμακάται, κάστρον πέμπτον τὸ Σακακάται, κάστρον ἕκτον Γιαιουκάται. ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς τῶν παλαιοκάστρων κτίσμασιν εὑρίσκονται καὶ ἐκκλησιῶν γνωρίσματά τινα καὶ σταυροὶ λαξευτοὶ εἰς λίθους πορίνους· ὅθεν καί τινες παράδοσιν ἔχουσιν ὡς Ῥωμαῖοί ποτε τὰς κατοικίας εἶχον ἐκεῖσε.

Ἰστέον ὅτι Κάγκαρ ὀνομάζονται οἱ Πατζινακῖται, ἀλλ' οὐχὶ πάντες, πλὴν ὁ τῶν τριῶν θεμάτων λαός, τοῦ Ἰαβδιηρτί, καὶ τοῦ Κουαρτζιτζοὺρ καὶ τοῦ Χαβουξιγγυλά, ὡς ἀνδρειότεροι καὶ εὐγενέστεροι τῶν λοιπῶν· τοῦτο γὰρ δηλοῖ ἡ τοῦ Κάγγαρ προσηγορία.

14 πορίνας, πυρίτας Meursius. nonne πωρίνους? 17 Διαυδιηρτι M

quidem utuntur vestibus decurtatis et ad genua tantum pertingentibus et manicis abscissis, ea re innuentes a gentilibus se suis esse diremptos.

Ultra vero Danaprim flumen, qua parte Bulgariam spectat, ad eiusdem fluminis traiectus urbes desertae sunt: prima urbs quae Patzinacitis Aspron sive alba dicitur, quod e saxo albicante constructa sit, secunda Tungatae, tertia Cracnacatae, quarta Salmacatae, quinta Sacacatae, sexta Giaiucatae. inveniuntur autem inter urbium collapsarum fabricas ecclesiarum indicia quaedam et cruces ex lapide tophino exsculptae; unde quasi per traditionem credunt nonnulli olim illic sedes habuisse Romanos.

Porro Cancar quoque appellantur Patzinacitae, non omnes quidem, sed trium tantum thematum incolae, thematis Iabdierti Cuartzitzur et Chabuxingyla, tanquam qui ceteris fortiores nobilioresque sunt: nam hoc vox ipsa cancar significat.

P 107 Κεφάλαιον λη'.

περὶ τῆς γενεαλογίας τοῦ ἔθνους τῶν Τούρκων, καὶ ὅθεν κατάγονται.

Ὅτι τὸ τῶν Τούρκων ἔθνος πλησίον τῆς Χαζαρίας τὸ παλαιὸν τὴν κατοίκησιν ἐποιεῖτο εἰς τὸν τόπον τὸν ἐπονομαζόμενον Λεβεδία ἀπὸ τῆς τοῦ πρώτου βοεβόδου αὐτῶν ἐπωνυμίας, ὅστις βοέβοδος τὸ μὲν τῆς κλήσεως ὄνομα Λεβεδίας προσαγορεύετο, τὸ δὲ τῆς ἀξίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτόν, βοέβοδος ἐκαλεῖτο. ἐν τούτῳ οὖν τῷ τόπῳ τῷ προρρηθέντι Λεβεδίᾳ ποταμός ἐστι ῥέων Χιδμάς, ὁ καὶ Χιγγυλοὺς ἐπονομαζόμενος. οὐκ ἐλέγοντο δὲ τῷ τότε χρόνῳ Τοῦρκοι, ἀλλὰ Σαβαρτοιάσφαλοι ἔκ τινος αἰτίας ἐπωνομάζοντο. καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι γενεαὶ ὑπῆρχον ἑπτά, ἄρχοντα δὲ εἰς αὐτοὺς εἴτε ἴδιον εἴτε ἀλλότριόν ποτε οὐκ ἐκτήσαντο, ἀλλ' ὑπῆρχον ἐν αὐτοῖς βοέβοδοί τινες, ὧν πρῶτος βοέβοδος ἦν ὁ προρρηθεὶς Λεβεδίας. συνῴκησαν δὲ μετὰ τῶν Χαζάρων ἐνιαυτοὺς τρεῖς, συμμαχοῦντες τοῖς Χαζάροις ἐν πᾶσι τοῖς αὐτῶν πολέμοις. ὁ δὲ χαγάνος ἄρχων Χαζαρίας διὰ τὴν αὐτῶν ἀνδρίαν καὶ συμμαχίαν τῷ πρώτῳ βοεβόδῳ τῶν Τούρκων Λεβεδίᾳ ἐπονομαζομένῳ γυναῖκα δέδωκε πρὸς γάμον Χαζάραν εὐγενῆ, διὰ τὸ τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ περίφημον καὶ τὸ τοῦ γένους περιφανές, ὅπως ἐξ αὐτοῦ τεκνώσῃ· ὁ δὲ Λεβεδίας ἐκεῖνος ἔκ τινος τύχης μετὰ τῆς αὐτῆς Χαζάρου οὐκ ἐπαιδοποίησεν.

38. *de Turcarum gentis genealogia, et unde ea gens originem ducat.*

Turcarum gens olim prope Chazariam habitabat, in loco cui cognomen Lebedias a primo ipsorum boëbodo; qui nomine quidem Lebedias appellabatur, dignitate vero, quemadmodum reliqui eius successores, boëbodus vocabatur. in hoc igitur loco, in praedicta Lebedia, fluit amnis Chidmas, qui etiam Chingylus cognominatur. et quidem tum non Turcae sed Sabartoeasphali quadam de causa dicebantur; erantque gentes eorum septem, et principem vel indigenam vel alienigenam habuerunt nunquam, sed erant inter ipsos boëbodi quidam, quorum primus is, cuius supra mentionem fecimus, Lebedias. habitarunt autem cum Chazaris annos tres, omnibus eorum in bellis adiutores; chaganusque Chazariae princeps primo Turcarum boëbodo Lebediae, fortitudinis eorum ac commilitii causa, uxorem dedit Chazaram nobilem, motus fortitudinis eius fama et generis splendore, ut ex eo prolem tolleret. et tamen casu factum est ut ex Chazara illa liberos non susciperet Lebedias. Patzinacitae vero, qui Cancar olim cognominabantur (nam hoc nomen cancar apud ipsos nobilitatem ac

οἱ δὲ Πατζινακῖται οἱ πρότερον Κάγγαρ ἐπονομαζόμενοι (τοῦτο γὰρ τὸ Κάγγαρ ὄνομα ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ ἀνδρίᾳ ἐλέγετο παρ' αὐτοῖς) πρὸς Χαζάρους οὖν οὗτοι κινήσαντες πόλεμον καὶ ἡττηθέντες τὴν οἰκείαν γῆν καταλεῖψαι καὶ τὴν τῶν Τούρκων κατοικῆσαι κατηναγκάσθησαν. ἀναμεταξὺ δὲ τῶν Τούρκων συναφθέντος πολέμου καὶ τῶν Πατζινακιτῶν τῶν τηνικαῦτα Κάγγαρ ἐπονομαζομένων, τὸ τῶν Τούρκων φοσσάτον ἡττήθη καὶ εἰς δύο διῃρέθη μέρη· καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος πρὸς ἀνατολὴν εἰς τὸ τῆς Περσίδος μέρος κατῴκησεν, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ τὴν τῶν Τούρκων ἀρχαίαν ἐπωνυμίαν καλοῦνται Σαβαρτοιάσφαλοι· τὸ δὲ ἕτερον μέρος εἰς τὸ δυτικὸν κατῴκησε μέρος, ἅμα καὶ τῷ βοεβόδῳ αὐτῶν καὶ ἀρχηγῷ Λεβεδίᾳ, εἰς τόπους τοὺς ἐπονομαζομένους Ἀτελκούζου, ἐν οἷς τόποις τὸ νῦν τῶν Πατζινακιτῶν ἔθνος κατοικεῖ. ὀλίγου δὲ χρόνου διαδραμόντος ὁ χαγάνος ἐκεῖνος ἄρχων Χαζαρίας τοῖς Τούρκοις ἐμήνυσε τοῦ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλῆναι χελάνδια τὸν πρῶτον αὐτῶν βοέβοδον. ὁ Λεβεδίας τοίνυν πρὸς τὸν χαγάνον Χαζαρίας ἀφικόμενος ἀνηρώτα τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν μετεπέμψατο. ὁ δὲ χαγάνος εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι διὰ τοῦτό σε προσεκαλεσάμεθα, ἵνα ἐπειδὴ εὐγενὴς καὶ φρόνιμος καὶ ἠνδρειωμένος ὑπάρχεις καὶ πρῶτος τῶν Τούρκων, P 108 ἄρχοντά σε τοῦ ἔθνους σου προβαλώμεθα, καὶ ἵνα ὑπείκῃς τῷ λόγῳ καὶ τῇ προστάξει ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν χαγάνον ἀντέφησεν ὅτι τὴν περὶ ἐμέ σου σχέσιν τε καὶ

2 παρ' add B 6 συναφθέντος πολέμου add B

fortitudinem significat), armis contra Chazaros sumptis victi terram suam deserere et Turcarum regionem incolere coacti fuere. bello autem inter Turcas et Patzinacitas tum Cancar cognominatos exorto, Turcarum exercitus devictus fuit atque in partes duas divisus, et earum una quidem orientem versus partem Persidis incoluit (et hi etiam in hodiernum diem de veteri Turcarum cognomine Sabatroeasphali nuncupantur), altera vero pars occidentem versus sedes posuit cum boëbodo suo ac duce Lebedia in locis Atelcusu nuncupatis, quae nunc Patzinacitarum gens incolit. paulo vero post chaganus ille Chazariae princeps per legatos petiit a Turcis ut ad se Chelandiam mittant primum eorum boëbodum. itaque ad chaganum Chazariae profectus Lebedias interrogavit quae ipsius vocandi causa esset. cui chaganus, ideo se eum vocasse ut, quandoquidem nobilis prudens strenuus primusque Turcarum esset, gentis suae principem faceret, eo pacto ut sibi subesset. at ille respondit "affectum tuum erga me et voluntatem exosculor, gratiasque dignas dico: quando vero tali prin-

προαίρεσιν μεγάλως ἐναποδέχομαι, καὶ τὴν εὐχαριστίαν ὁμολογῶ σοι προσήκουσαν· ἐπεὶ δὲ ἀδυνάτως ἔχω πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχήν, ὑπακοῦσαι οὐ δύναμαι, ἀλλὰ μᾶλλον ἔστιν ἕτερος ἀπ' ἐμοῦ βοέβοδος, λεγόμενος Σαλμούτζης καὶ υἱὸν κεκτημένος ὀνόματι Ἀρπαδήν· ἐκ τούτων μᾶλλον εἴτε ἐκεῖνος Σαλμούτζης εἴτε ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀρπαδὴς ἵνα γένηται ἄρχων, καὶ ἔστιν ὑπὸ τοῦ λόγου ὑμῶν. ἐν τούτῳ οὖν τῷ λόγῳ ἀρεσθεὶς ὁ χαγάνος ἐκεῖνος δέδωκεν ἀνθρώπους αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς Τούρκους ἀπέστειλεν, οἳ καὶ συλλαλήσαντες περὶ τούτου μετὰ τῶν Τούρκων, μᾶλλον οἱ Τοῦρκοι τὸν Ἀρπαδὴ γενέσθαι προέκριναν ἄρχοντα ἤπερ Σαλμούτζη τὸν αὐτοῦ πατέρα, ὡς ἀξιολογώτερον ὄντα καὶ περισπούδαστον ἔν τε φρονήσει καὶ βουλῇ καὶ ἀνδρίᾳ καὶ ἱκανὸν πρὸς τὴν τοιαύτην ἀρχήν· ὃν καὶ ἄρχοντα κατὰ τὸ τῶν Χαζάρων ἔθος καὶ ζάκανον πεποιήκασι, σηκώσαντες αὐτὸν εἰς σκουτάριον. πρὸ δὲ τοῦ Ἀρπαδὴ τούτου ἄρχοντα ἕτερον οἱ Τοῦρκοι οὐκ ἐκτήσαντο πώποτε· ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐκ τῆς τούτου γενεᾶς ἄρχων Τουρκίας καθίσταται. μετὰ δέ τινας χρόνους τοῖς Τούρκοις ἐπιπεσόντες οἱ Πατζινακῖται κατεδίωξαν αὐτοὺς μετὰ τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Ἀρπαδή. οἱ οὖν Τοῦρκοι τραπέντες καὶ πρὸς κατοίκησιν γῆν ἐπιζητοῦντες, ἐλθόντες ἀπεδίωξαν οὗτοι τοὺς τὴν μεγάλην Μοραβίαν κατοικοῦντας, καὶ εἰς τὴν γῆν αὐτῶν κατεσκήνωσαν, εἰς ἣν νῦν οἱ Τοῦρκοι μέχρι τῆς σήμερον κατοικοῦσι· καὶ ἔκτοτε πό-

6 *Ἀλμούτζης* M   7 *ἔσται ὑπὸ τὸν λόγον?*   *οὖν τῷ* add B
11 *εἴπερ* libri   19 *πεσόντες* M

cipatui non sufficio, parere non possum. sed est alter a me boëbodus, Salmutzes nomine, qui et filium habet Arpaden nuncupatum: horum sive ipse Salmutzes sive filius eius Arpades princeps fiat tibique subiiciatur." placuit itaque haec oratio chagano, virosque cum ipso ad Turcas misit; qui ubi cum iis sermonem communicassent, visum potius illis fuit Arpadem principem constituere quam patrem Salmutzen, utpote digniorem et prudentia consilio ac fortitudine insignem talique principatui parem; quem etiam solenni Chazarorum more ac consuetudine in scuto erectum principem fecerunt. et ante hunc Arpadem Turcae principem alium nullum unquam habuerunt; ex cuius posteris ad hunc usque diem princeps Turciae constituitur. post aliquot vero annos Turcas invadentes Patzinacitae, eos cum principe Arpade persecuti sunt. Turcae itaque profligati fugientes et terram ad sedes collocandas quaerentes, magnam Moraviam ingressi incolas eius expulerunt ibique sedes suas posuerunt, tenentque etiam

λεμον οἱ Τοῦρκοι μετὰ τῶν Πατζινακιτῶν οὐκ ἐποίησαν. εἰς δὲ τὸ κατασκηνῶσαν τὸ προρρηθὲν ἔθνος τῶν Τούρκων πρὸς τὴν ἀνατολὴν εἰς τὰ τῆς Περσίδος μέρη μέχρι τοῦ νῦν πραγματευτὰς ἀποστέλλουσιν οὗτοι οἱ πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος οἰκοῦντες ποειρημένοι Τοῦρκοι, καὶ βλέπουσιν αὐτούς, καὶ ἀποκρίσεις παρ' αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς πολλάκις ἀποκομίζουσιν.

Ὅτι ὁ τῶν Πατζινακιτῶν τόπος ἐν ᾧ τῷ τότε καιρῷ κατῴκησαν οἱ Τοῦρκοι, καλεῖται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἐκεῖσε ὄντων ποταμῶν· οἱ δὲ ποταμοί εἰσιν οὗτοι, ποταμὸς πρῶτος ὁ καλούμενος Βαρούχ, ποταμὸς δεύτερος ὁ καλούμενος Κουβοῦ, ποταμὸς τρίτος ὁ καλούμενος Τροῦλλος, ποταμὸς τέταρτος ὁ καλούμενος Βροῦτος, ποταμὸς πέμπτος ὁ καλούμενος Σέρετος.

Κεφάλαιον λθʹ.

περὶ τοῦ ἔθνους τῶν Καβάρων.

Ἰστέον ὅτι οἱ λεγόμενοι Κάβαροι ἀπὸ τῆς τῶν Χαζάρων γενεᾶς ὑπῆρχον· καὶ δὴ συμβᾶσάν τινα παρ' αὐτῶν ἀποστασίαν γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, καὶ πολέμου ἐμφυλίου καθιστάντος, ἡ πρώτη ἀρχὴ αὐτῶν ὑπερίσχυσεν, καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν ἀπεσφάγησαν, οἱ δὲ ἐξέφυγον καὶ ἦλθον καὶ κατεσκήνωσαν μετὰ τῶν Τούρκων εἰς τὴν τῶν Πατζινα- P 109
κιτῶν γῆν, καὶ ἀλλήλοις συνεφιλιώθησαν, καὶ Κάβαροί τινες ὠνομάσθησαν. ὅθεν καὶ τὴν τῶν Χαζάρων γλῶσσαν αὐτοῖς

1 παρὰ τῶν π. οὐκ ἐδέξαντο B 16 δὴ] δὲ vulgo 18 κατασιάντος? ἀρχὴ add B 21 Βάρβαροί M

in hodiernum usque diem; et ex eo tempore bellum cum Patzinacitis Turcae non habuerunt. ad Turcas vero orientem versus in Persidis partibus habitantes, quorum supra mentionem fecimus, negotiatores suos mittunt etiamnum ii qui occidentem incolunt praedicti Turcae, iuvisuntque illos, et responsa saepe ab ipsis per hos accipiunt.

Ceterum Patzinacitatum locus, quem tunc inhabitabant Turcae, a fluviis qui illic sunt cognominatur; flumina autem isthaec sunt. primus fluvius Baruch appellatur, secundus Cubu, tertius Trullus, quartus Brutus, quintus denique Seretus nuncupatur.

39. *de Cabarorum gente.*

Cabari a Chazarorum gente descendunt. facta autem inter eos secessione belloque orto civili, prior pars vicit; quique victi, pars occisi sunt, pars fugientes ad Turcas in Patzinacitarum terram se contulerunt, ibique sedes posuerunt, contractaque mutua amicitia Cabari appellati sunt; unde et Chazarorum linguam ipsos Turcas do-

τοῖς Τούρκοις ἐδίδαξαν, καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν αὐτὴν διάλεκτον ἔχουσιν· ἔχουσι δὲ καὶ τὴν τῶν Τούρκων ἑτέραν γλῶτταν. διὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς πολέμους ἰσχυροτέρους καὶ ἀνδρειοτέρους δείκνυσθαι τῶν ὀκτὼ γενεῶν καὶ προεξάρχειν τοῦ πολέμου προεκρίθησαν πρῶται γενεαί. εἷς δέ ἐστιν ἄρχων ἐν αὐτοῖς, ἤγουν ἐν ταῖς τρισὶ γενεαῖς τῶν Καβάρων, ὅστις καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔστι.

Κεφάλαιον μ΄.

περὶ τῶν γενεῶν τῶν Καβάρων καὶ Τούρκων.

Πρώτη ἡ παρὰ τῶν Χαζάρων ἀποσπασθεῖσα αὕτη ἡ προρρηθεῖσα τῶν Καβάρων γενεά, δευτέρα τοῦ Νέκη, τρίτη τοῦ Μεγέρη, τετάρτη τοῦ Κουρτυγερμάτου, πέμπτη τοῦ Ταριάνου, ἕκτη Γενάχ, ἑβδόμη Καρή, ὀγδόη Κασή. καὶ οὕτως ἀλλήλοις συναφθέντες μετὰ τῶν Τούρκων οἱ Κάβαροι εἰς τὴν τῶν Πατζινακιτῶν κατῴκησαν γῆν. μετὰ δὲ ταῦτα παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως προσκληθέντες διεπέρασαν, καὶ τὸν Συμεὼν πολεμήσαντες κατὰ κράτος αὐτὸν ἤττησαν, καὶ ἐξελάσαντες μέχρι τῆς Πρεσθλάβου διῆλθον ἀποκλείσαντες αὐτὸν εἰς τὸ κάστρον τὸ λεγόμενον Μουνδράγα, καὶ εἰς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψαν· τῷ δὲ τότε καιρῷ τὸν Λιούντινα τὸν υἱὸν τοῦ Ἀρπαδὴ εἶχον ἄρχοντα. μετὰ δὲ τὸ πάλιν τὸν Συμεὼν μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων εἰρηνεύεσθαι καὶ λαβεῖν ἄδειαν, διεπέμψατο πρὸς τοὺς

11 τοῦ] ἡ M

cuerunt, habentque etiam hodie eandem dialectum; aliaque item Turcarum lingua utuntur. quia vero fortitudine bellica et strenuitate octo aliis gentibus praestabant iisque in praeliis antecellebant, primum in tribubus locum obtinuerunt; unusque in illis tribus Cabarorum populis princeps est ad hodiernum usque diem.

40. *de Cabaris et Turcis.*

Prima a Chazaris avulsa haec Cabarorum gens est, quam dixi, secunda Nece, tertia Megere, quarta Curtugermati, quinta Tariani, sexta Genach, septima Care, octava Case. atque sic connexi inter se Cabari cum Turcis Patzinacitarum terram incoluerunt. postea vero a Leone illo Christi amante ac praeclaro imperatore accersiti traiecerunt, bellumque Symeoni inferentes victo eo fugatoque Persthlabum usque pervenerunt, et cum in urbe Mundraga eum inclusissent, domum redierunt, quo tempore Liuntica Arpadae filium principem habebant. postquam autem iterum cum Romanorum imperatore pacem

Πατζινακίτας, καὶ μετ' αὐτῶν ὡμοφώνησε τοῦ καταπολεμῆσαι καὶ ἀφανίσαι τοὺς Τούρκους. καὶ ὅτε οἱ Τοῦρκοι πρὸς ταξείδιον ἀπῆλθον, οἱ Πατζινακῖται μετὰ τοῦ Συμεὼν ἦλθον κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ τὰς αὐτῶν φαμιλίας παντελῶς ἐξηφάνισαν, καὶ τοὺς εἰς φύλαξιν τῆς χώρας αὐτῶν Τούρκους ἀπεκεῖσε κακινκάκως ἀπεδίωξαν. οἱ δὲ Τοῦρκοι ὑποστρέψαντες, καὶ τὴν χώραν αὐτῶν οὕτως εὑρόντες ἔρημον καὶ κατηφανισμένην, κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν καὶ σήμερον κατοικοῦσι, τὴν ἐπονομαζομένην κατὰ τὴν ἀνωτέρω, ὡς εἴρηται, τῶν ποταμῶν ἐπωνυμίαν. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ πρότερον οἱ Τοῦρκοι ὑπῆρχον, ὀνομάζεται κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἐκεῖσε διερχομένου ποταμοῦ Ἐτὲλ καὶ Κουζοῦ, ἐν ᾧ ἀρτίως οἱ Πατζινακῖται κατοικοῦσιν. οἱ δὲ Τοῦρκοι παρὰ τῶν Πατζινακιτῶν διωχθέντες ἦλθον καὶ κατεσκήνωσαν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παλαιά τινα ἔστι γνωρίσματα· καὶ πρῶτον μέν ἐστιν ἡ τοῦ βασιλέως Τραϊανοῦ γέφυρα κατὰ τὴν τῆς Τουρκίας ἀρχήν, ἔπειτα δὲ καὶ Βελάγραδα ἀπὸ τριῶν ἡμερῶν τῆς αὐτῆς γεφύρας, ἐν ᾗ καὶ ὁ πύργος ἐστὶ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως· καὶ πάλιν κατὰ τὴν τοῦ ποταμοῦ ἐκδρομήν ἐστι τὸ Σέρμιον ἐκεῖνο τὸ λεγόμενον, ἀπὸ τῆς Βελεγράδας ὁδὸν ἔχον ἡμερῶν δύο, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε ἡ μεγάλη Μοραβία ἡ ἀβάπτιστος, ἣν καὶ ἐξήλειψαν οἱ Τουρ- P 110

6 κακὴν κακῶς M   9 κατὰ Meursius pro καὶ τὴν   22 ἐξέλειψαν M

Symeon fecisset et opportunitatem nactus esset, ad Patzinacitas legatos misit et foedus cum iis iniit ad oppugnandos delendosque Turcas. cumque ad bellicam expeditionem abiissent Turcae, contra eos Patzinacitae cum Symeone profecti familias ipsorum omnino perdiderunt, hinc misere pulsis qui ad regionis istius custodiam relicti erant. itaque reversi Turcae regionem suam desertam vastatamque invenientes, in ea terra quam ad hodiernum diem usque incolunt sedes posuerunt, in ea regione quam a fluminibus cognominatam esse supra diximus. locus autem quem primitus Turcae occupabant, a fluvio interlabente nuncupatur Etel et Cuzu, in quo nunc Patzinacitae commorantur; a quibus sane pulsi Turcae et profugientes sedes posuerunt illic ubi nunc habitant. in hoc autem loco antiqua quaedam monimenta supersunt, inter quae pons Traiani imperatoris ad initia Turciae, et Belegrada, quae trium dierum itinere ab ipso ponte distat, ubi turris est sancti ac magni Constantini imperatoris, et rursus ad cursum fluminis extat Sirmium, quod Belegrada abest duorum dierum itinere; inde magna Moravia baptismo carens, quam Turcae de-

κοι, ἧς ἦρχε τὸ πρότερον ὁ Σφενδοπλόκος. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὸν Ἴστρον ποταμὸν γνωρίσματά τε καὶ ἐπωνυμίαι· τὰ δὲ ἀνώτερα τούτων, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ πᾶσα τῆς Τουρκίας κατασκήνωσις, ἀρτίως ὀνομάζουσι κατὰ τὰς τῶν ἐκεῖσε ῥεόντων ποταμῶν ἐπωνυμίας. οἱ δὲ ποταμοί εἰσιν οὗτοι, ποταμὸς πρῶτος ὁ Τιμήσης, ποταμὸς δεύτερος Τούτης, ποταμὸς τρίτος ὁ Μόρήσης, τέταρτος ὁ Κρίσος, καὶ πάλιν ἕτερος ποταμὸς ἡ Τίτζα. πλησιάζουσι δὲ τοῖς Τούρκοις πρὸς μὲν τὸ ἀνατολικὸν μέρος οἱ Βούλγαροι, ἐν ᾧ καὶ διαχωρίζει αὐτοὺς ὁ Ἴστρος ὁ καὶ Δανούβιος λεγόμενος ποταμός, πρὸς δὲ τὸ βόρειον οἱ Πατζινακῖται, πρὸς δὲ τὸ δυτικώτερον οἱ Φράγγοι, πρὸς δὲ τὸ μεσημβρινὸν οἱ Χρώβατοι. αἱ δὲ ὀκτὼ γενεαὶ τῶν Τούρκων αὗται πρὸς τοὺς οἰκείους ἄρχοντας οὐχ ὑπηκούουσιν, ἀλλ' ὁμόνοιαν ἔχουσιν εἰς τοὺς ποταμούς, εἰς οἷον μέρος προβάλλει πόλεμος, συναγωνίζεσθαι μετὰ πάσης φροντίδος τε καὶ σπουδῆς. ἔχουσι δὲ κεφαλὴν πρώτην τὸν ἄρχοντα ἀπὸ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀρπαδὴ κατὰ ἀκολουθίαν, καὶ δύο ἑτέρους, τόν τε γυλᾶν καὶ τὸν καρχᾶν, οἵτινες ἔχουσι τάξιν κριτοῦ· ἔχει δὲ ἑκάστη γενεὰ ἄρχοντα.

Ἰστέον ὅτι ὁ γυλᾶς καὶ ὁ καρχᾶν οὐκ εἰσὶν ὀνόματα κύρια ἀλλὰ ἀξιώματα.

Ἰστέον ὅτι ὁ Ἀρπαδὴς ὁ μέγας Τουρκίας ἄρχων ἐποίησε

1 Σφενδονοπλόκας M   4 τῶν] τούτων vulgo   6 Τούτης — τέταρτος add B   15 προσβάλλει?

vastarunt, cuiusque princeps olim fuit Sphendoplocus. atque haec quidem iuxta Istrum flumen monumenta sunt et cognomina. ulteriora vero, quae omnia Turcis habitantur, cognomina nunc habent a fluminibus transcurrentibus. eorum primum Timeses est, alterum Tutes, tertium Moreses, quartum Crisus, quintum Titza. confines autem Turcis sunt orientem versus Bulgari ubi eos Ister fluvius, qui et Danubius dicitur, separat; septentrionem versus Patzinacitae, ad occidentem Franci, ad meridiem Chrobati. octo vero hae Turcarum gentes principibus suis subiectae non sunt, sed singulae, pro fluminibus quibus distinguuntur, mutuo inter se contractu statuerunt, quamcunque partem bello infestari contigerit, ei communiter omni studio et cura suppetias ferre. habent autem primum ducem exercitus principem e prosapia Arpade, cum quo duo alii gylas et carchan, qui iudicum vicem obtinent.

Et habet unaquaeque gens peculiarem principem, suntque gylas et carchan non nomina propria sed dignitates.

Sciendum vero Arpadem magnum Turciae principem filios ge-

τέσσαρας υἱούς, πρῶτον τὸν Ταρκατζοῦν, δεύτερον τὸν Ἱέλεχ, τρίτον τὸν Ἰουτοτζάν, τέταρτον τὸν Ζαλτάν.

Ἰστέον ὅτι ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ Ἀρπαδῆ ὁ Ταρκατζοὺς ἐποίησεν υἱὸν τὸν Τεβέλη, ὁ δὲ δεύτερος υἱὸς ὁ Ἱέλεχ ἐποίησεν υἱὸν τὸν Ἐζέλεχ, ὁ δὲ τρίτος υἱὸς ὁ Ἰουτοτζὰς ἐποίησεν υἱὸν τὸν Φαλίτζιν τὸν νυνὶ ἄρχοντα, ὁ δὲ τέταρτος υἱὸς Ζαλτὰς ἐποίησεν υἱὸν Ταξίν.

Ἰστέον ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀρπαδᾶ ἐτελεύτησαν, οἱ δὲ ἔγγονοι αὐτοῦ ὅ τε Φαλῆς καὶ Τασῆς καὶ ὁ ἐξάδελφος αὐτῶν ὁ Τάξις ζῶσιν.

Ἰστέον ὅτι ἐτελεύτησεν ὁ Τεβέλης, καὶ ἔστιν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Τερματζούς, ὁ ἀρτίως ἀνελθών, φίλος μετὰ τοῦ Βουλτζοῦ τοῦ τρίτου ἄρχοντος καὶ καρχᾶ Τουρκίας.

Ἰστέον ὅτι ὁ Βουλτζοὺς ὁ καρχᾶς υἱός ἐστι τοῦ Καλὴ τοῦ καρχᾶ, καὶ ὅτι τὸ μὲν Καλή ἐστιν ὄνομα κύριον, τὸ δὲ καρχᾶς ἐστὶν ἀξίωμα, ὥσπερ καὶ τὸ γυλᾶς, ὅ ἐστι μεῖζον τοῦ καρχᾶ.

Κεφάλαιον μα'.

περὶ τῆς χώρας τῆς Μοραβίας.

Ἰστέον ὅτι ὁ Μοραβίας ἄρχων ὁ Σφενδοπλόκος ἀνδρεῖος καὶ φοβερὸς εἰς τὰ πλησιάζοντα αὐτῷ ἔθνη γέγονεν· ἔσχε δὲ ὁ αὐτὸς Σφενδοπλόκος τρεῖς υἱούς, καὶ τελευτῶν διεῖλεν

4 *ἐποίησεν υἱὸν τὸν Ἐζέλεχ* add B

nuisse quattuor, quorum primus Tarcatzus, secundus Ielech, tertius Iutotzas, quartus Zaltan.

Rursus Arpade primogenitus Tarcatzus filium habuit Tebele, alter Ielech filium genuit Ezelech, tertius Iutotzas filium suscepit Phalitzin, qui nunc principatum tenet; quartus Zaltas filium habuit Taxin.

Et omnes quidem Arpade filii mortui sunt, superstitibus tantum eorum nepotibus Phale et Tase cum patrueli eorum Taxi.

Tebelesque moriens filium reliquit Termatzum, qui nuper in gratiam rediit cum Bultzo tertio principe et carcha Turciae.

Bultzus autem hic carchas filius est Cale carcha; estque Cale nomen proprium, cum carchas sit dignitas, quemadmodum et gylas, quae tamen maior est quam carchas.

41. *de Moraviae regione.*

Moraviae princeps Sphendoplocus fortis terribilisque populis finitimis fuit, filiosque habuit tres, et fatis concedens regionem suam in tres partes divisit, filiisque singulis suam portionem tradidit, maximum

εἰς τρία μέρη τὴν ἑαυτοῦ χώραν, καὶ τοῖς τρισὶν υἱοῖς αὐτοῦ ἀνὰ μιᾶς μερίδος κατέλιπε, τὸν πρῶτον καταλείψας ἄρχοντα μέγαν, τοὺς δὲ ἑτέρους δύο τοῦ εἶναι ὑπὸ τὸν λόγον τοῦ πρώτου υἱοῦ. παρήνεσε δὲ αὐτοὺς τοῦ μὴ εἰς διάστασιν καὶ κατ' ἀλλήλων γενέσθαι, παράδειγμα αὐτοῖς τοιοῦτον ὑποδείξας· ῥάβδους γὰρ τρεῖς ἐνεγκὼν καὶ συνδήσας δέδωκε P 111 τῷ πρώτῳ υἱῷ τοῦ ταύτας κλάσαι, τοῦ δὲ μὴ ἰσχύσαντος πάλιν δέδωκε τῷ ἑτέρῳ, ὡσαύτως καὶ τῷ τρίτῳ· καὶ εἶθ' οὕτω διαιρῶν τὰς τρεῖς ῥάβδους δέδωκε τοῖς τρισὶ πρὸς μίαν, οἱ δὲ λαβόντες καὶ κελευσθέντες ταύτας κλάσαι εὐθέως αὐτὰς κατέκλασαν. καὶ διὰ τοιούτου ὑποδείγματος παρήνεσεν αὐτούς, εἰπὼν ὅτι εἰ μὲν διαμένετε ἐν ὁμοψυχίᾳ καὶ ἀγάπῃ ἀδιαίρετοι, ἀκαταγώνιστοι παρὰ τῶν ἐναντίων καὶ ἀνάλωτοι γενήσεσθε· εἰ δὲ ἐν ὑμῖν γένηται ἔρις καὶ φιλονεικία καὶ διαχωρισθῆτε εἰς τρεῖς ἀρχὰς μὴ ὑποκείμενοι τῷ πρώτῳ ἀδελφῷ, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀφανισθήσεσθε καὶ ὑπὸ τῶν πλησιαζόντων ὑμῖν ἐχθρῶν παντελῶς ἐξολοθρευθήσεσθε. μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐτοῦ Σφενδοπλόκου ἕνα χρόνον ἐν εἰρήνῃ διατελέσαντες, ἔριδος καὶ στάσεως ἐν αὐτοῖς ἐμπεσούσης, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐμφύλιον πόλεμον ποιήσαντες, ἐλθόντες οἱ Τοῦρκοι τούτους παντελῶς ἐξωλόθρευσαν, καὶ ἐκράτησαν τὴν αὐτῶν χώραν, εἰς ἣν καὶ ἀρτίως οἰκοῦσι· καὶ οἱ ὑπολειφθέντες τοῦ λαοῦ διεσκορπίσθησαν προσφυγόντες εἰς τὰ παρακείμενα ἔθνη, εἴς τε τοὺς Βουλγάρους καὶ Τούρκους καὶ Χρωβάτους καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἔθνη.

natu principem magnum faciens, reliquos vero duos sub eius potestate constituens. hortatus vero est eos ne inter se mutuo dirimerentur, hoc exemplo: virgis tribus allatis, ubi colligasset eas, primogenito confringendas tradidit, cumque ille id facere nequiret, secundo in manum dedit, et mox tertio: deinde dissolutas singulatim divisit tribus, qui acceptas frangere iussi sine ullo id negotio confestim fecerunt. quo facto, exemplo per occasionem hanc arrepto, ita eos admonens dixit "si in concordia et amore manseritis coniuncti, nunquam vos hostes vestri superabunt, neque captivos abducent: sin per contentionem ambitionemque principatum in tres partes dividetis, maximo fratri obedire recusantes, et a vobis ipsis vastabimini et a finitimis hostibus funditus delebimini." post huius autem Sphendoploci mortem anno uno in pace exacto, orto deinde dissidio et bello civili invadentes Turcae funditus eos exstirparunt regionemque eorum occuparunt, quam in hodiernum usque diem incolunt; quaeque supererat multitudo, dissipata confugit ad finitimas gentes, ad Bulgaros Turcas Chrobatos, et ad reliquas nationes.

Κεφάλαιον μβʹ.

γεωγραφία ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ καὶ τοῦ κάστρου Βελεγράδας, Τουρκίας τε καὶ Πατζινακίας μέχρι τοῦ Χαζαρικοῦ κάστρου Σάρκελ, τῆς Ῥωσίας, καὶ μέχρι τῶν Νεκροπύλων τῶν ὄντων εἰς τὴν τοῦ Πόντου θάλασσαν πλησίον τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ, καὶ Χερσῶνος ὁμοῦ καὶ Βοσπόρου, ἐν οἷς τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων εἰσίν, εἶτα μέχρι λίμνης Μαιώτιδος τῆς καὶ θαλάσσης διὰ τὸ μέγεθος καλουμένης, καὶ μέχρι τοῦ κάστρου τοῦ Μάταρχα λεγομένου, πρὸς τούτοις δὲ καὶ Ζιχίας καὶ Παπαγίας καὶ Καζαχίας καὶ Ἀλανίας καὶ Ἀβασγίας, καὶ μέχρι τοῦ κάστρου Σωτηριουπόλεως.

Ἰστέον ὅτι ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Δανούβεως, ἐν ᾧ τὸ κάστρον ἐστὶ τὸ Βελέγραδα ἐπονομαζόμενον, ἔστιν ὁδὸς ἡμερῶν ὀκτώ, εἰ καὶ μὴ διὰ τάχους τις ἀλλὰ μετὰ ἀναπαύσεως πορεύηται. καὶ κατοικοῦσι μὲν οἱ Τοῦρκοι πέραθεν τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ εἰς τὴν τῆς Μοραβίας γῆν, ἀλλὰ καὶ ἔνθεν μέσον τοῦ Δανούβεως καὶ τοῦ Σάβα ποταμοῦ· ἀπὸ δὲ κάτωθεν τῶν μερῶν Δανούβεως ποταμοῦ τῆς Δίστρας ἀντίπερα ἡ Πατζινακία παρέρχεται, καὶ κατακρατεῖ ἡ κατοικία αὐτῶν μέχρι τοῦ Σάρκελ τοῦ τῶν Χαζάρων κά- P 112 στρου, ἐν ᾧ ταξεῶται καθέζονται τὰ κατὰ χρόνον ἐναλλασσόμενοι. ἑρμηνεύεται δὲ παρὰ αὐτοῖς τὸ Σάρκελ ἄσπρον ὁσπίτιον· ὅπερ ἐκτίσθη παρὰ σπαθαροκανδιδάτου Πετρωνᾶ τοῦ ἐπονομαζομένου Καματηροῦ, τὸν βασιλέα Θεόφιλον πρὸς

4 σαρκελκὲ M 5 τοῦ post τὴν add B 6 ἐν ᾗ M

42. descriptio tractus a Thessalonica usque ad flumen Danubium et urbem Belegrada, Turciaeque et Patzinaciae usque ad Chazarorum urbem Sarcel et Russiam et Necropylas, quae sunt ad Pontum prope Danaprim flumen; Chersonis item atque Bospori, ubi climatum seu regionum urbes sunt; deinde usque ad paludem Maeotidem quae ob magnitudinem mare appellatur; et ad urbem Matorcha dictam. praeterea etiam Zichiae, Papagiae, Cazachiae, Alaniae et Abasgiae, usque ad Soteriopolim.

A Thessalonica usque ad Danubium flumen, in quo urbs Belegrada, octo dierum iter est, si quis non festinanter sed interquiescens proficiscatur. et habitant quidem trans Danubium flumen Turcae in terra Moravia, atque etiam ulterius Danubium et Sabam fluvios. ab inferioribus vero partibus Danubii ex opposito Distrae procurrit Patzinacia, eaque extenditur ad Sarcel usque, quod Chazarorum oppidum est, in quo praesidiarii sunt singulis annis permutari soliti. significat autem Sarcel apud ipsos album hospitium; quod aedificatum est a Petrona cognomine Camatero spatharocandidato, Chazaris id a Theophilo imperatore petentibus. chaganus enim iste et Chazariae pechus

τὸ κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τοῦτο τῶν Χαζάρων αἰτησαμένων. ὁ γὰρ χαγάνος ἐκεῖνος, ὁ καὶ πὲχ Χαζαρίας, εἰς τὸν αὐτὸν βασιλέα Θεόφιλον πρέσβεις ἀποστείλαντες κτισθῆναι αὐτοῖς τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ ᾐτήσαντο· οἷς ὁ βασιλεύς, τῇ τούτων αἰτήσει πεισθείς, τὸν προρρηθέντα σπαθαροκανδιδᾶτον Πετρωνᾶ μετὰ χελανδίων βασιλικῶν πλωΐμων ἀπέστειλε, καὶ χελάνδια τοῦ κατεπάνω Παφλαγονίας. καὶ δὴ ὁ αὐτὸς Πετρωνᾶς τὴν Χερσῶνα καταλαβὼν τὰ μὲν μελάνδια εὗρεν ἐν Χερσῶνι, τὸν δὲ λαὸν εἰσαγαγὼν εἰς καματερὰ καράβια ἀπῆλθεν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Ταναΐδος ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸ κάστρον ἔμελλε κτίσαι· καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος λίθους οὐκ εἶχε πρὸς κτίσιν τοῦ κάστρου ἐπιτηδείους, καμίνιά τινα ποιησάμενος καὶ βήσαλον ἐν αὐτοῖς ἐγκαύσας μετ' αὐτῶν τὴν τοῦ κάστρου κτίσιν ἐποιήσατο, ἐκ μικρῶν τινῶν τῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ καχλιδίων ἄσβεστον ἐργασάμενος. οὗτος οὖν ὁ προρρηθεὶς σπαθαροκανδιδᾶτος Πετρωνᾶς μετὰ τὸ κτίσαι τὸ κάστρον τὸ Σάρκελ πρὸς τὸν βασιλέα Θεόφιλον εἰσελθὼν εἶπεν αὐτῷ ὅτι εἰ θέλῃς ὅλως τὸ τῆς Χερσῶνος κάστρον καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ τόπους κυρίως ἐξουσιάσαι καὶ τούτους μὴ τῆς σῆς ἐκτὸς γενέσθαι χειρος, προβάλλου στρατηγὸν ἴδιον, καὶ μὴ τοῖς ἐκείνων καταπιστεύσῃς πρωτεύουσί τε καὶ ἄρχουσι· μέχρι γὰρ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως οὐκ ἦν στρατηγὸς ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν ἀποστελλόμενος, ἀλλ' ἦν ὁ τὰ πάντα διοικῶν ὁ λεγόμενος πρωτεύων μετὰ τῶν ἐπονομαζομένων πατέρων τῆς

15 κοχλιδίων M an καχληκίων? 20 προβαλοῦ?

missis ad eundem imperatorem legatis constrni sibi oppidum Sarcel petierunt; quorum petitionibus imperator obsecundans Petronam spatharocandidatum, cuius supra mentionem fecimus, misit cum chelandiis imperialibus navigiis, et insuper chelandia capitanei Paphlagoniae. atque hic Petronas Chersona appellens chelandia illic invenit, populoque navigiis onerariis imposito ad Tanaidis fluvii locum quendam discessit, urbem illic conditurus. cum vero eo loci lapides non essent structurae idonei, caminis quibusdam factis et latere in illis cocto, calceque ex minutissima quadam fluvii glarea concinnata, urbem aedificavit. urbe itaque Sarcel condita, Petronas hic spatharocandidatus ad Theophilum imperatorem accedens dixit "si plene Chersonis urbi et locis circumpositis dominari cupis, et sub potestate tua ea tenere, proprium illic praetorem constitue, neque proteuontibus eorum aut principibus confide." ad Theophilum enim imperatorem usque non illuc praetor hinc mittebatur, sed omnia administrabat is qui proteuon dicebatur, cum urbis patribus, ut vocabant. deliberante

πόλεως. τοῦ οὖν βασιλέως Θεοφίλου πρὸς ταῦτα βουλευσαμένου τὸν δεῖνα ἐξαποστεῖλαι στρατηγὸν ἢ τὸν δεῖνα, ὕστερον ἀποστεῖλαι προέκρινε τὸν προρρηθέντα σπαθαροκανδιδᾶτον Πετρωνᾶ ὡς ἔμπειρον τοῦ τόπου γενόμενον καὶ τῶν πραγμάτων οὐκ ἀνεπιστήμονα· ὃν πρωτοσπαθάριον τιμήσας προεβάλετο στρατηγὸν καὶ εἰς Χερσῶνα ἐξαπέστειλεν, ὁρίσας τὸν τότε πρωτεύοντα καὶ πάντας ὑπείκειν αὐτῷ· ἐξ οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτησεν ἀπὸ τῶν ἐντεῦθεν εἰς Χερσῶνα προβάλλεσθαι στρατηγούς. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ κάστρου Σάρκελ κτίσις καθέστηκεν, ἀπὸ δὲ τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ προρρηθέντος κάστρου τοῦ Σάρκελ ὁδός ἐστιν ἡμερῶν ξ'. μέσον δὲ τῆς τοιαύτης γῆς ποταμοὶ μέν εἰσι πολλοί, δύο δὲ μέγιστοι ἐξ αὐτῶν, ὅ τε Δάναστρις καὶ ὁ Δάναπρις. εἰσὶ δὲ ἕτεροι ποταμοί, ὅ τε λεγόμενος Συγγοὺλ καὶ ὁ Ὕβυλ, ὁ Ἀλματαὶ καὶ ὁ Κοῦφις καὶ ὁ Βογοῦ, καὶ ἕτεροι πολλοί. εἰς δὲ τὰ ὑψηλότερα τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ μέρη κατοικοῦσιν οἱ Ῥῶς· δι' οὗ ποταμοῦ ἀποπλέοντες πρὸς Ῥωμαίους ποιοῦνται τὴν ἄφιξιν. ἡ δὲ Πατζινακία πᾶσαν τὴν γῆν τῆς τε Ῥωσίας καὶ Βοσπόρου κατακρατεῖ, καὶ μέχρι Χερσῶνος καὶ P 113
ἕως τὸ Σαράτ, Βουρὰτ καὶ τῶν λ' μερῶν. τὸ δὲ τῆς παραλίας τῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Δανούβεως ποταμοῦ διάστημα μέχρι τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ εἰσὶ μίλια ρκ'. ἀπὸ δὲ τοῦ Δανάστρεως ποταμοῦ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Δανάπρεώς εἰσι μίλια π', ὁ χρυσὸς λεγόμενος αἰγιαλός. ἀπὸ τὸ στόμιον ποτα-

5 προεβάλλετο vulgo   14 Ὑψύλ M

igitur Theophilo quemnam illuc praetorem missurus esset, tandem visum est Petronam illum, cuius supra meminimus, spatharocandidatum illuc destinare utpote loci guarum rerumque non imperitum, quem et protospatharii honore afficiens praetorem in Chersona misit, proteuonte eius temporis ceterisque parere illi iussis; atque exinde in hunc usque diem obtinuit, ut hinc praetores isthuc mittantur. et hoc quidem modo urbs Sarcel condita fuit. a Danubio autem flumine ad urbem laudatam Sarcel usque iter est dierum sexaginta: interiacent vero complures fluvii, quorum maximi duo, Danastris et Danapris: reliqui sunt Syngul, Hybul, Almatae, Cuphis, Bogu, aliique quamplurimi. et superiores Danapreos fluminis partes Russi accolunt, per quod navigantes ad Romanos proficiscuntur. Patzinacia autem Russiam universam et Bosporum complectitur usque Chersonem et usque Sarat Burat et triginta partes. maritima vero ora a Danubio flumine ad Danaprim usque continet miliaria centum viginti. Danastris a Danapri distat miliaria octoginta; illudque aureum littus appella-

μοῦ τοῦ Δανάπρεώς εἰσι τὰ Ἄδαρά, καὶ ἐκεῖσε κόλπος ἐστὶ μέγας ὁ λεγόμενος τὰ Νεκρόπυλα, ἐν ᾧ τις διελθεῖν ἀδυνατεῖ παντελῶς. καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ μέχρι Χερσῶνός εἰσι μίλια τ΄, ἐν τῷ μέσῳ δὲ λίμναι καὶ λιμένες εἰσίν, ἐν αἷς Χερσωνῖται τὸ ἅλας ἐργάζονται. ἀπὸ δὲ Χερσῶντος μέχρι Βοσπόρου εἰσὶ τὰ κάστρα τῶν κλιμάτων, τὸ δὲ διάστημα μίλια τ΄. καὶ ἀπὸ Βοσπόρου τὸ τῆς Μαιώτιδος λίμνης στόμιόν ἐστιν, ἥτις καὶ θάλασσα διὰ τὸ μέγεθος παρὰ πάντων ὀνομάζεται. εἰς δὲ τὴν αὐτὴν Μαιώτιδα θάλασσαν εἰσρέουσι ποταμοὶ πολλοὶ καὶ μεγάλοι. πρὸς τὸ ἀρκτῷον αὐτῆς μέρος ὁ Δάναπρις ποταμός, ἐξ οὗ καὶ οἱ Ῥῶς διέρχονται πρός τε τὴν μαύρην Βουλγαρίαν καὶ Χαζαρίαν καὶ Συρίαν. ὁ δὲ αὐτὸς κόλπος τῆς Μαιώτιδος ἔρχεται ἀντικρὺ τῶν Νεκροπύλων τῶν ὄντων πλησίον τοῦ Δανάπρεως ποταμοῦ ὡς ἀπὸ μιλίων δ΄, καὶ μίσγεται, ἐν ᾧ καὶ σοῦδαν οἱ παλαιοὶ ποιησάμενοι διεβίβασαν τὴν θάλασσαν, μέσον ἀποκλείσαντες πᾶσαν τὴν Χερσῶνος γῆν καὶ τῶν κλιμάτων καὶ τὴν Βοσπόρου γῆν κρατοῦσαν μέχρι α΄ μιλίων ἢ καὶ πλειόνων τινῶν· ἐκ δὲ τῶν πολλῶν ἐτῶν κατεχώσθη ἡ αὐτὴ σοῦδα καὶ εἰς δάσος ἐγένετο πολύ. καὶ οὐκ εἰσὶν ἐν αὐτῷ πλὴν δύο ὁδοί, ἐν αἷς οἱ Πατζινακῖται διέρχονται πρός τε Χερσῶνα καὶ Βόσπορον καὶ τὰ κλίματα. εἰς δὲ τὸ ἀνατολικώτερον μέρος τῆς Μαιώτιδος λίμνης εἰσέρχονται πολλοί τι-

8 *θάλασσα — Μαιώτιδα* add B

tur. ab ostio fluminis Danapreos Adara occurrunt, ibique magnus sinus est, qui Necropyla nuncupatur; quem plane transire nemo potest. et a Danapri Chersonem usque miliaria sunt trecenta, et in medio paludes ac portus, in quibus salem Chersonitae conficiunt. a Chersone ad Bosporum climatum urbes sunt, distantque miliaria trecenta; et a Bosporo paludis Maeotidis ostium est, quae et mare ab omnibus propter magnitudinem nuncupatur; influuntque in illam fluvii multi magnique. ad septentrionem habet Danaprim fluvium, ex quo Russi proficiscuntur in nigram Bulgariam Chazariam et Syriam. atque ille ipse Maeotidis sinus pertingit e regione Necropylarum usque, quae a Danapri absunt miliaria circiter quattuor, ibique miscetur, ubi veteres mare traiiciebant ducta fossa per mediam Chersonem, regiones et Bospori terram, quae mille aut amplius miliaria occupabat: sed temporis tractu ea obruta in silvam densam conversa est, et duas tantum vias habet, per quas in Chersonem Bosporum et regiones Patzinacitae proficiscuntur. ad orientaliorem vero Maeotidis paludis partem fluvii quamplurimi eam ingrediuntur, ut Tanais, qui

νες ποταμοί, ὅ τε Τάναϊς ποταμός, ὁ ἀπὸ τὸ κάστρον Σάρκελ ἐρχόμενος, καὶ τὸ Χωράκουλ, ἐν ᾧ καὶ τὸ βερζήτικον ἁλιεύεται· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι ποταμοί, ὁ Βὰλ καὶ ὁ Βουρλίκ, ὁ Χαδὴρ καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ποταμοί. ἐκ δὲ τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἐξέρχεται στόμιον τὸ Βουρλὶκ ἐπονομαζόμενον, καὶ πρὸς τὴν τοῦ Πόντου θάλασσαν καταρεῖ, ἐν ᾧ ἐστὶν ὁ Βόσπορος. ἀντικρὺ δὲ τῆς Βοσπόρου τὸ Ταμάταρχα λεγόμενον κάστρον ἐστί· τὸ δὲ διάστημα τοῦ περάματος τοῦ τοιούτου στομίου ἐστὶ μίλια ιη΄. ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν αὐτῶν ιη΄ μιλίων ἐστὶ νησίον μέγα χαμηλὸν τὸ λεγόμενον Ἀτέχ. ἀπὸ τὸ Ταμάταρχά ἐστι ποταμὸς ἀπὸ μιλίων ιη΄ ἢ καὶ κ΄, λεγόμενος Οὐκρούχ, ὁ διαχωρίζων τὴν Ζιχίαν καὶ τὸ Ταμάταρχα. ἀπὸ δὲ τοῦ Οὐκροὺχ μέχρι τοῦ Νικόψεως ποταμοῦ, ἐν ᾧ καὶ κάστρον ἐστὶν ὁμώνυμον τῷ ποταμῷ, ἔστιν ἡ χώρα τῆς Ζιχίας· τὸ δὲ διάστημά ἐστι μίλια τ΄. ἄνωθεν τῆς Ζιχίας ἐστὶν ἡ χώρα ἡ λεγομένη Παπαγία, καὶ ἄνωθεν τῆς Παπαγίας χώρας ἐστὶν ἡ χώρα ἡ λεγομένη Κασαχία· ἄνωθεν δὲ τῆς Κασαχίας ὄρη τὰ Καυκάσιά εἰσι, καὶ τῶν ὀρέων ἄνωθέν ἐστιν ἡ χώρα τῆς Ἀλανίας. ἡ δὲ τῆς Ζιχίας παράλιος ἔχει νησία, τὸ μέγα νησίον καὶ τὰ τρία νησία· ἔνδοθεν δὲ τούτων εἰσὶ καὶ ἕτερα νησία τὰ ἐπινοηθέντα καὶ παρὰ τῶν P 114
Ζιχῶν κτισθέντα, τό τε Τουργανὴρχ καὶ τὸ Τζαρβαγάνι καὶ ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ποταμοῦ λιμένα ἕτερον νησίον, καὶ εἰς τὰς Πτελέας ἕτερον, ἐν ᾧ ἐν ταῖς τῶν Ἀλανῶν ἐπι-

7 ταμάρταρχα M   24 ἐν ante ταῖς add B

a Sarcel venit, et Choracul, in quo oxiani piscis captura est; itemque alii fluvii, Bal, Burlic, Chader, atque alii complures. sed est et Maeotidis paludis ostium, quod Burlic cognominatur et in Pontum defluit; ubi Bosporus est, cui opposita urbs Tamatarcha nuncupata; praedictum autem ostium est traiectu octodecim miliarium, et in medio octodecim miliarium insula magna et depressa est, quae Atech nuncupatur. a Tamatarcha octodecim aut viginti miliaribus fluvius est Ucruch appellatus, qui Zichiam et Tamatarcha separat. ab Ucruch usque Nicopsin flumen, in quo etiam urbs eiusdem nominis habetur, Zichia est, ad spatium miliarium trecentorum. supra Zichiam Papagia regio iacet, supra Papagiam Casachia, supra Casachiam mons Caucasus, supra montem Caucasum Alania regio. Zichiae autem ora maritima insulas habet, unam magnam et tres parvas, intra quas et aliae sunt insulae a Zichis cultae habitataeque, puta Turganerch et Tzarbagani, et praeterea alia quaedam, et ad portum fluminis alia, et ad Pteleas alia, in quam Alanis invadentibus Zichi confugiunt. quae

δρομαῖς οἱ Ζιχοὶ καταφεύγουσι. τὸ δὲ παραθαλάσσιον ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς Ζιχίας ἤτοι Νικόψεως ποταμοῦ ἐστὶν ἡ τῆς Ἀβασγίας χώρα, μέχρι τοῦ κάστρου Σωτηριουπόλεως· εἰσὶ δὲ μίλια τ΄.

Κεφάλαιον μγ΄.

περὶ τῆς χώρας τοῦ Ταρῶν.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν βορείων Σκυθῶν ἱκανῶς σοι δεδήλωται, τέκνον ποθούμενον, ὧν ἡ γνῶσις ἐπωφελής τε καὶ εὔχρηστος ἐν καιρῷ σοι πάντως γενήσεται· δεῖ δέ σε μηδὲ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἀγνοεῖν, ὅθεν ὑπήκοα πάλιν τοῖς Ῥωμαίοις ἐγένετο ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον τῆς τούτων ἐπικρατείας ἐξέπεσον. πρῶτος γὰρ ὁ Κρικορίκιος ἐκεῖνος τοῦ Ταρὼν ἄρχων πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμαίων ἑαυτὸν ὑπέκλινε καὶ ὑπέταξεν· ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐπαμφοτερίζων ἐφαίνετο, καὶ λόγῳ μὲν τὴν τοῦ βασιλέως φιλίαν προσεποιεῖτο τιμᾶν, ἔργῳ δὲ τῷ τῶν Σαρακηνῶν κατάρχοντι τὰ καθ' ἡδονὴν διεπράττετο, καὶ διαφόρως ἡγεμὼν ἐχρημάτισε τῶν ἀπὸ Συρίας ἐξερχομένων φοσσάτων κατὰ τῶν ὑπηκόων θεμάτων τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων, καὶ πάντα τὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἐν ἀπορρήτῳ μελετώμενα κατὰ τῶν ἀντιπάλων Σαρακηνῶν πρὸς Συρίαν ἀνεμήνυε, καὶ λάθρα περὶ τῶν παρ' ἡμῖν συμβαινόντων ἀεὶ πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν διὰ γραμμάτων ἐδηλοποίει, καὶ δοκεῖν μὲν ἐβούλετο

7 μὲν περὶ vulgo 15 προσεποιεῖτο add B 17 ἡγεμὼν add B

vero mari adiacet regio a complemento Zichiae sive Nicopsis fluvii usque ad urbem Soteriopolim, Abasgia est; suntque miliaria trecenta.

43. *de regione Taro.*

Sed de septentrionalibus quidem Scythis satis nunc diximus, fili dilecte; eritque haec cognitio omnino tibi utilis suo tempore: oportet vero neque ea quae ad orientem sunt ignorare, quo pacto excusso semel Romanorum iugo iterum mox sub illud venerint. nam primus Cricoricius ille princeps Taronis Romanorum se imperatori submisit, sed ab initio fidei dubiae visus est, verbo quidem imperatoris amicitiam colens, re vero ipsa Saracenorum principi gratificans, et ducem se aliquoties praebens copiis e Syria contra themata Romano imperatori subiecta venientibus: cunctaque Romanis secreto cogitata adversus hostes Saracenos in Syria denuntiabat, atque de iis quae apud nos contingebant semper amermumnem clam per literas certiorem fa-

τὰ τῶν Ῥωμαίων φρονῶν, εὑρίσκετο δὲ μᾶλλον τὰ τῶν Σαρακηνῶν προκρίνων τε καὶ φρονῶν. πλὴν ἀπέστελλεν ἀεὶ δῶρα, ἅπερ τοῖς ἐκεῖσε βαρβάροις δοκεῖ τίμια, πρὸς τὸν ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμον Λέοντα, καὶ ἀντελάμβανε πλείονά τε καὶ κρείττονα παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεύοντος, ὃς καὶ πολλάκις αὐτῷ προυτρέψατο διὰ γραμμάτων πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα θεάσασθαι καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ φιλοφρονήσεων καὶ τιμῶν μετασχεῖν. ὁ δὲ δεδοικὼς μὴ πρὸς λύπην καὶ σκάνδαλον τοῦ ἀμερμουμνῆ γένηται τοῦτο, προφάσεις ἐπλάττετο, καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἑαυτοῦ χώραν ἔρημον τῆς ἐξ αὐτοῦ βοηθείας καταλιπεῖν, ἵνα μὴ ὑπὸ Σαρακηνῶν καταληϊσθῇ, μάτην ἐσκήπτετο. ὁ δὲ αὐτὸς ἄρχων τοῦ Ταρὼν κρατήσας ἐν πολέμῳ ποτὲ τοῦ Ἀρκάϊκα τοὺς παῖδας ἤγουν Κρικορίκη τοῦ πατρικίου τοῦ πατρὸς τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀσωτίου τοὺς ἐξαδέλφους, εἶχε παρ' ἑαυτῷ δεσμίους. περὶ ὧν καὶ Συμβάτιος ὁ τότε ἄρχων τῶν ἀρχόντων τὸν αὐτὸν μακαριώτατον βασιλέα διὰ γραμμάτων ἠξίωσε τοῦ ἀποστεῖλαι πρὸς τὸν Ταρωνίτην καὶ ἀναλαβέσθαι σπουδάσαι τοὺς οἰκείους ἀνεψιούς, οἵτινες ἦσαν υἱοὶ τοῦ εἰρημένου Ἀρκάϊκα, ἵνα μὴ πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν ἀποσταλῶσι· συγγενὴς γὰρ ἦν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων * Γρηγόριος ὁ πατρίκιος. ἐπακούσας δὲ τῆς τοιαύτης τοῦ Συμβατίου ἀξιώ- P 115
σεως Λέων ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς τὸν Σινούτην ἐκεῖνον

5 εὐσεβῶς? 12 ἐσκέπτετο vulgo 18 καὶ vulgo om

ciebat, cumque res Romanas curare videri vellet, inventus est Saracenis magis favere. ceterum dona semper Leoni illi praeclaro imperatori mittebat, quae barbaris illis pretiosa censentur, recipiebatque ab eodem imperatore et plura et praestantiora. et saepe per literas invitatus ut ad urbem regiam veniret imperatoremque inviseret, benevolentiam, et honorem reportaturus, metuens ne cum dolore et offensa amermumne id fieret, causas inanes praetexebat, non posse se terram suam opis suae egentem relinquere, ne a Saracenis vastaretur. cumque idem Taronis princeps in bello cepisset filios Arcaicae, Cricoricii patricii protospatharii Asotii patris patrueles, in vinculis eos apud se detinuit. pro quibus etiam Symbatius, tunc principum princeps, beatissimum eundem imperatorem per literas rogavit uti ad Taronitem mitteret, nuntiaretque recipere se velle patrueles suos, Arcaicae memorati filios, ne ad amermumnem mitterentur, siquidem Symbatii principum principis propinquus erat Gregorius patricius. et Leo quidem ille beatissimus imperator, huic Symbatii petitioni morem gerens, Sinutem illum eunuchum, qui tunc temporis chartularius

τὸν εὐνοῦχον ἀπέστειλε, χαρτουλάριον τηνικαῦτα τοῦ ὀξέος δρόμου τυγχάνοντα, πρός τε τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν τῆς τοιαύτης ἕνεκα ὑποθέσεως καὶ πρὸς τὸν Ἀδρανασὴρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας διά τινας ἑτέρας ὑποθέσεις, δοὺς αὐτῷ καὶ πρὸς ἀμφοτέρους ξενάλια τὰ ἁρμόζοντα. διαβληθέντος δὲ τοῦ εἰρημένου Σινούτου παρὰ Θεοδώρου τοῦ τῶν Ἀρμενίων ἑρμηνευτοῦ πρὸς τὸν εἰρημένον ἀοίδιμον βασιλέα, ἐξαπεστάλη βασιλικὸς ἀντ' αὐτοῦ ὁ πρωτοσπαθάριος Κωνσταντῖνος καὶ δομέστικος τῆς ὑπουργίας, ὁ τοῦ Λιβός, ὁ νῦν ἀνθύπατος πατρίκιος καὶ μέγας ἑταιρειάρχης, ἐνταλματικῶς ὁρισθεὶς τοῦ ἀναλαβέσθαι τὰ πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν τὸν Κρικορίκιον ἀποσταλέντα ξενάλια, καὶ αὐτὸς μὲν πρὸς τὸ Ταρὼν εἰσελθεῖν, τὸν δὲ Σινούτην προτρέψασθαι πρὸς τὸν Ἀδρανασὴρ τὸν κουροπαλάτην Ἰβηρίας κατὰ τὰ ἐνταλθέντα αὐτῷ ἀπελθεῖν. καταλαβὼν δὲ τὸ Ταρὼν ὁ εἰρημένος πρωτοσπαθάριος καὶ ἀποδιδοὺς Κρικορικίῳ τὰ πρὸς αὐτὸν ἀποσταλέντα τοῦ βασιλέως δῶρα καὶ γράμματα, ἀνελάβετο τὸν νόθον τοῦ Ταρωνίτου υἱόν, ὃς Ἀσώτιος ὠνομάζετο, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τὴν βασιλεύουσαν· ὃν ὁ βασιλεὺς τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τιμήσας ἀξίᾳ καὶ ἱκανῶς φιλοφρονησάμενος πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα διὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀπέστειλεν. ἀναλαβόμενος οὖν ὁ αὐτὸς Κωνσταντῖνος ἐκεῖνος Ἀπογάνεμ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κρικορικίου τοῦ ἄρχοντος τοῦ Ταρὼν εἰσήγαγε πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα μετὰ καὶ τῶν

11 *τοῦ ἀναλαβέσθαι* add B   13 *ἐξελθεῖν* M   16 *ἀποδοὺς*?

cursus publici erat, misit et ad Taronis principem huius negotii causa, et ad Adranaser Iberiae curopalatem alterius cuiusdam negotii causa, datis eidem muneribus deferendis utrique convenientibus. at Sinutem praedictum cum calumniis apud eundem praeclarum imperatorem traduxisset Theodorus Armeniorum interpres, in locum eius Caesarianus subrogatus est protospatharius Constantinus et domesticus inferiorum ministrorum aulae Cpolitanae, Libis filius, nunc proconsul, patricius et magnus hetaeriarcha, cum mandatis ut ad Taronis principem Cricoricium cum muneribus ipse iret, Sinutem vero ad Adranaser Iberiae europalatem proficisci iuberet, prout imperatum illi erat. Taronem autem cum appulisset laudatus protospatharius, traditis Cricoricio ab imperatore illi missis muneribus et literis, Asotium nothum Taronitae filium acceptum in urbem Cpolitanam duxit, eumque imperator protospatharii dignitate et multis praeterea beneficiis auctum ad patrem per eundem protospatharium remisit. cumque Apoganem Cricoricii Taronis principis fratrem idem Constantinus accepisset, una

δύο υἱῶν Ἀρκάϊκα· ὃν καὶ τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ τιμήσας ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοφρόνως πολλάκις δεξιωσάμενος ἀπέστειλεν αὖθις διὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου εἰς τὴν οἰκείαν χώραν καὶ πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἐν Χαλδίᾳ ὁ εἰρημένος Κωνσταντῖνος ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν διατρίψας ἐπετράπη διὰ κελεύσεως εἰσελθεῖν ἐν τῷ Ταρὼν καὶ ἀναλαβέσθαι Κρικορίκιον τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν καὶ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν εἰσελθεῖν· ὃ καὶ ἐποίησεν. εἰσελθόντος δὲ τοῦ αὐτοῦ Κρικορικίου ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ πόλει, καὶ τῇ τοῦ μαγίστρου καὶ στρατηγοῦ Ταρὼν ἀξίᾳ τιμηθέντος, ἐδόθη αὐτῷ καὶ οἶκος εἰς κατοικίαν ὁ τοῦ βαρβάρου λεγόμενος, ὁ νῦν Βασιλείου τοῦ παρακοιμωμένου οἶκος. ἐτιμήθη δὲ καὶ ἐτησίῳ ῥόγᾳ, χρυσίου μὲν δέκα λίτρας καὶ μιλιαρισίων ἑτέρας δέκα λίτρας, ὥστε εἶναι τὸ πᾶν λίτρας εἴκοσι. καὶ ἐπὶ χρόνον ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατρίψας καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου Κωνσταντίνου πάλιν πρὸς τὴν οἰκείαν διεσώθη χώραν. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν εἰσῆλθεν καὶ Ἀπογάνεμ πρὸς τὸν μακάριον βασιλέα, καὶ προεβιβάσθη παρ' αὐτοῦ εἰς τὴν πατρικιότητα, ἐπετράπη δὲ καὶ εἰς γυναῖκα λαβεῖν τοῦ εἰρημένου Κωνσταντίνου θυγατέρα, καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ προφάσει καὶ οἶκον ἐπεζήτησεν, καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον χρυσοβουλλίου χωρίς. καὶ φιλοφρονηθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως τῷ τότε μὲν πρὸς τὴν ἰδίαν χώραν ὑπέστρεψε πρὸς τὸ

15 *ἐπιτρίψας* vulgo

cum duobus Arcaicae filiis ad beatum imperatorem adduxit, qui protospatharii dignitate donatum et ceteroquin benigne habitum rursum domum ad fratrem per eundem Constantinum remisit. postea autem ille ipse Constantinus, tempore multo in Chaldia exacto, Taronem ire iussus est, adductoque principe Taronis Cricoricio in urbem Cpolim venire, quemadmodum etiam fecit. Cricoricius autem urbem a deo custoditam ingressus, et magister Taronisque praetor factus, habitandam accepit domum barbari cognominatam, quae nunc est Basilii accubitoris. decretumque ei est annuum stipendium auri librarum decem et totidem miliarisiorum, ita ut in universum librae essent viginti. atque ad tempus aliquod in urbe versatus ab eodem protospathario Constantino in terram suam incolumis reductus est. postea Apoganem quoque ad beatum imperatorem rursus accessit, et ad patriciatum ab eo promotus est, permissumque ei fuit uxorem sumere dicti Constantini filiam, atque ea occasione aedes quaesivit, assignataque etiam ipsi barbari domus fuit sine aurea bulla. et benevole ab imperatore habitus terram suam repetiit, mox rediturus et nuptias

P 116 πάλιν εἰσελθεῖν καὶ τὰ τοῦ γάμου ἀπαρτίσασθαι· ἅμα δὲ τῷ εἰς τὴν οἰκείαν χώραν διασωθῆναι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο. ὁ δὲ τούτου ἀδελφὸς Κρικορίκιος διὰ γραμμάτων αὐτοῦ ἐξῃτήσατο εἰσέρχεσθαι εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου βασιλέως λαμβάνειν τὴν διδομένην ῥόγαν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ χρόνον τινὰ ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ διατρίβειν πόλει, καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸν τῷ οἰκείῳ ἀδελφῷ προχωρισθέντα οἶκον εἰς κατοίκησιν λαβεῖν ἠξίου, ὃν καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ὁ μακάριος βασιλεὺς διά τε τὸ νεωστὶ ὑποταγῆναι καὶ διὰ τὸ καὶ ἄλλους ἄρχοντας τῆς ἀνατολῆς πρὸς τὸν ὅμοιον ζῆλον τῆς πρὸς Ῥωμαίους ὑποταγῆς ἐκκαλέσασθαι· ἔγγραφον δὲ χρυσοβούλλιον δωρεὰν τοῦ τοιούτου οἴκου πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐποίησε. μετὰ δὲ χρόνους ἱκανούς, Ῥωμανοῦ τοῦ μακαρίου βασιλέως τῶν σκήπτρων τῆς βασιλείας Ῥωμαίων ἐπειλημμένου, ἀνήγαγεν ὁ αὐτός Κρικορίκιος μὴ ἰσχύειν κρατεῖν τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον ἀλλ' ἠξίου λαβεῖν ἀντ' αὐτοῦ προάστειον ἐν Κελτζηνῇ, εἴτε τοῦ Πατζάτου εἴτε ἄλλον οἷον κελεύοι ὁ βασιλεύς, ἵνα ὅτε ἐπιδρομὴ τῶν Ἀγαρηνῶν κατὰ τῆς χώρας αὐτοῦ γένηται, ἀποστέλλειν ἐκεῖσε ἔχῃ τὴν οἰκείαν συγγένειαν καὶ ὑπόστασιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν πραγμάτων μὴ κεκτημένος, ἐλπίζων δὲ ἀπὸ βασιλικοῦ χρυσοβουλλίου τοῦ μακαρίου Λέοντος ἔχειν τὸν Ταρωνίτην τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον, δέδωκεν αὐτῷ τὸ προάστειον τοῦ Γρηγορᾶ ἐν Κελτζηνῇ, καὶ τὸν οἶκον δῆθεν

8 προχαρισθέντα? 17 τατζάτου B

consummaturus. at domum cum rediisset, paucis post diebus vita defunctus est. frater vero eius Cricoricius per literas petiit uti in urbem venire sibi acceptoque ab imperatore stipendio commorari illic aliquandiu liceret, utque hanc in rem aedes fratri prius destinatae sibi ad habitandum concederentur. et sane id a beato imperatore impetravit, cum quia non ita pridem sese subiecisset, tum ut alios quoque orientis principes ad similem Romanis semet submittendi zelum provocaret: sed donationem hanc scripta bulla aurea non confirmavit. post annos vero multos beato imperatore Romano principatus Romanorum sceptra tenente, ille ipse Cricoricius ostendit in domo barbari habitare se non posse, et pro ea petiit vel suburbanum in Celtzene vel Patzati, vel aliud quodcunque imperator iusserit, ut facta Agarenorum in regionem suam excursione consanguineos suos facultatesque transmittere illuc posset. imperator autem rerum non admodum peritus, et Taronitem illas barbari aedes a beato Leone cum bulla aurea habere credens, suburbanum ei Gregorae in Celtzene de-

ἀντέλαβε, χρυσοβούλλιον δὲ οὐδὲ αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ προαστείῳ ἐποιήσατο. μετὰ δὲ ταῦτα ἔγραψε πρὸς τὸν αὐτὸν βασιλέα ὁ Τορνίκης ὁ τοῦ Ταρωνίτου ἀνεψιός, ὁ τοῦ Ἀπογάνεμ ἐκείνου υἱός, ὅτι τὸν οἶκον τοῦ βαρβάρου ὁ μακαριώτατος βασιλεὺς Λέων τῷ ἐμῷ πατρὶ ἐδωρήσατο· μετὰ δὲ τὸν τοῦ πατρός μου θάνατον, διὰ τὸ ἔτι ἀνήλικον καὶ ὀρφανὸν τυγχάνειν ἐμέ, κατ' ἐξουσίαν θεῖός μου τὸν τοιοῦτον οἶκον κατεκράτησεν, ἀεὶ καθυπισχνούμενός μοι, ὅταν εἰς τὸν τέλειον τῆς ἡλικίας ἔλθω χρόνον, ἀπολαβεῖν τὸν οἶκον τὸν πατρικόν· καὶ νῦν, ὡς ἔμαθον, δέδωκε τὸν τοιοῦτον οἶκον ὁ ἐμὸς θεῖος τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ ἔλαβεν εἰς ἀντισήκωσιν αὐτοῦ τὸ προάστειον τοῦ Γρηγορᾶ ἐν Κελτζηνῇ. ἀπὸ δὲ τῶν τοιούτων βασιλικῶν φιλοτιμιῶν τῶν πρὸς τὸν ἄρχοντα τοῦ Ταρὼν φθόνος ὑπεφύη καὶ ἐβλάστησε πρὸς αὐτὸν παρά τε τοῦ Κακικίου τοῦ ἄρχοντος Βασπαρακακὰ καὶ Ἀδρανασὴρ τοῦ κουροπαλάτου Ἰβηρίας καὶ Ἀσωτικίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, οἵτινες ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα διαγογγύζοντες δι' ἣν αἰτίαν ὁ Ταρωνίτης μόνος ῥόγας ἀπολαύει βασιλικῆς, αὐτῶν ἁπάντων λαμβανόντων οὐδέν. "τίνα γὰρ" ἔλεγον "περισσοτέραν δουλείαν ἡμῶν ποιεῖται, ἢ τί πλέον ἡμῶν τοὺς Ῥωμαίους ἐπωφελεῖ; ὅθεν χρὴ ἢ καὶ ἡμᾶς ὡς ἐκεῖνον ῥογεύεσθαι, ἢ μηδ' ἐκεῖνον ἐντὸς τῆς τοιαύτης τυγχάνειν δωρεᾶς." ὁ δὲ μακάριος Ῥωμανὸς ἀντέγραψε πρὸς αὐτοὺς μὴ παρ' αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῷ Ταρωνίτῃ γενέσθαι ῥόγαν, ἵν' ἐπ'

7 τὸν τοῦτον vulgo 15 Κικίου M

dit, sine aurea bulla et ipse; domum vero vicissim accepit. post haec ad eundem imperatorem scripsit Tornices Taronitae nepos ex fratre, Apoganem illius filius, hunc in modum. "barbari aedes beatissimus imperator Leo patri meo dono dedit, post cuius obitum cum impubes et orphanus essem, patruus meus pro auctoritate illas tenuit, semper mihi promittens domum paternam, ubi maturam aetatem attigissem, me recepturum. at nunc, ut intelliigo, tuae eam maiestati dedit, accepto vice illius suburbano Gregorae in Celtzene." ab hac vero imperiali munificentia invidia adversus Taronitem accensi sunt Cacicius princeps Basparacaca, Adranaser curopalates Iberiae, et Asoticius principum princeps; qui obmurmurantes imperatori scripserunt quid causae esset cur Taronites solus imperiali stipendio frueretur, ipsis omnibus nihil accipientibus. nam, inquiebant, qua in re plus ille servitii praestat aut Romanis utilior nobis est? unde oportet aut nos quoque stipendium non secus atque ipsum accipere, aut neque ipsum tali dono frui. sed rescripsit beatus Romanus illud Taronitae stipen-

αὐτῷ κεῖται καὶ ἡ ταύτης νῦν ἐκκοπή, ἀλλὰ παρὰ τοῦ μακα- P 117 *ρίου βασιλέως· καὶ μὴ δίκαιον εἶναι τὰ τῶν προβεβασιλευκότων παρὰ τῶν ὕστερον ἀνατρέπεσθαι. ἔγραψε δ' ὅμως πρὸς τὸν αὐτὸν Ταρωνίτην, δηλοποιῶν αὐτῷ τὴν τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν λύπην καὶ σκάνδαλον. ὁ δὲ ἀνήγαγε μήτε χρυσὸν μήτε ἄργυρον παρέχειν δύνασθαι, ὑπισχνεῖτο δὲ ἔξωθεν τῶν κατὰ τύπον ἀποστελλομένων ξενίων διδόναι ἱμάτια καὶ χαλκώματα μέχρι τῶν δέκα λιτρῶν συντιμώμενα· ἃ καὶ δέδωκε μέχρι τριῶν ἢ τεσσάρων ἐνιαυτῶν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀνήγαγε μὴ δύνασθαι παρέχειν τὸ τοιοῦτον πάκτον· τὴν δὲ ῥόγαν ἢ προῖκα λαμβάνειν ἠξίου καθὼς ἐπὶ τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως Λέοντος, ἢ ἐκκοπῆναι αὐτήν. ὅθεν διὰ τὸ μὴ εἰς σκάνδαλον εἶναι τοῦ Κακικίου καὶ τοῦ κουροπαλάτου καὶ τῶν λοιπῶν ἐξέκοψε ταύτην ὁ εἰρημένος μακαριώτατος βασιλεὺς Ῥωμανός. παραμυθούμενος δὲ ὥσπερ αὐτόν, μετὰ ταῦτα τὸν τούτου υἱὸν Ἀσώτιον ἐν τῇ πόλει παραγεγονότα εἰς πατρικίους ἐτίμησε καὶ φιλοφρονησάμενος αὐταρκῶς πρὸς τὰ ἴδια ἐξαπέστειλε. τοῦ δὲ μαγίστρου τοῦ Κρικορικίου τὸν βίον ἀπολιπόντος, ἀνήγαγε Τορνίκιος ὁ τοῦ Ἀπογάνεμ υἱὸς ἔρωτα ἔχειν ἐγκάρδιον εἰσελθεῖν καὶ τὸν βασιλέα θεάσασθαι· ἐφ' ᾧ τὸν πρωτοσπαθάριον Κρινίτην καὶ ἑρμηνευτὴν ὁ βασιλεὺς ἐξαπέστειλεν, ὃς καὶ εἰσήγαγεν ἐν τῇ πόλει τὸν εἰρημένον Τορνίκιον, καὶ προήγαγε τὸν αὐτὸν Τορνίκιον ὁ βασιλεὺς*

13 *Κικίου* M

dium non a se esse sed ab imperatore defuncto, ideoque nec in sua potestate esse id rescindere; neque iustum esse priorum imperatorum acta posterioribus aboleri. Taronitae nihilominus per literas significavit dictorum virorum dolorem et offensam; ille vero respondit neque aurum neque argentum dare se posse; promisit vero praeter munera ex more mitti solita in vestibus et aere ad decem librarum aestimationem, deditque tres aut quattuor annos. postea autem neque hoc se tributum exsolvere posse ostendit; stipendium vero sive dotem postulabat, quemadmodum sub beatissimo imperatore Leone erat, aut hoc aboleri volebat; quapropter etiam ne offendiculum esset Cacicio et curopalatae reliquisque, beatissimus quem dixi imperator Romanus hoc abolevit. eiusque rei ergo, velut in solamen, postea filium eius Asotium in urbem cum venisset, patricium creavit, multoque in honore aliquandiu habitum in terram suam remisit. mortuo autem magistro Cricoricio, Tornicius Apoganem filius desiderium ingens prae se tulit urbem et imperatorem videndi; quamobrem protospatharium Criniteu et interpretem illuc misit imperator. qui eum in urbem adduceret, adductumque patricii honore auxit.

εἰς τὴν τῶν πατρικίων τιμήν. προετείνετο δὲ δικαιολογίας ἐπὶ τῷ τοῦ βαρβάρου οἴκῳ· καὶ ἀκούσας ὅτι προάστειον λαβὼν ὁ θεῖος αὐτοῦ ἐν τῇ Κελτζηνῇ τὴν τούτου παρεχώρησεν ἐξουσίαν, ἔλεγε μὴ δύνασθαι τὸν θεῖον αὐτοῦ ἐπὶ τῇ πατρικῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἀνταλλαγήν, καὶ ἠξίου ἢ τὸν οἶκον λαβεῖν ἢ τὸ προάστειον· εἰ δὲ μή, καὶ ἀμφότερα προσεχώρει τῷ βασιλεῖ πρὸς τὸ μὴ ἔχειν αὐτὰ τοὺς ἐξαδέλφους αὐτοῦ. τούτου ἕνεκεν ὁ βασιλεύς, ἐπεὶ καὶ ὁ γέρων ὁ Ταρωνίτης ἐτύγχανεν ἀποθανών, ἀνελάβετο τὸ προάστειον καὶ οὐδὲ τὸν οἶκον ἀντέδωκεν, ἐπεὶ μηδὲ χρυσοβούλλιον, καθὼς ἀνωτέρω προείρηται, ἐπί τινι τούτων ἐξετέθη. μετὰ δὲ ταῦτα εἰσῆλθε πρὸς τὴν βασιλεύουσαν Παγκράτειος ἐκεῖνος ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ μαγίστρου ἐκείνου Κρικορικίου τοῦ Ταρωνίτου, καὶ προεβιβάσθη παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ τῶν πατρικίων ἀξίωμα, καὶ γέγονε καὶ στρατηγὸς τοῦ Ταρών. ᾐτήσατο δὲ γυναῖκα λαβεῖν ἀπὸ τῶν βασιλικῶν συγγενίδων, καὶ δέδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τὴν τοῦ μαγίστρου Θεοφυλάκτου ἀδελφὴν εἰς γυναῖκα. καὶ μετὰ τὸν γάμον διαθήκας ἐξέθετο, ἐν αἷς ἐδήλου ὅτι ἐάν μοι γένωνται παῖδες ἀπὸ τῆς τοιαύτης γυναικός, ἵνα ἔχωσι τὴν ἅπασάν μου χώραν εἰς κλῆρον προγονικόν. καὶ ἐπὶ τούτῳ ᾐτήσατο βασιλέα δοθῆναι αὐτῷ τὸ προάστειον τοῦ Γρηγορᾶ πρὸς τὸ ἐν αὐτῷ τὴν πατρικίαν τὴν τούτου γυναῖκα καθέζεσθαι· μετὰ δὲ τὴν τοιαύτης ἀποβίω-

14 εἰς τοῦ πατρικίου M 19 μοι] μὴ M 22 πρὸς τὸ] καὶ M

praetendebat autem ius in domum barbari, intelligensque accepto suburbano in Celtzene patruum suum hanc tradidisse, paternam hereditatem suam permutare eum potuisse negabat, volebatque aut domum accipere aut suburbanum, nisi utraque imperatori cederent, ne ea patrueles ipsius obtinerent. itaque et suburbanum imperator accepit, quippe mortuo iam sene Taronite, neque domum pro eo vicariam dedit, cum nulla super iis, ut dictum est supra, aurea bulla confecta esset. postea vero in urbem regiam venit Pancratius maximus filiorum magistri illius Cricoricii Taronitae, evectusque est ab imperatore ad patriciorum dignitatem, creatusque praetor Taronis; cumque uxorem etiam cuperet ex sanguine imperiali accipere, data ei soror est Theophylacti magistri; et consummatis nuptiis testamentum fecit, in quo instituit ut si liberi ex eo matrimonio nascerentur, universam ipsius regionem in hereditatem paternam haberent; eoque nomine petiit ab imperatore dari sibi suburbanum Gregorae, ut in eo patricia eius uxor commoraretur, qua defuncta iterum ad maiestatem suam rediret. et huic quoque petitioni imperator annuit, ingenti-

Ὅτι ὁ ἄρχων ἐκαθέζετο τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν μεγάλην Ἀρμενίαν, εἰς τὸ κάστρον τὸ Κάρς, καὶ ἐπεῖχε καὶ τὰ τρία
P 119 *τὰ προγεγραμμένα κάστρα, τό τε Περκρί, τὸ Χαλιὰτ καὶ τὸ Ἄρζες, καὶ τὸ Τιβὴ καὶ τὸ Χὲρτ καὶ τὸ Σαλαμάς.*

Ὅτι Ἀπελκὰρτ ἐκράτει τὸ Μαντζικίερτ, καὶ ἦν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, τοῦ πατρὸς τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων. δέδωκε δὲ αὐτῷ Ἀπελβὰρτ ὁ αὐτὸς Ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων καὶ τὸ κάστρον τὸ Χλιὰτ καὶ τὸ Ἄρζες καὶ τὸ Περκρί· ὁ γὰρ προρρηθεὶς Ἀσώτιος ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων, ὁ πατὴρ τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, κατεῖχε πάσας τὰς τῆς ἀνατολῆς χώρας. τελευτήσαντος δὲ Ἀπελβὰρτ, κατέσχε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ ἴδιος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβελχαμίτ, τοῦ δὲ Ἀβελχαμὶτ τελευτήσαντος ἐκράτησε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὁ πρῶτος υἱὸς αὐτοῦ Ἀποσεβατάς. τοῦ δὲ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων παρὰ τοῦ Ἀποσάτα τοῦ ἀμηρᾶ Περσίδος ἀναιρεθέντος, ἐκράτησεν αὐθεντῶς καὶ κυρίως ὡς δεσπότης καὶ αὐτοκέφαλος τό τε κάστρον τὸ Μαντζικίερτ καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα καὶ τὰς χώρας· ὅστις καὶ ὑπετάγη τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἑτέρων δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ Ἀπολεσφουὲτ καὶ τοῦ Ἀποσέλμη διὰ τὸ διαφόρως καταπολεμηθῆναι τά τε κάστρα καὶ πραιδευθῆναι καὶ ἀφανισθῆναι καὶ τὰς χώρας αὐτῶν παρὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν, παρέχοντος τὸν βασιλέα Ῥωμαίων καὶ πάκτα ὑπὲρ τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ προρρηθέντος Ἀσωτίου τοῦ ἄρχοντος

7 Ἀβελκὰρτ M 12 Ἀβελκὰρτ M

Principum princeps residebat in magna Armenia, in urbe Cars, tenebatque tres quas dixi urbes, Percri Chaliat Arzes, et Tibe et Chert et Salamas.

Apelcart tenebat Mantziciert, eratque subiectus principum principi Symbatii patri. deditque huic Apelbart idem Asotius principum princeps urbes Chliat Arzes et Percri: nam laudatus Asotius principum princeps, pater Symbatii item principum principis, omnes orientis terras possidebat. fatis functo autem Apelbart successit Abelchamit filius, et huic eius filius primogenitus Aposebatas. at Symbatio principum principe ab Aposata Persidis amera interfecto, solus quasi dominus supremus suique iuris tenuit Mantziciert reliquasque urbes et terras; subiectique fuerunt Romanorum imperatori et ipse et duo fratres eius Apolesphuet et Aposelme, quod saepenumero urbes eorum terraeque bello infestarentur vastarenturque a domestico scholarum, tributa quoque harum nomine pendentes. ab Asotio autem

τῶν ἀρχόντων, τοῦ πατρὸς μὲν τοῦ Συμβατίου πάππου δὲ τοῦ δευτέρου Ἀσωτίου καὶ τοῦ μαγίστρου Ἀπασακίου, μέχρι ζωῆς τοῦ δευτέρου Ἀσωτίου ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων ὑπῆρχον τὰ τοιαῦτα τρία κάστρα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, καὶ ἐλάμβανεν ἐξ αὐτῶν πάκτα ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων. ἀλλὰ καὶ τὸ κάστρον τοῦ Μαντζικίερτ, μετὰ τῆς χώρας τοῦ Ἀπαχουνῆς καὶ τοῦ Χαρκὰ καὶ τοῦ Κορή, ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ ἐπικράτειαν τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων ὑπῆρχεν, ἕως ὅτου Ἀποσεβατὰς ὁ ἀμηρᾶς τοῦ Μαντζικίερτ μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε Ἀπολεσφουὲτ καὶ τοῦ Ἀποσέλμη ὑπετάγησαν τῷ βασιλεῖ, διδόντες καὶ πάκτα ὑπέρ τε τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν· ἐπεὶ ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων δοῦλος τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων τυγχάνει ὡς παρ' αὐτοῦ προβαλλόμενος καὶ τὸ τοιοῦτον δεχόμενος ἀξίωμα, δηλονότι καὶ τὰ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενα κάστρα καὶ πολιτεῖαι καὶ χωρία τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων τυγχάνουσιν.

Ὅτι τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων τῆς μεγάλης Ἀρμενίας κρατηθέντος παρὰ τοῦ Ἀποσάτα τοῦ ἀμηρᾶ Περσίδος καὶ ἀποκεφαλισθέντος παρ' αὐτοῦ, ἐκράτησεν ὁ Ἀποσεβατάς, ὁ καθεζόμενος εἰς τὸ κάστρον τὸ Μαντζικίερτ, τὸ κάστρον τὸ Χαλιὰτ καὶ τὸ κάστρον τὸ Περκρὶ καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Ἄρζες.

Ὅτι ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ ὁ Ἀπολεσφουὲτ

12 ἐπεὶ γὰρ ὁ? 13 τῶν Ῥωμαίων add B 19 Ἀποσεβατᾶ M

praedicto principum principe, Symbatii patre, Asotii vero secundi et Apasacii magistri avo, usque ad secundum Asotium principum principem tres istae urbes sub potestate erant principis principum, isque ex iis tributa accipiebat. similiter Mantziciert cum terra Apachunes et Charca et Core sub eiusdem principum principis potestate erat, ad id usque tempus quo ameras Mantziciert Aposebatas una cum duobus fratribus Apolesphuet et Apotelme imperatori se submiserunt, tributa quoque solventes pro urbibus suis et terris, quandoquidem principum princeps Romano imperatori parebat veluti ab eo designatus dignitatemque eiusmodi adeptus. nec ipse tantum, sed urbes omnes quibus dominabatur, item respublicae ac terrae Romano imperatori suberant.

Symbatio principum principe magnae Armeniae capto ab Aposata Persidis amera et capite multato, Aposebatas, qui in urbe Mantziciert regiam posuerat, obtinuit etiam urbes Chaliat et Percri cum republica Arzes.

Secundus Aposebatae frater Apolesphuet eiusque patruelis et

καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ καὶ ὁ προγονὸς ὁ Ἀχμὲτ ἐκράτησαν τὸ κάστρον τὸ Χλιὰτ καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἄρζες καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζίκε, καὶ αὐτοὶ ὑπετάγησαν τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ καὶ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ παρεῖχον καὶ πάκτα P 120 *καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀποσεβατὰς ὑπέρ τε τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτῶν.*

Ὅτι ὁ τρίτος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ καὶ τοῦ Ἀπολεσφουὲτ ὁ Ἀποσέλμης ἐκράτει τὸ κάστρον τοῦ Τζερματζοῦ μετὰ καὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὑπετάγη τῷ τῶν Ῥωμαίων βασιλεῖ, καὶ ἐδίδου πάκτα καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἀποσεβατὰς καὶ ὁ δεύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπολεσφουέτ.

Ὅτι τοῦ Ἀποσεβατᾶ τελευτήσαντος ἐκράτησε τὸ Μαντζικίερτ μετὰ τῶν χωρίων αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ πάσης ὁ Ἀβδηραχεὶμ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ· τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἀβδηραχεὶμ ἐκράτησεν ὁ Ἀπολεσφουὲτ ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, θεῖος δὲ τοῦ Ἀβδηραχείμ, τὸ κάστρον τὸ Μαντζικίερτ καὶ πάσας τὰς προρρηθείσας χώρας· καὶ αὐτοῦ τελευτήσαντος ἐκράτησεν ὁ τρίτος ἀδελφός, ἤγουν τοῦ Ἀποσεβατᾶ καὶ τοῦ Ἀπολεσφουέτ, ὁ Ἀποσέλμης τό τε Μαντζικίερτ καὶ πάσας τὰς προρρηθείσας χώρας.

Ὅτι ὁ Ἀποσεβατὰς εἶχεν υἱὸν τὸν Ἀβδηραχεὶμ καὶ τὸν Ἀπελμουζέ.

11 *ὁ Ἀποσεβατὰς καὶ ὁ δεύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ* add B   22 *υἱούς?*

privignus Achmet tenuerunt urbes Chliat Arzes et Altzice; et ipsi se submiserunt Romano imperatori, et illi parebant, pendebantque tributa pro urbibus terrisque suis, quemadmodum et frater Aposebatas.

Tertius Aposebatae et Apolesphuet frater Aposelmes possidebat urbem Tzermatzu cum terris eo pertinentibus; et ipse quoque Romano imperatori subiectus erat pendebatque tributa, quemadmodum et frater ipsius Aposebatas necnon alter eiusdem frater Apolesphuet.

Defuncto Aposebata, urbem Mantziciert cum territorio et dicione universa tenuit filius eius Abderachim; cui fatis functo Apolesphuet successit, secundus Aposebatae frater, patruus Abderachim. huic quoque defuncto tertius frater Aposelmes in principatu Mantziciert et reliquarum, quas diximus, regionum successit.

Aposebatas filios habuit Abderachim et Apelmuze.

Ὅτι ὁ Ἀπολεσφουὲτ εἶχε προγονὸν καὶ ἀνεψιὸν τὸν Ἀχάμετ· υἱὸν γὰρ οὐκ εἶχεν, ἀλλὰ τὸν Ἀχάμετ τὸν προγονὸν καὶ ἀνεψιὸν αὐτοῦ εἶχεν ἀντὶ υἱοῦ.

Ὅτι ὁ Ἀποσέλμης εἶχεν υἱὸν τὸν Ἀπελβάρτ, τὸν ἀρτίως κρατοῦντα τὸ Μαντζικίερτ.

Ὅτι ἀποθανόντος τοῦ Ἀποσεβατᾶ κατέλιπε τὸν Ἀβδηραχεὶμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀμηρᾶν· ὁ δὲ ἕτερος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπελμουζὲ ἦν νήπιος πάνυ, διὸ καὶ κατεφρονήθη ἐλθεῖν πρὸς τὴν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐξουσίαν.

Ὅτι ὁ Ἀποσεβατᾶς ὁ πρῶτος ἀδελφὸς ἐκαθέζετο εἰς το κάστρον τὸ Μαντζικίερτ, καὶ ἐκράτει, καθὼς εἴρηται, ταύτας τὰς χώρας, τό τε Ἀπαχουνῆς καὶ τὸ Κορὴ καὶ τὸ Χάρκα, καὶ ἐδίδου τὰ ὑπὲρ αὐτῶν πάκτα τῷ Ῥωμαίων βασιλεῖ· καὶ τούτου τελευτήσαντος ἐκράτησεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀβδηραχείμ, καὶ ἐδίδου καὶ αὐτὸς τὰ προρρηθέντα πάκτα διὰ τὸ εἶναι, καθὼς προείρηται, νήπιον παντελῶς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν Ἀπελμουζέ.

Ὅτι τοῦ Ἀβδηραχεὶμ τελευτήσαντος καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀπελμουζὲ ὡς νηπίου καταφρονηθέντος, ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ Μαντζικίερτ καὶ τὰς ὑπ' αὐτῷ προρρηθείσας χώρας ὁ δεύτερος ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, ὁ προρρηθεὶς Ἀπολεσφουέτ, θεῖος δὲ τοῦ Ἀβδηραχεὶμ καὶ τοῦ διὰ τὴν νηπιότητα καταφρονηθέντος ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ Ἀπελμουζέ.

Ὅτι τοῦ Ἀπολεσφουὲτ τελευτήσαντος ἐκράτησεν ὁ τρίτος

24 Ἀπολεσφουὲτ] Ἀβδεραχεὶμ M

Apolesphuet habuit privignum et patruelem Achmet: filios quippe non habuit, sed Achmet privignum et patruelem adoptavit.

Aposelmes filium habuit Apelbart, qui nunc temporis Mantziciert possidet.

Aposebatas autem moriens Abderachim filium ameram reliquit: alter vero ipsius filius Apelmuze puer admodum erat, itaque a patris fratrisque dicione repulsus est.

Aposebatas primus frater sedem habebat in urbe Mantziciert, possidebatque, ut dictum est, terras Apachunes Core et Charca, tributaque pro iis Romano imperatori exhibebat. hoc defuncto tenuit filius eius Abderachim, et tributa eadem pendebat propter infantiam extremam, ut dictum est, fratris Apelmuze.

Mortuo Abderachim, Apelmuze fratre contempto veluti puero, Mantziciert eiusque territorium in potestatem devenit praedicti Apolesphuet, qui secundus Aposebatae frater, patruus Abderachim et spreti ob infantiam Apelmuze.

Apolesphuet defuncto, urbem Mantziciert cum praedictis locis

ἀδελφὸς τοῦ Ἀποσεβατᾶ, ἤγουν ὁ Ἀποσέλμης, τὸ κάστρον τὸ Μαντζικίερτ μετὰ τῶν χωρίων τῶν προρρηθέντων. ὁ δὲ προρρηθεὶς Ἀχάμετ, ὁ καὶ ἀνεψιὸς καὶ προγονὸς τοῦ Ἀπολεσφουέτ, ἐκράτει εἰδήσει καὶ βουλήσει τοῦ Ἀπολεσφουὲτ τό τε Χλιὰτ καὶ τὸ Ἄρζες καὶ τὸ Περκρί· καὶ γὰρ ὁ Ἀπολεσφουὲτ υἱὸν μὴ ἔχων, καθὼς προείρηται, τοῦτον τὸν Ἀχάμετ τόν τε ἀνεψιὸν καὶ προγονὸν αὐτοῦ εἶχε κληρονόμον πάσης αὐτοῦ τῆς ὑποστάσεως καὶ τῶν κάστρων καὶ τῶν χωρίων αὐτοῦ.

Ὅτι τελευτήσαντος τοῦ Ἀποσέλμη ἐκράτησε τὸ κάστρον τὸ Μαντζικίερτ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Ἀπελβὰρτ μετὰ καὶ τῆς περιχώρου αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἀχάμετ ἐκράτησε τὰ τρία κάστρα, τό P 121 *ε κάστρον τὸ Χλιάτ, τὸ κάστρον τὸ Ἄρζες καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζίκε.*

Ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Ἀχάμετ δοῦλος ἦν τοῦ βασιλέως, καθὰ καὶ προείρηται, παρέχων καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ θείου αὐτοῦ τοῦ Ἀπολεσφουὲτ πάκτα. ὁ δὲ Ἀπελβὰρτ μετὰ δόλου καὶ χλεύης αὐτὸν ἔσφαξε, καὶ ἀνελάβετο τὰ τρία αὐτοῦ κάστρα, τό τε κάστρον τὸ Χλιὰτ καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἄρζες καὶ τὸ κάστρον τὸ Ἀλτζίκε· καὶ ταῦτα ὀφείλει ὁ βασιλεὺς ἀναλαβέσθαι ὡς ἴδια αὐτοῦ τυγχάνοντα, ὅτι ταῦτα πάντα τὰ προρρηθέντα κάστρα καὶ αἱ προρρηθεῖσαι χῶραι οὐδέποτε γεγόνασιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Περσίδος ἢ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀμερμουμνῆ, ἀλλ' ὑπῆρχον, καθὼς εἴρηται, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κυροῦ Λέοντος βασιλέως ὑπὸ τὴν ἐξου-

16 *καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτοῦ* add B

obtinuit tertius Aposebatae frater Aposelmes. Achmet autem, quem diximus, patruelis et privignus Apolesphuet, eo conscio ac volente possedit Chliat Arzes et Perceri. Apolesphuet enim cum filium nullum haberet, ut diximus, hunc Achmet patruelem et privignum omnium suae dicionis urbium regionumque heredem reliquit.

Post Aposelme obitum filius eius Apelbart possedit Mantziciert cum omni territorio.

Achmet vero tenuit tres urbes illas, Chliat Arzes et Altzice; subditusque etiam ipse erat imperatori, ut supra dictum est, praebens ei tributa tam pro se quam pro patruo Apolesphuet. interfectus autem fuit fraude doloque Apelbart, qui et tres urbes eius Chliat Arzes et Altzice invasit, quas repetere imperator debet ut suas. et quidem omnes hae urbes terraeque, quarum mentionem fecimus, nunquam sub Persidis aut amermumne potestate fuerunt, sed imperante domino Leone parebant Symbatio principum principi, quemad-

σίαν τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν προῤῥηθέντων ἀμηράδων, τοῦ τε Ἀποσεβατᾶ καὶ τοῦ Ἀπολεσφούετ καὶ τοῦ Ἀποσέλμη, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν καὶ ἐδουλώθησαν καὶ ἐπακτώθησαν καὶ ἐγένοντο ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν βασιλέων Ῥωμαίων.

Ὅτι τὰ τρία ταῦτα κάστρα, τό τε Χλιὰτ καὶ τὸ Ἄρζες καὶ τὸ Περκρί, εἰ κρατεῖ ὁ βασιλεύς, Περσικὸν φοσσάτον κατὰ Ῥωμανίας ἐξελθεῖν οὐ δύναται, ἐπειδὴ μέσον τυγχάνουσι τῆς τε Ῥωμανίας καὶ Ἀρμενίας, καὶ εἰσὶ φραγμὸς καὶ ἄπληκτα τῶν φασσάτων.

Κεφάλαιον με΄.

περὶ τῶν Ἰβήρων.

Ἰστέον ὅτι ἑαυτους σεμνύνοντες οἱ Ἴβηρες, ἤγουν οἱ του κουροπαλάτου, λέγουσιν ἑαυτοὺς κατάγεσθαι ἀπὸ τῆς γυναικὸς Οὐρίου τῆς παρὰ τοῦ Δαβὶδ τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως μοιχευθείσης· ἐκ γὰρ τῶν ἐξ αὐτῆς τεχθέντων παίδων τῷ Δαβὶδ ἑαυτοὺς λέγουσι κατάγεσθαι, καὶ συγγενεῖς εἶναι Δαβὶδ τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, διὰ τὸ ἐκ τοῦ σπέρματος Δαβὶδ ταύτην κατάγεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ οἱ μεγιστᾶνες τῶν Ἰβήρων ἀκωλύτως τὰς συγγενίδας αὐτῶν πρὸς γάμον ἄγουσι, τὴν παλαιὰν οἰόμενοι φυλάττειν νομοθεσίαν· ἐξ Ἱερουσαλὴμ τε λέγουσιν εἰ-

modum supra dictum est; inde vero ad tres praedictos fratres ameradas pervenerunt, Aposebata Apolesphuet et Aposelme; illorumque temporibus subiectae factae sunt ac tributariae Romanis imperatoribus.

Tres autem hae urbes, Chliat Arzes et Perceri, si imperatori pareant, Persicus exercitus in Romaniam excurrere non potest, cum mediae sint inter eam et Armeniam, et veluti sepes atque castra exercituum.

45. *de Iberibus.*

Iberes Curopalatae gloriantes originem se ducere dicunt ab uxore Uriae, quam rex et propheta David adulteravit, siquidem ex liberis inde natis descendere credi volunt, cognatique esse regis ac prophetae Davidis, ac propterea etiam sanctissimae deiparae, quod ex semine Davidis ea oriunda sit. eapropter etiam Iberum magnates inter eos sine ullo impedimento cognatas ducunt, veterem se legem observare existimantes; et Hierosolymis nationem suam ortum trahere dicunt, atque inde in somnis monitos migrasse, sedemque posuisse

ναι τὴν γένησιν αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε κατ' ὄναρ μετελθεῖν καὶ κατοικῆσαι πρὸς τὰ μέρη Περσίδος ἤγουν εἰς τὴν χώραν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦσιν. οἱ δὲ χρηματισθέντες καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπῆρχον ὅ τε Δαβὶδ ἐκεῖνος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Σπανδιάτης, ὅστις Σπανδιάτης ἦν ἐκ θεοῦ λαβὼν χάρισμα, ὡς αὐτοὶ φάσκουσι, τοῦ μὴ ἐν πολέμῳ ἅπτεσθαι αὐτοῦ ξίφος εἰς οἷον δήποτε μέλος τοῦ σώματος αὐτοῦ ἄνευ τῆς καρδίας, ἣν καὶ διά τινος περισκεπάσματος ἐν τοῖς πολέμοις περιεφρούρει. διὰ τοῦτο καὶ ἐπτοοῦντο τοῦτον καὶ ἐδεδίεισαν οἱ Πέρσαι· ὁ δὲ νενίκηκεν αὐτοὺς καὶ αὐτῶν κατεκράτησε, καὶ τοὺς συγγενεῖς ἐνῴκισεν Ἴβηρας εἰς τὰς δυσκολίας τὰς νῦν παρ' αὐτῶν κρατουμένας, ἐξ ὧν κατ' ὀλίγον ἐπλατύνθησαν καὶ ηὐξάνθησαν καὶ εἰς μέγα ἔθνος ἐγέ-
P 122 νοντο. εἶθ' οὕτω τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου κατὰ Περσίδος ἐκστρατεύσαντος ἡνώθησαν καὶ συνεταξίδευσαν αὐτῷ, καὶ ἔκτοτε ὑπέταξαν τῷ φόβῳ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων μᾶλλον ἤπερ τῇ ἑαυτῶν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει πόλεις καὶ χώρας ἱκανὰς τῶν Περσῶν· ἅπαξ γὰρ τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου τοὺς Πέρσας τροπωσαμένου καὶ εἰς τὸ μηκέτι εἶναι τὴν τούτων ἀρχὴν παραστήσαντος, εὐάλωτοι καὶ εὐχείρωτοι οὐ μόνον τοῖς Ἴβηρσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς Σαρακηνοῖς οἱ Πέρσαι γεγόνασι. διὰ δὲ τὸ κατάγεσθαι αὐτούς, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ, διὰ τὸ μεγάλην πίστιν ἔχειν ἐν αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ τάφῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κατά τινας

12 δυσχωρίας? 23 ἔχουσιν Banduriana nescio unde

in partibus Persidis, quas etiam in hodiernum usque diem incolunt. qui autem Hierosolymis excesserunt, David ille erat et frater ipsius Spandiates; qui quidem Spandiates, ut ipsi narrant, gratiam a deo accepit ut gladio vulnerari in bello nullum ipsius membrum posset, excepto corde, quod etiam in praeliis armatura quadam muniebat; unde et terribilis Persis erat, quos devicit debellavitque, cognatosque Iberes in locis difficilibus, quae nunc etiam temporis occupant, collocavit; ubi paulatim multiplicati auctique sunt et in magnam gentem evaserunt. deinde ita Heraclio imperatore cum armis contra Persidem proficiscente, icto foedere cum eo militarunt; ex eoque tempore metu magis Heraclii Romanorum imperatoris quam suis viribus ac armis multas urbes terrasque Persarum subiugarunt. semel enim victi ac profligati ab Heraclio imperatore Persae, eorumque principatu deleto, facile non ab Iberibus tantum sed et a Saracenis vinci in posterum potuerunt. quia vero, uti dicunt, Hierosolymis originem ducunt, multumque fidei illis praestant et sepulcro domini nostri Iesu

καιροὺς ἀφθόνως ἀποστέλλουσι χρήματα τῷ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως καὶ τοῖς ἐκεῖσε Χριστιανοῖς. ὁ δὲ προρρηθεὶς Δαβίδ, ὁ τοῦ Σπανδιάτου ἀδελφός, ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Παγκράτειον, καὶ ὁ Παγκράτειος ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἀσώτιον, καὶ ὁ Ἀσώτιος ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Ἀδρανασὴ τὸν καὶ κουροπαλάτην τιμηθέντα παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Ῥωμαίων. ὁ δὲ Σπανδιάτης ὁ ἀδελφὸς τοῦ προρρηθέντος Δαβὶδ ἐτελεύτησεν ἄτεκνος. ἀπὸ δὲ τῆς ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετοικήσεως αὐτῶν εἰς τὴν νῦν οἰκουμένην παρ' αὐτῶν χώραν ἔτη υ' ἢ καὶ φ' μέχρι τῆς σήμερον, ἥτις ἐστὶν ἰνδικτιὼν ι', ἔτη ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ςυξ', ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Ῥωμανοῦ τῶν φιλοχρίστων καὶ πορφυρογεννήτων βασιλέων Ῥωμαίων.

Ἰστέον ὅτι ὁ φιλόχριστος καὶ πορφυρογέννητος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς Λέων ἀκούσας ὅτι εἰς τόπον τὸν λεγόμενον Φασιανὴν ἐλθόντες οἱ Σαρακηνοὶ τὰς ἐκεῖσε ἐκκλησίας ἐποίησαν κάστρα, ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον καὶ στρατηγὸν τῶν Ἀρμενιακῶν τὸν Λαλάκωνα μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κωλωνείας καὶ τοῦ στρατηγοῦ Μεσοποταμίας καὶ τοῦ στρατηγοῦ Χαλδίας, καὶ κατέστρεψαν τὰ τοιαῦτα κάστρα, τὰς ἐκκλησίας ἐλευθερώσαντες, ληϊσάμενοι καὶ πᾶσαν τὴν Φασιανὴν τῷ τότε καιρῷ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην. καὶ εἶθ' οὕτω πάλιν ἀπέστειλεν τὸν μάγιστρον Καταναλὸν καὶ δομέστικον τῶν σχολῶν, ὃς ἐλθὼν ἐν τῷ κάστρῳ Θεοδοσιουπόλεως καὶ τὰ πέριξ

3 υἱὸν τὸν add B

Christi, et temporibus quibusdam ubertim pecunias mittunt urbis sanctae patriarchae quique in illa degunt Christianis. David autem ille quem dixi, Spandiatae frater, filium genuit Pancratium; iste Asotium habuit; Asotius vero genuit Adranase, qui curopalatae dignitate auctus fuit a Leone Christi amante Romanorum imperatore. at Spandiates frater praedicti Davidis sine ullis liberis decessit. ex quo autem Hierosolymis migrarunt in terram quam nunc incolunt anni sunt quadringenti vel quingenti hodie, quae est indictio decima, a condito vero mundo 6460, Constantino et Romano Christi amantibus ac Porphyrogenitis imperatoribus.

Christi autem amans Leo ille Porphyrogenitus ac praeclarus imperator audiens Phasianes ecclesias a Saracenis invadentibus in castra conversas esse, Lalaconem patricium et Armeniacorum praetorem misit una cum praetoribus Coloniae Mesopotamiae Chaldiaeque, qui huiusmodi castra everterunt, ecclesias liberarunt, totamque Phasianam, quam tunc temporis Saraceni tenebant, devastarunt. postea rursum Catacalum magistrum et scholarum domesticum misit, qui cum urbem Theodosiopolim invasisset, omnem circum regionem populatus,

αὐτῆς ληϊσάμενος καὶ τὴν χώραν τῆς Φασιανῆς καὶ τὰ περὶ αὐτὴν κάστρα τῷ ὁμοίῳ ὀλέθρῳ παραδοὺς ὑπέστρεψε, μεγάλην πληγὴν ἐν τούτῳ δοὺς τοῖς Σαρακηνοῖς. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας κυροῦ Ῥωμανοῦ βασιλέως ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ὁ Κουρκούας ἀπερχόμενος κατὰ τοῦ κάστρου Τιβίου εἰς τὴν δίοδον αὐτοῦ ἠφάνισε τὴν πᾶσαν χώραν τῆς Φασιανῆς ὡς ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν κρατουμένην. ἀλλὰ καὶ ὁ πατρίκιος Θεόφιλος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προρρηθέντος μαγίστρου Ἰωάννου, τὸ πρῶτον αὐτοῦ στρατηγεύοντος ἐν Χαλδίᾳ, ἐπραίδευσε τὴν τοιαύτην χώραν τῆς Φασιανῆς ὡς καὶ τότε ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν δεσποζομένην. μέχρι γὰρ τοῦ γεγονέναι τὸν λόγον μετὰ τοὺς Θεοδοσιουπολίτας εἰς τὴν χώραν τῆς Φασιανῆς χωρίον οὐ συνέστη, οὐδὲ εἰς τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου· καὶ οἱ Ἴβηρες πάντοτε εἶχον ἀγάπην καὶ φιλίαν μετὰ τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν καὶ τῶν Ἀβνικιωτῶν καὶ μετὰ τῶν Μαντζικιερτῶν
P 123 *καὶ μετὰ πᾶσαν τὴν Περσίδα, ἀλλ' ἐν Φασιανῇ οὐδέποτε ἐπεκτήσαντο χωρία.*

Ὅτι πολλάκις ὁ κῦρις Λέων ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ κῦρις Ῥωμανὸς καὶ αὐτὴ ἡ βασιλεία ἡμῶν ἐπεζήτησε τὸ κάστρον τὸ Κετζέον τοῦ ἀναλαβέσθαι αὐτὸ καὶ εἰσαγαγεῖν ταξάτους, πρὸς τὸ μὴ ἐκεῖθεν σιταρχεῖσθαι τὴν Θεοδοσιούπολιν, ἐξασφαλιζόμενοι πρός τε τὸν κουροπαλάτην καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν ἀνα-

6 *τῆς*] *αὐτῆς* M 19 *βασίλισσα* vulgo

et Phasianes terra urbibusque vicinis similiter perditis, magno Saracenis hac re vulnere inflicto domum rediit. imperante vero domino Romano Ioannes Curcuas magister contra Tibium urbem proficiscens in transitu omnem Phasianes regionem utpote Saracenorum dicioni subditam vastavit, quemadmodum et ea ipsa de causa ante eum Ioannis istius frater, Theophilus patricius, cum Chaldiae praetor esset. quandiu enim res cum Theodosiopolitanis esset, in Phasianes regione nullus locus illaesus constitit, ne ad urbem quidem Abnicum usque; Iberesque amicitiam semper colebant cum Theodosiopolitanis Abniciotis Mantziciertanis et universa denique Perside; sed in Phasiane nihil terrae possidebant.

Dominus autem Leo et dominus Romanus imperatores, maiestasque nostra saepenumero Cetzeum urbem recipere et praesidiarios imponere studuerunt, ne amplius inde Theodosiopoli commeatus suppeditaretur; affirmantes curopalatae eiusque fratribus, simul ac capta foret Theodosiopolis, illam se reddituros: sed Iberes hoc facere non sustinuerunt amore Theodosiopolitanorum, ne eorum urbs vastaretur,

λαβέσθαι αὐτοὺς τὸ τοιοῦτον κάστρον. ἀλλ' οὐκ ἠνέσχοντο οἱ Ἴβηρες τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ πορθηθῆναι τὸ κάστρον Θεοδοσιούπολιν, ἀλλ' ἀντεδήλωσαν τὸν κῦριν Ῥωμανὸν καὶ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, λέγοντες ὅτι εἰ τοῦτο ποιήσομεν, ἀτιμία ἔχομεν γενέσθαι εἰς τοὺς γείτονας ἡμῶν, οἷον εἰς τὸν μάγιστρον καὶ εἰς τὸν ἐξουσιαστὴν Ἀβασγίας καὶ εἰς τὸν Βασπαρακανίτην καὶ εἰς τοὺς ὑπερεξάρχοντας τῶν Ἀρμενίων, καὶ εἰπεῖν ἔχουσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἀπίστους ἔχει τοὺς Ἴβηρας, τόν τε κουροπαλάτην καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ οὐ πιστεύει αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἀνελάβετο τὸ κάστρον ἐξ αὐτῶν. ἀλλὰ μᾶλλον ἂς ἀποστείλῃ ὁ βασιλεὺς τουρμάρχην ἢ βασιλικόν τινα, καὶ ἂς καθέζηται εἰς κάστρον τοῦ Κετζέου, καὶ ἂς θεωρῇ. καὶ ἐδέξαντο διὰ κελεύσεως ὅτι τί ὄφελος ἢ τουρμάρχην ἢ βασιλικὸν ἀποστεῖλαι; πάντως ἐὰν εἰσέλθῃ εἴτε τουρμάρχης εἴτε βασιλικός, μετὰ δέκα ἢ δώδεκα ἀνθρώπων ἔχει εἰσελθεῖν, καὶ καθέζεσθαι ἔχει εἰς τὸ ἄπληκτον ὃ παρ' ὑμῖν λάβῃ· καὶ ἐπεὶ πολλαί εἰσιν ὁδοὶ αἱ εἰσάγουσαι εἰς τὸ κάστρον Θεοδοσιουπόλεως, οὐ δύναται ἀπὸ τοῦ κάστρου βλέπειν τὰ εἰσερχόμενα καρβάνια εἰς τὸ κάστρον Θεοδοσιουπόλεως· δύνανται δὲ εἰσέρχεσθαι καρβάνια ἐν Θεοδοσιουπόλει τῇ νυκτὶ ἐκείνων μηδὲν νοοῦντων. ἀλλ' οὖν διὰ τὸ μὴ θέλειν τοὺς Ἴβηρας πορθηθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν ἀλλὰ μᾶλλον σιταρχεῖσθαι, τούτου ἕνεκα οὐχ ὑπήκουσαν καὶ δέδωκαν τὸ κά-

4 *βασίλισσαν* vulgo

imperatorique Romano et maiestatis nostrae responderunt "si hoc fecerimus, opprobrium erimus vicinis nostris, magistro et principi Abasgiae, Basparacanitae, et gubernatoribus Armeniae: dicere item possent infidos imperatori Iberas esse, nimirum curopalatem ac eius fratres, neque illis confidere, ideoque hanc ab illis urbem cepisse; quin potius mittat imperator turmarcham aut Caesarianum aliquem, qui in urbe Cetzeo resideat et observet." rescriptum autem receperunt in formam mandati "quid proderit, si turmarcha aut Caesarianus mittatur? qui si veniant, cum decem aut duodecim ad summum viris intrare poterunt, et residere in diversorio quod vos iis assignaveritis. et quandoquidem multae viae sunt quibus Theodosiopolim intrare licet, fieri non potest ut ab urbe prospiciantur carvania Theodosiopolim ingredientia, quae noctu intrare possunt illis nihil tale cogitantibus." Iberes itaque, quia vastari Theodosiopolim nollent sed potius commeatus suppeditari, non obedierunt neque urbem Cetzeum

στρον τὸ Κετζέον, καίτοι καὶ ὅρκον ἔγγραφον δεχόμενοι τοῦ μετὰ τὸ παραληφθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν ἀποστραφῆναι αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον κάστρον.

Ὅτι οὐδέποτε ἐβουλήθησαν οἱ Ἴβηρες πραιδεῦσαι ἢ αἰχμαλωτίσαι τὰ πέριξ τοῦ κάστρου Θεοδοσιουπόλεως ἢ τὰ χωρία αὐτοῦ, ἢ εἰς τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου ἢ τὰ περὶ αὐτὸ χωρία, ἢ εἰς τὸ κάστρον Μαντζικίερτ καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ ἐπικράτειαν.

Ὅτι καθὼς ἐνίσταται ὁ κουροπαλάτης περὶ τῶν χωρίων τῆς Φασιανῆς ἐπιζητῶν ὅλην τὴν Φασιανὴν καὶ τὸ κάστρον τοῦ Ἀβνίκου, προσφασιζόμενος χρυσοβούλλια ἔχειν τοῦ μακαρίου βασιλέως τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ καὶ τῆς ἡμετέρας βασιλείας, ὧν καὶ τὰ ἴσα πρὸς ἡμᾶς ἀπέστειλε διὰ τοῦ Ζουρβανέλη πρωτοσπαθαρίου τοῦ ἀζάτου αὐτοῦ, ταῦτα ἐπισκεψάμενοι εὕρομεν αὐτὸν μηδεμίαν βοήθειαν ἔχοντα. τὸ μὲν γὰρ χρυσοβούλλιον τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν περιέχει ὑποσχέσθαι τὸν αὐτὸν κουροπαλάτην, ὡς δι' ὅρκου ἐβεβαίωσεν αὐτὸν οἰκείᾳ χειρὶ ἐγγραψάμενος, τοῦ διαμεῖναι ἐν τῇ πίστει τῆς ἡμετέρας βασιλείας καὶ τοῖς μὲν ἐχθροῖς ἡμῶν ἀντιμάχεσθαι τοῖς
P 124 δὲ φίλοις ὑπερασπίζεσθαι, καὶ τὴν ἀνατολὴν ὑπόσπονδον ποιῆσαι τῇ βασιλείᾳ ἡμῶν, καὶ κάστρα χειρώσασθαι, καὶ μεγάλα πρὸς θεράπειαν ἡμῶν ἔργα ποιήσασθαι· καὶ ὑπεσχέθη αὐτοῖς παρὰ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν ἵνα ἐὰν φυλάξῃ τὴν τοιαύτην πίστιν δούλωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην, διαμείνῃ ἀμετασάλευτος

tradiderunt, licet iuramentum scriptum acceperint, capta Theodosiopoli se hanc urbem recepturos esse.

Nullo enim modo voluerunt Iberes loca Theodosiopoli circumiacentia vastari aut diripi, ut neque urbes Abnicum et Mantziciert earumque territoria.

Instabat quoque curopalates de regione Phasianes, eam totam cum urbe Abnico postulans, praetendensque aureas se bullas habere a beato imperatore domino Romano et a nostra maiestate; quarum item exemplaria ad nos misit per Zurbanelen protospatharium Azatum suum; quibus consideratis nihil haec iuvare ipsum comperimus. aurea enim bulla soceri mei continet spondere curopalatem, ut ipse scripto etiam propria manu iuramento confirmavit, in fide se imperii nostri mansurum, amicos quoque et hostes eosdem habiturum, orientem nobis subiecturum, urbes expugnaturum, et res pro nobis magnas gesturum; socerum autem meum respondere, si fidem servet, si servitutem officiaque haec praestet, et ipsum et eius posteros principatum et auctoritatem hanc perpetuo habituros, dum ne dicionis suae fines unquam transferat, sed priorum imperatorum conventis acquiescat,

καὶ αὐτὸς καὶ οἱ τοῦ γένους αὐτοῦ ἐν τῇ τούτου ἀρχῇ καὶ ἐξουσίᾳ, καὶ οὐ μεταστήσει τὰ ὅρια τῶν τόπων αὐτοῦ ἀλλὰ κατὰ τῶν πρώην βασιλέων τὰ σύμφωνα στέρξει καὶ περαιτέρω μὴ ὑπερβήσεται, καὶ ὅτι οὐδὲ κωλύσει αὐτὸν καταστρέψαι τὴν Θεοδοσιούπολιν καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν, κἄν τε διὰ [τοῦ] αὐτοῦ μόνου πολιορκηθήσονται κἄν τε δι' αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν. ταῦτα μὲν τὰ κεφάλαια περιέχουσι τὰ χρυσοβούλλια, ἐξ ὧν οὐδεμίαν βοήθειαν ὁ κουροπαλάτης ἔχει· τὸ μὲν γὰρ τοῦ πενθεροῦ ἡμῶν διαγορεύει ὅτι οὐ παρασαλεύομεν αὐτὸν ἐκ τῶν παλαιῶν ὁρίων τῆς χώρας αὐτοῦ, καὶ ὅτι, ἐὰν δυνηθῇ, εἴτε καὶ μόνος εἴτε καὶ μετὰ τοῦ στρατοπέδου ἡμῶν, πολιορκήσει καὶ καταστρέψει τὴν Θεοδοσιούπολιν καὶ τὰ λοιπὰ κάστρα τῶν ἐχθρῶν, οὐχὶ δὲ κατασχεῖν αὐτὰ εἰς τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα· τὸ δὲ τῆς βασιλείας ἡμῶν περιέχει ἵνα, ὅσους ἂν τόπους δυνηθῇ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ὁ μάγιστρος Ἀδρανασὴ ἐξ οἰκείας δυνάμεως καθυποτάξαι τῶν Ἀγαρηνῶν ἢ ἀπὸ τοῦ νῦν καθυποτάξει, κατέχῃ ἐπὶ δεσποτείᾳ καὶ κυριότητι. καὶ ἐπεὶ οὔτε ἐξ οἰκείας δυνάμεως τὴν Θεοδοσιούπολιν κατεστρέψατο οὔτε τὸ Ἀβνίκον οὔτε τὸ Μαστάτον, οὐκ ὀφείλει ταῦτα κατέχειν ὡς ὄντα ἔνθεν τοῦ Ἔραξ ποταμοῦ ἤτοι τοῦ Φάσιδος, διότι τὸ μὲν κάστρον τοῦ Ἀβνίκου μέχρι τοῦ νῦν ἦν αὐτεξούσιον καὶ αὐτοδέσποτον, ἔχον ἴδιον ἀμηρᾶν, καὶ πολλάκις ὁ λαὸς τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπραίδευσεν αὐτό· ἀλλὰ καὶ ὁ πρωτο-

24 τῆς βασιλείας add B

neque ea transgrediatur, aut Theodosiopoleos eversionem impediat aut aliarum urbium hostilium, sive ab ipso solo eae obsideantur sive ab exercitu nostro. atque haec quidem aurearum bullarum summa erant capita; quae curopalatae prodesse nihil possunt: nam quae soceri nostri est, ea sancit, ne antiquis dicionis suae terminis eum dimoveamus; quodque Theodosiopolim et reliquas hostium urbes vel solus, si possit, vel cum nostris militibus obsidebit subiugabitque, sed dominium ac proprietatem non retinebit. nostrae autem summa est, ut Agarenorum quaecunque loca vel ipse vel affinis ipsius magister Adranase suis copiis subiicere sibi poterit vel ab hoc usque die subiecerit, eorum et dominium et proprietatem habeat. et quandoquidem neque suis copiis Theodosiopolim expugnavit neque Abnicum neque Mastatum, non debeat ea possidere, utpote quae cis Erax flumen sint sive Phasidem; tum etiam quia Abnicum ad hodiernum usque diem sui iuris fuerit, proprioque domino parens et ameram proprium habens, nostris saepenumero illud populantibus. verum etiam

σπαθάριος Ἰωάννης καὶ στρατηγὸς ὁ Ἀρραβωνίτης, καὶ ὁ πατρίκιος Θεόφιλος καὶ ἀρτίως στρατηγὸς Θεοδοσιουπόλεως, καὶ οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ μεγάλην πραῖδαν καὶ αἰχμαλωσίαν εἰς αὐτὸ εἰργάσαντο, κατακαύσαντες τὰ χωρία αὐτοῦ, μηδέποτε τοῦ κουροπαλάτου πραιδεύσαντος αὐτό. καὶ ἡνίκα ἠφανίσθησαν τὰ τούτου χωρία παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν, ὑπεισῆλθον οἱ Ἴβηρες καὶ κατεκράτησαν αὐτά, πειρώμενοι ἐκ τούτου το κάστρον κρατῆσαι. ὁ δὲ ἀμηρᾶς πολλάκις μηνυθεὶς παρὰ τοῦ πατρικίου Θεοφίλου καὶ στρατηγοῦ, καὶ ἰδὼν ὅτι οὐδαμῶς ἔχει ἐλπίδα ζωῆς, ὑπετάγη καὶ κατένευσε δοῦλος γενέσθαι τῆς βασιλείας ἡμῶν, δοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὄψιδα. τὸ δὲ Μαστάτον ὑπῆρχε τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν· καὶ ἡνίκα ὁ μάγιστρος Ἰωάννης ἐπολιόρκησε τὴν Θεοδοσιούπολιν ἑπτὰ μῆνας διὰ τὸ μὴ δύνασθαι παραλαβεῖν αὐτήν, ἀποστείλας λαὸν παρέλαβε τὸ αὐτὸ κάστρον τὸ Μαστάτον καὶ εἰσήγαγεν ἐν αὐτῷ τὸν πρωτοσπαθάριον Πετρωνᾶν τὸν Βοΐλαν, τὸν τότε ὄντα κατεπάνω Νικοπόλεως. ὁ δὲ μάγιστρος Παγκράτειος συνταξιδεύσας τῷ αὐτῷ μαγίστρῳ ἐν Θεοδοσιουπόλει, ἡνίκα ἔμελλεν ἀναχωρεῖν, παρεκάλεσεν ἵνα δώσῃ αὐτῷ τὸ τοιοῦτον κάστρον, ποιήσας ἔγγραφον ὅρκον πρὸς αὐτὸν τοῦ
P 125 ἐπικρατεῖν αὐτὸ καὶ μηδέποτε τοῦτο τοῖς Σαρακηνοῖς ἐπιδοῦναι. καὶ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ Χριστιανὸν καὶ δοῦλον τῆς βασιλείας ἡμῶν, πιστεύσας τῷ ὅρκῳ αὐτοῦ δέδωκεν αὐτὸ τῷ εἰρημένῳ Παγκρατείῳ· ὁ δὲ πάλιν ἀπεχαρίσατο αὐτὸ τοῖς Θεοδοσιουπολίταις· καὶ ἡνίκα παρελήφθη ἡ Θεοδοσιούπολις,

protospatharius Ioannes praetorque Arrhabonites et Theophilus patricius paulo ante Theodosiopoleos praetor, reliquique praetores, praedam inde magnam et captivorum multitudinem abduxerunt, incensis pagis eius; quod nunquam a curopalate factum est. hisque ita a nobis deletis venerunt Iberes, eaque ceperunt, urbem exinde tenere conati. ameras vero crebro compellatus a Theophilo patricio et praetore, nullam sibi vitae spem esse videns, imperio se nostro submisit et filium obsidem dedit. Mastatum vero Theodosiopolitanorum erat; cumque Ioannes magister Theodosiopolim per septem menses obsideret neque expugnare valeret, misso milite Mastatum cepit, introducto illuc protospathario Petrona Boila, qui tunc temporis Nicopoleos capitaneus erat. at Pancratius magister, qui una cum Ioanne ante Theodosiopolim ordines duxerat, secessurus urbem illam dari sibi ab eo petiit, scripto iuramento affirmans sibi perpetuo eam se asservaturum neque ullo pacto Saracenis traditurum. Pancratius autem laudatus quia erat Christianus et imperii nostri subditus, fides iuramento ipsius habita est eique urbs concredita: at ille eam rursus Theodosio-

ὑπεισελθόντες οἱ Ἴβηρες ἐκράτησαν αὐτό. διότι οὔτε τοῦ τοιούτου κάστρου τοῦ Μαστάτου οὔτε τοῦ Ἀβνίκου ἔχουσιν ἐξουσίαν ἐπιζητεῖν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κουροπαλάτης πιστὸς καὶ ὀρθὸς δοῦλος καὶ φίλος ἡμῶν ἐστί, διὰ τὴν αὐτοῦ παράκλησιν, ἵνα γένηται σύνορον τῆς Φασιανῆς ὁ ποταμὸς ὁ Ἔραξ ἤτοι ὁ Φᾶσις, καὶ τὰ μὲν ἀριστερὰ μέρη τὰ πρὸς τὴν Ἰλλυρίαν κατέχωσιν οἱ Ἴβηρες, τὰ δὲ δεξιὰ ὅσα εἰσὶ πρὸς τὴν Θεοδοσιούπολιν, κἄν τε κάστρα κἄν τε χωρία εἰσίν, ὦσιν ὑπὸ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, τοῦ ποταμοῦ δηλονότι σύνορον ἀμφοτέρων ὑπάρχοντος, καθὼς καὶ ζῶν ὁ μακάριος Ἰωάννης Κουρκούας περὶ τούτου ἐρωτηθεὶς ἐξεῖπε συμφέρον εἶναι τὸν ποταμὸν σύνορον. τὸ μὲν γὰρ ἀκριβὲς δίκαιον οὐδεμίαν ἐξουσίαν παρέχει τῷ κουροπαλάτῃ εἴτε εἰς τὰ ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ εἴτε εἰς τὰ ἐκεῖθεν διακράτησιν ἔχειν, διότι τὰ τοιαῦτα πάντα χωρία τῶν Θεοδοσιουπολιτῶν τὰ στρατεύματα τῆς βασιλείας ἡμῶν ᾐχμαλώτισαν καὶ ἐπυρπόλησαν, καὶ οὐδέποτε χωρὶς ἡμετέρου λαοῦ Ἴβηρες ἐξῆλθον καὶ ἐπραίδευσαν Θεοδοσιούπολιν, ἀλλ' ἀεὶ φίλους εἶχον αὐτοὺς καὶ ἐπραγματεύοντο μετ' αὐτῶν, καὶ τῷ μὲν στόματι ἤθελον πορθηθῆναι τὴν Θεοδοσιούπολιν, τῇ δὲ καρδίᾳ οὐδαμῶς ἐβούλοντο παραληφθῆναι αὐτήν. ἀλλ' ἡ βασιλεία ἡμῶν, ὡς εἴρηται, διὰ τὴν πρὸς τὸν κουροπαλάτην ἀγάπην ἠθέλησε γενέσθαι τὸν ποταμὸν τὸν Ἔραξ ἤτοι τὸν Φᾶσιν σύνορον ἀμφοτέρων, καὶ ὀφείλουσιν ἀρκεῖσθαι εἰς τὴν τοιαύτην διακράτησιν καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν.

22 Ἱέραξ M

politanis restituit. cumque Theodosiopolis capta esset, venientes Iberes eam tenuerunt. itaque neque urbis Mastati neque Abnici repetendae facultatem habent. sed postquam curopalates fidus et integer servus ac amicus noster est, ad ipsius postulationem fiat terminus Phasianes Erax fluvius sive Phasis; et sinistras partes Illyrium versus Iberes teneant, dextrae vero versus Theodosiopolim tam urbes quam agri nostri imperii sint, flumine scilicet utrasque disterminante, quemadmodum etiam beatae memoriae Ioannes Curcuas, cum viveret, interrogatus expedire pronuntiavit, ut flumen pro termino esset. nam stricto iure nulla potestas curopalatae competit neque in citeriora fluminis neque in ulteriora, siquidem omnis ille Theodosiopolitanorum tractus a nostro milite ferro igneque vastatus est, neque unquam sine eo Iberes egressi Theodosiopolim populati sunt, sed mutuam perpetuo amicitiam colentes negotia inter se exercebant, et verbo quidem deleri Theodosiopolim volebant, re tamen ipsa nullo modo cupiebant ut ea caperetur. sed nostra maiestas, ut dictum est, propter affectum in curopalatem terminum intermedium esse voluit fluvium Erax sive Phasin; qua quidem possessione contenti esse neque quidquam amplius petere debent.

Κ ε φ ά λ α ι ο ν μς'.

περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν Ἰβήρων, καὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου.

Ἰστέον ὅτι ὁ Παγκράτειος καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Μάμπαλις ὁ ἑρμηνεύεται πανάγιος, ὑπῆρχον υἱοὶ τοῦ μεγάλου Συμβατίου τοῦ Ἴβηρος. καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη εἰς κληρονομίαν τῷ Παγκρατείῳ, τῷ δὲ Δαβὶδ ἔλαχεν ἑτέρα χώρα. ὁ δὲ Παγκράτειος ἐποίησεν υἱοὺς τρεῖς, τὸν Ἀδρανασὲρ, τὸν Κουρκένιον καὶ τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καί Κισκάσην, καὶ διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κουρκενίῳ, κἀκείνου τελευτήσαντος ἀτέκνου εἴασεν αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ. ὁ δὲ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης ἐπῆρε γαμβρὸν εἰς θυγατέρα αὐτοῦ τὸν Κουρκένην ἐκεῖνον τὸν μάγιστρον, ὅστις δυναστεύσας ἀφείλετο ἐκ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ἀσωτίου τὸ Ἀδρανούτζη κατὰ τυραννίδα, καὶ δέδωκεν αὐτῷ εἰς ἀντισήκωσιν

P126 *τό τε Τυρόκαστρον καὶ τὴν ποταμίαν τοῦ Ἀτζαρά, τὴν οὖσαν σύνορον τῆς Ῥωμανίας εἰς Κώλωριν. εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὴν ἀδελφὴν τοῦ μαγίστρου Γεωργίου καὶ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας· καὶ ὅτε ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων ὅ τε μάγιστρος Κουρκένιος καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος καὶ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας διὰ τὸ συναγωνίζεσθαι τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τοῦ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας, δυνηθεὶς ὁ Κουρκένιος ἀφείλετο καὶ τὴν ἀντισήκωσιν ἣν δέδωκεν αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀδρανουτζίου, καὶ ἐδίωξεν αὐτόν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀβασγίαν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ μαγίστρου*

46. *de Iberum genealogia et de oppido Adranutzio.*

Sciendum est Pancratium Davidem et Mampalim, quod sanctissimum significat, filios fuisse magni Symbatii Iberis. et Adranutze quidem in hereditatem Pancratio cessit, Davidi vero alia regio. habuit autem Pancratius filios tres, Adranaser Curcenium et Asotium patricium, qui etiam Ciscases nuncupatur; divisitque ipsis terras suas, et Adranutze Curcenii heredites fuit; qui sine liberis cum decederet, fratri Asotio, qui et Ciscase, id reliquit. at Asotius patricius, qui et Ciscases, generum sibi ascivit Curcenium illum magistrum, qui principatu accepto socero Asotio Adranutze per vim ademit, et compensationis vicem dedit Tyrocastrum, terramque quam Atzara flumen alluit, confinem Romaniae ad Colorin. uxor autem Asotio huic patricio sive Ciscase soror fuit Georgii magistri et Abasgiae principis. cumque dissiderent inter se Curcenius magister et Georgius magister et Abasgiae princeps, quia Asotii patricii partibus faveret Abasgiae princeps, potentia ac viribus antecellens Curcenius eripuit etiam quod

Κουρκενίου κατελείφθη τὸ Ἀδρανούτζη τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τῇ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ Κισκάση θυγατρὶ ὡς πατρικὸν αὐτῆς. ὅτε δὲ διεμέριζον τὴν χώραν τοῦ μαγίστρου Κουρκενίου μεθ' ὅπλων ὅ τε Ἀσώτιος ὁ κουροπαλάτης καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος ὁ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας καὶ ὁ μάγιστρος Παγκράτειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προρρηθέντος κουροπαλάτου, ἦλθον εἰς συμβίβασιν καὶ ἐπῆρεν ἕκαστος τὸ πλησιάζον αὐτῷ. τὸ δὲ Ἀδρανούτζιν ἐπλησίαζε τῷ Συμβατίῳ τῷ τοῦ προρρηθέντος Δαβὶδ υἱῷ. τότε ἐκράτησαν πάντες τὴν γυναῖκα τοῦ μαγίστρου Κουρκενίου ἤγουν τὴν θυγατέρα τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, λέγοντες ὅτι σὺ γυνὴ οὖσα οὐ δύνασαι κρατεῖν τὸ κάστρον. τότε δέδωκεν ὁ Συμβάτιος εἰς συνάντησιν τοῦ κάστρου χωρία τῇ γυναικί, καὶ ἀνελάβετο τὸ τοιοῦτο κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν.

Ἰστέον ὅτι ἡ συγγένεια τῶν τοιούτων Ἰβήρων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τοῦ Δαβὶδ ἡ μητὴρ καὶ τοῦ Ἀδρανασὴ τοῦ κουροπαλάτου, τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρτίως Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου, ὑπῆρχον δύο ἀδελφῶν παιδία ἤγουν ἐξάδελφαι. εἶχε δὲ Συμβάτιος ὁ τοῦ Δαβὶδ υἱὸς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ μαγίστρου Παγκρατείου τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀδρανασὴ τοῦ ἀρτίως μαγίστρου· καὶ τελευτησάσης ἔλαβεν ὁ Ἀδρανασὴ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Συμβατίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαβίδ.

Ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν ὀχυρόν ἐστι πάνυ, ἔχει δὲ καὶ ῥαπάτιν μέγα ὡς χωρόπολιν· καὶ αἱ πραγματεῖαι τῆς

pro Adranutzio ei dederat, expulitque, et in Abasgiam profectus est. mortuo vero Curcenio magistro Adranutzium accepit uxor eius, Asotii patricii sive Ciscase filia, tanquam patrimonium. at cum Asotius curopalates, Georgius magister Abasgiae princeps, et Pancratius magister, iam dicti curopolatae frater, Curcenii terram armis dividerent, re inter se composita unusquisque propinquas sibi partes cepit. Adranutzium vero Symbatio propinquum erat, Davidis, quem antea diximus, filio: itaque omnes comprehensa Curcenii magistri uxore, Asotii patricii sive Ciscase filia, dixerunt "tu, cum mulier sis, habere illam urbem non potes;" deditque ei Symbatius pro illa pagos quosdam, atque ita Adranutzium ipse accepit.

Et Iberum quidem horum cognatio ita habet. mater Davidis et Adranase curopalatae, patris Asotii quidem curopalatae, duorum fratrum filiae erant. Symbatius autem Davidis filius uxorem habuit filiam Pancratii magistri, qui pater Adranase pridem magistri; eaque defuncta Adranase sororem accepit Symbatii Davidis filii.

Adranutzium vero munitum valde est, habetque vallum magnum instar magnae urbis; et negotia Trapezuntis Iberiae et Abasgiae

*τε Τραπεζοῦντος καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας καὶ ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Συρίας ἐκεῖσε ἀφικνοῦνται· ἔχει δὲ καὶ κομμέρκιον ἐκ τῶν τοιούτων πραγματειῶν ἄπειρον. ἡ δὲ χώρα τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου ἤτοι τὸ Ἄρζὴν ἐστι καὶ πολλὴ καὶ εὔφορος, καὶ ὑπάρχει κλειδὶν τῆς τε Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας καὶ τῶν * Μισχιῶν.*

Ὅτι ὁ μακάριος βασιλεὺς ὁ κῦρις Ῥωμανὸς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, τῷ τότε καιρῷ πρωτοσπαθαρίου καὶ μαγγλαβίτου τυγχάνοντος, δεδωκὼς αὐτῷ καὶ ἱμάτιον μαγιστράτου πρὸς τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον τὸν Ἴβηρα μάγιστρον. μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου μέχρι Νικομηδείας εἰσῆλθεν ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ὁ τοῦ Κυμηνᾶ, ὃς ἦν τῷ τότε χρόνῳ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν εὐχῆς ἕνεκα· καὶ διερχομένου αὐτοῦ τὴν Ἰβηρίαν κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον P 127 *τὸ Ἀδρανούτζιν. καὶ εἶχεν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης καλούμενος ἔχθραν μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκένη, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὸν μοναχὸν Ἀγάπιον ὅτι ἐνορκῶ σε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἵνα ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει καὶ εἰπῇς τὸν βασιλέα, ἵνα ἀποστείλῃ καὶ παραλάβῃ τὸ κάστρον μου καὶ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. ὁ δὲ μοναχὸς Ἀγάπιος εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει διηγήσατο τὸν βασιλέα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης. τοῦ δὲ προρρηθέντος πατρι-*

6 *Μοσχιῶν* cum Meursio Bandurius   10 τὸ vulgo om

totiusque Armeniae et Syriae illic agitantur, unde capit magnum vectigal. territorium vero urbis Adranutzii sive Arzen amplum et fertile, estque clavis Iberiae Abasgiae et Mischiorum. beatus autem imperator dominus Romanus misit Constantem patricium et drungarium rei navalis, qui tum protospatharius et manclabita erat, deditque ei vestem magistri, ut Curcenium Iberem magistrum crearet; qui quidem Constans patricius reique navalis drungarius cum Nicomediam usque progressus esset, accessit Agapius monachus Cymenae filius, qui tum in urbe sancta fuerat voti causa, transiensque Iberiam Adranutzium venit. erat autem Asotio patricio sive Ciscase odium adversus generum Curcenium: itaque Agapio monacho dixit "adiuro te per deum et per virtutem honorandae ac vivificae crucis, ut in urbem abeas, imperatorique nunties, aliquem ad me mittat urbemque hanc meam accipiat et in potestate sua habeat." Agapius autem monachus in urbem veniens imperatori narravit, quaecunque ipsi Asotius patricius, qui et Ciscases, dixisset. cumque Constans, quem diximus, patricius et rei navalis drungarius Nicomediae esset, ad praefatum magistri

κίου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἐν Νικομηδείᾳ τυγχάνοντος διὰ τὴν προρρηθεῖσαν τῆς προβολῆς τοῦ μαγίστρου τοῦ Κουρκένη Ἴβηρος ὑπόθεσιν, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως ἔλαβε τὸ πιττάκιον τοῦ πατρικίου Συμεὼν τοῦ ἀσηκρῆτις, ὡς ὅτι κελεύει ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος καταλιπεῖν σε πάσας σου τὰς δουλείας, καὶ ἀπελθεῖν ἐν συντομίᾳ πρὸς τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην λεγόμενον, καὶ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανούτζιν, ἐπειδὴ διὰ τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου ἐδηλοποίησε τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ἀποστεῖλαι πιστὸν ἄνθρωπον καὶ οἰκεῖον τοῦ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανούτζιν. καὶ ἀπερχομένου σου ἐν Χαλδίᾳ ἀναλαβοῦ ἄρχοντας χρησίμους, οὓς ἐπίστασαι εἶναι ἠνδρειωμένους καὶ πιστούς, καὶ εἴσελθε καὶ κράτησον τὸ τοιοῦτον κάστρον. τοῦ δὲ πατρικίου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἀπελθόντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ ἀναλαβομένου τουρμάρχας χρησίμους καὶ ἄρχοντας καὶ λαὸν μέχρι τ', εἰσῆλθεν ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ὁ μακάριος Δαβὶδ ὁ ἀδελφὸς Ἀσωτίου τοῦ ἀρτίως κουροπαλάτου, λέγων πρὸς αὐτὸν "ποῦ ἀπεστάλης παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τίνα δουλείαν ὀφείλεις ἐκτελέσαι, ὅτι τοσοῦτον λαὸν ἐπιφέρῃ μετὰ σεαυτοῦ"; ἐσκέπτοιτο γὰρ διὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀδρανασὲ τὸν καὶ κουροπαλάτην, ὅτι μήπως ὁ βασιλεὺς τὸν Κουρκένιον ὀφείλῃ τιμῆσαι κουροπαλάτην, ἐπειδὴ ἀναμεταξὺ οἱ τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτῶν τελευτήσαντος φιλονεικείας τινὰς ἔσχον μετὰ τοῦ ἐξαδέλ-

11 αὐτοῦ add B 21 τὸ] τοῦτο vulgo

Curcenii Iberis negotium deputatus, ex mandato imperatoris literas accepit a patricio Symeone asecretis, quarum haec summa: "iubet te sanctus noster imperator relictis rebus omnibus ad Asotium patricium sive Ciscasen e vestigio abire et urbem Adranutzium ab eo accipere, quandoquidem per Agapium monachum sacrae imperatoris maiestati significavit uti aliquem e suis fidum mittat et Adranutzium urbem ipsius accipiat. ubi autem in Chaldiam veneris, adiunge tibi principes utiles, quos fortes fidosque cognoveris, urbemque ingredere et cape." cumque Constans patricius et rei navalis drungarius, in Chaldiam profectus, ibique strenuis turmae praefectis principibusque et militibus assumptis trecentis, in Iberiam venisset, detinuit eum beatae memoriae David, Asotii pridem curopalatae frater, interrogans quonam ab imperatore et cuius rei causa missus tantam secum multitudinem traheret. timebant enim propter mortem Adranase curopalatae, ne Curcenius ea dignitate ab imperatore ornaretur, quandoquidem inter Adranase curopalatae filios, post patris eorum obitum, et

φου αὐτῶν. διὰ τὸ καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἀποστεῖλαι μετὰ μεγάλου κανισκίου τὸν Κουρκένιον πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενον τὸ κουροπαλατίκιν ἢ τὸ μαγιστράτον, ὑπέλαβον οἱ τέσσαρες ἀδελφοί, ἤγουν τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου οἱ παῖδες, ὅτι διὰ τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον κουροπαλάτην ἀπέρχεται ἐκεῖσε. ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας ἀπελογήσατο ὅτι διὰ τὸ μέλλειν με τιμῆσαι τὸν Κουρκένιον μάγιστρον ἐπιφέρομαι καὶ τὸν τοσοῦτον λαόν, καὶ ἀποχαιρετίσας αὐτὸν ὅτι ἀπέρχομαι εἰς τὸν Δαβὶδ τὸν μάγιστρον. εἶχε δὲ ὁ αὐτὸς πατρίκιος Κώνστας καὶ πρὸς τὸν Δαβὶδ κέλευσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ ξένια. καὶ ἀπελθόντος τοῦ αὐτοῦ πατρικίου Κώνσταντος εἰς τὴν χώραν τοῦ Κουρκενίου ἐτίμησεν αὐτὸν μάγιστρον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κάστρον τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, εἰς τὸ Ἀδρανούτζιν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ
P 128 *τὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, οὐ περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου περιέχουσάν τι, ἀλλὰ περὶ ἑτέρων ὑποθέσεων. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος Κώνστας ὅτι κἂν μὲν ἡ κέλευσις οὐδὲν περιέχει περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, ἀλλ' οὖν τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντος καὶ ἀναγγείλαντος αὐτὸν ὅσα καὶ παρήγγειλας αὐτὸν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, διὰ τοῦτο καὶ ἀπέστειλέ με ὅπως παραλάβω τὸ κάστρον καὶ εἰσαγάγω ἐν αὐτῷ ὅνπερ περιφέρομαι λαόν, καὶ ἐπειδή, καθὰ προείρηται, εἶχεν ἔχθραν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ*

eorum patruelem contentiones ortae essent; et quia primum famulum cum ingenti munere ad imperatorem Curcenius misisset ad curopalatae aut magistri honorem petendum, quatuor fratres, Adranase curopalatae filii, suspicabantur ideo eum illuc venire ut Curcenium curopalatem faceret. at Constans patricius excusavit, dicens Curcenium sibi magistrum creandum, eaque de causa cum tanto comitatu venire; atque ab illo discedentem iturum ad Davidem magistrum: quippe laudatus Constans patricius habebat etiam ad Davidem mandata ab imperatore ac munera. itaque abiens ad Curcenium praedictus patricius Constans magistri honorem ei contulit; ingressusque patricii Asotii sive Ciscase, urbem Adranutzium, dedit illi quae mandata ab imperatore habebat, non de Adranutzio, sed de aliis quibusdam rebus. dixit autem ei Constans patricius "quamvis de Adranutzio quidem nihil mandatum hoc contineat, tamen quia Agapius monachus imperatorem conveniens rettulit ea quae ei de Adranutzio praecepisti, ideo me misit uti urbem acciperem, et hos quos adduco illi imponerem." cumque, ut antea dictum est, inter Asotium patricium sive Ciscasen eiusque generum Curcenium inimicitiae essent, urbem

τοῦ Κουρκένη, προεθυμήθη δοῦναι τὸ κάστρον αὐτοῦ μᾶλλον τὸν βασιλέα, ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας εἶχε παρ' ἑαυτῷ φλάμουλα, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ· ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ εἰς κοντάριον περιέθηκε, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Κώνσταντι εἰπὼν ὅτι ἐπίστησον αὐτὸ ἄνωθεν εἰς τὸ τεῖχος, ἵνα γνῶσι πάντες τοῦ βασιλέως εἶναι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ τοιοῦτον κάστρον. καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ πατρίκιος Κώνστας καὶ τὸ φλάμουλον ἐπιστήσας ἄνωθεν τοῦ τείχους, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐφημήσας, πᾶσιν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν ἀπεχαρίσατο ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὸν βασιλέα. ὁ οὖν Δαβὶδ ὁ μέγας τὴν ἑαυτοῦ χώραν οὐκ ἐδίδου τὸν βασιλέα, κἂν τάχα συνορῇ τὴν τούρμαν τοῦ Ἀκαμψῆ καὶ τῇ Μουργούλῃ. ὁ οὖν πατρίκιος Κώνστας ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαποστείλας δύο ἀναφοράς, τὴν μὲν μίαν περιέχουσαν ὅπως ἐτίμησε τὸν Κουρκένιον μάγιστρον καὶ ὅπως ὁ Κουρκένιος ἀπεδέξατο τὸ μαγιστράτον καὶ εὐφήμησε τὸν βασιλέα, τὴν δὲ ἑτέραν περιέχουσαν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, καὶ ὅπως τοῦτο παρέλαβε παρὰ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, καὶ ὅτι μεγάλην διαφορὰν καὶ ἔχθραν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ὅ τε πατρίκιος Ἀσώτιος μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ μαγίστρου Κουρκενίου, καὶ ἵνα ἀποστείλῃ ὁ βα-

4 βαλὼν B, omissis περιέθηκε καὶ   5 Κωνσταντίνῳ M   8 Κωνσταντῖνος M

suam imperatori dare maluit. habebat autem ad manum Constans patricius flammula, eaque patricio Asotio sive Ciscase dedit, qui ea accipiens conto circumposuit et Constanti patricio dedit, ut in muris ea collocaret, unde omnibus constaret ex illo die urbem illam ad imperatorem pertinere. quod ubi Constans patricius fecisset, flammulamque in muro posuisset, Romanorumque imperatores pro more faustis acclamationibus prosecutus esset, omnibus innotuit patricium Asotium sive Ciscasen imperatori urbem Adranutzium donasse. magnus vero David terram suam imperatori non dabat, quamvis finitima esset regioni Acampse et Murgule. Constans itaque patricius binas ad imperatores epistolas rerum suarum successum referentes misit, quarum una de Curcenio erat, quem magistrum creasset, et quomodo is eum honorem accepisset imperatoremque faustis acclamationibus prosecutus esset: altera de Adranutzio narrabat, et quomodo illud ab Asotio patricio sive Ciscase accepisset; magnum item dissidium magnaque odia exercere inter sese Asotium patricium et generum eius Curcenium magistrum; item ut auxilia mitteret imperator, quae

σιλεὺς βοήθειαν τοῦ ταξατεῦσαι τὸ τοιοῦτον κάστρον, καὶ ὅτι, εἰ ἐνδέχεται, ἔλθῃ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. ταῦτα ἰδόντες οἱ Ἴβηρες, ὅ τε μάγιστρος Κουρκένιος καὶ ὁ μάγιστρος Δαβὶδ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κουροπαλάτου Ἀσωτίου, ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι εἰ τοῦτο καταδέξηται ἡ βασιλεία σου καὶ εἰσέλθῃ μέσον τῆς χώρας ἡμῶν, ἐξερχόμεθα τῆς δουλώσεως τῆς βασιλείας σου καὶ γινόμεθα μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐπειδὴ ἔχειν ἔχομεν μετὰ τῶν Ῥωμαίων μάχας καὶ πολέμια, καὶ βιαζόμενοι κινῆσαι ἔχομεν φοσσάτον κατά τε τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου καὶ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωμανίας. ταῦτα καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῶν προρρηθέντων ἀρχόντων ἀναμαθὼν καὶ παρὰ τῶν ἀποσταλέντων παρ' αὐτῶν ἀνθρώπων ἀκηκοώς, καὶ πτοηθεὶς μήπως γένωνται μετὰ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἐξαγάγωσι τὰ τῆς Περσίας φοσσάτα κατὰ Ῥωμανίας, ἠρνήσατο λέγων ὅτι οὐκ ἔγραψα
P 129 τὸν πρωτοσπαθάριον Κώνσταντα τὸν μαγγλαβίτην περὶ τοῦ τοιούτου κάστρου καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ τοῦ παραλαβεῖν αὐτήν, ἀλλ' ἐξ οἰκείας ὡς εἰπεῖν ἀφροσύνης τοῦτο ἐποίησε. καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ βασιλεὺς τελείως ἀποθεραπεῦσαι τούτους βουλόμενος· καὶ ἐδέξατο ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος Κώνστας καὶ μαγγλαβίτης κέλευσιν μετὰ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν περιέχουσαν "τίς διωρίσατό σοι τοῦτο ποιῆσαι; ἀλλὰ μᾶλλον ἔξελθε ἐκ τοῦ κάστρου, καὶ ἀναλαβοῦ Ἀσώτιον τὸν υἱὸν τοῦ τετελευ-

urbi ei praesidio essent; veniretque cum iis, si fieri posset, scholarum domesticus. haec cum viderent Iberes, magister Curcenius et magister David Asotii curopalatae frater, imperatori scripserunt hunc in modum. "si maiestas tua hoc permittit, et in terram nostram veniat, obsequium omne deserentes cum Saracenis nos iungemus, quandoquidem praelia cum Romanis gerere cogimur, et per vim coacti contra Adranutzium eiusque territorium et ipsam adeo Romaniam exercitum ducere debemus." his intellectis cum per literas praedictorum principum tum per homines ab ipsis missos, veritus ne viribus cum Saracenis coniunctis Persiae copias contra Romaniam educerent, Constanti protospathario manclabitae de urbe hac eiusque dicione accipienda scripsisse se negabat, sed propria id imprudentia, ut ita dicam, eum fecisse. et haec quidem dicebat imperator omnino eos delinire cupiens; mandatumque ipse Constantinus protospatharius et manclabita accepit cum conviciis et minis cuiusnam iussu hoc fecisset; quin potius urbe exiret, et Asotium defuncti Adranase curopalatae filium secum assumeret atque in urbem adduceret, ut dignitate paterna curopalatae augeretur. haec ubi accepisset patricius Constans,

τηκότος Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅπως τιμήσωμεν αὐτὸν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀξίαν τοῦ κουροπαλάτου." ταῦτα δεξάμενος ὁ πατρίκιος Κώνστας κατέλιπε τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην εἰς τὸ ἑαυτοῦ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν, κἀκεῖνος ἐξελθὼν ἀπήει πρὸς τὸν Δαβὶδ τὸν μέγαν, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ἣν περιεῖχε πρὸς αὐτὸν κέλευσιν, καὶ ὑπέστρεψε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰβηρίαν, καὶ εὗρεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηθροισμένους τόν τε μάγιστρον Κουρκένιον καὶ τὸν μάγιστρον Δαβὶδ τὸν ἀδελφὸν Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου. καὶ ἤρξαντο φιλονεικεῖν καὶ κατονειδίζειν τὸν πατρίκιον Κώνσταντα, λέγοντες ὅτι κρυπτὸς ἄνθρωπος καὶ κακὸς τυγχάνεις, ὅτι οὐκ ἐφανέρωσας ἡμᾶς περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου ὅτι μέλλεις τοῦτο κρατῆσαι καὶ ὅτι συμφέρει τοῦτο κρατεῖσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως· ἡμεῖς γὰρ καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀνηγάγομεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐδεξάμεθα μηδαμῶς γινώσκειν τὸν βασιλέα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλὰ σὲ τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση. ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας προσαπολογησάμενος τούτοις τὰ εἰκότα ἀνελάβετο Ἀσώτιον τὸν υἱὸν Ἀδρανασῆ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως κουροπαλάτης.

Ἴσθι δὲ καὶ περὶ τῶν ἔν τισι καιροῖς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων· ἄξιον γάρ, φίλτατε υἱέ, μηδὲ περὶ τὴν τούτων μνήμην διαφυγεῖν σε, ἵν' ἐν ὁμοίοις

Asotium patricium sive Ciscasen in urbe sua Adranutzio reliquit, adeoque egressus ad Davidem magnum profectus, cui mandata quae ad ipsum habebat, exposuit; et revertens in Iberiam venit, ubi congregatos super ea ipsa re magistrum Curcenium magistrumque Davidem Asotii curopalatae fratrem invenit. coeperuntque contendere, et conviciari Constanti patricio veluti homini versipelli et maligno, quod consilium suum de Adranutzio occupando ipsis non aperuisset, et quod non significasset id imperatori expedire. sese quoque rem ad imperatorem rettulisse, et comperisse nihil illi de ea constare, sed ipsum hoc sua sponte fecisse in gratiam patricii Asotii sive Ciscase. Constans vero patricius ea pro sua defensione respondit quae necessaria videbantur, et Asotium Adranase curopalatae filium assumptum in urbem duxit, ubi ab imperatore curopalatae dignitatem accepit.

Scias autem etiam ea quae temporibus quibusdam inter Romanos et varias gentes acciderunt: nam aequum est fili carissime, haec

καιροῖς τῶν αὐτῶν προσπιπτόντων εἴη σοι εὐχερὴς ἡ ἐπανόρθωσις διὰ τῆς προγνώσεως.

Κεφάλαιον μζ.

περὶ τῆς τῶν Κυπρίων μεταναστάσεως ἔχει ἡ ἱστορία τάδε.

Τῆς νήσου ἁλωθείσης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτεσιν ἀοικήτου μεινάσης, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος, ἐγένετο οἰκονομία παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ τοῦ τὴν Κύζικον παραλαβεῖν μετὰ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς νήσου, καὶ ποιεῖσθαι καὶ χειροτονίας ἡνίκα ἂν λείψῃ ἐπίσκοπος, πρὸς τὸ μὴ διαπεσεῖν τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ δίκαια τῆς Κύπρου (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Κύπριος ἦν, καθὼς καὶ παρὰ τῶν παλαιῶν Κυπρίων ὁ λόγος μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτη-
P 130 σεν), ὥστε καὶ ὡρίσθη ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ χειροτονεῖν τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τὸν τῆς Κυζίκου πρόεδρον, καθὼς ἐν τῷ λθ' κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου ἀναγέγραπται. μετὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη θελήσει θεοῦ ἐκινήθη ὁ βασιλεὺς πάλιν οἰκίσαι τὴν Κύπρον, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀμερμουμνῆν τοῦ Βαγδὰδ τρεῖς τῶν ἐνδόξων Κυπρίων, αὐτόχθονας τῆς αὐτῆς νήσου τυγχάνοντας, τοὺς λεγομένους Φαγγουμεῖς, μετὰ καὶ βασιλικοῦ τινὸς ἀγχίνου τε καὶ ἐνδόξου, γράψας

17 λθ' Bandurius pro ιθ'

te meminisse, ut in similibus casibus facilis tibi correctio sit ex praescientia.

47. *de Cypriorum migratione historia ita habet.*

Insula a Saracenis capta et per septem annos habitatoribus vacua, ac Ioanne archiepiscopo cum suo populo Cpoli commorante, curavit Iustinianus imperator in sancta sexta synodo ut Cyzicum cum episcopis suis et cum populo suo occuparet et ordinationes faceret, cum deficeret episcopus, ne auctoritas et iura Cypri interciderent, siquidem ipse Iustinianus imperator Cyprius erat, quemadmodum a maioribus Cypriis traditum accepimus; ita ut etiam a sancta sexta synodo constitutum sit ut ordinaretur Cyzici praesul ab archiepiscopo Cypri, veluti in eiusdem sextae synodi capite trigesimo nono descriptum est. septennio vero post, deo ita volente, animum induxit imperator iterum Cyprum habitatoribus frequentem facere, misitque ad amermumnen Bagdad tres e primatibus Cypriis indigenas, Phangumes

τῷ ἀμερμουμνῇ ἵνα τὸν Συρίᾳ ὄντα λαὸν τῆς νήσου Κύπρου ἀπολύσῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον. καὶ ὑπακούσας ὁ ἀμερμουμνῆς τῇ τοῦ βασιλέως γραφῇ ἀπέστειλε κατὰ πάσης τῆς Συρίας ἐνδόξους Σαρακηνοὺς καὶ ἐπεσώρευσε πάντας τοὺς Κυπρίους καὶ διεπέρασεν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. ἀπέστειλε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς βασιλικόν, καὶ διεπέρασε καὶ τοὺς ἐν Ῥωμανίᾳ οἰκήσαντας ἤγουν ἔν τε τῇ Κυζίκῳ καὶ τῷ Κιβυρραιωτῶν καὶ τῷ Θρακησίῳ, καὶ ἐνῳκίσθη ἡ νῆσος.

Κεφάλαιον μή.

Κεφάλαιον λθ' τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου γενομένης.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κύπρου νήσου προέδρου ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διά τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους διά τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια,

13 *Κυπρίου* vulgo   *Ἑλλησπόντιον* Meursius pro *Ἑλίσπονδον.*

dictos, cum quodam Caesariano prudenti et claro, scribens ei uti Cyprios in Syria agentes ad terram suam dimitteret. et amermumnes petitioni imperatoris satisfaciens per totam Syriam claros Saracenos misit, qui Cyprios omnes undique coactos in terram suam traiicere curarent. praeterea Caesarianum quoque imperator misit ad traiiciendum eos qui habitarent vel in Romania vel Cyzici vel inter Cibyrrhaeotas vel in Thracesio; atque ita habitari iterum insula coepta est.

48. *caput 39 sanctae sextae Synodi, in Trullo magni palatii habitae.*

Cum frater et comminister noster Ioannes, insulae Cypri praesul, una cum populo suo et propter barbarorum incursiones, et ut a gentilium servitute liberaretur ac soli Christianissimi imperii sceptro subiiceretur, e dicta insula in Hellesponticam provinciam migraverit, benigni dei providentia et labore Christum amantis ac pii imperatoris nostri, statuimus ut quae olim a patribus divino numine afflatis Ephesinae Synodi viri supra scripti sedi tributa sunt privilegia, ab omni

Κεφάλαιον μς'.

περὶ τῆς γενεαλογίας τῶν Ἰβήρων, καὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου.

Ἰστέον ὅτι ὁ Παγκράτειος καὶ ὁ Δαβὶδ καὶ ὁ Μάμπαλις ὃ ἑρμηνεύεται πανάγιος, ὑπῆρχον υἱοὶ τοῦ μεγάλου Συμβατίου τοῦ Ἴβηρος. καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη εἰς κληρονομίαν τῷ Παγκρατείῳ, τῷ δὲ Δαβὶδ ἔλαχεν ἑτέρα χώρα. ὁ δὲ Παγκράτειος ἐποίησεν υἱοὺς τρεῖς, τὸν Ἀδρανασὲρ, τὸν Κουρκένιον καὶ τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην, καὶ διεμέρισεν αὐτοῖς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ ἔλαχε τὸ Ἀδρανούτζη τῷ υἱῷ αὐτοῦ Κουρκενίῳ, κἀκείνου τελευτήσαντος ἀτέκνου εἴασεν αὐτὸ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ. ὁ δὲ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης ἐπῆρε γαμβρὸν εἰς θυγατέρα αὐτοῦ τὸν Κουρκένην ἐκεῖνον τὸν μάγιστρον, ὅστις δυναστεύσας ἀφείλετο ἐκ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ Ἀσωτίου τὸ Ἀδρανούτζη κατὰ τυραννίδα, καὶ δέδωκεν αὐτῷ εἰς ἀντισήκωσιν
P126 τό τε Τυρόκαστρον καὶ τὴν ποταμίαν τοῦ Ἀτζαρά, τὴν οὖσαν σύνορον τῆς Ῥωμανίας εἰς Κώλωριν. εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὴν ἀδελφὴν τοῦ μαγίστρου Γεωργίου καὶ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας· καὶ ὅτε ἐγένοντο κατ' ἀλλήλων ὅ τε μάγιστρος Κουρκένιος καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος καὶ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας διὰ τὸ συναγωνίζεσθαι τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τοῦ ἐξουσιαστοῦ Ἀβασγίας, δυνηθεὶς ὁ Κουρκένιος ἀφείλετο καὶ τὴν ἀντισήκωσιν ἣν δέδωκεν αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ Ἀδρανουτζίου, καὶ ἐδίωξεν αὐτόν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Ἀβασγίαν. τελευτήσαντος δὲ τοῦ μαγίστρου

46. *de Iberum genealogia et de oppido Adranutzio.*

Sciendum est Pancratium Davidem et Mampalim, quod sanctissimum significat, filios fuisse magni Symbatii Iberis. et Adranutze quidem in hereditatem Pancratio cessit, Davidi vero alia regio. habuit autem Pancratius filios tres, Adranaser Curcenium et Asotium patricium, qui etiam Ciscases nuncupatur; divisitque ipsis terras suas, et Adranutze Curcenii heredites fuit; qui sine liberis cum decederet, fratri Asotio, qui et Ciscase, id reliquit. at Asotius patricius, qui et Ciscases, generum sibi ascivit Curcenium illum magistrum, qui principatu accepto socero Asotio Adranutze per vim ademit, et compensationis vicem dedit Tyrocastrum, terramque quam Atzara flumen alluit, confinem Romaniae ad Colorin. uxor autem Asocio huic patricio sive Ciscase soror fuit Georgii magistri et Abasgiae principis. cumque dissiderent inter se Curcenius magister et Georgius magister et Abasgiae princeps, quia Asotii patricii partibus faveret Abasgiae princeps, potentia ac viribus antecellens Curcenius eripuit etiam quod

Κουρκενίου κατελείφθη τὸ Ἀδρανούτζη τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τῇ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ Κισκάση θυγατρὶ ὡς πατρικὸν αὐτῆς. ὅτε δὲ διεμέριζον τὴν χώραν τοῦ μαγίστρου Κουρκενίου μεθ' ὅπλων ὅ τε Ἀσώτιος ὁ κουροπαλάτης καὶ ὁ μάγιστρος Γεώργιος ὁ ἐξουσιαστὴς Ἀβασγίας καὶ ὁ μάγιστρος Παγκράτειος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προῤῥηθέντος κουροπαλάτου, ἦλθον εἰς συμβίβασιν καὶ ἐπῆρεν ἕκαστος τὸ πλησιάζον αὐτῷ. τὸ δὲ Ἀδρανούτζιν ἐπλησίαζε τῷ Συμβατίῳ τῷ τοῦ προῤῥηθέντος Δαβὶδ υἱῷ. τότε ἐκράτησαν πάντες τὴν γυναῖκα τοῦ μαγίστρου Κουρκενίου ἤγουν τὴν θυγατέρα τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, λέγοντες ὅτι σὺ γυνὴ οὖσα οὐ δύνασαι κρατεῖν τὸ κάστρον. τότε δέδωκεν ὁ Συμβάτιος εἰς συνάντησιν τοῦ κάστρου χωρία τῇ γυναικί, καὶ ἀνελάβετο τὸ τοιοῦτο κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν.

Ἰστέον ὅτι ἡ συγγένεια τῶν τοιούτων Ἰβήρων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. τοῦ Δαβὶδ ἡ μητὴρ καὶ τοῦ Ἀδρανασὴ τοῦ κουροπαλάτου, τοῦ πατρὸς τοῦ ἀρτίως Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου, ὑπῆρχον δύο ἀδελφῶν παιδία ἤγουν ἐξάδελφαι. εἶχε δὲ Συμβάτιος ὁ τοῦ Δαβὶδ υἱὸς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ μαγίστρου Παγκρατείου τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀδρανασὴ τοῦ ἀρτίως μαγίστρου· καὶ τελευτησάσης ἔλαβεν ὁ Ἀδρανασὴ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Συμβατίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαβίδ.

Ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν ὀχυρόν ἐστι πάνυ, ἔχει δὲ καὶ ῥαπάτιν μέγα ὡς χωρόπολιν· καὶ αἱ πραγματεῖαι τῆς

pro Adranutzio ei dederat, expulitque, et in Abasgiam profectus est. mortuo vero Curcenio magistro Adranutzium accepit uxor eius, Asotii patricii sive Ciscase filia, tanquam patrimonium. at cum Asotius curopalates, Georgius magister Abasgiae princeps, et Pancratius magister, iam dicti curopolatae frater, Curcenii terram armis dividerent, re inter se composita unusquisque propinquas sibi partes cepit. Adranutzium vero Symbatio propinquum erat, Davidis, quem antea diximus, filio: itaque omnes comprehensa Curcenii magistri uxore, Asotii patricii sive Ciscase filia, dixerunt "tu, cum mulier sis, habere illam urbem non potes;" deditque ei Symbatius pro illa pagos quosdam, atque ita Adranutzium ipse accepit.

Et Iberum quidem horum cognatio ita habet. mater Davidis et Adranase curopalatae, patris Asotii quidem curopalatae, duorum fratrum filiae erant. Symbatius autem Davidis filius uxorem habuit filiam Pancratii magistri, qui pater Adranase pridem magistri; eaque defuncta Adranase sororem accepit Symbatii Davidis filii.

Adranutzium vero munitum valde est, habetque vallum magnum instar magnae urbis; et negotia Trapezuntis Iberiae et Abasgiae

*τε Τραπεζοῦντος καὶ τῆς Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας καὶ ἀπὸ πάσης τῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Συρίας ἐκεῖσε ἀφικνοῦνται· ἔχει δὲ καὶ κομμέρκιον ἐκ τῶν τοιούτων πραγματειῶν ἄπειρον. ἡ δὲ χώρα τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου ἤτοι τὸ Ἄρζὴν ἐστι καὶ πολλὴ καὶ εὔφορος, καὶ ὑπάρχει κλειδὶν τῆς τε Ἰβηρίας καὶ Ἀβασγίας καὶ τῶν * Μισχιῶν.*

Ὅτι ὁ μακάριος βασιλεὺς ὁ κῦρις Ῥωμανὸς ἀπέστειλε τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου, τῷ τότε καιρῷ πρωτοσπαθαρίου καὶ μαγγλαβίτου τυγχάνοντος, δεδωκὼς αὐτῷ καὶ ἱμάτιον μαγιστράτου πρὸς τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον τὸν Ἴβηρα μάγιστρον. μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὸν πατρίκιον Κώνσταντα καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου μέχρι Νικομηδείας εἰσῆλθεν ὁ μοναχὸς Ἀγάπιος ὁ τοῦ Κυμηνᾶ, ὃς ἦν τῷ τότε χρόνῳ εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν εὐχῆς ἕνεκα· καὶ διερχομένου αὐτοῦ τὴν Ἰβηρίαν κατήντησεν εἰς τὸ κάστρον
P 127 *τὸ Ἀδρανούτζιν. καὶ εἶχεν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης καλούμενος ἔχθραν μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ Κουρκένη, καὶ ἐλάλησεν εἰς τὸν μοναχὸν Ἀγάπιον ὅτι ἐνορκῶ σε εἰς τὸν θεὸν καὶ εἰς τὴν δύναμιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ ἵνα ἀπέλθῃς ἐν τῇ πόλει καὶ εἴπῃς τὸν βασιλέα, ἵνα ἀποστείλῃ καὶ παραλάβῃ τὸ κάστρον μου καὶ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. ὁ δὲ μοναχὸς Ἀγάπιος εἰσελθὼν ἐν τῇ πόλει διηγήσατο τὸν βασιλέα ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης. τοῦ δὲ προρρηθέντος πατρι-*

6 *Μοσχιῶν* cum Meursio Bandurius 10 *τὸ* vulgo om

totiusque Armeniae et Syriae illic agitantur, unde capit magnum vectigal. territorium vero urbis Adranutzii sive Arzen amplum et fertile, estque clavis Iberiae Abasgiae et Mischiorum. beatus autem imperator dominus Romanus misit Constantem patricium et drungarium rei navalis, qui tum protospatharius et manclabita erat, deditque ei vestem magistri, ut Curcenium Iberem magistrum crearet; qui quidem Constans patricius reique navalis drungarius cum Nicomediam usque progressus esset, accessit Agapius monachus Cymenae filius, qui tum in urbe sancta fuerat voti causa, transiensque Iberiam Adranutzium venit. erat autem Asotio patricio sive Ciscase odium adversus generum Curcenium: itaque Agapio monacho dixit "adiuro te per deum et per virtutem honorandae ac vivificae crucis, ut in urbem abeas, imperatorique nunties, aliquem ad me mittat urbemque hanc meam accipiat et in potestate sua habeat." Agapius autem monachus in urbem veniens imperatori narravit, quaecunque ipsi Asotius patricius, qui et Ciscases, dixisset. cumque Constans, quem diximus, patricius et rei navalis drungarius Nicomediae esset, ad praefatum magistri

κίου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἐν Νικομηδείᾳ τυγχάνοντος διὰ τὴν προρρηθεῖσαν τῆς προβολῆς τοῦ μαγίστρου τοῦ Κουρκένη Ἴβηρος ὑπόθεσιν, ἐκ προστάξεως τοῦ βασιλέως ἔλαβε τὸ πιττάκιον τοῦ πατρικίου Συμεὼν τοῦ ἀσηκρῆτις, ὡς ὅτι κελεύει ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ ἅγιος καταλιπεῖν σε πάσας σου τὰς δουλείας, καὶ ἀπελθεῖν ἐν συντομίᾳ πρὸς τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην λεγόμενον, καὶ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανούτζιν, ἐπειδὴ διὰ τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου ἐδηλοποίησε τὸν βασιλέα ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ἀποστεῖλαι πιστὸν ἄνθρωπον καὶ οἰκεῖον τοῦ παραλαβεῖν τὸ κάστρον αὐτοῦ τὸ Ἀδρανούτζιν. καὶ ἀπερχομένου σου ἐν Χαλδίᾳ ἀναλαβοῦ ἄρχοντας χρησίμους, οὓς ἐπίστασαι εἶναι ἠνδρειωμένους καὶ πιστούς, καὶ εἴσελθε καὶ κράτησον τὸ τοιοῦτον κάστρον. τοῦ δὲ πατρικίου Κώνσταντος καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἀπελθόντος ἐν Χαλδίᾳ, καὶ ἀναλαβομένου τουρμάρχας χρησίμους καὶ ἄρχοντας καὶ λαὸν μέχρι τ', εἰσῆλθεν ἐν Ἰβηρίᾳ, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν ὁ μακάριος Δαβὶδ ὁ ἀδελφὸς Ἀσωτίου τοῦ ἀρτίως κουροπαλάτου, λέγων πρὸς αὐτὸν "ποῦ ἀπεστάλης παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τίνα δουλείαν ὀφείλεις ἐκτελέσαι, ὅτι τοσοῦτον λαὸν ἐπιφέρῃ μετὰ σεαυτοῦ"; ἐσκέπτοιτο γὰρ διὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀδρανασὲ τὸν καὶ κουροπαλάτην, ὅτι μήπως ὁ βασιλεὺς τὸν Κουρκένιον ὀφείλῃ τιμῆσαι κουροπαλάτην, ἐπειδὴ ἀναμεταξὺ οἱ τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτῶν τελευτήσαντος φιλονεικείας τινὰς ἔσχον μετὰ τοῦ ἐξαδέλ-

11 αὐτοῦ add B 21 τὸ] τοῦτο vulgo

Curcenii Iberis negotium deputatus, ex mandato imperatoris literas accepit a patricio Symeone asecretis, quarum haec summa: "iubet te sanctus noster imperator relictis rebus omnibus ad Asotium patricium sive Ciscasen e vestigio abire et urbem Adranutzium ab eo accipere, quandoquidem per Agapium monachum sacrae imperatoris maiestati significavit uti aliquem e suis fidum mittat et Adranutzium urbem ipsius accipiat. ubi autem in Chaldiam veneris, adiunge tibi principes utiles, quos fortes fidosque cognoveris, urbemque ingredere et cape." cumque Constans patricius et rei navalis drungarius, in Chaldiam profectus, ibique strenuis turmae praefectis principibusque et militibus assumptis trecentis, in Iberiam venisset, detinuit eum beatae memoriae David, Asotii pridem curopalatae frater, interrogans quonam ab imperatore et cuius rei causa missus tantam secum multitudinem traheret. timebant enim propter mortem Adranase curopalatae, ne Curcenius ea dignitate ab imperatore ornaretur, quandoquidem inter Adranase curopalatae filios, post patris eorum obitum, et

φου αὐτῶν. διὰ τὸ καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἀποστεῖλαι μετὰ μεγάλου κανισκίου τὸν Κουρκένιον πρὸς τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενον τὸ κουροπαλατίκιν ἢ τὸ μαγιστράτον, ὑπέλαβον οἱ τέσσαρες ἀδελφοί, ἤγουν τοῦ Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου οἱ παῖδες, ὅτι διὰ τὸ ποιῆσαι τὸν Κουρκένιον κουροπαλάτην ἀπέρχεται ἐκεῖσε. ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας ἀπελογήσατο ὅτι διὰ τὸ μέλλειν με τιμῆσαι τὸν Κουρκένιον μάγιστρον ἐπιφέρομαι καὶ τὸν τοσοῦτον λαόν, καὶ ἀποχαιρετίσας αὐτὸν ὅτι ἀπέρχομαι εἰς τὸν Δαβὶδ τὸν μάγιστρον. εἶχε δὲ ὁ αὐτὸς πατρίκιος Κώνστας καὶ πρὸς τὸν Δαβὶδ κέλευσιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ ξένια. καὶ ἀπελθόντος τοῦ αὐτοῦ πατρικίου Κώνσταντος εἰς τὴν χώραν τοῦ Κουρκενίου ἐτίμησεν αὐτὸν μάγιστρον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κάστρον τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση, εἰς τὸ Ἀδρανούτζιν, καὶ δέδωκεν αὐτῷ
P 128 *τὴν πρὸς αὐτὸν τοῦ βασιλέως κέλευσιν, οὐ περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου περιέχουσάν τι, ἀλλὰ περὶ ἑτέρων ὑποθέσεων. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ πατρίκιος Κώνστας ὅτι κἂν μὲν ἡ κέλευσις οὐδὲν περιέχει περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, ἀλλ' οὖν τοῦ μοναχοῦ Ἀγαπίου πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθόντος καὶ ἀναγγείλαντος αὐτὸν ὅσα καὶ παρήγγειλας αὐτὸν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, διὰ τοῦτο καὶ ἀπέστειλέ με ὅπως παραλάβω τὸ κάστρον καὶ εἰσαγάγω ἐν αὐτῷ ὅνπερ περιφέρομαι λαόν, καὶ ἐπειδή, καθὰ προείρηται, εἶχεν ἔχθραν ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ*

eorum patruelem contentiones ortae essent; et quia primum famulum cum ingenti munere ad imperatorem Curcenius misisset ad curopalatae aut magistri honorem petendum, quatuor fratres, Adranase curopalatae filii, suspicabantur ideo eum illuc venire ut Curcenium curopalatem faceret. at Constans patricius excusavit, dicens Curcenium sibi magistrum creandum, eaque de causa cum tanto comitatu venire; atque ab illo discedentem iturum ad Davidem magistrum: quippe laudatus Constans patricius habebat etiam ad Davidem mandata ab imperatore ac munera. itaque abiens ad Curcenium praedictus patricius Constans magistri honorem ei contulit; ingressusque patricii Asotii sive Ciscase, urbem Adranutzium, dedit illi quae mandata ab imperatore habebat, non de Adranutzio, sed de aliis quibusdam rebus. dixit autem ei Constans patricius "quamvis de Adranutzio quidem nihil mandatum hoc contineat, tamen quia Agapius monachus imperatorem conveniens rettulit ea quae ei de Adranutzio praecepisti, ideo me misit uti urbem acciperem, et hos quos adduco illi imponerem." cumque, ut antea dictum est, inter Asotium patricium sive Ciscasen eiusque generum Curcenium inimicitiae essent, urbem

τοῦ Κουρκένη, προεθυμήθη δοῦναι τὸ κάστρον αὐτοῦ μᾶλλον τὸν βασιλέα, ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας εἶχε παρ' ἑαυτῷ φλάμουλα, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Ἀσωτίῳ τῷ καὶ Κισκάσῃ· ὁ δὲ λαβὼν αὐτὸ εἰς κοντάριον περιέθηκε, καὶ ἐπιδέδωκε τῷ πατρικίῳ Κώνσταντι εἰπὼν ὅτι ἐπίστησον αὐτὸ ἄνωθεν εἰς τὸ τεῖχος, ἵνα γνῶσι πάντες τοῦ βασιλέως εἶναι ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ τοιοῦτον κάστρον. καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ πατρίκιος Κώνστας καὶ τὸ φλάμουλον ἐπιστήσας ἄνωθεν τοῦ τείχους, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὸ εἰωθὸς εὐφημήσας, πᾶσιν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι τὸ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν ἀπεχαρίσατο ὁ πατρίκιος Ἀσώτιος ὁ καὶ Κισκάσης τὸν βασιλέα. ὁ οὖν Δαβὶδ ὁ μέγας τὴν ἑαυτοῦ χώραν οὐκ ἐδίδου τὸν βασιλέα, κἂν τάχα συνορῇ τὴν τοῦρμαν τοῦ Ἀκαμψῆ καὶ τῇ Μουργούλῃ. ὁ οὖν πατρίκιος Κώνστας ἀνήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα ἐξαποστείλας δύο ἀναφοράς, τὴν μὲν μίαν περιέχουσαν ὅπως ἐτίμησε τὸν Κουρκένιον μάγιστρον καὶ ὅπως ὁ Κουρκένιος ἀπεδέξατο τὸ μαγιστράτον καὶ εὐφήμησε τὸν βασιλέα, τὴν δὲ ἑτέραν περιέχουσαν περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου, καὶ ὅπως τοῦτο παρέλαβε παρὰ τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάσῃ, καὶ ὅτι μεγάλην διαφορὰν καὶ ἔχθραν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους ὅ τε πατρίκιος Ἀσώτιος μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ μαγίστρου Κουρκενίου, καὶ ἵνα ἀποστείλῃ ὁ βα-

4 βαλὼν B, omissis περιέθηκε καὶ   5 Κωνσταντίνῳ M   8 Κωνσταντῖνος M

suam imperatori dare maluit. habebat autem ad manum Constans patricius flammula, eaque patricio Asotio sive Ciscase dedit, qui ea accipiens conto circumposuit et Constanti patricio dedit, ut in muris ea collocaret, unde omnibus constaret ex illo die urbem illam ad imperatorem pertinere. quod ubi Constans patricius fecisset, flammulumque in muro posuisset, Romanorumque imperatores pro more faustis acclamationibus prosecutus esset, omnibus innotuit patricium Asotium sive Ciscasen imperatori urbem Adranutzium donasse. magnus vero David terram suam imperatori non dabat, quamvis finitima esset regioni Acampse et Murgule. Constans itaque patricius binas ad imperatores epistolas rerum suarum successum referentes misit, quarum una de Curcenio erat, quem magistrum creasset, et quomodo is eum honorem accepisset imperatoremque faustis acclamationibus prosecutus esset: altera de Adranutzio narrabat, et quomodo illud ab Asotio patricio sive Ciscase accepisset; magnum item dissidium magnaque odia exercere inter sese Asotium patricium et generum eius Curcenium magistrum; item ut auxilia mitteret imperator, quae

σιλεὺς βοήθειαν τοῦ ταξατεῦσαι τὸ τοιοῦτον κάστρον, καὶ ὅτι, εἰ ἐνδέχεται, ἔλθῃ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν. ταῦτα ἰδόντες οἱ Ἴβηρες, ὅ τε μάγιστρος Κουρκένιος καὶ ὁ μάγιστρος Δαβὶδ καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κουροπαλάτου Ἀσωτίου, ἔγραψαν πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι εἰ τοῦτο καταδέξηται ἡ βασιλεία σου καὶ εἰσέλθῃ μέσον τῆς χώρας ἡμῶν, ἐξερχόμεθα τῆς δουλώσεως τῆς βασιλείας σου καὶ γινόμεθα μετὰ τῶν Σαρακηνῶν, ἐπειδὴ ἔχειν ἔχομεν μετὰ τῶν Ῥωμαίων μάχας καὶ πολέμια, καὶ βιαζόμενοι κινῆσαι ἔχομεν φοσσάτον κατά τε τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου καὶ τῆς χώρας αὐτῶν καὶ αὐτῆς τῆς Ῥωμανίας. ταῦτα καὶ διὰ τῶν γραμμάτων τῶν προρρηθέντων ἀρχόντων ἀναμαθὼν καὶ παρὰ τῶν ἀποσταλέντων παρ' αὐτῶν ἀνθρώπων ἀκηκοώς, καὶ πτοηθεὶς μήπως γένωνται μετὰ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἐξαγάγωσι τὰ τῆς Περσίας φοσσάτα κατὰ Ῥωμανίας, ἠρνήσατο λέγων ὅτι οὐκ ἔγραψα
P 129 τὸν πρωτοσπαθάριον Κώνσταντα τὸν μαγγλαβίτην περὶ τοῦ τοιούτου κάστρου καὶ τῆς χώρας αὐτοῦ τοῦ παραλαβεῖν αὐτήν, ἀλλ' ἐξ οἰκείας ὡς εἰπεῖν ἀφροσύνης τοῦτο ἐποίησε. καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ βασιλεὺς τελείως ἀποθεραπεῦσαι τούτους βουλόμενος· καὶ ἐδέξατο ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος Κώνστας καὶ μαγγλαβίτης κέλευσιν μετὰ ὕβρεων καὶ ἀπειλῶν περιέχουσαν "τίς διωρίσατό σοι τοῦτο ποιῆσαι; ἀλλὰ μᾶλλον ἔξελθε ἐκ τοῦ κάστρου, καὶ ἀναλαβοῦ Ἀσώτιον τὸν υἱὸν τοῦ τετελευ-

urbi ei praesidio essent; veniretque cum iis, si fieri posset, scholarum domesticus. haec cum viderent Iberes, magister Curcenius et magister David Asotii curopalatae frater, imperatori scripserunt hunc in modum. "si maiestas tua hoc permittit, et in terram nostram veniat, obsequium omne deserentes cum Saracenis nos iungemus, quandoquidem praelia cum Romanis gerere cogimur, et per vim coacti contra Adranutzium eiusque territorium et ipsam adeo Romaniam exercitum ducere debemus." his intellectis cum per literas praedictorum principum tum per homines ab ipsis missos, veritus ne viribus cum Saracenis coniunctis Persiae copias contra Romaniam educerent, Constanti protospathario manclabitae de urbe hac eiusque dicione accipienda scripsisse se negabat, sed propria id imprudentia, ut ita dicam, eum fecisse. et haec quidem dicebat imperator omnino eos delinire cupiens; mandatumque ipse Constantinus protospatharius et manclabita accepit cum conviciis et minis cuiusnam iussu hoc fecisset; quin potius urbe exiret, et Asotium defuncti Adranase curopalatae filium secum assumeret atque in urbem adduceret, ut dignitate paterna curopalatae augeretur. haec ubi accepisset patricius Constans,

τηκότος Ἀδρανασὲ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσάγαγε αὐτὸν ἐνταῦθα, ὅπως τιμήσωμεν αὐτὸν τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀξίαν τοῦ κουροπαλάτου." ταῦτα δεξάμενος ὁ πατρίκιος Κώνστας κατέλιπε τὸν πατρίκιον Ἀσώτιον τὸν καὶ Κισκάσην εἰς τὸ ἑαυτοῦ κάστρον τὸ Ἀδρανούτζιν, κἀκεῖνος ἐξελθὼν ἀπῄει πρὸς τὸν Δαβὶδ τὸν μέγαν, καὶ ἐπιδέδωκεν αὐτῷ ἣν περιεῖχε πρὸς αὐτὸν κέλευσιν, καὶ ὑπέστρεψε, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἰβηρίαν, καὶ εὗρεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηθροισμένους τόν τε μάγιστρον Κουρκένιον καὶ τὸν μάγιστρον Δαβὶδ τὸν ἀδελφὸν Ἀσωτίου τοῦ κουροπαλάτου. καὶ ἤρξαντο φιλονεικεῖν καὶ κατονειδίζειν τὸν πατρίκιον Κώνσταντα, λέγοντες ὅτι κρυπτὸς ἄνθρωπος καὶ κακὸς τυγχάνεις, ὅτι οὐκ ἐφανέρωσας ἡμᾶς περὶ τοῦ κάστρου Ἀδρανουτζίου ὅτι μέλλεις τοῦτο κρατῆσαι καὶ ὅτι συμφέρει τοῦτο κρατεῖσθαι παρὰ τοῦ βασιλέως· ἡμεῖς γὰρ καὶ περὶ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀνηγάγομεν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐδεξάμεθα μηδαμῶς γινώσκειν τὸν βασιλέα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἀλλὰ σὲ τοῦτο ποιῆσαι διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ πατρικίου Ἀσωτίου τοῦ καὶ Κισκάση. ὁ δὲ πατρίκιος Κώνστας προσαπολογησάμενος τούτοις τὰ εἰκότα ἀνελάβετο Ἀσώτιον τὸν υἱὸν Ἀδρανασῆ τοῦ κουροπαλάτου, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐτιμήθη παρὰ τοῦ βασιλέως κουροπαλάτης.

Ἴσθι δὲ καὶ περὶ τῶν ἔν τισι καιροῖς μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ διαφόρων ἐθνῶν συμβεβηκότων· ἄξιον γάρ, φίλτατε υἱέ, μηδὲ περὶ τὴν τούτων μνήμην διαφυγεῖν σε, ἵν' ἐν ὁμοίοις

Asotium patricium sive Ciscasen in urbe sua Adranutzio reliquit, adeoque egressus ad Davidem magnum profectus, cui mandata quae ad ipsum habebat, exposuit; et revertens in Iberiam venit, ubi congregatos super ea ipsa re magistrum Curcenium magistrumque Davidem Asotii curopalatae fratrem invenit. coeperuntque contendere, et conviciari Constanti patricio veluti homini versipelli et maligno, quod consilium suum de Adranutzio occupando ipsis non aperuisset, et quod non significasset id imperatori expedire. sese quoque rem ad imperatorem rettulisse, et comperisse nihil illi de ea constare, sed ipsum hoc sua sponte fecisse in gratiam patricii Asotii sive Ciscase. Constans vero patricius ea pro sua defensione respondit quae necessaria videbantur, et Asotium Adranase curopalatae filium assumptum in urbem duxit, ubi ab imperatore curopalatae dignitatem accepit.

Scias autem etiam ea quae temporibus quibusdam inter Romanos et varias gentes acciderunt: nam aequum est fili carissime, haec

καιροῖς τῶν αὐτῶν προσπιπτόντων εἴη σοι εὐχερὴς ἡ ἐπανόρθωσις διὰ τῆς προγνώσεως.

Κεφάλαιον μζ.

περὶ τῆς τῶν Κυπρίων μεταναστάσεως ἔχει ἡ ἱστορία τάδε.

Τῆς νήσου ἁλωθείσης ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν καὶ ἐπὶ ἑπτὰ
ἔτεσιν ἀοικήτου μεινάσης, καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου
μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλεύουσαν καταλαβόντος,
ἐγένετο οἰκονομία παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ
ἕκτῃ συνόδῳ τοῦ τὴν Κύζικον παραλαβεῖν μετὰ τῶν ἐπισκό-
πων αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τῆς νήσου, καὶ ποιεῖσθαι καὶ χει-
ροτονίας ἡνίκα ἂν λείψῃ ἐπίσκοπος, πρὸς τὸ μὴ διαπεσεῖν
τὴν αὐθεντίαν καὶ τὰ δίκαια τῆς Κύπρου (καὶ γὰρ καὶ αὐ-
τὸς ὁ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς Κύπριος ἦν, καθὼς καὶ παρὰ
τῶν παλαιῶν Κυπρίων ὁ λόγος μέχρι τῆς σήμερον ἐπεκράτη-
P130 σεν), ὥστε καὶ ὡρίσθη ἐν τῇ ἁγίᾳ ἕκτῃ συνόδῳ χειροτονεῖν
τὸν ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου τὸν τῆς Κυζίκου πρόεδρον, κα-
θὼς ἐν τῷ λθ' κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου ἀνα-
γέγραπται. μετὰ δὲ ἑπτὰ ἔτη θελήσει θεοῦ ἐκινήθη ὁ βασι-
λεὺς πάλιν οἰκίσαι τὴν Κύπρον, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀμερ-
μουμνῆν τοῦ Βαγδὰδ τρεῖς τῶν ἐνδόξων Κυπρίων, αὐτόχθο-
νας τῆς αὐτῆς νήσου τυγχάνοντας, τοὺς λεγομένους Φαγγου-
μεῖς, μετὰ καὶ βασιλικοῦ τινὸς ἀγχίνου τε καὶ ἐνδόξου, γράψας

17 λθ' Bandurius pro τθ'

te meminisse, ut in similibus casibus facilis tibi correctio sit ex praescientia.

47. *de Cypriorum migratione historia ita habet.*

Insula a Saracenis capta et per septem annos habitatoribus vacua, ac Ioanne archiepiscopo cum suo populo Cpoli commorante, curavit Iustinianus imperator in sancta sexta synodo ut Cyzicum cum episcopis suis et cum populo suo occuparet et ordinationes faceret, cum deficeret episcopus, ne auctoritas et iura Cypri intercciderent, siquidem ipse Iustinianus imperator Cyprius erat, quemadmodum a maioribus Cypriis traditum accepimus; ita ut etiam a sancta sexta synodo constitutum sit ut ordinaretur Cyzici praesul ab archiepiscopo Cypri, veluti in eiusdem sextae synodi capite trigesimo nono descriptum est. septennio vero post, deo ita volente, animum induxit imperator iterum Cyprum habitatoribus frequentem facere, misitque ad amermumnen Bagdad tres e primatibus Cypriis indigenas, Phangumes

τῷ ἀμερμουμνῇ ἵνα τὸν Συρίᾳ ὄντα λαὸν τῆς νήσου Κύπρου ἀπολύσῃ εἰς τὸν ἴδιον τόπον. καὶ ὑπακούσας ὁ ἀμερμουμνῆς τῇ τοῦ βασιλέως γραφῇ ἀπέστειλε κατὰ πάσης τῆς Συρίας ἐνδόξους Σαρακηνοὺς καὶ ἐπεσώρευσε πάντας τοὺς Κυπρίους καὶ διεπέρασεν εἰς τὸν ἴδιον τόπον. ἀπέστειλε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς βασιλικόν, καὶ διεπέρασε καὶ τοὺς ἐν Ῥωμανίᾳ οἰκήσαντας ἤγουν ἔν τε τῇ Κυζίκῳ καὶ τῷ Κιβυρραιωτῶν καὶ τῷ Θρακησίῳ, καὶ ἐνῳκίσθη ἡ νῆσος.

Κεφάλαιον μή.

Κεφάλαιον λθ' τῆς ἁγίας ἕκτης συνόδου, τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ τοῦ μεγάλου παλατίου γενομένης.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κύπρου νήσου προέδρου ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διά τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους διά τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια,

13 *Κυπρίου* vulgo *Ἑλλησπόντιον* Meursius pro *Ἑλίσπονδον*.

dictos, cum quodam Caesariano prudenti et claro, scribens ei uti Cyprios in Syria agentes ad terram suam dimitteret. et amermumnes petitioni imperatoris satisfaciens per totam Syriam claros Saracenos misit, qui Cyprios omnes undique coactos in terram suam traiicere curarent. praeterea Caesarianum quoque imperator misit ad traiiciendum eos qui habitarent vel in Romania vel Cyzici vel inter Cibyrrhaeotas vel in Thracesio; atque ita habitari iterum insula coepta est.

48. *caput 39 sanctae sextae Synodi, in Trullo magni palatii habitae.*

Cum frater et comminister noster Ioannes, insulae Cypri praesul, una cum populo suo et propter barbarorum incursiones, et ut a gentilium servitute liberaretur ac soli Christianissimi imperii sceptro subiiceretur, e dicta insula in Hellesponticam provinciam migraverit, benigni dei providentia et labore Christum amantis ac pii imperatoris nostri, statuimus ut quae olim a patribus divino numine afflatis Ephesinae Synodi viri supra scripti sedi tributa sunt privilegia, ab omni

ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινέων πόλεως, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν (τὰ γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ ἔθη καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι), τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην· ἀφ' οὗ χρείας καλούσης καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται.

Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ περὶ ἐθνῶν οὕτως ἀκριβῶς σοι διετυπώ-
P 131 σαμεν καὶ προεξεθέμεθα, δίκαιον μὴ μόνον περὶ τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς πολιτείᾳ ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς κατά τινας χρόνους καινοτομηθέντων σαφῆ κεκτῆσθαί σε τὴν εἴδησιν, ὡς ἂν ἡ περὶ τῶν ἐγγυτέρω καὶ οἰκείων γνῶσις πλέον τῶν ἄλλων ἐν σοὶ διαμένουσα ποθεινότερον ἀναδείξῃ πρὸς τὸ ὑπήκοον.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίου τοῦ καὶ Πωγωνάτου καλουμένου Καλλίνικός τις ἀπὸ Ἡλιουπόλεως Ῥωμαίοις προσφυγὼν τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ

1 Κωνσταντίνου M 5 ἔθη Bandurius ex canone pro ἔθνη
13 περὶ τῶν add B

innovatione libera conserventur; utque nova Iustinianopolis ius habeat Constantiensium civitatis; quique in illa constitutus est dei amantissimus episcopus, praesit omnibus Hellesponticae provinciae episcopis, et a suis episcopis antiqua consuetudine ordinetur. consuetudines enim quae sunt in unaquaque ecclesia, divini etiam nostri patres servandas statuerunt, Cyzicenorum civitatis episcopo praedictae Iustinianopoleos praesuli subiecto, ad imitationem reliquorum omnium episcoporum, qui subsunt praedicto dei amantissimo praesuli Ioanni, a quo, cum usus postulaverit, etiam ipsius Cyzicenorum civitatis episcopus ordinabitur.

Postquam vero ea quae ad gentes pertinent studiose tibi ordinavimus et supra exposuimus, aequum est non solum eorum quae in nostra republica, sed quoque in universo Romanorum imperio diversis temporibus innovata sunt, certam te cognitionem habere: ut rerum magis propinquarum et domesticarum notitia caeteris tibi magis inhaerens, amabiliorem subditis te reddat.

Sciendum itaque sub Constantino Constantii filio Pogonato Callinicum quendam ab urbe Heliopoleos ad Romanos profugisse, qui Graecum ignem siphonibus emitti solitum paravit; quo quidem igne

ὑγρὸν κατεσκεύασε, δι' οὗ καὶ τὸν τῶν Σαρακηνῶν στόλον ἐν Κυζίκῳ Ῥωμαῖοι καταφλέξαντες τὴν νίκην ἤραντο.

Κεφάλαιον μθ΄.

ὁ ζητῶν ὅπως τῇ τῶν Πατρῶν ἐκκλησίᾳ οἱ Σκλαβοὶ δουλεύειν καὶ ὑποκεῖσθαι ἐτάχθησαν, ἐκ τῆς παρούσης μανθανέτω γραφῆς.

Νικηφόρος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα ἐκράτει, καὶ οὗτοι ἐν τῷ θέματι ὄντες Πελοποννήσου ἀπόστασιν ἐννοήσαντες πρῶτον μὲν τὰς τῶν γειτόνων οἰκίας τῶν Γραικῶν ἐξεπόρθουν καὶ εἰς ἁρπαγὴν ἐτίθεντο, ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τῶν οἰκητόρων τῆς τῶν Πατρῶν ὁρμήσαντες πόλεως τὰ πρὸ τοῦ τείχους πεδία κατεστρέφοντο καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν, μεθ' ἑαυτῶν ἔχοντες καὶ Ἀφρικοὺς καὶ Σαρακηνούς. ἐπεὶ δὲ χρόνος ἱκανὸς διῆλθε καὶ σπάνις τῶν ἀναγκαίων τοῖς ἔνδοθεν τοῦ τείχους γίνεσθαι ἤρξατο, ὕδατός τε καὶ τροφῶν, βουλὴν βουλεύονται εἰς συμβιβάσεις τε ἐλθεῖν καὶ λόγους ἀπαθείας λαβεῖν καὶ τηνικαῦτα τὴν πόλιν ὑποτάξαι αὐτοῖς. ἐπεὶ οὖν ὁ τηνικαῦτα στρατηγὸς ὑπῆρχε πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ θέματος ἐν κάστρῳ Κορίνθου, καὶ προσδοκία ἦν τοῦ παραγενέσθαι αὐτὸν καὶ καταπολεμῆσαι τὸ ἔθνος τῶν Σκλαβηνῶν, ὡς καὶ πρώην καταμηνυθέντος αὐτοῦ περὶ τῆς καταδρομῆς αὐτῶν παρὰ τῶν ἀρχόντων, ἐβουλεύσαντο οἱ τοῦ κάστρου οἰκήτορες πρότερον ἀποσταλῆναι σκοπὸν εἰς τὰ ἀνατολικώτερα τῶν ὀρέων καὶ ἀπο-

incensa apud Cyzicum Saracenorum classe, victoriam Romani reportarunt.

49. *qui scire volet, quomodo Patrensi ecclesiae subiecti fuerint Sclavi, hinc discat.*

Romani imperii sceptra Nicephorus tenebat; et hi in Peloponesi themate cum essent defectionem cogitantes, primo quidem vicinorum Graecorum aedes vastabant praedaeque ac direptioni exponebant, deinde etiam in Patrenses cives irruentes praedia eorum muris proxima evertebant urbemque obsidione cingebant, adiuti ab Afris et Saracenis. idque cum aliquandiu durasset, iamque rerum necessariarum, maxime aquae et ciborum penuria oppidanos premere coepisset, consilium ineunt de paciscendo et indemnitate accepta urbe illis subiicienda. cum autem eius temporis praetor esset in arce thematis in urbe Corintho, sperarentque eum affuturum et Sclavinios oppugnaturum, quia scilicet prius ipse a principibus admonitus fuerat de ipsorum excursione, visum fuit oppidanis speculatorem prius mittere ad orientaliores montium partes, exploraturum an praetor adesset, speculatori

σκοπεῦσαι καὶ γνῶναι εἰ ἄρα παραγίνεται ὁ στρατηγός, παραγγείλαντες καὶ σημεῖον δεδωκότες τῷ ἀπεσταλμένῳ ἵνα, εἰ μὲν ἴδοι ἐρχόμενον τὸν στρατηγόν, ἐν τῇ ὑποστροφῇ αὐτοῦ κλίνῃ τὸ φλάμουλον, ὅπως γνῶσι τὴν ἔλευσιν τοῦ στρατηγοῦ, εἰ δὲ μή γε, κατέχειν ὀρθὸν τὸ φλάμουλον πρὸς τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς προσδοκίαν τοῦ λοιποῦ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν. τοῦ οὖν σκοποῦ ἀπελθόντος καὶ μαθόντος μὴ παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν, ὑπέστρεφεν ὀρθὸν κατέχων τὸ φλάμουλον. καὶ δὴ τοῦ θεοῦ εὐδοκήσαντος διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου, τοῦ ἵππου ὀλισθήσαντος καὶ τοῦ ἐπιβάτου ὑποπεπτωκότος ἔκλινε τὸ φλάμουλον, καὶ οἱ τοῦ κάστρου οἰκήτορες ἰδόντες τὸ γεγονὸς σημεῖον, καὶ νομίσαντες ἐξ ἅπαντος παραγίνεσθαι τὸν στρατηγόν, ἤνοιξαν τὰς πύλας τοῦ κάστρου καὶ P 132 ἐξῆλθον θαρσαλέοι κατὰ τῶν Σκλαβηνῶν, καὶ εἶδον τὸν πρωτόκλητον ἀπόστολον ὀφθαλμοφανῶς ἵππῳ ἐπικαθήμενον καὶ δρόμῳ ἐπερχόμενον κατὰ τῶν βαρβάρων· καὶ δὴ τρέψας τούτους κατὰ κράτος, καὶ διασκορπίσας καὶ ἀπελάσας πόρρω τοῦ κάστρου φυγάδας ἐποίησεν. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες καὶ καταπλαγέντες, ἔκθαμβοι γεγονότες ἐπὶ τῇ κατ' αὐτῶν κραταιᾷ ἐπελεύσει τοῦ ἀηττήτου καὶ ἀκαταγωνίστου ὁπλίτου καὶ στρατηγοῦ καὶ ταξιάρχου καὶ τροπαιούχου καὶ νικηφόρου πρωτοκλήτου ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἐταράχθησαν, ἐσαλεύθησαν, τρόμος ἐπελάβετο αὐτούς, καὶ προσέφυγον εἰς τὸν πάνσεπτον ναὸν αὐτοῦ. τοῦ οὖν στρατηγοῦ μετὰ τὸ τρόπαιον ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καταλαβόντος καὶ τὴν νίκην τοῦ ἀποστόλου μα-

7 μαθόντος add B   24 στρατηγοῦ add B

signum dantes, ut si venientem praetorem videret, in reditu flammulum inclinaret, unde adventum eius cognoscerent, sin minus, rectum teneret, ne de cetero affuturum eum sperarent. cum itaque abiisset speculator et non adesse praetorem intelligeret, rediit cum flammulo erecto. deo vero ita volente propter intercessionem S. Andreae apostoli, accidit ut equo caespitante excussus vector flammulum inclinaret; quod videntes oppidani, veluti signo dato, existimantes omnino praetorem venisse, portis urbis apertis contra Sclavinios strenue egressi sunt, videruntque clare apostolum primo vocatum equo insidentem et in barbaros ruentem, quos terga vertere ac dispersos in fugam se dare procul ab urbe coëgit. nam conspecto invicto bellatore contra se irruente, barbari perculsi tam vehementi impetu insuperabilis ducis ac victoris, primi vocati apostoli Andreae, necnon supra modum ab eodem perterriti trepidantes ad venerandam eius aedem confuge-

θόντος, κατεμήνυσε τῷ βασιλεῖ Νικηφόρῳ τήν τε ἔφοδον τῶν Σκλαβηνῶν καὶ τὴν προνομὴν καὶ αἰχμαλωσίαν καὶ ἀφανισμὸν καὶ τὴν λεηλασίαν καὶ τἆλλα δεινὰ ὅσα καταδραμόντες ἐποίησαν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀχαίας, ἔτι δὲ καὶ τὴν πολυήμερον πολιορκίαν καὶ τὴν κατὰ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου διηνεκῆ ἐπίθεσιν, ὡσαύτως καὶ τὴν ἐπισκοπὴν καὶ συμμαχίαν καὶ τρόπαιον καὶ τὴν κατὰ κράτος νίκην τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἀποστόλου, καὶ ὡς ὀφθαλμοφανῶς ὡράθη ἐπιτρέχων καὶ διώκων τοὺς πολεμίους κατὰ νῶτον καὶ τροπούμενος αὐτούς, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους αἰσθέσθαι τὴν τοῦ ἀποστόλου πρὸς ἡμᾶς ἐπισκοπὴν καὶ συμμαχίαν καὶ διὰ τοῦτο προσφυγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν σεβάσμιον αὐτοῦ ναόν. ὁ δὲ βασιλεὺς ταῦτα ἀναμαθὼν παρεκελεύσατο οὕτως "ἐπεὶ καὶ τὸ τρόπαιον καὶ ἡ κατὰ κράτος νίκη παρὰ τοῦ ἀποστόλου γέγονεν, ὀφειλόμενον καθέστηκε πᾶσαν τὴν ἐκστρατείαν τῶν πολεμίων καὶ τὰ λάφυρα καὶ τὰ σκῦλα αὐτῷ ἀποδοθῆναι." καὶ διωρίσατο αὐτούς τε τοὺς πολεμίους μετὰ πάσης τῆς φαμιλίας καὶ συγγενείας καὶ πάντων τῶν προσηκόντων αὐτοῖς, ἔτι δὲ καὶ πάσης τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, ἀφορισθῆναι εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἀποστόλου ἐν τῇ μητροπόλει Πατρῶν, ἐν ᾗ ὁ πρωτόκλητος καὶ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ τὸν τῆς ἀθλήσεως διήνυσεν ἀγῶνα, δεδωκὼς περὶ αὐτῶν καὶ σιγίλλον ἐν τῇ αὐτῇ μητροπόλει. ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἀρχαιότεροι ἀνήγγειλαν παραδόντες ἀγράφως χρόνῳ τε καὶ βίῳ τοῖς ὕστερον, ὅπως

runt. praetor autem cum triduo post advenisset et apostoli victoriam intellexisset, Nicephoro imperatori significavit incursionem Sclaviniorum, item direptionem, captivorum numerum, vastationem, praedam, et quaecunque alia mala Achaiae in partibus intulissent, item diuturnam obsidionem continuamque oppidanorum oppressionem, deinde apostoli inspectionem, auxilium, tropaeum et integram victoriam; utque sub oculis hominum visus esset hostes invadere eosque persequi et in fugam convertere, adeo ut ipsi etiam barbari eius vires et suppetias nobis praestitas persentiscerent, ideoque ad sacram eius aedem confugerent. his cognitis imperator iussit, postquam ab apostolo victoria contigisset eique hostium expeditio imputari deberet, omnia ei spolia donari; et statuit ipsos quoque hostes cum omni familia et cognatione ac propinquis universis facultatibusque attribui templo apostoli quod in Patrarum metropoli est, ubi primo vocatus Christique discipulus pugnam hanc pugnasset; et sigillum super hac re in metropoli illa dedit. atque haec quidem antiqui posteris suis sine scripto tradiderunt, ut secundum prophetam generatio ventura sciret

ἂν κατὰ τὸν προφήτην γνῷ γενεὰ ἡ ἐρχομένη τὸ γεγονὸς θαῦμα διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου, καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὸ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπιλάθωνται τῶν εὐεργεσιῶν ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἀποστόλου. ἔκτοτε δὲ οἱ ἀφορισθέντες Σκλαβηνοὶ ἐν τῇ μητροπόλει καὶ τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς βασιλικοὺς καὶ πάντας τοὺς ἐξ ἐθνῶν ἀποστελλομένους πρέσβεις ὡς ὁμήρους διατρέφουσιν, ἔχοντες ἰδίους καὶ τραπεζοποιοὺς καὶ μαγείρους καὶ πάντας τοὺς παρασκευάζοντας τὰ τῆς τραπέζης βρώματα, τῆς μητροπόλεως εἰς ταῦτα μηδὲν καινοτομουμένης, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ Σκλαβηνοὶ ἀπὸ διανομῆς καὶ συνδοσίας τῆς ὁμάδος αὐτῶν ἐπισυνάγουσι τὰς τοιαύτας χρείας. ἐποίησε δὲ καὶ σιγίλλιον Λέων ὁ ἀείμνηστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς λεπτομερῶς περιέ-
P 133 *χον τὸ τί ὀφείλουσι παρέχειν οἱ αὐτοὶ ἐναπογραφόμενοι τῷ μητροπολίτῃ, καὶ μὴ ἀπαργυρίζεσθαι παρ' αὐτοῦ ἢ ἄλλως πως κατ' ἐπίνοιαν ἄδικον ζημιοῦσθαι αὐτούς.*

Κεφάλαιον ν'.

περὶ τῶν ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου Σκλάβων, τῶν τε Μιληγγῶν καὶ Ἐζεριτῶν, καὶ περὶ τῶν τελουμένων παρ' αὐτῶν πάκτων. ὁμοίως καὶ περὶ τῶν οἰκητόρων τοῦ κάστρου τοῦ Μαΐνης, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν τελουμένων πάκτων.

Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ θέματος Πελοποννήσου Σκλάβοι ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ

2 *καὶ ἀναστήσονται — ἀποστόλου* add B   16 *ἄδικον* add B

miraculum factum intercessione apostoli, narraretque filiis suis uti ne obliviscerentur beneficiorum quae deus per ipsius intercessionem contulisset. ex illo autem tempore Sclavinii, qui metropoli destinati fuere, praetores, Caesarianos, quoscunque gentium legatos veluti obsides alunt, habentes structores suos coquosque, et quicunque cibos apparant, metropoli quidem nihil innovante, sed ipsis Sclaviniis ex divisione et contributione universitatis suae res huiusmodi necessarias colligentibus. dedit vero etiam sigillum Leo semper memorandus ac praeclarus imperator, singillatim complectens quid hi adscriptitii metropolitano praestare debeant; quod quidem neque ipse adaerare neque quavis alia iniusta ratione damno eos afficere possit.

50. *de Peloponnesi thematis Sclavis, Milengis, Ezeritis, iisque quae solvunt tributis. item de habitatoribus urbis Maines, et quae pendent tributis.*

Sciendum et thematis Peloponnesi Sclavos temporibus imperato-

Μιχαὴλ ἀποστατήσαντες γεγόνασιν ἰδιόρυθμοι, λεηλασίας καὶ ἀνδραποδισμοὺς καὶ πραίδας καὶ ἐμπρησμοὺς καὶ κλοπὰς ἐργαζόμενοι. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου ἀπεστάλη ὁ πρωτοσπαθάριος Θεόκτιστος, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ τῶν Βροιενίων, στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου μετὰ δυνάμεως καὶ ἰσχύος πολλῆς, ἤγουν Θρᾳκῶν καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν λοιπῶν δυτικῶν θεμάτων, τοῦ πολεμῆσαι καὶ καθυποτάξαι αὐτούς. καὶ πάντας μὲν τοὺς Σκλάβους καὶ λοιποὺς ἀνυποτάκτους τοῦ θέματος Πελοποννήσου ὑπέταξε καὶ ἐχειρώσατο· μόνοι δὲ οἱ Ἐζερῖται καὶ οἱ Μιληγγοὶ κατελείφθησαν ὑπὸ τὴν Λακεδαιμονίαν καὶ τὸ Ἕλος. καὶ ἐπειδὴ ὄρος ἐστὶν ἐκεῖσε μέγα καὶ ὑψηλότατον, καλούμενον Πενταδάκτυλος, καὶ εἰσέρχεται ὥσπερ τράχηλος εἰς τὴν θάλασσαν ἕως πολλοῦ διαστήματος, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον δύσκολον κατῴκησαν εἰς τὰς πλευρὰς τοῦ αὐτοῦ ὄρους, ἐν μὲν τῷ ἑνὶ μέρει οἱ Μιληγγοὶ ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ οἱ Ἐζερῖται. καὶ ὁ μὲν προρρηθεὶς πρωτοσπάθαριος Θεόκτιστος καὶ στατηγὸς Πελοποννήσου δυνηθεὶς καὶ τούτους καθυποτάξαι, ἐπέθετο τοῖς μὲν Μιληγγοῖς νομίσματα ξ τοῖς δὲ Ἐζερίταις νομίσματα τ', ἅτινα καὶ ἐτέλουν αὐτοῦ στρατηγοῦντος, καθὼς παρὰ τῶν ἐντοπίων διασώζεται μέχρι τῆς σήμερον ἡ τοιαύτη φήμη, ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ τοῦ βασιλέως στρατηγῶν ὁ πρωτοσπαθάριος Ἰωάννης ὁ Πρωτεύων ἐν

2 *καὶ πραίδας καὶ ἐμπρησμοὺς* add B 14 *τὸ*] *δὲ* vulgo 18 *ἐξέθετο* B 23 *εἰς τὸ αὐτὸ θέμα* M

ris Theophili eiusque filii Michaëlis desciscentes imperium excussisse, et suo libitu viventes direptiones captivitates praedas incendia ac furta exercuisse. imperante vero Michaële Theophili filio missus fuit protospatharius Theoctistus cognomento Broeeniorum, praetor ad thema Peloponnesi cum magna manu Thracum Macedonum ceterorumque thematum Occidentalium, ad eos debellandos subiugandosque. et omnes quidem Sclavos reliquosque Peloponnesi nondum subiectos vicit ac subiugavit: soli vero Ezeritae et Milengi relinquebantur sub Lacedaemonia et Elos. ac quandoquidem mons illic magnus est et valde altus, Pentadactylus nomine, qui cervicis instar longe se in mare porrigit, propter loci difficultatem ad latera eius sedes posuerunt hinc Milengi inde Ezeritae. et praedictus quidem protospatharius Theoctistus Peloponnesi praetor cum subiugare illos potuisset, imposuit Milengis quidem nomismata sexaginta, Ezeritis vero nomismata trecenta; quae ipso praetore solvebantur, ut etiamnum constans fama est inter incolas. imperante vero domino Romano Ioannes protospa-

τῷ αὐτῷ θέματι ἀνήγαγε πρὸς τὸν αὐτὸν κῦριν Ῥωμανὸν περί τε τῶν Μιληγγῶν καὶ τῶν Ἐζεριτῶν, ὅτι ἀποστατήσαντες οὐ πείθονται οὔτε τῷ στρατηγῷ οὔτε βασιλικῇ κελεύσει ὑπείκουσιν, ἀλλ' εἰσὶν ὥσπερ αὐτόνομοι καὶ αὐτοδέσποτοι καὶ οὔτε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ δέχονται ἄρχοντα οὔτε συνταξιδεύειν αὐτῷ ὑπείκουσιν οὔτε ἄλλην τοῦ δημοσίου δουλείαν ἐκτελεῖν πείθονται. καὶ μέχρι τοῦ ἀνελθεῖν τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ συνέβη προβληθῆναι τὸν πρωτοσπαθάριον Κρινίτην τὸν Ἀροτρᾶν στρατηγὸν ἐν Πελοποννήσῳ· τῆς δὲ ἀναφορᾶς τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου καὶ στρατηγοῦ Πελοποννήσου τοῦ πρωτεύοντος καταλαβούσης καὶ κατ' ἐνώπιον τοῦ βασιλέως τοῦ κυ-
P 134 ροῦ Ῥωμανοῦ ἀναγνωσθείσης, καὶ περιεχούσης τὴν ἀποστασίαν τῶν προρρηθέντων Σκλάβων καὶ πρὸς τὰς βασιλικὰς προστάξεις δυσπείθειαν ἢ μᾶλλον ἀπείθειαν, ἐδέξατο ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος Κρινίτης ἵνα, ἐπεὶ εἰς τοσαύτην ἤλασαν ἀποστασίαν καὶ ἀπείθειαν, ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν καὶ καταπολεμήσῃ καὶ ὑποτάξῃ καὶ ἐξολοθρεύσῃ αὐτούς. ἀρξάμενος οὖν πολεμεῖν αὐτοὺς ἀπὸ μηνὸς Μαρτίου, καὶ κατακαύσας τὰ θέρη αὐτῶν καὶ ληϊσάμενος πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν, ἔσχεν αὐτοὺς ἀνθισταμένους καὶ ἀντέχοντας μέχρι μηνὸς Νοεμβρίου· ἀπὸ τότε δὲ ἰδόντες τὴν ἑαυτῶν ἐξολόθρευσιν ᾐτήσαντο λόγον τοῦ ὑποταγῆναι αὐτοῖς καὶ τυχεῖν συμπαθείας ὑπὲρ ὧν πρώην ἐπλημμέλησαν. ὁ οὖν προρρηθεὶς πρωτοσπαθάριος

18 αὐτὸς M

tharius eiusdem thematis praetor ad imperatorem per literas rettulit Milengos et Ezeritas defecisse, neque aut praetori aut imperiali mandato obedientiam ultra exhibere, sed quasi liberi ac sui iuris essent, neque principem a praetore accipere neque cum eo ad bellum proficisci aut officium denique ullum fiscale praestare velle. dum autem hae literae in itinere sunt, contigit ut Peloponnesi praetor destinaretur protospatharius Crinites Arotras; cumque allatae essent protospatharii Ioannis et Peloponnesi praetoris literae et coram imperatore Romano lectae, intellectumque esset praedictos Sclavos defecisse et imperialibus mandatis aut aegre aut omnino non parere, iniunctum eidem protospathario Crinitae fuit ut quandoquidem descivissent atque ad inobedientiam devenissent, arma contra eos sumeret, oppugnaret, subiugaret exstirparetque. bellum igitur auspicatus mense Martio, frugibus exustis et agris eorum omnibus vastatis, repugnantes habuit usque ad mensem Novembrem: sed ex eo perniciem suam videntes de subiectione convenire voluerunt, et praeteritorum delictorum veniam postularunt. itaque praedictus protospatharius Crinites et prae-

καὶ στρατηγὸς ὁ Κρινίτης ἐξέθετο αὐτοῖς πάκτα πλείονα ὧν ἐτέλουν, τοῖς μὲν Μιληγγοῖς ἀπὸ τῶν ξ νομισμάτων ὧν πρότερον ἐτέλουν, νομίσματα φμ', ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν νομίσματα χ', τοῖς δὲ Ἐζερίταις ἀπὸ τῶν τ' νομισμάτων ὧν πρότερον ἐτέλουν, ἕτερα νομίσματα τ', ὡς εἶναι τὸ πᾶν πάκτον αὐτῶν νομίσματα χ', ἅτινα καὶ ἀπήτησε καὶ εἰσεκόμισεν ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος Κρινίτης ἐν τῷ θεοφυλάκτῳ κοιτῶνι. τοῦ δὲ πρωτοσπαθαρίου Κρινίτου ἐν τῷ θέματι μετατεθέντος Ἑλλάδος, καὶ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βάρδα τοῦ Πλατυπόδη προβληθέντος στρατηγοῦ ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ τῆς ἀταξίας γενομένης καὶ στάσεως παρὰ αὐτοῦ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Βάρδα τοῦ Πλατυπόδη καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίων καὶ ἀρχόντων, καὶ τὸν πρωτοσπαθάριον Λέοντα τὸν Ἀγέλαστον ἀποδιωξάντων ἀπὸ τοῦ θέματος, καὶ εὐθέως γενομένης καὶ τῆς τῶν Σκλαβησιανῶν ἐπιθέσεως κατὰ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἀπέστειλαν οἱ αὐτοὶ Σκλάβοι, οἵ τε Μιληγγοὶ καὶ οἱ Ἐζερῖται, πρὸς τὸν κῦριν Ῥωμανὸν τὸν βασιλέα, ἐξαιτούμενοι καὶ παρακαλοῦντες τοῦ συμπαθηθῆναι αὐτοῖς τὰς προσθήκας τῶν πάκτων καὶ τελεῖν αὐτοὺς καθὼς καὶ πρότερον ἐτέλουν. ἐπεὶ δέ, καθὼς προείρηται, εἰσῆλθον οἱ Σκλαβησιανοὶ ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου, δεδιὼς ὁ βασιλεὺς ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ προστεθέντες τοῖς Σκλάβοις παντελῆ ἐξολόθρευσιν τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐργάσωνται, ἐποίησεν αὐτοῖς χρυσοβούλλιον ἵνα τελῶσι τὰ πάκτα ὡς καὶ πρότερον,

tor tributa illis graviora imposuit, Milengis quidem ad sexaginta nomismata, quae antea solvebant, alia quingenta et quadraginta, ita ut universum ipsorum tributum esset nomismatum sexcentorum, Ezeritis vero supra trecenta nomismata pristina alia trecenta, ut essent sexcenta; quae exegit quoque idem protospatharius Crinites, intulitque in sacrum cubiculum. protospathario autem Crinite in Graeciae thema transposito cum in Pelloponneso successisset protospatharius Bardas Platypus, et turbae ac factio exortae essent inter ipsum protospatharium Bardam Platypodem aliosque eius partis protospatharios atque principes, qui protospatharium Leonem Agelastum themate expulerant, protinus in thema illud Sclabesianis irruentibus, miserunt illi ipsi Sclavi Milengi et Ezeritae ad dominum Romanum imperatorem, commiserationem petentes super auctis tributis, permitterenturque ea pendere qualia pridem pependerant. imperator autem ob Sclabesianorum adventum veritus ne Sclavis coniuncti omnino eum themate Peloponnesi exuerent, auream illis bullam dedit ut tributa tantum solverent quemadmodum primitus solebant, Milengi scilicet

τοὺς μὲν Μιληγγοὺς ξ' νομίσματα, τοὺς δὲ Ἐζερίτας νομίσματα τ'. αὕτη οὖν ἐστὶν ἡ αἰτία τῆς προσθήκης καὶ τῆς ἐκκοπῆς τῶν πάκτων τῶν Μιληγγῶν καὶ τῶν Ἐζεριτῶν.

Ἰστέον ὅτι οἱ τοῦ κάστρου Μαΐνης οἰκήτορες οὐκ εἰσὶν ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῶν προῤῥηθέντων Σκλάβων, ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιοτέρων Ῥωμαίων, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρὰ τῶν ἐντοπίων Ἕλληνες προσαγορεύονται διὰ τὸ ἐν τοῖς προπαλαιοῖς χρόνοις εἰδωλολάτρας εἶναι καὶ προσκυνητὰς τῶν εἰδώλων κατὰ τοὺς παλαιοὺς Ἕλληνας· οἵτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου Βασιλείου βαπτισθέντες Χριστιανοὶ γεγόνασιν. ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ οἰκοῦσίν ἐστιν ἄνυδρος καὶ ἀπρόσοδος ἐλαιοφόρος δέ· ὅθεν καὶ τὴν παραμυθίαν ἔχουσι. διάκειται δὲ ὁ τοιοῦτος P 135 *τόπος εἰς ἄκραν τοῦ Μαλέα, ἤγουν ἐκεῖθεν τοῦ Ἐζεροῦ πρὸς παραθαλασσίαν. διὰ δὲ τὸ τελείως ὑποτεταγμένους εἶναι αὐτοὺς καὶ ἄρχοντα παρὰ τοῦ στρατηγοῦ δέχεσθαι καὶ πειθαρχεῖν καὶ ὑπείκειν ταῖς τοῦ στρατηγοῦ προστάξεσιν, παρέχουσι πάκτον ἐκ παλαιτάτου χρόνου νομίσματα υ'.*

Ἰστέον ὅτι ἡ τῆς Καππαδοκίας στρατηγὶς τὸ παλαιὸν τοῦρμα ἦν τῆς τῶν Ἀνατολικῶν στρατηγίδος.

Ἰστέον ὅτι ἡ Κεφαληνίας στρατηγὶς ἤγουν τὰ νησία τοῦρμα ἦν τὸ παλαιὸν τῆς στρατηγίδος Λογουβαρδίας· ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου γέγονε στρατηγίς.

nomismata sexaginta, Ezeritae vero nomismata trecenta. atque haec quidem causa fuit aucti imminutique rursus Milengorum et Ezeritarum tributi.

Sciendum vero est habitatores urbis Maines a praedictis Sclavis originem non ducere, sed ab antiquioribus Romanis; qui in hodiernum usque diem ab incolis Graeci appellantur, quod priscis temporibus idololatrae fuerint ac idolorum cultores veterum Graecorum ritu; qui quidem rem publicam Romanam administrante praeclaro illo imperatore Basilio cum baptismo Christianam fidem amplexi sunt. locus vero quem habitant, aquarum expers est et inaccessus, sed olivifer, quo se consolantur. iacet autem hic locus in Malea promontorio ultra Ezerum versus oram maritimam. et quandoquidem plane subiecti sunt principemque a praetore accipiunt, cuius mandatis obtemperant, ex antiquissimo tempore tributum solvunt nomismata quadringenta.

Cappadociae praetura olim turma erat praeturae Anatolicorum.

Cephalleniae praetura sive insula turma olim erat praeturae Longobardiae, sed in praeturam erecta fuit sub Christi amante imperatore Leone.

Ἰστέον ὅτι ἡ Καλαβρίας στρατηγὶς δουκάτον ἦν τὸ παλαιὸν τῆς στρατηγίδος Σικελίας.

Ἰστέον ὅτι ἡ τοῦ Χαρσιανοῦ στρατηγὶς τοῦρμα ἦν τὸ παλαιὸν τῆς τῶν Ἀρμενιακῶν στρατηγίδος.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Βουκελλαρίων εἰς τὸ Καππαδοκῶν θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα, ἤτοι ἡ τοποτηρησία Βάρετας, ἡ τοποτηρησία Βαλβαδῶνος, ἡ τοποτηρησία Ἄσπονας καὶ ἡ τοποτηρησία Ἀκαρκοῦς· καὶ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν εἰς τὸ Καππαδοκῶν θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα, ἤτοι ἡ τοποτηρησία τῆς Εὐδοκιάδος, ἡ τοποτηρησία τοῦ ἁγίου Ἀγαπητοῦ, ἡ τοποτηρησία Ἀφραζείας· καὶ ἐγένοντο ταῦτα τὰ ἑπτὰ βάνδα, ἤτοι τὰ τῶν Βουκελλαρίων τέσσαρα καὶ τρία τῶν Ἀνατολικῶν, τοῦρμα μία ἡ νῦν τὰ Κόμματα λεγομένη.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Βουκελλαρίων εἰς τὸ θέμα Χαρσιανοῦ μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα, ἤτοι ἡ τοποτηρησία τοῦ Μυριοκεφάλου, ἡ τοποτηρησία τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ ἡ τοποτηρησία Βερινουπόλεως, καὶ ἐγένοντο τοῦρμα ἡ νῦν Σανιάνα λεγομένη. καὶ ἀπὸ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν εἰς τὸ τοῦ Χαρσιανοῦ θέμα μετετέθησαν ταῦτα τὰ βάνδα, ἤτοι ἡ τοῦ Κομοδρόμου τοποτηρησία, ἡ τοποτηρησία Ταβίας, καὶ εἰς τὴν τοῦρμαν τοῦ Χαρσιανοῦ τὴν εἰρημένην προσετέθησαν. ἀπὸ δὲ τοῦ Καππαδοκῶν εἰς τὸ τοῦ Χαρσιανοῦ θέμα ταῦτα τὰ

3 *ἰστέον — στρατηγίδος* add B   22 *ἡ τοποτηρησία* add B

Calabriae praetura ducatus olim erat praeturae Siciliae.

Charsiani praetura turma antiquitus erat Armeniacorum praeturae. sub Leone autem Christi amante imperatore a themate Buccellariorum in Cappadocum thema translata fuerunt haec banda, vicariatus Baretas Balbadonos Asponas et Acarcus: ex themate vero Anatolicorum in thema Cappadocum isthaec quidem banda translata sunt, vicariatus Eudociadis, S. Agapeti et Aphraziae. factaque sunt septem haec banda, nempe Buccellariorum quattuor et Anatolicorum tria, turma una, quae nunc Commata nuncupatur.

Porro sub eodem Christi amantissimo imperatore Leone a themate Buccellariorum in Charsiani thema translata sunt haec banda, vicariatus Myriocephali, venerandae Crucis et Berinopoleos; factaque ex iis fuit turma, quae nunc Saniana appellatur. ab Armeniacorum vero themate in Charsiani thema haec banda translata sunt, vicariatus Comodromi et vicariatus Tabiae; adiectique fuere praedictae Charsiani turmae. e Cappadocum autem themate in Charsiani itidem

βάνδα μετετέθησαν, ἤτοι ἡ τοῦρμα Κασῆς ἐξ ὁλοκλήρου καὶ ἡ τοποτηρησία Νύσσης μετὰ τῆς Καισαρείας.

Ἰστέον ὅτι τοῖς παρελθοῦσι χρόνοις τὸ τοῦ Χοζάνου θέμα ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἦν. ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ Ἀσμοσάτου θέμα καὶ αὐτὸ ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἦν. τὸ δὲ Χανζὶτ καὶ ἡ Ῥωμανόπολις κλεισοῦρα τῶν Μελιτηνιατῶν ὑπῆρχον, καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Φατιλάνου πάντα τὰ ἐκεῖθεν τῶν Σαρακηνῶν ὑπῆρχεν, τὸ δὲ Τεκῆς ἦν τοῦ Μανουήλ. ἡ δὲ Κάμαχα ἡ τοῦρμα ἄκρα Κολωνίας ἦν, ἡ δὲ τῆς Κελτζινῆς τοῦρμα ὑπὸ τὴν Χαλδίαν ἦν. ἡ δὲ Μεσοποταμία τῷ τότε καιρῷ θέμα οὐκ ἦν. Λέων δὲ ὁ φιλόχριστος καὶ ἀοίδιμος βασιλεὺς τὸν Μανουὴλ ἐκεῖνον ἀπὸ τοῦ Τεκῆς μετὰ λόγου ἐξήγαγεν, καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτὸν εἰσήγαγε καὶ πρωτοσπαθάριον πεποίηκεν. ἔχει δὲ ὁ αὐτὸς Μανουὴλ υἱοὺς τέσσαρας, τὸν Παγκρατούκαν, τὸν Ἰαχνούκαν, τὸν Μουδάφαρ καὶ τὸν Ἰωάννην· καὶ τὸν μὲν
P 136 *Παγκρατούκαν ὁ βασιλεὺς ἱκανάτον πεποίηκε καὶ μετὰ τοῦτο στρατηγὸν εἰς τοὺς βουκελλαρίους, τὸν δὲ Ἰαχνούκαν εἰς Νικόπολιν στρατηγὸν ἐποίησε, τὸν δὲ Μουδάφαρ καὶ τὸν Ἰωάννην ἐν Τραπεζοῦντι δέδωκε γῆν βασιλικήν, ἅπαντας ἀξιώμασι τιμήσας καὶ δοὺς αὐτοῖς εὐεργεσίας πολλάς. καὶ ἐποίησε θέμα τὴν Μεσοποταμίαν, καὶ τὸν Ὀρέστην ἐκεῖνον τὸν Χαρσιανίτην στρατηγὸν προεβάλετο, καὶ τότε δέδωκε τὴν τῆς Καμάχας τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα εἶναι τῆς Μεσοποταμίας· εἶθ'*

6 *Μηλητιανητῶν* M

thema translata fuere haec bauda, universa turma Cases et vicariatus Nyssae cum Caesarea.

Chozani vero thema olim erat sub Saracenis, quemadmodum et Asmosati. Chanzit vero et Romanopolis clusurae erant Melitiniatorum. et a monte Phatilano, quae ulterius iacent, sub Saracenis erant, Teces vero sub Manuele. at Camacha turma propugnaculum Coloniae erat, sicuti Celtzines turma ad Chaldiam pertinebat. sed Mesopotamia tunc temporis thema non erat: at Leo ille Christi amans et praeclarus imperator Manuelem securitate verbo data e Tece eductum in urbem protospatharium creavit. erant autem huic Manueli quattuor filii, Pancratucas Iachnucas Mudaphar et Ioannes; et Pancratucan quidem imperator Hicanatum creavit et deinde praetorem Buccellariorum, Iachnucam praetura Nicopoleos donavit, Mudaphar vero et Ioanni imperialem terram in Trapezunte dedit, dignitatibus omnes et beneficiis multis cohonestans. et Mesopotamiam in thema redegit, ac Oresten illum Charsianitem praetorem designavit, turmasque Camachae et Celtzines tunc temporis sub themate Meso-

οὕτως καὶ τὴν Κελτζινῆς τοῦρμαν ὑπὸ τὸ θέμα καὶ αὐτὴν τῆς Μεσοποταμίας ἐποίησεν. ἀρτίως δὲ ταῦτα πάντα γεγονότα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων εἰς τὸ Μεσοποταμίας θέμα ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότου προσετέθη ἥ τε Ῥωμανόπολις καὶ τὸ Χανζίτ.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἡ Λάρισσα τοῦρμα τῆς Σεβαστείας ἦν, τὸ δὲ Κυμβαλαιὸς ἦν τοῦρμα τοῦ Χαρσιανοῦ, τὸ δὲ Συμπόσιον ἦν ἐρημία πρὸς τὰ μέρη τῆς Λυκανδοῦ παρακείμενον. καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου Εὐστάθιος ὁ τοῦ Ἀργυροῦ ἀπὸ τῆς ἐξορίας ἀνακληθεὶς εἰς τὸ Χαρσιανὸν στρατηγὸς ἐχωρίσθη· ὁ δὲ Μελίας εἰς τὴν Μελιτηνὴν ἔτι πρόσφυγος ἦν, καὶ ὁ Βαασάκιος μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ τε Κρικορίκη καὶ τοῦ Παζουνῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἰσμαὴλ ὁ Ἀρμένιος ἐκεῖνος, οἵτινες καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν προρρηθέντα Ἀργυρὸν ἔγραψαν διὰ τοῦ χρυσοβούλλου λόγον λαβεῖν καὶ ἐξελθεῖν, καὶ τὸν μὲν Βαασάκιον καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ εἰς Λάρισσαν καθεσθῆναι, καὶ ὀνομασθῆναι τὸν μὲν Βαασάκιον Λαρίσσης κλεισουριάρχην, ὅπερ καὶ γέγονε, τὸν δὲ Ἰσμαὴλ κλεισουριάρχην εἰς τὸ Συμπόσιον, ὃ καὶ γέγονε, τὸν δὲ Μελίαν εἰς Εὐφράτειαν εἰς τὰ Τρυπία εἰς τὴν ἐρημίαν γενέσθαι τουρμάρχην, ὅπερ καὶ ἐγένετο. ἐξελθόντων δὲ τῶν Μελιτηνιατῶν καὶ τὸν Ἰσμαὴλ ἐκεῖνον ἀνελόντων ἔμενε τὸ Συμπόσιον ἔρημον· τοῦ δὲ Βαασακίου ὅτι προδοσίαν μελετᾷ διαβληθέν-

potamiae constituit. haec omnia autem cum nuper sub dominium venissent Romanorum, Romano imperante ad Mesopotamiae thema additae quoque fuerunt Romanopolis et Chanzit.

Sub Leone autem Christi amante imperatore Larissa Sebastiae turma erat ut Cymbalaeus Charsiani: at Symposium desertum erat ad Lycandi partes situm. imperante autem eodem Christi amante Leone Eustathius Argyri ab exilio revocatus Charsiani praetor factus est, Melias vero adhuc in Melitene exulabat. et Baasacius cum duobus fratribus Cricorice ac Pazune, item Ismaël ille Armenius, et ad illum simul et ad Argyrum, quem diximus, scripserunt ut per bullam auream data sibi securitate exirent, et Baasacius quidem cum fratribus Larissae sedes poneret, vocareturque Baasacius Larissae clisuriarcha, quod etiam factum est, Ismaël autem Symposii clisuriarcha, Melias vero Euphratiae Trypiorum et deserti turmarcha foret; id quod factum est. Melitiniatis vero excursionem facientibus Ismaëleque sublato, Symposium desertum mansit; et Baasacio proditionis accusato ideoque relegato, iterum Sebastiae turma facta est Larissa, praetorque

τος καὶ ἐξορισθέντος πάλιν ὑπὸ τῆς Σεβαστείας ἡ Λάρισσα τοῦρμα ἐγένετο, στρατηγοῦ προβληθέντος ἐκεῖσε τοῦ Ἀργυροῦ Λέοντος τοῦ υἱοῦ Εὐσταθίου, τοῦ μετὰ ταῦτα μαγίστρου γεγονότος καὶ δομεστίκου τῶν σχολῶν. ὁ δὲ Μελίας εἰς Εὐφράτειαν καθεζόμενος, ὁπότε προεβλήθη Κωνσταντῖνος ὁ δοὺξ εἰς τὸ Χαρσιανόν, κατῆλθεν οὗτος ὁ προρρηθεὶς Μελίας, καὶ τὸ παλαιὸν κάστρον τὴν Λυκανδὸν ἐκράτησε, καὶ ἔκτισεν αὐτὸ καὶ ὠχυροποίησε, καὶ ἐκεῖσε ἐκαθέσθη, καὶ ὠνομάσθη παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως κλεισοῦρα. καὶ μετὰ τοῦτο διεπέρασεν ἀπὸ Λυκανδοῦ εἰς τὸ ὄρος τῆς Τζαμανδοῦ, κἀκεῖσε τὸ νῦν ὂν κάστρον ἔκτισε· καὶ ὡσαύτως κἀκεῖνο κλεισοῦρα ἐκαλεῖτο. ἐκράτησε δὲ καὶ τὸ Συμπόσιον, ποιήσας αὐτὸ τουρμαρχάτον. ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, τοῦτο πρῶτον, συνούσης αὐτῷ καὶ Ζωῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, γέγονεν ἡ Λυκανδὸς στρατηγίς, καὶ πρῶτος Λυκανδοῦ στρατηγὸς ὠνομάσθη ὁ πατρίκιος Μελίας, δηλονότι τῷ τότε καιρῷ αὐτοῦ κλεισουριάρχου ἐν Λυκανδῷ τυγχάνοντος. ὁ δὲ αὐτὸς Μελίας διά τε τὴν συνοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πίστιν καὶ τὰς πολλὰς καὶ P 137 *ἀπείρους αὐτοῦ κατὰ Σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας μετέπειτα μάγιστρος ἐτιμήθη.*

Ἰστέον ὅτι ἡ Ἄβαρα τοῦρμα ἦν ὑπὸ τὸ θέμα Σεβαστείας, ἐπὶ δὲ Ῥωμανοῦ δεσπότου γέγονε κλεισοῦρα.

Ἰστέον ὅτι τύπος ἐκράτησε παλαιὸς τὸν κατεπάνω Μαρ-

14 τοῦτο] τό?

illuc missus fuit Leo Argyri Eustathii filius, qui magister postea et scholarum domesticus creatus fuit. at Melias, qui Euphratiam habitabat, Constantino Charsiani duce designato hinc discessit et Lycandum urbem antiquam occupavit, quam cum exaedificasset muniissetque, sedem ipse ibi posuit, illaque ab imperatore Christi amante Leone clusurae nomen accepit. deinde Lycando in Tzamandi montem commigravit, ibique urbem, quae in hodiernum usque diem extat, condidit, et similiter clusura nuncupata est. tenuit vero etiam Symposium, fecitque turmarchatum. Constantino autem Christi amantissimo imperante una cum matre sua Zoë, tunc primum Lycandus praetura facta est, primusque eius praetor appellatus est Melias patricius, tunc temporis illic clisuriarcham agens, qui postea quoque propter insignem in Romanorum imperatorem fidem et plurima ac praeclara in Saracenos edita facinora magistri honore ornatus est.

Quod ad Abaram turmam attinet, ea sub Sebastiae themate erat, imperante vero Romano clusura facta est.

Statutum autem antiquitus fuit ut capitaneus Mardaitarum At-

δαϊτῶν Ἀτταλίας παρὰ τοῦ βασιλέως δηλονότι προβάλλεσθαι· διὸ καὶ παρὰ Λέοντος τοῦ μακαριωτάτου βασιλέως κατεπάνω προεβλήθη Σταυράκιος ὁ Πλατὺς ἐπονομαζόμενος, ὃς χρόνους μὲν διέτριψεν ἱκανούς, οὐχὶ καλῶς δὲ καὶ τὰ τέλη διέθηκε. τοῦ γὰρ πρωτοσπαθαρίου Εὐσταθίου καὶ ἀσηκρῆτις ἐν τῷ τῶν Κιβυρραιωτῶν θέματι ἐκ προσώπου ἀποσταλέντος φθόνοι τινὲς ἀναμεταξὺ τούτων καὶ μάχαι γεγόνασιν· ὅ τε γὰρ Σταυράκιος ὁ Πλατὺς εἰς τὸν πατρίκιον Ἡμέριον καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου θαρρῶν ὡς ἅ τε παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα μεσιτευθείς, τῷ ἐκ προσώπου Εὐσταθίῳ ἀντέπιπτε καὶ μάλιστα ἐναντίως εἶχεν ἐν οἷς αὐτὸν ἑώρα ἔξω τοῦ δέοντός τι διαπραττόμενον ἢ καὶ προστάττοντα· ὅ τε δὲ πάλιν ὁ ἐκ προσώπου Εὐστάθιος πρὸς τὸν Σταυράκιον διέκειτο ἐχθρωδῶς, καὶ πολλὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεις καὶ μηχανὰς ἐπλάττετο. ὅθεν αἰτίας ὁ προρρηθεὶς Εὐστάθιος κατὰ τοῦ Σταυρακίου ἀνήγαγεν, ὡς τὸ τῶν Κιβυρραιωτῶν θέμα δύο στρατηγοὺς ἔχειν οὐ δύναται, δηλονότι ἐμὲ καὶ τὸν Σταυράκιον τὸν κατεπάνω Μαρδαϊτῶν· ἄλλα γὰρ ἐμοῦ προστάττοντος καὶ διοικεῖν ἐθέλοντος, ἄλλα ποιεῖν ὁ κατεπάνω Μαρδαϊτῶν βούλεται, καὶ αὐτεξούσιος ὢν τὰ αὐτῷ δοκοῦντα μανικῶς διαπράττεται. ἀνήγαγε δὲ καὶ ἄλλας ψευδολογίας τινάς, καὶ πολλὰς μηχανὰς κατ' αὐτοῦ συνερράψατο, τὰς μὲν πιθανῶς συνθείς, τὰς δὲ συκοφαντικῶς τε καὶ μανικῶς ἀναπλασάμενος. καὶ οὗτος δηλονότι τῷ πατρικίῳ Ἡμερίῳ καὶ λογοθέτῃ

taliae ab imperatore designaretur; unde etiam a Leone beatissimo imperatore designatus fuit Stauracius cognomento Platys, qui aliquandiu quidem illic egit, sed tributa non recte ordinavit. cum enim Eustathius protospatharius et asecretis in Cibyrrhaeotarum thema vicarius missus esset, aemulatio quaedam et contentio inter ipsos exorta est: quippe Stauracius Platys Hemerio patricio et logothetae cursus publici confidens, utpote quo intercedente imperatori conciliatus erat, Eustathio vicario se opposuit, atque omnino ei contrarium se praebuit, ubi praeter decorum committentem aut praecipientem aliquid videbat. vicissim Eustathius vicarius male erga Stauracium affectus multas adversus ipsum fraudes machinabatur et querelas contra eum producebat, in Cibyrrhaeotarum themate duos praetores esse non posse, se et Stauracium Mardaitarum capitaneum; quippe cum alia ipse iuberet statueretque, alia Mardaitarum capitaneus facere vellet et quasi sui iuris esset ea quae ipsi viderentur amenter peragere. produxit item alia quaedam mendacia, et multas contra eum fraudes excogitavit, quaedam probabiliter quidem, quaedam vero per calu-

τοῦ δρόμου θαρρῶν ταῦτα ἔγραψεν. ἐπὶ δὲ τῷ τότε καιρῷ φίλος Εὐσταθίου μᾶλλον ἦν ὁ πατρίκιος Ἡμέριος ἤπερ Σταυρακίου, κἂν ὕστερον ἐχθρανθέντες ἀμφότεροι ἔχθρας ἀνάμεστοι καὶ μανίας πλήρεις γεγόνασι. τὴν οὖν τοιαύτην ἀναφορὰν Εὐσταθίου δεξάμενος ὁ βασιλεύς, καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ πατρικίου Ἡμερίου πεισθείς, δέδωκε τὴν τοῦ τοιούτου κατεπάνω ἐξουσίαν τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Εὐσταθίῳ τῷ ἐκ προσώπου. τοῦ δὲ μακαρίου βασιλέως τὸν βίον ἀπὸ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω μετηλλαχότος, Ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τῆς αὐτοκράτορος ἀρχῆς ἐγκρατὴς γεγονώς, ὡς πάντας τοὺς ὑπὸ τοῦ μακαρίου βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ αὐτοῦ προβληθέντας ἔν τισιν ἀρχαῖς διεδέξατο, χαιρεκάκοις καὶ κακοβούλοις ἀνδράσι πεισθείς, οὕτω δὴ καὶ τὸν προρρηθέντα Εὐστάθιον διεδέξατο καὶ ἀντ' αὐτοῦ πεποίηκεν ἕτερον. ὁ γὰρ Χασὲ ἐκεῖνος ὁ ἐκ Σαρακηνῶν τῷ γένει ὁρμώμενος, Σαρακηνὸς δὲ τῷ ὄντι τῇ γνώμῃ καὶ τῷ τρόπῳ καὶ τῇ λατρείᾳ διατελῶν, ὁ τοῦ πατρικίου Δαμιανοῦ δοῦλος, ἐπεὶ πολλὴν παρρησίαν εἶχε τῷ τότε καιρῷ ὁ πρωτοσπαθάριος οὗτος Χασὲ πρὸς τὸν κῦριν Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα, ὡσαύτως καὶ ὁ πρωτοσπαθάριος Νικήτας ὁ ἀδελφὸς τοῦ Χασέ, ὁ καὶ τῶν Κιβυρραιωτῶν στρατηγὸς
P 138 γεγονὼς παρὰ τοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως. ὁ Νικήτας οὖν οὗτος ὁ ἀδελφὸς τοῦ προρρηθέντος Χασὲ τὸν βασιλέα ᾐτήσατο ὅτι ὡς ἀρχαῖόν σου φίλον εὐεργετεῖν με πρέπον ἐστίν, ἓν δὲ πρὸς τὴν βασιλείαν σου αἴτημα ἔχω,

3 ἔχθραν θέντες vulgo 8 τῷ δὲ μακαρίῳ βασιλεῖ vulgo 10 ὡς Meursius pro ὃς 11 προκληθέντας vulgo

mniam amenter confingens. atque haec quidem Hemerio patricio et logothetae cursus publici confisus scribebat. et is sane tunc temporis Eustathio magis quam Stauracio favebat, etsi postea inimici ambo infestissimi fuerint. eiusmodi igitur Eustathii relatione accepta imperator, et Hemerii patricii petitione persuasus, capitanei istius dignitatem protospathario Eustathio vicario dedit. sed ad superos elato beato illo imperatore, Alexander eius frater imperio potitus ferme omnes a fratre imperatore defuncto honoribus auctos in ordinem redegit, hominum malignorum pravis consiliis persuasus; et sic Eustathio, quem diximus, honorem non prorogavit, sed alium ipsi substituit. nam protospatharius Chase ille a Saracenis genus ducens, et re ipsa eorum quoque sententiam mores ac cultum retinens, Damiani patricii servus, plurimum tunc gratia valebat apud Alexandrum imperatorem, quemadmodum et protospatharius Nicetas eius frater, qui etiam Cibyrrhaeotarum praetor ab eodem imperatore factus fuit. hic igitur Nicetas praedicti Chase frater imperatorem compellavit, opor-

καὶ δίκαιόν ἐστιν εἰσακοῦσαί μου. τοῦ δὲ βασιλέως διαπορουμένου καὶ ἀντερωτῶντος τί ἂν εἴη τοῦτο τὸ αἴτημα, καὶ ὅπερ ἐάν ἐστιν ὑπακοῦσαι ὑποσχομένου, ὁ προρρηθεὶς Νικήτης ᾐτήσατο ὅτι τὸν υἱόν μου αἰτοῦμαι ἵνα ποιήσῃ ἡ βασιλεία σου κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας· οὗ τινὸς ὁ βασιλεὺς τῇ αἰτήσει πεισθείς, ἐπὶ προελεύσεως εἰσαγαγὼν ἐπὶ τοῦ Χρυσοτρικλίνου τὸν υἱὸν τοῦ πρωτοσπαθαρίου Νικήτα τὸν σπαθαροκανδιδᾶτον Ἀβέρκιον, προεβάλετο αὐτὸν κατεπάνω τῶν Μαρδαϊτῶν Ἀτταλίας, καθὼς καὶ ὁ μακάριος Λέων ὁ βασιλεὺς πρότερον Σταυράκιον τὸν Πλατὺν ἐπονομαζόμενον. καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆθεν παλαιὸς ἔχων τύπος, καθὼς ἐν ἀρχαῖς εἴρηται, ὑπὸ τοῦ βασιλέως προβάλλεσθαι τὸν κατεπάνω Μαρδαϊτῶν.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ βασιλέως τοῦ Θεοφίλου παρακοιμώμενος γέγονε Σχολαστίκιος ὀστιάριος, ἐπὶ δὲ Μιχαὴλ υἱοῦ Θεοφίλου παρακοιμώμενος Δαμιανὸς πατρίκιος· καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γέγονε παρακοιμώμενος Βασίλειος ὁ φιλόχριστος βασιλεύς. ἐπὶ δὲ τοῦ Βασιλείου φιλοχρίστου δεσπότου παρακοιμώμενος οὐ γέγονε δι' ὅλης αὐτοῦ τῆς βασιλείας. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου παρακοιμώμενος γέγονε Σαμωνᾶς ὁ πατρίκιος, καὶ μετὰ τοῦτον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως γέγονε Κωνσταντῖνος ὁ πατρίκιος. ἐπὶ δὲ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως γέγονε παρακοιμώμενος πατρίκιος Βαρβάτος. ἐπὶ δὲ

3 ὑπακοῦσαι om M

tere sibi ut amico veteri beneficium conferri, esse autem unum quod ab eius maiestate peteret, in quo exaudiri deberet: imperatore vero ambigente, interrogante que quidnam illud esset, et pollicente ipsum id, quidquid tandem esset, impetraturum esse, respondit ut filius meus capitaneus Mardaitarum Attaliae creetur; eiusque petitioni satisfaciens imperator Abercium spatharocandidatum Nicetae protospatharii filium, in processu introductum in triclinium Aureum, Mardaitarum Attaliae capitaneum designavit, quemadmodum antea beatus Leo imperator Stauracium Platyn cognominatum. et eo quidem ritu, ut initio dixi, antiquitus ab imperatore Mardaïtarum capitaneus designabatur.

Sciendum autem sub Theophilo imperatore accubitorem fuisse Scholasticium ostiarium, et sub Michaële eius filio Damianum patricium, et post eum sub eodem Basilium qui postea Christi amans imperator fuit. sed sub Basilio Christi amante imperatore, quoad usque regnavit, nullus fuit accubitor. verum imperante Leone iterum hac dignitate ornatus est Samonas patricius, et post eum sub eodem imperatore Constantinus patricius. Alexandro autem imperium tenente accubitor creatus fuit Barbatus patricius; et sub Constantino Christi

Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου γέγονε πάλιν Κωνσταντῖνος πατρίκιος ὁ προρρηθεὶς ἐπὶ Λέοντος δεσπότου, ἐπὶ δὲ Ῥωμανοῦ δεσπότου Θεοφάνης πατρίκιος· ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τὸ δεύτερον γέγονε Βασίλειος πατρίκιος.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου βασιλέως ἦν ὁ Κτενᾶς ἐκεῖνος, γέρων κληρικὸς πάνυ πλούσιος, ὅστις ἦν καὶ δομέστικος εἰς τὴν νέαν ἐκκλησίαν· ὑπῆρχε δὲ τεχνίτης εἰς τὸ ᾆσμα, οἷος τῷ τότε καιρῷ ἕτερος οὐκ ἦν. ὁ δὲ αὐτὸς Κτενᾶς τὸν πατρίκιον Σαμωνᾶν ἐδυσώπησε, τῷ τότε καιρῷ παρακοιμωμένου αὐτοῦ ὄντος, μεσιτεῦσαι αὐτὸν εἰς τὸν βασιλέα τοῦ γενέσθαι πρωτοσπαθάριον καὶ φορεῖν ἐπικούτζουλον καὶ προέρχεσθαι εἰς τὸν Λαυσιακὸν καὶ καθέζεσθαι ὡς πρωτοσπαθάριον καὶ ῥογεύεσθαι αὐτὸν λίτραν μίαν, καὶ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως δοῦναι τῷ βασιλεῖ λίτρας τεσσαράκοντα. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐκ ἠνέσχετο τοῦτο ποιῆσαι, λέγων τῶν ἀδυνάτων τυγχάνειν καὶ εἰς μεγάλην ἀδοξίαν τῆς βασιλείας μου κληρικὸν γενέσθαι πρωτοσπαθάριον. ἀκούσας δὲ ὁ αὐτὸς Κτενᾶς παρὰ τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ ταῦτα προσέθηκεν εἰς τὰς τεσσαράκοντα λίτρας καὶ σχολαρίκια ζυγὴν μίαν, ἐκτιμηθεῖσαν λίτρας δέκα, καὶ τραπεζίου ἀσίμιν ἔνζωδον διάχρυσον ἀνάγλυφον, ἐκτιμηθὲν καὶ αὐτὸ λίτρας δέκα.
P 139 *καὶ δυσωπηθεὶς ὁ βασιλεὺς τῇ παρακλήσει τοῦ πατρικίου Σαμωνᾶ καὶ παρακοιμωμένου ἀνελάβετο τὰς τεσσαράκοντα τοῦ*

20 *καὶ τραπεζίου — δέκα* add B 23 *τοῦ χρυσίου* add B

amante imperatore rursum Constantinus patricius fuit, cuius antea mentionem feci sub domino Leone. sub Romano imperatore hunc honorem tenuit Theophanes patricius, sub Constantino autem iterum Basilius patricius.

Sub imperatore illo Christi amantissimo et perpetua memoria digno Leone Ctenas ille vixit, clericus aetate gravis et omnino dives, novae ecclesiae domesticus, qui canendo omnes sui temporis antecellebat. hic Samonae patricio, qui tunc temporis accubitor erat, persuasit uti pro se apud imperatorem intercederet, ut protospatharius fieret et camasum ferret ac in Lausiacum progrederetur, sederetque veluti protospatharius rogamque acciperet libram unam: se huius rei causa imperatori daturum libras quadraginta. at imperator recusabat, dicens fieri non posse, et maiestate sua indignum, clericum fieri protospatharium. quod cum ex Samona patricio idem ille Ctenas intellexisset, ad quadraginta libras inaurium par unum adiecit libris decem aestimatum, et mensulam caelatam ex argento non signato, inauratam et sculptam, cuius item pretium erat decem librarum. per-

χρυσίου λίτρας καὶ τὴν ζυγὴν τὰ σχολαρίκια καὶ τοῦ τραπεζίου τὸ ἀνάγλυφον καὶ διάχρυσον ἀσίμιν, ὡς γενέσθαι τὸ πᾶν δόμα τοῦ αὐτοῦ Κτενᾶ λίτρας ἑξήκοντα. τότε ἐποίησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς πρωτοσπαθάριον καὶ ἐρογεύθη τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λίτραν μίαν. ἔζησε δὲ ὁ αὐτὸς Κτενᾶς μετὰ τὸ τιμηθῆναι αὐτὸν πρωτοσπαθάριον ἔτη δύο καὶ ἐτελεύτησεν, ἐρογεύθη δὲ τὰ δύο ἔτη ἀνὰ λίτραν μίαν.

Κεφάλαιον να'.

περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ γέγονε τὸ βασιλικὸν δρομώνιον, καὶ περὶ τῶν πρωτοκαράβων τοῦ αὐτοῦ δρομωνίου, καὶ ὅσα περὶ τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλας.

Ἰστέον ὅτι μέχρι τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὐκ ἦν βασιλικὸν δρομώνιον ἐν ᾧ εἰσήρχετο ὁ βασιλεύς, ἀλλ' εἰς ῥούσιον ἀγράριον εἰσήρχετο. πλὴν ἐπὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, ὅτε ἐπῆλθεν ὁ αὐτὸς βασιλεὺς εἰς τὰ θέρμα τῆς Προύσης, καὶ πάλιν ὅτε ἀπῆλθε θεάσασθαι τὸ γεφύριον τοῦ Ῥηγίου δηλονότι τῇ κελεύσει αὐτοῦ καὶ προνοίᾳ κτιζόμενον, εἰς δρομώνιον εἰσῆλθε, καὶ ἕτερον δρομώνιον ἠκολούθει ὄπισθεν. οἱ δὲ ἐν αὐτῷ εἰσελθόντες ἐλάται ὑπῆρχον ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἀγραρίου καὶ ἀπὸ τῶν Στενιτῶν πλωΐμων. τὸ γὰρ παλαιὸν εἶχε τὸ Στε-

7 λίτρας χιλίας M

suasus imperator Samonae patricii et accubitoris precibus libras illas auri quadraginta et inaurium par accepit, et mensulam caelatam ex argento non signato inauratam; quod totum Ctenae donum sexaginta librarum erat; fecitque eum protospatharium, et rogam dedit librae unius. vixit autem hic Ctenas post acceptum protospatharii honorem annos duos, et tunc obiit, cum singulis annis unius librae rogam accepisset.

51. *de imperiali dromonio, quomodo factum sit, et de protocarabis eius; item de protospathario Phialae.*

Sciendum est usque ad tempora Leonis praeclari sapientissimique imperatoris dromonium imperiale, quo veheretur imperator, nullum fuisse, sed agrarium tantum russaeum, praeterquam sub Basilio Christi amante imperatore: quippe idem imperator cum ad Prusae thermas ac rursum ad Rhegii pontem videndum abiret, quem extrui ipse iusserat, dromonium conscendit, quod alterum dromonium sequebatur; remiges vero qui in eo, ex imperiali agrario erant et ex nautis Stenitis. ab antiquo enim in Steno chelandia imperialia na-

νὸν χελάνδια βασιλικὰ πλώϊμα μέχρι τῶν δέκα. ἐπεὶ δὲ ὁ μακάριος βασιλεὺς ὅλα τὰ πλείονα αὐτοῦ μεταστασιμάτα εἰς τὰς Πηγὰς ἐποίει διὰ τὸ καὶ ὑπ' αὐτοῦ κτισθῆναι τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Ἕβδομον καὶ εἰς τὴν Ἱερίαν καὶ εἰς τὴν Βρύαν, εἰσήρχετο εἰς τὸ ἀγράριον κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον. ὅτε δε εἰς μακρότερον ἀπῄει πρόκενσον, οἷον εἰς τὰ θέρμα τῆς Προύσης καὶ εἰς ἐπιτήρησιν τοῦ Ῥηγίου τῆς γεφύρας, εἰσῄει, καθὼς προείρηται, εἰς δρομώνιον, καὶ ἠκολούθει ἕτερον δρομώνιον, διότι καὶ πλείονας ἄρχοντας εἰσέρχεσθαι μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς ὑπολοίπους εἰς το δεύτερον δρομώνιον. ὁ δὲ ἀοίδιμος καὶ σοφώτατος Λέων ὁ βασιλεὺς φιλοτιμότερόν πως πρὸς τοὺς μαγίστρους καὶ πατρικίους καὶ οἰκείους συγκλητικοὺς διακείμενος καὶ θέλων ἀεὶ τοῦτο συγχαίρεσθαι, λογισάμενος μὴ ἐπαρκεῖν εἰς ὑποδοχὴν πλειόνων ἀρχόντων τὸ ἀγράριον, ἐποίησε δρομώνιον, καὶ δὴ ἀπαύστως εἰσήρχετο ἐν αὐτῷ ὁπουδὰν ἐβούλετο ἀπελθεῖν. συνήρχοντο δὲ μετὰ αὐτοῦ οἵους ἂν ἐβούλετο τῶν ἀρχόντων, ἀπό τε μαγίστρων καὶ πατρικίων· κατὰ τύπον γὰρ ἐν τῷ ἀγραρίῳ οὐδεὶς ἕτερος εἰσήρχετο μετὰ τοῦ βασιλέως εἰ μὴ ὁ δρουγγάριος τῆς βίγλης καὶ ὁ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου καὶ ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου καὶ ὁ ἑταιρειάρχης καὶ ὁ μυστικὸς καὶ ὁ τῶν δεήσεων, καὶ ὅτε παρῆν ἐν τῇ πόλει
P 140 *καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, καὶ ὁ παρακοιμώμενος, καὶ ὁ πρωτοβεστιάριος, καὶ ἐκ τῶν κοιτωνίτων οὓς ἂν ἐκέλευσεν ὁ*

2 *μεταστήματα* M 4 *εἰρίαν* M 5 *βροίαν* M 9 *διὰ τὸ?*

vigationi instructa decem erant. cum vero beatae memoriae imperator plerumque ad Pegana migraret, quod ea palatia ab eo aedificata essent, similiter in Hebdomum, in Hieriam et in Bryantem, agrarium de more prisco ingrediebatur: at cum longiorem aliquam profectionem susciperet, veluti ad Prusae thermas et ad Rhegii pontem videndum, dromonium, ut antea dictum est, conscendebat, sequebaturque alterum dromonium, in quo reliquus comitatus esset, cum in priori una cum imperatori essent plerique principes. sed Leo ille praeclarus ac sapientissimus imperator benignius erga magistros patricios et consiliarios suos affectus, gratificarique eis hac in re cupiens, cum ad plerosque principes excipiendos non sufficere agrarium videret, dromonium fieri curavit, eoque semper usus est quocunque demum proficisci vellet; et comitabantur e principibus magistris patriciis, quoscunque vellet. in agrario enim ritu solito nemini cum eo esse licebat nisi drungario excubiarum, drungario rei navalis, logothetae cursus publici, hetaeriarchae, mystico, magistro libellorum supplicum, domestico scholarum, si in urbe esset, accubitori, protovestiario, et e

βασιλεύς. δι' οὖν τὸν τρόπον τοῦτον ἐποίησε Λέων ὁ ἀοίδιμος καὶ σοφώτατος βασιλεὺς τὸ δρομώνιον, καὶ μετά τινα καιρὸν ἐποίησε καὶ ἕτερον δρομώνιον, ὃ καὶ δεύτερον προσηγορεύθη καὶ ἀκολούθως ὠνομάσθη. καὶ γὰρ εἰς μακρόκενσα ἀπήει ὁ μακάριος οὗτος βασιλεύς, οἷον εἰς Νικομήδειαν, εἰς τὸν Ὄλυμπον, εἰς τὰ Πύθια· καὶ διὰ τοῦτο ἐπετηδεύσατο τὰ δύο δρομώνια εἰς ὑπηρεσίαν καὶ ἀνάπαυσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ. πολλάκις γὰρ ἐξερχομένου αὐτοῦ εἰς τὰ πλησίον πρόκενσα, τὴν μίαν οὐσίαν κατελίμπανεν εἰς τὸν Ἱππόδρομον πρὸς φύλαξιν τοῦ παλατίου, διὰ τὸ τάγμα τοῦ ἀριθμοῦ κατὰ τὸν ἐπικρατήσαντα παλαιὸν τύπον μετὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν ταξιδεύειν, καὶ ἐναπομένοντες εἰς τὸν Ἱππόδρομον συνεξιοῦσι κατὰ τύπον τοῖς βασιλεῦσιν εἰς τὰ πρόκενσα.

Ὅτι ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν βασιλικὸν ὀφφίκιον ἦν τῷ πρωτοσπαθαρίῳ τῆς φιάλης· οὗτος δὲ ὁ πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης ἐπεκράτει καὶ εἶχεν ὑπ' αὐτὸν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν βασιλικῶν ἀγραρίων ῥουσίων τε καὶ μαύρων, ἄνευ τῶν ἀγραρίων τῆς Αὐγούστης· τὰ γὰρ ἀγράρια τῆς Αὐγούστης τά τε ῥούσια καὶ μαῦρα ἐπεκράτει καὶ ἐξουσίαζεν ὁ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως καινουργηθέντα τὰ δρομώνια κελεύσει βασιλικῇ εἶχεν ὁ αὐτὸς πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης

11 ἐπικρατῆσαν M, idque post τύπον 12 ἐναπομένοντος M

cubiculariis quos imperator iussisset. hac itaque de causa Leo ille praeclarus ac sapientissimus imperator dromonium fecit; et aliquanto post alterum quoque dromonium fieri curavit, quod secundum appellatum semper nomen retinuit. saepe enim imperator hic longiora itinera instituebat, veluti Nicomediam aut Olympum versus et Pythia; quamobrem etiam haec dromonia paravit in suum ac principum suorum usum ac commodum. frequenter vero cum non ita longe profecturus esset, partem unam in Hippodromo relinquebat ad palatii custodiam, quia ibi iam ex antiquo more numeri cohors cum scholarum domestico in praesidio agere solebant; cumque in Hippodromo manerent ritu solito, una cum imperatoribus in processum pergebant.

Primitus vero etiam imperiale officium gerebat Phialae protospatharius, habebatque sub sua potestate remiges omnes agrariorum imperatoris tam russaeorum quam nigrorum, exceptis iis quae ad Augustam pertinebant: ista enim sive russaea sive nigra sub ipsius mensae domestico erant. sed cum sub Leone praeclaro illo ac sapientissimo imperatore dromonia primum conficerentur imperiali iussu,

καὶ τῶν τοιούτων δρομωνίων τοὺς ἐλάτας ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν. ὁ οὖν προρρηθεὶς πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ καθ' ἑκάστην δείλην ἀπὸ παλαιοῦ τύπου κατήρχετο καὶ ἐκαθέζετο ἐν τῇ φιάλῃ (διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐλέγετο πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης) καὶ τὰς ἀναμεταξὺ δίκας τῶν ἐλατῶν τῶν τε ἀγραρίων καὶ τῶν δρομωνίων τῶν παρ' αὐτοῦ ἐξουσιαζομένων ἔκρινε καὶ κατὰ τὸ δίκαιον ἐδίκαζέ τε καὶ ἐδιοίκει· καὶ ἡνίκα παρὰ τὸ δέον εὕρισκέ τινα ἢ ἐργαζόμενον ἤ τινα ἀδικοῦντα ἢ εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν βαγεύοντα, τοῦτον διὰ μαγκλαβίων σφοδρῶν ἐπεξήρχετο. καὶ καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, πάντες οἱ τῶν δρομωνίων ἐλάται καὶ οἱ τῶν τοῦ βασιλέως ἀγραρίων, τῶν ῥουσίων καὶ τῶν μαύρων, ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν θεωρίαν ὑπῆρχον τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλης. τὰ δὲ τῆς Αὐγούστης ἀγράρια τά τε ῥούσια καὶ μαῦρα ὑπὸ τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἐφορείαν ὑπῆρχον τοῦ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης, δηλονότι τὸν λόγον τῶν ἀγραρίων τούτων ποιοῦντος τοῦ τῆς τραπέζης οὐχὶ πρὸς τὴν Αὐγοῦσταν ἀλλὰ πρὸς τὸν βασιλέα. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως ἦν πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης ὁ Ἰωάννης, οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ Θαλάσσων, καὶ μετ' αὐτὸν γέγονεν ὁ πρωτοσπαθάριος ὁ Ποδάρων, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων ὁ Ἀρμένης ὁ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀρσενίου καὶ μαγκλαβίτου πατήρ. οὗτοι δέ, ὅ τε ὁ πρωτο-

7 ἐδίκασέ vulgo 10 ὑπεξήρχετο vulgo quanquam infra quoque p. 241, 11 ὑπεξῆλθε 22 ὁ Ἀρμένης — ὁ Λέων add B

eorum etiam remiges protospatharii Phialae arbitrio subiecti fuere; isque quotidie ex veteri consuetudine sub vesperam descendens considebat in Phiala, unde et protospatharii Phialae nomen accepit, ac inter agrariorum dromoniorumque remiges sibi subiectos lites iudicabat atque ius dicebat administrabatque; et si quid praeter decorum commisisse aliquem comperisset aut iniuriam cuipiam fecisse vel officium suum deseruisse, eum flagris acriter excipiebat. et, ut dictum est, omnes remiges dromoniorum agrariorumque imperialium, tam russaeorum quam nigrorum, sub potestate erant ac cura protospatharii Phialae: sed Augustae agraria sive russaea sive nigra ad mensae ipsius domesticum pertinebant, ita tamen ut ille muneris sui rationem non Augustae redderet sed imperatori. sub Leone autem praeclaro illo ac sapientissimo imperatore Phialae protospatharius erat Ioannes cognomento Thalasson, post quem Podaron, cui successit Leo Armenius, Arsenii protospatharii et manclabitae pater. hi vero, protospatharius Podaron et Leo Armenius, protelatae fuerunt Nasar patricii et rei navalis drungarii; et sub Basilio Christi amantissimo

σπαθάριος Ποδάρων καὶ ὁ Λέων ὁ Ἀρμένης, πρωτελάται γεγόνασι τοῦ πατρικίου Νάσαρ καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου, καὶ ἐπὶ Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου ἀνῆξαν ἀπὸ τοῦ πλωΐμου καὶ γεγόνασι πρωτελάται τοῦ ἀγραρίου τοῦ βασιλέως· ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σο- P 141 φωτάτου βασιλέως, ἡνίκα καὶ τὰ δρομώνια ἐποίησε, διὰ τὴν ἀνδρίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐμπειρίαν τῆς θαλάσσης ἐποίησεν αὐτοὺς πρωτοκαράβους. καὶ περιστάσεως γενομένης εἰσήγαγεν ὁ βασιλεὺς τῶν δύο δρομωνίων τοὺς ἐλάτας μετὰ τῶν δύο πρωτοκαράβων τοῦ πρώτου δρομωνίου εἰς χελάνδια πλώϊμα, δοὺς αὐτοῖς ἐξόπλισιν πολλὴν καὶ ἀναγκαίαν, οἷον σκουτάρια δόρκας κλιβάνια κάλλιστα, καὶ ἄλλα ὅσα ἐπιδέονται πλώϊμοι στρατιῶται ἐπιφέρεσθαι· καὶ ἀνελάβετο αὐτοὺς ὁ πατρίκιος Εὐστάθιος καὶ δρουγγάριος τοῦ πλωΐμου μετὰ τοῦ βασιλικοῦ στόλου, καὶ ἀπήει κατὰ τῶν ἐναντίων. τοῦτο δὲ ὅλον ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς διὰ τὸ ἀποβλέπειν τὸν πατρίκιον Εὐστάθιον καὶ δρουγγάριον τοῦ πλωΐμου πρὸς πόλεμον τῶν ἐναντίων. καὶ ἀντ' ἐκείνων ἐκυβέρνα τὸ βασιλικὸν δρομώνιον Μιχαὴλ ὁ γέρων καὶ συνετὸς ἐκεῖνος, ὄντων αὐτῶν τῷ τότε καιρῷ πρωτελατῶν. οἱ δὲ ἐλαύνοντες εἰς τὰ δρομώνια ἕως τῆς ἐλεύσεως τῶν βασιλικῶν ἐλατῶν ὑπῆρχον Στενῖται ἐκ τῶν οὐσιῶν τοῦ Στενοῦ. ὅτε δὲ ὑπέστρεψαν ἐκ τοῦ ταξιδίου, πάλιν ἦσαν εἰς τὴν ἰδίαν δουλείαν καθὼς καὶ προϋπῆρχον. τότε οἱονεὶ φιλοτιμούμενος ὁ βασιλεὺς τὸν πρωτοσπαθάριον τὸν Ποδάρωνα διὰ τὸ ἀνδραγαθῆσαι αὐτὸν καὶ εὐδοκιμῆσαι

19 αὐτῷ M

imperatore a re navali translati protelatae agrarii imperatorii effecti sunt; sub Leone vero praeclaro sapientissimoque imperatore, cum dromonia is fecisset, propter eorum fortitudinem reique maritimae peritiam protocarabi facti sunt; cum autem belli necessitas urgeret, utriusque dromonii remiges, cum duobus primi dromonii protocarabis in chelandia imperator introduxit, data iis armatura multiplici et necessaria, ut sunt scuta, pelles cervinae, clibana pulcherrima, et alia quibus adscitis Eustathius patricius reique navalis drungarius cum classe imperatoria contra hostes profectus est. fecitque totum hoc imperator, quia Eustathius patricius reique navalis drungarius bellum cum hostibus gerere cogitabat; et interea vice illorum dromonium imperiale gubernabat Michaël ille senex ac peritissimus omnium illius aevi protelatarum. qui autem dromonia agitabant, usque dum imperatoris remiges venirent, Stenitae erant Steni incolae. cum vero ex bellica expeditione redirent, pristina iterum officia praestabant. et tunc honoris ergo imperator protospathario Podaroni pro-

ὑπὲρ πάντας εἰς τὸν πόλεμον καὶ μαρτυρηθῆναι καὶ παρὰ τοῦ πατρικίου Εὐσταθίου καὶ δρουγγαρίου τοῦ πλωΐμου ἕτερον τοιοῦτον μὴ εἶναι εἰς τὸ πλώϊμον ἐπί τε ἀνδρίᾳ καὶ διεγέρσει καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀρεταῖς καὶ μάλιστα τῇ πρὸς τὸν βασιλέα εὐνοίᾳ καὶ ὀρθῇ πίστει, δέδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρωτοσπαθαρίου τῆς φιάλης. διά τε τὸ εἶναι αὐτὸν ἀγράμματον, προστάξει τοῦ βασιλέως κατήρχετο κριτὴς ἀπὸ τοῦ Ἱπποδρόμου καὶ συνεκαθέζετο μετὰ αὐτοῦ ἐν τῇ φιάλῃ καὶ ἔκρινε τοὺς ἐλάτας. τὰ δὲ αὐγουστιακὰ ἀγράρια, καθὼς προείρηται, ἐπεκράτει ὁ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης. μετὰ τοῦτο δὲ προεβάλετο ὁ βασιλεὺς τόν τε Ποδάρωνα καὶ τὸν Λέοντα τὸν Ἀρμένην τοποτηρητὰς τοῦ βασιλικοῦ πλωΐμου· πρωτοκαράβους δὲ τοῦ δρομωνίου αὐτοῦ προεβάλετο τὸν Μιχαὴλ ἐκεῖνον τὸν γέροντα, πρωτελάτην τῷ τότε καιρῷ δρομωνίου τυγχάνοντα, δευτεροελάτην δὲ γεγονότα τοῦ ἀγραρίου Βασιλείου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, καὶ τὸν ἕτερον Μιχαήλ, οὗ τὸ ἐπίκλην Βαρκαλᾶς, ὅστις ἦν πρότερον εἰς τὸ πλώϊμον πρωτελάτης τοῦ δρουγγαρίου Εὐσταθίου καὶ πατρικίου, ὅτε ἐπέρασε τοὺς Τούρκους καὶ κατεπολέμησε τὸν Συμεὼν τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας. οὗτος οὖν ὁ Συμεὼν ὁ ἄρχων Βουλγαρίας μαθὼν τὴν τοῦ πλωΐμου πρὸς τὸν ποταμὸν ἄφιξιν, καὶ ὅτι μέλλει τὸ πλώϊμον τοὺς Τούρκους κατ' αὐτοῦ περᾶσαι, ἐποίησε λέσας ἤτοι πλοκὰς ἰσχυρὰς πάνυ καὶ στερεμνίους, ὥστε μὴ δύνασθαι τοὺς Τούρκους ἀντιπερᾶν·

2 πολέμου M

pter rem praeclarissime gestam prae omnibus in bello, et quia Eustathius patricius reique navalis drungarius hoc illi testimonium perhibuerat, non esse alium in tota classe maiore fortitudine vigilantia et aliis virtutibus, maxime vero amore ac fide in imperatorem, potestatem protospatharii Phialae contulit. cumque illiteratus esset, iussu imperatoris ex Hippodromo iudex veniebat, qui cum eo in Phiala sedebat et remiges iudicabat. at Augustae agraria, ut dictum est, mensae Augustae domesticus curabat. postea autem imperator Podaronem et Leonem Armenium classis suae vicarios designavit; protocarabos vero dromonii sui fecit Michaëlem illum senem, qui tunc temporis protelates dromonii erat et ante in agrario Christi amantissimi imperatoris Basilii deuteroëlates, et Michaëlem alterum, Barcalan cognominatum, qui ante protelates in classe erat sub Eustathio patricio et drungario, cum contra Turcas proficisceretur et Symeonem Bulgariae principem debellaret. qui Symeon Bulgariae princeps cognito in flumen deductam esse classem et Turcas contra se transmissuram, funes fecit sive catenas firmas ac duras admodum, quibus im-

δι' ἣν ἐπίνοιαν καὶ ἐκωλύθησαν οἱ Τοῦρκοι τὸ πρῶτον περᾶσαι. ὁ οὖν προρρηθεὶς Μιχαὴλ ὁ Βαρκαλᾶς μετὰ καὶ ἄλλων δύο πλωΐμων ἀναλαβόμενοι τὰ σκουτάρια καὶ σπαθία αὐτῶν, ἀνδρείῳ καὶ ῥωμαλέῳ ὁρμήματι ἐκπηδήσαντες τοῦ χελανδίου P 142 κατέκοψαν τὰς λέσας ἤτοι τοὺς πλοκούς, καὶ ἤνοιξαν τὸν πόρον Τούρκοις. τοῦτον οὖν τὸν Βαρκαλᾶν οἱ Τοῦρκοι ἰδόντες καὶ τὸ ἀνδρεῖον αὐτοῦ ὑπερθαυμάσαντες, ὅτι μόνος τῶν δύο προπορευόμενος πλωΐμων πρῶτος κατέκοψε τὸν πλοκόν, θαυμάσαντες εἶπον ὅτι τοῦτον ἔπρεπεν ὀνομάζεσθαι πατρίκιον καὶ εἶναι κεφαλὴν τοῦ πλωΐμου. τὴν οὖν τοῦ Βαρκαλοῦ ἀνδρειότητα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν αὐτὸν δευτεροελάτην εἰς τὸ δρομώνιον βασιλικόν. εἶθ' οὕτως τοῦ Ποδάρωνος καὶ τοῦ Λέοντος γενομένων τοποτηρητῶν προεβλήθη ὁ Μιχαὴλ ὁ γέρων καὶ οὗτος ὁ Βαρκαλᾶς πρωτοκάραβοι τοῦ δρωμονίου.

Ὅτι ὁ προρρηθεὶς Λέων ὁ Ἀρμένης, ὁ πατὴρ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἀρσενίου καὶ μαγγλαβίτου τοῦ τελευτήσαντος, τελευτᾷ τοποτηρητὴς ὢν εἰς τὸ πλώϊμον· ὁ δὲ πρωτοσπαθάριος ὁ Ποδάρων μετά τινας χρόνους προεβλήθη στρατηγὸς ἐν τῷ θέματι τῶν Κιβυρραιωτῶν.

Ὅτι τοῦ Ποδάρωνος γεγονότος τοποτηρητοῦ προεβλήθη πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης ὁ πρωτοσπαθάριος Θεοφύλακτος ὁ Βιμβιλίδης, ἀνεψιὸς τυγχάνων τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου, οὗ τὸ ἐπίκλην Θαλάσσων, καὶ διήρκεσεν ἐν ἔτεσί τισι

12 τὸ δρ. τὸ β.?

pediret quo minus in ulteriorem ripam Turcae exscendere possent; atque ita primum Turcae exscensu cohibiti sunt. quod cum ita esset, Michael, quem dixi, Barcalas, et cum eo duo alii nautae classiarii assumptis scutis et gladiis, viriliter plane ac fortiter chelandio exsilientes, funes sive catenas disciderunt et transitum Turcis aperuerunt. Turcae itaque ubi factum hoc egregium Barcalae vidissent, eum solum duobus nautis classiariis praeeuntem primum catenas discidisse, cum summa admiratione dixerunt hunc dignum esse qui patricius fieret et rei navali praeficeretur; quamobrem etiam imperator, Barcalae fortitudine ad ipsius aures delata, dromonii sui deuteroëlatem creavit. mox vero Podarone et Leone vicariis constitutis, Michael ille senex et hic Barcalas protocarabi dromonii facti sunt.

Et praedictus quidem Leo Armenius, protospatharii et manclabitae Arsenii defuncti pater, diem obiit cum rei navalis vicarius esset: Podaron vero protospatharius quodam elapso tempore praetor creatus est thematis Cibyrrhaeotarum.

Qui cum vicarius factus esset, Phialae protospatharius creatus est protospatharius Theophylactus Bimbilides, consobrinus protospatharii Ioannis Thalassonis cognominati, perseveravitque aliquot annis ineun-

τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου καὶ φιλοχρίστου δεσπότου. τούτου οὖν τελευτήσαντος, διὰ τὸ ὑπεργηρᾶσαι τὸν προρρηθέντα Μιχαὴλ τὸν γέροντα καὶ εἰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους διατρῖψαι ἐν τῇ τοῦ πρωτοκαράβου ὑπουργίᾳ ἐτιμήθη τῇ τοῦ πρωτοσπαθαρίου ἀξίᾳ καὶ προεβλήθη καὶ πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης. καὶ εἰσερχομένου τοῦ βασιλέως ἐν τῇ φιάλῃ ἐν τῷ δρομωνίῳ καὶ ἀπιόντος εἴτε ἐν προκένσῳ εἴτε ἀλλαχοῦ, ἵστατο ὁ καλὸς ἐκεῖνος γέρων καὶ ἀείμνηστος κατὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἐμπειρίαν μέσον τοῦ δρομωνίου, προθυμοποιῶν καὶ προτρεπόμενος τοὺς τοῦ δρομωνίου ἐλάτας γενναιότερον καὶ ἀνδρειότερον ἐλαύνειν τε καὶ κωπηλατεῖν, ἅμα δὲ καὶ τοῖς τότε πρωτοκαράβοις ὑποτιθέμενος κατὰ τὴν δυσκρασίαν καὶ πνεῦσιν τῶν ἀνέμων τὴν βασίλειον ναῦν πηδαλιουχεῖν τε καὶ κυβερνᾶν. τούτου οὖν τελευτήσαντος, διὰ τὸ νήπιον τυγχάνειν τὸν βασιλέα καὶ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου καὶ παρακοιμωμένου γέγονεν ὁ Θεόδοτος ἐκεῖνος πρωτοκάραβος, τῷ τότε καιρῷ πρωτελάτης ὤν, τιμηθεὶς κατὰ διαφόρους καιροὺς κανδιδᾶτος, στράτωρ, σπαθάριος, σπαθαροκανδιδᾶτος καὶ μετὰ ταῦτα πρωτοσπαθάριος καὶ πρωτοσπαθάριος τῆς φιάλης· ὃς ἦν γαμβρὸς τοῦ προρρηθέντος Μιχαὴλ τοῦ γέροντος. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ παλαιοῦ τύπου ποτὲ ἐγεγόνει ἢ ἐτιμήθη πρωτοκάραβος τοῦ βασιλέως πρωτοσπαθάριος, ἀλλ' οὐδὲ σπαθαροκανδιδᾶτος, ἀλλ'

22 τύπου ποτὲ add B

tis imperii Christi amantissimi domini Constantini Porphyrogeniti. hoc igitur mortuo, quia iam aetate confectus esset Michaël ille senex quem dixi, et protocarabi munus plurimos annos sustinuisset, dignitate protospatharii ornatus est factusque Phialae protospatharius; et cum imperator dromonii Phialam ingrederetur atque in processu sive alio iret egregius ille senex et ob rei navalis peritiam semper memorandus, stabat in medio dromonii, remiges exhortans uti alacrius remis incumberent, simul etiam protocarabos docens quomodo pro ratione ac vi ventorum navem imperatoris dirigerent. eo defuncto propter pueritiam imperatoris et fatuitatem Constantini patricii et accubitoris protocarabus factus est Michaëlis illius memorati senis gener, Theodotus, tunc temporis protelates, diversis temporibus creatus candidatus, strator, spatharius, spatharocandidatus, et postea protospatharius atque Phialae protospatharius. neque enim ab antiqua consuetudine protocarabus imperatoris fiebat protospatharius aut spatharocandidatus, sed vel candidatus vel strator vel saepe etiam spatharius. sub Leone autem praeclaro illo ac sapientissimo imperatore

ἢ κανδιδᾶτος ἢ στράτωρ ἢ τὸ πολὺ σπαθάριος. ἐπὶ δὲ Λέοντος τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου βασιλέως οὗτος μόνος ὁ Μιχαὴλ ἐτιμήθη σπαθάριος καὶ μετὰ ταῦτα σπαθαροκανδιδᾶτος. διὰ δὲ τὸ ἀδιάκριτον τοῦ πατρικίου Κωνσταντίνου παρακοιμωμένου γεγόνασιν οἱ πρωτοκάραβοι σπαθαροκανδιδᾶτοι καὶ οὗτος ὁ Μιχαὴλ πρωτοσπαθάριος. τοῦ δὲ βασιλέως
τοῦ κυροῦ Ῥωμανοῦ ἀνελθόντος ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τῆς βα- P 143
σιλείας οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν ἐγκρατοῦς γενομένου, τὸν μὲν Θεόδοτον διὰ τὴν πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν φιλόχριστον δεσπότην καὶ βασιλέα εὔνοιαν οὐ μόνον διεδέξατο, ἀλλὰ καὶ τὴν διὰ δαρμοῦ καὶ κουρᾶς ὑπεξῆλθε τιμωρίαν, καὶ ἐν διηνεκεῖ παρέπεμπεν ἐξορίᾳ, ἐν ᾗ καὶ τῷ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο, ἐάσας τὸν σὺν αὐτῷ πρωτοκάραβον Κωνσταντῖνον ἐκεῖνον τὸν Λωρικάτον διὰ τὸ διὰ φόβου εὐνοϊκῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτόν, καὶ ὅρκῳ ἰδιοχείρῳ ἐξαρνησάμενον τὴν πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον εὔνοιαν καὶ ἀγάπην· ὃν πρῶτον μὲν σπαθαροκανδιδᾶτον ἐτίμησε, καὶ πρῶτον πρωτοκάραβον ποιήσας, καὶ πρωτοσπαθάριον τῆς φιάλης προβαλόμενος μετὰ ὀλίγον καὶ πρωτοσπαθάριον ἐτίμησεν. οὗτος οὖν δι' ὑπομνήσεως τοῦ κληρικοῦ Ἰωάννου καὶ κατὰ συγχώρησιν θεοῦ ῥαίκτωρος γεγονότος ὑπέθετο τῷ μακαρίτῃ τῷ βασιλεῖ κυρῷ Ῥωμανῷ ὅτι ὁ πρωτοσπαθάριος Θεοφύλακτος καὶ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης, ἐπεὶ προβολὴ καὶ ἀντίληψις τῆς

8 *οἶδε πῶς* M 11 *διὰ* add B

solus hic Michaël spatharius primo, mox item spatharocandidatus factus est, igitur, ut dixi, propter imperatoris pueritiam et Constantini patricii accubitorisque fatuitatem protocarabi spatharocandidati facti sunt et hic Michaël protospatharius. cum autem in palatium venisset dominus Romanus imperator et imperio nescio quo pacto potitus esset, Theodotum propter benevolentiam erga dominum Constantinum Christi amantissimum imperatorem non solum in ordinem redegit, sed caesum tonsumque perpetuo exilio damnavit, in quo etiam mortuus est, relicto protocarabi munere Constantino illi Loricato, qui cum ipso erat, quia per metum bene erga ipsum adfectus esset et Constantini imperatoris amicitiam eiurasset, syngrapha ad id data, quam sua manu subsignaverat; quem initio quidem spatharocandidatorum creavit, mox autem principem protocarabum, deinde protospatharium Phialae, et paulo post protospatharii honore auxit. et hic quidem per Ioannem clericum, qui deo permittente rector fuit, domino Romano imperatori defuncto suggessit, protospatharium Theophylactum et mensae Augustae domesticum, quandoquidem ad partes

μητρὸς τοῦ βασιλέως τυγχάνει καὶ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἀνάγκη καὶ πρὸς τοὺς ἰδίους δεσπότας καὶ εὐεργέτας προσπαθεῖν. καὶ τίς ἡ χρεία τὸν λαὸν τῶν ἀγραρίων τῆς φιάλης ἐν δυσὶν ἐξουσίαις διαιρεῖσθαι; δύναται γὰρ ὁ τῆς τραπέζης τῆς Αὐγούστης, τῇ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὴν Αὐγούστην εὐνοίᾳ κρατούμενος, ἐξαπατῆσαι τοὺς ὑπ' αὐτοῦ κρατουμένους αὐγουστιατικοὺς ἀγραριώτας, πολλάκις δὲ καὶ τοὺς τῶν δρομωνίων ἐλάτας, καὶ μελετήσωσί τινα ἐπανάστασιν κατὰ τῆς βασιλείας σου. ταῦτα εἰπὼν πείθει τὸν κακὸν ἐκεῖνον καὶ σκολιὸν ῥαίκτωρα καὶ δι' αὐτοῦ τὸν βασιλέα· εὔκολον γὰρ ἡ κουφότης καὶ ἀδιάκριτος γνώμη πρὸς ἅπαν τὸ κακούργως λεγόμενον καὶ ὑποτιθέμενον ἀποπλανᾶσθαι καὶ ἐκκυλίεσθαι. καὶ εἰπὼν πείθει, καὶ πείσας δίδοται αὐτῷ καὶ ἡ τῶν αὐγουστιατικῶν ἀγραρίων ἐξουσία· καὶ ἔκτοτε ἐπεκράτησε τὸ τὸν πρωτοκάραβον τοῦ βασιλικοῦ δρομωνίου ἐπέχειν καὶ ἐξουσιάζειν πάντας τοὺς ἐλάτας τῶν τε δρομωνίων βασιλικῶν τε καὶ αὐγουστιατικῶν ἀγραρίων, καὶ εἶναι καὶ πρωτοσπαθάριον τῆς φιάλης.

Ἰστέον ὅτι ἐπὶ Λέοντος τοῦ ἀειμνήστου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς δύσεως θεμάτων λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ πρωτοσπαθαρίου Λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγοῦ τοῦ Τζικάνη ἐκ τῶν αἱρουμένων μὴ ταξιδεύειν.

Ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φιλοχρίστου καὶ ἀειμνήστου Λέοντος ἐγένετο ἀπὸ τῶν τῆς δύσεως θεμάτων

6 κρατουμένους add B

imperatoris et matris ipsius tutandas pronus erat, necessario ex ipso affectu dominorum suorum rebus advigilare; itaque nihil opus esse agrariorum Phialae populum sub duabus potestatibus dirimi; et posse mensae Augustae domesticum studio ductum erga imperatorem et Augustam agrariotas suos Augustales fallere, ac saepe etiam dromoniorum remiges, et seditionem aliquam contra maiestatem tuam molientur. haec cum dixisset, persuadet primum scelesto illi et versipelli rectori, atque per eum imperatori: quippe facile levis et imprudens animus ad quidlibet fraudulenter dictum fallitur evertiturque. ubi persuasisset itaque, Augustalium agrariorum potestas illi collata est: ex eoque tempore obtinuit ut imperatoris dromonii protocarabus in omnes reliquorum dromoniorum imperialium Augustaliumque agrariorum remiges ius haberet essetque Phialae protospatharius.

Sub Leone vero semper memorando et Christi amantissimo imperatore ab Occidentis thematibus tributi exactio facta est per Leonem protospatharium et Tzicane praetorem ex iis qui castra sequi nollent.

Et rursum sub eodem imperatore Leone alia tributi exactio facta

λογαρίου ἀπαίτησις διὰ τοῦ μαγίστρου Ἰωάννου τοῦ Ἑλαδᾶ, τῷ τότε πατρικίου αὐτοῦ ὄντος.

Ἰστέον ὅτι καὶ πάλιν ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότου, βουληθέντος ταξιδεῦσαι τοὺς Πελοποννησίους ἐν Λογουβαρδίᾳ, τοῦ πρωτοσπαθαρίου Ἰωάννου τοῦ Πρωτεύοντος ἐν Πελοποννήσῳ τότε στρατηγοῦντος, ᾑρετίσαντο οἱ αὐτοὶ Πελοποννήσιοι μὴ ταξιδεῦσαι ἀλλὰ δοῦναι ἱππάρια χίλια ἐστρωμένα καὶ χαλινωμένα καὶ λογάριον κεντηνάριον ἕν· ὅπερ μετὰ πολλῆς P144
προθυμίας παρέσχον.

Κεφάλαιον νβ'.

ἡ γενομένη ἀπαίτησις τῶν ἱππαρίων ἐν τῷ θέματι Πελοποννήσου ἐπὶ Ῥωμανοῦ δεσπότου, καθὼς προείρηται.

Ὁ μητροπολίτης Κορίνθου ἱππάρια τέσσαρα, ὁ μητροπολίτης Πατρῶν ἱππάρια τέσσαρα, οἱ ἐπίσκοποι πάντες τοῦ θέματος ἀνὰ ἱππάρια δύο, οἱ πρωτοσπαθάριοι ἀνὰ ἱππάρια τρία, οἱ σπαθαροκανδιδᾶτοι ἀνὰ ἱππάρια δύο, οἱ σπαθάριοι, οἱ στράτωρες ἀνὰ ἱππαρίου ἑνός, τὰ βασιλικὰ καὶ πατριαρχικὰ μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο, τὰ τῶν ἀρχιεπισκόπων μητροπόλεων καὶ ἐπισκόπων μοναστήρια ἀνὰ ἱππάρια δύο, τὰ ἄπορα μοναστήρια σύνδυο ἱππάριον ἕν. οἱ δὲ ἔχοντες βα-

θ'

1 μαγίστρου — ὄντος] α Λέοντος καὶ γεγονότος στρατηγοῦ τοῦ Τζικάνη ἐκ τῶν αἱρουμένων μὴ ταξιδεύειν M

est ab occiduis thematibus per magistrum Ioannem Elada tunc temporis patricium.

Sub imperatore autem Romano rursus, cum Peloponnesios ad expeditionem bellicam in Longobardiam mittere vellet, praetore et proteuonte tunc temporis in Peloponneso Ioanne protospathario, maluerunt Peloponnesii, ut immunes essent, equos mille dare cum stratis et frenis et summam centenarii unius; quod quidem libentissime praestiterunt.

52. *exactio equorum, quae facta in themate Peloponnesi sub Romano Imperatore, uti dictum est.*

Corinthi metropolitanus exhibebat equos quattuor, Patrarum metropolitanus equos totidem, episcopi singuli thematis equos duos, protospatharii equos tres, spatharocandidati duos, spatharii stratoresque equum unum, monasteria imperialia et patriarchalia equos duos; archiepiscoporum item monasteria, metropolitanorum et episcoporum equos duos; indigentiora monasteria quae essent, bina equum unum.

σιλικὰ ἀξιώματα, πλώϊμοι κογχυλευταὶ χαρτοποιοί, ἱππάρια οὐ δεδώκασιν.

Ἰστέον ὅτι καὶ πᾶς ὁ στρατὸς Πελοποννήσου ἀπητήθησαν ὑπὲρ τοῦδε τοῦ ταξιδίου ἀνὰ νομίσματα ε΄, οἱ δὲ παντελῶς ἄποροι σύνδυο νομίσματα ε΄, ἐξ ὧν συνέστη καὶ τὸ προρρηθὲν διὰ χαράγματος κεντηνάριον ἕν.

Κεφάλαιον νγ΄.

Ἱστορία περὶ τοῦ κάστρου Χερσῶνος.

Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ ἐν Ῥώμῃ, ἐν δὲ τῇ Χερσωνιτῶν στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος Θεμιστοῦ τοῦ Θεμιστοῦ, Σαυρόματος ὁ ἐκ τῶν Βοσποριανῶν, Κρισκωνόρου δὲ παῖς γενόμενος, συναθροίσας Σαρμάτας τὴν Μαιώτιδα λίμνην οἰκοῦντας ἐστρατοπεδεύσατο κατὰ Ῥωμαίων, καὶ καταλαβὼν τὴν τῶν Λαζῶν χώραν καὶ πολεμήσας τοὺς ἐκεῖσε φθάζει καὶ ἕως τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ. μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανός, πορθεῖσθαι τὴν τῶν Λαζῶν χώραν καὶ τὴν Ποντικήν, ἀπέστειλεν ἐκεῖσε στρατὸν ἀντιπαρατάξασθαι Σαρμάταις βουλόμενος· ἦν δὲ ἔξαρχος τοῦ στρατοῦ Κώνστας τριβοῦνος. καὶ καταλαβὼν τὸν Ἅλυν ὁ Κώνστας σὺν τῷ στρατῷ κατέστη ἐκεῖσε, κωλύων Σαρμάτας ἀντιπερᾶσαι τὸν Ἅλυν. καὶ μὴ δυναμένου αὐτοῦ ἀντιπαρατάξασθαι αὐτοῖς,

10 *Θεμιστοῦ Σαυρόματος, ὁ ἐκ τῶν Βοσποριανῶν Κρίσκων, Ὅρου δὲ* vulgo. possis et *Κρισκορόνου* 14 *τὴν* vulgo om 20 *καθέστη* vulgo

Qui muneribus imperialibus fungebantur, nautae classiarii, conchyliarii et chartarum confectores immunes erant.

Praeterea omnes Peloponnesi milites nomismata quinque pro immunitate a militia solvebant: at qui pauperiores omnino, bini nomismata quinque pendebant. unde constitit illud, de quo dixi, monetae centenarium unum.

53. *de castro Chersonis historia.*

Imperante Romae Diocletiano, apud Chersonitas vero principe ac proteuonte Themisto Themisti filio, Sauromatus Bosporianus, Crisconori filius, collecta Sarmatarum ad Maeoticam paludem habitantium manu adversus Romanos arma movit, cumque ad Lazorum terram pervenisset, bello infestatis incolis ad Halyn usque flumen progressus est. Diocletianus vero ubi rescivit Laziam Ponticamque vastari, exercitum contra Sarmatas misit sub duce Constante tribuno, qui cum ad Halyn flumen pervenisset una cum exercitu, illic substitit

ἐβουλεύετο καθ' ἑαυτὸν ὁ Κώνστας μηδαμῶς ἄλλως δύνασθαι τοὺς Σαρμάτας ἐκδιῶξαι, εἰ μή τί γε ἐκ τῶν πλησιοχώρων τῆς Βοσποριανῶν καὶ τῆς Μαιώτιδος λίμνης τινὰς κατ' αὐτῶν ἐκπεμφθῆναι εἰς πόλεμον καὶ τὰς τούτων φαμιλίας ἐκπορθεῖσθαι, ὅπως ταῦτα ἀκούσας ὁ Σαυρομάτας ὑποστρέψῃ ἐκ τοῦ πολέμου· καὶ ταῦτα μηνύσῃ τῷ βασιλεῖ, ἐφ' ᾧτε ἀπέστειλε κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ τούτους διήγειρε κατὰ τῶν Σαρμάτων ὡς πλησιοχώρων αὐτῶν ὄντων, καὶ πολεμῆσαι τὰς αὐ- P 145 τῶν φαμιλίας πρὸς τὸ τὸν Σαυρομάταν ἀκούσαντα τὸ τάχος ὑποστρέψαι ἐκ τοῦ πολέμου. ὁ δὲ βασιλεὺς Διοκλητιανὸς ταῦτα ἀκούσας ἀπέστειλεν εὐθέως κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν, προτρεπόμενος συμμαχῆσαι αὐτῷ καὶ ἀπελθόντας τὴν Βοσποριανῶν καὶ Σαρμάτων χώραν ἐκπορθῆσαι καὶ τὰς τούτων φαμιλίας αἰχμαλωτίσαι. στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν χώρας Χρήστου τοῦ Παπίου, οἱ Χερσωνῖται τοῖς τοῦ βασιλέως ῥήμασιν ἀσμένως ὑπακούσαντες ἐμηχανῶντο λοιπὸν ποίῳ τρόπῳ δυνηθεῖεν τήν τε τοῦ Σαυρομάτου πόλιν Βόσπορον καὶ τὰ τῆς Μαιώτιδος καστέλλια παραλαβεῖν. καὶ συναθροίσαντες τοὺς τῶν πλησιοχώρων καστελλίων ἄνδρας καὶ κατασκευάσαντες ἅρματα πολεμικὰ καὶ ἐνθέντες ἐν αὐτοῖς τὰς λεγομένας χειροβολίστρας παρεγένοντο κατὰ τὴν Βοσποριανῶν πόλιν, καὶ ποιήσαντες ἐγκρύμματα διὰ τῆς νυκτὸς ὀλίγιστοι προσῆψαν τὸν πόλεμον τῇ πόλει,

6 ἐμήνυσε? ἀποστεῖλαι? et mox διεγεῖραι? 12 ἀπελθόντες vulgo 21 βολίστρας M

et Sarmatas traiicere prohibuit. cum autem opponere se illis non posset Constans, excogitavit alio quodam modo pellendos esse Sarmatas, nimirum Bosporianos ac Maeoticae paludis finitimos accolas adversus ipsos concitandos, qui familias eorum everterent, ut his auditis Sauromatae domum reverti cogerentur. et haec quidem imperatori significat, ut mitteret ad Chersonitas eosque tanquam vicinos ad bellum contra Sarmatas capessendum incitaret, ut eversas ipsorum familias Sarmata audiens quam ocissime ab armis discederet. quod cum ad Diocletianum imperatorem delatum esset, confestim ad Chersonitas misit, ut auxiliarentur sibi petens, et Bosporianorum Sarmatarumque familias delerent ac subiugarent. Chersonitae vero, qui tunc temporis proteuontem habebant Chrestum Papiae filium, imperatoris petitione benigne audita de capienda Sauromatarum urbe Bosporo ac occupandis Maeotidis paludis oppidis consilium ceperunt, collectaque a finitimis oppidis manu, fabricatis curribus bellicis impositisque chirobolistris, ad Bosporianorum urbem accesserunt, po-

καὶ τειχομαχήσαντες ἀπὸ ὄρθρου ἕως ὥρας τρίτης ἐτεκμήραντο τοῦ φυγεῖν, μὴ προσδέξαντες τὰς ἐν τοῖς ἅρμασι κατεσκευασμένας χειροβολίστρας. καὶ δὴ τῶν ἐν τῇ Βοσπόρῳ νομισάντων ὡς δι' ὀλιγότητα ἡττημένους φεύγειν τοὺς Χερσωνίτας, καταθαρρήσαντες ἑαυτῶν ἐξῄεσαν πρὸς δίωξιν αὐτῶν. οἱ δὲ Χερσωνῖται ἠρέμα, φησί, φεύγοντες ταῖς χειροβολίστραις τοὺς διώκοντας ἀνήλισκον Βοσποριανούς. ἀναστάντες δὲ καὶ οἱ ἐνεδρεύοντες Χερσωνῖται, καὶ περικυκλώσαντες τοὺς Βοσποριανούς, πάντας αὐτοὺς κατέσφαξαν. καὶ ὑποστρέψαντες κατέλαβον τὴν Βόσπορον, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ πρὸς τὴν Μαιώτιδα λίμνην καστέλλια καὶ πάσας τὰς φαμιλίας τῶν Σαυροματῶν, καὶ ἐκαθέζοντο ἐν τῇ Βοσπόρῳ, μηδένα τοῦ λοιποῦ κατασφάζοντες πλὴν τῶν πολεμησάντων. καὶ ἐχόμενοι τὴν Βόσπορον ἐφύλαττον αὐτήν. ἡμερῶν δὲ τινῶν διαγενομένων λέγει Χρῆστος ὁ τοῦ Παπίου ταῖς τῶν Σαυροματῶν γυναιξὶν ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν χρείαν ὑμᾶς πολεμεῖν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σαυρόματος ἀπῆλθε τὴν τῶν Ῥωμαίων χώραν πορθῆσαι, τούτου χάριν προτραπέντες ἡμεῖς παρὰ τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων ὡς ὑπήκοοι αὐτοῦ ὄντες ἐπολεμήσαμεν ὑμᾶς. ἐὰν οὖν θέλητε ζῆσαι ἐν τῇ πόλει ὑμῶν, δεῦτε ἀποστέλλωμεν πρέσβεις πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν Σαυρόματον ἐφ' ᾧτε αὐτὸν ποιῆσαι εἰρήνην μετὰ τῶν Ῥωμαίων ἐπ' ὄψεσι τῶν πρέσβεων ἡμῶν καὶ ἀναχωρῆσαι τῶν ἐκεῖσε, καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν ὑμᾶς

2 *προδεξαντες?* 9 *αὐτοὺς* add B

sitisque insidiis noctu pauci pugna inita et muro oppugnato a mane ad horam usque tertiam fugae signum dederunt, relictis in curribus chirobolistris. Bosporiani itaque rati propter paucitatem victos fugere Chersonitas, fidentiores facti ad persequendos egressi sunt. at Chersonitae pedetentim fugientes chirobolistris suis insequentes Bosporianos conficiebant; surgentesque illi qui in insidiis, eosque circumdantes, ad unum omnes Bosporianos occiderunt, atque ita regressi Bosporum ceperunt, cunctaque quae ad Maeotida paludem oppida, Sarmatarumque familias, et Bospori consederunt, nemine de reliquo interfecto, nisi qui in armis deprehensus fuisset. atque hoc quidem modo Bosporo potiti eam servarunt. diebus vero aliquot elapsis Chrestus Papiae filius Sarmatarum uxoribus dixit "nihil opus est nos bellum vobiscum gerere, sed Sauromato Romanorum terram vastante, iussum nobis fuit a Romanorum imperatore ut tanquam eius subditi arma contra vos sumeremus et vos debellaremus. si igitur in urbe vestra vivere velitis, agite ad dominum vestrum Sauromatum legatos mittamus, ut pacem cum Romanis faciat praesentibus nostris legatis, atque illinc discedat, vosque a nobis in

καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ πόλει ἡμῶν, οὕτω μέντοι, προπέμποντος Σαυρόματος ἐνταῦθα τοὺς πρέσβεις ἡμῶν, καὶ μετὰ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων μηνύων ἡμῖν τὰ τῆς εἰρήνης, καὶ οὕτως ἀφίωμεν ὑμᾶς καὶ ἀναχωροῦμεν. εἰ δὲ καὶ δοκιμάσῃ Σαυρόματος δόλῳ τινὶ ἔρχεσθαι ὡς νομίζων ἡμᾶς ἐνταῦθα συγκλεῖσαι καὶ πολεμῆσαι, καὶ γνῶμεν τοῦτο διὰ τῶν σκουλκατόρων ἡμῶν, πάντας ὑμᾶς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου κατασφάξομεν, καὶ οὕτως ἀναχωροῦμεν τῶν ἐντεῦθεν· καὶ τί τὸ λοιπὸν Σαυρομάτῳ ὄφελος τῆς φαμιλίας αὐτοῦ πάσης καὶ τῆς πόλεως ἀπολλυμένης; αἱ δὲ γυναῖκες Σαυρομάτου ταῦτα ἀκούσασαι σπουδαίως τοῦ- P 146
το γενέσθαι παρεσκεύασαν. καὶ δὴ ἀποστέλλουσιν οἱ Χερσωνῖται μετὰ Βοσποριανῶν καὶ ἰδίους πέντε πρέσβεις πρὸς Σαυρόματον, μηνύοντες αὐτῷ τὰ γενόμενα καὶ λεχθέντα. καὶ δὴ τῶν πρέσβεων καταλαβόντων τὸν Σαυρόματον κατὰ τοὺς τοῦ Ἅλυος ποταμοῦ τόπους, ἀνήγγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ γενόμενα κατὰ τῶν Βοσποριανῶν παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν. ὁ δὲ ἐν πολλῇ στενώσει γενόμενος, ὡς δῆθεν, φησί, βουλόμενος τοὺς τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἀναπαῦσαι, λέγει αὐτοῖς "ἐπειδὴ κοπώμενοί ἐστε, θέλω ὑμᾶς ὀλίγας ἡμέρας ἀναπαῆναι, καὶ εἶθ' οὕτως πάντα τὰ ὑφ' ὑμῶν λεχθέντα ποιήσω. ἐντεῦθεν ἀπέλθετε πρὸς τοὺς Ῥώμης, καὶ μάθετε παρ' αὐτῶν, καὶ πείθεσθε ὅτι ἀληθεύω ὑμῖν καὶ μὴ ψεύδομαι." τῶν δὲ Χερσωνιτῶν ἀπελθόντων πρὸς Κώνσταντα

1 οὕτω μέντοι] cf. p. 256, 18 2 Σαυρομάτου? 5 καὶ post συγκλεῖσαι add B 16 παρὰ τῶν Χερσωνιτῶν add B

urbem nostram redituris dimittamini. et Sauromato legatos nostros remittente cum suis qui de pace significent, dimittemus vos ac discedemus. sed si voluerit Sauromatus dolo aliquo circumventos hic concludere belloque infestare, nosque id per excubitores nostros cognoverimus, omnes vos a maximo ad minimum trucidabimus, atque ita hinc abibimus; neque quidquam porro Sauromato id proderit, familia omni et urbe amissa." his auditis Sauromati uxores serio rem fieri curarunt, miseruntque Chersonitae cum Bosporianis legatos quoque e suis quinque, qui rem ei totam exponerent; cumque iuxta Halyn flumen ad Sauromatum venissent, quaecunque adversus Bosporianos gesta essent a Chersonitis, annuntiarunt. ille vero animi anxius, veluti reficere Chersonitarum legatos ab itinere fessos cupiens, dixit ipsis "cum fatigati sitis, volo quiescere vos paucos dies, et deinde quaecunque dixistis effecta reddam. hinc autem discedite ad Romanos, ab iisque discite et persuadete vobis veracem me esse neque mentiri." Chersonitae vero ad Constantem profecti cum Sauromati legatis, de

μετὰ καὶ πρέσβεων τοῦ Σαυρομάτου, ἐπύθοντο τὰ μεταξὺ αὐτῶν γενόμενα. ἀνήγγειλαν δὲ τῷ Κώνστᾳ καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτῶν κατὰ τῶν Βοσποριανῶν καὶ τὴν Μαιῶτιδα λίμνην γενόμενα, καὶ τὸ πῶς τὰς φαμιλίας Σαυρομάτου παρέλαβον, καὶ ὅτι τῇ ἀνάγκῃ ταύτῃ εἰς εἰρήνην ἦλθεν ὁ Σαυρόματος. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κώνστας πάνυ ἐλυπήθη, καὶ λέγει τοῖς Χερσωνίταις "καὶ τί μοι τὸ ὄφελος λοιπὸν τῆς ὑμετέρας συμμαχίας, ἀφ' ἧς ἐγὼ ἐποίησα πάκτα δοῦναι αὐτοῖς χρυσίον τοσοῦτον;" λέγουσιν αὐτῷ οἱ Χερσωνῖται "μὴ λυπηθῇς, δέσποτα, καὶ ἐὰν θέλῃς, ἡμεῖς ἀναλύομεν τὸ περὶ τῆς δόσεως πάκτον." λέγει αὐτοῖς ὁ Κώνστας "καὶ πῶς δυνατόν;" λέγουσιν αὐτῷ οἱ Χερσωνῖται "δήλωσον καὶ αὐτὸς τῷ Σαυρομάτῳ ὅτι τὰ μὲν ἤδη μεταξὺ ἡμῶν γενόμενα πάκτα κεκράτηνται· ἐπεὶ οὖν τῇ αἰτίᾳ τῇ σῇ κἀγὼ ἀναλώματα καὶ ζημίας πολλὰς ἐποίησα σὺν τῷ στρατῷ ἀπὸ Ῥώμης ἕως ὧδε, δός μοι καὶ σὺ ταῦτα, κἀγώ σοι ἀποδίδωμι τὰς φαμιλίας σου πάσας καὶ τὴν πόλιν σου." περιχαρὴς δὲ γενόμενος ὁ Κώνστας ἐμήνυσε ταῦτα τῷ Σαυρομάτῳ. ὁ δὲ Σαυρόματος ἀκούσας καὶ λυπηθεὶς σφόδρα μηνύει τῷ Κώνστᾳ λέγων ὅτι οὐ θέλω δοῦναι τί ποτ' οὖν οὐδὲ λαβεῖν· ἀλλὰ μόνον ἀπόστειλόν μοι τοὺς Χερσωνίτας, ἵνα τῶν ἐντεῦθεν ἀναχωρήσω. λέγουσιν οἱ Χερσωνῖται τῷ Κώνστᾳ "μὴ ἀπολύσῃς ἡμᾶς ἕως ἂν πάντας τοὺς αἰχμαλώτους ἀπολάβῃς." τότε μηνύει ὁ

3 κατὰ τὴν τῶν? 7 ἡμετέρας M 8 αὐτοὺς M 20 οὐδὲ add B

iis quae inter ipsos gesta sunt interrogantur, nuntiantque Constanti omnia quae cum Bosporianis et Maeotidis paludis accolis egissent, et quo pacto Sauromati familias cepissent, isque hac necessitate compulsus ad pacem veniret. quibus auditis Constans admodum contristatus inquit Chersonitis "quid mihi prodest de reliquo auxilium vestrum, quandoquidem pepigi me ipsis tantum auri daturum?" respondent ei Chersonitae "noli contristari, domine: nam si vis, dissolvemus pactum de pendenda pecunia." eoque interrogante qua id ratione fieri posset, dicunt ei Chersonitae, significaret Sauromato etiam inter se pacta extare, quandoquidem ipsius causa expensas fecisset damnaque multa passus esset, exercitu Roma eo usque perducto: itaque illa solveret, ipse vero familias cunctas urbemque suam reciperet. laetus hac re Constans consilium secutus Sauromato haec denuntiat; quibus auditis Sauromatus animo contristatus respondit neque dare se quidquam neque accipere velle: mitteret tantum Chersonitas, ut ipse inde discederet. inquiunt Constanti Chersonitae "ne dimittas nos,

Κώνστας τῷ Σαυρομάτῳ λέγων ὅτι ἀπόστειλόν μοι πάντας οὓς ἂν ἔχεις αἰχμαλώτους, καὶ ἀπολύω τοὺς Χερσωνίτας. ὁ δὲ Σαυρόματος ταῦτα ἀκούσας ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος ἀπέλυσεν ἅπαντας οὓς ἂν εἶχεν αἰχμαλώτους ἕως ἑνός. ἀπολαβὼν οὖν ὁ Κώνστας ἅπαντας τοὺς πραιδευθέντας, δύο τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις κατασχὼν παρ' ἑαυτῷ, τοὺς ἄλλους ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σαυρόματον· ὅστις Σαυρόματος παραλαβὼν αὐτοὺς προαπέστειλεν ἐκ τῆς τῶν Λαζῶν χώρας μετὰ καὶ τῶν ἰδίων ἀνθρώπων πρὸς τὸ παραδοῦναι αὐτοῖς τήν τε Βόσπορον καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν. αὐτὸς δὲ Σαυρόματος τὴν πορείαν μετὰ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἐν καταστάσει ἐποιεῖτο πρὸς τὸ ἀθροί- P 147 λους τοὺς Χερσωνίτας παραδοῦναι τὰς φαμιλίας καὶ ἀναχωρῆσαι. οἱ δὲ Χερσωνῖται τοὺς οἰκείους πρέσβεις ὑποδεξάμενοι ἐν τῇ Βοσπόρῳ, καὶ μεμαθηκότες τὰ γενόμενα ἅπαντα ὑπὸ Κώνσταντος καὶ τοῦ Σαυρομάτου, παρέδωκαν τοῦ Σαυρομάτου ἀνθρώπῳ τήν τε Βόσπορον καὶ τὰ τῆς Μαιώτιδος καστέλλια καὶ τὰς φαμιλίας πάσας ἀβλαβεῖς, καὶ κατέλαβον ἐν εἰρήνῃ τὴν Χερσωνιτῶν. ὁ δὲ Κώνστας ἀναχωρήσαντος τοῦ Σαυρομάτου ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν τόπων καὶ αὐτὸς ἀνέζευξεν ἐπὶ τὴν Ῥώμην, καὶ ἀνήγγειλε πάντα τῷ βασιλεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Χερσωνιτῶν γενόμενα, προσαγαγὼν καὶ τοὺς δύο αὐτῶν πρέσβεις, οὕστινας ἰδὼν ὁ βασιλεὺς καὶ φιλοφρόνως ἀποδεξάμενος καὶ τὰ μέγιστα εὐχαριστήσας εἶπεν αὐτοῖς "τί θέλετε παράσχω ὑμῖν τε καὶ τῇ πόλει ὑμῶν ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐνοίας τε καὶ

15 παρέδωκαν τοῦ Σαυρομάτου ἀνθρώπῳ] ἀνέλιπον M

antequam captivos omnes acceperis." tum Constans Sauromato renuntiavit, sibi captivos omnes mitteret, tum se Chersonitas dimissurum promittens; quae ubi audisset Sauromatus omnes captivos, quotquot essent, vel invitus dimisit. quos cum accepisset Constans, duobus Chersonitarum legatis apud se retentis ceteros ad Sauromatum misit; isque ad illorum adventum e Lazorum regione quosdam una cum suis destinavit, quibus Bosporus familiaeque traderentur; ipse vero cum exercitu iter ordinate instituebat, ut Chersonitae familias confertim traderent et postea recederent. Chersonitae vero legatis suis in urbe Bosporo receptis, intellectoque quid inter Constantem et Sauromatum actum esset, Bosporum et Maeotidis paludis oppida familiasque omnes illaesas tradiderunt viris a Sauromato missis. Constans autem, ubi ex Romani imperii locis discessisset Sauromatus, ipse quoque Romam contendit, omniaque a Chersonitis acta imperatori indicavit, adductis item duobus legatis, quos cum vidisset imperator, benigne exceptis gratias maximas egit, inquiens ipsis "quid vultis vo-

συμμαχίας;" οἱ δὲ εἶπον τῷ βασιλεῖ ὅτι ἡμεῖς, δέσποτα, οὐδὲν ἕτερον θέλομεν, εἰ μή τί γε τοῦτο μόνον αἰτοῦμεν, ἐφ' ᾧτε δεξιὰς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας παρασχέσθαι ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κράτους ὑμῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀσμένως ὑποκύψας τῇ αἰτήσει αὐτῶν ἀφθόνως παρέσχεν αὐτοῖς τὰς τοιαύτας τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας δεξιάς, ἀποστείλας αὐτοὺς μετὰ καὶ δώρων πλείστων κατὰ τὴν Χερσωνιτῶν ὡς γνησίους ὄντας αὐτοὺς ὑπηκόους τῆς Ῥωμαίων βασιλείας. ὁ δὲ Κώνστας μεγάλως καὶ αὐτὸς ὑποδεχθεὶς παρὰ τοῦ βασιλέως Διοκλητιανοῦ ὡς ἀνδρείως παραταξάμενος κατὰ τὸν τῶν Σαυροματῶν πόλεμον καὶ περιφανὴς καὶ ἔνδοξος γενόμενος, μετ' ὀλίγον τινὰ χρόνον τῆς Ῥωμαίων ἀνεδέχθη βασιλείας, Διοκλητιανοῦ ἐπὶ τὴν Νικομήδειαν ἐπαναγαγόντος.

Κώνστα δὲ τελευτήσαντος ἐν Ῥώμῃ ἐβασίλευσε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ· καὶ ἐρχομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ἀντιστάσεως αὐτῷ ὑπό τινων ἐν τῇ Σκυθίᾳ γενομένης, ὑπεμνήσθη τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κώνστα λεχθὲν περὶ τῆς τῶν Χερσωνιτῶν εὐνοίας τε καὶ συμμαχίας, καὶ ἀπέστειλε κατὰ τὴν τῶν Χερσωνιτῶν πρέσβεις ἐφ' ᾧτε ἐλθεῖν κατὰ τὴν τῶν Σκυθῶν χώραν καὶ μαχήσασθαι τοῖς ἀνθεστηκόσιν αὐτῷ. στεφανηφοροῦντος δὲ τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν Διογένους τοῦ Διογένους, οἱ Χερσωνῖται τὴν κέλευσιν ἀσμένως πειθαρχήσαντες, πάσῃ σπουδῇ κατασκευάσαντες τά τε πολεμικὰ ἅρματα καὶ τὰς χειροβολίστρας καταλαμβάνουσι -

1 ἡμεῖς] οὐδεὶς M   12 ἀνεδείχθη?

bis et civitati vestrae dem pro tali benevolentia et auxilio?" illi vero imperatori responderunt "nihil aliud, domine, petimus nisi ut liberi ac immunes simus a tributo." imperator autem quam libenter eorum petitioni obsecundans liberos ac immunes a tributo fecit, multisque praeterea muneribus cohonestatos ad Chersonitas remisit, veluti veros ac fideles imperii Romani subditos. at Constans magnifice ipse quoque ab imperatore Diocletiano exceptus, veluti re contra Sauromatas praeclare gesta et illustris clarusque factus, paulo post in imperium Romanum successit, Diocletiano Nicomediam secedente.

Constante autem mortuo imperator fuit filius eius Constantinus. qui cum Byzantium venisset Scytharumque nonnulli rebellarent, revocatis in memoriam quae a patre Constante audivisset de benevolentia et auxilio Chersonitarum, legatos illis misit, postulans ut contra Scythas arma caperent ac rebellatores subiugarent. princeps autem ac proteuon Chersonitarum tunc temporis erat Diogenes Diogenis filius, et libenter mandato Chersonitae obedientes omni studio curribus bel-

τὸν Ἴστρον ποταμόν, καὶ τοῦτον περάσαντες ἀντεπαρατάξαντο τοῖς ἀνθεστηκόσι καὶ ἐτροπώσαντο αὐτούς. μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπ' αὐτῶν γενομένην τροπὴν ἐκέλευσεν αὐτοὺς κατὰ τὴν ἐνεγκαμένην ἀπιέναι· τοὺς δὲ τούτων πρωτεύοντας προσκαλεσάμενος κατὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ εὐχαριστήσας τὰ μέγιστα ἔφη αὐτοῖς "ἐπειδὴ καὶ νῦν εὐνοϊκῶς ὑπὲρ ἡμῶν ἐκάμετε καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν εὐσεβῶν προγόνων τῆς ἡμετέρας θειότητος, ἰδοὺ καὶ ἡμεῖς ἐπικυροῦντες τὰς ἤδη ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ ἀτελείᾳ δοθείσας ὑμῖν ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκ τῆς ἡμετέρας βασιλείας δεξιάς, παρέχομεν ὑμῖν καὶ ἡμεῖς ἀνδρίαντα χρυσοῦν μετὰ καὶ χλαμύδος βασιλικῆς καὶ φιβλατούρας καὶ P 148 στέφανον χρυσοῦν πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, μετὰ καὶ ἐγγράφου ἡμῶν ἐλευθερίας καὶ ἀτελείας ὑμῶν τε καὶ τῶν πλωΐμων ὑμῶν· καὶ πρὸς τὴν γνησιότητα τῆς ὑμῶν εὐνοίας δίδομεν ὑμῖν καὶ δακτυλίους χρυσοῦς ἐκτυποῦντας τὰς ἡμετέρας εὐσεβεῖς εἰκόνας, δι' ὧν τὰς κατὰ καιρὸν μελλούσας ἀποστέλλεσθαι ἡμῖν παρ' ὑμῶν ἀναφορὰς τε καὶ δεήσεις σφραγίζοντες ταύτας γνωρίμους ἡμῖν ἀποδείκνυτε τοὺς ἑαυτῶν πρέσβεις. πρὸς ἐπὶ τούτοις δὲ παρέχομεν ὑμῖν καθ' ἕκαστον ἔτος νεῦρόν τε καὶ κάναβον σίδηρόν τε καὶ ἔλαιον ὑπὲρ κατασκευῆς τῶν βαλιστρῶν ὑμῶν, καὶ δίδομεν ὑμῖν πρὸς ἀποτροφὴν ὑμῶν χιλίας ἀννόνας ἐφ' ᾧτε εἶναι ὑμᾶς βαλισταρίους, λεγόμενον ὡς τὰς τοιαύτας σιτήσεις τε καὶ συνη-

9 καὶ ἀτελείᾳ add B

licis cum chirobolistris instructis ad Istrum flumen profecti traiecerunt, ac contra hostem tendentes eum superatum in fugam converterunt. quibus cognitis imperator domum eos redire iussit, proteuontibus autem Byzantium vocatis gratias maximas egit, dixitque ipsis "quandoquidem etiam nunc benigne pro nobis laborastis, quemadmodum et pro piis maioribus divinitatis nostrae, ecce etiam nos datam vobis libertatem et a tributo immunitatem per regiones Romani imperii confirmamus; praeterea damus statuam auream cum chlamyde imperatoria, fibulatura et corona aurea, ad ornatum vestrae urbis; item syngrapham nostram super libertate et immunitate tam vestra, quam nautarum vestrorum; insuper propter benevolentiae vestrae sinceritatem annulos quoque damus aureos, in quibus expressa maiestatis nostrae imago, ut iis relationibus vestris supplicationibusque signatis, quas per occasionem missuri estis, vestros nuntios dignoscere inde possimus. praeterea damus singulis annis nervum et lignum tenue, ferrum et oleum, ad balistarum vestrarum confectionem; item in alimenta annonas mille, ut sitis balistarii; quas annonas et cetera consueta quotannis vobis

θείας πάσας καθ' ἕκαστον ἔτος τῶν ἐντεῦθεν μέλλομεν ὑμῖν ἀποστέλλειν κατὰ τὴν Χερσωνιτῶν." οἱ δὲ Χερσωνῖται τὰς τοιαύτας εἰληφότες ἀννόνας, εἰς ἑαυτούς τε καὶ τὰ τούτων τέκνα διαμερίσαντες τὸν ἀριθμὸν συνεστήσαντο· διὰ τὸ καὶ ἕως τοῦ νῦν τὰ τούτων τέκνα κατὰ τῶν γονέων τῆς στρατείας συμπλήρωσιν ἐν τῷ ἀριθμῷ κατατάσσονται. ἐφοδίοις δὲ καὶ δώροις πλείστοις τότε τιμηθέντων ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ τε Διογένους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, κατέλαβον τὴν Χερσωνιτῶν ἀποκομίσαντες καὶ τὰς θείας φιλοτιμίας.

Μετὰ δὲ χρόνους τινὰς τοῦ ταῦτα γεγονέναι Σαυρόματος ὁ ἔγγονος Σαυρομάτου τοῦ Κρισκορόνου τοῦ πολεμήσαντος τὴν Λαζικήν, συναθροίσας πόλεμον ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης ἐπανέστη τοῖς Χερσωνίταις, βουλόμενος, φησί, τὴν τῆς αἰχμαλωσίας ὕβριν τοῦ οἰκείου πάππου ἐκδικῆσαι τὴν παρ' αὐτῶν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τοῦ βασιλέως γενομένην. μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ Χερσωνῖται, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσῶνος Βύσκου τοῦ Σουπολίχου, ἀντιπαραταξάμενοι καὶ αὐτοὶ ὑπήντησαν τῷ Σαυρομάτῳ ἔξω ἐν τοῖς τοῦ λεγομένου Καφᾶ τόποις, καὶ πολεμήσαντες μετὰ αὐτοῦ, τοῦ θεοῦ τοῖς Χερσωνίταις βοηθοῦντος, ἐνίκησαν τὸν Σαυρόματον καὶ ἐδίωξαν, θήσαντες καὶ ὁροθεσίας ἐν τῷ αὐτῷ λεγομένῳ Καφᾷ, ἐν ᾧ τόπῳ πολεμήσαντες τὸν Σαυρόματον

4 δι' αὐτό? 16 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τοῦ βασιλέως add B 23 ἐν ᾧ — ἐνίκησαν add B

mittemus in Chersonem." Chersonitae vero annonis huiusmodi acceptis, inter se liberosque suos divisione facta numerum constituerunt; propterea usque ad hodiernam diem ipsorum filii ad patrum suorum in exercitu complementum in numero militum recensentur. atque hoc pacto tum Diogenes, et qui cum ipso, commeatu ac muneribus a Constantino dei amantissimo imperatore instructi in terram suam reversi sunt, divinos honores secum ferentes.

Annis vero aliquot post Sauromatus Sauromati Criscoroni, qui Lazicam bello infestaverat, nepos, collecto ad Maeotidem paludem milite contra Chersonitas movit, iniuriam, ut inquiebat, captivitatis avi sui, quae Diocletiano imperante accidit, ulturus. qua re intellecta Chersonitae, qui principem ac proteuontem tunc temporis habebant Byscum Supolichi filium, armis et ipsi sumptis obviam ei facti sunt in locis Capha nuncupatis; initoque praelio, deo opitulante, Chersonitae superiores facti Sauromatum in fugam converterunt, limitemque in eodem loco Capha nominato, ubi victoria potiti sunt contra Sau-

ἐνίκησαν· ἐν ᾧ καὶ ὅρκους ἐπετέλεσεν ὁ αὐτὸς Σαυρόματος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὑπολειφθέντες τοῦ μηκέτι αὐτοὺς χάριν πολέμου ὑπερβαίνειν τὰς μεταξὺ αὐτῶν τεθείσας ὁροθεσίας, ἀλλ' ἕκαστον αὐτῶν τοὺς ἰδίους ἔχειν τόπους πρὸς τὰς τεθείσας ὁροθεσίας. καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὴν Βόσπορον ὁ Σαυρόματος καὶ οἱ Χερσωνῖται εἰς τὰ ἴδια.

Καὶ δὴ τούτων οὕτω γενομένων πάλιν μετὰ χρόνους τινὰς ἕτερος Σαυρόματος ἀναστὰς καὶ σὺν αὐτῷ πλῆθος ἀνδρῶν ἐκ τῆς Μαιώτιδος λίμνης παρετάξατο πόλεμον κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν, καὶ παρελθὼν τὰς μεθ' ὅρκου τεθείσας ὁροθεσίας ἐν τῷ Καφᾷ ὑπὸ τοῦ πρώτου γενομένου Σαυρομάτου τοῦ μηδένα ποτὲ ἐπιχειρῆσαι τῶν Βοσποριανῶν πολέμου χάριν ταύτας ὑπερβῆναι, οὗτος ὁ Σαυρόματος ὑπερέβη ὡς οἷα βουλόμενος τὴν μετὰ βίας αὐτῷ ἀφαιρεθεῖσαν γῆν ἐκδικῆσαι καὶ ἀπολαβεῖν. καὶ δὴ ἐν τοῖς τότε καιροῖς στεφανη- P 149 φοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσωνιτῶν Φαρνάκου τοῦ Φαρνάκου ἀντιπαρετάξαντο καὶ οἱ Χερσωνῖται τῷ Σαυρομάτῳ, καὶ ἀπαντήσαντες ἀλλήλοις ἐν τοῖς τοῦ προειρημένου Καφᾶ τόποις ἔστησαν ἑκάτερα τὰ μέρη ἐν τοῖς ὄρεσιν. ὁ δὲ Σαυρόματος ὢν μέγας τὴν ἡλικίαν ἐθάρρησεν ἑαυτῷ καὶ ἐμεγαλαύχει κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν φρυαττόμενος, θαρρῶν ἅμα καὶ ἐπὶ τῷ ἀπείρῳ πλήθει τῷ μετ' αὐτοῦ ὄντι· ὁ δὲ Φάρνακος μικρὸς ἦν τῇ ἡλικίᾳ κατὰ τὸν Σαυρόματον, καὶ ἰδὼν τὸ πλῆθος τοῦ Σαυρομάτου ἐσκέψατο μετὰ τοῦ ἰδίου στρα-

romatum, posuerunt, in quo etiam Sauromatus, et qui cum ipso a praelio superstites erant, nunquam se eum cum armis transgressuros esse iurarunt, sed propria utrosque assignataque sibi secundum praestitutos terminos loca habitaturos esse. atque ita Bosporum Sauromatus, Chersonitae terram suam repetierunt.

Hisque ita gestis, rursus post aliquot annos alius Sauromatus cum militum manu ad Maeotidem paludem collecta surgens bellum contra Chersonitas incepit, limitesque cum iureiurando in Capha a primo Sauromato positos, ut nemo belli contra Chersonitas gratia illos praetergrederetur, transgressus est tanquam ablatam sibi per vim terram vindicaturus recepturusque. habebant autem principem ac proteuontem tunc temporis Chersonitae Pharnacum Pharnaci filium. armis et ipsi contra Sauromatum sumptis, et obviam sibi mutuo facti in praedictis Capha locis, in montibus utrique constiterunt. Sauromatus vero et corporis magnitudine et militum multitudine fretus insolenter Chersonitis insultabat: at Pharnacus statura exiguus prae Sauromato, eiusque copias considerans, consilio cum suis inito statuit, ne infinita multitudo periret,

τοῦ ἐφ' ᾧτε μονομαχῆσαι αὐτὸν μετὰ τοῦ Σαυρομάτου καὶ μὴ ἄπειρον πλῆθος ἀπολέσθαι. καὶ δὴ σκέψεως τοιαύτης γενομένης δηλοῖ ὁ Φάρνακος τῷ πλήθει Σαυρομάτου, λέγων ὅτι τίς χρεία ἐστὶ τοσούτου ὄχλου γενέσθαι ἀπώλειαν; οὐ γὰρ ὑμεῖς οἰκείᾳ προαιρέσει πρὸς τὸν πόλεμον ἐτράπητε, ἀλλὰ Σαυρόματος ὑμᾶς προετρέψατο. θελήσατε οὖν τοῦτον παρακαλέσαι τοῦ μονομαχῆσαι μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐὰν διὰ τοῦ θεοῦ δυνηθῶ αὐτόν, ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια ἀβλαβῶς, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ πόλις αὐτοῦ ὑπέπεσάν μοι· εἰ δὲ καὶ δυνηθῇ με αὐτός, καὶ οὕτως ὑμεῖς ἀναχωρεῖτε εἰς τὰ ἴδια, καὶ αὐτὸς ἐπέβη ἐν τοῖς ἐμοῖς. ὁ δὲ ὄχλος τῶν Σαυροματῶν ἡδέως τοῦτο ἀποδεξάμενος προετρέψατο τὸν Σαυρόματον μονομαχῆσαι μετὰ τοῦ Φαρνάκου. ὁ οὖν Σαυρόματος μαθὼν μικρὸν πάνυ ὄντα τῇ ἡλικίᾳ τὸν Φάρνακον, ἑαυτὸν δὲ ὑπερμεγέθη, ἐχάρη ἐπὶ τούτῳ, πεποιθὼς τῇ οἰκείᾳ δυνάμει καὶ οἷς ἐκέχρητο ὅπλοις κατατεθωρακισμένος. καὶ τούτων οὕτως δοξάντων λέγει ὁ Φάρνακος τῷ ἰδίῳ στρατῷ ὅτι ὅταν κατέλθω διὰ τοῦ θεοῦ εἰς τὸ μονομαχῆσαι, καὶ ἴδητε ὅτι ὁ Σαυρόματος τὰ νῶτα αὐτοῦ εἶχε πρὸς ὑμᾶς καὶ τὴν ὄψιν πρὸς τοὺς ἰδίους, ἐγὼ δὲ τὴν ὄψιν μου πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰ νῶτά μου πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἅπαντες ὑμεῖς βάλλετε μίαν κραυγήν, καὶ μόνον λέγοντες τὸ ἃ ἅ, καὶ μὴ δευτερώσητε ἐπὶ τῇ κραυγῇ. καὶ δὴ κατελθόντων αὐτῶν ἀμφοτέρων ἐν τῷ πεδίῳ πρὸς τὴν μονομαχίαν καὶ τρακτευόντων ἑαυτούς, καὶ τοῦ Φαρνάκου γενομένου εἰς τὸ τοῦ Σαυρομάτου μέρος καὶ Σαυρομάτου εἰς

singulari certamine cum Sauromato pugnare. reque constituta militibus Sauromati nuntiat Pharnacus non opus esse ut tanta multitudo pereat, neque sponte illos sua sed Sauromati impulsu ad bellum venisse: mallent itaque ipsi auctores esse ut ad singulare certamen descenderet, et si deo opitulante eum vicero, vos domum incolumes repetetis, ipse vero cum urbe sua mihi subiicietur, sin ipse me superaverit, vos etiam ita domum redibitis, ipse terram meam occupabit. haec res cum grata Sauromatis esset, Sauromato singulare certamen inire cum Pharnaco suaserunt. Sauromatus itaque cognito exiguae staturae Pharnacum esse, magnitudine sua viribusque et armis quibus utebatur fretus, condicionem laetus accepit. Pharnacus autem pugnaturus militibus suis dixit "ubi cum bono deo singulare certamen ingressus fuero, Sauromatumque tergo vobis obversum, facie vero suis videbitis, ego autem faciem vobis, tergum hostibus obvertero, uno ore omnes clamabitis A A, neque hunc clamorem iterabitis." cum itaque in campum ad singulare certamen uterque venissent, in-

τὸ τοῦ Φαρνάκου, ἔδωκεν ὁ τοῦ Φαρνάκου στρατὸς μίαν φωνὴν τὸ ἄ ἄ. ὁ δὲ Σαυρόματος τῆς τοιαύτης φωνῆς ἀκούσας περιεστράφη ἰδεῖν ἐναγώνιος τίς ἡ γενομένη κραυγή· ἐν δὲ τῷ περιστρέψαι τὸν Σαυρόματον τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν εἰς τὰ ὀπίσω διηνοίχθη μικρὸν τὸ τοῦ κασσιδίου αὐτοῦ πέταλον, καὶ εὐθέως ἐπιδραμὼν ὁ Φάρνακος ἔδωκε τῷ κόντῳ τὸν Σαυρόματον καὶ ἀνεῖλεν αὐτόν. πεσόντος δὲ τοῦ Σαυρομάτου κατελθὼν ὁ Φάρνακος τοῦ ἵππου ἀπεκεφάλισεν αὐτόν, καὶ γενόμενος ἐγκρατὴς τοῦ πολέμου τὸ μὲν πλῆθος τῆς Μαιώτιδος ἀπέλυσε, τοὺς δὲ τῆς Βοσπόρου αἰχμαλώτους λαβὼν καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἀφελόμενος ἐν Κυβερνικῷ ἄνω τῆς τῶν Χερσωνιτῶν ὁροθεσίας ἔστησεν, ἄχρι τεσσαράκοντα καὶ μόνον μιλίων γῆν αὐτοῖς ἐάσας· αἵτινες ὁροθεσίαι μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσιν, αἱ δὲ εἰρημέναι πρῶται ὁροθεσίαι ἐν Καφᾷ εἰσὶν P 150 ἀποκείμεναι. ὀλίγους δέ τινας κατασχὼν παρ' ἑαυτῷ τῶν Βοσποριανῶν ὁ Φάρνακος γεωργῶν ἕνεκα, τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἶκτον ἀξιώσας ἀπέλυσε κατὰ τῶν Βοσποριανῶν ἀπελθεῖν· οἵτινες ἀπολυθέντες ὑπὸ τοῦ Φαρνάκου ὑπὲρ τῆς τοιαύτης εὐεργεσίας καὶ φιλανθρωπίας αὐτοῦ τῆς εἰς αὐτοὺς γενομένης στήλην αὐτῷ ἤγειραν ἐν τῇ Βοσπόρῳ. ἔκτοτε οὖν λοιπὸν ἡ τῶν Σαυρομάτων ἐν τῇ Βοσπόρῳ βασιλεία κατελύθη.

Τούτων δὲ οὕτω γενομένων, Λαμάχου στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῆς τῶν Χερσωνιτῶν, Ἀσάνδρου δὲ τῆς Βο-

16 γεωργιῶν?

terque se depugnarent, Pharnacusque Sauromati et Sauromatus Pharnaci partibus obversus esset, uno ore Pharnaci miles exclamavit A A; quo clamore audito Sauromatus convertit se ut videret quisnam esset hic clamor ad certamen compositus qui in Pharnaci exercitu sublatus; dumque se convertit, diducta paullulum cassidis lamina, e vestigio conto eum Pharnacus percussit et occidit. cum autem Sauromatus cecidisset, equo descendens Pharnacus caput ei amputavit. victorque Maeotidis paludis populum dimisit, Bosporianos vero in vinculis detinens, capta eorum terra limites in Cybernico supra Chersonitas statuit, quadraginta tantum miliarium terram ipsis relinquens; manentque isti limites in hodiernum usque diem, cum priores illi, quos dixi, in Capha sint. paucis vero Bosporianorum apud se retentis agriculturae causa, Pharnacus reliquos omnes misericordia ductus ad sua redire permisit; qui reversi pro beneficio tali benevolentiaque statuam ei in Bosporo posuerunt. atque ex eo tempore in posterum Sauromatae Bospori imperium amiserunt.

His ita gestis, principatum apud Chersonitas tenente ac proteuonte Lamacho, apud Bosporianos vero regnante Asandro, male

σποριανῶν βασιλεύοντος, κακίᾳ πολλῇ μεμεστωμένοι οἱ Βοσποριανοὶ κατὰ τῶν Χερσωνιτῶν καὶ μηδαμῶς δυνάμενοι τῇ πονηρίᾳ ἠρεμεῖν ἔσπευδον ἀεὶ τρόπῳ τινὶ τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν αἰχμαλωσιῶν τοῖς Χερσωνίταις ἀποδοῦναι· καὶ δὴ μεμαθηκότες ἔχειν θυγατέρα μονογενῆ τὴν Γυκίαν, ἔχοντος δὲ καὶ τοῦ Ἀσάνδρου υἱούς, ἐμηχανῶντο ἐπιγαμβρίαν ποιήσασθαι, ὅπως διὰ τούτου ἀδεῶς ἐπιβαίνοντες τῇ Χερσωνιτῶν ἀμύνασθαι. καὶ δὴ ἀποστέλλουσι πρέσβεις κατὰ τὴν Χερσωνιτῶν παρακαλοῦντες, ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀγάπη ἀληθὴς μεταξὺ ἡμῶν ἐστὶν καὶ ἀδόλως πρὸς ἀλλήλους ἔχομεν, ἐπιγαμβρεύσομεν ἑαυτοῖς· καὶ δότε ἡμῖν εἰς νύμφην τὴν θυγατέρα Λαμάχου τοῦ πρώτου ὑμῶν ἕνεκεν τοῦ υἱοῦ Ἀσάνδρου τοῦ κυρίου ἡμῶν, ἢ λάβετε αὐτὸν αὐτόθι εἰς γαμβρόν, καὶ οἴδαμεν ὅτι πιστὰ ἔχομεν εἰς ἀλλήλους, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλεύοντος μεθ' ὑμῶν. λέγουσιν αὐτοῖς οἱ Χερσωνῖται ὅτι ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς θυγατέρα ἡμῶν δοῦναι οὐκ ἀνεχόμεθα· εἰ δὲ ἐκ τῶν υἱῶν Ἀσάνδρου τοῦ βασιλέως ὑμῶν θέλετε δοῦναι ἡμῖν εἰς γαμβρόν, δεχόμεθα, οὕτω μέντοι, μὴ δυναμένου ἔτι τοῦ υἱοῦ Ἀσάνδρου, τοῦ ἀρχομένου πρὸς ἡμᾶς ἐπιγαμβρεύσασθαι, καιρῷ ποτὲ ἢ χρόνῳ πειραθῆναι τοῦ ὑποστρέψαι κατὰ τὴν τῶν Βοσποριανῶν χάριν ἐπισκέψεως ἢ προσηγορίας τοῦ οἰκείου πατρός· εἰ δὲ τοῦτο βούλει, πάντως ὅτι τῇ ὥρᾳ ἀποθνήσκει. τῶν δὲ πρέσβεων ἀπολυθέντων καὶ καταλαβόντων τὴν Βοσποριανῶν καὶ ταῦτα ἀναγγελλόντων, ἀπέστειλε πάλιν

14 *βασιλέως ὄντος?* 22 *βούλεται?*

omnino adversus Chersonitas affecti Bosporiani cum quiescere nequaquam possent semperque aliquo modo captivitates suas ulcisci studerent, cum intellexissent filiam Lamacho unicam esse Gyciam filiosque haberet Asander, affinitatem contrahere meditati sunt, ut hoc nimirum pacto libere in Chersonitarum terram ingressi vindictam sumerent. mittunt itaque legatos ad Chersonitas suasuros, quandoquidem vera amicitia inter ipsos esset eamque sine dolo colerent, affinitatem secum contraherent, et vel Lamachi principis ipsorum filiam Asandri domini sui filio darent vel eum apud se acciperent: sic enim cognitum iri, fidem inter ipsos constitutam esse, herili filio suo apud eos commorante. responderunt vero Chersonitae filiam se ipsis dare non posse: quodsi aliquem ex Asandri regis sui filiis dare generum vellent, accepturos esse, illa quidem condicione ut qui venturus esset, reditum ad Bosporianos tentare nunquam posset invisendi compellandique patris sui causa: si id nihilominus tentaverit, ipsa hora moriatur. hoc pacto dimissi legati domumque reversi, cum quid actum

ὁ Ἄσανδρος πρέσβεις, λέγων τοῖς Χερσωνίταις ὅτι ἐὰν ἀληθῶς λέγετε καὶ πιστοποιεῖτέ με ὅτι Λάμαχος ἀνέχεται ζεῦξαι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ μειζοτέρῳ μου υἱῷ, ἀποστελῶ ὑμῖν αὐτὸν ἐκεῖνον αὐτόθι ἐπιγαμβρεύσασθαι. ἦν δὲ Λάμαχος τοῖς τότε καιροῖς, ὡς λόγος, πλούτῳ πολλῷ κομῶν ἔν τε χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ παισί τε καὶ παιδίσκαις καὶ ἀλόγοις διαφόροις καὶ κτήμασι πολλοῖς, καὶ τέσσαρσι δὲ ῥεγεῶσι τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐπικρατεῖν ἐν πλάτει καὶ μήκει, ἕως κάτω τῶν λεγομένων Σουσῶν, ἐν οἷς καὶ ἰδίαν πύλην εἶχεν ἐν τῷ τείχει, καὶ τέσσαρας πυλεῶνας μεγάλους εἰς τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον, σὺν ἑτέροις δὲ παραπυλίοις σεμνοῖς ὥστε εἰσερχομένων τῶν ἀλόγων αὐτοῦ ἐν τῇ πόλει ἑκάστην ἀγέλην ζώων, ἵππων τε καὶ φορβάδων, βοῶν καὶ δαμάλεων, προβάτων τε καὶ ὄνων, καὶ δι' ἰδίας πύλας εἰσιέναι καὶ εἰς ἰδίαν στάσιν ἀπιέναι. παρεκάλεσαν οὖν οἱ Χερσωνῖται τὸν Λάμαχον ἐφ' ᾧτε ἐπιγαμβρεύσεσθαι αὐτὸν P 151
τὸν τοῦ Ἀσάνδρου υἱόν. τοῦ δὲ Λαμάχου ἐπινεύσαντος τῇ παρακλήσει αὐτῶν ἦλθεν ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς ἐν τῇ Χερσῶνι καὶ ἔγημε τὴν γυναῖκα. καὶ διετοῦς μικροῦ χρόνου διαγενομένου ἐτελεύτησεν ὁ Λάμαχος· ἡ γὰρ μήτηρ τῆς Γυκίας προτελευτήσασα ἦν. ἡ οὖν Γυκία μετὰ τὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ περαίωσιν τῆς τοῦ πατρὸς ταφῆς τῆς ἐνιαυσιαίας ἡμέρας ἐνστάσης, τὴν μνήμην θέλουσα φαιδρῦναι τοῦ ἰδίου πατρός, στεφανηφοροῦντος τότε καὶ πρωτεύοντος τῆς Χερσῶνος Ζή-

10 τέσσαρσι πυλεῶσι M σὺν] καὶ M

esset significassent, iterum ad Chersonitas Asander misit inquiens, si verum dicerent atque bona fide agerent Lamachusque filio maiori suo filiam uxorem dare vellet, eum se illuc missurum esse. erat autem illis temporibus Lamachus, ut ferebatur, dives admodum auro et argento, famulis et ancillis, equis ac fundis quamplurimis, et in quattuor regionibus domum habebat in latitudine et longitudine usque infra Susa quae dicebatur, ubi etiam in muro propriam ianuam habebat et quattuor portas magnas ad introitum et exitum cum aliis ostiolis splendidis, ita ut pecoribus eius in urbem venientibus, singuli armentorum greges, equorumque et equarum, boumque et bucularum, oviumque et asinorum, suas quique per portas introirent et ad proprium stabulum discederent. adhortati igitur Lamachum sunt Chersonitae ut Asandri filium generum adscisceret; quibus cum ille annuisset, Asandri filius Chersonem venit Gyciamque duxit. et exiguo biennii tempore elapso Lamachus diem obiit, cum iam Gyciae mater antea mortua esset. Gycia autem finito anno a sepulto patre, annuo die instante, memoriamque patris sui celebrare cupiens, principatum

θου τοῦ Ζήθονος, παρεκάλεσε τοῖς προύχουσι τῆς πόλεως ἐφ' ᾧτε ἄνευ ὕβρεως ἀναχθῆναι αὐτοὺς τοῦ λαβεῖν παρ' αὐτῆς σὺν παντὶ τῷ δήμῳ οἶνόν τε καὶ ἄρτους καὶ ἔλαιον κρέα τε καὶ ὄρνεα καὶ ὄψα καὶ εἴ τι ἕτερον πρὸς τὴν τῆς εὐφρασίας χρείαν, πρὸς τὸ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Λαμάχου ἅπαντας τοὺς πολίτας σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις καὶ πάσῃ τῇ φαμιλίᾳ αὐτῶν εὐφρανθῆναι καὶ ἀγάλλεσθαι ἕκαστον ἐν τῷ ἰδίῳ ῥεγεῶνι καὶ δημοσίᾳ χορεύειν καὶ ἔργου τινὸς τὸ σύνολον μὴ ἅψασθαι, συνταξαμένη τοῖς πολίταις ἐν ὅρκῳ ἐφ' ᾧτε ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς οὕτω τὰ τῆς εὐφρασίας καθ' ἕκαστον χρόνον διδόναι αὐτοῖς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Λαμάχου μνήμῃ. τούτων δὲ οὕτω γενομένων καὶ ἐν ὅρκῳ ὑπ' αὐτῆς παγιωθέντων, ὁ ταύτης ἀνὴρ ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱὸς ἔχων ἐν κρυπτῷ τὸν δόλον καὶ ἐπιζητῶν καιρὸν προδοσίας, ἀκούσας ταῦτα τὰ παρὰ τῆς Γυκίας λεχθέντα καὶ ἐν ὅρκῳ παγιωθέντα, ἐθαύμασε καὶ ἐπήνεσε τὴν Γυκίαν ἐπὶ τῇ ἐνόρκῳ συντάξει ὡς γνησίως περὶ τοὺς γονεῖς ἔχουσαν, συνθέμενος δὲ καὶ αὐτός, φησί, χαίρειν καὶ σπένδειν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ συντάξει. καὶ μετὰ τοῦτο παρελθούσης τῆς μνήμης καὶ τῆς εὐφρασίας δηλοῖ τοῖς ἐν Βοσπόρῳ δι' οἰκείου παιδός, λέγων αὐτοῖς ὅτι εὗρον μέθοδον δι' ἧς ἀκόπως τὴν Χερσῶνα μέλλομεν παραλαβεῖν. ὑμεῖς οὖν ἐκ διαλειμμάτων ἀποστέλλετέ μοι δέκα ἢ δώδεκα νεωτέρους χρησίμους ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ καράβῳ ἐλαυ-

2 συναχθῆναι? 12 καὶ vulgo om

tenente ac proteuonte tum in Chersone Zetho Zethonis filio, primores urbis hortata est ne iniuriam suam putarent, si et ipsi et populus universus ab ea acciperent vinum panes oleum carnes aves pisces, et si quae alia ad epulum necessaria, ut diem memoriae Lamachi sacrum cives universi cum uxoribus ac liberis omnique familia publica laetitia celebrem agerent cum choreis in propria regione singuli, ac feriatum haberent; promisitque civibus cum iuramento quotannis dum viveret, haec se omnia ad celebrandam diem in Lamachi memoriam iis suppeditaturam. haec cum ita iureiurando ab ipsa firmata essent, maritus eius Asandri filius dolum animo occultum versans et proditionis tempus quaerens, quae a Gycia dicta iuramentoque firmata essent audiens, admiratus laudavit eam, quod iuramento stabilivisset, veluti praeclare erga parentes affectam, adiiciens gaudere se quoque et libare itidem velle. cumque memoriae dies et epulum praeteriisset, Bosporianis per famulum suum indicavit invenisse se quo pacto sine labore Chersonem capere possent: mitterent itaque per intervalla decem aut duodecim iuvenes praestantes praeter caraborum remiges, qui veluti xenia ipsi ferrent. "qui autem appellent

νόντων ὡς δῆθεν ξένιά μοι πέμποντες, ἐν συμβόλῳ δὲ παραβαλλόντων τῶν ἐρχομένων καράβων ὑμῶν καὶ ἐκεῖ μενόντων, ἐμοῦ δὲ πέμποντος καὶ δι' ἵππων φέροντος τοὺς ἐρχομένους νεωτέρους ἐν τῇ πόλει καὶ τὰ πεμπόμενα. καὶ δὴ τῷ τρόπῳ τούτῳ ἐπὶ διετῆ χρόνον ἐκ τοῦ κατὰ μέρος ἐρχομένων τῶν Βοσποριανῶν μετὰ τῶν ξενίων, πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τῇ πόλει τὸν δόλον ἔφερε μὲν αὐτοὺς πεζικῶς ἐκ τοῦ συμβόλου ὁ τοῦ Ἀσάνδρου υἱός, καὶ μετὰ ἡμέρας τινὰς πάλιν ἐπὶ πάντων πρὸς ἑσπέραν ἀπέλυεν αὐτούς, φησίν, ἐπὶ τὰ ἔξω, ὡς δῆθεν βραδέστερον διὰ τὴν ὥραν· οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς χώρας ἄχρι τριῶν μιλίων σκοτιᾶς βαθείας γενομένης ὑπέστρεφον καὶ ἤρχοντο ἐν τῷ λεγομένῳ λίμνῳ καὶ ἐκεῖθεν διὰ καράβου ἔφερεν αὐτοὺς ἐν ταῖς Σώσαις, καὶ διὰ τοῦ παραπυλίου, ὃ εἶχεν ἐν τῷ τείχει, εἰσέφερεν αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μηδενὸς εἰδότος, εἰ μή τί γε τρεῖς τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν Βοσποριανῶν καὶ μόνον πιστῶν αὐτοῦ ὄντων, ἑνὸς μὲν τοῦ ἐν συμβόλῳ ἀπερχομένου καὶ μηνύοντος ἀναχωρεῖν τοὺς καράβους, P 152
ἄλλου δὲ τοῦ ὑποστρέφοντος τοὺς Βοσποριανοὺς καὶ φέροντος ἐν λιμῶνι, ἑτέρου δὲ τοῦ ἐκ λιμῶνος μετὰ καράβου ἀποκομίζοντος ἐν ταῖς Σώσαις καὶ ἀποκαθιστῶντος ἐν τῷ τοῦ Λαμάχου οἴκῳ, καὶ δι' ὧν ἀπέτρεφεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀποθήκαις αὐτοῦ, μήτε τῆς Γυκίας εἰδούσης τὸν δόλον, προσδοκῶν, καθὰ εἴρηται, κατὰ τὴν ἐνιαυσίαν ἡμέραν τῆς τοῦ Λαμάχου μνή-

4 πόλει καταπεμπόμενα M 12 paulo infra scribitur ἐν λιμῶνι. Meursius

carabi in tali loco manebunt, ego vero equos mittam, quibus iuvenes ac munera missa in urbem vehantur." cumque per biennium hoc modo diversis temporibus in urbem Bosporiani cum xeniis venissent, ne fraus a civibus agnosceretur, adducebat eos Asandri filius pedestri itinere ex loco constituto, et rursus post aliquot dies coram omnibus eos sub vesperam dimittebat ad campestria, quasi iam tardius esset; qui egressi ad tria usque miliaria tenebris iam densis redibant et Limonem intrabant, unde carabo Susa devehebantur, ubi, per portam minorem, quam in muro habebat, in domum ab eo recipiebantur, nemine conscio praeter tres tantum famulos Bosporianos fidos, quorum unus ad locum statutum pergebat et recedere carabos nuntiabat, alter vero in Limonem Bosporianos reducebat, tertius denique Limone Susa carabo eos advehebat et in Lamachi domum introducebat. utebatur praeterea his ad alimenta deferenda illis qui in locis abditis erant, ipsa quoque Gycia dolum ignorante. expectabat autem, ut diximus, anniversario die Lamachi memoriae sacro, urbe tota epu-

μης, τῆς πόλεως πάσης εὐφραινομένης τε καὶ ἀποκοιμωμένης, αὐτὸν τὴν νύκτα ἐπαναστῆναι μετὰ τῶν Βοσποριανῶν τε καὶ οἰκείων καὶ ἐμπρῆσαι τὴν πόλιν καὶ πάντας κατασφάξαι. συναχθέντων δὲ ἐν τῷ διετεῖ χρόνῳ ἐν τῷ τῆς Γυκίας οἴκῳ ἄχρι διακοσίων Βοσποριανῶν, καὶ τῆς μνήμης τοῦ Λαμάχου ἤδη λοιπὸν ἐγγιζούσης, ἐγένετο παιδίσκην τῆς Γυκίας κουβουκλαρέαν, πάνυ αὐτῇ οὖσαν προσφιλέστατον, πταίσασαν ἀπὸ ὄψεως αὐτῆς γενέσθαι καὶ ἀποκλεισθῆναι αὐτήν. ἐν ᾧ δὲ οἴκῳ ἀπεκλείσθη ἡ παιδίσκη, ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν οἱ Βοσποριανοὶ ἀποτρεφόμενοι. τῆς δὲ παιδίσκης καθεζομένης καὶ νηθούσης τὸ λίνον, ἐγένετο τὸ σφοντύλιν τῆς ἀτράκτου πεσεῖν καὶ κυλισθὲν εἰσελθεῖν εἰς βαθυτάτην ὀπὴν πρὸς τὸν τοῖχον· ἡ δὲ ἀναστᾶσα πρὸς τὸ ἐπᾶραι αὐτὸ ὁρᾷ αὐτὸ ἐν βαθυτάτῃ ὀπῇ ὄν· καὶ μὴ δυναμένης αὐτῆς ἐκσπάσαι αὐτὸ διὰ τὸ βάθος, ἠναγκάσθη ἐκ τοῦ πάτου πρὸς τὸν τοῖχον ἀνασπάσαι ἕνα βήσαλον πρὸς τὸ τοῦτο ἐπᾶραι· καὶ ὁρᾷ διὰ τῆς ὀπῆς κάτω ἐν τῷ ὑπογέῳ οἴκῳ τὸ πλῆθος τῶν ὄντων ἀνδρῶν. καὶ ἰδοῦσα εὐφυῶς πάλιν ἀπέθετο ἐν τῷ τόπῳ τὸ βήσαλον πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι τοῖς κάτω· καὶ λαθραίως ἀποστείλασα μίαν τῶν παίδων προσεκαλεῖτο τὴν κυρίαν αὐτῆς τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτήν, ὀφείλουσάν τι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν. ἡ δὲ Γυκία ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατανυγεῖσα ἀπῆλθε πρὸς τὴν παι-

1 τε καὶ ἀποκοιμωμένης add B 6 κουβικουλαρίαν? 7 αὐτῆς add B

lante ac somno sopita, ipse cum Bosporianis atque domesticis suis de nocte surgere urbemque incendere et omnes occidere. cumque biennii tempore in Gyciae domo congregati essent Bosporiani ducenti, instaretque iam celebranda Lamachi memoria, accidit ut puella Gyciae cubicularia, quae ei gratissima erat, propter offensam ab oculis eius removeretur secludereturque. locus vero in quo concludebatur, subter Bosporianos habebat, qui illic alebantur. puella autem sedente et filum torquente, contigit ut fusi verticillus decidens in foramen profundum prope parietem devolveretur; cumque surgeret tollendi causa, in foramen delapsum videt, unde cum extrahere propter profunditatem non posset, unum e pavimento prope parietem laterem extrahere coacta fuit; eoque facto per foramen in inferiore aedium parte absconditam illic hominum multitudinem videt. quos cum vidisset, laterem in locum suum solerter reposuit, ne ab iis qui infra erant deprehenderetur, misitque clanculum puellarum aliquam ad dominam suam, quam venire ad se hortabatur necessarium aliquid audituram visuramque. Gycia vero deo impellente puellam adiit; solaque ad eam ingressa cum ianuam clausisset, ad pedes eius pro-

δίσκην· καὶ εἰσελθούσης αὐτῆς κατὰ μόνας ἐν τῷ οἰκήματι καὶ κλεισάσης τὴν θύραν, πεσοῦσα ἡ παιδίσκη πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς εἶπε "δέσποινα, ἐξουσίαν ἔχεις τὴν ἀχρείαν σου δούλην· πλὴν βούλομαι τῇ κυρίᾳ μου ξένον τι καὶ παράδοξον πρᾶγμα δεῖξαι." ἡ δὲ Γυκία εἶπεν αὐτῇ "ἀφόβως εἰπέ, δεῖξον· καὶ τί τὸ τοιοῦτον;" ἡ δὲ παιδίσκη ἀπαγαγοῦσα αὐτὴν πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ εὐφυῶς ἐπάρασα τὸ βήσαλον, λέγει αὐτῇ "ὁρᾷς διὰ τῆς ὀπῆς, δέσποινα, τὸν κάτω κρυπτόμενον ὄχλον τῶν Βοσποριανῶν." ἡ δὲ Γυκία ἰδοῦσα καὶ ἐκπλαγεῖσα ἐπὶ τῷ πράγματι ἔφη "οὐκ ἀργὸν τὸ σκέμμα τοῦτο." καὶ λέγει τῇ παιδίσκῃ "πῶς εὗρες τὸ πρᾶγμα τοῦτο;" ἡ δὲ παιδίσκη λέγει "πάντως, δέσποινα, ὅτι ἐκ θελήματος θεοῦ ἔπεσε τὸ σφοντύλιν ἐκ τῆς ἀτράκτου μου καὶ κυλισθὲν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ὀπῇ ταύτῃ, καὶ μὴ δυναμένης μου ἐπᾶραι αὐτὸ ἠναγκάσθην τὸ βήσαλον ἀνασπάσαι, καὶ τότε εἶδον αὐτούς." ἡ δὲ ἐκέλευσε τῇ παιδίσκῃ ἀποθέσθαι τὸ βήσαλον εὐφυῶς ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ ἐπιλαβομένη αὐτῆς καὶ περιπλακεῖσα κατεφίλησε γνησίως, καὶ εἶπεν αὐτῇ· "μηδὲν πτοηθῇς, τέκνον. P 153
συγκεχώρηταί σου τὸ πταῖσμα· ὁ γὰρ θεὸς ἠθέλησέ σε πταῖσαι, ἵνα τὸν δόλον ἡμῖν φανερώσῃ. βλέπε οὖν ὅσῃ δυνάμει φυλάξαι τὸ πρᾶγμα, καὶ μὴ τολμήσῃς τινὶ τὸ σύνολον τοῦτο θαρρῆσαι." καὶ λοιπὸν εἶχεν αὐτὴν δι' ὅλου μεθ' ἑαυτῆς πλέον τοῦ πρώτου ὡς πιστὴν αὐτὴν οὖσαν. καὶ προσκαλεσα-

3 ἔχεις εἰς τὴν? 10 καὶ λέγει — τοῦτο add B 14 αὐτὸ] τότε M 23 αὐτῇ?

voluta puella "potes" inquit, "o domina, inutilem ancillam tractare pro arbitrio, attamen ostendam tibi rem novam et inopinatam." quod cum secure facere eam Gycia iussisset, ad parietem adductae sublatoque solerter latere dixit: "ecce, o domina, per foramen hoc absconditam inferius Bosporianorum multitudinem vides." Gycia cum eos vidisset, re tali consternata "non frustra" inquit "hoc consilium susceptum est," sciscitaturque puellam quomodo id comperisset: cui, "omnino, domina," respondit puella, "per dei voluntatem fuso excidens verticillus in hoc foramen devolutus est, quem cum extrahere inde nequirem, laterem avellere coacta fui, atque tunc eos vidi." illa vero puellam solerter reponere laterem loco suo iussit; eamque amplexata benigne cum osculo "nihil" inquit "metuas, filia: condonatum tibi crimen est; siquidem voluit te peccare deus, ut dolum hunc nobis manifestum faceret. vide igitur, quantum potes, uti totam hanc rem clam alios habeas, neque cuiquam quidquam concredas." sumpsitque eam ex eo tempore secum, habuitque benignius quam un-

μένη ἡ Γυκία δύο τινὰς τῶν συγγενῶν αὐτῆς, πιστοὺς αὐτῇ ὄντας πάνυ, λέγει αὐτοῖς ἐν τοῖς ἰδιάζουσιν "ἀπελθόντες συνάγετε καθ' ἑαυτοὺς ἐν μυστηρίῳ τοὺς πρωτεύοντας καὶ εὐγενεῖς τῆς πόλεως, καὶ ἐκλεξάτωσαν τρεῖς ἄνδρας πιστούς, δυναμένους φυλάξαι μυστήριον καὶ πρᾶγμα ποιῆσαι, καὶ πιστοποιήσουσιν αὐτοὺς οἱ πάντες ἐνόρκως πρὸς τὸ καὶ αὐτοὺς ἐμὲ πληροφορῆσαι ἐν οἷς μέλλω ἐπερωτᾶν αὐτούς, καὶ ἀποστειλάτωσαν αὐτοὺς πρός με ἐν μυστηρίῳ, καὶ ἔχω αὐτοῖς ἀναγκαῖόν τι καὶ ὠφέλιμον τῇ πόλει θαρρῆσαι. μόνον διὰ τάχους ποιήσατε ὃ λέγω ὑμῖν." ἀπελθόντων δὲ τῶν συγγενῶν αὐτῆς καὶ ἐν μυστηρίῳ ταῦτα τοῖς πρωτεύουσιν εἰρηκότων, εὐθέως ἐξελέξαντο τρεῖς ἄνδρας, οὓς ᾔδεσαν αὐτοὶ πιστοὺς εἶναι, καὶ πιστοποιήσαντες αὐτοὺς πάντες ἐν ὅρκῳ ὅτι εἴ τι συνθῶνται τῇ Γυκίᾳ εἴτε ποιῆσαι εἴτε δοῦναι, μὴ ἀκυρῶσαι τοὺς λόγους αὐτῶν, ἀλλ' εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὰ ὑπ' αὐτῶν συντασσόμενα αὐτῇ. τούτων δὲ πρὸς τὴν Γυκίαν ἐν μυστηρίῳ ἀπελθόντων, ἐδέξατο αὐτοὺς καὶ λέγει αὐτοῖς "δύνασθέ με ἐν ὅρκῳ πληροφορῆσαι περὶ ὧν μέλλω ἐπερωτᾶν ὑμᾶς, ὅτι ποιεῖτε ταῦτα;" οἱ δὲ εἶπον αὐτῇ "ναί, κυρία, ἑτοίμως ἔχομεν περὶ ὧν μέλλεις ἡμῖν ἐπιζητεῖν πληροφορῆσαί σε ὅτι εἰς πέρας ἄγωνται οἱ λόγοι σου." τότε λέγει αὐτοῖς ἡ Γυκία "πληροφορήσατέ με ὅτι ἂν ἀποθάνω ἐν μέσῳ τῆς πόλεώς με θάπτετε, καὶ λέγω ὑμῖν τὸ μυστήριόν μου.

11 ταῦτα add B

quam antea, quia fidelem experta esset. accitis autem Gycia duobus e consanguineis, quibus maxime fidebat, inquit eis seorsim "abite et congregate apud vos clanculum primores et nobiles urbis, iique eligant viros tres fidos, arcanum qui custodire et rem gerere possint, et quibus sacramento se omnes obstringent ut plenam mihi fidem faciant in iis de quibus ipsos rogatura sum. mittant vero illos ad me clanculum: habeo enim necessarium aliquid urbique huic utile, quod ipsis committam. tantum maturate id quod vobis dico." discedentibus igitur hoc pacto eius consanguineis, cum illi haec clam ad primates rettulissent, e vestigio tres viros elegerunt, quos fidos esse cognoverant, fide ipsis cum iuramento data ratum se habituros effecturosque quidquid cum Gycia acturi essent. hi ubi clam ad Gyciam venissent, illa eos excepit, interrogavitque ecquid promittere cum iuramento possent facturos se quidquid commisisset. illis vero affirmantibus se omnia pro voto eius facturos esse, respondet Gycia "fidem date in urbe me, si moriar, sepeliendam esse, et arcanum meum narrabo vobis; neque grave est quod postulo." quod cum audirent,

ἰδοὺ βαρὺ ὑμῖν τί ποτε οὐκ ἐπιζητῶ." οἱ δὲ ἄνδρες ἀκούσαντες τοῦτο μετὰ πάσης προθυμίας ἐπληροφόρησαν αὐτὴν ἐν ὅρκῳ, λέγοντες ὅτι ἐὰν τελευτήσῃς ἐν μέσῳ τῆς πόλεώς σε θάψομεν καὶ οὐκ ἐξάξομέν σε ἔξω τῶν τειχῶν. ἡ δὲ Γυκία πεισθεῖσα τοῖς ὅρκοις αὐτῶν λέγει αὐτοῖς "ἐφ' οἷς ἐπληροφορήσατέ με, κἀγὼ λοιπὸν ἐμφαίνω ὑμῖν τὸ μυστήριόν μου. ἰδοὺ εἰδέναι ὑμᾶς θέλω ὅτι ὁ ἀνήρ μου τὸ ἔμφυτον κακὸν τῆς πόλεως αὐτοῦ ἔχων, τὸ τοῦ δόλου καὶ φθόνου καθ' ἡμῶν, ὄχλον ἐκ τοῦ κατὰ μέρος Βοσποριανῶν ἐν κρυφῇ εἰσαγαγὼν ἐν τῷ οἴκῳ μου ἄχρις διακοσίων ψυχῶν ἐνόπλων διατρέφει, ἐμοῦ μὴ εἰδυίας τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ὁ θεὸς νῦν διὰ προφάσεως ἐφανέρωσέ μοι αὐτό. αὐτὸς οὖν ταύτην ἔχει τὴν σκέψιν ἐφ' ᾧτε, φησίν, εἰς τὴν μνήμην τοῦ πατρός μου διδούσης μου τὴν εὐφρασίαν τῇ πόλει καὶ εὐφρανθέντων ὑμῶν ἀποκοιμωμένων αὐτὸν τὴν νύκτα ἐπαναστῆναι μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ Βοσποριανῶν τε καὶ οἰκείων, καὶ βαλεῖν ἐμπρησμὸν ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν καὶ κατασφάξαι πάντας ὑμᾶς. ἰδοὺ λοιπὸν φθάζει καὶ ἡ μνήμη τοῦ πατρός μου, καὶ δέον μέν ἐστι πρὸς τὸν ὅρκον μου δοῦναι ὑμῖν κατὰ τὸ ἔθος μου τὰ τῆς εὐφρασίας· πάντα γὰρ ἑτοίμως ἔχω. θελήσατε οὖν πάντες προσδραμεῖν P 154
χαίροντες καὶ ζητῆσαι καὶ λαβεῖν πάντα προθύμως, πρὸς τὸ μήπω νοῆσαι αὐτὸν ὅτι ἔγνωμεν τὸ πρᾶγμα, καὶ ἄφνω ἐμφύλιος πόλεμος γένηται. θελήσατε οὖν καὶ δημοσίως κατὰ τὸ ἔθος εὐφραίνεσθαι, συμμέτρως δέ, καὶ χορεύειν ἐν ταῖς πλα-

libenter cum iureiurando promiserunt in urbe se eam, si moreretur, sepulturos neque extra moenia educturos. itaque persuasa sacramento Gycia "nunc" inquit "arcanum vobis, quod habeo, aperiam. ecce, maritus meus ex ingenito adversus urbem hanc odio atque invidia per dolum Bosporianos aliquot in domum meam introductos cum armis usque ad ducentos nutrit, me inscia: verum rem hanc nunc deus per occasionem mihi manifestam fecit. hoc autem ille consilium agitat, ut ubi in patris mei memoriam urbi ego epulum dedero vosque epulati dormitum iveritis, ipse de nocte cum Bosporianis atque domesticis surgat, aedibus vestris ignem immittat vosque omnes contrucidet. et ecce, instat nunc dies anniversarius memoriae patris mei, oportetque me vobis ex iuramento dare pro more meo quae ad epulum necessaria, et omnia praestare parata sum. velitis itaque omnes laeti accurrere, postulareque et accipere omnia libenter, ne ullo ille pacto intelligat nos rem rescivisse, et subito intestinum aliquod bellum oriatur. igitur publice, uti mos est, epulum celebrate, sed cum modo, et choreas in plateis agite: unusquisque vero in aedibus vestris apparet ligna

τείαις. ἑτοιμάσατε δὲ ἕκαστος ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν ξύλα τε καὶ φορτία καὶ δᾷδας στεγνὰς πρὸς τὸ μισοποιούντων ὑμῶν τὰς εὐφρασίας καὶ τοὺς χοροὺς δόξασθαι πρὸς ἀνάπαυσιν ὑμῶν ἀπιέναι. καὶ ἐμοῦ δὲ ταχέστερον μισοποιησάσης καὶ κελευούσης ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλεῶνάς μου, ὑμεῖς εὐθέως ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ σὺν παισὶ καὶ παιδίσκαις ὑμῶν πανοικὶ παρενεγκόντες τὰ ξύλα καὶ φορτία καὶ δᾷδας παράθετε ταῦτα ἐν τοῖς πυλεῶσί μου καὶ παραπυλίοις καὶ κύκλῳ τῆς οἰκίας πάσης, ἐπιχέαντες καὶ ἔλαιον τοῖς ξύλοις πρὸς τὸ τάχιον ἁφθῆναι. καὶ ἡνίκα ἐξέλθω ἐγὼ καὶ εἴπω ὑμῖν, εὐθέως λάβετε τὴν πυράν, καὶ ὑμεῖς δὲ ἐν ὅπλοις παρεστήκετε κύκλῳ τῆς οἰκίας, ἵνα ὅπου τινὰς θεωρήσητε ἐκπηδῶντας ἐκ τοῦ οἴκου διὰ θυρίδος τούτους κατασφάζητε. ἀπελθόντες οὖν τὸ μυστήριον τοῦτο λαλήσατε, καὶ ἑτοιμάσατε πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν." οἱ δὲ πολῖται ταῦτα ἀκούσαντες ἀπὸ τῶν τριῶν ἀνδρῶν ἐποίησαν πάντα ἐν συντομίᾳ κατὰ τὸν λόγον τῆς Γυκίας. ἐνστάσης δὲ τῆς μνημοσύνου ἡμέρας, ὡς δῆθεν χαιρομένη ἡ Γυκία μετεπέμψατο τοὺς τῆς πόλεως ἄνδρας, προτρεπομένη τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς τὰ τῆς εὐφρασίας· συνέτρεχε δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἐπὶ τοῦτο, καὶ παρεκάλει πλεῖον οἶνον δοθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τῇ εὐφρασίᾳ. οἱ δὲ πολῖται ἀσμένως πάντα δεξάμενοι ηὐφραίνοντο καθὼς παρηγγέλθησαν, καὶ ἐχόρευον τὴν πᾶσαν ἡμέραν· φθασάσης δὲ τῆς ἑσπέρας ἤρξαντο μισοποιεῖν οἱ

2 *ἡμῶν* vulgo 6 *παισὶ* Bandurius pro *παῖδες*

sarcinas ac taedas solidas, ut me epulum ac choreas detrectante ad quietem vos abire existimet. me vero citius solito detrectante ac fores meas obserari iubente, vos confestim cum multo silentio per famulos et ancillas vestros ex omnibus undecunque aedibus afferentes ligna sarcinas taedasque ad ianuas meas et vestibula apponite, immo circum totam domum, et oleum lignis infundite, quo citius flammam concipiant. cum autem ego egressa fuero vobisque dixero, ocius ignem iniicite, ac cum armis circumsistite, ut quos per fenestram exsilientes videbitis interficiatis. abite igitur et arcanum hoc narrate, cunctaque quae iussi apparate." cives vero ubi rem intellexissent a tribus his viris, quam citissime omnia peragebant ex mandato Gyciae. cum itaque instaret dies memoriae sacer, et Gycia laeta ad cives urbis mitteret, hortareturque ut acciperent ad epulum quae pertinerent, accurrit etiam maritus eius et plus vini solito dari iussit. cives autem libenter omnia accipientes epulabantur uti iussi erant, et per totam diem choreas agitabant: sed ingruente vespera quasi epuli longioris pertaesi domum se suam quieturi receperunt. epulabantur au-

πολῖται καὶ ἀπιέναι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εἰς τὸ ἀναπαῆναι. ηὐφραίνοντο δὲ πανοικί. καὶ ἡ Γυκία ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς προτρεπομένη πάντας τοὺς αὐτῆς ἀδεῶς πίνειν πρὸς τὸ μεθυσθέντας αὐτοὺς τάχιον κοιμηθῆναι, μόνον ταῖς κουβικουλαρίαις αὐτῆς παρήγγειλε τοῦ νήφειν καὶ ἑαυτὴ τοῦ οἴνου ἐφύλαττεν. εὑροῦσα γὰρ ποτήριον πορφυροῦν δέδωκε τῇ κουβικουλαρέᾳ αὐτῆς τῇ τὸ πρᾶγμα εἰδούσῃ, καὶ παρήγγειλεν αὐτῇ ἐν αὐτῷ αὐτὴν κιρνᾶν σὺν ὕδατι· ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς θεωρῶν τὸ πορφυροῦν ποτήριον οὐχ ὑπενόει σὺν ὕδατι αὐτὴν πίνειν. τῆς δὲ ἑσπέρας φθασάσης καὶ τῶν πολιτῶν, ὡς ἤδη εἶπον, μισοποιησάντων, λέγει τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἡ Γυκία "εὐφρανθέντων ἡμῶν δεῦρο λοιπὸν ἀναπαυθῶμεν καὶ ἡμεῖς." ὃ δὴ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀκούσας μᾶλλον ἐχάρη, καὶ ἔπεσε τοῦ κοιμηθῆναι· οὐ γὰρ ἠδύνατο ἀφ' ἑαυτοῦ εἰπεῖν τοῦτο, μήπως ὑπόνοιαν δῷ τῇ γυναικὶ περὶ οὗ ἐβουλεύετο δόλου. κελεύει οὖν ἡ Γυκία ἀσφαλισθῆναι τοὺς πυλεῶνας καὶ πάντα τὰ παραθύρια καὶ ἐνεχθῆναι αὐτῇ τὰς κλεῖς κατὰ τὸ ἔθος· καὶ τούτου γενομένου λέγει ἐν τῷ λεληθότι τῇ πιστῇ αὐτῆς κουβικουλαρέᾳ τῇ τὸν δόλον εἰδούσῃ ὅτι θέλησον σὺν ταῖς λοιπαῖς κουβικουλαρέαις εὐφυῶς ἐπᾶραι πάντα τὰ κόσμιά P 155 μου καὶ τὸ χρυσίον καὶ εἴ τι χρήσιμον δύνασθε ἐγκολπίσασθαι, καὶ ἑτοιμάσατε ἑαυτὰς ἵνα ὅταν εἴπω ὑμῖν, ἀκολουθήσατέ μοι. αἱ δὲ ποιήσασαι κατὰ τὴν κέλευσιν αὐτῆς ἦσαν ἑτοι-

5 ἑαυτὴν? 21 ἐγκολπίσασθαι Meursius pro ἐγκαλλωπίσασθαι
22 ἀκολουθήσητέ?

tem per omnes passim aedes, Gycia vero in suis, largiter potare domesticos suos iubens, ut ebrii facti citius cubitum discederent, puellis tantum cubiculariis sobrietate indicta; et ipsa quoque a vino abstinebat: nam poculo purpureo invento puellae cubiculariae, quae negotii conscia erat, id dedit, iussitque in eo aquam sibi miscere; quod cum maritus eius videret, aquam illam bibere non suspicabatur: ubi autem iam vespera venisset, civesque, uti iam dictum est, epulandi satietas cepisset, Gycia ad maritum inquit "postquam epulati sumus, age etiam nos cubitum eamus;" quem ille sermonem libens audivit, et somno se dedit: neque enim iniicere ipse hoc poterat, ne uxori de dolo suspicandi causam praeberet. mandat itaque Gycia ianuas omnes ac ostiola obserari, et adferri sibi pro more claves; quod ubi factum esset, fidae cubiculariae doli gnarae in aurem dixit "abi cum reliquis cubiculariis, et solerter aufer omnia ornamenta mea aurumque, et quidquid utile in sinu asportare potestis, ac vos parate ut, cum iussero, me sequamini." at illae quidem mandatis morem geren-

μαι. τοῦ δὲ ἀνδρὸς αὐτῆς δῆθεν ἀνακλιθέντος τοῦ ἐκ συντόμου κοιμηθῆναι διὰ τάχους αὐτὸν πάλιν ἀναστῆναι πρὸς ἐπιβουλὴν τῆς πόλεως, ἡ δὲ Γυκία παρέσυρε τοῦ καθευδῆσαι ἕως ἂν πᾶσα ἡ φαμιλία αὐτῶν ἐκοιμήθη· ὁ δὲ ἀνὴρ αὐτῆς ἐκ τοῦ πολλοῦ πότου ἀφύπνωσεν. ἡ δὲ Γυκία ἰδοῦσα τοῦτον κοιμηθέντα εὐφυῶς τὸν κοιτῶνα τῷ κλειδίῳ ἠσφαλίσατο, ἀποκλείσασα τὸν ἄνδρα, καὶ κατελθοῦσα ἐκ τοῦ οἴκου σὺν ταῖς κουβικουλαρέαις αὐτῆς, ἐξελθοῦσα τῶν παραπυλίων ἡσύχως καὶ κλείσασα, εὐθέως ἐπέτρεψε τοῖς τῆς πόλεως διὰ τάχους ἐμβληθῆναι τὸ πῦρ κύκλῳ τοῦ οἴκου. βληθέντος δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ οἴκου ἀναφθέντος, εἴ πού τις τῶν ἔσωθεν ὄντων ἐκπηδῆσαι ἐδυνήθη ἢ ἑαυτὸν ῥῖψαι, ὑπὸ τῶν πολιτῶν κατεσφάγη. τοῦ δὲ οἴκου παντὸς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἕως ἐδάφους καταφλεχθέντων διέσωσεν ὁ θεὸς τὴν Χερσωνιτῶν πόλιν ἐκ τῶν ἐπιβούλων Βοσποριανῶν. ἡ δὲ Γυκία βουλομένων τῶν πολιτῶν τὴν καταφλεχθεῖσαν αὐτῆς οἰκίαν ὀρύξαι καὶ καθᾶραι τὸν τόπον πρὸς οἰκοδομὴν οὐκ εἴασεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπέτρεψε πάσῃ πόλει φέρειν ἕκαστον αὐτῶν καὶ ἐκχέειν αὐτόθι τὴν πᾶσαν αὐτῶν κοπρίαν πρὸς τὸ ἐν αὐτοῖς καταχωσθῆναι τὴν πᾶσαν αὐτῆς οἴκησιν ὡς πρὸς ἐπιβουλὴν τῆς πόλεως γενομένην· διὸ καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος Λαμάχου σκοπὴ ἕως τῆς σήμερον.

Τούτων οὖν ἁπάντων γενομένων, ἰδόντες οἱ Χερσωνῖται τὴν τοιαύτην ἄπειρον ὑπὸ τῆς Γυκίας εἰς αὐτοὺς μετὰ θεὸν

tes paratae erant: maritus autem eius cum cubitum se dedisset, paulisper dormiturus, ut ocius mox surgere rursum posset ad urbem ex insidiis opprimendam, Gycia dormire distulit quoad familia tota somnum cepisset; cumque maritum vino obrutum dormire videret, obserato tacite cubiculo eum inclusit, discedensque cum cubiculariis suis placide egressa foribus, cum eas clausisset, statim cives quam citissime undique domum incendere iussit. igne vero iniecto et domo incensa, sicubi quispiam eorum qui intus erant prosiliret, a civibus occidebatur. atque ita domo, cum omnibus qui in ea inclusi erant, solo tenus exusta, Chersonitarum urbem ab insidiatoribus Bosporianis deus servavit. Gycia autem, cum domum, quae conflagraverat, restaurare cives vellent, non permisit; quin potius sordes ac stercora omnes illuc congregare iussit, ut tota iis obrueretur, utpote in qua positae urbi insidiae fuissent; unde et in hunc usque diem Lamachi specula locus ille appellatur.

His igitur omnibus sic gestis, videntes Chersonitae infinitam Gyciae post deum in ipsos beneficentiam, quae omnibus rebus suis sa-

γενομένην εὐεργεσίαν, καὶ ὅτι οὐδενὸς τῶν αὐτῆς τὸ σύνολον ἐφείσατο ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τὴν πόλεως προετιμήσατο, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης μισθαποδοσίας δύο χαλκοῦς ἀνδριάντας πρὸς τιμὴν αὐτῆς ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως ἀνήγειραν, νεάζουσαν αὐτὴν τῇ ἡλικίᾳ δεικνύοντες, καθ' ὃν καιρὸν ἦν τότε συμβαίνουσα, ἐν τούτοις δεικνύοντες καὶ τὴν αὐτῆς ἄφατον εὐεργεσίαν καὶ στοργὴν περὶ τοὺς πολίτας, ὅτι καὶ ἐν ἡλικίᾳ νέα οὖσα οὕτως ἐφρόνησε τὴν ἰδίαν πατρίδα μετὰ θεὸν περισῶσαι. ἐν μὲν γὰρ τῇ μιᾷ στήλῃ σωφρόνως αὐτὴν κεκαλλωπισμένην στήσαντες, καὶ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς τοῖς πολίταις ἐμφαίνουσαν, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ ἐναγώνιον αὐτὴν καὶ ἐπαμυνομένην κατὰ τῶν τῆς πόλεως ἐπιβούλων ἀποδεικνύοντες· ἐν οἷς καὶ ἐπέγραψαν ἐν τῇ τοῦ ἀνδριάντος αὐτῆς βάσει ἅπασαν τὴν ὑπ' αὐτῆς μετὰ θεὸν γενομένην τοῖς πολίταις εὐεργεσίαν. εἴπερ μέλλει τις εἶναι φιλόκαλος, τῆς αὐτῆς συνεχῶς κατὰ καιρὸν τὴν βάσιν ἀποσμήχει πρὸς τὴν τῶν ἐν αὐτῇ γενομένων ἀνάγνωσίν τε καὶ ὑπόμνησιν τῶν ὑπ' αὐτῆς γενομένων, ἔλεγχον δὲ τῶν ἐπιβούλων Βοσποριανῶν.

Μετὰ δὲ χρόνους τινὰς στεφανηφοροῦντος καὶ πρωτεύοντος τῶν Χερσωνιτῶν Στρατοφίλου τοῦ Φιλομούσου, πάνυ σοφωτάτη οὖσα ἡ Γυκία καὶ θέλουσα δοκιμάσαι τοὺς Χερσωνίτας καὶ γνῶναι εἰ ἄρα ἀληθῶς μέλλωσι τὴν τοῦ ὅρκου ὑπό- P 156
σχεσιν ἐκπληροῦν καὶ θάπτειν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς πόλεως, συλλογισαμένη μετὰ τῶν παιδίσκων αὐτῆς ἐποίησεν ἑαυτὴν

17 γεγραμμένων?

lutem urbis potiorem habuerat, grati animi ergo duas ex aere statuas in honorem eius in platea urbis posuerunt, iuvenculam aetate repraesentantes cum haec acciderent, ostendentesque hac re ineffabilem eius beneficentiam amoremque erga cives, quae in iuvenili aetate constituta ita prudens fuerit ut patriam suam post deum conservaverit. ac in una quidem compositam eam ornatamque effinxerunt et mariti insidias civibus patefacientem; in altera vero certantis habitu insidiasque adversus cives vindicantis eam repraesentarunt: in basi autem totam beneficii ab ea civibus post deum praestiti historiam inscripserunt. et si quis honesti amantior haberi cupit, basin illam quandoque purgat, ut legi possit, ad renovandam rei gestae memoriam et ostendendas Bosporianorum insidias.

Aliquot vero annis post, principatum Chersonitarum tenente ac proteuonte Stratophilo Philomusi filio, cum prudentissima omnino Gycia esset et experiri Chersonitas vellet, ac scire an quod cum iuramento promiserant facturi ipsamque in medio urbis sepulturi essent, communicato cum puellis suis consilio, veluti tristitia ex rebus

τινα ἀηδιζομένην καὶ ἀποθανοῦσαν· καὶ κηδεύσασαι αὐτὴν αἱ παιδίσκαι ἐμήνυσαν τοῖς πολίταις, λέγουσαι ὅτι ἡ κυρία ἡμῶν ἐτελεύτησε, καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ μέλλει θάπτεσθαι, ὑποδείξατε ἡμῖν. οἱ δὲ Χερσωνῖται ἀκούσαντες ὅτι τέθνηκεν ἡ Γυκία, σκεψάμενοι καθ' ἑαυτοὺς οὐκέτι τὸ ἱκανὸν τοῦ ὅρκου ἔσπευσαν ποιῆσαι ὥστε ἐν μέσῳ τῆς πόλεως αὐτὴν ταφῆναι, ἀλλὰ ἄραντες αὐτὴν ἐξήνεγκαν ἔξω τῆς πόλεως αὐτὴν ταφῆναι. ἀποτεθέντος δὲ τοῦ κραβάτου πρὸς τὸ μνῆμα ἀνακαθίσασα ἡ Γυκία, καὶ περιβλεψαμένη πάντας τοὺς πολίτας, λέγει "αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ μετὰ ὅρκου ὑπόσχεσις; οὕτως ἀληθεύετε περὶ πάντων; ἀβάλα λοιπὸν τῷ πιστεύοντι Χερσωνίτῃ πολίτῃ." οἱ δὲ Χερσωνῖται ἰδόντες τὴν ὑπ' αὐτῆς γενομένην αὐτῶν χλεύην, αἰσχυνθέντες μεγάλως ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς παραβάσεως πράγματι, παρεκάλουν αὐτὴν πολλὰ τοῦ ἡσυχάσαι καὶ παραχωρῆσαι αὐτοῖς τὸ πταῖσμα καὶ μὴ ἐπὶ πλεῖον ὀνειδίζειν αὐτοῖς. λοιπὸν δευτέροις ὅρκοις αὐτὴν ἐπιστώσαντο ὥστε μηκέτι ἔξω τῆς πόλεως θάψαι αὐτήν, ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς πόλεως. ὃ δὴ καὶ ἐποίησαν· καὶ γὰρ αὐτῆς ζώσης ἔτι ἐν ᾧ τόπῳ ᾑρετίσατο τὴν σορὸν αὐτῆς ἐστήσαντο, καὶ ἀνδριάντα χαλκὸν καὶ ἕτερον ἤγειραν, καὶ τοῦτον χρυσώσαντες ἔστησαν πρὸς τῇ ταφῇ αὐτῆς πρὸς περισσοτέραν πίστωσιν.

Ἰστέον ὅτι ἔξω τοῦ κάστρου Ταμάταρχα πολλαὶ πηγαὶ ὑπάρχουσιν ἄφθαν ἀναδιδοῦσαι.

20 χαλκοῦν?

quibusdam concepta mortuam se simulavit, et curato eius funere puellae civibus indicant obiisse dominam suam, itaque locum sepulturae assignarent. Chersonitae vero intellecta Gyciae morte, cum inter se deliberassent, neglecto iuramento quo in media urbe sepeliendam promiserant, extra urbem eam extulerunt, ut illic sepelirent. cumque iam depositus esset ad monumentum lectulus, erigens se civesque omnes circumspiciens "haeccine" inquit "vestra cum iuramento data fides? ita in omnibus veraces estis? heu in posterum ei qui civi Chersonitae crediderit." at Chersonitae deceptos se ab illa videntes, erubescentes supra modum quod fidem datam non observassent, rogarunt uti taceret et delicti huius veniam daret neque ulterius exprobraret; atque iterato sacramento se obstrinxerunt in media urbe, non extra eam, sepulcrum daturos; quod et fecerunt. nam adhuc viventi, quem ipsa locum tumulo elegisset, eum dederunt, statuamque ex aere alteram erexerunt, quam inauratam iuxta sepulcrum collocaverunt, ut pleniorem fidem facerent.

Sciendum vero est extra urbem Tamatarcha multos esse fontes, qui bibentibus ulcera in summo ore excitent.

Ἰστέον ὅτι ἐν Ζηχίᾳ πρὸς τὸν τόπον τῆς Πάγης τῆς οὔσης πρὸς τὸ μέρος τῆς Παπαγίας, ἐν ᾧ κατοικοῦσι Ζηχοί, ἐννέα πηγαὶ εἰσὶν ἄφθαν ἀναδιδοῦσαι· πλὴν οὐχ ὁμοχροοῦσι τῶν ἐννέα πηγῶν τὰ ἔλαια, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν εἰσὶν ἐρυθρὰ τὰ δὲ ξανθὰ τὰ δὲ μελανώτερα.

Ἰστέον ὅτι ἐν Ζηχίᾳ ἐν τῷ τόπῳ τῷ καλουμένῳ Πάπαγι, ἐν ᾧ καὶ πλησίον ἔστι χωρίον ἐπονομαζόμενον Σαπαξί, ὃ ἑρμηνεύεται κονιορτός, ἔστιν ἐκεῖσε βρύσις ἄφθαν ἀναδιδοῦσα.

Ἰστέον ὅτι καὶ ἑτέρα βρύσις ἔστιν ἐκεῖσε ἄφθαν ἀναδιδοῦσα ἐν τῷ χωρίῳ τῷ καλουμένῳ Χαμούχ. τὸ δὲ Χαμούχ ἐστιν ὄνομα τοῦ συστησαμένου ἀρχαίου ἀνδρὸς τὸ χωρίον· τὸ οὖν χωρίον ἐκεῖνο διὰ τοῦτο ἐκλήθη Χαμούχ. ἀπέχουσι δὲ οἱ τοιοῦτοι τόποι ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὁδὸν ἰδιοκαβάλλου ἡμέρας μιᾶς.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι Δερζηνῆς, πλησίον τοῦ χωρίου τὰ Σαπικίου καὶ τοῦ χωρίου τοῦ ὀνομαζομένου Ἐπισκοπίου, ἔστι πηγὴ ἄφθαν ἀναδιδοῦσα.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῷ θέματι τοῦ Τζιλιάπερτ ὑπὸ τὸ Σρεχιαβαρὰξ ἔστιν ἐκεῖσε πηγὴ ἄφθαν ἀναδιδοῦσα.

Ἰστέον ὅτι εἰ ἀντάρωσί ποτε οἱ τοῦ κάστρου Χερσῶνος ἢ ἐναντία τῶν βασιλικῶν κελεύσεων βουληθῶσι διαπράξασθαι, ὀφείλουσι τηνικαῦτα ὅσα εὑρεθῶσιν ἐν τῇ πόλει Χερσωνιτικὰ καράβια μετὰ τοῦ γόμου αὐτῶν εἰσκομίζεσθαι· οἱ

7 Ζαπαξὶ M 9 ἰστέον — ἀναδιδοῦσα om M 16 χωρίου Τασαπίου M 20 εἰ ἀντάρωσί — Χερσῶνος add B

Sic quoque in Zichia ad locum qui Page dicitur, versus Papagiam, ubi Zichi habitant, novem fontes sunt, qui ulcera in summo ore faciant. sed non eundem colorem habet novem horum fontium oleum: nam hoc rubrum est, illud flavum, istud subnigrum.

In Zichia, in loco qui Papagi dicitur, cui vicinum est quod Sapaxi appellatur, id est pulvis, scaturigo est, quae ulcera in summo ore excitet.

Extatque altera etiam ibidem scaturigo eiusdem efficaciae in agro nuncupato Chamuch, qui a Chamuch auctore suo nomen habet. distant vero loca haec a mari spatio quod uno quis die proprio equo conficere posset.

In Derzenes quoque themate, prope pagum Sapicii dictum et alterum episcopii nuncupatum, itidem fons est ulcus excitans.

Ut et in themate Tziliapert in loco qui est pagi Srechiabarax.

Sciendum vero, quod si aliquando Chersonitae rebellionem tentent aut imperatoris se iussis opponant, omnia eorum carabia, quaecunque invenientur, cum oneribus in urbem introduci debent; nau-

δὲ ναῦται καὶ ἐπιβάται Χερσωνῖται ἵνα δεσμεύωνται καὶ
P 157 ἐναποκλείωνται εἰς τὰ ἐργαλεῖα, εἶθ' οὕτως ὀφείλουσιν ἀποσταλῆναι τρεῖς βασιλικοί, εἷς μὲν ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν, ἕτερος δὲ ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος Παφλαγονίας, καὶ ἄλλος ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ θέματος τῶν Βουκελλαρίων, ἵνα πάντα τὰ Χερσωνιτικὰ καράβια κρατῶσι, καὶ τὸν μὲν γόμον καὶ τὰ καράβια εἰσκομίζωσι, τοὺς δὲ ἀνθρώπους δεσμεύωσι καὶ ἐναποκλείωσιν εἰς δημοσίους φυλακάς, καὶ ἀναγάγωσι περὶ τούτων καὶ ὡς ἂν δέξωνται. πρὸς τούτοις ἵνα οἱ τοιοῦτοι βασιλικοὶ κωλύωσι καὶ τὰ Παφλαγονικὰ καὶ Βουκελλαρικὰ πλοῖα καὶ πλαγιτικὰ τοῦ Πόντου τοῦ μὴ διαπερᾶν ἐν Χερσῶνι μετὰ σίτου ἢ οἴνου ἢ οἵας δήποτε χρείας ἢ πράγματος. εἶθ' οὕτως ὀφείλει δέξασθαι καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ κόψαι καὶ τὰς δέκα λίτρας τὰς διδομένας ἀπὸ τοῦ δημοσίου εἰς τὸ κάστρον Χερσῶνος καὶ τὰς δύο τοῦ πάκτου, καὶ τηνικαῦτα ἀναχωρῆσαι ἀπὸ Χερσῶνος τὸν στρατηγόν, καὶ ἀπελθεῖν ἐν ἑτέρῳ κάστρῳ, καὶ καθεσθῆναι ἐκεῖσε.

Ὅτι ἐὰν οὐ ταξιδεύσωσιν οἱ Χερσωνῖται εἰς Ῥωμανίαν καὶ πιπράσκωσι τὰ βυρσάρια καὶ τὰ κηρία, ἅπερ ἀπὸ τῶν Πατζινακιτῶν πραγματεύονται, οὐ δύνανται ζῆσαι.

Ὅτι ἐὰν μὴ ἀπὸ Ἀμινσοῦ καὶ ἀπὸ Παφλαγονίας καὶ τῶν Βουκελλαρίων καὶ ἀπὸ τῶν πλαγίων τῶν Ἀρμενιακῶν περάσωσι γεννήματα, οὐ δύνανται ζῆσαι οἱ Χερσωνῖται.

9 δέξωνται B vulgo δόξωνται

tae vero vectoresque Chersonitae in carcerem et in vincula coniici, atque inde tres Caesariani ablegari debent, unus versus oram maritimam thematis Armeniacorum, alter versus Paphlagoniae, tertius versus Buccellariorum, qui Chersonitica carabia omnia comprehendant, et ea quidem simul cum oneribus in urbem adducant, homines vero vinctos in publicis carceribus concludant, ac de iis, et quomodo ceperint, referant. praeterea praedicti Caesariani prohibeant ne Paphlagonicae Buccellaricae ac Ponticae naves in Chersonem traiiciant cum frumento vino aut aliis denique rebus necessariis. deinde rescindet quoque praetor decem libras quae e fisco Chersonitis penduntur, et alias duas quae ex pacto dantur, et tunc Chersone discedens in aliam se urbem conferet illicque commorabitur.

Chersonitae enim, nisi in Romania praesidia agant coriaque ac ceram vendant, quorum commercia cum Patzinacitis habent:

Item nisi ab Aminso Paphlagonia Buccellariis, atque ab iis qui Armeniacis obiacent, commeatum advehant, vitam tolerare nequeunt.

ANIMADVERSIONES
IN
CONSTANTINI PORPHYROGENITI
LIBROS
DE THEMATIBUS
ET DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

ERUDITO LECTORI

ANSELMUS BANDURIUS.

De Constantini Porphyrogeniti operibus a nobis editis satis multa diximus in Praefatione: quantum vero literarum studiis idem imperator faverit, et nemo ignorat, et nos initio animadversionum nonnulla tradidimus *). restat ut hic quaedam breviter ad animadversiones moneamus. et quidem varias lectiones, quae passim in hisce nostris animadversionibus occurrunt, ideo apposuimus ut lectiones illas quae auctoris sensum immutare posse videbantur, aliorum ingeniis diiudicandas exhiberem: nam quae parvi momenti sunt, ea nulla apposita adnotatione, vel quod ita in mss Regiis, quos in praefatione citamus, legebatur vel quod ita legi debebat, veluti scribarum menda, qui diphthongos et vocales mire confundere solent, castigamus. loca varia Constantini, praecipue ex libris de Thematibus, quos ex operibus veterum scriptorum et praesertim Stephani Byzantii concinnaverat, auctoritate item veterum scriptorum et imprimis geographorum passim emendamus et illustramus. Hieroclis autem Synecdemum opus de provinciis ac urbibus imperio Orientali olim subiectis, a scriptore nostro citatum, et ex quo multa ad verbum, ut aiunt, exscripsit idem Porphyrogenitus, integrum post libros de Thematibus ideo edidimus, ut facile utrumque opus conferri posset. librum vero de administrando imperio, qui quod multa contineat aliis historicis ac geographis vel ignota vel ab eis silentio praetermissa, difficillimus intellectu videtur, quo potuimus modo illustrare conati sumus, praesertim ea quae de Dalmatia scribit.

*) eas animadversiones homo Ragusinus popularibus suis videtur scripsisse; quos cum forte libris parum instructos novisset, non dubitavit transscribere, quae ab aliis dudum inventa et tradita nec tum (a. 1711) nova essent, et nunc resecari debuerint. I. B.

P. 11. *inscr.* Constantinus hic pluribus a scriptoribus laudatur a studio literarum: nam et iacentes liberales artes in decus pristinum restituit, et ipse imprimis literis deditus erat, ut testantur Cedrenus Zonaras Glycas aliique. primis porro imperii annis oppressus ille soceri tyrannide, seu necessitate coactus, seu dissimulata quam in Romanum gerebat simultate, libris legendis ac disciplinis ediscendis atque adeo scriptioni totum se dedidit, quod prae ceteris testatur Luitprandus 3 9, ubi illius pietatem ac studia commendat hisce verbis: *Constantinus itaque Porphyrogenitus tum orationi tum lectionibus vacans totum se domino commendabat, opere manuum victum quaeritans. sane τὴν ζωγραφίαν, id est picturam, pulcre exercebat.* suae demum factus potestatis, oppresso tyranno Romano ac eius filiis, philosophiae et rhetorices ceterarumque omnium et artium et scientiarum studia pene deperdita ita instauravit ut urbs regia viris eruditis, quos ex universo orbe accivit, abundare coeperit. collectis insuper undique optimorum scriptorum in omni doctrinae genere exemplaribus Palatinam bibliothecam iis instruxit, quae non tam ipsius quam publico omnium usui foret. verum cum tantam tamque immensam librorum molem plerosque ab eorum lectione deterrere posse putaret, ipse, ut principem decuit, singulorum utilitati consulens, auctores omnes qui idem argumentum tractaverant ut in unum corpus compingerentur curavit, resectis superfluis, ac selectis ex unoquoque scriptore locis iis quae quisque elegantissime tractaverat. tales sunt Γεωπονικῶν libri ab illo collecti, ut libri titulus et argumentum declarant. alii non ipsius esse Constantini, sed eius iussu collectionem istam factam volunt, quam nescio cui Dionysio Uticensi adscribit Nicolaus Guibertus in Assertione de Murrhinis p. 23, cum alii, ut Iacobus Maussacus ad Plutarchum de Fluminibus p. 194, auctoris nomen ignorari omnino contendant. ita Ἱππιατρικῶν libros ab eodem esse collectos plerique volunt. sed et Nonus medicus in libri de morborum curatione prooemio Constantini iussu praeceptiones omnes medicas ex variis scriptoribus (horum tamen suppressis nominibus) collegisse se testatur. eiusdem item argumenti, id est medicinae, habetur anonymi scriptoris liber in bibliotheca Regia περὶ διαίτης seu de ciborum facultate; cuius quidem auctor in praefatione Porphyrogeniti iussu id se operis aggressum testatur. verum his, et si qui praeterea eiusmodi libri ad notitiam nostram non venerunt, et magnitudine operis et utilitate longe praestant collectanea historica in 53 titulos seu locos communes ab eodem Constantino aut potius illius iussu comprehensa. horum 53 tra-

ctatuum (singuli repraesentabant librum in duo volumina divisum) primus imperatorum renuntiationem, vigesimus septimus legationes, quinquagesimus virtutes et vitia commemoravit. sed neque huic consilio, quo Porphyrogenitus praeclarum in modum de literis mereri contendebat, respondit eventus: quippe posteaquam illud pandectarum Historicarum opus solum a plerisque legebatur, Graecorum auctores quamplurimi, ex quibus illud erat compositum, neglecti, cum non amplius describerentur, tandem interierunt non absque magno rei literariae detrimento. quin haec ipsa Porphyrogeniti iussu concinnata miscellanea modo non omnia perierunt, ex quibus libros tantum duos, vigesimum septimum de legationibus et quinquagesimum de virtutibus et vitiis, iniuria temporum reliquit nobis superstites: illum quidem partim Fulvius Ursinus, partim Davides Hoeschelius, hunc vero Nicolai Fabricii Peirescii beneficio servatum Henricus Valesius, iis excerptis omissis quae iam in auctorum operibus separatim emissis reperiebantur, ediderunt. ex libris autem quos Constantinus ipse conscripsit plures editi habentur, quorum aliquot in unum volumen compegit Ioannes Meursius, nimirum libros duos de thematibus Orientis et Occidentis, librum de administrando imperio, novellas constitutiones aliquot, necnon fragmentum ex opere tactico eiusdem Constantini: sed hoc quidem opus tacticum integrum et absolutum extat ms in Bibliotheca Coisliniana. habentur insuper aliquot alia opuscula eiusdem Porphyrogeniti seorsim edita, atque in primis vita Basilii avi imperatoris publicata primum a Leone Allatio, deinde a Combefisio, qui et eius de imagine Edessena narrationem pariter edidit Graece et Latine, ut et anonymi historiam libris 4 comprehensam a Michaële Theophili filio, in quem desinit chronicon Theophanis, usque ad Michaëlem Methystam; quam quidem ipsius Constantini iussu conscriptam testatur in libri titulo ac prooemio, in quo et vitam Basilii Macedonis ab ipso nepote Constantino mira sermonis elegantia conscriptam asserit. laudatur praeterea ab Allatio in syntagmate de Symeonibus sermo de relatione corporis S. Ioannis Chrysostomi in urbem; qui quidem sermo habetur ms in codice Regio olim Telleriano. multa etiam stricta oratione composuisse Constantinum tradit Zonaras. ex quibus omnibus manifesto liquet Constantinum non modo fuisse omnibus disciplinis excultissimum, sed et literarum extincta pene studia rursum instaurasse virosque eruditos propositis praemiis ad ea promovenda impulisse *).

11, *ib.* Porphyrogeniti cognomen unde sit ortum pluri-

*) Bandurii sunt quae non aliud nomen subscriptum habent.

ribus a viris doctis iam disputatum est. vide Martinum Hankium de Byzantinarum rerum scriptoribus 1 15, et Ducangii utrumque Glossarium.

11, 1. θέμα varias significationes obtinet, sed quid hic significet hoc nomen pluribus capite sequenti docet Porphyrogenitus. verum mihi non probatur quod ait Vulcanius in notis ad hunc Porphyrogeniti locum, θέμα *provinciam* non significare, neque θεματικοὺς *provinciales*. nam licet θέμα non significet integram provinciam eo modo quo prius divisum fuit in eas Romanum imperium, cum quaelibet ex iis dissecta fuerit in plura θέματα, tamen θέματα ipsa *provincias* quasi minores significant et θεματικοὶ *provinciales* dicuntur, quod non solum patet ex his duobus Porphyrogeniti *de thematibus* libris sed etiam ex aliis historiae Byzantinae scriptoribus. vide Ducangii Gloss. Graec.

Ibid. 10. κεραυνοβόλος interpretati sumus *fulminatrix*, id est, legio; quippe legionis fulminatricis mentio occurrit in quinque inscriptionibus, quas profert Ianus Gruterus. quae autem legio in hisce inscriptionibus et etiam alibi dicitur *fulminatrix*, in Notitia dignitatum imperii Orientis appellatur *fulminea* sic: *praefecturae legionis duodecimae Fulmineae, Melitenae.* unde Henricus Valesius Eusebii Ecclesiast. hist. 5 5 λεγεῶνα κεραυνοβόλον *legionem fulmineam* interpretatur; monetque in annotationibus ad eundem Eusebii locum κεραυνοβόλον *fulmineam* interpretandum esse, non *fulminatricem*, ut Onuphrius et Scaliger aliique. sed falli Valesium hac in re nemo non videt: nam inscriptiones omnino contrarium docent. et fulminea itaque et fulminatrix legio illa XII, ab Augusto instituta et a Vespasiano imperatore in Cappadocia locata, nuncupata fuit. ceterum quod ait Eusebius l. l., hanc legionem κεραυνοβόλον appellatam fuisse MAntonino imperante, quod cum adversus Germanos et Sarmatas pugnaturus aciem instrueret et siti cum exercitu conficeretur, precibus a Christo pluviam legio illa, quae Christiana erat, impetravit, et fulminum iactu hostium copiae in fugam versae ac extinctae fuere, iamdudum monuit Scaliger in animadversionibus Eusebianis legionem fulminatricem ab hoc miraculo nuncupatam non fuisse, quippe quae diu ante tempora MAntonini ita vocata fuerit. docet id manifeste Dio Cassius l. 55, ubi legiones omnes enumerat; quod sane confirmatur ex inscriptionibus a nobis paulo superius adlatis. neque audiendus Xiphilinus, qui κεραυνοβόλον legionem illam appellatam esse ait ob miraculum illud quod paulo superius ex Eusebio rettulimus, ut putant viri docti. v. Vales. l. l.

Ibid. 10. ἄλλη Μαρμαριτῶν] in Notitia dignitatum im-

perii Orientalis habetur *cohors tertia Valeria Marmarae.* et sic fortassis scriptor noster confundit legionem cum cohorte, quae Marmarae degebat.

12, 16. Tot imperii calamitatibus originem Heraclium dedisse provocata in se numinis ira, dum Monothelitarum haeresim temere susceptam pertinacius tuetur, nemo ignorat; quippe ab Heraclii temporibus Saraceni Maomethe duce caput extulere et Romanum imperium iam tum alioqui Persarum armis concussum magnis cladibus affecerunt, Palaestina Syria atque Aegypto ipso Heraclio regnante subactis.

13, 3. Longini appellationem pro eo qui mille viris praeesset non agnosco: nam qui mille militibus praeerat, Romanis tribunus, Graecis χιλίαρχος dicebatur, quemadmodum centurio et ἑκατόνταρχος qui centum viris praeerat. λογγῖνος autem, ut ait Ducangius, idem qui λογγάρχης, nimirum *agminis* seu λόγου *ductor.* Polybius episcopus in vita Epiphanii: πλοῖα ἔχων ἓξ ἴδια ἐμισθώσατο καὶ ἄλλα πέντε, καὶ δόσας λογγίνων τῷ πιστοτάτῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ χρήματα ἀπέστειλε πρὸς τὸ πρίασθαι σῖτον. extat in Anthologia l. 6 epigramma Κορνηλίου Λογγίνου. laudat item Ducangius seu potius Meursius hunc Porphyrogeniti locum; sed ibi Constantinus λογγῖνον cum χιλιάρχῳ confundit.

14, 6. In Notitia dignitatum imperii Orientis Φρυγία Σαλουτάρις: et quidem in eadem Notitia imperii occurrit mentio cohortis primae Salutariae inter Aeliam et Hierichunta, et alae primae Iuthungorum Salutariae. sed vide Guidi Panciroli Commentarios. vide et Ortelium.

Ibid. 9. Ἀτταλείας] hanc urbem expugnavit Iconiensis Sultanus a. 1212, ut est in Chronico Altissiod. describitur vero a Tyrio 16 26. vide Leunclavium Pand. c. 180.

Ibid. 10. Ἀκροΐνοῦ] Ortelius ex Hist. misc. 21 refert *Acronium* locum sic dictum circa Phrygiam.

Ibid. 11. Καπατιανή] in Notitia dignitatum imperii Orientis dicitur *Phrygia Pacatiana.* ubi v. Pancirolus. unde crederem hic etiam pro Capatianes legendum Pacatiana.

15, 14. μινσούρια] Vulcanius *tabellae.* at μινσούριον non *tabellam* sed *lancem* significat. v. Ducangii Gl. Gr. Ovidius, *caelata lanx.*

16, 21. Quid σκριντάριος, v. Ducangii Gl. Gr.

17, 16. δεξιολάβους] haec vox occurrit in Actis Apostolorum c. 23, ubi vulgata versio habet *lancearios.* Erasmus eo loco idem facere videtur δεξιολάβους quod δεξιοβόλους, i. e. *dextros et peritos funditores* aut *iaculatores.* VULC. Suidas et auctor Etymologici παραφύλακα interpretantur. Theophylactus Simocatta Hist. 4: προστάττει δὲ καὶ

δεξιολάβοις δυνάμεσιν ἰχνηλατεῖν καὶ τὰς ἀτραποὺς πάσας κατασφαλίσασθαι.

18, 6. Menippus iste, quem hic laudat Porphyrogenitus, idem sane est qui Pergamenus, celebris ille geographus, cuius mentio occurrit in epitome Artemidori Ephesii, quae cum Marciano Heracleota edita est. Menippi huius periplum *τῶν δύο πόντων* citat Stephanus in *Ἑρμώνασσα*, *Χαδίσιοι* et *Χαλδία*. idem Stephanus eius periplum Bithyniae advocat in *Χαλκηδών*; item periplum Paphlagoniae in *Τίος*. atque idem periplus signatur in *Ἀρμένη*, quippe quae vicus Paphlagoniae esse dicatur. vide de Menippis Vossium.

Ibid. 10. At Menander iste Protector non sub Iustiniano sed sub Mauricio floruit, ut ipse de se testatur apud Suidam v. *Μένανδρος*. ex huius Menandri historia luculenta habes fragmenta in Legationum Eclogis.

Ibid. 12. De Cappadociae laudibus multa Iustinianus imperator Novell. λ. atque inter alia ait: *γῆ τε αὐτοῖς ἐστὶ πολλή τε καὶ θαυμαστή, καὶ οὕτως ἀρέσασα τῇ βασιλείᾳ ὡς καὶ ἀρχὴν ἐπιστῆσαι τοῖς ἐκεῖσε κτήσεσιν ἰδίαν, τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς οὐκ ἐλάττω, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ μείζω.* Vulc.

Ibid. 13. De Cataonia videndus praeter geographos Aemilius Probus in Datamene.

Ibid. 15. *Καισάρεια*] Iustinianus imperator praeclarum huic simul et Caesari elogium tribuit eadem Novella: *πολυανθρωποτάτη τε γὰρ καθέστηκε*, inquit de Cappadocia loquens, *καὶ πόλιν τε παρέχεται μεγίστην, τὴν τοῦ φιλτάτου Καίσαρος ἡμῖν ἐπώνυμον, τοῦ δόντος ἀρχὴν ἀγαθὴν τῇ καθ' ἡμᾶς μοναρχίᾳ, δι' ὃν ἐν ἅπασι τοῖς τῆς γῆς ἔθνεσιν ὀνομαστότατόν ἐστι τὸ τοῦ Καίσαρος ὄνομα, καὶ ὥπερ ἡμεῖς ἀντ' ἄλλου τινὸς τῶν τῆς βασιλείας συμβόλων σεμνυνόμεθα.* hanc civitatem *μίαν μὲν τῷ περιβόλῳ διπλῆν δὲ ταῖς γνώμαις*, atque adeo totam Cappadociam sub unum proconsulem redegit Iustinianus; penes quem esset potestas *τῶν πολιτικῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν ταμειακῶν*, quorum officiorum distractio frequentes antea dissensiones excitabat. Vulc.

19, 1. De Colonea loquitur Porphyrogenitus infra themate decimo; ubi ait ab hoc castro inditum themati nomen. V. Scylitz. p. 814. Taxara vero postmodum appellatum fuisse tradit Nicetas in Manuële 1, 2.

Ibid. 21. *Ῥοδεντοῦ*] Cedreno et Curopalatae dicitur *Rodantum.*

Ibid. 21. *Λούλου*] Occurrit etiam locus iste apud eundem Constantinum in Basilio c. 32 et 35 et apud Annam Comnenam p. 411. Scylitzae *Λύλον* castrum Tarso vicinum.

Ibid. 22. *Ποδενδοῦ*] Cedreno Curopalatae ac Zonarae

dicitur *Ποδανδός*. appellatur etiam a Porphyrogenito in vita Basilii, c. 50 ed. Combefis., *Ποδανδός*, atque hunc locum Tarso vicinum fuisse statuit, necnon a nomine fluvii loco appellationem inditam scribit. Annae Comnenae dicitur *θέμα τὸ Ποδανδόν*.

19, 23. De Adana Ciliciae urbe loquuntur Anna Comnena p. 339, Scylitzes p. 656, Zonaras in Romano Diog. p. 226, Nicetas in Ioanne. *Athena* dicitur Tudebodo p. 784, Roberto Mon. p. 44, Guiberto 3 12, *Addena* Raimundo de Agiles p. 146. Adanum et Tarsum accurate describit Willebrandus ab Oldenborg. in Itin. vide Ios. Barbarum in Itin. Persic. p. 461.

20, 16. *ὁ κηδεστὴς ἤτοι ὁ συμπενθερὸς Ἡρώδου*] scholium olet. Morell. sic ms codex. et quidem non abs re: nam sic scriptor declarat quaenam affinitas fuerit inter Archelaum et Herodem; cuius quidem filius Alexander Glaphyram filiam regis Cappadocum in matrimonium duxerat. *συμπενθερία* enim est affinitas inter duos ex filiorum vel filiarum nuptiis, sic ut uterque socer dicatur, hic quidem respectu nurus, alter respectu generi.

Ibid. 20. *ἀπὸ τοῦ μεγάλου Καίσαρος Ἰουλίου*] at Suidas v. *Καισάρεια* tradit Caesaream, quae antea Mazaca, sic appellatam fuisse a Tiberio Caesare, postquam Archelao illam ademisset. Sozomenus vero Hist. Eccles. 5 4 dicit Caesaream a Claudio nomen accepisse. et idem legitur in Hist. Tripart. 6 4. ceterum de *Mazaca* sic loquitur Solinus c. 47: *Mazacam sub Argaeo sitam Cappadoces matrem urbium nominant; qui Argaeus nivalibus iugis arduus ne aestivo quidem torrente pruinis caret, quemque indigenae populi habitari deo credunt.*

21, 7. *Ἄνδραπα* dicitur et Ptolemaeo.

Ibid. 10. hoc epigramma, quod hic Constantinus mutilum duobus ultimis versibus profert, integrum habetur in Anthologia 2 43 *εἰς πονήρους*, auctorque ipsius dicitur Demodocus.

Ibid. 17. *Καππαδόκην*] hoc etiam epigramma habetur in Anthologia 1. 1.

22, 9. Naucratius appellabatur et non, ut legebatur, Pancratius unus ex decem fratribus S. Basilii.

Ibid. 19. *Θρακήσιοι δὲ ἐπεκλήθησαν*] aliam *Θρακησίων* originem adfert Eustathius in Dionysium. de Thracum vero fortitudine praeclare Iustinianus Novella *κς'*: *ἐκεῖνο τῶν ἀνωμολογημένων ἐστὶν ὅτι περ εἴ τις τῶν Θρακῶν ὀνομάσειε χώραν, εὐθὺς συνεισέρχεται τῷ λόγῳ καί τις ἀνδρίας καὶ στρα-*

τιωτικοῦ πλήθους καὶ πολέμων καὶ μάχης ἔννοια· ταῦτα γὰρ ἐγγενῆ τε καὶ πάτρια τῇ χώρᾳ καθέστηκεν ἐκείνῃ. Vulc.

23, 4. ἡ γυνὴ τοῦ Θρᾳκὸς] Aelianus de Animalibus 7 12 aliter hanc historiam narrat, Paeoniis mulieribus eam laudem tribuens. quo loco adiicit Darium conspecta aliquando muliere Paeonia hoc apparatu instructa ad subigendos Paeonas accensum. Vulc.

Ibid. 7. ἡ στάμνος] dicitur ἡ στάμνος et in epist. ad Hebr. c. 9.

24, 5. In editis εἴκοσι. at vigesima prima urbs Philadelphia in ms dicitur.

Ibid. 9. Chonae olim, inquit Porphyrogenitus, Colossae dictae, urbs episcopalis Laodiceno metropolitano subiecta, atque olim Palassae appellata, ut est apud Nicetam in vita S. Ignatii patriarchae Cpolitani, ob templum S. Michaëlis archangeli, magnitudine pulcritudine et mirabili artificio insigne, celeberrima. et quidem Chonae olim Palassae appellatae dicuntur Nicetae ipsi Choniatae in Manuële 6 1: sed utrobique vitiose scriptum pro Colossae mihi persuadeo. meminit huius templi idem Nicetas et in Isaacio lib. 2 n. 2. celeberrimum autem ac illustre fuit hoc templum ob miraculum in Archippo illius mansionario patratum; cuius quidem historia passim habetur apud Metaphrastem et alios. ceterum libet hic exhibere binos catalogos urbium, quae subsequenti aevo nomen mutarunt. primus ex Baluziano Codice recenti manu conscripto paululum diversus ab editis, qui sic habet. *)

1) Ὅσαι τῶν πόλεων μετωνομάσθησαν εἰς ὕστερον.

Ἐπίδαμνος τὸ νῦν Δυρράχιον.
Τρίβαλλις ἡ Ἀχρίδα.
Ἡράκλεια ἡ νῦν Πελαγονία.
Σολάσφορος ἡ νῦν Δεάβολις. [1])
Ἰλλυρικὸν τὰ νῦν Κάνινα. [2])
Ἔδεσσα τὰ νῦν Μόγλαινα.
Ἀξειὸς ποταμὸς ὁ νῦν Βαρδάριος.
Ἄργος Θετταλικὸν ἡ Λάρισσα.
Ἔπεια [3]) ἡ νῦν Κορώνη.
Πήδασος ἡ νῦν Μεθώνη. ταύτης πλησίον ἐστὶ χερρόνησος ἥτις καλεῖται Πύλος, ἡ πατρὶς Νέστορος· νῦν δὲ καλεῖται Ἀβάρινος.
Τρίκκη τὰ νῦν Τρίκαλα.
Θεούπολις ἡ νῦν Προῦσα.
Ἀπολλωνία ἡ νῦν Ἱερισσός, ἡ πρὸς τῷ Ἄθω ὄρει κειμένη. [4])

*) edidit hunc Goarus post Notit. Graec. episcopatuum p. (Codini de Offic.) 404. idem breviorem quendam, a Bernardo Medonio e codice Monchalliano sumptum (M), p. 320 posuit. 1) Σελάσφορος ἡ νῦν Διάβολις apud Goarum (G). 2) Ἰλλυρικὴ G alias Ἰάννινα G, κανίκια καὶ ἠσεβρία M 3) ἀπία M 4) ἡ — κειμένη] ἥτις καὶ Ὄλυνθος ἐγένετο M

Ἀμφίπολις ἡ νῦν Χρυσόπολις.
Θεοδοσιούπολις ἡ νῦν Ἄπρως,[1] *παρὰ τοῦ Ἄπρου πενθεροῦ Κάρου κτισθεῖσα.*
Ὀρθαγορία καὶ Στάγειρα ἡ νῦν Μάκρη.
Τόπειρος τὸ νῦν Ῥούσιον.
Πείρινθος ἡ νῦν Ἡράκλεια.
Τιβεριούπολις ἡ νῦν Στρόνμιτζα.[2]
Βελεντιούπολις[3] *τὸ Βελεσβούδιον.*[4]
Δάρες τὸ νῦν Ταῦρες.
Μαρτυρούπολις τὸ νῦν Μερφεκή.[5]
Βέρροια τὸ νῦν Χαλέπε.
Προποντίδες δύο, ἡ μὲν κατὰ τὴν Ἄβυδον, ἡ δὲ κατὰ τὸ Ἱερὸν καὶ Ψαμμάθιον.
Γερμανικία Συρίας ἡ νῦν Τελεσαῦρα, Μόψου δὲ κρῆναι.
Σπερχειὸς[6] *ποταμὸς ὁ νῦν Ἀγριομέλας.*
Καστάβαλλα Κιλικίας ἡ νῦν Μάμιστα.
αἱ ἄνω Γαλίαι καὶ τὰ[7] *ἐπέκεινα τῶν Ἄλπεων εἰσὶ τὰ πρὸς ὠκεανόν. οἷον Γαλατία, Ἱσπάνια. Γερμανοὶ δὲ οἱ Φράγκοι.*
Σύρμιον ἡ νῦν Οὐγγρία καὶ Στρίωμος, οἱ δὲ Οὔγγροι τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο Γήπαιδες.[8]
Δορύστολον ἡ νῦν Δύστρα.
Ὀδρυσὸς καὶ Ὀρεστιὰς ἡ νῦν Ἀδριανούπολις.
Μαιῶτις λίμνη ἡ νῦν Γαλατία.
Ποτίδαια[9] *ἡ Κασσάνδρεια.*[10]
Κολοσσὸς ἡ Τύρος.
Ἀχαΐα ἡ νῦν Πάτρα.
Δαναοὶ οἱ Ἕλληνες.
Ἀσία[11] *ἡ Ἔφεσος.*
Ἰωνία ἡ περὶ Ἀσίαν.[12]
Εὔβοια ἡ Εὔριπος.
Βοιωτία αἱ Θῆβαι.
Φθία ἡ Φαρσαλία.
Νικόπολις ἡ νῦν Πρέβεζα.
Αἰτωλία τὰ Λεχώνια.
Κέρκυρα ἡ Φαιακία.
Δωδώνη ἡ Βόνδιτζα.
Ἤπειρος τὸ Βοθρεντόν.
Δελφοὶ τὸ Χρυσὸς καὶ Σόλων.
Διόσπολις τὸ Ῥάμπελον.[13]
Καισάρεια Φιλίππου ἢ Τονόπυργος. ἡ αὐτὴ καὶ Πανειὰς ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ ὄρους Πανείου.
Σαρδικὴ ἡ νῦν Τριάδιτζα.
Λάρυμνα ἡ Λάρυσα.
Θέρμη καὶ Ἠμαθία ἡ Θεσσαλονίκη.
Κολασσαὶ αἱ Χῶναι.
Ῥοδόπη ἡ Φιλιππούπολις.
Ἰταλία ἡ Λογγιβαρδία.
Μέμφη τὸ νῦν Ταμιάθην.
Πέργη τὸ νῦν Πυργίν.
Αὔδειρα[14] *τὸ νῦν Πολύστειλον.*

1) leg. *Ἄπρος ἡ νῦν Θεοδοσιούπολις.* 2) *Στρούμιτζα* G, *στρόμνουτζα* M 3) *Βερροιόπολις* M 4) *Βέλος βούδιον* G, *βελεβούσιον* M 5) *Μαρφεκῆ* G 6) *Πάρχειος* G, *σπαρκειὸς* apud Bandurium 7) *τὰ* om G 8) *σίρμιον ἡ νῦν οὐγκρία, πρώην δὲ γήπεδον* M 9) *ἡ νῦν* GM 10) *κασσάνδρεια ἢ βέρροια* M 11) *αἰά* M 12) *ἡ Παριασίαν* G 13) *Ῥάμπετρον* G 14) *Αἴδειρα* G Quae solus habet M, haec sunt: *Βοιωτία ἡ νῦν Λιβαδία. Ἑλισσὼν ὁ Ἐλασσών. Ἑλλάς, ἡ νῦν ὀνομαζομένη Πελοπόννησος. Εὐρώπη ἡ δύσις πᾶσα. Ἰλλυριοὶ οἱ Ἀλβανῖται. Καιτιαῖοι οἱ νῦν Μακεδόνες. Κιλικία ἡ Ἀρμενία. Κίλιξ ὁ Ἀρμένιος. Ὀλυμπία ἐν Ἀρκαδίᾳ. Πτολεμαῒς ἡ Φιλαδελφία. Φωτικὴ ἡ νῦν Πελλᾶ.*

Alter vero catalogus huiuscemodi urbium editus habetur (a Vulcanio) ad calcem libri primi de thematibus, et sic habet.

2) *Πόλεων ὀνόματα, ὅσαι τῶν πόλεων ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις μετωνομάσθησαν.*

Ἐπίδαμνος τὸ νῦν Δυρράχιον.
Αἴπεια ἡ νῦν Κορώνη.
Πίδασος ἡ νῦν Μεθώνη. ταύτης δὲ πλησίον ἐστὶν χερρόνησος μικρά, ἥτις τὸ μὲν πάλαιον ἐλέγετο Πύλος ἡ πατρὶς τοῦ Νέστορος τοῦ παρὰ τῷ Ὁμήρῳ ᾀδομένου, νῦν δὲ καλεῖται Ἀβαρῖνος.
Ποτίδαια ἡ νῦν Βέρροια.
Πύδνα τὸ νῦν Κίτρος.
Ἀπολλώνεια ἡ νῦν Ἐρισσὸς ἡ πρὸς τῷ Ἄθω τῷ ὄρει κειμένη.
Τρίκη τὰ νῦν Τρίκαλα.
Θερμόπυλαι τὸ νῦν Σκέλος.
Σίπυλον ὄρος ὁ νῦν Κουσινᾶς.
Σωτηρόπολις τὰ νῦν Πύθια.
Ἔμεσα τὸ παρὰ τοῖς Σαρακηνοῖς Χέμψ.
Ὑποπλάκιοι Θῆβαι τὸ νῦν Ἀτραμύττινον.
Ἄργος Θετταλικὸν τὸ νῦν Λάρισσα.
Σίρμιον ἡ νῦν Οὐγγρία. οἱ δὲ Οὔγγροι οὗτοι ἐλέγοντο τὸ παλαιὸν Γήπαιδες.
Σαρδικὴ ἡ νῦν Τριάδιττα.
Δύρας τὸ νῦν Ταυρές.
Μαρτυρόπολις τὸ νῦν Μεφερκί.
Βέρροια τὸ νῦν Χάλεπ. Κρῶμνα ἡ νῦν Ἄμαστρις.
Τόπειρος τὸ νῦν Ῥούσιον.
Ἔφυρα ἡ νῦν Κόρινθος.
Περίχθος ἡ νῦν Ἡράκλεια πρὸς δύσιν.
Ἄμιδα τὸ νῦν Ἔμετ.
Ὀδρυσὸς ἡ νῦν Ἀδριανούπολις.
Δορόστολον ὁ νῦν Δρήστρον.
Ἴστρος ποταμὸς ὁ νῦν Δανούβιος.
Κολόσσαι αἱ νῦν Χῶναι.

24, 16. *Ὀψίκιον*] vide Vulcanii notas et Gl. Gr. Ducangii.

25, 5. De hisce Pylis loquitur Theophanes ad annum 12 Heraclii, necnon auctor Chronici Alexandrini p. 325.

Ibid. 10. *ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Γρανικοῦ*] idem postea affert, ubi de dialectis Graecorum agit, et quinam communi dialecto usi sint describit. Vulc.

26, 5. Stephanus *Μιδάειον*. *Μήδαιον* vero Cedreno et aliis urbs isthaec dicitur.

Ibid. 6. *Μύρλειαν*] idem quae Apamea Bithyniae, ut tradunt Suidas et Stephanus.

Ibid. 12. *Drungi* voce usus est Flavius Vopiscus in Probo, *omnes*, inquiens, *gentium drungos usque ad quinquagenos homines in triumphum duxit.* *δροῦγγος caterva militum.* Leunclavius in Onomastico Turcico ita Graecis ap-

pellari ait *baculum tribuni*, quem instar sceptri gerit et quem Itali *baculum regiminis* vocant, a *trunco* forte. Leo Tact. 14 9, et ex eo Glossae Basilic.: *μοῖρα δέ ἐστιν ἤτοι δροῦγγος τὸ ἐκ ταγμάτων ἤτοι ἀνδρῶν τῶν λεγομένων κομήτων συγκείμενον πλῆθος.* et 42: *μοίρας τὰς λεγομένας δρούγγους.* S. Ioannes Chrysostomus Epist. 14: *δροῦγγος μοναζόντων· οὕτω γὰρ δεῖ εἰπεῖν καὶ τῇ λέξει τὴν μανίαν αὐτῶν ἐνδείξασθαι.* v. Ducangii utrumque Glossarium.

26, 16. *Ἱκανάτοι* scriptoribus Byzantinis milites selecti ad custodiam imperatoris vel palatii dicuntur. huius vocis meminit idem Porphyrogenitus de Adm. imp. c. 50: *καὶ τὸν μὲν Παγκρατοῦκαν βασιλεὺς ἱκανάτον πεποίηκε καὶ μετὰ τοῦτο στρατηγὸν εἰς τοὺς βουκελλαρίους.* praeterea Leo grammaticus, Symeon logotheta, Anonymus Combefisianus, Cedrenus aliique ex scriptoribus Byzantinis passim huius vocis meminere. sed qui Anonymo Combefisiano n. 19 dicitur *ἄρχων τῶν ἱκανάτων*, aliis peculiari nomenclatura *δομέστικος* nuncupatur. Nicetas Paphlago in Vita Ignatii patriarchae CP: *Νικήταν δὲ πρῶτον μὲν δεκαετῆ τυγχάνοντα τῶν λεγομένων ἱκανάτων δομέστικον παρὰ Νικηφόρου φασὶ τῶν πάππου προβεβλῆσθαι, δι' ὃν ἐκεῖνον τὸ πρᾶγμα πρῶτον καταστῆσαι.* ex quibus postremis verbis, inquit Ducangius vel Icanatorum scholam vel dignitatem domestici *τῶν ἱκανάτων* tum primum institutam a Nicephoro Generali imperatore pro Niceta ex filia nepote. et certe ante haec tempora *ἱκανάτου* mentionem fieri non advertimus, praeterquam in Synaxariis 17 Febr. in S. Mena Callicelada: *ὁ μακάριος Μηνᾶς μιᾷ τῶν νυκτῶν ἐπιστὰς ἀνδρί τινι Φιλοβάτῃ λεγομένῳ καὶ τῇ ἱκανάτων κατειλεγμένῳ σχολῇ.* quae quidem referunt ad tempora Constantini M. sed haec sunt sublestae fidei. continuator Theophanis de eodem S. Ignatio: *καὶ Νικήτας, ὃς πρότερον μὲν παῖς ὢν τὴν τῶν ἱκανάτων διεῖπεν ἀρχὴν ἅτε δὴ φίλιος τοῖς στρατιώταις καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διάγουσιν εἶναί τε θέλων.* unde coniicere licet icanatos milites fuisse ex palatina militia, qui sub dio agebant, contra quam excubitores. protospatharii autem ac domestici *τῶν ἱκανάτων* mentio occurit in Synodo 8 Cpol. Act. 1: Orestes *πρωτοσπαθάριος καὶ δομέστικος τῶν ἱκανάτων.* sed v. Ducang. Gl. Gr.

Ibid. 17. Quod hic narrat Constantinus de optimatum themate, intelligendum eum loqui de optimatum themate quomodo sua aetate erat; quippe prioribus seculis in pretio fuit optimatum militia.

27, 6. Helenopolis Bithyniae est urbs ad Dracontis fluvii ostium, in Nicomediensi sinu, Drepanum olim dicta, et ab Helena Constantini magni matre, quam in ea natam fuisse

aiunt, nuncupata, ut est apud Cedrenum ad annum 20 Constant. vide Procopium de Aedif. 5, Eusebium de vita Constantini 4 61, Philostorgium 2 13, Socrat. Nicephor.

27, 9. γέφυρα ἦν] vide Procopium de Aedif. 5 3. Sangaris autem fluvius Asiae minoris seu Phrygiae, de quo multa Philippus Maussacus in notis ad Plutarchum de Fluminibus. ceterum epigramma ponti huic adscriptum refertur etiam a Zonara 16 7.

28, 6. Μαριανδυνοί] sic scribitur apud Stephanum, Eustathium ad Perieg. et apud alios. perperam in editis et in mss Porphyrogeniti Μαρυανδηνοί. Mariandyna autem regio sic dicta fuit a quodam Mariandyno Aeolensi, ut ait Stephanus. eadem scribit et Eustathius ad Periegetae v. 787. scholiastes vero Apollonii Rhodii 2 140 Mariandynos dictos ait ἀπὸ Μαριανδυνοῦ υἱοῦ Κιμμερίου.

Ibid. 7. Galatae et Mariandyni Porphyrogeniti aevo dicti sunt *buccellarii* fortassis quod hinc ministerio potissimum addicti essent, seu ut alii volunt, quod milites buccellarii olim in ea regione tuenda excubarent in praesidiis locati. Lexic. Graec. ms Reg. cod. 2062: Γαλογραικία ἡ τῶν βουκελλαρίων χώρα. οἱ αὐτοὶ καὶ Ἑλληνογαλάται γράφονται ἢ ὀνομάζονται. vide Suidam v. βουκελλάριοι.

Ibid. 17. τὴν Τίον] paulo infra hanc ipsam urbem appellat Porphyrogenitus τὸ Τήϊον. sic apud scriptores varie scribitur nomen huius urbis: quippe Τίος, Τῖον, Τίειον, Τήϊος et Τήϊον scribitur. qui vero hanc urbem cum Amastri confundunt admodum errant: quippe Tius ab Amastri distat viginti stadiis, ut habet Stephanus Byzantius: οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἄμαστριν στάδιοι εἴκοσι. at Marcianus Heracleota in Periplo, unde haec videntur deprompta: οἱ πάντες ἀπὸ Τίου εἰς Ἄμαστριν στάδια σκ'.

Ibid. 18. Basilaei episcopatus, sub sede Ancyrana metropoli, mentio occurrit in constitutione Alexii imperatoris. Βασίλαιον autem an idem oppidum quod Βασίλειαν apud Annam Comnenam p. 171.

29, 5. ἀρχαιότατον] haec interpretatus sum cum Vulcanio, *stolidissima et contemptissima gens est:* verum ἀρχαιότατον verti posset etiam *vetustissima gens est*; quippe de Paphlagonibus ita Iustinianus Novella κθ': τὸ Παφλαγόνων ἔθνος ἀρχαῖόν τε καὶ οὐκ ἀνώνυμον καθεστός, ἀλλὰ τοσοῦτον ὡς καὶ ἀποικίας μεγάλας ἐκπέμψαι καὶ τὰς ἐν Ἰταλοῖς συνοικίσαι Βενετίας, ἐν αἷς δὴ καὶ Ἀκυληΐα πόλις τῶν ἐπὶ τῆς ἑσπέρας μεγίστη κατῴκισται, καὶ βασιλικὴν πολλάκις δίαιταν δεξαμένη.

30, 5. *Δάδιβραν*] sic A et Nicetas. in Authenticis haec eadem urbs dicitur *Δαδύβρος*.

Ibid. 16. Gozan fluvius circa Mediam dicitur 4 Reg. 17 et 1 Paralip. 5. eundem Gozen vocat Beniamin Tudelensis.

Ibid. 22. *κλεισοῦρα*] hoc etiam adiiciam, Hispanos etiam hodie proprie admodum eiusmodi clusuras *sierras* vocare, quod nihil aliud quam claustra significat, ut *Somosierra* et *la sierra nevada*. vocant vero etiam alio vocabulo *puertos*, eadem plane ratione qua Graeci *πύλας*. Vulc.

31, 9. *Κολωνοί*, vel ut Eustathius vult *κολῶναι*, sunt *τόποι λήγοντες μὲν εἰς ὀξύ, μὴ ἀκριβῶς δὲ ἀπωξυμμένοι, παρὰ τὸ κολούειν, ὅ ἐστι κολοβοῦν*. Vulc.

Ibid. 13. Arabracis regionis, Armeniae finitimae, meminit Nicephorus Callisti, qui etiam tradit Eustratium martyrem ex ea fuisse oriundum.

Ibid. 15. De Chrysochiro et eius caede v. Zonaram l. 16 in Basilio, ubi Tephricem Agarenorum et Manichaeorum metropolim appellat. v. praeterea Scylitzem Glycam et alios.

Ibid. 16. De Carbea Manichaeo, duce bellicosissimo, consulendus continuator Porphyrogeniti p. 103 et 110, ubi Tephrices conditor dicitur.

33, 1. *Ἀζῶτον*] huius vocis meminit idem Porphyrogenitus de Adm. imp. c. 44.

Ibid. 5. *τὸν δυστυχέστατον πόλεμον*] Leonis exercitus in Macedonia adversus Bulgaros, rege eorum Symeone pacem turbante, infeliciter pugnavit: sed eos subinde Turcarum auxilio devicit. vide scriptores Byzantinos qui Leonis philosophi gesta memoriae prodiderunt.

Ibid. 17. *κουροτρόφος*] Lycandus seu Lycandum olim *Λάπαρα* dicebatur ob pinguedinem et fertilitatem soli. vide Ortelium.

34, 2. Melius *ἐν τῷ περιστύλῳ*, quippe versus finem huius capitis ait hanc ipsam inscriptionem insculptam fuisse *ἐν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως*.

Ibid. 5. *ὁ μέγας*] *στρατηγὸν* Iustinianum appellat in senatu Proclus quaestor apud Procopium de bello Pers. 1. Caesar vero idem Iustinianus diu post salutatus fuit, ut tradit Procopius l. c. Iustinianus itaque antequam Caesar appellatus esset, magister militiae erat; unde corrigendus hac in re Porphyrogenitus. rem totam clarius refert Cyrillus Scythopolitanus Procopii aequalis: *Ἰουστῖνος Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα κατέστησε, πατρίκιον καὶ ὕπατον ὄντα καὶ στρατηγόν*.

Ib. 10. *Θωμᾶς ἐκεῖνος*] de hoc, ni fallor, Thoma Iustinianus imperator Novella *λα'*, *τούτων* inquiens *οὕτως ἡμῖν διατεταγμέ-*

Στρώματ. 1. quo tempore vixerit Istrus seu Ister, et quos libros scripserit, vide Vossium.

40, 17. Ἀλέξιον] fortassis quidam ex stirpe Alexii Moselis, nobilis Armenii, qui Caesar a Theophilo creatus in matrimonium duxit Mariam Theophili natarum minorem natu.

41, 4. διὰ τὸ ὑψηλὸν τῆς νήσου] Vulcanius haec interpretatur, *quod sublimi ac praerupto loco sita sit.* eandem ferme Sami etymologiam adfert Eustathius in Homerum: σάμος γὰρ, inquit, ὁ λόφος κατὰ γλῶτταν, καὶ ἀλλαχοῦ προσηγορικῶς πᾶν ὕψος κατὰ γλῶτταν. scribit etiam Strabo Samum insulam totam esse montuosam.

42, 7. Αἶγα] Strabo l. 13. p. 423: δεῖ δὲ μακρῶς τὴν δευτέραν συλλαβὴν ἐκφέρειν, αἰγᾶν, ὡς ἀκτᾶν καὶ ἀρχᾶν. corrupte vero apud Stephanum legitur, Αἰγάτης Αἰολίδος ἄκρα, cum procul dubio legendum sit Αἶγα τῆς Αἰολίδος ἄκρα. Vulc. ita legendum monuit et Casaubonus in commentariis in l. 13. Strabonis. verum Holstenius legendum putat Αἰγατῆς Αἰολίδος ἄκρα.

Ibid. 12. ὁμωνύμως τῷ ζώῳ] Strabo l. 13: αὕτη δὲ μέχρι τῶν Ἀργινουσῶν διήκει καὶ τῆς ὑπερκειμένης ἄκρας, ἣν Αἶγά τινες ὀνομάζουσιν ὁμωνύμως τῷ ζώῳ. haec ita Xylander interpretatur: *ea regio usque ad Arginusas pertinet, iisque imminens promontorium, quod Aega nonnulli appellant, quasi capram.* cur enim, inquit Casaubonus, addidisset Strabo ὁμωνύμως τῷ ζώῳ? apud Stephanum legimus, Αἶγα τῆς Αἰολίδος ἄκρα ὡς Στράβων, ἣ νῦν Κανὴ καὶ Καναὶ λέγεται. Ἀρτεμίδωρος δὲ Αἶξ εἶπε τὴν εὐθεῖαν οὐκ ἀναλόγως· τὸ τοπικὸν Αἰγαῖος, καὶ τὸ πέλαγος.

Ibid. 14. εἰς πέντε διαλέκτους] Strabo sub initium l. 8 quattuor tantum Graecorum dialectos recenset, easque ad duas praecipuas, Atticam scilicet et Aeolicam, reduci posse: Ionicam enim ex Attica, Doricam ex Aeolica ortam. quod quidem posterius ex Pindari verbis satis liquet, qui cum Dorica dialecto utatur, Aeolice tamen se scribere testatur Olymp. 1 102. Vulc.

43, 2. Λεκτοῦ: nam a Lecto ad Canas Lesbus porrigitur, σχεδόν τι μητρόπολις τῶν Αἰολικῶν πόλεων, ut Strabo loquitur. Vulc.

Ibid. 12. Ἀμολγός] haec insula una ex Cycladibus, quae Porphyrogenito Ἀμολγὸς dicitur, Straboni et Heraclidi Ἀμοργὸς vocatur, et Ptolemaeo Ἀμουργός.

IN LIBRUM II DE THEMATIBUS.

44, 14. *Εὐρώπης*] Eustathius in Dionysii *περιηγήσεως* v. 170 Europam ait vocari omnia ad occasum sita, ducto ab Hellesponto principio; antiquos vero scriptores tradere Vespasianum imperatorem Thraciam ab Europa diremisse.

Ibid. *Βυζάντιον*] urbis Cpolitanae elogium praeter ceteros scriptores adornavit Synesius in extremis Philadelphis. vide item Dionem in Severo.

45, 1. *Μεσημβρία*] cf. Stephanus, ex quo pleraque ad verbum, ut aiunt, exscripsit Porphyrogenitus.

Ibid. 2. Perperam in editis et in A legitur *Συληρμβρία* pro *Σηλυμβρία*: Herodoto quippe l. 6 33 et Straboni 7 haec ipsa urbs dicitur *Σηλυβρία*.

46, 1. *ἡ τῶν βαρβάρων περαίωσις*] de hac Bulgarorum impressione vide Theophanem ad annum 11 imperii Constantini Pogonati.

Ibid. 4. *Ὀνογουνδούρους*] Bulgaros Onogunduros quoque et Controgos dictos fuisse scribit Diaconus: Onogundurenses vero dicuntur in hist. Miscella 19. hos quidem Unnobundobulgaros et Contragos appellat Theophanes ad annum 11 imperii Constantini Pogonati.

Ibid. 5. *ἀπὸ Θρᾳκὸς*] Stephanus Thraciam appellatam fuisse scribit a nympha Titanide tantum, ex qua et Saturno Doloncus natus est.

Ibid. 19. *τῆς τῶν Δωρίεων γλώττης*] Byzantios Doriensium dialecto usos fuisse nemo ignorat. vide Demosthenis orationem *περὶ στεφάνου*. a quibusnam autem conditum fuerit Byzantium, 1 Commentariorum exposuimus.

47, 2. *πόλεις ιδ'*] ita et apud Carolum a S. Paulo. sed quia Eudoxiopolis deerat in codice Vaticano, ex quo ille Hieroclis opusculum seu potius fragmentum ediderat, ideo pro *ιδ'* legendum monet *ιγ'*.

Ibid. *Εὐδοξιούπολις*] perperam in editis legitur *Εὐδοξία πόλις*; sed optime Morellus ex coniectura emendat. Eudoxiopolis quippe eadem quae Selybria, urbs episcopalis. vide Ortelium: nam Morellus quae adfert ad verbum, ut aiunt, ex Ortelio exscripsit.

Ibid. Arcadiopolis Thraciae urbs, olim dicta Bergulium et Bergula; postea a Theodosio magno instaurata et Arcadii filii ipsius nomine nuncupata, ut scribit Cedrenus. *Βεργούλη* Ptolemaeo et Antonino. Mor.

47, 3. *Βιζύη*] Stephanus: *Βιζύη πόλις Θράκης, τὸ τῶν ἀστῶν βασίλειον.* urbs Bizya nobilitata est in hist. ecclesiastica Eustathii Antiocheni exilio. vide quae de hac urbe habet Salmasius Exercitat. in Solinum p. 166.

Ibid. *Πάνιον*] Hierocles apud Carolum a S. Paulo *Πανόνιον* habet, sed optime emendavit Carolus. Panium autem castrum est Suidae circa littus in finibus Heracleae. Panium item regio est in eadem Thracia super Haemum montem Laonico 4.

Ibid. *Ὄρνοι*] sic et in Hierocle. at Morellus, de hac urbe, inquit, silent geographi; quid si legas *Ὀρεινός*; pro oppido Montanorum Thraciae pop. quos *Ὀρεινοὺς* vocat Xenophon 7 *ἀναβάσεως*, ubi Gani quoque urbis meminit, ut Aeschines contra Ctesiph.

Ibid. *Μήριζος*] Hierocles habet *Μόριζος*. Moriseni Plinio sunt populi Thraciae circa Ponti littora. et eidem Plinio Meritus Thraciae mons dicitur, ubi fortassis urbs eiusdem nominis sita fuit.

Ibid. 4. *Σαλτική*] *Σιλτική* habet Hierocles.

Ibid. *Σανάδα*] Hierocles *Συναδία* et *Σαναδία* habet.

Ibid. *Ἀφροδισία*] ita legitur et apud Hieroclem; Ptolemaeo autem, Plinio Procopio et Agathiae *Ἀφροδισιὰς* dicitur Thraciae urbs ad Melam fluvium.

Ibid. *Ἄπρως*] *Ἄπρος* Hierocli et Stephano, urbs Thraciae, quae postmodum Theodosiopolis dicta fuit, ut scribit Cedrenus. catalogus item urbium ms, quem laudat Holstenius in notis ad Stephanum, habet *Ἄπρως ἡ νῦν Θεοδοσιούπολις, παρὰ Ἄπρου τοῦ πενθεροῦ Κάρου κτισθεῖσα.* catalogus vero urbium quae nomina mutarunt, a nobis p. 10 editus sic habet: *Θεοδοσιούπολις ἡ νῦν Ἄπρως, παρὰ τοῦ Ἄπρου πενθεροῦ Κάρου κτισθεῖσα.* verum hic mendum scribae esse nemo non videt.

Ibid. *Κοιλία*] vide Ortelium: nam quae hic notat Morellus, omnia ad verbum, ut aiunt, ex Ortelio hausit.

Ibid. 5. *ἐπαρχία Ῥοδόπης*] Hierocles habet *ἐπαρχία Ῥοδόπης ὑπὸ ἡγεμόνα.* urbes etiam septem ab ipso recensentur, sed diversis nominibus.

Ibid. *Παρθικόπολις*] huius urbis meminit et Hierocles, eamque decimam octavam ponit in provincia Illyrica 1 Macedonia: nemo autem ex geographis, quod sciam, illius mentionem facit. Stephanus Parthenium tantum agnoscit in Thracia, Parthenopolin in Macedonia, ut monet Morellus.

Ibid. 6. *Στρύμνου*] legendum fortassis Strymes. ab

urbe Thraciae ita nuncupata, de qua Herodotus Stephanus aliique loquuntur. Mon.

47, 7. *Φίλιπποι*] Hierocli et aliis haec ipsa urbs *Φίλιππος* dicitur.

Ibid. 8. Pro *Κμιμόντου* legendum esse *Αἱμιμόντου* nemo non videt. ita monet et Morellus. Hierocles tertiam provinciam seu potius praefecturam Thraciae ponit, quartam vero *Ἐμιμόντου*, ubi pro *Ἐμιμόντου* legendum quidem est *Αἱμιμόντου*. in Thracia quippe fuit et Haemimons et Haemimontum: illud quidem Thraciae montem, hoc vero Thraciae regionem denotat. haec regio teste Ammiano habet Hadrianopolim et Anchialon praeter ceteras urbes. de praefectura Haemimonti ita legit Iac. Cuiacius 1 Obs. 26 C. de appellat. et consult. l. 23: *cum appellatio interposita fuerit per Bithyniam Paphlagoniam Lydiam Hellespontum, insulas etiam et Phrygiam salutarem, Europam et Rhodopen et Haemimontum, praefecturae huius urbis iudicium sacrum appellator observet.* ad cuius legis et aliarum eiusmodi mentem percipiendam quis non videt, inquit Morellus, quantam facem praeferat istud Constantini scriptum? ceterum non me latet Mimantem montem quoque esse in Thracia, ut est apud Ovidium Met. 2, Suidam et Aristophanis scholiastem in Nubibus: verum Mimanti aut Mimantis praefecturae nullibi, quod sciam, mentio occurrit; unde pro *Κμιμόντου* necessario legendum puto *Αἱμιμόντου*.

Ibid. *πόλεις ς̅ξ*] at urbes quinque tantum recensentur: unde legendum est, ut apud Hieroclem, *πόλεις ε'* pro *ς̅ξ*.

Ibid. 9. *Δεβελτός*] perperam Hierocles apud Carolum a S. Paulo *Διβέρτιος* et apud Holstenium *Διρέρτιος* habet pro *Δεβελτός*, et *Ἀχίαλος* pro *Ἀγχίαλος*, uti optime idem Carolus notat. vide Ortelium; nam quae hic Morellus monet ex Ortelio exscripsit.

Ibid. *Πλουτινόπολις*] Ptolemaeo et Antonino haec eadem urbs dicitur *Πλωτινόπολις*.

Ibid. *Τζόϊδος*] Hierocles *Τζοΐδης* habet. at urbis huiusce nominis nulla, quod sciam, mentio apud scriptores occurrit. inauditum nomen, inquit Morellus: nunquid Tzurulum vel Zurulum Thraciae aut Turullus Suidae? *Ciorlo* nunc dici Crusius contendit, Leunclavius *Zotli*.

Ibid. 10. *ἐπαρχία Θρᾴκης*] ab Hierocle apud Carolum a S. Paulo urbes tantum quattuor recensentur, ex quibus duae diversis nominibus, nimirum Philippopolis, Beron seu Beroë, Diocletianopolis et Sebastopolis; quae quidem duae

ultimae non recensentur a Porphyrogenito; in Hierocle vero apud Holstenium additur quinta *Diopolis*. ceterum Thracia hic, inquit Morellus, speciali nomine de Moesia secunda accipitur.

47, 10. *Κλίμα*] Hierocles in provincia Illyrica 1 Macedonia hanc urbem *Κλῆμα* appellat. verum apud alios scriptores ipsum nomen non legitur, quod sciam.

Ibid. *Μεστικόν*] Hierocles paulo superius citato loco hanc urbem videtur appellare *Μεντικόν*. at neque Mestici neque Mentici alii scriptores, quod sciam, meminere. fortassis *Νεστὸς* seu *Νάστος*, quae apud Stephanum Thraciae urbs est, legendum est pro *Μεστικόν*.

Ibid. 11. *Βερόη*] tres urbes sic dictas statuunt geographi, sed inconstanti scriptura. alii *Βερροῖα*: sunt et qui uno R *Beroea*; alii *Βερόη* etc. unam autem ex his in Syria ponunt, quae Annae et Cinnamo *Χαλέπ*, hodie *Aleppo* dicitur; alteram in Thracia, Nicopolim Moesiae inter et Philippopolim, Thraciae oppida, ad Bermii montis radices sitam; de qua quidem hic loquitur Porphyrogenitus; tertiam denique in Macedoniae themate, ut Porphyrogenitus capite sequenti habet, in Emathia regione, quam Irenopolim ab Irene imperatrice dictam scribit Cedrenus, et de qua etiam loquitur Anna Comnena p. 18.

Ibid. 13. *ἐπαρχία Μυσίας*] Hierocles hanc appellat praefecturam Scythiae, et in ea sub duce urbes quindecim recenset; et quattuordecim eaedem sunt quae apud Porphyrogenitum, quinta decima vero quae apud Porphyrogenitum desideratur est Constantiana. praefectura autem haec, quae Mysiae seu Moesiae scriptori nostro dicitur, Hierocli Scythiae, uti diximus appellatur; quae etiam Zosimo l. 6 Scythia Thracensis nuncupatur; qui in ea Tomin urbem sitam memorat. hanc tamen Ovidius vates, cuius exilio nobilitata est, Miletida vocat Trist. 9 1.

Ibid. 14. *Κωνσταντιάνα*] hanc urbem quintam decimam, quae in Porphyrogenito desideratur, ex Hierocle reponimus. sed fortassis quispiam pro *Constantiana* legendum putaret *Constantia*, quae a Niceta in Thracia Rhodopei territorii recensetur.

Ibid. *Ζέλπα*] Hierocli *Ζελδέπα* et *Ζεδέλπα*. *Zelpa*, inquit Morellus, an *Zerinea* ex Theopompi Philippic. 3.

Ibid. 15. Tropaeus, inquit Morellus, an eadem quae *Topos* a Procopio dicitur et *Toparum* de Aedif. 4? Ptolemaeus certe *Topirin* urbem in Thracia collocat, quae in Concil. opere primae Macedoniae adscribitur, et *Pusio* vocatur a Sophiano. *Doberi* meminit Thucydides.

47, 15. Trosmis dicitur et Antonino, qui legionem 1 Ioviam Scythicam adiungit, cum Notitiae liber legionem 2 Herculanam ei tribuat. Ptolemaeo *Τρισμὶς* appellatur inferioris Mysiae oppidum. Mor.

Ibid. 16. Halmyris, inquit Morellus, quin eadem civitas sit atque Halmydissus Melae et Plinio, ac *Σαλμυδισσὸς* Xenophonti, et Salmoduris Antonino, non est quod *ἐπιεικὴς* dubitet.

48, 3. *ὥς φησιν Ἡσίοδος*] versus quos hic laudat scriptor noster tanquam Hesiodi, in operibus quae prostant eius poëtae non reperiuntur.

Ibid. 7. *ἱερίων πρώτη*] Porphyrogenitus infra themate decimo laudat Stephani grammatici, hoc est Byzantii, locum, qui in Epitome quae superest eiusdem Stephani non reperitur; Stephanus autem ibi loquens de Sicilia citat Hellanicum sic, *ὥς φησιν Ἑλλάνικος ἱερειῶν τῆς Ἥρας β'.* passim autem Hellanicus a Stephano citatur. vide de hoc scriptore Vossium de historicis Graecis p. 8, 440 et seqq.

Ibid. 9. *λέγεται δὲ καὶ Μακεδονίας*] his similia propemodum notantur ab Hesychio, et ab Eustathio in Dionysii *περιηγητοῦ* v. 427. Gellius item N. Att. 9 3: *Philippus Amyntae, terrae Macetiae rex, cuius virtute industriaque Macetae locupletissimo imperio aucti gentium nationumque multarum potiri coeperant.* Ausonius de clar. urb. car. 2: *et vos ite pares Macetumque attollite nomen.* de situ autem Macedoniae et prisca Macedonum origine Marcianus Heracl. *περιηγήσεως* v. 617 ita canit: *ὑπὲρ τὰ Τέμπη δ' ἔστιν ἡ τῶν Μακεδόνων χώρα περὶ τὸν Ὄλυμπον ἑξῆς κειμένη, ἧς φασιν βασιλεῦσαι Μακεδόνας γηγενεῖς.* Mor.

Ibid. 10. Marsyas Pellaeus praeter alia libros decem rerum Macedonicarum edidit, ut scribit Suidas.

Ibid. 11. *Ἠρέστειαν* B. verum Eristea *ποῦ κεῖται*? num praestaret *Ἐρέτριαν* reponere? Eretria Thucydidi Polybio Straboni urbs non alia ab Eretriis, quas Ptolemaeus in Phthiotide recenset; nec procul distat a Maliaco sinu, qui Macedoniam alluit. Mor. at ipse puto hic pro *Ἠριστείαν* seu *Ἠρεστείαν* legendum fortassis esse *Ἠμαθίαν*: quippe regio illa *Emathia* antea dicebatur, ut est apud Plinium Trogum et alios scriptores.

Ibid. 13. *Κλείδημος*] at non Clidemus, sed Clitodemus citatur a Pausania in Phocicis tanquam antiquissimus eorum qui res Atticas conscripserunt. ab Harpocratione vero in *Μελανίππειον* Clidemus laudatur tanquam rerum Atticarum scriptor, quemadmodum et ab Athenaeo l. 6. verum viri

docti non abs re ambigunt an non ibi legatur *Clitodemus*, unde *Clidemus* fecerit librarius.

48, 18. ἐν τῷ Ἱπποδρόμῳ] hanc statuam Herculis, quae stabat in Hippodromo Cpolitano, pluribus describit Nicetas Choniates in tractatu de statuis Cpolitanis quas Latini capta urbe in monetam conflaverunt.

49, 2. τὸ νόμισμα] eiusmodi nummos Morellus se apud Paulum Petavium vidisse narrat.

Ibid. 4 Καρανοῦ] Pausanias in Boeoticis narrat Caranum olim in Macedonia regnasse, et victoria de Cisseo finitimae provinciae principe reportata tropaeum Argivorum more legibusque erexisse; quod postea leo ex Olympo egressus evertit ac dissipavit; eoque malo omine tum perculsum regem sibi posterisque suis, Macedoniae regibus, praescripsisse cavisseque ne tropaeum unquam erigerent; cuius constitutionis Philippus Amyntae et Alexander magnus observantissimi extiterunt. Livius etiam l. 45 Caranum primum Macedoniae regem asserit. Mor. Marsyas Pellaeus, cuius supra meminit scriptor noster, historiam rerum Macedonicarum a primo Macedoniae rege Carano orditur, ac terminat Alexandri in Syriam ingressu, ut auctor est Suidas.

Ibid. 8. καταλήξασα δὲ εἰς Περσέα] Livius l. 45 *quadriennium*, inquit, *continuum bellatum fuit inter Romanos ac Persea; idemque belli finis et inclyti per Europae pleraque atque Asiam omnem regni. vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus Q Fulvio L Manlio coss. regnum accepit; a senatu rex est appellatus.*

Ibid. 10. Αἰμιλίου ἀνθυπάτου] Perseus qui M Iunio A Manlio coss. a senatu rex appellatus fuerat, victus deinde ac captus fuit ab Aemilio Paulo consule, ut scribit idem Livius, non vero proconsule ἀνθυπάτου, ut ait hic Porphyrogenitus. Pauli autem concio ad suos coram Perseo in tabernaculum introducto habita legitur apud Livium.

Ibid. 11. εἰς τὴν Ῥώμην] Perseus in catenis cum tribus filiis ante currum Aemilii Pauli victoris per urbem deductus est, ut tradit Livius.

Ibid. 12. ἀπὸ βασιλείας εἰς ἐπαρχίαν] victo ac capto Perseo Macedoniae regnum in provinciae formam redactum fuisse scribit Livius l. l.

Ibid. 15. ὑπὸ κονσιλιάριον] in mss Hieroclis legitur ὑπὸ κονσιλάριον et ὑπὸ κονσουλάριον, nimirum *sub consulari*. at legendum ubique ὑπὸ κονσιλιάριον: quippe Porphyrogenitus supra, cum de Thraciae praefectura, docet id

expressis verbis inquiens ὑπὸ κονσιλιαρίων, τουτέστι βουλευτῶν.

49, 15. λα′] in mss et in Hierocle legitur λβ′. at urbes 31 tantum utrobique recensentur. fortassis trigesima secunda Cassandria, quae inter celeberrimas urbes fuit, olim Potidaea dicta, numeranda est; et hanc praetermissam puto potius librarii incuria quam μνημονικῷ auctoris ἁμαρτήματι. urbes autem quae hic recensentur conferendae cum Hierocle, apud quem pleraeque diversae. ceterum pleraeque harum urbium reperiuntur apud Livium l. 45, ubi Amphipolis primae regionis caput fuisse dicitur, Thessalonice secundae, Pelle tertiae, quartae Pelagonia.

50, 4. ιζ′] perperam in editis ιϛ′: quippe urbes 17 numerantur. totidem et Hierocles apud Holstenium recenset; apud Carolum vero a S. Paulo urbes 18 numerantur.

Ibid. 7. Βουραμίνσιος] vide Hieroclem.

Ibid. 11. Στρυμόνος] Strymon fluvius, qui Macedoniam a Thracia dividit, ut scribit Scylax, pluribus a tranquillitate cursus laudatur a Basilio Magno in epistola ad Gregorium Nazianzenum de solitudine Pontica.

Ibid. 18. τοὺς ἔξωθεν καὶ παλαιούς] hic externos et antiquos appellat Porphyrogenitus, more sanctorum patrum, gentiles seu ethnicos scriptores, Ptolemaeum, Marcianum Heracleotam, Strabonem, etc.

Ibid. 20. Παῦλος] haec habentur Act. 27 2, non a D. Paulo sed a S. Luca scripta. Aristarchum autem ad Coloss. 4 appellat D. Paulus συνέκδημον, συναιχμάλωτον, συνεργόν.

51, 4. τῇ θυγατρὶ καὶ τῇ πόλει] excerpta ex l. 7 Strabonis hanc urbem instauratam fuisse perhibent a Cassandro Philippi socero, qui ab uxore Thessalonica Alexandri magni sorore nomen eidem urbi imposuit, cum antea Therme vocaretur. vide Diodorum l. 19.

Ibid. 6. ἀπὸ Ἕλληνος] vide Strabonem l. 9, Thucydidem l. 1, qui eadem ferme habent. Stephanus vero loquens de urbe eiusdem nominis ait ἐκτίσθε ὑπὸ Ἕλληνος, οὐ τοῦ Δευκαλίωνος ἀλλὰ τοῦ Φθίου καὶ Χρυσίππης τῆς Ἴρου.

Ibid. 17. πόλεις οθ′] hae 79 urbes in provincia seu praefectura Helladis ὑπὸ ἀνθύπατον recensentur ab Hierocle.

Ibid. Σκαρφίαν] sic et Hierocles. Strabo l. 9. Σκάρφην vocat, Eustathius vero Σκάρφειαν.

Ibid. 20. Εὔβοιαν] de Euboeae insulae situ, gemina appellatione, urbibus et incolis Marcianus Heracl. v. 595. ex quo constat Chalcida maximam Euboeae urbem et quasi metropolin fuisse, ut nihil mirum sit nonnullos insulae nomen eius civitatis tribuisse, ut hic scribit imperator. Mor.

52, 1. *Λεωνίδης*] vide Herodotum l. 7, Plutarchum in Lacon., Tullium Tusc. quaest. 1, Diodorum Bibl. 2.

Ibid. 6. Peloponnesus quae hodie *Morea* dicitur, olim scriptoribus Latinis Achaia vocabatur: sic Orosius 1 2, Apuleius item 6 Asini, ubi Lacedaemona nobilem Achaiae civitatem vocat, et 10 eiusdem Corinthum eius caput nuncupat. Peloponnesi autem situm pluribus describit Marcianus Heracl. v. 510.

Ibid. 8. *ἡ νῆσος*] Peloponnesus peninsula, non vero insula, ut nemo ignorat.

Ibid. *μ'*] Hierocles sub Corintho metropoli totius Hellados urbes 33 recenset.

Ibid. 20. *πλατάνου φύλλῳ*] Plinius et Mela Dionysio in hoc consentiunt, licet Plinius Tauricam Cherronesum hederae folio similem esse scribat. vide Morelli notas.

53, 3. *ἐβασιλεύετο τὸ πρὶν*] Thucydides l. 1. narrat Dores cum Heraclidis 80 anno post excidium Troiae Peloponnesum tenuisse, cum Dorienses altero oraculo moniti, per angustias Crisaei sinus adorti Heraclidas dominantes fugarunt; qui postea sunt reversi in Peloponnesum duce Carano. Mor.

Ibid. 6. *ἀφ' οὗπερ ὑπ' ἀμφοτέρων*] hanc victoriam, quam de Persis Graeci reportarunt, fuisse *κοινὸν κατόρθωμα Ἑλλήνων* scribit Plutarchus in Aristide. Mor.

Ibid. 7. Mardonii caedem constat ex eodem Plutarcho ab Arimnesto Spartiata patratam esse, qui saxo caput Mardonii contrivit; ut ex Amphiarai oraculo praemonitum fuerat. Mor.

Ibid. 11. *Θουκυδίδης*] vide Thucydidem l. 5.

Ibid. 18. *σθλαβόνειν* et *σκλαβόνειν* *in servitutem redigere.* passim autem occurrit haec vox apud scriptores Byzantinos.

Ibid. 19. *ὁ λοιμικὸς θάνατος*] de hac pestilentia, quae imperante Copronymo in omnem terrarum orbem grassata est, mentionem faciunt scriptores illius aevi, et imprimis S. Nicephorus patriarcha CP in operibus mss, quae propediem a nobis edentur.

Ibid. 20. *ὁ τῆς κοπρίας ἐπώνυμος*] Zonarae XV 4 *Κοπρώνυμος* dicitur.

54, 2. *γαρασδοειδὴς* pro *γεροντοειδής* usurpari videtur, ut sit quod Terentius dicit: *vetus vietus veternosus senex.* Mor.

Ibid. *Νικήτας*] Nicetae huius patricii, Christophori soceri, praeter Porphyrogenitum meminit et Leo grammaticus p. 491.

54, 11. *Κέρκυρα*] Dionysius *περιηγ*. 494: *καὶ λιπαρὰ Κόρκυρα, φίλον πέδον Ἀλκινόοιο*. ubi Eustathius monet in antiquis codicibus ambigue scribi Cercyram et Corcyram, et quadrifariam vocari, Phaeaciam Scheriam Drepanon et Argon.

· *Ibid.* 12. Hic Alcinous Homero appellatur *βασιλεὺς θεοειδής*. Mor.

Ibid. 17. *δώδεκα*] item duodecim numerantur ab Hierocle, et singulae recensentur.

55, 6. *νικήσας ὁ Καῖσαρ*] Navalis haec ad Actium victoria contigit, ut Dio testatur, Caesare tertium et Messala coss., u. c. 723, Iulianae editionis 15, die 2, imo 3 Septembris.

Ibid. 9. *ἰνδικτίωνας*] quae hic tradit Porphyrogenitus ex Hesychio de indictionibus, nugae sunt ac aniles fabulae. vide quae de indictionibus scripsimus comment. in Antiquitates CP. p. 473 n. 21. de Hesychio Milesio autem ac eius scriptis pluribus agit Io. Meursius initio notarum ad librum eius de Viris Claris.

Ibid. 17. *Γρηγόριος*] locus hic laudatus Gregorii Nazianzeni exstat in panegyrico *εἰς τὰ ἅγια φῶτα τῶν ἐπιφανίων*, non procul ab initio; ubi sic habet: *ποῦ θήσεις Ἑκάτης τὰ φοβερὰ καὶ σκοτεινὰ φάσματα καὶ Τροφωνίου κατὰ γῆς παίγνια καὶ μαντεύματα; ἢ Δωδωναίας δρυὸς ληρήματα; ἢ τρίποδος Δελφικοῦ σοφίσματα; ἢ Κασταλίας μαντικὸν πόμα; τοῦτο μόνον οὐ μαντευσάμενα, τὴν ἑαυτῶν σιωπήν*. Mor.

Ibid. 18. *ἡ πηγὴ Κασταλίας*] scholiastem Graecum illius panegyrici Gregorii sic lego: *Κασταλία πηγὴ περὶ τὴν Ἀντιόχειαν, ἐν ᾗ καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐφορεύει. μαντεία οὖν τις ἐξεφέρετο κατὰ τὴν τοιάνδε πηγήν, ἢ τοῦ νάματος, οὐ κατὰ φωνήν· οὐ γὰρ φωνή τις ἐξηχεῖτο, ἀλλ' ἁπλῶς ἦχου τινὸς καὶ πνεύματος· ἀναδιδομένη καὶ ἐκροῆς· πρὸς ἅ τινες ἱστάμενοι, καὶ νοοῦντες τὰ σύμβολα ταῦτα, ἔλεγον ταῦτα*. Mor. verum Castalius fons, qui et Caballinus et Libethris dicitur, de quo hic loquitur scriptor noster, est in radicibus Parnasi Musis sacer, ita dictus a virgine Castalia, quae Apollinem fugiens praecipitata et in fontem versa est.

56, 5. *πόλεις πέντε*] at urbes tantum quattuor numerantur apud Constantinum, omissa fortassis quinta scribae incuria: sed suppleri potest ex Hierocle; a quo quidem primo loco ponitur *Σαρδικὴ μητρόλις*.

Ibid. 6. *Ναΐσος Ναισὸς* et *Ναϊσσὸς* scribitur hoc nomen: at *Ναΐσος* per *σ* simplex scribendum ait Holstenius, quod in Hierocle ita scribatur, et gentiles *ΝΑΙΣΙΤΑΝΟΙ*

dicantur in nummo vel sigillo plumbeo, quod apud equitem Gualdum Romae viderat idem Holstenius. quod vero ait Porphyrogenitus Naisum patriam Constantini magni esse, id hausisse videtur ex Stephano Byzantio, qui eadem scribit: quamvis de patria Constantini magni controversia sit inter scriptores: alii quippe eum natum fuisse aiunt Naisi oppido Daciae, alii Trasi, alii Drepani Bithyniae urbe ad Nicomediensem sinum, alii vero in Galliis, alii denique in Britannia.

56, 7. Ῥεμεσιάνα] sic ex Hierocle emendo: nam praeter Hieroclem habetur *Remisiana* in Antonini Itinerario.

Ibid. 8. ἐπαρχία τῇ παλαιᾷ] locus corruptus, ni fallor, et hic et apud Hieroclem, ubi sic legitur: ἐπαρχία τῇ παρὰ .... ὑπὸ κονσιλάριον. quae sic Holstenius interpretatur ac emendat: *provincia quae est ad* ..... (nempe *ripam Danubii*, estque Dacia Ripensis) *sub consulari*. et ita fortassis legendum etiam hic. urbes autem illae quinque cum Dardaniae tribus Pannoniae duabus recensentur ab Hierocle.

Ibid. 14. Ἑλληνικὴ] scribendum puto Ἰλλυρικὴ, ut habet Stephanus Byzantius. Dyrrhachium autem urbem Illyricam fuisse et olim Epidamnum dictam scribit et Mela 2 3. de Dyrrhachii situ vide Io. Vossii observationes ad Melam et Iac. Palmerii descriptionem Illyrici, ubi, praeter urbis situm, conditores etiam ac memorabilia fusius commemorantur.

Ibid. Ἐπίδαμνος κληθεῖσα ὑπὸ Ἐπιδάμνου] eadem ferme Dio Cassius l. 41. Appianus Alexandrinus Civil. 2 scribit regem quendam barbarorum Epidamnum nuncupatum urbi nomen dedisse. Thucydides Dyrrhachium non noverat, cum de Epidamno pluribus loquatur l. 1, ubi tradit hanc urbem a Corcyraeis missa colonia conditam; id quod Strabo quoque tradit l. 7.

Ibid. 15. Μέλισσα] de huius patre inter mythologos non convenit. vide Apollod. l. 2 et Pausan. in Corinthiacis.

Ibid. ἧς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ὁ Δυρράχιος] sic ex Stephano emendamus; ex cuius quidem opere integro hausit scriptor noster quae hic de Dyrrhachio tradit. perperam enim legitur hic in mss Porphyrogeniti ἧς ἠράσθη Ποσειδῶν ὁ Δυρράχιος, ὑφ' οἷς ἐστι τόπος. at Thomas de Pinedo in notis ad Stephanum hunc Stephani locum emendare aut potius corrumpere conatur Porphyrogeniti lectione seu potius scribae mendo. quod autem scribit Stephanus et ex eo Porphyrogenitus de Dyrrhachii appellatione, fabulas sapit: potior fides adhibenda Plinio, qui 3 23 ait Dyrrhachium propter inauspicatum nomen Epidamni a Romanis eo colonia deducta nuncupatum fuisse. eadem Livius, Strabo, Mela. eodem videtur alludere Plautus in Menaechmis act. 2 scen. 1.

his etiam assentitur Dio Cassius l. 41 1, ita tamen ut subdubitet num duo diversa sint oppida; quod quidem Appianus Alexandrinus Civil. 2 omnino affirmat, inquiens Epidamnum paulum remotum a mari, Dyrrhachium vero prope ipsum mare Epidamnique navale esse; additque hoc falso a quibusdam Epidamnum dictum, postea tamen sic nominatum a Corcyrensibus, quod Dyrrhachii nomen ominosum haberetur; vetustam autem appellationem vicisse et Dyrrhachii nomen manere. sic discrepat a ceteris omnibus Appianus: ille quippe Dyrrhachii nomen ominosum, ceteri Epidamni faciunt; ille nominis mutationem Corcyrensibus, ceteri Romanis adscribunt. praeterea Dyrrhachium dictum fuisse nonnulli contendunt a nomine illius qui urbi portum adiecit. alii Dysrachium appellarunt, ut Alexander in sua Europae descriptione apud Stephanum. Eustathius item in commentariis ad Dionysium de Situ Orbis inde nominis etymologiam deducit: *τὸ Δυῤῥάχιον δηλοῖ ἐκ τῆς τοιαύτης κλήσεως τὴν τοῦ τόπου τραχύτητα. δυσράχιον γάρ ἐστιν, ὅ ἐστι δυσέξοχον. τρέψαν δὲ τὸ σ εἰς ρ εὐφωνότερον καλεῖται Δυῤῥάχιον, καθὰ καὶ τὸ Τυρσηνὸς Τυῤῥηνός.* vide quae hanc in rem habet Dion Nicaeus l. 41. ceterum Holstenius in notis ad Stephanum laudat collectionem nominum geograph. ex ms cod. Vat., ubi sic de huius nominis etymologia: *Δυῤῥάχιον πόλις καλουμένη πρότερον Ἐπίδαμνος. ὠνομάσθη δὲ Δυῤῥάχιον, ὅτι κατὰ τὸν τόπον προεχούσης ἄκρας γεωλόφου τὸ κῦμα προσπῖπτον καὶ σχιζόμενον ῥαχίαν ποιεῖ μεγάλην, ὅθεν διὰ τὴν ῥαχίαν καὶ τὸ δύσορμον οὕτως ὠνομάσθη.*

56, 17. *μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνικον Λισσὸς*] Totidem verbis haec habet Strabo l. 7, nisi quod ibi legitur *μετὰ δὲ τὸν Ῥιζόνικον κόλπον*; quod quidem in Constantino subintelligitur. unde aut haec Philonem, quem hic laudat Porphyrogenitus, hausisse ex Strabone dicendum est, aut Strabonem ex Philone. sed quis iste Philo sit et quo tempore vixerit, non liquet, cum plures fuerint Philones. ut patet ex Vossio de historicis Graecis. et hic quidem laudatur a Stephano Philo *ἐν τοῖς Ἰατρικοῖς*, medicus ille fortassis Tarsensis vetustissimus, qui a Galeno citatur. et alibi passim laudatur ab eodem Stephano Philo Byblius, qui Traiani tempore vixit. sed de Philonibus plura, ut dixi, Vossius. ceterum quemadmodum dicitur Corinthus et Acrocorinthus, ita Lissus et Acrolissus: quippe ut Corintho Acrocorinthus, sic Lisso Acrolissus adiacet in alta rupe aedificata. Polybius id docet l. 8.

Ibid. 19. *τῇ χεῤῥονήσῳ*] Epidamnum in isthmo peninsulae cuiusdam situm docet et Thucydides. ceterum ex hoc

Philonis loco apparet etiam Dyrrhachium a loci asperitate, in quo situm est, nomen sumpsisse.

56, 20. Dexippi Herennii Atheniensis, qui, ut scribit Eunapius in Porphyrio, vixit circa Aureliani ac Probi tempora, crebra mentio occurrit apud scriptores qui post illa tempora floruerunt. vide quae de eo ac eius operibus scribit Vossius de historicis Graecis l. 2. ceterum licet etiam in ms legatur ἐν χερρονικῷ δεκάτῳ, legendum puto cum Henr. Valesio ἐν χρονικῶν δεκάτῳ, cum idem liber decimus chronicorum Dexippi citetur etiam a Stephano in Σουγχαῖοι et duodecimus in Ἔλουροι.

57, 6. ἐμέρισεν] de hac divisione imperii Romani pluribus scriptores.

Ibid. 20. De Dalmatia ac eius populis pluribus agit Constantinus l. de Adm. imp. c. 29 et seqq. sed quod ait hic Dalmatiam Italiae regionem esse, id hausit ex Stephano Byzantio, ex quo et pleraque alia ad verbum, ut aiunt, excripsit, uti et alibi monuimus. Dalmatiam autem pro Italica regione hinc puto sumptam a scriptoribus Byzantinis, quod Dalmatia tum fuerit pars Italicae praefecturae. vide quid hac de re Ortelius, licet Berkelius in notis ad Stephanum id pro nugis habeat, quemadmodum et Holstenius in suis annotationibus ad Ortelium. verum ipse puto Berkelium nugas nugari, dum hunc Stephani locum explicare conatur.

Ibid. ἐξ οὗπερ ἐβλάστησεν] de patria Diocletiani imperatoris, de qua controversia est inter scriptores, pluribus alibi loquimur.

58, 13. καθὼς ὁ γραμματικὸς Στέφανος] haec in epitome Stephani non extant; et miror cur Berkelius, qui alia, quae ex Stephani calamo profecta erant et conservata sunt apud scriptorem nostrum, legitimo auctori restituit, haec eidem non restituerit.

Ibid. 15. Citat eundem Hellanicum scriptor noster supra de Macedoniae themate; ubi vide quae de eo adnotavimus.

59, 6. Ἀλέξιος] hic poëta aliis scriptoribus Alexis dicitur. vide Vossium de poëtis Graecis.

60, 15. Postremis temporibus Longobardiae nomine ea potissimum Italiae pars a Graecis donata fuit quae in eorum imperio remansit, nimirum Calabria atque pars regni Neapolitani, ut manifesto apparet ex iis quae hic scribit Porphyrogenitus. olim autem sub Carolo magno Longobardiae nomen tam late patuit ut universa Italia hoc vocabulo intelligeretur, ut constat ex charta eiusdem Caroli magni pro divisione

imperii: *Italiam vero, quae et Longobardia dicitur*. quaenam vero Italiae pars Longobardiae nomine hodie donetur, nemo ignorat.

60, 18. *Λέσβιον*] sic in ms. at Morellus *Οὐεσούβιον* emendat. sed vide Ortelium verbo *Vesevus*.

Ibid. *Πυρχάνος*] ecquis huius meminit? nunquid Aetnae *κρατῆρσι πυριπνόοις* congruit? an Pausilypo, an Plano, an Taburno, an Purgio, an Puteolis? an peregrina vox est et *ἀντὶ τοῦ Ἀόρνου* loco Averni irrepsit? an usquequaque explodendum videtur a monte Vesuvio *Πυρχάνου* nomen, cuius etymon *πυρὸς χάσμα*, hiatum ignis, prae se fert? equidem *ἐπέχω*. cedo *πόρον ἐν ἀπόρῳ*. Mor.

Ibid. 21. *Βουτελίνος*] hanc historiam fuse eleganterque persequitur Agathias Scholasticus de rebus gestis Iustiniani imperatoris l. 2; ac Butilinum quidem hunc Francorum ducem vocat, eumque et fratrem eius Leutherim antea cum Gotthis societatem iniisse, etiam invito Theodobaldo rege. adde Agath. 1 p. 26 17 Bonn. Sigonius l. 20 de Occid. imp. ducem hunc Bucellinum nuncupat, et hanc Francorum cladem in agro Campano contigisse scribit, ad Casilinum seu Casudinum fluvium. is idem videtur esse cum Vulturno, qui nunc *Sanguino* ab hac fortasse strage indigetatur et ex Apennino monte fluit. Mor.

61, 2. Epigramma quod hic Porphyrogenitus refert depravatum ac corruptum (quod quidem non dubito scribae inscitia factum) habetur et apud Agathiam lib. 2. de quo sic ille: *ἐμοὶ δέ τις τῶν ἐπιχωρίων καὶ ἐλεγεῖόν τι ἔφη ἐς κύρβιν τινὰ λιθίνην ὑπό του γεγράφθαι, ἀμφὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἱδρυμένην, ὧδέ πῃ ἔχον.* ceterum visum est textui Porphyrogeniti adscribere epigramma illud emendatum ac integrum, quomodo habetur apud Agathiam p. 87.

Ibid. 11. De themate Longobardiae eiusque principatibus ac ducatibus pluribus agit scriptor noster infra de Adm. imp. c. 27.

Ibid. 13. *ἔχων κεφαλήν*] de hac expeditione Saracenorum contra Dalmatiam et Italiam pluribus agit Porphyrogenitus de Adm. imp. c. 29, ubi vide quae adnotamus.

63, 5. *καθὼς Αἰσχύλος*] hi versus, inquit Morellus, quos emendatiores quam in codice Regio exarati sint edidimus, enuntiantur a Prometheo vinculis astricto apud Aeschylum.

Ibid. 9. *ἐν δεκάτῳ*] locus Strabonis non 10 l. sed 7 legitur: *ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου τοῖς τοῦ Βοσπόρου δυνασταῖς ἡ τῶν Χερσονησιτῶν πόλις ὑπήκοος μέχρι νῦν ἐστί*, post

victoriam nimirum, qua Mithridates Eupator Chersoneso Bosporoque potitus est. Mor.

63, 11. *Παντικάπαιον*] de Phlegonte Tralliano, Hadriani, ut aiunt, liberto, vide ex recentioribus Vossium, Meursium, Morellum.

Ibid. 13. *Κότυϊ*] Arrianus in Periplo Ponti Euxini Cotyn *βασιλέα τοῦ Βοσπόρου τοῦ Κιμμερίου καλουμένου* ab Adriano imperatore diadema et urbes plerasque accepisse narrat.

Ibid. 19. Hoc ipsum epigramma habetur et apud Hesychium Milesium in Originibus CP, ac Anthologiae l. 3 tit. 12 de Mulieribus, necnon apud Codinum in Originibus Cp. emendatum autem ex Hesychio textui inseruimus.

64, 12. *τὸ Βυζάντιον πολιορκοῦντος*] Eustathius in Dionysii *περιηγ.* 140 *τῇ δ' ἐπὶ Θρηϊκίου στόμα Βοσπόρου*, huic loco affinia tractat, et commenti lepidi lacunam, quae lacrimam forte an quibusdam pareret, explet, cum ita scribit: *ὁ περὶ τὸ Βυζάντιον δὲ λιμὴν οὕτως ὕστερον ἐκλήθη κατὰ παραγραμματισμὸν ἢ μάλιστα κατὰ τὴν παρὰ τοῖς ῥήτορσι λεγομένην παραφθοράν, Φωσφόριον ὀφείλων καλεῖσθαι, ὥς φασιν οἱ παλαιοί. Φιλίππου γὰρ ἐν πολιορκίᾳ διορύξαντος εἴσοδον κρυπτήν, ὅθεν ὀρύσσοντες ἔμελλον ἀφανῶς ἐξαναδῦναι τοῦ ὀρύγματος, ἡ Ἑκάτη φωσφόρος οὖσα δᾷδας ἐκεῖθεν ἔφηνε τοῖς πολίταις. καὶ τὴν πολιορκίαν οὕτω φυγόντες Φωσφόριον οἱ ἐγχώριοι τὸν τόπον ἐκάλεσαν.* haec fere ad verbum translata reperiuntur in *ἐπιτομῇ τῶν ἐθνικῶν* Stephani Byzantii in *Βόσπορος*, ubi scribendum *τοῦ ὀρύγματος ἀναδῦναι* vel *ἐξαναδῦναι*, ut apud Eustathium, qui mox illustratur facula voculae *νύκτωρ* in his Stephani, *δᾷδας ἐποίησε νύκτωρ τοῖς πολίταις φανῆναι.* Mor.

IN LIBRUM DE ADMINISTRANDO IMPERIO.

65, 11. *εὐβουλίας*] perperam in mss scribitur *εὐβουλείας*. Graeci quippe recentiores diphthongos et vocales mire confundunt; ex quo ipsis barbaries, literatis vero dubium quomodo diphthongi et vocales pronuntiandae. hoc autem semel monuisse sufficiat: nam nulla apposita adnotatione veluti scribae mendum castigamus.

66, 10. *σταδιασμοῦ*] Meursius, ac si legeretur *στασιασμοῦ* pro *σταδιασμοῦ*, haec ita interpretatur *seditionis motu.* verum in mss Regiis et in Palatino non solum hic verum etiam 1c. 3 circa finem legitur *σταδιασμοῦ*, ubi Meur-

sius perperam emendat *σταδισμοῦ* pro *σταδιασμοῦ*: quippe idem Porphyrogenitus de Them. 1, ubi de themate secundo Armeniaco, sic habet, *οὔτε Μένιππος ὁ τοὺς σταδιασμοὺς τῆς ὅλης οἰκουμένης ἀπογραψάμενος*, ubi Vulcanius *σταδιασμὸν* interpretatur dimensionem per stadia. addatur itaque haec vox Glossario Gr. Ducangii.

67, 13. *πρὸ προσώπου αὐτοῦ*] Meursius perperam haec ab illis *πεσοῦνται πολέμιοι* segregata cum iis quae antecedunt coniungit.

Ibid. 19. De Patzinacitis Scythica gente, qui etiam Patzinacae aliis dicuntur, vide quae habet Ortelius.

68, 15. *ἀποκρισιάριον* id est legatum. passim quidem hac significatione occurrit apud scriptores mediae et infimae Graecitatis ac Latinitatis (v. Ducangii utrumque Glossarium), unde nostrates legatum poclisar appellant. incepit autem hoc nomen et munus Constantini magni tempore, ut scribit Hincmarus epist. 3 c. 13. nec ab origine pro quovis legato sumebatur, sed qui ecclesiae negotia tractabat legatus, apocrisiarius dicebatur; posteriori autem aevo pro quovis legato indifferenter usurpatum est.

Ibid. 16. *ὄψις* multiplici significatione apud scriptores occurrit, quemadmodum etiam apud ipsum Constantinum; hoc ipso quippe libro c. 53 *ὄψις* pro *vultu* accipitur. in Tacticis apud Mauricium *ὄψις* pro *exercitus fronte* usurpatur. at in praesentiarum *ὄψις* est purum putum Latinum *obses*; qua notione accipitur etiam c. 7 huius libri necnon c. 8 et 45.

Ibid. 20. *γειτνιάζει*] ex illis quae in sequentibus habet scriptor noster facile eorum regionis limites dignosci possunt.

Ibid. 22. *κουρσεύειν*] est *cursare, praedari excursiones facere.* Meurs. hac notione saepe occurrit apud Theophanem et alios scriptores, necnon ipsum Constantinum in Tacticis. v. Ducangii Gl. Gr.

Ibid. 23. *κλήματα*] interpretatus sum *pagos*, nescio satis an recte. Meurs. interpretatus sum *regiones* exemplo edit. Lat. Canonum ecclesiae Afric. can. 107: *ἐν τῇ Χαλκηδόνι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δευτέρου κλήματος*, *in basilica regionis secundae.* ceterum apud eundem Constantinum scribitur *κλῆμα* et *κλίμα*, cum *η* c. hoc primo, cum 1 c. 37 et c. 42. et ita varie scriptum, eadem tamen notione, passim reperitur apud auctores.

69, 3. De Russis et Russia pluribus loquitur infra c. 9 scriptor noster. de Russis autem Symeon Logotheta in chronico ms sic loquitur: *Ῥῶς δὲ οἱ καὶ Δρομῖται, φερώνυ-*

μον, ἀπὸ Ῥῶς τινὸς σφοδροῦ διέδραμεν ἀπηχήματος τῶν χρησαμένων ἐξ ὑποθήκης ἢ θεοκλυτίας τινός, καὶ ὑπερεχόντων αὐτούς, ἐπικέκληνται. Δρομῖται δὲ ἀπὸ τοῦ ὀξέως τρέχειν αὐτοῖς προσεγένετο· ἐκ γένους δὲ τῶν Φράγγων καθίστανται. (cf. idem ed. p. 490 A).

69, 5. *πραιδεύουσι* id est praedantur. hoc verbo utitur Constantinus etiam c. 10, 13, 30, 32, 44, 45, et in Tacticis nonnunquam. apud alios item scriptores Byzantinos passim occurrit hoc verbum eadem notione.

Ibid. 22. *εἰς τοὺς φραγμοὺς τοῦ ποταμοῦ*] nimirum *ad loca fluminis praerupta.* perperam haec interpretatur Meursius, *in fluminis munimentis:* quippe in Danubio Danapri et Danastri fluminibus nulla munimenta arte facta, quae navigationem impediant, reperiuntur, loca vero praerupta seu rupes transversae, quae navigiis permeari nequeant, frequentissimae in laudatis fluviis occurrunt. nomina autem eorum locorum recensentur a Porphyrogenito paulo infra c. 9, ubi agit de Russis a Russia Cpolim in lintribus venientibus.

71, 17. *καὶ ἕτερος λαὸς*] vide quid de Patzinacitis scribat idem Porphyrogenitus infra c. 37. gens autem Patzinacitarum dividitur in 13 tribus, et est magna et populosa, cui nulla Scythica resistere potest, ut scribit Cedrenus; qui quandam harum tribuum *Belemarmin* et aliam *Pagumanin* appellat. in horum vero Patzinacitarum sive Patzinacarum tractu, inquit Ortelius, hodie Podolia et Moldavia visitur.

Ibid. 20. De Chazaris et Chazaria vide quid Constantinus c. 10 11 et 12, necnon alibi obiter.

Ibid. *τὴν Ζιχίαν*] regio ad Pontum Euxinum. pluribus de Zichia loquitur Porphyrogenitus infra c. 42 et Gyllius in Bosporo Thracio. vide notas ad historiam Ducae p. 232. Xysander in notis ad Cedrenum nomen fluminis esse ait.

72, 1. *blattia* vel *blatta* est idem quod purpura in L. 1. c. quae res venund. non poss. *purpurae, quae blatta vel oxyblatta atque hyanthina dicitur.* hinc constat triplicis coloris fuisse blattam, purpuream nempe, quae mero blattae vocabulo intelligitur, alteram intensioris et vividioris coloris, quam *ὀξυβλάττιν* nuncupant vel *βλάττον ὀξύ*, ut Cedrenus in Tiberio; tertiam denique violaceam sive hyanthinam. fuit olim in pretio *blatta Neapolitana et Byzantina,* ut patet ex Anastasio Bibliothec. in Leone III et in Paschali. *blattam* vero Tyriam commendat Sidonius carm. 5: *Pontus Castorea, blattam Tyrus, aera Corinthus.* recentiores vero Graeci *βλαττίον* pro serico usurparunt. vide Salmas. ad hist. Aug. item Ducangii utrumque Gloss.

72, 1. πράνδια] *prandea* et *brandea* scriptum reperitur. brandeum multiplici significatione apud scriptores occurrit: aliquando enim accipitur pro palla serica vel lintea, qua divorum reliquiae vel corpora involvi a Christianis solebant. Hincmarus in Vita S. Remigii: *ipsum corpus sanctissimum, sicut in anteriori translatione, ab episcopis Remorum dioeceseos integrum inventum est et brandeo rubro involutum. prandeum* seu *brandeum* accipitur etiam pro zona, fascia, cingulo. apud Isidorum in Glossis *prandeum genus zonarum* fuisse dicitur; ubi quidam temere *brandeum* reponunt, ignorantes quod prandeum scriptum reperiatur apud plures scriptores Latinos eadem pariter notione qua πράνδιον apud Graecos. Theophanes a. Iustiniani 31 de Avaribus: εἶχον γὰρ τὰς κόμας ὄπισθεν μακρὰς πάνυ, δεδεμένας πρανδίοις καὶ πεπλεγμένας. Constantinus *prandea* eadem significatione hic accipit, scilicet pro zona, fascia seu cingulo. vide Ducangii utrumque Gloss. necnon notas ad Theophanem p. 597.

Ibid. 2. χαρέρια] ita mss omnes. at Meursius in notis emendat χεράρια, ut sint *armillae.* verum Zosimus Panopolita ms de rotundandis margaritis docet esse *pannum rariorem:* ἔστω δὲ ἡ τοιούτη ὀπὴ ἐσκεπασμένη μετὰ πανίου ἀραιοῦ ἐπιλεγομένου χαρερίου.

Ibid. Σήμεντον esse purum putum Latinum *segmentum* scribit Meursius in notis, nec dissentio: sed quid hic segmentum significet non aperit, segmentum siquidem multiplici apud Latinos significatione gaudet. Ovidius de arte amandi tertia: *quid de veste loquar? nec enim segmenta requiro, nec quae de Tyrio murice lana rubet.* hoc quidem loco segmenta et purpuream vestem eodem sensu Ovidius usurpat, quo Graeci auctores χρυσὸν καὶ πορφύραν mulieres in luctu deposuisse scribunt. ita etiam accipiendus Iuvenalis l. 1 sat. 2 de veste Gracchi: *segmenta et longos habitus et flammea sumit.* quibus verbis muliebrem vestem designavit, quam Gracchus induerat, et quae segmentis ad guttur ornata fuit, hoc est aureis fasciis. *segmentum* vero apud Valerium Maximum est ornamentum colli quod monile vocatur, l. 5 c. 2, in Coriolani mentione. eadem notione usurpavit Servius: *colloque monile ornamentum gutturis, quod et segmentum dicunt.* idem habet Isidorus. et hac etiam significatione segmenta in praesentiarum accipiendum esse puto: hisce quoque temporibus illarum regionum feminae collum pluribus monilibus exornant, digitos annulis complent. ceterum recentiores Graeci *segmenta* σήμεντα, ut *pigmenta* πήμεντα, dixerunt.

Ibid. ἀληθινὸς *purpureus* Graecis. nonnunquam tamen

apud scriptores Latinos eandem vocem usurpatam reperio eadem notione. Anastasius biblioth. in S. Zacharia: *simulque et vela serica alithina quattuor.* occurrit passim apud eum scriptorem. alii vero auctores chlamides purpureas *veri luminis* vocant: sicuti enim Graeci ἀληθινὸν χρῶμα dixere pro purpureo vel coccineo, ita κατ' ἐξοχὴν Latinis verus color est purpureus. idcirco δερμάτια ἀληθινὰ πάρδικα pelles pardorum purpureas interpretati sumus. vide Salmasii notas in Trebellium Pollionem et Ducangii utrumque Gloss.

72, 9. βασιλικὸς id est *Caesarianus.* sic interpretatus sum exemplo Cuiacii, qui ad Nov. 1 Iustiniani *Caesarianum* interpretatur sive *officialem Caesaris.* Divus vero Hieronymus in illo Ioannis 4 46, ἦν τις βασιλικός, interpretatur *erat quidam palatinus.* Ducangius βασιλικοί, inquit, iidem qui μανδάτωρες, *qui* scilicet *imperatoris mandata perferebant.* vide eiusdem Gloss. med. Graec. v. βασιλικοί, necnon med. Lat. v. *Basilicus.*

Ibid. **11.** διασώστας id est *duces viae:* ita et Meursius interpretatur. saepissime hac voce utuntur eadem notione Graeci recentiores. vide Suicerum in Διασώζειν, necnon Ducangii utrumque Gloss. v. *Diasostes* et *conducere.*

Ibid. **16.** ξενάλιον hic et c. 43 eiusdem libri idem significat quod apud veteres Graecos ξένιον.

73, 5. χελάνδιον navigii species, cuius frequens mentio occurrit apud Byzantinos scriptores, necnon apud hunc Constantinum c. 39, 41 et 51. vide Ducangii Gloss. med. Lat. v. Chelandium.

Ibid. Δάναπρι καὶ Δάναστρι] non solum Porphyrogenito verum etiam Cedreno p. 464 Danaper et Danaster duo sunt flumina diversa, et quidem Danaster fluvius idem qui Borysthenes, Sarmatiae Europaeae fluvius, qui etiam a Iornande Danaster appellatur; unde Danaprum et Danastrum pro eodem flumine geographi passim usurpant. sed num Danaster idem qui Marcellino Danastus fluvius diversus a Borysthene, quem idem scriptor inter Danubium et Borysthenem ponit? Martinus Cromerus autem de rebus Polonorum p. 8 sic habet: *Danaster vero, qui Iornandi Borysthenes est, ni fallor, aliis vero Tyras, qui e Sarmaticis montibus profluens etiamnum Nester sive Dnester ab accolis dicitur, et ipse in Sarmatia est.* et p. 11: *ac si quidem Danaster Borysthenes est, ut Iornandes velle videtur et nos ante diximus, quem nos Neprum seu Dneprum vocamus, Valachi ac Podolii nunc ea loca tenent: sin Nester sive Denester, ut etiam nunc ab accolis Russis et Moldavis*

appellatur, qui veteribus Graecis et Latinis Tyras est, soli Valachi ab eo ad Pontum ac Danubium extenduntur.

73, 12. ἄνθρωπος hic pro *famulo* accipitur, ut apud Codinum de offic. aulae Cp. c. 7 n. 15, et apud Ioannem Glycam de Vanitate vitae.

Ibid. 20. τὰ ζάκανα] vox Illyrica corrupte scripta, uti passim apud Graecos recentiores voces occurrunt alienigenae corruptae: *zakon* quippe in singulari numero, seu ut nostrates scribunt sakon vel sacon, *legem* significat tam scriptam quam non scriptam, hoc est *legem* et *consuetudinem;* et in plurali zakona seu sakona *leges* et *consuetudines.* eadem voce utitur etiam c. 38. corrige Ducangii Gloss. med. Graec. v. ζάκανον.

74, 11. καὶ κακὰ παιδία εἰσί] Meursius ad verbum, *et mali pueri sunt.* sed perperam idem Meursius in notis ad hunc Porphyrogeniti locum laudat Epimenidis versum, qui habetur apud D. Paulum, sic:

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ παιδία, γαστέρες ἀργαί.

nam ibi non κακὰ παιδία sed κακὰ θηρία legitur.

Ibid. 15. καλλοκαιρίζειν significat *aestatem transigere:* καλοκαίριον quippe c. 29 est *aestas.* vide Meursii Gloss. med. Graec. necnon Ducangii.

Ibid. 17. μονόξυλα sunt lintres minores ex unico ligno confectae. Vegetius 3 7 *scaphas de singulis trabibus excavatas* appellat. unde a Latinis *trabariae* dictae, *quae ex singulis trabibus cavantur*, ut est apud Isidorum Orig. 19 1. hae propriae erant Scytharum Bulgarorum Russorum ceterorumque ad septemtrionem populorum, quibus Istrum et maiora flumina traiiciebant. Claudianus in 4 consulatum Honorii: *ausi Danubium quondam transnare Gothunni in lintres fregere nemus, cum mille ruebant per fluvium plenae cuneis immanibus alni.* his quoque temporibus lintribus illarum regionum populi utuntur, quas patria lingua *golize* vocant, ut etiam nostrates. eiusmodi μονοξύλων frequens mentio occurrit apud scriptores Byzantinos, necnon in Tacticis Leonis et Constantini impp. vide Ducangii Gloss. med. Lat. in *Linter*, ac med. Graec. v. μονόξυλα.

Ibid. 20. Puto hic pro Nemogarda legendum Novogardia, quae et Novogorod appellatur.

Ibid. Σφενδοσθλάβος] Wenceslaum ita efferunt Graeci scriptores. Sphendostlabi huius Russorum principis mentio occurrit apud Cedrenum p. 660, 674, 675, 677, 682 et 683, necnon apud Zonaram p. 215.

74, 22. *ἀπὸ τὸ κάστρον*] sic etiam in ms pro *ἀπὸ τοῦ κάστρου τῆς.*

Ibid. Czernichoga oppidum in finibus Russiae et Lithuaniae celebre; quae quidem ab incolis Czernichow nuncupatur.

75, 1. *τὸ Κιοάβα*] et paulo infra hanc ipsam urbem *Κιόβα* et *Κίαβος* vel *Κίαβον* appellat; quae quidem aliis *Κιοβία* dicitur, nimirum Kiowia, Russiae olim metropolis, ad Borysthenem, cuius amplitudo pluribus describitur ac praedicatur a Ditmaro l. 7 extremo, Adamo Bremensi c. 66, Matthia Michoviensi l. 2 c. 18, Alex. Gagnino et aliis. ceterum legendum *εἰς τὸ κάστρον*, ut in ms.

Ibid. Meursius *πακτιῶται* *foederati* interpretatur, Ducangius *tributarii.* sic infra *καὶ λοιπῶν Σκλάβων, οἵτινές εἰσι πακτιῶται τῶν Ῥώς.*

Ibid. 4. *τοῦ καιροῦ ἀνοιγομένου*] veteribus hieme maria claudebantur, vere aperiebantur. Theodoretus de providentia serm. 1: *τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος λήγοντος καὶ τοῦ ἔαρος ὑπολάμποντος, ἡνίκα πλείους τῶν ἀνθρώπων οἱ περὶ τὴν ἐργασίαν πόνοι, ὁδοιπορίαι τε καὶ ἐκδημίαι καὶ ἀπὸ λιμένων ἀναγωγαί, καὶ θάλαττα ἐστορεσμένη καὶ τῆς χειμερινῆς ἀπηλλαγμένη τραχύτητος.* Hieronymus in epistola ad Eustochium: *tandemque exacta hieme, aperto mari, redeuntibus ad ecclesias suas episcopis, et ipsa voto cum eis ac desiderio navigavit.* claudebantur vero maria apud Graecos quidem sub occasum Pleiadum: ita Hesiodus O. et D. 620. dicebaturque nautis id tempus *πανδυσία.* Proclus ad illum locum: *καὶ οἵ γε ναυτικοὶ πανδυσίαν καλοῦσι τοῦτον τὸν καιρόν.* aperiebanturque Bacchanalibus. patet ex Theophrasto in charactere *ἀδολεσχίας*: *καὶ τὴν θάλατταν ἐκ Διονυσίων πλώϊμον εἶναι.* et tunc Dianae sacerdotes rudem carinam deae dedicabant et commeatus primitias libabant. Apuleius Miles. 11 ex persona Dianae: *diem, qui dies ex ista nocte nascetur, aeterna mihi nuncupavit religio; quo sedatis hibernis tempestatibus et lenitis maris procellosis fluctibus, navigabili iam pelago, rudem dedicantes carinam primitias commeatus libant mei sacerdotes.* apud Romanos claudebantur 3. Id. Nov. et aperiebantur 6. Id. Mart.: testis Vegetius de re milit. 4 39. et dies aperiendi itidem festus erat, solennique certamine et publico spectaculo celebrari solebat, ut discimus ex eodem Vegetio ibidem. Meurs.

Ibid. 11. *πέλλα* inter instrumenta navalia hic recensetur. videntur intelligi *palae*, inquit Ducangius, quibus undae ex navigiis subinde eiiciuntur. nos etiamnum *pelas* dicimus.

75, 11. *σκαρμὸς* pro *σκαλμός*. sic *κόρπος* pro *κόλπος*, et talia, quae annotamus suo loco in Glossario nostro. Meurs. lignum quo alligatur remus. nostrates lingua patria etiamnum illud lignum *scaram* appellant.

Ibid. 18. *ἐσσουπῆ*] hanc vocem Russorum Sclavorumque lingua inquit Constantinus significare *non dormire*; unde pro *ἐσσουπῆ* scribendum esse puto *νεσσουπί*, *nessupi* vel *nesupi*, quae vox nostratibus significat *non dormitare*.

Ibid. 20. De tzycanisterio pluribus supra in Commentariis nostris ad Antiquitates Cpolitanas.

76, 3. *σκαλώνειν*] *exscendere* et *appellere* significat, inquit Meursius et ex eo Ducangius. hac voce utitur etiam paulo infra Constantinus eadem notione.

Ibid. 7. *πλῶρα* pro *πρῶρα*: Graeci enim recentiores ρ et λ inter se confundere solent (sic *καρδηνάριος* pro *καρδηνάλιος*. Meurs.)

Ibid. 8. *κοντοβευόμενοι*] scribe *κοντοβολούμενοι* vel certe *κοντευόμενοι*: nam *κοντεύειν* est propter incedere, appropinquare. Glossae Graecobarbarae: *ὁ πλησίον βαίνων*, *ὁποῦ ἔρχεται σιμά*, *ὁποῦ κοντεύει*. iterum alibi, *παραθαλάσσιος*, *ὁποῦ κοντεύει τῆς θαλάσσης*. occurrit illic pluries. Meurs.

Ibid. 13. *ὀστροβουνίπραχ*] osctrobuniprag dicitur nostratibus *acutum collis limen*; nec dubito quin ita sit scribendum, quippe Graeci exteras voces passim corruptas ac depravatas proferunt.

77, 6. *πετζιμέντον* e Latino est, *impedimentum*; vox alibi nusquam neque Meursio neque Ducangio, ut ipsi fatentur, lecta.

Ibid. 13. *νερὸν aqua*. v. Meursium et Ducangium.

Ibid. 19. *ὅσον τοῦ Ἱπποδρομίου*] vide quae de Hippodromo Cpolitano monuimus Comment. in Antiq. CP l. 3, ubi eiusdem Hippodromi figuram exhibemus.

Ibid. 21. *σαγίττα* vox Latina, qua passim Graeci recentiores utuntur.

78, 23. *παρακλάδιον* nihil aliud est, inquit Meursius, quam quod *divergium* dixit Siculus Flaccus de condit. agror. et auctores de Limit. Ducangius vero inquit, *εἰς τὸ τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ παρακλάδιον*, id est, *ubi Danubius in ramos finditur*.

79, 7. *Κωνσταντίαν*] v. quae de Constantia monuimus Comment. in Antiq. CP l. 1.

Ibid. 9. *εἰς τὰ τῆς Μεσημβρίας μέρη*] Meursius *ad partes meridionales* interpretatur.

Ibid. 14. *ἀπὸ τὸν Κίαβον*] sic passim Graeci recentio-

res pro *ἀπὸ τοῦ Κιάβου*. perperam legitur in editis *ἀπὸ τὸν Κίαβον ποταμόν*; quippe vox *ποταμὸν* desideratur in B. unde puto eandem urbem, quam superius scriptor noster *Κιοάβα* et *Κιόβα* appellavit, hic *Κίαβον* nuncupare; quod quidem manifesto ex contextu liquet: nam etiam paulo infra *Κίαβον* habet, neque sermo est de flumine, sed de urbe Kiowia.

79, 15. *πολύδρια* legitur in Gloss. Gr. Lat. Phavorinus: *πολίχνια πολύδρια, πόλις*.

Ibid. 22. *Ῥωμανία* apud scriptores Graecos recentiores nonnunquam pro *imperio Orientali* et interdum pro *provinciis Asiaticis* accipitur. v. Ducangii utrumque Glossarium.

Ibid. 23. *οἱ Οὖζοι*] vide quae de Uzia et Uzis habet Porphyrogenitus infra c. 37 et 42. sunt autem Uzi seu Usi Scythici populi et Hunnici, Patzinacis et generis praestantia et multitudine haud inferiores, Husi Raimondo de Agiles et Tudebodo l. 2 dicti. de his agunt Zonaras in Const. Duca et Romano Diog., Scylitzes in Monomacho, aliique historiae Byzantinae scriptores.

80, 5. De Alania et Chazaria pluribus scriptor noster infra c. 37 et 42.

Ibid. 21. *φοσσάτον exercitus;* qua significatione passim occurrit apud scriptores Byzantinos, necnon apud tacticos. Latini quoque recentiores *fossatum* pro *exercitu* dixere.

81, 8. De Francia Moravia et Chrobatis pluribus infra agit Constantinus; de Sphendopluco autem Moraviae principe c. 41, ubi vide quae adnotamus. de hac Francia vide quae observat Ducangius in notis ad Chronicon Paschale p. 548.

82, 8. *στέμμα* hic pro *corona* sumitur, seu ut verius dicam pro *camelaucio* illo Constantinianeo, quo imperatores Cpolitani caput redimiti cernuntur tum in numismatibus suis tum in figuris.

Ibid. 14. *βασιλέα*] Graeci recentiores accusativos singulares pro rectis ponunt. hinc *βασιλέα* hoc loco pro *βασιλεύς*. sic *ἄνδρα* pro *ἀνήρ*. Anonymus de bello sacro: *ἔβρεν ἐκεῖ τὸν μισὲρ τζᾶν τὸν ἄνδραν τῆς ἐκείνων*. sic *γυναῖκα* pro *γυνή*. Corona pretiosa: *ἡ γυναῖκα ὁποῦ θεωρεῖ καθ' ἡμερινόν*. item *εἰκόνα* pro *εἰκών*. glossae Graecobarbarae: *ἀβιλύκη εἰκόνα*. unde *icona* similiter dixit Metellus in Quirinal.

his confinia iuncta
discernuntur icona,
quae fert saxea saccum
distentum satis, aeque
saxi pondere durum. Meurs.

82, 17. *παρ' ἡμῶν*] perperam scribit Meursius *παρ' ὑμῶν*. nam quamplurimi populi ex illis gentibus borealibus ac Scythicis, de quibus loquitur Porphyrogenitus, Illyrica lingua utebantur, nec alia ab illa qua nostrates; et qua quidem Europae haud minima pars nunc utitur. igitur *καμελαύκιον* cum non sit vox Illyrica, ut liquet ex Suida (*καμελαύκιον*, inquit ille, *Ῥωμαίων ἡ λέξις, ῥηθείη δ' ἂν καὶ Ἑλληνιστί, παρὰ τὸ καῦμα ἐλαύνειν, καμελαύκιον*. eadem habent Lexicon Cyrilli et Glossae Basilic.), non videtur quidem scribendum *παρ' ὑμῶν* sed utrobique *παρ' ἡμῶν*. quid autem sit camelaucium, supra monuimus.

Ibid. 20. *ἀλλ' ὅτε δημοτελῆς*] v. Codinum de Offic. aulae Cpolitanae.

Ibid. 22. De sacra mensa aedis Sophianae pluribus Comment. in Antiq. CP l. 4.

83, 8. *Κωνσταντίνου*] coronam hanc imperatoris lapillis ornatam depositam fuisse in aede Sophiana alii volunt ab Heraclio, alii a Mauricio, alii denique ab ipso Constantino magno, ut hic videtur innuere scriptor noster.

84, 3. Scribendum *κακινκάκως* docemur ex vita S. Stephani Iunioris edita a doctissimo D. Bernardo de Montfaucon nostro, p. 515: *κακινκάκως παρευθὺ τοῦ ζῆν ἀπαλλαγεῖ*, et p. 527: *κακινκάκως τὸ ζῆν ἀπέρρηξεν εἰς ἀτελεύτητον παραπεμφθεῖσα κόλασιν*. Meursius legendum ait *κακὴν κακῶς ἀπερρήξατο ζωήν*. quae vero hic narrat Porphyrogenitus de morte Leonis Chazari, satis conveniunt cum iis quae de eo habent reliqui scriptores Byzantini. verum fallitur scriptor noster, dum huius uxorem a Chazaria fuisse paulo superius dixit, uti infra ostendemus, ubi scriptor noster eadem tradit.

Ibid. 11. De eiusmodi siphonibus, qui ignem Graecum eiaculabantur, pluribus agit Ducangius in notis ad Villharduinum et ad Ioinvillam, necnon in Gl. Gr.

Ibid. 16. *ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ*] sic supra: *κατάρα τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου*. Balsamon de privileg. patriarch. *παρὰ τοῦ ἁγίου ἰσαποστόλου μεγάλου Κωνσταντίνου ἄρτι πρώτως ὀρθοδοξήσαντος*. et certe inter divos relatus fuit cum matre Helena Constantinus, dicatusque ei dies festus 21 Maii, ut videre est ex Menologio Graecorum et Manuelis Comneni constitutione de feriis. MEURS.

Ibid. Infra c. 48 ait ignem Graecum eiusque usum primum Callinicum quendam Ilio advenam Cpolitanos docuisse temporibus Constantini Pogonati. et Theophanes ad annum 4 eius Augusti sic de igne Graeco loquitur: *ὁ δὲ προλεχθεὶς Κωνσταντῖνος τὴν τοιαύτην τῶν θεομάχων κατὰ ΚΠ*

ἐγνωκώς, κατεσκεύασεν καὶ αὐτὸς διήρεις εὐμεγέθεις κακκαβοπορφύρους καὶ δρόμωνας σιφωνοφόρους, καὶ τούτοις προσορμίσαι ἐκέλευσεν ἐν τῷ Προκλιανισίῳ τοῦ Καισαρίου λιμένι. v. de igne Graeco Nicetam in Isaacio Angelo l. 1.

86, 14. *τὴν γένεσιν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἔσχε μερῶν*] at dissentiunt alii historici; et quidem Porphyrogenitus secum ipse pugnare videtur: quippe de Them. 2 9 Constantinum in urbe Naisso Daciae natum fuisse scribit. Iulius Firmicus Math. 2 2 eum ortum fuisse ait Trasi. Nicephorus Callisti Drepani Bithyniae urbe ad Nicomediensem sinum, quam postmodum urbem Helenopolim de matris nomine appellavit, ut tradunt scriptor chronici Alexandrini et Theophanes. alii denique Constantinum in Britannia natum fuisse volunt, hoc praesertim fulti argumento, quod auctor Panegyrici Maximiano et Constantino dicti haec de Constantino dicat: *liberavit ille Britannias servitute, tu etiam nobiles illic oriendo fecisti.* at quod ait alibi Eumenius: *o fortunata et nunc omnibus beatior terris Britannia, quae Constantinum Caesarem prima vidisti!* .certe de Caesaris dignitate Constantino dum in Britannia moratur collata probabilius intelligendum.

87, 9. *τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα ἐδέξατο*] fallitur Porphyrogenitus, uti supra monuimus, dum Leoni Chazaro Chazaria oriundam uxorem adscribit; quippe hic Chazarus cognominatus fuit propter maternam originem: Irene enim, prima Copronymi uxor, Chazarorum chagani filia fuit, quae Christiana facta catholicam fidem, quoad vixit, incolumem servavit. Leo autem Copronymi filius Irenem Athenis oriundam in matrimonium duxit; quae quidem post coniugis excessum cum filio Constantino impubere imperium per annos decem administravit; |qui suae aetatis factus matrem in ordinem redegit: at illa comprehenso filio oculisque privato totam rursus imperii auctoritatem in se transtulit; tandem a Nicephoro Generali comprehensa imperio est exuta, et in insulam Proten, deinde in Lesbon deportata, ubi haud multo post fato functa est.

88, 1. Petrus Bulgariae rex, Symeonis filius, pace cum Romanis composita Cpolim venit, et a Romano Lacapeno perhonorifice exceptus Mariam ex Christophoro Caesaris filio neptem uxorem duxit.

Ibid. 16. *τρίτον καὶ ἐσχάτον*| sic a principio imperii tertio loco Christophorus nominabatur. at ubi Christophorus Stephanus et Constantinus Romani Lacapeni filii Augustali dignitate donati fuerunt, eo processit hominis impudentia ut

filium Christophorum Constantino in consessibus et acclamationibus publicis praeponi voluerit, ut patet ex Luitp. 3 9, Scylitz. p. 626, Nov. Romani senioris.

90, 1. *ἐπελθὸν αὐτῷ τέλος*] quippe Romani in Porphyrogenitum perfidiam vindicavit deus pari in ipsum Stephani filii impietate, qui patrem imperio deiectum et in monachum detonsum in monasterium Protes insulae ablegavit, ubi reliquum vitae exegit Romanus, licet non omni abdicata recuperandae potestatis spe, ut scribit Leo grammaticus.

Ibid. 9. *σταδιασμοῦ*] occurrit etiam c. 1 haec vox, ubi vide quae adnotavimus. Meursius hic legendum ait *σταδισμοῦ* pro *σταδιασμοῦ*.

Ibid. 15. Qui Porphyrogenito *Ζηναρὸς* dicitur, Theophani, Anastasio, Cedreno, Landulpho Sagaci et Anonymo in Saracenicis *Νήζαρος* sive *Νίζαρος* vocatur. quae vero hic habet scriptor noster de Mahometis genealogia, fere omnia ad verbum, ut aiunt, ex Theophane exscripsit; unde isthaec conferenda iis quae de Mahomete habet idem Theophanes ad annum 21 imperii Heraclii Augusti. comparandus insuper scriptori nostro Abraham Ecchellensis.

Ibid. 17. *Μούνδαρον καὶ Ῥαβείαν*] ita habet et Anastasius Bibliothecarius: *hic gignit filios duos, Mundarum scilicet et Rhabiam.* sed qui scriptori nostro, Theophani et aliis historicis dicitur *Mundarus*, Cedreno appellatur *Mudarus*, Landulpho Sagaci *Muhdar*; et fortassis idem qui apud Abrahamum Ecchellensem *Massarus* nuncupatur. qui autem Porphyrogenito Anastasio et Cedreno *Rhabia* dicitur, *Arabia* appellatur a Theophane, Anonymo in Saracenicis, et Cyrillo in Epitome chronica; apud Abrahamum vero Ecchellensem *Rabiha* vocatur.

Ibid. 18. *Κούσαρον καὶ Κάϊσον*] Theophanes pro *Κούσαρον* habet *Κούρασον*, Landulphus vero Sagax *Iliez.* sed perperam legitur apud Theophanem *καὶ Ἴσον* pro *Κάϊσον*, et apud Cedrenum et Anonymum in Saracenicis *Κάϊτον.* apud Abrahamum Ecchellensem Caisus hic appellatur. ceterum Corasus, inquit Iac. Goar in notis ad Theophanem, ille idem me iudice qui Ecchellensi *Coraiscius*, *a quo Coraiscitae Mahometi pseudoprophetae cognati et hostes dicti sunt.* quo fit satis admiranti unde Saracenus hic Catabas Mahometi contribules prodiderit ad necem: hostis enim Mahometici sanguinis extitit infensissimus.

Ibid. *Θυμίμην*] Theophanes et Anonymus in Saracenicis *Θεμίμην*, Cedrenus *Θεμίνην*, Anastasius vero et Landulphus Sagax hunc *Theominem* appellant, monente Meursio.

90, 18. Ἄσανδον] hunc Theophanes, Anastasius, et Anonymus in Saracenicis *Asadum* appellant, Cedrenus *Assadum*, Landulphus vero Sagax *Asydum*.

Ibid. 19. ὁμωνύμους] sic habetur etiam in ms. at legendum est cum Meursio ἀνωνύμους, id est *quorum nomina non extant* vel *quorum nomen ignoratur*, ut est apud Cedrenum et Anonymum saepius a nobis laudatum. Theophanes habet καὶ ἄλλους ἀγνώστους. ita et Landulphus, dum scribit *et alios ignotos*.

Ibid. 21. τοῦ Ἰεκτᾶν] Landulphus l. 18: *non sunt de tribu ipsorum, sed ex Getham, videlicet hi qui vocantur Amonitae.* Theophanes et ex eo Cedrenus οἱ λεγόμενοι Ἀμανῖται, τουτέστιν Ὁμηρῖται. Homeritae iidem videntur qui Ecchellensi Aumaritae, *qui relictis sedibus in Arabiam felicem secesserunt, hacque de causa eius regionis incolis ipsorum posteri ascripti sunt.* Homeritae vero Ptolemaeo et Plinio Arabiae felicis populi. Procopio autem de B. Pers. 1 Auzomitae appellantur.

91, 4. Χαδίγα] Anonymus in Saracenicis: εἰσῆλθε πρός τινα γυναῖκα πλουσίαν, μισθωτεῦσαι αὐτῇ, συγγενίδα αὐτοῦ οὖσαν, καλουμένην Χαδδιγῆ, πρὸς τὸ καμηλεῦσαι καὶ πραγματεύεσθαι μετὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ. Historia Longobardica: *quaedam autem matrona nomine Cadigam, quae praeerat cuidam provinciae.* Landulphus Sagax hanc ipsam matronam *Eadigam* appellat.

Ibid. 14. Ἀρειανοῦ τινὸς μοναχοῦ] Anonymus in Saracenicis hunc monachum Arianum Cpoli e monasterio Callistrati ob pravos in fide sensus eiectum fuisse scribit. nomen ei Sergius fuit, ut testantur variae lectiones Theophanis et historia Longobardica: *fuit quidam monachus qui Mahometum instruxit, nomine Sergius, qui in errorem Nestorii incidens, dum a monachis fuisset expulsus, in Arabiam venit et Mahometo adhaesit.* ceterum perperam scribitur in Chronico monachi Altissiodorensis *Selgi monachi* pro *Sergii monachi*. monuit Meursius.

Ibid. 15. καὶ οὕτως ἡ γυνὴ] Theophanes pluribus rem totam narrat. Cedrenus qui passim Theophanem ad verbum, ut aiunt, exscribit, hic ab eodem in multis differt, ut videre est ad annum 21 imperii Heraclii Augusti.

Ibid. 17. φύλαρχον] ita lego cum Meursio, et ita habetur apud Anonymum in Saracenicis. φύλαρχοι autem recentioribus Graecis dicti fuere ut plurimum Saracenorum principes: hi quippe divisi erant in tribus, quae suos habebant phylarchos, ut scribit Sozomenus 6 38 extr. Procopius de

B. Pers. 1 17: *Σαρακηνῶν ἡγούμενοι, οἳ φύλαρχοι ἐπικαλοῦνται.* v. Ducangii Gl. Gr.

91, 18. *Βουβάχαρ*] varie hoc nomen scribi monet Meursius. Theophanes *Ἀβουβάχαρος*, Anastasius et Cedrenus *Ἀβουβάχαρ*, Anonymus in Saracenicis *Βουβάρχαν*, Landulphus *Eububezer*. ceterum Theophanes et Cedrenus hanc rem diverso modo narrant.

Ibid. 20. *καὶ κατέσχεν ἡ πονηρὰ πλάνη*] pluribus hac de re scriptor noster infra c. 17. quae quidem omnia ad verbum ex Theophane exscripsit. Cedrenus vero impii Mahometis dogmata fusius exponit, ut videre est a annum 21 Heraclii Augusti.

92, 2. *τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἄστρον*] Cedrenus rem pluribus exponit. Anonymus vero in Saracenicis inquit Mahometanos Veneris effigiem in magno lapide positam colere, credentes in eo Abraham cum Agar coiisse, aut camelum ei alligasse cum Isaac sacrificaturus esset. eadem refert Euthymius Zygabenus Panopliae tit. 28.

Ibid. 13. *Μέκε* sive *Μάκε* aut *Μάκεχ*, vel *Βάκχε* quoque, locus erat in quo domum orationis ab Abrahamo et Ismaële structam Mahomet fabulatur. Catechesis Saracenorum: *ἀναθεματίζω τὴν μυθοποιίαν τοῦ Μωάμεθ, ἐν ᾗ φησὶ γενήσεσθαι τῷ θεῷ οἶκον προσευχῆς παρὰ τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τοῦ Ἰσμαὴλ εἰς τὸ Βάκχε ἤτοι τὸ Μάκεχ ἢ Μάκε, ὃν ὀνομάζει προσκυνητήριον τοῦ παρατηρήματος. καὶ προστάσσει, ὅπου ἂν ὦσι καὶ εὔχονται, στρέφωσι τὰ πρόσωπα αὐτῶν πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.* erant autem illic septem lapides qui a Saracenis iaciebantur contra Christianos. Historia Longobardica: *semel autem per singulos annos causa recognitionis ad domum dei, quae est in Mecha, ire praecipiuntur, et ibi adorare, eamque inconsutilibus tegumentis circumire, et lapides per media foramina pro diabolo lapidando iactare. quam domum dicunt Adam construxisse, omnibusque filiis eius et Abrahami et Ismaëli locum orationis fuisse. demum Mahometum eam domum sibi cunctisque gentibus suis tradidisse affirmant.* Landulphus Sagax appellat *locum blasphemiae* l. 22. Meurs.

93, 2. Stephanus hic mathematicus Alexandrinus erat, teste Cedreno ad annum 12 imperii Heraclii, ubi rem pluribus narrat. quae sequuntur in Cedreno (post illa *δυστυχοῦσαν ἔτη τξε´*) mutila mihi ac depravata videntur. caeterum perperam Meursius interpretatur hunc titulum sic: *excerptum canonis quem posuit Stephanus mathematicus de Saracenorum exitu, quo tempore fuerit, et quo Romanorum im-*

peratore. nam hic ἐθεμάτισεν non *posuit* tantum significat, sed *posuit vaticinando ex astris*. θεματίζειν *futura praenuntiare ex astris* significat. vetus scheda a Seldeno edita de Iure Gentium 3 20: *ἐθεματίσθη ἡ Κωνσταντίνου πόλις παρὰ Οὐάλεντος ἀστρολόγου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων αὐτῆς*. v. Ducangii Gl. Gr.

93, 6. *ἔτος] ἀπὸ κτίσεως κόσμου ͵ςρλʹ.*] de aera Arabum seu Mahometanorum, quos *Hegirae*, hoc est *διωγμοῦ*, annos appellant, consulendi sunt Scaliger Calvisius Petavius Pagius aliique. quae autem in editis hic statim sequuntur, nimirum *νῦν δέ ἐστιν ͵ςωοʹ, ἰνδικτιῶνος δεκάτης πέμπτης, ὡς εἶναι ἀπὸ τότε ἕως νῦν χρόνοι ψμʹ*, verba nequaquam Constantini nostri sunt, sed potius glossema, ut aiunt; quippe in codice Regio membranaceo, charactere duodecimi seculi conscripto, praedicta verba non habentur in textu sed ad marginem recenti admodum manu exarata. unde ad locum hunc optime Meursius, qui non viderat codicem illum Regium, sic monet: aut numeri hic vitiati sunt, aut caput hoc insiticium est neque a nostro Constantino, quippe ad quem ab Heraclio usque anni tantum computantur plus minus trecenti. atqui hic inveniuntur anni 740 ab eius imperio, id est, plures 400 post Constantinum nostrum. ergo manifestus error, et alterutrum verum, quod censemus.

Ibid. 7. *τὸ θεμάτιν* pro *θεμάτιον*, ut habet Cedrenus l. l.: *ἐγένετο θεμάτιον τῶν Σαρακηνῶν παρὰ Στεφάνου Ἀλεξανδρέως.* quid autem *θεμάτιον* proprie significet pluribus monuimus supra Comment. l. 5 p. 783.

Ibid. 10. *Μουχούμετ*] Cedrenus ad annum 21 imperii Heraclii: *οὗτος ὁ Μωάμεδ ὁ καὶ Μουχούμετ.*

Ibid. 14. *͵ςρλθʹ*] optime Constantinus Mahometi mortem hoc anno consignavit, qui fuit imperii Heraclii 22. obiit quippe Mahomet die 17 Iunii, feria secunda, mensis Rabie die 12, nono anno quam imperare coeperat, cum vixisset annos lunares sive Arabicos 63. Theophanes autem Mahometi mortem ad annum 21 eiusdem Augusti refert. sed comparandus huic Theophani Constantiniano Theophanes ipse editus typis Regiis p. 276 et 277, ubi pluribus haec omnia narrantur; unde haec excerpta tantum esse ex Theophane, non vero Theophanis ipsissima verba, ut nonnulli arbitrati sunt, manifesto apparet.

Ibid. 20. *τοῦ θεόπτου Μωσέως*] in Theophane edito post haec verba legitur: *ἦσαν δὲ τῷ ἀριθμῷ δέκα οἱ τοῦτο πεποιηκότες, καὶ σὺν αὐτῷ διῆγον ἄχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ.* at puto hic pro *ἄχρι τῆς σφαγῆς αὐτοῦ* legendum *ἄχρι τῆς*

φαγῆς αὐτοῦ *donec ipsum comedentem viderunt.* φαγὴ quippe et φαγί, ut scribit Ducangius in Gl. Gr., Graecis recentioribus *cibum* seu *edulium* significat; at hic φαγὴ pro ipso comedendi actu accipitur, ut ex sequentibus intelligi facile potest. corrigendus etiam est Cedrenus ac ipsius interpres; qui eadem ferme habet ad annum 21 Heraclii.

93, 20. *θεωρήσαντες δὲ αὐτὸν ἀπὸ καμήλου ἐσθίοντα*] ita habet et Theophanes, sed perperam ipsius interpres sic ista vertit: *cameli vero carnes eo degustare conspecto, quem arbitrabantur eum non esse decreverunt.* sic interpretor: *cum autem vidissent eum e camelo comedentem, cognoverunt non esse eum quem putaverant.* ita etiam corrigendus interpres Cedreni, qui eadem habet.

Ibid. 21. *ὅτι οὐκ ἔστιν ὃν ἐνόμισαν. ἐδίδασκον*] haec mutila videntur et re vera sunt, si Theophanem spectes, qui sic habet: *ἔγνωσαν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτὸς ὃν ἐνόμισαν, καὶ ἠπόρουν τί πρᾶξαι, καὶ ἀφῆσαι αὐτοῦ τὴν θρησκείαν δειλιῶντες οἱ τάλανες διδάσκονται αὐτὸν ἀθέμιτα καθ᾽ ἡμῶν Χριστιανῶν, καὶ διῆγον σὺν αὐτῷ.* deinde pergit Theophanes Mahometis genealogiam texere; ex qua quidem Theophanis narratione Porphyrogenitus caput 14 *de genealogia Mahometis* adornavit.

94, 5. *ἐκράτησεν δὲ ἡ αἵρεσις αὐτοῦ*] hinc corrigendus est Theophanes editus, qui perperam habet *καὶ ἐκράτησεν ἡ αἵρεσις αὐτοῦ τὰ μέρη τῆς Αἰθρίβου διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον:* delendum quippe illud *διὰ πολέμου τὸ ἔσχατον.*

Ibid. 7. *ἐδίδαξε δὲ τοὺς ἑαυτοῦ ὑπηκόους*] similia habet et Theophanes; at Cedrenus pluribus vesanam impii Mahometis doctrinam exponit.

Ibid. 18. Abubacharus principatum Arabum tenuit annis duobus et dimidio, ut tradunt Theophanes Cedrenus Anastasius aliique. perperam in notis scribit Meursius Theophanem Abubacharo biennium tantum assignare; quippe tabulae Theophanis eidem annos tres adscribunt, et ad annum 24 Heraclii scribit idem Theophanes Abubacharum extinctum fuisse postquam regnasset annis duobus et dimidio.

Ibid. *λαμβάνει τὴν πόλιν Γάζαν*] anno secundo sui principatus, 23 Heraclii, misit Abubacharus duces quattuor, qui Heram et universam Gazae regionem cepere, ut scribit Theophanes eodem loco.

Ibid. 21. *ἔτη δώδεκα*] totidem Umaro annos adscribit Theophanes.

95, 6. *λόγον ἔλαβε παρ᾽ αὐτοῦ*] v. Theophanem a. 26 Heraclii, Umari principatus 2.

Ibid. 11. *τὸν ναὸν ἐζήτησε*] a. 10 sui principatus tem-

plum Hierosolymis restaurare aggressus est Umarus, ut tradit Theophanes eodem loco.

95, 18. *τῶν Ἄφρων*] principatus Uthmani a. 2, Constantis vero imperii a. 6 Saraceni in Africam expeditione suscepta, ac pugna cum tyranno Gregorio commissa, eum in fugam verterunt eiusque exercitum deleverunt, ac vectigalibus ex pacto Africae impositis reversi sunt. vide Theophanem ad annum 6 eiusdem Augusti.

Ibid. 19. *πορθήσας Κύπρον*] Mavias armata classe 1700 navigiis expeditionem in Cyprum suscepit, Constantiam civitatem cepit, universam subegit insulam, eamque magna clade affecit. vide Theophanem a. 7 imperii Constantis, Uthmani vero principatus a. 3.

Ibid. 21. *τὴν Ἄραδον*] Mavias bis Aradum obsidione cingit, primum a. 3 principatus Uthmani, sed frustra: nam conatibus licet strenuis cum nihil proficeret et iam hiems instaret, irrita obsidione Damascum se recepit. anno vero sequenti arma iterum adversus Aradum convertit, eamque ea condicione cepit ut oppidani, ubi libuisset, habitare possent: urbem vero igne vastavit, moenia evertit, et usque in hodiernum diem effecit insulam incolis omnibus desertam. v. Theophanem eodem loco.

Ibid. 23. *μετὰ χίλια τξ' ἔτη τῆς αὐτοῦ ἱδρύσεως*] Rhodum occupant Saraceni et colossum evertunt anno 12 imperii Constantis, Uthmani vero principatus anno 8, ut scribit Theophanes. ex his autem Iac. Goar colossum colligit circa Ezechiae annum 20 vel proximum aliquem Rhodio portui impositum esse.

96, 1. *ἐννακοσίας καμήλους ἐφόρτωσεν*] sic ex Theophane et ex ms Regio vetustiore, ubi non solum capite hoc, sed etiam sequenti, in quo loquitur etiam de colosso Rhodio, nota numeralis nongentorum ϡ depravata videtur, et manu recentiori nota interlinearis comparet, *τριάκοντα χιλιάδας*, hoc capite 20. capite vero sequenti prima manu scriptum erat ϡπ', nimirum *ἐννακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα*; postmodum vero manu recentiori nota numeralis nongentorum mutata fuit in λ subscriptum, quod quidem significat *triginta milia*, et ad marginem charactere recentiori legitur *τριάκοντα χιλιάδας καὶ ὀγδοήκοντα*. ceterum *φορτώνειν* Graecis recentioribus *onerare* seu *onus imponere* significat. vide Gl. Gr. Ducangii; cui addendus erit locus hic Constantini, necnon Theophanis, qui de hac re agit ad annum 12 Constantis.

Ibid. 6. *ἔτη εἴκοσι τέσσαρα*] Theophanes quoque Maviae annos 24 adscribit.

96, 8. *ἐκ τοῦ χρονικοῦ Θεοφάνους*] de excursione Mardaitarum in Libanum loquitur Theophanes a. 9 Constantini Pogonati; qui fuit annus ab orbe condito, prout Graeci recentiores computant, 6184. unde manifesto liquet numerum annorum ab orbe condito huic titulo appositum corruptum ac depravatum esse a scriba indocto, et sic restituendum ͵ςρπδ'. de Mardaitis autem cf. Iac. Goar.

Ibid. 17. *τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ, τοῦ Πωγωνάτου*] sic in ms legitur, nimirum *ab imperatore Constantino Pogonato, orthodoxo filio* scilicet Constantis. in editis perperam habetur, *παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου υἱοῦ Πωγωνάτου*; sed optime Meursius in notis monet scribendum, *παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ ὀρθοδόξου τοῦ Πωγωνάτου*: quippe haec acciderunt non sub Pogonati filio, sed sub ipso Pogonato.

Ibid. 18. *Πιτζηκαύδης*] in Theophane *Πιτζιγαύδης*, in Cedreno *Πιτζικαύδης*.

Ibid. 22. *χιλιάδας τρεῖς*] ita et Theophanes ad annum 9 Pogonati, cui consentit et Landulphus; Cedrenus vero habet *χιλιάδας ι'*. vide Iac. Goar in notis ad hunc Theophanis locum.

97, 1. *ω'*] Cedrenus habet *ρ'*. Peyrez. codex ms, continens chronographiam Theophanis, laudatus a Goaro, *ὀκτὼ χιλιάδας* habet.

Ibid. *καὶ ἵππους εὐγενεῖς ν'*] de iis omnibus quae hucusque narravit scriptor noster, loquitur Theophanes a. 9 Pogonati, sed diversis verbis, et sane pluribus, ita ut haec non Theophanis verba sed excerpta Constantini ex Theophane dici verius possint.

Ibid. 2. *ἐπὶ τούτῳ* perperam Meursius interpretatur *interea*: quippe dissidium hoc inter Arabes, nimirum inter Alim et Maviam, non Constantini Pogonati temporibus sed Constantis eius patris accidit. de hoc dissidio Theophanes ad annum 14 eiusdem Constantis.

Ibid. 6. *ὁ δὲ Μαβίας ἀνθωπλίσατο*] de hoc bello inter Alim et Maviam scribit Theophanes a. 15 imperii Constantis.

Ibid. 10. *ἔτη ο'.*] optime convenit hic numerus annorum: nam a morte Maviae, quae accidit a. 11 imperii Constantini Pogonati, Christi 678, ad annum 8 Constantini Copronymi, Christi 748, quo Chorasanitae et Maurophori adversus Maruam expeditionem moverunt, anni intercedunt 70. de qua quidem expeditione pluribus agit Theophanes ad annum 8 eiusdem Copronymi.

97, 17. διεπέρασεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν] Maruam a Maurophoris occiso, eius filii ac reliqui affines calamitatibus superstites ex Aegypto migraverunt in Africam; inde maris angusti fretum Libyam ab Europa iuxta Oceanum disterminans traiicientes (Septe loco nomen factum est) Hispaniam Europae partem ad hoc usque tempus tenuerunt; alii licet superstitionis eiusdem et ex eadem stirpe nati, quos nimirum navibus deportatos illuc exposuit Mavias, eam regionem prius incoluerunt. sic Theophanes a. 9 imperii Constantini Copronymi. ex quibus apparet scriptorem nostrum hic confundere expeditionem primam, quam Arabes in Africam fecere, cum hac secunda, quae accidit interfecto Maruam a Maurophoris; de qua quidem loquitur Theophanes l. l.

Ibid. 22. καὶ οὐδεὶς τῶν ἱστορικῶν] de Maviae posteris, qui in Hispania regnarunt, vide Rodericum Toletanum in Historia Arabum.

98, 1. ἀπεβίω οὖν ὁ Μαβίας] Theophanes Maviae mortem a. 11 Constantini Pogonati tradit.

Ibid. 3. ἔτη κϛ'] Theophanes editus ex codice Regio habet ἔτη κ'. ita et Miscella. codices Theophanis Palatini et Peyresiani habent, ut scriptor noster, ἔτη κϛ'.

Ibid. 4. ἔτη ϛ'] Tabulae Theophanis Izid annos tres adscribunt. hic autem Cedrena Ἐζὴδ et Landulpho *Gizid* dicitur.

Ibid. 5. ἐταράχθησαν οἱ Ἄραβες] de hac re loquitur Theophanes a. 15 imperii Constantini Pogonati, sed diversis verbis.

Ibid. 8. Οὐσάν] in Theophane legitur.

Ibid. 13. ἐν τούτοις] non inter haec, sed annis ferme duobus post moritur Constantinus, non quidem filius Pogonati, sed Pogonatus ipse a. imperii sui 17. unde hic et supra a scriba indocto adiunctum fuisse puto illud ὁ υἱὸς τοῦ Πωγωνάτου. lege igitur ὁ Πωγωνάτος.

Ibid. 20. παρὰ Οὐθμάν] Mavias primum ab Umaro, non vero ab Uthmano, quemadmodum tradit hic scriptor noster, creatus fuit dux et ameras Saracenorum. auctor est Theophanes ad annum 28 Heraclii.

99, 4. ἐν τῇ Ῥόδῳ] de hac expeditione Maviae contra Rhodum et altera postmodum contra Cpolim loquitur etiam capite praecedenti scriptor noster. sed Rhodum occupant Saraceni et colossum Rhodium evertunt a. 12 imperii Constantis, ut tradit Theophanes eodem loco; Cpolitanae vero urbis septennem obsidionem refert idem scriptor ad annum 5 Constantini Pogonati, ubi de hac pluribus agit.

99, 5. *ἄγαλμα δὲ ἦν*] de hoc colosso Rhodio cf. Eudoxia Macrembolitissa, uxor Diogenis Romani, in Ioniis. vide etiam quae de colosso Rhodio supra monuimus, et quae adnotat Leo Allatius ad libellum de 7 orbis miraculis.

Ibid. 6. *πήχεις π'*] sic et Cedrenus, sed inscriptionem paulo diversam adfert.

Ibid. 13. *ὁ Ἐμησηνός*] sic habetur etiam in ms. at capite praecedenti hunc ipsum Iudaeum Edessenum fuisse ait. et sic quidem legendum: nam hic Ἐδεσηνὸς dicitur et Theophani.

Ibid. *ἐπιφορτώσας αὐτὸν ἀπὸ θαλάσσης καμήλους ἐνναχοσίας καὶ ὀγδοήκοντα*] sic scriptum erat prima manu in codice Regio vetustiori, uti ad caput antecedens pluribus monuimus.

Ibid. 14. *τελευτήσαντος οὖν τοῦ Οὐθμάν*] v. Theophanem ad annum 14 imperii Constantis.

Ibid. 21. *διηγέρθησαν*] de hoc dissidio inter Arabes, nimirum inter Alim et Maviam, loquitur etiam supra scriptor noster circa initium huiusce capitis, ubi vide quae adnotavimus.

100, 19. *Καδῆς* et *καδὶς* apud Turcas *iudicem* significat, qui de causis litigantium aliquo in oppido vel urbe vel provincia cognoscit, ut est apud Leunclavium in Pand. Turc. n. 29. vide Gl. Gr. Ducangii.

101, 24. *Μαγίσδιον* et *μασγίδιον*, *Moschea*, *Meschita*, templum Saracenicum. vide Ducangii Gl. Gr. at fallitur idem Ducangius, dum CP Christ. 2 p. 164 sic habet: *Constantinus Porphyrogenitus de Adm. imp. c. 21 auctor est Saracenorum templum, seu sacellum ritui ac religioni Saracenicae addictum, in urbe demum aedificatum Michaële Balbo imperante, Masalmae, praecipui Valid sultani vel chalyphae copiarum ducis, rogatu, qui ea tempestate urbem obsidione cinxerat.* sic Ducangius, proferens deinde hunc ipsum Constantini locum. verum Constantinus loquitur hoc loco de obsidione urbis Cpolitanae, quae accidit sub Leone Isauro; de qua quidem re pluribus agit Theophanes ad annum primum eiusdem Augusti; unde non sub Michaële Balbo sed multo tempore antea templum Saracenorum in urbe extructum fuit, teste ipso Porphyrogenito. ceterum Saracenorum sacellum in praetorio statuit et Nicetas Choniates, et in quadam seditione eversum Alexio Angelo imperante tradit idem scriptor in illius vita 3 5.

102, 14. *καὶ αὐτος ὁ Σουλεημὰν*] de hac Saracenorum strage pluribus loquitur Theophanes a. 2 imperii Leonis Isauri; quae quidem accidit, ut idem scriptor tradit, mortuo

Soleemane et principatum Arabum iam Umaro obtinente. unde verba illa postrema, *ἧς καὶ τὴν ἄχραντον καὶ ἁγίαν εἰκόνα καὶ αὐτὸς ὁ Σουλεημὰν ἠδέσθη καὶ ἐνετράπη καὶ τοῦ ἵππου κατέπεσεν*, non esse Constantini puto, sed postmodum ab indocto scriba apposita. vide Cedrenum eodem loco.

102, 20. *Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἰουστῖνος ὁ ῥινότμητος*] haec scribenda videntur a linea, vel depravata sunt. Iustinianus autem Rhinotmetus, qui et 2 ac iunior dicitur, a nonnullis Iustinus 3 appellatur.

Ibid. 21. *αὕτη ἐστὶν ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ*] haec ita intelligenda sunt, nimirum: ***hoc imperii eius initium est; mittit Abimelech ad Iustinianum legatos, qui hac condicione firmam pacem stabilirent.*** quippe Theophanes, cuius haec excerpta sunt, sic ad annum primum Iustiniani incipit: *τούτῳ τῷ ἔτει ἀποστέλλει Ἀβιμέλεχ πρὸς Ἰουστινιανόν*, etc.

Ibid. 22. *Ἀψίμαρον*] Tiberius Apsimarus statim occupato imperio Leontium naribus mutilatum in Dalmati monasterium relegavit, non vero in Dalmatiam, ut perperam scribunt recentes historiarum scriptores. vide Theophanem ad annum 3 eiusdem Leontii.

Ibid. *ἐν τῇ ἱπποδρομίᾳ θριαμβεύσας καὶ ἀποκτείνας*] non in Hippodromo occisi fuere, licet in triumphum ducti, sed in Cynegio capite plexi fuere. sic Theophanes a. 1 Iustiniani secundo imperatoris.

Ibid. *τούτῳ τῷ ἔτει*] sic in B legitur, editi vero habent *τούτῳ τῷ ἔτει ͵ϛρη΄*. at numerus hic annorum ab orbe condito in ms in textu non habetur, sed margini utrique manu alia atque alia adscriptus est. et quidem corruptus ac depravatus est numerus ille. vel igitur reponendus est ille quem ab orbe condito praeferunt tabulae Theophanis ad annum 1 Iustiniani Rhinotmeti, nimirum ͵ϛροη΄, vel hic alter quo Graeci recentiores utuntur ͵ϛρϟγ΄, qui quadrat cum anno 1 eiusdem Iustiniani. ceterum de hac legatione Abimelech ad Iustinianum 2 pluribus agit Theophanes anno 1 imperii eiusdem Augusti.

Ibid. 5. *καθ᾽ ἑκάστην*] Theophanes habet *καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν*.

Ibid. 8. *Μαγιστριανὸς **agens in rebus***, officialis magistri officiorum. Glossae Lat. Gr. vide Ducangii Gl. Gr.

Ibid. 16. *ὧν*] perperam in Theophane legitur *τῶν*.

Ibid. 17. *τῷ δ᾽ αὐτῷ ἔτει*] haec a. 2 Iustiniani Rhinotmeti refert Theophanes.

Ibid. 18. *ἐδέξατο τοὺς ἐν τῷ Λιβάνῳ*] interpretatus

sum haec ad literam, ut aiunt; sed melius fortassis Theophanis interpres: *imperator autem in Armeniam profectus Mardaitarum agmen, aereum illum imperii Romani murum in Libano prius consistentem et a se eversum, illic suscepit.*

103, 21. ἐνορδίνως *ordinario* interpretatur Ducangius; vide eiusdem Gl. Gr. v. Ὄρδινον.

Ibid. ἔτι v. Theophanem ad annum 3 Leontii, qui fuit principatus Abimelech 15.

104, 2. *Λεόντιος δὲ*] perperam Meursius interpretatur; quippe pro ἐκράτησεν lego ἐκράτει, et sic verto: *tunc autem Leontius, deiecto Iustiniano et in Chersonem relegato, imperium tenebat.* nam illa Arabum in Africam impressio accidit a. 3 Leontii.

Ibid. 7. τέθνηκεν Ἀβιμέλεχ] anno nimirum 7 Apsimari, Christi 704 vel sequenti.

Ibid. 8. ἔτη ἐννέα] totidem huic annos attribuit Theophanes.

Ibid. 11. τῆς Ἀφρικῆς] nullam mentionem de hisce Arabum gestis in Africa Iustiniano Rhinotmeto secundo imperante facit Theophanes.

Ibid. τότε ὁ τοῦ Μαβίου] eadem ferme capite praecedenti refert scriptor noster. sed fallitur: nam id accidit non sub Iustiniano Rhinotmeto sed sub Constantino Copronymo. vide Theophanem, qui totam rem pluribus exponit a. 9 eiusdem Constantini.

Ibid. 12 τινὸς λαοῦ] praeferenda ms lectio: nam, ut scribit Theophanes, Maruam a Maurophoris occiso eius filii ac reliqui affines calamitatibus illis superstites ex Aegypto migraverunt in Africam; inde vero in Hispaniam, quam ad hoc usque tempus tenuerunt.

Ibid. 18. ἡ τοῦ Θωμᾶ ἀνταρσία] de expeditione Afrorum seu Arabum contra Cretam et insulas Cycladas Michaële Balbo imperante, necnon de Thoma contra Michaëlem imperium affectante consule Leonem grammaticum in vita eiusdem Augusti, Cedrenum item ac Zonaram. ceterum in hunc Thomam iambos scripsit Ignatius Diaconus, auctor vitarum SS. Tarasii et Nicephori patriarcharum CP, ut tradit Suidas v. Ἰγνάτιος.

105, 3. τὸν δὲ Οὐαλίδ] repetit hic scriptor noster ea de quibus capite praecedenti circa finem egit; et prosequitur Arabum principum seriem.

Ibid. 9. Ἀζήδ] hic Arabum princeps dicitur Theophani Ἰζίδ.

105, 11. *κρατεῖ τῆς ἀρχῆς Μαρούαμ*] mortuo Isam Valid Arabum princeps numeratur a Theophane, qui annum unum ei adscribit. vide Theophanem ad annum 3 Constantini Copronymi.

Ibid. 12. *Ἀβδελάς τις τῶν Ἀράβων ἀρχῆς κύριος γίνεται καὶ κρατεῖ ἔτη κα΄*] Theophanes post Maruam Muamed recenset, eique annos 5 attribuit, ut patet ex iis quae habet ad annum 14 Constantini Copronymi. perperam vero eiusdem tabulae ipsi Muamed annos 9 adscribunt. sed in tabulis praedictis numeri annorum passim corrupti occurrunt: hinc fit ut recentiores historiarum scriptores, dum tabulas illas tantum consulunt et non Theophanis textum, passim in errorem deferantur. ceterum Abdelas hic frater fuit Muamed, ut scribit Theophanes, qui annos ei principatus 21 assignat. obiit is eodem mense quo impius Copronymus, ut tradit idem scriptor a. 35 eius Augusti.

Ibid. 14. *Μαδὶς* dicitur et Theophani, qui totidem ipsi annos adtribuit. in editis legitur *Μάδης*.

Ibid. 15. *Ἀαρών τις*] a. 4 Irenes et Constantini obiit Mades seu Madi, et ipsius filius Moses principatum obtinuit; qui cum imperasset annum circiter unum obiit, et in locum Aaron frater suffectus est. vide Theophanem a. 6 Constantini et Irenes.

Ibid. 17. *ἤγουν τῆς τῶν Ῥωμαίων*] numerus primus annorum ab orbe condito in B habetur margini adscriptus alia manu et rubris literis: habetur et interlinearis, sed manu admodum recenti. atqui mors Aaronis Arabum principis et dissidium illud inter Arabes neque sub Constantino et Irene neque a. 6288 ab orbe condito accidit, sed a. 7 imperii Nicephori Generalis, Chr. 808, ut habet Theophanes hoc ipso anno, qui rem totam iisdem ferme verbis refert; unde loco Irenes et Constantini scribendum est Nicephori Generalis, et annus ab orbe condito reponendus vel prout computat Theophanes, nimirum ͵ϛτα΄, 6301, vel ut numerant Graeci recentiores, ͵ϛτιϛ΄, 6316.

106, 8. *λαυρῶν*] quid laurae, et quodnam discrimen inter lauras et coenobia, pluribus docet Ducangius in utroque Glossario.

Ibid. 9. De Charitone monasteriorum et laurarum conditore, Pauli eremitae discipulo, Menaeum Septembris 28. in Anthologio Arcudii: *αὐτὸς δὲ τὸ σπήλαιον ἐκκλησίαν ποιήσας καὶ πλῆθος μοναχῶν συναγαγὼν εἰς μονὴν ἀποκατέστησεν.* vixit hic Charito temporibus imperatoris Aureliani, huiusque *λαῦρα παλαιὰ* citatur a Georgio Syncello in Chronico p. 107,

eaque non longe a Bethleem et a Rachelis tumulo extitisse videtur. de eadem agit praeterea vita ms eiusdem S. Charitonis eremitae: *διὰ ταῦτα καὶ ἑτέραν ἐκεῖσε κατεσκεύαζεν λαῦραν ὁ θαυμαστὸς οὗτος Χαρίτων, ἥνπερ ἔνιοι μὲν τῇ Σύρᾳ γλώττῃ Σουκὰν ὀνομάζουσιν, ἄλλοι δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν Παλαιὰν λαῦραν ἀποκαλοῦσιν.*

106, 9. *Κυριακοῦ*] hic sub Theodosio magno Corinthi natus, patre presbytero eius ecclesiae; a. aetatis 18 lector fuit, et deinde aliquamdiu praefectus laurae Charitonis. dies ei festus 29. vide Anthologium Arcudii. Meurs.

Ibid. *Σάβα*] vixit sub Theodosio iuniore. festus ei dies 5 Decembris. Meurs. de hoc pluribus egimus l. 5 Comment. in Antiq. CP.

Ibid. 10. *Εὐθυμίου*] vixit sub Traiano. dies ei consecratus 20 Ianuarii. Meurs.

Ibid. *Θεοδοσίου*] celebratur eius memoria die 12 Ianuarii. Meurs.

Ibid. 12. *ἔτη πέντε*] in Theophane numerus annorum desideratur, ideoque hinc supplendus.

Ibid. 14. Quod legendum sit hic *Θεοφάνης* et non *Ἐπιφάνιος*, non est necesse pluribus probari, cum nemo ignoret Theophanem chronographum, ex quo plura capita ferme integra, quae ad historiam Arabum pertinent, hic exscripsit Porphyrogenitus et praecipue caput praesens, condidisse monasterium Magni Agri dictum, in eoque repositum fuisse ipsius corpus. vide Menaea mensis Martii die 12. Epiphanii autem scriptoris rerum Saracenicarum nemo ex scriptoribus meminit. sed haec plus satis dicta sint de re tam manifesta. ceterum corrigendus est Ducangius in vita Leonis philosophi, qui Zoën Carbonopsinam, quartam uxorem eiusdem Leonis, sororem fuisse scribit ex Porphyrogenito S. Epiphanii Magni Agri abbatis.

Ibid. 15. *μητρόθειος* *avunculus* interpretatus sum, ita ut Zoë Carbonopsina, quarta Leonis philosophi uxor, soror sit Theophanis. atqui id annorum spatium non patitur, cum Theophanes mortuus dicatur sub Leone Armeno circa finem eius imperii. unde *μητρόθειος* non solum *avunculus* fortassis dicitur, sed et *magnus avunculus*, ut vulgo appellatur, nimirum matris avunculus.

Ibid. 22. *πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις*] sic in Epitome Stephani in *Μαστιανοί*: *ἔθνος πρὸς ταῖς Ἡρακλείαις στήλαις.* at in *Ἰβηρίαι* legitur *πρὸς τὰς Ἡρακλείους στήλας.*

107, 1. Apollodori geographi saepe meminit Stephanus

in *Ἄβουλλοι*, *Αὔγιλα* et in *Ταυγάμηλα*. de eodem videtur loqui Tzetzes Chil. 3. Histor. 100. de Apollodoris v. Vossium de Historicis Graecis.

107, 4. *Ἡρόδωρος*] sic emendamus: quippe huius Herodori liber etiam decimus de Hercule citatur a Stephano in *Κυνητικόν*. v. Vossium de Historicis Graecis l. 3.

Ibid. 10. *Καλπιανοί*] an legendum *Κέλται*, quorum regionem subsequitur ea quam Rhodanus alluit?

Ibid. 14. *Σπανία*] multi ex veteribus Spaniam pro Hispania dixere.

Ibid. 18. De Parthenio et Artemidoro vide Indicem Pinedi ad scriptores citatos in Stephano Byzantio.

Ibid. 19. *ἡ δὲ ἑτέρα Ἰβηρία*] de hac Iberia pluribus agit infra Porphyrogenitus c. 45 et 46. hanc ponit Agathemerus Geogr. 2 inter Colchidem et Albaniam. vide Dionysium de situ Orbis et Strabonem l. 1 et 11.

108, 2. *Διονύσιος*] non est sequens versiculus, inquit Berkelius, desumptus ex Dionysio Alexandrino de situ orbis, imo in illo versu non videtur mentio fieri de Iberis orientalibus, sed de occidentalibus, *ἀγχοῦ στηλάων* habitantibus. verum versiculum mox secuturum, ex quo usum *τοῦ Ἰβηρικὸς* confirmat, ex Dionysio transcripsit Stephanus noster.

Ibid. 6. *γραμματικῇ δὲ*] Strabo l. 3 narrat Hispanorum doctissimos olim Turdetanos fuisse, qui praeter grammaticae usum etiam conscripta servabant antiquitatis monumenta, poëmata et leges metris inclusas. ceterum iisdem literis quibus Itali utebantur. vide Vossium de arte grammatica.

Ibid. 11. Nescio unde Berkelius sic scribit: *εἰς δύο ἐπαρχίας διῃρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Σπανίαν Βαιτικὴν, Σπανίαν Λουσιτανίαν, καὶ Ταρρακωνησίαν*, et hanc lectionem in versione expressimus. Salmasius vero in Plinianis Exercit. ait se in veteri codice hunc locum sic scriptum reperisse: *εἰς δύο διῃρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων, νυνὶ δὲ εἰς τρία, ὡς Μαρκιανὸς ἐν τῷ Περίπλῳ αὐτῆς, Βαιτικὴν Λουσιτανίαν καὶ Ταρρακωνησίαν.* certum quidem est primum Romanos Hispaniam in citeriorem et ulteriorem divisisse; de quo Plinius et alii: deinde vero cum tota regione essent potiti, in tres partiti sunt provincias. Marcianus, quem hic Porphyrogenitus laudat, sic habet in Periplo cap. de Iberia et Hispania: *πρότερον μὲν οὖν ἡ Ἰβηρία διῃρεῖτο ὑπὸ Ῥωμαίων εἰς ἐπαρχίας δύο, νυνὶ δὲ εἰς τρεῖς, εἰς Ἱσπανίαν Βαιτικὴν καὶ εἰς Ἱσπανίαν Λουσιτανίαν καὶ Ἱσπανίαν Ταρρακωνησίαν.* Agathemerus l. 2 Hispanias item tres recenset:

Ἱσπανίαι τρεῖς, ἃς Ἰβηρίας πρότερον ἐκάλουν· καὶ ἔστιν ἡ μὲν Λουσιτανία πρὸς τῷ δυσμικῷ ὠκεανῷ, ἡ δὲ Βαιτικὴ κατὰ τὴν ἐντὸς θάλασσαν, ὀλίγον τι καὶ τῆς ἔξω μετὰ τὸν πορθμὸν ἐπιλαμβάνουσα. ἡ δὲ Ταρρακωνησία διήκει ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ καὶ τῆς ἐκτὸς θαλάσσης ἐπὶ τὴν ἐντὸς θάλασσαν. sic quidem ante Constantinum magnum: at post illum universa illa regio in sex provincias divisa fuit, ut patet ex scriptoribus.

109, 6. *Δειπνοσοφιστῶν β'*] locus hic Phylarchi apud Athenaeum paulo diversus est. eadem refert Eustathius ad Periegetae v. 282.

Ibid. 14. *ἀπὸ Ἱσπάνου*] Hispania, quae primum dicta fuit Iberia, ut ex praecedenti capite liquet, et deinde Hesperia ab Hespero stella lucidissima, quae vespertino tempore in occidente apparet, solem subsequens, postmodum nuncupata est Hispalia ab Hispali, urbe ad fretum Atlanticum sita, quam hodie Seviliam vocant; unaque denique litera immutata Hispania appellata fuit.

Ibid. 15. *δύο τῆς Ἰταλίας ἐπαρχίαι*] divisa fuit olim a Romanis universa Hispania in citeriorem et ulteriorem, uti ad caput praecedens adnotavimus.

Ibid. 16. *Χρονικὰ* Characis Pergameni passim citantur a Stephano. v. Vossium de Hist. Graec. l. 3.

Ibid. 20. *ὑπὸ Οὐριάθου*] vide Livium de bello Viriathico, Florum, Appianum.

Ibid. 21. Hoc intelligit de eodem Charace, qui Suida teste condidit historiarum Graecarum libros 40, in quorum secundo Augusti Caesaris memoriam celebrat; in secundo item Neronis et successorum. ceterum Characis librum secundum *Ἑλληνικῶν* citat Stephanus Byzantius in *Ἀδράστεια* et *Ταίναρος*. unde facile crederem, et ex eo quod in Stephani epitome de Hispania habetur, Porphyrogenitum hoc integrum caput de Hispania exscripsisse, quemadmodum et praecedens caput, ex opere integro Stephani; et miror cur Berkelius haec item Stephano non reddiderit.

110, 5. *Πανίαν*] sic emendamus; quippe in mss Porphyrogeniti ac Stephani corrupte legitur *Πανωνία* pro *Πανία*. Sosthenes enim l. 13 Ibericorum apud Plutarchum de fluminibus testatur Iberiam *Paniam* appellatam fuisse a Pane eiusdem regionis praefecto. vide et Plinium 3 1.

Ibid. 7. *τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τῆς Σιγγριανῆς*] perperam hunc titulum interpretatur Meursius sic: *ex historia S. Theophanis Sigriana.* nullam quippe historiam Sigrianam conscripsit Theophanes, sed Singrianae monachus fuit, unde

passim a scriptoribus dicitur τῆς Σιγγριανῆς. officium Theophanis, quod fronti eiusdem operum praefixit Combefisius, sic habet: τῷ αὐτῷ μηνὶ ιβʹ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, τοῦ ὁμολογητοῦ, τῆς Σιγγριανῆς.

110, 8. καὶ Γαλλίαν etc] sic in B et in Theophane. in editis corrupta haec ac depravata. Theophanes hanc Vandalorum in Africam irruptionem refert a. 31 imperii Theodosii iunioris: scriptor vero chronici Alexandrini, Prosper Idatius, aliique id annum 21 vel 27 eiusdem Augusti assignant, nimirum coss. Fl. Tauro et Fl. Felice, a. Chr. 428. vide Procopium de B. Vand. 1, unde Theophanes quae hic habet de Vandalorum in Africam irruptione mutuatus est; quae quidem summatim ab ipso collecta historice potius quam chronice ad annum 31 Theodosii iunioris referuntur.

111, 10. οἱ δὲ Ἰσίγοτθοι μετὰ Ἀλαρίχου] in editis et in Theophane legitur μετὰ Ἀλάριχον: unde eius interpres sic vertit, *Visigotthi post illatas ab Alaricho clades Roma devastata*. Meursius legendum sic monet, οἱ δὲ Οὐισίγοτθοι μετὰ Ἀλαρίχου. in ms scribitur Ἡσίγοτθοι, Ἰσίγοτθοι et Ὑπόγοτθοι. ceterum quo anno a Gothis Roma capta fuerit et quando ab iisdem Gallia occupata, pluribus narrant illius aevi scriptores; qui sane tradunt Gothos non cum Alaricho sed cum Athaulfo eius successore Gallias occupasse.

Ibid. 14. ἐν τῇ Θράκῃ διατρίψαντες] sic habet ms codex Theophanis Palatinus. in textu legitur ἐν τῇ Θράκῃ διέτριψαν καὶ τῆς ἑσπερίου βασιλείας ἐκράτησαν. sed melius codex. in editis Constantini corrupta haec ac depravata sic habent: ἐν τῇ Θράκῃ διατρίψαντος Θευδερίχου ἡγεμονεύοντος αὐτῶν, πατρικίου καὶ ὑπάτου Ζήνωνος, αὐτὰρ ἐπιστρέψαντος τῆς ἑσπερίου Λιβύης βασιλείας ἐκράτησαν. Theudericbus autem hic Valameris filius e Thracia Byzantium accersitur consulque renuntiatur et Thraciae praefectura donatur, postmodum a Zenone compulsus in Italiam proficiscitur, et Gizericho vita iam functo priusquam ipse Romam appelleret, urbe tandem totoque simul occidente potitur. v. Theophanem ad annum 11 imperii Zenonis.

113, 6. Ἀμερουμνεῖς] paulo infra scribitur Ἀμερμουμνῆς, ideoque sic ubique scribendum ait Meursius in notis. verum apud scriptores Byzantinos varie haec vox scripta reperitur; quod quidem factum est librariorum inscitia, ut nemo dubitat. ceterum ἀμερμουμνῆς dicti supremi apud Saracenos principes, ut patet ex iis quae hoc capite docet scriptor noster.

Ibid. 8. Quae hic narrat scriptor noster de divisione

Saracenorum imperii, conferri possunt cum iis quae in diversis locis suae chronographiae scribit Theophanes.

114, 11. χουράν, Κουράνιον et Κοράν, *Curan*, Leunclavio in Onomast. ad Hist. Turc. *Alcoranum Mahumetanorum.* v. Ducangii Gl. Gr.

Ibid. 20. Ugo iste ab Italis vocatus, eiecto Rodulpho, Italiae regnum obtinuit, sed Franciae rex, ut paulo infra a Porphyrogenito appellatur, nusquam fuit, sed comes tantum Provinciae sive Arelatensis.

115, 1. ῥηγάτον Graecis recentioribus *regnum*, ut δουκάτον, πριγκιπάτον, etc. v. Gl. Gr. Ducangii.

Ibid. 6. Lotharius hic Lotharii filius, Ludovici II imperatoris, qui quartus a Carolo magno imperator occidentis numeratur, frater, ab eodem Ludovico contra Saracenos Africanos Italiam vastantes ad auxilium vocatus Romam adiit a. Chr. 869, mortuo iam ante biennium Nicolao pontifice; et ab eius successore Hadriano II per fraudem ac mendacium exorata venia, cum sub communionem dominici corporis Waldrada se pellice post interdictum abstinuisse et in potestate fuisse Nicolai pontificis iurasset, sacrilegii illius in reditu poenas dedit Placentiae letali morbo confectus eodem anno, sexto idus Augusti, ut scribunt nonnulli. alii vero Iulio mense mortuum narrant, neque id cuius causa venerat ab Hadriano impetrasse.

Ibid. 13. μετὰ δὲ] diu post Lotharii obitum Ludovicus hic ab Adelberto Tusciae marchione excitus contra Berengarium in Italiam venit; quippe Lotharius e vivis excessit a. Chr. 869, Ludovicus vero hic in Italiam venit a. Chr. 900 vel sequenti.

Ibid. 14. Λοδόϊκος] Ludovicus hic, Bosonis filius, nascitur ex Hermingarde filia Ludovici iunioris imperatoris.

Ibid. 16. ἦν μὲν ἄστεπτος] Ludovicus, in fugam coniecto Berengario, Romae a papa imperii donatus est insignibus a. Chr. 901.

Ibid. ὕστερον δὲ] anno tertio imperii Ludovicus cum esset Veronae, Adelberti marchionis, a quo vocatus fuerat in Italiam, proditione capitur a Berengario, et oculis atque imperio privatur Augusto mense a. Chr. 904, ut ait Rhegino, etsi Gotfridus Viterbensis et Otto Frisingensis sequenti anno id factum prodant.

Ibid. 21. ἐστέφθη] Berengarius sublato Ludovico rursus Italiae occupat regnum; ac Romam cum exercitu adiens coronam imperii a Ioanne papa violenter extorsit, et Septembri mense a. 915 est inunctus, ut ex eius diplomatibus osten-

dit Sigonius de Reg. Ital. l. 6. sed eo Roma recedente idem pontifex Lambertum Augustum, qui a Formoso papa fuerat coronatus, Romam accersit, ubi habita episcoporum synodo, utriusque regis iuribus examinatis, omnium patrum sententia Ioannes Berengarii coronationem tanquam vi extortam abrogavit et Lamberti legitimam iudicavit; quod quidem comprobatum fuit in synodo Ravennate, paulo post ab eodem pontifice Romano congregata.

115, 21. *τῷ Ῥοδούλφῳ*] Adelbertus Eporediae marchio aliique Italiae proceres Rodulphum Richardi filium, quem Flodoardus Galliae Cisalpinae regem, Luitprandus Burgundiae principem nuncupant, ad Italiae regnum capessendum vocant. nec ille cunctatus a. 922, ut ait Flodoardus, eo contendit, ac Berengarii fusis copiis Italiae rex appellatur. Berengarius Veronae, quo se ex insidiis fuga receperat, Flamberti cuiusdam insidiis occisus est a. 924. sicque Berengarius dignas suscepit poenas, quod foedere cum Hunnis inito eosdem iterum maiori agmine in Italiam intulisset in odium Rodulphi electi Francorum regis, a quo ante annum fuerat bello superatus, ut scribit idem Flodoardus, qui depopulationes Italiae pluribus recenset. ceterum de iis quae hic narrat Porphyrogenitus de iteratis ac variae fortunae praeliis Rodulphi cum Berengario, deque divisione regni inter eos ac de bellica expeditione trium marchionum e Burgundia contra Italiam, consulendi sunt scriptores illius aevi; quippe apud historicos recentiores res gestae illis temporibus in Italia admodum obscurae ac confusae reperiuntur.

116, 7. *μετὰ τῆς δορκᾶς αὐτοῦ*] interpretatus sum dubius, quod apud Suidam *δόρκων ἔλαφος* exponatur, *cervus* vel *caprea*. Meursius *pelle se sua texit* interpretatur, quasi legisset *δορᾶς* pro *δορκᾶς*. Hesychius: *δορὰ δέρμα*. cf. Ducangius. ceterum hac voce utitur Porphyrogenitus etiam infra c. 51.

117, 7. *τὰ θεῖα εὐαγγέλια*] observandus mos iurandi per sacrosancta evangelia. Harmenopulus l. 1 tit. 7: *ὁ ἐκ δικαστικῆς ψήφου ἢ ἐξ αἰτήσεως τοῦ ἀντιδίκου ὅρκον ἐπέχων ἐπ' ἐκκλησίας, τῶν ἀχράντων ἁπτόμενος εὐαγγελίων, ἐπιορκεῖν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλεγχθείς, γλωσσοκοπείσθω.* cf. Menander de Leg. p. ed. Bonn. 335 ima et Cantacuzenus Hist. 1 15. Meurs.

Ibid. 11. *ἀπέκτεινεν αὐτὸν Φαλάμβερτος ὁ σύντεκνος αὐτοῦ*] interficitur Berengarius a Flamberto, uti supra diximus, a. Chr. 924. *σύντεκνος* vero *compater, pater spiritualis*. vide Gl. Gr. Ducangii.

Ibid. 13. *ἐμήνυσεν ὁ λαὸς*] post Berengarii obitum Ro-

dulphus Italiae regnum haud diu retinuit: quippe populorum conspiratione Hugoni Arelatensi seu Provinciae comiti regnum defertur a. Chr. 926.

117, 20. *τελευτήσαντος αὐτοῦ*] moritur Rodulphus a. Chr. 937, ac primus Burgundiae rex fuit, ut ait Sigebertus, sive Iurensis ac Cisalpinae Galliae, ut Flodoardus in Chronico scribit.

Ibid. 23. Hanc Adelesam Rodulphi filiam, quae Lothario Ugonis filio nupserat, Adeleidem scriptores Latini appellant.

118, 1. *τῷ νυνὶ ὄντι Ἰταλίας ῥηγί*] Lotharius Ugonis filius consors fit regni paterni a. Chr. 932. regno privantur ambo a Berengario secundo a. 945, hac condicione ut Hugo cum filio Lothario regis vocabulo contentus regni usum ac rerum summam Berengario permitteret. sic Lothario filio in Italia relicto in Provinciam Hugo rediit a. 947. biennio vero post moritur Lotharius, et regis titulum assumit Berengarius una cum Adalberto filio, a. 950. hinc ergo facile est cognoscere quando haec Porphyrogenitus scripserit.

Ibid. 4. Bertha haec, quae Romano Porphyrogeniti filio nupsit, Hugonis quidem Italiae regis erat filia, sed notha et illegitima, quam ipse ex Baezola concubina suscepit. vide Luitpr. 4 6, 5 5 et 9. sed pudebat procul dubio Constantinum hanc suae familiae ignominiosam notam scripto consignare. ceterum Bertha a Sigefrido Parmensi episcopo deducta fuit Cpolim sub annum 943, Indict. 2, Romano Lacapeno imperii clavum adhuc obtinente; nuptiae celebratae sunt mense Septembri, cum nondum aetatis annum 14 attigisset Romanus.

Ibid. 7. *ἔτη*] numerus annorum quibus Magna Bertha post Adelberti coniugis obitum regnavit, desideratur cum in editis tum in mss.

Ibid. *μετωνομάσθη*] Berthae nomen in Eudociam mutatum fuit a Graecis in aviae et sororis Constantini memoriam, ut ipse scribit. sed a quanam uxore, cum quattuor habuerit Leo, filiam Eudociam susceperit, pluribus diximus Comment. in Antiq. Cp. l. 6 n. 350. unde ne actum agere videar eo lectorem mitto. hanc autem Eudoxiam pro Eudocia perperam appellat Luitpr. 5 9. vixit vero Eudocia cum coniuge per annos quinque, obiitque intacta ac virgo, ut scribit Scylitzes.

119, 1. *Εἰρήνης τῆς βασιλίδος*] sic habetur et in mss. at mendum hic esse oscitanter exscribentis librarii vidit Meursius: quippe id accidit Iustino imperante, ideoque Sophia

tunc Augusta fuit, non Irene, ut et papa Ioannes tertius, non Zacharias. sunt autem qui hanc Longobardicae irruptionis auctore Narsete patricio spadone historiam inter fabulas reiiciant. in his est Baronius, sed venia quidem est dignus, non solum quia aetas unius hominis non est satis ad singulas res sedulo perpendendas, verum etiam quia quamplurima monumenta antiqua post tanti viri obitum in lucem prodiere. plurimi autem sunt qui hanc historiam Narsetis veram ac genuinam esse arbitrantur, et facile Baronii difficultates eliminant, cum plures Narsetes illis temporibus floruisse ex historicis ostendant. praeter Petavium in Rationario temporum, pluribus veritatem huius historiae asserit Pagius ad annum Christi 567. qui tamen fallitur cum ait neminem ex auctoribus Graecis huius historiae Narsetis mentionem facere, cum fuse de ea Porphyrogenitus loquatur, scriptor Graecus decimi seculi fide dignissimus.

119, 6. *πάκτον tributum ex pacto indictum, quaevis pensitatio.* utitur frequenter hac voce eadem significatione scriptor noster. reperitur et apud alios scriptores Byzantinos eadem significatione. v. Ducangii Gl. Gr.

Ibid. 21. *κατῴκουν εἰς Παννονίαν*] habitarunt in Pannonia Longobardi annos 42, nempe ab a. Christi 526 ad 568. vide Diaconum de gest. Longob. 2 7 Meurs.

Ibid. 22. *καὶ ἀποστείλας*] Paulus Diaconus de gestis Longobar. 2 5: *itaque odio metuque exagitatus (Narses) in Neapolitanam civitatem secedens, legatos mox ad Longobardorum gentem dirigit, mandans ut paupertina Pannoniae rura desererent et ad Italiam cunctis refertam divitiis possidendam venirent. simulque multimoda pomorum genera aliarumque rerum species, quorum Italia ferax est, mittit, quatenus eorum ad veniendum animos posset illicere.* et Anastasius Bibliothecarius in Ioanne 3: *tunc egressus Narses de Roma venit Campaniam, et scripsit genti Longobardorum ut venirent et possiderent Italiam.* Meurs.

121, 2. De Sico et Sicardo v. Camillum Peregrinum in historia principum Longobardorum.

Ibid. 3. *Σιπενδοῦ*] non dubito quin hic pro *Sipendi* legendum sit *Siponti.* Sipontum quippe Apuliae Dauniae urbs est et colonia Romana. eadem Straboni *Σηπιοῦς* dicitur, *Σηποῦς* Ptolemaeo, et *Σιποῦς* Stephano.

Ibid. 14. *Καπαντὴν*] sic legitur et in mss. sed perperam: quippe haec urbs quam Landulphus episcopus ad pontem Casilinum fluminis Vulturni aedificaverat, appellatur a

scriptoribus Latinis *Capua Nova*, unde hic legendum videtur pro Καπαντήν, Κάπυαν νέαν: nam et paulo infra haec ipsa urbs a Landulpho episcopo constructa dicitur *Κάπυα*.

121, 14. ἀφ' οὗ δὲ ἐκτίσθη] haec Capua nova a Landulpho episcopo constructa fuit a. Chr. 856, distatque a veteri duobus miliaribus. ibi et cathedralem ecclesiam aedificavit, ut videre est in convexo pariete chori, musivo opere adornato. et in eadem urbe nova idem Landulphus evasit comes a. 862: v. Ughellum de episcopis Capuanis p. 380. ex verbis autem illis Porphyrogeniti "*ex quo autem haec Capua constructa fuit anni sunt* 73" colligitur Porphyrogenitum haec scripsisse a. Chr. 929, imperii sui 18: quippe Capua nova constructa fuit a Landulpho a. 856, cui numero annorum si addantur anni 73, invenietur annus 929.

Ibid. 17. μαστρομήλης et μαστρομίλιος *magister militum.* ita appellabatur urbis in Italia praefectus supremus, inquit Ducangius, citans hunc Porphyrogeniti locum. Venetiis item haec dignitas in usu erat: cf. Andreas Dandulus in Chronico (Murator. Rer. Ital. Script. t. 12. p. 136 E.). de hac pluribus agit Ducangius cum in Gl. Gr. tum in Gl. med. Lat. in v. *Magister militum.* κατεπάνω autem *capitaneus*, hoc est *praefectus exercitus.* vide utrumque viri doctissimi Glossarium.

Ibid. 20. Eustathius ad Dionysium: τὴν δὲ ῥηθεῖσαν Ἐνετίαν νῦν μὲν Βενετίαν φασίν. et Arrianus: καὶ τῇ ἐπιχωρίῳ γλώττῃ Βενετοὶ εἰς τοῦτο ἔτι ἀντὶ Ἐνετῶν κληΐζονται.

Ibid. 22. Ἰουστινιάνα] puto hic pro *Iustiniana* legendum *Iustinopolis*, quae hodie Italis dicitur *Capo d'Istria.*

Ibid. Κάστρον τοῦ Νούνου] hodie *Nonnum* vel *ad Nonum*, teste Cluverio.

122, 7. Κογράδον] hic pro *Cogradum* Gradum legendum esse nemo non videt: Gradus quippe (vulgo *Grado* et Venetis *Grao*) insula est orae seu ducatus Veneti confinium. huius autem insulae celebre est nomen ob patriarchas Gradenses; sed de origine huius patriarchatus multi multa tradunt.

Ibid. μητρόπολις] perperam Meursius legit ἀκρόπολις; quippe sequentia suadent μητρόπολιν ibi potius legendum quam ἀκρόπολιν seu *arcem*, dum ait καὶ πολλὰ λείψανα ἁγίων ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται. μητρόπολις autem hic significat *ecclesiam metropolitanam;* in qua quidem asservari reliquias sanctorum verius dixeris quam in acropoli seu *arce.* Gradus autem civitas metropolitica facta a Carolo magno, testibus Eginartho et Rheginone. postmodum vero a. Chr. 967

nis, et hic etiam de Dalmatis apparet ex iis quae toto hoc capite et sequenti scribit Porphyrogenitus.

125, 22. De Spalato sive, ut Porphyrogenitus habet, Aspalatho pluribus loquitur idem scriptor hoc ipso capite paulo infra.

126, 4. *Διόκλεια*] vide quae de urbe Dioclea et Diocletianis habet infra c. 35 scriptor noster, et nostras ibidem notas.

Ibid. 8. De hac autem expeditione Romanorum, qui Dalmatiam incolebant, in Sclavinos, quos hic Porphyrogenitus Abares sive Abaros appellat, et quomodo Dalmatia ab iisdem Sclavis occupata fuerit, pluribus scriptor noster agit capite sequenti; ubi vide quae adnotamus.

Ibid. 22. Salon colonia, navale Dalmatarum, urbs magna et antiqua: at hodie praeter paucas casas rudera, quae supersunt, sunt testes eius magnitudinis. de ea loquuntur passim scriptores et geographi veteres, sed perperam nonnulli ex recentioribus scribunt Diocletianum in ea condidisse palatia et arcem Clissam ibidem esse; quippe Spalatum sive Aspalathum, ubi erant palatia Diocletiani, quattuor milia passuum distat a Salone, decem milia ab arce Clissa. vide Io. Lucium de regno Dalmatiae et Croatiae, necnon Thomae archidiaconi Spalatensis historiam Salonitanam, et Iac. Sponii itinerarium t. 1. p. 106 sqq.

127, 3. *Κλεῖσα*] nimirum *Clissa*, non vero *Clusa*, ut Meursius perperam interpretatur. olim dicta fuit *Andetrium*, ut Lucius opinatur. haec hodie Latinis *Clissa* dicitur, Slavis *Klis*.

128, 4. De Rausio seu Ragusio et aliis Dalmatiae maritimis civitatibus, quae a Slavis non fuerunt occupatae, pluribus loquitur in fine huius capitis scriptor noster; ubi vide quae observamus.

Ibid. 5. *ὧν τινῶν καὶ οἰκήτορες*] incolae illarum urbium Romani appellati sunt, quod Roma illuc commigraverint, ut scribit Constantinus initio huius capitis, et quod Latinum sermonem diu servaverint, ut tradit Willelmus Tyrius 2 27. et quidem Ragusini cives ad undecimum seculum usque lingua Latina utebantur; postmodum vero quia multae familiae Slavorum Ragusium commigarunt, cives Ragusini paulatim patria lingua posthabita Sclava uti coeperunt, ut scribit Iacobus Luccari l. 1 *degli Annali di Ragusa* 15. quod vero ait Maurus Orbini Ragusinus, abbas Melitensis, in Opere cui titulus *il regno degli Slavi*, p. 173, in Illyrico, antequam a Slavis occupatum esset, Slava lingua semper Illyrici populos

usos fuisse, mihi quidem non probatur; quippe S. Hieronymi testimonium quod profert, non de alia lingua quam de Latina intelligendum est, ut pluribus viri docti probarunt. neque audiendi sunt qui de linguis et earum originibus scripserunt: opera quippe illa nugis plena esse comperio. ceterum licet Ragusini cives circa undecimum seculum uti Illyrica lingua coeperunt, non tamen a Slavis urbs Ragusina occupata fuit, cum ab origine sua urbs illa semper libera ac sui iuris fuerit, uti ex Porphyrogenito facile colligi potest et nos infra adnotabimus.

128, 14. *ἐπὶ Μιχαὴλ*] de hac defectione Dalmatarum sub Michaële Balbo loquitur et continuator Combefisianus p. 52. verum urbs Ragusinum nunquam Romano imperio paruit, sed ab ipsa sui origine semper libera suis legibus regebatur; quod quidem facile cognosci potest ex ipso Porphyrogenito.

Ibid. 22. *ζουπάνος* scriptoribus Latinis *zupanus*, *zuppanus* et *Iupanus*. dignitas apud Slavos. vide Io. Lucium de R. Dalm. et Cr. necnon notas Ducangii in Alexiadem p. 347.

129, 2. *ἐπὶ δὲ Βασιλείου*] plurimae Slavorum gentes baptizantur imperante Basilio Macedone. vide scriptores qui res huius imperatoris memoriae prodiderunt, necnon libellum seu fragmentum de Russorum ad fidem Christi conversione, quod ex codice ms Colbertino infra proferimus, cum de Russis ac Russia agimus.

Ibid. 14. Qui Porphyrogenito *Ἀρενταvοὶ* appellantur, a Cedreno *Ῥενταvοὶ* vocantur. cf. infra 36.

Ibid. 15. *καὶ γὰρ Παγανοὶ*] hanc ipsam rem repetit Porphyrogenitus pluribus infra c. 36, ubi de Arentanis. at fallitur cum hic tum ibi, dum ait Paganos Sclavorum seu Sclavorum lingua non baptizatos intelligi: quippe Paganus Latinis scriptoribus Christianis dicitur *gentilis* seu *idololatra.* vide Gl. med. et inf. Lat. Ducangii, ubi quamplurima loca praedictorum in medium proferuntur; unde facile quispiam intelligere poterit vocem hanc Latinam et non Slavam esse, maxime cum hac voce nostrates non utantur ad denotandos non baptizatos, neque quidquam apud ipsos significet. verum locus hic Porphyrogeniti ambigendi occasionem Ducangio praebuit in notis ad Alexiadem, ubi ait Anna "Scythas Latinorum more seu recepto Latinos idiomate et vocabulo *Paganos* appellabat." Pagani vox, inquit, Slavorumne propria fuerit an Latinorum, an vero eam Latini a Slavis hauserint, iure controverti potest, cum longe ante Slavorum

auditum nomen usurpent scriptores Christiani. etsi in confesso sit ante Constantinum magnum et Constantium vix usurpatum hac notione pro gentilibus et idololatris, ut pridem observatum a Baronio in notis ad Martyrologium. verum si Ducangius Sclavam linguam calluisset, et loca scriptorum illa quae in Glossario exhibet sedulo considerasset, procul dubio dixisset Porphyrogenitum hac in re errasse.

129, 19. *ὡς προέφημεν*] nimirum ab Heraclii imperio et maxime temporibus Michaëlis Balbi Dalmatae excusso Romani imperii iugo sui iuris facti sunt, ut paulo superius ait.

130, 2. *ἐλθόντων Σαρακηνῶν*] de hac Saracenorum expeditione in Dalmatiam loquitur idem Porphyrogenitus de Them. 2 11 et in avi Basilii vita n. 53, unde hausit quae in hanc rem habet Cedrenus. Zonaras autem paulo diversa habet.

Ibid. 3. *τοῦ Σάβα καὶ τοῦ Κλαφοῦς*] varie nomen horum ducum Saracenorum a scriptoribus effertur. Porphyrogenitus hoc capite primum *Saba* appellat, ut et Cedrenus: at de Them. 2 11 eundem *Saman* appellat, et in avi Basilii vita *Samban*. Erchempertus in Hist. Langob. ipsum *Seodam* nuncupat; qui quidem Anonymo Casin. et Leoni Ost. *Seodan*, denique auctori Chronici S. Vincentii de Vulturno *Sangdam* vocatur. at quem hic *Κλαφοῦς* nuncupat Porphyrogenitus, eundem de Them. 2 11 et in avi Basilii vita *Καλφοῦς* appellat. et quidem *Calphon* Soldani meminit etiam Leo Ost. 1 27.

Ibid. 5. *Βούτοβα*] hanc urbem Porphyrogenitus *τὴν Βούτοβαν* appellat de Them. 2 11, et in avi Basilii vita eidem *ἡ Βούτομα* dicitur, Cedreno vero *Βούταμα* vocatur. Plinio *Butua* dicitur, hodieque *Budua* appellatur.

Ibid. *Ῥῶσσαν*] eidem de Them. 2 11 et in avi Basilii vita *Ῥῶσα* haec urbs appellatur; hodieque etiam *Rosa* dicitur, non longe ab Ascruvio seu Ascrivio posita.

Ibid. *τὰ Δεκάτερα*] aliis scriptoribus Graecis *Δεκάταρα* dicitur, hodie Catarum, Catharum et Cattara, Slavis vero Cotor; de qua quidem urbe pluribus scriptor noster loquitur infra hoc ipso capite. haec autem urbs occupata fuit a Saracenis, excepta superiori tantum ipsius parte in alto ac praerupto monte sita, ubi hodieque arx munitissima cernitur. ceterum de urbe Cataro sic habet Iac. Luccari l. 1 *degli Annali di Rausa* p. 9: *ora ruinato il regno di Vladislau, i Bulgari passarono piu oltre, et abbrusciarono Onogoscie, Risano e Cataro, qual crebbe dalle ruine d'Ascrivio e di Kotor di Bosna, la qual rocca Rudingero al 2 lib.*

della Cosmografia chiama Vissikotor, ove nacquero Nedor, Miroslau e Vukascin, i quali aiutarono con le facolta loro l'edificio di Cataro.

130, 8. Ῥαουσίου] quae Ῥαοῦσιν et Ῥαούσιον dicitur Porphyrogenito et Cedreno, a Zonara appellatur Ῥαγούσιον.

Ibid. 12. Perperam in Zonara scribitur ὁ Ὀωρίφας pro Ὀρύφας vel Ὠρύφας. huius autem Nicetae patricii meminit Ludovicus II imperator in Epistola ad Basilium Macedonem imperatorem, ubi *Hadriatici servator* dicitur.

Ibid. 16. πολιορκήσαντες τὸ κάστρον Βάρεως] Erchempertus in Hist. Langob. c. 20: *per idem tempus Agareni Barim insidentes ceperunt, devastantes stirpitus, depraedare totam Apuliam Calabriam et pedetentim Salernum ac Beneventum depopulari initiarunt.* evocati autem Saraceni fuere a Radelgiso principe Beneventano in auxilium suum contra Capuanos, per Pandonem Castaldeum Barensem fidelem suum, ut habent Anonymus Casin. c. 8, Leo Ost. 1 27, et Chronicon S. Vincentii de Vulturno p. 694. sed cur dicatur Barium Rausiorum urbs Symeoni logothetae, causam apud alios scriptores non reperio. Sic ille ad annum 17 imperii Basilii Macedonis: Σολδανὸς ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς τὴν Βάρην κρατήσας, ἥτις ἐστὶν πόλις μεγάλη τῶν Ῥαουσέων, καὶ ἐν αὐτῇ κατοικήσας, πολλὰς ἑτέρας πόλεις καὶ χώρας κατελυμήνατο.

Ibid. 18. μέχρι Ῥώμης] ut porro Saraceni in finitimas provincias effusi imperium suum in Italia dilatarint, praeter Porphyrogenitum et alios scriptores Graecos, a nobis supra citatos, pluribus rem prosequitur Erchempertus c. 29, ut et Leo Ost. 1 32.

Ibid. 18. haec paulo diversa a Zonara narrantur; verum in hoc conveniunt omnes Graeci scriptores, Basilium Macedonem non modo destinatam pro Dalmatis classem in Italorum subsidium misisse, sed et Romanum pontificem et Ludovicum Franciae regem, ut suis copiis Italos adiuvarent, per epistolas impulisse. at scriptores Latini, Erchempertus nimirum et auctor chronici S. Vincentii de Vulturno, evocatum produnt Ludovicum Franciae regem a Capuanis et Beneventanis, Beneventi fines per Soram ingressum, Capuaque, cuius princeps rebellaverat, capta, anno sequenti multis fultum auxiliaribus Barim perrexisse, ac cum praedicto Sangdam Augustalem exercitum pugnam commisisse fudisseque Saracenos; deinde Materam ac Canusium expugnasse; reversum denique Beneventum, cum Saracenorum vires debilitatae admodum essent, misso exercitu Barim cepisse, et in ea Sangdam cum

aliis eius satellitibus. eadem ferme tradit et Leo Ostiensis 1 28, qui sane Ludovici expeditionem in annum 866 coniicit, Barimque quattuor annis ab eo obsessam ait. at Lupus Protospatha et Anonymus Barensis Barim a Ludovico captam fuisse scribunt die 3 mensis Februarii anni 868, Ind. 1. hinc videtur non optime congruere numerus 40 annorum, quem ponit Porphyrogenitus a capta a Saracenis urbe Bario ad diem qua ex Italia pulsi fuere iidem Saraceni a Ludovico II imperatore, Lotharii imperatoris filio. ceterum nomen Ludovici varie a Graecis scriptoribus effertur. Porphyrogenito hoc ipso capite dicitur *Λοδόηχος* et *Δολόηχος*, et de Them. 2 11 *Λοδοῦχος*; quod quidem scribae inscitia depravatum esse non dubito. in avi Basilii vita eidem scribitur *Λοδοΐχος*, Cedreno vero *Δολΐχος*. at ubique legendum *Λοδόηχος* vel *Λοδοΐχος*.

131, 8. *οἱ τοῦ κάστρου Ῥαουσίου οἰκήτορες*] satis illustre est hoc Porphyrogeniti testimonium ad urbis Ragusinae, patriae meae, antiquitatem comprobandam: quippe nono seculo, Basilio Macedone imperante, Slavorum principum auxiliares copias ad Barium urbem recuperandam in Apuliam nostrates propriis navibus transportarunt, ut Porphyrogenitus adnotat; quas procul dubio non habuisset Ragusina urbs nono seculo, nisi iam ab aliquot seculis fundata esset et tunc magna esset ac florentissima, metropolis totius Romanae gentis quae in Dalmatia erat, ut infra ex eodem Porphyrogenito dicemus. originem autem ac progressum Ragusinae rei publicae, et quando maxime floruerit in re navali subsequentibus seculis, facile quispiam intelligere poterit ex compendio Annalium Ragusinorum, edito ab illustrissimo Iac. Luccari patricio Ragusino, Italico idiomate, Venetiis 1605, et ex opere Mauri Orbini Ragusini, abbatis Melitensis, cui titulus *Il Regno degli Slavi*, edito Pisauri 1601; unde vires maritimae Ragusinae rei publicae quales fuerint tum cum haec scriberet, nimirum initio decimi septimi seculi, avorum nostrorum tempore, facile cognosci possunt. earum autem navium Ragusinarum, quibus ab anno Christi 1584 ad annum 1654 veluti auxiliaribus reges Hispaniarum usi fuere, catalogus editus est in opere cui titulus: *Le glorie cadute dell' antichissima ed augustissima famiglia Comnena.* *)

Ibid. 10. *Βάρεως*] quod ait hic Porphyrogenitus Barim totamque regionem ac praedam universam sibi habuisse imperatorem Romanum, Soldanum vero cum ceteris Saracenis

*) apposuit eum catalogum Bandurius p. 70—76. I. B.

abductum fuisse a Ludovico Franciae rege Capuam ac Beneventum, in dubium revocant nonnulli, eo quod Erchempertus, auctor chronici S. Vincentii de Vulturno, et Protospatha tradant Graecos demum Barim post excessum Ludovici imperatoris ingressos, ut a Saracenis, quorum vires quotidie invalescebant, sese tutarentur. Erchempertus c. 29 et Chronicon S. Vincentii: *hoc audientes qui Bari residebant, Gregorium Baiulum imperatorem Graecorum, qui tunc in Ydronto degebat, cum multis exercitibus ob Saracenorum metum Barim introduxerunt; qui statim apprehensum Castaldeum illiusque primores Cpolim misit, quibus iureiurando fidem dederat.* quod quidem in annum 875 Ind. 8 reiiciunt Protospatha et Anonymus Barensis, proinde post excessum Ludovici imperatoris, qui Ravennae obiit die 13 mensis Augusti anno 874.

Ibid. 20. ἐγέλασα] quae de Soldani risu, et ut a Capuanis et Beneventanis libertatem adeptus fuerit Soldanus, tradit hic et in avi Basilii vita Porphyrogenitus, eadem ferme Cedrenus ac Zonaras narrant. ceterum his consimilia narrantur a Theophylacto Simocatta 6 11 et a Theophane a. 13 Mauricii imperatoris, de rege quodam a Sesostri Aegyptiorum rege captivo facto.

133, 10. μὴ ἐάσαντες αὐτὸν εἰσελθεῖν] eadem ferme narrant Cedrenus et Zonaras, sed scriptoribus Latinis non conveniunt, qui Ludovicum custodiae tunc mancipatum fuisse ab Adelgiso scribunt. ita porro Erchempertus c. 34: *quibus ita patratis* (capta scilicet Bari) *videns diabolus suos eliminari Christoque universa restaurari, et damna inferni dolens, suo instinctu coeperunt Galli graviter Beneventanos persequi ac crudeliter vexare. qua de re et Adelgisus princeps* (Beneventanus) *adversus Lodoguicum Augustum erectus, cum suis Beneventi infra moenia degentem ac secure quiescentem, astu doloso sanctissimum virum, salvatorem scilicet Beneventanae provinciae, cepit et custodiis mancipavit, bonaque eius diripiens ditatus est, cunctosque viros exercitales expoliavit et fugere compulit.* iis consona tradunt Leo Ostiensis 1 38 et auctor chronici S. Vincentii; qui Ludovicum custodiae mancipatum fuisse ab Adelgiso narrant; a qua quidem infra 40 dies innumerabili Saracenorum exercitu ab Africa adveniente dimissus est, ut scribit Leo Ostiensis. at scriptor Annalium Francorum Metensium rem paulo aliter narrat a. 871: *Adalgisus imperatorem destitutum suorum viribus cernens iamdudum conceptam iniquitatem parturit, et cum suis fautoribus palatium, in quo imperator meridie quiescebat, occupare nititur. impera-*

tor clamore irruentium excitatus lecto desilit, arma corripit, et cum perpaucis corporis sui custodibus ad ostium domus turbatus procedit, aditumque ferro intercludens hostem a liminibus arcet. Adalgisus sentiens non sine discrimine ostia domus esse penetranda, ab introitu pedem retrahit palatiumque flammis exuri iubet. interea imperator dextras sibi dari petit, pacemque obnixe deposcit. cui responsum est non aliter petita impetraturum, nisi prius iureiurando promitteret nunquam se diebus vitae suae Beneventi fines intraturum, neque pro calumnia quam tunc patiebatur vindictam aliquando exacturum. allatis itaque sanctorum pignoribus, necessitate constrictus sacramentum quod ab eo exigebatur iuravit, statimque postero die a Benevento exiit. mox narrat ut anno sequenti Ludovicus imperator Romam venerit, et a Ioanne papa absolutus a sacramento Adelgisum tyrannum denuntiatum in Corsicam fugere compulerit, ac tandem Ludovicus a. 874 vitam finierit. ceterum de Ludovici captione similia habet Leo Ostiensis 1 38, ubi de Capua a Saracenis obsessa et a Ludovico fusis ibi Saracenis nonnulla, nihil tamen de legato Capuanorum ad Basilium misso, de quo Porphyrogenitus Cedrenus ac Zonaras loquuntur.

136, 17. *λέγεται Ῥωμαϊστὶ ὁ κρημνὸς λαῦ*] sic habetur et in mss. at Graecis *λᾶας, τοῦ λάαος*, vel *λᾶας, τοῦ λάου*, dicitur *lapis*. neque sola urbs Rausina, quod in loco praerupto sita fuerit, hoc nomen nacta est: quippe urbs etiam Laconicae aspero in loco sita *Λᾶ* dicitur apud Lycophronem; unde nomen sumpsere *Λαπέρσαι* Dioscuri. et quemadmodum a principio urbs illa Rausium sive Lausium dicta fuit Graecis, quod in loco praerupto sita esset, qui quidem locus pars est hodie urbis occasum solis hibernum spectans, sic postmodum initio seculi undecimi, cum multi ex gente Slava Rausium venerint inhabitandum, pomeria urbis septentrionem versus protulerunt, domosque ibi exstruxerunt; qui locus cum tunc esset silvosus et silva Slavis dicatur *dubrava*, urbs Rausium ab illa parte urbis tunc aedificata nomen sumpsit Slavisque nuncupata est *Dubrounik;* quod quidem nomen in hodiernum usque diem servat. ceterum verba illa Porphyrogeniti fortassis quispiam sic intelliget: *urbs Rausium non appellatur Rausium Latina lingua, sed quia in locis praeruptis posita est; praecipitium Graece vocatur Λαῦ, unde inhabitantes* etc. quasi diceres nomen urbis Ragusinae non est Romanum, seu non est a Latinis derivatum, sed a loco praerupto in quo sita est nomen Graecum accepit; quippe praecipitium Graece vocatur *λαῦ*. Graeci enim recentiores

τῇ Ῥωμαίων διαλέκτῳ et Ῥωμαϊστὶ aeque intelligunt Latinam et Graecam linguam.

136, 22. Hic pro *Πίταυρα* scribendum esse Ἐπίδαυρον nemo non videt; ideoque in versione hanc vocem emendavimus. urbem vero Epidaurum Dion et Mela in Parthinis Dalmatiae populis, quos Plinius Parthenos nominat, ponit. haec autem ipsa urbs Epidaurus colonia ab eodem Plinio dicitur, et legio 9 hic ponitur in antiqua inscriptione, ut scribit Ortelius. huius incolae non solum *Epidaurii* sed etiam Epitaurenses vocabantur, ut liquet ex antiqua inscriptione Aquileiae reperta, quam habet Gruterus. libet etiam proferre ex Io. Lucio antiquam inscriptionem, quae inter Epidauri rudera reperta fuit hodieque ibi permanet:

P CORNELIO DOLABELLAE COS VII EPVLON
SODALI TITIENSI LEG PROP D AVG ET TIB CAE AVG
CIVITATES SVPERIORIS PROVINCIAE HILLYRICI.

sequentes vero duas antiquas inscriptiones, quae olim ad portum Epidauri rupi insculptae cernebantur, hodieque, sive temporum diuturnitate sive fluctibus maris exesae fuerint, non comparent, ad me transmisit vir eruditissimus ac rei antiquariae studiosissimus Io. Natali Alleti, maritus sororis meae; quas quidem ille exscripsit ex libro Statutorum rei publicae Ragusinae; et quod ibi exesae illae essent, contulit cum altero codice, recentiori manu conscripto, qui asservatur cum multis aliis codicibus mss in bibliotheca Illustrissimi Seraphini Bona, patricii Ragusini. prima autem inscriptio sic habet:

LARTIDIA RECEPTA
CLARIDI CRISPI
COH. VIII. VOLVNT ANN.
XXVII. PATRONVS POSVIT
H. S. E.

altera vero sic:

T E R T I A.
I S M A R I E N S I S
A N N. XI.
H. S. E.

sed de Epidauro ac eius antiquitatibus agemus pluribus alio et loco et tempore.

137, 1. ἐκρατήθη] quo tempore Epidaurus ac reliquae urbes Dalmatiae maritimae ab Abaribus seu Slavis eversae fuerint, pluribus scribit Lucius *de Dalm. et Cr.*, c. 8 et 9.

Ibid. 4. Quomodo ampliata fuerit urbs Ragusina narrat Lud. Tubero l. 5 Comment. de temporibus suis. deni-

que 15 seculo pars illa urbis Ragusinae quae septentrionem spectat munita fuit, structuram curante Sigismundo Malatesta Arimini domino, ut scribit Iac. Luccari l. 3 Annalium.

137, 10. *τοῦ πρωτοσπαθαρίου*] perperam legitur in editis *τοῦ ἁγίου* pro *τοῦ πρωτοσπαθαρίου*; nec dubito quin in ms, quo Meursius usus fuerat ad suam editionem Constantini adornandam, scriberetur haec vox contracta seu, ut vulgo dicitur, abbreviata, nimirum litera *α* cum *ϑ* superscripto; quod quidem significat *πρωτοσπαθάριον*. v. notas ad c. 42.

Ibid. 11. *ἀπὸ Σαλῶνα*] interpretatus sum ac si legeretur *οἱ ἀπὸ Σαλῶνα*. hinc manifesto liquet recensitos a Porphyrogenito paulo superius viros, qui Ragusium demigrarunt, fuisse cives Salonitanos, ibique optime legi *μετοικησάντων*, non vero *κατοικησάντων*. quae sequuntur in Meursii versione corrupta ac depravata sunt; quod quidem factum puto librarii et non interpretis negligentia ac inscitia. hanc autem Meursii versionem cum secutus esset Lucius *de regno Dalm.* c. 14, ex his Porphyrogeniti verbis sic ratiocinatur. *at Rausina civitas, quamvis in regno Dalmatiae, de quo tractandum est, inclusa non fuerit, sub nomine tamen Dalmatiae continebatur; sed sicuti Dalmatia in orientalem et occidentalem divisa, orientalis Serviorum censebatur, occidentalis vero Croatorum, ita Rausium in orientali parte situm, a caeteris Dalmatis divisum, ius quoque separatum habuisse innuere videtur Porphyrogenitus: nam ait loco supra citato* Salonam transiisse Rausium, *id est, loco Salonae, totius antiquae Dalmatiae metropolis, Rausium partis orientalis Dalmatiae maritimae, quae Graecis parebat, in metropolim successisse.* atque Porphyrogenitus haec ita non intelligit, uti supra demonstravimus, licet urbs Rausium metropolis ac regina Dalmatiae fuerit hodieque sit, ut tradit Cedrenus, loquens de Saracenorum in Dalmatiam impressione: *προχωρούντων δὲ κατὰ νοῦν τῶν πραγμάτων τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἦλθον καὶ ὑπὸ τοῦ ὅλου ἔθνους μητρόπολιν, ἡ Ῥαούσιον λέγεται.* Ragusinam urbem metropolim universae nationis appellat et ipse Porphyrogenitus in avi vita n. 38, ubi de eadem Saracenorum in Dalmatiam impressione. numerum autem hunc quingentorum annorum, quem ponit Porphyrogenitus ab a. Chr. 949, quo haec scribebat, ad illud tempus quo Salonitani cives Rausium transierunt, corruptum fuisse a librario vel perperam Constantinum supputasse putat Lucius, cum Salonae eversio nullo modo ad Attilae tempora referenda sit, utpote quae superstes fuit Iustiniani tempore maximaque commoda Iustiniani ducibus bello Gothico praebuit. quomodo autem Dalmatia a variis barbaris vexata ac possessa et a Iustiniano simul cum Italia re-

cuperata fuerit, quomodo eadem Dalmatia a Slavis populata, denique quando Dalmatia ab Abaribus vel Slavis occupata et civitates maritimae destructae fuerint, pluribus haec omnia a Lucio c. 7 8 et 9 pertractantur, sed ita tamen ut non omnem scrupulum mihi demat.

137, 13. *τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Στεφάνου*] hanc aedem S. Stephani aedificatam fuisse a Polymiro rege, in eaque reliquias Nerei Achillaei et Pancratii martyrum, necnon Petronellae ac Domitillae virginum, ab eodem rege Roma asportatas, repositas fuisse scribit Tubero 5 l. l. templum autem hoc S. Stephani cum aliis omnibus templis ac aedificiis urbis Ragusinae eversum fuit illo horrendo terraemotu qui a. Chr. 1667 accidit.

Ibid. 15. *Ἀσπαλάθου*] urbs Spalatum sive Aspalatum, quae olim Diocletiani palatium fuit, habitari coepta est a Salonitanis civibus postquam Salona a Slavis seu Gothis eversa fuit, ut scribit Thomas archidiac. Spalat. in Hist. Salon. c. 10. vide et historiam Michae Madii editam apud Lucium c. 15.

Ibid. 19. *ἐπισκοπεῖον*] hic non significat *aedem sacram episcopalem*, ut Ducangius existimavit in Gl. Gr. ubi laudat hunc Porphyrogeniti locum, sed *domum episcopalem*, quae prius erat domicilium Severi Salonitani civis, qui quod ceteris maiore auctoritate polleret, magnus Severus appellabatur, ut scribit Thomas archidiac. l. l. idem scriptor c. 11 sic de episcopio habet: *tunc praenominatus Severus domicilium suum, quod in Spalato sortitus fuerat, quando de insulis redierunt, donavit ecclesiae cum turri angulari et palatio, episcopium ibi fieri statuens. ibique venerabilis praesul Ioannes primitus habitare coepit.* de aede vero sacra episcopali sic idem subiungit: *videns ergo populum in divini cultus amore succrescere, statim aggredi coepit opus laudabile, et templum Iovis, quod in ipso Augustali aedificio excelsioribus fuerat structuris erectum, ab idolorum mundavit figmentis, ianuas in eo serasque constituens. tunc solemnitate dedicationis indicta magnus undique populus coadunatus est. fecit ergo ex fano illo ecclesiam, consecrans eam in magna devotione et tripudio omnium qui convenerant, ad honorem dei et gloriosae virginis Mariae. clerum autem ibi statuit, qui divini cultus obsequia diebus singulis exerceret.*

Ibid. 20. *τοῦ ἁγίου Δόμνου*] corpus S. Domni seu Domnii et corpus S. Anastasii martyris, de quo loquitur paulo infra scriptor noster, Salona translata fuerunt Spalatum, et

in ecclesia dei genitrici sacra, quae prius fuerat Iovis delubrum, reposita, ut tradit laudatus archidiaconus c. 12.

138, 4. *τὸ τεῖχος τοῦ τοιούτου κάστρου*] horum autem murorum, inquit Lucius c. 10, pars maior integra extans magnificentiam Romanam testatur; ex iisdemque cognoscitur quam facile a Slavis Salonitanorum reliquiae se defendere possent. urbis vero Spalatensis descriptionem exhibuit Iac. Sponius in suo Itinerario. nonnullas item inscriptiones Spalati repertas profert idem t. 3 p. 79 et seqq. sed illae ad Salonam potius quam ad Spalatum pertinent. ceterum qui res Salonitanas ac Spalatenses accuratius discere cupit, consulat Lucii eruditissimum opus de r. Dalm. ac Cr.

Ibid. 4. *βήσαλον later.* vide Comment. in Antiq. CP. 4 206. quid vero *ἐγχώρηγος*, vide eorundem Comment. 1 12.

Ibid. 10. *κοσμίτης*, iuxta Goarum ad Cedrenum et ad Euchologium, architectis est *tota epistelii compages ex coronide Zophoro et ei subiecta trabe coagmentata*, sic dicta quod columnarum aedificium *κοσμεῖ*. vide Ducangii Gl. Gr.

Ibid. 18. Tetrangurium et Tetranguria Plinio et Ptolemaeo *Tragurium*; et ita hodie appellatur; sed vulgo *Trau* dicitur. Tragurium vero, inquit Lucius, in peninsula tunc existens tenui isthmo continenti iungebatur: ideo facile a parte continenti obversa muniri potuit, et ex proxima insula, Boa dicta, portum efficiente ipsique supereminente, defendi. quando autem effosso isthmo in insulam redactum fuerit Tragurium, nulla memoria reperitur: tempore tamen, quo Bela IV rex Ungariae a Tartaris fugatus eo secesserat, insulam fuisse testatur archidiaconus Spalatensis c. 40. Tragurium Io. Lucii patria, quam ille et scriptis et natalibus illustravit.

Ibid. 23. *Λαυρέντιος*] reliquiae S. Laurentii martyris perpetuo in urbe Roma asservatae fuerant hodieque permanent.

139, 1. *τὸ κάστρον τῶν Δεκατέρων*] idem Porphyrogenitus paulo superius hoc ipso capite hanc urbem *τὸ κάστρον τὰ Δεκάτερα* appellat. vide quae ibi adnotavimus. ceterum hanc urbem alii Ascrivium seu Ascruvium appellant; alii vero eam diversam ab Ascrivio esse arbitrantur, sed ab Ascrivii ruinis hanc crevisse aiunt.

Ibid. 12. *Ἰὰμ ἔρατ*] *Iadera* et hodie *Iadra* urbs et colonia antiquissima: COL. CLAVDIA AUGUSTA FELIX IADERA. notat ex nummo Claudii Ligorius. Italis dicitur *Zara*, Slavis vero Zadar. pluribus de hac urbe agit Lu-

cius. in hac autem urbe supersunt quamplurima monumenta testes ipsius antiquitatis nobilitatisque: cf. Sponius.

139, 12. ἦτον pro ἦν barbarum est. occurrit saepe apud Anonymum de bello sacro et Demetrium Zenum in Batrachomyom. MEURS.

Ibid. 15. *Διάδωρα*] notandum quod hic ait Porphyrogenitus urbem hanc Iaderam seu Iadram vulgariter appellari Diadoram.

Ibid. 19. *τῷ Χαλκοπρατίων ναῷ*] de aede deiparae sacra, quae erat in Chalcopratiis, pluribus egimus Comment. 2 76.

Ibid. 21. *ἐξ ὑλογραφίας*] Meursius *ἐκ στηλογραφίας* legendum ait, et Salmasius ad Plinium p. 1219 *ξυλογραφίας.* sed perperam uterque, cum legi debeat, ut in ms cod. Regio habetur *ἐξ ὑλογραφίας ἀρχαίας.* recentiores quippe scriptores *ὑλογραφίαν* pro *κηρογραφίαν* dixere, ut hanc distinguant a musivaria: duplicem enim picturam statuunt, alteram *διὰ κηροχύτου ὕλης*, id est cum cera et coloribus in quavis materia, alteram *διὰ ψηφίδων* sive opere musivario. Theodosius episcopus Amorii in Synodo 7 act. 4: *αἱ ἅγιαι καὶ σεβάσμιαι εἰκόνες καὶ ζωγραφίαι καὶ ὑλογραφίαι καὶ διὰ μουσείων.* Theophanes a. 27 Copronymi: *τῷ δ' αὐτῷ ἔτει Νικήτας ὁ ψευδώνυμος πατριάρχης τὰς ἐν τῷ πατριαρχείῳ εἰκόνας τοῦ μικροῦ σεκρέτου διὰ μουσείου οὔσας ἔξεσεν, καὶ τοῦ μεγάλου σεκρέτου τῆς τροπικῆς ἐξ ὑλογραφίας οὔσης ἔξεσεν.* ubi S. Nicephorus Cp. loco laudato habet *ἐκ κηροχύτου ὕλης.* v. quae habet Ducangius in Gl. Gr. v. *Κηρόχυτος γραφή*, ubi de pictura, quae fit resolutis igne ceris cum penicillo, pluribus agit.

Ibid. 22. *συγκοπή opus tessellatum* significat. Continuator Theophanis 3 7: *ἐκ συγκοπῶν δὲ καὶ διαφόρων χροιῶν τὸ ἔδαφος πᾶν.*

140, 3. *μέχρι Βενεβενδοῦ*] quasi Beneventum ad mare Adriaticum situm sit: verum trium ferme dierum itinere ab eo distat, et a Neapoli 32 miliaribus.

Ibid. 6. *ἡ Βέκλα*] quae Porphyrogenito Becla appellatur, *Οὐεγία* Ptolemaeo dicitur, Plinio vero *Vegium; Viglia* hodie nuncupatur, Italis *Veglia*, Slavis *Kirk.*

Ibid. *Ἄρβη* Arbum hodie nuncupatur et Arba, Italis *Arbe*, Slavis *Rab.*

Ibid. 7. *Ὄψαρα* hodie Absarus vocatur. dicta fuit olim haec insula et urbs eiusdem nominis *Absorus* et *Absyrtium.* Italis *Osero* dicitur.

145, 11. De Diocletianis et eorum regione, de Terbuniatis, Zachlumis et Paganis loquitur pluribus infra scriptor noster.

Ibid. 24. Ῥαστῶζα eadem fortassis quae hodie Slave *Rat*, regio sub dicione rei publicae Ragusinae.

Ibid. Μοκρόν Slave *Mocro*.

Ibid. Δαλέν eadem fortassis quae Dalluntum Antonino, nisi ibi pro Dalluntum legendum sit Dalminium, ut Ortelius suspicatur.

146, 5. Μέλετα Latine *Melita*, Slave *Mliet*.

Ibid. Κούρκουρα] haec ipsa insula infra c. 36 dicitur Porphyrogenito ἡ Κούρκρα, Latine *Corcyra*, Slave *Karkar*; nostratibus vero *Corciula* appellatur.

Ibid. Βάρτζω] eadem insula paulo superius cit. l. vocatur ὁ Βράτζης Porphyrogenito. Latine autem *Brachia* dicitur, Slave *Brac*.

Ibid. Φάρος] hanc insulam τὸ Φάρα Porphyrogenitus vocat l. l. Latine dicitur *Phara*, Slave *Huar*.

Ibid. 9. ἡ χώρα τῆς Χρωβατίας] hic describit Porphyrogenitus regionem Croatorum, qui in Dalmatiae occidentali parte, tam maritima quam mediterranea, sedem fixere et regioni illi Croatiae sive Hruatiae cognomen dederunt, quod etiamnum in parte retinet. hos autem veros terminos Croatiae fuisse ostendit Lucius l. 2.

147, 14. τὸ δὲ κάστρον τὸ Ῥαούσιον] at non longe post Porphyrogeniti tempora Ragusina res publica a Serviae principibus terras et insulas obtinens territorium terra marique dilatavit, ut scribit Iac. Luccari in Annalibus Ragusinis.

148, 4. τὸ δὲ Χρωβάτοι τῇ τῶν Σκλάβων διαλέκτῳ] cf. Lucius c. 11.

Ibid. 16. τοῦ βασιλέως Ἡρακλείου] quando Dalmatia ab Abaribus vel Slavis occupata fuerit, pluribus agit Lucius 1 9. de baptismo autem Croatorum diximus nonnulla supra ad c. 30, et Lucius loquitur pluribus de eodem c. 11.

149, 2. Chrobati igitur sub Porino duce, Porgae patre, Abares ex Dalmatia expulerunt tempore Heraclii, ut Porphyrogenitus hic paulo superius et capite praecedenti narrat: deinde Porga eorum duce baptizatos eosdem Chrobatos fuisse ait.

Ibid. 23. Τερπημέρη τοῦ ἄρχοντος] de Croatorum ducibus et eorum stirpe pluribus agit Lucius 2 1.

150, 3. εὐλαβῶν] Meursius legendum ait εὐσεβῶν, et

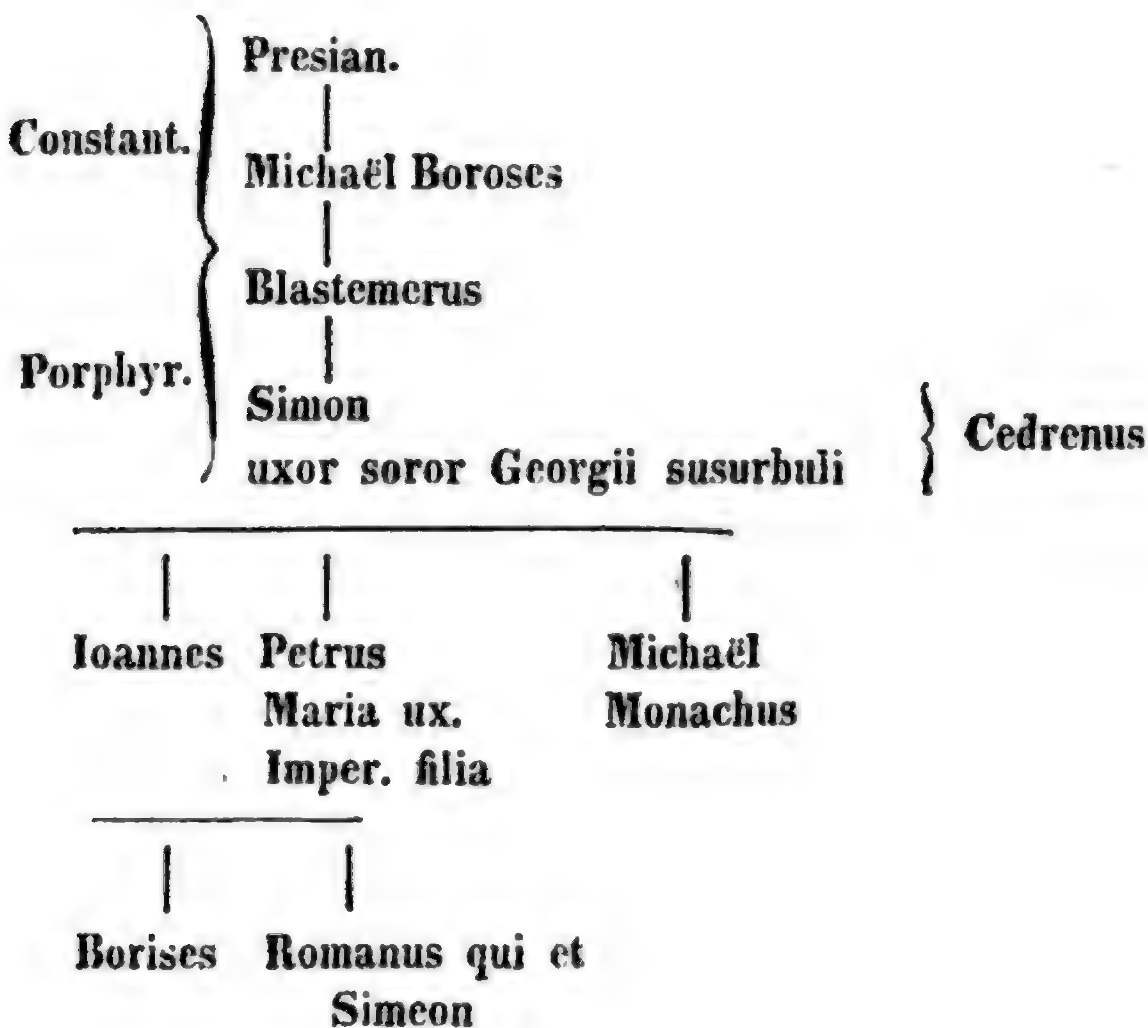
paulo infra pro εὐλαβῆς εὐσεβῆς; sed fallitur, cum vox εὐλαβῆς apud scriptores Christianos eadem saepe significat quae εὐσεβής, nimirum *religiosum ac pium.*

150, 11. κοντοῦρα et κονδοῦρα genus navigii apud Croatos, quod sagena minus est; quippe sagenae, ut scribit Porphyrogenitus paulo infra, 40 viros habent, condurae vero seu conturae, quae maiores sunt, 20 viros habent, minores vero 10 tantum. nostratibus autem hoc navigii genus etiamnum *gundula* dicitur.

Ibid. 15. τὸν κόλπον τῆς Δελματίας maris Dalmatarum meminit Porphyrogenitus et in avi vita. quando autem mare Illyricum seu Adriaticum *Dalmatici* appellationem acceperit docet Lucius 1 6.

Ibid. 22. Βορώσης] capite sequenti scribitur Βορίσης; ab aliis vero appellatur Vorizes vel Burichius. libet autem hic regum Bulgariae stemma ex Porphyrogenito et aliis scriptoribus Graecis exhibere.

REGES BULGARIAE EX AUCTORIBUS GRAECIS.

Comes Comitopulus

Samuel | David | Moses | Aaron

Samuel: Cossara uxor S. Vladimiri | Romanus dictus Radmir et Gabriel

Aaron: Ioannes dictus Bladislaus | Alusianus

Ioannes dictus Bladislaus: Petrus cognomento Delcanus

151, 5. *Νόνα*] Slave nuncupatur *Nin.*

Ibid. *Βελόγραδον*] Latine *Belgradum* vel *Alba maris*, ad differentiam tam Albae Ungaricae, quae Regalis, quam Serviae, quae Graeca dicebatur. nautis autem *Zara vecchia* appellatur.

Ibid. *Βελίτζειν* forsan Belina in Bucoviza.

Ibid. *Σκόρδονα* Latine dicitur *Scardona*, Slave *Scradin.*

Ibid. *Χλεβένα* vel Chlebna Slave appellatur *Hliuno.*

Ibid. 6. *Στόλπον* forsan Stulba prope Bistrizam flumen Hliuni, inquit Lucius.

Ibid. *Τενήν* Latine Tinninium, Slave *Knin.*

Ibid. *Κόρι* Latine Corinium, Slave *Karin.*

Ibid. *Κλαβώκα* forsan Klapaz prope fontes Unae. ceterum multa nomina civitatum, inquit Lucius p. 48, cum ipsis zupaniarum nominibus conveniunt.

Ibid. 7. *καβαλλαρικὸν* hic substantive pro *equitatu.*

Ibid. 12. *τὸ τοῦ λαοῦ πλῆθος*] sicuti ex enumeratione civitatum apparet Porphyrogenitum hic describere tantum occidentalem Dalmatiam maritimam, a Croatis tunc possessam, praeter oppida maritima, quae Romani vel Dalmatae tenebant, ita hic videtur vires integras totius regni Croatorum describere: quippe pars illa sola occidentalis Dalmatiae neque tot equites ac pedites habere potuit; neque sola loca littoralia continentis sine insulis tot sagenas ac conduras habuisse probabile est.

Ibid. 13. *Κρασημέρη*] hic Cresimir appellatur et maioris cognomine donatur in Cresimiri regis abnepotis literis, quae editae habentur apud Lucium p. 76.

Ibid. 14. *Μιροσθλάβον*] hic ab aliis Dircislavus appel-

latur; et eundem primum titulum regium ab imperatore Cpolitano consecutum argui potest ex eo quod scribit archidiaconus Spalatensis c. 13. sed fallitur archidiaconus, dum Theodosium a. Chr. 970 imperasse scribit; quippe ille annus fuit primus imperii Ioannis Zimiscae.

151, 15. Hic Pribunia vel Pribunius idem fortassis qui in veteribus privilegiis Pribinna Gussichus appellatur. v. Lucium p. 77 seq.

Ibid. 19. κονδούρας] puto hic deesse numerum condurarum et equitatus peditatusque, ut optime et Meursius monuerat.

152, 12. εἰς τὸν παρ' αὐτοῖς Βόϊκι τόπον] ex iis quae supra ait scriptor noster de magnae Chrobatiae Turciae ac Franciae situ, facile cognosci poterit regio illa quam ab initio Serbli possederunt *).

Iibd. 21. Σέρβλοι δὲ τῇ τῶν Ῥωμαίων διαλέκτῳ] Serviorum igitur vocabuli originem Graeci a Latino sermone derivant, nimirum a servitute, ut ait hic Porphyrogenitus; ex quo quidem mutuatus est Willelmus Tyrius ea quae scribit 20 4, quando cum imperatore Emanuële in Servia praeliaturo se venisse ait. atqui in hac Serblorum nominis a servitute denominatione, inquit Lucius in Notis ad Historiam Diocleatis de Regno Slavorum, Graecos et ex eis Latinos hallucinatos sciunt, quicunque Slavum idioma callentes contermini Serblianis sunt.

153, 17. πρεσβύτας, inquit Meursius, vocat hic τοὺς πρεσβυτέρους.

154, 15. Michaël, qui hic ὁ Βορίσης dicitur, capite praecedenti ὁ Βορώσης appellatur.

155, 1. ἕως τῆς Ῥάσης] sic etiam mss. sed legendum fortassis *usque ad Rasciam*, non vero Rhasen, ut ait Meursius.

156, 4. τὴν Δοστινίκαν] hanc ipsam urbem vocat Porphyrogenitus ad finem huius capitis τὸ Δεστινίκον.

Ibid. 12. ὁ πρωτοσπαθάριος Λέων] *non possum*, inquit Meursius, *divinare quid sibi velit compendium hoc scribendi; itaque in versione mea asteriscum eius loco posui. occurrit autem pluries in hoc nostro.* occurrit quidem primum c. 29, ubi perperam legerat Meursius τοῦ ἁγίου Στεφάνου, cum ibi legatur τοῦ $\overset{\vartheta'}{\alpha}$ Στεφάνου, id

*) Subiunxit Bandurius p. 99—107 Matthaei Gondolae, patricii Ragusini, libellum de religionis catholicae in Turcia Europaea condicione.

est τοῦ πρωτοσπαθαρίου Στεφάνου; quippe litera α cum θ superscripto πρωτοσπαθάριος vocem intelligi, ex iis quae infra ad c. 42 dicturi sumus, manifesto constabit. ὁ ῥαβδοῦχος autem Meursius vertit *lictor*; ita et nonnulli alii ad Codinum putant hanc vocem Latine interpretandam, ubi inter dignitates aulae Cpolitanae ῥαβδοῦχος recensetur. Goar. p. 37 οἱ ῥαβδοῦχοι *satellites virgis armati* interpretatur; putatque rhabduchos haud diversos fuisse a manglabitis, qui et ῥαβδοφόροι nonnunquam appellantur. observo, inquit ille p. 76, Bardariotas istos, de quibus sermo, ῥαβδούχους a *fustibus* gestatis dici apud Nicetam Andronici 2.

156, 21. πόλεμος εἰς Ἀχελών] in editis legitur πόλεμος ἀχελών: ubi Meursius haec adnotat: *quid hoc sit, non intelligo.* at Ἀχελῶος et Ἀχελὼν Bulgariae castellum reperitur apud Cedrenum, et apud Anonymum Combefisianum p. 240 Ἀχελῶος flumen appellatur, ad quod ait idem scriptor inter Romanos atque Bulgaros commissum fuisse praelium, et victoriam a parte Bulgarorum stetisse. quod quidem accidit die 20 Augusti, indictione 5, a. Chr. 917. de quo quidem bello videtur loqui hic Porphyrogenitus.

159, 9. Tzeesthlabus hic Serviae princeps ea ferme qua Porphyrogenitus aetate vivebat, scilicet circa annum 950. horum autem principum series longe alia est apud Diocleatem, nomina etiam et ab iis acta prorsus diversa. quod inde factum puto, quod Dalmatiae continentis et Dalmatiae maritimae, interdum etiam Croatiae principes Diocleates confuderit; qui sane scriptor circa annum 1152 floruit. ideoque hac in re multo maiorem fidem meretur Porphyrogenitus quam Diocleates, utpote qui longe ante ipsum vivebat. horum autem principum Serviae, quorum in praesenti libro mentionem facit Porphyrogenitus, libet hic ob oculos stemma proponere.

CONSTANTINI PORPHYROGENITI PRINCIPES SERBLIAE.

N qui ad Heraclium imperatorem confugit

. . . .

. . . .

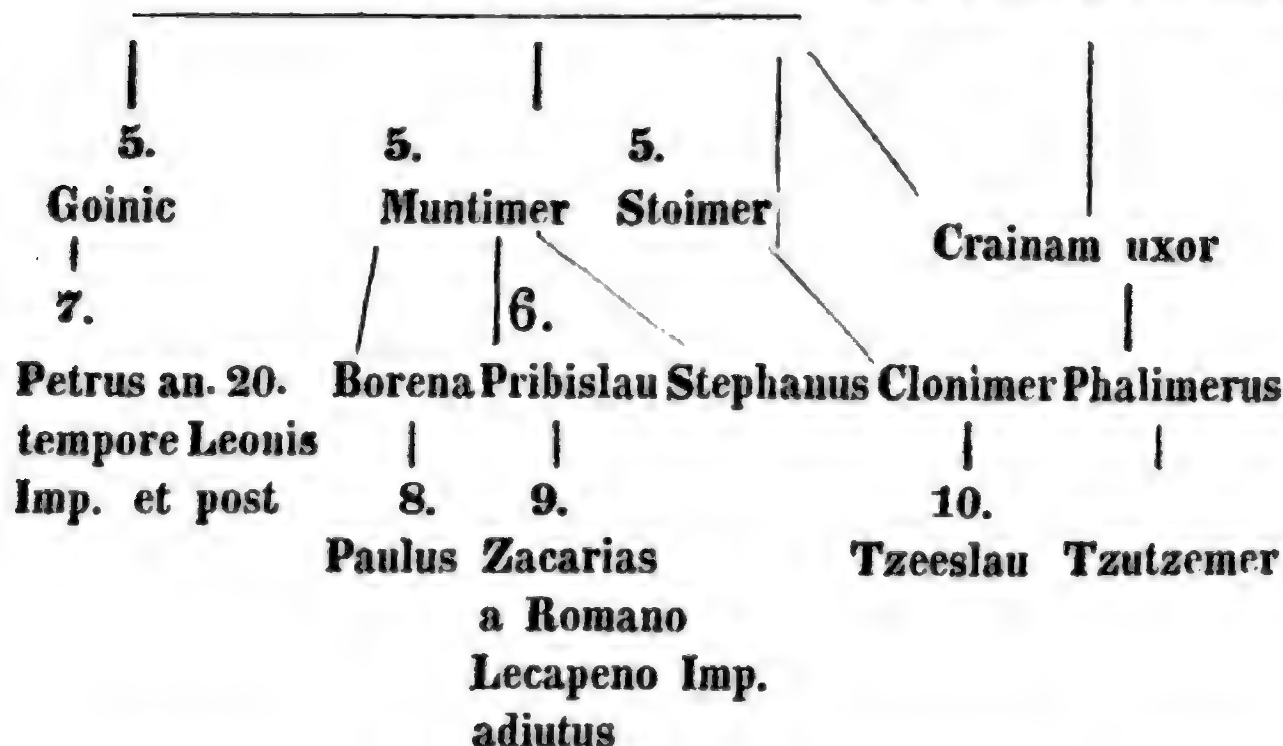
post annos aliquot

1. Boisestlavus

2. Radoslavus

3. Prosegoes

4. Blastemerus Bela princeps Tribunis

159, 21. *Βόσωνα*] Bossena Cinnamo *Βόσθνα* appellatur. huius autem regni seu Provinciae principum seriem exhibet Ducangius in Familiis Dalmaticis.

160, 3. Zachlumorum regionis terminos describit Porphyrogenitus supra c. 30.

Ibid. 9. *οἱ δὲ νῦν ἐκεῖσε οἰκοῦντες*] quomodo Serbli Zachlumorum terram occuparint, pluribus capite praecedenti narrat scriptor noster.

160, 14. ἤγουν ὀπίσω] Zachlumi dicti sunt, inquit Porphyrogenitus, a monte Chlumo nuncupato; et alias Sclavorum dialecto Zachlumi dicuntur ii qui post collem habitant. atqui si ita est, *Sachlumi* appellandi sunt potius quam Zachlumi, neque ita Slavorum dialecto vocandi sunt omnes qui post collem habitant, sed tantum qui post montem Chlumum habitant; quippe *sa* Slave *post* significat, Chlumus vero nomen proprium montis est.

161, 1. τὸ Σταγνόν] urbs episcopalis sub dicione rei publicae Ragusinae. huic ecclesiae praeest hodie Illustrissimus antistes Franciscus Volanti, avunculus meus, vir et pietate et doctrina insignis.

Ibid. 6. χώρα μία ὑπάρχει] eandem terram esse Terbunitarum et Canalitarum docet Porphyrogenitus et supra c. 30, ubi Terbuniae principatus terminos describit. at hodie Terbuniae principatus Turcis paret; episcopus vero Terbuniae, unus e suffraganeis archiepiscopatus Ragusini, eligitur a senatu Ragusino, fortassis quod Mercanensis episcopatus cum Terbuniensi iunctus esset, et Mercana sit sub dicione rei publicae Ragusinae. hodie autem Terbuniensem episcopatum obtinet Illustrissimus Antonius Reghius, consobrinus meus, vir a pietate et a studiis omnino laudabilis.

Ibid, 20. Καναλή] Canale seu Canalis sub dominio rei publicae Ragusinae, olim ager Epidaurius. neque Canale seu Canalis regio illa dicta est, ut putat hic Porphyrogenitus, quod Canale Serblorum idiomate *viam plaustri* significet: nam, inquit ille, propter loci planitiem servitutes omnes plaustris praestant; cum nulla hodie ibi sint plaustra. sed regio illa ab aquae ductu lingua Epidauria Canalis appellatur, ut scribit Lud. Tubero l. 5 Comment. de temporibus suis.

162, 8. Diocleae regionis terminos describit Porphyrogenitus supra c. 30.

Ibid. 16. ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς Διοκλητιανός] atqui longe ante Diocletianum imperatorem Dioclea urbs extabat, cum huius meminerint Ptolemaeus et Plinius. non igitur huic urbi nomen Diocletianus dedit, sed potius ille ab ea nomen accepit quod in ea natus est, et a matre Dioclea pariter appellata, ut scribit Sex. Aurelius Victor. similia habet Paulus Diaconus l. 10. Diocles vero Diocletianus ante imperium dicitur et Lactantio, seu potius Lucio Caecilio, de Mortib. persecut. c. 9 et 19; ubi vide quae hac de re doceat eruditissimus vir nostrique amantissimus Nicolaus le Nourry, sodalis noster.

Ibid. 17. νυνὶ δέ ἐστιν ἐρημόκαστρον] Doclea seu Dioclea urbs eversa a fundamentis fuit circa finem decimi seculi

a Samuele Bulgarorum rege; eiusque vestigia ac ruinae marmoreaque monumenta sub aquis visuntur in lacu Lygnistri, ad quem sita fuit, ut scribit Lud. Tubero l. 8. falluntur ergo scriptores illi qui Diocleam hodie *Antibarim* aut *Medon* aut *Catarum* appellant, cum primum destructa fuerit Dioclea a Slavis, deinde a Bulgaris, tandem erumpentibus subito aquis absorpta. Dioclea autem urbe a Bulgaris, uti iam diximus, eversa Ioannes archiepiscopus Docleensis Ragusium se contulit; atque ab eo tempore ecclesia Ragusina archiepiscopalem dignitatem accepit a Benedicto V pontifice maximo, ut scribit Seraphinus Razzius Florentinus ordinis S. Dominici, in Historia archiepiscoporum Ragusinorum, quae Italico idiomate conscripta, asservatur manuscripta in Bibliotheca S. Marci Florentiae.

163, 4. *οἱ Παγανοί*] terminos Paganiae describit Porphyrogenitus supra c. 30. unde constat Narentanos sive Paganos eam partem continentis Dalmatiae obtinuisse quae a Cerina Naronem versus protenditur. flumen et zupanias tres habet.

Ibid. 11. *μὴ καταδέξασθαι αὐτοὺς τῷ τότε καιρῷ βαπτισθῆναι*] Chrobati ac Serbli, uti ad c. 30 adnotavimus, fidem Christi susceperunt Heraclio iuniore imperante; Pagani vero sive Arentani baptizati fuere sub Basilio Macedone, ut Porphyrogenitus scribit c. 29, quemadmodum etiam plures alii ex Slavis, qui Dalmatiam incolebant, ut ipse tradit eodem loco et in vita Basilii n. 54 ed. Reg. quod quidem congruit cum Platina, qui Hadriano secundo pontifice et Suetopolo principe Dalmatiae Sclavos Christi fidem suscepisse ait in vita Ioannis XIII, quem pro XIV ponit. haec autem Platinam ex Blondo, Blondum vero ex chronico Andreae Danduli exscripisse aiunt; ubi sic legitur: *huius autem B. Cyrilli praedicatione Sueropolis rex Dalmatiae, qui ab Odrillo germano Totilae regis Gothorum originem duxerat, cum toto suo populo fidem catholicam suscepit.* verum Dandulus haec sub Michaële contigisse scribit, Platina vero sub Basilio Macedone. neque soli Arentani ac nonnulli alii ex Slavis Dalmatiae accolis sub Basilio Macedone baptismum susceperunt; verum et Bulgaros ad meliorem frugem revocavit idem imperator, Russisque persuasit ut sacrum baptisma susciperent, quemadmodum narrat laudatus Porphyrogenitus in avi vita n. 95 et 96. de Russorum autem ad fidem Christi conversione libet hic proferre historiam, quae a principio mutila est; quam quidem reperi in codice ms Colbertino recenti manu conscripto n. 4432, et Latinam fecimus. sic igitur habet.

Καὶ τὰ τοῦ σεβάσματος τούτων καλῶς καταμάθωσιν. οἱ δὲ τὸ τοῦ λόγου εἰπεῖν πτερωτοὶ γενόμενοι τὴν Ῥώμην καταλαμβάνουσι, καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα ἐρευνῶσι καὶ σκοποῦσι καὶ καλῶς περιεργάζονται τῶν τε θείων ναῶν τὴν εὐπρέπειαν καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ τὸν πατριάρχην αὐτὸν ὁρῶσι, τὸν καὶ πάπαν καλούμενον, καὶ λόγους ὠφελείας παρ' αὐτοῦ πλείστους ἀκούουσιν. καὶ οὕτως σπουδαίως παλινδρομοῦσι καὶ ἑαυτῶν καταλαμβάνουσι χώραν καὶ πρὸς τὸν μέγαν ῥῆγαν ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσι, καὶ ἅπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν κἀκεῖσε καλῶς ἐξαγγέλλουσιν· εἶναι δὲ μεγάλα καὶ ἀληθῆ διεβεβαιοῦντο πάντῃ, καὶ οὐδὲν δέονται ἑτέρας τινὸς ἀναψηλαφήσεως καὶ ἐρεύνης. καὶ "εἰ θέλεις" ἔφησαν, "λαμπρότατε καὶ ἐνδοξότατε ἡμῶν αὐθέντα καὶ ἄρχον, τὴν τούτων πίστιν δέξασθαι, 'μήνυσον αὐτοῖς, καὶ καλῶς τὰ ἐκείνων μυήθητι." ὡς δὲ οἱ σὺν ἐκείνῳ ἄρχοντες πάντα ἤκουσαν, μᾶλλον δὲ οἵτινες καὶ πρώην αὐτῷ συνεβούλευσαν, πάλιν πρὸς αὐτὸν καὶ αὖθις εἰρήκασι "οὐ καλὸν φαίνεται τοῦτο γενέσθαι πᾶσιν ἡμῖν, ἐὰν μὴ οἱ αὐτοὶ καὶ τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καλῶς δοκιμάσωσι καὶ καταμάθωσιν, ἐπειδὴ καὶ ταύτην πόλιν μεγάλην τινὰ καὶ κρείττονά τινες εἶναι διαφημίζουσι. λοιπὸν ἄξιόν ἐστιν ὅπως καὶ ταύτης τὸ σέβας καὶ τὴν λατρείαν οἱ αὐτοὶ ἐρευνήσωσι καὶ ἀναψηλαφήσωσι, καὶ οὕτως ἀμφοτέρων

2 *σπερωτοὶ* apud Bandurium 3 *σκοπῶσι* ib. 8 *καὶ τὴν ἑαυτῶν?*

Et quae ad religionem eorum pertinent accurate ediscerent. illi vero sciscitandi studio cupidi, Romam se conferunt, isticque omnia perscrutantur et exquirunt, ac curiosissime dispiciunt cum sanctorum templorum decorem tum sacerdotum et pontificum ordinem. imo etiam patriarcham eorum, quem papam vocant, invisunt; a quo verbis et doctrina ad utilitatem suam spectante instituti revertuntur ac regionem suam repetunt. hinc sese magno regi sistunt, ipsique omnia quae viderant et audierant sedulo recensent. adfirmabant porro magna illa et verissima existere, nec ulteriori perquisitione et perscrutatione opus esse. "quodsi velis" inquiunt, "illustrissime et gloriosissime domine princepsque noster, ipsorum fidem amplecti, id ipsis significato, atque eorum misteriis rite initiare." quibus auditis proceres qui cum rege erant, maximeque ii qui ipsi talis propositi auctores fuerant, rursus ipsum ita compellant "non videtur nobis id agendum esse, nisi prius iidem ipsi Cpolitanos ritus explorent et ediscant. fama quippe est eam urbem magnam, imo praestantiorem esse. demumque e re fuerit ut iidem huius quoque religionem et cultum examinent ac experiantur; et sic postea ex his duabus meliorem deligemus." tum rex

τὸ κρεῖττον ἐκλεξόμεθα." ἤκουσε πάλιν καὶ τοῦτο ὁ ἐχέφρων καὶ περιβόητος ῥῆγας ἐκείνων καὶ προσήκατο καὶ καλῶς ἀπεδέξατο. διὸ καὶ τοὺς δηλωθέντας πολλάκις τέσσαρας ἄνδρας πάλιν ἐκπέμπει καὶ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὡς ἵνα καὶ τὰ ἐκεῖσε πάντα κατοπτεύσωσι καὶ ἀποπειράσωνται. καὶ δὴ μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ ταύτην καταλαμβάνουσι, καὶ τῷ τότε τὰ Ῥωμαίων σκῆπτρα ἰθύνοντι, Βασιλείῳ φημὶ τῷ ἐκ Μακεδονίας, προσέρχονται, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς αὐτῶν ἀφίξεως ἀπαγγέλλουσιν. ὁ δὲ ἄσμενος καὶ τρισάσμενος τούτους ἀποδεξάμενος ἄρχοντάς τινας παραυτὰ τῶν ἐλλογίμων αὐτοῖς ἐπιδίδωσιν, ὅπως τὰ κάλλιστα πάντα τῆς πόλεως αὐτοῖς ἐπιδείξωσι καὶ τὰς πεύσεις αὐτῶν πάσας καλῶς διευκρινήσωσι καὶ ἀπολογήσωνται. οἱ δὲ ἄνδρες παραλαβόντες, καὶ πολλὰ ἐν τῇ πόλει ἀξιοθέατα ἐπιδείξαντες, εἰσῆλθον πρὸς τὸν περιβόητον καὶ μέγαν θεῖον ναὸν τῆς τοῦ θεοῦ Σοφίας. καὶ γὰρ ὡς ὁ λόγος κρατεῖ, ὅτι καὶ ἑορτὴ μεγάλη τις πρὸς αὐτὸν ἐτελεῖτο τὸ τότε· εἴτε δὲ τοῦ χρυσορρήμονος εἴτε ἡ κοίμησις τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ κυρίου μου, ἀκριβῶς λέγειν οὐκ ἔχω. πλὴν ἑορτὴ ἐτελεῖτο θαυμαστὴ καὶ μεγάλη. καὶ οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ μετὰ τῶν ἀρχόντων ἡμῶν ὄντες, τὸν ναὸν πάντα περιεσκόπουν, καὶ τῆς τελουμένης ἑορτῆς τὰ πλεῖστα φῶτα βλέποντες καὶ τὴν μελῳδίαν τῶν ᾀσμάτων ἀκούοντες, θαυμάζοντες διηπόρουν. διαβιβάσαντες οὖν ἐκεῖσε τὸν ἑσπε-

ille prudens et conspicuus hoc consilium admisit et amplexus est. quamobrem quattuor illos saepe memoratos viros Cpolim mittit, ut omnia quae ad religionem spectabant explorarent ac experirentur. in hanc vero illi urbem nec sine magno labore concedunt, atque Basilio Macedoni, tunc Romanorum sceptra moderanti, se sistunt, ipsique tanti suscepti itineris causam renuntiant. is vero ingenti gaudio hos excipiens mox viros illis eruditos et praeclaros adiungit, qui omnia in urbe pulcherrima monstrarent, quique rogata eorum recte intelligere possent, iisque satisfacere. hi autem cum multa ipsis in urbe spectaculo digna ostendissent, in celebratissimum illud magnumque S. Sophiae templum cum ipsis ingressi sunt. atque ut vulgo fertur, tum magna sollennitas celebrabatur, sive S. Chrysostomi sive Dormitionis sanctissimae matris domini mei; id vero non certo dicere valeo: verum tamen est tunc fuisse mirabilem magnamque celebritatem. quattuor porro viri qui cum proceribus nostris erant, totum templum circumspexerunt, necnon quae ad celebritatem spectabant: luminaque cernentes ac canticorum melodiam audientes stupebant attoniti. cum istic autem vespertini et matutini himni tempore venissent multaque dixissent audivissentque, accedit sacrae et divinae liturgiae tempus;

ρινὸν ὕμνον καὶ τὸν ὀρθρινόν, καὶ πολλὰ εἰπόντες καὶ ἀκούσαντες, φθάνει καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἱερᾶς καὶ θείας λειτουργίας· καὶ πάλιν οἱ ῥηθέντες ἄνδρες μετὰ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως ἀρχόντων εἰς τὸν σεβάσμιον καὶ μέγιστον ναὸν εἰσέρχονται, ὅπως τῆς ἀναιμάκτου καὶ θείας μυσταγωγίας θεαταὶ γενήσονται. ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος ἐκπλήττομαι τοῦ θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν, τοῦ θέλοντος πάντας σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. καὶ γὰρ ἐπεὶ οἱ ἐθνικοὶ καὶ βάρβαροι ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐν τῷ τρισμεγίστῳ ναῷ εἰσῆλθον ὡς εἴρηται, κἀκεῖσε ἱστάμενοι τὰ δρώμενα πάντα ἐν τῷ ναῷ ἐσκόπουν, καὶ ἀκριβῶς κατεμάνθανον πῶς πρότερον ἡ λεγομένη μικρὰ εἴσοδος γέγονεν, εἶτα καὶ ἡ μεγάλη ηὐτρεπίζετο, καὶ οἱ ὑποδιάκονοι καὶ οἱ διάκονοι ἐξεπορεύοντο τοῦ ἱεροῦ βήματος μετὰ λαμπάδων καὶ ῥιπιδίων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς πλεῖστοι καὶ ἀρχιερεῖς κατὰ τὸ σύνηθες μετὰ καὶ τῶν φρικτῶν καὶ θείων μυστηρίων, καὶ αὐτὸς ὁ τὴν ἀρχιερωσύνην τότε ἔχων πατριάρχης, καὶ πάντες μὲν ἐπ' ἐδάφους κατέπεσον οἱ ἐκεῖσε ὄντες, καὶ εὐχὴν ἐζετοῦντο καὶ τὸ κύριε ἐλέησον ἔκραζον· μόνοι δὲ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἐκεῖνοι οἱ ἐθνικοὶ ἀσκαρδαμυκτὶ καὶ ἀδεῶς ἐνητένιζον καὶ πάντων τελουμένων ἐσκόπουν. διὸ καὶ ὁ εὔσπλαγχνος ἡμῶν θεὸς καὶ ἐλεήμων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἀνέῳξε, καὶ εἶδον φοβερά τινα καὶ παράδοξα, ἅπερ καὶ ἐρωτήσαντες τὴν ἀλήθειαν

20 ἀνασκαρδαμυκτοὶ apud B.

rursusque laudati viri cum proceribus illis ab imperatore missis in venerandum et maximum templum ingrediuntur, ut incruenti et divini misterii spectatores essent. huc deducto sermone, dei erga homines amorem, qui vult omnes salvos fieri et ad cognitionem veritatis venire, stupens considero. nam cum ethnici et barbari illi in ter maximum, ut diximus, templum intrassent, stantesque omnia quae ibi tum gerebantur considerarent, curioseque sciscitarentur cur primum quem parvum vocant ingressus, deinde vero magnus fieret; quare subdiaconi et diaconi ex sacro bemate cum lucernis et flabellis egrederentur, imo etiam sacerdotes et pontifices pro assueto more cum tremendis ac divinis misteriis, necnon patriarcha qui tunc sedem obtinebat, ac turba in pavimento procideret, preces effunderet clamaretque *domine miserere.* illi vero quattuor gentiles soli intentis oculis sine reverentia haec respiciebant, omnesque sacros ritus considerabant. quare misericors ille et miserator deus noster iisdem viris oculos aperuit, ut quaedam tremenda et mirabilia viderent, ac postea sciscitantes rei veritatem ediscerent. absoluto quippe divino illo

ἀκριβῶς ἔμαθον. ὡς γὰρ ἡ θεία ἐκείνη καὶ μεγάλη εἴσοδος τέλος ἔλαβε, καὶ ἐκ τῆς κατακλήσεως πάντες ἀνέστησαν, παρευθὺ οἱ τὴν ξένην ὀπτασίαν ἑωρακότες ἄνδρες, τοὺς σύνεγγυς αὐτοῖς ἄρχοντας τοῦ βασιλέως ἐπὶ χεῖρας λαβόμενοι, τοιαῦτα πρὸς αὐτοὺς ἔφησαν. "ὅτι φοβερὰ καὶ μεγάλα μὲν ὑπῆρχον ἅπερ ἕως ἄρτι ἐβλέπομεν πάντα, οὐκ ἀρνούμεθα· τὸ δὲ νῦν ὁραθὲν ἡμῖν ὑπὲρ τὴν φύσιν ἐστὶ τὴν ἀνθρωπίνην. νεανίσκους γάρ τινας ἑωράκαμεν πτερωτούς, στολὴν ξένην ὡραίαν ἐνδεδυμένους. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἔδαφος τοῦ ναοῦ ἐπάτουν, ἀλλ' ὑπὸ ἀέρος ἐφέροντο ψάλλοντες ἅγιος ἅγιος ἅγιος· ὅπερ πάντας ἡμᾶς πλέον πάντων τῶν ἄλλων ἐξέπληξε καὶ εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν ἐνέβαλεν." ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσαν οἱ τοῦ βασιλέως ἄρχοντες, πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίναντο λέγοντες "καὶ τάχα πάντα ἀγνοεῖτε τὰ τῶν χριστιανῶν μυστήρια, καὶ οὐ γινώσκετε ὅλως ὅτι ἄγγελοι ἐκ τῶν οὐρανῶν κατέρχονται καὶ λειτουργοῦσι μετὰ τῶν ἱερέων ἡμῶν." ἐκεῖνοι τοῦτο ἀκούσαντες εἶπον "πανάληθες καὶ φανερόν ἐστιν ὅπερ ἡμῖν λέγετε, καὶ ἑτέρας ἀποδείξεως οὐ δέεται· αὐτοὶ γὰρ πάντα οἰκείοις ὀφθαλμοῖς ἑωράκαμεν. λοιπὸν οὖν ἐάσατε ἡμᾶς ὅπως ἵνα ταχέως ἀπέλθωμεν ὅθεν καὶ ἐστάλημεν, ὅπως καὶ τὸν κατάρχοντα ἡμῶν καλῶς πληροφορήσωμεν, καὶ βεβαιώσωμεν ἅπερ εἴδομεν καὶ ἐμάθομεν καλῶς." οὕσπερ καὶ ἀπέπεμψαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ εὐφροσύνης πάλιν ἐκεῖσε. οἱ δὲ ἐπανακάμψαντες καὶ τὴν ἑαυτῶν καταλαβόντες χώραν εὗρον

et magno ingressu, cum signo vocati omnes surrexissent, quamprimum viri illi, qui stupendam visionem conspexerant, imperatoris proceres secum adstantes, manibus arreptos, sic alloquuntur. "tremenda et magna esse quae hactenus videramus non diffitemur: quod autem nunc vidimus humanam naturam exsuperat: iuvenes quippe quosdam conspeximus alatos, specioso nec assueto amictu, qui pavimentum minime contingebant, sed per aëra ferebantur psallentes *sanctus sanctus sanctus*. quod sane nos omnes plus quam cetera in stuporem magnamque admirationem coniecit." quibus auditis imperatoris proceres ita respondent. "et fortasse omnia Christianorum misteria ignorantes, nescitis ipsos angelos de caelo descendere et cum sacerdotibus nostris ministerium obire." tum illi "verissimum sane et manifestum est quod vos dicitis; nec alio argumento opus habet: omnia quippe ipsis oculis vidimus. demum nos remittite, ut eo redeamus unde legati fuimus, quo principem nostrum de iis quae vidimus et probe didicimus certiorem faciamus." quos illi tunc cum gaudio et laetitia magna dimiserunt. reversi autem illi in regionem suam, clarissimo et

τὸν λαμπρότατον καὶ μέγαν ῥῆγαν, καὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ἅπερ εἶδον καὶ ἤκουσαν πάντα εἶπον καὶ διεσάφησαν τρανῶς, λέγοντες καὶ τοῦτο "ὅτι μὲν μεγάλα τινὰ καὶ λαμπρὰ πρώην ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐθεασάμεθα, οὐκ ἀρνούμεθα· τὰ δὲ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ὁραθέντα πάντα νοῦν ἀνθρώπινον καταπλήττουσι." καὶ ἓν καθ' ἓν λεπτομερῶς διηγήσαντο. ὁ δὲ μέγας ἐκείνων ἄρχων ὡς τὴν ἀλήθειαν παρ' ἐκείνων ἀκριβῶς ἐνέμαθε καὶ ἐβεβαιώθη, μηδὲν μελλήσας ἀλλὰ παραυτὰ στέλλει πρὸς τὸν βασιλέα τὸν εὐσεβέστατον τῶν Ῥωμαίων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἀρχιερέα αἰτεῖ, ὡς ἵνα τὸ ἐκεῖσε μυριάριθμον ἔθνος διδάξῃ καὶ βαπτίσῃ. ἦν δὲ τότε Βασίλειος ὁ ἐκ Μακεδονίας ὁ τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα διέπων· ὃς καὶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης τοὺς σταλέντας ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἀνθρώπους δεξάμενος ἀρχιερέα τινὰ αὐτοῖς ἐξέπεμψε, ἐπ' εὐλαβείᾳ καὶ ἀρετῇ διαβόητον, καὶ σὺν αὐτῷ ἄνδρας δύο, Κύριλλον καὶ Ἀθανάσιον, ἐναρέτους καὶ αὐτοὺς ὄντας καὶ πάνυ λογιωτάτους καὶ φρονιμωτάτους. καὶ οὐ μόνον τῆς θείας γραφῆς ἦσαν ἔμπλεοι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξω καλῶς ἐξησκημένοι, ὡς τά τε γενόμενα ὑπ' αὐτῶν γράμματα μαρτυροῦσι τοῦτο καλῶς. οὗτοι δὲ ἐκεῖσε ἀπελθόντες πάντας ἐδίδασκον καὶ ἐβάπτιζον καὶ πρὸς τὴν τῶν Χριστιανῶν εὐσέβειαν ἐνῆγον. βάρβαρον δὲ πάντῃ καὶ σόλοικον βλέποντες τὸ τοιοῦτον ἔθνος, οὐκ εἶχον οἱ ῥηθέντες λογιώτατοι ἄνδρες ὅπως καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων εἴκοσι τέσσαρα γράμματα αὐτοῖς διδάξαι, μήποτε

magno regi se sistentes, post solitum exhibitum obsequium, omnia quae viderant et audierant ipsi renuntiarunt, talia loquentes. "magna et splendida quaedam nos Romae nuper vidisse non negamus: at quae Cpoli visa nobis sunt, humanam omnem mentem obstupefaciunt;" quae illi minutatim recensuerunt. magnus vero princeps rei veritatem ab ipsis edoctus de eaque certior factus, nulla interposita mora, Cpolim ad piissimum imperatorem legatos mittit, qui episcopum peterent, ut innumeram ibi populi multitudinem doctrina imbueret et baptizaret. tunc porro Basilius Macedo Romanorum sceptra moderabatur; qui exceptis cum gaudio magno huiusmodi legatis episcopum eo misit pietate et virtute clarum, cum comitibus duobus, Cyrillo et Athanasio, qui et ipsi virtute eruditione et prudentia ornatissimi erant, neque solum divinae scripturae notitia repleti, sed etiam in humanioribus literis probe exercitati, ut eorum scripta testificantur. eo profecti illi omnes edocuerunt et baptizarunt et Christianae pietatis rudimentis instituerunt. cum autem gentem eam omnino barbaram et rudem cernerent, ac nullo modo possent doctis-

πάλιν τῆς εὐσεβείας παρεκκλίνωσι. διὸ καὶ τριάκοντα πέντε στοιχεῖα γραμμάτων αὐτοῖς ἐνεχάραξαν καὶ ἐδίδαξαν. ὧνπερ καὶ ἡ κλῆσις ὀνομάτων ἐστὶν αὕτη, ἂς, μπούκη, βέτδ, γλαώδ, δοπρῶ, γέεστι, ζηβήτ, ζελῶ, ζεπλέα, ἤ, ζεῆ, κάκω, λουδία, μή, νᾶς, ὢν, ποκόη, ῥιτζίη, σθλόβω, ντεβέρδω, ἤκ, φέρωτ, χέρ, ὢτ, τζῆ, τζέρβη, σάα, σθία, γέορ, γερῆ, γέρ, γέατ, γίου, γέους, γέα. ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ λε' γράμματα τῶν Ῥωσῶν· ἅπερ καὶ ἕως τοῦ νῦν μανθάνουσι πάντες, καὶ καλῶς τὴν εὐσέβειαν γινώσκουσι.

Λέγουσι δὲ καί τινες καὶ τοιοῦτόν τι θαῦμα γενέσθαι ἐν τοῖς ἐκεῖσε. ἔτι γὰρ τῇ δεισιδαιμονίᾳ κατεχόμενος αὐτός τε ὁ ἄρχων καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ καὶ ἅπαν τὸ ἔθνος, καὶ σκοπούμενοι περὶ τῆς πρώην αὐτῶν θρησκείας καὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως, εἰσκαλοῦσι πρὸς αὐτοὺς τὸν ἄρτι φοιτήσαντα ἀρχιερέα, ὃν καὶ ἐπηρώτησεν ὁ ἄρχων τίνα τὰ κατ' αὐτῶν ἐπαγγελλόμενα παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὰ τὰ διδάσκεσθαι μέλλοντα. τοῦ δὲ τὴν ἱερὰν τοῦ θείου εὐαγγελίου προτείναντος βίβλον καί τινα θαύματα ἐξηγουμένου τῶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ἐπιδημίᾳ τερατουργηθέντων, "εἰ μή τι τῶν ὁμοίων" τὸ πλῆθος ἔφη τῶν Ῥωσῶν "καὶ ἡμεῖς θεασώμεθα, καὶ μάλιστα ὁποῖον λέγεις ἐν τῇ καμίνῳ τῶν τριῶν παίδων γενέσθαι, οὐκ ἄν σοι ὅλως πιστεύσωμεν." ὁ δὲ τῷ ἀψευδεῖ πιστεύσας λόγῳ τοῦ εἰπόντος ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσησθε ἐν τῷ

simi viri viginti quattuor Graecorum literas ipsos edocere, ne rursus a pia religione deflecterent, triginta quinque literas ab se inventas et exaratas iisdem tradiderunt, quarum nomina haec sunt, *As, Mpuci, Betd, Glaod, Dopro, Geesti, Zibit, Zelo, Zeplea, I, Sei, Caco, Ludia, Mi, Nas, On, Pocoi, Ritzii, Sthlobo, Nteberdo, Ic, Pherot, Cher, Ot, Tzi, Tzerbi, Saa, Sthia, Geor, Geri, Ger, Geat, Giu, Geus, Gea.* hae sunt triginta quinque Russorum literae, quas hactenus omnes ediscunt, atque rectam piae religionis notitiam obtinent.

Narrant autem quidam miraculum huiusmodi istis in partibus contigisse. cum enim princeps ille optimatesque, imo tota eorum natio pristina adhuc superstitione teneretur, ac nuper invectum cultum Christianorumque fidem considerarent, episcopum qui non diu advenerat evocant; quem princeps ille interrogavit, quid contra religionem suam dicendum haberet, et quaenam ipse docturus esset. illo autem sacrum divini evangelii librum protendente, narranteque miracula quaedam a deo in humano adventu suo patrata, "nisi quid simile" inquit Russorum turba "nos quoque videamus, maxime vero quale narras in camino trium puerorum factum esse, nullo modo iis

ὀνόματί μου λήψεσθε, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ἔφη πρὸς αὐτοὺς "εἰ καὶ μὴ ἔξεστιν ἐκπειράζειν κύριον τὸν Θεόν, ὅμως εἰ ἐκ ψυχῆς διεγνώκατε προσελθεῖν τῷ Θεῷ, αἰτήσασθε ὅπερ βούλεσθε, καὶ ποιήσει τοῦτο πάντως διὰ τὴν αἴτησιν ὑμῶν ὁ Θεός, κἂν ἡμεῖς ἐλάχιστοι καὶ ἀνάξιοι." οἱ δὲ εὐθέως ᾐτήσαντο τὴν τοῦ θείου εὐαγγελίου πυκτίδα ἐν τῇ παρ' αὐτῶν ἀναφθείσῃ ῥιφῆναι πυρκαϊᾷ, καὶ εἰ ἀβλαβὴς αὐτὴ τηρηθείη, προσελθεῖν καὶ αὐτοὺς τῷ παρ' αὐτοῦ κηρυσσομένῳ Θεῷ. ἔδοξε ταῦτα· καὶ τοῦ ἱερέως πρὸς Θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας ἐπάραντος καὶ "δόξασόν σου τὸ ἅγιον πνεῦμα, Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν" εἰπόντος, ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ ἔθνους παντὸς ἐῤῥίφη εἰς τὴν κάμινον ἡ τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου βίβλος. ἐφ' ὥρας δὲ ἱκανὰς τῆς καμίνου ἐκκαιομένης, εἶτα καὶ τέλεον ἐκμαρανθείσης, εὑρέθη τὸ ἱερὸν πυκτίον διαμεῖναν ἄπαθες καὶ ἀλώβητον, μηδεμίαν ἀπὸ τοῦ πυρὸς δεξάμενος λύμην. ὅπερ ἰδόντες οἱ βάρβαροι καὶ τῷ μεγέθει καταπλαγέντες τοῦ θαύματος, ἀνενδοιάστως πρὸς τὸ βάπτισμα ηὐτομόλουν, καὶ καθαιρόμενοι τὸν νοῦν τὸν σωτῆρα ἐδόξαζον κύριον· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

quae dicturus es credemus." ille vero fidem habens huic verissimo dicto "quodcumque petieritis in nomine meo, accipietis" et "qui credit in me, opera quae ego facio, et ipse faciet, imo maiora eorum faciet," respondit illis "etsi non liceat tentare dominum deum, attamen si ex animo ad deum accedere decrevistis, petite quidquid volueritis; idque deus petitioni vestrae obtemperans exequetur, etiamsi nos quam minimi et indigni simus." illi vero statim petierunt ut liber evangeliorum in rogum ab se accensum mitteretur, et si hic illaesus servaretur, se ad dei, quem praedicabant, cultum accessuros. accepta condicio fuit. sacerdoteque ad deum oculos et manus erigente, ac dicente "spiritum sanctum tuum glorifica Iesu Christe deus noster," in conspectu totius gentis liber S. evangelii in caminum coniectus est. cumque horis non paucis arsisset caminus, hinc igne penitus extincto sanctus ille liber illaesus integerque repertus est, nulla ignis nota vel damno remanente. quod conspicati barbari, ac magnitudine miraculi perculsi, sine mora vel dubitatione ad sanctum baptisma sponte accesserunt, ac mente purgati salvatorem dominum laudibus celebrarunt; cui gloria et imperium nunc et semper et in secula seculorum. amen.

Libet aliqua hic monere ad praefatam Anonymi historiam de

Russorum ad fidem Christi conversione. et primo quod ait hic scriptor Anonymus, Russos adhaesisse ritui Graecorum propterea quod legati Romam et Cpolim missi ad utrumque ritum contemplandum ritum Graecum Romano praetulerunt, eadem ferme narrantur a scriptoribus de conversione Wlodomiri Russorum ducis, qui fidem Christi suscepit imperatoribus Basilio et Constantino, qui eidem duci sororem Annam in matrimonium dederunt: nam et ille ritui Graeco adhaesit propterea quod legati, quos ea causa Cpolim miserat, homines nimirum militares et adhuc semibarbari, eos vehementer commendassent, Latinorum vero ritus vel iidem vel farinae eiusdem alii nuntii haud satis religiose peragi ac templa parum esse ornata rettulissent; nisi id postea Graeci schismatis propugnatores confinxerint, cum Wlodomirum ac filios plerosque constet catholicae fidei cum primis studiosos extitisse, quorum duo, David ac Romanus sive Borissus ac Glebus, in catalogo sanctorum a Russis etiam Romanae ecclesiae unitis recensentur. quod autem ait de Cyrillo, is est ille episcopus et apostolus Slavorum, S. Methodii Olomucii in Moravia episcopi et Slavorum item apostoli frater; quorum quidem memoria colitur die 9 Martii. S. Cyrillus vero Thessalonicae natus est et prius dictus fuit Constantinus, qui propter mirabile eius ingenium dictus fuit philosophus; postmodum vero de consensu pontificis Cyrillus nuncupatus fuit, ut patet ex vita eorundem SS. Cyrilli et Methodii, ex ms Blaudurano edita in Actis Sanctorum die 9 Martii. eadem habentur et in alia eiusdem vita ibidem edita, necnon in historia regni Slavorum presbyteri Diocleatis. perperam autem in Breviario, quo hodie Bohemi Moravi et Poloni utuntur, Lect. 1 dicitur Cyrilli et Methodii pater fuisse Constantinus cognomento philosophus: erat quippe hoc ipsius Cyrilli nomen, ut ex supra dictis patet, et ex assertione Anastasii oculati testis in epistola ad Carolum Calvum Francorum regem a. 875 data, qua nuntiat corpus S. Clementis papae a Constantino philosopho Romam allatum; atqui constat a Cyrillo id factum, Methodii fratre; quorum quidem pater fuit Leo patricius, ut scribit Diocleates p. 288 ex editione Io. Lucii. sed quae ibi monet idem Lucius de Constantino philosopho, Cyrillo et Methodio, futilia omnino sunt. eadem dicenda sunt de epistola Ioannis VIII papae Suetoplucho comiti, eiusdem Cyrilli coaevo, scripta, in qua ait Constantinum philosophum fuisse inventorem literarum Slavonicarum: "litteras" inquit "Sclavonicas a Constantino quodam philosopho repertas, quibus deo laudes debitae resonant, iure laudamus. Anonymus quippe hic noster, Diocleates, Acta S. Cyrilli ac reliqui scriptores Cyrillo,

qui et Constantinus dictus fuit, uti supra demonstravimus, hoc adtribuunt; quin et perpetua apud nostrates traditio habetur, unum ex duobus alphabetis Slavonicis *Kiurilizam* dictum ipsius Cyrilli esse, a *Kiurul* nomine Slavo, quod Cyrillum Latine sonat, denominatum; alterum vero *Bukuizam* appellatum Divi Hieronymi. de his duobus alphabetis Ioannes Palatinus in opere Italico de arte scribendi, de characteribus vero S. Hieronymi Guillelmus Postellus. quid vero ipse de S. Hieronymi alphabeto et versione sacrae scripturae ab ipso, ut aiunt, in Slavonicam linguam facta sentiam, libenter fatebor. nullibi in operibus Divi Hieronymi ne vestigium quidem reperi linguae Slavonicae: quam quidem si calluisset, in explanandis scripturis, et pluries cum de nominibus Hebraïcis, ea procul dubio usus esset. ubi vero Divus Hieronymus patrium sermonem appellat aut nostratum linguam, id de lingua Latina, quae tunc per universum Romanum orbem in usu erat, intelligendum esse nemo eruditus ignorat. ceterum quod ait hic scriptor Anonymus Russos tandem miraculo libri evangeliorum, qui cum in ignem coniectus esset ibi illaesus ac integer repertus est, ad Christi fidem conversos fuisse, satis convenit cum iis quae de eadem re habet Porphyrogenitus in avi vita n. 96.

163, 13. Eadem haec v. supra c. 29.

Ibid. 15. *Ἀρέντα*] hodie regio illa Narenta et populi illius Narentani dicuntur.

Ibid. 17. *Μόκρον* Slave *Mocro* nuncupatur.

Ibid. 18. *Ὀστρωκ* Slave *Ostrog* appellatur.

Ibid. 19. *Κούρκρα ἤτοι τὸ Κίκερ*] Latine *Corcira*, Slave *Karkar* dicitur.

Ibid. 20. *Μέλετα ἤτοι Μαλοζεάται*] Slave *Mliet*, Latine vero dicitur *Melita* Plinio. hinc catuli Melitaei, Callimacho auctore, apud Plinium. huius autem insulae supremum dominium hodie est penes rem publicam Ragusinam, utile vero, ut aiunt, dominium penes monasterium nostrum S. Mariae dictum. de hac insula et monasterio nostro cf. Maurus Orbinus noster in opere cui titulus *Il Regno degli Slavi*.

Ibid. 21. *ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων*] c. 28. sed num illud Pauli naufragium acciderit prope Melitam insulam maris Adriatici an vero prope Melitam maris Africi insulam, non facile ex Actibus Apostolorum cognosci potest; et meo quidem iudicio quaestio illa insolubilis videtur.

164, 3. *Φάρα*] Latine etiam Phara, Slave vero *Huar*.

164, 3. *Βράτζης* Latine ***Brachia***, Slave ***Brac.***

***Ibid.* 5.** *Χόαρα* Antonini in itinerario Corra dicitur.

Ibid. *Ἶης* Latine ***Issa***, Slave vero ***Wis*** nuncupatur.

Ibid. *Λάστοβον* Stephani Ladesta, Tab. Peut. Ladestris. Latine ***Laudestina*** dicitur, Slave vero ***Lastovo***; paretque rei publicae Ragusinae. cf. Lucius p. 49.

Ibid.* 8.** Patzinacitae, qui et Patzinacae, a principio incoluerunt antiquam magnamque Bulgariam circa flumen ***Atel dictum, quod Theophani ***Atalis*** dicitur et ***Edel*** Tartarice, a Rutenis vero ***Volga*** seu Wolga appellatur, olim ***Rha*** Ptolemaeo: postmodum vero iidem Patzinacitae trans Istrum planities incoluerunt a Borysthene fluvio ad Pannoniam usque porrectas. de huius autem regionis incolis Patzinacitis et gentibus ipsis conterminis pluribus agit scriptor noster in principio huius operis, et infra c. 42, ubi terminos illarum gentium assignat. Patzinacitae vero quamplurima bella varia fortuna gesserunt tam cum Romanis quam cum aliis nationibus; tandem devicti fuere a Ioanne Comneno, qui in huius victoriae memoriam diem festum instituit, quem quidem *τὴν τῶν Πατζινάκων τελετὴν* nuncupavit, ut scribit Choniates p. 23 2. Patzinacarum autem nomen ex Russico vel Polonico Pyeczinigorum desumptum scribit Allutius et ex eo Lucius 6 5, ubi ait Patzinacas, seu Patzinacitas postmodum Vlahos appellatos fuisse.

***Ibid.* 10.** *Μαζάρους*] sic in mss et in editis: sed sunt qui hic *Χαζάρους* legendum putent, cum subiungat Porphyrogenitus *πρὸ ἐτῶν δὲ πεντήκοντα οἱ λεγόμενοι Οὖζ μετὰ τῶν Χαζάρων ὁμονοήσαντες.*

Ibid.* 22.** *εἰς θέματα ὀκτὼ*] et paulo infra tradit idem scriptor, haec octo Patzinacitarum themata dividi in partes 40. Cedrenus vero p. 775 scribit Patzinacitarum gentem magnam ac populosam dividi in 13 tribus. in hoc autem Patzinacarum tractu hodie ***Podolia et ***Moldavia*** visuntur, ut scribit Ortelius.

165, 1. *ὄνομα τοῦ πρώτου θέματος*] omnia haec themata paulo infra compositis nominibus insigniuntur, exceptis Gyla et Charoboë. nec dubito quin plurima horum thematum nomina corrupta ac depravata sint, ut saepe accidere solet scriptoribus Graecis, dum barbara nomina referunt.

***Ibid.* 9.** *τὸν Γιαζῆ*] paulo infra idem thema *Γιαζιχοπὸν* appellatur a nomine eiusdem principis.

***Ibid.* 23.** *Κουαρτζιτζοὺρ*] hoc nomen compositum est ex nomine thematis *Τζοὺρ* et principis qui in eo tunc regnabat cum haec scriberet Porphyrogenitus: nam ut scribit Ce-

drenus l. c., praeter commune Patzinacitarum nomen quaevis tribus a suo generis principe atque auctore peculiarem sortita est appellationem.

165, 23. *Συρουκαλπέη*] sic et in mss. at fortassis legendum *Συρουκουλπέη*: quippe paulo superius hoc thema *Κουλπέη* et non *Καλπέη* appellatur.

166, 1. *Βουλατζοσπόν*] thema hoc paulo superius *Τζοπὸν* et non *Τζοσπὸν* vocatur.

Ibid. 7. *Γιαζιχοπόν*] nomen compositum ex *Χοπὸν* thematis nomine, et *Γιαζὶ* seu *Γιαζῆ* principis nomine, qui in eo themate regnabat quo tempore Patzinacitae suis sedibus eiecti fuere, ut ait paulo superius Porphyrogenitus.

Ibid. 8. *Γύλα*] circa finem huius capitis hoc idem thema composito nomine insignitur et Chabuxingyla dicitur.

Ibid. 9. *Ἰαβδιερτίμ*] nomen primi thematis compositum: sed supra scribitur *Ἡρτήμ*, non vero *Ἐρτίμ*. ceterum duarum tribuum Patzinacitarum, quarum una *Belemarnis* et altera *Pagumanis* vocabatur, meminit Cedrenus p. 776.

169. 16. Chelandia urbs hic est circa Bosporum, non vero navigii genus, ut putavit Meursius.

170, 15. *σικώνειν*, *σικόννειν* et *σηκώνειν* *sublevare, tollere et erigere* significat, *σκουτάριον* autem est Latinum *scutum*. sed observandus est hic ritus scuto impositum tollendi principem designatum; qui quidem communis erat tam Romanis quam barbaris. Ammianus Marcellinus l. 20 de Iuliano a Gallicanis militibus principe renuntiato: *impositusque scuto pedestri et sublatius eminens, populo silente, Augustus renuntiatus iubebatur diadema proferre.* Zonaras in Iustiniano, ubi de Hypatio a seditiosis in imperatorem electo: *καὶ ἐπὶ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες ἀναγορεύουσι βασιλέα.* ceterum de hoc more eligendi principem pluribus egere Pithoeus Advers. 2 6, Lipsius ad Tacitum, Dempsterus ad Corippum, Valesius ad Ammianum, et alii quamplurimi.

171, 15. *Κάβαροι*] sic in omnibus codicibus mss et ubique legitur. at Meursius pro *Κάβαροι* ubique legendum putat *Ἄβαροι*.

172, 17. *καὶ τὸν Συμεὼν πολεμήσαντες*] quomodo Bulgari a Romanis et Turcis profligati fuerint imperante Leone philosopho, et quomodo Turcae postmodum a Bulgaris internecione deleti fuerint, pluribus narrat incertus Continuator Theophanis in vita Leonis imperatoris, necnon Symeon magister in eiusdem Augusti vita.

Ibid. 18. *Πρεσθλάβον*] haec eadem urbs aliis *Περσθλάβα*

dicitur; et quidem Persthlavam magnam, Bulgariae regum regiam, expugnavit Ioannes Zimisces, utramque, magnam et parvam, Basilius. magnam ad Istrum statuit Anna; Zonaras et Scylitzes haud procul a Dorostolo. ad Haemum montem ponitur a Niceta in Isaacio 1 5, quo loco eam describit. vide quae l. 1 Comment. de ea monuimus.

173, 6. *κακινκακῶς*] vide ad c. 13.

Ibid. 12. *Ἐτὲλ*] hoc flumen *Atel* dicitur Porphyrogenito c. 37, sed *Edel* Tartarice vocatur.

174, 8. *πλησιάζουσι δὲ τοῖς Τούρκοις*] Ungariae hodiernae tum cum a Turcis occupata fuit, describuntur hic a Porphyrogenito limites.

Ibid. 16. *κεφαλὴ* *dux exercitus* vel *cohortis.* hac voce utitur Porphyrogenitus eadem notione c. 26 et infra c. 51. sed et plura alia exempla habes apud scriptores Byzantinos, necnon apud tacticos.

175, 20. Sphendoplocus hic Porphyrogeniti idem qui Suetopelekus, seu ut Annales Francorum, Zuentibolkus; et in epistola Ioannis VIII ad eundem scripta Suetopluchus. hic a Methodio et Cyrillo una cum sua gente ad fidem Christi conversus est circa annum Christi 880. vide Acta Sanctorum Bollandi ad 9 Martii, Lucium de r. Dalm. et Cr. p. 68 et 439.

177, 2. *Γεωγραφία ἀπὸ Θεσσαλονίκης*] in ms eadem manu ad marginem scribitur: *περιήγησις γεωγραφικὴ τῆς Σκυθικῆς γῆς.* et quidem recte, cum capite hoc regiones Scytharum describat Porphyrogenitus et singulis terminos assignet.

Ibid. 18. *Δίστρας*] varie scribitur, *Δίστρα, δρίστα, δρίστρα* et *δρίστον*, olim Dorostolum dicta, Moesiae inferioris urbs ad Istrum sita.

Ibid. 21. *ὀσπίτιον* est Latinum *hospitium.* continuator Theophanis 3 28; ubi pluribus de castro Sarcel, et a quo et quando aedificatum, *ὅπερ*, inquit, *ἑρμηνεύεται μὲν λευκὸν οἴκημα, ἔστι δὲ καὶ κατὰ τὸν Τάναϊν ποταμόν, ὃς τούς τε Πατζιναχίτας ἐντεῦθεν καὶ αὐτοὺς διείργει τοὺς Χαζάρους ἐκεῖθεν.*

178, 9. *εἰς καματερὰ καράβια*] Anonymus Combefisianus in Romano n. 10: *δρόμωνες χίλιοι, καράβια καματηρὰ σιτήσεις ἔχοντα καὶ ὅπλα πολεμικὰ λζ.* *navigia oneraria* interpres: *καματερὸς* quippe pro *καματηρὸς* *activus, laboriosus.*

Ibid. 15. In editis legitur *κοχλιδίων*, sed perperam:

quippe non ex parvis fluvii conchulis calx concinnata fuit, sed ex glarea seu calculis fluminis, ut scribit continuator Theophanis 3 28.

178, 24. πρωτεύων varie usurpari solet a scriptoribus, ut videre est in Gl. Gr. Ducangii. sed quae scribit hic Porphyrogenitus, Chersonenses primum a proteuontibus ex eadem gente delectis gubernatos fuisse, idque factum ad usque imperium Theophili, confirmantur ex continuatore Theophanis 3 28.

179, 5. ὁ α^θ' τιμήσας] ex hoc Porphyrogeniti loco palam est quid litera α cum ϑ superscripto significet; quippe continuator Theophanis l. l. eandem rem enarrans sic scribit: ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος, τὸν εἰρημένον Πετρωνᾶν ὡς ἔμπειρον κρίνας τῶν τόπων πρωτοσπαθάριόν τε ἐτίμησεν καὶ στρατηγὸν ἐξαπέστειλεν.

Ibid. 20. τῶν λ' μερῶν] nimirum *triginta partes* seu regiones; alibi quippe τὰ κλίματα appellat.

183, 21. Γρηγόριος] hic idem Gregorius paulo superius et infra Cricoricius appellatur. vide quae de Taronitarum gente scribit Ducangius in Familiis Byzantinis p. 172.

184, 7. ἑρμηνευτοῦ] apud Eusebium de Vita Constantini 4 32 μεθερμηνευταὶ *interpretes variarum gentium ac linguarum* dicuntur, ac sub dispositione magistri officiorum olim erant, ut docet Notitia imperii Romani. Graecis autem recentioribus δραγώμανοι δραγόμανοι et δραγούμανοι dicuntur, διερμηνευταὶ Codino: ὁ μέγας, inquit, διερμηνευτὴς πρῶτός ἐστι τῶν ἑρμηνέων, οὓς κοινῶς ὀνομάζουσι δραγομένους.

Ibid. 9. ὁ τοῦ Λιβός] *Libis filius* vel *Libis cognominatus* vel *qui Libis monasterium condidit:* quippe monasterium Libis nuncupatum imperantibus Romano seniore et Constantino Porphyrogenito aedificatum fuit a Libe patricio et drungario classis, ut scribit Anonymus noster de Antiq. CP p. 52. at Leo grammaticus, qui hunc Libem Constantinum appellat, Leone philosopho imperante monasterium Libis conditum fuisse ait. Scylitzes et Anonymus Combefisianus n. 25 id ipsum narrant, situmque hoc monasterium proxime SS. Apostolos aiunt. at sunt nonnulli qui putant hunc Constantinum, cuius meminit Porphyrogenitus, fuisse Constantini Libis filium, monasterii Libis cognominati conditoris. Constantinus autem Lips periit in praelio contra Bulgaros eodem Porphyrogenito imperante, ut tradit laudatus Scylitzes. caeterum ὑπουργία *ministerium*, *officium*, seu *officiales minores domus regiae*,

qui scilicet in variis ministeriis subserviunt, *ὑπουργοῦσι*, quomodo hanc vocem etiam usurpat Porphyrogenitus in Novella 8, et Harmenopulus l. 1 tit. 5 § 3. eiusmodi autem ministris praeerat domesticus, qui *δομέστικος τῆς ὑπουργίας* dicebatur, ut docet hic scriptor noster. sed de voce *ὑπουργία* vide Ioannem Euchaitarum metropolitam p. 70 et Chronicon Alexandrinum.

185, 11. De Barbari domo, quam sub Constantino Porphyrogenito possidebat Basilius cubiculi praepositus, vide quae Comment. l. 1 monuimus. huius autem Basilii accubitoris meminit etiam infra Porphyrogenitus c. 50, et Zonaras in eodem Augusto l. 16 p. 193.

Ibid. 22. *χρυσοβουλλίου*] bullae imperatorum Cpolitanorum aureae argenteae aereae ac plumbeae erant. sed de hac re pluribus Ducangius in Gloss. et etiam alii.

190, 20. *τοῦ Ψωμαθέως τὴν μονήν*] hoc manasterium videtur ita nuncupatum, quod steterit ad portam Psamati vel Psamateam; de qua quidem pluribus supra Comment. in Antiq. CP. l. 3.

191, 13. Pro Mantziciert Curopalatae dicitur Marziciert locus in Baaspracan, et Matzicier alio in loco apud eundem, Cedreno vero *Μαυρικιέργε*.

Ibid. 14. *τοῦ Περκρὶ καὶ τοῦ Χλιάτ*] sic in ms habetur, et ita legendum esse sequentia suadent. *Percris* oppidum Babyloniae proximum apud Cedrenum, *Chliat* vero oppidum circa Armeniam Curopolatae, et Cedreno *Chleat*.

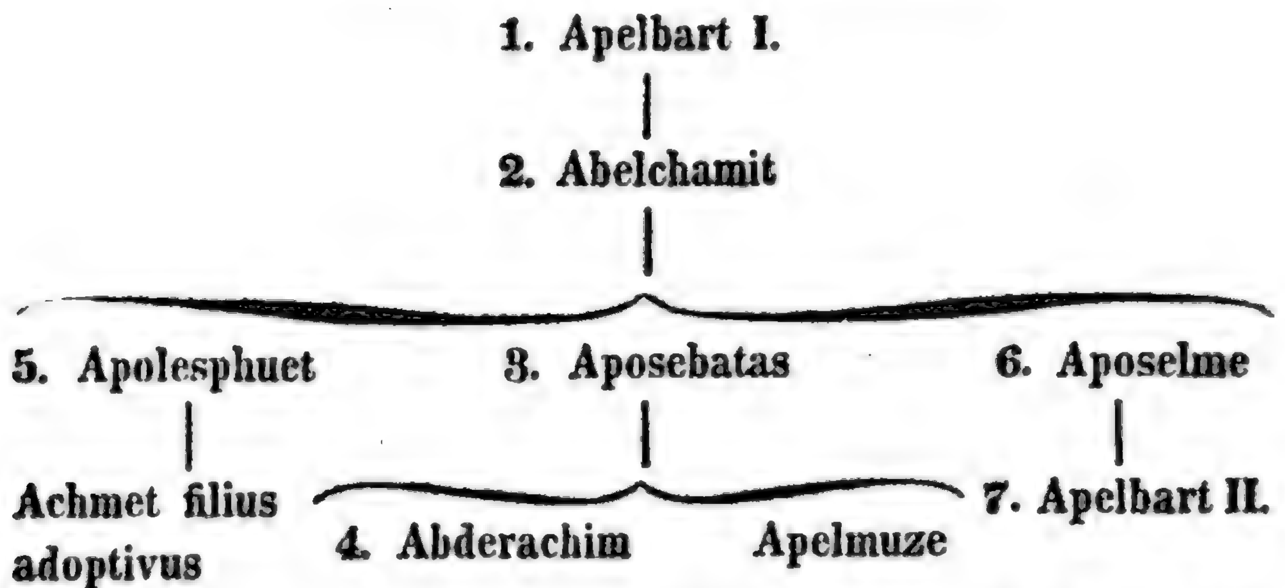
Ibid. *Ἄρζες*] *Ἄρτζη* scribitur Curopalatae, hodieque *Artzerum* vocatur et a Turcis *Rum*, ut scribit Leunclavius. sita est ad Armeniae et Cappadociae fines.

Ibid. 15. *Τιβῆ*] *Tibium* oppidum circa Armeniam maiorem videtur apud Cedrenum et Curopalatem.

192, 2. *Κάρς*] urbs Persarmeniae, *Carse* Cedreno et Curopalatae. nunc *Cars*, ut putat Leunclavius.

Ibid. 6. *τοῦ Συμβατίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἀρχόντων*] sic ms. locus mutilus in editis.

Ibid. 7. *Ἀπελβάρτ*] hic etiam tabellam genealogicam Amerarum Mantziciert adiicere visum est, quo hoc Constantini caput illustretur.

193, 2. Ἀπασακίου] sic supra; at hic in editis et in mss legitur Ἀπασικίου.

Ibid. 7. Χαρκά] *Charcha* locus circa Assyriam videtur, apud Arrianum.

196, 16. Notandum Apolesphuet, quem hic patruum Achmet scriptor noster appellat, supra patruelem dici.

197, 9. Ῥωμανία apud Scriptores Byzantinos aliquando *Imperium Orientale*, aliquando vero *provincias Asiaticas* significat.

199, 11. ͵ςυξʹ] nimirum a. Chr. 952, imperii Constantini Porphyrogeniti 41.

Ibid. 22. Magistri Catacali seu Catacalonis meminit Cedrenus in eodem Leone p. 597. vide quae de familia Catacalonum tradit Ducangius in Familiis Byzantinis p. 178.

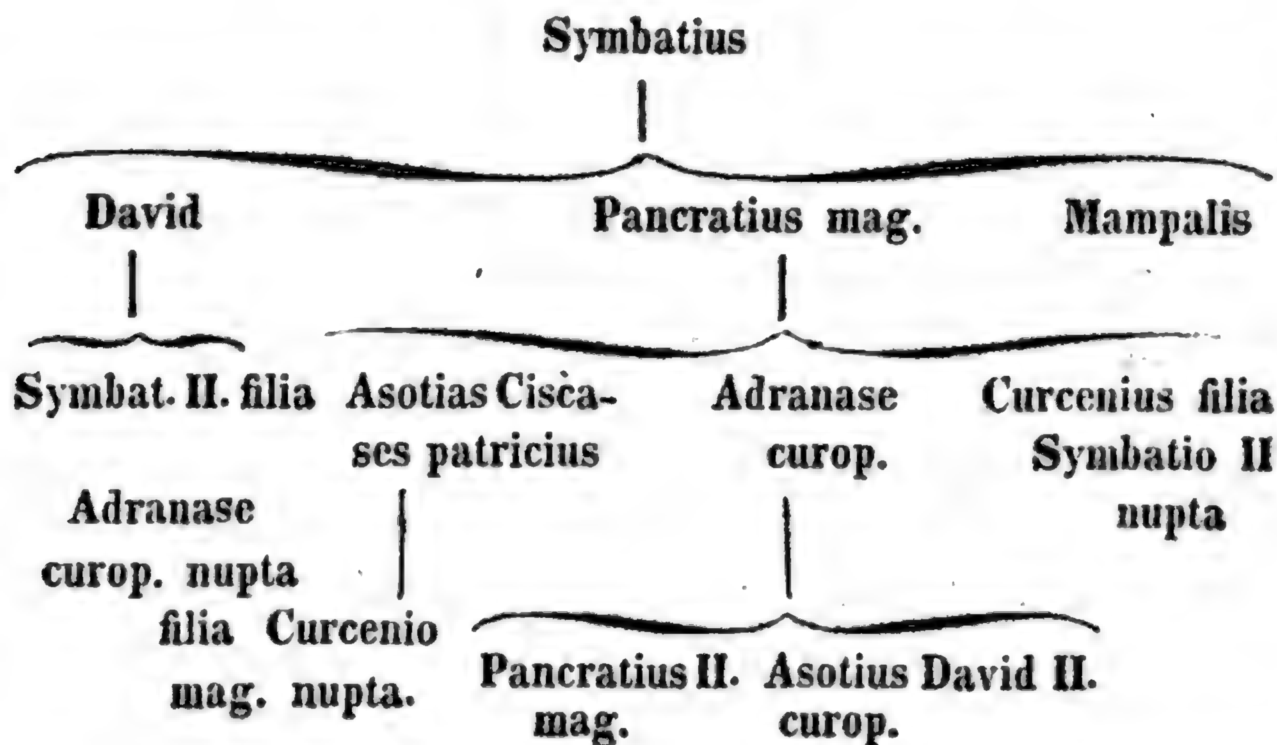
200, 4. Ioannes hic Curcuas fuit domesticus scholarum annis 22 mensibus 7; eiusque res gestas descripsit Manuel protospatharius libris 8, qui non extant. Cedrenus testis est. idem tradit Anonymus Combefisianus in Romano Lacapeno n. 41. is Κροκόας dicitur Georgio monacho. ceterum ad marginem ms Porphyrogeniti, ubi loquitur de Ioanne Curcua, scribitur eodem charactere, οὗτος δὲ ὁ Τζιμισχῆς ἐπικληθείς. sed fallitur quisquis illa scripsit, cum Ioannes Curcuas diversus sit a Ioanne Tzimisce, qui postmodum imperator fuit.

201, 11. ἄς pro ἵνα. passim occurrit apud scriptores, quos nobis exhibet in sua Turco-Graecia Crusius. Meurs. et alibi etiam passim apud recentiores scriptores.

Ibid. 19. καρβάνιον est Turcicum *carvana*. significat autem ea vox multitudinem mercatorum aliorumque peregrinantium, qui simul iter instituunt, ut tanto tutius commeent. Meurs. vide utrumque Gl. Ducangii.

202, 13. *Ζουρβανέλη*] ms ad marginem eadem manu scribitur *οὗτος δὲ Ζουρβανέλη ὁ πατὴρ τοῦ Τορνίκη τῆς Ἀβᾶ, τοῦ ἀρτίως συγκέλλου.* *ἀζάτος* autem vox Armenia est, ut scribit Porphyrogenitus Them. 1 12.

206, 2. Ut Iberum genealogia, quam hic exponit Porphyrogenitus, intelligatur, eam in tabella sequenti exhibere visum est:

Ibid. 6. *τῷ δὲ Δαβὶδ ἔλαχεν ἑτέρα χώρα*] censeo hic desiderari quae de hereditate Mampalis. Meurs.

207, 22. *ἔχει δὲ καὶ ῥαπάτιν μέγα ὡς χωρόπολιν*] Meursius aliter interpretatur, *habetque territorium magnum instar regionis*; et pro *χωρόπολιν* scribendum ait *χωρόπουλον* sive *χωριόπουλον*. Glossae Graecobarbarae: *ἀγρίδιον κωμάριον, χωρίον, χωριόπουλον*.

208, 10. *μαγιστράτον* magistratus i. e. magistri dignitas, quomodo *δουκάτον, πριγκιπάτον, δομεστικάτον* et talia. occurrit mox iterum: *ἐξαιτούμενον τὸ κουροπαλατίκιν ἢ τὸ μαγιστράτον.* de veste autem magistri, quae ea fuerit, ignoramus; neque eam Codinus commemorat usquam, cum tamen de ceterarum dignitatum habitu atque insignibus satis accurate agat. Meurs.

209, 21. *κουροπαλατίκιον* sive *κουροπαλατίκιν* (utroque enim modo scribebant, ut omnia talia) curopalatae munus significat. ea forma *ἀρχοντίκιον, διακονίκιον, παπαδίκιον* et plura ipsius generis. Meurs.

211, 8. *τὸ φλάμουλον ἐπιστήσας ἄνωθεν τοῦ τείχους*]

huius in adeunda civitatum ac oppidorum possessione in turribus vexilla erigendi, in adepti dominii argumentum, moris exemplum etiam habetur apud auctorem Chronici Alexandrini in Ioviano p. 299, ubi de metropoli Nesibenorum Persis reddita. de eadem re sic et Ammianus: *postridie Bineses unus ex Persis, quem inter alios excellere diximus, mandata regis complere festinans promissa flagitabat instanter; et principe permittente Romano civitatem ingressus gentis suae signum ab arce extulit, submigrationem e patria civibus nuntians luctuosam.*

211, 13. *τὴν τοῦρμαν*] *τοῦρμα* hic pro *regione*; quippe provinciarum praefecturae distinguebantur in *τοῦρμας*, *turmae* vero *εἰς βάνδα* seu *τοποτηρησίας*. sic autem propterea appellatae, quod eiusmodi militares turmae in praesidiis essent in statis regionibus provinciarum. et quidem haec vox occurrit non semel eodem significatu apud scriptorem nostrum.

212, 8. *ἐπειδὴ ἔχειν ἔχομεν*] Meursius haec ita interpretatur, *quandoquidem praeliis cum Romanis gerendis pares sumus*.

214, 13. *Κύπριος ἦν*] quod scribit hic Porphyrogenitus de patria Iustiniani Rhinotmeti, nemo, quod sciam, ex scriptoribus prodit. sexta autem synodus contra Monothelitas Constantino patre adhuc vivente habita fuit.

215, 14. *τὰς βαρβαρικὰς*] sic in eodem canone; apud Porphyrogenitum vero *τοῦ βαρβαρικοῦ*.

Ibid. 19. *διαφυλαχθῆναι*] perperam legitur in editis *διαχθῆναι*; sed optime Meursius emendat. in canone legitur *διατηρηθῆναι*.

216, 1. *τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν*] Cyprus *νέα Ἰουστινιανούπολις* et *δευτέρα Ἰουστινιάνα* dicebatur. erant vero Iustinianopoles sive Iustinianae tres, prima Achris, secunda Cyprus, tertia Chalcedon. Codinus: *ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, Ἀχρίδος, καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐπεὶ δευτέρα Ἰουστινιανή ἐστιν ἡ Κύπρος καὶ τρίτη ἡ Καρχηδών.* Meurs.

Ibid. *τῆς Κωνσταντίνου πόλεως* legitur et in eodem canone. verum Beveregius in codice Amerbachiano scriptum etiam reperit *τῆς τῶν Κωνσταντινέων πόλεως*, et hanc veram ac genuinam lectionem esse demonstrat. vide Zonaram et Balsamonem, et quae ibi adnotat laudatus Beveregius p. 154.

Ibid. 20. *Καλλίνικός τις*] de igne Graeco loquitur etiam supra c. 13 scriptor noster; sed vide quae ibi adnotavimus. vide item Cedrenum et Zonaram in eodem Pogonato.

220, 12. σιγγίλιον] sic etiam paulo infra ἐποίησε δὲ καὶ σιγγίλιον. σιγγίλιον *sigillum*. proprie vero sumitur pro diplomate aut charta sigillo munita, et hic quidem pro diplomate sumendum. vide Ducangii utrumque Gloss.

Ibid. 11. τραπεζοποιὸς *structor*, *infertor*. Hesychio ὁ τῆς πάσης περὶ τὰ συμπόσια παρασκευῆς ἐπιμελούμενος. similia habet auctor Etymologici.

Ibid. 20. Μαΐνη Laconicae urbs in Peloponneso, sic appellata etiam a Gemisto; Pausaniae vero et Ptolemaeo Λεῦκτρον dicitur, Nigro *Maina*.

221, 4. οὗ τὸ ἐπίκλην ὁ τῶν Βροιενίων] locus mutilus; desideratur cognomen Theoctisti, quem patricium ac logothetam cursus faciunt Cedrenus et Zonaras. Meurs. at ipse locum integrum esse puto. Georgius monachus in vita Michaëlis huius Theoctisti meminit et canicleo praefectum fuisse ait; Michaëlis tutorem fuisse scribit Zonaras in eodem Augusto.

222, 8. Κρινίτην] floruit sub Theophilo imperatore Alexius Moseles ex genere Crinitarum, cui filiam Mariam natu minimam imperator in matrimonium dedit ac Caesarem salutavit; sed postmodum coactus fuit ab eodem Augusto vitam monasticam profiteri. vide Zonaram l. 15 p. 147. huius autem Alexii posteri ad extremam tandem redacti erant paupertatem sub Basilio Bulgaroctono, ut ex eius Novella, quae habetur in iure Graeco-Romano t. 2 p. 175, docemur, ubi τοῦ μαγίστρου Ῥωμανοῦ τοῦ Μουσελὲ ἐγγόνους εἰς ἀπορίαν καὶ τελείαν ἔνδειαν pervenisse ait, cum illi patrimonium suum ab avo et parentibus relictum circa Philomilium possiderent. ceterum Κρινίτην τὸν ἐπιφανῆ καὶ περίβλεπτον Graeciae praetorem seu στρατηγὸν nescio quem memorat Anonymus in vita S. Lucae Iunioris p. 996, et alium etiam Anonymus Combefisianus in Leone philosopho n. 9.

225, 7. βάνδον *cohors militaris*, *praesidium militare*. vide Ducangii Gl. Gr.

Ibid. τοποτηρησία hic *vicariatus*. idem Porphyrogenitus de Them. 1 16 ait στρατηγίδας seu *praefecturas* divisas fuisse εἰς τούρμας, turmas vero εἰς βάνδα ἤτοι τοποτηρησίας.

226, 3. Quod hic Χοζάνον est, Constantinus Γοιζάνον scribit de Them. 1 8. Meurs.

Ibid. 14. τὸν Παγκρατουκᾶν] idem Porphyrogenitus de Them. 1 9 tres fratres commemorat tantum, et diversis nominibus.

229, 6. ἐκ προσώπου] non est nomen proprium, ut putavit Meursius, sed sicuti Graecis recentioribus πρόσωπον

nomen et *persona* dicitur, ita ἐκ προσώπου *qui vices alterius obit*, *vicarius*, *legatus*. sic passim scriptores Graeci recentiores. ceterum Eustathius hic Argyrus Leonis pater fuit, ut scribit paulo superius Porphyrogenitus, et Romani Argyri imperatoris avus.

231, 7. τοῦ Χρυσοτρικλίνου] de triclinio Aureo pluribus egimus l. 1 Comment. in Antiq. CP.

232, 9. Samonas hic erat Agarenus spado et Leoni imperatori carus ob detectam Basilii coniurationem; a quo etiam protospatharii honore auctus fuit, ut scribit Zonaras in eo Augusto p. 177. meminit etiam huius Samonae Gregorius in Vita S. Basilii Iunioris n. 3.

Ibid. 11. ἐπικούτζουλον] vide Gl. Gr. Ducangii v. Κουτζουλον. de Lausiaco autem palatio pluribus egimus l. 1 Comment. in Antiq. CP.

233, 14. ἀγράριον imperatoris non solum tectum erat, uti describitur ab Anna Comnena, sed et purpureum vel rubeum, ac velis et aulaeis eiusdem coloris pariter instructum, unde ῥούσιον appellatum; in quo quidem nemini esse licebat praeterquam drungariis excubiarum et rei navalis et aliquot aliis ex primariis palatii officialibus, quos imperator deligebat.

Ibid. 21. Stenum nuncuparunt primum Graeci totum illud maris fretum quod Byzantium inter et Pontum interiacet; quod quidem trecentis plus minus stadiis in longitudinem patet. deinde vero scriptores recentiores Stenum pro ipso Steni littore passim usurparunt; proinde Europaeanum illud littus, a capite portus Ceratini, ubi exstitit monasterium S. Mamantis, ad ostia Ponti Euxini, *Stenum* dictum fuit. et hac quidem nomenclatura donatur is potissimum maritimus tractus qui supra Galatam ad freti caput urbi obiacet. ceterum a Steno Stenitas dictos nautas, qui supra Stenum chelandia seu alia navigia ducebant, tradit idem Porphyrogenitus.

234, 2. μεταστάσιμα] μεταστάσιμον vide quae de palatio Pegano, de Hebdomo, de Hicria et de Bryante adnotamus supra in Comment. in Antiq. CP.

237, 19. αὐτῶν] in editis legitur αὐτῷ pro αὐτῶν, et ideo Meursius sic interpretatur hunc locum: *cum interea illorum vicem cum remigum primis imperiale dromonium gubernaret senex ille prudensque Michaël.*

241, 20. Ἰωάννου] Ioannes hic est ille monachus et presbyter, cognomento Lazares, quem Alexander imperator

Constantino Porphyrogenito ex fratre nepoti tutorem dedit; cuius quidem meminit Leo grammaticus in Alexandro, et in Constantino p. 497 et 505. praeterea huius Ioannis mentionem faciunt Anonymus Combefisianus in Alexandro n. 2, in Porphyrogenito n. 3, in Lacapeno n. 28, Scylitzes p. 607 et 623, et Zonaras p. 148.

245, 21. *χειροβολίστραι* autem sunt machinae bellicae seu *ballistae* species. Glossae Gr. Lat. *χειροβαλίστρα falarica.* vide Salmasium de Militia p. 224.

249, 11. *ἀθροίλους*] mendum est. MEURS.

250, 14. *Κώνστα*] *Κώνσταντος*. Constantem vero hic appellat scriptor noster Constantium Chlorum, ut nemo non videt; et ita etiam a Zonara vocatur, et in Menaeis 21 Maii.

251, 7. *θειότης* titulus quo imperatores compellantur etiam in synodo Chalcedonensi part. 1 Epist. 37. Act. 1 p. 246. vide Filesacum de Idololatria politica.

Ibid. 11. *φιβλατούραν* dixit Porphyrogenitus, quod *φιβλατούριον* Suidas, qui interpretatur *περιβόλαιον Περσικόν*. MEURS.

252, 12. *Κρισκορόνου*] hic princeps Bosporianus initio huius capitis appellatur a scriptore nostro *Κρίσκων Ορου παῖς*; unde puto hic duo illa verba in unum ab indocto scriba conflata.

254, 21. *μίαν κραυγήν*] et paulo infra idem Constantinus *μίαν φωνήν*, Anna item Comnena l. 8 p. 292 *μιᾷ φωνῇ*. ea quippe fuit et veterum Tacticorum sententia, ***hostes terreri si cum telorum iactu clamoris horror accesserit***, ut est apud Vegetium 3 18. hisque consona tradit et Leo in Tact. 20 § 114. erat autem clamor iste permistus exhortatione, quemadmodum ait Sallustius de bello Iugurthino; unde *παρακελευσμὸς* dicitur Constantino Manassae. interdum *ἀλαλαγμὸς* et *λαλαγὴ ἀρεϊκή*; *ἐνυάλιος κέλαδος* Heliodoro l. 1. barditum vocabant Galli antiqui, ut scribit Tacitus. ex quo autem in orbem Christiana religio invecta fuit, desierunt confusae illae et incertae a militibus ad fiduciae specimen vel notam proferri solitae voces, subiitque in earum locum uno omnium ore in caelum missa divini auxilii deprecatio. huius autem moris auctorem innuit Constantinum magnum Eusebius de Vita eiusdem Constantini 4 19 et 20 et in oratione de eiusdem Augusti laudibus, quem scribit suis praecepisse militibus ut in pugnae procinctu hacce oratione deum sibi in praeliis propitium conciliarent: *σὲ μόνον οἴδαμεν θεόν, σὲ βασιλέα γνωρίζομεν, σὲ βοηθὸν ἀνακαλούμεθα, παρὰ σοῦ τὰς*

νίκας ἠράμεθα etc. atque hinc quidem apud Christianos invaluisse putant nonnulli ut praelia omnia a dei invocatione auspicarentur. sed falluntur; quippe quilibet populus ab invocatione divina praelia auspicabatur; populus electus ab invocatione veri dei, ut passim sacrae literae testantur. Graeci vero paeanes duos canebant, alterum ante praelium Marti, alterum post praelium Apollini et Dianae.

ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ

ΣΥΝΕΚΔΗΜΟΣ.

PETRI WESSELINGII

IN HIEROCLIS SYNECDEMUM

PROLEGOMENA.

Hieroclis Synecdemus quin egregia Itinerariorum *) accessio fuerit nullum dubium est: firmat, quae dubia in illis atque incerta videbantur, indidemque vicissim adiuvatur; uberrime praeterea, quae in Orientis illa provinciis praeterierant, explet. igitur in scriptorem atque ipsam notitiam ante inquiramus quam in rem praesentem veniamus. ne vero a limite progressi in molestissimas salebras incidamus, duce imperatore Constantino Porphyrogenito utemur, qui, quantum rescire licuit, primus in Thematibus imperii ordinandis Hieroclis Synecdemum in consilium adhibuit l. 2 them. 1. *μαρτυρεῖ*, inquit, *τῷ λόγῳ καὶ Ἱεροκλῆς ὁ γραμματικὸς ὁ γράψας τὸν Συνέκδημον, τὸ τῶν Δολόγκων ἔθνος τῇ Θράκῃ συναριθμῶν, λέγων οὕτως "εἰσὶν αἱ πᾶσαι ἐπαρχίαι καὶ πόλεις, αἱ ὑπὸ τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων διοικούμεναι τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπαρχίαι μὲν κ. λ."* e quibus meritissimo colligas Synecdemi scriptorem Constantino imperatore et seculo nono esse priorem; atque ita viri clarissimi Emmanuel Schelstratenus, Io. Alb. Fabricius et Anselmus Bandurius instituerunt, quamquam hic insuper addit incertum esse omnino quo tempore floruerit. Carolus a S. Paullo circa Saracenorum aetatem scriptum suspicabatur Synecdemum, quod eius codici plures provinciae, quas post Heraclium Graeci amiserunt, de- p. 621 Wess.

*) veterum Romanorum, a Wesselingio Amstelaedami a. 1735 editorum.

essent; quae cum ex Farnesiano ms ceteris accesserint provinciae, ruit et illa suspicio.

622 Hactenus itaque nisi incertissima de Hierocle sunt prodita. propius eius aetatem L. Holsteinius finire aggressus est ad Pulcheriopolin Thesauri Orteliani: "civitas" inquit "Epiri novae in Notitia Hieroclis, ubi male *Πολυχεριούπολις* pro *Πουλχεριούπολις* editur. accepit autem nomen a Pulcheria Augusta, cuius haec Notitia tempore scripta videtur." optassem plura vir egregius constabiliendae opinioni, quae illi in mundo fuisse non ambigo, produxisset: nam sola eius urbis mentio rem non constituit. quantum coniectura assequi possum, impulsus in eam est sententiam ipsa Synecdemi dispositione: provinciae Orientis eodem hic digestae modo ut in Ephesino et Chalcedonensi conciliis, codice Theodosiano et Notitia imperii Orientis conspiciuntur, nec aliis magistratibus parent; vestigia innovationum, quas deinceps Iustinianus est molitus, vix ulla apparent; omniaque Theodosii secundi et Marciani temporibus prima fronte haud male respondere videntur. atque haec si citra dubium forent, prona ad suspicandum via aperiretur Hieroclem non alium atque eum esse quem *φιλίστορας λόγους* reliquisse Io. Tzetzes Chiliad. 7 144 testis his versibus est:

Ἱεροκλῆς ὡσαύτως Φιλίστορσιν ἐν λόγοις
ἑξῆς δέ, λέγων, εἴδομεν χώραν αὐχμηροτάτην
ἡλίῳ φλεγομένην τε, καὶ περὶ ταύτην ἄνδρας
γυμνοὺς ἀνεστίους τε, πρὸς χώραις τῆς ἐρήμου.
ὧν οἱ μὲν ἀπεσκίαζον τὸ πρόσωπον ὠτίοις,
τοὺς πόδας δ' ἀνατείνοντες τὸ σύμπαν ἄλλο σῶμα.
τούτων δὲ Στράβων μέμνηται, καί τε τῶν ἀκεφάλων
καὶ τῶν δεκακεφάλων τε καὶ τετραχειροπόδων.
οὕσπερ ἐγὼ οὐχ ὄπωπα, φησὶν ὁ Ἱεροκλέης·
ταῦτα Ἱεροκλέης μέν.

623 liquet inde, quod verissime Io. Pearsonius Proleg. in Comment. alterius Hieroclis ad Aurea Carm. observavit, illum qui *Φιλίστορας* scripsit quam plurimas regiones peragrasse, resque in itinere visas aut aliunde cognitas scripto tradidisse, et libros quibus haec omnia erat complexus *Φιλίστορας* nominasse. iam cum Strabone posterior, et Stephano, qui eum in *Βραχμᾶνες* et *Ταρκυνία* testem appellavit, aut prior aut aequalis fuerit, non utique, si cetera probe quadrarent, absurdum foret *Φιλιστόρων* et *Συνεκδήμου* eundem parentem agnoscere, praesertim cum Synecdemus similis ingenii scriptorem ostentet. quo minus tamen in his acquiescam, pauca faciunt, sed talia quae validissime et huic coniecturae et L.

Holsteinii sententiae pugnant. primo enim Synecdemus in provincia Osrhoëne Leontopolin recenset, quo nomine Callinicum aliquot a morte Marciani imperatoris annis ornatum fuisse suo loco ostendam; deinde in Pisidia reliquis urbibus Iustinianopolin accenset, quae cum a nullo nisi eius nominis imperatore, et mirifice huiusmodi titulis capto, cognominata sit, sine dubio scriptor, qui eam memorat, et Stephano urbium explanatore et Pulcheria Augusta multis annis recentior est. idem colligas ex provincia Pannonia, quae Orientis imperio hic subiicitur: illa Marciani Augusti tempore amissa prorsus erat, praedae Attilae atque Hunnis exposita, praetereaque extra Orientalis imperii fines, ut ex Notitia utriusque imperii certissimum est; quam cum reciperarit virtus et providentia Iustiniani, sicuti Novella 11 praefert, utique ad eius aetatem demittendus Hierocles erit; qua an etiam multo possit esse inferior, nunc circumspiciamus.

Notum in vulgus est multa eum imperatorem in provinciarum administratione mutasse: has aliis magistratibus mandasse, illarum nomina aut sustulisse prorsus aut ex binis unam et vicissim ex una binas fecisse: Hierocles vero cum Orientis nobis annumerarit provincias, singulis suos praepositos imponens, fortasse his in consilium missis et secum invicem comparatis suam nobis aetatem ostenderit. viam hanc nuper ingressus est eruditus auctor Dissert. Chorograph. Ital. med. aevi Sect. 5, cuius ductum, nostra passim adspergentes, in his vestigandis sequemur. ergo cum mutatis a Iustiniano 624
provinciarum magistratibus ordiamur. iubet ille Novella 24 c. 1 ut qui Pisidiae praesit. praetor Iustinianeus sit et vocetur; quo eodem honore Lycaoniae praefectum Nov. 25 c. 1 et Thraciae Nov. 26 ornat; quarum provinciarum praepositi Hierocli sunt consulares. decernit praeterea ut Phrygia Pacatiana et item Galatia prima spectabilem in posterum comitem habeant; cui utrique consularis ab Hierocle imponitur. est in Synecdemo Paphlagonia sub correctore, qui Nov. 29 praetor creatur, et Isauria sub praeside, quem comitem Nov. 27 esse vult. denique Phoenice ad Libanum moderatori Edict. 4, itemque Arabia subiiciuntur, quae hac in Notitia praesidi et consulari dicto sunt audientes. harum autem constitutionum pleraeque cum Belisario V. C. consule sint editae, iure utique optimo statuitur Synecdemum ante Belisarium consulem annumque 535 publicatum videri: ni enim id concesseris, danda ratio erit quamobrem in libello, quo provinciarum magistratus ex sui temporis more Hierocles describit, nulla prorsus de praetoribus Iustinianeis moderatoribusque mentio fiat. quo magis vero scriptoris aetas ad liquidum perducatur, in

eas provincias pergamus quas imperator aut sustulit funditus aut novis titulis auxit aut etiam plures esset iussit; quarum si nullum in Synecdemo indicium reperias, quid aliud profiteberis quam illis eum mutationibus esse priorem? memorat haec Notitia provinciam Honoriadem et praesidi subiicit: eam Iustinianus Nov. 29 c. 1 abrogat et artissime Paphlagoniae agglutinatam uni praetori mandat, *ὥστε καὶ τῶν ἐθνῶν*, inquit, *τούτων ἔχοντα τὴν ἀρχὴν ἡνωμένην καὶ μίαν ἀντὶ δυοῖν τῶν ἔμπροσθεν, φαμὲν δὲ Παφλαγονίας τε καὶ Ὁνωριάδος, καλεῖσθαι πραίτορα.* dividit praeterea Cappadociam ex Valentis Augusti instituto in binas, consularem utramque, si plerosque ms sequare, quos Nov. 30 in unam videtur conflare: *πᾶσαν*, inquit, *ἀνθυπάτειαν γενέσθαι τε καὶ καλεῖσθαι βουλόμεθα.* quae tamen an vincere, quod viro doctissimo videbatur, possint, re vera Iustinianum ex duabus Cappadociis unam exstruxisse, non iniuria dubites: nam diserte Nov. 20 c. 2 prima Cappadociae praesidem dignatione proconsulari condecoratum fuisse docetur; estque in ipsa Nov. 30 c. 10
625 utriusque Cappadociae mentio: *εἰ δέ τις ἐξ ἑκατέρας Καππαδοκίας δίκη πεντακοσίων ἐλάττων χρυσῶν ἐφέσιμος γίνηται.* neque enim, si utramque in unam commutasset, utriusque distincte deinceps meminisset. esse in Haloandri editione novi *εἰ δέ τις ἑτέρα ἐκ τῆς Καππαδοκίας δίκη*: sed prius praeoptaverim, tum quod oratio *ἑτέραν δίκην* vix ferat, tum quoniam Cappadociae duae nusquam una esse iubentur, tum etiam quod primae Cappadociae proconsul creetur, secunda non addita. utcunque id ceciderit, insignitam Cappadocia mutationem subiit, Hierocli cum Synecdemum scriberet ignoratam; quae etsi ex proconsule Cappadociae prima explorata est, negligi tamen nolim eiusdem imperatoris decreto gentis eius dispositionem ecclesiasticam in alium ordinem fuisse conversam. huc usque binae fuerant Cappadocum metropoles, primae Cappadociae Caesarea, secundae Tyana: tertiam Mucisson Tyanensi detractam et Iustinianopolin nuncupatam tertiae Cappadociae ipse imposuit. operae pretium fuerit ea de re perorantem audire Euphratam Tyanensem episcopum Collat. V conc. Constantinopol. 2 p. 96. "in illo" inquit "tempore sub Tyanensi civitate erat et Dohara et Nazianzus usque ad tempora huius pii imperii. piissimus autem imperator cum metropolitana iura dedisset civitati quae quondam quidem Mucissus, nunc vero Iustinianopolis nuncupatur, cum aliis civitatibus et Dohara et Nazianzum subiecit ei." haec si in Synecdemo praeteriri potuisse putaveris, quod a Notitia ecclesiastica sit diversus, debuit tamen Mucissus urbium catalogo inseri, non regionibus sive vicis, ut fit, si post metro-

polis dignitatem illi oppido collatam fuerit scriptus. ad haec accedit, Helenopontum consulari et Polemoniacum Pontum praesidi in hac Notitia attribui, Novella vero 28 abolito Ponti Polemoniaci titulo Helenopontum moderatori Iustinianeo committi. porro duae tantum in Synecdemo Armeniae insunt, quas multifariam sectas Iustinianus (non, ut perperam Eustathius in Dionys. Perieges. 694, Iustinus) quattuor Novella 31 esse atque haberi vult. taceo quae Iustinianae primae caussa decreverit Nov. 11, utque in Syria Theodoriadem, ne egregiae Theodorae honor deesset, provinciam, de qua Novella 8, condiderit.

Mihi quae abunde ad aetatem scriptoris eruendam vi- 626
dentur. posses alioqui auxilio vocare urbes, quas suo et Theodorae nomine illustres esse voluit, in unum catalogum a N. Alemanno ad Procopii Hist. Arcan. c. 11 coniectas, ni et aliae forent quarum rationem Hierocles nullam habuit. quod enim Iustinus primus Anazarbo atque Edessae pristinum nomen abstulit, utrique Iustinopoleos, quo et prior in Mopsuestana synodo (licet *Iustinianopolitana metropolis* vulgo p. 132 tom. 12 C. G. edatur) superbit, imposito titulo apud Euagrium H. E. 4 8 et Theophanem Chorogr. p. 146, eo nusquam, quantumvis illi tempori proximus, in Synecdemo has urbes dignatur.

Illa ergo quae in medio posui, satis superque evincent nihil eorum quae Iustinianus novavit Hieroclem, cum hanc Notitiam vulgaret, inaudivisse videri; adeoque ante Belisarium consulem, cuius annum plures illarum constitutionum praeferunt, principe tamen Iustiniano scripsisse. nam ante hunc consulem fato concessisse, quod viro erudito in mentem venit arbitrari, vix indidem coëgeris. potuit sane vulgato Synecdemo omnia quae imperator mutaverat addere, novamque eius editionem publicare: at id voluisse unde cognoscemus? quid si etiam priori editioni illa adstruxerit, et in nostram aetatem Notitia, ut primum e scriptoris calamo defluxerat, devenerit? itaque ad Synecdemum ipsum descendamus, atque integerne et genuinus, et cuius generis sit Notitia, civilis an ecclesiastica, exploremus.

Non esse genuinum neque integrum Emmanuel Schelstratenus tom. 2 Antiq. Eccles. p. 720 sibi persuasit, tum quod ea quae de civitate Constantinopolitana ex Hierocle Constantinus Porphyrogenitus refert, in Notitia non compareant; tum ex eo quoque probari, quod Hieroclis opus 64 praefecturas seu provincias et 835 seu 935 civitates continuerit, Notitia

autem 51 tantum provincias et 751 civitates exhibeat. quae accusationis capita si, ut oportet, expendantur, caussam tenere haud poterunt; quod ut unicuivis dilucescat, Constantini imperatoris l. 2 them. 1 verba, illis adnexa quae in superioribus exscripta dedimus, inseramus: *ἀρχὴν οὖν τῆς Εὐρώπης τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ τοῦ κόσμου παντός, τὴν νέαν Ῥώμην, τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐγὼ τίθημι. διὰ τοῦτο καὶ τὸ περὶ αὐτὴν θέμα, τὸ καλούμενον Θρᾴκη, τὸ ἐν*
627 *τοῖς Εὐρώπης μέρεσι, θεμάτων πρῶτον τεθείκαμεν.* quis enim, quod bene advertit Anselmus Bandurius, non viderit haec non Hieroclis sed Constantini verba esse, caussam explicantis cur Thraciae themati inter Europaea primum locum assignarit. iam quod numerum provinciarum non aequare 64 adiungit, id in Caroli a S. Paullo editionem valebit, non eam quam primus ipse in publicum dedit, ab Holsteinio ex Farnesiano ms pluribus provinciis auctam. novi doctissimum Dissert. Chorogr. Ital. auctorem autumasse non 64 provincias sed 65 esse debere, quoniam in Synecdemo Pamphylia secunda memoratur, nusquam prima: cui ego opinioni nullum nisi in Latina versione praesidium reperio. etsi enim ex ecclesiastica dispositione Pamphyliam in duas fuerint partiti, ut et duae hic recenserentur nihil fuit necesse, praesertim cum una duntaxat in Notitia imperii Orientis reperiatur, nec duas Iustinianus, ut Novella 8 indicio est, noverit. id infitiari nolim, deesse plures civitates, nec numerum 935 rotundari. grassata librariorum negligentia, ut in ceteris omnibus, et hic est; multaque, quia vitiosiora videbantur, neglexit, alia turpissimis mendis foedavit. neque nupera ea corruptela est: si de Constantini imperatoris codice ex illis quae in l. 2 Them. inde transtulit, coniecturam feceris, corruptissimum, neque nostris munditie, quamvis admodum inquinatis, praestantiorem reperies: summa ille imis miscuit et provinciarum terminos frequentissime migravit. quae vitia utut agnosco, tamen criminationes quae in hanc Notitiam adferuntur, et quibus peccatorum quorum innocentissima est rea peragitur, repellendas existimem; quod ne nunc exsequar alia prohibent.

Quaerendum est, civilisne an ecclesiastica fuerit? Io. Harduinus in Antirrhetico et Numis urb. antiq. illustr. litem secundum ecclesiasticam dedit, licet, cur eam tulerit sententiam, docere neglexerit; et post Harduinum plures. haud tamen iure: nihil enim Synecdemus praecipuum habet, unde ecclesiasticis Notitiis accensendus videri possit. nulli, ut bene auctor Dissert. Chorogr., throni, rarae metropoles, nulli archiepiscopi, nulli autocephali; cumque in una saepe provin-

cia plures metropoles, tametsi dignitate impares, fuerint, uti 628
in Bithynia Nicomedia Nicaea et Chalcedon, vix unam atque
alteram, saepenumero etiam nullam, eo titulo cohonestat. ad
hoc, haud paucae recensentur urbes quibus nullus unquam
episcopus fuit; quarum exempla cum suis quaeque locis ad-
metiri constituerim, una hic Scythia defungar. illi 15 urbes
contribuuntur; unde singulis episcopis, si ecclesiastica foret
Notitia, subditas fuisse existimares, cum tamen omnes unius
Tomitani praesulis curae commissae fuerint. si addubites,
Sozomenum H. E. 6 21 auctorem dabo: *τοῦτο δὲ τὸ ἔθνος
πολλὰς μὲν ἔχει καὶ πόλεις καὶ κώμας καὶ φρούρια, μητρό-
πολις δέ ἐστι Τόμις, πόλις μεγάλη καὶ εὐδαίμων, παράλιος,
ἐξ εὐωνύμων εἰσπλέοντι τὸν Εὔξεινον καλούμενον Πόντον. εἰσ-
έτι καὶ νῦν ἔθος παλαιὸν ἐνθάδε κρατεῖ, τοῦ παντὸς ἔθνους
ἕνα τὰς ἐκκλησίας ἐπισκοπεῖν.* utique si Synecdemus episco-
porum ordinem et dignitates describeret, ut omnes eius pro-
vinciae urbes enumeraret nihil opus fuisset: unam Tomita-
nam, ut in Notitiis ecclesiasticis assolet, gentis praesuli dare
potuisset. deinde plures plerisque in provinciis urbes, quae
suos sibi episcopos habuerunt, quod in Notitia ecclesiastica
insolens est, negliguntur. nec eo tamen telo alia omnia sen-
tientes vehementius urserim: quid si illac exciderint? et sane
multas negligentia exscriptorum deperditas esse mihi persua-
deo. nam cui credibile fiet, ut uno exemplo utar, in Meso-
potamiae provincia solam Amidam Hieroclis aetate Romanis
fuisse superstitem? imo vero plures ibi florebant, sed a li-
brariis susque deque habitae; qui, si absque codice Farne-
siano fuisset, unam itidem Phoenicae maritimae reliquissent
Tyrum. quid porro tituli magistratuum, quibus provinciae
administrandae attributae fuerunt, ad Notitiam ecclesiasticam?
quid Synecdemi nomen, quod huic Notitiae inscriptum est?
id peregrinationis comitem adsignificat, argumentoque est Hie-
roclem provincias obituris succurrere et imperii Orientis am-
plitudinem in brevi quasi tabella praepingere voluisse. quae
mihi caussa videtur cur provinciarum ordinem, uti praefectis
et vicariis suberant, accuratissime servarit. libet id osten- 629
dere, quod illa re suam ab ecclesiasticis Notitiis prorsus di-
stinxerit. primum Thraciarum dioecesin, in 6 provincias de-
scriptam et vicario parentem, quo de Notit. imp. Orient.
c. 132 exsequitur: tum Macedoniae et Daciae dioecesin prae-
fecto praetorii Illyrici attributam; cui nuper a Iustiniano re-
ciperatam Pannoniam, quae ante praefecto praetorii Italiae
commissa fuerat, adiungit. hanc excipit Asiana 11 provin-
ciarum, tum Pontica totidem provinciarum, dein Orientis pro-
vinciae 15, tandem Aegyptus, prorsus ut in Notitia imp. Ori-

entis c. 1, omnes praefecti praetorio Orientis dispositioni et curae mandatae.

Atque haec de Synecdemo; cuius primam editionem Carolo a S. Paullo debemus, sed 14 provinciis mutilam. aliam animo agitasse Iac. Sirmondum ex quadam eius ad L. Holsteinium epistola p. 471 ed. Venet. suspicere: "de Hieroclis Synecdemo" inquit "gratuler an doleam nescio. imo re vera doleo tibi non a me dono datum fuisse, cum expeteres; et quod ego mihi contingere optabam, ut aliud exemplar nanciscerer, id tibi potius obtigisse gaudeo; atque ut ex animo me gratulari intelligas, si ad reliqua tua Geographica, cum ad Cramosium mittes, Africanam nostram adiici iubes, non defugiam." quod, uti advertis, consilium deinceps repudiavit. vidit versavitque eum Sirmondi ms Henr. Valesius, sicuti ad Ammian. 31 11 profitetur, haud obscure plurimis eum vitiis obsitum fuisse innuens. demum L. Holsteinio bona quaedam fortuna plures manu exaratos codices, Vaticanum Altempsianum et Farnesianos, obtulit, quorum ope correctum et 14 provinciis auctiorem Synecdemum praeter alia Geographica, de quibus Lambecius Bibl. Caesar. l. 6 p. 268, vulgare proposuerat; quibus conatibus, ne egregie inchoati absolverentur, cum viri praestantissimi fatum obstitisset, latuere diu in Barberina bibliotheca schedae, donec Emmanuel Schelstratenus inde erutas publicaret, et Antiq. Ecclesiast. t. 2. p. 689 Hieroclem variis, quae vocantur, lectionibus et Latina Holsteinii versione instructum insereret. post deinde Anselmus Bandurius dignum censuit qui indidem sumptus tomum I Imperii Orientalis p. 31 ornaret. nos quoniam spe scripti codicis excidimus, eas editiones contendemus, et ex mss variantibus scripturis illas quae veriores aut propius a recto recedentes
630 videbuntur amplexabimur, reliquis, ut diiudicandi facultas ne auferatur, suo loco adscriptis. Latinam versionem, quod nomina urbium ea carere possent, et ne praeter rem libri moles incresceret, recidimus. habes instituti rationem; quam si harum rerum peritis probavero, satis uberem vigilati laboris fructum me percepisse arbitrabor.

Haec scripseram, iamque ad pag. 673. deveneram, cum mihi officiosissime vir clarissimus Sigeb. Havercampus *ΤΑΞΙΝ ΠΡΟΚΑΘΕΔΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ*, ex ms Bonaventurae Vulcanii excerptam, transmitteret. suspicatus fueram ex quadam Cl. Iac. Gronovii post Berkelii Stephanum nota eam *τάξιν* aut partem esse Synecdemi aut certe in eodem codice Synecdemum lectitari; neque vana ea fuit suspicio: prorsus enim integer, etsi sine Hieroclis nomine, conspicitur, titulo praescripto quem et Imp. Constantinus l. 2 Them. 1

agnoscit. legit autem . . . . . . *) atque in his praecipue, quodque provinciarum nomina semper in secundo casu ponat, codex ille ab editis discrepat; pro cuius usu gratiae viro clarissimo debentur ingentes.

*) Lectiones codicis suis iam locis positas invenies. IB.

ί. Ἐπαρχία Ἑλλάδος ἤγουν Ἀχαΐας, ὑπὸ ἀνθύπατον, πόλεις οθ', Σκαρφία, Ἐλάτεια, Βοιὸν καὶ Δρυμαία, Δαυλία, Χαιρώνεια, Ναύπακτος, Δελφοί, Ἄμφισσα, Τιθώρα, Ἄμβρυσος, Ἀντίκυρα, Λεβαδία, Κορώνεια Βοιωτίας, Στίρις, Ὀποῦς, Ἀνάστασις, Ἔκεψος, νῆσος Εὔβοια, Ἀνθηδών, Βουμέλιτα, Θεσπιαί, Ὕττης Θύσθαι, Θῆβαι μητρόπολις Βοιωτίας, Τάναγρα, Χαλκῆ νῆσος Εὐβοίας, Πορθμός, Κάρυστος, Πλαταιαί, Αἰγόσθενα, Ἀθῆναι μητρόπολις Ἀττικῆς, Μέγαρα, Παγαί, ἐμπόριον Κρομμυών, Αἴγινα νῆσος, Ποιτοιοῦσα, Κέα, Κύθνος, Δῆλος ἄδηλος, Σκῦρος Ταλαμένη μέχρι Θερμοπυλῶν, Κόρινθος ἥ ποτε Ἐφύρα μητρόπολις πάσης Ἑλλάδος, Νέα Σικυών, Αἴγειρα, Αἴγιον, Μεθώνη, Τροιζήν, Ἐπίδαυρος, Ἑρμιόνη, Ἄργος, Τέγεα, Θάρπουσα, Μαντίνεια, Λακεδαίμων μητρόπολις τῆς Λακωνικῆς ἡ πρὶν Σπάρτη, Γεράνθραι, Φαραί, Ἀσωπὸς[πόλις], Ἀκριαί, Φιάλεια, Μεσσήνη, Κορώνη, Ἀσίνη, Μοθώνη, Κυπαρισία, Ἦλις μητρόπολις Αἰτωλίας, νῆσος Κεφαληνία, νῆσος Πάνορμος, νῆσος Ζάκυνθος, νῆσος Κυθηρία, νῆσος Μύκων, νῆσος Στροφαδία, νῆσος Μόλος ἀντικρὺ Κορίνθου, νῆσος Δωροῦσα, νῆσος Λῆμνος, νῆσος Ἴμβρος.

ιά. Ἐπαρχία Κρήτης, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις κβ', μητρόπολις Γορτύνη, Ἴνατος, Βίεννα, Ἱεράπυδνα, Καμάρα, Ἄλλυγγος, Χερσόνησος, Λύκτος, Ἀρκαδία, Κνωσός, Σούβριτος, Ὄαξος, Ἐλευθέρνα, Λάμπαι, Ἄπτερα, Κυδωνέα, Κίσαμος, Καντανία, Ἔλυρος, Λίσσος, Φοινίκη ἤτοι Ἀραδήν, νῆσος Κλαῦδος.

ιβ'. Ἐπαρχία παλαιᾶς Ἠπείρου, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιβ', μητρόπολις Νικόπολις, Δωδώνη, Εὔροια, Ἄκτιον, Ἁδριανούπο-

1 ἤγουν add W 2 ἠλάτινα apud Bandurium βοὲ καὶ δριμύα ante W 3 ἄμφισα ante W 5 ἀνθοδώ Carolus a S. Paullo 6 πάναγρα idem 7 χάριστος aut χάρυστος ante W πλαταιὴ L: celeri πλατεαὶ 8 αἰγοσθέναι Carolus a S. Paullo 9 κρομῶν ante W, qui Κρομμών. αἰγινῆσος L ποτοιοῦσα ante W, πιδνοῦσσα L 10 ταλαμένη L. στὰ λιμένι i. e. Λῆμνος Christophorus Wordsworthus (Athens and Attica p. 2). μέχρι C, μετὰ L, με vulgo θερμοπυλῶν CL, θερμοπύλαι vulgo 11 ἔφυρος ante W 12 αἴγειραι L, αἴγαι ante W μεθῶνα mss ἀρίζαινα ante W, qui Τρυζένα 21 ὑπὸ ἡγεμόνα ante W 22 ἱερὰ πύδνα ante W 24 ὁ ἄξιος ante W 25 φοινήκη ἀραδένα ante W

λις, Ἄππων, Φοινίκη, Ἀγχιασμός, Βουθρωτός, Φωτική, Κέρκυρα νῆσος, Ἰθάκη νῆσος.

ιγ΄. Ἐπαρχία νέας Ἠπείρου, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις θ΄, Δυρράχιον ἣ ποτε Ἐπίδαμνος, Σκάμπα, Ἀπολλωνία, Βοῦλις, Ἀμαντία, Πουλχεριούπολις, Αὐλών, Λυχνιδὸς μητρόπολις, Λιστρῶν καὶ Σκεπῶν.

ιδ΄. Ἐπαρχία Δακίας μεσογείου, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ε΄, Σαρδικὴ μητρόπολις, Παυταλία, Γερμανά, Ναϊσός, Ῥεμεσιάνα.

ιε΄. Ἐπαρχίᾳ τῇ παρα .... ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ε΄, Ῥατιάρια μητρόπολις, Βονωνία, Ἀκυές, κάστρα Μάρτις, Ισκος.

ιϛ΄. Ἐπαρχία Δαρδανίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις γ΄, Σκοῦποι μητρόπολις, Μηρίων, Οὐλπιάνα.

ιζ΄. Ἐπαρχία Πρεβάλεως, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις γ΄, Σκόδρα, Λίσσος, Δωράκιον μητρόπολις.

ιη΄. Ἐπαρχία Μυσίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ε΄, Βιμενάκιον μητρόπολις, Σιγγιδόνος, Γρατιανά, Τρικόρνια, Ὅρρεον Μάργου.

ιθ΄. Ἐπαρχία Παννονίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις β΄, Σέρμιον, Βασιάνα.

κ΄. Ἐπαρχία Ἀσίας, ὑπὸ ἀνθύπατον, πόλεις μγ΄, Ἔφεσος, Ἀναία, Πριήνη, Μαγνησία Μαιάνδρου, Τράλλεις, Νύσσα, Βρίουλα, Μάσταυρα, Ἀνίνητα, Ὕπαιπα, Ἀρκαδιούπολις, Διὸς ἱερόν, Εὔαζα, Κολοσή, Ἄλγιζα, Νικόπολις, Παλαιὰ πόλις, Βαρέττα, Αὐλίου κώμη, Νέα αὐλή, Κολοφών, Μητρόπολις, Λέβεδος, Τίος, Σμύρνα, Κλαζομεναί, Σατρώτη, Μαγνησία Σιπύλου, Αἰγάη, Τῆμνος, Φώκαια, Μύρινα, Κύμη, Πέργαμος, Ἐλαία, Πιτάνη, Τιάραι, Θεοδοσίου πόλις, Ἀδραμύττιον ἣ ποτε Λύρνησος, Ἄντανδρος, Γάργαρα, Ἄσσος.

4 σκάππα aut σκάπτα, et mox βοῦλος aut βούλης ante W 5 ἀλήνιδος C μητρόπολις λιστρῶν καὶ σκεύπιων L 10 παλαιᾷ C 11 βονοπία L, μονοπία ceteri μάρτυς ἴσδαος ante W 15 πρέβαλε L, πρεβάλεων ceteri 24 ὕπηπα L 25 κολοασίες L, κολοασις ceteri 26 *Carolus a S. Paullo* Αὐρηλιούπολις Κύμη *emendat, nulla iusta causa motus.* W 28 ἀσπάη L 29 ἄντανδρος L, ἄτανδρος ceteri

κα'. Ἐπαρχία Ἑλλησπόντου, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λ', Κύζικος μητρόπολις, Προικόνησος, ἡ Ἐξορία, Βαρίσπη, Πάριον, Λάμψακος, Ἄβυδος, Δάρδανον, Ἴλιον, Τρωάς, Σκάμανδρος', Πολίχνα, Ποιμανηνός, Ἀταρνέα, Ῥέκετα, Βλαῦνδον, Σκέλεντα, Μόλις, Γέρμαι, Ἄπταος, Κέργη, Σάγαρα, Ἀδριανοῦ θῆραι, Ἧραι, Πιονία, Κονιοσίνη, Ἀργίζα, Ξίος Τράδος, Μανδακάδα, Ἐργαστήριον, Μάνδραι, Ἵπποι, Ὄκη, Σίδηρον, Σκῆψις.

κβ'. Ἐπαρχία Φρυγίας Πακατιανῆς, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λθ', Λαοδίκεια, Ἱεράπολις, Μόσυνα, Ἄττουδα, Τραπεζούπολις, Κολασσαί, Κερετάπα, Θεμισόνιον, Οὐαλεντία, Σαναός, Κονιούπολις, Σιτούπολις, Κράσος, Λοῦνδα, Πέλται, Εὐμένεια, Σιβλία, Πέπουζα, Βριάνα, Σεβάστη, Ἴλουζα, Ἀκμονία, Ἀλλιοί, Ἰουχαράταξ, Διόκλεια, Ἀρίστιον, Κύδισσος, Ἀππία, Εὐδοκιάς, Ἀζανοί, Τιβεριούπολις, Κάδοι, Θεοδοσία, Ἄγκυρα, Σύνναος, Τημένου θύραι, Τρανούπολις, Πουλχεριανούπολις.

κγ'. Ἐπαρχία Λυδίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις κγ', Σάρδεις, Φιλαδέλφεια, Τρίπολις, Θυάτειρα, Σίται, Μαιονία, Ἰουλιανούπολις, Τράλλης, Αὐρηλιούπολις, Ἀτταλία, Ἑρμοκαπηλία, Ἀκρασός, Ἀπόλλωνος ἱερόν, Τάβαλα, Βάγις, Κεράση, Μεσοτίμωλος, Ἀπολλωνίς, Ἱεροκαστέλλεια, Μοστήνη, Σαταλέων, Γόρδος.

κδ'. Ἐπαρχία Πισιδίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις κς', Ἀντιόχεια, Νεάπολις, Λιμέναι, Σαβῖναι, Ἀτμενία, Πάππα, Σινίανδος, Λαοδίκεια κεκαυμένη, Τυράϊον, Ἀδριανούπολις, Φιλομήλιον, Σωζόπολις, Τύμανδρος, Μητρόπολις, Ἀπάμεια, Εὐδοξιούπολις, Ἀγαλασσός, Βάρις, Σελεύκεια ἡ σιδηρᾶ, ὁ Τιμβριάδων, Θεμισόνιος, Ἰουστινιανούπολις, Μάλλος, Ἀδάδα, Ζόρζιλα, Τιτυασσός.

κε'. Ἐπαρχία Λυκαονίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ιη', Ἰκόνιον μητρόπολις, Λύστρα, Μίσθεια, Ἄμβλαδα, Οὐάσαδα, Ὁμόναδα, Ἴλιστρα, Λάρανδα, Δέρβαι, Βαρατή, Ὕδη, Ἰσαυ-

1 *verius λγ'.* W 6 *θῆραι] καὶ ἧρας* L, *καὶ θῆραι* ceteri 7 *ὀκησίδηρον* L, *ὁ κισίδηρον* ceteri 9 *πακατιανῆς* L, *καιπατιανῆς* ceteri 30 *ζόρζελα* ms Leid. 33 *δέρβα, βάρατα* L

ῥύπολις, Κόρνα, Σάβατρα, Πτέρνα, Κάννα, Γλαύαμα, Ῥίγνον.

κϛ'. Ἐπαρχία Φρυγίας Σαλουταρίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις κγ', Εὐκαρπία, Ἱεράπολις, Ὄτρος, Σεκτόριον, Βροῦζος, κλῆρος Ὀρεινῆς, κλῆρος Πολιτικῆς, Δεβαλάκια, Λυσιάς, Σύνναδα, Πρύμνησος, Ἴψος, Πολύβοτος, Δοκίμιον, Μητρόπολις, Μῆρος, Νακολία, Δορύλαιον, Μίδαιον, δήμου Λυκαόνων, δήμου Αὐράκλεια, δήμου Ἀμαδάσσης, δήμου Πραιπενίσσου.

κζ'. Ἐπαρχία Παμφυλίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις μζ', Πέργη, Σύλαιον, Μάγυδος, Ἀτταλία, δήμου Οὐλίαμβος, Τρέσενα, δήμου Καναύρα, Ἰοβία, Τερμησσὸς καὶ Εὐδοκιάς, δήμου Μενδενέω, δήμου Πώγλα, Ἴσινδα, Βέρβη, Σινδαῦνδα, Μυωδία, χωρία Μιλυαδικά, Ὄλβασα, Παλαιάπολις, Λυσινία, Κόμανα, Κόλβασα, Κρῆμνα, Πανέμου τεῖχος, Ἀριασσός, Μαξιμιανούπολις, κτῆμα Μαξιμιανουπόλεως, Ῥεγησαλάμαρα, Λιμόβραμα, Κόδρουλα, Δεμουσία, δήμου Σαβαιῶν, Παστοληρισσός, Σέλγη, Πριμούπολις, Σίδη, Σέρνα, Λύρβη, Κασσά, Κότανα, Ὄρυμνα, Κορακήσιον, Σύεδρα, Καράλια, Κορυβρασσός.

κη'. Ἐπαρχία Λυκίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λδ', Φασηλίς, ὁ Ἄναπος, Γάγαι, Ἀκαλισσός, Ἐδεβησσός, Λίμυρα, Ἀρύκανδα, Ποδάλεια, Χῶμα, Ῥεγκυλιάς, Μῦρα μητρόπολις, Ἀρνεαί, Κυάνεαι, Ἀπερλαί, Φελλός, Ἀντιφελλός, Κάνδυβα, Εὐδοκιάς, Πάταρα, Ξάνθος, Κόμβη, Νύσα, Πίναρα, Σίδυμα, Τλῶς, Τελμισσός, Καῦνος, Ἄραξα, Βουβῶν, Οἰνόανδα, Βάλβουρα, Κομιστάραος.

κθ'. Ἐπαρχία Νήσων, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις κ', Ῥόδος, Κῶς, Σάμος, Χίος, Μιτυλήνη, Μέθυμνα, Πέτελος, Τένεδος, Προσελήνη, Ἄνδρος, Τῆνος, Νάξος, Πάρος, Σίφνος, Μῆλος, Ἴος, Θήρα, Ἀμουργός, Ἀστυπάλαια.

4 ἱερόπολις L 5 πολεμὴ vel πολεμηκὸς editi δεβαλίκια mss 11 ἰοβία L: ceteri ζοβία εὐδοκίας L: ceteri εὐδοκία 12 βερβίη ante W 13 μυοδύα L χῶρι ante W 16 σαβαῶν L 18 ὀρύμενα ante W ὀλύβαρσος ante W αἴαπος Bandurius 22 ἀρύκναδα ante W μοῖρα Schelstratenus et Bandurius 23 ἀρνέα ante W, ἀρναία mss 24 μίσαι mss 25 δίδομα πλῶ editi ante W 26 κομιστάριος L 30 ἀμολγός mss

λ'. Ἐπαρχία Καρίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις λ', Μίλητος, Ἡράκλεια Λατμοῦ, Μύνδος, Ἁλικαρνασσός, Κνίδος, Κέραμος, Μύλασα, Στρατονίκεια, Ἀμυζῶν, Ἀλινδά, Ἀλάβανδα, Ὀρθωσία, Ἅρπασα, Νεάπολις, Ὑλάριμα, Ἀντιόχεια, μητρόπολις Ἀφροδισιάς, Ἡράκλεια Σαλβάκιος, Τάβαι, Ἀπολλωνιάς, Σεβαστόπολις, Ἴασος, Ἔρεζος, Μαρκιανούπολις, Ἀναστασιούπολις, χωρία πατριμονιάλια, Κιβύρα, Κοκτημαλικαί.

λα'. Ἐπαρχία Ποντικῆς α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ις', Χαλκηδών, Νικομήδεια, Πραίνετος, Ἑλενόπολις, Νίκαια, Βασιλινούπολις, Κίος, Ἀπάμεια, Προῦσα, Καισάρεια, Ἀπολλωνία, Δασκύλιον, Νεοκαισάρεια, Ἀδριανοί, Ῥεγεταταῖος, Ῥεγέδωρις.

λβ'. Ἐπαρχία Ὀνωριάδος, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ς', Κλαυδιούπολις, Προυσιάς, Ἡράκλεια, Τίος, Κρατία, Ἀδριανούπολις.

λγ'. Ἐπαρχία Παφλαγονίας, ὑπὸ κορίκτορα, πόλεις ς', Γάγγρα, Πομπηϊούπολις, Σόρα, Ἀμάστριον, Ἰωνόπολις, Δάδυβρα.

λδ'. Ἐπαρχία Γαλατίας α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ζ', Ἄγκυρα μητρόπολις, Ταβία, Ἄσπονα, Κίννα, Ῥεγελαγανία, Ῥεγέμνιζος, Ἡλιούπολις.

λε'. Ἐπαρχία Γαλατίας σαλουταρίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θ', Πεσινοῦς, Ῥεγεμαυρέκιον, Πητινησσός, Ἀμώριον, Κλάνεος, Ῥεγετρόκναδα, Εὐδοξιάς, Μυρικιῶν, Γερμία.

λς'. Ἐπαρχία Καππαδοκίας α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις δ', Καισάρεια, Νύσσα, τὰ Θέρμα, Ῥεγεποδανδός.

λζ'. Ἐπαρχία Καππαδοκίας β', ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις η', Τύανα, Φαυστινούπολις, Κύβιστρα, Ναζιανζός, Σάσιμα, Παρνασός, Ῥεγεδόαρα, Ῥεγεμουκισός.

λη'. Ἐπαρχία Ἑλενοπόντου, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ζ', Ἀμασία, Ἴβωρα, Ζῆλα, Σάλτον Ζαλίχην, Ἄνδραπα, Ἀμισός, Σινώπη.

1 λς' ante W 3 ἀμιζῶν ante W ἀλάπανδα ante W 4 ἀλάρημα L, ὑλάρημα ceteri 5 τάβας Bandurius 8 α' vulgo om 11 ἀδριανὸς L ῥεγετάϊος L 12 ῥεγοδωρίες L, ῥεγοδώριε ceteri 14 πρασίας editi πίος mss 17 πάγρα Bandurius et Schelstratenus 19 α' mss om 24 μυρακιῶν ante W 27 κονσουλάριον vulgo 30 Ἑλενουπόλεως Schelstratenus et Bandurius, ἐλεπόντου L

λθ'. Ἐπαρχία Πόντου Πολεμωνιακοῦ, πόλεις ε', ὑπὸ ἡγεμόνα, Νεοκαισάρεια, Κόμανα, Πολεμώνιον, Κερασοῦς, Τραπεζοῦς.

μ'. Ἐπαρχία Ἀρμενίας α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ε', Σεβάστεια, Νικόπολις, Κολώνεια, Σατάλα, Σεβαστούπολις.

μα'. Ἐπαρχία Ἀρμενίας β', ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ς', Μελιτηνή, Ἄρκα, Ἀράβισσος, Κουκουσός, Κόμονα, Ἀριαραθία.

μβ'. Ἐπαρχία Κιλικίας α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις η', Ταρσὸς μητρόπολις, Πομπηϊούπολις, Σεβάστη, Κώρυκος, Ἄδανα, Αὐγούστα, Μάλλος, Ζεφύριον.

μγ'. Ἐπαρχία Κιλικίας β', ἡ ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θ', Ἀνάζαρβος μητρόπολις, Μοψουεστία, Αἴγεαι, Ἐπιφανία, Ἀλεξάνδρεια, Ῥῶσος, Εἰρηνούπολις, Φλαβιάς, Κασταβάλα.

μδ'. Ἐπαρχία Κύπρου τῆς νήσου, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ιε', Κωνσταντία μητρόπολις, Ταμασσός, Κίτιον, Ἀμαθοῦς, Κούριον, Πάφος, Ἀρσινόη, Σόλοι, Λάπιθος, Κιρβοῖα, Κύθροι, Καρπάσιον, Κυρηνία, Τριμιθούντων, Λευκουσία.

με'. Ἐπαρχία Ἰσαυρίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις κγ', Σελεύκεια μητρόπολις, Κελένδερις, Ἀνεμούριον, Τιτιούπολις, Λάμος, Ἀντιόχεια, Ἰουλιοσεβαστή, Κέστροι, Σελινοῦς, Ἰοτάπη, Διοκαισάρεια, Ὄλβη, Κλαυδιούπολις, Ἱεράπολις, Δαλίσανδος, Γερμανικόπολις, Εἰρηνόπολις, Φιλαδέλφεια, Μωλώη, Ἀδρασός, Ζεέδη, Νεάπολις, Λαΐζαδος.

μς'. Ἐπαρχία Συρίας α', ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ζ', Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Δάφνην, Σελεύκεια, Λαοδίκεια, Γάβαλα, Πάλτος, Βέροια, Χαλκίς.

μζ'. Ἐπαρχία Συρίας β', ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις η', Ἀπάμεια, Ἐπιφάνεια, Ἀρεθοῦσα, Λάρισσα, Μαριάμη, Βαλανέα, Ῥαφανέαι, Σελευκόβηλος.

2 πολεμωνιακοῦ L: ceteri πολεμιακοῦ 2 τολεμώνιον L: ceteri τολεμόνιον 7 μελιτινὴ L κόκουσος L ἀραρασθία ante W 14 φλαβία Schelstratenus et Bandurius 16 ταμασὸς L 17 κόρην olim ἀρσενόε aut ἀρσινόε mss 18 καρπάσιν editi ante W Τριμ. Λευκ.] hae duae recentiori manu adiunctae sunt ms Farnes. 21 ἰοτάτη ante W 23 μωληδαρασός ante W 24 λαυζαδάλη L, λαυζαδαῖε ceteri 30 σελευκόβολος ante W

μη'. *Ἐπαρχία Εὐφρατησίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιβ', Ἱεράπολις, Κύρος, Σαμόσατα, Δολίχη, Ζεῦγμα, Γερμανικία, Περρή, Νικόπολις, Σκηναρχαΐα, Σαλγενορατίξενον, Οὔριμα, Εὔρωπος.*

μθ'. *Ἐπαρχία Ὀσροηνῆς, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θ', Ἔδεσσα, Κωνσταντία, Θεοδοσιούπολις, Κάρραι, Βάτναι, Νέα Βαλεντία, Λεοντόπολις ἡ καὶ Καλλινίκη, Βίρθα.*

ν'. *Ἐπαρχία Μεσοποταμίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλιν α', Ἄμιδα.*

να'. *Ἐπαρχία Φοινίκης, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ιδ', Τύρος, Πτολεμαΐς, Σιδών, Βηρυτός, Βίβλος, Βόστρυς, Τρίπολις, Ἀρκαί, Ὀρθωσιάς, Ἄραδος, Ἀντάραδος, Κωνσταντίνα Πογωνᾶς, Πανειάς.*

νβ'. *Ἐπαρχία Φοινίκης Λιβανησίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ς', Ἔμισσα, Λαοδίκεια, Δαμασκός, Ἡλιούπολις, Ἄβιλα, Πάλμυρα.*

νγ'. *Ἐπαρχία Παλαιστίνης, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις κβ', Καισάρεια μητρόπολις, Δῶρα, Ἀντιπατρίς, Διόσπολις, Ἄζωτος παράλιος, Ἄζωτος μεσόγειος, Ἐλευθερόπολις, Αἰλία ἡ καὶ Ἱεροσόλυμα, Νέα πόλις, Λιβιάς, Σεβάστη, Ἀνθηδών, Διοκλητιανούπολις, Συκαμάζων, Ὀνοῦς, Σώζουσα, Ἰόππη, Γάζα, Ῥαφία, Ἀσκαλών, Ἄριζα, Βιτύλη.*

νδ'. *Ἐπαρχία Παλαιστίνης β', ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ια', Σκυθόπολις, Σέλλα, Γάδαρα, Ἄβιλα, Καπετωλιάς, Ἵππος, Τιβεριάς, Ἑλενούπολις, Διοκαισάρεια, Μαξιμιανούπολις, Γάβαι.*

νε'. *Ἐπαρχία Παλαιστίνης γ', ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ι', Πέτρα, Αὐγουστόπολις, Ἀρίνδηλα, Χαραγμοῦβα, Ἀρεόπολις, Ζωάρα, Μάμψις, Βιτάρους, Ἐλαῦσα, Σάλτων.*

2 *σαμώσατα* ante W 3 *πέργη* L *εὔροπος* ante W 5 *ῥοσρωινῆς κοσρωινῆς* L, *ῥοσρώικεν* Schelstratenus et Bandurius, *ὀσρωηνῆς* ms Holsteinii 6 *κάρρα* ante W 7 *βαλεντιὰς* vel *οὐαλεντιὰς* mss *βίρθρα* ante W, om L 9 *ἄμυδα* princeps editio, *ἄμηδα* Band. et Schelstr. 10 *πόλιν α'* olim 11 post *Τύρος* quae sequuntur, Holsteinius addidit e codice Farnesiano. habet etiam L. 12 *ὀρκαὶ* L 13. *πανεάς* L 15 *ἄβιλλα* ante W 19 *ἡ ἐλία καὶ* Farn. 21 *σώσουσα* L 22 *ῥαμφία* mss 24 *καπιτωλία* L 27 *γ'* om L 28 *ἀρίνδελα* L 29 *ζώορα* L

νϛʹ. Ἐπαρχία Ἀραβίας, ὑπὸ κονσουλάριον, πόλεις ιζʹ, Βόστρα, Νιλακώμη, Ἄδρα, Δία, Ἐξακωμία κώμη, Μήδαβα, Γέρασα, Μαιοῦδος, Φιλαδέλφεια, Νεάπολις, Ἱεράπολις, Φιλιππόπολις, Φαινώ, Κωνσταντία, Διονυσιάς, Κανόθα, Ἀδρασσός.

νζʹ. Ἐπαρχία Αἰγυπτιακῆς, ὑπὸ αὐγουστάλιον, πόλεις κγʹ, Ἀλεξάνδρεια, Ἑρμούπολις, Μενελαΐτης, Μέτηλις, Βοῦτος, Καβασσά, Σάϊς, Ναύκρατις, Ἀνδρών, Νικίου, Ξόϊς, Φράγωνις, Παχνεμουνίς, Διόσπολις, Σεβεννυτός, Ὄνουφις, Ταύα, Κλεοπάτρα, Κυνώ, Βούσιρις, Ὄασις, Ἑλεαρχία, Παράλιος.

νηʹ. Ἐπαρχία Αὐγούστα αʹ, ὑπὸ κορρήκτορα, πόλεις ιγʹ, Ῥινοκόρουρα, Ὀστρακίνη, Κάσσιον, Πεντάσχοινον, Ἀφναῖον, Γέρρας, Σκέννα, Πηλούσιον, Σεθραΐτης, Ἥφαιστος, Πανίθυσος, Τάννις, Θμοῦϊς.

νθʹ. Ἐπαρχία Αὐγούστα βʹ, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ζʹ, Λεοντώ, Ἄθριβις, Ἡλίου, Βούβαστος, Φάρβαιθος, Ἀραβία, Κλύσμα κάστρον.

ξʹ. Ἐπαρχία Ἀρκαδίας, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις θʹ, Κυνώ, Ὀξύρυγχος, Ἡρακλέως, Ἀρσενοΐτης, Θεοδοσιούπολις, Νειλόπολις, Ἀφροδιτώ, Μέμφις, Λητοῦς.

ξαʹ. Ἐπαρχία Θηβαΐδος τῆς ἔγγιστα, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιʹ, Ἑρμοῦ ἡ μεγάλη, Θεοδοσιούπολις, Ἀντινώ, Κοῦσαι, Λύκων, Ὑψηλή, Ἀπόλλων μικρός, Ἀνταίου, Πανός, Ὄασις μεγάλη.

ξβʹ. Ἐπαρχία Θηβαΐδος τῆς ἄνω, ὑπὸ δοῦκα, πόλεις ιαʹ, Πτολεμαΐς, Διόσπολις, Τέντυρα, Μαξιμιανούπολις, Κόπτος, Φίκαι, Διοκλητιανούπολις, Ἐρέσβυθος, Λάτων, Ἀπολλωνιάς, Ὄμβοι.

ξγʹ. Ἐπαρχία Λιβύης τῆς ἄνω, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ιʹ, Σώζουσα, Κυρήνη, Πτολεμαΐς, Τεύχειρα, Ἀδριανή, Βερονίκη.

ξδʹ. Ἐπαρχία Λιβύης τῆς κάτω, ὑπὸ ἡγεμόνα, πόλεις ϛʹ,

1 φαίνα mss 3 μελέτης mss 8 ζώης Farn. φραυύνης Farn., φρανύνης L 9 Τάνα L 10 κλεοπάτραι L ὠάσης mss 11 κορρήκτορος L, κόρρηκτος Farn. 12 ὀστρανίκη Farn. 16 λεονταὶ L ἀθρίδης mss φάρζιθος Farn., φάρζιτος L 19 Ἡρακλεώ? 21 τῆς mss om 23 ὑψιλῆ Farn. πάνιος idem 27 φίβαι L ἐρέσβιθος L 28 ὄμφροι L, ὄμβροι Farn. 30 ἀδριανοὶ L ῥεβονίκη L

Παραιτόνιον, Ζωγροζαγούλης, Πιδονία, Ἀντιφρῶ, Δάρνις, Ἀμμωνιακή.

Τέλος τοῦ καταλόγου πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διοικουμένων.

7 *τέλος — διοικουμένων*] ita L. Farnesianus: *εἰσὶν τῆς δύσεως αἱ ἐπαρχίαι ὑπὸ Ῥώμην ζ', Ἰταλίας ἐπαρχία Νωρίκου, ἐπαρχία Γαλήνων, ἐπαρχία Σπανίων, ἐπαρχία Βρισγάμων, ἐπαρχία Πανονίων, ἐπαρχία Ἀφρίκης, ἐπαρχία Σικελίας, ἐπαρχία Σαρδηνίας, ἐπαρχία Κορσικῆς.*

PETRI WESSELINGII

IN HIEROCLIS SYNECDEMUM

COMMENTARIUS.

390, 8. *Θράκης Εὐρώπης*] sex Thraciarum provincias Theodoretus H. E. 5 28 et Sextus Rufus Breviar. c. 9, Europam, Rhodopen, Thraciam, Haemi montem, Moesiam secundam et Scythiam fuisse docent: easdem Hierocles, singulis suas urbes et magistratus tribuens, recenset. suberant uni dioeceseos Thraciarum vicario, de quo Notitia imp. Orient. c. 132; Theodoretus propterea H. E. 3 7 *ἄρχοντα ἁπάσης τῆς Θράκης* appellare videtur.

Ibid. *ὑπὸ κονσουλάριον*] fuit olim proconsularis Europa; quam eius provinciae dignitatem Imp. Constantius creato urbis Cpolitanae praefecto mutavit. Socrates H. E. 2 41: *καὶ τότε τὸν ἔπαρχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέστησεν, Ὀνωράτον ὄνομα, τὴν ἀνθυπάτων παύσας ἀρχήν.* cum enim ea urbs in Europa eiusque fuerit caput, dicaturque proconsulem habuisse, de provincia dubium esse nequit; praesertim cum ex veterum scriptis proconsules Henr. Valesius eruerit, quibus addi Priscus poterit provinciae Europae proconsul ex Menologio Canisiano 11 Iul. sub Diocletiano, et Taurus, qui Constantini M. aetate Thracibus proconsulari imperio praefuit, ex Porphyrogenetae Constantini l. 2 Them. 1. quid itaque Io. Harduino, non Valesio solum obloquente, sed et *τὴν ἀνθυπάτων ἀρχὴν* de duumvirum magistratu ad Themistii orat. 17 interpretante, facias? mihi ambiguum non est quin temere a viro doctissimo dissenserit. operae pretium utique fuerat proconsules e veterum monumentis productos profligare, et exemplis *ἀνθυπάτους* eosdem ac duumviros esse firmare; quorum neutrum cum fecerit, eius dissensu paucissimi movebuntur. post praefectum autem urbi regiae a Constantio impositum, consularis Europam administravit; unde

Aradius Proculus in Thesaur. p. CCCLXI. 1. *consularis provinciae Europae* sub eo imperatore dicitur. erant consulares *Κονσουλάριοι*, ut in Glossis est Nomicis *ὑπατικοί*, sive consulatu essent functi seu ornamentis consularibus donati: nam Constantinus l. 2 Them. 1 *βουλευτὰς* esse monens, consiliarii *κονσιλιαρίου* voce, quam suo in codice legebat, deceptus est. regebant provincias dignatione correctoribus et praesidibus potiores, ut l. unica c. Th. de consular. innuit: habebant lictores et fasces, qui fasces consularitatis in l. 4 c. Th. ad l. Iul. de ambitu vocantur; et numero quidem sex, unde Paullinus Nolanus Natal. 13 342 de se Campaniae consulari:

ergo ubi bis terno dicionis fasce levatus
deposui nulla maculatam caede securim.

ubi vero eo honore erant defuncti, illum iterare non poterant, sicuti dicta l. ult. de ambitu sciscit; quamquam non desint eorum exempla qui iterum gesto honore claruerunt, de quibus ibi I. Gothofredus. originem consularium ab Augusto esse ad Spartiani Hadrian. c. 22 Salmasius disputat.

390, 9. *Εὐδοξιούπολις*] ab Eudoxia Arcadii hoc nomen Selymbria impetravit. Socrates H. E. 7 36: *Θεόφιλος ἀπὸ Ἀπαμείας τῆς ἐν Ἀσίᾳ μετηνέχθη εἰς Εὐδοξιούπολιν τὴν τὸ παλαιὸν Σαλαμβρίαν καλουμένην.* Selymbriam intelligi et Socrati reddi oportere liquet ex Stephani pontificis ad Basilium Macedonem epistola inter Acta consilii Cp. 4 p. 653, ubi *Σηλυβρία*, in quam episcopus ille migraverit, appellatur. alia quidem omnia L. Holsteinius in Caroli a S. Paullo Geogr. S. autumavit, Pisidiae Eudoxiopolin olim Salambriam fuisse opinatus: sed Romanus Eudoxiopolitanus praesul, quo auctore potissimum nititur, auctoritatem defugit, cum tom. 8. C. Gen. p. 527 actis Chalcedonensibus inserit, *Romanus episcopus Eudoxiopolis, id est Selymbriae provinciae Thraciae, subscripsi.* videntur autem Selymbriani hunc titulum abstulisse, postquam Arcadio se imperatori donassent. hinc Arcadius et Honorius l. 42 C. Th. de oper. publ.: *Eudoxiopolitanae civitatis cives pro oblata nobis sua patria ergasteriis condonamus.* sic lege et vide I. Gothofredum.

Ibid. *Ἡράκλεια*] secundum dignitatis locum in Europa post regiam urbem tenebat, Procopio Fabr. Iustin. 4 9 teste; et quoniam huic metropoli olim subditum Byzantium erat, consuetudo ut Heracleensis episcopus Cpolitanum patriarcham inauguraret atque ordinaret deinceps valuit, sicuti Codinus Offic. Cp. c. 20 admonuit.

Ibid. *Ἀρκαδιούπολις*] Bergulen Theodosius sive Arcadius (neque enim scriptoribus convenit) instauravit et Arca-

dii nomine praelustrem esse iussit. Theophanes Arcadio Chronogr. p. 66, Cedrenus patri Theodosio Compend. p. 266 tribuit. apposita erat Ergino, quo de ad Ant. Itin. p. 230, fluvio: auctor anonymus de Leone Armeno p. 434: *καὶ ἐλθόντος ἕως Ἀρκαδιουπόλεως καὶ περάσαντες τὴν Ῥηγῖναν, ποταμὸς δὲ οὗτός ἐστιν, εὗρον λαὸν πολύν.* nam Rhegina non alius est ac Ergina sive Erginus. excerpta e Strabonis l. 7 p. 330: *ὅτι ὁ νῦν ποταμὸς Ῥιγινία ἐν Θράκῃ καλούμενος Ἐρίγων ἦν.* imo *Ῥηγῖνα* et *Ἐργῖνος*, Apollonio Melae et Plinio celebratus: nam Erigon Macedoniae erat flumen.

390, 9. *Βιζύη*] urbs ex Plinio et Ptolemaeo atque aliis est notissima. *τὸ τῆς Βιζύης πολίχνιον* Zonarae in Michaële Balbo p. 112, *Κάστρον Βιζύης* in Hist. Disputat. Maximi et Theodosii tom. 3 Op. Sirmondi p. 355. *Βύζη* in Actis concil. Ephesini et Chalcedonensis passim, sed perperam, dicitur.

Ibid. 10. *Πάνιον*] hoc ex Constantini l. 2 Them. 1 vulgato praeponimus. maritimae Thraciae *αἱ παράλιοι τῆς Θράκης πόλεις, τό τε Πάνιον καὶ ἡ Ἡράκλεια*, sunt in Cedreni Compend. p. 417; unde colligas haud multum Heraclea semotum fuisse oppidum. clarius id videas ex Suida in *Πάνιον*, et ex concilio Ephesino p. 790, ubi Heraclea et Panion eundem episcopum habent. postea tamen singulis episcopis paruerunt; unde consilio Cp. 3 p. 500 *Ῥηγῖνος ἐπίσκοπος Πανίου τῆς Θρᾳκῶν χώρας* scribendo adfuisse dicitur.

Ibid. *Ὄρνοι*] Frid. Morellus in Constantini l. 2 Them. 1 *Ὀρεινὸς* legi posse suspicatur pro oppido montanorum Thraciae populorum, quos *Ὀρεινοὺς* Xenophon l. 7 Exped. Cyri vocet. at huius nominis urbem in Thracia nemo novit; fuisset praeterea extra Europae fines in Scythia provincia ob ea quae Xenophon Exp. Cyr. 7 p. 320 memorat. ego de Arzo et Tonzo cogitaveram: sed cum plura, quae vix apud alios reperias, in Synecdemo sint obvia, nihil constituerim.

Ibid. *Γάνος*] Suidas *τὸ πρὸς τῇ Θράκῃ ὄρος ἡ Γάνος.* *τὰ τοῦ Γάνου ὄρη* memorat auctor anonymus de Leone Armeno p. 433. hinc coniicere licet urbem Ganum ad Propontidem eiusdem nominis monte fuisse incinctam, pessime autem habitam esse in Libanii Apol. Demosthen. tom. 1 p. 451, ubi *Σέριον τεῖχος καὶ Δόρισκον καὶ Μυρτῖνον καὶ Γάδος καὶ Σανίδα χώραν· εἶθ' ὑπὲρ τούτων, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ἴσμεν, ἐξανιστάμεθα;* scripsisse *Σέρριον*, *Γάνος* et *Γανίδα* ex Aeschine, quem imitatur (in Ctesiphont. p. 65) et Valesio ad Harpocrationis *Μύρτανον* cognosces.

Ibid. *Καλλίπολις*] recentioris aevi Graecos *Καλλίου πό-*

λιν appellasse alias animadversum fuit. caussam habuere quod eam a Callia, Atheniensium duce, conditam fuisse existimarent, ut Io. Cinnamus 5 3.

390, 10. *Μόριζος*] Constantinus *Μήριζος*. unde Morellus: *Merizus an Meritus? ut Plinius vocat montem Thraciae, in quo forte an urbs sita fuit;* quam cum nemo noverit, coniecturae haud accesserim. rectius huc referuntur eiusdem Plinii 4 11 Moriseni, qui Thraciae partem incoluerint; laudoque Io. Harduinum, quod in recentata Plinii editione Morizum ad eos firmandos advocaverit.

Ibid. *Σιλτικὴ*] Constantinus *Σαλτικὴ*. posses ex priore *Σιντικήν*, ex posteriore *Βισαλτικὴν* formare, nisi regionum ea essent cognomina et ultra fines Europae versus Macedoniam. si *Σαλτικὴ* potior sit (nam Bisanthen in voce latere non apertum est), a Saltibus, ut pluribus in Synecdemo, nomen venire potuit. [*Σιντικὴ* cod. Leidensis, et recte. Sintice regio veteris Macedoniae, de qua Livius l. 44 c. ult., intelgitur. *Wesseling.* Prolegg. p. 630.]

Ibid. *Σαναδία*] sic malo e ms, quamquam *Σαβαδία* verius videtur. sola, quod rescire potui, Ephesini concilii Acta urbis memoriam servarunt. supplicant patribus episcopi Europae p. 790 tom. 5 C. G. his verbis: *Vetus mos viget in provinciis Europae, quod singuli episcopi duos vel tres sub se habeant episcopatus. unde Heracleae episcopus sub se habet Heracleam et Panion, episcopus autem Byzes sub se Byzen et Arcadiopolin, Coelensis vero similiter Coelan et Callipolin; porro episcopus Sabsadiae sub se habet Sabsadiam et Aphrodisiadem.* e quibus paucissimos olim in Europa fuisse episcopos cognoscimus, et Sabadiam Aphrodisiadi vicinam: nam Sabsadiam eandem atque hanc esse nemo addubitaverit. sita fuit in Thraciae regione Sapaica, *Σαπαικῇ*, de qua Ptolemaeus 3 2, cui a Sapaeis id nomen haesit. habet Appianus B. C. 4 p. 1037 *τὰ στενὰ Σαπαίων καὶ Τουρπίλων* angustias Sapaeorum et Turpilorum in Thracia, quas Norbanus et Ceditius occuparint; unde perperam p. 1023 eiusdem libri *τὰ στενὰ Τορπίδων καὶ Σαλαπαίων* iidem insedisse feruntur. quamquam ne sic quidem bona omnia fuerint: ignoti enim plane Turpili sunt, in Corpilos ex Plinio et Solino mutandi. Sapaeos, ut ad eos redeamus, Sabos *Σάβους* alii vocant, ut Eustathius in Dionys. Perieges. 1069, indidemque Sabazii Iovis et Bacchi titulum repetunt: Scholiastes in comici Vespas v. 9: *Σαβάζιον δὲ τὸν Διόνυσον οἱ Θρᾶκες καλοῦσι, καὶ Σάβους τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ.* a Sabis Thracibus, Sabazii sacerdotibus, *σάβη*, *σαβάζειν*, *Σαβάζιος* formarunt; cumque Sabadius non alius sit (Macrobius

Saturn. 1 18: *item in Thracia eundem haberi Solem atque Liberum accipimus, quam illi Sabadium nuncupantes magnifica religione celebrant*), plane mihi persuadeo urbem Sabadiam aut Sabasdiam vero fuisse nomine, atque a cultu Sabazii, aut vicissim Sabazium ab urbe, eo titulo esse ornatam. non desunt, fateor, qui Phrygibus Sabazium deberi censent; quae res opinioni nihil nocuerit: Phrygibus enim et Thracibus multa erant communia sacra, quibus τὰ Σαβάζια Strabo 10 p. 471 accenset: ne nunc dicam Phryges e Thracum finibus in Asiam commigrasse perhiberi a Strabone et Herodoto 7 73. utcunque ceciderit, digna utique Sabadia fuerat quae inter episcopales Europae sedes in C. a S. Paullo Geogr. S. locum tueretur.

390, 11. *Ἀφροδισία*] *Ἀφροδισίας* praestat. vid. Ant. Itin. p. 333.

Ibid. *Κοιλία*] *Κοῖλα* oportuerat; quod nomen ex loci natura portus impetravit, prorsus ut *τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίας*, de quibus praeter Herodotum 8 13 egregie Dio Chrysostomus orat. 7 p. 100. erat hic portus circa Sestum, ut ex Niceta Rer. Manuel. 5 p. 81 Valesius ad Ammian. 22 8 docuit, nec longe a Madyto. Anna Alex. 14 p. 429: *τοὺς μὲν τοῖς λιμέσι Μαδύτου καὶ Κοίλων προσορμίσαι.* atque hoc clarius in Actis concilii Nicaeni secundi indicatur, cum Leonides *ἐπίσκοπος Μαδύτου ἤτοι Κόλης* p. 351 fuisse perhibetur, et p. 571 *Μαδύτου ἤτοι Ἤκοιλα*: quantumvis enim male portus edatur nomen (*Κοίλων* enim, nisi et *Κοίλης* formaverint, ut Coelam Euboeae Valerius 1 8 11 et Coelan Acta concilii Ephesini, appellari debuerat), licet, inquam, in nomine error sit, vicinos fuisse portus, cum eidem paruerint praesuli, apparet. ceterum nulla hic habita ratio est plurium Europae urbium; quae res, nisi falsus sum, non scriptori sed amanuensibus debetur.

Ibid. 12. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] Constantinus l. 2 Them. 1 consulari et hanc mandat, a codice suo, plura in hac provincia turbante, deceptus: praesidialem fuisse Rhodopen Notitia imp. Orient. c. 1 ostendit. erat quidem praesidis nomen generale; eoque et proconsules et legati Caesaris et omnes provincias regentes praesides appellabantur, ut in l. D. de offic. praesid. est: valuit tamen usus ut provinciis quibusdam praesides, a consularibus et correctoribus diversi illisque dignatione inferiores, unde et illis in l. 8. c. Th. de Cohort. postponuntur, imponerentur; cumque consulares fascibus essent illustres, horum inter insignia vexilla praesidialia l. 4 c. Th. ad L. Iul. de ambitu et Notkerus Martyrol. prid. Cal. Aug.

recensent, qua de re I. Gothofredus. quod vero doctissimus Dissert. Chorogr. Ital. auctor p. XXV scribit, sub provincia Rhodope in Synecdemo 7 urbes designari, vix autem 5 nominari, id festinanti excidisse mihi persuadeo.

390, 12. *Αἶνος*] ab Aenea conditam perhibent; verene an nominis quadam conformatione impulsi, disputant Cl. Salmasius in Solin. p. 114, Henr. Valesius in Ammian. 22 8, Pier. Valerianus Aeneid. 3 18. Homero si litis arbitrium deferatur, Aenus Aenea prior erit: inde auxilia ad Troiam mittit Iliad. 4 520; quorsum cum Hesychius respexerit in *Αἰνόθεν*, forte, ut poëtae scholia, *ἀπὸ Αἴνου* scripsit. utebantur incolae coelo frigidissimo, quamobrem Stratonicus *ἐν Αἴνῳ ἔφη τοὺς μὲν ὀκτὼ μῆνας εἶναι ψῦχος, τοὺς δὲ τέτταρας χειμῶνα.* fuit Aenus, si non fallunt Acta concilii Cpolitani secundi, Rhodopes metropolis: collationi enim 8 p. 240 subscribit Paullus episcopus Aemorum (Aeniorum oportuerat) metropolis Rhodopiae provinciae. noli tamen credere: nam et multae ibi metropoles recensentur de quibus, nisi honorariae fuerint, meritissimo dubites. constat etiam aliunde Traianopolin ceteris hac dignitate praecelluisse. vid. Concil. Chalcedon. tom. 8 C. G. p. 91.

Ibid. 13. *Μαρώνεια*] hoc ex Constantino l. 2 Them. 2 praeoptavimus. urbem hanc et Maximianopolin Acta concilii Chalcedon. p. 96 Rhodopae tribuunt.

Ibid. *Τόπειρος*] recte iterum Constantinus *ΟΥΛΠΙΑC ΤΟΠΕΙΡΟΥ* in Getae et Iuliae Domnae numis cognomine superbit. erat vicina mari, nec longe ab Abderitana civitate dissociata. Rusium, quo deinceps nomine fuit, Anna Alexiad. 7 p. 212 habet fluvioque admovet, qui forte Cossinites, de quo ad Itin. A. p. 321.

Ibid. 14. *Νικόπολις*] circa Nessum amnem fuit: unde *Νικόπολις ἡ περὶ Νέστον* Ptolemaeo 3 11; numis *ΟΥΛΠ. ΝΙΚΟΠΟΛΙC ΠΡΟC ΝΕCΤΩ*, Socrati 7 36 *Νικόπολις τῆς Θρᾴκης*, Thraciae laxiore significatione. serior aetas Christopolin vocavit, ut scholia Coisliniana Ptolemaei docent. haec itaque est quam Acta S. Germani signant c. 2, nec longe Philippis removent. adde Theophylactum H. Mauric. 1 7.

Ibid. *Κερεόπυργος*] Constantinus *Κεραιόπυργος*. Io. Harduinus (Emend. 56 in Plinii l. 4 c. 11) cum Pyrogeris, quos Pyrgoceros, seu permutatis syllabis, quod eodem recidere ait, Cereopyrgos esse iubet, componit. mihi longe ea confidentia. vellem docuisset a Cereopyrgo cives gentili nomine Cereopyrgos recte appellari. ego nusquam Cereopyrgum reperire memini, nisi si lateat in *Κηριοπάρων* castello, quod in Rhodope Procopius Aedif. Iustin. 4 11 describit.

390, 15. *ὑπὸ κονσουλάριον*] CONSULARIS PROVINCIAE THRACIAE est in Thes. p. CCCLXIII 2 et Notit. imp. Orient. c. 1.

Ibid. *πόλεις ε'*] omnes has urbes praeterit cod. Vulc., huic provinciae oppida Haemimontis, illi vero Moesiae contribuens. *Wess.* Prolegg. p. 630.

Ibid. 16. *Βερόη*] pulchre ita Constantinus l. 2 Them. 1, nec dissidet Sozomenus H. E. 4 11, cum Liberium *εἰς Βερόην τῆς Θρᾴκης* relegatum tradit. Sebastianus Episc. *τῆς Βερροίας* (*Βερόης* p. 657) Thraciae concilio Chalcedon. p. 624 adfuit. ut adeo condonari vix possit C. a S. Paullo negligentia qua urbem praeteriit; quae tamen illi cum multis communis est. Augusta Irene, postquam prolapsam excitaverat, Irenopolin appellavit, Theophane p. 385 auctore. de situ ad Itin. A. p. 231 disputavimus.

Ibid. 16. *Σεβαστούπολις*] hanc adhuc quaero.

Ibid. *Διόπολις*] *Διόσπολις* praestiterat: famosus est eius ob impudicitiam episcopus Alexander, *ὁ ἀπὸ Διὸς πόλεως τῆς Θρᾴκης ὀνόματι Ἀλέξανδρος* Io. Malalae tom. 2 p. 167, ubi ut quid abs Chilmeado mutaretur, nihil necesse fuerat.

391, 1. *Ἀδριανούπολις*] provinciae Haemimontis erat metropolis; unde collat. 8 concilii Constantinop. p. 240 *Ioannes gratia dei episcopus Adrianopolitanorum eminentiorum provinciae* subscribit, pro *Haemimontiorum* seu *Haemimonti.*

Ibid. 2. *Ἀγχίαλος*] recte ita Constantinus l. 2 Them. 1. et mox *Δεβελτός*, de qua utraque ad Ant. Itin. p. 229. concilio Ephesino adfuit Athanasius *ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Δουελτὸν καὶ Σωζόπολιν*: quod argumento est uni episcopo dicto audientes fuisse; quae forte caussa est quare Sozopolis hic negligatur. habuit tamen deinceps suum sibi praesulem: nam *Πέτρος τῆς Σωζοπολιτῶν πόλεως τῆς Αἱμιμοντίων ἐπαρχίας* concilio Cp. *tertio* p. 507 interfuit.

Ibid. *Τζοΐδης*] Constantinus *Τζοΐδος*, ubi Morellus *inauditum: numquid Tzurulum vel Zurulum Thraciae?* male: nam Zurulum provinciae Europae fuit, Heraclea non longe separatum, de quo abunde ad Ant. et Hieros. Itineraria. Tzoides mutari non debet: est in alia Notitia Iac. Goari p. 378 *ὁ Τζοϊδῶν* episcopus; habet praeterea Procopius Fabr. Iustin. 4 11 castellum *Τζυείδων.*

Ibid. 3. *Μαρκιανούπολις*] provinciae Moesiae secundae haec metropolis fuit et praesidis sedes. hinc in Severi Alexandri numo *ΗΓ. ΒΛ. ΤΕΡΕΒΕΝΤΙΝΟΥ ΜΑΡΚΙΑΝΟ-*

ΠΟΛΕΙΤΩΝ i. e. *ἡγεμόνος Μάρκου Τερεβεντίνου*, praeside Marco Terebentino. Bulgari Preslaw *Πρισθλάβαν* vocarunt, egregie descriptam ab Anna Alexiad. 7 p. 194; quae tamen cum *μεγάλην πόλιν* vero olim nomine fuisse arbitratur, a recto tramite recessit. adde Nicetam Annal. Isac. 1 p. 185.

391, 4. *Ὄδυσσος*] imo *Ὄδησσος* [cum codice Leid.]. facit tamen cum nostro Procopius Aedif. Iustin. 4 11, et Theophanes Chorogr. p. 190, qui ceteroqui *Ὀδυσσόπολιν* appellare consuevit, ut p. 137, et Varnam illi vicinam ait p. 298.

Ibid. *Δοροστόλος*] Theodoretus in Thracia locat, usu vocis latiore: *ἐν Δοροστόλῳ*, inquit, *πόλις δὲ αὕτη τῆς Θρᾴκης ἐπίσημος.* vid. Ios. Scaligerum in Euseb. n. MMCCCLXXVIII et Itin. Ant. p. 223.

Ibid. *Νικόπολις*] Iornandes Rer. Get. c. 18. *Nicopolin accedit, quae iuxta Iatrum flumen est constituta notissima, quoniam devictis Sarmatis Traianus eam fabricavit, et appellavit Victoriae civitatem.* ad quae Io. Harduinus in Numis antiq. illustr. *ex his Iornandis verbis non uno loco Thesaurum suum Ortelius Iatro amne locupletat, cum Istrum legi oportere nemo infitiari possit, qui numos veteres vel obiter viderit, cuiusmodi sunt ΝΙΚΟΠΟΛ. ΠΡΟC ICT.* et *ΝΙΚΟΠΟΛΙΤΩΝ ΠΡ. ICTPΩ.* quem si audiveris, Iatrus post haec nullus erit. verum cave faxis: *τὸν λεγόμενον Ἰατρὸν ποταμὸν* memorat Theophylactus H. M. 7 14, e quo et oppositae urbi Iatri nomen venit, de qua ad Anton. Itin. p. 222. erat Nicopolis ad confluentes Istri et Iatri, recteque in numis priori adstruitur.

Ibid. *Νοβαί*] binae erant in hac vicinia Novae, alterae Cuppis vicinae, quas *τὰς ἄνω Νοβὰς* Theophylactus H. M. 7 7 vocat; alterae Appiariae propriores, Novensis Moesiae civitatis nomine Marcellino Comiti notae. de his Ant. 1 p. 221.

Ibid. 5. *Ἔβραιττος*] rectius *Ἄβριττος*, ut Procopio fine l. 4 de Aedif. dicitur. Iornandi Abrittus, Moesiae civitas in Ambrosiano ms, ut diximus alias. famosa urbs est Decii imperatoris caede, passim male scripta, sicuti exemplis prolatis Ill. Scaliger in Euseb. n. MMCCLXVII patefecit. sita fuit inter Odesseum et Mesembriam, diciturque in tabula Peutingerorum Erite. falluntur itaque qui Decium ad Tanain periisse, quemadmodum Zosimus, aut trans Danubium, uti Victor, perhibent.

Ibid. 6. *Ἐπαρχία Σκυθίας*] haec postrema est quattuor Thraciae provinciarum, quae praesidibus suberant, ut Notit. imp. Orient. c. 1 docet. Athanasio variis locis *Σισκία* dicitur

Apol. contra Arianos p. 123 et 155, et Histor Arian. ad Monach. p. 360; quibus cum provincias enumerat quarum episcopi aut Sardicensi synodo adfuerunt aut caussae suae patrocinabantur, non dubitem quin Σκυθίαν voluerit: neque enim Siscia eius aetate provinciae nomen erat, sed Pannoniae, quam Athanasius ibidem reliquis accenset provinciis, oppidum. in Procopio errore turpi ex Scythia castellum condiderunt, pariterque ex Mysia, fine l. 4 de Fabr. enumerat egregius scriptor urbes et castella quae Iustinianus aut instauraverit aut novis operibus exornarit; cumque de Europa et Rhodope dixisset, παρὰ μὲν ποταμὸν Ἴστρον, Μυσίας, Ἑρκουλέν τε, additisque triginta aliis pergit Σκυθίας Γραψώ κ. λ. hinc Mysiam urbem et Scythiam fecere, cum tamen aliud nihil velit quam Mysiae ad Istrum et Scythiae ad eundem eas esse urbes et castella.

391, 6. Τόμις] Scythiae erat metropolis, cuius episcopi curae omnes provinciae urbes erant commissae; quam in rem egregia sunt Sozomeni H. E. 6 21 verba; quae quod Prolegomenis sint intexta, praetereo. id addo, Io. Damascenum Parallel. p. 781 ex Theotimo τῆς Σκυθοπόλεως episcopo verba quaedam excerpsisse; qui cum Tomitanus fuerit teste Sozomeno H. E. 7 25, maluisse Mich. Le Quien τῆς Σκυθίας. potuisset minore molimine τῆς Σκυθῶν πόλεως.

Ibid. 7. Διονυσόπολις] ita et recte Constantinus l. 2 Them. 1. Theophanes Chronogr. p. 190 Διονυσσόπολιν, ut editus et ms Synecdemus, probat.

Ibid. Ἄκραι] eo nomine urbem in hoc tractu requiro. fuit quidem promontorium Tiristris, ἄκρα Τιριστρία Ptolemaeo, cum eiusdem ferme nominis oppido; nec dixero tamen id intelligi. an Ἄκρα τῆς Σκυθίας apud Stephanum?

Ibid. Καλλατίς] hoc ex Constantino praestat. de urbe et aliis huius orae Anton. Itin. p. 227.

Ibid. Ἴστρος] Iul. Capitolinus in Maximo et Balbino c. 6: *sub his pugnatum a Carpis contra Moesos fuit, et Scythici belli principium, et Histriae excidium eo tempore; ut autem Dexippus dicit, Histriae civitatis.* fuit sine dubio in Dexippo Ἴστρου πόλεως, quemadmodum in ms Ptolemaei Coisliniano; quam urbem Capitolinus cum non recordaretur, de Histria, longissimo terrarum intervallo a Moesis et Carpis, Istri fluvii, ut Zosimus 1 31 docet, accolis, remota cogitare coepit, occasionemque Ortelio atque aliis, ut Histricam civitatem ab Istro distinctam memorarent, praebuit.

Ibid. Κωνσταντίανα] videtur esse CONSTANTIANA DAPHNE, quam e numo Constantini egregie illustravit Henr.

Valesius in Ammian. 27 5. obest tamen suspicioni Procopius Fabr. Iustin. 4 7 eam in Moesia secunda collocans. an ergo ex superiore in hanc provinciam migravit? Constantinus certe l. 2 Them. 1, ubi reliquas excerpsit, hanc praeteriit, 14 tantum urbes provinciae tribuens. utique aut hoc aut simili nomine aliam in Scythia fuisse dicendum erit; tumque Procopius auxilio arcessatur, in Scythia Constantianam Fabr. Iust. l. 4 c. ult. ponens.

391, 8. *Σέλδαπα*] hoc recepimus, quoniam propius a vero abest: *Σάλδαπα* Procopio Aedif. Iustin. 4 11, *Σαλπαδὰ* in Excerpt. Theophylacti apud Labbeum p. 178, sed male, ut ex Hist. Mauric. 1 8. cognosces.

Ibid. *Τρόπαιος*] Frid. Morellus de Topiro Doberoque cogitavit, quarum utraque citra huius provinciae fines fuit. credo a tropaeo de victis hostibus posito loci nomen esse; quamquam eum huc usque frustra quaesivi. de Axiopoli ad Itin. A. p. 224.

Ibid. *Καπίδαβα*] sic praestat e mss et Constantino ob Itin. A. consensum. Morellus cum Comidava Ptolemaei Itin. 3 8 eadem censet, Daciam Ptolemaei cum Scythia confundit.

Ibid. *Κάρσος*] *Κάρπος* male Constantinus. vid. Itin. A. p. 224 et seq., ubi et hae urbes recensentur.

Ibid. 9. *Ἁλμυρὶς*] vita S. Epicteti et Astionis c. 6: *in Scytharum fines ingressi in Almyridensem civitatem devenerunt.* si Morello credis, non alia Halmyris est ac Salmydessus, neque in dubium vocari posse putat; et tamen falsissimum est. Halmyris in ultima fuit Scythia Procopio Aedif. Iustin. 4 7 auctore, proxima Istro fluvio; Salmydessus vero sive Halmydessus vastissimo terrarum tractu inde dissociata et Ponto in Astica regione sive Rhodope provincia apposita. vid. Arriani Periplum circa finem.

Ibid. 10. *Ἐπαρχία Ἰλλυρικοῦ*] haec et sequentes provinciae praefecto praetorio Illyrici suberant: complectebatur enim Illyricum orientale Macedoniam primam, secundam quae et salutaris, Thessaliam, Achaiam, Cretam, Epirum veterem et novam, Daciam mediterraneam et ripensem, Dardaniam et Praevalim, quemadmodum Notitia imp. Orient. c. 1 et 24 docet. additur ab Hierocle Pannonia, quod eam nuper Iustinianus, ut in Novella 11 est, reciperarat.

Ibid. 11. *Θεσσαλονίκη*] erat Thessalonice metropolis et caput provinciarum quae sub dispositione praefecti praetorio Illyrici erant. Theodoretus H. E. 5 17: *Θεσσαλονίκη πόλις ἐστὶ μεγίστη καὶ πολυάνθρωπος, εἰς μὲν τὸ Μακεδόνων ἔθνος*

τελοῦσα, ἡγουμένη δὲ καὶ Θετταλίας καὶ Ἀχαΐας καὶ μέντοι καὶ ἄλλων παμπόλλων ἐθνῶν, ὅσα τῶν Ἰλλυρίων τὸν ὕπαρχον ἡγούμενον ἔχει. vide Henr. Valesium ad Socratem H. E. 5. 11, et P. de Marca Dissert. de Primatib. 37 etc.

391, 11. *Εὔρωπος*] duae sunt hoc nomine in Macedonia civitates, altera in Almopiis, altera ad Axium flumen. utraque ex Ptolemaeo et Plinio notissima est. mox *Δίον* praestiterit.

Ibid. 12. *Βεῤῥοία*] sic Constantinus l. 2. Them. 2; qua de re dictum alias est.

Ibid. *Ἐορδαία*] hoc ut verius ob Polybium 17 19 elegi. vulgo *Ἐορδέα*, Constantino *Ἐορδαῖοι.* regionis est Macedoniae nomen, non urbis: nam Io. Harduinus ad Plinii l. 4 c. 10 Eordeam urbem ex Livio memorans a vero aberravit. vide modo praestantissimi scriptoris l. 31 c. 39 et 40, et l. 42 c. 53, et nihil dubitabis. *Ἐορδία* Thucydidi 2 99.

Ibid. *Κέλλη*] placet hoc praeter mss Constantino imperatori; neque ego pro reiiculo habuerim ob Cellas Itin. H. p. 606.

Ibid. *Ἀλμωπία*] bene ita correxit Harduinus in Plinii l. 4 c. 10. regionis nomen est, cuius incolae *Ἄλμωπες* Thucydidi 2 99.

Ibid. *Λάρισσα*] exulare hanc ex Constantino l. 2 Them. 2, ubi Hierocles exscribitur, monuit L. Hosteinius. forte non male: neque enim inter Larissas, quas scholiastes Apolonii Rhodii 1 40 et Stephanus enumerant, ulla est quae ad Macedoniam hanc referri possit: nisi si ea fuerit quam hic in Ossa collocat.

Ibid. 13. *Λάκκου*] hoc Constantinus, *Λαόκου* mss praeferunt: utrum verius sit, non temere dixero. tamen ecquid inde exsculpi possit quaeramus. intelligendam esse Heracleam Pelagononiae, concilium Constantinop. secundum ostendit: subscribit enim collat. 8 p. 238 *Benignus Heracleotanae civitatis, quae est primae Macedoniae, episcopus, vicem agens Eliae archiepiscopi Thessalonicensium civitatis*; qui Collat. I Benignus Heracleae Pelagoniae dicitur. nihil Heraclea haec discrepat ab illa quam Ptolemaeus 3 13 in Lyncestide ponit, sita quippe in utriusque regionis finibus; quae caussa est cur Norisius Dissert. de Synodo V, et ego nimis illi credulus ad Ant. Itin. p. 319, ex Actis concilii Chalcedon. p. 98 Dionysium episcopum Heracleae Lyncestidum huic urbi imposuerit, in eum errorem Latina consilii versione impulsus; neque enim is Heracleae Macedoniae primae, cui Chalcedonensis concilii tempore Quintillus praeerant ex Actis

notissimus, praesul fuit, sed Heracleae Latmi in Caria, ut Graeca inibi et p. 667 indicant. iam cum Heraclea haec *ΛΥΝΚΗΣΤΙΔΟΣ* diceretur et Pelagonia regio ab Hierocle Macedoniae secundae contribuatur, fortasse *ΛΑΚΚΟΥ* titulum inde librarii, cum in mendo vocabulum esset, nobis reliquerunt, ut multa alia.

391, 13. *Ἀνταγνία Γεμίνδου*] Constantinus *Ἀντανία, Γέμινδος*: quibus ego nominibus in Macedonia urbes legisse non recordor. videndum est an *Ἀντιγόνεια Μυγδονίας*, de qua Plinius Ptolemaeus Stephanus atque alii, huic originem dederit.

Ibid. *Νικέδης*] Nicetam Thraciae urbem ex l. 24 Hist. Miscell. Abr. Ortelius Thesauro inseruit: eam, si bonae fidei esset, huc arcesserem. verba sunt: *tunc Anchialum et Beroen dimittentes Christiani fugerunt, nemine persequente, Nicetamque et Brobati castrum et alia quaedam praesidia.* quo minus tamen Anastasio fidam, Theophanes, quem exscripsit, facit Chronograph. p. 420: *τότε καὶ Ἀγχίαλον καὶ Βεροίην ἀφέντες Χριστιανοὶ ἔφυγον, μηδενὸς διώκοντος, Νίκαιάν τε καὶ τοῦ Προβάτου κάστρον καὶ ἄλλα τινὰ ὀχυρώματα.* unde Nicaeam, Thraciae episcopo subditam, ut concilium Nicaenum secundum p. 590 monstrat, urbem, vertere debuit et fortasse etiam scripsit. sunt enim in historia ea urbium tituli passim corruptissimi, levi opera, si Theophanes in consilium mittatur, refingendi, et saepe maximo huius commodo, velut cum ibidem memorat *ἐξῆλθεν Μιχαὴλ κατὰ Βουλγάρων συνεξελθούσης αὐτῷ καὶ Προκοπίας ἕως Τζουλοῦ.* ubi *Τζουρουλοῦ*, de quo Ant. Itin. p. 139, fuisse Anastasius testabitur, vertens: *egressus est imperator Michael contra Bulgares et cum eo simul Procopio usque Zerulum.* atque hoc obiter. Nicedem inveniri posse, nisi opem meliores manu exarati codices ferant, despero.

Ibid. *Διόβορος*] verum esse *Δόβηρος* in Plinii l. 4 c. 10 Harduinus monuit. eius episcopus Chalcedonensi synodo adfuit, perperamque p. 317 *ἐπίσκοπος Δουβήρου Μακεδονίας πρώτης* nuncupatur, rectius p. 671.

Ibid. 14. *Ἰδομένη*] non aliter Ptolemaeo dicitur. Thucydidi 2 100 *Εἰδομένη*, e quo pariter videas Dobero haud longe afuisse: Tabulae Idomenia M. P. 35 a Stobis et 53 a Thessalonica. forte ab Idomeneo Cretensi et Homeri versibus celebrato id urbi nomen est. vide Is. Vossium in Catullum p. 210.

Ibid. *Βράγιλος*] probant hoc mss, [quanquam L. *βράγυλος*.] editi *Δράγυλος*, Constantinus *Βράγυλος*: e quibus,

nisi Ἄγριλος sit, de qua non longe a Strymone atque Amphipoli remota Thucydides 4 103, nihil expedio.

391, 14. *Τρίμουλα*] mss *Πρίμουλα*, quod nomen L. Holsteinio ad Georg. S. Car. a S. Paullo verius videtur propter Timotheum Primopolis episcopum, qui concilio Constantinop. sub Flaviano scribendo adfuit. at nihil ille iuvat, siquidem Primopoleos in Pamphylia, *τῆς Πριμουπόλεως τῆς Παμφυλίας*, ut p. 127. conc. Chalcedonensis, ubi Acta synodi Constantinopolitanae repetuntur, praesul fuit. viderint alii lateatne in voce Ptolemaei *Τρίστολος* in Sentica, illis quae mox sequentur vicina.

Ibid. *Παρθικόπολις*] Ptolemaeo *Παροικόπολις* librariorum peccato, *ΠΑΡΘΙΚΟΠΟΛΙΝ* in *ΠΑΡΟΙΚΟΠΟΛΙΝ* mutantium; quem eundem errorem in Longaevis Phlegontis Tralliani c. 1 ter erraverunt: *Ἀιδέσιος Δίζα Παροικοπόλεως Μακεδών· Βίθυς Διζάστου Παροικοπόλεως τῆς Μακεδόνων· Ζαικεδένθης Μουκάσου Παροικοπολίτης Μακεδών.* verum esse urbis, quod Hierocles offert, cognomen, non tantum Ionas a Macedonia de Parthicopoli, quem alibi ex Hilarii fragmentis produximus, patefacit, sed Ioannes *Παρθικουπόλεως*, qui concilio Chalcedonensi p. 100 et 671 subscripsit, licet prave *Παρθενικουπόλεως* episcopus p. 566 appelletur.

Ibid. 15. *Στρυμνοῦ*] imo *Στρύμονος*. Sentica intelligitur, illi fluvio vicina.

Ibid. *Σέρραι*] Io. Harduinus in Plinii l. 4 c. 10 *Δέρραι* corrigit, quo eius scriptoris Derrha esse queat; cui emendationi Maximianus episcopus Derrhensis civitatis Macedoniae ex concilio Chalcedon. p. 387 faveret, nisi *Σερρῶν* et *Σερραίων πρώτης Μακεδονίας* p. 100 et 317 vocaretur, et aliunde Serras bene habere constaret. de situ alia lis est. L. Holsteinio si accredis, Serrae et Philippi nominibus duntaxat distinctae fuere. *fuit dein*, inquit ad Geogr. S. Car. a S. Paullo de Philippis, *metropolis Macedoniae Thraciae sive secundae, quae et Salutaris, Serrae postea dicta, ut et hoc tempore, unde Nicetas ὁ Σερρῶν.* at enim non in Chalcedonensis tantum concilii Actis Serrensis et Philippensis episcopi perpetuo dissociantur, sed et Notitiis ecclesiasticis; ut satis ea viri egregii verba mirari non possim. Abr. Ortelio Serrae ad Tempe pertinere videntur circa Larissam Berrhoeamque; cui opinioni fortean originem Nicetas Choniates in Reb. Balduini p. 295 praebuit. *καὶ τὰς πόλεις*, inquit, *μέτεισιν, ὅσαι τε περὶ Σέρρας καθυπτιάζουσι καὶ τοῖς ὅροις τῆς Βερροίας προσήνωνται, καὶ ὅσαι πρὸς τὰ Τέμπη τῶν Θετταλῶν*

παρατείνουσι. quae tamen eum non poterunt firmare situm, siquidem Serrae Berrhoea et Tempe ut diversissimae positionis loca memorantur. putavero circa Strymonem fuisse, eaque propter *τὰ περὶ Σέῤῥας καὶ Στρυμόνα χωρία* Nicetam Rer. Alexii Angeli l. 2 p. 241 coniungere, et Nicephorum Gregoram 9 6 Thraciam inter et Thessalonicam, atque Annam Alex. 9 p. 255 haud multum a Christopoli ponere.

391, 15. *Φίλιπποι*] verius ita, et mox *Ἀμφίπολις*, codex Constantini l. 2 Them. 1 et 2.

Ibid. *Ἀπολλωνία*] sita erat in Chalcidice, quam in Olynthum cum 32 aliis urbibus Philippum evertisse Demosthenes Philipp. 3 p. 68 et Suidas in *Κάρανος* docent. atque huc saepe rhetores respiciunt, ut Aristides tom. 2 p. 225 et Libanius tom. 1 p. 106. *Ὀλυνθίοις ἠφίει τὶ χωρίον ὡς φιλόδωρος, καὶ μικρὸν ὕστερον οὐδαμοῦ Ὀλύνθιοι, μᾶλλον δὲ Χαλκιδεῖς, δύο καὶ τριάκοντα πόλεις,* sive potius *καὶ δύο κ. λ.*, ut ex eiusdem Apolog. Demosthen. p. 451 compertum est.

Ibid. 16. *Βέργη*] male Constantinus *Βέρπη*. vide Stephanum.

Ibid. *Ἄραυρος*] Constantino *Ἄραλος*. fortasse *Ἄρωλος* Ptolemaei est, in Bisaltarum regione.

Ibid. *κλίμα Μεστικὸν*] Frid. Morellum *Νεστικὸν* emendantem recte coarguit Schurzfleischius Notit. bibl. Vinar. p. 71, quamquam urbem imprudenter arbitratus. Thraciae fluvium Nestum numi *ΜΕΣΤΟΝ* et mss Solini et Plinii, teste Salmasio in Solin. p. 112, appellitant. *κλίμα* tractum regionis, more Graecis recentioribus consueto, notat; unde *κλιματάρχαι* regionum praepositi apud Theophylactum H. M. 3 9; qui cum Arabibus haud secus atque Hierocles fit prior, eorumque Geographica non videatur tractasse, non accesserim Cangio climatis eum usum ab Arabibus derivanti; praesertim cum divinus Paullus Galat. 1 21 *τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ Κιλικίας* et 2 Corinth. 11 10 *κλίματα τῆς Ἀχαΐας*, et praeter eum plures alii dixerint. nata haud dubie illa voci significatio est, quod geographi climata coeli inclinationes et subiectas terrae regiones nuncuparent. itaque clima Mesticon nihil erit aliud ac regio illi fluvio vicina, qua de Livius 45 29. Acontisma alibi tetigimus.

Ibid. 19. *Στόλοι*] *Στόβοι* oportuerat; estque vetus hoc peccatum, iam ante Constantini Porphyrogennetae aetatem admissum. Stobi Macedoniae secundae sive Salutaris, ut Notitiae imp. Orient. dicitur, metropolis erat; unde primam et praecipuam Macedoniae urbem, *πρώτην τῆς Μακεδονίας πό-*

λιν τοὺς Στόβους, quemadmodum egregie L. Holsteinius in Stephan. correxit, Malchus in Excerpt. Hoesch. p. 61 appellat.

391, 19. Ἄργος] Argos Pelasgicum intelligi putabam, cuius Homerus et vetus apud Hephaestionem Enchirid. p. 33 poëta meminit; quod tamen cum in Thessalia fuerit, rectius hinc aberit. sit itaque Argos Oresticum: nam Orestias sive Orestis, in qua illud Argos, pariter ac Pelagonia superiori Macedoniae erant contributae, teste Strabone 7 p. 326. licet autem Pelasgicum Argos in urbium Macedonicarum censum venire haud possit, cur opem veteri Hephaestionis poëtae, qua indigere coepit, negabimus? χαῖρ' ὦ χρυσόκερως, ait, βαβάκτα Γάλλων, πᾶν Πελασγικὸν Ἄργος ἐμβατεύων, ita in nupera editione hos versus vir Cl. distinxit, insuper adscribens: *illud* πᾶν *non potest pendere ab* ἐμβατεύων: *nam sic ineptum esset. sequebantur igitur alia, cum quibus apte cohaerere poterat: totum Argos Pelasgicon, simulac intraveris, laetitia afficis et exultare facis tibi. hoc aut simile quid dixerint Graeca. et sic punctum post* Γάλλων *etiam appositissimum est.* quae ego dicta nollem. dedisse has turbas Pan in versibus reconditus videtur, satis ceteroqui ex titulis conspiciendus. ipsum illud ἐμβατεύων eum requirebat: quid enim poëtis magis familiare quam de locis numini sacratis id usurpare? Aeschylus Persis p. 146: νῆσός τις ἔστι πρόσθε Σαλαμῖνος τόπων, βαιά, δύσορμος ναυσίν, ἣν φιλόχορος Πὰν ἐμβατεύει. quibus tragici versibus alios ex Sophocle et Euripide praestans eruditione iuvenis Georgius D'Arnaud Animadvers. c. 34 apposuit. Aristides tom. 2 p. 307: οἱ Μουσῶν καὶ Χαρίτων χοροὶ οἱ δι' αἰῶνος τὴν πόλιν ἐμβατεύοντες. Libanius Antioch. p. 350: ὡς ὁ θεὸς ἐμβατεῖ τὸν τόπον, sive potius ἐμβατεύει. Euripides apud Dionysium de Composit. Verbor. p. 256 edit. Londin. ὅστε πέτρον Ἀρκάδων δυσχειμέρων ἐπεμβατεύεις. igitur distinctione non est prior a posteriore versu dissociandus; cumque βαβάκτα Γάλλων minus commode Pan nuncupetur, praeferri oportuerat quod in ms Florentino Is. Vossius in Catullum p. 163 legit, βαβάκτα κήλων. et tanto quidem magis, quoniam Etymologus non aliter versum hunc Cratini, non, ut D. Heinsius in Silii l. 13 329, quamquam κήλων adprobans, Diphili, scriptum invenerit. κηλων autem cum idem sit ac θερμὸς εἰς τὴν συνουσίαν, quin de capripede deo verissime pronuntietur, nemo dubitaverit. Atque hoc obiter: nam Cratini Pelasgicum Argos quodnam sit (neque enim Thessalicum videtur) Ti. Hemsterhusius propediem nos docebit.

391, 19. *Εὐστραῖον*] non aliter Constantinus. rectum esse *Αἴστραιον* Ptolemaeus et Aestraeenses Plinii 4 10 ostendunt.

Ibid. *Πελαγονία*] non urbis, quod olim opinabar, sed regionis est nomen. fuit utique eo nomine oppidum, sed ab Heraclea Pelagoniae, quam in Macedonia prima vidimus, non diversum. regionis Strabo Plinius Ptolemaeus atque alii meminerunt.

Ibid. *Βάργαλα*] non alia videtur ac Livii 29 12 Bargulum, fortasse hinc adiuvandum: conspirant enim in urbis nomine mss, nec aliud *Δαρδάνιος Βαργάλων*, qui concilio Chalcedonensi p. 402 subscripsit, requirit. appellatur quidem p. 100 episcopus *Βαργάων* et p. 671 *Παρλαᾶ*, sed quisque videt ex nostro ea esse depravata, praesertim cum vetusta versio Dardanium episcopum Bargalae posteriore loco praeferat. peccavit ergo C. a S. Paullo tum quod huic urbi inter Macedonicas locum negaverit, tum praeterea quod Dardanium Bargyliae, Cariae urbi, praesulem, quem Ioannes pars eiusdem concilii eiusdemque oppidi episcopus non poterit ferre, dederit.

Ibid. *Κελαινίδιον*] hoc ex Constantino praeoptavi, licet verissimum esse pro comperto non habeam: imo vero Celetrum esse, quod in Orestide regione Livius 31 40 describit, crediderο.

Ibid. 20. *Ἁρμονία*] nusquam hanc legere memini. est in Illyrico *τύμβος Ἁρμονίης* apud Dionysium Perieges. 391 et alios, cuius tamen hic ratio esse nequit. videtur ab eadem Harmonia sive oppidum seu castellum id nominis accepisse.

Ibid. *Ζάπαρα*] huic urbi episcopus fuit Sabinianus, quem concilium Constantinopolitanum secundum Collat. 2 p. 28 Zaparenae civitatis Illyricianae dioecesis, ut L. Holstenius dudum monuit, appellat. eodem pertinere diceres Cyriacum episcopum *Ζυπάρων* ex Actis concilii Nicaeni secundi p. 349, nisi Drizuparorum *Δριζουπάρων* urbi praefuisse ex p. 588 liqueret.

Ibid. 22. *Θῆβαι*] Thebae sunt Phthioticae, ut Livio, sive Thessalicae, ut Plinio dicuntur.

Ibid. *Ἐχιναῖος*] ita ex Constantino praestat ob Procopii Fabr. 4 3 consensum. Theodorus episcopus *Ἐχιναίου πόλεως ἐπαρχίας Θεσσαλίας* est in concilio Ephes. p. 461 et Petrus *Ἐχιναίου* in Chalcedon. p. 101. non alia ac Echieus videtur.

Ibid. *Ὕπατα*] additur ab editis et manu exaratis *μητρόπολις*, acsi Hypata Thessaliae caput et metropolis fuisset.

idem velle diceres Apuleium Metamorph. 1 p. 104: *comperto itaque Hypatae, quae civitas cunctae Thessaloniae antepollet, esse caseum recentem.* sed res secus habet: Larissa urbium Thessaliae erat caput. rectius itaque *μητρόπολις* in Constantini l. 2 Them. 2 ab hac distinguitur; nec aliud voluit Hierocles, ut ex urbium catalogo provinciae praescripto apparet.

391, 23. *Μητρόπολις*] Thessaliae hanc urbem ex pluribus oppidis conflatam et Triccae et Gomphis vicinam memorat Strabo l. 9 p. 437. huc pertinent *ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ* numi, equo Thessalico insignes apud Goltzium. fuit autem, quod negligi nolim, postea Novarum Patrarum urbi cognomen: Constantinus *Μητρόπολις αἱ νῦν Νέαι Πάτραι.* huic ergo episcopus fuit Euthymius *τῶν Νέων Πατρῶν* apud Nicetam Choniaten Ann. Andron. Comnen. 2 p. 165, de cuius sede omnia incerta Abr. Ortelio videbantur.

Ibid. *Τρίκκη*] sic oportuit, ut vel ex Homero notum est. Procopius Aedif. Iust. 4 3 *Τρικάττους* appellat, sed aliorum peccato: scripserat, credo, *καὶ ἄλλων τῶν ἐπὶ Θεσσαλίας πόλεων ἁπασῶν, ἐν αἷς Δημητρίας τέ ἐστι καὶ Μητρόπολις ὄνομα καὶ Γόμφοι καὶ Τρίκκα, τοὺς περιβόλους ἀνανεωσάμενος.* serior aetas Tricala appellavit. catalogus urbium quae nomen mutarunt, Codino a Iac. Goaro p. 404 additus, *Τρίκκη τὰ νῦν Τρίκαλα.* nec alio nomine Annae Alexiad. 5 p. 138 nota est; et Tzetzae Chiliad. 9 280: *χώραν τὴν Θετταλίαν δὲ συνεκτικὴν μοι νόει, Φθίας καὶ Φαρσαλίας δέ, Λαρίσσης καὶ Τρικάλων, Δημητριάδος, Ἰώλκου καὶ Γλαφυρῶν καὶ Φοίβης.* in quibus *τὸ Φοίβης* absurdum est, ex *Βοίβης* natum, sicuti Iliad. B 712 docemur. itaque longo terrarum tractu a vero aberrat Cangius, cum Not. in Alexiad. p. 100 Tricala urbem ad Strymonem fluvium esse decernit.

Ibid. *Καισάρεια*] Pulchre ita Constantinus. habet eam Thessaliae urbem, a Iustiniano instauratam, Procopius Fabr. 4 3.

Ibid. *Διοκλητιανούπολις*] apposita erat paludi Castoriae; quam dein a barbaris dirutam egregiis operibus Iustinianus munivit Procopio Fab. Iust. 4 4 auctore. fortasse non alia est ac Castoria, cuius Anna in hac vicinia Alexiad. 5 p. 152 et Gauf. Malaterra Hist. Sicul. 3 29 atque alii eius aetatis meminerunt.

Ibid. *Φάρσαλος*] hoc ex Constantino praestat. est in Ephesino conc. p. 436 *Περρέβιος Φαρμάλου* pro *Φαρσάλου.* quod vero prae primis operae pretium fuerit notari, idem

praesul p. 478 τῶν Θετταλικῶν Σαλτῶν, Thessalicorum Saltuum, quamquam male p. 526 τῶν Θεσσαλονικέων Σαλτῶν dicitur; unde non iniuria colligas Saltus, qui mox sequentur, huic urbi, siquidem eiusdem episcopi curae fuerunt commissi, vicinos fuisse. itaque et hac sede episcopali Geographia S. Caroli a S. Paullo augeatur.

391, 21. Σαλτοβουραμίνσιον] Constantinus *Βουρθαμίνσιος*, unde verius videbitur *Σαλτὸς Βουραμίνσιος* aut ut Constantinus legit, et mox *Σαλτὸς Ἰόβιος*, pro quo Constantinus *Ἰωάννου βίος*. nomen est a iugis, crebris arboribus consitis, quae in Pharsali vicinia erant. Lucanus 6 576: *qua iuga devexus Pharsalia porrigit Haemus.* cui, quod Haemum ex ultima Thracia huc transtulerit, si fidere nolis, ex Strabone et Caesare nullo negotio cognosces iugis et saltibus hunc tractum fuisse asperum. de titulis horum saltuum si rogaveris, alio tibi opus erit doctore: ego enim cum ignarissimis scio.

Ibid. νῆσος Σκόπελος] habet eam Ptolemaeus circa Thermaïcum sinum. Ruben episcopus Σκοπέλου scribendo adfuit Concilio Nicaeno secundo; nec asseveraverim tamen, cum plures eo sint nomine, huic insulae impositum fuisse.

392, 1. ὑπὸ ἀνθύπατον] duo erant Orientis imperii proconsules, Asiae et Achaiae, ut Notit. imp. Or. c. 1 docet. utriusque meminerunt imperatores, illius in l. 4. c. Th. de Patrocin. Vicorum, huius l. ult. de Bon. Vacant. VETTIVS AGORIVS PRAETEXTATVS PROCONSVL ACHAIAE est in Thes. p. MCII 2. sedem Corinthi habuisse ex l. 2. c. Th. de Accusat. et Aristide tom. 1 p. 43 recte colligitur.

Ibid. 2. Σκαρφία] *Σκάρφεια* rectius alii. erat Locrorum Epicnemidiorum urbs, non multum a Thermopylis; qua de viri docti ad Stephan. et Palmerius G. A. 5 3.

Ibid. Ἐλατίνα] sic mss. Constantinus l. 2 Them. 5 *Ἐλευσῖνα* legit; quae tamen cum in Attica fuerit, longius ab urbibus, quibus hoc loco cincta est, recedit. credo *Ἐλατεία* venisse ab Hierocle, quae Phocidis urbs non male hic locabitur. reddamus eam Libanio tom. 1 p. 110, ubi de Aeschine; *ἐκεῖνον ἐγὼ καὶ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ αἰτιῶμαι συμφορᾶς· ἡ μὲν γὰρ μάχη ταῦτα ἐποίησε, τὴν δὲ ἔξοδον ʼΕΩΤΕΙ κατειλημμένη.* sic edunt emendantque *ἐν Βοιωτίᾳ.* quanto melior *Ἐλάτεια*, quam critice addicente rhetori restituit vir egregius Ti. Hemsterhusius, firmatque eiusdem oratoris verbis tom. 1 p. 133: *ἐγὼ δὲ καὶ τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ κακῶν αἰτιῶμαι τὸν Αἰσχίνην. οὐκ ἂν γὰρ ἐξῆλθον εἰς Χαιρώνειαν Ἀθηναῖοι, μὴ κατειλημμένης Ἐλατείας.*

392, 2. *Βοὶ καὶ Δρυμύα*] coniungi haec in Farnesianis schedis L. Holsteinius monuit, quod facile patiar, modo ne pro eadem habeantur. prius in *Βοίον* Boion abire debet, oppidum Doridis satis notum, alterum in *Δρυμαίαν*, quae inter Phocidis regiones a Plinio, rectius ab aliis inter urbes refertur.

Ibid. *Δαυλία*] *Δαυλίαν τῆς Φωκίδος* habet Thucydides 2 29, quam Daulidem alii vocant, qua de re L. Holst. in Stephanum.

Ibid. *Χερώνεια*] imo *Χαιρώνεια*, ut Constantinus. Chaeroneam Boeotiae urbem, sed Phocidis finibus proximam, Stephanus a Chaerone, Apollinis et Therus *Θηροῦς* filio, initia et nomen accepisse refert, et ante eum ex Hesiodo Pausanias Boeotic. c. 40. fuerit tamen Chaeronis mater vero nomine Thuro *Θουρώ* oportet, si urbi huic vicinus collis *Θούριος* et Apollo Thurius inde nomen acceperint, ut Plutarchus in Sulla p. 463 auctor est; quod ipsum et eorum opinatione, quam ibidem Plutarchus commemorat, firmabitur, qui a bove, quo Cadmus duce itineris erat usus, quemque *θὼρ* Phoenices appellabant, nominis caussam repetebant. miror autem Orchomeni nullam hic rationem haberi; quae in transcursu iuvabitur. refert Diodorus 4 p. 226 et hoc inter Herculis stupenda opera: *ἐν δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τοὐναντίον ἐμφράξας τὸ περὶ τὸν Μινυεινὸν ῥεῖθρον, ἐποίησε λιμνάζειν τὴν χώραν.* Palmerius Exercitat. p. 100 nescio quod nobis *Μινυήϊον ῥεῖθρον* obtrudit, quo, si mss lectio margini appicta in consilium adhibeatur, facile carebimus: inde enim haud magno molimine exsurget *τὸ περὶ τὸν Μινύειον Ὀρχομενὸν ῥεῖθρον.* verum hoc esse Homerus Iliad. B 511 et Thucydides 4 76, *Ὀρχομενὸν τὸν Μινύειον* appellantes, ostendunt. fluvius est Melas, *ἀνατέλλων ὑπὸ τὴν πόλιν τῶν Ὀρχομενίων πολὺς καὶ πλώϊμος ἐν πηγαῖς μόνος τῶν Ἑλληνικῶν ποταμῶν*, ut Plutarchus in Sulla p. 465 ait. firmantur reliqua egregio lapide, cuius epigramma Donian. Inscript. Class. 1 98 nuper insertum est, sed mendosius excerptum. adde eundem Plutarchum in Pelopida p. 286.

Ibid. 3. *Ἄμφισσα*] erat in Ozolarum et Phocidis finibus, stadiis 120 Delphis separata. Pausanias Phoc. c. 38.

Ibid. *Τιθώρα*] sita erat ad Parnassum stadiis circiter 80 a Delphis, Pausania, cui *Τιθορέα* et *Τιθοραία*, quod et Stephanus ex eo habet, teste Phoc. c. 32. Plutarchus in Sulla p. 461 paene cum Hierocle consentit, *Τιθόραν* appellant.

Ibid. *Ἄμβροσος*] *Ἄμβρυσος*, vel geminata sibilante, ut apud Pausaniam Phocic. c. 36, ubi Parnasso adponitur.

392, 4. *Κωρωνία*] *Κορώνεια*. sita Coronea erat ad Phliarum amnem, si Plutarcho in Lysandro p. 450 credis, si Pausaniae Boeotic. c. 34. ad Phalarum; ut in altero utro vitium insit, sicuti sine dubio est in Isocrate de Big. p. 521 edit. Basil. *ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ μαχόμενος ἐν Χαιρωνείᾳ τοῖς πολεμίοις ἀπέθανεν*: legi enim *ἐν Κορωνείᾳ* debet, adstipulorque emendanti Hemsterhusio nostro. ibi Clinias occubuit, testibus Platone in Alcibiade 1 p. 112 et Plutarcho Alcib. p. 191.

Ibid. *Στήραις*] Videtur esse *Στίρις*, Phocensium oppidum, de quo Pausanias Phocic. c. 35.

Ibid. 5. *Ἀναστάσιος*] mss *Ἀναστάσις*, quo nomine licet nullam huius orae urbem noverim, et plures sese eius occupaturae locum offerant, nihil tamen mutare sustineo: quid si enim Boeoticarum aut Phocidis aliqua nomen mutarit? expectemus ergo donec meliori manu exarati codices aliud iubeant.

Ibid. *Ἔκεψος*] haud scio an *Αἴδηψος*, Euboeae oppidum, fuerit; nec morari quemquam debet quod insulae praeponatur: apertissimum quippe est iustum ordinem, negligentia, ut puto, librariorum, hic esse neglectum, neque accuratam situs habitam rationem. Carolus a S. Paullo *νήσου Εὐβοίας* emendat et huic urbi agglutinat; quo modo omnia in vado fuerint.

Ibid. *Βουμέλιτα*] nusquam hanc legere memini. possent, si vocabulum secaretur, inde *Βοῦλις* et *Αἴλαια*, Phocidis urbes, nasci; quod mss non addicentibus cum temerarium videri queat, a corrigendo temperare satius erit.

Ibid. 6. *Ὕττης Θύσθαι*] monstra haec sunt, quae an profligari valeant videamus. mss *Ὕττοι Θίσθαις*, ex quo posteriore levi opera *Θίσβη* exstruitur, urbs Boeotiae, Statio Thebaid. 7 261:

Dionaeisque avibus circumsona Thisbe,

ex Homero Iliad. B 502. alterum Hylen dare potest, urbem eiusdem orae maritimam, eidem Statio v. 267 memoratam. si utramque improbaveris, *Ὑποθήβας* an malueris perpende, notas Homerico carmine et *Infra Thebas* Plinio dictas.

Ibid. *Θῆβαι*] Dionis Chrysostomi aetate maior urbis pars in ruinis erat, ut orat. 7 p. 123 profitetur; nec aliud de suo tempore Pausanias, a Casaubono excitatus, arcem tantum Cadmeam habitari adfirmans. utrum e ruderibus resurrexerit, an Cadmea potissimum incolis fuerit sub Christianis celebrata, in obscuro est. habuit suum sibi epi-

scopum, qui τῆς Ἑλλάδος in conciliis, veluti Ephesino p. 525, dici, ut a Thessalicis Thebis distinguatur, assolet. metropolis autem non ecclesiastica sed civilis et honoraria fuit, prorsus ut Athenae Lacedaemon et Elis. unam duntaxat in singulis provinciis metropolim canones ecclesiastici agnoscunt, ut concilium Chalced. tom. 9 p. 103 docet: ab eius episcopo reliqui provinciales inaugurabantur, eiusque decretis parebant; qua dignitate in Achaia Corinthus fuit illustris. nec impedire tamen poterat quin plures honorariae ab imperatoribus, quibus solis id ius concil. Chalcedon. p. 619 tom. 8 tribuitur, constituerentur; et si potuisset, nihil admodum erat cur vetaret: tantum enim diplomate imperatorio creatae honore ampliore gaudebant, σωζομένων τῇ κατ' ἀλήθειαν μητροπόλει τῶν οἰκείων δικαίων, uti canon 12 Chalcedonensis concilii sciscit.

392, 7. *Χαλκὴ*] oportuerat, ut Carolum a S. Paullo coniecisse video, *Χαλκὶς νήσου Εὐβοίας*. vitium satis vetustum auguror ipsoque Constantino prius: quod enim de Hierocle l. 2 Them. 5 prodit, *συναριθμεῖ δὲ ταύταις καὶ νῆσον τὴν Εὔβοιαν, ἥν τινες Χάλιν ἢ Χαλκίδα ὀνομάζουσιν*, id hinc suam originem accepisse suspicor. Hesiodus cur *Χαλκίδα καλλιγύναικα* dixerit, explicat Casaubonus in Athenaei l. 13 c. 9.

Ibid. *Πορθμὸς*] creberrime huius apud Demosthenem est mentio, uti Philipp. 3 p. 69: *πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν εἰς Πορθμόν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τῶν Ἐρετριέων*, ubi Ulpianus navale fuisse Eretriensium docet. Philipp. 4 p. 76: *κατέσκαπτε Πορθμὸν καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ.* de legat. fals. p. 218: *καὶ μὴν καὶ μετὰ ταῦτα ὁσάκις πρὸς Πορθμῷ ἢ πρὸς Μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖτε.* hinc hausit Aristides tom. 2 p. 240: *ἐν Πορθμῷ Φίλιππος, ἐν Μεγάροις Φίλιππος*, quod perperam vertitur *In freto Philippus*. quae cum eius in Euboea situm haud obscure constituant, non utique opera recentiores fuissent geographi, si oppidum sua cura fuissent dignati.

Ibid. *Χάρυστος*] *Κάρυστος* suo marmore nobilitata, et mox *Πλαταιαί*.

Ibid. 8. *Αἰγόσθενα*] oppidum erat Megaridis, a Pausania, qui in vocis sono variat, dudum ab Abr. Berkelio adiutus, Attic. c. 44 signatum.

Ibid. *Παγαί*] itidem in Megaride erant, sed in Boeotiam vergente, si Pausanias non fallit: nam Strabo et Pto-

392, 13. *Μαντίνεια*] ab Antigono Argivi dono acceptam Antigoniam, quo nomine Plutarchi aetate, ut in Arato prodidit p. 1048, tantum nota erat, vocarunt. pristinum nomen beneficio Hadriani reciperavit, Pausania Arcadic. c. 8 teste.

Ibid. 14. *Γερένθραι*] verum nomen est *Γεράνθραι*, ut Sylburgius ad Pausan. Lacon. c. 22 docuit. oppidum erat Eleutherolaconum.

Ibid. 15. *Φαραὶ*] Carolus a S. Paullo *Φεραὶ* ex Ptolemaeo corrigit; quo facile carebimus, praesertim cum vitio non sit liberum: *Φηραὶ* enim, quod idem ac *Φαραί*, oportuerat, ut Henr. Valesius in Polybii excerpt. p. 15 ostendit. urbs erat agri Messenii.

Ibid. *Ἀσώπολις*] conflatum hoc perverse est ex *Ἀσωπὸς πόλις*, ut ex Ptolemaeo l. 3 c. 16 et Pausania Lacon. c. 22 compertum habemus. verius ad hanc urbem quam ad Asopitidem, agri Sicyonii partem, elegantem e Thes. Britan. tom. 2 p. 247 numum retuleris, in cuius altera parte *ΦΟΥΛΒΙΑ. ΠΛΑΥΤΙΛΛΑ. CEB.*, altera Nemesis rotae pedem imponens, addito *ΑCΩΠΕΙΤΩΝ* cognomine, conspicitur.

Ibid. *Ἀκρεαὶ*] *Ἀκριαὶ* praestant ex Polybio 5 19 et Pausania Lacon. 22 60 stadiis Asopo semovente. Ptolemaeo *Ἄκρεια*, Straboni *Ἀκραῖα*, haud sane bene.

Ibid. *Φιάλαια*] *Φιάλεια* rectum est, quo nomine Arcadiae oppidum fuit, olim *Φιγάλεια* dictum. colebatur ibi Bacchus, ut ex Diodoro l. 15 p. 357 videas; unde Lycophroni Alex. 212 *δαίμων ἐνόρχης Φιγαλεὺς φαυστήριος*. incolae *ΦΙΑΛΕΩΝ* nomine in numis Severi et aliorum insignes sunt.

Ibid. *Κορωνία*] *Κορώνη* vero nomine agri haec Messeniaci urbs fuit, vicina Pamiso fluvio, quem Ptolemaeus Panisum haud recte appellat, apud Pausaniam Messeniac. c. 34. turpiter in eo flumine adhaesit Iac. Pontanus: nam cum in Georgio Phranza 2 2 *Πάμμισον ποταμὸν* in sinum Messeniacum evolvi legisset, omnibus odiosum fluvium inde fecit. Asine, quae sequitur, Coronae viciniam insedit.

Ibid. 16. *Μοθώνη*] tuebitur se Hierocles tabulae Peutingeranae et Pausaniae suffragio, qui passim *Μοθώνην* et incolas *Μοθωναίους*, ut l. 4 c. 35, appellat. Thucydides Strabo Ptolemaeus atque alii *Μεθώνην* malunt. Mothonem suo quoque calculo ratam habuit Ammianus 26 10 et quos testes ibi appellavit Henr. Valesius.

Ibid. *Κυπαρισία*] gemina sibilante omnes scribunt, in

vocis numero variantes. Pausaniae *Κυπαρισσίαι* Messen. c. 36, Straboni 8 p. 361 *Κυπαρισσία*. oppidum erat Messeniorum in Elidis finibus, 15 M. P. a Pylo, ut Tabula, cui Cyparissa, ostendit.

392, 16. *Ἦλις*] novi Elidenses et Aetolos cognatione fuisse ob Oxylum iunctos, sed eorum urbem Aetoliae tanquam caput fuisse impositam difficulter mihi persuaderi patior. desunt, quibus ea dignitas urbi firmetur, argumenta; longius praeterea ab Aetolia erat disparata quam ut eius fuisse metropolin opinari possis. puto deficere hic Patras, nobilem urbem, contra Aetoliam positam: eam metropolin fuisse ex epistola Leonis imperatoris additoque illi catalogo tom 9 Concil. Labbei p. 267 citra dubium est. habet eandem inter metropoles ex Hierocle Constantinus l. 2 Them. 6. nec morari quemquam situs urbis extra Aetoliam debet: neque enim longo traiectu inde dissociata fuit; et praeterea multa Augustus imperator ex opposita continente oppida Patris condonavit, de quibus Pausanias 10 38. vide quoque 7 18 et Ezech. Sphanhemium dissert. 11 de usu et praest. numism. p. 324.

Ibid. 17. *νῆσος Πάνορμος*] haud parum molestiae haec mihi insula adspersit, neque hactenus eam deponere potui: tantum quae in mentem venerint, adscribam. Panormum insulam veteres circum Peloponnesum ignorant: habet eius nominis portum prope Rhium in Naupacti adverso litore Polybius 5 102 et Pausanias Achaic. 22, qui utique nihil ad hanc insulam. aliam in Cephallenia novit Artemidorus apud Porphyrium de Nympharum antro p. 114 edit. Barnes: *τῆς Κεφαλληνίας ἀπὸ Πανόρμου λιμένος πρὸς ἀνατολὴν δώδεκα στάδια νῆσός ἐστιν Ἰθάκη σταδίων ὀγδοήκοντα πέντε.* et Antipater in epigrammate ab Holsteinio ad Stephani *Πάνορμος* publicato: *Φοῖβε Κεφαλλήνων λιμενόσκοπε, θῖνα Πανόρμου ναίων τρηχείης ἀντιπέρην Ἰθάκης.* hinc ego dedisse Hieroclem *Νήσου Κεφαλληνίας Πάνορμος* coniiciebam, aut certe ex portu nobis insulam fecisse. quo minus tamen secure in his acquiescam, Marcellinus Comes efficit, Zenonis imperatoris iussu Pelagii gulam in insula, quae Panormus dicitur, laqueo fractam a. 390 memorans. etsi enim, ubi posita fuerit insula, addere neglexerit, fieri potuit ut non aliam signarit.

Ibid. 18. *Κυθηρία*] praestiterat *Κύθηρα* et mox *Στρόφαδες*, notae Virgiliano versu: *Strophades Graio stant nomine dictae insulae Ionio in magno.*

Ibid. *Μυκῶν*] forte *Μύκωνος* ab Hierocle venit, nisi si et recto casu *Μύκων* insula fuerit dicta: certe *σμικρότητα*

τῆς Μύκωνος νήσου habet Apostolius cent. 13 32, et quem exscripsisse videtur, Zenobius cent. 5 21, hanc in rem a L. Holsteinio iam appellatus. vide Ti. Hemsterhusium in Luciani dial. 1 Mort., ubi μίαν Μύκωνον egregie lepidissimo scriptori et plura de insula reddidit.

392, 18. νῆσος Μόλος] Molum insulam contra Corinthum adhuc quaero. τὴν πέτραν τὴν Μολουρίδα, ex qua se Ino cum Melicerte in Saronici sinus aquas praecipitem dederit, in hac vicinia Pausanias Attic. 44 et Tzetzes ad Lycophronis 229 commemorant.

Ibid. 19. Δωροῦσα] Samus olim Δρυοῦσα, testibus Heraclide de Polit. et Hesychio, cui tamen alio loco Δόρυσσα est, appellabatur; quae cum alibi ab Hierocle recenseatur, hinc abesse debet. habet Οἰνούσσας insulas in sinu Messenio Pausanias Messen. 34: illae, aut potius Donysa, quam viridem Virgilius vocat, huc pertinere videntur.

Ibid. Λῆμνος] hanc et sequentem proconsulis Achaiae imperio fuisse contributam, cum ab Achaia longissime versus Thraciam sint semotae, mirandum est. Constantinus, si hac in re Hieroclem fuerit secutus, septem duntaxat insulas circa Peloponnesum l. 2 Them. 6 invenit. quoniam itaque dubium id esse potest, notari operae pretium fuerit M. Constantinum praefectum praetorii Orientis amplissima potestate instruxisse, et praeter Asiaticam Ponticamque dioecesin omnes illi Orientis provincias cum Aegypto et Thraciarum dioecesi atque insulis Cycladibus mandasse, δίχα Λήμνου καὶ Ἴμβρου καὶ Σαμοθρᾴκης, quae praefecti praetorio Illyrici imperio relictae sunt, ut Zosimus 2 33 docet.

Ibid. 21. ὑπὸ κονσουλάριον] in manu exarato codice accuratissimus Holsteinius ita legit, verissimumque nobis videtur. olim Creta provinciae Cyrenaicae coniuncta proconsuli paruit; unde Q. Caecilius Rufinus in Thesaur. p. MXCI 6 ἀνθύπατος Κρήτης καὶ Κυρήνης dicitur. post dein, mutata Romanae rei publicae a Magno Constantino forma, distractaque hinc Cyrene, Zosimo 2 37 teste, provincia fuit consularis, ut Notitia imp. Orient. c. 1 ostendit, et hoc e Thesauro epigramma p. MXCIIII 4: Φλ. Ὑπάτιον τὸν λαμπρότατον ἀπὸ ὑπάρχων πραιτωρίου δόγματι τοῦ κοινοῦ πάσης τῆς ἐπαρχίας Οἰκουμένιος Δοσίθεος Ἀσκληπιόδοτος ὁ λαμπρότατος ὑπατικὸς τῆς Κρητῶν ἐπαρχίας ἀνέστησεν. Furlanus, qui Flavium virum consularem clarissimum ex hoc Flavio Hypatio fecit, risum omnibus debet: tu Fl. Hypatium intellige, qui praefectus praetorio Italiae fuit Antonio et Syagrio consulibus, virum quieti placidique consilii interque omnes adolescentia et vir-

tutum pulchritudine commendabilem, quo eum elogio ornavit Ammianus 29 2. iam cum huius epigrammatis Asclepiodotus ὑπαθηκὸς τῆς Κρητῶν ἐπαρχίας Thesauri p. MXC 20 dicitur, eo in titulo vitium esse nemo addubitabit.

392, 21. πόλεις κβ'] olim centum urbibus insulam fuisse celebrem res est tritissima: bella et rerum humanarum vicissitudines plures dein sustulerunt; quarum tamen eum fuisse numerum, ut paucissimae superstites manserint, licet Servii aetate ita ferrent, nunquam censuero. *primo quidem centum habuit Creta civitates*, grammaticus in Aeneid. 3 106 ait, *unde Hecatompolis dicta est: post viginti quatuor, inde, ut dicitur, duas, Gnoson et Hierapidnam, quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat.* recte Servius Livium illi rumori opponit: sed severius eum ex sui temporis factis castigatum vellem.

Ibid. 22. Γορτύνη] Gortynam Cretae metropolim fuisse ex Actis concilii Ephesini p. 453 citra dubium est.

Ibid. Ἴνατος] Εἴνατος Hesychio Etymologo et Stephano. Ptolemaeus nostro consentit. Tabulae Inata M. P. 32 ab Hierapydna in parte insulae australi.

Ibid. Βίεννα] vitio exscriptorum Tabulae Blenna, unde Ravennas Blentiam l. 5 c. 21 fecit, dicitur; Stephano Βίεννος, fortasse invito: nam a Vienna Gallica gentile cognomen Βιέννιος et Βιεννήσιος formari ait, τῆς δὲ Βιέννης Βιενναῖος, quod utique et forma et orationis serie ad hanc Cretensium Biennam pertinere videtur.

Ibid. Ἱεράπυδνα] Dion princ. l. 36 τὰ Ἱεράπυδνα vocat. Tabulae Hiera 20 M. P. a Bienna, Ravennati Ierapina; ad quam formam in synodica Cretensium ad Leonem imperatorem epistola Euphronius episcopus Hierapinae. verius est Ἱεράπυτνα, ut lapides inscripti ostendunt. vide B. Montfauconii Diar. Ital. p. 74 C. V., ubi perperam *ΙΕΡΑ ΠΥΓΝΗ*, et Edm. Chishulli Antiq. Asiat. p. 126.

Ibid. Καμάρα] olim Lato, teste Stephano, cuius verba Io. Meursius l. 1 Cretae suae c. 7 recte constituit.

Ibid. 23. Ἄλλυγγος] hanc insulae urbem nondum reperi. suspicio de mendo esse potest, nisi in Notitia, quam Iac. Goar Codino addidit, inter Cretenses episcopos ὁ Ἀλλύγγου memoraretur.

Ibid. Χερσόνησος] navale erat Lycti, cuius praesul Nisinnius Nicaenae secundae synodo scribendo adfuit p. 354. Χερρόνησος Κρήτης in Actis concilii Ephesini p. 437 dicitur.

392, 23. *Λύκτος*] urbem hanc *Λύττον* Polybius 4 53 appellat, et ante eum, Strabone teste, Homerus. sita erat in excellentiore colle, quae et nominis eius caussa: *τὸ γὰρ ἄνω*, inquit Stephanus, *καὶ ὑψηλὸν λύττον φασί*. atque hanc scribendae urbis consuetudinem ipsi incolae sunt secuti, ut in Thesaur. p. MLXXXV 5: *Ματτιδίαν Σεβαστὴν Λυττίων ἡ πόλις διὰ πρωτοκόσμου Τ. Φλαουίου Κωμαστᾶ τὸ β'.* ubi *πρωτόκοσμος* est magistratus cognomen, qui inter collegas, *κόσμους* dictos et numero quidem decem, ut Aristoteles Polit. 2 10 docuit, principe erat loco. in numis non aliud probarunt, qua de re Spanhemius in Callimachi Hymn. in Apoll. 33. vide Hesych. *Καρνησσόπολις*.

Ibid. *Ἀρκαδία*] Tabulae Arcade, unde Arpade Ravennas exstruxit, 30 M. P. a Bienna, pro Arcades: urbem enim *Ἀρκάδας* et *Ἀρκαδίαν* teste Stephano appellabant. Arcadia Notitiis ecclesiasticis, ut Ioannes *τῆς Ἀρκαδίας ἐπίσκοπος*, qui pars Nicaenae secundae synodi fuit, testis erit, placet. male vero huic urbi in Geographia Sacra Carolus a S. Paullo locum negavit.

Ibid. *Σούβριτος*] Theodorus *ἐπίσκοπος Σουβρίτων* est in Actis Nicaeni secundi concilii p. 354. Subriti nomine in tabula Peutingerana insignis est; unde *Σύβριτος* non male diceretur, praesertim si *Σίβυρτος*, quam ex Polybio Stephanus habet, hinc originem acceperit. ceteroqui *Σύβριτα* Scylaci et Ptolemaeo esse solet. pertinet huc Cyrillus episcopus Subtuus, ut vitiosissime in synodica Cretensium ad Leonem imperatorem epistola scribitur. paullo melius in Actis Chalcedonensibus tom. 8 p. 671 *Κύριλλος ἐπίσκοπος πόλεως Σουβριτος*.

Ibid. 24. *Ὀάξιος*] immo *Ὄαξος*. aberat haud multum Eleuthernis. vide Edm. Chishull. Ant. Asiat. p. 125.

Ibid. *Ἐλευθέρνα*] multum hoc vulgato praestat, licet Dio l. 36 principio *τὴν Ἐλευθέραν* vocet. in edito probando numi lapides scriptoresque plurimi, licet in numero vocis variantes, conspirant: *τὰς Ἐλευθέρνας* Scylax, Plinius, *Ἐλευθέρνην* conciliorum Chalcedonensis et Nicaeni secundi Acta, Stephanusque et Tabula, quae 8 M. P. Subriti urbe semovet, malunt.

Ibid. *Λάμπαι*] *Λάμπη*. hinc fuit Demetrius, qui pessime in Chalcedonensi concilio p. 100 *Πάλπης* dicitur, ut ex p. 401 compertum est. Lappa *Λάππη* in Tabula, quae a superiore M. P. 32 dissociat, et lapidibus, ut Gruteriano p. MXCI 9: *Λαππαίων ἡ πόλις τὸν Μάρκον Αὐρήλιον Κλήσιππον τειμῆς καὶ μνήμης χάριν.* sic enim expleri illud epi-

gramma debet, ut Mabillonius Itin. Ital. p. 33 et Donianae Inscript. class. 5 176 docuerunt.

392, 24. *Κυδωνέα*] *Κυδωνία*. Cydonea tamen Floro 3 7, ubi Dukerum vide, et Ravennati. *Κυδωνεάτας* habes in Dione 51 p. 507.

Ibid. 25. *Καντανία*] verius est *Κάντανος*. Tabulae Cantano M. P. 24 a Cisamo, Apterae navali. Catamensis episcopus est in synodica Cretensium epistola ad Leonem imperatorem; ex qua Cisamensem Carolus a S. Paullo facit, cum Cantanensem debuisset.

Ibid. *Ἔλυρος*] montibus fuisse incinctam Pausanias Phocic. 16 docet. Ioannem Meursium Cretae 1 9 vide.

Ibid. *Λίσσος*] hoccine an *Λάσσος* amplectare, dubites. Plinius 4 12 Lason in mediterraneo ponit insulae tractu; Lissum Ptolemaeus in australi Cretae parte, quae Tabulae M. P. 16 a Cantano Liso dicitur. atque haec potior erit, tum quod Pliniana Lasos sit obscurissima, tum etiam quod ὁ *Λίσσου* episcopus et aliis insit Notitiis. adde Scholia in Odyss. *Γ* 293.

Ibid. *Φοινήκη ἤτοι Ἀραδένα*] ita mss, ut Holsteinius admonuit. in Notitia, quam Iac. Goar publicavit, ὁ *Φοινήκης ἤτοι Ἀριάδνης* praesul ceteris Cretensium accensetur; qui cum vitio sit deformatus, parum iuverit. fuisse puto *Φοινίκη ἤτοι Ἀραδήν*, quam posteriorem Stephanus agnoscit: *Ἀραδήν*, inquit, *πόλις Κρήτης, ἣ καὶ Ἀνώπολις λέγεται διὰ τὸ εἶναι ἄνω*. de Phoenice res alia est, vix alibi obvia. est in parte insulae australi apud Ptolemaeum *Φοῖνιξ*, cuius episcopum, in Nicaeno secundo concilio p. 354 memoratum, negligenter Geographiae S. conditor praeteriit. ea si nostra est, oportet cum Aradene deinceps coaluerit; aut id si spreveris, ut Araden, incerta nobis caussa, Phoenices nomen impetraverit.

Ibid. 25. *νῆσος Κλαῦδος*] sic et Ptolemaeus et Notitia Iac. Goar appellat: Lucae Act. Apost. 26 16 *Κλαύδη*, variantibus tamen mss, et versionibus plerisque in Gauden sive Caudon inclinantibus, qua de re Hugo Grotius. Ioannes Millius *Κλαύδην* divini scriptoris Ptolemaei auctoritate haud male firmat, sed Athenaeum, quem auxilio arcessit, vellem missum fecisset. verba Deipnosophistae e l. 6 c. 9 sunt: *Ἀντίδοτος δ' ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ Πρωτοχόρῳ παράγει τινὰ παραπλήσιον τοῖς ἐν τῷ Κλαυδίῳ νῦν σοφιστεύουσιν, ὧν οὐδὲ μεμνῆσθαι καλόν*. putat vir diligentissimus τὸ *Κλαύδιον* esse hanc insulam, quam si Athenaeus signasset, utique *ἐν τῇ Κλαύδῳ* scripsisset. verius Is. Casaubonus in Sueton. Claud.

et Callistus, quibus testimonium denuntiavit Palmerius V. G. 1 35, id haud obscure indicant; nec alia fuit scholiastae Coisliniano, cum Ptolemaeo adscriberet *Λυχνιδὸς ἡ ᾿Αχρίδα*, sententia. sub iisdem Bulgaris Achrida Iustinianae primae et metropolis titulo superbiit, testibus utroque Nicephoro et Wilhelmo Tyrio Hist. Hieros. 20 2. hic vero non immerito quaesiveris, sitne Lychnidus eadem ac Iustiniani patria: patriam enim suam imperator cognomine Iustinianae primae Novella 11 illustrem esse iussit. mihi, quantumvis in eam opinionem doctissimus Palmerius et plures alii concesserint, nullo modo plausibilis videtur. dissentiendi caussas habeo graves et varias: quid si primo Lychnidum condita Iustiniana prima superstitem fuisse ostendero? exstructa ea est ante Belisarium consulem sive ante annum 535, teste Novella 11; Lychnidus gravissimo terrae motu corruit Iustiniano principe, non, ut Palmerius, Iustino primo, apud Procopium Hist. Arcan. c. 18. movit autem terra per Achaiam et Epirum anno bello Gothici 13, eodem auctore B. G. 3 181, plures-que urbes disiecit. tremuit praeterea anno belli eiusdem 17, B. G. 4 25, et horribilem quidem in modum. altero utro motu Lychnidus corruit: neque enim alius in hoc tractu memoratur. adeoque si priore, 12 ferme annis post conditam Iustinianam primam, si posteriore, 16 post eam annis in ruinas abiit. igitur cum Lychnidus aedificata Iustiniana prima pristinum nomen mordicus retinuerit, flornueritque in plures annos, perperam ab Iustiniano ex ruderibus excitata et novo nomine decorata perhibetur. quod ipsum, si quae de utraque urbe praedicantur in examen miseris, liquidius patebit. Procopius in Histor. Arcan. *Λυχνιδὸν τὴν ἐν ᾿Ηπειρώταις* sive Epiroticam appellat: at imperatoris patriam Fabr. 4 1 in Dardanis, qui ultra Epidamniorum fines agitent, collocat; quae sane regiones magno terrarum intervallo dissociantur. promptum quidem est cum Palmerio profiteri Procopium non satis edoctum fuisse limites earum regionum; nec facile tamen illi persuaserit qui eius de bellis Gothico Vandalico et Persico deque aedificiis Iustiniani libros cum cura evolverit; ne nunc dicam imperatorem aperte satis Novel. 11 patriam suam circa Daciam mediterraneam figere et Procopii partibus accedere. ad haec omnia accedit Iustiniani natale solum aut Tauresium aut Bederinam sive Bederianam a Procopio et Agathia vero nomine appellari; qua ergo ratione Lychnidus erit? porro Lychnidus excellenti colli erat imposita et fontibus abundantissima apud Malchum in Excerpt. Hoeschelii p. 64. utrumque defuit Iustinianae primae, debuitque imperator aquae ductibus magnifico opere exstructis sub-

venire civibus, ne sitirent, Procopio indice. Tandem, ne longum faciamus, si Iustiniana prima eadem est ac Lychnidus, debuit Epirus nova, in qua ea urbs sedem obtinebat, Iustinianae primae esse contributa, aut saltem eius pars: atqui res secus habet. decernit Iustinianus Novel. 11 ut primae Iustinianae, patriae nostrae, pro tempore sacro sanctus antistes non solum metropolitanus sed etiam archiepiscopus fiat; et ceterae provinciae sub eius sint auctoritate, id est tam ipsa mediterranea Dacia quam Dacia ripensis, nec non Moesia secunda Dardania, et Praevalitana provincia et secunda Macedonia, pars etiam secundae Pannoniae. nulla prorsus hic Epiri mentio, in qua non infimo loco Lychnidus. dices Achridam Iustinianam primam fuisse dictam, eam autem a Lychnido nihil discrepare; quod ut libenti animo admitto, ita ea quae disputavi prohibent ut ab Iustiniano eo nomine insignitam fuisse agnoscam. omnia nisi me fallant, Bulgaris ad Christianorum sacra traductis, Lychnido, quae gentis praecipua in hoc tractu urbs, et metropolis dignitas venit et Iustinianae primae cognomen: religione enim meliore recepta, et sacerdotibus et, qui eos inauguraret, episcopo fuit opus. lecta ergo urbs quae Bulgaris caput erat, et metropolitano assignata, appellataque Iustiniana prima, sive quod eandem, quamquam non sine errore, eius temporis Graeci opinarentur; seu potius quod vera Iustiniana prima, ut plures in hac vicinia aliae, per tracta diu bella esset desolata, nec alius titulus ad novam metropolim decorandam videretur accommodatior.

393, 6. *Λιστρῶν καὶ Σκεπῶν*] *Λυστρῶν καὶ Σκεύπτων* codex Vulcanii. haec quid velint, non facile dixero. viri docti, qui occasione oblata in ea inciderunt, coniecturis, sed parum certis, indulserunt. Palmerio G. A. 1 31, quod Constantinus l. 2 Them. 9 *Αὔλων*, *Λήστρων*, *Σκεύπτων* praeferret, in mentem venit posse legi *Ληστήριον* vel etiam *Ληστῶν*, ut sit velut epithetum Aulonis, navale piraticum vel piratarum, ut in Attica erat *Φώρων λιμήν*, furum portus: cui suspinioni mss, verborum ordinem aliter digerentes, contra veniunt; obstant quoque Romanorum leges, piraticam proscribentes. L. Holsteinius in Thesauri Orteliani Aestraeum *Αἴστρων* praeoptat, Aestraeumque pariter ut Carolus a S. Paullo intelligit; quod oppidum cum in Macedonia secunda ab Hierocle fuerit collocatum, hic sedem obtinere non potest. de altero *Σκεπῶν* non minor haesitatio: Carolus a S. Paullo videndum esse monet an *Καισκεπῶν* legi possit; ubi maximopere vellem ut, quid tandem Caescepon fuerit, docuisset. Palmerio *Σκεπῶν* quae sit non succurrit. equidem, si sententia sit ferenda, *Λιστρῶν* esse dixero novae Epiri castellum, cui

apud Procopium Fabr. Iust. 4 4 nomen est Ἄλιστρος; in Σκεπῶν autem sive Σκεύπτων voce latere eiusdem Epiri urbem, quae Σκιδρέων et in Augustano codice Σκυδεὼν eidem Procopio audit.

393, 7. ὑπὸ κονσουλάριον] consulari Daciam mediterraneam paruisse Notitia imp. Orient. c. 1 confirmat. est in l. 2 c. Theod. de inoffic. testam. Claudius praeses Daciae; quae cum et Sardicae meminerit, diceres Daciam mediterraneam fuisse praesidialem provinciam; quae tamen res secus habet. Sardicae a Constantino M. ea lex data est ad praesidem Daciae, qui propterea Daciae mediterraneae praeses non fuit, ut I. Gothofredus censebat.

Ibid. 8. Σαρδικὴ] Daciae metropolin fuisse Theodoretus H. E. 2 4 docet. Constantius, inquit, προσέταξεν εἰς τὴν Σαρδικὴν (Ἰλλυρικὴ δὲ αὕτη πόλις, τοῦ Δακῶν ἔθνους μητρόπολις) καὶ τοὺς τῆς ἑῴας καὶ τοὺς τῆς ἑσπέρας συνδραμεῖν ἐπισκόπους. ubi ne ad Illyricam urbem offendaris, ita dici obiter observa, quod praefecto praetorii per Illyricum subesset, quae ratio et Iornandem R. Got. c. 56 permovit ut Naissum Illyrico contribueret. vide de Sardica Ant. Itin. p. 135.

Ibid. Παντελία] Πανταλία vero nomine fuit, numis ΟΥΛΠΙΑC ΠΑΥΤΑΛΙΑC titulis inscriptis, et tabula, quae Pentaliam 28 M. P. Sardica separat, indicibus. ter idem commissum est peccatum in Malchi Excerpt. Legat. Hoeschelii p. 62, quae accuratissimus L. Holsteinius ad Stephani Πανταλίαν optime eluit. sita erat non longe a Thraciae introitu: παραγγείλας χώραν μὲν αὐτῷ δοῦναι ἐν Πανταλίᾳ, Malchi verba sunt, ἣ τῆς μὲν Ἰλλυρικῆς μοίρας ἐστὶν ἐπαρχία, οὐ πολὺ δὲ ἀπέχουσα τῶν εἰσβολῶν τῆς Θρᾴκης. Procopio non dissimili vitio Παντάλεια Aedif. Iust. 4 1 dicitur.

Ibid. Γερμάη] Constantinus l. 2 Them. 9 Γερμανὸς habet. verum est Γερμανή, quo nomine Procopius Aedif. Iust. 4 1 in hac Dacia novit urbem. nec diversa, puto, est Germania, quam B. Vand. 1 11 in finibus Illyrici et Thraciae, Θρᾳκῶν τε καὶ Ἰλλυρίων μεταξύ, ponit, Belisarii patriam. vide N. Alemannum in Histor. Arcan. c. 2, et cave credas in sanctionibus antistitum Orientalium, quod inibi fidenter et Ortelianis verbis asseritur, metropolin esse: longe enim haec ab ea dignitate afuit.

Ibid. Ναισὸς] recte ita mss et Constantinus. vide Holst. ad Stephan. et quae Itiner. H. p. 566 adscripta sunt.

Ibid. 9. Ῥεμεσιάνα] de hac urbe ad Anton. Itiner. p. 135 disputavimus. id mirandum est, in Actis Chalcedonensibus

p. 323 *Ἀφρούπολιν* appellari: subscribit *Διογενιανὸς ἐπίσκοπος Ἀφρουπόλεως Ῥεμεσσιάνων*, qui in Latina veteri versione episcopus civitatis Remissianensium et p. 126 *Ῥεμεσιάνης τῆς Δακίας* recte dicitur. putem librarios *Ἀφρουπόλεως* esse conditores, et cum in Actis esset *Διογενιανὸς ἐπίσκοπος Ἄφρου, Διογενιανὸς ἐπίσκοπος πόλεως Ῥεμεσιάνης*, neglecto alterius Diogeniani nomine novae urbis fundamenta posuisse. *Ἄφρου ἐπίσκοπος*, ut hoc addam, episcopus Afer in his conciliorum Actis esse solet, ut p. 402.

393, 10. *τῇ παρὰ . . . . ὑπὸ κονσουλάριον*] Ripensis Dacia cum intelligatur, fortasse *τῆς παραποταμίας Δακίας* iustum erit: Procopio Aedif. 4 5 *Ῥιπησία* est *Δακία*. quod autem consulari administranda mandatur, id a recto longe abest: fuit enim praesidialis provincia, uti praeter Notit. imp. Orient. c. 1 ex l. 2 c. Theod. de inoffic. test. pro comperto habemus.

Ibid. 11. *Ῥαξαρία*] *Ῥατιαρία* oportuerat. hanc et duas sequentes Theophanes Chronograph. p. 217 non praeteriit. *καταστρέψας τήν τε Ῥατιάρναν*, inquit, *καὶ Κωνωνίαν καὶ Ἀκὺς καὶ Δωροστόλον καὶ Ζάνδαπα καὶ Μαρκιανούπολιν*. quae ex Theophylacto H. M. 1 8 decerpta indidem facile saniorem recipient colorem. vide Ant. Itin. p. 219.

Ibid. *Βηνοπία*] *Βονοπία* codex Vulcanii. *Βονωνία* est, ut Henr. Valesius in Ammian. 31 11 dudum vidit. quod sequitur *Ἀκοίνες*, Latini Aquas, Graeci *Ἀκὺς* vocitant; qua de re dictum alias est.

Ibid. *Κάστρα Μάρτις*] Sozomenus H. E. 9 5 *Κάστρα Μάρτις πόλιν τῆς Μυσίας* appellat, recte si urbis nomen spectes, non item si provinciam: fuerunt enim haec Castra in Dacia, ubi Procopius ea Fabr. Iust. 4 6 agnoscit et a Danubii ripa removet; quod sane mirandum est, siquidem Gratianus permeato Danubio delatus Bononiam, Sirmium introiit, et quatriduum ibi moratus per idem flumen ad Martis Castra descendit apud Ammianum 31 11.

Ibid. 12. *Ἴσκος*] ita mss, Henr. Valesii coniecturam adfirmantes. vide Ant. Itin. p. 221.

Ibid. 13. *Δαρδανίας*] sita haec provincia erat ad Macedoniae occidentem plagam: codex missorum Theodosii, ab Emmanuele Schelstrate tom. 2 Antiq. Eccles. p. 526 editus: *Macedonia et Hellespontus et pars Ponti finiuntur ab oriente mari Pontico, ab occidente desertis Dardaniae, a septentrione flumine Histro, a meridie Aegaeo*. Harduinus, qui ad Plinii 4 11 deserta Candaviae substituit, caussam nullam habuit.

393, 13. Σκοῦποι] sic Ptolemaeus, Stephanus Σκόπους vocat: Scupum Marcellinus Comes a. 518, cum de aerumnabili Dardaniae calamitate *Scupus namque metropolis*, ait, *licet sine civium suorum hostem fugientium clade, funditus tamen corruit*. melius Paullinus Scupos Propemptico ad Nicetam:

tu Philippeos Macetum per agros,
per Tomitanam gradieris urbem,
ibis et Scupos patriae propinquos
Dardanus hospes.

quamquam si iter consideres quo amicum Remesianam, patriam in urbem, mittit, maximas ambages meritissimo mirere. quid opus Philippeos agros et Tomitanam urbem, ut Scupos devenias, invisere? Ant. Pagius Critic. a. 397 9, quo Paullinum ignoratae geographiae culpa liberet, nescio quos Philippeos agros, nusquam lectos, comminiscitur, et pro Tomitana urbe Stobitanam restituit sive Stobos. equidem a Stobis Stobensem recte formari, nusquam Stobitanum, legi. at demus hoc: cui bono per geminam Epirum Thessalonicen Nicetam amandat, cum brevius per Praevalitanam Dardaniamque provincias iter, in Tabula signatum, in Scupos et Remesianam versus pateret? sed haec missa faciamus. sita urbs fuit ad Axium sive, ut serior aetas maluit, Bardarium. Nicephorus Bryennius Comment. 4 18: *ὁ δὲ Βαρδάριος καταρρεῖ μὲν ἐκ τῶν τῆς νέας Μυσίας ὀρῶν, καὶ διιὼν διὰ Σκούπων κάτεισι μεταξὺ Στρουμπίττης.* quae cur Possinus vertere neglexerit, divinare non possum; nihil utique habebunt obscuri, si Nicephorus Gregoras in consilium adhibeatur, Scopia, quo nomine deinceps claruit, Triballorum in montibus oppidum, Axio flumini adstruens l. 8 c. antepenult. p. 266 edit. Genev.

Ibid. 14. *Μηρίων*] fortasse haec delitescit inter castella quae plura Dardaniae Procopius Aedif. Iust. 4 4 nobis annumerat; proxime accedere *Βερμέριον* *Ἄρια* et *Μαριανὰ* videntur.

Ibid. *Οὐλπιανὰ*] urbem hanc longa temporis iniuria labantem Iustinianus erexit et Iustinianae secundae cognomine superbire iussit apud Procopium Aedif. Iust. 4 1. habes eandem in his Iornandis Rer. Getic. c. 56: Theodemir *Naissum primam urbem invadit Illyrici*, *filioque suo Theodorico consociatus adstat et in villam comites per castrum Herculis transmittit Ulpianam, qui venientes tam eam quam et opes mox in deditionem accipiunt*. sic edunt, intricatissimam verborum sententiam susque deque habentes. codex Ambrosianus *sociatis adstat et in vilia comitibus* et *tam*

eam quam Mestulus mox praefert: unde ego fuisse crediderο *filioque suo Theodorico sociatis adstat* et III *millia e comitibus per castrum Herculis transmittit Ulpianam; qui venientes iam eam quam Metulum mox in deditionem accipiunt.* Castrum Herculis, ut obiter ea illustrem, Tabula 14 M. P. Naisso semovet; Metulum autem in hac vicinia oppidum erat natura et operibus munitum. Appianus Illyr. p. 10 ed. Hoesch. ἐπὶ δὲ ἑτέραν πόλιν ἐχώρει Μετοῦλον, ἥ τῶν Ἰαπόδων ἐστὶ κεφαλή, κεῖται δὲ ἐν ὄρει σφόδρα ὑλώδει, ἐπὶ δύο λόφων, οὓς διαιρεῖ χαράδρα στενή. reliqua a vestigiis manu exarati codicis proxime recedunt.

393, 15. Πρεβάλεως] provincia Praevalitana inter Epirum novam et Dalmatiam ad Adriaticum erat protenta sinum, Procopio B. G. 1 15 auctore. paruisse praesidi Notitia imp. Orient. c. 1 adfirmat.

Ibid. Σκόδραι] verius [cum L] Σκόδρα. situm urbis Livius 44 31 describit.

Ibid. 16. Λίσσος] haec et eius arx Acrolissus ex Polybio 8 10 et Livio 43 20 notissima est. Ἔλισσος Constantino dicitur imperatori de Administ. Imper. c. 30.

Ibid. Δωράκιον] diceres hinc fuisse Eucharium Δωρακίου praesulem, qui pars Ephesini fuit concilii, nisi p. 436 adderetur τῆς νέας Ἠπείρου, atque inde Dyrrhachinus esset. est inter Gudianas ex Ligorio inscriptiones p. CLXXI hoc epigramma: D. M. S. C. IVLIVS. C. F. AEMILIA. RVFVS DVRRACI MIL. COH. XII. VRB. quod et ego ad Dyrrhachium pertinere existimem. quid ergo huic Doracio fiet? equidem legere id nusquam memini. fuit praeterea Praevalitanae provinciae metropolis Scodra, ut ex Gregorii M. l. 10 epist. 34 apparet; quare, donec aliunde firmiore Doracium hoc tibicine fulciatur, arbitrabor Docleam sive Diocleam, non quidem metropolin sed celebrem tamen post Diocletianum eius instauratorem urbem, hic suum etiam locum obtinuisse. vide de ea Constantini. Administ. Imp. c. 35 et Cinnamum Histor. 6 1.

Ibid. 17. Μυσίας] Moesia haec prima est sive superior, ut Tabulae dicitur; Socrati H. E. 1 27 ἡ ἄνω Μυσία. LEG. AVG. PR. PR. PROVINC. PANN. ET. MOESIAE SVP. sub Septimio Severo est in Thesaur. p. CCCCVII. 1. postea praesidialem fuisse testis Notitia imp. Orient. c. 1 est.

Ibid. Βιμενάκιν] Βιμενάκιον rectius Theophylactus H. M. 1 5, qui πόλιν λαμπρὰν ad Illyricum pertinentem appellat. in Gordiani et Philippi numis P. M. S. COL. VIM., quos ridicule admodum Harduinus in Num. urb. illustrat. ex-

plicat de provinciae Macedoniae superioris colonia Viminacio. adeone Moesia superior ignorata fuit, ut his in numis cognosci haud potuerit?

393, 18. *Σιγγιδόνος*] *Σιγγιδὼν* aut *Σιγγίδουνον* oportuerat. Socrates H. E. 1 27 et 2 12 episcopum *Σιγγιδόνος τῆς ἄνω Μυσίας* Ursacium inter Arianismi defensores numerat: ut mirer Carolum a S. Paullo Socratem notasse ob Singidunum Pannoniae transcriptam. certe l. I c. 20, quorsum lectores amandat, nihil huius legitur. vide Ant. Itiner. p. 132.

Ibid. *Γρατιανὰ*] est in Notitia imp. Orient. c. 153 inter Moesiae primae urbes, deque ea disputavimus ad Itiner. H. p. 566.

Ibid. *Πρικορνία*] imo vero *Τρικόρνια* aut *Τρικόρνιον* potius. vide idem Itiner. p. 565.

Ibid. *Ὀρθέμαρχος*] pro *Ὄρρεο μάργου*, ut diximus ad Ant. Itin. p. 134.

Ibid. 20. *Παννονίας*] Pannonia secunda est, quae olim praefecto praetorii Italiae parebat, pars imperii Occidentis, ut Notitia imp. Occid. c. 2 docet: eam autem cum Iustinianus reciperasset, sicuti Novella 11 significat, provinciis Orientis Hierocles accenset. quod autem praesidi mandatur, id Iustiniano credo debetur; est sane Munatius Plancus v. c. praeses Pannoniae per annos 24 in lapide Reinesiano class. 6 71; sed is Pannoniae primae praepositus fuit: nam secundam consularem fuisse Notitia eadem c. 1 confirmat.

Ibid. *Σέρμιον*] urbium mater et populosa et celebris Ammiano 21 10. unde in concilio Aquileiensi sub Damaso Amenius *caput*, inquit, *Illyrici non nisi civitas est Sirmiensis* tom. 3 Concil. Labbei p. 391. non dissimilia leges Iustiniani in Novella 11, cuius tamen verba si ita acceperis acsi Thessalonicensi ecclesiae post Attilae et Sirmii eversi tempora demum ea dignitas accesserit qua omni Illyrico praestabat, erroris Tribonianum absolvere non poteris: multis enim ante annis, ut ex Theodoreto supra monuimus, Illyricum Orientale illi urbi paruit. vide P. de Marca Dissert. de Primat. c. 38. et de Basianis sive Bassianis Itiner. A. p. 131.

Ibid. 22. *ὑπὸ ἀνθύπατον*] Aristidi tom. 1 p. 611 *ἄρχων τῆς Ἀσίας*, et p. 572 ac 600 *ἡγεμὼν τῆς Ἀσίας*, quibus atque aliis in locis cum praetorem aut praesidem interpres verterit, praebita magno Usserio in Smyrnensium Epist. p. 46 ed. Ruinarti ut scriberet occasio est, totius provinciae proprie dictae Asiae proconsulem tunc fuisse praesidem; quod tamen a vero procul abesse cognitissimum est. erat procon-

sulis imperium latissimum, suis terminis ab eodem Aristide tom. 2 p. 501 circumscriptum: longe tamen accuratius, quamquam eius scriptoris aetate tantum non erat, ab Eunapio in Maximo p. 101 ed. Plantin. *ἀλλ' εἰς ἀρχὴν μετέστησε μείζονα* (Valens Clearchum), *ἀνθύπατον αὐτὸν ἐπιστήσας τῆς νῦν ἰδίως Ἀσίας καλουμένης. αὐτὴ δὲ ἀπὸ Περγάμου τὸ ἁλιγενὲς ἐπέχουσα πρὸς τὴν ὑπερκειμένην ἤπειρον ἄχρι Καρίας ἀποτέμνεται, καὶ Τμῶλος αὐτῆς περιγράφει τὸ πρὸς Λυδίαν. ἔστι δὲ ἀρχῶν ἐνδοξοτάτη, καὶ οὐ κατήκοος τοῦ τῆς αὐλῆς ἐπάρχου.* iam si observaris huic proconsuli Hellesponti consularem et insularum praesidem dicto fuisse audientem, amplissimam utique potestatem illi iniunctam agnosces. quod vero praefecti praetorii imperio exemptum fuisse adfirmat, id, quamquam ab eo ad praefectum appellatio in l. 19 cod. de Appellat. permittitur, ex Notitia imp. Orient. c. 1 quoque cognoscas; neque enim Asia provinciis annumeratur quae sub dispositione praefecti praetorio per Orientem fuerunt. ceterum in Eunapii verbis, quod nec interpretem fugit, non *τὸ ἁλιγενὲς* sed *τὸ ἁλιτενές*, ut apud Polybium 4 39 de ora Ponti *πᾶν δ' ἐστὶν ἁλιτενές*, legi oportet. simile vitium e Strabone l. 13 p. 595 eluit Paul. Leopardus Emendat. 4 15.

393, 22. *πόλεις μγ'*] olim quingentae urbes Asiae proconsulis iurisdictioni erant contributae; unde Agrippa apud Iosephum B. I. 2 16 § 4: *τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς Ἀσίας πόλεις; οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἕνα προσκυνοῦσιν ἡγεμόνα καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους;* tumque in plures descripta erat conventus, de quibus Plinius 5 29. deminui eius amplitudo coepta est, postquam vicinis provinciis sui magistratus sunt impositi, et alterius imperio subiecti. vide Usserium de Asia procons. p. 32 etc.

Ibid. *Ἔφεσος*] provinciae erat metropolis; et quamquam olim eam urbi dignitatem vicinae invidebant, ab Antonio tamen imperatore proconsuli necessitas imposita est per mare applicare *καὶ τῶν μητροπόλεων Ἔφεσον* (i. e. inter matrices urbium Ephesum) primam attingere, ut Ulpianus l. 4 § 5 D. de offic. Procons. admonet. nec tamen Ephesum imperator Smyrnae aut Pergamo ita praeposuit ut prae illis primas auferret: tantum ut e metropolibus provinciae primam eam adiret edixit, ut pulchre demonstravit Ezech. Spanhemius Dissert. 9 de Usu et Praest. Numism. p. 614. sequiore demum aetate reliquis est antelata, factusque eius episcopus Asianae dioeceseos exarchus, et iure quidem Patriarchico, apud Evagrium H. E. 3 6. adde Usserium de Asia Procons. p. 49.

Ibid. 23. *Ἐνέα*] *Ἀναία* verum oppidi, quod Cariae Pto-

lemaeus et Stephanus, Scylax Lydiae circa Magnesiam attribuit, cognomen erat. Soticus πόλεως Ἀναίας inter Asiae episcopos Chalcedonensi concilio p. 675 subscribit, concilio vero Cpolitano tertio p. 666 Ioannes ἐπίσκοπος Ἀνέων τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας, qui p. 500 τῆς Ἀνεατῶν πόλεως dicitur. prave ergo in concilio Ephes. p. 465 Modestus fertur τῆς Ἀνέων πόλεως τῆς Φρυγίας et p. 527 τῆς Νεατῶν πόλεως praesul. apud Stephanum gentile nomen est Ἀναῖος et Ἀναΐτης, ad quam formam ea quae produxi facile corrigentur.

393, 23. *Μαγνησία Μεάνδρου*] numis *Μαγνησία ἡ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ*, concilio Cpolitano tertio p. 666 *Μαγνήτων ἡ Πρωτομαιανδρούπολις*. aberat haud multum Epheso. vide Ezech. Spanhemium Dissert. 9 de Usu et Praest. Numism. p. 656.

Ibid. *Τράλλεις*] neque haec longe Epheso remota fuit. oracula quae Sibyllae accepta feruntur, l. 3: *Τράλλις δ' ἡ γείτων Ἐφέσου σεισμῷ καταλύσει τείχεα.* dubium autem est, fueritne Maeandro adstructa. Stephanus adfirmat: negantium partibus Strabo accedit l. 14 p. 648; cui Whelerus numum *ΤΡΑΛΛΙΑΝΩΝ* nomine inscriptum et amnis figuram praeferentem Itiner. p. 288 opponit. nec is tamen fluvio accubuisse Maeandro probaverit, tum quod numi subinde fluvium, qui urbis agrum radit, ostentent, ut Nicaeensium amne Sagari insignes, tum maxime quod numi eius flumen possit esse Eudon, quem circa Trallianorum urbem defluxisse Etymologus cum Plinio docet.

Ibid. *Νύσσα*] *Νύσα* Straboni atque aliis. Actis concilii Ephesini p. 527 subscribit Theodotus episcopus *Μνάσης*, qui *Νύσης* fuit. *Νυσσαέων πόλις* concilio Constantinop. tertio p. 667.

Ibid. 24. *Πρίουλλα*] *Βρίουλα* oportuerat, ut apud Strabonem 14 p. 650 et in egregio Thesaur. Britan. tom. 2. p. 102 *ΒΡΙΟΥΛΕΙΤΩΝ* numo. idem adfirmaverit Rufinus episcopus *πόλεως Βριούλων* Nicaen. concil. sec. 349. corrige ergo, quem in Actis Ephesin. p. 528 reperies, *Βαριουλιτῶν* praesulem. quae sequitur Mastaura, a Strabone Stephano et conciliorum Actis saepe memoratur.

Ibid. *Ἀνίνετα*] *Ἀνίνητον* videtur praestare ob Theodorum episcopum *Ἀνινήτου* in Ephesino c. p. 466, licet prave p. 528 *Ἀνηνυσσίων* vocetur praesul: Mamas enim *Ἀνινήτου* Chalcedonensis conc. p. 522 illud sua subscriptione firmat, quantumvis p. 664 *ἐπίσκοπος πόλεως Ἀνηρίτου* dici videatur. de situ nihil finivero.

Ibid. *Ὕπητα*] *Ὕπαιπα*, unde Iulianus episcopus *πόλεως Ὑπαίπων* in Chalcedon. synodo p. 665 et Antonius *Ὑπαιπη-*

νῶν πόλεως conc. Constantinop. tert. p. 500; quod posterius saepe in numis apud Harduinum Vaillantium et Haymium conspicitur. oppidum Tmolo accubabat. Ovidius Metamorph. 11 150: nam freta prospiciens late riget arduus alto Tmolus in adscensu; clivoque extentus utroque Sardibus hinc, illinc parvis finitur Hypaepis.

393, 24. *Ἀδριούπολις*] verum esse *Ἀρκαδιούπολις* Alexander *Ἀρκαδιουπόλεως τῆς Ἀσίας* concil. Ephes. p. 463 et 528 testabitur, qui si nomen, quo urbs antea fuerat usa, adposuisset, eius sedem quam frustra vestigamus, eadem opera indicasset.

Ibid. 25. *Διὸς ἱεροῦ*] imo *ἱερόν*, Ioniae Lebedum inter et Colophonem apud Stephanum oppidum: numos *ΔΙΟCΙΕΡΙΤΩΝ* habet Harduinus, qui ex concilio Constantinop. tertio p. 500 ed. Labbei *Χριστούπολιν* deinceps fuisse non praeteriit.

Ibid. *Εὔαζα*] Liberatus Diaconus Breviar. c. 13: *nono quoque Secretario acta est actio, ubi Bassianus, qui ad civitatem Euazensium episcopus ordinatus est, et ecclesiae incubuerat Ephesinae.* quam civitatem cur in Labbeana editione asterisco notarint, caussam non video: bene enim omnia habent. fuerat Bassianus invitus *Εὐάζων* civitati a Memnone Ephesio episcopus impositus: Memnone et eius successore Basilio fato functis idem Epheso est praepositus; quae omnia fusius concilii Chalcedon. Acta tom. 9 p. 7. L. Holsteinius in Car. a S. Paullo Geogr. S. huc refert Basilii epist. 251 nov. edit., *τοῖς Εὐαισηνοῖς* inscriptam, auctorque est ut *Εὐαζηνοῖς* legatur. mihi, pace eius dixerim, alia est sententia. in Basilii epist. 278 *Εὔησος* Euesus Cappadociae montibus proxima, ut ex serie epistolae cognoscas, invenitur; huius incolis missam eam epistolam arbitror, proptereaque *Εὐησηνοῖς*, praecipue quod posteriore in epistola manu exarati codices, non item priore, in vocabuli scriptura consentire videantur, praeopto.

Ibid. *Κολοσσή*] manu exarati codices *Κολοασσίς* praeferunt: ego neutrum probavero, tametsi quo vero nomine fuerit pro comperto nondum habeam. in binis Iac. Goar Notitiis inter Asiae praesules est *ὁ Καλόης*, subscribitque Nicaeno secundo concilio p. 50, 350 atque alibi Theophanes *ἐπίσκοπος Καλόης* et p. 153 mendose *Κάλπης*. diceres itaque *Καλόη* iustum esse urbis titulum, nisi Aphobius, qui synodo Ephesinae adfuit, contrairet, et se *Κολῶνος* p. 465 sive *Κολώνης* p. 528 aut, quod mss dant, *Κολόης* episcopum fuisse testaretur; cui ultimo cetera postponerem, illique nomen venisse

a Coloë lacu haud multum a Sardibus apud Strabonem l. 13 p. 626, si aberrandi metus abesset, autumarem. quamvis autem de urbis nomine pleraque dubia sint, non poterit Car. a S. Paullo negligentiam in ea praetereunda excusare.

393, 25. *Ἀλγίζα*] hoc Acta concilii Nicaeni secundi p. 153 atque alibi, quibus Leo *ἐπίσκοπος Ἀλγίζων* nomen adscripsit, firmabunt. in Chalcedon. p. 96 habebis Proclum *Ἀργίζης* et p. 398 *Ἀργίζων*. de eius et Nicopolis, quam frustra quaero, situ, Scepticos imitatus, nihil finivero.

Ibid. *Παλαιὰ πόλις*] eandem esse volunt ac *Παλαιὰν κατοικίαν*, de qua 130 stadiis ab Anderis remota Strabo l. 13 p. 614, dubia tamen coniectura: nam *Παλαιῶν* praesul in Nicaeno secundo p. 51 inter Hellespontios subscribit et a Palaeopolitano distinguitur. eius episcopi in conciliorum Actis saepe obvii sunt. vide Nicaenum secundum p. 153 et Ephesinum p. 437.

Ibid. 26. *Βαρέττα*] constabilit hocce oppidi cognomen Ioannes *Βαρέττων* episcopus in Actis Chalced. p. 675. *Βαρέτων* praesul est in Constantinop. tertio p. 667 et Nicaeno secundo p. 153.

Ibid. *Αὐλίου Κώμη*] Thomas *πόλεως Αὐλίου Κώμης* est in Chalcedon. concilio p. 96 et 675.

Ibid. *Νεαύχη*] *Νέα Αὐλὴ* oportuerat ob Philippum *Νέας Αὐλῆς* in Chalced. conc. p. 96, qui perperam p. 675 *Μεναύλης* et in Latina versione Naulochi, unde Car. a. S. Paullo Naulochum urbibus Asiae, quibus olim episcopus fuerit, adstruxit.

Ibid. *Κολοφών*] Emman. Schelstratenus et Ans. Bandurius Colophoni arctissime *Μητροπόλεως* vocabulum adstringunt; qua ratione Colophon metropolis, cuiusmodi non fuit, creatur, Ioniaeque urbs Metropolis prorsus praeteritur. rectius itaque Carolus a S. Paullo distinxit. abest Colophon, si recta naviges, Epheso stadiis 70, Strabone teste l. 14 p. 643, aut, ut Xenophon Ephesius l. 1 p. 8, stadiis 80.

Ibid. *Μητρόπολις*] numi *ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΤΩΝ ΕΝ ΙΩΝΙΑ* et *οἶνος Μητροπολίτης* Strabonis l. 14 p. 637, et Marcellinus *Μητροπόλεως* episcopus ex conc. Chalcedon. p. 96 huc pertinent. mox *Τέως*, Anacreontis Lyrici poëtae patria, potior erit.

Ibid. 27. *Σατρώτη*] nisi omnia me fallunt, *Ἐρυθραὶ* in voce latent: ea huic loco accomodatissima urbs est, et huic provinciae a conciliorum Actis et Notitiis transcripta. paullo ante *Κλαζομεναὶ* praestiterant.

393, 27. *Μαγησιασούπολις*] sic mss, pro *Μαγνησία Σιπύλου*. unde numi *ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΣΙΠΥΛΟΥ*. peccato non dissimili Basilius episcopus *Μαγνησίας Ἠπίλου* concilio Nicaeno secundo subscribit p. 571.

Ibid. 28. *Ἀπάη*] natum hoc videtur ex *Ἀγάη*, cuius episcopus Constans in Nicaeno secundo p. 350 *πόλεως Ἀγάης* dicitur. id vero ex *Αἰγάη*: unde Cyriacus *Αἴγλης* pro *Αἰγάης* Actis Chalcedon. p. 127 inseritur, qui p. 322 *Αἰγέας* et p. 508 *Αἰγέης* et p. 664 *Αἰγάης πόλεως*. intelliguntur Aegae Aeolicae, quarum nomen seriore aetate in aliam formam diceres procusum, si quid his inesset auctoritatis monumentis: ducimur enim illis ad *Αἰγέαν* atque *Αἰγάην*. florente Graecia non *Αἰγὰς* tantum sed *Αἰγαίας* appellabant; quod posterius etsi certi usus est, non tamen solum pro bono est habendum. Suidas *Πόλλης Αἰγιεύς, ἀπὸ Αἰγῶν τῆς Ἀσίας, κεῖται δὲ πλησίον Μαγνησίας καὶ Σμύρνης*. in quibus Grammatici, licet Aegas longissimo terrarum intervallo Smyrna remotas non dixero, rectius putem *καὶ Μυρίνης*: illi enim proximae erant et propterea *Αἰγαὶ ἐν Μυρρίνῃ* Stephano dictae. idem Galenus *περὶ εὐχυμίας* p. 358 edit. Basil. firmat: *τοιοῦτος δέ ἐστι παρ' ἡμῖν ἐν Αἰγαῖς καὶ Περπερίνῃ, τῇ μὲν ὁμόρῳ Μυρίνῃ, τῇ δὲ Περγάμῳ*. et brevi post: *ὁ δὲ ἐν Αἰγαῖς καὶ Περπερίνῃ, μέσοι τούτων εἰσίν*. quae utique *Αἰγὰς* et nostram coniecturam probabilem faciunt. possunt haec cum Theod. Laurentio Gronovio in Marmor. Basin c. 32 in *Αἰγαίας*, quod unice verum existimabat, perverti, at non sine aperta vi. incolas Tacitus Annal. 2 47 Aegeatas appellat, qui quantumvis Aegaeatae ms Florentino, ut vir doctissimus animadvertit, vocentur, non ausim tamen Aegeatas prorsus spernere: neque enim *οἶνος Αἰγεάτης* eiusdem Galeni Method. Therap. l. 12 p. 164 id permiserit, qui perperam *Ὑγιεῖν* l. 5 p. 270 *Αἰγαυσίης* scribitur. vide et Anton. Itiner. p. 146.

Ibid. 28. *Τέμνος*] imo *Τῆμνος*, pro quo *Τύμνος* in concilio Nicaeno secundo p. 350 et mox *Φώκαια*.

Ibid. *Μυρίνα*] sicuti huius locum in Suida occupavit Smyrna, ita subinde in conciliorum Actis et Aristidis Sermon. Sacr. 5 tom. 1 p. 618 et 619, sicuti Palmerius Exercitat. p. 471 admonuit, idem molita est.

Ibid. *Μύκη*] scribe *Κύμη*, quo vitio laborant Acta Chalcedon. p. 675, cum Chrysogonum *πόλεως Μύκης* praesulem fuisse adfirmant.

Ibid. 29. *Ἐλαία*] Pergamenorum erat navale, stadiis 120 ab eorum urbe distans apud Strabonem l. 13 p. 615, cui Aristidem iunge tom. 1. p. 620 et Galenum l. 1 de Antidot.

p. 427. incolae *ΕΛΑΙΤΑΙ* in numis et Chalcedon. conc. p. 398, non *ΕΛΑΙΙΤΑΙ*, ut Stephanus, cui propterea recte subvenit L. Holsteinius.

393, 29. *Πιττάνη*] *Πιτάνη*, de qua Strabo l. 13 p. 614. Pardus episcopus *πόλεως Πιττάνης* eodem peccato in Nicaeno secundo p. 571.

Ibid. *Τιάναι*] nisi a vero aberro, *Κάναι* fuit; quod oppidulum ad eiusdem nominis promontorium idem Strabo l. 13. p. 615 adponit. Melae Pomponio 1 18 Cana. [codex Leid. *Τιάραι*, quod verum est ob Plinii 5 30 *Tiaren* seu *Tiaras* potius. W. Prolegg. p. 630.]

Ibid. *Θεοδοσίου πόλεως*] *πόλις* praestat. situm urbis ignoraremus, nisi ex Notitia Iac. Goar Perperinem eandem esse constaret: ea vero haud longe afuit Pergamo, ut ex Galeno *περὶ εὐχυμίας* p. 358 constat. Ptolemaeo *Τερμέρη*, et ms Palatino *Περμέρη*, Coisliniano *Περπέρη* dicitur, unde verum nulla opera eruitur. nobilis erat eius urbis atque agri vinum, de quo Galenus eisdem locis in quibus de Aegeate. vide Sirmondum in Triplic. numo et Anti-Tristano II.

Ibid. *Ἀδραμύττιον*] de eo ad Anton. p. 335. mox *Ἄντανδρος* verius erit, tametsi Marinus episcopus *πόλεως Ἀττάνδρου* in Actis sit Nicaeni secundi p. 589.

Ibid. 30. *Γάδαρα*] *Γάργαρα* lege, et Strabonem l. 13 p. 606 adi. *Γαργάρων πρεσβύτερος* Nicephorus est in Nicaeno secundo conc. p. 350.

394, 1. *ὑπὸ κονσουλάριον*] fuisse hanc consularem provinciam Notitia imp. Orient. c. 1 et l. unica c. de offic. comit. sacr. patrim. ostendunt. hinc Anicius Paullinus Thes. p. MXC 19 consul provinciae Asiae et Hellesponti.

Ibid. *Κύζικος*] nobilissimae urbi metropolis Hellesponti dignitatem Leo imperator et Io. Malala tom. 1. p. 364 asserunt: *ἔπαθεν*, inquit, *ὑπὸ θεομηνίας σεισμὸν ἡ Κύζικος, ἥτις ἐστὶ μητρόπολις μεγάλη τῆς Ἑλλησπόντου ἐπαρχίας.*

Ibid. 2. *Προικόνησος*] in principe editione *Προκόνησος*, sicuti et in Stephano inest: Ptolemaeo *Προικόννησος*, unde Ioannes *Προικοννήσου* in Actis Ephes. p. 436 et Acacius *Προικοννήσου* in Chalcedonens. p. 673. ceteris *Προκόννησος* esse solet. vocis originationem critici in Apollonium 2 278, quos Etymologus ab Is. Vossio ad Scylacem optime, ut indidem apparet, restitutus exscripsit, tradidere. de marmore Proconnesio Gothofredum in l. 9 c. Th. de indul. debit. vide.

Ibid. *ἡ Ἐξορία*] regionis insulaene nomen sit, incertum

est. de Propontidis insula quaedam memoriae ex Sanctorum Actis inhaerent, sed obscura; quorum cum nec auctor nec verba ad officium redeant, non liquere pronuntio.

394, 2. *Βαρίσπη*] fuitne *Ἀρίσβη*, Abydo atque Ilio haud multum separata? Acta S. Parthenii Lampsaceni c. 2: *Alexandria autem quaedam ex Arisba, quae est iuxta Abydum.* Lucanus Idalin l. 3 204 appellat, quod agri esset Troiani et circa Idam: *Mysiaque et gelido tellus perfusa Caico, Idalis et nimium glebis exilis Arisbe.* Carolo a S. Paullo Bares ex Barispe placet, cuius episcopum Eutychianum Chalcedonense concilium p. 673 Hellespontiis annumerat.

Ibid. *Πάριον*] Lampsaco 270 stadiis, sicuti Polyaenus 6 24 indicat, distabat. sequentes urbes ad Anton. Itin. p. 334 attigimus.

Ibid. 3. *Σκάμανδρος*] videtur Scamandria parva civitas, de qua Plinius 5 30, esse.

Ibid. 4. *Πολίχνα*] Troadis hanc circa Aesepum urbem Strabo 13 p. 603 et Plinius 5 30 norunt; nec aliam multi censent quam Thucydides 8 14 et 24 a Clazomeniis munitam commemorat. ego vero accesserim Acacio, Clazomeniorum eam urbem ab hac distinguenti: clarissime enim Thucydides eam in continente contra Clazomenas longeque adeo a Troadis Polichna collocat.

Ibid. *Ποιμάνεννος*] lege *Ποιμανητός*. Aristides tom. 1 p. 596: *ἔτι δὲ Ποιμανητός, χωρίον τῆς Μυσίας, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερὸν Ἀσκληπιοῦ ἅγιόν τε καὶ ὀνομαστόν. ἐνταῦθα ἐτελέσαμεν σταδίους ἑξήκοντα μάλιστα καὶ ἑκατόν.* fuit ergo Mysiae oppidum (nam agrum male vertunt) 160 circiter stadiis ab Hadrianis, Aristidis patria. Stephano et Nicetae Choniatae Annal. l. ult. p. 296 est *Ποιμανινόν*, et Actis conciliorum: subscribit enim Constantinopolitano tertio p. 501 Mercurius episcopus *πόλεως Ποιμανινοῦ τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας*, et Nicaeno secundo p. 572 Leo *Ποιμανινοῦ*; qui cum p. 51 episcopus *Ποιμανηνῶν* feratur, et Io. Masson, ut in Aristidis Vita 3 6 perscriptum est, Parisiis numum *Ποιμανηνῶν* tractaverit, non dubium est quin *Ποιμανηνὸς* Stephano reddi debeat. scio aliam virum doctissimum ingressum esse viam et *Ποιμανηνὸν* Aristidi restituisse: sed cum Ethnicographus *τὸ ἐθνικὸν ὁμοίως* inflecti adfirmet, *Ποιμανηνὸς* utique ab eo venit. ceterum series Aristideae orationis *ἔστι δὲ Ποιμανηνὸς* requirere videtur.

Ibid. *Ἀρτεμέα*] assentior Io. Harduino in Plinii 5 30

Ἀταρνέα legenti. habet Atarneam Plinius, quae Straboni *Ἀταρνεύς*, Stephano *Ἀτάρνα*.

394, 4. *Ῥέκετα*] nisi *Ῥοίτειον* in voce reconditum sit, nihil de ea novero. Rhoeteum a Plinio Strabone atque aliis non est neglectum.

Ibid. *Βλάδος*] *Βλανδὸν* sive *Βλαῦνδον* potius concilium Chalcedonense p. 575 urbibus Lydiae contribuit; nec dissident veteres Notitiae. *Βλαυνδέων* numi, in quibus fluvius *Ἱππούριος*, sunt in Thes. Britan. tom. 2 100. *Βλαῦδον* in Lydiae finibus memorat Strabo l. 12 p. 567, et ex eo Stephanus, modo id diversum a conciliorum Blando, qua de re equidem dubitaverim, fuerit; quae cum ab Hellesponti provincia longius distent, nihil iuvant. itaque huic et τῷ *Σκέλεντα* alius opituletur.

Ibid. 5. *Μόλις*] Carolus a S. Paullo Melis seu Melitopolis suae editioni adscripsit. Miletopolitae et *Μειλητοπολεῖται* sunt in numis et Plinio inter Hellesponti accolas. scribendo quoque adfuit concilio Constantinop. tertio p. 501 Ioannes *ἐπίσκοπος τῆς Μιλητουπολιτῶν πόλεως τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας*, et Nicaeno secundo Michael *τῆς Μελιτουπόλεως*, ut perperam p. 592 atque alibi scribitur. nec asseveravero tamen, nisi meliores manu exarati codices propius abierint, eam esse.

Ibid. *Γέρμαι*] *Γέρμη*. non longe a Cyzico afuisse Stephanus auctor est, ubi Holsteinium vide. Ptolemaeo *ἱερὰ Γέρμη*, unde solo *ΙΕΡΑΣ* titulo signari in egregio numo Nic. Haymius Thes. Britan. tom. 2 p. 115 arbitratur; quae mihi coniectura multo videtur incertissima. plura de urbe ad Anton. Itiner. p. 335.

Ibid. *Ἄπταος*] hanc et sequentem frustra quaero: forte tamen in *Κέργη* latebit *Κέβρην*, urbs Troadis, sicuti Scylaci et Harpocrationi ex Demosthene in Aristocratem p. 428 dicitur. *Κεβρηνία* aliis, *Κέβρη* Sibyllinis oraculis l. 3 p. 243, quemadmodum et Holsteinius in Stephanum monuit.

Ibid. *Σάγαρα*] nec hanc expedio. Sangarum, Bithyniae vicum maritimum, non longe ab Helenopoli Sozomenus H. E. 7 18 fuisse refert, situ ipso multum hinc discrepantem. *Σαγάρων* episcopus Andreas est in Chalcedon. p. 574, sed Lydiae contributus et *Σατάλων* p. 399 verius appellatus: nihil ergo et is auxilii feret. restat Cleodemus Flavianus *Σαγαραίτης* ex Reinesiana cl. 1 72, quem hinc fuisse non iniusta suspicio est.

Ibid. *Ἀδριανοῦ θῆραι*] sic oportuit: oppidum enim Ha-

drianus in Mysia Hadrianotheras M. P. 8 a Pergamo, nisi Tabula fallit, quod illic et feliciter esset venatus et ursam occidisset, constituit, ut Spartianus in Hadriano c. 20 et Dio docent. ter oppidi meminit Aristides tom. 1 p. 500, semel *Ἁδριανοῦ θῆραν*, librariorum manifesto peccato, appellans. *Ἀδρανουθύρων* episcopus est in Nicaeno secundo p. 352, qui p. 592 *Ἀδρανουθήρων* paullo rectius dicitur. cives *Ἁδριανοθηρεῖται* in numis apud Harduinum et Vaillantium insunt. vide Io. Massonum Vitae Aristidis 3 9 12, ubi plurium de hac urbe aberrationes in ordinem rediguntur.

394, 6. *Ἧραι*] oppidum *Ἑρὰς* circa Erythras et Teum Thucydides 8 19 et Strabo 14 p. 644, sed a Palmerio emendatus, memorant: id quo minus nostrum putemus, locorum intervallo prohibemur. alius ergo, ubi in Hellesponti provincia fuerit, atque utrum ex Plinii 5 30 Tiare sive Tiaris sit ortum, docebit.

Ibid. *Πιονία*] est apud Strabonem 13 p. 610, et Pionitae apud Plinium. Eulalius *Πιόνων* et in mss *Παιονίων*, sive, ut vetus interpres, Eulalius Pioniae Hellesponti synodo Chalcedonensi p. 398 subscribit.

Ibid. *Κονιοσίνη*] estne Conisium, quod Plinius 5 30 inter huius orae oppida connumerat?

Ibid. *Ἀργίζα*] in Asiae provincia urbem, cui *Ἀλγίζα* nomen erat, vidimus; a qua, si nomen spectes, haec haud multum distat, si situm, plurimum. Plinius 5 30 Miletopolitis huius provinciae Erezios iungit, quos si hinc derives, in vitio nomen urbis adhaerescet. Harduinus Erezo, Cariae urbi, eos dedit cives, verum imprudenter: Caria longissime ab Hellesponti ora, quam Plinius describit, semota est.

Ibid. *Ξίος Τράδος*] iungunt haec artissime Schelstratenus et Bandurius, non item Carolus a S. Paullo: utrum praestet, mihi in ambiguo est. nihil quod alterum utrum possit illuminare, mihi occurrit: etsi enim Trarium vicum Strabo l. 13 p. 607 circa Perperenem locet, et Tragasae, unde sal Tragasaeum, de quo egregie Galenus *περὶ ἁπλῶν Φαρμ.* 11 p. 151, ab aliis memorentur, huc referre non sustineo.

Ibid. 7. *Μανδακάδα*] hinc Cilices Mandacadeni inter Hellesponti accolas Plinio 5 30 ex Harduini pulchra emendatione.

Ibid. *Ἐργαστήριον*] vicus Cyzicum inter et Pergamum, sed hinc stadiis 440 separatus, metallis celebris atque Ergasteria dictus, uti Ortelius admonuit, occurrit apud Galenum *περὶ ἁπλῶν φαρμ.* 9 p. 127. *καλεῖται δ' Ἐργαστήρια*, inquit, *κώμη τις, ἐν ᾗ καὶ μέταλλα ἔστι, μεταξὺ Περγάμου καὶ*

Κυζίκου, σταδίους ἀπέχουσα Περγάμου τετρακοσίους τεσσαράκοντα. eum a nostro nihil discrepare certum habeo.

394, 7. *Μάνδραι*] *Νεανδρία* Troadis oppidum, de quo Strabo 13 p. 603 et p. 604, ubi tamen *Κλεανδρία*, male, nisi fallor, olim mihi videbatur; quam ego opinionem, etsi plausibilem, urgere nolim: quid si enim a caulis boum atque ovium loco nomen haeserit? ut Mandris circa Byzantium in Dionysii descriptione Bospori apud Pet. Gyllium 2 4, et Mandrae in Palaestina quam Iosephus A. I. 10 9 § 7 memorat. atque hoc pro comperto esset habendum, si quid auctoritatis Ioanni Malalae inesset: adfirmat enim tom. 1 p. 114 Priamum seposuisse filium Alexandrum in agro *ὀνόματι Μάνδρᾳ, γαλακτοτραφῆναι παρὰ γηπόνῳ τινί.* est quidem in Malala *Ἀμάνδρᾳ*: sed rectum esse quod sequimur, Cedreni *Μανδρῷ*, tametsi vitioso, ostenditur.

Ibid. *Ἵπποι*] habet Strabo 14 p. 644 circa Erythras, Ioniae urbem, *νησίδας προκειμένας τέτταρας, Ἵππους καλουμένας*: quae quamvis ab Hellesponto afuerint longius, in censum venire possent, quod insulae pariter ac Hellespontus Asiae proconsulis imperio fuerint subiectae. tutius tamen erit nihil finire, siquidem et simili nomine vicus esse queat, et insulae rectius proconsulari Asiae contribuantur.

Ibid. *ὁ Κισίδηρον*] haud magno molimine procudi *Ὄκη* sive *Ὦκη* ex vocabuli initio posset; quam urbem conciliorum Acta provinciae Hellesponti inserunt. vide Chalcedonense p. 673. tumque *Σίδηρον*, quod restat, aut retineri, ut vici, ferri metallis copiosi, nomen sit, aut in *Σίγειον*, quam Troadis urbem nemo ignorat, converti oportebit. sed hae coniecturae sunt, quibus ipse nihil fido. viderint ergo peritiores.

Ibid. 8. *Σκέψις*] imo *Σκῆψις*, de qua Strabo 13 p. 609.

Ibid. 9. *ὑπὸ κονσουλάριον*] vereor vehementer ut hoc rectum sit: Notitia imp. Orient. c. 1 provinciam hanc praesidialem facit, et l. 3 c. Theod. de Protostas. nunc quidem ea praesidi Frygiae Palaestinae inscribitur, quod non aliud est, quam *humano capiti cervicem pictor equinam iungere si velit, et varias inducere plumas undique collatis membris, ut turpiter atrum desinat in piscem mulier formosa superne.* animadvertit et hoc eruditissimus Gothofredus, sed infelici coniectura Hygiae Palaestinae, ut Palaestina Salutaris sit, nomina substituit: ut enim Palaestina Salutaris sive *Σαλουταρία* in conc. Ephesino p. 470 et Notitia imp. Orient. atque alibi legitur, quis unquam Hygiam appellavit aut vocari posse censuit? cautius navigasset, si Phrygiam Pacatia-

nam, quam aliis haud displicituram augurabatur, amplexus esset: nam quod sub Theodosio nulla eius in indice provinciarum Schoonhoviano fit mentio, id enimvero emendationi nihil oberit. scribunt imperatores Valentinianus et Valens episcopis Asianae dioeceseos interque eos τοῖς ἐπισκόποις Καροφρυγίας Πακατιανῆς apud Theodoretum H. E. 4 8 et 9, nullumque de Pacatiana Theodosio imperatore priore dubium relinquunt. maneat ergo provincia haec praesidialis, quam etsi Capatianam cum Constantino imperatore l. 1 Them. 1 et patribus synodi Laodicenae apud Beveregium tom. 1 p. 453 et mss quibusdam Paullinae primae ad Timotheum epistolae noster appellet, tamen Pacatianam, fretus imperatorum et conciliorum Ephesini, Chalcedonensis, Constantinopolitani tertii Nicaenique secundi, praetereaque Novellae 20 et plurium epistolae Paullinae codicum auctoritate, maluero. idem vocabuli origo suadet, quam Latinis acceptam refero, tametsi nominis in obscuro caussa; quod enim de Pacatiano, qui anno 332 cum Hilariano consul processit et sub Constantino praetorii praefecturam administravit, G. Pancirolus in Notitia imp. Orient. c. 125 iecit, id in eorum genere censetur quae speciem prae se ferunt, at vero sunt cassa, praesertim cum praefectum praetorii Orientis, quod vir doctus adfirmabat, egisse non appareat; imo vero praefectum Italiae fuisse l. 2 c. Th. de Sponsal. et l. 1 c. Th. de Suar., quod Gothofredo non latuit, docent. Carophrygia vero, ut eo redeam, nisi cum Valesio vocem in duas provincias distraxeris, dicta censeri poterit, quod Cariae proxime adhaeresceret.

391, 10. *Λαοδίκεια*] hanc provinciae metropolin subscriptio epistolae Paullinae primae ad Timotheum et concilia Constantinop. tertium p. 496 et Chalcedonense imponunt; quorum etiam posterius *Τριμιταρίαν* novo titulo appellat p. 127. Latina quidem versio p. 92 Nunechium metropolis Phrygiae Pacatianae Trimitariae episcopum facit, ac paene L. Holsteinio ad Stephanum, ut provinciae id fuisse cognomen coniiceret, persuasit: at praeter Graeca eius concilii verba urbis esse titulum Acta Cosmae et Damiani in Nicaeno secundo concilio p. 272 perspicue docent: *ἐπιστὰς δέ*, inquiunt, *τῇ Λαοδικέων πόλει, ἥτις ἐπωνομάσθη ἡ Τριμιταρία.* cur autem Trimitaria sive Trimetaria (nam *Τριμηταρία* et *Τριμητανία*, e mss Actorum profertur) fuerit nuncupata Laodicea, non temere dixero. fuit cum opinarer ex situ id nominis eam accepisse, quem in Phrygiae Cariaeque finibus, ut ex Philostrato et rarissimo numo, de quo Io. Masson Vitae Aristidis 5 11, constat, pariterque et Lydiae, cui propterea Stephanus attribuit, obtinebat. a meta Arnobius metarias circumscriptiones for-

mavit; hinc Laodicea Trimetaria, quae in finibus trium esset provinciarum, dici posse videbatur. verum urgere illa non ausim.

394, 10. Ἱεράπολις] metropolium catalogo et hanc Carolus a S. Paullo inseruit non sine consensu concilii Constantinop. tertii, cui Sisinius episcopus τῆς Ἱεροπολιτῶν μητροπόλεως τῆς Φρυγῶν ἐπαρχίας p. 496 subscribit. nec censenda tamen veri nominis est metropolis, sed honoraria; quo iure nec in Ephesino neque Chalcedonensi, etsi de priore L. Holsteinius suspicionem iniecit, usa fuit. vide Ephesi Acta p. 533 et Anton. Itin. p. 337.

Ibid. Μόσυνα] Gennadius Μοσύνης est in Chalcedon. p. 228 et Μοσύνων p. 668, in Constantinopol. tertio p. 678 Ioannes τῆς Μοσυνέων πόλεως ἐπαρχίας Φρυγῶν, atque hinc Mossyni conventus Pergameni apud Plinium 5 30. nomen urbi ab aedibus turribusque ligneis venisse videtur: μόσσυν Hesychio et Appollonio Rhodio 2 383 est πύργος. μόσσυνοι, scholiastes Apollonii ait, οἱ ξύλινοι οἶκοι. quod ipsum adfirmat Xenophon Exped. Cyr. 5 p. 276: ὁ δὲ βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῷ μόσυνι τῷ ἐπ' ἄκρου ᾠκοδομημένῳ οὐκ ἤθελεν ἐξελθεῖν, οὐδὲ οἱ ἐν τῷ πρότερον αἱρεθέντι χωρίῳ, ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μοσύνοις κατεκαυθήσαν. et Orpheus Argonaut. 739: λαοί τε βίχειρες μίγδην ἐν μοσύνοισι πέδον περιναιετάουσι. sic enim scripsit: nam λαοί τ' ἐπίχειρες obstetricante inscitia librariorum geniti sunt, ut bene Holsteinius. longe quidem Mosynoeci, quos Xenophon et Apollonius describunt, a Phrygia distabant: quid autem prohibet quo minus multa cum antiquissima Phrygum gente, si sermonem spectes, communia habuisse fateamur?

Ibid. Ἄττυδα] rectius Ἄττουδα, unde Symmachius πόλεως Ἀττούδων in Chalcedonensi p. 674. et Ephesino p. 533 Hermolaus πόλεως Σαττουδέων, litera prioris vocabuli ultima intempestive urbis vocabulo connexa. peius in Constantinop. tertio p. 678 Stephanus πόλεως Ἀττάδου Φρυγῶν ἐπαρχίας. numos Ἀττουδέων, Diana Ephesia et Cybele ac Baccho inscriptos, Thesaur. Britan. exstructor N. Haymius tom. 2 p. 91 dedit egregios; neque praeteriit Harduinus, etsi male Plinii 5 32 Attusam, quippe Bithyniae urbem et Plinii aetate subversam, cum hac contenderit.

Ibid. Τραπεζούπολις] memorat praeter Ptolemaeum hanc Phrygiae urbem Socrates H. E. 7 36, cuius episcopus in concilio Constant. tertio p. 674 Eugenius πόλεως Τραπεζῶν Πακατιανῆς dicitur. Harduinus cum eam in iterata Plinii editione ad promontorium Trapezam Hellesponti, quo de N.

H. 5 30, refert, et Ptolemaei et Plinii sui, Trapezopolitas haud sane negligentis, oblitus videtur.

394, 11. *Κολασσαί*] rectum hoc est: *ἐν Κολασσαῖς τῆς Φρυγίας* Polyaenus 7 16. Theodoretus in Paulli ad huius urbis incolas epistolam: *τῆς δὲ Φρυγίας αἱ Κολασσαί· μητρόπολις δὲ αὐτῆς καὶ γείτων ἡ Λαοδίκεια.* unde haud longe Laodicea dissociatam fuisse apparet: Herodotus 7 30 Lyco amni apponit, et *πόλιν μεγάλην Φρυγίας* appellat. incolae in multis Paullinae epistolae mss *Καλασσεῖς* et concil. Actis dicuntur. serior aetas Chonas vocavit, unde Dositheus episcopus *Χωνῶν* in Nicaeno secundo p. 596; quare perperam idem praesul p. 574 *Ψόνων ἤτοι Κολασσῶν* et p. 357 *Ψονοῦντος ἤτοι Κολασσέων* audit. vide et Nicetam, cuius ea patria fuit, Annal. l. ult. p. 313 et p. 89, ubi *Χώνας, πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην, πάλαι τὰς Παλασσὰς* in Basil. edit., perperam.

Ibid. *Κερετάπα*] *Κερεταπέων* numi apud Harduinum et Vaillantium hoc firmant. corrigi ergo debent Theodulus *Χαιρετάπων τῆς Φρυγίας* apud Socratem H. E. 2 40, Philetasque *πόλεως Χαιρετάπων* Chalcedon. p. 674, et Michaël *Χαιρετόπων* in Actis Nicaeni secundi concil. p. 356, atque Andreas episcopus *Ἀερυγαπῶν Πακατιανῆς* in Constantinop. tertio p. 674.

Ibid. *Θεμεσόνιος*] ita manu exarati codices, qui *Θεμεσώνιον* verius probassent ob Strabonis Pausaniae et Stephani concordiam. *Θεμισονέων* nummum habet Thes. Britan. tom. 1 p. 269. *Θεμισωνέων* plures Vaillantius, si tamen earundem urbium illi incolae fuerint, qua de re alias quaeremus.

Ibid. *Οὐαλεντία*] Pantaleon episcopus *Οὐαλεντίας* Nicaeno secundo p. 356 adfuit, perverseque p. 597 *Γαλατίας* fuisse dicitur. potuisset Carolus a S. Paullo hac urbe Geograph. Sacr. locupletare.

Ibid. 12. *Σαναὸς*] sic et Strabo 12 p. 576 et Chalcedon. concil. p. 674, ubi Antiochus *πόλεως Σαναῶν*.

Ibid. *Κονιούπολις*] Conna et apud Ptolemaeum, et Conium inter Phrygiae urbes in Plinio 5 32, sed ex Harduini emendatione: ante Iconium erat. Situpolis, quae sequitur, nondum alibi lecta.

Ibid. *Κράσος*] Phrygiae urbem Crasum, *Κράσον τῆς Φρυγίας*, ad quam Nicephorus imperator a Saracenis praelio fuerit victus, Theophanes Chronopraph. p. 406 obiter memorat. quam vero huc retulit ex Galeno *περὶ τροφ. δυνάμ.*

p. 312 Crassopolin Abr. Ortelius, ea diversissima est, ut suo loco ostendam.

394, 12. *Λοῦνδα*] rectum hoc esse Nicephorus episcopus *πόλεως Λούνδων* in Actis Nicaeni secundi p. 574, tametsi p. 357 *Λουΐδων* feratur praesul, patefacit. Nicetas inter Phrygiae circa Maeandrum urbes *τὰ Λοῦμα* Annal. Manuel. 6 p. 97 recenset; quae si haec fuerint, de situ non omnia obscura erunt. utcunque ceciderint, non utique indignum oppidum quod Geographiam Sacram Caroli a S. Paullo ornaret fuerat.

Ibid. *Μόλπη*] mss *Μόλτη*, quod si parum iuveris, ad verum nos ducet. *Πέλται* sunt, quas Xenophon (Exped. Cyr. 1 p. 196) 10 ferme parasangis Celaenis semovet. perperam itaque Pella in Tabula et Georgius episcopus *Πέτλων* concil. Chalcedon. p. 574. rectius p. 356 et Constantinop. tertio p. 674 *Πέμπων Πακατιανῆς*.

Ibid. 13. *Εὐμενία*] scriptis codicibus *Εὐμένεια*, neque aliter Actis Nicaeni secundi concilii. vulgatum Tabula Ptolemaeus et Strabo ratum habent. numi *Εὐμενέων* sacerdotum nominibus fere inscripti sunt; quo in genere egregius est Thes. Britan. tom. 2. p. 186, ubi *Εὐμενέων Ἰούλιος Κλέων ἀρχιερεὺς Ἀσίας*. videtur Iulius Cleon, ut obiter eius dignationem illustrem, Asiae et patriae urbis fuisse sacerdos summus; quo modo in Thyatirena inscriptione Sponii Itin. tom. 1 p. 394 M. Aurelius Diadochus *ἀρχιερεὺς τῆς Ἀσίας ναῶν τῶν ἐν Περγάμῳ καὶ ἀρχιερεὺς κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν τῆς πατρίδος*, et M. Ulpius Appulius in Aphrodisiensi marmore, cuius partem exscripsit Io. Masson Vit. Aristidis a. v. c. 918 12, *ἀρχιερεὺς Ἀσίας ναῶν καὶ τῶν ἐν Σμύρνῃ τὸ β* fuisse traditur. Asiae sacerdotium multo erat amplissimum ac magnis opibus praestabat: *στέφανος δὲ οὗτος πολὺς καὶ ὑπὲρ πολλῶν χρημάτων*, inquit in Scopeliano Philostratus. Sacra, cerimonias ludosque, unde in Aphrodisiensi marmore Appulius ea mandat quae ludos spectant, curabant; quod ipsum urbium quoque sacerdotibus erat iniunctum. de Pergamenis sane a Galeno Comment. *περὶ ἀγμῶν* 3 p. 565 docemur, quotannis munera gladiatoria edere solitos: *καὶ μάλιστα ἐν θέρει, καθ' ὃν καιρὸν ἀεὶ παρ' ἡμῖν ἐν Περγάμῳ τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων*: qui quamvis multitudinis utatur numero, unius tamen Pergameni eodem tempore summi praesulis dispositioni sacra suberant. bini singulis annis, alter sub autumni, sub veris alter initium, creabantur, sicuti idem *περὶ φαρμακ. κατὰ γένη* 2 p. 350 significat. quod vero *ναῶν τῶν ἐν Σμύρνῃ* et *ναῶν τῶν ἐν Περγάμῳ* illis cura committitur, forte ex ea caussa est, quo-

niam illac aedes communibus Asianorum impensis sartae tectae erant. hoc, nisi fallor, significat Dio Chrysostomus orat. 35 p. 434, ubi Apamiensibus *καὶ μὴν τῶν ἱερῶν τῆς Ἀσίας μέτεστιν ὑμῖν τῆς τε δαπάνης τοσοῦτον ὅσον ἐκείναις ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς ἔστι τὰ ἱερά.* iam si *ἀρχιερεὺς τῆς Ἀσίας* princeps collegii fuit Asiarcharum, quod vir doctissimus autumavit, oportet in communi gentis concilio ex Asiae urbibus pro arbitrio legatorum fuerit lectus: vidimus enim Eumeniensem et Thyatirenum; Scopelianum eiusque maiores Clazomenios Philostratus V. Soph. 1 21 2, Philippum Trallianum Acta S. Polycarpi c. 21 offerunt. verum haec nondum ad liquidum perducta spatiosiorem requirunt campum. vide Io. Massonum et Ezech. Spanhem. dissert. 12 de V. et P. Num. p. 416.

394, 13. *Σιβλία*] Ptolemaeo *Σίλβιον*, unde Plinii sunt Silbiani. Nicaeno secundo concilio p. 574 Ioannes *Σιβέως*, qui versioni episcopus Silbios et p. 596 *Σουβλίου* dicitur, nomen adscripsit, Chalcedonensi vero Eulalius *πόλεως Σιβλείας*, sive, ut vetus interpres, civitatis Silbii p. 668. *Σούβλεον* etiam Nicetas Chon. Ann. Manuel. 6 p. 88.

Ibid. *Πέπουζα*] Phrygiae urbem desertamque suo tempore et solo aequatam Epiphanius Haeres. 48 14 adfirmat. ab ea Pepuzitis nomen venit in l. 59 c. Th. de Haeret.; quos cum probe Iac. Gothofredus noverit, mirere utique *τὴν Πέτουζαν τῆς Φρυγίας* apud Philostorgium H. E. 4 8 illi negotium facessivisse. Valesius urbi suum nomen reddidit. *πολίχνιον τῆς Φρυγίας τὴν Πέζουσαν* Aristaenus Comment. in Canon. 8 concilii Laodiceni apud Beveregium tom. 1 p. 456 appellat.

Ibid. *Βριάνα*] suspicarer gentile huius Ovidio esse reddendum, si paullo mihi notius esset, Metamorph. 8 719: *ostendit adhuc Tyaneïus illic incola de gemina vicinos arbore truncos.* neque enim, quod Farnabius pulchre advertit, Tyaneius rectum esse poterit. Tyana erant in Cappadocia, longe terrarum a Phrygia semota: in Phrygia Philemonem et Baucidem in arbores conversos esse poeta v. 620 significat: *tiliae contermina quercus collibus est Phrygiis, modico circumdata muro.* Brianeïus si legeretur, res foret difficultatibus exempta et poetae sua laus sine errore constaret.

Ibid. *Σεβάστη*] huius episcopus Plato *πόλεως Σεβάστης Πακατιανῆς* in conc. Constantinop. tertio p. 674 legitur. huc citra dubium pertinet *Σεβαστηνῶν* numus Thes. Britan. tom. 2 p. 148. iuvenis Phrygia tiara et hasta conspiciendus hanc, non Tectosagum Galatiae requirit.

394, 13. *Ἴλουζα*] Patricius *πόλεως Ἰλούζων ἐπαρχίας Πακατιανῶν* concil. Constant. tertio p. 534 urbis nomen bene habere patefacit.

Ibid. *Ἀκμῶνα*] *Ἀκμονία* oportuerat, uti Ch. Cellarius G. A. 3 4 p. 150 iam monuit. Gennadius *Ἀκμοναίων* Chalcedonensis concilii decretis nomen apposuit p. 668, pro *Ἀκμονέων*, ut p. 400: *Ἀκμονεῖς* enim in numis incolae dicuntur, cuiusmodi Thes. Britan. tom. 2 p. 189. iure ergo ab Ezech. Spanhemio Dissert. 11 de V. et P. Num. p. 280 Stephani *Ἀκμονιεὺς* proscribitur.

Ibid. 14. *Ἀδιοί*] imo *Ἀλιοί*. Leo episcopus *Ἀλεῶν* inter Phrygas in Nicaeno secundo p. 596 et Gaius *πόλεως Ἀλιάνων* in Chalcedon. p. 674 subscribit. numos *Ἀλιηνῶν* post L. Holsteinium recte Io. Harduinus huc revocavit. quod sequitur, ut sano sit colore vehementer vereor. forte *Χάραξ*, de quo Stephanus, in voce delitescit.

Ibid. *Διοκλία*] Ptolemaeo inter Phrygiae urbes *Δόκελα* memoratur, quam nostram esse praestantissimus Cellarius adfirmare non ausus est. tollit dubitandi caussas codex Coislinianus, *Διόκλεια* praeferens, idque Euander *Διοκλείας* concilio Chalcedon. p. 98 tuebitur; atque hinc Constantinus *τῆς Διοκλητιάνων πόλεως* concil. Ephesi p. 533 corrigendus est.

Ibid. *Ἀρίστιον*] Paullus huius urbis praesul *Ἀριστίου* in Chalced. p. 528 et 668 inter Phrygas nomen suum profitetur. augeatur ergo Sacra Geographia et hoc oppido huc usque neglecto.

Ibid. *Κίδυσσος*] verum est *Κύδισσος*; unde prave apud Ptolemaeum vulgo *Κυδδησεῖς*, pro quo ms Coislinianus *Κυδεσσεῖς* et Barberinus ab L. Holsteinio inspectus *Κυδισσεῖς*. concilio Chalcedon. p. 674 Heraclius *πόλεως Κυδίσσου* et Nicaeno secundo p. 574 Andreas *Κιδέστου*, sed mendoso, subscribit.

Ibid. 15. *Ἀπία*] praestat *Ἀππία*, unde Appiani apud Plinium et Ciceronem Epist. 3 7. *Ἀππίας* praesul est in Nicaeno secundo p. 574. de sequenti nihil dixero.

Ibid. *Ἀζανοί*] sic Stephanus et manu exaratus bibliothecae Coislinianae codex Ptolemaei, saepeque conciliorum Acta: numi *Αἰζανιτῶν* plures *Αἰζανοὺς* postulant. vide Holsteinium in Stephanum, et Ezech. Spanhemium Dissert. 9 de P. et V. Num. p. 628, et Harduinum.

Ibid. *Τιβεριούπολις*] *Τιβερίου πόλιν τῆς Φρυγίας* habet Socrates H. E. 7 46 et Ptolemaeus, et *Τιβεριούπολιν Πακατιανῆς* Constantinop. tertium p. 674.

394, 15. *Κάδοι*] notissima urbs est, cuius episcopus Philippus *πόλεως Κάδων Πακατιανῆς* concilio Constantinop. tertio p. 674 subscribit. sita urbs fuit in finibus Lydiae Phrygiae et Mysiae, unde modo huic modo illi a veteribus contribuitur, et quidem circa Hermum. id docemur egregio numo gazae Wildianae, altera parte *ΑΤΤ. Κ. Μ. ΓΟΡΔΙΑΝΟC* inscripto, altera *ΕΡΜΟC. ΕΠΙ. ΚΛΕΟΠΑΤΟΡΟC. ΑΡΧΟΝ. Α. ΚΑΔΟΗΝΩΝ*, et fluvii urnae aquam eructanti incumbentis figura. similem Vaillantius in Num. impp. Graecis p. 183 profert, sed alium archontem, nisi si nomen eius vitiosius sit excerptum, sine Hermi adscripto vocabulo, ostentantem.

Ibid. *Θεοδοσία*] nec haec nec mss *Θεοδοσιανά* recta videtur. potior est *Θεοδοσιούπολις*, cuius praesul concilio Chalcedon. p. 244 Thomas *Θεοδοσιουπολιτῶν πόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς* vocatur.

Ibid. 16. *Ἄγκυρα*] non alia est ac Strabonis l. 12 p. 576 *Ἄγκυρα τῆς Ἀβασίτιδος*: cuius episcopus in concilio Constantinop. tertio p. 482 Curicus *Ἀγκυροσυννάου* et p. 465 *Ἀγκύρας Συννάου* dicitur, haud dubie quod Synnao esset vicina.

Ibid. *Σύνναος*] Ptolemaeo *Συναός*: nostrum probat Aramius *πόλεως Συννάου* ex Chalcedon. conc. p. 674, et quae de Ancyra dixi. vitiosi in urbis nomine Socrates et Nicephorus sunt. ille H. E. 7 3 *ἐν Συνάδῳ* inquit *πόλει τῆς Πακατιανῆς Φρυγίας Θεοδόσιός τις ἐπίσκοπος ἦν*: hic H. E. 14 11 *Σύναδα πόλις τῆς Πακατιανῆς Φρυγίας ἐστί.* priori *Συννάδῳ* inculcat Henr. Valesius ut Synnada marmore nobilitate intelligantur: at ea Synnada Graecis omnibus, fueruntque extra Pacatianam in Salutari Phrygia. *Συννάῳ* si rescripseris, salva omnia erunt. posterior mendosa Socratis scriptura videtur impulsus ut ex Salutari in Pacatianam Phrygiam Synnada transferret.

Ibid. *Τεμένου θύραι*] *Τημένου θύραι* Pausaniae, qui Lydiae non magnam urbem esse fert Attic. 35; unde *Νεικόμαχος ἀρχιερεὺς Τημενοθυρεῦσιν* in optimo Thesaur. Britan. tom. 2 p. 268 numo. nostrum tueri se posset Matthia *πόλεως Τεμένου θύρων* ex concilio Chalcedon. p. 674, nisi pariter ille ac Gregorius *Τιμένου θήρων* Nicaeni secundi p. 597 vitio esset obsitus. Ptolemaei *Τριμενοθυρῖται*, ab Holsteinio in Ortelii Thesauro correcti, originem dedere Io. Tzetzae Chiliad. 11 396 *Γριμενοθυρίταις*.

Ibid. *Ταυούπολις*] *Τρανούπολις*, unde Philippus *Τρανουπόλεως* in Nicaeno secundo p. 596; quam vocem Carolus a S. Paullo ex Traianopoli contractam ait ob Asignium

Traianopolitanum, qui Collat. 8 conc. Constantinop. secundo p. 240 vices agit Ioannis episcopi Laodicensium metropoleos Phrygiae Pacatianae. cui et ego assentirer, ni plurima in ea collatione essent mendosissima et Notitiae et concil. Acta obstarent. novi quid Cellarius G. A. 3 4 de Traianopoli Ptolemaei disputarit, necdum tamen eam nostram esse constat. sequens *Πουλχεριανούπολις* forte verius *Πουλχεριούπολις*, etsi nusquam mihi visa, a Pulcheria Augusta appellabitur.

394, 18. *ὑπὸ κονσουλάριον*] consularis Lydiae l. 17. c. Th. de petitionib. meminit et Synesius epist. 127; cui *ἄρχων τῆς Λυδίας*.

Ibid. 19. *Σάρδεις*] de hac et tribus insequentibus Ant. Itin. p. 336. hic obiter illustremus Thesaur. Britan. tom. 2 p. 145 numum, in quo e dimidiata luna iuvenale caput, Phrygia tiara ornatum, promicat, additis *ΜΗΝ ΑCΚΗΝΟC*, et altera parte Hermus urnae leniter incumbit, subscripto *ΕΡΜΟC*, circa vero *CΑΡΔΙΑΝΩΝ. Β. ΝΕΩΚΟΡΩΝ.* vir doctus, qui numum publicavit, deum Lunum esse ait, et Asceni nomine, quod sine tentorio agat, perpetuo circumactus motu, donatum; quae mihi explicatio longius arcessita videtur. potius arbitrer non esse Graecae originis sed barbarae vocem, ut *Μηνὸς Κάρου*, cui templum fuisse Laodiceam inter et Carura e Strabone 12 p. 580 novimus, et *Μηνὸς Καμαρείτου*, quem Nysaeorum in Caria numi praeferunt, et *Μηνὸς Φαρνάκου*, cui circa Cabira templum erat apud eundem Strabonem 12 p. 557, eoque deum Lunum et sub eius figura Adonin designari; quem et matrem deum seu Venerem Lydi vicinaeque gentes barbaris ornatos titulis coluerunt. Proclus Diadochus in Tetrabybli Ptolem. Paraphrasi p. 97: *ἐν ταύταις χώραις σέβουσι μὲν ὡς ἐπὶ πολὺ τὴν Ἀφροδίτην ὡς θεῶν μητέρα, διαφόροις αὐτὴν καὶ ἐγχωρίοις ὀνόμασιν ὀνομάζοντες· ὁμοίως καὶ τὸν τοῦ Ἄρεως, καλοῦντες αὐτὸν Ἄδωνιν καὶ ἄλλοις τισὶν ὀνόμασιν.* e quibus, quae de Adonide dixi, firmantur, clarissimeque apparet nullam esse caussam quamobrem Livii 38 15 vicum, quem Adonidos Comen vocant, viri docti mutent: cum enim Lydi Phryges Lycii Pamphylii, de quibus omnibus Proclus, Adonin praecipuo honore coluerint, quid impediet Comen Adonidos in Phrygiae finibus fuisse, si Livio credamus? ceterum, ut ad Ascenum redeam, non dubitem quin idem atque ille sit quem Antiochiae in Pisidia maximo honore prosequebantur. Strabo, modo parum adiuvetur nobis eum ostendit l. 12 p. 577: *ἦν δὲ ἐνταῦθα*, inquit, *καὶ ἱερωσύνη τις Μηνὸς Ἀρκαίου, πλῆθος ἔχουσα ἱεροδούλων καὶ χωρίων ἱερῶν.* sic vertunt eduntque: mss

Ἀκαίου, ut l. 10 p. 577, quod ex *Ἄσκηνος* sive *Ἄσκανος* natum videri locorum nominumque similitudo dissuadet.

394, 19. *Σῖται*] verum urbis nomen quod fuerit dubium est. Vaillantius numos *CAETΩN* in Graec. impp. Num. p. 36 huc retulit, sed perperam: sunt enim Samosatensium, ut ex numis Thesauri Britannici p. 211 tom. 2 apparet. rectius *CAITTHNΩN* numos huius urbis incolis Harduinus tribuit. itaque *Σαΐτται* rectum erit, a quo non longe abest Ptolemaei e mss Palat. *Σάτται*, pro quo *Σέται* Coislinianus codex. in Actis conciliorum modo *Σετῶν πόλις*, ut Nicaeno secundo p. 591, modo *Σιτῶν πόλις ἐπαρχίας Λυδίας*, sicuti Constant. tertio p. 502, modo *Σεπτῶν πόλις*, quo modo in Chalcedon. p. 666, pro qua p. 97 *Σεττῶν*, p. 527 *Σέλλων* et *Σεύγων* p. 399.

Ibid. *Μαιονία*] sita fuit in radice Tmoli, teste Plinio 5 29. *Μαιονιτόπολις τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας* in Constant. tertio p. 668. *Μιονία* mendose in Nicaeno secundo p. 591. sequentem legere non memini.

Ibid. 20. *Τράλλης*] *Δάλδη* potior erit, cuius episcopus Ioannes *Δάλδης* Nicaeno secundo subscribit, et Ephesino p. 535, quamquam prave, *τῆς Λυδίας Δαρδάνης*. numum *Δαλδιανῶν* Thes. Britan. tom. 2 p. 104 N. Haymius inseruit; qui dum adscribit nusquam eam nisi in Suida reperiri, usu veterum scriptorum parum se instructum prodit. Carolus a S. Paullo *Daldis* inquit *Suidae in voce Artemidorus, qui hanc urbem* MYSSEN *ab incolis dictam scripsit*; quibus gemina Abr. Ortelius in Thesauri sui Dalden commentatur. utrumque Artemidorus, quantum a vero ea absint, si patrio sermone loquentem audire voluissent, docuisset Oneirocr. 2 c. ult. *οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν ἐν Δαλδίᾳ Ἀπόλλωνα, ὃν ΜΥΣΤΗΝ καλοῦμεν ἡμεῖς πατρῴῳ ὀνόματι, ταῦτά με προτρέψασθαι.* intellexissent Apollinem Mysten a Daldianis fuisse cultum, nec unquam Daldiam eo nomine fuisse. erat Daldia Lydiae nec magnum neque memorabile oppidum: *Δαλδία δέ*, verba eiusdem Artemidori Oneir. 3 c. ult. sunt, *πόλισμα Λυδίας καὶ οὐ σφόδρα ἐλλόγιμον.* quae etsi haud male disputata videri queant, fortasse tutius erit *Τράλλην* retinere: hoc enim nomine urbem a Trallibus diversam et Notitiae veteres et conciliorum Acta agnoscunt. ita Constantinop. secundo p. 243 Uranius episcopus Trallenorum civitatis Lydiae provinciae, et Nicaeno secundo p. 51 Michael *Τράλλης* inter Lydiae episcopos, cum paullo ante Theophylactus *Τραλλέων* inter Asianos nomen esset professus, subscribit.

Ibid. *Αὐρηλιούπολις*] Theodotus *Αὐρηλιουπόλεως τῆς*

Λυδῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio p. 668 scribendo adfuit. adde Nicaenum secundum p. 591.

394, 20. *Ἀτταλία*] habet eam Stephanus et Lydiae contribuit; ubi recte L. Holsteinius et aliam eo nomine in Pamphylia, quam suo loco videbimus, fuisse observat. huc numus *Ἀτταλέων* Thes. Britan. tom. 2 p. 229, sicuti *Ἀτταλεατῶν* ad alteram in Pamphylia p. 90 eiusdem tomi referri oportebit, qua de re N. Haymius. Dionysius tamen *Ἀτταλεώτης Λυδὸς* est in Chalcedon. p. 666.

Ibid. *Ἑρμοκαπηλία*] Theopistus *Ἑρμοκαπηλίας* est in Nicaeno secundo p. 51, qui p. 591 *Ἑρμοκαπήλου* dicitur. Hermocapelitas novit et Plinius 5 30.

Ibid. 21. *Ἀκρασὸς*] sic mss, nec male, ut ex numis *Ἀκρασιωτῶν* Thes. Britan. tom. 2 p. 87, et quos Vaillantius inspexit, constat. Chalcedonensi concilio Patricius *Ἀρκασσοῦ* provinciae Lydiae p. 574 adfuisse legitur.

Ibid. *Ἀπόλλωνος ἱερὸν*] hinc Apollonos hieritae Plinii 5 29, et Lucius episcopus *Ἀπόλλωνος ἱεροῦ* in Chalcedon. p. 666. meminit *Ἀπόλλωνος ἱεροῦ* in monte positi Aristides tom. 1 p. 625 et 629; quod si nostrum est, 300 ferme stadiis Pergamo semotum fuit.

Ibid. *Τάλαζα*] *Τάβαλα* rectum est. non diffiteor plerisque in Notitiis *τὸν Γαβάλων* praesulem inter Lydiae episcopos recenseri, neque etiam Polycarpum *Γαβάλων* concilio Chalcedon. p. 97 subscribere, eundemque in Latina epistola episcoporum Lydiae ad Leonem imperatorem Gabalorum dici: necdum tamen permoveri possum ut id rectum esse credam, aut cum Harduino numos *Ταβαλέων* vitii arguam ob Notitias ecclesiasticas: quis enim ignorat quam frequentatum librariis sit *Τ* et *Γ* permiscere? iam *Τάβαλα* vero nomine urbem fuisse ex conciliorum Actis patefaciam. primo Polycarpus, qui Chalcedonensi adfuit, etsi passim *Γαβάλων* dicatur, *Τραβάλων* inscribitur p. 399, nosque ad legitimum urbis nomen perducit. deinde Ioannes episcopus *Ταβάλων* constanter Actis Nicaeni secundi appellatur, ut p. 51, 352, 591 atque alibi. itaque Notitiae omnes et Chalcedonense concilium hinc emendentur. sita urbs fuit circa Hermum; unde Thes. Britan. 2 p. 150 *Ταβαλέων* numus recubantem atque urnae innixum eum fluvium ostentat, adscripto *Ἕρμος*. quod vero N. Haymius similem numum vulgatum negat, id secus est: fefellit diligentem virum Harduinus, qui numi inscriptione correcta, seu depravata verius, *Γαβαλέων Ἕρμος* in Num. urb. illust. ad Gabala retulit.

Ibid. *Βάγις*] aliis Notitiis *Βάγη*, unde *Βαγηνοὶ* in Thes.

Britan. tom. 2 p. 249. Harduinus numum vidit *Βαγηνῶν*, cui aderat *Ἕρμος*. unde haud multum inde dissitam fuisse colligas.

394, 21. *Κήρασε*] forte *Κεράση*. Menecrates *Κερασῶν* et *Κερασσῶν* inter Lydos Chalcedon. conc. p. 526 atque alibi subscribit, et Nicaeno secundo p. 353 Michaël *Κερασέων*. nec aliter Not. Iac. Goar p. 384.

Ibid. 22. *Μεσοτύμελλος*] *Μεσοτίμωλος* ex Iure Graeco Romano Leunclavii p. 91 praestiterit. hinc Mesotimolitae apud Plinium 5 29, ex Harduini emendatione, quem vide.

Ibid. *Ἀπολλώνης*] *Ἀπολλωνίς* est Strabonis 13 p. 625, Pergamum inter et Sardes, utrimque 300 stadiis separata. Cyriacus episcopus Apolloniadis synodicae Lydorum epistolae nomen adscripsit. numos Apollonidensium *Ἀπολλωνιδέων* habent Vaillantius et Harduinus. vide Th. Laur. Gronovium in Bas. Marmor c. 29.

Ibid. *Ἱεροκαστέλλεια*] sine dubio *Ἱεροκαισάρεια* rectum est, cuius episcopus *Ἱεροκαισαρείας* Cossinus Chalcedon. p. 665 scribendo adfuit. haud longe Hypaepis distabat, famosa cultu Dianae Persicae, qua de Tacit. Ann. 3 63, a Persicis, inibi incolentibus apud Pausaniam 5 27, ut viri docti monuerunt, dictae. quae cum non ignoraret Io. Harduinus, ausus tamen est iteratae Plinii editioni adscribere (5 29) nullos illic Persicos nullamque Dianam Persicam fuisse: *ΠΕΡΣΙΚΗ* notari *ΠΕΡτίνακα Σεβαστὸν Ἱερεῖς Καθιέρωσαν Ἡρακλέους*, *Pertinacem Augustum sacerdotes consecrarunt Herculis.* en cor Zenodoti, en iecur Cratetis.

Ibid. *Μυστήνη*] *Μοστήνη*, ut numus *Μοστηνῶν Λυδῶν* perspicue docet. Iulianus *πόλεως Μουστήνης* est in Chalcedon. p. 240. vide L. Theod. Gronovium in Bas. Marmor. c. 31. ceterum quae ultimo loco legitur *Μοστίνα*, nostrae correctio atque ex margine in catalogum imprudenter recepta est, ut Ch. Cellarius G. A. 3 4 p. 131 animadvertit.

Ibid. *Σαταλέων*] scribe *Σάταλα*, pro quo prave Ptolemaeus *Σάτταλα* et Nonnus Dionys. 13 474 *Στάταλα*. Andreas *Σάταλων Λυδίας* interfuit Chalcedon. p. 97, vitioseque p. 574 *Σαγάρων Λυδίας* et p. 665 *ἐπίσκοπος Ἀγαλῶν* dicitur.

Ibid. 23. *Γόρδος*] *Γόρδος τῆς Λυδίας* Socrati H. E. 7 36, cuius episcopus Gregorius *Γόρδου* Nicaeno secundo p. 353 nomen adscripsit. Carolus a S. Paullo eandem esse censet ac Iuliopolin, quae ante Gordu Come, apud Strabonem 12 p. 574, sed errans: illam in Galatia prima videbimus; haec Iuliagordus Ptolemaeo et numis, cuiusmodi Thes. Britan. tom. 2 p. 116, una parte turribus ornatum caput et circa *Ἰουλια-*

γόρδος, altera Ephesinam Dianam et *Ἰουλιγορδηνῶν* titulum repraesentans.

394, 24. *ὑπὸ κονσουλάριον*] fuit praesidialis provincia Pisidia, ut Notit. imp. Orient. c. 1 et Novella 24, cuius c. 4 provinciae praeses praetor Iustinianeus esse iubetur, indicant; estque eius praeses in Actis Zosimi tom. 3 Iul. p. 813 etc.

Ibid. 25. *Ἀντιόχεια*] provinciae erat metropolis, ut ex provincialium ad Leonem imperatorem epistola constat, Lycaoniae finibus proxima; quae caussa est quare Basilio Seleuciensi Vit. S. Theclae 1 p. 255 edit. Paris. *τῆς Πισιδῶν τῆς καὶ γείτονος Λυκαόνων* dicatur. Ancyranae synodo adfuisse fertur Sergianus Antiochiae Pisidiae sive Cariae, quorum alterum haud dubie a correctore est. vide Cellarium G. A. 3 4 p. 187.

Ibid. *Νέα πόλις*] Hesychium Neapolitanum inter Pisidiae episcopos in mss vetustissimo Nicaeni primi invenit L. Holsteinius. Bassonas *τῆς Νέας πόλεως* inter provinciae praesules in Chalcedonensi p. 670 nomen profitetur. habet etiam Ptolemaeus.

Ibid. *Λιμέναι*] Limenopolis in provincialium ad Leonem imperatorem epist. pro *Λιμενῶν πόλις*. sane Musianus *Λιμενῶν* Pisidiae episcopus in Chalcedon. p. 670 dicitur, ut Constant. tertio p. 676 Patricius *τῆς Λυμναίων πόλεως Πισιδῶν ἐπαρχίας*. unde an *Λίμναι*, quo nomine urbes Stephanus recenset, potiores sint, haud immerito dubites.

Ibid. *Σαβίναι*] hanc atque Armeniam nondum reperi. posterior, si Graecae sit originis, a servorum copia id nomen accipere potuit. vide scholia in Nicandri Alexipharm. 176.

Ibid. *Πάππα*] novit eam Ptolemaeus, estque in Nicaeno secundo Michaël *ἐπίσκοπος Πάπων* sive *Πάππων* inter Pisidas p. 348 et 575. negligi ergo a Geographiae Sacrae conditore haud debuerat.

Ibid. 26. *Σινήθανδος*] *Σινίανδος*, ut Cyrillus *Σινιάνδου* concilio Chalcedon. p. 670, et Conon *πόλεως Σινιάνδου τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας* Constant. tertio p. 676 ostendunt.

Ibid. *Λαοδίκεια*] non aliter Strabo l. 14 p. 663. alii *Λαοδίκειαν τῆς Πισιδίας* malunt, ut Socrates H. E. 6 8. Palladius satis oratorie (Vit. Chrysostomi p. 78) *συγκλωσθείς*, inquit, *Ἀμμωνίῳ τῷ Λαοδικείας τῆς κεκαυμένης κεκαυμένην ἐποίησεν τὴν ἐκκλησίαν*. caussa cognominis ex soli ingenio, quod ignis ibi quaedam quasi scaturigines essent, sumpta videtur.

Ibid. *Τυράϊον*] rectum est. Theotecnus *Τιραΐου* Chal-

cedon. p. 401 et *Τυρασίου* p. 669 subscribit, male utrobique: facile tamen videas unde ea sint depravata. meminit eiusdem in Phrygia, finibus eius longius prolatis, Xenophon Exped. Cyr. 1 p. 194, sed *Τυριαῖον* appellans; quod ipsum Straboni, si mss valeat auctoritas, cum Ortelio restituendum erit l. 14 p. 663: *ἐπὶ δὲ τὸ πρὸς τῇ Λυκαονίᾳ πέρας τῆς παρωρείου τὸ Τυριαῖον διὰ Φιλομηλίου μικρῷ πλείους τῶν πεντακοσίων.* sic enim illi, non *Τυριάριον*, ut vulgo, nec *Τετράδιον*, quod ex Ptolemaeo Palmerius advocabat, probantes; ut adeo circa Lycaoniae montana non multum a Philomelio positum fuerit; quod et Plinii Tyrienses 5 27 Philomeliensibus paene coniuncti suadent. poterit autem Tyriaeum numerum urbium Geographiae Sacrae, in qua nulla eius mentio, augere.

394, 26. *Ἁδριανούπολις*] Florentius *Ἁδριανουπόλεως* Pisidiae est in Chalcedon. concilio p. 670, et Thalalaeus Hadrianopolitanorum Pisidiae provinciae Collat. 8 Constantinop. sec. p. 241.

Ibid. 27. *Φιλομήλιον*] nota urbs ex Strabone et conciliorum est Actis, non item, turpi vitio deformatam esse in Procopii Hist. arcana c. 18. narrat plures urbes vehementi terrae motu corruisse, praeterque ceteras *Πολύβοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ καὶ ἣν Πισίδαι Φιλομηδὴν καλοῦσιν.* imo *Φιλομήλιον*, quo nomine Pisidis urbem fuisse, non altero, citra dubium est.

Ibid. *Σωζόπολις*] patria fuit Severi, qui Flaviano depulso Antiochenis episcopus est datus. Euagrius H. E. 3 33: *ὃς πατρίδα τὴν Σωζοπολιτῶν κληρωσάμενος, ἣ μία τοῦ Πισιδῶν ἔθνους ἐστίν.* in Actis Zosimi tom. 3 Iul. *Σωζουπολιτῶν πόλις* circa Antiochiam Pisidiae et Conanam c. 1 collocatur.

Ibid. *Τύμανδρος*] iungitur huic artissime in Schelstrateni et Bandurii editione *μητρόπολις*, quam Carolus a S. Paullo iure optimo hinc distinxit: neque enim Pisidiae metropolis unquam fuit, *Τυμανδὸς* appellanda, si Longino, qui synodo Constantinopolitanae sub Flaviano adfuit, credimus, episcopum se *τῆς Τυμανδηνῶν πόλεως ἐπαρχίας Πισιδίας* inter Acta Chalced. p. 244 professo, etsi *τῆς Μανδηνῶν πόλεως* prave p. 247. *ὁ Τομάδνου* et *Τυμάνδου* est in Notitiis Iac. Goar.

Ibid. *Μητρόπολις*] Exorticius *Μητροπόλεως Πισιδίας* Chalcedonensi p. 401 et 644 subscribit, perperam *Νικοπόλεως*, quo nomine in Pisidarum gente urbem ignoramus, p. 670 dictus. hinc campus Metropolitanus apud Livium 38 15.

πόλεως τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio p. 676. perperam etiam *Πιτυασσὸς* Artemidoro apud Strabonem 12 p. 570.

394, 31. *ὑπὸ κουσουλάριον*] et haec praesidialis fuit, uti Notitia imp. Orient. c. 1 et Novella 25 docemur. meminit quidem Theodorus Iconiensis in epist. de Cyrico et Iulitta tom. 3 Iul. p. 26 Domitiani comitis Lycaoniae, *κόμητος Λυκαονίας*, qui mihi rei militaris per Lycaoniam comes fuisse videtur: Notitia eum non habet: at praeter praesidem in provincia, qui rem militarem curaret, fuisse, Novella 25 dubitare vetat. Iustinianus uni Lycaoniae praetori Iustinianeo et rem civilem et militarem mandavit.

Ibid. 32. *Ἰκόνιον*] Lycaoniae fuisse metropolin ex Chalcedon. p. 670 constat. sita erat in Pisidarum et Phrygum finibus, nec multum ab Orientis dioecesi neque Asiana disparata. Basilius Seleuciensis Vit. S. Theclae 1 p. 232: *πόλις δὲ αὕτη Λυκαονίας*, inquit, *τῆς μὲν ἑῴας οὐ πολὺ ἀπέχουσα, τῇ δὲ Ἀσιανῶν μᾶλλόν τι προσορμίζουσα, καὶ τῆς Πισιδῶν καὶ Φρυγῶν χώρας ἐν προοιμίῳ κειμένη*. coloniae eam dignatione illuminavit Imp. Gallienus, si fides rarissimo, et fortasse in hoc genere unico Thesauri Wildiani numo, cuius uni paginae IMP. C. P. LIC. GALLIENVS. P. F. alteri ICONIEN. COLO. S. R. inscripti sunt. ceterum Basilio illud *τῆς χώρας ἐν προοιμίῳ* admodum familiare est: nam et Seleuciam Vit. Theclae 1 p. 275 *τῆς ἑῴας ὁρίων ἐν προοιμίῳ* positam ait, et 2 11 *προοίμιον τῆς ἀτραποῦ*, et c. 17 *τῆς ἡμέρας προοίμιον*, quin et orat. 27 p. 150 *τῆς ὀργῆς τὰ προοίμια* dixit; quam vero recte atque ex usu veteris Graeciae, ex egregia Hemsterhusii nostri ad Luciani Somnium animadversione cognosces.

Ibid. *Λύστρα*] Luca Act. A. 14 6. *τὰς πόλεις Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην*, et v. 21: at v. 8 *ἐν Λύστροις*. unde *τὰ Λύστρα* et *Λύστραν* in promiscuo usu fuisse diceres, nisi passim alii numerum pluralem mallent. *ὁ Λύστρων* est in pluribus Notitiis, subscribitque Chalcedonensi p. 99 Plutarchus *Λύστρων*. Ptolemaeo *Λύσιρα*, in Palatino ms, pro quo verius scriptus Coislinianus *Λύστρα*.

Ibid. *Μίσθεια*] est huius praesul in Chalcedon. p. 674 Armatius *πόλεως Μισθείας*, et Longinus *Μιστιανῶν πόλεως Λυκαονίας* in Constantinop. tertio p. 670. Theophanes Chronogr. p. 320 *Μισθίαν* et Mistiam Ravennas l. 2 c. 17 appellat. non longe Vasadis afuisse colligas ex Basilii M. epist. 118. *τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον*, scribit, *τὸν ὑποκείμενον τῇ Μηστείᾳ, ᾧ ἐπεκηρύχθη ὁ ἄνθρωπος, κέλευσον Οὐασόδοις ὑποτελεῖν.*

agrum illum Mestiae subiectum, cui addictus est homo ille, Vasodis subesse iube. sic Iul. Garnerius vertit ediditque, admonens *Μηστείαν* in quattuor esse mss, Vasoda vero in plerisque. veteres editi *Μισθίᾳ*, Balsamon et Zonaras tom. 2 Beveregii Canon. p. 66 *Μισθείᾳ*, quod vir doctus spernere non debuerat, utpote solum cum vero consentiens.

394, 32. *Ἄμβλαδα*] Philostorgius H. E. 5 2 urbem arido ac pestilenti fuisse solo, incolas barbaro atque ab humanitate alienissimo ingenio docet. oppidi episcopus *πόλεως Ἀμβλάδων* in Chalcedon. p. 675, et Constant. tertio p. 675, sed perperam, *Ἀμιλάνδων πόλεως ἐπαρχίας Λυκαονίας*. vulgatum praeter Stephanum et Philostorgium Ptolemaei mss Palatinus Coislinianus et Barberinus, de quo L. Holst. in Steph., probant.

Ibid. *Οὐάσαδα*] Ptolemaeus *Οὐάσατα*, quod emendari debere ex mss Coislin. certissimum est. Basilius M. *Οὐάσοδα* in nupera editione, cui hinc facillime et ex Beveregio tom. 2 p. 66, tametsi pessime ibi Balsamon et Zonaras *Μάσαδα* legunt, succurri potuerat. Conon episcopus *πόλεως Λασάδων ἐπαρχίας Λυκαονίας* Constant. tertio p. 675 et Olympius *Οὐσάδων* Chalcedon. p. 674 subscripserunt, male uterque.

Ibid. 33. *Οὐμάναδα*] *Ὁμόναδα* oportuerat, ut belle Ch. Cellarius G. A. 3 4 p. 205, licet operarum peccato *Ὀνόμαδα* inibi legatur. hinc gens Homonadum apud Plinium 5 27 et Strabonem 12 p. 569. hinc Tyrannus *Ὁμονάδων* in Chalcedon. p. 400, qui prave p. 99 *Μανάδων*, et peius in Constantinop. tertio p. 675 Alexander *πόλεως Σουμάνδων* provinciae Lycaoniae.

Ibid. *Ἴλιστρα*] hoc in ms fuisse ex Holst. in Geogr. S. novimus: editi omnes *Λίστρα*. oppido episcopus Martyrius *Ηλίστρων*, qui rectius mss *Ἰλίστρων*, Ephesini concilii p. 534 et Onesimus *πόλεως Ἰλίστρων* Chalcedon. p. 674 fuit.

Ibid. *Λάρανδα*] Anton. Itin. p. 211 vide.

Ibid. *Δέρβαι*] *Δέρβη*, ut Act. A. c. 14 et apud Strabonem 12 p. 569; ubi in Isauriae confinio locatur.

Ibid. *Βαράτη*] Ptolemaeo *Βάρατα*, Tabulae Peutinger. M. P. 50 ab Iconio Barathe. nomine metropolitae sui Constantinus *τῆς Βαρατέων μητροπόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας* Constantinop. tertio p. 526 subscribit. noli tamen putare metropolin fuisse, quam dignitatem librariis debet, intempestive et satis inique eam Iconio auferentibus. paullo itaque rectius p. 675 *πόλεως Βαρίτης* dicitur.

Ibid. *Ὕδη*] Plinius Lycaoniae urbem in confinio Galatiae atque Cappadociae fuisse l. 5 c. 27 scribit. Rufus *πό-*

λεως Ὕδης est in Chalcedon. p. 526 qui Σίδης mendose p. 400.

394, 33. Ἰσαυρόπολις] Lycaoniae partem ad Taurum Ἰσαυρικὴν Strabo 12 p. 568 facit; nec male ergo Isauropolis huic provinciae tribuitur. Aëtius Ἰσαυροπόλεως Chalcedonensi adfuit p. 673. alii Isaura appellant, Ἰσαυρέων πόλιν Diodorus 18 p. 605, de qua Henr. Valesius in Ammian. 14 8. fuisse urbem latrociniis infamem nemo ignorat; atque haud scio an Laestrygonia sit Basilii Seleuciensis Vit. S. Theclae 2 12, sceleratorum hominum atque ex rapto viventium receptaculum. situs haud male convenit: dicit eam in Seleuciae Isauriaeque fuisse confinio, sed versus occasum eius provinciae totiusque Orientis, altissimis montibus impositam: διακειμένην ὡς πρὸς ἑσπέραν καθ' ἡμᾶς τε καὶ σύμπασαν ἑώαν γῆν, πολλοῖς δὲ καὶ ἰσονεφέσιν ὄρεσι διειλημμένην. incolis atque urbi a Laestrygonibus, quod eorum sectam atque instituta probarent, id nomen venit. sane Isauros Basilii aetate ab improba praedandi cupiditate fuisse instructissimos ex Chrysostomi epistolis, Zosimo atque aliis pluribus cognitissimum est.

395, 1. Κόρνα] haud eam Ptolemaeus, nec concilium Constantinop. primum, ut Carolus a S. Paullo monuit, ignorat.

Ibid. Σάβατρα] consentit Tabula, quae Iconio M. P. 44 semovet. Ptolemaeo Σαύατρα, unde in Chalcedon. p. 673 Eustathius πόλεως Σαυάτρων. quae differentia ex sono est, uti in Σαυαδία et Σαβαδία, Καλαυρία et Καλαβρία, καλαύροψ et καλάβροψ, innumerisque aliis. Straboni 12 p. 568 Σόατρα, quam eandem esse recte Ch. Cellarius G. A. 3 4 p. 205 animadvertit.

Ibid. Πτέρνα] Πέρτα Ptolemaei est, cuius praesul Conon πόλεως Περσῶν Chalcedon. concilio p. 674 (et in veteri versione, quam L. Holsteinius versavit, Pertorum) subscripsit, et Nicaeno secundo p. 53 Epiphanius Πέρτων.

Ibid. Κάρνα] imo Κάννα, ut apud Ptolemaeum et Chalcedon. concil. p. 646, ubi Eugenius Cannorum et p. 526 πόλεως Κάννων nomen inter Lycaoniae praesules adscribit.

Ibid. Γλαύαμα] suspicor hanc in Ptolemaei Δαύμανα, ut ms Palatinus praefert, absconditam latere; nec forte alia habenda est Ὑδαμαντὸν concilii Chalcedon. p. 674; quamquam quo vero nomine fuerit, prorsus ignorem. Ῥίγνον nondum inveni.

Ibid. 3. ὑπὸ κονσουλάριον] Phrygia Salutaris praesidi paruit, non consulari, ut ex Notitia imp. Orient. c. 1 com-

pertum habemus. Amachius ἄρχων τῆς ἐπαρχίας τῆς Φρυγίας, qui dein ἡγεμὼν praeses iteratis vicibus, est apud Socratem H. E. 3 15. Suidas rem eandem referens in Ἀμάχιος parvae urbis Phrygiae praesidem facit, ἄρχοντα μικρᾶς πόλεως Φρυγίας, satis imperite exscriptis Malchi aut alius auctoris verbis. suspicor scriptorem, quicunque fuerit, τῆς μικρᾶς Φρυγίας dedisse, idque, cum in parva urbe Mero res fuerit acta, πόλεως addito vocabulo auctum. parvam autem Phrygiam hanc fuisse dictam ex Stephano in Εὐκαρπία constat.

395, 4. *Εὐκαρπία*] pagus fuit Phrygiae, ab ubere frugum vinique proventu id nominis sortitus, Metrophane, quem Suidas Eucarpia ortum adfirmat, apud Stephanum auctore. quod vero primo loco ponitur, id metropolin fuisse Phrygiae Salutaris, uti L. Holsteinius in Geograph. S. autumabat, argumento non est: nam et alia sunt in Synecdemo exempla urbium, qui principem locum in catalogo occupant nec metropoles fuerunt; et Synecdemus civilis est, neque ad metropoles semper attendit. Synnada provinciae caput fuisse suo loco dicetur.

Ibid. *Ἱεράπολις*] celebrem hoc nomine urbem in Pacatiana vidimus; diceresque ex ea provincia librariorum socordia in Salutarem Phrygiam migrasse, nisi concilium Nicaenum secundum Hierocli adstipularetur: cum enim p. 346 Nicolaus Hierapoleos Pacatianae subscripsisset, nomen suum inter Salutaris Phrygiae praesules p. 357 Michael Ἱεραπόλεως profitetur; et ne de vitio cogites, p. 597 atque alibi eundem reperies. itaque duas Phrygiae, alteram Pacatianae alteram Salutaris, Hierapoles agnoscamus, et hac Geogr. S. ornemus.

Ibid. *Ὄστρους*] Ὄτρος, cuius episcopus πόλεως Ὄτρου in Chalcedon. p. 673, in Nicaeno secundo τοῦ θρόνου Ὄστρου p. 358 dicitur. Plutarchus τὰς λεγομένας ἐν Φρυγίᾳ Ὀτρύας in Lucullo p. 497 appellare videtur.

Ibid. *Σεκτόριον*] hoc, utpote proxime ad Στεκτόριον, quo vero nomine fuit, accedens, e mss arripuimus. Ptolemaeo vulgo Ἰστρόριον, sed vetus interpres Stectorium legit, quod et mss Coislinianus et Barberinus, de quo Holsteinius ad Geograph. S., praeferunt. Ioannes presbyter τοῦ θρόνου Ἐκτορείου Nicaeno secundo p. 357 nomen adscripsit, et p. 53 Ἐκτορίου.

Ibid. *Βρούξος*] verum est Βρούζος, unde numi Βρουζηνῶν et Βρουζίνων, ut in Thes. Britan. tom. 2 p. 234, de quibus egregie Harduinus in Num. urb. illustrat. Ptolemaeus, cui Δροῦζον, hinc auxilium accipit.

395, 5. κλῆρος Ὀρίνης] lege ὀρεινῆς. intelligi credo Phrygiam Paroreiam sive montanam, de qua Strabo 12 p. 577: ἡ μὲν οὖν παρωρία ὀρεινήν τινα ἔχει ῥάχιν, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἐκτεινομένην ἐπὶ δύσιν. Κλῆρος dicitur solemni more, quo vox de agris sorte divisis et dein de aliis quibusvis usurpatur. vide Cl. Dukerum in Thucydidem 3 50, et quos ille appellavit.

Ibid. κλῆρος Πολιτικῆς] sic mss edere, Holsteinio accredimus, etsi quae Phrygiae pars sit, in obscuro maneat. si coniecturis in re incerta indulgere liceat, dixerim eos Phrygiae agros signari qui usui publico reipublicae serviebant, atque eos in primis in quibus greges dominicos pascebant. fuisse in Phrygia imperatores Valentinianus et Valens l. 19 c. Th. de Praetoribus testabuntur; *satos de Phrygiae, gregibus* 20 *quatuor equos, subiugandos quadrigis, hoc est, simul octo, duobus maximarum editionum praetoribus dari sancimus.* simili fortasse ex caussa regio Aphrodisias antea Politice Orgas fuit appellata apud Plinium N. H. 5 30. de Debalacia nihil habeo monere, utpote nusquam lecta.

Ibid. Λυσίας] nota e Strabone Plinio et Ptolemaeo urbs, cuius numi Λυσιαδέων nomen praeferunt. Philippus Lysiadis est in Chalced. p. 646.

Ibid. Σύνναδα] hanc provinciae metropolin concilium Chalcedonense p. 673 imponit; unde Synodorum metropolita, quamquam non sine vitio l. 24 Hist. Miscell. Tabula 32 M. P. Docimeo semovet. vide Vales. in Socrat. H. E. 7 3.

Ibid. 6. Πρύμνησος] Prymnesia Ptolemaeo et Chalced. concil. p. 673. vulgo quidem Πρυμνιάσση ibi appellatur, sed verum Latinus interpres servavit, et Constantinop. tertium p. 675.

Ibid. Ἴψος] urbem nobilitavit, quod prope eam depugnatum est, memorabile praelium, quo Antigonus a coniuratis ducibus victus atque interfectus est apud Plutarchum in Pyrrho p. 384. Ἄψος perperam Nicaeno secundo p. 161.

Ibid. Πολύγωτος] Πολύβοτος oportuerat. Georgius presbyter πόλεως Πολυβάτου est in Nicaeno secundo p. 358, hinc refingendus. vide Cellarium G. A. 3 4 p. 168.

Ibid. Δοκίμιον] addunt Schelstratenus et Bandurius μητροπόλεως titulum; quo ornatum unquam fuisse exiguum oppidum et solo marmore nobile haud constat. verius suum sibi locum Μητρόπολις in principe editione occupavit: binas enim eo nomine in Phrygia fuisse e Stephano novimus, quo-

rum fortasse haec apud Athenaeum l. 13 p. 574 obvia. *Δοκίμειον*, ut eo redeamus, Stephano, *Δοκίμαιον*, non sine errore, Ptolemaeo, *Δοκιμία κώμη* Straboni l. 12 p. 577. *Δοκίμιον*, plane ut hic, *ἐπαρχίας Φρυγίας Σαλουταρίας* Ephesino concilio p. 534. vide Norisium Dissert. 1 de Epoch. Syro-Maced. p. 14.

395, 7. *Μῆρος*] est apud Socratem H. E. 3 15 et Sozomen. 5 11, ubi Valesium vide. nec crede tamen posteriore aetate Comopolin fuisse appellatam; neque enim Constantinus imperator l. 1 Them. 1 id adfirmabit, sed Merum fuisse *κωμόπολιν* sive grandem vicum, qui ad urbis amplitudinem proxime accederet, uti in Marci Evang. 1 38. Carolus a S. Paullo cum Myrum vocat, ab Actis conciliorum, ut Nicaeni secundi p. 357, ubi Damianus *Μύρων*, in fraudem impulsus est.

Ibid. *Νακολία*] urbem Phrygiae, cui Nacolia nomen, *πόλιν τῆς Φρυγίας ᾗ Νακώλεια προσωνυμία*, ad quam Valens Procopium profligaverit, Socrates H. E. 4 5 vocat. Basilius *Νακωλείας Φρυγίας* Chalcedon. concilio p. 578 subscripsit. ceteris *Νακόλεια*, ut Ptolemaeo et Zosimo 4 8. vide Ch. Cellarium G. A. 3 4 p. 144.

Ibid. *Δορύλλιον*] *Δορύλαιον*, uti Strabo; nisi forte *Δορύλλειον*, modo sanum id sit, cum Eustathio in Dionys. 815 voluerit. proxime fluvium sedem habuit, qui in Thes. Britan. tom. 2 p. 257 numo *Δορυλαέων* urnae incumbit, quamquam quo nomine fuerit nondum pro comperto habetur. Nic. Haymius Sangarium arbitratur, cui sane in Tabula Peutingerana accubat. at id flumen urbem alluisse cum certo haud constet, malim alterutrum amnium credere de quibus Cinnamus 5 1, ubi de Manuele Comneno, *διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου πορθμοῦ ἐπὶ Ἀσίας διαβὰς ἄχρι Δορυλαίου ἦλθε, περὶ ἄμφω τὼ ποταμώ, ὧν ὁ μὲν Βαθὺς πρὸς τῶν ἐγχωρίων, Θύαρις δὲ ἅτερος ὀνομάζεται.* adde 6 14 Nicetam Choniat. Annal. Manuel. 6 p. 88.

Ibid. *Μέδαιον*] *Μίδαιον* sive *Μιδάεον*, unde *Μιδαέων* numi apud Harduinum et Holst. in Stephanum.

Ibid. *δῆμον Λυκαῶν*] pesterius e ms eruit Holsteinius, e quo *Λυκαόνων δῆμος* formari oportet. *δῆμος*, ut saepe, pagum notat: Stephanus *Εὐκαρπία δῆμος τῆς μικρᾶς Φρυγίας*, et in *Δῆμος*. Lycaones in Phrygia Plinius 5 29 agnoscit, probe contra Harduinum a Ch. Cellario G. A. 3 4 p. 161 defensos.

Ibid. 8. *δήμου Αὐράκλεια*] forte *δῆμος Αὐλοκρῆναι*. Plinius Aulocrenas Phrygiae tribuit 5 29. *Marsyas*, inquit,

ibi redditur, ortus ac paullo mox conditus, ubi certavit tibiarum cantu cum Apolline, Aulocrenis: ita vocatur convallis decem mill. passuum ab Apamia Phrygiam petentibus. et 16 43. favet suspicioni Aquilas episcopus *Αὐλοκρῶν*, qui inter Phrygiae Salutaris praesules Chalcedon. p. 400 nomen suum profitetur. quia tamen *Αὐροκλέων* p. 246. dicitur, nihil decreverim. id addam, in Geograph. Sacra praeteriri haud debuisse.

395, 8. *δήμου Ἀλαμασσοῦ*] in concilio Chalcedonensi eius episcopus memoratur, diciturque *πόλις Ἀμαδάσση* p. 673, et in Constantinop. secundo p. 244 civitas Amadassenorum. rectius itaque *δῆμος Ἀμαδάσσης*.

Ibid. *δήμου Προπνίασα*] forte *δῆμος Πραιπένισσος*. Praepenissus est inter Phrygiae urbes apud Ptolemaeum, subscribitque Auxanon *πόλεως Πραιπενίσσου* Chalcedonensi p. 673. quod vero his pagis episcopi fuerint impositi, id argumento est fuisse *κωμοπόλεις* sive amplos et civium frequentia celebres pagos, unde et *πόλεις* Chalcedonensi concilio dicuntur. ceteroqui canones pago aut parvae urbi, cui vel unus presbyter sufficeret, episcopum negabant, ut synodi Sardicensis 6: *μὴ ἐξεῖναι καθιστᾶν ἐπίσκοπον ἔν τινι κώμῃ ἢ βραχείᾳ πόλει, ᾗ τινὶ καὶ εἷς πρεσβύτερος ἐπαρκεῖ·* et synodi Laodicenae 56, qui *περιοδευτὰς* sive visitatores, ut Dionysius Exiguus vertit, de quibus Beveregius plura, in eiusmodi pagos amandat; quamquam et id citra dubium est, haud raro praesulum ambitione optime decreta fuisse proterve conculcata, et quo plures suffraganeos, quos vocant, acciperent, pagis atque oppidulis episcopos datos. in Africa certe per contentiones Donatisticas incredibilem in modum praesulum numerus increvit, paullatimque villae fundi et vici suos sibi praepositos viderunt, sicuti et Collat. Carthagin. c. 181 colligas. sed haec ab instituto nos avocarent longius.

Ibid. 9. *ὑπὸ κονσουλάριον*] olim Lycia et Pamphylia uni proconsuli paruerunt; unde C. Porcius procos Lyciae et Pamphyliae in Thes. p. CCCCLVIII 6. sub Constantino praesidem habuerunt, ad quem l. 2 c. Th. de censu data est. diceres Decii tempore a Lycia iam fuisse distractam ob Pamphyliae praefecturam Martiano ab eo imperatore mandatam, in Actis S. Achatii apud Ruinart. p. 155, si bonae fidei semper ea essent monumenta. forte Theodosius secundus Lyciae suum praesidem imposuit, qua de re alias. fuisse vero consularem Pamphyliam Notitia imp. Orient. c. 1 docet.

Ibid. 10. *Πέργη*] editi omnes *Σύλλαιον* iungunt, acsi eadem urbs esset, prorsus contra verum: distinctissimae enim

fuerunt, singulis episcopis, ut ex Chalcedonensi concilio novimus, subditae. seriore quidem aevo dignitas metropolitana Sylaeum ornavit, eaque caussa est, cur in aliis Notitiis ὁ Πέργης ἤτοι Συλαίου episcopus memoretur. at nondum, cum Hierocles suam digereret, eo res redierat: distinguuntur enim utriusque episcopi in Constantinop. tertio. erat Perge provinciae metropolis, sicuti praeter Chalcedonense concilium p. 656 scholiastes Callimahi hymn. in Dian. v. 187 et egregius numus ab Ezech. Spanhemio (dissert. 9 de V. et P. Num. p. 591) productus ostendunt. secta dein in duas Pamphylia, quae tamen divisio Hierocle, quod supra patefecimus, posterior est, Perge Pamphyliae secundae, primae vero Side metropolis esse coepit.

395, 10. Σύλλαιον] Σύλαιον Constantino I. 1 Them. 14 et Constantinop. tertio p. 677, ubi Paullus πόλεως Συλαίου τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας, nec aliter Actis S. Stephani Iunioris, a Benedictinis vulgatis, p. 452, quae Lyciam hinc ordiuntur, etsi ipsi Σύλεον maluerint. putares itaque rectum id esse: at obstat Σύλειον Stephani et Syleum Livii. Salmasius in Solin. p. 549 Σίλλιον, nisi error ibi sit ab operis commissus, verum esse pertendit. Holsteinius Σύλαιον praefert ad Stephanum, atque Arriani Exped. Alexand. 1 27 Σύλλιον, χωρίον ὀχυρὸν ad hanc normam corrigit. ego in Arriano nihil muto, Σύλλιον et Σύλλειον ceteris praestare arbitratus. habet id Polybius Leg. 30, et, quam conformatione literarum Λ et Α deceptam nemo dixerit, Tabula Peutingerana. perperam ergo Ptolemaeus Σύλουον, et Chalcedonense p. 402 Σίλυον. oppidum haud multum Perga distabat.

Ibid. Μάγυδος] sic et Palat. et Coislin. mss Ptolemaei pro vulgato Μάτυλος. numi Μαγυδέων Thes. Britan. tom. 2 p. 189 id probant. quare non recte satis Magaedensium civitas Pamphyliae Constantinop. secundo p. 241, nec Μαγίδων πόλις Constantinop. tertio p. 502, nedum πόλις Μαῦδος Chalcedon. p. 672. verius Magydensium civitas p. 646 veteri interpreti.

Ibid. Ἀτταλία] nota urbs e Strabone est circa Corycum posita. Suidas in Κωρυκαῖος sitam ait ad Corycum promontorium, haud obscure Corycum Ciliciae cum cognomine Pamphyliae oppido confundens; quem eundem errorem Salmasius in Solin. p. 545 reprehendit in Demetrio, quo Stephanus teste usus fuit. Ἀτάλων episcopus, qui Ephesino interfuit concilio p. 535, hinc fuit, appellarique Ἀτταλέων debuerat. ceterum seriore aetate urbs ab Alexio imperatore metropolitana iura, quemadmodum Notitia Iac. Goari docemur, impetravit. hinc explica, quod ceteroqui absurdum videri

posset, scholion Balsamonis et Zonarae tom. I Canon. Beveregii p. 107: *Παμφυλία ἐστὶν ἡ τῆς Ἀτταλίας ἐπαρχία.* vide quoque Tzetzen Chiliad. 6 72.

395, 10. *δήμου Οὐλίαμβος*] ab aliis ut hic nobis pagus explicetur exspecto, gratiam relaturus si eadem opera binis sequentibus, qui meam frustra implorarunt, succurrere voluerint. meminit sane Notitia Iac. Goari *Δικιοτανάβρων*, videnturque eadem ac *Κάνανρα*, nec hilum tamen iuvant. Carolus a S. Paullo non aliam esse ac Zenopolim fidenter adfirmat, quam nos Isauriae fuisse pro comperto habemus.

Ibid. 11. *Ζοβία*] lege *Ἰοβία* et mox *Τερμεσσός*. tribus his oppidis tempore synodi Constantinopolitanae sub Flaviano unus episcopus fuit, qui inter Acta Chalcedon. p. 239 *τῆς κατὰ Τερμισσὸν καὶ Εὐδοκιάδα καὶ Ἰοβίαν ἁγίας θεοῦ ἐκκλησίας* dicitur. Ephesinae synodo p. 535 Timotheus *πόλεως Τερμησσοῦ καὶ Εὐδοκιάδος* subscripsit, unde alii Ioviam paruisse coniicias. Leone vero imperatore, quod synodica provincialium epistola docemur, et Eudocias et Termessus singulis praesulibus dicto audientes fuere. montibus Termessus supra Phaselidem circa angustias, per quas in Milyadem transitus, erat adposita. vide Cellarium G. A. 3 4 p. 196.

Ibid. *δήμου Μενδενέω*] nisi me omnia fallunt, est hoc Ptolemaei *Μενεδήμιον*. itaque *Δῆμος Μενεδήμιον* refingamus.

Ibid. 12. *δήμου Σώκλα*] imo *Πώγλα*, ut idem geographus. Paullus *πόλεως Πούγλων* inter Pamphylios nomen in Chalcedon. p. 672 profitetur.

Ibid. *Σίνδα*] *Ἴσινδα* oportuerat, quod L. Holsteinius ad Geogr. S. monere haud praeteriit, simile mendum e Strabone et Stephano ad huius *Ἄμβλαδα* eluens. concilio Ephesino p. 585 *πόλις Ἰσιωδῶν* perperam appellatur, rectius Chalcedonensi p. 672.

Ibid. *Βέρβη*] sic mss. *Βάρβη* aliis notitiis. utrum praestet, in tam pertinaci veterum de oppido silentio haud temere finivero.

Ibid. *Σινδαύνδα*] et hoc e mss. crederes hinc fuisse Neonem episcopum *πόλεως Σιλιάνδου Παμφυλίας* in concilio Chalcedon. p. 556, nisi aliunde liqueret Syllii, de quo supra, praesulem fuisse. vide p. 672 Actorum eorum. itaque de hac et sequenti Myodia nihil profitebor aliud quam obscurissimas videri. inveni quidem in Notitia Iac. Goari *Μυλόμην ἤτοι Ἰουστινόπολιν*, pro qua Iustinianopolin N. Alemannum in Procopii Hist. Arc. c. 11 legisse constat: sed ea ab auxilio ferendo tantum abest ut omnia conturbet.

Ibid. 13. *Χωριομυλιαδικά*] iungere haec manu exara-

tos codices Holsteinio accredimus, nec tamen urbem eo nomine Pamphyliae fuisse, quae eiusdem in Stephani *Μιλύαι* suspicio erat. Milyas a Ptolemaeo Pamphyliae contribuitur: hinc *τὴν Μιλυάδα χώραν* in Lyciae Phrygiae et Pamphyliae finibus apud Arrianum Exped. Alexandr. 1 25 et Strabonem 12 p. 570 appellarunt. verum ergo fuerit *χωρία Μιλυαδικά*, ut pagi eius regionis intelligantur.

395, 13. *Ὄλβασα*] iurares *Ὀλβίαν* esse, quam omnes, si Stephanum exceperis, meritum propterea Casauboni Salmasii atque aliorum animadversionem, Pamphyliae transcribunt. ne quid tamen mutetur, Ptolemaeus auctor erit, *Ὄβασα*, sive, ut Coislin. ms, *Ὄλβασα* Pisidiae haud multum a Comana, quo de oppido mox, contribuens. nec Pisidiae mentio illi nocere debet, cum finitimas esse provincias et plura eius oppida Hieroclem Pamphyliae suae vindicare apertissimum sit.

Ibid. *Λυσήναρα*] *Λυσινίαν* Ptolemaei esse non dubito: nam et reliquae Notitiae urbem agnoscunt, et Theodotus *Λυσινέων* in Chalced. concilio p. 402, sive Lysiniensis, ut in synodica ad Leonem imperatorem epistola, memoratur.

Ibid. 14. *Κόμανα*] non aliter Ptolemaeus, cui Ephestius Comanenus in synodica epistola adstipulatur: nam operam Carolus a S. Paullo abutitur, cum Comacenum eum esse iubet. huc refert Harduinus numum *ΙΕΡΟΚΑΙΣΑΡ. ΚΟΜΑΝΕΩΝ*, probabili coniectura: propius enim hinc Hierocaesarea quam ab oppido Pontico Cappadocicove distat.

Ibid. *Κόλβασα*] *Κόρβασα*, quemadmodum Ptolemaeus, unde Corbaseus episcopus, ut Carolus a S. Paullo admonuit, in concilio Constantinop. sub Menna.

Ibid. *Κρέμνα*] *Κρῆμνα*, quam coloniam Romanos deduxisse Strabo et Ptolemaeus testantur. sita erat in loco praerupto, quae fortasse nominis caussa, undique fossis depressissimis munita apud Zosimum 1 69, ubi tamen male Lyciae tribuitur.

Ibid. *Παμένου τεῖχος*] *Ἀνεμοτεῖχος* mendose Constantino l. 1 Them. 14, ut *Πανεμοτειχειτῶν* numi mostrant. *τεῖχος* autem in hac compositione arcem notat; quam rem cum pluribus exemplis L. Holsteinius ad Stephanum stabilire constituerit, eaque absint ab eius notis, en tibi ea ex schedis, quarum mihi copiam fecit vir clarissimus I. Ph. D'Orville. *τεῖχος multis in locis veterum non solum murum sed et castellum vertendum est: significat enim locum munitum. ita ferme semper apud Scylacem et Herodotum. sic* l. 1 c. 83 *Sardes vocat τεῖχος τῶν Λυδῶν, ubi inepte interpres*

murum Lydorum, et l. 7 c. 59, quem locum notavi ad Stephanum. Iustinus Cohort. ad Graecos: ἐπὶ τούτους γὰρ (τοὺς φιλοσόφους) ὥσπερ ἐπὶ τεῖχος ὀχυρὸν καταφεύγειν εἰώθασιν. *et Orat. ad Graecos Hercules inter alios labores Augiae* ὀχυρὸν τεῖχος *a sordibus purgasse dicitur: utrobique validum murum reddunt perverse.* ita νέον τεῖχος, Ἀβώνου τεῖχος, Ἡραῖον τεῖχος et παλαιὸν τεῖχος *in Steph.* Γάγαι. *atque ita accipe in oraculo Apollinis Atheniensibus dato* ξύλινον τεῖχος, *et vide ipsum Stephanum in* τεῖχος, *ubi* φρούριον *exponit. idem Iustinus dialogo cum Tryphone Platonem scribit et Pythagoram esse* ὥσπερ τεῖχος καὶ ἔρεισμα τῆς φιλοσοφίας· *velut murum et columen ait interpres, ego potius arcem et munimentum: nam et Homerus Iliad.* Α 407 τεῖχος Ἄρειον *vocat Thebas, quasi locum ab ipso Marte munitum, Martis propugnaculum.* haec vir doctissimus; quae etsi verissime observata sint, non ivero tamen infitias, murum apud Latinos eandem haud raro significationem possidere. vide Anton. Itiner. p. 446 et Wassium ad Sallust. Catilin. c. 61.

395, 14. Ἀριασὸς] gemina sibilante Ptolemaeus et ms Leid., nec discordante Theophilo τῆς Ἀριασσοῦ in Chalced. p. 672, tametsi perperam p. 556 πόλεως Ἀρκισσοῦ Παμφυλίας.

Ibid. Μαξιμιανούπολις] est in Notitiis et conciliorum Actis, sed situs, ut pleraeque huius provinciae, incertissimi. Κτῆμα, quod sequitur, publicum urbis agrum sive praedia indicat; quo modo βασιλικὰ κτήματα in Herodiani l. 1 c. 11 sunt villae principis, et l. 2 c. 6 τὰ πορρωτάτω τῆς πόλεως κτήματα, praedia ab urbe remotiora.

Ibid. 15. Ῥεγησαλάμαρα] credo pagi aut oppiduli esse nomen: solet enim Hierocles τὰ ῥεγέ, ex ῥεγεὼν accisum, illis praeponere; qua de re infra cum in Bithyniam devenerimus. pagus ipse, pariter ac Limobrama, mihi nusquam occurrit.

Ibid. 16. Κόδρουλα] forte Κόρδυλα praestiterit: certe Maras urbis episcopus in veteri Latina versione concilii Chalcedon. p. 100 Cordylorum et ms Κορδύλων, etsi vulgo nunc Κοδρύλων, et pessime p. 557 Κοδραλαίων, atque in epistola provincialium synodica Codri, appellatur. accedit Stephanus, Κόδρυλος, πόλις Παμφυλίας. haud equidem ignoro quid Abr. Berkelius ex eo fuerit architectatus, quo utique sine incommodo nunc facile carebimus.

Ibid. Δημουσία] sanumne hoc sit an mendosum, quemve locum cum insequente insederit, ut doceatur, aliunde exspectamus.

395, 16. *Παστοληρισσὸς*] si mss addicerent, *Πεδνηλισσὸν* Ptolemaei et conciliorum praeferrem.

Ibid. 17. *Σέλπη*] *Σέλγη* haud dubie est, quod et animadversum a Ch. Cellario G. A. 3 4 p. 198 videbis. monti erat imposita. *πολίχνη δ' αὕτη Παμφυλίας ἐστίν, ἐπὶ λόφου κειμένη* Zosim. 5 15.

Ibid. *Τριμούπολις*] vero nomine *Πριμούπολις* erat. hinc Timotheus *Πριμουπόλεως τῆς Παμφυλίας* in Chalcedon. p. 127 et p. 240 male *Πριαμούπολις* in Ephesino p. 528. id enimvero negligi non oportet, Tribonianum Primupoleos praesulem, qui Ephesino concilio scribendo adfuit p. 438, *Ἀσπένδου τῆς Παμφυλίας* dici, nec usquam Primupoleos episcopum ab eo distingui; praeterea in veteribus Notitiis Aspendi praesulem saepe memorari, et Primupoleos nullam esse mentionem. quae mihi res argumento est Aspendum nihil prorsus a Primupoli discrepasse, atque adeo perperam in Geographia S. distingui.

Ibid. *Σώδι*] lege *Σίδη*, quae deinceps metropolis Pamphyliae primae fuit. primum ea dignitate in concilio Constantinop. secundo p. 240 illustrata conspicitur, etsi in Chalcedonensi p. 437 Amphilochius eius episcopus inter metropolitanos, quos vocant, nomen adscripserit. numum *Σιδητῶν πρῶτα Παμφύλων* et alterum *Σιδητῶν λαμπροτάτης ἐνδόξου* explicuit Spanhemius dissert. 6 de V. et P. Num. p. 591.

Ibid. *Σέρνα*] assentior Holsteinio Sennensem in concilio Ephesino episcopum huic urbi imponenti: tametsi enim Nectarius *Συνέων* p. 439 scribatur, alibi *τῆς ἐν Σενέᾳ καθολικῆς ἐκκλησίας* nominatur. vide p. 529.

Λύβρη] sic et Dionysius Perieges. 859 in editione Guil. Hilli, quod sphalma typographi Ch. Cellarius G. A. 3 4 p. 199 putaret, nisi in Hieroclis notitia Pamphyliae etiam *Λύβρη* scriptum inveniretur. ego contra sentio. Dionysii pleraeque omnes editiones *Λύρβην*, etiam Ferrariensis a. 1512, prae se ferunt: nostrum vero a librario parum diligente est: nam ceteri scriptores consentiunt *Λυρβειτῶν* numis.

Ibid. *Κάσσα*] non alia est ac Ptolemaei *Κάσαι*, pro quo Cassae vetus eius interpres.

Ibid. 18. *Κότανα*] si Acta Ephesini concilii haud fallunt, *Κότενα* praestiterint: subscribit enim p. 549 Acacius *Κοτένων τῆς Παμφυλίας*, et p. 529, quamvis non sine levi mendo, *τῆς ἐν Κοπένοις ἐκκλησίας*.

Ibid. *Ὄρυμνα*] hoc mss approbant. huic episcopus fuit Paullus Orymnorum Ephesin. concil. p. 674, qui vitiose *τῆς ἐν Θρύμνοις ἐκκλησίας* p. 535. vide Nicaen. sec. p. 598.

395, 18. *Κορακήσιον*] situm erat in saxo praerupto, olim Ciliciae asperae initium apud Strabonem 14 p. 668. Matidianus *Κορακισίων* est in Ephesino p. 438, quicum paene conspirat *Κορακησίων* numus Thes. Britan. tom. 2 p. 282.

Ibid. *Σύεδρα*] desertum Ciliciae scopulum Florus a Salmasio emendatus 4 2, Lucanus parva Suedra 8 259, ab eodem sanitati restitutus, appellat: olim Synedris legebatur, prorsus ut Coislin. mss ex Suedra Ptolemaei *Συνέδραν* 5 8 fecit. vide in Solin. p. 542, et Kuster. ad Suidae *Αἰλιανός*.

Ibid. *Καραλία*] *Κάραλλις ἢ Καράλλεια* Stephano. concilii Ephesini Actis adfuit Solon *Καραλλίας*, p. 438, et Chalcedon. p. 672 Marcianus *πόλεως Καραλλίας* rectius Constantinop. tertio *τῆς Καραλλέων πόλεως τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας* p. 503. vide Holst. in Stephanum, et gentile hoc a *Κάραλλις* derivatum atque ab Ethnicographo neglectum observa.

Ibid. *Ὀλύβρασος*] *Κορυβρασσὸς* vere Holsteinius, cuius praesul, ab eodem appellatus in hanc rem, Nesius *Κορυβρασσοῦ* Ephes. concil. p. 438, perperam vero *τῆς κατὰ Κορυβοσύνην ἐκκλησίας* p. 529.

Ibid. 20. *ὑπὸ κονσουλάριον*] praesidi Lyciam Notitia imp. Orient. c. 1 subiicit, estque in Actis S. Claudii apud Ruinart. p. 866 Lysias praeses provinciae Lyciae; qui tamen non huic sed Ciliciae, quoniam in civitate Aegea commoratus dicitur, praefuisse videtur, ut bene vir doctus. iunctam Pamphyliae paullo ante observavimus. Malala tom. 2 p. 69 Lycaoniae olim connexam, sed a Theodosio secundo inde divulsam ac provinciam esse factam, Myrensi urbe ad metropoleos dignitatem provecta, adfirmat; quod si verum est, fortasse ultimis Theodosii primi imperatoris annis Lycaoniae est adiecta: tum enim Lyciae gravis inusta nota est, permissumque ut provinciales contumelioso nomine vulnerarentur. nec cum veritate tamen consentiet, a Theodosio iuniore Lyciam pristina iura reciperasse, siquidem priorem illi famam meritumque inter ceteras renovari censuerunt imperatores Arcadius et Honorius in l. 9 c. Th. de indulgent. crimin. forte rem eandem repetita lege Theodosius secundus iussit, eorumque scribendorum Malalae occasionem praebuit.

Ibid. *πόλεις λδ'.*] Plinius N. H. 5 27 suo tempore oppida 36 Lyciam habere, Strabo 14 p. 664 commune Lyciacum *τὸ Λυκιακὸν σύστημα* ex 23 civitatibus fuisse compositum, in quo Lyciarches aliique magistratus crearentur, refert. hoc loco numerus catalogo, qui mox sequetur, maior est.

Ibid. 21. *Φασύδης*] imo *Φασηλίς*, in finibus Lyciae et Pamphyliae posita apud Strabonem 14 p. 667. de Cylabra,

quem tanquam heroem venerabantur, Athenaeus 7 13. ex sequenti nihil, quod placeat, emergit. vide Ciceron. Verr. 4 10.

395, 21. *Γάγα*] Holsteinio in Stephanum *Γάγα* hoc neutrum videtur plurale, cui si quod simile esset exemplum, nec tot vitia huic notitiae inessent, assentirer. ab urbe et vicino amne, quem tamen Galenus *ἁπλ. φαρμακ.* 9 p. 123, etsi Lyciae oram parva navicula legeret, invenire potuisse negat, lapidem Gagatem appellatum volunt, qua de re Saracenus in Dioscorid. 5 146 et Rhodius in Scribonii Larg. Composit. 225, cuius tamen omnia puto non probabis. vide vero quas turbas hoc oppidum leviter in Eusebio de Martyr. Palaestin. c. 4 depravatum dederit: *εἴ τις ἄρα Πάγας ἐπίσταται, τῆς Λυκίας οὐκ ἄσημον πόλιν.* *si quis*, inquit, *Pagas novit*, *urbem Lyciae non obscuram.* Valesius Araxa, quod mss *ἀραπαγὰς* aut *ἀραγὰς* offerrent, quo nomine nusquam urbs in Lycia, videtur maluisse: Henschenius tom. 1 April. p. 59 Patara praeoptat; Ruinartus Actis Sincer. M. p. 320 in dubio est utri accedat. tu mecum *Γαγὰς* scribe, et compositos hos fluctus agnosces.

Ibid. *Ἀκαλισσὸς*] si hanc et alias Notitias exceperis, inventu difficilis erit.

Ibid. *Ἐλεβεσὸς*] legendum haud dubie est *Ἐδεβησσός*, quam urbem e mss Stephano L. Holsteinius et Abr. Berkelius restituerunt. *Ἐδεβησσός*, ait, *πόλις Λυκίας, ὡς Καπίτων Ἰσαυρικῶν α΄.* nollem vero a Berkelio probari coniecturam Hermolai Barbari in Plinio 5 27 Habessum in Edebessum mutantis. *oppida*, inquit, *Apyre et Antiphellos*, *quae quondam Habessus*, *atque in recessu Phellus.* nam compertissimum hinc est diversa oppida Lyciae Antiphellum et Edebessum fuisse, utpote distincte ab Hierocle memorata.

Ibid. *Λίμυρα*] hoc e ms vulgato [*λύμυρα*] praeferendum. sita urbs erat ad eiusdem cognominis amnem apud Strabon. 14 p. 666. videntur autem *τὰ Λίμυρα* et *τὴν Λιμύραν* dixisse; sane *τὸν ἐν Λιμύρᾳ Διάτιμον* Basilius M. epist. 218 laudat, et ex Ovidio Metamorph. 9 v. 645 haud ignotus est, *iam Cragon et Limyren Xanthique reliquerat undas.*

Ibid. 22. *Ἀρύκανδα*] nota satis urbs est ex Strabone Stephano et aliis, forte adposita ad Arycandum fluvium Plinii 5 27. male Petrus Diaconus *Ὀρικάνδων* Nicaeno secundo concilio p. 52.

Ibid. *Ποδαλία*] Stephanus *Ποδάλεια πόλις Λυδίας*, quod iure viri docti ex Ptolemaeo et Notitiis mutarunt: Ly-

ciae enim fuit. vide epist. provincialium synodicam tom. 9 concil. Labbei p. 339.

395, 22. *Χῶμα*] haud aliter Plinius et Ptolemaeus. Eudoxius *πόλεως Χώματος ἐπαρχίας Λυκίας* in Ephesino p. 536 memoratur. quae hanc excipit, mihi inaudita est, vereorque ut sine mendo sit. arbitrabar *Κορύδαλλα*, unde *Κορυδαλλέων* numus Thes. Britan. tom. 2 p. 262, et *ἐν Κορυδάλοις* (sive potius *Κορυδάλλοις*) *Ἀλέξανδρος ἀπὸ μοναζόντων ἐπίσκοπος* Basilio M. epist. 218, legi posse: sed id oppidum longius a vulgato distat, et fortasse in *Κομιστάραος*, quo Lyciae urbium index finitur, delitescit.

Ibid. *Μῦρα*] bene ms. metropolin fuisse praeter Malalam concilium Chalced. et Synodica provincialium ad Leonem epistola dubitare vetant. Basilius Seleuciensis Vit. S. Theclae 1. p. 272: *ἀπαγγέλλεται εἶναι κατὰ τὰ Μῦρα ὁ Παῦλος· τῆς Λυκίας δέ ἐστιν αὕτη βελτίστη καὶ φαιδροτάτη πόλις.* vetera Theclae Acta a Grabio Specileg. 1 p. 114 publicata *Μύραν τῆς Λυκίας* appellant, male, ac propterea corrigenda: paullo enim ante *ἐν Μύροις*.

Ibid. 23. *Ἀρνέα*] *Ἀρνεαί*, unde in pluribus Notitiis *ὁ Ἀρνεῶν*. Stephanus *Ἀρνεαὶ πόλις Λυκίας μικρά.* Cyaneae sunt apud Plinium 5 27.

Ibid. *Ἀπερλαί*] ita manu exarati libri. Ptolemaeo *Ἀπερραί*, Notitiis Iac. Goari *ὁ Ἀπρίλων* episcopus, perperam.

Ibid. *Φελλὸς*] hanc et illi oppositam Antiphellum Strabo 14 p. 666 atque alii describunt. *ἐν Φέλῳ Λολλιανὸν ἐπίσκοπον* Basilius M. epist. 218 commendat; ubi ex Vaticano ms *ἐν Φελλῷ* admitti oportuerat.

Ibid. 24. *Κάνδυβα*] Plinius et Stephanus hoc probant, *Κόνδυβα* Ptolemaeus, haud bene. Constantinus *πόλεως Κανδήβων* Nicaeni secundi p. 52 et *Κανδίκων* p. 355 hinc fuit; inserique adeo urbs haec Geographiae S. debuerat.

Ibid. *Εὐδοξίας*] Notitiae haud praeterierunt, estque, quod et Holsteinius monuit Photius Eudoxatorum provinciae Lyciorum in concilio Constantinopolitano sub Menna.

Ibid. *Πάταρα*] hanc nobilem fecit *delubrum Apollinis, quondam opibus et oraculi fide Delphico simile. ultra est Xanthus flumen et Xanthus oppidum*, inquit Mela 1 15. adde Strabonem 14 p. 665.

Ibid. *Κόμβη*] Ptolemaeo *Κόμβα*, et forte verius: nam *ὁ Κόμβων* non tantum est in Notitiis Iac. Goari, sed et Constantinus *πόλεως Κόμβων* Nicaeno secundo p. 356 subscripsit: unde mirere et hanc in Geographia S. esse neglectam.

395, 24. *Μίσαι*] verum est *Νίσα*, sive *Νύσα*, ut Coisl. ms e Ptolemaeo. ὁ *Νύσων* est in Notitiis. praefuit huic urbi episcopus Georgius, qui *πόλεως Νισσᾶ* Nicaeni secundi concil. p. 52 et *Νάσας* p. 355 dicitur.

Ibid. *Πίναρα*] sita urbs fuit ultra Xanthum flumen, non, uti vulgo locant, cis eum fluvium, si verum tradidit Arrianus Exped. Alexand. 1 25. episcopus *τῶν Πιννάρων* Theodorus cum Nicaeno secundo p. 52 inter Lycios nomen profiteatur, digna utique urbs fuerat cui in Geographia S. locus assignaretur.

Ibid. 25. *Σίδυμα*] ita ms, et verissime, ut ex Ptolemaeo et Plinio constat. addo Zemarchum *πόλεως Σιδύμων τῆς Λυκίας* concilio Constantinop. tertio p. 505 et Nicodemum *πόλεως Σιδύμων* Nicaeno secundo p. 52 subscripsisse. Theophanes de Marciano Chronogr. p. 89: *καὶ γενόμενος ἐν Λυκίᾳ, ἀρρωστίᾳ περιπεσὼν καὶ καταλειφθεὶς ἐν πόλει Σύδημα*, ubi sine dubio *Σίδυμα* oportet, quo et ms Barberini *Σίδημα* ducit. Holsteinius in dubio utrum *Σίδυμα* an *Δίδυμα* probaret fuit. vide ad Stephanum in *Δίδυμον* et *Σίδυμα*.

Ibid. *Τλῶ*] hoc e mss verum fuerit, modo *Τλῶς* legeris, quam urbem inter sex maximas Lyciae Strabo 14 p. 665 refert. Andreas *πόλεως Τλουίων* Chalcedon. p. 97 et *Τρόγλων* p. 399, ac Constantinus *Τλῶν*, qui *Τλωέων* dici debuerat, Nicaeno secundo p. 52 adfuerunt.

Ibid. *Τελμισὸς*] praestat sibilantem geminari, etsi Hesychius *Τελμισεῖς ἔθνος περὶ Λυκίαν*, et Clemens Alexandrinus Stromat. 1 p. 361 edit. Oxon. *ὥσπερ Τελμισεῖς τὴν δι' ὀνείρων μαντικήν*, et Basilius M. epist. 218 *ἐν Τελμεσσῷ Ἱλάριος ἐπίσκοπος*: alterum enim plerique veterum probare solent, interque eos Clemens ipse Protrept. p. 40. posita urbs erat in colle praerupto circa mare apud Arrianum Exp. Alexand. 1 28., sinuique nomen fecit. Lucanus 8 248: *magnosque sinus Telmissidos undae compensat medio pelagi.* sic malim: nam et Themissidos in manu exarato libro Fr. Oudendorpius invenit. vide Cellar. G. A. 3 3 p. 107 et Holstein. in Stephanum.

Ibid. *Καῦνος*] Cariae hanc urbem serior aetas Lyciae contribuit. arces eius Heracleum et Persicum Diodorus Siculus 20 p. 766 non praeteriit. ager circa urbem satis uber et fertilis erat, sed aër per aestatem et autumnum pestilentissimus, auctore Strabone 14 p. 651, unde valetudine habitantium, quod Mela ait, oppidum erat infame: passim cives febricitabant, pallidoque vultu morbum prodebant, quam in rem praeter Strabonem egregia habet Dio Chrysostomus orat. 32 p. 390. Hesychius

in *Καῦνος* dicit *Ῥόδου* esse *πόλιν*, quoniam Rhodiis subiecta fuit. descivere quidem ab his Caunii apud Livium 45 25, sed et in ordinem sunt redacti et a Romanis deinceps iisdem addicti, indice Strabone; quo iugo necdum exsoluti erant, cum Rhodiacam Dio Chrysostomus recitaret. *τίς γὰρ παρὰ Καυνίοις*, inquit p. 349, *γέγονε γενναῖος ἀνήρ; ἢ τίς πώποτε ἐκείνους ἀγαθόν τι πεποίηκεν; οἵ γε δουλεύουσιν οὐχ ὑμῖν μόνοις ἀλλὰ καὶ Ῥωμαίοις, δι' ὑπερβολὴν ἀνοίας καὶ μοχθηρίας διπλῆν αὐτοῖς τὴν δουλείαν κατασκευάσαντες.* quare cum ea fuerint misera conditione et inconsiderata temeritate, ne miremur ab eodem oratore p. 326 *τοὺς κακοβούλους τούτους Καυνίους* *pessime sibi consulentes Caunios* appellari.

395, 25. *Ἄραξα*] habent urbem Stephanus et Ptolemaeus. Theodorus episcopus *πόλεως Ἀράξων ἐπαρχίας Λυκίας*, sive *Ἀράζων*, ut perperam p. 673 concilio Constantinop. tertio, peius Stephanus *πόλεως Ἀράξου* Nicaeno secundo p. 356. subscripsisse dicitur. Bubon ex Plinio nota est.

Ibid. 26. *Ἠνόανδα*] *Οἰνόανδα* ex Plinio et Stephano: nam Ptolemaei *Οἰνέανδα* recta non sunt. prave concil. Constantinop. tertio p. 673 Georgius praesul *Ὑνιανδοῦ ἐπαρχίας Λυκίας*, et p. 533 *Οἰνιάνδων*, ac Nicaeno secundo p. 326 Georgius *Οἰνιάνδου* scribitur.

Ibid. *Βαλούρα*] *Βάλβουρα*, ut in Plinio et Ptolemaeo, cuius oppidi episcopus Chalcedon. concilio p. 524 Philippus *Βαρβουρέων*, et p. 666 *πόλεως Βαλβουραίων*, optime *Βαλβουρέων* p. 97 vocatur.

Ibid. *Κομιστάραος*] mihi, nisi Corydalla sit, nihil de ea innotuit.

Ibid. 27. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] *sub Vespasiano principe insularum provincia facta est*, Sextus Rufus ait Breviar. c. 10, *praesidisque imperio subiecta;* unde Diocletianus imperator ad Diogenem insularum Praesidem scribit l. 5 c. ubi caus. stat., eiusdemque meminerunt imperatores Honorius et Theodosius in l. 32 c. Th. de Navicul., ubi plura Gothofredus. agere praeses plerumque Rhodi solebat, quorsum cum hieme periculosus et saepe incertus esset cursus, frustra Rhodiis querentibus, imperatores Valens Gratianus et Theodosius aliud edixerunt l. 6 c. de Offic. rector. provinc. *civitas Rhodiarum*, aiunt, *iniuriam suam non tam decenter quam sero conquesta est. unde inviolabili observatione sancimus ut, quoniam tempore hiemis navigatio saepe periculosa est et semper incerta, in illis quinque urbibus, quae potiores esse ceteris asseruntur, vicissim hiemandum sibi iudices recognoscant.* neque enim dubitandum videtur quin sub iudicum nomine

praesidis complectantur; tantoque minus quod et alias iudices in Ictorum fragmentis praesides adsignificent, ut exemplis Corn. van Binkershoek Observat. 1 2 docuit pluribus. cave vero quinque urbes, in quibus vicissim hiemem transigere iubentur, de insulae Rhodi urbibus cum Guid. Pancirolo in Notit. imp. Orient. c. 102 interpreteris: tot illa non vidit, tribus olim superba, unde *τρίπολις νᾶσος* Pindaro Olymp. od. 7, sed quae in unam Rhodum, eiusdem cum insula nominis, deinceps coaluerunt, Strabone teste 14 p. 655. quinque urbes, nisi fallor, insulae sunt totidem, in hac provinica ceteris potiores: hoc ipsa imperatorum constitutio, ut admittas, requirit. nec obest sermonis usus: nam et Virgilius Delum Apollinis urbem vocat; neque Graecis quicquam familiarius quam insulam *πόλιν* appellare. vide Anton. Itin. p. 523.

395, 27. *Ῥόδος*] insularum provinciae metropolis Ephesino concilio p. 453 dicitur; Iornandi de Regn. Succes. ***Rhodus opinatissima insula et totius Adriae insularum metropolis***, qui rectius ***Aegei maris*** aut ***Asiae*** scripsisset. libertate a Vespasiano privata est apud Sueton. c. 8; unde citra dubium est Dionis Chrysostomi Rhodiacam ante fuisse recitatam quam Rhodiis libertas auferretur, in provinciae formam redactis: salvam illis libertatem p. 344 D, beatamque satis insulae conditionem, cui in Caria et Lycia civitates tributariae essent plures p. 341 C; adfuisse illis praeterea *τὸ ἑαυτῶν προεστάναι καὶ τὴν πόλιν διοικεῖν καὶ τὸ βουλεύσασθαι καὶ τὸ δικάσαι* p. 359 B significat; quae omnia inter provincias transcriptae haud sane conveniunt.

Ibid. 28. *Κῶς*] de hac et sequentibus Anton. Itin. p. 522. addam iustam Sopingio caussam defuisse cur haec Hesychii de Samo *Φυλλὶς ἡ Σάμος τὸ πάλαι*, mutaret et *Φυλλὰς* mallet. vulgato patrocinium nunquam Nicander negaverit Alexipharm. 149, ubi scholiastes *Φυλλὶς ἡ Σάμος.*

Ibid. *Μέθυμνα*] sic et Scylax, quem Ch. Cellarius G. A. 3 2 p. 15 ut sine vitio sit veretur, quoniam Straboni et Thucydidi *Μήθυμνα* placeat. ego haud damnaverim: nam et *Μέθυμνα* in Nicaeno secundo p. 349 legitur, et *Μεθυμναίων* numum Thes. Friderician. c. 5 29 ostentat. videtur et assentiri Galenus Method. Therap. 12 p. 166: *τριῶν γὰρ οὐσῶν ἐν Λέσβῳ πόλεων ἧττον μὲν εὐώδης καὶ γλυκὺς (οἶνος) ἐν Μιτυλήνῃ γεννᾶται, μᾶλλον δ' εὐώδης καὶ γλυκὺς ἐν Ἐρέσσῳ, κἄπειτα ἐν Μεθύμνῃ.* qui tamen cum de Antidot. 1 p. 427 *ἐν Μηθύμνῃ* praeferat, incertum relinquit utrum probaverit. itaque succedat *Μεθυμναῖος* apud Athenaeum l. 8 c. ult. et Maximum philosophum *περὶ Καταρχῶν* 459:

ἢ γύροις ἔνι κλῆμα Μεθυμναίου λελίησαι κατθέμεναι. iam si μέθυ originem dederit Μεθυμναίῳ, ut Athenaeus voluit, aut Μέθυμνα potius, utique ea se tueri poterit.

395, 28. Πέτελος] hoc nomine cum insulam nemo noverit, Carolus a S. Paullo Δῆλος substituit, quam supra sub Achaiae proconsulis ditione vidimus. mihi Τῆλος, de qua Strabo 10 p. 488, ex parte vocabuli haud male exstrui posse videtur, etsi gravius latere ulcus arbitrato. auctor catalogo praescripsit urbes se 20 recensurum, et 19 tantum memorantur: defit praeterea Carpathus celebri satis fama in hac provincia; itaque opem e mss fidelioribus optamus.

Ibid. 29. Προσελήνη] insula Πορδοσελήνη est, quam vocabuli foetorem vitantes Ποροσελήνην alii, alii Προσελήνην vocarunt: prius est apud Stephanum et plures alios, posterius in Chalcedon. synodo cui p. 530 et tom. 9 p. 173 Florentius Τενέδου, Λέσβου, Προσελήνης καὶ τῶν Αἰγιαλῶν subscribit, testificaturque se illis insulis episcopum fuisse; quas et coniunctas atque uni praesuli subditas ex Ephesino p. 671 colligas: videbis enim Lesboselenensem Ioannem, haud dubie Lesbo et Pordoselenae impositum. quae vero τῶν Αἰγιαλῶν nomine in Chalcedonensi signantur? novimus Αἰγιάλην, sive Αἰγίαλον, ut Suidas maluit, insulae Amorgi urbem, sed longius in Carpathium mare proiectam quam ut Lesbi episcopo subditam arbitremur. ergone a vero multum aberrabimus, si καὶ Αἰολίδων scribamus? constat enim Lesbum earum insularum principem et metropolin fuisse ex Eustathio in Dionysii Perieges. 536.

Ibid. Σύφνος] Σίφνος, ut ms Leid.; quam cum Stephano male Μερόπην vetusto nomine dici et Μερόην substituendam suspicatur Abr. Berkelius, haud sane attendit ad Plinii cum Stephano consensum 4 22.

Ibid. 30. Ἀμουργὸς] non aliter Ptolemaeus, Ἀμοργὸς alii. quod autem e mss profertur Ἀμολγός, id ex posteriore natum est, prorsus ut rempublicam depeculantes Attici poëtae ἀμολγοὺς et ἀμοργοὺς appellitabant. vide Kusterum ad Suidae Ἀμολγούς, et de insula Bochartum de Colon. Phoenic. 1 14.

Ibid. Ἀστυπάλαια] notissima insula est, cui cognominem in Samo urbem Polyaenus Stratag. 1 23 habet, sitam, ut Etymologus docet, παρὰ τὸν ποταμὸν Σχήσιον, qui forte Χήσιος esse debet. Χήσιον eius insulae promontorium Alexipharm. 151 Nicandri scholiastes novit, unde Χησιάδες nymphae isti poëtae, et Diana Χησιὰς Callimacho hymn. in Dian. 228.

396, 1. ὑπὸ κονσουλάριον] in Notitia imp. Orient. c. 1 praesidem Caria habet, atque apud Sozomenum H. E. 5 21: scribit enim τῷ ἡγεμόνι τῆς Καρίας Iulianus.

Ibid. Μήλιτος] Μίλητος est, urbs nobilissima, de qua Strabo 14 p. 635.

Ibid. 2. Ἡρακλείας Ὄγμοῦ] iungunt haec mss: verum est Ἡράκλεια Λάτμου, ita, quod Latmo monti assideret, dicta. quin et Λάτμος urbi nomen fuit, uti Strabo 14 p. 635 et Apollonii scholiastes 4 57. monuerunt, quo insignis etiam est in Polyaeni Stratag. 7 23 et Chalced. concil. p. 581, ubi Dionysius Λάγμου Καρίας, pro Λάτμου, qui p. 667 Ἡρακλείας Ἀτάλμου graviore peccato dicitur. in Nicaeno secundo Ἡράκλεια τοῦ Λατόμου p. 356. melius Constantinop. tertio p. 673 Ἡράκλεια Λάτμου ἐπαρχίας Καρίας.

Ibid. Ἀμυνδὸς] Μύνδος, de qua Strabo 14 p. 658 et Pausanias 2 30. perperam Nicaeno secundo p. 356 πόλις Μύβδος. Halicarnassus et Cnidus nobilitatae sunt et stilo minus egent; etsi hoc addi poterit, posteriorem deinceps Stadiam esse appellatam eoque nomine insigniri in Nicaeno secundo p. 52.

Ibid. 3. Κέραμος] neque maritimam hanc urbem, unde sinui nomen venerit, Strabo 14 p. 656 praeteriit. meminit etiam Galenus περὶ τροφ. δυναμ. p. 517. Hesychius: Κέραμος πίθος καὶ πᾶν ὄστρακον, καὶ δεσμωτήριον, καὶ ὀχύρωμα, καὶ πόλις Καρίας· ἡ δὴ δὲ ἐπὶ ὀχυρώματος. sic forte ultima ea legenda sunt. putem grammaticum illa ex criticorum scholiis in Homerum esse mutuatum: soliti enim fuere Iliad. ε 387 χαλκέῳ δ' ἐν κεράμου δέδετο diversis explicare modis atque aut de carcere aut de Cariae urbe Ceramo, loco munito posita, accipere. Eustathius in eum poëtae versum p. 425: ἄλλοι δέ φασι δεσμωτηρίῳ στερρῷ, λέγοντες Κυπρίους κέραμον καλεῖν τὸ δεσμωτήριον. οἱ δὲ πόλιν Καρίας φασὶ τὸν κέραμον, χάλκεον οἷον δοκοῦσαν καὶ τροπικῶς λεχθεῖσαν διὰ τὸ στερρὸν τοῦ τειχίσματος.

Ibid. Μύλασα] sic et Polybius Leg. 93 et Ptolemaei ms Coislin. et Μυλασέων numi. Μύλασσα Athenaeus 8 18, Dio 48 p. 425, atque alii, quos testes appellavit Ch. Cellarius G. A. 3 3 p. 104. est et in Thes. Fridericiano c. XII 17 numus Μυλλασσέων nomen praeferens, qui si huc pertineret, ut viro docto visum est, multa conturbaret. sed cave illi fidas, aut vera opineris quae de novem Cariae dynastis ad eum disputata sunt. numi inscriptio alia omnia docebit, si componatur cum illis quos Io. Massonus memorat Vitae Aristid. 2 7: inde enim ΑΛΛΑΣΣΕΩΝ legi oportere ap-

parebit, et in corruptis Thes. Frider. literis *ΟΛΒΗΝΩΝ* nomen dilitescere; praeterea *ΚΑΙ ΚΕΝΝΑΤ. ΔΥΝΑΣΤΟΥ* sanum esse, neque inde *ΚΑΙ ΕΝΝΑΤΟΝ ΔΥΝΑΣΤΗΝ* effici posse. cetera expediri nondum possunt, cum laceri et detriti fere hoc genus sint numi. erant Mylasa templorum multitudine referta magis quam hominum; quae caussa fuit quare Stratonicus, cum urbem ingressus esset eaque animadverteret, mutata solenni formula, *ἀκούετε ναοί* clamaret. vide Casaub. in Athen. 8 8.

396, 3. *Στρατονίκεια*] Dio 48 p. 425 Labienum, Parthicum imperatorem, Ciliciam occupasse atque Asiae urbes in continente sitas praeter Stratoniceam; qui si Cariam pro Asia scriptam reliquisset, cuius sane urbes Mylasa et Alabanda et Stratoniceam in primis nominat, rem nobis, quae veri fidem haud excederet, prodidisset. corruptissimum urbis nomen est concil. Constantinop. tertio p. 673, ubi Theopemptus *πόλεως Τροτολυκειάς ἐπαρχίας Καρίας* subscribit.

Ibid. *Ἀμυζῶν*] sic, uti apud Strabonem et Ptolemaeum, ms Leidensis. hinc Ioannes *Ἀμυζόνος* in Chalcedon. p. 400, et Philetus *Ἀμαζόνος*, levi peccato, in Ephesin. p. 437. Alinda ex Ptolemaeo et Stephano, a viris doctissimis correcto, atque aliunde notissima sunt.

Ibid. *Ἀλάπανδα*] ita vulgo. ms Leid. *Ἀλάβανδα*, quomodo praeter alios Dio 48 p. 425. tumulis fere incincta est apud Strabonem 14 p. 660, ut pleraeque in hac provincia urbes, collibus impositae. Aristophanes Avib. 293: *ὥσπερ οἱ Κᾶρες μὲν οὖν ἐπὶ λόφων οἰκοῦσιν, ὦ 'γαθ' ἀσφαλείας οὕνεκα.*

Ibid. 4. *Ὀρθοσιὰς*] *Ὀρθωσία*, quomodo Polybius Leg. 93 et ms Ptolemaei Coislin., Strabo atque alii. Diogenes *Ὀρθοσιαίων* est in Chalcedon. p. 98.

Ibid. *Ἄρπασα*] sita fuerunt ad amnem Harpasum apud Plinium 5 29. Phanias *πόλεως Ἁρπάσων τῆς Καρίας* adfuit Ephesino concilio p. 526.

Ibid. *Νεάπολις*] meminit eius Ptolemaeus. fuit hinc Dorotheus *Νεαπόλεως*, qui Nicaeno secundo p. 159 subscripsit. Bassonas enim *τῆς Νέας πόλεως* Chalcedon. concil. p. 99, quem huic urbi imposuit Carolus a S. Paullo, Pisidiae eiusdem nominis urbis praesul fuit, ut ante diximus.

Ibid. *Ὑλάρημα*] Stephano *Ὑλλάριμα πολίχνιον Καρίας ὕπερθε Στρατονικείας*, quemadmodum ea verba Is. Vossius ad Melam 1 16 correxit. *Ὑλάριμα* conciliorum Acta probant, ut Georgius *πόλεως Ὑλαρίμων ἐπαρχίας Καρίας* Constant. tertio p. 673 et Anthimus episcopus *πόλεως Ὑλαρίμων*

Nicaen. secundo p. 52. qui praesules etiam haud dubie indignarentur, si nullum sibi in Geographia Sacra locum viderent relictum.

396, 4. Ἀντιόχεια] Sozomenus H. E. 7 2 Ἀντιόχειαν τῆς Καρίας vocat, Phlegon Rer. mirab. 6 Ἀντιόχειαν τὴν πρὸς Μαιάνδρῳ ποταμῷ: huic enim urbs assidebat, mirandi operis ponte iuncto; quem horum Ἀντιοχέων numus ob oculos ponit in Thes. Britan. tom. 2 p. 269.

Ibid. 5. Ἀφροδισιάς] metropolin fuisse Cariae imperator Leo significat in epistola tom. 9 concil. Labbei p. 267, et Chalcedon. concil. p. 656. ἡ πόλις τῆς Ἀφροδίτης Damascio dicitur apud Suidam in Ἀσκληπιόδοτος: nam nostram esse dubitare vetat Photius cod. 242 p. 1050, e quo praeterea discimus haud multum afuisse a Maeandro fluvio. adde Stephan. Νινόη et Μεγάλη πόλις.

Ibid. Ἡρακλείας Ἀλαβοκόνος] sic ms Farnes., nec sine vitio tamen; quod qui tolli debeat, discordantium opiniones satis dubium fecerunt. Holsteinio, quoniam Stephano Heraclearum undevicesima est Καρίας ἡ λεγομένη Ἀλμάκιος μεσόγειος, et ab eodem Σαλμακὶς urbs Cariae recensetur, Ἡράκλεια Σαλμακὶς vero nomine fuisse videtur, praesertim cum ab Arriano neglecta non sit. cui accedere, etiamsi Menander episcopus opinioni favere videtur, cum Σαλμάκης Ἡρακλείας Chalcedon. concil. p. 667 dicitur, non possum. agnosco urbem Salmacida esse in Stephano, sed Heracleam fuisse nemo dixi. de Arriano alia res est, qui Σαλμακίδα quidem memorat Exped. Alexand. 1 p. 26, at Halicarnassi arcem; unde Heracleam hanc esse haud posse apertissimum est. praeterea haec Heraclea, Stephano teste, fuit mediterranea; cuiusmodi, si propter Salmacin fontem Halicarnassi posita fuit, ut vir egregius arbitratur, minus recte appellabitur, quod Halicarnassus mari paene esset incincta. ergone cum Berkelio in Stephano amplexabimur ἡ λεγομένη Ἀλκμᾶνι Λάτμος? equidem Heracleam Latmum Cariae urbibus libens asseruerim, nec probavero tamen viri confidentiam, qua coniectura, eaque incertissima, Stephani orationi inculcatur; ne nunc addam plurimum ea correctione a vestigiis mss recedi. quid itaque, dices? putem ἡ λεγομένη Ἀλβάκιος a scriptore venisse, eandemque esse prorsus quae Ptolemaeo in Caria Ἡράκλεια πρὸς Ἀλβάνῳ pro Ἀλβάκῳ appellatur. auctores habeo Suidam in Διογενειανός, ubi ὁ ἐκ τῆς Ἀλβάκης Ἡρακλείας τῆς ἐν Καρίᾳ Ἰατρός, et veteres Notitias, quae Ἡρακλείας Συαλβάκης et Σαλβάκης saepe meminerunt; Acta quoque concilii Chalcedonensis, quibus Menander Ἡρακλείας Σαλ-

βάκης Καρίας p. 581 subscribit. non diffitebor eum Σαλμάκης p. 667 nuncupari; quod cum ex priori facillime nasci posse constet, nihil nocebit; tantoque minus, quia Salbacen vetus interpres ibidem legit. itaque eadem urbs Heraclea Ἀλβάκιος Ἀλβάκη et Σαλβάκη dicta videtur ab Albaco Ptolemaei sive monte seu flumine: neque enim temere finiverim. nec quemquam morabitur sibilans litera urbis cognomini modo connexa modo detruncata, si meminerit quae ad Anton. Itin. p. 206 et 479 disputata fuerunt.

396, 5. *Τάβαι*] sic codex Lugdunensis et Stephanus. Basilius *Ταβῶν* est in Nicaeno secundo p. 52. numos *Ταβηνῶν* dabit Thes. Britan. tom. 2 p. 150.

Ibid. *Ἀπολλωνιὰς*] credo non aliam esse ac Apolloniam ad Lambanum, *Ἀπολλωνίας πρὸς Λαμβάνῳ*, pro quo *Ἀλβάκῳ* malim: certe *Ἀλβάνῳ* est in ms Coisliniano, in quo si et *Ἀπολλωνιὰς* inesset, quod mihi verissimum videtur, bene omnia haberent. Tynchanius *πόλεως Ἀπολλωνιάδος* Cariae provinciae est in Chalcedonensi conc. p. 667. Sebastopolin in Caria, nisi fallor, Theophanes Chronogr. p. 305 ad mare habet.

Ibid. 6. *Ἴασος*] sic et Archestratus, quod Holsteinium non fugit, apud Athenaeum Deipnosoph. 3 23: *ἢν δέ ποτ' εἰς Ἴασον Καρῶν πόλιν εἰσαφίκηαι.* ceteri *Ἴασσον* malunt, quam in insula eiusdem nominis positam ostendit Strabo 14 p. 658. Diodorus 13 p. 223 *Θάσον τῆς Καρίας* habet, quam Palmerius *Ἴασον* facit, probabili coniectura: Xenophon tamen eandem rem describens H. G. 2 p. 355 Cedreas ad Cerameum sinum a Lysandro occupatas adfirmat.

Ibid. *Ἔρεζος*] Notitiae ecclesiasticae *Ἔριζα* probant, unde Papias *Ἐρίζων* in Chalcedon. p. 399. vide Ch. Cellar. G. A. 3 4 p. 164. Marcianupolis quo olim nomine fuerit, cum nondum mihi pro comperto sit, de situ quidpiam finire nolim. idem de Anastasiopoli, cuius aliqua, ut e Carolo a S. Paullo videbis, in conciliorum Actis memoria est, dictum esto.

Ibid. 7. *χώρα πατριμόνια*] credo regionem indicari quae principis patrimonio erat contributa. commodissime autem Anastasiopoli iungitur, siquidem rei auctor perhibetur Imp. Anastasius in Gloss. Nomic. *Πατριμονιάλια, ὅσα ἕκαστος βασιλεὺς ἑαυτῷ κτᾶται ἀπὸ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐξευρὼν καὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόμητος τοῦ πατριμονίου.* quae tamen an in omnibus bonae fidei sint, sine crimine dubitari potest: nam cum coloni patrimoniales diu ante Anastasium imperatorem,

ut l. 1 et 2 c. de Fugitiv. et Colon. docemur, fuerint noti et a patrimonio nomen habeant, omnino res ipsa Anastasio videtur prior. atque in his ne ambigamus, possessiones faciunt patrimoniales per Asianam et Ponticam dioecesin et fundi patrimoniales per Mesopotamiam et Osdroënam provincias, quorum imperatores Arcadius Valentinianus et Theodosius in l. 6 et 8 c. de Fund. Patrimon. meminerunt, et Sacrum patrimonium l. 13 de Vectigal.; quod ultimum, tametsi Th. Reinesius App. Inscript. XX ita censuerit, comitem sacri patrimonii requirere merito addubites, eundemque adeo Anastasio priorem et sub Theodosii et Valentiniani principatu iam fuisse notum: nulla enim eius in Notitia imp. Orient., quod sciam, mentio; in qua sub dispositione comitis rerum privatarum praepositi gregum et stabulorum procuratoresque saltuum fundos patrimoniales c. 88 curant. fateor Fl. Peregrinum Saturnium moderantem inlustrem sacri patrimonii comitivam esse in veteri lapide. largior etiam eundem videri, qui comes et procurator in l. 16 c. Th. de Bon. Proscript. Arcadio et Honorio principibus dicitur. at is, ut legis argumentum indicat, patrimonii Gildoniaci comes, quem Notitia imp. Occid. c. 42 memorat, et procurator fuit. iam quod forma huius comitivae sit apud Cassiodorum ep. 6 9, id, ut comes patrimonii ante Anastasium fuerit, efficere non poterit, cum ab Anastasio Theodoricus eius rei exemplum sumere potuerit. verum hoc obiter. mss *χωρία πατριμόνια*, e quibus si *πατριμονιάλια* formaveris, fundos patrimoniales habebis.

396, 7. *Κίβυρα*] magna haec est Cibyra, a qua conventus Cibyraticus apud Plinium 5 29, in Phrygiae Cariaeque finibus posita, nec longe ab Antiochia ad Maeandrum teste Strabone 13 p. 630. itaque falsus est scholiastes Horatii Cruquianus in Ep. 1 6 33 scribens, *Cibyra vicus maritimus in Paphlagonia aut Lydia.* fuit quidem altera eodem nomine sed minor in Pamphylia apud eundem Strabonem 14 p. 667, quam si intellexit, errorem excusare quoque non poterit. a minore hac Cibyra Thema Cybyrrhaeotarum appellavit Constantinus l. 1 Them. 14; quod cum patria Anastasii Thaumaturgi in Synaxario Divionensi feratur, *χώρας μὲν ἦν Κιβυρραιωτῶν*, merito mireris D. Papebrochium tom. 1 Iun. p. 326 scribentem, *nihilo facilius explicuerim quae S. Athanasio patria: nam Kibyrrhoitarum in elogio nominata regio nulla nobis innotuit.*

Ibid. *Κοκτημαλικαί*] alio tibi coniectore, qui verum divinet, opus est, ego nihil hinc expedio.

Ibid. 8. *ἐπαρχία Ποντικῆς α'*] sic mss; quae lacera

esse apparet. credo ab Hieroclis manu venisse *ἐπαρχία Ποντικῆς διοικήσεως α΄ Βιθυνία*, *provincia Ponticae dioeceseos prima Bithynia.* orditur hinc dioeceseos Ponticae provincias, quas 11 fuisse, Bithyniam, Honoriadem, Paphlagoniam, Galatiam primam et secundam, Cappadocias duas, totidem Armenias, Helenopontum et Pontum Polemoniacum, ex Notit. imp. Or. c. 1, quae et Bithyniam consulari mandat, explorate novimus.

396, 9. *Χαλκηδών*] etsi primo loco inter Bythyniae urbes ponatur et concilio Constantinop. tertio p. 495 Ioannes *τῆς Καλχηδονέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας* subscribat, non tamen nisi nomine tenus metropolis fuit, salvis Nicomediae suo iure et privilegiis, ut Marcianus, cui honorarium hunc titulum debet, in Chalcedon. conc. p. 681 sciscit. *τὴν Καλχηδονέων πόλιν*, inquit, *ἐν ᾗ τῆς ἁγίας πίστεως σύνοδος διεκροτήθη, μετροπόλεως ἔχειν πρεσβαῖα ἐθεσπίσαμεν, ὀνόματι μόνῳ ταύτην τιμήσαντες, σωζομένου δηλαδὴ τῇ Νικομηδέων μητροπόλει τοῦ ἰδίου ἀξιώματος.* qui cum *Καλχηδόνα* urbem appellat, haud multum abest a *Καλχαδονίων* numis: olim enim *Καλχηδὼν* nuncupabatur. quod nomen atque *Καρχηδὼν* cum sono parum distent, praebita saepe librariis est occasio urbis utriusque confundendae, veluti cum Apsyrto Hippiatr. c. 33 p. 113 tribuunt *καὶ τοῦτο δὲ ἐκ τῶν Γεωργικῶν Μάγωνος τοῦ Χαλκηδονίου εὕρηται*, et Hierocli p. 116 *Μάγων δὲ ὁ Χαλκηδόνιος ἐν τοῖς Γεωργικοῖς.* neque enim Mago Chalcedonensis, sed Carthaginiensis fuit, cuius de R. R. libros, Punico sermone scriptos, Cassius Dionysius Uticensis Graeca lingua vertit apud Varronem R. R. 1 1. atque haud scio an huius Magonis nomen in his Stephani lateat: *ὁ πολίτης Καρχηδόνιος· Καρχηδόνιος ἦν σοφὸς μέγας καὶ Κλειτόμαχος ὁ Διογνήτου.* sic lacerum ante locum Menagius in Diogenem Laert. 4 67 et Berkelius constituerunt, recte, si quid ego video; qui si praeterea *σοφὸς Μάγων* (nam alterum tolerabile non est) correxissent, locum me iudice persanassent. ne vero a proposito longius aberremus, idem mihi vitium in his Strabonis videtur admissum 13 p. 609, ubi de Metrodoro Scepsio *διὰ δὲ τὴν δόξαν ἐν Καρχηδόνι γάμου λαμπροῦ πένης ὢν ἔτυχε καὶ ἐχρημάτιζε Καρχηδόνιος.* de Carthagine enim vera non videntur, siquidem Metrodori aetate nulla fuit, dudum a Scipione solo aequata. dicere posses Metrodorum aevum extendisse vixisseque donec a Caesare urbs instauraretur, ex Plinio, a Scaligero emendato, 36 6: *hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem Metrodorus Scepsius clarius quam Catullus dixit habere, quidquid habuisset Comata*

Gallia. at obstat Strabo, qui Metrodorum nondum victo Tigrane Mithridatis iussu peremptum prodidit; nec dissentit Plutarchus in Lucullo p. 580. itaque cum Is. Vossius in mss Plinianis ad Catullum p. 71 invenerit, et post eum Harduinus, *quem et res et domus ipsius clarius quam Catullus*, id et ego probavero, re, ut saepe, rem familiarem notante.

396, 9. *Νικομήδεια*] de nobilissima metropoli tantum dicam, amni fuisse appositam, quem Phrygem Themistius Orat. 24 p. 305 vocat: Nicomedienses enim rogat, arbitrenturne se *ποταμοῦ τοῦ Φρυγὸς τῇ φιλανθρωπίᾳ* ad ipsos complectendos esse accensum? nec verum tamen id eius fuisse nomen, sed Gallum. id ex Passione Cypriani, quam tom. 3 Thesauri Anecdot. p. 1648 ed. Martene complexus est, discimus: *ducti autem ad fluvium, qui vocatur Gallus, in Nicomediam civitatem, ut decollarentur.* Gallus autem cur Phrygius dicatur, cum simili cognomine Phryges fluvium habuerint, non eget verborum ambitu.

Ibid. *Πρίνετος*] *Πρένετος* Socrati H. E. 6 16, ubi emporium ex adverso Nicomediae situm perhibetur; atque ibi in Tabula Peutingera M. P. 28 a Nicaea conspicitur. vide Valesium in eum Socratis locum. *τὰ κατὰ Πραίνετον τῆς Βιθυνίας ἀγρίδια* Palladius Vit. Chrysostomi p. 75. continuator Theophanis, cuius verba exscripsit A. Pagius in Critic. An. 960 5, urbem nomen id indeptam adfirmat a Praeneto Bithynorum quondam tutelari deo.

Ibid. *Ἑλενόπολις*] Preneto vicinam Stephanus in *Πρόνεκτος* facit: neque enim alia est eius Drepane, ut ex Socrate H. E. 1 18 constat. apposita fuit fluvio Draconi a Constantino M, novo nomine decorata in matris honorem, quae ibi nata ferebatur, apud Procopium Fabr. Iustin. 5 2. Helenae instaurationem tribuunt Acta S. Luciani c. 5: *postea autem,* inquiunt, *quae nobis salutarem domini restituit crucem et magnum inter claros imperatores genuit Constantinum, veneranda Helena, quando revertebatur Hierosolymis, locum honorans in eo condidit civitatem, convocatisque habitatoribus ex iis quae circum circa erant regionibus, et effectis operibus publicis, validis eam cinxit moenibus et templum martyri exaedificavit maximum.* similia leges in Philostorgii H. E. 2 13; qui sane propterea coërcitionem Gothofredi non meruerat: neque enim aliud dicere voluit quam Helena auctore ac suadente Drepanen a Constantino fuisse ex vico in urbem commutatam. propter urbem erant calidarum aquarum balinea, ad quae Constantinus sub extrema vitae

properasse dicitur a Socrate H. E. 1 4 et Sozomeno 2 34. Eusebium paria scribentem vit. Constant. 4 61 interpres aliud dicere coëgit. seriore aevo, ut id addam, Helenopolis miserabili conditione fuisse videtur: refert enim Glycas Annal. 4 p. 327 Manuelem Comnenum appulisse *οὐκ ἔν τινι τόπῳ διαφανεῖ, Ἑλενοπήλει δέ τινι, ἣν οἱ ἀγροικότεροι ἐλεεινοῦ πόλιν καλοῦσιν*, appulisse Helenopolin, quam rusticiores Eleeinupolin, quasi dicas oppidum miserabile, vocant: recte enim Leunclavius hanc indicari animadvertit, et vocabuli paronomasia eius opinionem firmat; ut prorsus sine ratione illi Ph. Labbeus sit oblocutus.

396, 9. *Νίκαια*] Bithyniae metropolin esse ait Strabo 12 p. 565, notissimaeque eius et Nicomediae de primatu sunt contentiones; in quibus etsi victa discesserit, Nicomedia ad metropolis dignitatem elata, tamen Impp. Valentinianus et Valens, quoniam ea in urbe Augusti erant creati, eandem sed secundi loci metropolin esse iusserunt. verba legis Actis concilii Chalcedon. tom. 9. p. 101 inserta sunt; unde natam credidero multorum persuasionem, qua Chalcedonensis concilii tempore Nicaeam hac dignatione auctam arbitrati sunt. *διὸ δὴ ἐπειδὴ μητρόπολις*, inquiunt Augusti, *πάλαι ὠνομάσθη καὶ τοῦτο νόμοι παλαιοὶ περιέχουσι, τὰ αὐτὰ ἅπερ Νικομηδοῦσι νομοθετούντων ἡμῶν ὑπῆρξεν, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχειν δύναται τὸ ἀσάλευτα καὶ ἰσχυρὰ μένειν, καὶ εἰς τὸ ἔπειτα αὐξηθησόμενα.* sic illi, verborum ordine satis aspero, quem cum paullo aliter vetus interpres expresserit, eum audiamus. *propterea licet metropolitana olim est nominata et hoc leges antiquae continent, tamen legem nobis proferentibus nulla dubitatio esse poterit, eo quod haec immota et firma permaneant et temporibus futuris augenda.* praeteriit *ἅπερ Νικομηδοῦσι ὑπῆρξεν*, et bene me arbitro: non enim Nicaea prorsus Nicomediae fuit aequata, sed secundi loci metropolis, salvis omnibus verae metropoli, creata. *ἡ ἐν δευτέρῳ τόπῳ οὖσα μητροπόλεως ὀνόματι καλεῖται*, iidem Augusti aiunt in Epist. ad Nicomedienses p. 103. adduntur in eadem constitutione, qua Nicaea metropolis fit, quaedam de Bithynarcha eiusque solenni in metropoli processu, *προόδῳ*, quae vix alibi reperias.

Ibid. 10. *Βασιλεινούπολις*] gravis hac de urbe contentio inter Eunomium Nicomediensem et Anastasium Nicaenum in Chalcedonensi fuit synodo, utroque urbem sibi asserente. praeter alia Anastasius tom. 9 p. 98 *ἐγὼ δὲ δείκνυμι*, inquit, *Βασιλινούπολιν ἀεὶ ὑπὸ Νίκαιαν γενομένην· καὶ γὰρ ῥεγεὼν ἦν αὐτῆς. ταῦτα τὰ βουλευτήρια οἶδε· καὶ εἴποι, ὑπὸ τίνα ἦν Βασιλινούπολις, εἰ μὴ ῥεγεὼν ἦν Νικαίας.* *ego osten-*

dam Basilinopolim sub Nicaea semper fuisse: non regio fuit eius: id curia novit, et dicat curia, sub quo fuit Basilinopolis, si non fuit regio Nicaeae. sic vetus interpres. post dein plura in hanc rem addit, et Iulianum aut alium eo antiquiorem Basilinopolim urbis dignitate ornasse (*βασιλεύς τις Ἰουλιανός, ἢ οὐκ οἶδα τίς πρὸ αὐτοῦ, ἐποίησεν αὐτὴν πόλιν*), eumque ex Nicaea sumpsisse *τοὺς πραγματευομένους*, curiales, et Basilinopoli constituisse, valuisseque deinceps consuetudinem ut quoties Basilinopoli curiales deessent, Nicaea arcesserentur. e quibus manifesto apparet olim Basilinopolin fuisse vicum, atque urbis demum privilegia ab Iuliano aut alio quovis impetrasse; quamquam ego Iulianum fuisse putem, qui matri Basilinae eiusque memoriae id dederit. *ἡ Βιθυνῶν Βασίνου πόλις* in Epist. Synesii 66 non alia est, ut Abr. Ortelius iure suspicatus est, forte etiam ex animadversis emendanda: Basilinopolim enim constanter appellant, Liberatus etiam Diaconus Breviar. c. 13.

396, 10. *Κίος*] eandem ac Prusiadem esse nemo ignorat; etsi enim Cius novo eo nomine fuerit donata, pristini usus perpetuo mansit, qua de re Ch. Cellarius G. A. 3 8 p. 285.

Ibid. *Ἀπάμεια*] olim Myrlea, ut praeter ceteros Suidas in *Ἀσκληπιάδης* docet. coloniam fuisse ex Plinio Ep. 10 56 et ex Dione Chrysostomo orat. 41 p. 501 numoque Thes. Britan. tom. 2 p. 264, atque haud multum Prusa ad Olympum, quae et eius portu, si quidem nullo alio posset, uti solebat, fuisse disiunctam ex eiusdem Chrysostomi orat. 40 p. 495 novimus. adde p. 492 et quae ibi Casaubonus.

Ibid. *Προῦσα*] Plinius l. 5 c. ult. Prusam sub Olympo ab Hannibale conditam professus reprehensionem Salmasii in Solinum p. 616, Cellarii G. A. 3 8 p. 585 commeritus est, haud scio an iniuria; nisi enim fallor, Dio illi patrocinabitur orat. 43 p. 511. *εὖ γὰρ ἴστε*, ait Prusensibus, *ὅτι οὐ μεγίστη τῶν πόλεων οὖσα, οὐδὲ πλεῖστον χρόνον οἰκουμένη, πολλῶν γνωριμωτέρα ἐστί.* si enim Prusa Dionis aetate longissimum tempus non fuerit habitata, utique verius eius origo referetur ad Prusiam Hannibalis amicum, quam ad antiquiorem alium: Dio certe si Cyri aetate exstructam autumasset, non infitias ivisset *πλεῖστον χρόνον* fuisse cultam et civibus frequentatam. abit Strabo 12 p. 563 in alia omnia, et a Prusia, cui bellum cum Croeso fuit, aut, uti Stephanus legit, cum Cyro, excitatam adfirmat; quod tantum indicio est de urbis origine variatum fuisse sententiis. quin si Palmerii opinionem sequaris atque in Strabone et Stephano *τοῦ πρὸς Κίερον πολεμήσαντος* legas, Straboni et Plinio optime conveniet:

Prusias enim Claudus, quem Cierum occupasse et Prusiadem appellasse Memnon c. 29 prodidit, Hannibalem hospitio excepit. id si nolis, ut ego sane sprevero: neque enim credibile est geographum Prusiam signare et ab aliis discernere ex bello cum ignobili oppido, et quod in alterius ditione erat, cuiusque nusquam praeterea meminit, gesto, voluisse. huc adde a Strabone Prusiam qui bello Croesum oppugnavit, apertissime distingui ab eo Prusia qui Hannibalem amicitia complexus est; a quo diversus non erit, si viri docti coniectura valeat. at nulli reges Bithynis Croesi fuerunt tempore: tacent enim Herodotus et Xenophon. quorum silentium etsi agnosco, vereor tamen ut recte inde cogatur nullos Bithyniae fuisse tum reges: nam quae Memnon c. 21 de Dydalso et Botira refert, ea mihi ad Xenophontis aetatem escendere posse videntur; et cum primos gentis eos reges fuisse non constet, quid vetat alios illis priores admittere? atque his firmandis Appianum Mithridat. p. 297 advocarem, nisi ampliorem is, ab eodem Palmerio Exercit. p. 156 in aliam formam mutatus, campum postularet. itaque praestiterit discrepantes Plinii et Strabonis de Prusae initio opiniones et sibi contrarias fuisse profiteri.

396, 10. *Καισάρεια*] in Vita Nicetae Hegumeni c. 1 *Καισάρεια τῆς Βιθυνίας*. urbs haud magna erat in Prusae vicinia. Dio Chrysostomus orat. 47 p. 526, postquam de Nicomediensibus et Nicaenis non multum Prusa disiunctis dixisset, *τοὺς Καισαρεῖς*, inquit, *τούτους εὐγενεῖς μὲν ἀνθρώπους καὶ σφόδρα Ἕλληνας, πολὺ δὲ μικροτέραν οἰκοῦντας πόλιν.*

Ibid. *Ἀπολλωνιάς*] scribe *Ἀπολλωνία*. intelligitur huius nominis urbs ad Rhyndacum, quae in lapide LVIII, quem Praefat. Append. Inscription. Gudian. Fr. Hesselius vulgavit, *ἡ Ἀπολλωνιατῶν πρὸς τὸν Ῥυνδακὸν πόλις* dicitur. adde Plutarchum in Lucullo p. 498 et Tournefort Epist. 22 p. 192. est in concilio Constantinop. tertio p. 502 Anastasius episcopus *Θεοτοκιανῶν πόλεως ἤτοι Ἀπολλωνιάδος τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας*, qui vulgatum etiam in usu fuisse testatur. adde Nicaenum secundum p. 353.

Ibid. 11. *Δασκύλιον*] Dascylos Melae 1 18, ceteris cum nostro fere consentientibus. a Dascyle dictam volunt plerique, a loci ingenio Is. Vossius ad Melam, quem vide. Dascylae servata memoria est, ut Holsteinius admonuit, in epigr. Alexandri Aetoli, quod multo correctius quam aupd Plutarchum legitur, Salmasius in Solinum p. 580 vulgavit. sic enim Alcman: *καὶ Μούσας ἐδάην Ἑλικωνίδας, αἵ με τυράννων θῆκαν Δασκύλεω μείζονα καὶ Γύγεω.* erit tamen Dascy-

lae mentio hic incommoda, si valeat eruditissimi Bentleii animadversio in Horatii Od. 2 17: neque enim tyrannum Dascylen, Gygis patrem, fuisse, sed privatum, propterea que, nisi auctori potius errorem quam librariis impingas, *Κανδαύλεω* scripsisse, certe scribere debuisse. at quid si Alexander non fuerit secutus Herodoti de Gyge narrationem, sed Plutarchi in *Ἑλληνικοῖς*? quae utique maiorem veri umbram prae se fert. quid si etiam alium Dascylen ac Gygis patrem spectaverit? Dascylen Periaudi, a quo Dascylium fuerit appellatum, memorat Stephanus, atque eiusdem nominis Tantali filium scholiastes Apollonii 2 725 et 754.

396, 11. *Νεοκαισάρεια*] eius praesul Constantinop. tertio p. 668 *Νεοκαισαρέων τῆς Βιθυνίας* vocatur. Ariste deinceps dicta est, ut Acta Nicaeni secundi p. 353 innunt.

Ibid. *Ἀδριανοί*] numi *Ἀδριανῶν πρὸς Ὄλυμπον* urbem Olympo monti assedisse ostendunt; quam Aristidis patriam magna diligentia examinavit, veterum scriptorum locis in consilium missis, Io. Masson. Vit. Aristidis 3 3 etc. oppidi episcopus Nicephorus saepe in Nicaeno secundo *πόλεως Ἀδρανοῦς*, ut p. 51 et 572, dicitur, rectius David *Ἁδριανῶν* Chalced. tom. 9 p. 176.

Ibid. *Ῥεγεταταΐος*] hanc et quae sequitur *Ῥεγέδωρις* (id enim verum nomen opiner) ad Itin. Hieros. p. 573 abunde illustravimus. restat ut quid *ῥεγὲ* velit quaeramus. utraque *mansio* in l. 119 c. Th. de Decurion., altera *mutatio* Itinerario H. dicitur; unde colligas nominis utriusque initium mansionem vicumve notare. quod clarius patebit, si eam ex *ῥεγεὼν* detruncatam animadverteris, qua voce vicos et loca, quae urbe sunt minora atque inferiora Notitiae, ut illa Iac. Goari p. 365 signare solent. idem citra dubium faciet Anastasius praesul Nicaenus, in Chalcedon. concilio tom. 9 p. 98 de Tattaio et Doride haec profatus: *ὥσπερ Ταττάϊος καὶ Δωρὶς ῥεγεῶνές εἰσιν ὑπὸ τὴν Νίκαιαν, οὕτως ἦν πρὸ τούτου καὶ Βασιλινούπολις ὑπὸ τὴν Νίκαιαν.* utramque *ῥεγεῶνα* sive vicum nuncupat; et cum paullo post de Basilinopoli *καὶ ἡ πρότερον οὖσα ῥεγεών*, ait, *πάλιν μετὰ ταῦτα ἐγένετο πόλις*, apertissime significat eo se vocabulo locum urbis amplitudine et dignitate multo minorem intelligere. dictae autem regiones Nicaeae videntur, quod eius magistratibus ibi ius dicendi et coërcendi esset facultas: *regiones dicimus*, Siculus Flaccus de Agr. condition. p. 1 inquit, *intra quarum fines singularum coloniarum aut municipiorum magistratibus ius dicendi coërcendique est libera potestas.*

Ibid. 13. *ἐπαρχία Ὀνωριάδος*] facta haec et a Bithynia

abscissa est provincia a Theodosio secundo, cognomineque patrui eius donata. Io. Malala tom. 2 p. 69: *ἐποίησε δὲ καὶ ἄλλην ἐπαρχίαν, ἀπομερίσας ἀπὸ τῆς Βιθυνίας, ἥντινα ἐκάλεσεν Ὀνωριάδα, εἰς ὄνομα τοῦ αὐτοῦ θείου Ὀνωρίου, δοὺς δίκαιον μητροπόλεως καὶ ἄρχοντα Ἡρακλείᾳ, πόλει τῆς Πόντου.* qui tamen fallitur, cum Heracleam metropolin creatam adfirmat: ea enim dignitate Claudiopolis insignis fuit, uti Leo imperator in epist. tom. 9 Concil. p. 267 et Iustinianus Novella 29, qua Honoriadis abolito nomine provincia haec Paphlagoniae artissime connectitur, docuerunt.

396, 13. *Κλαυδιόπολις*] Bithyniae passim contribuitur a Ptolemaeo Galeno atque aliis; quod quare factum sit, facile perspicitur. vide Ant. Itin. p. 200. haud multum ab hac urbe Mantinium distabat; quod quoniam magni Sanctorum operis conditores nusquam reperire se potuisse professi sunt, ex Historia martyris Titionis apud Lambecium Biblioth. Caesar. 8 p. 212 firmabimus: *ὁ ἅγιος μάρτυς Τιτίων ἦν ἐκ τοῦ Μαντινίου τοῦ ὑπὸ Κλαυδιόπολιν τὴν μητρόπολιν τελοῦντος.* adde Socratem H. E. 2 38.

Ibid. 14. *Προυσιάς*] recte mss. est Prusias iuxta Hypium flumen, cuius cives in Doniana Inscriptione Class. V 177 *ΠΡΟΥΣΙΕΙΣ ᾿ΑΠΟ ΥΠΙΟ* dicuntur. Memnon c. 49 olim Cierum, a praeterfluente amne, fuisse appellatam indicat: assentior enim Palmerio et Holsteinio hanc eum Prusiadem, non illam quae et Cius, innuisse. *πόλιν Ἡρακλεωτῶν* pariter ac Tium c. 29 nuncupat, atque, utraque in potestatem redacta, regem Prusiam *ἐκ θαλάττης εἰς θάλασσαν τὴν Ἡράκλειαν περιγράψαι*, Heracleam undique ad mare circumdedisse; quae de Prusiade ad sinum Cianum vera esse haud possunt, in hanc vero egregie quadrant. sita haec erat ad Heracleae occidentem, ad orientem Tius; unde utraque potitus Prusias prorsus incinctos videbat Heracleenses. quae etsi bene habere videantur, non negavero tamen Memnonem utramque Prusiadem confudisse: nam quae de Argonautis c. 43 refert, acsi illi ad Cierum appulerint atque in eius vicinia Hylam amiserint, ea alii circa Cium contigisse adfirmant constanter. vide Apollonium 1 1178, Orpheum 635 et Valerium Flaccum 3 484.

Ibid. *Ἡράκλεια*] colonia Megarensium ad amnem Soonauten fuit, testibus criticis in Apollon. 2 748; quae cum magnam sibi potentiam multasque opes peperisset, gravissima calamitate a Triario, Mithridatici belli tempore, est oppressa apud Memnonem c. 53.

Ibid. *Τίος*] posita urbs erat ad flumen Billaeum, ut scholia Apollonii, ab Holsteinio in Stephanum correcta, 2

791 ostendunt. adde Ezech. Spanhemium Epist. 4 ad Morellium.

396, 14. *Κρατία*] de hac Ant. Itin. p. 200. corrupta videtur in his Galeni *περὶ τροφ. δυναμ.* 1 p. 312, cum in gelidissimo Bithyniae tractu collocantur *Νίκαια καὶ Προῦσα καὶ Κράσσου καὶ Κλαυδιούπολις καὶ Ἰουλιούπολις, ἀλλὰ καὶ Δορύλαιον, ἥ ἐστι μὲν ἐσχάτη τῆς Ἀσιανῆς Φρυγίας*: nam *Κράσσου*, etsi vocem *πόλιν* ex sequentibus addas, nihili est: ubi enim Crassopolis lecta scriptave? nihilo magis proficies, si cum Abr. Ortelio *Κράσου* legas et Crasum Phrygiae urbem intelligas, quoniam extra Bithyniae illa fines. sin, ut ego putem, *Κράτεια* scribatur, plana res erit: ea in Bithynia et Claudiopoli vicina, nec longe ab Iuliopoli, et recte propterea illis iungetur.

Ibid. *Ἀδριανούπολις*] meminit eius Imp. Novella 29 et Nicaenum secundum p. 52. unde locum illi in Geographia S. esse oportuerat.

Ibid. 16. *ὑπὸ κορίκτορα*] correctorem intelligit, cui et Notitia imp. Orient. c. 1 Paphlagoniam mandat. erat is medio loco consularem inter et praesidem, si dignitatem atque amplitudinem spectes, ut ex l. 8 C. Th. de Cohort. cognosces. in Italia correctorum, de quibus Ursatus de Notit. Roman. p. 641 edit. Graevii, antiquissima mentio est: extra eam rarius occurrunt, et binis tantum in provinciis, Paphlagonia et Augustamnica, cui utrique praeter Hieroclem Not. imp. Orient. hunc magistratum imponit. Synesius huius provinciae correctorem Marcianum philosophum *τὸν ἄρξαντα Παφλαγόνων* generali vocabulo appellat epist. 109. adde Pancirolum in Notit. imp. Orient. c. 156.

Ibid. 17. *Γάγγρα*] probe mss. concilio Ephesino p. 532 Bosporius subscribit *Γάγγρων τῆς μητροπόλεως ἐπαρχίας Παμφυλίας*, perperam pro *Παφλαγονίας*, ut Sozomeno H. E. 3 14 *Γάγγραι μητρόπολις Παφλαγόνων*. dixisse veteres *τὰ Γάγγρα, τὰς Γάγγρας* et *τὴν Γάγγραν* ex Stephano notissima res est. adde Ch. Cellarium G. A. 3 8 p. 318.

Ibid. *Πομπηϊούπολις*] condita a Pompeio est apud Strabonem 12 p. 562. ludit ergo in voce imp. Constantinus l. 1 Them. 7, cum *πομπὴ γάρ εἰσι* ait *καὶ ὄνειδος καὶ ἐξουθένημα τοῦ ἀνθρωπείου γένους*, simul indicans urbem suo tempore vilissima fuisse conditione.

Ibid. *Σόρα*] sic Nicaenum secundum p. 52. Chalcedonense p. 664 *Σοῦρα*, Constantinus *Σώραν* l. 1 Them. 7, *Σωρὰ* Iustinianus Novella 29, ubi cumulos sive tumulos male verti Probabil. c. 13 ostendi, mecum, quod deinceps edoctus

sum, consentiente L. Holsteinio in Ortelii Sora. superest in iisdem Novellae verbis aliud quod morari possit; unde et hic illis locus dandus. *φαμὲν δὲ Γερμανικοπόλεώς τε καὶ τῶν προς Γαγγραν καὶ Πομπηΐου πολιτῶν καὶ Δαδύβρων καὶ Σωρῶν Ἀμαστρίδος καὶ πρός γε Ἰωνοπολιτῶν.* sic Holoander vulgavit, natique hinc sunt tumuli Amastridos. Hombergius in notis e ms, puto, adfert *φαμὲν δὲ Γερμανικοπόλεώς τε τῆς πρὸς Γάγγραν, Πομπηΐου πόλεως, Δαδύβρων καὶ Σωρῶν καὶ Ἀμαστρίδος καὶ πρός γε Ἰωνοπόλεως*, multo, me iudice rectius. difficile autem est, qui sex imperator Paphlagoniae has urbes dixerit, cum plane septem recensere videatur, Germanicopolin, Gangram, Pompeiopolin, Dadybra, Sora, Amastrin et Ionopolin; neque suspicio de numeris vitiatis incidere potest, siquidem diserte in sequentibus 12 urbes praetoris Paphlagoniae ditioni, sex Honoriadis et totidem Paphlagoniae, subiicit. mihi, ut Novellae sententia constet, Germanicopolis Gangrae videtur contributa ob viciniam ac propterea pro una sumi. metropolis provinciae Gangra praeteriri haud potuit, quippe ceteris dignitate praestans; illi vicinam Germanicopolin facit aperte imperator, *Γερμανικόπολιν τὴν πρὸς Γάγγραν* appellans. atque hinc videtur etiam derivandum, cur Germanicopolin Hierocles ceteraeque Notitiae spreverint, curque eius in conciliorum Actis mentio nulla.

396, 17. *Ἀμάστριον*] *Ἄμαστρις* Luciano passimque aliis et concilio Chalcedon. p. 96. Nicaeno secundo *Ἀμάστρα*, Constantino imperatori, itemque Nicetae Paphlagoni orat. in S. Hyacinthum XVII Iulii magni Sanctorum operis, qui eam Paphlagoniae aut orbis potius ocellum, in cuius portum Euxini Ponti accolae tanquam communem quendam mercatum commeent, appellat: *Ἀμάστρα ὁ τῆς Παφλαγονίας, μᾶλλον δὲ τῆς οἰκουμένης ὀλίγον δεῖν ὀφθαλμός, εἰς ἣν οἵ τε τὸ βόρειον τοῦ Εὐξείνου μέρος περιοικοῦντες Σκύθαι καὶ οἱ πρὸς νότον κείμενοι ὥσπερ εἴς τι κοινὸν συντρέχοντες ἐμπόριον τὰ παρ' ἑαυτῶν τε συνεισφέρουσι, καὶ τὰ παρ' αὐτῆς ἀντιλαμβάνουσι, πόλις ἑῴας τε πάσης λήξεως καὶ ἑσπερίου μεταξὺ κειμένη:* ubi plura in eius laudem sequuntur. adde schol. Apollonii l. 2 943, ubi perperam *Δάματρις*.

Ibid. *Ἰουνόπολις*] sic et Chalcedonensi concil. p. 95 et Nicaeno secundo p. 52. rectius Constantino l. 1 Them. 7 *Ἰωνόπολις*. petiit impostor Alexander *παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβώνου τεῖχος καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι*, apud Lucianum in Pseudomante: voti damnatum fuisse, *Ἰωνοπολειτῶν* numi, ab Harduino Vaillantio Spanhemioque producti, confirmant.

Ibid. *Δαδύβρα*] *Δαδίβραν* Constantinus l. 1 Them. 7,

sed perperam, appellat. peius multo Chalcedon. p. 664 Polychronius *Δαδύρων* dicitur: rectius Nicaeno secundo p. 52 Nicetas *Δαδύβρων*. vide Probabil. c. 13.

396, 19. *Γαλατίας*] deest *πρώτης*. Socrates H. E. 1 36 et 2 15 *μικρὰν Γαλατίαν* sive parvam Galatiam appellat et vetus lapis in Roma Subterran. p. 154, quod et Holsteinius vidit, ubi *Δόκιμος. χωρίον Γολόης μικρᾶς Γαλατίας*. *Ἀγκυρογαλατία* dicitur in Sardicensis synodi epist. tom. 3 Concil. Gener. p. 51, quod Ancyra huius esset metropolis. subditam autem consulari, quem *τοῦ ἔθνους ἄρχοντα* Sozomenus 5 11 nuncupat, fuisse, ex Notitia imp. Orient. c. 1 constat.

Ibid. 20. *Ἄγκυρα*] hoc iustum est. *πρώτη καὶ μεγίστη Γαλατῶν πόλις* Libanio Apologet. orat. p. 599, metropolis Galatiae in Theodori Syciotae Vita XXII April. saepissime dicitur. vide Ant. Itin. p. 143.

Ibid. *Ταβία*] erat in Trocmis, unde numus *CE. TPO. TAOYIANΩN*, Severianorum Trocmorum Tavianorum, in Thes. Britan. tom. 2 p. 233. plura Anton. Itin. p. 202, et de Aspona p. 143.

Ibid. *Κίννα*] habet hanc urbem Galatiae Vita Theodori Syciotae c. 8, et Nicaenum secundum p. 50. *Κιννηνῶν πόλις* concil. Constantinop. tertio p. 501. Ptolemaeo perperam vulgo *Κίαινα*, quod hinc corrigi debere codicis Coisliniani *Κίννα* adfirmat.

Ibid. *Ῥεγαναγαλία*] *Ῥεγελαγανία* oportuerat, quippe Lagania Tabulae et Itin. Ant. p. 142. eius praesul Euphrasius *Λασανίας* dicitur p. 95 concil. Chalcedon., verius *Λαγανίας* p. 662. dicta deinceps Anastasiupolis videtur, quoniam in Iac. Goari Notitiis illa memoratur, nusquam Lagania; quam coniecturam situs plausibilem facit. Lagania 24 M. P. Iuliopoli distabat, spatii medium secante Siberi fluvio, cui Syceon oppidum vicinum erat, Procopio Aedif. Iust. 5 4 auctore: Syceon vero cum 12 M. P. Anastasiupoli afuerit, non alia utique ea ac Lagania dicenda est. Vita Theodori Syceotae c. 2: ***in Galatarum regione est oppidum, quod Syceon appellatur, subiectum Anastasiopoli primi Ancyranorum principatus: distat autem Anastasiopoli*** 12 M. P.; ubi P. Franciscus Zinus, cui Latinam eam vitam debemus, haud dubie offendit ad *πρώτην Ἀγκυρανῶν ἐπαρχίαν*, ut ex primo Ancyranorum principatu perspicitur.

Ibid. 21. *Ῥεγέμνηζος*] *Μνίζος* est, cuius episcopus Andreas *πόλεως Μνίζου τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας* concilio Constantinop. tertio p. 501 subscribit. Nicaeni secundi concilii adfuit Actis eiusdem episcopus Leo, sed qui vitiosis-

sime p. 51 πόλεως Ἀμύνσου et p. 591 Μιζούης dicitur, melius p. 351. digna itaque fuerat quae in Geographia S. locum occuparet. vide Ant. Itin. p. 142: nam ῥεγὲ ut denuo explicemus, nihil fuerit necesse.

396, 21. Ἡλιούπολις] Heliopolin Galatiae Vita Theodori Syceotae c. 5 et 9 memorat; praeterea Meliphthongus Ἡλιουπολιτῶν Chalcedon. concilio p. 195 interest: unde sanum hoc esse diceres, siquidem et ceterae Notitiae conspirent. corruptum tamen est, et in Ἰουλιούπολις mutandum, tum quod Meliphthongus constanter alibi, ut p. 243 et 662 Ἰουλιουπόλεως scribatur, et concilio Constantinop. tertio p. 501 Martyrius τῆς Ἰουλιουπολιτῶν πόλεως, τῆς πρώτης τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας appelletur; tum maxime quod nulla in Galatia fuerit Heliopolis. de Iuliopoli Ant. Itiner. p. 142.

Ibid. 22. Γαλατίας Σαλουταρίας] Galatiam secundam appellat concilium Constantinop. tertium et passim alii. Zosimo est ἡ κατὰ Φρυγίαν Γαλατία 4 7, quod Phrygiae esset finitima. Notitiae imp. Orient. c. 1, uti nostro, Galatia salutaris, praesidi subiecta.

Ibid. 23. Πισινοῦς] verius Πεσσινοῦς vel Πεσινοῦς, de qua A. Itin. p. 201. metropolis provinciae erat; unde in concilio Constantinop. tertio p. 663 Constantinus Πεσσινουντίων τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας inter metropolitanos connumeratur. Vitae Theodori Syceotae c. 11 Pessinuntium metropolis, haud dubie quod in Graeco inesset Πεσσινουντίων μητρόπολις.

Ibid. Ῥεγεμαυρέκιον] sic mss, unde vicum fuisse, quem legere non memini, apparet.

Ibid. Πητινησὸς] non alia est ac Ptolemaei Πετενισός, sive, ut Palat. et Coislin. mss, Πετενησσός. habet et Notitia Iac. Goari.

Ibid. Αἰώριον] putabam, cum primum hoc oppidum considerarem, lucem hinc atque auxilium accipere Philostratum Vit. Sophist. 2 11 posse, καὶ Ἀκύλας ὁ ἐκ τῆς ἑώλου Γαλατίας: latere enim in voce ἑώλου Galatiae quandam urbem dudum mihi persuaseram, mirabarque doctissimum Olearium, spreta Salmasii admonitione, orientalem Galatiam vertisse, et serio defendisse ἕωλον Γαλατίαν recte, si opponatur Galliae Europaeae, dici, praesertim cum nemo Graecorum (nam Hesychii verba aliorsum spectant) aut Galatiam aut aliam quamvis ad orientem positam regionem tali titulo ornarit. postquam vero Αἰώριον pravum esse animadverti, suspicio incidit, fuissetne olim ἐκ τῆς Ὠλένου Γαλατίας in Philostrato; quam coniecturam Ptolemaei auctoritate constabilitam,

donec mss aliud iusserint, haud spernendam arbitrer. Ἀμώριον idem est ac Αἰώριον, ciusque vitiosi locum occupare debet: etsi enim id oppidum a multis Phrygiae tribuitur, serior tamen aetas Galatiae secundae accensuit, ut Constantinop. tert. p. 672, cui Theodorus Ἀμωρίου τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας scribendo adfuit.

396, 24. Κλάνεος] sic mss, quorum auctoritatem non esse spernendam Salomon Κλανέου τῆς δευτέρας τῶν Γαλατῶν ἐπαρχίας Constantinop. tert. p. 504 et 672 et Nicephorus Κλανέου Nicaen. sec. p. 355 ostendunt. male haec urbs ex Geographia S. exulat.

Ibid. Ῥεγετνακάδη] ita e mss profertur: tamen Holsteinius in Geograph. S. manu exaratum codicem Trocnada sive Ῥεγετρόκναδα praeferre monet, quod sine dubio rectius est: nam et Cyriacus Τροκνάδων Chalcedon. p. 663, et Theodorus Τροκνάδων τῆς δευτέρας Γαλατῶν ἐπαρχίας Constantinop. tertio p. 672, et Leon. Τροκνάδων Nicaeno secundo p. 355 subscribit. quoniam vero Cyriacus, cuius memini, Τροκμάδων in Chalced. p. 125 et 309 dicitur, forte Τρόκμαδα praestiterint ut a Trocmis, gente Galatica, nomen descendat.

Ibid. Εὐδοξιάς] haud multum disiunctam fuisse a Germiorum civitate, ex Vita Theodori Syceotae c. 8 apparet. eius episcopus Aquilas est in Chalcedon. p. 663, ut perperam nulla eius sit ratio in Geographia S. habita.

Ibid. Μυρικιῶν] hoc mss dant; nec quicquam mihi de urbe innotuit, quam Iac. Goari Notitiam non prorsus eam damnare.

Ibid. Γερμία] Γερμοκολώνεια Notitiae I. Goari p. 344, nec male, ut ad Itin. Ant. p. 201 videbis. aetate seriore Myriangelorum nomine haec colonia celebris fuit. Theophanes p. 203: ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς χάριν ευχῆς ἐν τοῖς Μυριαγγέλοις ἤγουν ἐν Γερμίοις, πόλει τῆς Γαλατίας. fallit enim I. Goar, cum Pythiae thermas, de quibus Procopius Fabr. Iustin. 5 3, intelligendas censet: illae in Bithynia fuerunt, Germia 16 M. P. a Pessinunte.

Ibid. 25. ὑπὸ κονσουλάριον] Vespasianus Cappadociae propter assiduos barbarorum incursus legiones addidit, consularemque rectorem imposuit pro equite Romano, apud Sueton. c. 8. sub Constantino praesidi, cuius in l. 41 c. de libral. causs. mentio est, paruit; neque alium Basilii M. aut Chrysostomi tempore magistratum habuisse videtur. ille epist. 78 et 94 ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας et epist. 86 ἡγεμόνα, hic ἡγεμόνα epist. 14 p. 596 nov. edit. nuncupat. denuo consulari mandata est a Theodosio secundo, cuius mihi rei

auctor est Firmus Caesariensis episcopus, in epistolis, quas A Muratorius in Anecdot. Graec. vulgavit. sic enim epist. 17 ad Soterichum: *ποιήσατε δὲ ἡμῖν καὶ τὸν ἄρχοντα μείζονα μὴ τῷ ὀνόματι μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει*: nam si provinciae praepositus, quem praesidem vidimus, titulo excellentiore fuerit donatus, utique ad consularis dignitatem evectus erit censendus. atque hoc epist. 16 ad Thalassium clarius innuit: *καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃν ἐπιφανέστερον ἡμῖν πεποίηκας σῇ σπουδῇ, χάρισαι τοῖς πράγμασιν, ὡς προσήκοντά σοι, γνωρίζεσθαι.* postulat Firmus ut Cappadociae primae consularis latiorem campum, ubi excurrere eius virtus et prudentia possit, accipiat, atque ad eum redeant urbes quae a Valente imperatore fuerant distractae et praesidi Cappadociae secundae subiectae. ea est sententia verborum, ad quae vir doctissimus offendisse videtur: *δὸς δὲ καὶ πόλεων προσθήκῃ τὴν ἀρχὴν εὐθηνεῖσθαι, ἵνα σοι περίβλεπτος διὰ πάντων ἡ πατρὶς γένηται.* recte ergo consularem Hierocles huic Cappadociae dedit; nec quicquam illi officiet Notit. imp. Orient. c. 1, ubi praesidi committitur, modo eam Theodosio secundo et Firmo episcopo esse priorem memineris.

396, 26. *Καισάρεια*] olim totius Cappadociae fuit metropolis, sed provincia in duas a Valente imperatore secta hanc illi dignitatem invidisse Tyana videntur. litem sub Theodosio secundo sopitam fuisse et veterem dignationem Caesareae stabilitam Firmus epist. 17 indicat. sitam fuisse ad Argaeum montem norunt omnes, non item propter amplissimum lacum, qui in Halyn influebat: operae itaque pretium fuerit paullum huic rei immorari, et quae loca Halys praefluat inquirere. lacus distincta mentio apud Strabonem 12 p. 538 est, et incertum auctorem epistolae quae inter Basilianas novissimae editionis 365. is cum immanem nivis et pluviae copiam in eum depluisse narrasset, *ἀθρόας οὖν γενομένης*, inquit, *τῆς τήξεως ἀνείκαστα ἐκινήθη ῥεύματα, ἀενάῳ ποταμῷ συνεπιμιγνύμενα τῷ Ἅλυϊ ἐναύλῳ τε ὄντι*: *qua nive subito liquescente, fluctus incredibiles, iugi fluvio atque arto alveo ruenti Halyi commixti, surrexerunt.* quae Halym, licet Cotelerius tom. 2 Monum. Graec. p. 97 et nuperus editor eum videre noluerint, haud multum Caesarea removent. nec alius, puto, est *γείτων ποταμός*, cuius Firmus epist. 35. meminit, nisi tu Melanem esse malis, quem Strabo 12 p. 538 stadiis 40 ab urbe scaturire prodidit. quod utcunque ceciderit, Halym agro suo, etsi saepe perincommodum, Caesarienses eripi non patientur. huc a Sebastia defluebat, in Armeniorum ditione ortus: *οὗτος ὁ λοχῶν* (sic cum Hemsterhusio nostro lege: nam *λαχὼν* multo ineptissimum est) *οὗτος ὁ λο-*

χῶν ἡμῖν, inquit epistolae scriptor, γείτων ποταμὸς, ἐκβλύζων μὲν ἐκ τῆς τῶν Ἀρμενίων, ἐμβιβαζόμενος δὲ ἐν τῇ ἱερωτάτῃ λίμνῃ τῶν Σεβαστηνῶν κ. λ. atque hoc cum Strabone 12 p. 546 bene satis convenit: Halym enim ex magna Cappadocia circa Cambysenem, Armeniae contributam, derivat. nec longe aberit Herodotus 1 72, si per Ἀρμένιον ὄρος montem Armeniae intellexerit. optime vero cum Gregorio Nysseno epistolae auctor consentit, qui orat. 1 in 40 Martyr. Sebastenos p. 501: τοῦτον λέγω τὸν γείτονα ποταμὸν, ὃς διὰ τὸ μέγεθος τοῖς ὀνομαστοῖς τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ποταμῶν ἐναρίθμιος ὢν, ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἀρχόμενος ἐν χρόνῳ παραμείβει τὴν πόλιν. non ille quidem Halym nominat; sed nec in Irin neque Lycum quadrant quae de fluvio praedicat: neuter enim tam large et ample fluxit ut cum nobilissimis orbis terrarum fluviis contendi possit. in Halym convenire nemo negaverit. ne dicam nullius auctoritate liquere Sebastiam Lyco fuisse appositam; cuius fontibus assidebat Sebastopolis, ni fallat Ptolemaeus, a qua versus interiorem Armeniam plus 40 M. P. Sebastia distabat. itaque si recte haec disputavimus, non video qui excusari Plinius possit 6 2 amnem Halym per Cataoniam in Cappadociam immittens: defluxerit enim oportet ex regionibus longe ultra Taurum positis, siquidem Cataonia Commagenae fuit praetenta. multo minus sese tuebuntur recentiores geographi, passim hoc flumen ex intima Asia, meridiem spectante, emittentes contra Arriani monita in Peripl. Pont. Euxin. p. 16 ed. Oxon., neque urbes, quas dixi, illi adstruentes. ceterum, quod propemodum neglexeram, in Gregorii Nysseni verbis non ἐν χρόνῳ sed ἐν χρῷ παραμείβει scribi debet, ut pulchre amicus noster.

396, 26. *Νύσσα*] hanc metropolin, sed titulo tenus sine re Is. Casaubonus in epist. Gregorii Nysseni ad Eustathiam p. 116 fuisse autumabat, quod haud iniuria negavit Spanhemius Dissert. 9 de Usu et Praest. Num. p. 599, tametsi erret vir nobilissimus, cum Casaubonum ibi fugisse opinatur Mocissum tertiae Cappadociae fuisse metropolin: diserta enim eius inibi mentio est; nec unquam in iisdem notis a viro magno, licet a Spanhemio adfirmetur, tertiae Cappadociae metropolin Nyssam fuisse scriptum memini: tantum honorario metropoleos titulo in conc. Constantinop. secundo condecoratam censuit ob Socratem H. E. 5 8, ubi tamen πατριαρχίαι nec metropoles nec patriarchatus, quos vocant, sed regimen ac gubernationem, ut bene Henr. Valesius, notant.

Ibid. *Θέρμα*] vide Ant. Itin. p. 202.

Ibid. *Ῥεγεποδανδός*] Vita Eutychii patriarchae Cpoli-

tani c. 6: ἕτερός τις ἄνθρωπος ἦλθε πρὸς τὸν ὅσιον λέγων ἑαυτὸν ἀπὸ Κομανῶν εἶναι τοῦ πολυανδοῦ. sic D. Papebrochius correxit, cum in mss πολυάνδρου legeretur, deceptus corrupta Ptolemaei scriptura. mihi omnino ἀπὸ κώμης Ποδανδοῦ dedisse scriptorem probabile fit: neque enim Comana Podando fuere iuncta. plura in Hieros. et Anton. Itiner. p. 145 et 578.

396, 27. Καππαδοκίας β'] secunda haec Cappadocia originem suam debet Valenti imperatori, qui circa annum 371 eam, primae distractam, Tyanis tanquam metropoli addixit. Basilius eam aegerrime tulit divisionem, ut eius epist. 74 et 75 testantur; tantoque magis quod Anthimus Tyanensis, civili ea divisione instituta, multa sibi arrogaret et reditus ecclesiae Caesariensis intervertere conaretur, qua de re Gregorius Nazianzenus orat. 20 p. 355. rectissime vero mss hanc Cappadociam praesidi, pariter ut Notit. imp. Orient. c. 1, mandat.

Ibid. 28. Τύανα] Gregorius Nazianzenus epist. 33 νέαν μητρόπολιν, cuiusmodi eius aetate re vera erat, appellat. adde orat. 20 p. 355 et Itin. H. p. 577, et de Faustinopoli Ant. Itin. p. 145.

Ibid. Κύβιστρα] situm Cicero Ep. 15 4 ad Catonem signat: *itaque in Cappadocia extrema non longe a Tauro apud oppidum Cybistra castra feci, ut et Ciliciam tuerer et Cappadociam tenens nova finitimorum consilia impedirem.*

Ibid. Ναζιανζὸς] Gregorius Nazianz. epist. 50 ab Olympio Nazianzum primae Cappadociae attributam fuisse, sed mox in secundae ditionem rediisse significat; in qua ad Iustiniani tempora mansit, quando Mucisso, tertiae Cappadociae tum constitutae metropoli, subdita est; unde Theodosius Mucissi episcopus (Collat. 5 synodi Constantinopol. secundae p. 97) *sub mea gubernatione*, inquit, *modo est Dohara et Nazianzos, sub qua Nazianzo et Arianzos praedium constitutum est.* id ab instituto nostro alienum non erit, si inquiramus an Nazianzus eadem ac Diocaesarea, cuius in Cappadocia Ptolemaeus et Plinius meminerunt, fuerit. Baronius Cardinalis in Gregorii vita, quae a D. Papebrochio IX Maii est edita, ita censuit; et favere opinioni Gregorius videtur, cum de se carm. 5 25: Γρηγορίου μνήσαιτο, τὸν ἔτρεφε Καππαδόκεσσιν ἡ Διοκαισαρέων ὀλίγη πόλις. se enim Diocaesareae nutritum canit, quem certum est Nazianzi praecipue fuisse educatum atque edoctum. huc adde Diocaesareae nullam in conciliorum Actis et Notitiis esse mentionem, frequentem Na-

zianzi; quod utique mirandum foret, si diversae fuissent. necdum tamen his moveor ut cum Cardinale paria faciam: ultima enim ratio levis est, siquidem plures urbes, nobiles olim, in Notitiis et conciliis nullum sibi episcopum habent, neque adeo de Diocaesarea mirabimur, quae parva admodum erat, Gregorio carm. 32 in Anecdot. Graec. Muratorii teste: *τυτθὸν μὲν πτολίεθρον, ἀτὰρ πολὺν ἀνέρα δῶκα βήμασιν ἰθυδίκης ἡ Διοκαισαρέων, Ἀμφίλοχον·* altera speciosior est: sed cum Arianzi Gregorius fuerit natus, idque praedium aeque Nazianzo ac Diocaesareae fuerit vicinum, fieri utique potuit ut Diocaesareae, antequam pater Nazianzo episcopus daretur, nutriretur. vicina autem oppida fuisse ex Ptolemaeo 5 6 colligitur, ubi artissime Diocaesaream et Neanessum sive, ut ms, Nanessum, quam Nazianzum esse debere mihi persuadeo, iungit. ad hoc, nihil Gregorius ep. 49, qua pro Diocaesariensibus deprecatur, de patre suo matreve; quod argumentum aptissimum fuerat ad iram Olympii molliendam. ait praeterea se Diocaesareae deo templum excitasse; quod si eadem ac Nazianzus foret, a vero discederet: basilicam quippe miri operis pater eius Nazianzi exstruxit, ut orat. 19 p. 313 docemur. de Sasimis Itin. Anton. p. 144.

396, 28. *Παρνασὸς*] gentile huius *Παρνασσηνὸς* est in Basilii epist. 239. vide Itin. H. p. 576.

Ibid. 29. *Ῥεγεδόαρα*] vicus olim erat, unde Basilius epist. 239 *ἐν Δοάροις τῇ κώμῃ.* idem episcopum illi imposuit, qua occasione Gregorius Nazianzenus orationem 30 recitavit, uti ad eam Elias Cretensis animadvertit. nec vincere tamen Basilius potuit ut primae Cappadociae adscripta maneret, si quidem Tyanensi deinceps subdita fuit, ut mox videbitur.

Ibid. *Ῥεγεκουκουσὸς*] omnino *Ῥεγεμωκισὸς* sive *Ῥεγεμουκισὸς* legi oportet: nam et Constantinus imperator l. 1 Them. 2 *Μωκισὸν* hinc habet, et Cucusus Armeniae secundae fuit. Procopius Fabr. Iust. 5 4 castellum Cappadociae, plano solo situm, ait, atque ab Iustiniano instauratum: *ἦν δέ τι ἐν Καππαδόκαις φρούριον, Μωκησὸς ὄνομα, ἐν μὲν τῷ ὁμαλεῖ κείμενον.* nec restituit tantum imperator, sed suo nomine urbem, tertiae Cappadociae metropolin impositam, illustrem esse iussit. hinc Collat. 5 concil. Constantinop. sec. p. 96: *in illo autem tempore sub Tyanensi civitate erat et Dohara et Nazianzus usque ad tempora huius pii imperii. piissimus autem imperator cum metropolitana iura dedisset civitati, quae quondam quidem Mucissos, nunc vero Iustinianopolis nuncupatur, cum aliis civitatibus et Dohara et Nazianzum subiecit ei.*

396, 30. *Ἑλενοπόντου*] sic oportet ex Constantino l. 1 Them. 2, quod illi nomen ab Helena imperatoris Constantini M. matre, venisse Iustinianus Nov. 28 c. 1 adfirmat. Notitia imp. Orient. c. 1 praesidi Helenopontum committit, quem Iustinianus, abolito Ponti Polemoniaci titulo eiusque urbibus huic provinciae contributis, moderatorem creavit.

Ibid. 31. *Ἀμασία*] metropolis Helenoponti dicitur Gregorio Nysseno orat. de Theodoro p. 582, Novel. 28 c. 2, et in Vita Eutychii c. 6. Acta S. Basilei c. 5 satis ambigue *μητρόπολιν τῆς Ποντικῆς ἐπαρχίας* appellant: dubites enim dioecesimne Ponticam, cuius metropolis Caesarea, an Helenopontum intelligant. *μητρόπολις πρώτη πόντου* pluribus in nummis apud Harduinum et N. Haymium tom. 2 Thes. Britan. p. 232. situm urbis accuratissime Strabo 12 p. 651 descripsit.

Ibid. *Ἴβυρα*] rectum *Ἴβωρα*, et ex orat. 3 Gregorii Nysseni in 40 Martyr. p. 212, ubi *πολίχνην* vocat, apertissimum est, atque ex Eutychii Vit. c. 11 et Nov. 28. appositum oppidum erat Euxino ponto apud Sozomenum H. E. 6 30, etsi male ibi atque apud Palladium *Ἰβήρων πόλις*: hinc enim fuisse Euagrium, quo de duumviri illi, Hieronymus epist. ad Ctesiphontem significat. vulgo quidem Hyperborita ibi audit, quod iure Valesius in Sozomenum et Rosweidus in Palladium mutarunt, quando et ms Corbeiensis Hiberitam pro Hiborita ostentat. Photius *πόλεως Ἰβώρων τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας* concilio Constantinop. tertio p. 670 pro *Ἑλενοποντίων* dicitur.

Ibid. *Ζῆλα*] haud multum aberat Amasia. Vita Eutychii c. 6: *πολίχνη τίς ἐστι, Ζῆλα προσαγορευομένη, γειτνιάζει δὲ τῇ μητροπόλει Ἀμασείᾳ.* Plutarchus Caesar. p. 731 *πόλιν Ζῆλαν* vocat cumque vetustae Hirtii de bello Alexandr. c. 72 editiones et ms Norvic. Zelam exhibeant, id a Davisio defendi, neque *Ζίηλα* Plutarcho et Dioni inculcari debuerat. Stephano *Ποντικὴ Ζῆλα.*

Ibid. *Σάλτον Ζαλίχην*] sic mss, et recte, modo *Σάλτος Ζαλίχης* refingatur. putem urbem saltibus fuisse incinctam, et propterea *Σάλτον* praeponi. Nicaeno concilio secundo Andronicus presbyter nomine Ioannis episcopi *Ζαλίχων* p. 355 subscribit, qui cum p. 163 presbyter *Λεοντοπόλεως ἤτοι Ζαλίχου* dicatur, certus nobis index est non aliam atque hanc Leontopolin esse, cuius imperator Novella 28 commeminit. corruptum saepe id nomen est in Vita Eutychii c. 2, ubi Amaseno subditus episcopus *τῆς τῶν Λαζιχηνῶν πόλεως* et *Λαζίχων προεδρία* et *τοῦ Λαζίχου ἐπισκοπή.* forte et huc re-

ferenda est oratio quae Basilio M. tom. 2. p. 587 tribuitur, *ἐν Λακίζοις*: quod utut fuit, negligi urbs in Geographia S. non oportuerat.

396, 31. *Ἄνδραπα*] huius episcopus Paralius *Ἀνδράπων τῆς Ἑλλησπόντου* (pro *Ἑλενοπόντου*, quod nec L. Holsteinium ad Geogr. S. fugit) concilio Ephesino p. 438 dicitur. adde de urbe Acta Hesychii Thaumaturgi ex Synaxario Graeco VI Mart. Operis Sanctorum, ubi plura.

Ibid. *Ἀμισὸς*] Constantino l. 1 Them. 2 *Ἀμίνσος*, et Suidae, haud sane bene. aberat Amisus stadiis 900 Sinope, ut e Straboni 12 p. 547 prodidit Stephanus.

Ibid. 32. *Σινόπη*] *Σινώπη*, ut ms Leidensis. nobilem hanc urbem, peninsulae impositam, Strabo 12 p. 545 describit, et Turnefort epist. 17 p. 91. de conditoribus scholiastes Apollonii 2 948.

397, 1. *Πόντου Πολεμωνιακοῦ*] a Polemone, Ponti huius rege, nomen ei venisse Iustinianus Novella 28 c. 1 indicat. provinciis annumerari coeptus est sub Nerone, qui Ponti regnum, concedente Polemone, in provinciae formam redegit apud Sueton. c. 18. praesidi itidem mandatur in Notit. imp. Or. c. 1.

Ibid. 2. *Νεοκαισάρεια*] *ΚΟΙΝΟΝ. ΝΕΟΚΑΙ. ΜΗΤΡΟ.* vidit in numo Mediceo Holsteinius, cui geminum habet Thes. Britan. tom. 2 p. 236. Gregorius Nyssenus (in cognominis sibi Thaumaturgi Vita p. 537) communi gentis consensu *κορυφὴν πάσης τῆς περιοικίδος* haberi, ac a Romanorum Caesare, loci amoenitate capto, novo nomine esse donatam refert. Plinius Lycum flumen urbem praefluere 6 3 adfirmat; quod utrum verum omnino sit dubites, praesertim si eum radere Neocaesaream intelligas: nam agrum urbis alluere manifesto ex eadem Thaumaturgi vita p. 557 colligitur. dubitandi caussae sunt, quod Nyssenus Gregorius, urbem eiusque situm describens, nihil de Lyco memoret. praeterea Gregorii frater Basilius epist. 210 apud Neocaesarienses in aviae aedibus et dein in monasterio multum se temporis contrivisse testatur: atqui illud monasterium propter Iridem flumen erat, eodem epist. 223 et Gregorio in Vita Macrinae p. 182 auctore. his adde Neocaesaream et Comana Amasiae, quae Iridi assidebat, vicina perhiberi in Actis Eutychii c. 7. fortasse itaque rectius Iridem inter et Lycum collocabitur.

Ibid. *Κόμανα*] sita erant ad amnem Iridem apud Strabonem 12 p. 547, nec longe a Neocaesarea; unde *πόλιν ἀστυγείτονα* Gregorius Nyssenus in Thaumaturgi Vita p. 561 et *τὴν Κομαναίων ταύτην ἀστυγείτονα πόλιν* orat. de Baptismo

p. 220 appellat. quod autem Ch. Cellarius G. A. 3 8 p. 327 Comana ab Iridis fontibus parum distare ex Strabone colligit, id amnis ex intima Armenia ortus et per Pontum hunc decurrens apud eundem Gregorium in Macrinae Vita p. 182 non feret.

397, 2. *Τολεμόνιον*] rectum est *Πολεμώνιον*, quod oppidum inter Thermodontem et Cotyora situm obtinebat apud Arrianum in Periplo p. 17. de Cerasunte, maritimo oppido, Xenophon. Exped. Cyr. 5 p. 273 et Tournefort epist. 17 p. 98.

Ibid. 3. *Τραπεζοῦς*] circa Nicaeni secundi concilii tempora Phasis et Trapezus uni episcopo paruisse videntur; unde Christophorus *τοῦ Φάσιδος ἤτοι Τραπεζοῦντος* p. 345 subscribit. vide Ant. Itin. p. 216.

Ibid. 4. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] sic mss, quibus praeter Not. imp. Orient. c. 1, quae praesidialem hanc facit, assentitur Basilius M. epist. 112: nam Andronicum *ἡγεμόνα*, ad quem illae literae mittuntur, Armeniae primae praefuisse ex Sebastiae in illis mentione haud obscure colligitur. ceterum primam hanc Armeniam idem Basilius epist. 195 et 263 *μικρὰν Ἀρμενίαν* vocat.

Ibid. 5. *Σεβάστεια*] provinciae metropolis est in Theodoreti H. E. 2 25 et Novella 31. sita erat loco amoeno, praeterque Halym, qui urbis moenia radebat, mediam secabat alius amnis, qui mox in vicinum lacum abdebatur Gregorio Nysseno orat. 1 in 40 Martyr. p. 501 et orat. 2 p. 510 auctore. vide Itin. Ant. p. 177.

Ibid. *Νικόπολις*] non longe Colonia dissociata erat, quicum et Sacra Christiana communicaverat; unde *τὴν μητέρα ὑμῶν τὴν ἐν Νικοπόλει ἐκκλησίαν* Basilius epist. 227, Coloniensibus inscripta, appellat; nec dissimilia tribus sequentibus epistolis reperies. Lycus fluvius in spatio 6 M. P. ab urbe volvebatur, si Actis 40 Mart. tom. 3 Iul. p. 46 fides est. plura Anton. Itin. p. 182.

Ibid. *Κολονία*] *Κολωνία* sive *Κολώνεια*. Liberatus Breviar. c. 6 Cappadociae secundae, nihil dissidente concilio Chalcedon. p. 557, transcribit: at Basilius epist. 228 *ἐν τῇ ἐσχατιᾷ τῆς Ἀρμενίας*, et epist. 195 *μακρὰν ἀπῳκίσθαι τῶν ὁδευομένων τόπων τὴν Κολώνειαν* adfirmat. ergo circa Chalcedonensis concilii tempora Colonia Cappadociae fuit contributa; rediisse dein ad Armeniam primam ante Iustiniani aetatem Novella 31 docemur.

Ibid. *Σάταλα*] Basilium vide epist. 99 et Anton. Itin.

p. 183. fundos Satalenae civitati contiguos Theodosius secundus in Novella 3 tit. 12 memorat.

397, 5. *Σεβαστούπολις*] Novella 31 Armeniae primae itidem tribuit. adde Itin. A. p. 205.

Ibid. 6. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] assentitur Notit. imp. Orient. c. 1. Ioannes Chrysostomus epist. 64. *ἄρχοντα τῆς Ἀρμενίας* (nam secundae Armeniae praesidem intelligere epistolae argumentum patefacit) appellat.

Ibid. 7. *Μελετηνὴ*] *Μελιτηνή* quam *περιφανῆ τῶν Ἀρμενίων μητρόπολιν* illustrem Armeniorum metropolin Cyrillus in Vita Euthymii vocat, ut Anton. Itin. p. 209 adscripsimus. de Arca p. 211.

Ibid. *Ἀράβισσος*] patria Mauritii imperatoris fuit; quorsum respiciunt quae in Vita Eutychii c. 7 referuntur: *ὁσάκις μνήμην ἐποιεῖτο τῆς Ἀραβισσηνῶν πόλεως, οὕτως ἔλεγεν χαριέντως, ἀκουόντων πάντων ἡμῶν καὶ τῶν ἐκεῖθεν ὁρμωμένων ἀρχόντων, "μεγάλη ἐστὶν ἡ πόλις ὑμῶν. διὰ τοῦτο εἴρηται περὶ αὐτῆς, ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι."* plura ad Ant. Itin. p. 181, quibus Suidam in *Εὐδόξιος* iunge.

Ibid. *Κουκουσὸς*] de eo Chrysostomus epist. 30: *οἰκοῦμεν γὰρ χωρίον ἐρημότατον καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότερον.* quae nobis, si addantur ad Anton. Itin. p. 179 ex eodem observata, urbem fuisse desertissimam ostendunt. quod vero epist. 125 *Κουκουσὸς τῆς Κιλικίας*, id Montfauconius mss auctoribus recte mutavit: nunquam enim Ciliciae Cucusus fuit.

Ibid. *Κόμονα*] *Κόμανα*, de qua et Ariarathia (eo enim nomine utebatur) abunde Itin. Ant. p. 181.

Ibid. 9. *Κιλικίας α'.*] orditur Hierocles Orientis provincias 15, quarum prima haec Cilicia, postrema Arabia, omnes sub dispositione comitis Orientis, quo de Henr. Valesius in Ammiani l. 14 c. 1 et Th. Reinesius Class. VI. Inscript. 47. recta vero primam Ciliciarum consulari regendam tradit, prorsus ut Notit. imp. c. 1 et l. 1 c. de General. Abolition.

Ibid. 10. *Τάρσος*] metropolis dignitatem Leo imperator in epist. tom. 9 Concil. Labbei et Conciliorum Acta illi adfirmant. sita erat commodissimo loco, *ὥστε Ἰσαύρους καὶ Κίλικας Καππαδόκας τε καὶ Σύρους δι' ἑαυτῆς συνάπτειν*, auctore Basilio M. epist. 34. idem profitetur alter Basilius, Seleuciae episcopus, Miracul. Theclae 2 13, cum de Tarso *ἐπί τε κάλλει καὶ μεγέθει, καὶ οἷς ἂν ἁπλῶς πόλις λαμπρὰ καὶ εὐδαίμων γνωρισθείη, πᾶσιν ἐπιγαυρουμένη, καὶ τὸ πρω-*

την μάλιστα τῆς ἑῴας ἀνίσχειν, καὶ πρώτην πύλην προσβάλλειν τοῖς ἐξ ὁποιασοῦν γῆς ὁρμωμένοις πρὸς τὴν ἑῴαν: aperte enim indicat tali positam esse loco ut, si quis ex vicinis provinciis in Orientis dioecesin pergere aut ex ea in Ponticam sive etiam Asianam transire velit, adeunda ea primum sit. vide Itin. H. p. 579.

397, 10. *Πομπηϊούπολις*] mari assidebat, eo nomine a Pompeio donata, cum Solorum ante fuisset usa. auctor Vitae Arati in Uranologio Petavii: *οἱ δὲ Σόλοι πόλις ἐπιφανεστάτη τῆς Κιλικίας, ἀφ' ἧς πολλοὶ κἀγαθοὶ γεγόνασιν ἄνδρες· καλεῖται δὲ νῦν Πομπηϊούπολις. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι Σόλοι τῆς Κύπρου· ἀλλ' οἱ μὲν Κύπριοι Σόλιοι καλοῦνται, οἱ δὲ Κιλίκιοι Σολεῖς.* cui gentile nomen distinguenti adstipulatur Diogenes Laërtius 1 51, ubi Menagii diligentiam verba ex Arati vita non effugerunt.

Ibid. *Σεβαστὴ*] olim Elaeussa contra Corycum in insula nec longe a Tarso, quamobrem conc. Charcedon. p. 126 *Σεβάστη ἡ Τάρσου.* est inter Gazae Wildianae numos, qui antica parte *CABINA TPANKTAA* . . . . . et postica *CEBACTH. IEP. AC. ATT. NATAPXIC. EAETΘEPA* cum turrito velatoque capite praefert, certoque nobis est argumento, Gordiani aetate urbem satis illustrem fuisse et re nautica valuisse. adde H. Norisium dissert. 2 de Epochis Syro-Maced. p. 136.

Ibid. *Κόρυκος*] *Κώρυκος*, ut Lugdun. Oppianus Halieut. 3 208: *ἔσσοι θ' Ἑρμείαο πόλιν, ναυσίκλυτον ἄστυ Κωρύκιον ναίουσι·* qui versus Valeriani numum, *ΚΩΡΥΚΙΩΤΩΝ. ACT. NATAPXIC* insculptum explicant. Ioannes *πόλεως Κουρουκουτῆς τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας* subscribit Constantinop. tertiae synodo p. 670, pro *Κωρύκου τῆς Κιλίκων.*

Ibid. *Ἄδανα*] in Actis Theophili, de quibus Lambecius Bib. Vindob. 8 p. 75, *Ἄδανα τῆς τῶν Κιλίκων δευτέρας ἐπαρχίας*, et apud Eutychianum in eiusdem Vita c. 1 die IV Febr. Oper. S., sed perperam: primae enim Ciliciae in Chalced. concil. p. 660 atque aliis accensetur.

Ibid. 11. *Ἀγουσία*] *Αὐγοῦστα*, ut bene Ch. Cellarius G. A. 3 6 p. 241 correxit; quam urbem Latino nomine decoratam credibile est, ut a Sebaste huius provinciae discerni posset. Theodorus *πόλεως Αὐγούστης* est in Chalcedon. p. 660, et numi *ATΓOTCTANΩN* in Thesauro Britan. tom. 2 p. 242.

Ibid. *Μάλχος*] verum *Μάλλος* erit, quod oppidum loco edito non longe a Pyramo positum erat, neque multum a Tarso, cum cuius etiam civibus de vicino litore et agris circa

lacum disceptabant apud Dionem Chrysostomum Tarsica 2 p. 426. reddere urbem Is. Casaubonus eidem Chrysostomo orat. 45 p. 516 voluit. τί οὖν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἢ τρεῖς, inquit orator, γενομένης χειροτονίας; ἐξῆλθον, οὐδὲ μᾶλλον παρατυχὼν τοῖς γεγονόσιν. cum enim τὸ μᾶλλον quid in vulgata vellet lectione, non appareret, ἐξῆλθον εἰς Μᾶλλον, οὐ παρατυχὼν τοῖς γ. refinxit, plausibili, nisi Mallos plurimum a Prusa distaret, coniectura. aliter Seldenus in Anecdot. Wolfii tom. 1 p. 273 instituit. mihi parvo molimine, οὐδὲ μέλλων παρατυχεῖν τοῖς γ. *cum decrevissem factis non adesse*, succurri posse Dioni videtur.

397, 11. Ζεφύριον] in Menaeis VI Iun. de Dula: οὗτος ἦν ἐκ Ζεφυρίου Πραιτωριάδος, ἐπαρχίας τῆς Κιλικίας. unde Praetoriadem dictam fuisse putares. at non ipsa urbs, sed vicus illi vicinus eo cognomine fuit: nam Dulas ipse in Actis tom. 2 Iun. p. 1044 ἔθνους μὲν εἰμί, inquit, Κιλίκων, κώμης δὲ Πραιτωριάδος. aberat Zephyrium M. P. 34 Tarso, si iisdem Actis fidere fas est. eius episcopus Petrus πόλεως τοῦ Ζεφυρίου τῆς πρώτης τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας in Constantinop. tertio p. 670 dicitur.

Ibid. 12. Κιλικίας β'] hanc provinciam, priori abstractam, et Anazarbum metropolin Theodosius secundus fecit, Malala tom. 2 p. 69 auctore: καὶ Κιλικίαν δευτέραν ἀπομερίσας ἀπὸ τῆς πρώτης ἐποίησεν ἐπαρχίαν, δοὺς δίκαιον μητροπόλεως Ἀναζάρβῳ τῇ πόλει. cui tamen utrum tuto assentiaris dubites: nam in Notitia imp. Orient. utraque Cilicia memoratur; et praeses Ciliciae, cuiusmodi magistratus huic fuit impositus, est in Actis Claudii sub Diocletiano apud Ruinart. p. 266, et sub Constantio in l. 24 c. Theod. de Appellat. atque in Ammian. 23 c. 2.

Ibid. 13. Ἀνάζαρβος] hanc metropolin praeter Malalam synodus Mopsuestena frequenter memorat. vide concil. Constantinop. secundum p. 119 et Ant. Itin. p. 213.

Ibid. Μοψουεστία] Mopsuestia colonia Christianissima in Actis Constantinop. secundi p. 118, quo titulo quando ornari fuerit coepta equidem ignoro. ἱερὰ καὶ ἐλευθέρα καὶ ἄσυλος in Thes. p. CLV 4 et liberum oppidum Plinio. Vide Itin. H. p. 580.

Ibid. Αἰγεαι] civitas Aegea in Actis S. Claudii c. 1, et Aegaea in Synodo Mopsuestana inter concil. Constantinop. sec. decreta p. 118. Αἰγαῖα Constantino imperatori l. 1 Them. 13, Basilio M. epist. 244 Patrophilus episcopus τῆς ἐν Αἰγέαις ἐκκλησίας, prorsus ad Hieroclis mentem. vide Anton. Itin. p. 146. situm oppidi Acta S. Zenobii in Lam-

becii Bibl. Caesar. 8 p. 256 accurate ita describunt: *Αἰγαὶ πόλις ἐστὶν ἐπὶ κόλπῳ μὲν Ἰονίῳ κειμένη, ὑπὸ Κιλίκων δὲ οἰκουμένη. ἧς τὸ μὲν πρὸς ἤπειρον οὐ πολύ. πλατεῖαν καὶ ἱκανῶς εἰς μῆκος διήκουσαν ὁ τῆς γείτονος θαλάσσης ὅρμος ἐκδέχεται.* male tamen *κόλπῳ Ἰονίῳ* adstruitur, quae *Ἰσσικῷ* vicina fuit.

397, 13. *Ἐπιφανία*] Epiphaniam Ciliciae oppidum Ammianus 22 11 appellat. Basilius *πόλεως Ἐπιφάνειας τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας* Constantinop. tertio p. 670 et Nicetas Epiphaneorum civitatis Constantinop. secundo p. 132 subscripsit. de Alexandria Itiner. II. p. 580.

Ibid. 14. *Ῥῶσος*] assidebat Issico sive Rhosio, ut Polyaeno dicitur, sinui. Theodoretus Philoth. c. 10: *Ῥῶσος ἐστὶ Κίλισσα πόλις, ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Κιλίκιον κόλπον.* proxime urbem saxum erat excelsum, quod Ptolemaeus et Stephanus *Ῥωσικὸν σκόπελον* vocant. eiusdem meminit Polyaenus 4 6 9, etsi nunc vitio deformati. *ὁ μὲν Σωσιγένης*, inquit, *ἐπὶ Ὀρθιουμάγου διέτριβεν, ἀποσκοπῶν τὴν τοῦ πελάγους κίνησιν*: nihil enim hic est *Ὀρθιουμάγου*, Celticum quid spirans, vocabulum. Abr. Ortelius de Orthosiade, Phoenices oppido, cogitavit; quod cum longius a Rhoso et vocabuli ductibus distet, *ὀρθίου πάγου* malim, quo modo *ὀρθίους πέτρας* 4 3 23 dixit. posses etiam *ὀρθοπάγου* legere ob haec Plutarchi in Sylla p. 463: *ἔστι δὲ κορυφὴ τραχεῖα καὶ στροβιλῶδες ὄρος, ὃ καλοῦμεν ὀρθόπαγον.*

Ibid. *Εἰρηνούπολις*] Paullus *Εἰρηνουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας* est in Constantinop. tertio p. 670, et in Hilarii Fragm. Operis histor. Narcissus Irenopolis, qui cum *Νάρκισσος ἀπὸ Νερωνιάδος* Athanasio Apolog. Arian. p. 155 sit, monuerunt Benedictini Neropolis in Hilario olim fuisse, parum sane considerate, siquidem Neronias et Irenopolis eadem urbs est, et Narcissus Sozomeno H. E. 3 10 praesul *Εἰρηνοπόλεως τῆς Κιλικίας* dicitur. videtur Neroniadis nomine donata a Claudio, quod sub Domitiano imperatore iam deposuerat: discimus hoc ex egregio Gazae Wildianae numo, qui una parte *ΑΥΤΟΚ. ΚΑΙΣΑΡ. ΔΟΜΙΤΙΑ* . . . et altera *ΕΙΡΗΝΟΠΟΛΕΙΤΩΝ ΕΤ. ΒΜ.* cum figura turribus ornatae mulieris, rupibus insidentis, e quorum pede amnis emergit. aera in Claudii principatum, si conferantur numi quos Vaillantius habet, incidet.

Ibid. *Φλαβιὰς*] *Φλαυϊόπολις* Ptolemaeo et numis *Φλαουιοπολειτῶν* in Thes. Britan. tom. 2 p. 250 et Vaillantio p. 378, e quorum signata epocha a Vespasiano imperatore instauratam dicere oportet. Flavias Itin. Anton. p. 212 et Chalcedon. concil. p. 660, ubi Ioannes *ἐπίσκοπος Φλαβιάδος*.

397, 14. *Καστάβαλλα*] *Καστάβαλα*. Appianus Mithridat. p. 403 *τῆς Κιλικίας πόλιν Κάβαλα*, quam ego *Καστάβαλα* credo, memorat. adfuit concilio Constantinop. tertio p. 670 Theodorus *πόλεως τῶν Κασταυλῶν*, pro *Κασταβάλων*. vide Itin. A. p. 146.

Ibid. 15. *ὑπὸ κονσουλάριον*] sub Augusto provincia erat *στρατηγικὴ* sive praetoria, teste Strabone l. 14 p. 684 et fine l. 17, etsi postea ad ius populi redierit, ipso concedente Augusto, et proconsuli paruerit, ut ex Dione 54 p. 589 Io. Alberti in Act. Apost. 13 7 ostendit. recte ergo Sergius Paullus ibi *ἀνθύπατος* dicitur, praesertim cum et Cominius Proclus in Cypriorum apud Vaillantium numo *ἀνθύπατος*, et Caius Antius Quadratus *Κρήτης καὶ Κύπρου ἀνθύπατος* in lapide Sponii tom. 1 Itiner. p. 413 appelletur. post dein consulari subdita est, cuius et Notitia imp. Or. c. 1 meminit.

Ibid. 16. *πόλεις ιε'.*] L. Holsteinius in ms Farnesiano, cui et duae ultimae urbes manu recentiore erant additae, *πόλεις ιγ'* reperit. idem in pristinis Constantini l. 1 Them. 15 editionibus inerat, sed et aliis dein ex mss 15 urbes in Constantino sunt expletae; cumque ultimae urbes ante Hieroclis aetatem fuerint satis celebres, nihil caussae video quam ob rem quid mutetur.

Ibid. *Κωνσταντία*] Salamis est, quam insulae metropolin Ephesina synodus p. 779 et Imp. Leo in epist. tom. 9 concil. Labb. p. 267 imponunt. de ea abunde Io. Meursius l. 1 Cypri c. 20.

Ibid. *Ταμασσὸς*] sic praeter Ptolemaeum Strabo. Constantino imperatori *Ταμασός*, cui Nonnus Dionys. 13 445 et Epaphroditus *πόλεως Ταμασοῦ* concil. Chalcedon. p. 670 adstipulantur. cum vero *Ταμασιωτῶν* sit apud Goltzium numus, non dubium est quin id praestet. adde Ovidium Metamorph. 10 644.

Ibid. *Κίτιον*] aberat stadiis 200 Salamine apud Diodorum 20 p. 785. de eo praeter Meursium l. 1 c. 10 Bochartus Phaleg. 3 5.

Ibid. *Ἀμαθοὺς*] hoc malim ex mss Lugdun. et Constantino: nam *Ἀμαθουσία* gentile est, cui si *πόλις* addatur, ferri poterit. Heliodorus *πόλεως Ἀμανθοῦντος* est in Chalcedon. p. 670.

Ibid. 17. *Κούριον*] et hoc ex Constantino praefero, cuius episcopus Curiensis in Ephesino p. 779 appellatur. Ch. Cellarius G. A. 3 7 p. 273 nostri *Κόρην* cum Plinii Corineo

aliquid commune habere suspicabatur, quod ego, cum dubiae sit fidei, et Constantinus *Κούριον* hinc depromserit, huc arcessere nolim.

397, 17. *Πάφος*] Cyprum insulam huic urbi cognominem fecisse Servium Isidorum atque alios, Anton. Itiner. p. 526 adscripsimus. Ovidium addo Metamorph. 10 297: *illa Paphon genuit, de quo tenet insula nomen.*

Ibid. *'Αρσινόη*] recte Constantinus. olim haec urbs Marium erat, Stephano teste; estque eius rex apud Diodorum 19 p. 701: *ὁ δὲ Κιτιεὺς καὶ Λαπίθιος, ἔτι δὲ Μάριος καὶ Κερονίτης τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν συντέθειντα.* ubi tamen *Μαριεὺς* oportuerat: id enim urbis gentile. eundem *Στασίοικον τὸν βασιλέα τῶν Μανέων* p. 704 et *Στασίοικον τὸν τοῦ Μαλιέως* p. 719 vulgo libri appellant, rectius utrobique *τῶν Μαριέων* nuncupaturi. scio Ch. Cellarium G. A. 3 7 p. 273 posteriorem advocasse, ut *Μάλον* eiusdem Diodori 12 p. 73 tueretur; quod cum nusquam alibi sit lectum et Stasioecus Mario imperaverit, putem ad eandem formam esse refingendum. nam Arrianus, cui testimonium Io. Meursius 1 13 denuntiavit Mali caussa, nihil prodest: meminit sane de Exped. Alexand. 2 20 Solorum et Malli, quae Ciliciae oppida fuisse nemo ignorat. adde Iac. Gronovium, mihi consentientem, in Scylacem p. 98.

Ibid. *Σόλοι*] Acta Auxibii c. 1 pagum Limnen M. P. 4 ab urbe semovent et *Σολίων πόλιν* appellant, et iure: nam *Σόλιοι* ab hac urbe, sicuti ab eiusdem nominis in Cilicia *Σολεῖς*, appellabantur, qua de re supra ex Arati Vita. Galenus *ἁπλ. φαρμακ.* 9 p. 125. *τῶν ἐν Κύπρῳ Σόλων* meminit et metallorum, quae stadiis 30 ab oppido aberant.

Ibid. *Λάπιθος*] non aliter Acta Auxibii c. 1, Ptolemaeus, Didymus *πόλεως Λαπίθου* in Chalcedon. concil. p. 670, et *βασιλεὺς Λαπιθίας* apud Diodorum 19 p. 719 et *Λαπιθίος* p. 701. tamen cum *ΛΑΠΗΘΕΩΝ* numus sit apud Goltzium, et veterum plures, a Meursio 1 12 conducti, *Λάπηθον* vocent, id malim.

Ibid. *Κιρβοῖα*] Constantino l. 1 Them. 15 *Κερμία*, quam Io. Meursius 1 9 a Ceronia sive Cerunia haud differre autumat. at eam post deinde Hierocles et Constantinus recensent; quare, donec felicior manus vitium deterserit, Cremaseam arbitrabor, qua de Nonnus 13 455:

οἵ τ' εἶχον Κρεμάσειαν, ἁλιστεφὲς οὖδας ἀρούρης.

Ibid. 18. *Κύθροι*] *Κυθηρία* Carolus a S. Paullo margini editionis suae adscripsit, favetque Constantinus; quae tamen coniectura, quoniam hoc nomine urbem Cyprus igno-

ravit, ut bene contra Meursium Ch. Cellarius G. A. 3 7 p. 281 asseruit, reiicula esse debet. intelligitur mediterranea insulae urbs, quae *Χύθροι* aliis et concilio Chalcedon. p. 671. cum nostro facit Spyridon praesul *Παλαίας ἤτοι Κύθρων* in Nicaeno secundo p. 351 et 571.

397, 18. *Καρπάσιον*] ex Constantino recepimus, sententiam L. Holsteinii in Stephanum secuti ob Plinii 5 31 Carpasium. ceteri *Καρπασίαν* probant.

Ibid. *Κυρήνια*] *Κυρήνεια* Constantino, Stephano in *Πηγὴ* dicitur *Κυρήνια*, quam Berkelius imprudenter *Κυδωνίαν* esse iussit, Cretam cum Cypro confundens. nec dissentit Menologium Carisianum VI Maii. verior tamen, nisi diversae fuerint urbes, erit *Κερυνία*, cuius rex *Κερυνίτης* Diodoro dicitur 19 p. 701, etsi male p. 704 *Κερυννία* et p. 719 *Κεραυνία*. putarem non aliam etiam esse 20 p. 783 *Οὐρανίαν*, nisi illius patrocinium Nonnus profiteretur 13 452: *καὶ Οὐρανίης πέδον ἕδρης, αἰθερίου κενεῶνος ἐπώνυμον.* ubi cum aetherium ventrem vertunt, non bene ad Nonni consuetudinem dictionemque animum advertisse videntur. *αἰθέριον κενεῶνα* ipsum appellat coelum, ut 9 82 *χθόνιον κενεῶνα* terram, et 41 3 *ὅλης κενεῶνας ἀρούρης* agros, quamquam, ut vere dicam, satis insolenter.

Ibid. *Τριμιθούντων*] Ch. Cellarius G. A. 3 7 p. 276 *Τριμιθοῦντον* legi posse arbitratur, sicuti ex Hydrus fit Latine Hydruntum, ex Sipus Sipuntum; cui, si usquam Trimithuntum legeretur, haud difficulter adstipularer. videntur librarii *ὁ Τριμιθούντων* dedisse, ut eius episcopus, sicuti in aliis Notitiis assolet, intelligeretur, male tamen, siquidem haec ab ecclesiastica distat.

Ibid. *Λευκουσία*] diversis haec nominibus fuit usa. Hieronymus Catal. Script. Eccles. c. 92: *Triphyllius, Cypri Ledrensis sive Λευτεῶνος episcopus, eloquentissimus suae aetatis et sub rege Constantio celeberrimus fuit.* Sozomeno H. E. 1 10 Triphyllius *τῶν Λεδρῶν* dicitur; quem hinc fuisse ex Actis eius c. 1 colligo, ubi *Τριφύλλιος ἐπίσκοπος Λευκωσίας, τῆς νῦν μητροπόλεως Κύπρου.* et c. 3: *ψήφῳ θείᾳ τῆς Καλλινικήσεων μὲν πρίν, νῦν δὲ Λευκωσίας προχειρίζεται.* non diffiteor Papebrochium tom. 2 Iul. p. 682 duos nobis Triphylios esse commentum, quorum alter Ledrorum alter Leucosiae fuerit praesul; qui si ad ea attendisset quae ex Actis S. Spyridonis Lambecius Bibl. Caesar. 8 p. 311 excerpsit, eam haud dubie coniecturam damnasset: inibi enim *Τριφύλλιος ἐπίσκοπος τῆς Καλλινικήσεων πόλεως ἤτοι Λευκῶν θεῶν ἁγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας*, quae perspicue docent in Triphyl-

lium Spyridonis aequalem ea omnia convenire, atque eandem prorsus esse Ledrorum Callinicensium et Leucosiae urbem, imo vero in Hieronymi catalogo non *Λευτεῶνος* sed *Λευκῶν θεῶν* rectum esse.

397, 19. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] praesidem Diocletiano imperatore Isauriam habuisse Theodorus Iconiensis in epistola, quae tom. 3 Iul. ab Antwerpiensibus est vulgata p. 26, ostendit. Notitia imp. Orient. eum non habet, sed comitem rei militaris Isauriae, cuius etiam Ammianus 14 2 et 19 13 commeminit. puto et praesidem et comitem habuisse, quorum hic rei militaris curam gereret et Isaurorum latrocinia compesceret, ille vero rem civilem curaret. Iustinianus dein Novella 28 utramque administrationem coniunxit et uni comiti mandavit.

Ibid. *Σελεύκεια*] provinciae metropolin Theodoretus H. E. 2 26 facit, et maxime Basilius Seleuciensis extremo l. 1 de Vita S. Theclae: *πόλις δέ ἐστιν αὕτη τῶν τῆς ἑῴας ὁρίων ἐν προοιμίῳ κειμένη, προεδρεύουσα δὲ καὶ προκαθεζομένη πάσης Ἰσαυρίδος πόλεως, πρόσοικος θαλάττῃ, ποταμοῦ γείτων. Κάλυδνος ὄνομα τῷ ποταμῷ, ἐρχομένῳ μὲν ἄνωθεν ἀπὸ τῶν τῆς Κήτιδος μυχαιτάτων χωρίων.* quae et metropolin fuisse et maritimam ac Calycadno, quem Calydnum appellat, id quod Stephanus in *Ὑρία* prodit firmans, vicinam. addit dein tanto splendore atque amoenitate esse ut multas exsuperet et quibusdam exaequetur, cum Tarso autem, elegantissima urbe, montibus, situ, aëris temperie, fructuum copia et rerum venalium abundantia aliisque ad elegantiam et utilitatem rebus de palma certet. celebrari in urbe quotannis varia ludorum genera, quae Olympia appellent, et in quae non immerito orat. 27 p. 148 invehitur. Zosimus 1 27 *Σελεύκειαν τὴν μετὰ Κιλικίαν* vocat, et Apollinis Sarpedonii, in quo oracula redderentur, templo insignem fuisse, cuius et Basilius Vitae Theclae 1 p. 275 et de Mirac. Thecl. 2 2 et 26 mentionem fecit. perperam *Σελεύκεια ἡ ἐν Καισαρείᾳ* in Symeonis Stylitae Actis c. 25 tom. 5 Maii p. 384. rectius Seleucia *Τραχεῖα* aliis, quod in Isauria *Τραχείᾳ*, de qua Candidus apud Photium cod. 79, esset.

Ibid. 20. *Κελεσθέρη*] *Κελένδερις* est, quae Celendris Melae, quamquam Citandaris ms D'Orviliani ad Celenderin propior est. condita est a Sandoco sive Sandaco, si Apollodorus Bibl. 3 p. 193 fidem meretur, patre Cinyrae, quem ex Pharnace, quam Apollodorus *Θανάκην* vocat, genuit. vide Hesychium in *Κινύρας* et Suidam in *Καταγηγάσαις*, ubi mallem nihil a Kustero mutatum.

397, 20. *Ἀνεμούριον*] sita erat in eiusdem nominis promontorio, olim Ciliciae contributa. meminerunt urbis Acta S. Barnabae, quae Ioannes, eius comes, videri vult digessisse, tom. 2 Iun. p. 432: refert se cum Barnaba Laodiceae in Syria navim, ut Cyprum peterent, conscendisse, adversoque conflictatos fuisse vento. sed ipsum quid dicat audire est operae pretium. *ἤλθομεν ἐν τῷ Κορασίῳ. ἐκεῖθεν δὲ ἤλθομεν εἰς Παλαίας τῆς Ἰσαυρίας, κἀκεῖθεν ἐλθόντες ἐν νήσῳ τινὶ Πιτυούσῃ καλουμένῃ. ἐκεῖθεν δὲ παρεπλεύσαμεν τὰς Ἀκονησίας, καὶ ἤλθομεν ἐν πόλει Ἀνεμουρίῳ.* ubi observari velim insulas Pityusam et Aconesias, vix alibi obvias; praeterea Corasium idem ac Pseudocorasium esse Stephani et *Παλαίας* Palaeas ab Ammiano bene describi, etsi male eius libri Paleas vocent, 14 2.

Ibid. *Τιτιούπολις*] habet urbem Constantinus l. I Them. 13, quam Domitius praesul *Τιτιουπόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας* concilio Constantinop. tertio p. 671 firmat.

Ibid. 21. *Λάμος*] situm ad eiusdem nominis amnem habebat, unde et vicina regio *Λαμωτὶς* apud Stephanum in *Ἀντιόχεια.* vide Nicaenum secundum p. 599.

Ibid. *Ἀντιόχεια*] posita in Lamotide erat, quamobrem *Ἀντιόχεια τῆς Λαμωτίδος* in concilio Chalcedon. p. 528 dicitur, et quidem in colle circa mare, ut Theophanes Chronograph. p. 119 docet: *τούτῳ τῷ ἔτει,* inquit, *Λογγῖνός τις ὁ λεγόμενος Σελινούντιος, τὴν Ἀντιόχειαν τῆς Ἰσαυρίας οἰκῶν, ἐπί τινος ὄρους κειμένην ὑψηλοῦ κατὰ τὴν μεσημερινὴν τῆς χώρας θάλασσαν, εἰσῆγεν τοῖς Ἰσαύροις τὰ τρόφιμα.* mons, cui imposita erat, Cragus dicebatur, ut Ptolemaeus docet.

Ibid. *Ἰουλιουσεβαστὴ*] huius episcopus in Synodica provincialium epistola tom. 9 Concil. Labb. p. 319 Sebastianus Sebastiae dicitur: nam quod Carolus a S. Paullo vitium ibi suspicatur, atque ex Cilicia prima eam inter Isauros migrasse, id hac Notitia falsi arguitur.

Ibid. *Κέστροι*] Epiphanius *πόλεως Κέστρων* est in Chalcedon. p. 659, qui pessime p. 573 *Κέστρων τῆς Συρίας*, pro *Ἰσαυρίας*, scribitur. Ptolemaeo *Κλῦστρος*, et in Palatino et Coislin. mss *Καῦστρος*, unde *Κέστρος* formari oportet.

Ibid. *Σελινοῦς*] Traianopolin, quod Traianus ibi vitae finem habuisset, dictam fuisse ex Ulpiano Xiphilinoque compertissimum habemus. rediit dein pristinum urbi nomen, cuius situm egregie describit Basilius Seleuciensis Mirac. S. Theclae 2 11: *Σελινοῦς ἐστὶ πόλις μικρὰ μὲν καὶ ἐφάλιος, μεγίστη ποτὲ καὶ εὐδαιμονοῦσα τὸ πρὶν ἐπ' εἰρήνης, ἐπίφθονος δὲ καὶ τότε καὶ νῦν οὖσα τοῖς πολεμίοις.* parvam suo tempore ait urbem esse et maritimam, olim cum pax esset,

magnam et felicem et propterea hostium invidiae expositam. ταύτην, pergit, τοιγαροῦν καὶ θάλαττα μὲν ὑποζώννυσιν ὥσπερ τις περιειλημμένη τάφρος ἀχειροποίητος, καὶ κρημνὸς δὲ ὑπερανεστηκώς, καθάπερ τι κράνος κεφαλήν, φυλάττει τε καὶ οὐ ποιεῖ πολεμίοις ἐπίδρομον. itaque cum mari, tamquam a natura facta fossa, fuerit incincta, et praerupta rupes eam, ut caput galea, defenderit, apparet munitissimo fuisse loco. vide Corn. van Binkershoek Observ. Iur. 5 21.

397, 21. Ἰοτάπη] ita mss. Ptolemaeo Ἰωτάπη et Chalcedon. concil. p. 659. vide H. Norisium dissert. 2 de Epochis p. 135.

Ibid. 22. Διοκαισάρεια] eius episcopus Ioannes πόλεως Διοκαισαρείας in Chalcedon. p. 659 dicitur. vide Norisium dissert. 5 de Epoch. p. 562.

Ibid. Ὄλβη] non multum a Seleucia separatam fuisse Basilius Mir. S. Theclae 2 8 significat, ἀστυγείτονα πόλιν, ᾗ ὄνομά ἐστιν Ὄλβα, appellans. Theodorus πόλεως Ὄλβης τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας Constantinop. tertio subscripsit. plura in Anton. Itin. p. 212.

Ibid. Κλαυδιούπολις] colonia erat a Claudio deducta, Ammiano teste 14 8, olim, si Theod. Ruinartus ad epist. Theodori Iconiensis Act. Sincer. p. 478 non fallit, Isaura. falsum tamen puto, et Ammiani verbis non ut oportuerat intellectis deceptum: nam et Ptolemaeus et Hierocles et ipse Ammianus utramque distincte memorant. vide quem signavi locum cum Valesii nota. sita Claudiopolis erat in Isauriae mediterraneis inque planitie inter duo Tauri iuga, μεταξὺ τῶν δύο Ταύρων ἐν πεδίῳ κειμένη, inquit Theophanes Chronograph. p. 119.

Ibid. Ἱεράπολις] novit hanc Isauriae Hierapolin Chalcedon. concil. p. 674. fortasse et huc pertinet rarissimus Ἱεροπολιτῶν τῶν πρὸς τῷ Πυράμῳ numus Thes. Britan. tom. 2 p. 114: etsi enim Pyramus Ciliciae sit flumen, nihil impediet si ad eius fontes, unde et iuvenis specie in numo emergit, hanc urbem quaeramus atque extra eius provinciae terminos, praesertim cum plura veteris Ciliciae oppida Isauriae deinceps sint transscripta.

Ibid. Δαλισανδὸς] apposita erat monti excelso sed amoeno et irriguo, ad vilem et miseram conditionem redacta Basilii tempore. Δαλισανδός ἐστι πόλις, inquit Mirac. S. Theclae 2 10, ἢ πόλεως εἴδωλον, ἐν τοῖς ἀφανέσι μὲν καὶ ἀνωνύμοις ἀπερριμμένη. Credebatur a Sanda Herculis filio et Damalide esse dicta. idem Basilius Mir. S. Thecl. 2 15, de Eusebio et Hyperechio: καὶ γὰρ ἐκ μιᾶς πόλεως ὥρμηντο

τῆς Δαμαλίδος τε καὶ Σάνδα τοῦ Ἡρακλέους τοῦ Ἀμφιτρύωνος. ad hanc enim urbem ea pertinere cum Ti. Hemsterhusio existimo, non ad Tarsum, quae Henr. Valesii in Ammian. 14 8 erat sententia: etsi enim Ammiani Sandan viri doctissimi opinioni quodammodo patrocinetur, obstat tamen Damalis, quae cum Sanda coniuncta *Δαμαλισανδὸν* et contracte *Δαλισανδὸν* format: ne dicam Basilium Tarsi cum meminit semper honoris titulos addere, ut Vit. Theclae 1 p. 275 *Ταρσος ἡ καλή*, 2 10 *ἡ μεγάλη*, et 13 *ἡ κάλλει καὶ μεγέθει λαμπρὰ καὶ εὐδαίμων.* ad hoc, urbis apud Basilium conditor Sandas Herculis filius fuit, cum Ammiani Sandan ex Aethiopia sit profectus, vir opulentus et nobilis, et diversae propterea originis videatur. quod tamen urgere nolim, cum in heroum genere secum invicem saepe dissentiant veteres; certe non laudavero nec Valesii, qui pro *ex Aethiopia*, quoniam mss quidam *ex Aechio* scribunt, *ex Chio profectus* emendavit, conatum, nec Gronovii *ex Metachio* vel *Metachoio* corrigentis. Sandes enim sive Hercules seu Herculis filius peregrinus fuit, et ex ultimis Indiae locis, quam cum Aethiopia saepe permisceri notum est, in Ciliciam invasit. docemur hoc a Nonno 34 196, cum Morrheum, Indorum regis generum et copiarum ducem, Ciciliam domuisse ac Sandam inibi appellari perhibet: *ὅθεν Κιλίκων ἐνὶ γαίῃ Σάνδης Ἡρακλέης κικλήσκεται εἰσέτι Μόρρευς*, ubi, ut a doctissimo Cunaeo quid mutaretur, nihil fuerat necesse, uti nec ab Harduino in Plinii 6 20: Indus enim fluvius, incolis Sandus appellatus, Herculi huic Indico videtur merito cognominis. nec Indis tantum Sandes in honore erat, verum et Persis, quos Agathias, cuius mihi indicium fecit Hemsterhusius noster, 2 p. 62 Herculem Sanden nuncupare testificatur. itaque si a Damalide et Sanda Dalisandus sit, vix mihi persuaderi patior *Λαλίσανδα* urbem fuisse, tametsi testem citet Stephanus Capitonem l. 1 Isauricorum, unquam dictam. novi quid Victorinus Grammat. p. 2470, quid alii de *Λ* et *Δ* inter sese commutatis scripserint: sed alia hic et multo diversa est ratio: neque enim Damalin et Lamalin dixisse credibile est. potius arbitror in Capitonis Isauricis conformatione literarum *Λ* et *Δ* errasse librarios, eaque ratione *Λαλίσανδα* esse nata.

397, 23. *Γερμανικόπολις*] inter Isauriae mediterraneas Constantinus l. 1 Them. 13 locat. *Γερμανικούπολις τῆς Ἰσαυρίας* concil. Chalcedon. p. 659.

Ibid. *Εἰρηνόπολις*] distinguenda haec est ab eiusdem nominis in Cilicia secunda urbe, ut studiose fit in Constantinop. secundo p. 670 et 671: nam et Paullus *Εἰρηνουπόλεως τῆς δευτέρας τῶν Κιλίκων ἐπαρχίας*, et Georgius *Εἰρηνου-*

πόλεως τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας subscribunt. Basilius Mirac. S. Thecl. 2 18 τὴν καθ' ἡμᾶς Εἰρηνούπολιν, ut a Ciliciae urbe distinguat, nuncupat.

397, 23. Φιλαδέλφεια] est in Ptolemaeo et concilio Chalcedon. p. 659. sequentem legere non memini. habet Stephanus Isauriae urbem Μονόβας ex Capitone, quam nostram esse non finivero.

Ibid. 24. Δαρασὸς] puto Carolum a S. Paullo Ἀδρασὸν recte correxisse. Stephanus πόλεως Ἀδρασοῦ τῆς Ἰσαύρων ἐπαρχίας. eam urbem, male in Geographia S. neglectam, requirit Concil. Constantinop. tert. p. 671.

Ibid. Ζεέδη] Σβίδη aliis Notitiis, Βίδη Chalcedon. Synodo p. 674.

Ibid. Νεάπολις] de hac nihil dixero, nisi Suidam eius nobis memoriam servasse in Ἴνδακος.

Ibid. Λαύζαδος] ita Constantinus l. 1 Them. 13, ubi eam in Isauriae mediterraneis fuisse adfirmat.

Ibid. 25. ὑπὸ κονσουλάριον] inscripta est Io. Chrysostomi epist. 139 Theodoro τῆς Συρίας κονσουλαρίῳ. vide et Iac. Gothofredum in l. 11 c. Th. de Cohortal.

Ibid. 26. Ἀντιόχεια] Coeles Syriae metropolin agnoscunt omnes. vide Spanhemium Dissert. 9 de Usu et Praest. Num. p. 586. hinc Eunapio in Libanio ἡ τῆς κοίλης καλουμένης Συρίας πρώτη πόλεων. quam illi dignitatem Theodosius primus ob motam seditionem, prorsus ut olim Severus imperator, abstulit et Laodiceae transscripsit, teste Theodoreto H. E. 5 20, cui egregiam Io. Chrysostomus Homilia 17 ad Antiochen. p. 175 edit. nov. lucem feret.

Ibid. Σελεύκεια] auctori l. I Maccab. c. 11 8 Σελεύκεια παραθαλασσία, cuius situm accuratissime descripsit Polybius 5 59. Libanius τὴν Σελεύκου appellat, quod cum non animadverteret interpres, turpiter lapsus est in Antiochico p. 363, τὸν ἐκ τῆς Σελεύκου τύραννον (sic enim scripsit Libanius) tyrannum a Seleuco vertens. Eugenius intelligitur, qui Seleuciae, cum imperio Diocletianus praeesset, tyrannidem invaserat; quo de egregie, ut solet, Henr. Valesius in Eusebii H. E. 8 6. Seleucensium numi superant plures, e quibus hic Gazae Wildianae notandus est; *ΑΥΤΟΚΡ . . . . ΝΕΡ. ΤΡΑΙΑΝΟC. ΑΡΙCΤ. CΕΒ. ΓΕΡΜ. ΔΑΚ.* et parte altera *CΕΛΕΥΚΕΩΝ. ΠΕΙΕΡΙΑC. Β.* cum templo quattuor columnis suffulto, in cuius medio mons, infra quem *ΖΕΥC ΚΑCΙΟC.* huic similem in Thes. Frider. c. IX 11 cum *Δ* et in Num. Impp. Graec. Vaillantii p. 30 cum nota senarii re-

peries; quae literae nec Traiani annos (obstant quippe Dacici atque Optimi tituli) nec novam designant aeram, cuius initium repetendum foret a Traiani pietate, quam Iovi Casio in iis partibus probaverit, quae cl. Liebe sententia: vetant Beroeënsium numi, iisdem Traiani titulis inscripti, inter Wildianos, quorum unus *ΒΕΡΟΙΑΙΩΝ*. *Β*, alter *Γ*, tertius, quem vir egregius Select. Numis. tab. XVII vulgavit, *Η* praefert, et Chalcidensium apud Vaillantium cum signis *Α* et *Δ*. neque enim, puto, vir doctus arbitrabitur ad omnes Syriae urbes eam aeram pervasisse, et passim Syros ex cultu Casii apud Seleucienses Iovis amios sub Traiano numerasse. forte verius monetariorum notae credentur, nobis nunc ignotae. de Laodicea dictum alias est.

397, 26. *Γάβαλα*] *πόλις τῆς πρώτης Συρίας* Io. Malalae tom. 2 p. 88. Theodoreto *πόλις σμικρὰ καὶ χαριεστάτη* Histor. Religios. c. 28. vide Ant. Itin. p. 148.

Ibid. 27. *Πάλτος*] aberat 20 M. P. Laodicea. vide Ant. Itin. p. 147. Iustinianus hanc et Laodiceam et Gabala, Antiochiae quodammodo ademptas, novae provinciae, cui Theodoriadis nomen fecerat, praetereaque ex Syria secunda Balaneas contribuit apud Io. Malalam tom. 2 p. 183.

Ibid. *Βέροια*] de hac et Chalcide disputavimus ad idem Itiner. p. 193. obiter hic Socrati auxilium feremus 7 16. *ἐν Ἰνμεστάρ*, inquit, *οὕτω καλουμένῳ τόπῳ, ὃς κεῖται μεταξὺ Χαλκίδος καὶ Ἀντιοχείας τῆς ἐν Συρίᾳ, Ἰουδαῖοι συνήθως ἑαυτοῖς παίγνια ἐπιτέλουν τινά.* flagitiose enim corruptum est vici nomen, in quo scelus quod Socrates enarrat Iudaei patrarunt. lege *ἐν Ἴμμαις γάρ*, et vicum habebis, 20 M. P. a Chalcide disiunctum apud Theodoretum Hist. Relig. c. 7 atque in Tabula Peutingerorum. firmat coniecturam, etsi in vocabuli numero et genere dissentiens, Theophanes Chronograph. p. 71: *τούτῳ τῷ ἔτει Ἰουδαῖοι εἰς τὸ Ἴμμον παιδίον Χριστιανὸν συλλαβόντες.* et Cedrenus, quamquam per *παιδίον* Theophanis in errorem impulsus, p. 276: *Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ἴμμον πεδίον Χριστιανὸν παῖδα συλλαβόντες.* fecit ex vicinia soni *τοῦ παιδίου* et *πεδίου* Immum campum, quem, si ad haec attendisset Abr. Ortelius, circa Byzantium non quaesivisset.

Ibid. 28. *ὑπὸ ἡγεμόνα*] distracta haec est provincia a Coele Syria, ut Euagrius H. E. 3 32 docet, et quidem, si qua Malalae tom. 2 p. 69 fides, a Theodosio secundo, quem et Apamiae ius metropoleos dedisse adfirmat. praesidi paruisse Notitia imp. Orient. c. 1 monere haud neglexit.

Ibid. *Ἀπάμεια*] provinciae erat metropolis, quamobrem

τοὺς ὑπὸ Ἀπάμειαν ἱερέας, episcopos huius urbis metropolitano subditos, Euagrius H. E. 3 34 appellat. erat circa urbem vicus, *χωρίον*, cui *Μάρατος Ζαβδάλης* erat nomen, tom. 11 Concil. Labb. p. 403 et 408 memoratus: vicinos ille habuisse videtur Maratocuprenos, de quibus in Ammian. 28 2, adfirmatque primam tituli grassatorum illorum, de qua dubitatum video, partem. sequentes tetigimus in Anton. Itiner. p. 187.

397, 29. *Μαριάμη*] sic et Ptolemaeus. Arrianus Exp. Alex. 2 13 *Μαριάμμην*, Concil. Acta *Μαριάμνην* vocare adsueverunt. vide Synod. Constantinop. sub Menna tom. 11 Conc. p. 402 et Chalcedon. p. 659. L. Holsteinius et Ch. Cellarius ex Alexandrino Chron. *Κώμην Μαριάμμην*, in qua Gelasinus martyr fuerit contumulatus, cum hac urbe componunt; quod ut recte fecerint, vereor. plane proxime Heliopolin ibi collocatur; a qua Ptolemaeus hanc longius removet. provinciae quoque diversae sibi vindicant, hanc Syria secunda, illam Phoenice ad Libanum. de sequente Ant. Itin. p. 148.

Ibid. 30. *Ῥαφαναῖε*] *Ῥαφανέαι* Ptolemaeo et Stephano, qui urbis gentile *Ῥαφανεώτης* esse addit. Lampadius *Ῥαφαναίων πόλεως* est in Chalcedon. p. 660, et Zoilus *Ῥεεφάνης* in Constantinop. sub Menna p. 402, satis vitiose.

Ibid. *Σελευκόβηλος*] Seleucia est ad Belum sive amnem seu montem: neque enim alterutrum pro comperto est. vide Ch. Cellarium. G. A. 3 12 p. 420. sita erat in finibus Apamiensium. Theophanes Chronogr. p. 289: *οἱ δὲ Σκλαβῖνοι τούτῳ προσρυέντες σὺν αὐτῷ ἐν Συρίᾳ κατῆλθον, χιλιάδες πέντε, καὶ ᾤκησαν εἰς τὴν Ἀπάμειαν χώραν ἐν κώμῃ Σκευοκοβόλῳ.* Vertit Miscellae Hist. l. 19 auctor: *porro Sclavini ad hunc confluentes cum ipso descenderunt in Syriam, numero quinque millia, et habitabant in Apamiensium regione in castello Seleucobori.* unde vides legisse eum *εἰς τὴν Ἀπαμέων χώραν*, et bene; dein *Σελευκοβόρῳ*, quod ex *Σελευκοβήλῳ* natum est. Stephanus *Σελευκόβηλον* et *Σέλευκον, περὶ τῇ ἐν Συρίᾳ Ἀπαμείᾳ ἀρσενικῶς λεγομένην πόλιν*, distinguit, perverse, si quid in his video: eadem enim est, et *Σελευκόβηλος* et *Σέλευκος πρὸς τῷ Βήλῳ* appellata, ac, uti vidimus, Apamiae, unde longius Seleucia Pieriae distabat, vicina.

398, 1. *Εὐφρατησίας*] olim Comagene erat. Procopius B. Pers. 1 17: *χώρα γοῦν, ἣ ἐκ Σαμοσάτων ἐκτὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἐστί, πάλαι μὲν Κομαγηνὴ ἐκλήθη, τὰ νῦν δὲ παταμῷ ἐστὶν ἐπώνυμος.* et 2 20: *ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Κομαγηνῶν χώραν ὁ Χοσρόης ἀφίκετο, ἣν καλοῦσιν Εὐφρατησίαν.* Augusto-Euphratesia in Chalcedon. p. 565 dicitur, et Leoni imperatori l. 10 c. de Divers. Offic. provincia facta est et a

Syria et Osdroëna dissociata iussu Constantini M., teste Malala tom. 2 p. 3. praeses eius est in Notitia imp. Orient. c. 1 et praesidiale officium Euphratense l. 2 c. Th. de Venat. Fer.

398, 2. Ἱεράπολις] metropolin huic provinciae fuisse praeter Imp. Leonem atque alios testis est Euagrius H. E. 6 19. quo nomine Arabibus et Syris sit, Imp. Constantinus Porphyrog. orat. de imagine Edess. p. 51 edit. Combefisii docet: εἰς τὸ κάστρον Ἱεραπόλεως ἔφθασεν, ὃ τῇ μὲν Σαρακηνῶν φωνῇ Μεμμὶχ λέγεται, τῇ δὲ τῶν Σύρων Μαβούκ. unde egregia Hydii in Itin. Peritz. p. 43 coniectura constabilitur, qua in Plinio 5 23 *Bambyce, quae alio nomine Hierapolis vocatur, Syris vero Mabog*, expulso atque ad tenebras damnato *Magog*, emendat. vide Alb. Schultens indicem Bohadino annexum, in Manbesium.

Ibid. Κύρος] Cyrestana civitas Imp. Iustiniani epistolae Collat. 7 Concil. Constantinop. sec. p. 219. cives D. Papebrochius Cyropolitanos, qui Actis Iuliani οἱ τῆς πόλεως Κύρου, tom. 2 Iun. p. 178 appellat, haud recte. vide Ant. Itin. p. 189.

Ibid. Δολίχη] πολίχνη σμικρὰ Theodoreto H. E. 5 4, Δουλικία Theophani Chronogr. 354; ad quem modum Philoxenus Dulichii episcopus in Collat. inter Catholicos et Severianos tom. 11 Concil. Labb. p. 137. plura supra p. 184, ubi de Zeugmate etiam et Germanicia.

Ibid. 3. Περρὴ] Liberatus Diaconus Breviar. c. 13 ecclesiae Parensium Sabinianum fuisse ait episcopum, quem Perrhensium fuisse Acta concilii Chalcedon. tom. 9 Conc. Labb. p. 106 clamant. v. Ant. 1 p. 210.

Ibid. Νικόπολις] non aliam esse puto atque eam quam Iosua Stylites in Chron. Syriaco sub Imp. Anastasio vehementi terrae tremore corruisse refert tom. I Bibl. Orient. Assemani p. 271, nec diversa fortasse est Itin. Ant. p. 190.

Ibid. Σκεναρχαῖα] Σκηνὴ ἀρχαία. viderint peritiores an loco nomen venerit a tentoriorum copia, et quid Σαλγενοῤατίξενον sibi velit.

Ibid. Σύριμα] putares Συρὰ sive Σοῦρον, ut Euagrius H. E. 4 25, urbem in Euphratis ripa positam (Vita Symeonis Stylitae c. 26: ἦν τις ἐν Συροῖς στρατιώτης, πολίχνιον δέ τι τοῦτο τῶν ἐπευφρατιδίων), nisi propius abessent Οὔριμα, pro quibus Θύρημα editus Ptolemaeus, sed hinc et ex Coislin. ms adiuvandus. Ὄριμα et Ὤριμα Chalcedon. concil. p. 676. erat Euphrati adsita, unde *castellum Urima Euphrati accubans* in veteri codice Syriaco tom. 1. Biblioth. Orient. p. 172 Assemani.

378, 4. *Εὔρωπὸς*] Iosua Stylites *castrum* ait *Europus, quod in provincia Mabugensi*, sive Hierapolitana, *ad occidentem Euphratis est positum* Bibl. Orient. tom 1 p. 282; cui Procopius Fabr. Iustinian. 2 9 et B. P. 2 20 adsentitur. merito ergo Lucianus insulsum scriptorem historiarum taxavit, qui de urbe hac *ἡ δὲ Εὔρωπὸς κεῖται μὲν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ σταθμοὺς δύο τοῦ Εὐφράτου ἀπέχουσα, ἀπῴκισαν δὲ αὐτὴν Ἐδεσσαῖοι. Europus sita quidem est in Mesopotamia, mansionibus ab Euphrate duabus disiuncta, et ab Edessenis condita.* nomen est a Macedonibus, qui urbium patriae suae nomina oppidis Syriae indiderunt. vide Appianum Syriac. p. 201 et Abr. Berkelium in Stephan. *Εὔρωπός*, ubi commixta videbis quae longo terrarum situ distinctissima fuere.

Ibid. 5. *Ὀσρωήνης*] *Ὀσροήνης*. nomen provinciam ab Osroë Procopius B. P. 1 17 accepisse memorat, nec multum, ut alias observavimus, ab eo dissidet Dionysius Patriarcha. provincia post Constantinum a Mesopotamia videtur divulsa, qua de re Norisius diss. 2 de Epoch. p. 110. praeses Osdroënes est in l. 105 c. Th. de Decur. et Notitia I. O. c. 1.

Ibid. *Ἔδεσσα*] provinciae metropolis fuit, *περιβόητος τῆς Ὀσροήνης ἐπαρχίας μητρόπολις* Theophani Chronograph. p. 146. Acta S. Thaddaei apud Lambecium Bibl. Caesar. 8 p. 202: *ἦν μὲν ἀπὸ Ἐδέσσης τῆς πόλεως, μητρόπολις δὲ ὑπάρχει αὕτη, Ὀσροήνη καλουμένη, Ἀρμενοσύρων μεσόγειος*: quae cum urbem Osroënem vocitant, videri possent vitiosa, nisi et Syri Orrhoam et Osrhoam appellarent. vide Anton. Itin. p. 185.

Ibid. 6. *Κωνσταντία*] *Κωνσταντίνη* aliis, Suidae *Κωνστάντεια*, cuius episcopus Sophronius est in Actis synodi Antiochenae, intextis Actioni 14 concilii Chalcedon. tom. 9 Concil. p. 120. olim Nicephorium dicebatur, Stephano teste, Syris autem Tela תלא, quod utrumque nomen mutavit Constantii imperatoris iussu, quemadmodum Chron. Edessenum tom. I Bibl. Orient. p. 395 refert. quod vero a Chronici auctore additur, *quae olim Antipolis dicebatur*, non mihi satis rectum videtur. succurrit Ammianus 18 9, ubi Amidam et Antoninupolin, prorsus ut scriptor Edessenus, eodem tempore a Constantio instauratas fuisse memorat. male itaque Assemanus dissert. de Monophysitis tom. 2 Bibl. Orient. ex Antipoli facit Anthemusiadem Taciti sive Anthemusiam aliorum, reprehenditque Ch. Cellarium, qui Stephanum Suidamque secutus Nicephorium a Constantina nihil differre recte adfirmaverat. aberat ad occasum Nisibis et septentrionem Amidae stadiis 56, si quae fides Theophani Chronogr. p. 124; quae sane,

nisi culpa recidat in librarios, exigua esse debet: longius enim intervallum in eas urbes interiectum fuisse Peutingerorum Tabula vetat dubitare. vide etiam Procopium Aedif. Iustin. 2 5.

398, 6. *Θεοδοσιούπολις*] posita erat ad flumen Chaborram loco munito. Procopius Fabr. Iustin. 2 5: *Θεοδοσιούπολις ἡ παρὰ ποταμὸν Ἀβόρραν γῆς τῶν Ῥωμαίων προβεβλημένη.* distinguenda ergo ab altera eiusdem est nominis urbe in Armenia, qua de Fabr. Iust. 3 5.

Ibid. *Κάρραι*] recte ita codex Lugdunensis. urbem Christiani, quod cives sacris paganorum deditissimi essent, *Ἑλλήνων πόλιν* vocarunt. libellus Samuelis et reliquorum presbyterorum contra Ibam tom. 9 concil. Labb. p. 37: *ὅτι ἐχειροτόνησε Δανιῆλον τὸν αὐτοῦ ἀδελφιδοῦν ἐπίσκοπον τῆς Ἑλλήνων πόλεως.* ubi eos Carras intelligere libelli principium ostendit: *συνήλασεν ἡμᾶς,* inquiunt, *ἐπὶ τήνδε τὴν κατηγορίαν ἐλθεῖν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δανιήλου, καὶ αὐτοῦ ἐπισκόπου Καρρήνων πόλεως,* tametsi male *ἀδελφὸς* Ibae frater Daniel vocetur, qui *ἀδελφιδοῦς* sive fratris Ibae filius fuit. peius vero commonitorium Damascio tribuno missum p. 26 *Δανιῆλον τὸν εὐλαβέστατον Θεοδοσιουπόλεως ἐπίσκοπον* nuncupat: neque enim ille Theodosiopolitanus fuit praesul, sed Ioannes; quare verius vetusta versio *et Danielem Carrhenorum civitatis episcopum, et Ioannem reverendissimum Theodosiopolitanum episcopum* praefert. consentit in Carrarum illo titulo scriptor Syrus Vitae S. Ephraëmi, qui tom. I Bibl. Orient. p. 51 de Iuliano: *et divertit Carras, urbem paganorum refertamque simulacris.* vide itaque huccine referri oporteat l. 8. c. Th. de Pagan., qua Theodosius duci Osdroënae scribit: *aedem olim frequentiae dedicatam, coetui etiam, populo quoque communem, in qua simulacra feruntur posita, artis pretio quam divinitate metienda, iugiter patere publici concilii auctoritate decernimus.* mihi sane, tametsi pro Edessa Gothofredus disputaverit, aedes illa Carris fuisse videtur, praesertim quod Edesseni, ut ex eorum chronico Syriaco patet, Theodosio imperatore sacrorum Christianorum essent studiosissimi atque a simulacris aversissimi. plura Ant. Itin. p. 193 et de Batnis p. 190.

Ibid. *Νέα Βαλεντία*] nusquam, quod quidem recordor, hanc Valentiam reperire potui. videtur e castellis fuisse quae Euphrati assidebant.

Ibid. 7. *Λεοντόπολις*] praestiterat *ἡ καὶ Καλλίνικος*, quomodo Libanius Theodoretus Procopius atque alii, iam ante ad Ant. Itin. p. 191 appellati. urbem instauravit Imp. Leo

circa a. 466, suoque nomine insignem esse voluit, uti Chron. Edesseno tom. I Bibl. Orient. p. 405 perscriptum. adde Assemano notata tomi eius p. 258.

398, 7. *Βίρθα*] *Virta munimentum valde vetustum, in extremo Mesopotamiae situm* Ammianus 20 7 memorat, quod cum Birtha videatur Ptolemaei ad Tigrim, nostra esse nequit. forte haec latet in Binta, cui in Osdroëna locum dedit Notitia imp. Orient. c. 169.

Ibid. 8. *ἐπαρχία Μεσοποταμίας*] praesidi quoque paret in Notitia imp. Orient. c. 1. quod vero una illi urbs Amida datur, id ne librariis acceptum referri oporteat vereor: erant quippe Hieroclis aetate plures in ea provincia urbes et castella. Daras paullo ante muniverat Imp. Anastasius apud Euagrium H. E. 3 37, ne de arcibus dicam, quas Procopius de Fabr. Iustin. 2 4 describit.

Ibid. 9. *Ἄμιδα*] *πόλιν ὀχυρὰν τῆς μέσης τῶν ποταμῶν* Euagrius H. E. 3 37 appellat. situm signat Ammianus 18 9, Procopius atque alii, quos nunc praetereo. id quaeram, tametsi ab instituto recedat, verumne sit Nisibin, celebrem olim huius provinciae urbem, *Σιβάπολιν* fuisse nuncupatam. abiit in hanc opinionem D. Papebrochius tom. 5 Iun. p. 15 ad Vitam S. Febroniae, in cuius Actis c. 1 *Σιβάπολις, ἥτις διέκειτο ἐν ὁρίοις τοῖς πρὸς τοὺς Ἀσσυρίους.* censet vir doctus Syrorum sermone Nisibin et Sibapolin rem eandem significare; quod, puto, nunquam probabitur. nihil quoque in Actis, unde Nisibin intelligendam esse colligas. ego *τὴν Σιβάπολιν* non aliam esse autumo atque eam quae Syris Sibabarech, cuiusque haud obscura mentio in Bibl. Orient. tom. 2 p. 361; Actorum autem Febroniae interpretem Sibacarech legisse et propterea *Σιβάπολιν* vertisse: Syris enim ברך seu ברכא oppidum significat, et proxime a productione urbis Sibabarech, unde facilis errori via, distat. posita urbs erat intra Mesopotamiam, ut ea Acta ostendunt; quae res Assemano in dissert. de Monophysitis tom. 2 Bibl. Orient. dubia atque incerta visa est. hoc obiter: nunc in viam redeamus.

Ibid. 10. *Φοινίκης*] haec est *Φοινίκη πάραλος*, uti Euagrio 3 33 et Io. Malalae tom. 2 p. 73 dicitur. subditam fuisse viro consulari l. 52 de Decurion. et Notitia imp. Orient. c. 1 testantur. facta provincia est, sed multo amplior et Phoenicen secundam complexa, ab Hadriano apud Spartian. c. 14.

Ibid. 11. *Τύρος*] provinciae erat metropolis, quo titulo etsi in numis ante Hadrianum insignis est, Phoenice tamen a Syria devulsa, provinciae caput est imposita, ut Suidas in

Παῦλος Τύριος significat. vide Norisium diss. de Epoch. 5 p. 396 et Spanhem. Dissert. 9 de Us. de Praest. N. p. 588.

398, 11. *Βηρυτὸς*] metropolitano nomine ac dignitate civitatem Berytum exornaverat Theodosius secundus l. un. c. de metrop. Beryt.; qua re Eustathius urbis eius praesul accensus Phoenices urbes Byblon Botryn Tripolin Orthosiadem Arcas atque Antaradon sibi, utpote novae metropoli subiiciendas, vindicavit. contra venit Photius Tyriorum praesul, questusque est patribus Chalcedonensibus ab Eustathio iniuriam sibi illatam canonemque Nicaeni primi concilii quartum proterve esse proculcatum. patres secundum Photium litem dedere, iusseruntque Tyrum esse metropolin, Berytum vero nihil praeter ceteras provinciae urbes sibi sumere p. 622. adde Balsamonem in can. 29 Chalcedon. concilii apud Beveregium tom. I p. 148. plura Itin. H. p. 583 et de sequentibus Ant. Itin. p. 148.

Ibid. *Βόστρυς*] lege *Βότρυς* et *Βύβλος*, etsi *Βίβλος* sit in Actis Chalcedon. p. 618, *Βόστρυς* in Chronogr. Theophanis p. 193.

Ibid. 12. *Ἀρκαὶ*] recte mss, ut alias diximus. Aurelius Victor duplex illi nomen fuisse Arcae et Caesareae in Alexandro Severo asseverat; cumque urbs Libano fuerit vicina, uti Gesta Tancredi c. 105 indicant, haud spernenda videtur N. Haymii coniectura, qua numum *Καισαρίας Λιβάνου* huic tribuit tom. I Thes. Britan. p. 252.

Ibid. *Ὀρθοσιὰς*] *Ὀρθωσιὰς* vicina fluvio Eleuthero apud Strabonem 16 p. 753. vide Noris. Epoch. diss. 2. p. 103.

Ibid. *Ἄραδος*] uni episcopo Aradum atque Antaradum subditas fuisse Acta concil. Ephesini et Chalcedon. vetant dubitare; nec iusta tamen propterea haec Harduini animadversio. *in Notitia*, ait in Num. Ant. Illustr., *Hieroclis Aradus et Antaradus ceu duo diversa oppida, episcopali decore insignia, appellantur in provincia Phoeniciae paraliae sive maritimae, credo mendose, cum utriusque oppidi unum fuisse antistitem merito suspicemur ex epistola Orientalium 13 in auctario Theodoreti* p. 564. neque enim ecclesiastica haec Notitia; nedum omnia oppida, quae Synecdemo comprehensa sunt, suos sibi episcopos hubuerunt. plura Itin. Ant. p. 148.

Ibid. *Κωνσταντίνα*] nusquam eam reperio, vereorque ne quid hic a librariis sit neglectum. si *Ἀντάραδος ἡ καὶ Κωνσταντία* legeretur, salva res foret: Constantius enim urbem instauratam suo nomine donavit. Theophanes Chronogr. p. 31: *καὶ πόλιν ἔκτισεν ἐν τῇ Φοινίκῃ, ἣν Κωνσταντίαν κέκληκεν, τὴν πρότερον καλουμένην Ἀντάραδον.* atque hinc

Atticus episcopus Aradiae Constantiae provincialium ad Leonem imperatorem epistolae tom. 9 Concil. p. 312 subscribit, ut iam ante diximus.

398, 13. *Πογωνᾶς*] codex Leidensis *Πωγωνάς*, quo ego nomine oppidum in hac ora ignoro. si rectum est, potuit ex simili caussa locus dici quo portus Troezenius *Πώγων*, de quo Suidas. fortasse tamen Saltus Gonaticus, quem aliae Notitiae in hac provincia agnoscunt, et cuius possessionum imp. Zeno l. 2 c. de Praed. Tamiac. meminit, sub vocabuli involucro latet. vide Iac. Rhenferdii diss. de Angulo Arab. p. 821, nec crede tamen saltum Gonaticum esse angulum illum cavum ex concursu Libani et Antilibani ortum, de qua Strabo agat, uti ait: nihil enim huius in Strabone reperies. habet sane Bonfrerius ad Antilibanum Hieronymi, atque ex eo Rhenferdius, haec Strabonis e l. 16: *duo sunt montes, qui eum faciunt, quae Concavus Angulus dicitur, quasi inter se pares Libanus et Antilibanus, paullo ultra mare incipientes.* at si l. 16 p. 754 inspexeris, cavam quidem Syriam, nusquam eum angulum, invenies.

Ibid. *Πανειάς*] vitiose *Σπανιάς* in Vita S. Sabae, quam a Cyrillo conscriptam Cotelerius tom. 3 Mon. Gr. inseruit, p. 252. multo peius in Actis Procopii, seu fabula potius, cum Caesarea Palaestinae metropoli sive Stratonis turre confunditur c. 3: *Καισάρειαν δὲ ταύτην φαμὲν ἣν καὶ Φιλίππου καλεῖν εἰώθαμεν. αὕτη δὲ καὶ Στράτωνος μὲν πύργος τὸ πρότερον ἐκαλεῖτο· Φοίνικες δὲ Πανεάδα κατονομάζουσιν, ἀπὸ τοῦ γείτονος αὐτῇ ὄρους Πανέου τὴν ἐπωνυμίαν θέμενοι.* quem eundem errorem scriptor Vitae Epiphanii erravit, dum c. 44 ex Cypro se navi Caesaream Philippi traiecisse narrat: *ἀπάραντες δὲ ἀπὸ Κύπρου ἀπεπλεύσαμεν ἐν Καισαρείᾳ τῇ Φιλίππου.* neque enim Paneadem sive Caesaream Philippi appellere potuit.

Ibid. 14. *Φοινίκης Λιβανησίας*] fuit provincia haec coniuncta superiori, donec a Theodosio M. distraheretur et suum sibi praesidem acciperet. vidit hoc H. Norisius ex conciliorum Actis dissert. 4 de Epochis p. 356, tametsi per errorem Arcadio originem huius provinciae tribuerit: Theodosium enim auctorem esse Io. Malala tom. 2 p. 39 perspicue docet. *ὁ δὲ αὐτός*, inquit, *βασιλεὺς ἀπεμέρισε καὶ τὴν Φοινίκην Λιβανισίαν ἀπὸ τῆς Παράλου, καὶ ἐποίησεν ἐπαρχίαν, δοὺς δίκαια μητροπόλεως καὶ ἄρχοντα ὀρδινάριον Ἐμέσσῃ τῇ πόλει.* quamquam quae de Emessa addit, a vero abeunt: neque ea enim metropolis provinciae, sed Damascus fuit. nec succurres homini, si civilem metropolin eam urbem factam dixeris, quo-

niam iura et dignitatis civilis privilegia ecclesiastica secum trahebant. sic cum Tyanis Valens ius metropolitanum contribueret, eius urbis antistes iura ecclesiastica statim sibi arrogavit; quae eadem res Eustathium Berytensem, postquam Berytus a Theodosio secundo metropolis esset constituta, ut sibi vicinas urbes subiiceret, impulisse videtur. id superest, ut honorariam metropolin Emesam, etsi verbis Malalae non satisfaciat, creatam profitearis. praesidem huic provinciae praefuisse Notitia imp. O. c. 1 ostendit. cave tamen huc referas cum Pancirolo c. 112 Notitiae eius praesidem provinciae Phoeniciae, ad quem Diocletianus l. 3 c. de Divers. Rescript. et Constantinus l. unico c. de Form. et Impetrat. sublat. mittunt. is totius Phoenices, antequam in duas secaretur, curam gessit, propterea PRAESES PROVINCIAE SYRIAE PHOENIC. in inscriptione Sponiana Miscellan. p. 270, quae in paucis diversa et inter Gudianas p. LXIX 1 legitur, appellatus.

398, 15. *Ἔμισσα*] *Ἔμισα τῆς τοῦ Λιβάνου Φοινίκης πόλις* Io. Malalae tom. I p. 391. vide Ant. Itin. p. 188.

Ibid. *Λαοδίκεια*] Laodicea est ad Libanum, de qua Ant. Itin. p. 198.

Ibid. *Δαμασκὸς*] provinciae erat metropolis, unde Theodorus episcopus *τῆς μητροπόλεως Δαμασκοῦ* in Chalcedon. concil. p. 676, et in Actis Stephani Sabaitae c. 6 tom. 3 Iul. p. 555 *ἡ ἐπίσημος καὶ πανευδαίμων μητρόπολις.* plura alias.

Ibid. *Ἡλιούπολις*] diutissime huius cives paganicae superstitioni studuerunt. urbs ipsa altissimis montibus undique erat incincta. vide Theodoretum H. E. 4 22 p. 183 et Ant. Itin. p. 189, ubi et de Abila.

Ibid. 16. *Παλμύρα*] Theophanes *πόλιν Φοινίκης Λιβανισίας* Chronogr. p. 148, Procopius de Fabr. 2 11 *Φοινίκης τῆς παρὰ Λίβανον*, et ab imp. Iustiniano instauratam prodit. Palladius Vit. Chrysostom. p. 194 *Παλμύραν τὸ τῶν Περσῶν φρούριον*, quod ad Persas compescendos commodissima esset, appellat, 80 M. P. Emesa removens. fuit itaque in finibus Romanae Persicaeque ditionis, nec longe ab Euphrate, ut Appianus B. Civil. 5 p. 1079 ostendit. quare Ulpianus l. 1 D. de Censib. §. 5 prope barbaras gentes et nationes collocatam in provincia Phoenice ait, gentium et nationum nominibus vicinos Arabes Parthos ceterosque eius orae barbaros complexus. Cicero in simili re voces iungit de Provinc. consul. c. 9: *celebrantur aures quotidie meae novis nominibus gentium, nationum, locorum.* et c. 13: *ceterae partes a gentibus aut inimicis huic imperio aut infidis aut incognitis aut*

certe immanibus et barbaris et bellicosis tenebantur; quas nationes nemo unquam fuit qui non frangi domarique cuperet. neque aliter Velleius 2 110: *gentium nationumque, quae rebellaverant, omnis numerus amplius* 800 *millia explebat.* vide et c. 98 et Cortium in Sallustii Catilin. c. 10.

398, 17. *Παλαιστίνης*] excidit *πρώτης*: tres enim ordine recensentur Palaestinae, quarum et Imp. Theodosius in l. 30 c. Th. de Erogat. milit. et Notitia imp. Orient. c. 1 meminit; quae res parum animadversa saepe doctis, quos Iac. Rhenferdius dissert. II in Euseb. Onomast. p. 788 ab errore revocare adnisus est, negotium facessivit. iunctae fuere ad Arcadii usque tempora: nam quod Io. Malala tom. 2 p. 5 Constantinum M. Palaestinam tertiam provinciam constituisse asseverat, id Hieronymus Quaest. in Genes. c. 21 convellit, ante non grande tempus Palaestinam Salutarem, quae eadem ac tertia, ex divisione praesidum esse factam et dictam adfirmans. idem et hinc statuminatur, quod omnis Palaestina sub Theodosio M. uni proconsuli paruerit, quemadmodum ex Zosimo 4 41 liquet. vide H. Norisium diss. 5 de Epoch. p. 474. consularis Palaestinae primae est in Notit. imp. Orient. c. 1 et apud Palladium Histor. Lausiac. c. 65.

Ibid. 18. *Καισάρεια*] metropolin huius provinciae canon 7 Nicaeni primi apud Beveregium tom. I p. 68 et Hieronymus in epist. ad Pammachium agnoscunt; quae dignitas urbi mansit, postquam tres Palaestinae episcopo Hierosolymitano in Synodo Chalcedonensi tom. 9 p. 2 subditae, atque eidem iura patriarchalia fuerunt aucta, uti Novella 103 ostendit.

Ibid. *Δῶρα*] Stephanus maritimam hanc urbem egregie illustrat in *Δῶρος*. adde H. Relandum Palaest. 3 p. 739 et Probabil. nostrorum c. 25.

Ibid. *Διόσπολις*] Lydda est. Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 17 p. 204: *Λύδδα ἡ νῦν Διόσπολις*. vide Itin. H. p. 600, ubi et de Antipatride.

Ibid. *Ἄζωτος παράλιος*] duplicem Azotum, si Notitias exceperis, vix alibi reperies. videtur Azotus mediterranea ea esse cuius Sacrae literae, Herodotus, Diodorus, Iosephus atque alii meminerunt. posita illa non longe a mari erat, nec illi tamen iuncta. Iosephus inde B. I. I 7 § 7 inter *τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις* recenset, et *τὰς παραλίους* ab ea distinguit. idem facit Wilh. Tyrius Hist. Hieros. 12 6 et 15 24. nec dissentire videtur Fulcherius Carnotensis c. 52, qui praeterea suo tempore vicum fuisse, quam Ibenum indigenae vocabant: forte is non alius est ac Iebna, qui H. Relando Palaest. 3 p. 608 molestus fuit. maritima Azotus prioris esse portus potuit: quomodo Ascalon, etsi mari praetenta apud Wilh. Tyrium

17 22, suum sibi portum habuit, episcopo aeque ac Ascalon subiectum: subscribit enim rescripto Ioannis Hierosolymitani ad Ioannem Constantinop. et Antonius Ascalonius et Stephanus Maiumae Ascalonis tom. 11 Concil. Labb. p. 376. Maiuma autem Ascalonis eius portus est, ut Maiuma Gazensium et Maiuma Alexandriae, quam alias, hactenus minus notam, illustrabo. de Eleutheropoli et ceteris, quas intactas praetereo, vide H. Relandum.

398, 19. *Αἰλία ἡ καὶ Ἱεροσόλυμα*] recte ita ms Lugdunensis. Aeliae nomen diutissime Hierosolymis haesit. Ioannes Chrysostomus orat. 5 in Iudaeos p. 645 ed. novae: *ἐπειδὴ γὰρ Αἴλιος ὁ Ἀδριανὸς ἐχρημάτισεν, οὕτω καὶ τὴν πόλιν καλεῖσθαι ἐνομοθέτησεν, ἐκεῖθέν τε Αἰλία μέχρι καὶ νῦν ὀνομάζεται.* plura, quae in Iustiniani usque aetatem eum urbi titulum durasse adfirmant, Beveregius in can. 7 Nicaeni primi coacervavit. adde Vales. in Euseb. H. E. 7 5.

Ibid. 20. *Λιβιάς*] olim Betharam, teste Eusebio, sed in Liviae Augustae honorem novo titulo decorata. erant circa eam, trans Iordanem et 12 M. P. ab Hierichunte positam, balnea aquarum calidarum. Gregorius Turonensis Miracul. 1 18: *sunt autem et ad Liviada civitatem aquae calidae, in quibus Iesus Nave lavare solitus erat; ubi similiter leprosi mundantur. est autem ab Hiericho duodecim millibus.* qui locus situm egregie firmat.

Ibid. *Σεβαστή*] urbem hanc in Trachonitidem transportavit Io. Malala apud Io. Damascenum orat. 3 p. 368, ubi de Ioanne Baptista *καὶ ἀπέτεμεν αὐτὸν Ἡρώδης ὁ τοπάρχης, εἰς τὸ βασίλειον της Τραχωνίτιδος χώρας, ἐν Σεβαστῇ τῇ πόλει.* paullo melius, nec tamen sine errore, in Chilmeadi editione tom. 1 p. 305 legitur *ὁ Ἡρώδης ὁ βασιλεύς, ὁ Φιλίππου, ὁ τοπαρχῶν ἤτοι βασιλεύων τῆς Τραχωνίτιδος*: neque enim Herodes Trachonitidi, ut bene vir doctus, praefuit; et cui bono *ὁ βασιλεὺς ὁ τοπαρχῶν ἤτοι βασιλεύων* coacervantur? forte ex Damasceno ita refingenda omnia: *Ἡρώδης ὁ τοπάρχης ἤτοι βασιλεύων τῆς Τραχωνίτιδος κ. λ.*; quo quidem modo erroris non absolvitur Ioannes, eripitur tamen graviori.

Ibid. *Ἀνθηδών*] Gaza stadiis 20 aberat, Sozomeno H. E. 5 9 auctore, mari proxima. Diocletianopoleos, si Notitias et Conciliorum Acta exceperis, rara mentio. vide H. Relandum Palaest. 3 p. 736.

Ibid. 21. *Συκαμάζων*] *Εὐκομάζων* in Notit. Iac. Goari, Estomason in Notitia quae Wilh. Tyrio adiuncta est, Ascozamon Gervasio Tilberiensi tom. 2 Script. Brunsvicens. p. 760. nostrum rectum est, etsi situs eius ignotus.

398, 21. Ὀνοῦς] creditur esse Ono, de qua 1 Chronic. 8 12. sequentem habet Staphanus, quamquam nihil de loco quem occupaverit.

Ibid. 22. *Γάζα*] duplicem olim fuisse Gazam, quarum vetustior Apostolorum aetate fuerit eversa et deserta, ad Anton. Itin. p. 151 disputavimus. mecum sentit Hieronymus de Loc. Sacr. *quaeritur*, inquit, *quomodo in quodam propheta dicatur Gaza futura in tumulum sempiternum. quod solvitur ita, antiquae civitatis locum vix fundamentorum praebere vestigia; hanc autem quae nunc cernitur, in alio loco, pro illa quae corruit, aedificatam.* cui oculato testi, et hac in parte aliis consentienti, cur fidem negemus? erat urbs Gordiani imperatoris aetate sacra, sui iuris et admodum splendida, ut egregio hoc epigrammate inter Doniana Class. III. 45 docemur: *ἀγαθῇ τύχῃ αὐτοκράτορα Καίσαρα Μ. Ἀντώνιον Γορδιανόν, εὐσεβῆ, εὐτυχῆ, σεβαστόν, κοσμοκράτορα, ἡ πόλις ἡ τῶν Γαζαιῶν, ἱερὰ καὶ ἄσυλος καὶ αὐτόνομος, πιστή, εὐσεβής, λαμπρὰ καὶ μεγάλη, ἐξ ἐνκλύσεως τοῦ πατρίου θεοῦ, τὸν ἑαυτῆς εὐεργέτην, διὰ Τιβ. Κλ. Παπείρου ἐπιμελητοῦ τοῦ ἱεροῦ.* id mirere, virum eruditum, qui inscriptionem Latinam fecit, in ea deum Enclyseum invenisse: vertit enim media *ex Enclyseo patrio deo;* qui nullus fuit et ex corrupta *ἘΝΚΛΥΣΕΩΣ* voce natales accepit. fuit in marmore *ΕΝΚΕΛΕΥΣΕΩΣ*, certe esse debuit; quod *ex iussu*, ut saepe in his monumentis, notat. *κατὰ κέλευσιν θεοῦ* in simili re habes in Thes. p. XXI. 1. deus autem patrius Gazensium est Marnas, cuius iussu lapis est dedicatus. vide de eo H. Norisium dissert. Epoch. 5 494.

Ibid. *Ἄριζα*] nisi erro, *Γάδαρα* sive *Γάζαρα*, quam urbem seu vicum Notitiae in Palaestina prima non longe ab Azoto agnoscunt, praestiterit. de ea Relandus Palaest. 3 p. 679. quae sequitur *Βιτύλη*, Bethelne an Betulia sit, in dubio est. aliis Notitiis dicitur *Βιτέλιος*.

Ibid. 23. *Παλαιστίνης β'*] huius et superioris provinciae incolas totiusque cavae Syriae audaces atheos atque insidiosissimo esse ingenio perhibet Proclus Diadochus in Paraphrasi Tetrabibli Ptolem. p. 95: *ὡς ἐπὶ πολὺ θρασεῖς εἰσὶ καὶ ἄθεοι καὶ ἐπιβουλευτικοί.* idem Anonymus scholiastes, Basileae editus, in eandem Tetrabibl. p. 62, sed verbis mire turbatis, profitetur. *ὁ γάρ*, inquit, *τῆς Ἀφροδίτης τῷ Ἄρει συμπλακεὶς τοιούτους ποιεῖ (καὶ ἀθέους ἀμέλει Ἰουδαίους) τοὺς Ἰουδαίους ἐκ ταύτης ὄντας τῆς θέσεως φησίν· ὅθεν κατὰ τὴν προσηγορίαν σημεῖόν σοι γινέσθω τῆς κατὰ τὴν χώραν εὐθηνίας· γόνιμος γὰρ ὁ τοῦ Διὸς ἀστὴρ ἐν τοῖς φθάσασιν ἐλέγετο.* va-

ria enim scholia in unum sunt conflata; quae facile distingues, si observaris *καὶ ἀθέους* esse Ptolemaei verba, eaque breviore scholio explicari *ἀμέλει Ἰουδαίους*: mox alium idem paullo pluribus interpretari. quae vero adduntur *ὅθεν κατὰ τὴν προσηγορίαν κ. λ.* ea Iudaeam non spectant, sed Arabiam *εὐδαίμονα*, quem eius titulum haud obscure respiciunt. vide Proclum 2 p. 95, et me falsum negabis. nata ea persuasio paganis est, quod Iudaei in summi numinis cultu cum reliquis omnibus dissiderent. hinc et Lucanus 2 593: et dedita sacris incerti Iudaea dei. et Aristides tom. 3 p. 514: *τοῖς ἐν Παλαιστίνῃ δυσσεβέσι παραπλήσιοι τοὺς τρόπους· καὶ γὰρ ἐκείνοις τοῦτ' ἐστὶ σύμβολον τῆς δυσσεβείας, ὅτι τοὺς κρείττονας οὐ νομίζουσι.* quo tamen loco si et Christianos notari cum Iebbio velis, nihil intercedam. ceterum praesidem huic provinciae etiam Notitia imp. Orient. c. 1 imponit.

398, 24. *Σκυθόπολις*] provinciae fuit metropolis; quare ex ea ortus Cyrillus (in Vita S. Sabae c. 80) *γυνή τις*, inquit, *ἐκ τῆς καθ' ἡμᾶς μητροπόλεως ὁρμωμένη*, et c. 75: *καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ ἐν Σκυθοπόλει, ἐξῆλθεν ὁ μητροπολίτης Θεοδόσιος μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.* Aristidi tom. 3 p. 595 *Σκυθῶν πόλις*, quo de nomine ad Itin. H. p. 586.

Ibid. *Σέλλα*] imo *Πέλλα*. quod nomen a Macedonibus accepit, solitis patriae suae oppidis cognomines devictas urbes facere apud Appian. Syriac. p. 201. Pella *παρὰ τοὺς πέλας, τοὺς λίθους κατὰ τὴν Μακεδόνων φωνήν*, quod Macedones lapides pellas vocarent, est dicta, ut ex Ulpiano in Demosthenis orat. de Legat. Fals. p. 234 Spanhemius diss. 9 de Usu et P. N. p. 654 patefecit. perperam ergo a nescio quo Pella Stephanus nomen derivat, meritoque Ti. Hemsterhusius eorum mutandi libidinem compescit, qui Hesychianum *Πέλλα λίθος* corrigere instituerunt. sedem urbs, nobilis mora Hierosolymis digressorum Christianorum, in Peraea obtinebat.

Ibid. *Γάδαρα*] non longe ab urbe fluvius Hieramax decurrebat, quem propterea *τὸν λεγόμενον ποταμὸν Γαδάρων* Cyrillus in Vita S. Sabae c. 33, et Antoninus Martyr in Itiner. fluvium calidum, qui dicitur Gadara, appellat. de sequentibus Relandus et nos alibi.

Ibid. *Ἵππος*] aberat stadiis a Tiberiade 30. Iosephus Vitae suae c. 65: *ἡ δὲ σὴ πατρίς, ὦ Ἰοῦστε, κειμένη ἐν τῇ Γεννησαρίτιδι λίμνῃ καὶ ἀπέχουσα Ἵππου μὲν στάδια τριάκοντα, Γαδάρων δὲ ἑξήκοντα, Σκυθοπόλεως δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατόν.*

Ibid. 25. *Ἑλένου πόλις*] Magni Constantini matri hoc

nomen debet, teste Sozomeno H. E. 2 2. si pristinum, quo ante utebatur, notius esset, de situ, qui obscurissimus, fortasse certiora haberemus.

398, 25. *Διοκέσσα*] lege *Διοκαισάρεια*, quae in media Galilaea posita (apud Iosephum Vitae suae c. 65) olim Sepphoris erat. Hieronymus de Loc. Sacris: *porro et alia villa Araba nomine in finibus Diocaesareae, quae olim Sephorine dicebatur.* vide Palladium Histor. Lausiac. p. 65 et H. Norisium dissert. 5 de Epoch. p. 563, et de Maximianopoli Itin. H. p. 586.

Ibid. 26. *Γάβαι*] hinc fuit Anastasius, qui *Γαβῶν* sive Gabenorum antistes in synodo Hierosolymitana dicitur. aberat urbs M. P. 16 a Caesarea, ut Eusebius et Hieronymus in Onomastico monuerunt. vide eundem Norisium dissert. 4 p. 460.

Ibid. 27. *Παλαιστίνης γ'*] olim haec Arabia erat, sed Palaestina in plures divisa provincias, illis accenseri coepta est. Procopius de Fabric. 5 8: *ἐν δὲ τῇ πάλαι μὲν Ἀραβίᾳ, νῦν δὲ τῇ Παλαιστίνῃ τρίτῃ καλουμένῃ, χώρα μὲν ἔρημος ἐπὶ μακρὸν κατατείνει.* notitia Imp. Orient. Palaestinam Salutarem, praesidi subiectam, appellat.

Ibid. 28. *Πέτρα*] *Ἀδριανὴ Πέτρα μητρόπολις* in numis: *Πέτρας πρὸς ἐσχατιαῖς τῶν Παλαιστίνων κειμένας* Euagrius H. E. 3 32 vocat, quod in ultimis Palaestinae finibus essent. Sozomenus *Πετραίους* et *Ἀρεοπολίτας* H. E. 7 15 in Arabia, ad quam olim pertinuerunt, locat. passim alii in Palaestina tertia, ut Stephanus. vide Renferdii dissert. 2 in Euseb. Onom. et Relandi Palaest. 3 p. 927.

Ibid. *Αὐγουστούπολις*] Ioannes *Αὐγουστουπόλεως* subscripsit synodo Ephesinae p. 529.

Ibid. *Ἀρίνδηλα*] Stephanus *Ἀρίνδηλα τρίτης Παλαιστίνης*, cuius nomen in Actis conciliorum varie esse vitiatum admonuit L. Holsteinius. vide Ephesin. p. 487 et 530.

Ibid. *Χαραγμοῦβα*] illustris urbs in Actis S. Stephani Sebaitae c. 4 tom. 3 Iul. p. 545: memorant enim Ioannem *τῆς περιφανοῦς καὶ ἐνδόξου πόλεως Χαραχμόβων.* adde Stephanum in *Χαρακμοῦβα.*

Ibid. *Ἀρεόπολις*] olim Ar et Moab dicebatur, ut Eusebius in Onomast. et Hieronymus in Esai. c. 15 testantur. Polychronius Areopolitanus subscripsit rescripto Ioannis Hierosolymitani tom. 11 Concil. Labb. p. 376.

Ibid. 29. *Ζωάρα*] Hebraeorum צער est, sita ad lacum Asphaltiten. Cyrillus in Vita S. Sabae c. 22: *καὶ περὶ τὴν*

νεκρὰν θάλασσαν ὁδεύων τὴν ἐπὶ Ζώορα ἴδεν ἐν θαλάσσῃ νῆσόν τινα χέρσον καὶ μικροτάτην. adde H. Relandum Palaest. 3 p. 1065.

398, 29. *Μάμψις*] aliis Notitiis *Μάμψης*, quo nomine Ptolemaeus Idumaeae urbem ad Iordanis occasum agnoscit, *Μὰψ* tamen scribens.

Ibid. *Βιταρούς*] in Iac. Goari Notitiis *Βιροσάμων* et *Βιροσάβων* hac in provincia recensetur; quae mihi aeque est obscura. fortasse nostri *Βιταρούς* est Notitiae imp. Orient. c. 145 Bethora, quae sub dispositione ducis Arabiae praefecturam legionis quartae Martiae habet; quorsum et Gothofredus eleganti coniectura l. 15 c. Th. de Erogat. militar. refert. aut certe vicus Idumaeae *Βητάρις* apud Iosephum B. Iud. 4 8 § 1; atque hoc malim, etsi Rufinus aliter legisse videatur: neque enim praeter morem id accidit.

Ibid. *Ἐλοῦσα*] posita fuit in partibus veteris Moabitidis, teste Hieronymo in Esai. c. 15; urbis episcopi saepe in conciliis obvii sunt, et ab H. Relando recensiti.

Ibid. *Σάλτων*] deest aliquid: solet saltibus, quorum in provinciis meminit, addere titulos, ut cognoscantur. Iac. Goari Notitia *Σάλτον Ἱερατικὸν* appellat, quod verum videtur.

399, 1. *ὑπὸ κονσουλάριον*] fuit Arabia Constantii imperatoris tempore praesidialis, ut ex l. 3 c. Th. de Poenis apparet: habuit praeterea ducem, qui rei militaris curam administraret. ab eo vero cum praeses penderet, tandem soli duci Arabia est commissa. docemur haec a Iustiniano Nov. 102. *erat enim*, inquit, *ita tenui potestate praeditus is qui civili magistratu defungebatur, ut ei qui praeesset armis servili propemodum more manciparetur, et in illius arbitrio huius salus esset posita, aut ut ne esset quidem omnino hic magistratus; unde adeo et longum tempus est ex quo is desierit, et militaris ea quae civilem magistratum concernunt peragat.* idem Notitia imp. Orient. c. 1, ducem quidem Arabiae, nusquam praesidem aut consularem, nisi c. 145, ubi dux et praeses qui ante dux tantum, memorans, adfirmat. itaque dubium esse non potest quin hic error sit, et in consularis locum dux succedere debeat.

Ibid. 2. *Βόστρα*] provinciae metropolis erat. Eusebius in *Βοσόρ*: *αὕτη ἐστὶ Βόστρα, ἡ νῦν μητρόπολις τῆς Ἀραβίας.* adde concil. Chalcedon. p. 676. Isidorus (apud Photium p. 1060) Bostra *οἶστρον τῆς βοός*, quasi Io in vaccam versa nomen urbi fecerit, notare auctor est, sed errans: est enim בצרה, quo Hebraei et vicinae gentes locum munitum describunt.

399, 2. *Νιλακώμη*] ignota mihi est: cogitaveram *Νεύη κώμη*, quae in Goari Notitia et Concil. Chalcedon. p. 676 conspicitur, an *Πεντακωμία*, an *Νεέλη κώμη*, cuius episcopus in eodem est concilio, praestaret; forte posterior suspicio non longe a vero aberit. id praeterire nolo, ibidem Ioannem *πόλεως Ἔρρης* inter Arabas nomen profiteri, et mansionem Itin. Ant. p. 196 Aere, sive, ut in Vaticano ms legitur, Ere tueri.

Ibid. *Ἄδρα*] sic et Ptolemaeus. Tabulae Peutingerorum Adraha M. P. 24 a Bostris, Eusebio in Onomast. Adara, cum de urbe Esdrai *καὶ νῦν*, inquit, *ἐστὶν Ἄδαρα πόλις ἐπίσημος τῆς Ἀραβίας, διεστῶσα Βόστρων* (sic praestat) *σημείοις κδ'*. vertit Hieronymus: *nunc autem est Adara insignis civitas Arabiae in vicesimo quarto lapide a Bostra.*

Ibid. *Δία*] *Δίαν τὴν ἔρημον πόλιν* Isidorus in Vita Damascii apud Photium Biblioth. p. 1061 vocat, addens prope urbem esse campum, in quo aqua stygia ebulliat: fortasse ergo huc pertinet epigramma apud Stephanum, quod ipse ad Dium Syriae, si tamen alia ac nostra est, transtulit, quo aqua Diensis potu quidem dulcis, sed et mortifera perhibetur: *νᾶμα τὸ Διηνὸν γλυκερὸν ποτόν· ἂν τὸ δὲ πίῃς, παύσῃ μὲν δίψης, εὐθὺ δὲ καὶ βιότου.*

Ibid. *Ἑξακωμία*] habetur et in Iac. Goari Notitia. nomen illi a sex pagis, ut Pentacomiae, quam eadem agnoscit, a quinque, venit.

Ibid. *Μήδαβα*] Medeba est in portione tribus Ruben. Ios. c. 13 16. Cyrillus in Vita S. Sabae c. 45: *Μήδαβα πόλις ἐστὶ πέρα τοῦ Ἰορδάνου κατ' ἀνατολάς, ὑπὸ τὴν Ἀραβίαν τελοῦσα.* meminit eius Eusebius in *Καριαθεὶμ* et *Ἰεσσά*, ubi pro *μεταξὺ Μηδαμῶν*, quod Martianei editio praefert, *Μηδάβων* legi oportet.

Ibid. 3. *Γέρασα*] *πόλις ἐπίσημος τῆς Ἀραβίας* Eusebio Onomast. in *Γεργασεί*, semota a fluvio Iaboc M. P. 4, teste Hieronymo in Iaboc eiusdem Eusebii. episcopus eius Placus est in Chalcedon. concil. p. 675.

Ibid. *Μαιοῦδος*] nihil mihi de hac innotuit: posset ex Notitiis et conciliorum Actis alia non magno molimine substitui, nisi ea res periculosae plena foret aleae.

Ibid. *Φιλαδελφία*] non alia est ac Rabbatamana, quae a Ptolemaeo Philadelpho novo donata est nomine. Hieronymus in Ezech. c. 25: *filii Ammon habebant metropolin nomine Rabbath, quae hodie a rege Aegypti Ptolemaeo, cognomento Philadelpho, qui Arabiam tenuit cum Iudaea,*

Philadelphia cognominata est. aberat haud longo intervallo ab amne Iaboc apud Eusebium Onomast. in Ἰαβόκ. plura Eduard. Bernardus in Iosephi A. Iud. 4 5.

399, 3. Νέα πόλις] Chilon πόλεως Νέας πόλεως inter Arabes antistites concilio Chalcedon. p. 675 nomen adscripsit.

Ibid. Ἱεράπολις] alii hanc explicuerint; mihi ignota est.

Ibid. 4. Φιλιππόπολις] condita est a Philippo Arabe, ut Victor Zonaras et Cedrenus docent et viri docti dudum monuerunt. quod vero Bostra eandem atque hanc arbitrantur, id et haec Notitia et concilium Chalcedonense convellit: distinguunt enim Bostra et Philippopolin. vide tom. 8 Concil. Labb. p. 644 et 675, praetereaque Spanhemium dissert. 13 de Us. et P. N. p. 612.

Ibid. Φαινώ] ita legendum vidit L. Holsteinius. sita erat Petram inter et Zoora, aeris metallis et exiliis multorum infamis. Eusebius in Φινῶν: αὕτη ἐστὶ Φαινώ, ἔνθα τὰ μέταλλα τοῦ χαλκοῦ, μεταξὺ κειμένη Πέτρας πόλεως καὶ Ζοορῶν. sic Io. Clericus, et recte, emendavit, quem et in κατὰ τὰ χρυσέα et Δαιδὰν vide. Hieronymus, *Fenon, castra filiorum Israël in deserto. fuit autem quondam civitas principum Edom, nunc viculus in deserto; ubi aeris metalla damnatorum suppliciis effodiuntur inter civitatem Petram et Zoaram.* adde S. Bochartum P. 2 Hierozoic. 3 13.

Ibid. Κωνσταντία] Notitiae Iac. Goari Κωνσταντίνη, concilium Chalcedon. p. 676 Κωνσταντιάνη, et in veteri versione Constantia.

Ibid. Διονυσιάς] Maras Διονυσιάδος sub Bostreno metropolita in eodem est concilio. incolae Διονυσιεῖς, non multum a Bostris, Isidoro apud Photium Bibl. p. 1060.

Ibid. Κανόθα] Κανωθὰ Concilium Chalcedon. p. 660, numus Κανωθαίων apud Vaillantium. Harduinus Domitiani numum *ΚΑΝΑΘαίων ΖΝΡ.* inscriptum in Num. Urb. Illust. edidit, cui similem Wildiana gaza servat. consentit Eusebius in Onomast. Κανὰθ κώμη τῆς Ἀραβίας, εἰσέτι Κανιθὰ λεγομένη. et post pauca: κεῖται δὲ εἰσέτι καὶ νῦν ἐν Τραχωνίτιδι πλησίον Βόστρων. fuit ergo propter Bostra.

Ibid. 5. Ἀδρασσὸς] H. Relando non alia est atque Adra. favet illi Notitia Iac. Goari, Adrassum memorans, non illam. cum tamen Hierocles distinguat, praestiterit eum, etsi solae Notitiae eius meminerint, audire.

Ibid. 6. ἐπαρχία Αἰγυπτιακῆς] orditur dioecesin Aegy-

ptiam, quae Ammiani aetate quinque provinciis, Aegypto, quae sub Iustiniano duplex erat, ut Edict. 13 indicat, Thebaide, Libya, Augustamnica et Pentapoli absolvebatur, uti l. 22 c. 16 scribit. addita dein ab Arcadio imperatore Arcadia est, cuius Notitia imp. Orient. c. 117 meminit. post dein Augustamnica in duas est secta. omnes praefecto Augustali, etsi Aegyptus provincia praecipua eius esset sors, subiectae. primus horum Augustalium, *Αὐγουσταλίων*, si non fallit Io. Malala tom. 1 p. 290, Cornelius fuit Gallus: Augustus enim domitae Aegypto equitem imposuit apud Dionem l. 51 p. 521, interque alia dominationis arcana vetuit, nisi permissu, ingredi senatores, Tacito Annal. 2 59 teste. solemnis praefecti Augustalis sedes Alexandriae erat; unde *ὕπαρχος τῆς Ἀλεξανδρείας* Sozomeno H. E. 7 15 dicitur. Theodorus *Αὐγουστάλιος* est in Isidori Pelusiotae epist. 3 50, alius in Synesii epist. 105. de officio eius vide l. 1 et 2 c. de Offic. Praef. August. atque Edict. Iustiniani 13, et Pancirolum in Notit. imp. Orient. c. 117.

399, 7. *Ἀλεξάνδρεια*] Dio Chrysostomus orat. 32 p. 372 totius orbis sua aetate emporium fuisse atque undique in eam omnes confluxisse mercatores, *ὥστε τὰς ἐμπορίας*, inquit, *οὐ νήσων, οὐδὲ λιμένων, οὐδὲ πορθμῶν τινῶν καὶ ἰσθμῶν, ἀλλὰ σχεδὸν ἁπάσης τῆς οἰκουμένης γίγνεσθαι παρ' ὑμῖν*: quam rerum copiam et incolarum frequentiam diu illi durasse aliunde constat. haud longe aberat Pharus, dein urbi coniuncta ac Maiumae nomine celebris. Acta S. Cyri c. 3 tom. 2 Ianuar. p. 1090: *Maiumetes hic erat, non ex Gazensium Maiuma prodiens, sed ex illa Alexandrinorum, quam Pharus, quondam insula, complectitur, quaeque nunc Alexandriae cum insulana civitate coniunctae pars habetur, vetere Maiumae nomine adhuc retento.* Philonis aetate *αὐχὴν ὑποταίνιος* ex insula ad urbem pertinebat, quae taenia, de qua et Strabo 17 p. 800, aut si brevia malis, paullatim alluvionibus videtur aucta, de Vita Mosis 2 p. 659. ceterum urbis episcopi per universam Aegyptum auctoritas amplissima erat, sibique subiectos centum circiter antistites habebat, ut Athanasius Apolog. c. Arian. p. 187 adfirmat.

Ibid. *Ἑρμούπολις*] Parva Hermupolis, quae *τῆς Ἀλεξανδρέων χώρας* metropolis Ptolemaeo dicitur, unde Athanasius Dracontium eius praesulem modo *τῆς Ἀλεξανδρέων χώρας* sive *ἐν τῇ Ἀλεξανδρέων χώρᾳ*, ut tom. 1 p. 263, modo *Ἑρμουπόλεως μικρᾶς*, sicuti in Epist. ad Antiochen. p. 776, nuncupat.

Ibid. *Μενελαΐτης*] vicina erat Schedia, unde Agatho-

daemon *Σχεδίας καὶ Μενελαΐτου* episcopus in epist. Athanasii ad Antiochen. intellige autem nomum Menelaïten: nam urbs Menelaus. si tamen urbem esse velis, Iustinianus Edit. 13 c. 18 auxilio erit. Schedia prope Chaereu mansionem, de qua Itin. Ant. p. 154, erat. Schol. Nicandri Theriac. 623: *Σχεδία δὲ πόλις Αἰγύπτου, πλησίον Χαιρέου.* adde l. 3 Maccab. c. 4 11, ubi Latinus interpres Schediam videre non potuit.

399, 7. *Μέτηλις*] recte L. Holsteinius correxit. aberat haud longe Alexandria Stephano auctore. numi *ΜΕΤΗΛΙτῶν* sunt apud Harduinum et Vaillantium, ac episcopus Macarius *Μετηλιτῶν* in Ephesino concilio p. 531.

Ibid. *Βοῦτος*] haud longo intervallo semota fuit ab ostio Sebennitico, *Βουτὼ* quoque, uti Epiphanio tom. 1 p. 1092, Aegyptiorum more dicta. Theonas episcopus *Βουτιτῶν* subscribit Synodo Constantinop. sub Gennadio apud Lambecium Bibl. Vindob. 8 p. 423, Ammon *Βουτητῶν*, levi vitio, Ephesinae p. 531.

Ibid. 8. *Κάβασσα*] *Κάβασα* Ptolemaeus, et *ΚΑΒΑCΙτῶν* numi. Theopemptus *Καβάσων*, pro quo ms *Κανάσσων*, nomen Ephesino concilio p. 531 et Chalcedon. p. 127 adscripsit.

Ibid. *Σάϊς*] ita codex Lugdunensis. nobilem hanc cognominis nomi urbem Nicander Theriac. 567 *Σάϊν αἰθαλόεσσαν* appellat, ubi scholiastes, *Σάϊς*, inquit, *πόλις Αἰγύπτου, γέμουσα ἱπποποτάμων· αἰθαλόεσσαν δέ φησιν, ἐπεὶ μελανόγειός ἐστι.* incolae Saïtae, ut ab eiusdem nominis in Thracia civibus distinguantur. Vita Arati in Uranolog. Petavii p. 184: *καὶ γὰρ Σάϊς πόλις ἐστὶν ἐν Θρᾴκῃ, καὶ ἑτέρα ταύτῃ ὁμώνυμος ἐν Αἰγύπτῳ· ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ οἱ πολῖται Σαΐται καλοῦνται, οἱ δὲ τῆς Θρᾴκης Σάϊοι.*

Ibid. *Ναύκρατις*] in eodem erat nomo, flumini accubans. Esaias *Ναυκρατιτῶν* synodo Constantinop. sub Gennadio apud Lambecium Bibl. Caesar. 8 p. 423 subscripsit.

Ibid. *'Ανδρῶν*] habet Ant. Itin. p. 154. Carolus a S. Paullo in Athanasii ad Antiochenos epist. p. 776 Andromenam appellari censet, errore ridiculo. memorantur inibi *Ζώϊλος 'Ανδρῶ, Μηνᾶς 'Αντίφρων* episcopi: hinc Andromenam exstruxit, ut Benedictini pridem monuerunt. vide Xenophontem Ephes. l. 41.

Ibid. *Νικίου*] vide Ant. Itin. p. 155. episcopus *τῆς Νικιωτῶν* est in Synodica Gennadii apud Lambecium.

Ibid. *Ξόϊς*] urbs insulam in nomo Sebennytico insidebat, Orac. Sibyll. l. 5 p. 307 *Ξοῦϊς* dicta:

Θμοῦϊς καὶ Ξοῦϊς θλίβεται καὶ κόπτεται βούλη
Ἡρακλέους τε Διός τε καὶ Ἑρμείαο.

qui versus, si in prioris fine *Βουτῶ* scripseris et posteriori addideris, ne claudicet, *πόληες*, melius decurrent pluresque Aegypti comprehendent urbes.

399, 8. *Φραυύνης*] *Φράγωνις* rectum videtur: certe Athanasius epist. ad Antiochen. p. 776 Agathum ait antistitem *Φραγώνεως καὶ μέρους τῆς Ἐλεαρχίας τῆς Αἰγύπτου* fuisse, quibus pariter, ubi quaerenda sit, indicavit. in Liberati Breviario c. 14 memorantur Athanasius episcopus Busirios et Nestorius Phlagoneos et Auxonius Chabasenensis, quorum medius Phragoneos, ultimus Cabasensis, de cuius urbe ante, verius appellabitur. *Φραγονέας* sive *Φλαγονέας* (variant enim mss) praesul adfuit concilio Ephesino. vide p. 439 et 530.

Ibid. 9. *Παχνεμόης*] Ptolemaeo *Παχναμουνίς*, Athanasio *Παχνεμουνίς*: episcopum enim in epistola ad Antiochenos Ammonium fuisse ait *Παχνεμουνέως καὶ τοῦ λοιποῦ μέρους τῆς Ἐλεαρχίας*: unde apertum mihi est hanc superiori fuisse vicinam, et in Elearchia, de qua postmodum, positam.

Ibid. *Σεβόννυτος*] *Σεβεννυτὸς* praestat, sita ad eiusdem nominis fluvium apud Ptolemaeum et Stephanum. Paullus *Σεβεννυτοῦ* subscribit Synodicae Gennadii apud Lambecium B. Caes. 8 p. 423.

Ibid. *Ὄνουφις*] Stephano *πόλις οὐκ ἄγνωστος*, Athanasio *Ὄνουφις τῆς Λύχνων* epist. ad Antioch. p. 776, haud scio qua de caussa. de Tava Itin. Ant. p. 153.

Ibid. 10. *Κλεοπάτρα*] *Κλεοπατρίς* alia in Notitia; quam Carolus a S. Paullo prope Hermopolin parvam locat, indignantibus et nullo auctore id fieri asseverantibus Benedictinis ad tabellam geographicam, quam Athanasio addiderunt. neque sane iniuria: quis enim veterum hunc illi locum assignavit? nollem tamen Cleopatridem nullam aliam esse atque Arsinoën, tanta cum confidentia adfirmassent. Arsinoën Cleopatridis nomine insignem fuisse, Straboni 17 p. 804 accredimus: at ea ab hac provincia longissime abest, sinui Arabico apposita. hanc vero cum Notitiae agnoscant, et *Κλεοπατρίδος* antistes sit in Concilio Ephes. p. 531, distinguaturque ab episcopo *ἐν Ἀρσινοΐτῃ* in Meletii Breviario p. 187, haud sane absurde Cleopatris suum sibi locum tuebitur. dices *τοῦ Ἀρσινοΐτου* praesulem non urbis Arsinoës sed agri vicini fuisse: unde vero probabitur? neque enim sine testimonio in hoc genere cuiquam credimus. addo superioribus, Cleopatridem in Ephe-

sino p. 439 Tavae et Chalced. p. 127 Busiridi, urbibus huius provinciae, iungi.

399, 10. *Κυνὼ*] haec est *ἡ κάτω Κυνώ*, a Tava 30 M. P. remota et Busiri vicina; unde Hermaeon *ἐν Κυνῷ καὶ Βούσιρι* antistes in Meletii Breviario p. 188. vide Anton. Itin. p. 153.

Ibid. *Βουσίρης*] praestat *Βούσιρις*. Zonaras a Diocletiano eversam et imprudentissime Thebis Aegyptiis vicinam tradit: erat enim intra Delta. paria de Diocletiano Acta S. Procopii c. 1 tom. 2 Iul. p. 557. et libros chemicos, ne Aegyptii artis, multis desideratissimae, auxilio sese locupletarent, ab eodem exustos referunt, plane ad Suidae mentem in *Διοκλητιανός*. Io. tamen Pinius, Actorum interpres, Busirin urbem videre noluit, cum *προσῆλθε δὲ καὶ μέχρι Βουσίρεως* *ad Busiridis usque immanitatem processit* vertit. Athanasius in Vita Antonii c. 58 *Βούσιριν τὴν τρίπολιν* habet, quam nostram esse Acta Chalcedonensia, quibus Athanasius antistes *Βουσίρεως τριπόλεως κατ' Αἴγυπτον* p. 188 subscribit, dubitare vetant.

Ibid. *Ὤασις*] *Ὄασις*. est autem parva Oasis: duas enim Ptolemaeus et Notitia imp. Orient. c. 143 atque alii norunt, tres Strabo 17 p. 813 et Olympiodorus apud Photium cod. 80 p. 191. haec circa Moeridis fuit lacum: fortasse eadem quam Palladius in Vita Chrysostomi p. 195 *Ὄασιν τὴν γείτονα τῶν Μαζίκων*, et Ioannes Romanae ecclesiae diaconus in Vitis Patrum c. 12 *Oasa, ubi genus est Mazicorum*, appellant: Mazyces quippe Marmaricam huic confinem incolebant, Pentapolitanis saepe infesti, ut diximus alibi. Iosephus in Apion. 2 3 *ἐν Ὀάσει τῆς Αἰγύπτου* Apionem fuisse natum adfirmat, qui cum cap. 4 eundem *ἐν τῷ βαθυτάτῳ τῆς Αἰγύπτου* editum profitetur, hanc an maiorem Oasin intellexerit incertum reliquit. mirum autem est Mareoten nomum ab Hierocle praeteriri, quem aliae Notitiae et Conciliorum Acta saepe memorant. obiter notabimus ridiculum Corderii errorem, haec Ioannis Philoponi l. 5 de Mundi Creat. c. 5. *ἐλλειπὴς ποτε τοῦ Νείλου γέγονεν ἡ ἐπίβασις, καὶ τῆς λίμνης τῆς καλουμένης Μαρίας βάθος οὐκ ἐχούσης πολὺ διὰ τὴν τοῦ ὕδατος ἔνδειαν*, vertentis, *contigit aliquando ut Nili ascensus esset pertenuis, et cum lacus, Μαρίας βάθος appellatus, deficeret propter aquae penuriam.* fefellit hominem distinctio male posita: debuerat, *cum lacus, Maria dictus, profundus non esset.* patebat lacus, supra quem Nitria, monachis olim celeberrima, sese porrigebat, M. P. 70, si Palladius Histor. Lausiacae c. 9 non fallit: nam aliter Pli-

nius N. H. 5 10. adde Euagrium tom. 3 Monument. Cotelerii p. 101 et Philonem in Flaccum p. 971.

399, 10. Ἐλεαρχία] provinciae aut regionis nomen est, etsi Isaac Ἐλεαρχίας in concilio Ephesino p. 439 et Chalcedon. p. 127 memoretur: ille enim aut Pachnemunis aut Phragonis, quae utraque in Elearchia sedem habuit, antistes fuit. sita provincia sive ea regio erat inter ostia Sebennyticum et Phatnicum: priori vicinam fuisse ex Ptolomaeo 4 5, posteriori ex Diodoro 20 p. 806 apertum est. nomen accepit a paludibus, quae ibi plurimae. Thucydides I 110: *Αἴγυπτος δὲ πάλιν ὑπὸ βασιλεῖ ἐγένετο, πλὴν Ἀμυρταίου τοῦ ἐν τοῖς ἕλεσι βασιλέως· τοῦτον δὲ διὰ μέγεθός τε τοῦ ἕλους οὐκ ἐδύναντο ἑλεῖν, καὶ ἅμα μαχιμώτατοί εἰσι τῶν Αἰγυπτίων οἱ ἕλειοι.* adde Herodotum 2 152. quae omnia cum illas paludes, *τὰ ἕλη*, in aperta luce ponant, mirabere viris eruditione celeberrimis saepenumero parum animadversas negotium facessivisse, solidamque adeo restitutarum gloriam Hemsterhusio nostro esse relictam: quis enim dubitaverit quin in his Polyaeni Stratag. 2 16 *κρύψας δὲ τοὺς Αἰγυπτίους ἐν τοῖς Ἕλλησι, παρατάξας προῆγε τοὺς Ἕλληνας*, legi *ἐν τοῖς ἕλεσι* oporteat? aut ambigat Aristidem tom. 3 p. 591 dedisse *ἧτε γὰρ Μοίριδος λίμνη καὶ αἱ πρὸς τοῖς ἕλεσι κάτω, καὶ ἡ πρότερον μὲν ὑπὲρ Φάρου νῦν δ' ἐξόπισθεν τῆς Ἀλεξάνδρου πόλεως Μαρία, ἐξ ἀρχῆς τέ εἰσι τοῦ Νείλου κόλποι*, non, ut nunc editi prae se ferunt, *πρὸς τοῖς Ἕλλησι κάτω*: id enim multo ineptissimum, quemadmodum etiam p. 612, cum de Nilo *κάτω δ' ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἰς ἑπτὰ καταβαίνειν*, ubi itidem *ἕλεσι* reliquerat. par ratio est in his scholiastae Aristophanis Plut. 178: *οἵ τινες καὶ διαπεράσαντες εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἔν τινι τῶν τοῦ Νείλου στομάτων ἀναπλεύσαντες, προσέσχον τοῖς Ἕλλησι.* reliquit commentator *τοῖς ἕλεσι*, tantoque beneficio collegae meo obstrictus, medicam eiusdem manum in plerisque aliis supplex sibi expostulat.

Ibid. *Παράλιος*] ita mss. L. Holsteinius *Πάραλος* emendat, cuius praesul in Ephes. Concilio p. 439 Athanasius *Παράλου* et in Chalcedon. p. 127 Pasmeius *Παράλου* dicitur, et in Latina versione *Parali*, etsi Ephesinae synodi interpres *Paralii* maluerit. de eius situ, nisi intra Delta fuisse, nihil certi constat.

Ibid. 11. *Αὐγούστα*] forte *Αὐγουσταμνικῆς*, quomodo Constantius imperator apud Athanasium Apolog. Arian. p. 174 *τοῖς ἐν Αὐγουσταμνικῇ καὶ Θηβαΐδι καὶ Λιβύαις ἡγεμόσι*: pro quibus Metaphrastes in Athanasii Vita c. 11 *τοῖς ἐν Ταμνικῇ καὶ Θηβαΐδι καὶ Λιβύῃ ἡγεμόσι.* perperam diceres,

nisi Nilus Doxopatrius tom. 1 Var. Sacror. Le Moyne p. 223 *τὴν πρώτην Σταμνικῆς, ἐν ᾗ πρώτη μητρόπολις τὸ Πηλούσιον* et mox *τὴν δευτέραν ἐπαρχίαν Σταμνικῆς* haberet, suspicionemque iniiceret seriore aevo Stamnicam provinciam pro Augustamnica fuisse usurpatam. Latini Augustamnicam et Augustanicam, qua de re Henr. Valesius in Ammian. 22 16, vocitant; Epiphanius Haeres. 73 c. 26 *Αὐγουστονίκην*, Cyrillus epist. ad Atticum p. 205 *Αὐγουσταλικήν*. speculator *ἐν τῇ Αὐγουσταλιανῇ* est in Athanasii eadem Apolog. p. 199, sed is cohortis fuit Augustalianae, cuius Imp. Iustinianus Edict. 13 c. 2 meminit. dicta Augustamnica ab amne Nilo est, quem amnem Augustum nominasse videntur. provinciae correctorem et Notitia imposuit c. 1, estque Isidori Pelusiotae l. 2 Ep. 15 ad Serapionem *Κορρίκτορα*, et plures ad Ausonium correctorem, ut l. 1 ep. 116 et l. 2 ep. 25 et passim.

399, 12. *Ῥινοκόρουρα*] non haec provinciae metropolis, sed Pelusium, ut ex Nilo Doxopatrio vidimus. Plinius extra Aegypti terminos 5 12 Rhinocorura locat. nostro consentiunt Ptolemaeus, Ammianus 22 16 et Hieronymus in Esai. c. 19, omnesque Notitiae. vide Ant. Itin. p. 152.

Ibid. *Ὀστρακίνη*] recte ita ms Leidensis. haud longe aberat ab urbe lacus Sirbonis, teste Aristide tom. 3 p. 591. plura de ea et Casio ac Pentaschoeno alias.

Ibid. *Ἀφναῖον*] est in Ephesino p. 439 Hierax *Ἀφναΐου*, agnoscuntque urbem ceterae Notitiae. Carolus a S. Paullo Itin. Ant. p. 162 Daphno sive Daphnen Stephani eandem arbitratur; cui suspicioni etsi situs nihil obstet, vix se tamen tueri ea poterit, nisi in aliam formam nomen deinceps procusum fuisse appareat.

Ibid. 13. *Γέρρας*] sic prae se mss ferunt. Ptolemaeus Gerrhum et ante eum Plinius 6 29, cognomento Adipson, vocat: Gerrha Strabo 16 p. 760, nihil dissidente Peutingerorum Tabula. nostro adstipulari videtur Sozomenus H. E. 8 19: *ἀπὸ τοῦ πελάγους ὧδε συμβὰν κατῆρεν εἰς Γέραν, πόλιν μικράν, ἀμφὶ πεντήκοντα στάδια τοῦ Πηλουσίου ἀφεστῶσαν.* verius tamen Gerrhum sive Gerrha fuerit, siquidem *ἀπὸ τῶν γέρρων*, quatenus tabernacula, *σκηνάς*, notant, nomen acceperint. scholiastes Luciani in *Ἀνάχαρσ.* p. 32 edit. Amst.: *Δημοσθένης δὲ ἐπὶ τῶν σκηνῶν καὶ τῶν περιφραγμάτων* (pro Coron. p. 168 ed. Paris.) "*καὶ τὰ γέρρα ἐνεπίμπρασαν.*" *καὶ παρ' Αἰγυπτίοις δὲ τὰ κατὰ τὸ Πηλούσιον καλούμενον διὰ τοῦτο ὠνομάσθη, ἐπεὶ σκηνώματα ἐστίν, ἐν οἷς παραφυλάττοντες τὰς εἰσόδους διατρίβουσι.* quibus critici verbis et Gerrhorum positura confirmatur, et id docemur, fuisse ibi

custodes sive praesidiarios milites, qui Aegypti aditus contra hostium incursiones tuerentur. erat Gerrhum loco commodissimo positum, atque ad initium quidem Barathrorum sive voraginum, quae Pelusium versus porrigebantur; quod si ergo cum cura servaretur, ad claustra Aegypti aditus erat hostibus interclusus. de Barathris illis Diodorus 16 p. 444 et Strabo 16 p. 760.

399, 13. *Σκέννα*] *Σέλα*, cuius episcopus Alypius *Σέλης ἐπαρχίας Αὐγουσταμνικῆς* in Ephesino concilio p. 478 dicitur. vide Itin. Ant. p. 171.

Ibid. *Σεθραΐτης*] Straboni in mss *Σεθρωΐτης* 17 p. 804. sed nostro accedit Ptolemaeus. cuius nomi metropolis Herculis parva urbs erat. neque alia hic intelligitur: nam in concilio Ephesino modo Theon, ut p. 472, antistes *Σεθροΐτου*, modo *Ἡρακλέους τοῦ Σεθροΐτου*, quemadmodum p. 531, dicitur. Pelusio Itin. Anton. M. P. 22 separat.

Ibid. *Ἥφαιστος*] Ioannes *Ἡφαίστου Αὐγουσταμνικῆς* subscripsit Ephesino concilio p. 471.

Ibid. *Πανίθυσος*] adscripsit L. Holsteinius *Πανίφυσος*, *Πανείφυσος* et *Παναίφυσος*. Ptolemaeo dicitur *Πανέφυσις* metropolis nomi Neut, Ephesino concilio p. 478 *Πανέφυσος ἐπαρχίας Αὐγουσταμνικῆς*, et p. 440 *Πανέφεσος*. Cassianus Collat. 11 c. 3 oppidum Panephisin appellat, et satis miserabili fuisse conditione prodit.

Ibid. 14. *Πάννις*] ita mss. sed verum *Τάννις* sive *Τάνις* est. Harpocras *Τάνεως* Gennadii Synodicae apud Lambecium Bibl. Caes. 8 p. 423 subscribit. vide Itin. Ant. p. 153.

Ibid. *Θμούης*] *Θμοῦϊς*. Pindarus apud Strabonem 17 p. 802 Mendetem mari apponit, merito castigatus ab Aristide tom. 3 p. 610: *φησὶ γὰρ Αἰγυπτίαν Μένδητα παρὰ κρημνὸν θαλάσσης· καίτοι οὔτε κρημνός ἐστιν οὐδεὶς ἐκεῖ, οὔτε θάλαττα προσηχεῖ, ἀλλ' ἐν πεδίῳ κεχυμένῳ ὁ Μενδήσιος ἅπας νομὸς οἰκεῖται, καὶ ἡ πόλις αὐτῶν, ἣν ὀνομάζουσιν Θμοῦιν.*

Ibid. 15. *Αὐγούστα*] *Αὐγουσταμνικῆς*. post Theodosii secundi tempora haec videtur provincia facta. unam tantum Augustamnicam Notitia imp. Orient. novit, unam etiam Cyrillus in epist. ad Atticum p. 205. praesidem habuisse Hierocli credimus. est Augustamnicae praeses in l. 34 c. Th. de Decurion. et apud Athanasium Apol. contra Arian. p. 174; qui toti Augustamnicae, nondum in duas distractae, sub Constantio imperavit. post dein sub Arcadio eadem correctorem, ut ex Isidoro ostendimus, habuit. ubi vero ex una binae sunt creatae Augustamnicae, prima correctorem, secunda, uti olim, praesidem, cui pareret, nacta est.

399, 16. *Λεοντώ*] πόλις *Λεόντων* Ptolemaeo circa Busiriticum amnem, unde eius in Ephesino concilio p. 474 episcopus Metrodorus *Λεόντων* dicitur. nec damnandum tamen nostrum est, quod formam Aegyptiam praefert, et receptum satis est. Xenophon Ephesius 4 p. 56: *διελθόντες μὲν δὲ Ταῦα ἐπὶ Λεοντὼ ἔρχονται πόλιν.* sic enim ingeniosissime vulgatum *ταῦτα* Ti. Hemsterhusius refinxit. Nilus Doxopatrius (tom. I Var. Sac. Le Moyne p. 223) *τὴν Λεοντὼ* metropolin Augustamnicae secundae esse ait. vide Itin. Ant. p. 153.

Ibid. *Ἄθριβις*] fuit in cognomine nomo, non multo a Leonum urbe dissociata spatio apud Ptolemaeum. habet etiam Palladius Hist. Laus. c. 35, ubi maximopere vellem ab Io. Meursio nihil fuisse adscriptum *περὶ τῆς Αἰθρίβου πόλεως*, ex qua sectam Muhammedis prodiisse Zonaras Cedrenus Constantinusque imperator prodidere: ea enim ab Athribe hac multo est diversissima, quippe in intima Arabia posita: non aliam enim esse ac Medinam, quae Iatrib olim, certissimum est. vide Iac. Golium in Alfergan. p. 97. de Heliopoli sive *Ἡλίου* Ant. Itin. p. 169.

Ibid. *Βούβαστος*] apposita fuit Bubastico fluvio, a Diana, quae Aegyptiis *Βοῦβαστις* apud Herodotum 2 137, id nominis sortita. Hermon *τῆς Βουμαστικῶν* pro *Βουβαστικῶν* est in tom. 3 Maii Act. S. p. 71.

Ibid. *Φάρζιθος*] rectum est *Φάρβαιθος*, ut Ptolemaeus et Stephanus, aut *Φάρβητος*, quomodo Strabo et Epiphanius in Expos. fidei c. 12 p. 1093. sedem urbs inter Bubasticum et Busiriticum amnes habebat.

Ibid. *Ἀραβία*] intelligitur nomus Arabicus circa Bubasticum fluvium Arabiam versus protentus. ceteroqui et alia Arabia cognomini sinui confinis et in Aethiopiam pertingens in Aegypto erat. nobilis ea est marmore porphyrite, cuius ibi metalla, sed et aridissimo solo atque arenis infamis apud Aristidem tom. 3 p. 587. atque hic, puto, fuit *πορφυρίτης τόπος*, cuius Palladius Hist. Laus. c. 42 meminit, et eremus Porphyrio, quam ab oppidis aut habitabili terra septem mansionibus vel eo amplius separatam Cassianus de Spir. Acediae 7 24 prodit: bene enim illi in eremi descriptione cum Aristide convenit. id vero mirum accidit, Babylonem ab Hierocle in hac provincia negligi, satis sua aetate celebrem. aberat ab Arabico sinu, si iumentis sarcinalibus iter ingrederentur, intervallo quattuor dierum, quod tamen expeditus eques unius diei et noctis decursu absolvere poterat. hoc Io. Philoponus de Mund. Creat. 4 5 his verbis, quae Corderius non

intellexit, docet: *πλησιάζει δὲ οὗτος (ὁ Ἀράβιος κόλπος) τῇ κατ' Αἴγυπτον Βαβυλῶνι, ὁδὸν ἐξ αὐτῆς ἔχων ἀχθοφόροις μὲν ζώοις ἡμερῶν ἐγγύς που τεσσάρων, ὀξυτάτῳ δὲ δρομεῖ ἵππον ἐλαύνοντι νυχθημέρου.* vide et Ant. Itin. p. 196.

199, 17. *Κλύσμα κάστρον*] lege cum Holsteinio *Κάστρον*: sic enim Epiphanius Haeres. 66 c. 1 et incertus auctor in Bibl. Coisliniana p. 399. Palmerius Exercit. p. 546 Clysma ad fluvium sive fossam Ptolemaei, a Traiano renovatam et repurgatam, appositum fuisse censet ex his Luciani in Pseudomant. p. 773 ed. Amst.: *ἀναπλεύσας ὁ νεανίσκος εἰς Αἴγυπτον ἄχρι τοῦ Κλύσματος, πλοίου ἀναγομένου, ἐπείσθη καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι.* recte quidem Latinum interpretem castigavit, qui Clysma non observaverat; quod ipsum et Beveregius fecit in Canon. concil. Trullani p. 151: at de fossa Ptolemaei res alia est. illa Arsinoën usque fuit producta apud Strabon. 17 p. 804, Traiani vero ad Heroum urbem Arsinoae vicinam, teste Ptolemaeo 4 5. ab utraque amplius 60 M. P. Clysma erat semotum, quemadmodum Ant. Itin. indicat, longeque adeo a fossa Traiana Ptolemaeique. si praeterea Luciani orationem recte consideraveris, nullum huic opinioni praesidium auxiliumve invenies: neque enim *ἄχρι Κλύσματος πλοίου ἀναγομένου* recte verteris *usque ad Clysma adducto navigio*, quandoquidem naves *ἀνάγεσθαι* dicuntur quae solvunt et ex portu provehuntur. Polybius 1 60: *ὃς ἀναχθεὶς καὶ κατάρας ἐπὶ τὴν Ἱερὰν καλουμένην νῆσον*, et 5 2: *ἀνήχθη καὶ κατῆρε δευτεραῖος εἰς Πάτρας*, et passim alii, a viris doctissimis ad Act. 27 2 3 excitati. itaque hoc Lucianus voluisse videtur, iuvenem eum in interiorem Aegyptum navigasse et Clysma adiisse, cum vero navis inde solveret, persuasum fuisse ut eam conscenderet et Indiam peteret: erat quippe Clysmatis portus ad iter Indicum, ut Epiphanius significat, accommodatus. vide et Ant. Itin. p. 170.

Ibid. 18. *Ἀρκαδίας*] nomen provincia ab Arcadio indepta est, estque prima eius, quod sciam, apud Cyrillum epist. ad Atticum p. 205 et Concilio Ephesino p. 474 mentio. Arcadium illi nomen dedisse Eustathius in Dionysii Perieges. 251 testabitur; facileque adeo Harduini carebimus commento, quo provincia eo titulo donata perhibetur, quod totius Aegypti esset media uti Arcadia Peloponnesi; quae si solida foret ratio, cur nusquam id nomen obvium est nisi post Imp. Arcadii aetatem? praeses Arcadiae est in Notitia imp. Orient. c. 1.

Ibid. *Κυνώ*] haec superior est Cyno, *ἡ ἄνω Κυνώ*, in Meletii Breviario p. 187; quae etsi principem in urbium catalogo locum teneat, metropolis tamen censenda non erit cum

L. Holsteinio: saepius enim vidimus seu consulto seu librariorum negligentia metropoles aliis fuisse postpositas.

399, 19. Ὀξύρυγχος] haec provinciae metropolis est apud Nilum Doxopatrium p. 223 tom. 1 Var. S. Le Moyne. urbs erat amplissima et incredibili monachorum frequentia celebris; qua de re Rufinus ad Ant. Itin. p. 157 a me appellatus, et maxime Paradisus seu Hist. Monach. Aegypti tom. 3 Monum. Cotelerii p. 175.

Ibid. Ἡρακλέως] Ἡρακλέους voce πόλις subintellecta. Ephesino concilio 531 ἡ ἄνω Ἡράλεια, et Ἡρακλεωτῶν πόλις τῆς Ἀρκαδίας, ut p. 474 dicitur. in eius vicinia natus fuit Antonius, monachorum parens, cuius vitam Athanasius nobis reliquit. Sozomenus H. E. 1 13: ἐγένετο δὲ οὗτος Αἰγύπτιος τῷ γένει, τῶν εὐπατριδῶν ἀπὸ Κομᾶ· κώμη δὲ αὕτη ὁμοῦ Ἡρακλείας τῆς παρ' Αἰγυπτίοις ἄκρασι. sic edidit H. Valesius, secutusque coniecturam, qua Heracleam minorem à Sozomeno signari arbitratur, vertit: *fuit hic Aegyptius, ortus genere nobili in vico Coma. est autem hic vicus iuxta Heracleam, urbem Aegypti, quae cognominatur minor.* ego aliter sentio, et maiorem Heracleam indicari opinor. invenerat vir egregius in codice Fuketiano τῆς παρ' Αἰγυπτίοις Ἀρκάσι: unde colligas fuisse Arcadum aut Arcadiae ibi mentionem. idem confirmat Nicephorus, qui ex Sozomeno habet ὅμορος δὲ αὕτη Ἡρακλείᾳ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις Ἀρκάδων. forte ergo verum fuerit, κώμη δὲ αὕτη ὅμορος Ἡρακλείᾳ τῆς παρ' Αἰγυπτίοις Ἀρκαδίας. certe articulus τῆς Fuketiani ms hoc requirit: posses ceteroqui, si τοῖς παρ' Αἰγυπτίοις Ἀρκάσι aliorum codicum retinendum censeas, praepositionem addere atque ἐν τοῖς κ. λ. legere, sententia eadem. alterutrum prorsus necessarium est.

Ibid. Ἀρσενοΐτης] ita codex Leidensis. intelligit Arsinoën et nomum ad occasum insulae Heracleoticae, cuius episcopus Andreas Ἀρσενοΐτου in epist. ad Antiochenos p. 776 ab Athanasio memoratur.

Ibid. Θεοδοσιούπολις] habent eius episcopum Acta conc. Chalcedon., cumque is pro Arsinoita antistite subscribat, urbs Arsinoae vicina fuisse videtur. forte statio Ptolemais apud Ptolemaeum id nominis a Theodosio est sortita.

Ibid. Νικόπολις] L. Holsteinius Νειλόπολις corrigit, rectissime, me arbitro. fuit sane Nicopolis in Aegypto, sed Alexandriae vicina apud Iosephum B. Iud. 4 11 § 5, a qua longius discessimus. Nilopolis erat in insula Heracleotica, cuius episcopus Ephesino p. 531 Eusebius Νειλουπόλεως cum ceteris Aegyptiis nomen adscribit.

399, 20. *Ἀφροδιτώ*] forma haec Aegyptia est, ut *Λεοντώ*, *Λυκώ*. Ptolemaeo *Ἀφροδίτης πόλις*. Chrysarius *Ἀφροδιτῶν* Ephesino p. 439. vide Ant. Itin. p. 168.

Ibid. *Πέμφις*[*Μέμφις*. quam urbem cultu Apis famosam olim fuisse constat; de quo cum omnia iam sint vulgata, circumspiciamus tamen ecquid lucis obscurioribus Lucani verbis de Achoreo adferri possit 8 477: *hunc genuit custos Nili crescentis in arva, Memphis vana sacris: illo cultore deorum lustra suae Phoebes non unus vexerat Apis.* in illis enim, qui Apis lustra suae Phoebes vehere dicatur, vix intelligas. equidem, cum in Regio ms et uno Pulmanni Oudendorpius *duxerat* offenderit, *luxerat* maluero, ut Apis lustra suae Phoebes, quibus sacerdotum in fonte mersus enecabatur, luxisse perhibeatur; idque mihi propterea arrisit quod sacra illa summo cum luctu Aegyptii obirent; unde Tibullus I 8 27: *te canit atque suum pubes miratur Osirim barbara, Memphiten plangere docta bovem*, et Statius, simili metaphora, Theb. 1 265: *et aerisoni lugentia flumina Nili.* neque oberit coniecturae luctus bovi tributus, siquidem poëtae id sibi licere arbitrantur. idem Statius Theb. 5 334: *regemque peremptum ipse ager, ipsi amnes et muta armenta queruntur.* etsi autem Lucanus id mihi voluisse videatur, ultro suspicionem, ubi meliora fuero edoctus, damnabo; neque tamen eripi mihi patiar praesidium, quod hinc Ammiano veniet. scribit 22 14 Apin Lunae fuisse sacratum, meritus propterea Salmasii in Solin. p. 311 castigationem: *quod contra omnes est*, inquit, *qui ὁμοθυμαδὸν Apin Osiridi, id est soli, dicatum dixere.* atqui Lucanus Phoebae sive Lunae Apin evidentissime adscribit; et Porphyrius apud Euseb. Praep. Evang. 3 13: *Σελήνῃ δὲ ταῦρον ἀνέθεσαν, ὃν Ἄπιν ἐπονομάζουσι.* nunc e diverticulo in viam atque ad Latonae urbem.

Ibid. *Λίτους*] *Λητοῦς*, unde Isaac *ἐκ Λητοῦς* in Meletii Breviario p. 187. vide Ant. Itin. p. 156.

Ibid. *Θηβαΐδος*] unam Thebaidem Aegyptus Constantii imperatoris aetate habebat, ut ex eius epistola apud Athanasium tom. 1 p. 174 videas. Notitia imp. Orient. c. 1 unam quoque novit. secta postea in duas est, quarum Iustinianus Edicto 13 c. 22, praesidibus subditarum, meminit.

Ibid. 22. *Ἑρμούνη*] ita ms Leidensis, alii *Ἑρμάη*, male omnes. *Ἑρμούπολις* vero nomine fuit, quam *μεγάλην* vocabant, ut ab altera, quam supra tetigimus, discernerent. Gennadius *Ἑρμουπόλεως μεγάλης* adfuit Ephesinae secundae Synodo, estque in Chalcedonensi p. 127. vide Itin. Ant. p. 127. sequentem legere non recordor.

399, 22. *Ἀντινῶ*] sic et Moschus in Prat. Spirit. c. 37 et Rufinus in Vit. Patrum c. 12: *vidimus et alium senem venerabilem, Eliam nomine, in finibus civitatis Antino, quae est metropolis Thebaidis.* Palladius Hist. Laus. c. 85 et 87 *πόλιν Ἀντινόου* vocat. plura ad Itin. Ant. p. 167.

Ibid. *Ἀκούασα*] ita schedae Leidenses. Holsteinius *Φάκουσα* emendat, et ms *Κάσος* legere admonet; cui adstipulari, etsi magnopere velim, non possum. Phacusa vicus erat, Stephano teste, Aegyptum inter et Arabicum mare, sive, ut Ptolemaeus, metropolis nomi Arabiae. praeterea Strabo 17 p. 805 fossae Ptolemaicae, quae ex Bubastico amne in sinum Arabicum erat perducta, a Phaccusa (sic enim appellat) initium esse adfirmat. quae omnia Phacusam in Augustamnica prima fuisse et longissime hinc semotam indicant. verum est *Κοῦσαι*, unde Cusis Itin. Ant. p. 157, quod adi.

Ibid. 23. *Λύκων*] si *πόλις* addatur, bonum erit: ceteroqui *Λυκὼ* Aegyptiorum more dici assolet, ut Palladio Hist. Laus. c. 41 et Cassiano de Instit. Renunt. 4 23: *primum abbatem Ioannem, qui commoratus est iuxta Lyco, quod est oppidum Thebaidos.* et Collat. I c. 21. adde canonem Theophili apud Bevereg. tom. 2 p. 371, et quae ibi Balsamon. Cusis M. P. 36 Itin. Ant. dissociat.

Ibid. *Ὑψηλή*] hoc manu exaratus liber, qui Lugduni in Batavis est, probat. Athanasio Apolog. c. Arian. p. 185 *Ὑψηλιτῶν πόλις*, Epiphanio Haeres. 66 c. 2 *Ὑψηλὴ πόλις οὕτω καλουμένη περὶ τὴν Θηβαΐδα.* vide Ch. Cellarium G. A. 4 1 p. 70, et de sequenti Itin. A. p. 158.

Ibid. *Ἀντέου*] pro *Ἀνταίου*, solemni recentioribus more, ut ad Anton. Itin. vidimus. caussam nominis locique situm Diodorus 1 p. 18 signat, *γενέσθαι* inquiens *τὴν μάχην παρὰ τὸν ποταμόν, πλησίον τῆς νῦν Ἀνταίας κώμης καλουμένης, ἣν κεῖσθαι μὲν λέγουσιν ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἀραβίαν μέρει, τὴν προσηγορίαν δ' ἔχειν ἀπὸ τοῦ κολασθέντος ὑφ' Ἡρακλέους Ἀνταίου, τοῦ κατὰ τὴν Ὀσίριδος ἡλικίαν γενομένου.* Rhodomannus vicum vertendo *in parte quadam Arabiae* collocans, haud sane attendit rem in Aegypto esse gestam. posita urbs sive vicus ad orientem erat Nili, ut Ptolemaeus quoque docet; quem tractum Arabiae vicinum faciunt. vide Itin. Ant. p. 164, et de *Πανὸς* (sic enim recte ms Leidensis) urbe p. 166.

Ibid. *Ὥασις μεγάλη*] *Ὄασις μεγάλη*, uti Socrati H. E. 2 28 dicitur. Athanasio *ἡ ἄνω Ὄασις* Hist. Arian. p. 387 et *μεγάλη Ὄασις* Apolog. ad Constantium p. 316. siccam et exiliis famosam fuisse praeter alios Diodorus Tarsensis apud

Photium cod. 223 p. 671 docet. Zonaras, qui in Theodosio secundo Oasin Arabiae regionem ait, errorem excusare non poterit.

399, 25. *ὑπὸ δοῦκα*] unum Constantii imperatoris tempore Aegyptus ducem habebat, qui rei militaris curam ageret. Athanasius Hist. Arian. p. 394 modo *λαμπρότατον δοῦκα*, modo *στρατηλάτην*, ut Apolog. ad Constantium p. 310, appellat. postea duo constituti sunt, alter Thebaidos, Libyae alter, cuius utriusque Notitia imp. Orient. c. 1 et l. ult. c. de Divers. Offic. meminit. Iustinianus dein Edicto 13 c. 22 duas Thebaidas uni duci mandavit, eique utriusque provinciae praesides parere iussit.

Ibid. 26. *Πτολεμαῒς*] haec est Ptolemais Hermi. *Ἑρμίου Πτολεμαΐς* non apud Ptolemaeum tantum sed et Theodorum Meliteniotam Prooemio in Astronom. tom. 9 Bibl. Graec. Fabricii p. 212. Zosimo *ἡ κατὰ τὴν Θηβαΐδα Πτολεμαΐς* 1 71. auctor l. 3 Maccab. c. 7 17 Ptolemaidem habet, quae ex loci ingenio *ῥοδοφόρος* dicebatur: nostrane an statio Ptolemais in Arsinoita nomo sit, non temere dixero. de Diospoli Ant. Itin. p. 159.

Ibid. *Τέντρυα*] lege *Τέντυρα*. vide ibidem.

Ibid. *Μαξιμιανούπολις*] nomen a Maximiano Herculeo impetrasse videtur. in Meletii Breviario p. 187 *Μαξιανούπολις* vitiose dicitur. adde Notit. imp. Orient. c. 143.

Ibid. *Κῶπτος*] *Κόπτος*. Xenophon Ephes. 4 p. 56 *Κόπτον τῆς Αἰθιοπίας πλησίον* vocat, et frequentia mercatorum in Aethiopiam Indiamve cogitantium celebrem ait. Statio Theb. 1 265 Mareotica Coptos, satis audaci figura. quae vero illic a Lactantio de Iside notantur, plenius scholiastes Luciani tom. 2 p. 35 exponit.

Ibid. 27. *Φίκαι*] rectum est *Φίλαι*, de quibus Ant. Itin. p. 164.

Ibid. *Διοκλητιανούπολις*] est in aliis quoque Notitiis. condita videtur, cum Diocletianus in Achilleum arma moveret et Aegyptios in ordinem cogeret: tum enim varia per hanc provinciam castella excitavit, de quibus Io. Malala tom. 1 p. 409.

Ibid. *Ἐρέσβυθος*] vereor vehementer ut se tueri hoc possit. nusquam, quod quidem sciam, eo nomine urbem in Thebaide inveni; et nisi me omnia fallunt, *Ἑρμονθίς*, de qua Itin. Ant. p. 160, erit.

Ibid. *Λάττων*] *Λάτων*, quamquam et *Λάττων* in Vita S. Pachomii c. 7 § 52. Latopolis est, ad Itin. Ant. satis illustrata.

399, 27. *Ἀπολλωνίας*] *Ἀπόλλωνος*, uti aliae Notitiae malunt: Ptolemaeo magna Apollinis urbs, Itin. Ant. Apollonos superioris et Notit. imp. Orient. c. 143. mox *Ὄμβοι* lege.

Ibid. 29. *Λιβύης τῆς ἄνω*] superior Libya Notit. imp. Orient. c. 1, ubi et praesidem habet, obvium quoque in Actis S. Lucii apud Lambecium l. 8 p. 206 Bibl. Vindeb. et Athanasii Apol. cont. Arian. tom. 1 p. 174.

Ibid. 30. *Σώζουσα*] huius antistes Zosimus *Σωζούσης* concilio Ephesino secundo inter Acta Chalcedonensia p. 127 subscripsit. *Σώζουσα τῆς Πενταπόλεως* dicitur Epiphanio Haeres. 73 c. 26, satis recte: nam Libya superior Pentapolin complectitur.

Ibid. *Κυρήνη*] nobilissima olim urbs Synesii aetate deploranda erat conditione, prorsus neglecta et in ruinam procumbens; unde orat. de Regno p. 2 meritissimo imperatoris opem implorat, *πόλις Ἑλληνίς*, inquit, *παλαιὸν ὄνομα καὶ ἐν ᾠδῇ μυρίᾳ τῶν πάλαι σοφῶν, νῦν πένης καὶ κατηφὴς καὶ μέγα ἐρείπιον, καὶ βασιλέως δεόμενον, εἰ μέλλει τι πράξειν τῆς περὶ αὐτὴν ἀρχαιολογίας ἐπάξιον.* plura in Ant. Itin. p. 68. portu utebatur Phycunte, de quo praeter Ptolemaeum idem Synesius epist. 51: *ἄραντες ἐκ Φυκοῦντος ἀρχομένης ἕω, δείλης ὀψίας τῷ κατ' Ἐρυθρὰν κόλπῳ προσέσχομεν.* ubi male de mari rubro D. Petavius cogitavit, quod fortasse in altera editione correxit. scribi debet *Ἐρυθρόν*, quo nomine locum maritimum in Pentapoli Ptolemaeus habet et Synesius ipse epist. 67. adde epist. 100.

Ibid. *Πτολεμαΐς*] provinciae est metropolis apud Synesium epist. 67 et Nilum Doxopatrium p. 223. non longe aberat Barce, quae festinanti manum iniicit. puto eam in animo atque oculis fuisse scriptoribus vetustis, qui Iacobi Maioris exitum descripsere; quod ut pateat, ipsos audiamus. Isidorus, seu quis alius auctor, in libro de Vita et Obitu Sanctorum, *hic ab Herode*, inquit, *tetrarcha gladio caesus occubuit, sepultus in arce Marmaria.* sic ms Iesuitarum Antwerpiensium praefert, ut ipsi profitentur tom. 6 Iul. p. 85. alii codices, quos Mariana in disputat. de Adventu S. Iacobi in Hispan. c. 7 inspexit, *in arce* aut *arca Carmarica*, *Marmarica*, *Marmorica*, *Achimarmarica* edunt; Martyrol. vetus tom. 3 Anecdot. ed. Martene p. 1549 *in Acaia Marmarica.* e quibus mirificis lectionibus Hispani scriptores multa comminiscuntur, ut Iacobum intra suae regionis fines tumulatum fuisse vincant. Mariana arcam marmoricam effingit, in quam Iacobus fuerit illatus, prorsus, ut de vocabulo sileam, contra

scriptoris mentem: solet enim locum, in quo viri pietate illustres fuerint sepulti, apponere. aliud ergo Maurus Castellus Ferrerius et Gaspar Sanctius apud exstructores magni operis Sanct. tom. 6 Iul. p. 14 inde eruerunt, opinati Tamaricam rectam esse; Tamaricam autem Gallaeciae esse partem, quam Tamarici apud Melam 3 1 olim habuerunt; quod posterius ut verum esse demus, magna tamen differentia inter Tamaricam et Marmaricam sese offert: et quae arca illa sive arx Tamarica? aut ubi tandem lecta? enimvero si partium seposito studio rem ipsam consideraveris, quid magis Isidori verbis accommadatum esse potest Barce Marmarica? praesertim cum Freculphus tom. 2 l. 2 c. 4 Iacobum intra Marmaricam, et Anonymus scriptor operibus Oecumenii praepositus *ἐν πόλει τῆς Μαρμαρικῆς* sepultum fuisse tradat, librariique in Marmaricae vocabulo saepe peccarint turpiter, ut Ios. Simlerus et H. Surita in Ant. Itin. p. 70 monuerunt. dices Graeculum illum esse nullius fidei et multa perperam miscere; neque ego negavero: satis tamen indicat de Marmarica se aliquid inaudivisse, non de Tamarica, neque de arca marmorica. probe vero Barcen Marmaricam appellari nemo facile negaverit, qui Marmaridas a Paraetonio ad Syrtin usque maiorem porrectos fuisse e Plinio 5 5 didicerit.

399, 30. *Τεύχηρα*] imo *Τεύχειρα*. vitiosum urbis huius nomen est in Diodoro Siculo 18 p. 605: *μετὰ δὲ ταῦτα θαρσήσας, καὶ τὴν πόλιν τὴν ὀνομαζομένην Τάριχα ἐκπολιορκήσας*. lege *Τεύχειρα*, quorsum res ipsa et mss variantes scripturae ducunt, et vide Anton. Itin. p. 67 et schol. Pindari Pyth. Od. 4, ubi Cyrenae huius originem vindicat. de sequentibus duabus Itin. Anton.

Ibid. 31. *Λιβύης τῆς κάτω*] Athanasius *τὴν ἔγγιστα Λιβύης* appellare solet, ut epist. ad Antiochen. p. 776. cum Hierocle Notitia imp. Orient. c. 1 facit, quae eius etiam administrationem praesidi, sicuti Imp. Iustinianus Edicto 13 c. 17, committit.

400, 1. *Παραιτόνιον*] Libyae hinc initium sumit Iustinianus Edicto 13 c. 18. Lucanus Syrtibus appositum fuisse videtur censuisse, cum 3 295 canit *usque Paraetonias Eoa ad litora Syrtes*, haud dubio perperam: longe enim Syrtes a Paraetonio distabant. tamen, quasi certus huius opinionis, et alibi Syrtes Aegypto paene iungit, veluti 7 444: *Syrtibus hinc Libycis tuta est Aegyptus*, et 540: *et vada testantur iunctas Aegyptia Syrtes.*

Ibid. *Ζωγροζαγούλης*] L. Holsteinius in Caroli a S. Paullo Geograph. S. duabus vocibus *Ζώγρα Ζάγυλις* legen-

dum aut duas illas urbes in unam deinceps coaluisse arbitratur; quod et mihi arrisit. Philocalus *Ζαγυλέων* antistes est in concilio Chalcedon. p. 127, et apud Lambecium Bibl. Vindeb. 8 p. 423 Maximus *Ζαγύλεως* Gennadii Synodicae subscribit. Athanasius ad Antiochen. 767 Marcum *Ζύγρων τῆς ἔγγιστα Λιβύης* memorat. Ptolemaeo utraque est *κώμη* vicus, non longo quidem inter se intervallo, nec iuncti tamen artissime.

400, 1. *Πιδονία*] *Πηδωνία* et Ptolemaei prope Catabathmon parvum; atque haud scio an hinc fuerit Apollon *Πιθανίας* in Synodica Gennadii.

Ibid. *Ἀντιφρῷ*] eidem Synodicae Apollon *Ἀντίφρων* subscribit. *Ἀντίφραι* Straboni, qui 17 p. 799 non longe a mari locat.

Ibid. *Δάρνις*] haec provinciae fuit metropolis, nisi Nilus Doxopatrius fallat, certe corruptus cum urbem *Δαρικὼ* p. 223 vocat. plura Ant. Itin. p. 69.

Ibid. 2. *Ἀμμωνιακῇ*] recte ita ms Lugdun. non alia est ac Ptolemaei *χώρα Ἀμμωνιακή*, coeli solique siccitate aspera. Athanasius *Ἀμμωνιακὴν τῆς Λιβύης* Apol. ad Constantium p. 317 appellat, et exiliis episcoporum frequentem fuisse tum eo loco tum Histor. Arian. p. 387 significat. fortasse et huc pertinet Oasis Strabonis, quam prope Ammonis oraculum collocat. recte sane Ammoniace appellabitur.

Ibid. 6. *Εἰσὶ τῆς δύσεως*] haec et quae sequuntur, a ms Leidensi exulant, hanc clausulam addente, *τέλος τοῦ καταλόγου πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ πόλεων τῶν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Ῥωμαίων, τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει, διοικουμένων*: quae mihi multo quoque iustior et verior illis videtur quae L. Holsteinius ex suis codicibus excerpsit: neque enim commode occidentis imperio ab Hierocle provinciae tribuentur, quae ipsius aetate amissae prorsus erant; cuiusmodi pleraeque sunt quas subiunctas vides.

Ibid. 7. *Γαλήνων*] *Γάλλων* aut *Γαλατῶν* aut *Γαλλιῶν* oportuerat.

Ibid. 8. *Σπανίων*] solenni more pro *Ἱσπανίων*. ita Paullus epist. ad Roman. 15 28 *τὴν Σπανίαν*, et Galenus *περὶ τροφ. δυναμ.* 2 p. 328 *κατὰ τὴν Ἰβηρίαν τε καὶ Σπανίαν ὀνομαζομένην*, et Athanasius *τὸν τῶν Σπανίων Ὅσιον* nuncupat. similiter *Σπάνιοι ἵπποι* apud Apsyrtum Hippiat. c. 115, et Melane *τὸ γένος Σπάνη* in Hist. Laus. Palladii c. 65. adde Salmasium in Spartian. Hadrian. c. 1, et Io. Rhodium in Lexico Scriboniano.

Ibid. *Βρισγάμων*] *Βριτάννων* scribere voluit.

400, 9. ἐπαρχία Σικελίας] has tres ad Italiam pertinere L. Holsteinius margini adscripsit, eaque ratione numerum VII provinciarum rotundari; quod uti verum est, ita scriptorem id voluisse dubites: ea enim si homini opinio fuit, cur Italiae tres has provincias non addidit? putem hoc auctarium non unius esse auctoris, novisque accessionibus in hanc formam a diversis fuisse exstructum. certe dignum non est quod nos multum, metam tandem assecutos, moretur.

INDEX GRAMMATICUS

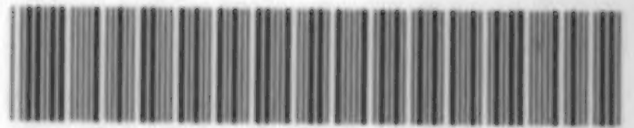
LIBRORUM DE THEMATIBUS ET DE ADMIN. IMPERIO.

INDEX HISTORICUS.

INDEX

AD HIEROCLEM.

BONNAE
TYPIS CAROLI GEORGII.

DATE DUE

SEP 0 2 1997	